http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် (ဒုတိယတွဲ)

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်သဆရာတော်ဘုရား

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

ဒုတိယတွဲ

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်

သာသနာ ၂၅၁၈ ကောဇာ ၁၃၃၆ မေလ ၁၉၇၄

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

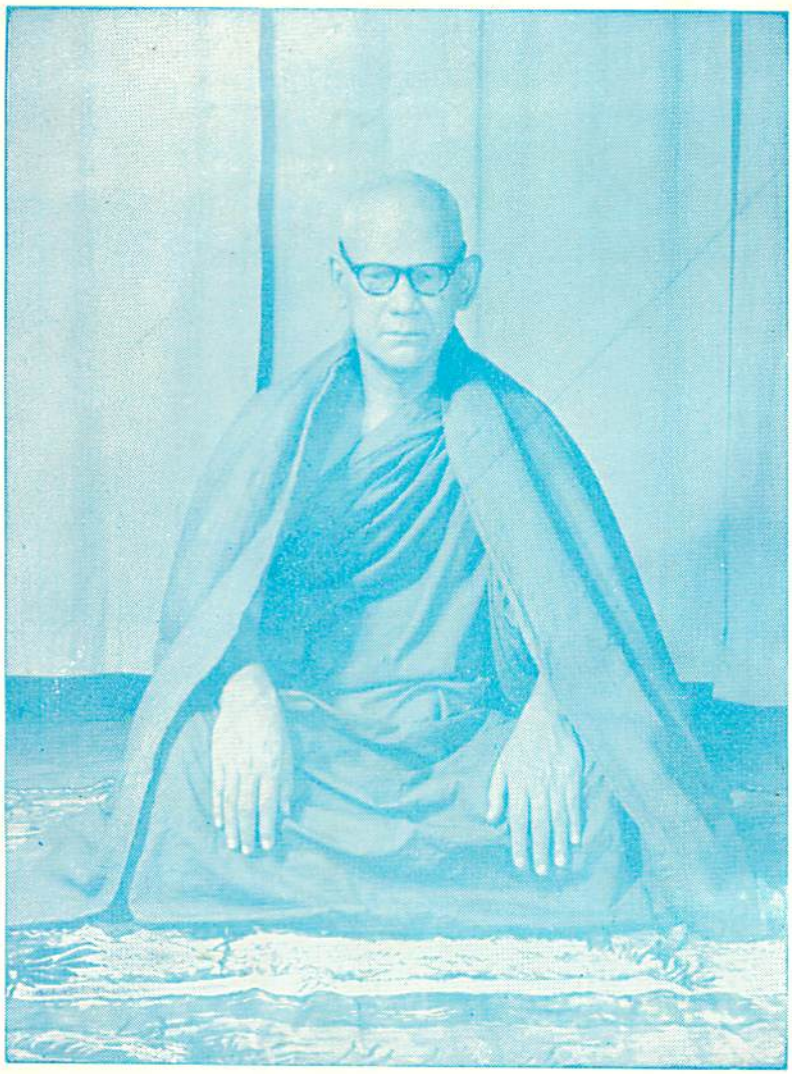

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား

ရေးသားစီရင်အပ်သော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

ဒုတိယတွဲ

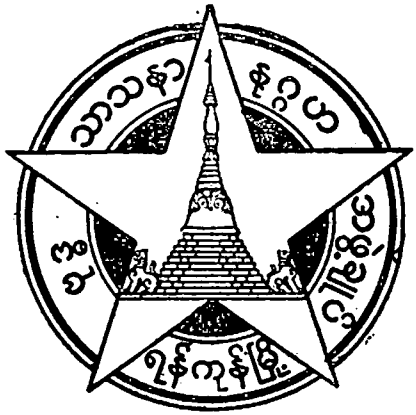

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်

သာသနာ ၂၅၁၈ ကောဇာ ၁၃၃၆ မေလ ၁၉၇၄

http://www.dhammadownload.com

ထုတ်ဝေသူ။ ။မဂ်လာဦးအောင်မြင့် မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၁၁၆၇) အကျိုးတော်ဆောင်
(ပဋ္ဌိပတ္ထိသာသနာပြု မဟာစည်ရုံပုံဌေ) ဗုဒ္ဓသာသနာနုဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ်၊
အမှတ်၁၆၊ သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ဟာမစ်တီတ်လမ်း၊ ကုက္ကိုင်း၊ ရွှေဂုံတိုင်
စာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် (၆၆၄၇)

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးစာတိုက်-ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် အတွင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်)
ဦးလှမောင် M.A.,M.S.,B.L. (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၇၇၉) က ပုံနှိပ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အမှာစကား

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ ထွက်ပေါ်လာပေပြီ။

ဤဒုတိယတွဲ၌ အထူးအထွေ အမှာစကား ရေးသားဖော်ပြရန် မလိုလှပေ။အကြောင်းမူ ပဌမတွဲ-ကျမ်းဦးအမှာစကားဖြင့်ပင် ပြည့်စုံလုံလောက်နေပြီ ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

သို့သော် ဤ ဒုတိယတွဲကို ဤ စာရေးသူပင် ဆက်လက် ရေးသားရန် ဖြစ်ပါလျက် အကြောင်းမညီညွတ်၍ ဆက်လက်ရေးသားရန် အခွင့်မသာခြင်းကိုမူ ရှင်းလင်းဖော်ပြသင့်ကြောင်း ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မိန့်ကြားတော်မူသဖြင့် အနည်းအကျဉ်းတော့ အမှာအထား ရေးသားဖော်ပြရပါဦးမည်။

ကျေးဇူးရှင်မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် ကျမ်းပဌမတွဲကို ရေးသားစဉ်က မျက်စိရောဂါကို ခွဲစိတ် ကုသပြီးခါစပင် ရှိပါသေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ မျက်စိကို တတ်နိုင်သမျှ သက်သာစေလိုသောကြောင့် တကြောင်း ဤ စာရေးသူမှာလည်း ထိုစဉ်အခါက အားလပ်ချိန် အထိုက်အလျောက် ရနေသောကြောင့်တကြောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီးက သမာဓိငါးပါးအဖွင့် ကုန်သည်အထိသာ ကိုယ်တိုင် ပြန်ဆိုရေးသားပြီးလျှင် ပလိဗောဓဆယ်ပါးအဖွင့်မှ အစပြု၍ ကျန်ရှိနေသေးသော အပိုင်းများကို ဆက်လက်၍ ပြန်ဆိုရေးသားရန် ဤစာရေးသူအား တာဝန်လွှဲအပ်ခဲ့ပေသည်။ ဤစာရေးသူကလည်း ယင်းတာဝန်ကို ကျေပွန်အောင် စွမ်းနိုင်သမျှ ထမ်းဆောင်ခဲ့ပေပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ဤ ဒုတိယတွဲကိုလည်း ဤစာရေးသူပင် ဆက်လက်ပြန်ဆိုရေးသားစေလိုသော ဆန္ဒတော်ရှိသည့်အတိုင်း ဤ စာရေးသူမှာ အားလပ်ခွင့် ရနိုင်မည့် အချိန်ကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးက စောင့်ကြည့်တော်မူခဲ့ပေသည်၊ ဤ စာရေးသူကလည်း "ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ အရွယ်တော် အတော်ကြီး ထောက်လာပြီဖြစ်၍ ကျမ်းစာရေးသားမှု, ဟောပြောမှုတို့မှ ဖြစ်နိုင်သမျှ အနားယူကာ ချမ်းသာစွာ သီတင်းသုံးရန် အချိန်တန်နေပေပြီ" ဟု နှလုံးပိုက်မိသဖြင့် ဒုတိယတွဲကိုလည်း ဆက်လက် ရေးသားရန် စိတ်အားထက်သန်လျက် ရှိခဲ့ပေသည်။

သို့တစေ မည်ညှတ်သော အကြောင်းတရပ်က ပေါ်လာခဲ့ပေသည်၊ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ ဤစာရေးသူသည် ပဌမတွဲရေးပြီးစ အချိန်မှာပင် ယောဂီများအား တရားဟောပြော ပြသစောင့်ရှောက်ရေးတာဝန်ကို စတင်ထမ်းဆောင်နေရသဖြင့် ယင်းကျမ်းစာကို ရေးသားနိုင်လောက်အောင် အားလပ်ချိန် မရနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဒုတိယတွဲကို ဤစာရေးသူ ဆက်လက်ရေးသားရန် မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ထို့ပြင် ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်ကို အပြည့်အစုံ လျင်မြန်စွာ ပြီးစေလိုသည်ကတကြောင်း အထွေထွေ ကျန်းမာရေး ကောင်းမွန်လျက်ရှိသဖြင့် မျက်စိကို အထူး စောင့်ရှောက်ဖွယ် မလိုတော့သည်ကတကြောင်း·ဤအကြောင်းများကြောင့် ဤ မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲကို ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ဆက်လက်ရေးသား ပြုစုတော်မူပေသည်။

ယင်းသို့ ရေးသားရာ၌ ရေးသားပုံမှာ ပဌမတွဲအတိုင်းပင်ဖြစ်၍ အထူးတလည် မှာထားနေဖွယ် မလိုတော့ပေ။ သို့သော် ပဌမတွဲ ပြန်ဆိုပုံနှင့် စိုးစဉ်းမျှ ခြားနားသော အချက်တခုကိုမူ ညွှန်ပြဖို့ လိုကောင်း လိုပေမည်။ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ အချို့ဝတ္ထုကြောင်းများကို ပြန်ဆိုရာဝယ် အရေး

http://www.dhammadownload.com

မကြီးလှသော အရာများ၌ စာဖတ်သူများ နားလည်လွယ်စေရန် ပါဠိသဒ္ဒါ နည်းကို အတိအကျမလိုက်တော့ပဲ ဝါကျများကို ခွဲ၍ဖြစ်စေ အနည်းငယ် ပြင်၍ဖြစ်စေ ပြန်ဆိုထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်၊ ယင်းသို့သော ပြန်ဆိုချက်ကို စာမျက်နှာ ၄၃၇၊ မှတ်ချက် ၁-၌ ရှင်းလင်းပြထားပါသည်။

မှတ်သားဖွယ်အချို

ထို့ပြင် အထူးမှတ်သားဖွယ်ကောင်းသော အချို့အချက်များကိုလည်း အနည်းအကျဉ်းမျှ လမ်းခင်း ညွှန်ပြလိုပါသည်။

စာမျက်နှာ ၃၆၊ မှတ်ချက် ၁-၌ ပဋ္ဌိသန္ဓာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖတ်ရှု မှတ်သားနိုင်ပါသည်။

စာမျက်နှာ ၁၀၇၊ မှတ်ချက် ၁-၂-တို့၌ရင်း၊ နှာ ၁၀၈၊ မှတ်ချက် ၁-၌ရင်း၊ နှာ ၁၀၉၊ မှတ်ချက် ၂-၌ရင်း၊ နှာ ၁၁၁၊ မှတ်ချက် ၁-၂-၁-တို့၌ရင်း၊ နှာ ၁၁၂၊ မှတ်ချက် ၂-၃-တို့၌ရင်း စကြာဝဠာနှင့် ပတ်သက်၍ နှီးနှော ချင့်ချိန်နိုင်ရန် သိပ္ပံပညာရှင်တို့၏ အဆိုများကို အလွယ်တကူ ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

စာမျက်နှာ ၁၄၂ မှ ၁၄၇ အထိ၊ မှတ်ချက်နေရာ၌ (၁)မှ(၉)အထိ အရဟံ အစရှိသော ဂုဏ်တော် ၉-ပါး၏ သဘောအနက်ကို အချက်ကျ ဉာဏ်သက်ဝင်လျက် ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာပွါးလိုသူများနှင့် ဘုရားရှိခိုးလိုသူ များအတွက် ဂုဏ်တော်များ၏ ကြည်ညိုဖွယ်အနက်များကို ကျက်မှတ်ရန် လွယ်ကူသော စကားဝါကျတို့ဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

စာမျက်နှာ ၁၄၉၊ မှတ်ချက် ၁-၌ တရားအားထုတ်ရာဝယ် အစအဦး တင်္ဂဿပညတ်ဖြင့် ရှုအပ်-ရှုသင့်သော်လည်း တရားသားတက်လာသောအခါ ပညတ်ကို ကျော်လွန်၍ ပရမတ်သဘာဝ၌သာ ရှုမှတ်စိတ် သက်ဝင်တည်နေ ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာမှယူ၍ ရှင်းပြထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ ၂၁၈၊မှတ်ချက် ၁-၌ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းဂန်များ၌ မတွေ့နိုင်သော သိရီဓမ္မာသောကမင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် သိမှတ်စရာများကို ဒီဗျာဝဒါနမည်သော မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာစာပေ သက္ကဋ္ဌကျမ်းမှ ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဘုရားရှင်၏ လက္ခဏာတော်ကြီး ၃၂-ပါးကို ထိုထိုကျမ်းဂန်တို့၌ အတွေ့ရများသဖြင့် အလွယ်တကူ မှတ်သားနိုင်ကြပေသည်၊ အသီတာနုဗျဉ္ဇန ခေါ်သော လက္ခဏာတော်ငယ် ၈၀-ကိုမူကား အတွေ့ရ အလွန်ပင်နည်းလှ၏၊ ထေရဝါဒကျမ်းဂန်အနေဖြင့်မူ ဇီနာလင်္ကာရဋီကာကျမ်း၌သာလျှင် အပြည့်အစုံ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏၊ ထိုသို့ အတွေ့ရ နည်းလှသော ယင်းလက္ခဏာတော်ငယ် ၈၀-ကို မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာ မဟာယာန ကျမ်းစာဖြစ်သည့် လလိတဝိတ္ထာရကျမ်း၏ ဘာသာပြန်မှ ထုတ်ယူဖော်ပြ ထားသည်ကို နှာ ၂၃၃၊မှတ်ချက် ၁-၌ တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ကာယဂတာသတိအဖွင့်၌ "ဒ္ဌတ္ဌံ သာကာရကို လေးလ ပတ်လုံး ရှတ်ဆိုနေကြစဉ်ပင် သောတာပန်ဖြစ်ကြလေကုန်၏"ဟု ဆိုထား ရာတွင် ဆံပင် မွေးညှင်း စသည်ကို ရှတ်ဆိုရုံသက်သက်ဖြင့် တမင်တဖိုလ် ရနိုင်သည်ဟု အယူအဆ တိမ်းစောင်းဖွယ် ရှိနေပေသည်။ ယင်းသို့ မတိမ်း မစောင်းစေရန် မဟာဋီကာ၏ ရှင်းပြချက်ကို နှာ ၂၅၈၊ မှတ်ချက် ၁-၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည် နှလုံးသွေးကိုမှီ၍ ဖြစ်ကြ သည်ဟူသော ကျမ်းဂန်အဆိုသည် ယခုခေတ် နှလုံးသစ် လဲလှယ်ကုသမှုနှင့် မဆန့်ကျင်ကြောင်းကို နှာ ၃၀၀၊ မှတ်ချက် ၂-၌ နှီးနှောပြထားပါသည်။

ဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုပွါး၍ ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်သည်ဆိုရာ၌ အပ္ပနာ၏အနီး၌ဖြစ်သော ဥပစာရသမာဓိ အစစ်မဟုတ်ပဲ ယင်းဥပစာရ

http://www.dhammadownload.com

သမာဓိနှင့် လက္ခဏာတူသော (ဝိပဿနာ) ခဏိကသမာဓိကိုပင် ဥပစာရသမာဓိဟု တင်စားရ၍ ဆိုထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း မဟာဋ္ဌိကာ၏ ရှင်းလင်းချက်ကို နှာ ၅၇၃၊ မှတ်ချက် ၂-၌ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤမျှဖြင့် ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ၏ အနှစ်သာရကို စာရှုသူများ မြည်းကြည့်နိုင်လောက်ပြီဟု ယူဆပါသည်။

သာသနာနှစ် ၂၅၁၆-ခုနှစ်၊
မြန်မာ ၁၃၁၄-ခုနှစ်၊
ပြာသိုလဆုတ် ၁၁-ရက်။
(၂၉ ၊ ၁ ၊ ၇၃)

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ(တောင်တွင်းကြီး)
သက္ကသီဟနှင့်အစိုးရဓမ္မာစရိယ
ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊သာသနာ့ရိပ်သာ
ရန်ကုန်။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန်

ဒုတိယတွဲ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆-အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ-အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အ ကျယ်ပြချက်	၁ မှ ၆၇
ဥဒ္ဓုမာတကစသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြချက်	၁
ဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုပုံ	၂
အသုဘကောင်ရှိရာသို့သွားရန် အစီအရင်	၉
ပန်ကြားရ၍ သွားအပ်ကြောင်း....	၉
အသုဘနိမိတ် ယူပုံကိုပြသော ရှေးအဋ္ဌကထာစကား	၁၁
ဒီဗွဝိဟာရ (မှတ်ချက်)	၁၅
တည်နေရန်သင့်သောအရပ်ကိုပြခြင်း	၁၇
ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျောက်စသည်တို့ကို မှတ်သားပုံ	၁၈
သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်သားပုံ	၂၁
အဆင်း စသည်ဖြင့် မှတ်သားပုံ	၂၃
ပါရမီထူးရှိသူမှာ ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်လွယ်ကြောင်း	၂၇
အစပ်စသည်ဖြင့် နိမိတ်ယူပုံ	၂၈
နိမိတ်ကို ကောင်းစွာယူပုံ စသည်၌ အဆုံးအဖြတ်စကား	၂၉
သုသာန်မှ အပြန်၌ ပြုရန်ကျင့်ဝတ်	၃၁
ပတ်ဝန်းကျင်၌ နိမိတ်မှတ်သားခြင်း စသည်၏အကျိုး အာနိသင်	၃၂

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
၃၀-ပါးသောကမ္မဋ္ဌာန်း (မှတ်ချက်)	....			၃၃
ရတနာမြတ်ဟု အမှတ်ပြုကာ ရိုသေလေးစားလျက် ရှုပုံကို ဖွင့်ပြချက်	....	....		၃၀
ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်၏ ထူးခြားချက်				၄၀
ဥပစာရစျာန်နှင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်ပုံ	....			၄၂
ဝိနိလကစသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ	....	....		၄၃
ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်	....	....		၅၂
ဥဒ္ဓုမာတကစသော အသုဘတို့သည် ပုံသဏ္ဌာန်၌ တပ်မက်မှုအားကြီးသူ စသည်တို့အားသင့်လျော်ပုံ ခွဲခြားရှုပြခြင်း	....	....		၅၃
အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ပဌမစျာန်ကိုသာရခြင်း၏အကြောင်း				၅၅
အသုဘအာရုံ၌ ပီတိသောမနဿဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း				၅၅
အသက်ရှင်ဆဲကိုယ်သည်လည်း အသုဘပင်ဖြစ်ကြောင်း				၅၆
ပေါက်ပန်း၌ မြေခွေးကဲ့သို့ နှလုံးမသွင်းအပ်ကြောင်း				၆၀
ကျက်မှတ်၍ ဆင်ခြင်ရန် ဂါထာ ၃-ပုဒ်ပါဌ်အနက်				၆၂
၂-ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသ-အနုဿတိ ၆-ပါးကို အကျယ် ပြချက်	....	....		**၆၅-မှ ၂၀၈**
အနုဿတိဆယ်ပါး၏ ပုဒ်အနက်ကို ဖွင့်ပြချက်	....			၆၅
၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....		၆ဂ
(၁)အရဟံဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....		၇၀
ပ-မပါသော ဇာနန-ပုဒ်၏သိခြင်းဟူသော အနက်လည်း ပဇာနန-ပညာသိကိုဟောကြောင်း(မှတ်ချက်)				ဂ၀
သံသရာစက်ဘီးပုံ အမှတ်-၁ (မှတ်ချက်)	....			ဂ၂

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
သံသရာစက်ဘီးပုံ အမှတ်-၂ (မှတ်ချက်)	....		၈၄
(၂)သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၈၉
နိဗ္ဗာန်တပါးတည်းကိုပင် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၉၀
စက္ခုပသာဒ စသည်တို့ကို သစ္စာ ၄-ပါးဖြင့် ပိုင်းခြားရှု သိပုံ	....	....	၉၁
အတိတ်ဘဝက တဏှာသည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ရုပ်နာမ် အားလုံး၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၉၁
(၃)ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်	....		၉၃
(၄)သုဂတဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၉၆
စကား ၆-ခွန်းတွင် မြတ်စွာဘုရား ပြော, မပြော သည့်စကား	....	....	၉၉
(၅)လောကဝိဒူဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၀၁
မစုတေ မကပ်ရောက်-ဟူသော စကားတို့ဖြင့် ဥပပါတ်အဖြစ်ဖြင့် မသေခြင်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြသည် ဆိုသောကေစိဝါဒ(မှတ်ချက်)	....		၁၀၁
လောက၏ အဆုံးကို ခြေလျင်သွား၍ မရောက် နိုင်ကြောင်း	....	....	၁၀၂
သစ္စာလေးပါးကို သတ္တဝါ၏ ကိုယ်ထဲ၌သာ ပညတ် ဟောကြားကြောင်း	....	....	၁၀၂
လောကသုံးပါးအကြောင်း	....	....	၁၀၃
စကြာဝဠာတခု၏ အကျယ်အဝန်းပမာဏ	....		၁၀၇
ကမ္ဘာမြေ၏ ပမာဏ	....	....	၁၀၇

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
သမုဒ္ဒရာ ဟိမဝန္တာတောင်တို့၏ ပမာဏ		....	၁၀၉
ဇမ္ဗူသပြေပင်၏ တည်ရာဌာန(မှတ်ချက်)		....	၁၁၀
လ-၏ ပမာဏ(မှတ်ချက်)	....	....	၁၁၁
နေ-၏ ပမာဏ(မှတ်ချက်)	....	....	၁၁၁
လောကန္တရိက်ငရဲအကြောင်း(မှတ်ချက်)		....	၁၁၂
(၆-က)အနုတ္တရဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၁၄
(၆-ခ)ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်အဖွင့်		....	၁၁၆
(၆-ဂ)အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ ဂုဏ်တော် အဖွင့်	....	....	၁၁၇
(၇)သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံဂုဏ်တော်အဖွင့်		....	၁၁ဂ
ပရမတ္ထတော်- ပုဒ်သည် အနုသာသတိ-ပုဒ်၏ ကံဖြစ် သင့်သော်လည်း ကရိုဏ်း ဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့် ကရိုဏ်းအနက်ပြန် ကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၁၁ဂ
ဖားနတ်သားအကြောင်း	....	....	၁၂၀
(ဂ)ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၂၁
သမ္မာသမ္မုဒ္ဓဂုဏ်တော်ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိ၍ ဘုရားဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ဖြင့် သိသင့်သမျှ အခြား ဥယျမံ တရားတို့ကိုလည်း သိကြောင်းပြသည် (မှတ်ချက်)		....	၁၂၂
(ဃ)ဘဂဝါဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၂၃
အာဝတ္ထိကအမည်	....	....	၁၂ဂ
လိုဏိကအမည်	....	....	၁၂ဂ

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
နေမိတ္တိကအမည်	....	....	၁၂၅
အဓိစ္စသမုပ္ပန္နအမည်	....	....	၁၂၅
စေတောဓိလင်းပါး (မှတ်ချက်)	....	....	၁၃၁
စေတောဝိနိဗန္ဓင်းပါး (မှတ်ချက်)	....	....	၁၃၁
အနေကသင်္ခ်ာ(မှတ်ချက်)	....	....	၁၃၂
ဘဂမည်သော ဘုန်းတော် ၆-ပါး		....	၁၃၆
အဏိမာစသော တန်ခိုးရှစ်ပါး စာကိုယ်နှင့် မှတ်ချက်			၁၃၆
သစ္စာလေးပါးတို့၏ သဘော ၁၆-ပါး		....	၁၃၈
ဝိဟာရသုံးပါး စာကိုယ်နှင့်မှတ်ချက်		....	၁၄၀
ဝိဝေကသုံးပါး စာကိုယ်နှင့်မှတ်ချက်		....	၁၄၀
ဝိမောက္ခသုံးပါး စာကိုယ်နှင့်မှတ်ချက်		....	၁၄၀
ဘုရားဂုဏ်တော်(၉)ပါးအကျဉ်းချုပ် (မှတ်ချက်)			၁၄၂
သဘာဝဓမ္မကို တဇ္ဇာပညတ်ဖြင့် ရှုကောင်းကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၁၄၉
ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ၏ အာနိသင်အကျိုးမျှား		....	၁၅၀
၂-ဓမ္မာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....	၁၅၁
သ္ဓာက္ခာတဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၅၂
ကမ္မဋ္ဌာန်ရယ်စသော အနုဿရယ်ငါးပါး(မှတ်ချက်)		....	၁၅၉
သန္ဒိဋ္ဌိကဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၆၁
အကာလိကဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၆၃
ဟေါပဿိကဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၆၄
ဩပနေယျိကဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၆၅
ပစ္စတ္တं ဝေဒိတဗ္ဗဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၆၆
ဥဋ္ဌါဒိတညူပုဂ္ဂိုလ်စသည် ဖော်ပြချက် (မှတ်ချက်)			၁၆၆

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
တရားဂုဏ်တော်(၆)ပါးအကျဉ်းချုပ်(မှတ်ချက်)	....		၁၆၈
ဓမ္မာနုဿတိဘာဝနာ၏ အာနိသင်အကျိုးများ	....		၁၇၀
၃-သံဃာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....	၁၇၂
သုပဋိပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၃
ဥဇုပဋိပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၄
အကောက်သုံးပါး(မှတ်ချက်)	....	....	၁၇၅
ဉာယပဋိပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၆
သာမီစိပဋိပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၆
အာဟုနေယျဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၇
ပါဟုနေယျဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၇၉
ဒက္ခိဏေယျဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၈၁
အဉ္ဇလိကရဏီယဂုဏ်တော်အဖွင့်	....	....	၁၈၂
အနုတ္တရပုညက္ခေတ္တဂုဏ်တော်အဖွင့်		....	၁၈၂
သံဃဂုဏ်တော်(၉)ပါးအကျဉ်းချုပ် (မှတ်ချက်)			၁၈၃
သံဃာနုဿတိဘာဝနာ၏ အာနိသင်အကျိုးများ			၁၈၅
၄-သီလာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....	၁၈၆
၅-စာဂါနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....	၁၉၀
၆-ဒေဝတာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	....	....	၁၉၂
ပြီးပြည်မ်းပြဆိုချက်	....	....	၂၀၁
ပရမဝိသုဒ္ဓိ-အရာတွင် ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိ-ဟု ခွဲတ်ယွင်းနေကြောင်း (မှတ်ချက်)		....	၂၀၃
ဩကာသာဓိဂမ ဟူသည် အနုဿတိ ၆-ပါးတို့ကို ရခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း	....	....	၂၀၃

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ — စာမျက်နှာ

ဖုဿဒေဝမထေရ်သည် ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို အခြေခံကာ ဝိပဿနာရှုလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူကြောင်း ၂၀၆

၈-အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ-အနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက် .... ၂၀၈-မှ ၄၁၅

၇-မရဏဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက် ၂၀၈

မရဏဿတိအရာ၌ လိုအပ်သော သေခြင်းနှင့် မလို အပ်သောသေခြင်းများ ၂၀၈

ဒုသီမာရ်နတ်စသည်တို့၏ အကာလမရဏ ၂၀၉

(၁)သူသတ်သွားကဲ့သို့ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်သော .. အားဖြင့်ရှုပုံ ၂၁၃

(၂)ပြည့်စုံခြင်း ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်ရှုပုံ ၂၁၇

သံဝေဂဂါထာ ၂-ပုဒ် ပါဠိ-အနက် ၂၁၈

အသောကမင်း၏ နောက်ဆုံးကာလ (မှတ်ချက်) ၂၁၈

(၃)အနီးသို့ဆောင်သောအားဖြင့်ရှုပုံ ၂၂၆

(၃-က) အခြံအရံများသူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၂၆

(၃-ခ) ဘုန်းကံကြီးသူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၂၇

(၃-ဂ) ခွန်အားကြီးသူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၂၈

(၃-ဃ) တန်ခိုးကြီးသူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၃၀

(၃-င) ပညာကြီးသူတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၃၁

(၃-စ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ ၂၃၂

(၃-ဆ) ဘုရားရှင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ဆင်ခြင်ပုံ.... ၂၃၃

လက္ခဏာငယ် (၈၀) သရုပ် (မှတ်ချက်) ၂၃၃

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၄)ရူပ်ကိုယ်၏ သတ္တဝါအမျိုးတို့နှင့် ဆက်ဆံသော အားဖြင့်ရှုပုံ	၂၃၇
(၅)အသက်၏ အားနည်းသောအားဖြင့်ရှုပုံ	၂၃၉
(၆)အမှတ်နိမိတ်မရှိသောအားဖြင့်ရှုပုံ	၂၄၀
(၇)အသက်တမ်း၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ရှုပုံ	၂၄၂
(၈)ရှင်ဆဲခဏ၏ တိုတောင်းသောအားဖြင့် ရှုပုံ	၂၄၅
ဥပေက္ခာသည်လည်း သုခ ဒုက္ခ၌ အတွင်းဝင် ကြောင်း(မှတ်ချက်)	၂၄၆
၈-ကာယဂတာသတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်	၂၅၀
ဣရိယာပထပိုင်း သမ္ပဇညပိုင်း ဓာတုမနသိကာရ ပိုင်းတို့ကို ဝိပဿနာအတွက် ဟောထားကြောင်း ဒွတ္တိံသာကာရကို ဟောတော်မူပုံ၊ ထိုတွင် ဦး နှောက်ကို သရုပ်ဖော်၍ မဟာပဲ ရိုးတွင်း ခြင်ဆီ၌ ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူပုံ	၂၅၄
ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းယူပုံ	၂၅၂
ဥဂ္ဂဟကောသလ္လကို ပြောကြားပုံ	၂၅၈
နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ	၂၅၉
သမ္မောဟဝိနောဒနီ၌ပြသည့် ရွတ်ဆိုပုံ	၂၆၁
စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံ	၂၆၂
အဆင်းစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ	၂၆၂
မနသိကာရကောသလ္လကို ပြောကြားပုံ ...	၂၆၄
(က) အစဉ်အတိုင်း နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း....	၂၆၅
(ခ) မမြန်လွန်းပဲ နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၆၅

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၀) မနှေးလွန်းပဲ နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၆၆
(ဃ) မပျံ့လွင့်အောင် နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၆၆
(c) ပညတ်ကျော်လွန်၍ နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၆၇
(စ) မထင်သည့် ကောင်ဌာသကို ပယ်၍ နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၆၇
(ဆ) အပွနာဖြစ်ရာ ကောင်ဌာသကို သိထားအပ်ကြောင်း	၂၇၁
(ဇ၊စျ၊ည) သုတ္တန် သုံးပါးနှင့် အညီ နှလုံးသွင်းအပ်ကြောင်း	၂၇၁
သတိ သတိ အာယတနေ အဆုံးအဖြတ်(မှတ်ချက်)	၂၇၄
ပရိကံကို ပြုပုံ	၂၇၆
ကောင်ဌာသတို့ကို ပိုင်းခြားပုံ ပြဆိုချက်	၂၇၇
(၁) ဆံပင်	၂၇၇
(၂) အမွေး	၂၈၂
ပရမာဏုမြူစသည်(မှတ်ချက်)....	၂၈၂
(၃) လက်သည်း ခြေသည်း	၂၈၃
(၄) သွား	၂၈၄
(၅) အရေ	၂၈၄
(၆) အသား	၂၈၈
(၇) အကြော	၂၈၉
(၈) အရိုး	၂၉၁
(၉) ရိုးတွင်းခြင်ဆီ	၂၉၈

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
(၁၀)	အညှို	....	....	၂၉၈
(၁၁)	နှလုံး	....	....	၂၉၉
(၁၂)	အသည်း	....	....	၃၀၂
(၁၃)	အမြှေး	....	....	၃၀၃
	ဒုက္ခလ-ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးအကြောင်း(မှတ်ချက်)		....	၃၀၃
(၁၄)	အဖျဉ်း	....	....	၃၀၄
(၁၅)	အဆုတ်	....	....	၃၀၅
(၁၆)	အူမ	....	....	၃၀၆
(၁၇)	အူသိမ်	....	....	၃၀၆
(၁၈)	အစာသစ်	....	....	၃၀၇
(၁၉)	အစာဟောင်း	....	....	၃၁၀
	အစာဟောင်းအိမ် အူမကြီးတည်နေပုံ(မှတ်ချက်)			၃၁၀
(၂၀)	ဦးနှောက်	....	....	၃၁၁
(၂၁)	သည်းခြေ	....	....	၃၁၂
(၂၂)	သလိပ်	....	....	၃၁၃
(၂၃)	ပြည်	....	....	၃၁၄
(၂၄)	သွေး	....	....	၃၁၅
(၂၅)	ချွေး	....	....	၃၁၆
(၂၆)	အဆီခဲ	....	....	၃၁၇
(၂၇)	မျက်ရည်	....	....	၃၁၈
(၂၈)	ဆီကြည်	....	....	၃၁၉
(၂၉)	တံထွေး	....	....	၃၂၀
(၃၀)	နှပ်	....	....	၃၂၁

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသော ဝိသာခမထေရ်ဝတ္ထု			၄၆၅
၂-ကရုဏာပွါးပုံ အဖွင့်	....	....	၄၆၉
၃-မုဒိတာပွါးပုံ အဖွင့်	....	....	၄၇၃
၄-ဥပေက္ခာပွါးပုံ အဖွင့်	....	....	၄၇၆
ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်	....	....	၄၇၈
ဝစနတ္ထ-သဒ္ဒါအနက်	....	....	၄၇၉
လက္ခဏာစသည်	....	....	၄၈၀
ပယောဇဉ်-အကျိုး	....	....	၄၈၃
ရန်သူမျှား	....	....	၄၈၄
စ-လယ်-ဆုံးနှင့် အာရုံကို ပွါးစေခြင်း	....	....	၄၈၉
နိဿန္ဒအကျိုး	....	....	၄၉၀
ဗြဟ္မဝိဟာရမည်ကြောင်းစသည်	....	....	၄၉၁
ရနိုင်သောစျာန်မျှား	....	....	၄၉၄
အယူအဆ မမှားရန် ရှင်းပြချက်	....	....	၄၉၅
မူလသမာဓိ ခဏိကသမာဓိ	....	....	၄၉၈
သုဘပရမစသည်	....	....	၅၀၁
ပါရမီ စသည် ပြည့်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သည်....		....	၅၀၅
၁၀-အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသ-အရူပကမ္မဋ္ဌာန်း အကျယ်ပြဆိုချက်		....	**၅၀၇-မှ-၅၅၀**
၁-ပဌမအရူပ-အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့်			၅၀၇
ရူပသညာသရုပ်	....	....	၅၁၆
ပဋိဃသညာသရုပ်	....	....	၅၁၇

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
နာနတ္တသညာသရုပ်	....	....	၅၁၈
ကသိဏုဂ္ဂါဒ္ဓိမာကာသ-ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးစီး သော ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်-ဟု အနက်ပြန်ခြင်း			
အကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၅၂၁
၂-ဝိညာဏဉ္စာယတနအဖွင့်	....	....	၅၂၃
၃-အာကိဉ္စညာယတနအဖွင့်	....	....	၅၂၉
၄-နေဝသညာနာသညာယတန အဖွင့်		....	၅၃၄
နေဝသညာနာသညာယတနတရားတို့ကို(ကလာပ) အပေါင်း အလိုက်အားဖြင့်သာလျှင် ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ကြောင်း, အနုပဒအားဖြင့် မရှုနိုင်ကြောင်း			၅၄၂
ပြီးပြတ်မ်းပြဆိုချက်	....	....	၅၄၄
၁၁-သမာဓိနိဒ္ဒေသ-သမာဓိကို အကျယ်ပြချက်		....၅၅၁	**မှ ၆၄၆**
၁-အာဟာရေပဋိက္ကူလသညာပွါးပုံ		....	၅၅၁
အာဟာရ ၄-ပါး	....	....	၅၅၁
ယင်းလေးပါးက အကျိုးအသီးအသီးကို ဆောင်ပုံ ဖြစ်စေပုံ	....	....	၅၅၁
(၁) သွားခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ		....	၅၅၄
(၂) ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ		....	၅၅၆
(၃) သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ		....	၅၅၈
(၄) တည်ရာအာယတနအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ		....	၅၅၉
(၅) စုရှိတည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ			၅၆၀

http://www.dhammadownload.com

		စာမျက်နှာ
အကြောင်းအရာ		
(၆)	မကျေကျက်သေးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ	၅၆၁
(၇)	ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ	၅၆၂
(၈)	ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့်ဆင်ခြင်ပုံ	၅၆၂
(၉)	ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ	၅၆၃
(၁၀)	လူးပေခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ	၅၆၅
	သမာဓိဖြစ်ပုံ	၅၆၆
	အာဟာရေပဋိက္ကူလသညာဘာဝနာ၏ အကျိုး	၅၆၇
	၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ပွါးပုံ	၅၆၈
	ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျဉ်းချုပ် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်	၅၆၈
	ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းအကျယ် မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်	၅၇၁
	ဥပါဒိန္နတရား ဟူသည်မှာ ငါ ငါ့ဥစ္စာဟု စွဲလမ်း နှိုင်သော သတ္တဝါ၏ ကိုယ်တွင်း တရားများ ဖြစ်ကြောင်း (မှတ်ချက်)....	၅၇၅
	မတ္ထလုင်ခေါ် ဦးနှောက်ကို ယံ ဝါ ပန စသည်ဖြင့် သိမ်းယူကြောင်း (မှတ်ချက်ဋီကာ)	၅၇၅
	စားလိုက်သည့်အစာ ကျေကျက်လျှင် ရသဓာတ် စသည် ဖြစ်သွားကြောင်း (မှတ်ချက်)	၅၇၇
	အဿာသကို ဝင်သက်လေ၊ ပဿာသကို ထွက်သက်လေဟု ဖွင့်ပြထားသည်	၅၇၈
	ဓာတ်လေးပါးကို ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာ တို့ဖြင့် ပြကြောင်း	၅၇၉
	လက္ခဏာနှင့် ဥပဋ္ဌာနာကာရ နှစ်ပါးလုံးကို ဆိုခြင်း၏ အကြောင်း (မှတ်ချက်)	၅၈၂

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ

			စာမျက်နှာ
ဥပစာရသမာဓိဟု ဆိုသော်လည်း ဓာတုဝဝတ္ထာန် ၌ အပ္ပနာမရှိသောကြောင့် သဒ္ဓိသူပစာရဇ္ဈာန်မျှသာ ဖြစ်ကြောင်း (မှတ်ချက်)	....	....	၅၈၄
သသမ္ဘာရသခေါ်ပ၏ အနက် (မှတ်ချက်)		....	၅၈၆
(၁) သသမ္ဘာရသခေါ်ပဖြင့် ရှုပုံ	....	....	၅၈၈
(၂) သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိဖြင့် ရှုပုံ	....	....	၅၈၈
ဆံပင်တို့ကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၅၈၉
အဗျာကတောပုဒ်ကို "အာရုံကို မသိတတ်သော တရား" ဟု အနက်ပြန်ခြင်း၏အကြောင်း(မှတ်ချက်)			၅၉၀
အသားကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၅၉၃
နှလုံးကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၅၉၆
အူမကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၅၉၉
သည်းခြေကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၆၀၂
မျက်ရည်ကို ရှုပုံ စသည်	....	....	၆၀၆
တောဇောဓာတ်လေးပါးကို ရှုပုံ	....	....	၆၀၉
ဝါယောဓာတ်ခြောက်ပါးကို ရှုပုံ		....	၆၁၀
(၃) သလက္ခဏသခေါ်ပဖြင့် ရှုပုံ	....	....	၆၁၁
(၄) သလက္ခဏဝိဘတ္တိဖြင့် ရှုပုံ	....	....	၆၁၃
(၁) ဝစနတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ		....	၆၁၄
(၂) ကလာပအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ		....	၆၁၅
၄၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့၌ ပါဝင်သော ကလာပ်ပေါင်း(၁၇၃)၊ ရုပ်ပေါင်း(၁၅၀၁)တို့ကို ရေတွက်ပြသော ဌီကာနည်း(မှတ်ချက်)		....	၆၁၆

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
(၃) စုဏ္ဏ-အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၁၇
(၄) လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၂၀
(၅) ဖြစ်ကြောင်းသမုဒ္ဒာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ....	၆၂၁
(၆) နာနတ္တကေတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၂၂
မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်ဟု ခေါ်ရခြင်းအကြောင်းများ	၆၂၃
ဥပါဒိန္နသန္တာန်ဟူသည်မှာ သက်ရှိသန္တာန် ဖြစ်ကြောင်း(မှတ်ချက်)	၆၂၃
ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ကဋ္ဌမုခစသော မြေ့လေးမျိုးနှင့် ဥပမာပြု၍ပြသည်....	၆၂၇
(၇) ဝိနိဗ္ဘောဂ-အဝိနိဗ္ဘောဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၀
(၈) သဘာဂ-ဝိသဘာဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၁
(၉) အဗ္ဗတ္တိကဗဟိရဝိသေသအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၂
(၁၀) သင်္ဂဟအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၂
(၁၁) ပစ္စယအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၂
(၁၂) အသမန္နာဟာရအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၃
(၁၃) ပစ္စယဝိဘာဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ	၆၃၃
ဓာတုဝဝတ္ထာန်ဘာဝနာ၏ အာနိသင်အကျိုး	၆၃၉
သမာဓိကထာနိဂုံးချုပ်	၆၄၀
သမာဓိ၏ အာနိသင်ကို ပြဆိုချက်	၆၄၀
ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ အာနိသင်(၁)	၆၄၁
သမ္မာဓေ ဩကာသာဓိဂမနည်း (မှတ်ချက်)	၆၄၁
ယင်းနည်းအရ ဥပစာရသမာဓိဖြင့်လည်း စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပြီးစီးကြောင်း(မှတ်ချက်)	၆၄၁

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
ဝိပဿနာ အာနိသင် (၂)	....	....	၆၄၃
သတိ သတိ အာယတနေ-၌ သတိ သတိသည် ကြိယာဝိစ္ဆာဖြစ်ကြောင်း(မှတ်ချက်)	....		၆၄၃
အဘိညာဉ် အာနိသင် (၃)	....	....	၆၄၄
ဘဝအထူး အာနိသင် (၄)	....	....	၆၄၅
နိရောဓသမာပတ် အာနိသင် (၅)	....		၆၄၅
သီလေ ပတိဋ္ဌာယ-အစချီသော မူရင်းဂါထာ ပါဠိအနက်(မှတ်ချက်)	....	....	၆၄၆

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ မာတိကာ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ၌ ပြင်ဖတ်ရန်

စာမျက်နှာ	ကြောင်း	ရှိရင်း	ပြင်ဖတ်ရန်
၄၅	၉	အလုံးစုံပြည့်စုံလျက်	အလုံးစုံပြည့်လျက်
၄၅	၁၇	အလုံးပြည့်စုံလျက်	အလုံးစုံပြည့်လျက်
၅၃	၁၅	အရေးအဆင်း	အရေအဆင်း
၇၅	၁၀	ကျေးဇူးပြု၍	ကျေးဇူးပြု၏
၉၇	၇	သုဂတ^{1}	သုဂတ^{2}
၉၇	၂၃	၁–သု	၂–သု
၁၀၉	၂၀	ပြထားသော	ဤ၌ ပြထားသော
၁၂၆	နှာနုံပါတ်	၂၁၆	၁၂၆
၁၃၆	၁၀	ရုပ်ကို	ရုပ်ကိုယ်ကို
၁၄၀	၁	အရိယာဝိဟာရ	အရိယဝိဟာရ
၁၅၄	၁၁	ဥဒါဟရုံ	ဥဒါဟရုဏ်
၁၅၉	၁၀	တွက်သွားတတ်ကြ	ထွက်သွားတတ်ကြ
၁၇၄	၂၂	ဉာဏ်အမြင်ခြင်း	ဉာဏ်အမြင်ချင်း
၂၀၁	၂၁	အကြင်စကား	အကြင်စကားကို
၂၀၉	၁၁-၂၀-၂၃	ဒုသီမာရ်နတ်	ဒူသီမာရ်နတ်
၂၁၅	၁၉	ဒီဃရတ္ထံ	ဒီဃရတ္ထံ
၂၁၉	၁၂	ဓမ္မရုဇိက	ဓမ္မရုဇိက
၂၂၁	၂	အိမ်ရှေမင်း	အိမ်ရှေ့မင်း
၂၂၉	၈	အသ္ဓိနတ်	အသ္ဓီနတ်
၂၃၀	၄	ကျောဘော	ကျော်စော

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ	ကြောင်း	ရှိရင်း	ပြင်ဖတ်ရန်
၅၂၈	၃	ပြန်နှံ့သော	ပြန်နှံ့သော
၂၅၁-၃-၅	(ခေါင်းစီး)	၇-မရဏဿတိ....	၈-ကာယဂတာသတိ....
၂၇၁	၁၀	(သင့်လျော်သော)	(သင့်လျော်သော)ရံဖန်ရံခါ နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏၊
၂၇၂	၂-၇	တသမတ်တည်း	တသမတ်တည်း[1]
၂၈၀	၄	စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိ	စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသည်
၃၂၇	၃	ဤဆိုခဲ့သည်အတိုင်း	ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း
၃၃၃	၂၁	အစဉ်ရောက်လေပြီ	အစဉ်ရောက်လာပြီ
၃၇၃	၁၉-၂၀	အစဉ်လိုက်၍ရှုလျှင်	အစဉ်လိုက်၍ရှုလျှင်
၃၉၇	၁၇	ဥပါဒ် ဌီ ဘင်	ဥပါဒ် ဘင်
၃၉၈	၂	ပျက်ခြင်းဖြင့်	ပျက်ခြင်း
၄၀၄	၉	တက်ဝန်းကျင်	ထက်ဝန်းကျင်
၄၀၈	၁	မဟာကရယဠ	မဟာကရဠိယ
၄၁၆	၁	အကျယ်ပြဆိုချက်	အကျယ်ပြချက်
၄၄၁	၁	(မိမိမျောက်မင်း၏)	(မျောက်မင်း၏)
၄၄၅	၅	မွေးကြအုံ့ဟု	မွေးမြူအုံ့ဟု
၄၆၀	၁၉	ဆရာတို့ကို	ဆရာတို့က
၄၆၇	၂၃	ဤနည်းပင်လျှင်	ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင်
၄၇၅	၂၁	ဤယောဂီကား	ဤယောဂီအား
၄၉၇	၆	အသီးသီး၏	အသီး အသီး၏
၅၀၇	၁	အကျယ်ပြဆိုချက်	အကျယ်ပြချက်
၅၁၇	၃	သမာပတ်ကို	သမာပတ်တို့ကို
၅၂၅	၁၆	သဘောကရား	သဘောတရား

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ	ကြောင်း	ရှိရင်း	ပြင်ဖတ်ရန်
၅၃၂	၂၀	(သုညံ သုညဲ)	(သုညံ သုညံ)
၅၄၅	၄	အားလုံတို့၌ပင်	အားလုံးတို့၌ပင်
၅၆၆	၂၄	ရှိသေသာပါ၌	ရှိသောပါ၌သာ
၅၆၇	၁၈	ကဗဋ္ဌိကာရအာယာရ	ကဗဋ္ဌိကာရအာဟာရ
၅၆၉	၁၁	မ္ဘေးမြူထားသော	မ္ဘေးမြူထားသော
၅၇၅	၂	ထိုသဘောသည်၂	ဤသဘောကား၂
၅၈၇	၁၄	၂-သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ-	၂-သသမ္ဘာရ-
၅၈၇	၁၄	....ပထဝီစသည်၏–	....ပထဝီစသည်၏+
၅၈၉	၂	အားလုံကို	အားလုံးကို
၅၉၀	၁၆	အတွင်းဝင်”ဟု	အတွင်းဝင်၏”ဟု
၆၁၀	၂	....ခဲလျက်ထားသော	....ခဲ-လျက်ထားသော
၆၁၁	၂၂	နှလုံးသွင်းဆင်နေခြင်သော	နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နေသော
၆၁၄	၁၅	ထူးသေားအနက်,	ထူးသောဓာတုအနက်,
၆၁၅	၂၅	တေသံယေ၀၊	တေသံယေ၀–
၆၁၉	၁	စား-သောက်-ခဲလျက်	စား-သောက်-ခဲ-လျက်

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-ပြန်မာပြန်

ဒုတိယဘဂ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကိလေသာမှ ဝေးကွာစင်ကြယ်၍ မှန်စွာ ကိုယ်တိုင်သိတော်မူသော
ထိုမြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏။

၆-အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ-အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက်

ဥဒ္ဓုမာတက စသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြချက်

[၁၇၃]†၁၀၂။ † ကသိုဏ်းတို့၏ အခြားမဲ့၌ အကျဉ်းချုပ်ခေါင်းစဉ်
အနေဖြင့် ပြအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ကုန်သော[1] ဥဒ္ဓုမာတကအသုဘ၊ ဝိနီလက-
အသုဘ၊ ဝိပုဗ္ဗကအသုဘ၊ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကအသုဘ၊ ဝိက္ခာယိတကအသုဘ၊ ဝိက္ခိ-
တ္တကအသုဘ၊ ဟတဝိက္ခိတ္တကအသုဘ၊ လောဟိတကအသုဘ၊ ပုဠုဝက-

မှတ်ချက်

† – ဤသို့သော ထောင့်ကွင်း အတွင်းရှိ ဂဏန်းမှာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပါဠိစာအုပ်မှ
စာမျက်နှာနံပါတ်ဖြစ်သည်။ ကွင်းမပါသော ပုဒ်မကြီးနှင့် ဂဏန်းမှာမူ
ဌင်းစာအုပ်မှ စာပိုဒ်နံပါတ် ဖြစ်သည်။

၁ – ဖြစ်ကုန်သော....ဝိညာဉ်မဲ့ အသုဘတို့ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အသုဘ၊ အဋ္ဌိကအသုဘ"ဟူသော ဆယ်ပါးသော ဝိညာဉ်မဲ့ (သက်မဲ့)[1] အသုဘတို့၌ (အကျယ်ကား)—

(၁) လေဖြင့် (မှုတ်အပ်သော) သားရေအိတ်ကဲ့သို့[2] သေသည်မှ အထက် (ဖြစ်သော နောက်ကာလ)၌ အစဉ်အတိုင်း တက်ကြွသော ဖောင်းပွဖူးရောင်ခြင်းဖြင့် အထက်သို့ မှုတ်အပ်-ဖူးဖူးရောင်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥဒ္ဓုမာတ မည်၏[3]၊ ဥဒ္ဓုမာတသည်ပင်လျှင် ဥဒ္ဓုမာတက မည်၏[4]။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဥဒ္ဓုမာတ သူသေကောင်သည် ဥဒ္ဓုမာတကမည်၏[5]။ (ဥဒ္ဓုမာတကဟူသော) ဤ အမည်သည် ထိုသို့ (ဖူးဖူးရောင်ခြင်း) သဘော ရှိသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁–(သက်မဲ့) ဤသို့ စသည်ဖြင့် လက်သည်းကွင်းအတွင်း၌ ပြထားသော မြန်မာပုဒ်များ စာပိုဒ်များမှာ အနက်အပ်ပြေယ် ထင်ရှားစေရန် သရုပ်ဖော်ပြချက်၊ သို့မဟုတ် ဖြည့်စွက်၍ ဖွင့်ပြချက်များ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို ခုန်ကျော်၍လည်း ဖတ်သွားနိုင်သည်။

၂–သားရေအိတ်ကဲ့သို့ .... အထက်သို့ မှုတ်အပ်-ဖူးဖူးရောင်စေအပ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်-ဟု စပ်ပါ။

၃–ဥ–အထက်သို့+ဓုမာတ–မှုတ်အပ်သည်–ဖူးဖူးရောင်စေအပ်သည်=ဥဒ္ဓုမာ-တ–ဖူးဖူးရောင်စေအပ်သော၊ ဝါ–ဖူးဖူးရောင်သော သူသေကောင်။ ဥ+ ဓုမာ–ဝါ–ဓမာဓာတ်+တ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဥဒ္ဓုမာတဟု ပြီးသည်။

၄–ဤအဖွင့်ဖြင့် ဥဒ္ဓုမာတက-ပုဒ်၌ က-ပစ္စည်းမှာ အနက်ထူး မရှိကြောင်း ပြသည်။

၅–ဤတနည်းအဖွင့်၌ "စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟူသော စကားဖြင့် ထိုသူသေကောင်ကို "စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်"ဟု ဆိုထိုက်ကြောင်း ပြသည်၊ "စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော"ဟူသော စကားဖြင့် ဥဒ္ဓု-

http://www.dhammadownload.com

(၂) အဖြူအနီရောလျက် (ဝါ-ပကတိအဆင်းပျက်လျက်) ညိုမည်းသည့်အဆင်းရှိသော သူသေကောင်ကို ဝိနီလ[1] ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဝိနီလသည်ပင်လျှင် ဝိနီလကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝိနီလသူသေကောင်သည် ဝိနီလကမည်၏။ (ဝိနီလကဟူသော) ဤအမည်သည် အသားမျှားရာအရပ်တို့၌နှီသောအဆင်းရှိလျက် ပြည်စုဝေးရာအရပ်တို့၌ ဖြူသောအဆင်းရှိသော အမျှားအားဖြင့်မူ ညိုရာအရပ်၌ ညိုမည်းသောအဝတ်ဖြင့် လွှမ်းခြုံရစ်ပတ်ထားဘိသကဲ့သို့ ညိုမည်းသည့်အဆင်းရှိသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

မှတ်ချက်

မာတကပုဒ်၌ က-ပစ္စည်း၏အနက်ကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ဤတနည်းအဖုံ့ဖြင့် ဥဒ္ဓုမာတက-ပုဒ်ကို "စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဖူးဖူးရောင်နေသော သူသေကောင်"ဟူ၍သော်၎င်း၊ "ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟူ၍သော်၎င်း အနက်ပြန်ရန် ပြသည်။ ယင်းဝါကျကို ပါဠိမူရင်းအတိုင်း အတိအကျပြန်လျှင် "စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဥဒ္ဓုမာတ သူသေကောင်ပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဥဒ္ဓုမာတက မည်၏"ဟူ၍ ဖြစ်၏၊ မြန်မာဝါကျ မချောမော၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာဝါကျ ချောမောစေရန် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်ထားသည်။ ဝိနီလကစသော ပုဒ်တို့၏ တနည်းအဖွင့်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သိပါ။

[1] – ဝိ–ဝိမိဿိတ–အဖြူ အနီ ရောလျက်၊ ဝါ–ဝိပရိဘိန္ဒ–ပကတိအဆင်း ပျက်လျက်+နီလ–ညိုမည်းသည့်အဆင်းရှိသည်=ဝိနီလ–အဖြူ အနီ ရောလျက်၊ ဝါ၊ ပကတိအဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းသည့်အဆင်းရှိသော သူသေကောင်။

http://www.dhammadownload.com

(၃) စုတ်ပြာ်ပေါက်ပဲ့ကာ ပျက်စီးရာအရပ်တို့၌ ပြည်တစိုစို ယိုထွက်နေသော သူသေကောင်သည် ဝိပုဗ္ဗမည်၏ [1]၊ ဝိပုဗ္ဗသည်ပင်လျှင် ဝိပုဗ္ဗကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝိပုဗ္ဗသူသေကောင်သည် ဝိပုဗ္ဗကမည်၏။ (ဝိပုဗ္ဗကဟူသော) ဤအမည်သည် ထိုသို့ (ပြည်တစိုစို ယိုထွက်ခြင်း) သဘောရှိသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

(၄) (ဓားဖြင့်) ၂-ပိုင်းဖြတ်ထားသော သူသေကောင်ကို ဝိစ္ဆိဒ္ဒ[2] ဟုခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ဝိစ္ဆိဒ္ဒသည်ပင်လျှင် ဝိစ္ဆိဒ္ဒကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝိစ္ဆိဒ္ဒ သူသေကောင်သည် ဝိစ္ဆိဒ္ဒကမည်၏။ (ဝိစ္ဆိဒ္ဒကဟူသော) ဤအမည်သည် အလယ်၌ ဖြတ်ထားသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

(၅) ထိုမှ ဤမှအမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့် ခွေး-မြေခွေး စသည်တို့ ခဲစားအပ်သော သူသေကောင်သည် ဝိက္ခာယိတမည်၏ [3]၊ ဝိက္ခာ-ယိတသည်ပင်လျှင် ဝိက္ခာယိတကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝိက္ခာယိတ

မှတ်ချက်

၁–ဝိ–ဝိဿန္ဒမာန–ယိုထွက်နေသော+ပုဗ္ဗ–ပြည်ရှိသည်=ဝိပုဗ္ဗ–ပြည်တစိုစို ယိုထွက်နေသော သူသေကောင်။

၂–ဝိ–ဒ္ဝိဓာ–နှစ်ပိုင်း+ ဆိဒ္ဒ–ဖြတ်အပ်သည်=ဝိစ္ဆိဒ္ဒ–နှစ်ပိုင်း ဖြတ်ထားသော သူသေကောင်–နှစ်ပိုင်းပြတ်နေသော သူသေကောင်။

၃–ဝိ–ဝိဝိဓာ–အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့်+ခါယိတ–ခဲစားအပ်သည်= ဝိက္ခာယိတ–ထိုမှ ဤမှ အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့် ခွေး မြေခွေး စသည်တို့ ခဲစားထားသော သူသေကောင်။

http://www.dhammadownload.com

သူသေကောင်သည် ဝိက္ခာယိတကမည်၏။ (ဝိက္ခာယိတကဟူသော) ဤ အမည်သည် ထိုသို့ (အမျိုးမျိုးသောအခြင်းအရာဖြင့် ခဲစားထားခြင်း) သဘောရှိသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

(၆) အထေ့ထေ့သောအရပ်သို့ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော သူသေကောင်သည် ဝိက္ခိတ္တမည်၏ [1]၊ ဝိက္ခိတ္တသည်ပင်လျှင် ဝိက္ခိတ္တကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ဝိက္ခိတ္တသူသေကောင်သည် ဝိက္ခိတ္တကမည်၏။ (ဝိက္ခိတ္တကဟူသော) ဤ အမည်သည် "တခြားအရပ်၌ လက်ကို, တခြားအရပ်၌ ခြေကို, တခြားအရပ်၌ ခေါင်းကို (စွန့်ပစ်ထားသည်)" ဟူသော ဤပုံဤနည်းဖြင့် (ခွေးမြေခွေးစသည်တို့သည် အသီးအခြားပြုကာ ခဲစားခြင်းဖြင့် အပေါင်း ကိုယ်ကောင်မှ နှုတ်၍) ထိုထိုအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

(၇) သတ်ထားအပ်သည့်ပြင် ရှေးပုဒ်အဖွင့်၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် [2] (ဝိက္ခိတ္တက) အထေ့ထေ့သောအရပ်သို့ စွန့်ပစ်ထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်လည်းဖြစ်သောကြောင့် ဟတဝိက္ခိတ္တကမည်၏ [3]။ (ဟတ

မှတ်ချက်

[1] – ဝိ–ဝိဝိဓံ–အထေ့ထေ့သောအရပ်သို့ + ခိတ္တ–စွန့်ပစ်ထားအပ်သည်= ဝိက္ခိတ္တ –ထိုထိုအရပ်အထေ့ထေ့၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော သူသေကောင်။

[2] – ဝိက္ခိတ္တပုဒ်၏အဖွင့်၌ "အထေ့ထေ့သောအရပ်သို့ စွန့်ပစ်ထားအပ်သည်"ဟု ဖွင့်ပြခဲ့သော နည်းဖြင့်–ဟု ဆိုလို၏။

[3] – ဟတ–သတ်အပ်သည်+ဝိက္ခိတ္တ–ထိုထိုအရပ်အထေ့ထေ့၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သည်+က–စက်ဆုပ်ဖွယ်=ဟတဝိက္ခိတ္တက–သတ်၍ ထိုထိုအရပ်အထေ့ထေ့၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိက္ခိတ္တကဟူသော) ဤအမည်သည် ကျီးခြေရာသဏ္ဌာန်အခြင်းအရာအား ဖြင့် (လက်ခြေစသော) အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၌ ဓား(စသော) လက်နက်ဖြင့် ခုတ်သတ်ပြီးလျှင် ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ထိုထိုအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

[၁၃၄] (ဂ) သွေးကို ပြန့်ကြဲစေလျက် ထိုမှ ဤမှ ယိုထွက်စေသော သူသေကောင်သည် လောဟိတကမည်၏[၂]။ (လောဟိတကဟူသော) ဤ အမည်သည် ယိုထွက်သော သွေးတို့ဖြင့် လူးလဲနေသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

(ဃ) ပိုးလောက်တို့ကို ပုဋ္ဌ၀[၃] ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။ ပိုးလောက်တို့ကို ပြန့်ကြဲစေသော သူသေကောင်သည် ပုဋ္ဌ၀ကမည်၏[၄]။ (ပုဋ္ဌ၀ကဟူသော) ဤအမည်သည် ပိုးလောက်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသော သူသေကောင်၏ အမည်ပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁–နှာ-၅ မှတ်ချက် ၂-အညွှန်းကြည့်။

၂–လောဟိတ–သွေးကို+က–(ကိရတိ·ဝိက္ခိပတိ) ပြန့်ကြဲစေလျက်–(ပဋ္ဌရတိ) –ယိုထွက်စေသည်=လောဟိတက–သွေးကို ပြန့်ကြဲယိုထွက်စေသော၊ ဝါ– သွေးယိုထွက်နေသော သူသေကောင်။

၃–ရှေးဟောင်းမြန်မာစာမူတို့၌ ပုဋ္ဌ၀–ဟု ရှိ၏၊ ဆဋ္ဌသံဂါယနာမူ၌ နိုင်ငံခြား စာပေ သက္ကတစာပေတို့နှင့် တိုက်ဆိုင်လျက် ပုဋ္ဌ0-ဟု ပြင်ထားသည်။

၄–ပုဋ္ဌ0 – ပိုးလောက်တို့ကို + က(ကိရတိ) – ပြန့်ကြဲစေသည် – ပုဋ္ဌ0က= ပိုး လောက်တို့ကို ပြန့်ကြဲစေသော၊ ဝါ–အနှံ့အပြား ပိုးလောက်တို့ပြည့်နှက် နေသော သူသေကောင်။

http://www.dhammadownload.com

(၁၀) အဋ္ဌ-အရိုးသည်ပင်လျှင် အဋ္ဌကမည်၏။ တနည်းကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော အရိုးသည် အဋ္ဌကမည်၏။ (အဋ္ဌကဟူသော) ဤအမည်သည် အရိုးစုကောင်၏ဂင်း၊ တခုသောအရိုး၏ဂင်း အမည်ပေတည်း။

အမည်ရပုံကို ဆက်၍ ပြဦးအံ့၊ ဥဒ္ဓုမာတက အစရှိသော ဤသူသေကောင်တို့ကို မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်တို့သည်လည်း ဥဒ္ဓုမာတက စသည်မည်ကုန်၏၊ ထိုနိမိတ်တို့၌ ရအပ်သော (ဖြစ်ပေါ်လာသော) စျာန်တို့သည်လည်း ဥဒ္ဓုမာတက စသည်မည်ကုန်၏[1]။

ဥဒ္ဓုမာတက ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ

၁၀၃။ ထို (ဆယ်ပါးသော အသုဘတို့) တွင် ဥဒ္ဓုမာတကသူသေကောင်၌ ဥဒ္ဓုမာတက နိမိတ်ကို ဖြစ်စေ၍ ဥဒ္ဓုမာတကခေါ်ဆိုအပ်သော စျာန်ကို ဖြစ်ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင်[2] ပြခဲ့သောအရည်အချင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာကို ချဉ်းကပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူအပ်၏။ (သင်ယူသော) ဤယောဂီအား ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောပြသော ထိုဆရာသည် "(၁) အသုဘနိမိတ်ကို ယူရန်အတွက် သွားပုံအစီအရင်၊ (၂) ပတ်ဝန်းကျင်၌(ရှိသော) နိမိတ်ကို မှတ်သားခြင်း၊ (၃) တဆဲ့တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–ပါဠိရှိရင်းအတိုင်း အတိအကျပြန်လျှင် "နိမိတ်တို့၏ဂင်း၊ စျာန်တို့၏ဂင်း ထိုဥဒ္ဓုမာတကစသော အမည်တို့ပင်" ဟူ၍ ဖြစ်၏။ သုတနည်းသူတို့ နားလည်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်အနေအထားပြောင်းလဲ၍ ပေါ်လွင်အောင် ပြန်ထားသည်။

၂–ပဌမတွဲ စာမျက်နှာ ၃၀၅-စသည်၌ ဆိုခဲ့သောစကားရပ်တို့ကို ရည်ညွှန်းသည်။

http://www.dhammadownload.com

အသုဘနိမိတ်ကိုယူခြင်း၊ (၄) အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင်မှတ်သားခြင်း"ဟူသော ဤသို့သော အပြားအားဖြင့် အပွနာအစီအရင်အဆုံးရှိသော အလုံးစုံကို ပြောကြားအပ်၏။ ထိုတပည့်ယောဂီသည်လည်း (ဆရာပြောသမျှ) အလုံးစုံကို ကောင်းစွာ မှတ်ယူပြီးလျှင် ရှေး (ပဌမတွဲ နှာ-၃၇၂)၌ ပြခဲ့သော ဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ကျောင်းသို့ ကပ်ရောက်၍ ဖူးဖူးရောင်နေသော သူသေကောင် အသုဘနိမိတ်ကို စုံစမ်းရှာမှီးလျက် နေအပ်ပေ၏။

၁၀၄။ ဤသို့ ရှာမှီးနေသော ယောဂီသည်လည်း[1] "ဤမည်သော ရှာတံခါး၌ ဤမည်သော တောအုပ်အဝ၌ ဤမည်သော လမ်း၌ ဤမည်သော တောင်ခြေ၌ ဤမည်သော သစ်ပင်ရင်း၌ ဤမည်သော သုသာန်၌ ဥဒ္ဓုမာတကသူသေကောင်ကို ပစ်ချထားသည်"ဟု ပြောဆိုကြသောသူတို့၏ စကားကို ကြားရပြီးသော်လည်း[1] ဆိပ်ကမ်းမဟုတ်ရာ၌(အဆောတလျင်) သက်ဆင်းသကဲ့သို့ ထိုကြားပြီးသောခဏ၌ပင်(အဆောတလျင်)မသွားအပ်သေး-မသွားသင့်သေးပေ။ အဘယ့်ကြောင့်? ဆိုသော် ဤသူသေကောင်မည်သည်မှာ (ကျား စသော) သားရဲတို့ သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်နေသည်လည်း ရှိတတ်၏၊ ဘီလူးတို့ သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်နေသည်လည်း ရှိတတ်၏၊ ထိုသို့ သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်နေရာ၌ (သွားလျင်) ဤယောဂီအား အသက်၏ အန္တရာယ်လည်းဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ပြင် ထိုအသုဘကောင်ရှိရာ အရပ်သို့ သွားသောလမ်းသည် ရှာတံခါးဖြင့်သော်၎င်း၊ ရေချိုးဆိပ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ လယ်ကန်သင်းရိုးဖြင့်သော်၎င်း ဖြစ်တတ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌ (သွားလျှင်) ဝိသဘာဂ (အသွင်သဏ္ဌာန်ကွဲ) ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင်းရူပါရုံကို

မှတ်ချက်

[1]–ယောဂီသည်လည်း.... ကြားရပြီးသော်လည်း .... (အဆောတလျင်) မသွားအပ်သေး-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တွေ့မြင်ရတတ်၏[1]၊ သို့မဟုတ် ထိုအသုဘ ကိုယ်ကောင်သည်ပင်လျှင် ဝိသဘာဂ (အသွင်သဏ္ဌာန်ကွဲ) သူသေကောင်ဖြစ်တတ်၏။ ဝိသဘာဂ ဟူသည်မှာ ယောက်ျားအား မိန်းမ၏ ကိုယ်ကောင်သည်ဌင်း၊ မိန်းမအား ယောက်ျား၏ ကိုယ်ကောင်သည်ဌင်း အသွင်သဏ္ဌာန်ချင်း မတူသော ဝိသဘာဂ ဖြစ်ပေသည်၊ ထိုဝိသဘာဂ သူသေကောင်သည် သေပြီးခါစ လောလောလတ်လတ်ဖြစ်ပါမူ တင့်တယ်သည့်အနေအားဖြင့်လည်း ထင်ရတတ်၏၊ ထိုသို့ ထင်ခြင်းကြောင့် ဤယောဂီအား ဗြဟ္မစရိယခေါ်သော ရဟန်းသီလအကျင့်မြတ်၏ အန္တရာယ်သော်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော်လည်း "ဤဝိသဘာဂရှုပါရုံသည် ငါသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား (သုဘသညာ မဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်းရန်) ဝန်မလေး"ဟု မိမိကိုယ်ကို အားကိုးစိတ်ချ ပါမူ[2] (ထိုရှာတံခါးလမ်းစသည်ဖြင့်လည်း) သွားနိုင်ပါသေး၏။

[၁၇၅] ၁၀၅။ (အသုဘကောင်ရှိရာ သုသာန်သို့) သွားသောယောဂီ သည်လည်း သံဃထေရ်အားဖြစ်စေ၊ ထင်ရှားသော အခြားရဟန်းအား ဖြစ်စေ ပန်ကြား၍ သွားအပ်၏။ အဘယ့်ကြောင့်? ဆိုသော် ဤယောဂီ အား သုသာန်၌ ဘီလူး ခြသေ့ ကျား စသည်တို့၏ အဆင်း အသံ အစရှိသော အနိဋ္ဌာရုံတို့က နှိပ်စက် (အပ်) သောကြောင့် အင်္ဂါ

မှတ်ချက်

၁–ဝိသဘာဂရှုပ်အာပါထမာဂစ္ဆတိ-ဟူသောပါဠိကို ဝိသဘာဂပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင်း ရှုပါရုံသည် ထင်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်၏-ဟု အတိအကျပြန်လျှင် သုတနည်း သူတို့က နားမလည်နိုင်ရာသောကြောင့် ပေါ်လွင်အောင် စကားပရိယာယ် လဲလှယ်၍ ပြန်ထားသည်။

၂–သစေ တက္ကယတိ၊ ဧဝံ-ပုဒ်တို့၏ ဆိုလိုရင်းအနက်ဖြစ်သည်။ အတိအကျ ပြန်လျှင် "အကယ်၍ ကြံစည်ငြားအုံ၊ ဤသို့ ကြံစည်သည်ရှိသော်–ဟူ၍ ဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကြီးငယ်တို့သည်မူလည်း တုန်လှုပ်ကုန်ငြားအံ့၊ စားထားသောအစာသည်မူလည်း အစာအိမ်၌ ကောင်းစွာ မတည်ပဲ အန်ထွက်ငြားအံ့၊ အခြားတပါးသော အနာရောဂါသည်မူလည်း ဖြစ်ပေါ်ငြားအံ့၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ကျောင်း၌ (ရှိသော) ဤယောဂီရဟန်း၏ သပိတ်သင်္ကန်းကို ထိုသံဃထေရ်စသည်က ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်ပေလိမ့်မည်၊ ရဟန်းငယ်များ သာမဏေများကို စေလွှတ်၍မူလည်း ထိုယောဂီရဟန်းကို စောင့်ရှောက်ပေလိမ့်မည်။ တနည်းသော်ကား သုသာန်မည်သည်မှာ "(ဖမ်းဆီးမည့်သူတို့မှ) ရှုံ့ရှားဖွယ်-စိုးရိမ်ဖွယ်ကင်းသောအရပ် ဖြစ်သည်" ဟု မှတ်ယူကုန်လျက် ၁ ခိုးမှုပြုပြီးသော ခိုးသူတို့သည်၎င်း၊ ခိုးမှုပြုရန် အကြံပြုနေသော ခိုးသူတို့သည်၎င်း ၂ သက်ရောက်ခိုအောင်းတတ်ကြကုန်၏။ ထိုခိုးသူတို့သည် ရဲနှင့် ဥစ္စာရှင်လူတို့က လိုက်လာကြလျှင် ? ခိုးယူခဲ့သော ဥစ္စာကို (သုသာန်၌နေသော) ရဟန်း၏အနီး၌ ပစ်ချခဲ့၍မူလည်း ထွက်ပြေးတတ်ကြကုန်၏။(ထိုသို့ထွက်ပြေးကြလျှင်)ရဲနှင့်ဥစ္စာရှင်လူတို့က "ခိုးထုပ်ခိုးထယ်နှင့်တကွ ခိုးသူကိုတွေ့ကြသည်" ဟု နှလုံးသွင်းကုန်၍ (ထို)ရဟန်းကို ဖမ်းယူကာ နှိပ်စက်တတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့သောအခါ၌ (ပန်ကြားအပ်ခဲ့သော) ထိုသံဃထေရ်စသည်က "ဤရဟန်းကို မနှိပ်စက်ကြပါလင့်၊ ဤရဟန်း

မှတ်ချက်

၁–မှတ်ယူကုန်လျက်.....သက်ရောက်ခိုအောင်းတတ်ကြကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–အကတကမ္မာ-ဟူသောပုဒ်၏ ဆိုလိုရင်းအနက်ဖြစ်သည်။ ထိုသူခိုးတို့သည် မခိုးရသေးရုံမျှ မဟုတ်ကြပေ၊ ခိုးရန်အတွက် သုသာန်၌ စည်းဝေးတိုင်ပင်ခြင်း ဗလိနတ်စာကျွေးခြင်း ပူဇော်ခြင်းများကို ပြုလုပ်နေသူတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၃–အနုဗဒ္ဓါ–အစဉ်လိုက်အပ်ကုန်လတ်သော်-ဟူသောအနက်၏ ပေါ်လွင်သော စကားလှယ်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သည် ငါ့အားပန်ကြား၍ (အသုဘရှုခြင်းဟူသော) ဤမည်သောကိစ္စဖြင့် (သုသာန်သို့)သွားခဲ့ပါသည်'' ဟု ပြောကြားကာ ထိုလူတို့ကို သိနားလည်မှုရစေ၍ ထို(ပန်ကြားသွားသော)ရဟန်းအား လွတ်မြောက်ချမ်းသာခြင်းကို ပြုပေလိမ့်မည်။ ဤသည်ကား ပန်ကြား၍သွားခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍ ပြဆိုအပ်ခဲ့သော သံဃထေရ်နှင့် ထင်ရှားသောရဟန်းအား ပန်ကြား၍[1] အသုဘနိမိတ်ကို ရှုခြင်း၌ ထက်သန်သော လိုလားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍[2] ဥပမာအားဖြင့် အဘိသိက်ခံမည့်မင်းသည် အဘိသိက်သွန်းရာ(မင်္ဂလာခန်းမ)ဌာနသို့, ယင်ပူဇော်သော ယင်အရှင်သည် ယင်ပူဇော်ရာရုံသို့, ဥစ္စာမဲ့သောသူဆင်းရဲသည် ရွှေဌေရတနာ မြှုပ်နှံထားရာဌာနသို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ လွန်စွာဖြစ်လျက် သွားဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် (ဤအကျင့်ဖြင့် အိုခြင်း သေခြင်းမှ ကေန်မချွတ် လွတ်ရပေလိမ့်မည်ဟု နှလုံးသွင်းကာ) ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်[3] အဌကထာတို့၌ ပြဆိုထားသည့်အစီအရင်ဖြင့် သွားအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏၊ အောက်ပါစကားကို (အဌကထာတို့၌)မိန့်ဆိုထားပေ၏။

"ဥဒ္ဓုမာတက အသုဘနိမိတ်ကို ယူလိုသော ယောဂီသည် တပါးတည်း အဖော်မပါပဲ သွား၏၊ မမေ့မလျော့ ထင်သောသတိရှိလျက် အတွင်း၌တည်ကြသော မျက်စိစသော ဣန္ဒြေများရှိလျက်[4] အပြင်သို့မသွားသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင်မှတ်သားလျက် (သွား၏)။ ဥဒ္ဓုမာတက သူသော

မှတ်ချက်

၁– ပန်ကြား၍ .... လိုလားခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ....ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်.....သွားအပ်ပေသည်–ဟု စပ်ပါ။

၂– အပြင်ပအာရုံများကို အလေးမပြုပဲ ကြည့်ရှုခြင်း နားထောင်ခြင်း စသည်ကို မပြုပဲ သွားရမည်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ကောင်နိမိတ်ကို ပစ်ချထားရာ အရပ်(အနီးအပါး)၌ (ရှိသော) ကျောက်ကိုင်း၊ တောင်ပို့ကိုင်း၊ သစ်ပင်ကိုင်း၊ ချုံကိုင်း၊ နွယ်ကိုင်း အသုဘကောင်နိမိတ်နှင့်တကွ (ယှဉ်တွဲလျက် ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းကို)ပြု၏၊ အသုဘအာရုံနှင့်တကွ (မှတ်သားခြင်းကို) ပြု၏။ အသုဘနိမိတ်နှင့်တကွ အသုဘအာရုံနှင့်တကွ (မှတ်သားခြင်းကို) ပြုပြီးလျှင် ဥဒ္ဒုမာတကအသုဘနိမိတ်ကို မိမိ၏သဘောရင်းဖြစ်သော လက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်သား၏။ အဆင်းအားဖြင့်လည်း (မှတ်သား၏), လိုင်အသွင်အားဖြင့်လည်း, ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်း, အရပ်အားဖြင့်လည်း, တည်ရာအားဖြင့်လည်း, အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်း (မှတ်သား၏)၊ အစပ်အားဖြင့်, အကြားအရပ်အားဖြင့်, အနိမ့်အချိုင့်အားဖြင့်, အမြင့်အမောက်အားဖြင့်, ပတ်ဝန်းကျင်အားဖြင့် (မှတ်သား၏)[1]။ ထိုယောဂီ

မှတ်ချက်

၁–"အဆင်းအစရှိသောအားဖြင့် မှတ်သားခြင်းသည် အသုဘအားလုံးတို့နှင့် ဆိုင်သောကြောင့် ၎င်းကိုတပေါင်းတည်းပင် ကေန်အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အစပ်အစရှိသောအားဖြင့် မှတ်သားခြင်းကို တပေါင်းတည်း ကေန်ယူရန် မလိုအပ်ပေ"ဟူသော အနက်ကိုပြခြင်းငှါ "ဝဏ္ဏတောပိ-အဆင်းအားဖြင့်လည်း" အစရှိသည်ဖြင့် ၆.ပါးသောဌာနတို့၌ ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိသော ပိ–သဒ္ဒါ=လည်း–သဒ္ဒါနှင့်တကွ ဆိုထားပေသည်။ (ဋီကာ) မြန်မာစကားချောစေရန် အနည်းငယ်ပြင်၍ ပြန်ထားသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အဆင်းစသည်ဖြင့် မှတ်ယူရန်မှာ အသုဘအားလုံးနှင့် ဆိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် အဆင်းအားဖြင့်လည်း (မှတ်သား၏) စသည်ဖြင့် ပေါင်းဆည်းလျက် ဆိုထားသည်။ အစပ်အားဖြင့် ။ပ။ ပတ်ဝန်းကျင်အားဖြင့် မှတ်ယူရန်မှာ အသုဘအားလုံးနှင့် မဆိုင်သော့ကြောင့် ပေါင်းခြင်းအနက်ရှိသော (ပိ=လည်း–ဟူသော) သဒ္ဒါမပါပဲ ဆိုထားသည်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

သည် ထိုဥဒ္ဓုမာတက သူသေကောင်နိမိတ်ကို ကောင်းစွာယူအပ်သည်ကို ပြု၏[1]၊ ကောင်းစွာမှတ်မိအောင် မှတ်၏[2]၊ ကောင်းစွာပိုင်းခြားနိုင်အောင် ပိုင်းခြား၏[3]။ ထိုယောဂီသည် ထိုနိမိတ်ကို ကောင်းစွာယူအပ်သည်ကို ပြုပြီးလျှင် ကောင်းစွာမှတ်မိအောင် မှတ်ပြီးလျှင် ကောင်းစွာပိုင်းခြားနိုင်အောင် ပိုင်းခြားပြီးလျှင် တပါးတည်း အဖော်မပါပဲ (သုသာန်မှကျောင်းသို့)သွား၏ (ဝါ-ပြန်လာ၏) [၁၇၆] မမေ့ မလျော့ ထင်သောသတိရှိလျက် အတွင်း၌တည်သော (မျက်စိစသော) ဣန္ဒြေများရှိလျက် အပြင်သို့မသွားသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင်မှတ်သားလျက် (သွား၏၊ ဝါ-ပြန်လာ၏)။ ထိုသို့ပြန်လာပြီးသော ယောဂီသည် စင်္ကြံသွားလျှင်လည်း ထို(အသုဘနိမိတ်ဆီသို့ ရှေးရှုဖြစ်သော) အဖို့ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော စင်္ကြံသွားခြင်းကို ဆောက်တည်၏(ပြု၏)၊ ထိုင်နေလျှင်လည်း ထို(အသုဘနိမိတ်ဆီသို့ ရှေးရှုဖြစ်သော) အဖို့ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော နေရာကို ခင်းလျက်(ထိုင်)နေ၏။

အသုဘကောင်၏ ပတ်ဝန်းကျင်၌ (ကျောက်စသော)နိမိတ်ကို မှတ်သားခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးအာနိသင်ရှိသနည်း? မတွေ့ဝေ

မှတ်ချက်

၁–သုဂ္ဂဟိတံ ကရောတိ-ဟူသောပါဠိ၏ အတိအကျပြန်ဆိုချက် ဖြစ်သည်။ ကောင်းစွာမှတ်ယူ၏-ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

၂–သုပဓာရိတံ ဥပဓာရေတိ-ဟူသော့ပါဠိ၏ ဆိုလိုရင်းအနက်ဖြစ်သည်။

၃–သုဝဝတ္ထိတံ ဝဝတ္ထပေတိ-ဟူသောပါဠိ၏ ဆိုလိုရင်းအနက်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏[1]။ တဆဲ့တပါးသော အခြင်း အရာအားဖြင့် အသုဘနိမိတ်ကို မှတ်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုး အာနိသင်ရှိသနည်း? (အသုဘအာရုံ၌ စိတ်ကို) ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်ခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏။ အသွားအပြန် လမ်းကို ဆင်ခြင်မှတ်သားခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးအာနိသင် ရှိသနည်း? (နှလုံးသွင်းမှုကို ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်းစဉ်) လမ်းသို့ ကောင်းစွာ တဖန်သွားစေခြင်း-တက်ရောက်စေခြင်းဟူသော အ ကျိုးအာနိသင် ရှိပေ၏။

ထိုယောဂီသည် "ဤအကျင့်ဖြင့် အိုခြင်း သေခြင်းမှ ကေန် မဆွတ် လွတ်ရပေလိမ့်မည်" ဟု အကျိုးအာနိသင်ကို မြော်မြင် လျက် (အသုဘအာရုံကို) အလွန်ရခဲသော ရတနာမြတ်ဟု အမှတ်ပြုကာ ရှိသေလေးစားခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်[2] ကောင်းစွာ မြတ်နိုးသည်ဖြစ်၍ ထို(ဥဒ္ဓုမာတက အသုဘ)အာရုံ၌ စိတ်ကို ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်၏[3]။ ထို(သို့ စိတ်ကို အသုဘအာရုံ၌ ဆောင်

မှတ်ချက်

၁–မူရင်းပါဠိ၌ အမေးဝါကျမှာကဲ့သို့ပင် အဖြေဝါကျမှာလည်း ကတ္တားပုဒ်မျှား ထပ်၍ ပြဆိုထား၏။ သို့သော် မြန်မာဝါကျ၌ တိုတိုဖြင့် အသိရှင်းစေရန် ထို ကတ္တားပုဒ်များကို မပြတော့ပဲ လိုရင်းအဖြေကိုသာ ပြထားသည်။ နောက် အဖြေ ၂-ရပ်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။

၂–စိတ္တိကာရုံ ဥပဋ္ဌပေတွာ-ဟူသောပါဠိ၏ ပြန်ရိုးပြန်စဉ်အနက် ဖြစ်သည်။ ထို စကားရပ်၌ ရှိသေရမည်ဟူသည်မှာ ရှိခိုးခြင်းစသည်ဖြင့် ရှိသေရမည်ကား မဟုတ်ပေ၊ ပေါ့ပေါ့ဆဆ မဟုတ်ပဲ လေးလေးနက်နက် နှလုံးသွင်းရမည် ကိုသာ ဆိုလိုပေသည်။

၃–ဤ၌ "ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်" ဟူသည်မှာ စိတ်နှင့်အာရုံပူးတွဲလျက် စွဲမြဲ နေအောင် နှလုံးသွင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်လျက်ရှိနေသော) ယောဂီသည် ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်းဆိတ်၍(သာလျှင်) ဝိတက်ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်သော ဝိဝေကကြောင့်ဖြစ်သော ပီတိသုခရှိသော ပဌမဈာန်ကိုပြည့်စုံစေလျက် နေ၏။ ထို(သို့နေသော) ယောဂီသည် ရှုပါဝစရပဌမဈာန်ကိုဝင်း၊ ဒိဗ္ဗဝိဟာရကိုဝင်း ၁၊ ဘာဝနာမယ ပုညကိရိယဝတ္ထုကိုဝင်း ရအပ်ပြီး ဖြစ်ပေတော့သည်"။ ဤကား အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုထားသော အစီအရင်ပေတည်း။

၁၀၆။ ထို(သို့ အသုဘနိမိတ်ကို ယူခြင်းသည် အရိယာမဂ်၏ အနီးကပ်အကြောင်းဖြစ်သော ပဌမဈာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းမှန်ဖြစ်ခြင်း၊ "အသုဘနိမိတ်ကို ယူလိုသော ယောဂီသည် တပါးတည်းအဖော်မပါပဲ သွား၏"ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုထားခြင်းဟူသော အကြောင်း ၂-ပါး) ကြောင့်၂ (အသုဘကောင်တို့ကို ကြည့်ရှု၍ ရုပ်ကိုယ်၏ ဖြစ်ရိုးသဘောမှန်ကို မှတ်သားခြင်းဖြင့်ဝင်း၊ ထိတ်လန့်မှု သံဝေဂကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်ဝင်း မိမိ၏)စိတ်ကို သိမှတ်စေခြင်းအကျိုးငှါ သုသာန်ရှိသွားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ခေါင်းလောင်းထိုးစည်ကို တီးခေါက်လျက် အတူသွားဖော်အပေါင်းကို

မှတ်ချက်

၁– ဒိဗ္ဗ-ဗြဟ္မလောကဟူသော နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာနုဘော်။ ထိုအာနုဘော်ကို ရစေနိုင်သော ဈာန်ကိုလည်း ဒိဗ္ဗဟူ၍ပင် ခေါ်ရ၏။ ဝိဟာရ–မျှတနေကြောင်းဖြစ်သောဈာန်။ ဒိဗ္ဗဝိဟာရ–ဗြဟ္မာ့ဘုံဟူသော နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာနုဘော်ကို ရစေနိုင်သော မျှတနေကြောင်းဈာန်။ အတိုချုပ်အားဖြင့် ရူပဈာန် အရူပဈာန်တို့ကို ဒိဗ္ဗဝိဟာရခေါ်သည်ဟု မှတ်ရာ၏။

၂–ဌီကာအဖွင့်နှင့်အညီ ဖြည့်စွက်၍ ပြန်ထားသော (တသ္မာ–ပုဒ်၏)အနက်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

စည်းဝေးစေ၍သော်လည်း သွားလိုက သွားပါစေ(၀ါ-သွားနိုင်ပေ၏)။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပဓာနပြုသဖြင့် သွားသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား တပါတည်း အဖော်မပါပဲ မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို[1] မစွန့်မူ၍ ထိုမူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းလျက်သာလျှင်[2] သုသာန်၌ ခွေးအစရှိသော ဘေးရန်ကို ချောက်လှန့်ပယ်ရှားရန်အတွက် တောင်ဝှေးကိုဖြစ်စေ၊ နှင်တံကိုဖြစ်စေ ကိုင်ဆောင်၍[3] ကောင်းစွာထင်ခြင်းကို ပြီးစေသဖြင့် မမေ့သော သတိကို ဖြစ်စေလျက်[4] စိတ်လျှင် ၆-ခုမြောက်ရှိကုန်သော ဣန္ဒြေတို့၏[5] အတွင်း၌ တည်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေသဖြင့် အပြင်သို့ မသွားသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍(သုသာန်သို့) သွားအပ်ပေသည်။

ကျောင်းမှထွက်လျှင်ပင် "ဤမည်သောအရပ်၌ ဤမည်သောတံခါးဖြင့် ထွက်သည်"ဟု တံခါးကို မှတ်အပ်၏။ ထို့နောင် သွားရာလမ်းကို "ဤလမ်းသည် အရှေ့အရပ်ဆီသို့ သွား၏"ဟူ၍သော်၎င်း၊ "အနောက်အရပ်-မြောက်အရပ်-တောင်အရပ်ဆီသို့ သွား၏"ဟူ၍သော်၎င်း၊ "(အရှေ့တောင်စသော) အထောင့်အရပ်ဆီသို့သွား၏"ဟူ၍သော်၎င်း မှတ်အပ်၏။ ထို့ပြင် "ဤဌာန၌ လက်ဝဲဘက်သို့သွား၏။ ဤဌာန၌ လက်ျာဘက်သို့

မှတ်ချက်

၁–မူလကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည်မှာ ပကတိအားဖြင့် မိမိသည် ရုံဖန်ရုံခါ နှလုံးသွင်းလျက် ဆောင်ထားအပ်သော ဗုဒ္ဓါနုဿတိအစရှိသော သဗ္ဗတ္ထကကမ္မဋ္ဌာန်းပင်တည်း။ (ဋီကာ)

၂–နှလုံးသွင်းလျက်သာလျှင်.....ကိုင်ဆောင်၍.....သတိကို ဖြစ်စေလျက်..... စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သွားအပ်ပေသည်-ဟု စပ်ပါ။

၃–ဣန္ဒြေတို့၏.....တည်သည်၏အဖြစ်ကို-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သွားပြီ၊ ဤဌာနဌ [၁၇၇] ကျောက်ရှိ၏၊ ဤဌာနဌ တောင်ပိုရှိ၏၊ ဤဌာနဌ သစ်ပင်ရှိ၏၊ ဤဌာနဌ ချုံရှိ၏၊ ဤဌာနဌ နွယ်ရှိ၏ ”ဟူ၍လည်း မှတ်အပ်၏။ ဤသို့ အသွားလမ်းကို ပိုင်းခြားမှတ်သားလျက် အသုဘနိမိတ် ရှိရာအရပ်သို့ သွားအပ်ပေသည်။ သို့သော် လေဆန်မူကား မသွားအပ်ပေ၊ လေဆန်သွားလျှင် အကောင်ပုပ်နံ့သည် နှာခေါင်းကိုတိုက်ခိုက်၍ ဦးနှောက်ကို ချောက်ချားပျက်ပြားစေရာ၏၊ အစာကိုမူလည်း အန်ထွက်စေရာ၏၊ “ဤလို အကောင်ပုပ်ရှိရာသို့ လာခဲ့မိလေခြင်း ”ဟု နှလုံးမသာခြင်းကို မူလည်း ဖြစ်စေရာ၏။ ထို့ကြောင့် လေဆန်လမ်းကို ရှောင်လွှဲ၍ လေစုန်လမ်းဖြင့် သွားအပ်၏။ အကယ်၍ (ဖြတ်သန်းသွားရမည့်) လမ်းခုလတ်၌ တောင်, ကမ်းပါးပြတ်, ကျောက်တုံးကြီး, ကျောက်ဆောင်ကြီး, စည်းရိုး, ဆူးမျှားသောဌာန, ရေ, ရွှံ့ညွန်ဗွက် တစုံတခု ခြားလျက်ရှိသောကြောင့် လေစုန်လမ်းဖြင့်သွားရန် မဖြစ်နိုင်ပါမူ သက်နှန်းစွန်းဖြင့် နှာခေါင်းကိုပိတ်၍ သွားအပ်၏။ ဤသည်ကား ထိုယောဂီ၏ (သုသာန်သို့)သွားရာ၌ ပြုရမည့် ကျင့်ဝတ်ပေတည်း။

၁၀၇။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (သုသာန်သို့) သွားရောက်ပြီးသော ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ အသုဘနိမိတ်ကို မကြည့်ရှုသင့်သေး။ ထိုင်သင့်သော အရပ်ကို ပိုင်းခြားရွေးချယ်ရဦးမည်။ ရွေးချယ်ပုံကို ခွဲပြုရလျှင်—တခုသော အရပ်အဖို့၌ တည်သောသူအား အသုဘအာရုံလည်း ထင်ရှားစွာ မပေါ်၊ စိတ်လည်း (အသုဘရှုရန်) မခန့်ကျန်း မသန်စွမ်းပဲ ရှိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သောအရပ်ကို ပယ်၍ အသုဘအာရုံ ထင်ရှားပေါ်ရာ စိတ်လည်း ခန့်ကျန်းရာ အရပ်၌တည်ရာ၏။ ထို့ပြင် လေကြေလည်ရာအရပ်ကိုလည်း ပယ်အပ်၏။ အပြစ်ကား-လေကြေအရပ်၌တည်လျှင် အပုပ်နံ့က နှိပ်စက်သောကြောင့် စိတ်မတည်ပဲ ပြေးသွားနေတတ်၏၊ လေညာအရပ်၌ တည်နေလျှင်(လည်း) ထိုသူသေကောင်၌ စိုးအုပ်စောင့်ရှောက်နေသော ဘီလူး

http://www.dhammadownload.com

မြေဘုတ်တို့ ရှိနေပါမူ ၎င်းတို့က (ငါတို့၏ထံသို့ မကောင်းသောလူနှံ့ကို လာစေသည်ဟု နှလုံးသွင်းလျက်) စိတ်ဆိုးကြ၍ အကျိုးမဲ့ကို ပြုတတ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အနည်းငယ်ဖယ်ရှား၍ လေညာတည့်တည့် မကျလွန်းသောအရပ်၌ တည်နေရာ၏။ ဤသို့ တည်နေသောသူသည်လည်း (အသုဘကောင်နှင့်) မဝေးလွန်း မနီးလွန်းသောအရပ် ခြေရင်းခေါင်းရင်း မဟုတ်သောအရပ်၌ တည်ရာ၏။ အပြစ်ကား- ဝေးလွန်းသောအရပ်၌ တည်လျှင် အာရုံမထင်ရှားပဲ ရှိတတ်၏၊ နီးလွန်းသောအရပ်၌ (တည်နေလျှင်) ကြောက်ခြင်းဖြစ်ပေါ်တတ်၏ [၁]၊ ခြေရင်းခေါင်းရင်းအရပ်၌ တည်နေလျှင် အသုဘကောင် တကိုယ်လုံး ညီတူညီမျှ မထင်ပေါ်ပေ။ ထို့ကြောင့် မနီးလွန်း မဝေးလွန်း၍ ကြည့်ရှုရန် ချမ်းသာလွယ်ကူရာဖြစ်သော သူသေကောင်၏ အလယ်ပိုင်းအရပ်၌ တည်နေရာ၏။

၁၀၈။ ဤသို့ တည်နေပြီးလျှင် "(သူသေကောင်ပစ်ချထားရာ)ထို အရပ်၌ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲကိုင်း ။ပ။ နွယ်ကိုင်း အသုဘကောင် နိမိတ်နှင့်တကွ ပြု၏"ဟူ၍ ဆိုအပ်ခဲ့ကုန်သော ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ နိမိတ်တို့ကို မှတ်သားအပ်ကုန်၏။ ထိုသို့ မှတ်သားရာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် မှတ်သားပုံအစီအရင်ပေတည်း၊ အကယ်၍ ထိုအသုဘကောင်နိမိတ်၏ အနီးအပါး မြင်နိုင်ရာအရပ်၌ ကျောက်ရှိပြားအုံ့၊ ထိုကျောက်ကို "မြင့်သည်ဟူ၍ဝင်း၊ နိမ့်သည် [၂]၊ ငယ်သည်၊ ကြီးသည်၊ နီသည်၊ ညိုမည်းသည်၊ ဖြူသည်၊

မှတ်ချက်

၁–သူသေကောင်သည် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အမျှားအားဖြင့် ကြောက်ဖွယ်အနေအားဖြင့် ထင်တတ်သောကြောင့် "နီးလွန်းသောအရပ်၌ ကြောက်ခြင်းဖြစ်ပေါ်တတ်၏"ဟု မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

၂–ဤပုဒ်မှစ၍ "ဟူ၍ဝင်း" ကို မြှုပ်ထားသည်၊ ရှေးပုဒ်၌ကဲ့သို့ပင် နိမ့်သည်ဟူ၍ဝင်း၊ ငယ်သည်ဟူ၍ဝင်း စသည်ဖြင့် သိရန်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ရှည်သည်၊ ဝန်းဝိုင်းသည်ဟူ၍ဝင်း ပိုင်းခြား(ဆုံးဖြတ်)အပ်၏[1]။ ထို့နောင် "ဤမည်သော အရပ်၌ တည်နေသော ဤအရုကားကျောက်, (စင်းစင်းခွဲခွဲ တည်နေသော)ဤအရုကား အသုဘကောင်နိမိတ်၊ ဤအရုကား အသုဘကောင်နိမိတ်, ဤအရုကား ကျောက်"ဟု (အပြန်အလှန်) ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်၏[2]။ အကယ်၍ တောင်ပို့ရှိလျှင် ထိုတောင်ပို့ကိုလည်း "မြင့်သည်ဟူ၍ဝင်း၊ နိမ့်သည်၊ [၁၇၇] ငယ်သည်၊ ကြီးသည်၊ နီသည်၊ ညိုမည်းသည်၊ ဖြူသည်၊ ရှည်သည်၊ ဝန်းဝိုင်းသည်ဟူ၍ဝင်း"ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့နောင် "ဤမည်သော အရပ်၌ တည်နေသော ဤအရုကား တောင်ပို့, ဤအရုကား အသုဘကောင်နိမိတ်"ဟု ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်၏။ အကယ်၍ သစ်ပင်ရှိလျှင် ထိုသစ်ပင်ကိုလည်း "ညောင်ဗုဒ္ဓဟေပင်ဟူ၍ဝင်း၊ ပညောင်ပင်၊ ဖအောင်းနက်ပင်၊ ညောင်ချဉ်ပင်ဟူ၍ဝင်း၊ မြင့်သည်၊ နိမ့်သည်၊ ငယ်သည်၊ ကြီးသည်၊ နီသည်၊ ညိုမည်းသည်၊ ဖြူသည်ဟူ၍ဝင်း" ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့နောင် "ဤမည်သော အရပ်၌ တည်နေသော ဤအရုကား သစ်ပင်, ဤအရုကား အသုဘကောင်နိမိတ်"ဟု ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်၏။ အကယ်၍ ချုံရှိလျှင် ထိုချုံကိုလည်း "သင်ပေါင်းချုံ(ဝါ-စွန်ပလွံချုံ)ဟူ၍ဝင်း၊ ခံချုံ၊ ကုလားဇလပ်၊ လိပ်ဆူးရွှေ ဟူ၍ဝင်း၊ မြင့်သည်၊ နိမ့်သည်၊ ငယ်သည်၊ ကြီးသည် ဟူ၍ဝင်း" ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့နောင် "ဤမည်သော အရပ်၌ တည်နေသော ဤအရုကား ချုံ, ဤအရုကား အသုဘကောင်နိမိတ်"ဟု ကောင်းစွာမှတ်သားအပ်၏။ အကယ်၍ နွယ်

မှတ်ချက်

[1] – ဝဝတ္ထပေတဗြော-ပုဒ်၏ မြန်မာပြန်ဖြစ်သည်။ နောက်၌လည်း ဤသို့သော အရာ၌ နည်းတူပင် သိပါ။

[2] – သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ-ပုဒ်၏ မြန်မာပြန်ဖြစ်သည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်သိပါ။

http://www.dhammadownload.com

ရှိလျှင် ထိုနွယ်ကိုလည်း "ဗူးနွယ်ဟူ၍ဝင်း၊ ဖရုံနွယ်၊ ကြံဟင်းညိုနွယ် (ဝါ-နွယ်ရှေ-ဥပါသကာနွယ်)၊ နွယ်နက်-နွယ်ဝန်း၊ ဆင်သမန္တယ်ဟူ၍ဝင်း" ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့နောင် "ဤမည်သော အရပ်၌ တည်နေသော ဤအရာကား နွယ်ပင်, ဤအရာကား အသုဘကောင်နိမိတ်၊ ဤအရာကား အသုဘကောင်နိမိတ်, ဤအရာကား နွယ်ပင်"ဟု ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်၏။

၁၀၉။ ထိုမှတပါး "အသုဘကောင်နိမိတ်နှင့်တကွ ပြု၏၊ အသုဘအာရုံနှင့်တကွ ပြု၏"ဟု ဆိုခဲ့သော စကားမှာမူ ယခု ပြဆိုခဲ့သော ပိုင်းခြားပုံ မှတ်သားပုံ၌ပင် အတွင်းဝင်သွားလေပြီ။ မှန်ပေ၏— အဖန်ဖန် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျှင် အသုဘကောင်နိမိတ်နှင့်တကွ ပြုသည်မည်၏။ "ဤကား ကျောက်, ဤကား အသုဘနိမိတ်၊ ဤကား အသုဘနိမိတ်

မှတ်ချက်

၁– အသုဘကောင်နိမိတ်နှင့်တကွ-ဟူသော ဤအနက်သည် ရှေးဋ္ဌကထာပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာစကားရပ်ဝယ် "တသ္မိं ပဒေသေ ပါသာဏံ ဝါ ။ပ။ လတံ ဝါ သနိမိတ္တံ ကရောတိ-ထိ သူသေကောင်ပစ်ချထားရာအရပ်၌ (ရှိသော) ကျောက်ကိုဝင်း။ပ။နွယ်ကိုဝင်း နိမိတ်နှင့်တကွ ပြု၏ဟူသော ပါဠိနှင့်အညီပင် ဖြစ်သည်။ ထိုပါဠိ၌ ကျောက် ။ပ။ နွယ်တို့ကို နိမိတ်နှင့်တကွဟု ဆိုသော ကြောင့် ကျောက်စသည်ကို နိမိတ်ဟု မဆိုနိုင်ပေ၊ အသုဘကောင်ကိုသာ နိမိတ်ဟု ဆိုသင့်ပေသည်။ သို့သော် ဋီကာ၌မူ ဤအရာ၌ "အသုဘကို ကျောက်အစရှိသော နိမိတ်နှင့်တကွ ပြုသည် ပိုင်းခြားမှတ်သားသည် ဟူ၍ဝင်း၊ အသုဘနိမိတ်ကိုဝင်း ကျောက်စသောနိမိတ်ကိုဝင်း အတူတကွ တပေါင်းတည်းပြုလျက် ပိုင်းခြားမှတ်သားသည်ဟူ၍ဝင်း ၂-နည်းဖွင့်ပြထား လေသည်။ ထို ၂-နည်းတို့တွင် ပဌမနည်းကို ရှေးအဋ္ဌကထာစကားနှင့် နှီးနှောရန် ခက်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤကား ကျောက်"ဟု ၂-ခု ၂-ခုတို့ကို ဆက်စပ်၍ ဆက်စပ်၍ ပိုင်းခြား မှတ်သားလျှင် [1] အသုဘအာရုံနှင့်တကွ ပြုသည်မည်၏။

ထိုမှတပါး ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိမိတ်နှင့်တကွ အာရုံနှင့်တကွ ပြုပြီးလျှင် [2] "(သဘာဝ)မိမိ၏သဘောရင်းဖြစ်သော(ဘာဝ)လက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်သား၏"ဟု (အဋ္ဌကထာတို့၌) မိန့်ဆိုထားသောကြောင့် ဤကိုယ်ကောင်၏ [3] သူတပါးနှင့် မဆက်ဆံသော [4] (ကိုယ်ကောင် ဟူသော) မိမိ၏သာလျှင် ဥစ္စာဖြစ်ဘော [5] သေသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော (သဘာဝဘာဝ)မိမိ၏ပင်ကိုရင်း သဘောလက္ခဏာ

မှတ်ချက်

၁–ဝဝတ္ထပေန္ဓောပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ အတိအကျပြန်လျှင် ပိုင်းခြား မှတ်သားသောသူသည်-ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ယင်း ၃ဂ္ဂလဓိဋ္ဌာန်စကားကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ပြု၍ ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။

၂–ပြုပြီးလျှင်.... ထိုသဘောလက္ခဏာဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

၃–ဤကိုယ်ကောင်၏.... (သဘာဝဘာဝ) မိမိ၏ ပင်ကိုရင်းသဘောလက္ခဏာ သည်-ဟု စပ်ပါ။

၄–မဆက်ဆံသော.... ဥစ္စာဖြစ်သော.... ပင်ကိုရင်း သဘောလက္ခဏာသည်-ဟု စပ်ပါ။ ထိုတွင် သူတပါးနှင့် မဆက်ဆံဟူသည်မှာ ဝိနီလက သူသေကောင် စသည်တို့နှင့် မဆိုင်ဟု ဆိုလို၏၊ ထိုအနက်ကိုပင် မိမိ၏သာလျှင် ဥစ္စာဖြစ်သောဟု ထပ်ဆင့်၍ ဖော်ပြသည်။ သ – မိမိ၏ + ဘာဝ–ပင်ကိုရင်း သဘော=သဘာဝ–ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟူသော မိမိ၏ ပင်ကိုရင်းသဘော၊ ထိုသဘောကိုပင် ဘာဝ-ဟု ထပ်ဆင့်၍ ဆိုပြန်သည်၊ ထို ဘာဝ-ပုဒ်ကိုလည်း တိုက်ရိုက်ပြန်လျှင် သဘောဟူ၍ပင် ပြန်ရပေလိမ့်မည်၊ ဤ၌ကား ရှေး ပင်ကိုရင်းသဘော-ဟူသောစကားနှင့် မထပ်စေရန် အရတူပရိယာယ်တပါး ဖြင့် လက္ခဏာ-ဟု ပြန်ထားသည်၊ မှတ်အပ်သောတရား-ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

သည် (ရှိ၏)၊ ထိုသဘောလက္ခဏာဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ "ဖူးဖူးရောင်နေသော ဥဒ္ဓုမာတက သူသေကောင်ဟု[1] ဤသို့ မိမိ၏ ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟူသော သဘောအားဖြင့်ရင်း၊ (သူတပါးတို့အား စက်ဆုပ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော) မိမိ၏ ကိစ္စအားဖြင့်ရင်း[2] (တနည်း) ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟူသော မိမိ၏သဘောရင်းဖြစ်သော သိသင့်သိထိုက်သော မိမိ၏ ပင်ကို သဘောအားဖြင့်[3] ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏" ဤသည်ကား (ထို သဘော

မှတ်ချက်

ပေါ်လွင်စေရန် ထပ်ကာ ထပ်ကာ ဖွင့်သောကြောင့် ခပ်ရှုပ်ရှုပ်ဖြစ်သွားလေသည်။ အတိုချုပ်အားဖြင့်မူ ဖူးဖူးရောင်နေသည့် သူ့ပင်ကိုရင်းသဘောဖြင့် နှလုံးသွင်းရမည် ပိုင်းခြားမှတ်သားရမည် ရှုရမည်-ဟူ၍သာ ဆိုလိုပေသည်။

၁–ဝဏ္ဏတံ ဥဒ္ဓုမာတကန္တိ-ဟူသော ပါဠိ၏ အနက်မျှားဖြစ်သည်။ ထို အနက်၌ "ဖူးဖူးရောင်နေသော"ဟု ပြန်ဆိုချက်သည် ဝဏ္ဏတန္တိ သူနံ-ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖွင့်ပြသော ဋီကာနှင့်အညီပင် ဖြစ်သည်။

၂–ဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ သဘာဝေန သရသေန-ဟူသော ၂-ပုဒ်ကို အသီးအသီး ခွဲခြား၍ သမုစ္စည်းအနက်နှင့်တကွ ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤအဆုံ၌ ကိစ္စရသဖြင့် ရှုရန်လိုမည် မထင်ပေ။

၃–ဤတနည်း အနက်သည်လည်း သဘာဝကိုပင် ရသ-ဟု ဆိုကြောင်း တနည်းဖွင့်ပြသော ဋီကာနှင့်အညီပင်တည်း။ ထိုအနုက်၌ သရသ-ဟူသောပုဒ်ကို "သိသင့်သိထိုက်သော မိမိ၏ပင်ကိုသဘော" ဟု ပြန်ခြင်းမှာ "ရသိတဗ္ဗော ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သဘာဝေါ ရသော၊ အတ္တနော ရသော သရသော" ဟု ဋီကာ ဒုတိယတွဲ နှာ ၂၅၇-၌ ဖွင့်ပြထားသည်နှင့် အညီပင်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပြည်မူနိဿယ၌ သဘာဝေန သရသေန-ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပါဠိမှာ စ-သဒ္ဒါ မပါသောကြောင့် "သဘာဝေန၊ မိမိ၏သဘောဟူသော။ သရသေန၊

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏာဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏-ဟူသောစကား၏) ဆိုလိုရင်း အနက်ပေတည်း [1]။

၁၁၀။ ဤသို့ ပိုင်းခြားမှတ်သားပြီးလျှင် အဆင်းအားဖြင့်လည်း, လိင်-အသွင်အားဖြင့်လည်း, ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်း, အရပ်အားဖြင့်လည်း, တည်ရာအားဖြင့်လည်း, အပိုင်းအခြားအားဖြင့်လည်း (မှတ်သား၏)ဟု ပြခဲ့သော ၆-ပါးအပြားအားဖြင့် အသုဘနိမိတ်ကို မှတ်ယူအပ်၏။ အဘယ်

မှတ်ချက်

မိမိ၏အသီးလက္ခဏာဖြင့်" ဟူသော အနက်ကိုသာလျှင် သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ထားလေ၏။ ထိုအနက်၌ မိမိ၏ အသီးလက္ခဏာဟူသည်မှာ ဥဒ္ဓုမာ-တကသူသေကောင်၏ ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟူသော သဘာဝလက္ခဏာ ပင်ကိုရင်းသဘောပေတည်း၊ ၎င်းကို ဝိနိလကစသည်တို့နှင့် မသက်ဆိုင်သော ကြောင့် အသီးလက္ခဏာ-ဟု ဆိုပေသည်။ ထင်ရှားစေလို၍ အထပ်ထပ် ဖွင့်သောကြောင့် အသိရခက်သွားပေသည်။ ဤဥဒ္ဓုမာတကအသုဘအရာ၌ ခက်ခက်ခဲခဲ စဉ်းစားနေရန်မလိုပါ၊ မျက်စိဖြင့် ထင်ရှားတွေ့မြင်နေရသည့် အတိုင်း ဖူးဖူးရောင်နေသောသူသေကောင်ကို မျက်စိဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ ထင်ရှားပေါ်နေအောင် နှလုံးသွင်းရှုမှတ်ဖို့သာ လိုပါသည်။

၁–"ဖူးဖူးရောင်နေသော....ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏" ဟူသော ဤစကားရပ်သည် "ထို သဘောလက္ခဏာဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏"ဟူသော ရှေ့စကား၏ ဆိုလိုရင်းအနက်ဖြစ်ကြောင်း ပြဆိုပေသည်။ နောက်ထပ်ဖွင့်ပြချက်က မူလ အဖွင့်ခံစကားထက် အသိခက်သကဲ့သို့ရှိပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

သို့နည်း?ဟူမူ ထိုယောဂီသည် ၁ "ဤသူသေကောင်သည် အသားမည်းနက်သူ၏ ကိုယ်ကောင်ဟူ၍သော်၎င်း၊ အသားဖြူသူ၏ ကိုယ်ကောင်ဟူ၍သော်၎င်း၊ ကြမ်းပိုး(ငါးခူ)အဆင်းရှိသူ၏ ကိုယ်ကောင်ဟူ၍သော်၎င်း" မှတ်သားအပ်၏။ လိုင်-အသွင်အားဖြင့် (ဟူရာ၌)မိန်းမအသွင်, ယောကျ်ားအသွင်ဟု မမှတ်သားမူ၍ "ဤ ကိုယ်ကောင်သည် ပဌမအရွယ်၌ တည်သူ၏ ကိုယ်ကောင်ဟူ၍သော်၎င်း၊ အလယ်ပိုင်း အရွယ်၌ တည်သူ၏၊ နောက်ဆုံးပိုင်း အရွယ်၌ တည်သူ၏ကိုယ်ကောင်ဟူ၍သော်၎င်း"မှတ်သားအပ်၏။ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်(ဟူရာ၌)[၁၇၉]ဥဒ္ဒါ၊မာတက သူသေကောင်၏ ပုံသဏ္ဌာန်အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ၂ "ဤသည်ကား ထိုသူသေကောင်၏ ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား လည်ပင်းသဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား လက်သဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား ရင်ဘတ်သဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား ခြေကသဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား တင်ပါးသဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား ပေါင်သဏ္ဌာန်၊ ဤသည်ကား ခြေသလုံးသဏ္ဌာန်၊

မှတ်ချက်

၁–ထိုယောဂီသည်.... မှတ်သားအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။ ထိုဝါကျအတွင်း၌ ကြမ်းပိုး(ငါးခူ) အဆင်းရှိသူ၏-ဟူသောအနက်မှာ မဂ္ဂုရစ္ဆဝိနော-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ကြမ်းပိုးဟောပါဠိသည် မြန်မာစာတို့၌ မဂ္ဂုလ-ဟုရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မူစာတို့၌ မဂ္ဂုဏ-ဟုရှိ၏။ မဂ္ဂုရစ္ဆဝိနော-ဟု ရှိလျှင် ငါးခူအဆင်းရှိသော-ဟု အနက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ပြန်ရိုးပြန်စဉ် ကြမ်းပိုးအဆင်းနှင့်တကွ ငါးခူအဆင်းပါ နှစ်ခွပြန်ထားသည်။

၂–ဥဒ္ဒါ၊မာတကသူသေကောင်၏ ပုံသဏ္ဌာန်အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် (မှတ်အပ်၏)၊ မရောင်သေးသော ပကတိပုံသဏ္ဌာန်အစွမ်းအားဖြင့် မမှတ်အပ်ပေ။ ဤစကားဖြင့် "ထိုသူသေကောင်၌ အစိတ်အပိုင်းတစုံတခုသည် မဖော မရောင်ပဲရှိနေလျှင် ထိုအစိတ်အပိုင်းကို မမှတ်ယူအပ်" ဟု ပြသည်။(ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဤသည်ကား ခြေသဏ္ဌာန်"ဟု မှတ်အပ်၏[1]။ အရပ်အားဖြင့် ဟူရာ၌ ဤ ကိုယ်ကောင်၌ ချက်မှ အောက်ပိုင်းကို အောက်အရပ်ဟူ၍ရင်း၊ အထက် ပိုင်းကို အထက်အရပ်ဟူ၍ရင်း ၂-ပါးသော အရပ်တို့ကို ပိုင်းခြား မှတ်သား အပ်၏[2] ။တနည်းအားဖြင့်မူ "ငါက(အရှေ့အနောက်စသော အရပ်တို့တွင်) ဤမည်သောအရပ်၌ တည်သည်၊ အသုဘနိမိတ်က ဤမည်သောအရပ်၌ တည်သည်"ဟု မှတ်သားအပ်၏။ တည်ရာအားဖြင့်(ဟူရာ၌)မူကား "လက် မျှားက ဤမည်သောအရပ်၌ တည်သည်[3]၊ ခြေမျှားက ဤမည်သော အရပ်၌၊ ဦးခေါင်းက ဤမည်သောအရပ်၌၊ အလယ်ပိုင်းကိုယ်က ဤ မည်သော အရပ်၌ တည်သည်"ဟု မှတ်အပ်၏။ တနည်းအားဖြင့် "ငါက ဤသို့သော မြေပြင်အရပ်၌[4] တည်သည်၊ အသုဘနိမိတ်က ဤသို့သော

မှတ်ချက်

၁–ဤ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းကို ကြမ်းတမ်းကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတို့၏[5] အလိုအားဖြင့်သာလျှင် ပြုအပ်၏၊ သိမ်မွေ့သေးငယ် သောအစိတ်အပိုင်းတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပြုအပ်သည် မဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် ဦးခေါင်း သဏ္ဌာန်အစရှိသော ၉-ပါး အပြားရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော သဏ္ဌာန်ကို ယူအပ် (ဆိုအပ်)ပေသည်။ (ဋ္ဌိကာ)

၂–ဤ အရာ၌ စကားချောစေရန် အနည်းငယ်ပြင်၍ ပြန်ထားသည်။ လိုရင်း မှာ အထက်ပိုင်းနှင့် အောက်ပိုင်းအားဖြင့် ၂-ပိုင်းခွဲခြား၍ မှတ်ရန်မျှသာ ဖြစ်သည်။

၃–ဤ မည်သော အရပ်၌ ဤ သူ့သေကောင်၏ လက်တို့သည် တည်ကုန်၏ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ယှဉ်စပ်ခြင်းကို (ပြုအပ်၏)။ (ဋ္ဌိကာ)

၄–အနိမ့် အမြင့်စသော မြေအရပ်ကိုပင် ယူဖွယ်ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

မြေပြင်အရပ်၌ တည်သည်”ဟု မှတ်သားအပ်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (ဟူရာ၌) “ဤကိုယ်ကောင်ကို အောက်ဖက်၌ ခြေဖဝါးအပြင်ဖြင့်၊ အထက်ဖက်၌ ဆံပင်တို့၏ အဖျားဖြင့်၊ ပတ်ဝန်းကျင်၌ အရေဖြင့် ပိုင်းခြားထားသည်၊ ထိုပိုင်းခြားထားသမျှအရပ်၌ ၃၂-မျိုးသော အပုပ်တို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေသည်သာ”ဟု မှတ်သားအပ်၏။ တနည်းအားဖြင့်မူ “ဤသည်ကား ဤသူသေကောင်၏ လက်အပိုင်းအခြား[1]၊ ဤသည်ကား ခြေအပိုင်းအခြား၊ ဤသည်ကား ခေါင်းအပိုင်းအခြား၊ ဤသည်ကား အလယ်ပိုင်း ကိုယ်၏ အပိုင်းအခြား”ဟု မှတ်သားအပ်၏။ တနည်းသော်ကား(ဉာဏ်ဖြင့်)သိမ်းယူနိုင်သမျှသော အရပ်ကိုသာလျှင် [2] (လက်အစရှိသော)ဤအရာသည် ဤသို့ဖောရောင်ခြင်း သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ဖူးဖူးရောင်လျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်ဟု (သဘောမှန်အတိုင်း) ပိုင်းခြား (မှတ်သား) အပ်၏။ သို့သော်လည်း ယောကျ်ားမှာ မိန်းမ၏ ကိုယ်သည်ဝင်း၊ မိန်းမမှာ ယောကျ်ား၏ ကိုယ်သည်ဝင်း(အသုဘရှုရန်)မသင့်ပေ။ (အကြောင်းမူကား)လိင်သဏ္ဌာန်ချင်းမတူသော ကိုယ်ကောင်၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် အသုဘအာရုံ မထင်တတ်ပေ၊ တပ်မက်ခြင်းဟူသော တုန်လှုပ်ခြင်း၏အကြောင်းသာလျှင် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏၊ “ခွါထားသော အသွင်သဏ္ဌာန်

မှတ်ချက်

[1]–လက်အပိုင်းအခြားကို အောက်ဖက်၌ လက်ချောင်းတို့၏ အဆုံးဖြင့် အထက်ဖက်၌ ပခုံးစွန်းအစပ်ဖြင့် ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အရေခွံ၏အဆုံးဖြင့် ယူအပ်၏။ ခြေအပိုင်းအခြားစသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။ (ဋီကာ)

[2]–အကယ်၍ အသုဘကောင်တကိုယ်လုံးကို ပိုင်းခြား၍ယူရန် မစွမ်းနိုင်ငြားအုံ၊ သို့မဟုတ် ၎င်း၏ တစိတ်တပိုင်းသာလျှင် ဖောရောင်လျက်ရှိငြားအုံ၊ ထို ထိုယောဂီသည် အကြင်မျှသော ကိုယ်တစိတ်တပိုင်းကို ဖူးဖူးရောင်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့် သိမ်းယူနိုင်၏၊ ထိုမျှကိုသာလျှင် (ဟု ဆိုလို၏)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ရှိပြားသော်လည်း (၀၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက် အဆင်းသဏ္ဌာန် ပျက်နေသော်လည်း) မိန်းမ(၏ကိုယ်)သည် ယောကျ်ား၏စိတ်ကို အကုန်လုံးဆွဲငင်ယူခြင်းငှါ တည်သည်"ဟု မဇ္ဈိမအဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုထားပေသည်။ ထို့ကြောင့်(ယောကျ်ားအချင်းချင်း, မိန်းမအချင်းချင်း)သဘောတူသော သူသေကောင်၌သာလျှင် ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၆-ပါးအပြားအားဖြင့် မှတ်ယူအပ်ပေသည်။

၁၁၁။ သို့ရာတွင် အကြင်တစုံတယောက်သော အမျိုးကောင်းသားသည် ရှေးဘုရားရှင်တို့၏အထံ၌ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို မှီဝဲဘူးသည်[1] (သုသာန်ဓုတင်အစရှိသော)ဓုတင်ကို ဆောင်ဘူးသည်၊ မဟာဘုတ်ရုပ်တို့ကို (ရှုလျက်)ချေမှုန်းဘူးသည်၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ဘူးသည်၊ နာမ်ရုပ်ကို(ရှုလျက်)ပိုင်းခြားဘူးသည်၊ (ထိုသို့ရှုသဖြင့်) သတ္တဝါဟု စွဲမှတ်မှုကို ပယ်ခွါဘူးသည်၊ (ဝိပဿနာရှုခြင်းဖြင့် ပဋ္ဌိပဒါဘာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်စေသဖြင့်)[2] သမဏဗမ္မဏေ ရဟန်းတရားကို ပြုကျင့်ဘူးသည်၊ ကုသိုလ်ဝါသနာကို ထုံစေခဲ့ဘူးသည်၊ ကုသိုလ်ဘာဝနာကို ပွါးစေခဲ့ဘူးသည်(ဖြစ်၍) ပါရမီမျိုးစေ့ရှိ၏၊ ဉာဏ်ရင့်ကျက်သဖြင့် လွန်ကဲသော ဉာဏ်ရှိ၏၊ (ဖော်ပြခဲ့သောအကျင့်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ခေါင်းပါးစေသော ကြောင့်) ကိလေသာနည်းပါး၏၊ ထိုသို့သော အမျိုးကောင်းသားမှာမူ (အသုဘကောင်ကို)ကြည့်ရှုမိရာ ကြည့်ရှုမိရာအရပ်၌ပင်လျှင် ပဋ္ဌိဘာဂ နိမိတ် ထင်ပေါ်လာပေ၏။ အကယ်၍ ထိုအမျိုးကောင်းသားထူးကဲသို့

မှတ်ချက်

၁-မှီဝဲဘူးသည်....(ဖြစ်၍)ဟု စပ်ပါ။ နောက်၌လည်း ဘူးသည်-ဟူသော ဝိကတိ ကတ္တားပုဒ်များကို နည်းတူပင် စပ်ပါ။

၂-(....)-ဤ လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ စကားမှာ ဋ္ဌိကာမှ ဖြည့်စွက်ချက် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

နိမိတ်မထင်ပါမူ ယခုပြခဲ့သည့်အတိုင်း ၆-ပါးအပြားအားဖြင့်ယူလျှင် နိမိတ်ထင်တတ်၏။ ထိုသို့ ၆-ပါးအပြားအားဖြင့် ယူပါသော်လည်း အကယ်၍ မထင်သေးငြားအုံ၊ ထိုသို့ နိမိတ်မထင်သေးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် "အစပ်အားဖြင့်, အကြားအရပ်အားဖြင့်, အနိမ့်အချိုင့်အားဖြင့်, အမြင့်အမောက်အားဖြင့်, ပတ်ဝန်းကျင်အားဖြင့်(မှတ်သား၏)"ဟု ပြဆိုခဲ့သော ငါးပါးအပြားအားဖြင့်လည်း တဖန်နိမိတ်ကို ယူအပ်၏။

၁၁၂။ ထိုတွင် အစပ်အားဖြင့် - ဟူသည်မှာ တရာ့ရှစ်ဆယ်သော(အရိုး)အဆက်အစပ်အားဖြင့်(ဟု ဆိုလို၏)။ သို့သော် ဖူးဖူးရောင်နေသော သူသေကောင်၌ တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အဆက်အစပ်တို့ကို အဘယ်သို့ ပိုင်းခြား မှတ်သားနိုင်ပေလိမ့်မည်နည်း။ ထို့ကြောင့် ဤ ယောဂီသည် လက်ျာလက်အစပ် ၃-ခု၊ လက်ဝဲလက်အစပ် ၃-ခု၊ လက်ျာခြေအစပ် ၃-ခု၊ လက်ဝဲခြေအစပ် ၃-ခု၊ [၁၈၀] လည်ကုပ်အစပ် ၁-ခု၊ ခါး-တင်ပါးအစပ် ၁-ခု[1] ဟူသော ဤသို့သော အစပ်ကြီး ၁၄-ခုအရ အဆက်အစပ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်ပေသည်။ အကြားအရပ်အားဖြင့်-ဟူရာ၌ အကြားမည်သည်မှာ နံပါးနှင့် လက်တို့၏အကြား၊ ခြေနှစ်ချောင်းတို့၏အကြား၊ ချက်နှင့်ဝမ်းခေါင်းဟူသော ဝမ်းပိုက်၏အကြား၊ နားပေါက်အကြား၊ ဤသို့ စသည်ပင်တည်း၊ ဤသို့သော အကြားအရပ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ မျက်စိ၏လည်း မှိတ်နေခြင်း ပွင့်နေခြင်းကိုဝင်း၊ ခံတွင်း၏လည်း ပိတ်နေခြင်း ပွင့်နေခြင်းကိုဝင်း ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်သေး၏။ အနိမ့်အချိုင့်အားဖြင့် ဟူရာ၌ သူသေကောင်မှာ မျက်တွင်း, ပါးစပ်တွင်း, လည်မျိုဟူသော ချိုင့်ရာအရပ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ တနည်း

မှတ်ချက်

၁–တင်ပါးနှင့်တကွ ကျောက်ဆူးရိုး၏အစပ်ကိုရည်၍ ခါး-တင်ပါးအစပ် ၁-ခုဟု မိန့်ဆိုသည်။ (ဋ္ဌိကာ)

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့်"ငါက အနိမ့်ဌ်တည်သည်၊ သူသေကောင်က အမြင့်ဌ်တည်သည်"ဟု ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏။ အမြင့်အမောက်အားဖြင့်ဟူရာဌ် သူသေကောင်၏ ဒူးဆစ်, ရင်ဘတ်, နဖူးဟူသော မြင့်မောက်ရာအရပ်ကို ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏။ တနည်းအားဖြင့် "ငါက အမြင့်ဌ် တည်သည်၊ သူသေကောင်က အနိမ့်ဌ် တည်သည်"ဟု ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏။ ပတ်ဝန်းကျင်အားဖြင့် ဟူရာဌ် သူသေကောင် တကိုယ်လုံးကို ပတ်ဝန်းကျင် အားဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏။ တကိုယ်လုံးဌ် ဘာဝနာဉာဏ်ကို သွားစေ၍ အထင်အရှား ထင်ပေါ်သောအရပ်ဌ် "ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်, ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟု စိတ်ကို ထားအပ်၏။ အကယ်၍ ဤသို့ ထားသော်လည်း နိမိတ်မထင်ပြားအုံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝမ်းဗိုက်အဆုံးရှိသော အထက်ပိုင်းကိုယ်သည် အလွန်အကဲ ဖူးဖူးရောင်လျက် ရှိတတ်၏၊ ထို အလွန်အကဲ ဖူးဖူးရောင်နေသော အထက်ပိုင်းကိုယ်ဌ် "ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်, ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟု စိတ်ကို ထားအပ်၏။

၁၁၃။ ယခု ဆိုမည့်စကားသည် "ထိုယောဂီသည် ထိုဥဒ္ဓုမာတကသူသေကောင်နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူအပ်သည်ကို ပြု၏" ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့ဌ် အဆုံးအဖြတ်စကားပေတည်း။

ထိုယောဂီသည် ထို သူသေကောင်ဌ် ဆိုခဲ့တိုင်းသော နိမိတ်ကိုယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူအပ်၏၊ အမှတ်ရမှု-သတိကို ကောင်းစွာထင်အောင်ပြု၍ ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ဤသို့ အဖန်ဖန်ပြုလျက်

မှတ်ချက်

၁–ဣဒါနိ-နှင့်အယံ-ပုဒ်တို့ကို မြန်မာစကားချောစေရန် တပေါင်းတည်း ပြန်ထားသောအနက် ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို အဆုံးအဖြတ်စကားပေတည်း–နှင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းစွာမှတ်လည်း မှတ်အပ်၏၊ ပိုင်းခြားလည်း ပိုင်းခြားအပ်၏[1]၊ သူသေကောင်မှ မဝေးလွန်း မနီးလွန်းသော အရပ်၌ ရပ်လျက် ဖြစ်စေ၊ ထိုင်လျက် ဖြစ်စေ မျက်စိကိုဖွင့်လျက် ကြည့်၍[2] နိမိတ်ကို မှတ်ယူအပ်၏။ "ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်, ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟု (နှလုံးသွင်းလျက်) အကြိမ်တရာ အကြိမ်တထောင် (မျက်စိ)ဖွင့်လျက် ကြည့်ရှုအပ်၏၊ (မျက်စိ)မှိတ်လျက် ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန်ပြုသော ယောဂီအား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူအပ်ပြီးလေတော့၏။ အဘယ်အခါ၌ ကောင်းစွာယူအပ်ပြီး ဖြစ်သနည်း?

မှတ်ချက်

၁–သာဓုကံ ဥပဓာရေတမ္ဘဥ္ဇေ ဝဝတ္ထပေတမ္ဘဥ္ဇ–ဟူသည်ကား ရှိသေစွာ ကောင်းစွာ သတိဖြင့် မှတ်လည်းမှတ်အပ်၏၊ ပညာဖြင့် ဆုံးဖြတ်လည်း ဆုံးဖြတ်အပ်၏။ မှန်ပေ၏၊ သတိကို ဓာရဏာ (ဓာရဏာတာ)ဆောင်ခြင်း–ဟူ၍ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိ နှာ ၁၉ ၌) ဖွင့်ပြထားပေသည်၊ ဓာရဏ–ဆောင်ခြင်းဟူသည်မှာလည်း ဤအရာ၌ သလ္လက္ခဏ–ကောင်းစွာမှတ်ခြင်းပင်တည်း။ ပညာကို ပဝိစယ–အပြားအားဖြင့် စိစစ်ခြင်း–ဟူ၍ (ထိုပါဠိ၌ပင်) ဖွင့်ပြအပ်ပေသည်၊ ပဝိစယ–အပြားအားဖြင့် စိစစ်ခြင်း–ဟူသည်မှာလည်း ဤအရာ၌ ဆုံးဖြတ်ခြင်းပေတည်း။ တနည်းကား ဥပဓာရေတမ္ဘ–ဟူသည်မှာ သတိ ရှေသွားရှိသောပညာဖြင့် မှတ်အပ်၏ (ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏၊ သတိကင်းသော ပညာမည်သည် တရံတခါမျှ မရှိပေ။ ဝဝတ္ထပေတမ္ဘ–ဟူသည်ကား ပညာရှေသွားရှိသော သတိဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်၏(ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏၊ ပညာနှင့်တကွသာလျှင် ဖြစ်သော သတိကို ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ်၏၊ ထိုပညာမှကင်းသောသတိကို အလိုမရှိအပ်ပေ။ (ဋီကာ)

၂–မျက်စိထက်ဝက်ဖြင့် မှေးရှိကြည့်ခြင်း, မျက်စောင်းထိုးကြည့်ခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ကြည့်ခြင်းရှိသောကြောင့် ဖွင့်လျက်ကြည့်၍-ဟု ဆိုပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဟူမူ မျက်စိဖွင့်လျက်ကြည့်စဉ်၌ရင်း၊ မျက်စိမှိတ်လျက် ဆင်ခြင်စဉ်၌ရင်း တထပ်တည်းတူစွာ (ထိုအာရုံ) ထင်သောအခါ၌ ကောင်းစွာ ယူအပ်ပြီး ဖြစ်သည် မည်ပေ၏။

ထိုယောဂီသည် ထိုဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ်ကို ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကောင်းစွာယူအပ်ပြီးဖြစ်အောင် ပြုပြီးလျှင် ကောင်းစွာမှတ်မိအောင် မှတ်ပြီးလျှင် ကောင်းစွာပိုင်းခြားနိုင်အောင် ပိုင်းခြားပြီးလျှင် အကယ်၍ ထိုနေရာ၌ပင် ဘာဝနာ၏ အဆုံးဖြစ်သော စျာန်သို့ရောက်ရန် မစွမ်းနိုင် ငြားအုံ၊ သို့ဖြစ်လျှင် (သုသာန်သို့) လာစဉ်က ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် တပါးတည်း အဖော်မပါပဲ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာလျှင် နှလုံးသွင်းလျက် ကောင်းစွာထင်သော အမှတ်ရမှု-သတိကို ဖြစ်စေ၍ [၁၈၁] အတွင်း၌ တည်ကြသော ဣန္ဒြေများရှိလျက် အပြင်သို့မသွားသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ကျောင်းသို့သာလျှင် ပြန်လာအပ်၏။

သုသာန်မှ ထွက်လျှင်ပင် ပြန်လာခဲ့ရာလမ်းကို ပိုင်းခြား မှတ်သား အပ်၏၊ သုသာန်မှထွက်ခဲ့ရာလမ်းကို "ငါထွက်လာခဲ့ရာ ဤလမ်းသည် အရှေ့ အရပ်သို့ သွား၏"ဟူ၍သော်၎င်း၊ "အနောက်အရပ်-မြောက်အရပ်-တောင်အရပ်သို့ သွား၏"ဟူ၍သော်၎င်း (မှတ်အပ်၏)။ ထို့ပြင် "ဤဌာနဌ် လက်ဝဲဘက်သို့သွား၏၊ ဤဌာနဌ် လက်ျာဘက်သို့ သွား၏၊ ဤဌာနဌ် ကျောက်ရှိ၏၊ ဤဌာနဌ် တောင်ပို့ရှိ၏၊ ဤဌာနဌ် သစ်ပင်ရှိ၏၊ ဤဌာနဌ် ချုံရှိ၏၊ဤဌာနဌ် နွယ်ရှိ၏" ဟူ၍လည်း (မှတ်အပ်၏)။ဤသို့ အပြန်လမ်းကို ပိုင်းခြားမှတ်သားလျက် ပြန်လာခဲ့ပြီးသော ယောဂီသည် စက်ံသွားလျှင် လည်း ထိုအဖို့ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော စက်ံသွားခြင်းကို ဆောက်တည် အပ်-ပြုအပ်၏၊ "အသုဘနိမိတ်ရှိရာ အရပ်ဆီသို့ ရှေးရှုဖြစ်သော မြေအရပ်၌ စက်ံသွားအပ်၏" ဟူသောအနုက်ကို ဆိုလို၏။ ထိုင်နေလျှင်လည်း ထို (အသုဘနိမိတ်ဆီသို့ ရှေးရှုဖြစ်သော) အဖို့ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

နေရာကို ခင်း(ရှိထိုင်နေ)အပ်၏။ အကယ်၍ (အသုဘနိမိတ်ဆီသို့ ရှေးရှု ဖြစ်သော) ထိုအရပ်မျက်နှာ၌ ထုံးအိုင်ဖြစ်စေ၊ ကမ်းပါးဖြတ်ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ဖြစ်စေ၊ စည်းရိုးဖြစ်စေ၊ ရှုံ့ညွှန်ဖြစ်စေရှိသောကြောင့် ထို(အသုဘ နိမိတ်ရှိရာ) အရပ်မျက်နှာဆီသို့ ရှေးရှုဖြစ်သော မြေအရပ်၌ စကြံ်သွားရန် ထိုင်နေရန် အခွင့်မသာ၍ မစ္စမ်းနိုင်ငြားအုံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ထိုအသုဘနိမိတ် ရှိရာ အရပ်မျက်နှာကို မင့်တော့ပ်လည်း အခွင့်အားလျော်သောအရပ်၌ စကြံ်ကိုလည်း သွားအပ်၏၊ ထိုင်လည်း ထိုင်နေအပ်၏။ သို့သော် စိတ်ကိုမူ ထိုအသုဘနိမိတ်ရှိရာ အရပ်မျက်နှာဆီသို့သာလျှင် ရှေးရှုပြုအပ်၏[1]။

၁၁၄။ ယခု ပြဆိုမည့်စကားသည်[2] "ပတ်ဝန်းကျင်၌ နိမိတ်ကို မှတ်သားခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးအာနိသင်ရှိသနည်း" ဤသို့အစရှိသော မေးခွန်းတို့၏ "မတွေ့ဝေခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင် ရှိပေ၏" ဤသို့ အစရှိသော အဖြေတို့၌ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း။ တစုံတယောက် သော ယောဂီမှာ အခါမဲ့ညဉ့်အချိန်၌[3] ဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ်ရှိရာအရပ်သို့ သွား၍ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ကျောက်စသောနိမိတ်တို့ကို မှတ်သားပြီးလျှင် အသုဘနိမိတ်ကို ယူခြင်းအကျိုးငှါ မျက်စိကိုဖွင့်၍ ကြည့်ရှုနေစဉ်ပင်လျှင် ထိုသူသေကောင်သည် ထ၍ရပ်တည်နေသကဲ့သို့ရင်း၊ လှမ်းမိုးလာသကဲ့သို့

မှတ်ချက်

၁–တံဒိသာဘိမုခံယေဝ ကာတဗ္ဗံ-ဟူသောပါဠိကို မြန်မာချောအောင် ပြန်ထားသည်။

၂–ဣဒါနိ-နှင့် အယံ-ပုဒ်တို့ကို တပေါင်းတည်း ပြန်ထားသော အနက်ပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း-နှင့် စပ်ပါ။

၃–အဝေလာ-အခါမဲ့ ဟူသည်မှာ ညဉ့်ဦး မှောင်ရီချိန်မှစ၍ တည့်ဉ့်လုံးပင် ဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် "ဆည်းဆာ(စျာ)အချိန်အစရှိသော မသင့်လျော်သော အချိန်ဥ-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရင်း၊ နောက်မှလိုက်လာသကဲ့သို့ရင်းဖြစ်လျက် ထင်ပေါ်လာတတ်၏ (ထင်ရတတ်၏)၊ (ထိုသို့ထင်လျှင်) ထိုယောဂီသည် အရုပ်ဆိုးသော ထိုကြောက်ဖွယ်အာရုံကိုမြင်၍ စိတ်ပျံ့လွင့်လျက် အရှုံးကဲ့သို့ ဖြစ်သွားတတ်၏၊ ကြောက်ခြင်း, မေး ပါးစသည်တောင့်လျက် ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်း, ကြက်သီးမွေးညှင်းထခြင်းသို့ ရောက်တတ်၏။ မှန်ပေ၏၊ ပါဠိတော်၌ ဝေဘန်ဟောကြားထားသော ၃၈-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတို့တွင် ဤဥဒ္ဓုမာတက သူသေကောင်အာရုံကဲ့သို့ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသော အခြားအာရုံမည်သည် မရှိပေ၊ ထို့ပြင် အလွန်ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသော ကြောင့် ဤဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဈာန်မှလျှောကျသောသူမည်သည် ဖြစ်တတ်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုယောဂီသည် (ကြောက်လန့်ခြင်းကို ငြိမ်းစေကာ မတုန်မလှုပ်) ကောင်းစွာတည်တံ့စေ၍ အမှတ်ရမှုသတိကို ကောင်းစွာထင်အောင်ပြုလျက် (ဤသို့ဆင်ခြင်ကာ အားပေးအပ်၏)။ သူသေကောင်က ထ၍ လိုက်သည် မည်သည် မရှိချေ။ အကယ်၍ ထိုသူသေကောင်၏အနီး၌တည်သော ထိုကျောက်သည်ရင်း၊ ထိုနွယ်သည်ရင်း (ငါ့ထံသို့)လာခြားအံ့၊ သူသေကောင်သည်လည်း လာရာ၏။ စင်စစ်မှာမူ ထိုကျောက်သည်ရင်း၊ ထိုနွယ်သည်ရင်း မလာတတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် သူသေကောင်သည်လည်း မလာတတ်ပေ။ (ထလာသကဲ့သို့ စသည်ဖြင့် ထင်ရသော)ဤအာရုံသည်ကား သင်ယောဂီအား ဘာဝနာပရိကံသညာကြောင့်

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ ၃၈-ပါး-ဟူသည်မှာ ပါဠိတော်တို့၌ တိုက်ရိုက် ဟောမထားသော အာလောကနှင့် အာကာသကသိုဏ်းကို ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-ထဲမှ နှုတ်ပယ်၍ ကျန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းများပင် ဖြစ်သည်။ သာဓကနှင့်တကွ အပြည့်အစုံသိလိုလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် ပဌမတွဲ နှာ ၅၄၀၊ မှတ်ချက် ၂-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော[1] သညာလျှင်ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ထင်ပေါ်လာသည့် အခြင်းအရာ နိမိတ်ပေတည်း။ [၁၈၂] ယနေ့ သင်အား ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ ထင်ပေပြီ၊ မကြောက်ပါလင့် ရဟန်း"ဟု ဆင်ခြင်ကာ အားပေး၍ (နိမိတ်ထင်ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော)ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို ပျောက်ငြိမ်းစေလျက်(ယခု သင့်မှာ ပင်ပန်းခြင်း၏ အကျိုးပေါ်လာပေပြီ-ဟု)ရှင်လန်းဝမ်းမြောက် ခြင်းကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို အဖန်ဖန် ဖြစ်စေ အပ်၏။ ဤသို့ဖြစ်စေလျှင် တရားထူးကို ရ၏။ ဤသို့ တရားထူးရသည် တိုင်အောင် ဖြစ်ပုံကိုရည်၍ "ပတ်ဝန်းကျင်၌ နိမိတ်ကို မှတ်သားခြင်းသည် မတွေ့ဝေခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏"ဟူသော ထိုစကားကို (အဋ္ဌကထာတို့၌)မိန့်ဆိုထားပေသည်။

ထိုမှတပါး ၁၁-ပါးအပြားဖြင့် အသုဘနိမိတ်မှတ်ယူခြင်းကို ပြီးစေသော ယောဂီသည် (ဘာဝနာစိတ်ဟူသော) ကမ္မဋ္ဌာန်းကို (ထင်သောအသုဘ နိမိတ်၌)ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်၏၊ (တနည်း) (ထင်သော အသုဘနိမိတ် ဟူသော) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို (ဘာဝနာစိတ်၌) ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်၏[2]။

မှတ်ချက်

[1] –ဖြစ်သော....အခြင်းအရာနိမိတ်ပေတည်း-ဟုစပ်ပါ။

[2] –ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပနိဗန္ဓတိ-ဟူသည်ကား ဘာဝနာ(စိတ်)ကို ဆိုခဲ့တိုင်းသော အသုဘနိမိတ်၌ ဆောင်ကပ်လျက် ဖွဲ့ချည်၏။ မှန်ပေ၏၊ အားထုတ်ခြင်း အမှုသည် ယောဂီမှာ သုခ အထူးတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန-ဟူ၍ ဆိုလိုပေသည်။ (ကမ္မ–အားထုတ်မှုဟူသော+ဌာန–ယောဂီ မှာ ရမည့် ချမ်းသာအထူးတို့၏ အကြောင်း=ကမ္မဋ္ဌာန–ချမ်းသာအထူး တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘာဝနာအားထုတ်မှု။ ဤအလိုအားဖြင့် ဘာ-ဝနာ(စိတ်)ဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ၀ါ-ကမ္မဋ္ဌာန်းမည်သော ဘာဝနာစိတ်ကို အသုဘနိမိတ်၌ ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်သည်-ဟု ဆိုလို၏။) တနည်းကား

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်ပုံကား ထိုယောဂီအား မျက်စိတို့ကို ဖွင့်၍ ကြည့်ရှုခြင်းကြောင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသောသူအား (၀ါ-ဖြစ်စေလျှင်) ပဋိဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၌ ဘာဝနာစိတ်ကို ဖြစ်စေသောသူသည် (၀ါ-ဖြစ်စေလျှင် ထိုယောဂီသည်)အပ္ပနာစျာန်သို့ ရောက်၏။ အပ္ပနာ၌တည်၍ ဝိပဿနာကို ပွါးစေသောသူသည် (၀ါ-ပွါးစေလျှင်) အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။ ထို့ကြောင့် "၁၁-ပါးအပြားဖြင့် နိမိတ်ကိုမှတ်ယူခြင်းသည် ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်ခြင်းဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏"ဟု မိန့်ဆိုထားပေသည်။

၁၁၅။ ထိုမှတပါး "အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင်မှတ်သားခြင်းသည် လမ်းသို့ တဖန်သွားစေခြင်း တက်ရောက်စေခြင်းဟူသော အကျိုးရှိပေ၏" ဟူသော ဤစကားရပ်၌ (ကျောင်းမှ သုသာန်သို့)သွားသောလမ်းကိုဝင်း၊ (သုသာန်မှ ကျောင်းသို့) ပြန်လာသော လမ်းကိုဝင်း ဆင်ခြင်မှတ်သားခြင်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်းစဉ် ဟူသော လမ်းသို့ (နှလုံးသွင်းမှုကို) ကောင်းစွာ တဖန်သွားစေခြင်း တက်ရောက်စေခြင်း ဟူသော အကျိုးရှိ၏ ဟူသော အနက်ကို (ဆိုလို၏)။ ချေ့ရှုပြရလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို မှတ်ယူခဲ့၍ ပြန်လာသော ဤရဟန်းကို လမ်းခုလတ်၌ အချို့သော လူတို့က "ယနေ့ ဘယ်နှစ်ရက်မြောက်ပါနည်း အရှင်ဘုရား"ဟု ရက်ကိုမူလည်း

မှတ်ချက်

အားထုတ်မှု၏ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ထင်မြဲတိုင်းသော အသုဘနိမိတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်း မည်၏။ (ကမ္မ–ဘာဝနာအားထုတ်မှု၏+ဌာန–ဖြစ်ရာဌာနအာရုံ=ကမ္မဋ္ဌာန–ဘာဝနာအားထုတ်မှု၏ ဖြစ်ရာဌာန အသုဘနိမိတ်အာရုံ။) ထိုကမ္မဋ္ဌာနမည်သော အသုဘနိမိတ်ကို ဘာဝနာစိတ်၌ ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်၏။ (ဋီကာ) ဤ၌ ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်-ဟူသည်မှာ ဘာဝနာစိတ်နှင့် အာရုံပူးကပ်လျက် မြဲမြံစွာ ရှုခြင်းကိုပင် ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

အကယ်၍ မေးကုန်ငြားအုံ့၊ ပြဿနာကိုမူလည်း မေးကုန်ငြားအုံ့၊ ပဋ္ဌိသန္ဌာရ (နှုတ်ဆက်စကား)ကိုမူလည်း[1] ပြောဆိုကုန်ငြားအုံ့။ ငါသည် ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ် အားထုတ်နေသောသူဖြစ်သည်ဟု နှလုံးသွင်း၍ ဆိတ်ဆိတ်နေလျက် သွားရန်မသင့်ပေ၊ ရက်ကို ပြောအပ်၏၊ ပြဿနာကို ဖြေအပ်၏၊ မသိလျှင် မသိဟု ပြောအပ်၏၊ တရားနှင့်လျော်သော ပဋ္ဌိသန္ဌာရ(နှုတ်ဆက်စကား) ကို ပြောအပ်၏။ ဤသို့ ပြောရသောကြောင့် ထိုရဟန်းအား မှတ်ယူလာခဲ့ သော နုသောဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ပျောက်ပျက်သွားတတ်၏၊ ထိုနိမိတ် ပျောက်ပျက်တတ်ငြားသော်လည်း ရက်ကိုမေးလျှင် ပြောအပ်သည်သာ၊ ပြဿနာကိုမသိလျှင် မသိဟု ပြောအပ်၏၊ သိလျှင် တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့် ပြောခြင်းငှါလည်း သင့်၏၊ ပဋ္ဌိသန္ဌာရ (နှုတ်ဆက်စကား) ကိုလည်း ပြုအပ်-ပြောအပ်၏။ ဧည့်သည်ရဟန်းကို မြင်လျှင် အာဂန္တုကအား ပြုသင့်သော ကျင့်ဝတ်ပဋ္ဌိသန္ဌာရကို ပြုအပ်သည်သာ။ ထိုမှတပါးသော

မှတ်ချက်

၁–ပဋ္ဌိသန္ဌာရ-ဟူသည်မှာ သဒ္ဒါနက်အားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့မှုပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အာမိသပဋ္ဌိသန္ဌာရ-ပစ္စည်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ဓမ္မပဋ္ဌိ-သန္ဌာရ-တရားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့ခြင်းဟူ၍ ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် ပစ္စည်း ရလိုသောသူအား ပေးသင့်သောပစ္စည်းကို မပေးလျှင် ခင်မင်ရင်းနှီးမှု ပျက်ခြင်း, ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းဟူသော အပေါ်က်အကြား ဖြစ်တတ်၏၊ ထိုသို့သော အပေါ်က်အကြား မဖြစ်စေရန် ပေးသင့်သောပစ္စည်းကို ထိုရလိုသူအား စောစောကပင် ကြိုတင်၍ ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆို့ရ၏၊ ထိုသို့ ပိတ်ဆို့ခြင်းကို အာမိသပဋ္ဌိသန္ဌာရ-ဟု ခေါ်သည်။ ထို့အတူပင် တရားစကား ဟောပြောချီးမြှောက်ခြင်းဖြင့် ပိတ်ဆို့ခြင်းကို ဓမ္မပဋ္ဌိသန္ဌာရ-ဟု ခေါ်သည်။ ဤအရာ၌ ပဋ္ဌိသန္ဌာရစကားဟူသည်မှာ ထိုဓမ္မပဋ္ဌိသန္ဌာရ၌ အတွင်းဝင် သောအပြန်အလှန် နှုတ်ဆက်ပြောဆိုခြင်းမျှသာ ဖြစ်သင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် နှုတ်ဆက်စကားဟု ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

စေတီယင်ပြင်ကျင့်ဝတ် ဗောဓိယင်ပြင်ကျင့်ဝတ် ဥပုသ်အိမ်ကျင့်ဝတ် ဆွမ်းစားကျောင်းကျင့်ဝတ် ချွေးစရုံးအိမ်ကျင့်ဝတ် ဆရာအားကျင့်ဝတ် ဥပဇ္ဈာယ်အားကျင့်ဝတ် အာဝန္တေ၏ကျင့်ဝတ် ခရီးသွားဆဲဂမိက၏ကျင့်ဝတ် အစရှိသော ခန္ဓကဝတ်အလုံးစုံတို့ကိုလည်း ဖြည့်ကျင့်အပ် (ကုန်)သည်သာ။ ထို ကျင့်ဝတ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ရသောကြောင့်လည်း ထို ရဟန်းအား ထို နုသောဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ပျောက်ပျက်သွားခြားအံ့၊ တဖန်သွား၍ နိမိတ်ကို ယူအံ့ဟု သွားလိုခြားသော်လည်း ဘီလူးတို့သည်သော်၎င်း၊ ကျားစသော သားရဲတို့သည်သော်၎င်း (ထိုအသုဘကို) သိမ်းပိုက်စောင့်ရှောက်နေသော ကြောင့် သုသာန်သို့လည်းသွားရန် မဖြစ်နိုင်ခြားအံ့၊ အသုဘကောင် နိမိတ်သည်မူလည်း (ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်သောအားဖြင့်) ကွယ်ပျောက် သွားခြားအံ့။ မှန်ပေ၏၊ ဖူးဖူးရောင်နေသော သူသေကောင်သည် တရက် နှစ်ရက်သာတည်၍ ဝိနီလက-ညိုမည်းသောသူသေကောင် စသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သွားတတ်၏။ အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတို့တွင် ဤ ဥဒ္ဓုမာတက သူသေကောင်နှင့်တူသော ရခဲသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံမည်သည် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပျောက်ကွယ်သွားလျှင် ထို ရဟန်းသည် ညဉ့်သန်းစင်ရာအရပ်၌သော်၎င်း၊ နေ့သန်းစင်ရာအရပ်၌ သော်၎င်း ထိုင်နေပြီးလျှင် ငါသည် ဤ မည်သောတံခါးဖြင့် ကျောင်းမှ ထွက်ခဲ့၍ ဤ မည်သောအရပ်မျက်နှာဆီသို့ ရှေးရှုသောလမ်းကို သွား လျက် [၁၈၃] ဤ မည်သောအရပ်၌ လက်ဝဲဘက်ကို သွားခဲ့သည်၊ ဤ မည်သောအရပ်၌ လက်ျာဘက်ကို သွားခဲ့သည်၊ ထိုလမ်း၏ ဤမည်သော အရပ်၌ ကျောက်ရှိသည်၊ ဤ မည်သော အရပ်၌ တောင်ပို သစ်ပင် ချုံနွယ် တို့တွင် တခုခုရှိသည်။(ထို)ငါသည် ထိုလမ်းဖြင့် သွားပြီးလျှင် ဤ မည်သော အရပ်၌ အသုဘကောင်ကို တွေ့မြင်ခဲ့၏၊ ထိုအရပ်၌(ငါသည်) ဤ မည်သော အရပ်မျက်နှာဆီသို့ ရှေးရှုတည်လျက် ပတ်ဝန်းကျင်၌ ကျောက်စသော နိမိတ်တို့ကို ဤသို့ ဤသို့လည်းမှတ်၍ အသုဘနိမိတ်ကို ဤသို့သော အခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အရာဖြင့် မှတ်ယူခဲ့၏။ မှတ်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ဤ မည်သော အရပ်မျက်နှာ၌ သုသာန်မှထွက်ခဲ့၍ ဤသို့သောလမ်းဖြင့် ဤသို့သော ဤသို့သောအမှု ကိုလည်း ပြုလျက် လာခဲ့ပြီးလျှင် ဤနေရာ၌ ထိုင်နေသည်-ဟု ဤသို့ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေရာဌာနတိုင်အောင် အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင် အပ်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်လျှင် ထို ယောဂီအား ပျောက်ကွယ်သွားသော ထို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ထင်ရှားပေါ်လာတတ်၏၊ ရှေ့၌ ချထားလာဘိသကဲ့သို့ ထင်ပေါ်တတ်၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းမှုသည် (နိမိတ်မကွယ်ပျောက်မီ) ရှေးကဖြစ်ခဲ့ဘူးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင် ဘာဝနာလမ်းစဉ်သို့ တက်ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် "အသွားအပြန်လမ်းကို ဆင်ခြင် မှတ်သား ခြင်းသည် (ကမ္မဋ္ဌာန်းလုပ်ငန်းစဉ်)လမ်းသို့ ကောင်းစွာ တဖန်သွားစေခြင်း တက်ရောက်စေခြင်း ဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏"ဟူ၍ မိန့်ဆိုခဲ့ ပေသည်။

၁၁၆။ ယခုအခါ "အကျိုးအာနိသင်ကို မြှော်မြင်လျက် ရတနာမြတ်ဟု အမှတ်ပြုကာ ရိုသေလေးစားခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် ကောင်းစွာမြတ်နိုးသည် ဖြစ်၍ ထို(ဥဒ္ဒုမာတကအသုဘ)အာရုံ၌ စိတ်ကိုဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်၏" ဟူသော ဤစကားရပ်၌ ဖွားဖွားရောင်နေသော သူသေကောင်ဟူသော စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ ဘာဝနာစိတ်ကို (အဖန်ဖန်)ဖြစ်စေ၍ ဈာန်ကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီးလျှင် ဈာန်ကိုအခြေခံပြု၍ ဝိပဿနာကိုပွါးစေလျက်[1]

မှတ်ချက်

၁ – ဝေဒနာ-ဟု ရှိသောပါဠိအရ ပြန်သောအနက်ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာကို ပွါးစေလျက်.....လွတ်မြောက်ရပေလိမ့်မည်-ဟု စပ်ပါ။ မိမိကိုယ်တိုင် ဝိပဿနာရှုလျက် လွတ်မြောက်ရပေလိမ့်မည်ဟု အကျိုးကို ဆင်ခြင်ပုံ ဖြစ်သည်။ အာနိသံသဒ္ဒသာဝီ-ပုဒ်၏အဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဤပါဠိနှင့် ဤအနက်က သာ၍သင့်မြတ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၀၊-ပ္ပါးစေလိုသောသူသည်) ဤအကျင့်ဖြင့် အိုခြင်း သေခြင်းမှ ကေန်မချွတ် လွတ်ရပေလိမ့်မည်-ဟု ဤသို့ အကျိုးအာနိသင်ကို မြှော်မြင်သည် ဖြစ်ရာ၏။

ဥပမာပြုရလျှင် မရှိဆင်းရဲသော ယောကျ်ားသည် အဖိုးမျှားစွာ တန်သော ပတ္တမြားရတနာကိုရလျှင် ငါသည် ရခဲသော ရတနာမြတ်ကို ရပေပြီတကားဟု ထိုပတ္တမြား၌ ရတနာမြတ်ဟု အမှတ်ပြုကာ လေးစားခြင်းကို ဖြစ်စေ၍ အားကြီးသော ခင်မင်မြတ်နိုးခြင်းဖြင့် ကောင်းစွာ မြတ်နိုးသည်ဖြစ်၍ ထို(ပတ္တမြားရတနာ)ကို စောင့်ရှောက်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူပင်လျှင် "သူဆင်းရဲ၏ အဖိုးမျှားစွာတန်သည့် ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူသော ရခဲသော ဤဥဒ္ဓုမာတကကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို ငါရပေသည်၊ မှန်ပေ၏၊ ဓာတ်လေးပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းယူသောသူသည် မိမိ၏မဟာဘုတ်လေးပါးတို့ကို (ဘယ်အခါမဆို) သိမ်းဆည်းနိုင်၏။ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းယူသောသူသည် မိမိ၏နှာခေါင်း၌ လေကို(ဘယ်အခါမဆို)သိမ်းဆည်းရှုမှတ်နိုင်၏၊ ကသိုဏ်းကမ္မဋ္ဌာန်းယူသောသူသည် ကသိုဏ်းဝန်းပုံ ပြုလုပ်၍ အလိုရှိတိုင်း (ရှုမှုဘာဝနာကို) ပွါးစေနိုင်၏။ ဤမှ တပါးကုန်သော (အနုဿတိ ဗြဟ္မဝိဟာရ အစရှိကုန်သော) ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် (လည်း) ဤအတူပင် ရလွယ်ကုန်၏။ (တနည်း) ဤဥဒ္ဓုမာတကမှ တပါးကုန်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် ရလွယ်ကုန်၏[၂]။ "ဤဥဒ္ဓုမာတက

မှတ်ချက်

၁–ဝေဒုန္ဒေန-ဟု ရှိသော၁ပါ၌အရ ပြန်သောအနက် ဖြစ်သည်။ ပွါးစေလိုသောသူသည်.....မြှော်မြင်သည် ဖြစ်ရာ၏-ဟုစပ်ပါ။ မကော၁င်းလှ။

၂–ဤ၌ အနက် ၂-ခုတို့တွင် ပဌမအနက်သည် ဋီကာနှင့်အညီဖြစ်သည်၊(တနည်း) ပြသောဒုတိယအနက်သည် ပြည်မူနိဿယ၌ ပြထားသောအနက် ဖြစ်သည်၊ ၎င်းက သာ၍သင့်ဟန်ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

သူသေကောင်သည်ကား တရက် နှစ်ရက်လောက်သာ တည်၏။ ထိုမှ နောက်ရက်များ၌ ညိုမည်းသော ဝိနီလကသူသေကောင်စသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သွားတတ်သောကြောင့် ဤထက် ပိုလွန်၍ရခဲသော ကမ္မဋ္ဌာန်း မရှိပေ"ဟု နှလုံးသွင်းလျက် ထို(ဥဒ္ဓုမာတကအာရုံ)၌ ရတနာမြတ်ဟု အမှတ်ပြုကာ ရိုသေလေးစားခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် ကောင်းစွာမြတ်နိုးသည် ဖြစ်၍ ထိုဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ်ကို စောင့်ရှောက်အပ်၏။ ညဉ့်နေရာ၌ဌင်း၊ နေ့နေရာ၌ဌင်း "ဖူးဖူးရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင် ဖူးဖူး ရောင်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်"ဟု ထိုဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ်၌ အဖန်ဖန်စိတ်ကို ဆောင်ကပ်၍ ဖွဲ့ချည်အပ်၏။ ထိုနိမိတ်ကို အဖန်ဖန်ဆင်ခြင်အပ်၏။ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (သမ္မာသက်ပ္ပဟူသော) ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏[1]။

၁၁၇။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်းခြင်းကိုပြုသော ထိုယောဂီအား ပဋ္ဌာဘာဂနိမိတ် ဖြစ်ပေါ်၏။ (ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဖြစ်သည် ပဋ္ဌာဘာဂနိမိတ်ဖြစ်သည်ဟုဆိုသော) ထိုစကားရပ်၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် နိမိတ် ၂-ခုကို ခွဲခြားကြောင်း စကားပေတည်း။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဖောက်ပြန်သော အဆင်းရှိသည် အရုပ်ဆိုးသည် ကြောက်ဖွယ်ပုံပန်းရှိသည်ဖြစ်၍ [၁၈၄] ထင်ပေါ်၏။ ပဋ္ဌာဘာဂနိမိတ်သည်ကား အလိုရှိတိုင်းစားပြီးလျှင် လျောင်းနေသော ဆူဖြိုးသည့် ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသော ယောကျ်ားကဲ့သို့ ထင်ပေါ်၏။ ထိုယောဂီမှာ ပဋ္ဌာဘာဂနိမိတ်ကို ရသည်နှင့်တပြိုင်နက်ပင်လျှင်

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်–မြန်မာပြန် ပဌမတွဲ နှာ ၃၈၁ အောက်ခြေမှတ်ချက်ကို ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အပြင်ပဋ္ဌ ကာမအာရုံတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် [1] ဝေးကွာသည့် အလိုအားဖြင့် [2] ကာမစ္ဆန္ဒကင်းပျောက်၏ [2]။ သွေးကိုပယ်ခြင်း သွေးကင်းခြင်းကြောင့် ပြည်လည်းကင်းသကဲ့သို့ ထိုယောဂီမှာ နှစ်သက်ချစ်ခင်တတ်သော ကာမစ္ဆန္ဒကို ပယ်ခြင်း၊ ကာမစ္ဆန္ဒ၏ ကင်းခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် ဗျာပါဒ-ဒေါသလည်း ကင်း၏ [3]။ ထို့အတူ ပြင်းစွာအားထုတ်သော ဝီရိယရှိခြင်းကြောင့် ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိမှု ထိနမိဒ္ဓ ကင်း၏၊ နှလုံးသာယှင်ခြင်းကို ပြုတတ်သော ငြိမ်းအေးချမ်းမြေ့သော (သီလ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သုခ အစရှိသော)တရားတို့ကို မပြတ်ယှဉ်စေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပျံ့လွင့်မှု-ဥဒ္ဓစ္စ, နောင်တပူပန်မှု-ကုက္ကုစ္စ ကင်း၏၊ ရပြီးသော ဥပစာရသမာဓိတရားထူး၏ မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋ္ဌိပတ်ကိုဟောသော ဆရာဘုရား၌ဌင်း၊ အကျင့်ပဋ္ဌိပတ်၌ဌင်း၊ ပဋ္ဌိပတ်၏အကျိုး၌ဌင်း ယုံမှားမှု-ဝိစိကိစ္ဆာ ကင်း၏။ ဤသို့လျှင် ငါးပါးသော နီဝရဏတို့သည် ပယ်အပ်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏ (၀၊-ကင်းပျောက်ကုန်၏)။ ထို့ပြင် ထို ပဋ္ဌိဘာဝနာမိတ်ဌပင်လျှင် စိတ်ကို ရှေးရှု

မှတ်ချက်

၁–နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်.....ကင်းပျောက်၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–ကာမစ္ဆန္ဒ ကင်းပျောက်၏-ဟု ဆိုသည်မှာ လုံး၀ အမြစ်ပြတ် ကင်းသွားသည်ကား မဟုတ်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အလိုအားဖြင့် ဝေးကွာခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် "ဝေးကွာသည့်အလိုအားဖြင့်" ဟု ဝိသေသနမ–ထားပေသည်။

၃–နှစ်သက်ချစ်ခင်တတ်သော ကာမစ္ဆန္ဒလျှင် အကြောင်းရှိသော အာဃာတ–ဒေါသသည် (သူ၏)အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒကို ပယ်ခွါလိုက်လျှင် ပယ်ခွါပြီး ဖြစ်လေတော့၏၊ ထို့ကြောင့် "နှစ်သက်ချစ်ခင်တတ်သော ကာမစ္ဆန္ဒ၏ ကင်းခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် ဗျာပါဒ–ဒေါသလည်း ကင်း၏" ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

တင်ပေးခြင်းလက္ခဏာရှိသော ကြံစည်မှု-ဝိတက်လည်း (ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အဖန်ဖန်သုံးသပ်ခြင်းကိစ္စပြီးစေသော ဆင်ခြင်မှု-ဝိစာရလည်း (ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)၊ ရပြီးသော သမာဓိတရားထူးကို ရခြင်း သိခြင်းကြောင့် နှစ်သိမ့်အားရမှု-ပီတိလည်း (ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)၊ ပီတိနှင့်ယှဉ်သည့် စိတ်ရှိသောသူအား ငြိမ်းအေးမှု-ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်ရိုးရှိသော ကြောင့် ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်ပြီးလျှင် ထိုပဿဒ္ဓိလျှင် အကြောင်းရှိသော စိတ်ချမ်းသာမှု-သုခလည်း (ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသော သူအား စိတ်၏ တည်ကြည်မှု-သမာဓိ ဖြစ်ရိုးရှိသောကြောင့် သုခလျှင် အကြောင်းရှိသော အာရုံတခုတည်းရှိသည်၏ အဖြစ်-ကေဂ္ဂတာလည်း (ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)၊ ဤသို့အားဖြင့် ငါးပါးသော စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုယောဂီမှာ ပဌမစျာန်၏ ပုံတူဖြစ်သော ဥပစာရစျာန်သည်လည်း ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သော ခဏ၌ ပင်လျှင် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤမှ နောက်၌ ပဌမစျာန်သို့ရောက်ပုံနှင့် ဝသီဘော်သို့ ရောက်ပုံတိုင်အောင် အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို ပထဝီကသိုဏ်း၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ပေသည်။

(ဥဒ္ဓုမာတက ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

၁–ဖြစ်ရိုးရှိသောကြောင့်–ဟူသောအနုက်သည် သမ္ဘဝတော–ဖြစ်သင့်သော ကြောင့်–ဟူသောပုဒ်အနက်၏ ပေါ်လွင်သော စကားလှယ်ဖြစ်သည်။

၂–ပဿဒ္ဓိလည်း(ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏)–ဟု အတီအကျပြန်လျှင် သုတနည်းသူတို့က ၎င်းကိုလည်း စျာန်အင်္ဂါတပါးဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း အပွဓာနပြု၍ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိနီလကစသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံ

၁၁၈။ ထိုမှတပါး ဤမှ နောက်ဖြစ်ကုန်သော ဝိနီလကအစရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌လည်း "ဥဒ္ဓုမာတကအသုဘနိမိတ်ကိုယူလိုသော ယောဂီသည် တပါးတည်း အဖော်မပါပဲ သွား၏။ မမေ့မလျော့ ထင်သော သတိရှိလျက်" ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် သွားခြင်းကို အစပြု၍(ဥဒ္ဓုမာတက ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုပုံအရာ၌)ဆိုခဲ့သော နိမိတ်ယူခြင်း၏ လက္ခဏာအလုံးစုံကို "ဝိနီလက အသုဘနိမိတ်ကို ယူလိုသော ယောဂီသည်၊ ဝိပုဗ္ဗကအသုဘနိမိတ်ကို ယူလိုသော ယောဂီသည်" ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုထို အသုဘ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထို ဝိနီလကစသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဒ္ဓုမာတကဟူသောပုဒ်မှ,ကို ပြောင်းလဲ၍ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အဆုံးအဖြတ်နှင့်တကွ အဓိပ္ပါယ်ကို သိအပ်၏။

ယခုဆိုမည့်စကားမှာမူ အထူးပေတည်း။ ဝိနီလကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ "ပကတိ အဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင် ပကတိ အဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟု နှုတ်သွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို့ပြင် ဤ ဝိနီလကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ပြောက်ကျား ကြောင်ကျားအဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား (နီ ဖြူ ညိုအဆင်းတို့တွင်) မျှားသော အဆင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထင်၏။

ဝိပုဗ္ဗကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ "ပြည်တစိုစိုယိုထွက်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင် ပြည်တစိုစိုယိုထွက်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်"ဟု နှုတ်သွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို့ပြင် ဤ ဝိပုဗ္ဗကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် တသွင်သွင်ပြည်ယိုနေသကဲ့သို့ ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် မလှုပ်မရှက် ငြိမ်သက်သည်ဖြစ်၍ ထင်၏။

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ပိုင်းပြတ်နေသော သူသေကောင်ကို [1] စစ်မြေပြင်၌သော်၎င်း၊ ခိုးသူဒမြတို့ သောင်းကျန်း ထကြွနေရာ တော [ဝဂ္ဂ]အုပ်၌သော်၎င်း၊ မင်းတို့က ခိုးသူတို့ကို သတ်ဖြတ်စေရာ သုသာန်၌သော်၎င်း၊ ထို့ပြင် တောအရပ်ဝယ် ခြင်္သေ့, ကျားတို့က လူကို ကိုက်ဖြတ်ထားရာအရပ်၌သော်၎င်း ရနိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ ရနိုင်ရာဌာနသို့သွားပြီးလျှင် (သူသေကောင်၏ အပိုင်းများသည်) အထူးထူးသောနေရာ၌ ကျရောက်နေစေကာမူ တကြိမ်တည်း ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် အကယ်၍ (တပေါင်းတည်း) ထင်ပေါ်ငြားအုံ၊ ဤသို့ ထင်ပေါ်ပါမူ ကောင်းလှပေ၏။ အကယ်၍ မထင်ပေါ်ပါမူ (တနေရာတည်း၌ စုပေါင်းအပ်၏၊ သို့သော်)[2] မိမိ၏လက်ဖြင့် မသုံးသပ် မကိုင်တွယ်အပ်ပေ၊ သုံးသပ် ကိုင်တွယ်လျှင် (သူသေကောင်နှင့်) အကျွမ်းဝင်ခြင်းသို့ ရောက်၏ [3]။ ထို့ကြောင့် အာရာမ်စောင့်ဒကာကို ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းလောက်ရှိသည့် သာမဏေကြီးကို ဖြစ်စေ၊ အခြားတစုံတယောက်ကို ဖြစ်စေ တနေရာတည်း၌ စုပေါင်းစေအပ်၏။ (ခိုင်းစရာ အာရာမ်စောင့် စသည်ကို) မရပါမူ (ကိုယ်တိုင်ပင်) တောင်ဝှေးဖြင့်သော်၎င်း၊ ဒုတ်ဖြင့်သော်၎င်း လက်တသစ်ခြားဖြစ်အောင် ကပ်စေအပ်၏။ ဤသို့ ကပ်စေပြီးလျှင် "နှစ်ပိုင်းပြတ်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင် နှစ်ပိုင်းပြတ်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်"ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို

မှတ်ချက်

၁–သူသေကောင်ကို..... ရနိုင်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ စကားရပ်သည် ရှေ့နောက်ဝါကျနှစ်ရပ် ဆက်စပ်မိစေရန် ဖြည့်စွက်ပြထားသော စကားဖြစ်သည်။

၃–အကျွမ်းဝင်ခြင်းသို့ ရောက်၏–ဟူသည်မှာ သူသေကောင်ဖုတ်သော သုဘာရုဇဝကဲ့သို့ပင် မစက်ဆုပ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့ (ဝါ–စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်သို့) ရောက်ရာ၏(ဟု ဆိုလို၏)။ (ဋ္ဌိကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဝိစ္ဆိဒ္ဒကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အလယ်၌ ပြတ်နေသကဲ့သို့ ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား (အပြတ်မရှိပဲ) အလုံးစုံပြည့်လျက် (တဆက်တည်း ဖြစ်လျက်) ထင်၏။

ဝိက္ခာယိတကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ "(ခွေး မြေခွေးစသည်တို့က) အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့် ခဲစားထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင် အမျိုးမျိုး သော အခြင်းအရာဖြင့် ခဲစားထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်" ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို့ပြင် ဤဝိက္ခာယိတကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ထိုထိုအရပ်၌ ခဲစားထားသည်နှင့် တူစွာသာလျှင် ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် (ခဲစားရာမရှိပဲ) အလုံးစုံပြည့်စုံလျက်သာလျှင် ထင်၏။

အထွေထွေသောအရပ်သို့ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော သူသေကောင်ကိုလည်း ဝိစ္ဆိဒ္ဒကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် လက်တသစ်ခြား လက်တသစ်ခြား ပြုစေ၍သော်၎င်း၊ ကိုယ်တိုင်ပြု၍သော်၎င်း "(ခွေး မြေခွေး စသည်တို့က ခဲစား၍) ထိုထိုအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင် ထိုထိုအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်" ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤ ဝိက္ခိတ္တကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ထင်ရှားသောအကြားရှိလျက် ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်ကား အလုံးပြည့်စုံလျက်သာလျှင် ထင်၏။

သတ်ပြီးလျှင် ထိုထိုအရပ်၌ ပစ်ချထားအပ်သော သူသေကောင်ကိုလည်း ဝိစ္ဆိဒ္ဒကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ပြဆိုအပ်ပြီးခဲ့သော အပြားရှိကုန်သော အရပ်တို့၌သာလျှင် ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရနိုင်ရာအရပ်သို့ သွားပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် လက်တသစ် လက်တသစ် ခြားသည်ကို ပြုစေ၍သော်၎င်း၊ ကိုယ်တိုင်ပြု၍သော်၎င်း "သတ်ပြီး ထိုထိုအရပ်၌ ပစ်ချထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင် သတ်ပြီး ထိုထိုအရပ်၌ ပစ်ချထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင်" ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုပြင် ဤဟတဝိကၠိတ္တကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ထင်ရှားသော ခုတ်ထစ်ရာအမာဝရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် အလုံးစုံပြည့်လျက်သာလျှင် ထင်၏။

သွေးယိုနေသော သူသေကောင်ကို စစ်မြေပြင်စသည်တို့၌ လက်နက် ဒဏ်ရာကို ရသောသူတို့၏ အဖြတ်ခံရသော လက်ခြေစသည်တို့၌သော်၎င်း၊ ပေါက်ပြဲသော ထွတ်အိုင်းနှာ အဖုအလုံးအနှာစသည်တို့၏သော်၎င်း ဒဏ်ရာ အဝ အမာအဝမှ သွေးယိုနေသောကာလ၌ ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော သူသေကောင်ကို ကြည့်ရှု၍ "သွေးယိုထွက်နေသော သူသေကောင် သွေးယိုထွက်နေသော သူသေကောင်" ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤလောဟိတကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် လေတိုက်ခတ်အပ်သော တမ်းခွန်နီကဲ့သို့ လှုပ်သောအခြင်းအရာရှိလျက် ထင်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ကား မလှုပ်မရှက် ငြိမ်သက်လျက် ထင်၏။

ပုဗ္ဗဝကအသုဘသည် (သေပြီးနောက်) နှစ်ရက် သုံးရက်လွန်သော အခါ ကိုးခုသော အမာဝတို့မှ ပိုးလောက်အစု ယိုထွက်သောကာလ၌ ဖြစ်၏။ တနည်းသော်ကား ထိုပုဗ္ဗဝကအသုဘသည် ခွေး မြေခွေး လူ နွားကျွဲ ဆင် မြင်း စပါးကြီးမြွေ စသည်တို့၏ ကိုယ်ပမာဏရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်၍ သလေးထမင်းအစုကဲ့သို့[၁၈၆]တည်၏။ ထို(ခွေးကောင်ပုပ်စသည် တို့)တွင် တစုံတခုသောအကောင်ပုပ်၌ "ပိုးလောက်ပြည့်နေသော စက် ဆုပ်ဖွယ် သူသေကောင် ပိုးလောက်ပြည့်နေသော စက်ဆုပ်ဖွယ် သူသေ ကောင်" ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ တစုံတခုသော သူသေ ကောင်၌ ရှုကောင်းသည် မှန်ပေ၏၊ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿမထေရ်အား ကာဠဒီဃဆည်ကန်အတွင်းမှာ ဆင်သေကောင်ပုပ်၌ နိမိတ်ထင်ဘူးလေပြီ။ ဤပုဗ္ဗဝကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည်ကား လှုပ်ရှားနေသကဲ့သို့ ထင်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်သည် သလေးထမင်းအစုကဲ့သို့ မလှုပ်မရှက် ငြိမ်သက်လျက် ထင်၏။

အဋ္ဌိကအသုဘကို[1] "သုသာန်၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော အသားအသွေး ရှိလျက် အကြောတို့ဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားအပ်သော အရိုးဆက်-အရိုးစု သူသေ ကောင်ကို တွေ့မြင်ရာသကဲ့သို့" အစရှိသောနည်းဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်။ ထိုအဋ္ဌိကအသုဘ၌[2] အရိုးစု သူသေကောင် ပစ်ချထားရာအရပ်သို့ ရှေး၌ပြဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သွား၍[2] ပတ်ဝန်းကျင်၌ ကျောက်စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် နိမိတ်နှင့် တကွ အာရုံနှင့်တကွ ပြုပြီးလျှင်[2] "ဤကိုယ်ကောင်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ် အရိုးစုပေတည်း" ဟု မိမိ၏သဘောရင်းဖြစ်သော လက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်သားပြီးလျှင်[2] အဆင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် တဆယ့်တပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် နိမိတ်ကို မှတ်ယူအပ်၏။

၁၁၉။ ထူးသည်ကို ပြဆိုဦးအံ့၊ ထိုအရိုးစုကို အဆင်းအားဖြင့် ဖြူသည် ဟု ရှုသောသူအား(အသုဘသဘောအားဖြင့်)မထင်၊ သြဒါတကသိုဏ်းနှင့် ရောယှက်၏။ ထို့ကြောင့် အရိုးစုစက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်ဟု စက်ဆုပ် ဖွယ်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ကြည့်ရှုအပ်၏။ လိုင်-အသွင်ဟူသည်မှာ ဤအရာ၌ လက်စသည်တို့၏ အမည်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် လက် ခြေ ခေါင်း ရင် လက်ရုံး တင်ပါး ပေါင် ခြေသလုံးတို့အလို လိုင်-အသွင်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ ထို့ပြင် အရှည် အတို အလုံး လေးမြောင့် အငယ်

မှတ်ချက်

[1] – အဋ္ဌိကအသုဘကို.....ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်-ဟု စပ်ပါ။

[2] – အဋ္ဌိကအသုဘ၌.... ... သွား၍.... ....ပြုပြီးလျှင် .... မှတ်သားပြီးလျှင်.... .... မှတ်ယူအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အကြီးတို့အလို ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ အရပ်နှင့် တည်ရာတို့သည် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းအတိုင်းပင်။ ထိုထိုအရိုး၏ အစွန်အဆုံး အလိုအားဖြင့် အပိုင်းအခြားအရ မှတ်သားပြီးလျှင် ထိုအရိုးတို့တွင် ထင်ရှားပေါ်သောအရိုးကို (နိမိတ်အဖြစ်ဖြင့်) ယူ၍ အပွနာသို့ ရောက်စေ အပ်၏။ ထို့ပြင် ထိုထိုအရိုး၏ ချိုင့်ရာ မောက်ရာဌာနတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် အနိမ့်အချိုင့်အားဖြင့်ဝင်း၊အမြင့်အမောက်အားဖြင့်ဝင်း ပိုင်းခြားမှတ်သား အပ်၏။ တည်ရာအရပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း "ငါက အနိမ့်၌တည်သည်၊ အရိုးက အမြင့်၌တည်သည်၊ ငါက အမြင့်၌တည်သည်၊ အရိုးက အနိမ့်၌ တည်သည်"ဟု ဤသို့လည်း ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ ထိုမှတပါး (နှစ်ခု) နှစ်ခုသောအရိုးတို့၏ ဆက်စပ်ရာ ဆက်စပ်ရာဌာနတို့အလို အဆက်အစပ် အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ အရိုးတို့၏သာလျှင် အကြား၏အစွမ်း အားဖြင့် အကြားအရပ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ ထိုမှတပါး အရိုးအားလုံး၌ပင်လျှင် ဥာဏ်ကို သွားစေ-ကျက်စားစေ၍(ဝါ-စေလွှတ်၍) ဤဌာန၌ ဤအရိုး(တည်နေသည်)ဟု ပတ်ဝန်းကျင်အားဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားအပ်၏။ဤသို့ပိုင်းခြားမှတ်သားသော်လည်း နိမိတ်မထင်သေးလျှင် နဖူးရိုး၌ စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားအပ်၏။

၁၂၀။ ဤအဋ္ဌိကအသုဘ၌ကဲ့သို့ပင် ဤမှ ရှေးဖြစ်သော ပဋ္ဌဝက အသုဘစသည်တို့၌လည်း ယှဉ်သင့် ယှဉ်ထိုက်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဤ တဆယ့်တပါးအပြားအားဖြင့် နိမိတ်ယူပုံကို မှတ်အပ်၏။ ဆက်ဦးအုံ့၊ ဤ အဋ္ဌိကကမ္မဋ္ဌာန်းသည် တကိုယ်လုံးသော အရိုးစု၌လည်း ပြည့်စုံနိုင်ပေ၏၊ အရိုးတချောင်းတည်း၌လည်း ပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအရိုးစုနှင့် အရိုးတချောင်းတို့တွင် တခုခုသော အဋ္ဌိကအသုဘ၌ တဆယ့်တပါးအပြား အားဖြင့် နိမိတ်ကို မှတ်ယူပြီးလျှင် "စက်ဆုပ်ဖွယ်အရိုးစု (စက်ဆုပ်ဖွယ် အရိုး) [၁၇၂] စက်ဆုပ်ဖွယ်အရိုးစု (စက်ဆုပ်ဖွယ်အရိုး)"ဟု နှလုံးသွင်း

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤအဋ္ဌိကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှင့် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် တထပ်တည်းတူသည်သာဟူ၍ (ရှေးအဋ္ဌကထာ၌)ဆို၏၊ ထိုစကားသည် အရိုးတချောင်းတည်း၌ သင့်လျော်၏၊ အရိုးစု၌မူကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ထင်ပေါ်သော အကြားရှိခြင်း၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ အလုံးစုံပြည့်နေခြင်းသည် သင့်လျော်၏။ သည်မျှသာမကသေး အရိုးတချောင်းတည်း၌ သော်လည်း ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် အရုပ်ဆိုး၍ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်ရာ၏၊ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဥပစာရသမာဓိကို ဆောင်ပေးတတ်-ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ပီတိသောမနဿ-ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည် ဖြစ်ရာ၏။

မှန်ပေ၏၊ ဤအရာဝယ် အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆိုထားသော စကားသည် တံခါးဖွင့်လျက်သာလျှင် ဆိုထားသောစကား ဖြစ်ပေသည်[1]။ တံခါးဖွင့်လျက် ဆိုပုံမှာ–"လေးပါးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၌ရင်း၊ ဆယ်ပါးသော အသုဘတို့၌ရင်း ပဋိဘာဂနိမိတ် မရှိ၊ မှန်၏၊ ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၌ သီမာ-သမ္ဘေဒခေါ် နယ်ပယ်အပိုင်းအခြား ပျက်ခြင်းသည်ပင်လျှင် နိမိတ်ပေတည်း။ ဆယ်ပါးသော အသုဘတို့၌လည်း (တင့်တယ်သည်၊ မတင့်တယ်-

---

မှတ်ချက်

၁–ဒုါရံ ဒတ္တွာဝ-တံခါးကို ပေးလျက်-တံခါးဖွင့်လျက်သာလျှင်-ဟူရာ၌ "စက်ဆုပ်ဖွယ်၏အဖြစ်ကိုသာ မြင်လျှင် နိမိတ်မည်ပေသည်"ဟု ဤမျှ၌သာလျှင် မရပ်တန့်မူ၍ အခြားမဲ့၌ပင်လျှင် "ဤအသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ နိမိတ်သည်(ဥဂ္ဂဟနိမိတ်, ပဋိဘာဂနိမိတ်-ဟူ၍) နှစ်ပါးအပြားရှိ၏" ဤသို့စသည်ဖြင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်တို့ကို ခွဲခြား၍ ဆိုခြင်းဖြင့် ဆိုခဲ့တိုင်းသော နိမိတ်ကို ခွဲခြားခြင်း၏ တံခါးကို ပေးလျက်-ဖွင့်လျက်သာလျှင် ဆိုထားပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဟု) နှစ်သွယ်နှစ်ခွကြုံဆခြင်း မရှိအောင်ပြု၍ [1] စက်ဆုပ်ဖွယ်၏အဖြစ်ကို သာ မြင်လျှင် နိမိတ်မည်ပေသည်"ဟု ဆိုပြီးလျှင် (ဤမျှတွင်သာ မရပ်တည်မူ၍) အခြားမဲ့၌ပင်လျှင် "ဤအသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ နိမိတ်သည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်(ဟူ၍) [2]-ပါးအပြားရှိ၏။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဖောက်ပြန်သောအဆင်းရှိသည် အရုပ်ဆိုးသည် ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်၍ ထင်၏" ဤသို့အစရှိသောစကားကို ထိုအဋ္ဌကထာတို့၌ တဖန် ဆိုထားပေသည် [2]။ ထို့ကြောင့် (ထိုစကားသည် အရိုးတချောင်းတည်း၌ သင့်လျော်၏။ အရိုးစု၌မူကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ ထင်ပေါ်သော အကြားရှိခြင်း စသည်ဖြင့်) စိစစ်ဆင်ခြင်၍ ငါတို့ဆိုခဲ့သောစကားသည်သာလျှင် (အဋ္ဌက ကမ္မဋ္ဌာန်းနိမိတ်ထင်ပုံကို ပြဆိုသော)ဤအရာ၌ သင့်မြတ်ပေသည်။ တနည်း အားဖြင့် သာဓကပြရလျှင် (စေတိယတောင်မှ အနုရာဓမြို့သို့ ဆွမ်းခံရန်

မှတ်ချက်

[1] – ဝိ-ဒ္ဓိဓာ-နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် + ကပ္ပ-ကြုံဆခြင်း= ဝိကပ္ပ-အရှင်ရုပ်ကိုယ်က တင့်တယ်သည်, အသေရုပ်ကိုယ်က မတင့်တယ်-ဟု နှစ်သွယ်နှစ်ခွကြုံဆခြင်း။ ထိုသို့ နှစ်သွယ်နှစ်ခွကြုံဆခြင်းမရှိပဲ အရှင်ရော အသေရော ရုပ်ကိုယ်ဟူသမျှ မတင့်တယ်သည်ချည်း-ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို နိဗ္ဗိကပ္ပံ ကတ္တာ-နှစ်သွယ်နှစ်ခွ ကြုံဆခြင်းမရှိအောင်ပြု၍-ဟု ဆိုပေသည်။ ဋီကာ၌ကား – တင့်တယ်သည်ဟု ဝိကပ္ပ-ကြုံခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗိကပ္ပံ-ကြုံခြင်းမရှိသည်ကို၊ မတင့်တယ်ဟူ၍သာ ကြုံခြင်း ကိုပြု၍-ဟူသောအနက်ကို ဆိုလို၏-ဟု ဖွင့်ပြထားသည်။ ထိုအလိုအားဖြင့် နိဗ္ဗိကပ္ပံ ကတ္တာ-တင့်တယ်သည်ဟု ကြုံခြင်းမရှိအောင်ပြု၍-ဟု ပြန်ရာ၏။ ဝိကပ္ပ-ပုဒ်၌ ဝိ-ကို အနက်မရှိဟူ၍လည်း ယူရာ၏။

[2] – ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သည် ဖောက်ပြန်သောအဆင်းရှိသည်-အစရှိသော စကားဖြင့် "ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖောက်ပြန်သောအဆင်းမရှိ"စသည်ဖြင့် ခွဲခြားရန် တံခါးဖွင့်ပေးခြင်းဖြစ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကြွသော) မဟာတိဿမထေရ်အား[1] (ရယ်သောမိန်းမ၏) သွားရိုးမျှကို ကြည့်ရှုမိခြင်း မြင်ခြင်းကြောင့် မိန်းမတကိုယ်လုံး၏[2] အရိုးစုအဖြစ်ဖြင့် ထင်ခြင်း စသည်တို့သည် ဤအဋ္ဌကကမ္မဋ္ဌာန်း၌ (ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂ နိမိတ်တို့၏ အထူးကို ထင်ရှားပြသော[3]) ပုံစံ သာဓကမျှားပေတည်း။ ဤတွင် စကားတရပ် ပြီး၏။

တရာဆယ်လီ (တထောင်သော) ဉာဏ်မျက်စိ အမြင်ရှိသော သိကြားမင်းက ချီးမွမ်းအပ်သည့် ကျော်စောသံ ရှိတော်မူသော[4] ကိုယ်တော်အားဆယ်ပါး ဉာဏ်တော်အားဆယ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံတော်

မှတ်ချက်

၁–မဟာတိဿမထေရ်အား....မိန်းမတကိုယ်လုံး၏....ထင်ခြင်း-ဟု စပ်ပါ။

၂–ဤစကားဖြင့် သွားရိုးမျှထင်ခြင်းသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ တကိုယ်လုံး အရိုးစုအဖြစ်ဖြင့် ထင်ခြင်းသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်-ဟု ခွဲခြားသိစေ၏။

၃–ဥရုဝေလကဿပအမျှားရှိသော ရသေ့ဟောင်း ရဟန္တာတထောင်နှင့်တကွ ရုဇဂြိုဟ်မြို့သို့ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် မြတ်စွာဘုရား ကြွတော်မူသောအခါ သိကြားမင်းက လုလင်ပျိုအသွင်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ချီးကျူးလျက် ရှေ့မှ နိဗ္ဗာန်ဆော်အဖြစ်ဖြင့် ပင့်ဆောင်သွားလေသည်။ ထိုစဉ်အခါက ချီးကျူးခြင်းကိုရည်၍ အထက်ပါဂုဏ်ပုဒ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူပေသည်။ ထိုဂုဏ်ပုဒ်ထဲ၌ တရာဆယ်လီ-ဟူသောစကား၌ ဆယ်လီဟူသောသင်္ချာဖြင့် အသုဘဆယ်ပါးကို ဟောတော်မူသည်နှင့် လျော်ညီစွာ ချီးကျူးခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုချီးကျူးသောစကားထဲမှ ယော ဓမ္ဓော သမ္မဒေ ဒန္ဓော-မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော အကြင်ပညာရှိသည် အရာခပ်သိမ်း၌ ယဉ်ကျေးတော်မူပေ၏-စသည်ဖြင့် ချီးကျူးပုံကို ဋီကာ၌ အမြှက်မျှ ဖွင့်ပြထားသည်။ အပြည့်အစုံသိလိုလျှင် ဝိနည်းမဟာဝါ နှာ ၄၇-စသည်၌ ကြည့်ပါ။ ယင်းဝိသေသနပုဒ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည်-ဟူသော ဝိသေသျှပုဒ်နှင့်စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

မူသော[1] (ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍) သန့်ရှင်းစင်ကြယ် တင့်တယ်သော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် တခု တခုသော ပဌမစျာန်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော[2] (ဆယ်ပါးသော)အကြင် အသုဘတို့ကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဟောကြားတော်မူခဲ့လေပြီ။

ထို(ဆယ်ပါးသော အသုဘ)တို့ကိုရင်း၊ ယင်းတို့ကို ပွါးစေပုံ ဤ(ဆိုခဲ့သော)နည်းကိုရင်း၊ ဤ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သိပြီးလျှင် ရင်းတို့၌ပင် ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်ဖြစ်သော ဤ စကားကိုလည်း နောက်ထပ် သိသင့်သေးသည်။

ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်

၁၂၁။ ဤဆိုခဲ့သော အသုဘဆယ်ပါးတို့တွင် အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော အသုဘ၌ စျာန်ကိုရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တပ်မက်မှု-ရာဂကို(ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အသုဘဘာဝနာဖြင့်)ကောင်းစွာ ခွါပြီးဖြစ်သော ကြောင့် ရာဂကင်းသော ရဟန္တာကဲ့သို့ပင် လျှပ်ပေါ်မက်မောသော အမှုအရာကင်းလျက် ရှိပေ၏။ ထိုသို့ အသုဘတိုင်း၌ရသောစျာန်ဖြင့် လျှပ်ပေါ်မက်မောသော အမှုအရာကင်းပုံချင်း တူပြားသော်လည်း ဆယ်ပါးသော အသုဘအပြားကိုခွဲခြား၍ ဟောထားသည်မှာ ကိုယ်ကောင်၏ သူ့သဘော သို့ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ ရာဂထူပြောသောပုဂ္ဂိုလ် အပြား၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း(ဟောထားခြင်းဖြစ်သည်)ဟု သိအပ်၏။ ခွဲ၍ပြရလျှင် သူသေကောင်၏ကိုယ်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်လတ်သော်

မှတ်ချက်

၁–ပြည့်စုံတော်မူသော....မြတ်စွာဘုရားသည်-ဟု စပ်ပါ။

၂–ဤဝိသေသနဖြင့် ပဌမစျာန်တပါးပါးကိုသာ ရစေနိုင်ကြောင်း ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဓုမာတကဏ် (ဖူးဖူးရောင်ခြင်းဟူသော) သဘောသို့ ရောက်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏၊ ဝိနီလကစသည်တို့တွင် (ပကတိအဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းနေခြင်းစသော) တပါးပါးသောသဘောသို့ ရောက်သည်မူလည်း (ဖြစ်ရာ၏)၊ ဤပုံဤနည်းဖြင့် ရသင့် ရထိုက်သမျှ (ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်သမျှ)သော လူသေကောင်၏ကိုယ်၌ "(ဥဒ္ဓုမာတကပဋိက္ကူလံ)-ဖူးဖူးရောင်လျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်၊ (ဝိနီလကပဋိက္ကူလံ)-ပကတိအဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းနေသော စက်ဆုပ်ဖွယ်သူသေကောင်" ဟူ၍ ဤသို့(စသည်ဖြင့်) နိမိတ်ကို ယူအပ်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ကောင်၏(ဖူးဖူးရောင်ခြင်းအစရှိသော) သူ့သီးသန့်သဘောသို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဆယ်ပါးခွဲခြားလျက်[1] အသုဘအပြားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

[၁၈၈] ထိုမှတပါး ဤအသုဘဆယ်ပါးတို့တွင် ဖူးဖူးရောင်သောသူသေကောင်သည် ကိုယ်သဏ္ဌာန်၏ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် ရုပ်ပုံသဏ္ဌာန်၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား အထူးအားဖြင့် သင့်လျော်ပေ၏။ ပကတိအဆင်းပျက်လျက် ညိုမည်းသော အဆင်းရှိသည့် သူသေကောင်သည် (လှပတင့်တယ်သော)အရေးအဆင်းအသွေးအရောင်၏ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် ကိုယ်အဆင်း၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူးအားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ ပြည်တစိုစိုယိုထွက်နေသော သူသေကောင်သည် အမာသဖွယ် ကိုယ်နှင့်စပ်ဆိုင်သော အနံ့ဆိုးရှိခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် ပန်းနံ့သာစသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်၌ ဖြစ်ပေါ်စေအပ်သော အနံ့၌ တပ်မက်မှုရာဂအားကြီးသောသူအား(အထူး

မှတ်ချက်

၁–ဒသဓာ-ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့်-ဟု အတိအကျပြန်လျှင် အစွမ်းအားဖြင့် ဟူသော ရှေ့ပုဒ်နှင့်ထပ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်မည်ကြောင့် မြန်မာစကားချောစေရန် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ ခါးလယ်၌ပြတ်နေသော (ဝိစ္ဆိဒ္ဒက)သူသေ ကောင်သည် အတွင်း၌ အခေါင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့် ကိုယ်မှာ တလုံးတခဲတည်းအဖြစ်၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူး အားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ အမျိုးမျိုးသော အခြင်းအရာဖြင့် ခဲစားထား သော သူသေကောင်သည် ပြည့်စုံပြည့်ဝသော အသားစု အသားစိုင်၏ ပျက်စီးခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် သားမြတ်စသော ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းတို့၌ (စုံ့စုံ့မို့မို့ နှစ်လို့စလိ အိအိစက်စက် ချောညက်သည်ဟု အမှတ်ပြုသည့်) အသားစုအသားစိုင်၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူး အားဖြင့်)သင့်လျော်ပေ၏။ ထိုထိုအရပ်အထွေထွေ၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော (ဝိက္ခိတ္တက)သူသေကောင်သည် လက်ခြေစသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကြဲနေခြင်းကိုပြခြင်းကြောင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ တင့်တယ် စံပယ်ခြင်း၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူးအားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ သတ်၍ ထိုထိုအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားအပ်သော (ဟတ-ဝိက္ခိတ္တက)သူသေကောင်သည် တစပ်တည်း တပေါင်းတည်း ဖြစ်နေသော ကိုယ်၏ ကွဲပြားပျက်စီးသော အခြင်းအရာကို ပြခြင်းကြောင့် ကိုယ်၏တစပ် တည်း တပေါင်းတည်း ပြည့်စုံခြင်း၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူးအားဖြင့်)သင့်လျော်ပေ၏။ သွေးယိုထွက်နေသော(လောဟိတက) သူသေကောင်သည်သွေးလူးပေလျက်စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့် အဆင်တန်ဆာကြောင့်ဖြစ်သော တင့်တယ်ခြင်း၌ တပ်မက်မှု-ရာဂအားကြီး သောသူအား (အထူးအားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ ပိုးလောက်ပြည့်နေ သော သူသေကောင်သည် ကိုယ်၏မျှားစွာသော ပိုးမျိုးတို့နှင့် သက်ဆိုင် ခြင်းကို ပြခြင်းကြောင့် ကိုယ်၌ ငါ့ဥစ္စာ(ငါတဦးတည်းပိုင်)အဖြစ်ဖြင့် တပ်မက်မှု ရာဂအားကြီးသောသူအား (အထူးအားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ အရိုးစု အသုဘကောင်သည် ကိုယ်ကောင်အရိုးတို့၏ စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်ကို ပြခြင်းကြောင့် သွား၏ပြည့်စုံခြင်း(သွားကောင်းခြင်း)၌ တပ်မက်မှု ရာဂ

http://www.dhammadownload.com

အားကြီးသောသူအား (အထူးအားဖြင့်) သင့်လျော်ပေ၏။ ဤသို့ ရာဂ ထူးပြောသော ပုဂ္ဂိုလ်အပြား၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ဆယ်ပါးခွဲခြားလျက် အသုဘအပြားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

အသုဘတို့၌ ပဌမစျာန်မျှကိုသာ ရနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား[1] ထက်ဝန်းကျင်၌ မရပ်တန့်သော ရေရှိသည့်ပြင် အစီးသန့်သော ရေယဉ် လည်းရှိသော မြစ်၌ လှေသည် ထိုးဝါး၏ အားစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ရပ်တည် နိုင်၏၊ ထိုးဝါးနှင့်ကင်း၍ ရပ်တည်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပင်လျှင် အသုဘအာရုံ၏ အားနည်းခြင်းကြောင့်[2] စိတ်သည် ကြံစည်မှု ဝိတက်၏ အားစွမ်းဖြင့်သာလျှင် တခုတည်းသော အာရုံရှိလျက် တည်တံ့ နိုင်၏၊ ဝိတက်နှင့်ကင်း၍ တည်တံ့စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဆယ်ပါးလုံးသော ဤအသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၌ (ဝိတက်ရှိသော) ပဌမစျာန် သည်သာလျှင် ဖြစ်၏၊ (ဝိတက်ကင်းသော) ဒုတိယစျာန်စသည်တို့(ကား) မဖြစ်ကုန်။

အသုဘအာရုံ၌ ပီတိသောမနဿဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား[3] စက် ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းငြားသော်လည်း ဤအသုဘအာရုံ၌[4] "ဤအကျင့်ဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–ပန-၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ဆိုမည့်စကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားစေရန် ဖော်၍ပြန်ထားသည်။

၂–အသုဘအာရုံ၏ အားနည်းခြင်းကြောင့်-ဟူရာ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်း ကြောင့် မိမိ၌ စိတ်ကို တည်တံ့စေခြင်း-ထားခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ် သည် အသုဘအာရုံ၏ အားနည်းခြင်းပေတည်း။(ဋီကာ)

၃–စ-၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ဆိုမည့်စကား၏ အနက်အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားစေရန် ဖော်၍ပြန်ချက်ပင် ဖြစ်သည်။

၄–ဤအသုဘအာရုံ၌....ပီတိသောမနဿ ဖြစ်ပေါ်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အိုခြင်း သေခြင်းမှ ကောန်မချတ် လွတ်ရပေတော့မည်"ဟု ဤသို့ အကျိုး အာနိသင်ကို မြှော်မြင်လေ့ရှိခြင်းကြောင့်ရင်း၊ နီဝရဏ ဟူသော အပူကို ပယ်ခြင်းကြောင့်ရင်း ဝမ်းမြောက်ရွှင်လန်းခြင်း ပီတိသောမနဿ ဖြစ်ပေါ်ပေ၏။ (ဥပမာ) ပန်းမှိုက်သွန်ခေါ် ဘင်ကျုံးသမားအား "ယခုပင် အခကြေးငွေ မျှားစွာကို ရပေလိမ့်မည်"ဟု အကျိုးအာနိသင်ကို မြှော်မြင်သောကြောင့် မစင်ပုံ၌ (ပီတိသောမနဿဖြစ်သ)ကဲ့သို့ရင်း၊ အနာကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခမျှားစွာ ရောက်နေသော ရောဂါသည်အား (ဆေးကြောင့်) ပျို့အန်ခြင်း ဝမ်းသက်ခြင်း ဖြစ်ရာ၌ (ပီတိသောမနဿဖြစ်သ)ကဲ့သို့ရင်း ပေတည်း[1]။

၁၂၂။ ချုံးရှိပြရလျှင်[2] ဤအသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဆယ်ပါးအပြားရှိသော်လည်း လက္ခဏာအားဖြင့် တပါးတည်းသာ ဖြစ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏။ ဆယ်ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော ဤအသုဘ၏ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာသည် မစင်မကြယ် အနံ့ဆိုးလျက် စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ် ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သာလျှင် (ဖြစ်ပေသည်)။ ထိုဆိုခဲ့သော ဤအသုဘသည်[3] (စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော)ဤလက္ခဏာဖြင့် သက်သက်သူသေကောင်၏ ကိုယ်ဌာသာလျှင် (ထင်သည်) မဟုတ်သေး[4]၊ စင်စစ်မှာမူ

မှတ်ချက်

၁–ပန်းမှိုက်သွန်ဥပမာကို အကျိုးအာနိသင် မြှော်မြင်ခြင်းကြောင့် ပီတိ-သောမနဿဖြစ်ပုံနှင့် စပ်ယူရန်ရင်း၊ ရောဂါသည် ဥပမာကို နီဝရဏကင်းခြင်းကြောင့် ပီတိသောမနဿဖြစ်ပုံနှင့် စပ်ယူရန်ရင်း ဋီကာ၌ ပြဆိုထားသည်။

၂–စ-၏ အနက်ပင်ဖြစ်သည်။

၃–ဤအသုဘသည်....သူသေကောင်၏ကိုယ်ဌာသာလျှင် မဟုတ်သေး၊ အသက်ရှင်ဆဲလူ၏ကိုယ်ဌာလည်း ထင်ပေသေး၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

စေတိယတောင်၌နေသော မဟာတိဿမထေရ်အား (သက်ရှိမိန်းမ၏) သွားရိုးကိုမြင်လျှင် (အသုဘနိမိတ်ထင်သ)ကဲ့သို့ဝင်း၊ ဆင်၏ကျောက်ကုန်းထက်၌ တည်သော မင်းကိုကြည့်ရှုစဉ် သံဃရက္ခိတမထေရ်၏ အလုပ်အကျွေး သာမဏေအား(အသုဘနိမိတ်ထင်သ)ကဲ့သို့ဝင်း၊ [၁၈၉] အသက်ရှင်ဆဲ လူ၏ကိုယ်၌လည်း (အသုဘနိမိတ်) ထင်ပေသေး၏။ မှန်၏၊ သေသူ၏ကိုယ်ကဲ့သို့ပင် ရှင်ဆဲ (လူ၏ကိုယ်)သည်လည်း စက်ဆုပ်ရွံ့ရှာဖွယ်မတင့်တယ်သော အသုဘသာ ဖြစ်ပေသည်၊ သို့သော်လည်း ရှင်ဆဲဖြစ်သော ဤကိုယ်၌ ညှော့သည်ဖြစ်သော (ရေချိုးသုတ်သင် နှံ့သာတင်၍)တန်ဆာဆင်ခြင်းဖြင့် ဖုံးကွယ်ထားသောကြောင့်[1] စက်ဆုပ်ရွံ့ဖွယ် မတင့်တယ်ဟု မှတ်စရာ အသုဘလက္ခဏာသည် (လူအမျှားစုအား) မထင်ပေါ်ပဲ ရှိပေသည်။ ပကတိပင်ကိုအားဖြင့်မူကား ဤကိုယ်မည်သည်မှာ သုံးရာကျော်သော အရိုးတို့ဖြင့်[2] စိုက်ထောင်ထား(အပ်)ပေသည်၊ တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အဆက်အစပ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ်ထား(အပ်)ပေသည်၊ ကိုးရာသော အကြောတို့ဖြင့် ဖွဲ့ချည်ထား (အပ်) ပေသည်၊ ကိုးရာသော သားတစ်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံမွမ်းမံထား(အပ်)ပေသည်၊ စိုသောအရေထူဖြင့် မြှေးရှက်ထား(အပ်)ပေသည်၊ အရေပါးဖြင့် ဖုံးအုပ်ထား(အပ်)ပေသည်၊ (မွေးညှင်းပေါက် အခိုးအငွေ့ပေါက်ဟူသော) အသေးအမှွားအပေါက်မျှား အနှံ့အပြားရှိ၏၊ အဆီထည့်ထားသော မြေအိုး မြေခွက်ကဲ့သို့ အထက်အောက် ဆူပွက်ယိုထွက်လျက်ရှိ၏၊ ပိုးအပေါင်းတို့၏ မှီဝဲရာနေရာဖြစ်၏၊ အနာရောဂါတို့၏ စွဲကပ်ရာလည်း ဖြစ်၏၊ ဆင်းရဲတရားတို့၏ ဖြစ်ပွါးရာလည်း ဖြစ်၏၊

မှတ်ချက်

[1] – ဖုံးကွယ်ထားသောကြောင့်....မထင်ပေါ်ပဲ ရှိပေသည်-ဟု စပ်ပါ။

[2] – သွားရိုးတို့နှင့်တကွ သုံးရာကျော်ဟု ဆိုသည်၊ သွားရိုးမျှ မပါလျှင် သုံးရာမျှသာ ရှိသည်၊ ကာယဂတာသတိအဖွင့်၌ ပြဆိုလတ္တံ့။(ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

အနှံ့အပြား ပေါက်ကွဲသော အိုင်းအမာအိုကြီးကဲ့သို့ ကိုးခုသော အမာဝတ္ထုမှ အမြဲမပြတ် ယိုထွက်လျက်ရှိ၏။ (ယိုထွက်ပုံမှာ) ယင်းကိုယ်၏ နှစ်ခုသောမျက်စိပေါက်တို့မှ မျက်ရည်မျက်ချေးယိုထွက်၏၊ (နှစ်ခုသော) နှားပေါက်တို့မှ နဖာချေး (ယိုထွက်၏)၊ (နှစ်ခုသော) နှာခေါင်းပေါက်တို့မှ နှာရည် နှပ်ချေး (ယိုထွက်၏)၊ ခံတွင်းမှ အစာသစ် သည်းခြေ သလိပ် သွေးတို့ အန်ထွက်ကြ၏၊ အောက်ဒွါရတို့မှ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်တို့ (ယိုထွက်ကြ၏)၊ ကိုးသောင်း ကိုးထောင်သော မွေးညှင်းတွင်းတို့မှ စက်ဆုပ်ဖွယ် ချွေးစေး ချွေးရည် ယိုထွက်၏၊ ယင်မမဲရိုင်းစသော အကောင်တို့သည် (ယင်းကိုယ်ကို) ဝန်းရံလျက် နှားကုန်-တည်ကုန်၏။ ယင်းကိုယ်ကို သွားတိုက်ခြင်း, မျက်နှာသစ်ခြင်း, ဦးခေါင်းကို ဆီလိမ်းခြင်း, ရေချိုးခြင်း, ခါးဝတ်ကိုယ်ရုံ ဝတ်ရုံခြင်းစသည်တို့ဖြင့် မသုတ်သင် မပြုပြင်ပဲ မိမွေးတိုင်းသာဖြစ်လျက် ကြမ်းတမ်းသော ဆံပင်များ ဖရိုဖရဲကြဲလျက် တရှာမှတရှာသို့ လှည့်လည်သွားလာနေလျှင် ပြည့်ရှင်မင်းသည်ဧင်း၊ ပန်းမှိုက်သွန် ဒွန်းစဏ္ဍားစသည်တို့ထဲက တယောက်ယောက်သည်ဧင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ကိုယ်ရှိပုံချင်း တူညီနေသောကြောင့် ထူးခြားခြင်း မရှိတော့ပေ၊ ဤသို့ မစင်မကြယ် ရှုံ့ဖွယ်ညီသိုး အနှံ့ဆိုးရှိလျက် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းကြသည်ချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ပြည့်ရှင်မင်း၏ ကိုယ်ဌသော်ဧင်း၊ ဒွန်းစဏ္ဍား၏ ကိုယ်ဌသော်ဧင်း (အယုတ် အမြတ်, အကောင်း အဆိုးအားဖြင့်) ထူးခြားခြင်းမည်သည် မရှိတော့ပေရာ။ ဤသို့ ထူးခြားခြင်းမရှိရာသော်လည်း သွားတိုက်ခြင်း, မျက်နှာသစ်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ဤကိုယ်ဌ သွားချေးစသည်တို့ကို သုတ်သင်၍ အမျိုးမျိုးသော အဝတ်အထည်တို့ဖြင့်[1] ဖုံးထားသင့်သော ရှက်ဖွယ်ကိုယ်အင်္ဂါကို ဖုံးလွှမ်း၍ အသွေးအရောင်အမျိုးမျိုးရှိသော အမွှေးအကြိုင်

မှတ်ချက်

၁–အဝတ်အထည်တို့ဖြင့်....ဖုံးလွှမ်း၍-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

နှုံသာဖြင့် လိမ်းကျံ၍ ပန်းအဆင်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်မြန်းလျက် "ငါ, ငါ့ဟာ" ဟု မှတ်ယူအပ်သော အခြေအနေသို့ရောက်အောင် ပြုလုပ်နေကြပေသည်၊ ထိုသို့ပြုကြသဖြင့် ဧည့်သည်အာဂန္တုဖြစ်သော ဤအဆင်တန်ဆာက ဖုံးကွယ်ထားသောကြောင့် ဤကိုယ်၏ ဟုတ်တိုင်းမှန်သည့် သူ့ပင်ကို သဘောဖြစ်သော[1] ထိုအသုဘလက္ခဏာကို မမှတ်နိုင်-မသိနိုင်ကြသောကြောင့် ယောကျ်ားတို့သည် မိန်းမတို့၌ဌင်း၊ မိန်းမတို့သည်လည်း ယောကျ်ားတို့၌ဌင်း မွေ့လျော်နှစ်သက် တပ်မက်နေကြပေသည်။ အစစ်အမှန် ပရမတ်သဘောအားဖြင့်မူကား ဤကိုယ်ထဲ၌ တပ်မက်နှစ်သက်ရန် သင့်လျော်သောအရာမည်သည် အဏုမြူမျှသော်လည်း မရှိချေ။ ထိုသို့ မရှိသောကြောင့်ပင်လျှင် ဆံပင် အမွေး လက်သည်း ခြေသည်း သွားတံထွေး နှပ် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စသည်တို့တွင် တခုသော အဖို့အစု သော်လည်း ကိုယ်မှအပြင်ပသို့ ကျသွားလျှင် လူသတ္တဝါတို့သည်[2] လက်ဖြင့် ထိရန်သော်လည်း အလိုမရှိကြတော့ပေ၊ အနှိပ်စက်ခံရသလိုပင် မုန်းတီး

မှတ်ချက်

၁–ယာထာဝသရသံ-ဟူသည်ကား ယထာဘူတံ-ဟုတ်တိုင်းမှန်သော၊ သဘာဝံ-မိမိ၏သဘော သူ့ပင်ကိုသဘောဖြစ်သော(ဟု ဆိုလို၏)။ ယာထာဝတော-ဟုတ်တိုင်းမှန်သောအားဖြင့်၊ ရသီယတိ ဉာယတီတိ-သိအပ်သောကြောင့်၊ ရသော-ရသမည်၏၊ သဘာဝေါ-သဘောတရားပင်တည်း။ (ဋီကာ) ဤ ဋီကာနှင့်အညီ သရသံ-ပုဒ်ကို သူ့ပင်ကိုသဘော-ဟု ပြန်ထားသည်၊ သဘာဝ လက္ခဏာပင်တည်း။

၂–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ သတ္တာ-သတ္တဝါတို့သည်-ဟု သာမညဆိုထားသော်လည်း လူတို့ကို ရည်ရွယ်သောကြောင့် လူသတ္တဝါတို့သည်ဟု ဤ၌ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကြ၏[1]၊ ရှုံ့ရှာကြ၏၊ စက်ဆုပ်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ဤကိုယ်ထဲ၌ ကျန်ရှိနေသမျှ အဖို့အစုကိုမူ[2] ထို (အပြင်သို့ ကျသွားသော အဖို့အစု) ကဲ့သို့ပင် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်ငြားသော်လည်း အဝိဇ္ဇာမှောင်က မြေးယှက်ဖုံးကွယ်ထားသောကြောင့် မိမိကိုယ်၌ ချစ်ခင်သော ရာဂဖြင့် တပ်မက်ကြလျက်[3] "လိုချင်စရာကောင်းပေသည်၊ နှစ်သက်စရာပဲ၊ မြဲသည်၊ ချမ်းသာသည်၊ အတ္တပဲ"ဟု မှတ်ယူကြ၏။ ထို သတ္တဝါတို့သည် ဤသို့ မှတ်ယူကြသော ကြောင့်[4] တောထဲ၌ ပေါက်ပင်ကို[5] တွေ့မြင်၍ ပေါက်ပင်မှ (ကြွေကျသော ပန်းကို ပန်းဟုသိသော်လည်း) မကြွေကျသေးသော အပင်ထက်ရှိပန်းကို "အပင်ထက်ရှိ ဤအရာသည် သားတစ်ပင်"ဟု (ထင်မှတ်ကာ စောင့်မြော်လျက်) ပင်ပန်းရသော မြေခွေးအိုနှင့်တူညီခြင်းသို့ ရောက်ကြရလေသည်။

ထို့ကြောင့်—

[၁၉၀] မြေခွေးသည် တောထဲ၌ ပန်းပွင့်နေသော ပေါက်ပင်ကို တွေ့မြင်၍ "ငါသည် အသားပင်ကို ရပေပြီ"ဟု အဆောတလျင် ပြေးသွားပြီးလျှင်-ကျလာတိုင်း ကျလာတိုင်းသောပန်းကို အလွန်မက်

မှတ်ချက်

၁–အဋ္ဌိယန္တိ-၏ သိလှယ်သောအနက်ဖြစ်သည်၊ သဒ္ဒါနက်အားဖြင့်မူ အနှိပ်စက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏-ဟူ၍ ပြန်ရာ၏။

၂–အဖို့အစုကိုမူ....တပ်မက်ကြလျက်....မှတ်ယူကြ၏-ဟု စပ်ပါ။

၃–ဤသို့ မှတ်ယူကြသောကြောင့်....တူညီခြင်းသို့ ရောက်ကြရလေသည်-ဟု စပ်ပါ။

၄–ဋီကာ၌ တောင်ကသစ်-ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ပေါက်ပင်-ဟူသောအနက်ကို ကေစိ ဝါဒအဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုထား၏။ သို့သော်လည်း ပေါက်ပင်ခွေးစောင့်ဟူသော ပြောရိုးဆိုစဉ် ထင်ရှားနေသည့်အတိုင်း ဤ၌ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မောလျှက်(၀ါ-အလောတကြီး)ကိုက်ခဲ၍"ဤအရုကားအသားမဟုတ်သစ်ပင်ထက်၌ရှိသော ထိုအရုကား အသားပင်တည်း"ဟု မှတ်ယူသကဲ့သို့—

ပညာရှိသည် "ကိုယ်မှကျသော ဆံပင်စသော အဖို့အစုကိုသာလျှင် အသုဘ"ဟု ထိုမြေခွေးကဲ့သို့ မမှတ်ယူမူ၍ ကိုယ်၌ တည်ရှိနေသော ယင်းအဖို့အစုကိုလည်း(ကိုယ်မှကျသော)ထိုအဖို့အစုကဲ့သို့ပင်အသုဘဟု မှတ်ယူရာ၏။

ထိုသို့ ယူသင့်ခြင်း၏ အကြောင်းကား- (စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့ဖြင့် ပြည့်နေသော) ဤ ကိုယ်ကို တင့်တယ်သည်ဟု စွဲယူကြ၍ ထိုကိုယ်၌ မက်မောတွေ့ဝေကြသောသူမိုက်တို့သည်(ကိုယ်ကျိုးအတွက်)မကောင်းမှုတို့ကိုပြုကြသောကြောင့် အပါယ်ဆင်းရဲအစရှိသော ဒုက္ခမှ မလွတ်မြောက်ပဲ ရှိကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် အသက်ရှင်ဆဲမူလည်းဖြစ်သော သေပြီးမူလည်းဖြစ်သော ကိုယ်ကောင်ပုပ်၏[1] တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်သည် ကြည်အပ်သော (၀ါ-တင့်တယ်ခြင်းကင်းသော)စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို ရှုရာ၏။

မှန်ပေ၏၊ အောက်ပါဂါထာ သုံးပုဒ်စကားကို (ရှေးဆရာတို့) မိန့်ထားပေသည်—

"(သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသော အဖို့အစုအပေါင်းဖြစ်သော) ကိုယ်သည်နံစော်ညီဟောင်း မကောင်းသော အနံ့ရှိ၏၊ (အဖန်ဖန် ဆေးကြော

မှတ်ချက်

၁ – ကိုယ်ကောင်ပုပ်၏....စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို ရှုရာ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သုတ်သင်သော်လည်း) မစင်ကြယ်၊ ခွေးကောင်ပုပ် မြွေကောင်ပုပ်နှင့် တူ၏၊ကျင်ကြီးတွင်းနှင့်(လည်း)တူ၏။ (ဤသို့စသည်ဖြင့်) ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချ(အပ်)၏။ ပညာမျက်စိမဖြစ် သေးသော ဗာလပုဂ္ဂိုလ်တို့က(မူ) (ယင်း)ကိုယ်ကို (မွေးကြိုင်သည် စသည်ဖြင့် ထင်မှတ်၍) အလွန်ပင် နှစ်သက်မြတ်နိုး(အပ်)ပေ၏။

အသက်ရှင်ဆဲကိုယ်၏လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို ရှုအပ်သည်မှန်၏၊ အောက်ပါ ဂါထာသုံးပုဒ်ကို+(ရှေးဆရာတို့) မိန့်ဆိုထားပေသည်။

ဒုဂ္ဂန္ဓော အသုစိ ကာယော၊ ကုဏပေါ ဥက္ကရူပမော။
နိ ဒ္ဒိတော စက္ခုဘူတေဟိ၊ ကာယော ဗာလာဘိနန္ဒိတော။

ကာယော၊ (သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသောအဖို့အစုအပေါင်းဖြစ်သော)ကိုယ်သည်။ ဒုဂ္ဂန္ဓော၊ နံစော်ညီဟောင်း မကောင်းသောအနံ့ရှိ၏။ အသုစိ၊ (အဖန်ဖန် ဆေးကြောသုတ်သင် ပြုပြင်သော်လည်း) မစင်ကြယ်ချေ။ ကုဏပေါ၊ ခွေးကောင်ပုပ် မြွေကောင်ပုပ်နှင့်တူ၏။ ဥက္ကရူပမော၊ ကျင်ကြီးတွင်းနှင့် လည်း တူ၏။ (ဣတိ၊ ဤသို့စသည်ဖြင့်။) စက္ခုဘူတေဟိ၊ ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က။ နိ ဒ္ဒိတော၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချအပ်သော။ ကာယော၊ ကိုယ်ကို။ ဗာလာဘိနန္ဒိတော၊ ပညာမျက်စိကင်းသော ဗာလပုဂ္ဂိုလ်တို့က (မွေးကြိုင်သည် စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်၍) အလွန်ပင် နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ် ပေသည်။

မှတ်ချက်

+ – သိနှားလည်ရန် မခဲယဉ်းသောကြောင့်ဂင်း၊ ကျက်မှတ်၍ ဆင်ခြင်ပြော ဟောရန် အလိုရှိသူတို့အတွက် အကျိုးများစေလိုသောကြောင့်ဂင်း ဂါထာ သုံးပုဒ်ပါဌိကို ထုတ်ပြ၍ နိဿယနည်းဖြင့် ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အလ္လစမ္မပဋိစ္ဆန္နော၊ နဝဒ္ဓါရော မဟာဝဏ္ဏော။
သမန္တတော ပဋ္ဌရတိ၊ အသုစိ ပူတိဂန္ဓိယော။

(သော၊ ပညာမဲ့သူ လူအပေါင်းတို့က အလှန်နှစ်သက်မြတ်နိုးသော ထိုကိုယ်သည်။) အလ္လစမ္မပဋိစ္ဆန္နော၊ စိုသောအရေဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိ၏။ နဝဒ္ဓါရော၊ ထင်ရှားသောအပေါက်ကြီးကိုးခုရှိ၏။ မဟာဝဏ္ဏော၊ အပေါက်အပေါက်ရှိသည့် အိုင်းအမာကြီးနှင့်တူ၏။ အသုစိ ပူတိဂန္ဓိယော၊ မစင်မကြယ် ရှံ့ဖွယ်ပုပ်လှောင်း မကောင်းသောအနံ့ရှိသည့် ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်စသည်တို့ကို။ သမန္တတော၊ ထက်ဝန်းကျင်မှ။ ပဋ္ဌရတိ၊ တဖျင်ဖျင်ယိုထုတ်လျက် ရှိချေ၏။

သစေ ဣမဿ ကာယဿ၊ အန္တော ဗာဟိရကော သိယာ။
ဒဏ္ဍံ နူန ဂဟေတ္ဝာန၊ ကာကေ သောဏေ နိဝါရယေ။

ဣမဿ ကာယဿ၊ ဤကိုယ်၏။ အန္တော၊ အတွင်းသားသည်။ ဗာဟိ-ရကော၊ အပြင်ပသည်။ သစေ သိယာ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ခြားအုံ။ ဒဏ္ဍံ ဂဟေတ္ဝာန၊ ဒုတ်ကို ကိုင်၍။ ကာကေ၊ ကျီးတို့ကို။ သောဏေ၊ ခွေးတို့ကို။ နိဝါရယေ၊ ချောက်လှန့်မောင်းနှင်ကာ တားမြစ်ရလေရာ၏။

ထို့ကြောင့် စျာန်မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကိုရထိုက်သည့်သဘောရှိသော (ဝါ-ပညာရှိသဘောရှိသော) ရဟန်းသည် ရှင်ဆဲကိုယ်ဖြစ်စေ သေပြီးကိုယ်ဖြစ်စေ အကြင် အကြင်ကိုယ်၌ အသုဘအခြင်းအရာသည် ထင်၏၊ ထိုထိုကိုယ်၌ပင်လျှင် အသုဘနိမိတ်ကိုယူ၍ (ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ဖြစ်စေကာ ဥပစာရစျာန်၌တည်လျက် ထိုဘာဝနာကို တိုးတက်စေ၍) အသုဘ ကမ္မ-ဋ္ဌာန်းကို အပွနာစျာန်သို့ ရောက်စေအပ်ပေသည်။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ
စီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌၊
အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက် (အသုဘကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ)
မည်သောခြောက်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊
အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၂-ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသ-အနုဿတိ ၆-ပါးကို အကျယ်ပြချက်
အနုဿတိဆယ်ပါး၏ ပုဒ်အနက်ကို ဖွင့်ပြချက်

[၁၉၁] ၁၂၃။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အခြားမဲ့၌ အကျဉ်းပြခဲ့ပြီးသော အနုဿတိဆယ်ပါးတို့တွင် [1] (၀၊-အနုဿတိဆယ်ပါးတို့၌ အဆုံးအဖြတ်ကား-)အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် [2] အောက်မေ့မှု အမှတ်ရမှု သတိသည်ပင်လျှင် အနုဿတိမည်၏ [3]။ တနည်းကား ဖြစ်စေသင့်သောအရာ၌ သာလျှင် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် [4] ယုံကြည်၍ ရဟန်းပြုသည့် သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဖြစ်သော အမျိုးကောင်းသားအားလျော်သော အောက်မေ့မှု, အမှတ်ရမှု သတိသည် အနုဿတိမည်၏ [5]။

(၁) ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရားကိုအာရုံပြု၍ [6] ဖြစ်သော အနုဿတိ (အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့မှု)သည် **ဗုဒ္ဓါနုဿတိ** မည်၏။ ဤ(ဗုဒ္ဓါနုဿတိဟူသော)

မှတ်ချက်

၁-ဆယ်ပါးတို့တွင်....ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မည်၏-စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

၂-အနုဿတိ-ပုဒ်၌ အနု-၏ အနက်ကို ပြသည်၊ အဖန်တလဲလဲ-ဟု အနက်ပြန်စေလို၏။

၃-အနု - အဖန် တလဲလဲ + သတိ - အောက်မေ့မှု = အနုဿတိ-အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့မှု။

၄-အနု-၏ အနက်တပါးကို ပြသည်၊ လျော်သော-ဟု ပြန်စေလို၏။

၅-အနု - လျော်သော + သတိ - အောက်မေ့မှု = အနုဿတိ - လျော်သော အောက်မေ့မှု။ ဤ၌ လျော်ဟူသည်မှာ အောက်မေ့သင့်သော အာရုံ အားလည်း လျော်သည်၊ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ အားလည်း လျော်သည်ဟု အနက် ၂-ပါးလုံးပင် ယူရာ၏။

၅-အကြင်ဂုဏ် တို့ကို အစဲပြု၍ မြတ်စွာဘုရား၌ ဗုဒ္ဓ-ဘုရား-ဟူသော အမည်ပညတ်သည် ဖြစ်၏၊ ထိုဘုရားဂုဏ်တို့ကို တပေါင်းတည်းယူ၍ ဗုဒ္ဓ-

http://www.dhammadownload.com

အမည်သည် ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြုသော အောက်မေ့မှု, အမှတ်ရမှု သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

(၂) တရားတော်ကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုဿတိသည် **ဓမ္မာနုဿတိ** မည်၏။ ဤအမည်သည် သွာက္ခာတတာ (ကောင်းစွာ ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်)အစရှိကုန်သော တရား၏ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

(၃) သံဃာတော်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော အနုဿတိသည် **သံဃာနုဿတိ** မည်၏။ ဤအမည်သည် သုပ္ပဋိပန္နတာ (ကောင်းစွာ ကျင့်သည်၏ အဖြစ်) အစရှိကုန်သော သံဃာ၏ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

(၄) (မိမိ၏)သီလကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုဿတိသည် **သီလာနုဿတိ** မည်၏။ ဤအမည်သည် မကျိုးသည်၏အဖြစ် (၀၊-မကျိုးခြင်း) အစရှိကုန်သော သီလ၏ဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏အမည်ပေတည်း။

(၅) (မိမိ၏)စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်းကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုဿတိသည် **စာဂါနုဿတိ** မည်၏။ ဤအမည်သည် လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း အစရှိကုန်သော စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း၏ ဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

မှတ်ချက်

မြတ်စွာဘုရားကို–ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် "ဤ အမည်သည် ဗုဒ္ဓ–မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း"ဟု မိန့်ဆိုလေသည်။ (ဋီကာ) ဤသို့ ဋီကာ၌ ပြဆိုသော ကြောင့် ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြု၍-ဟု ဆိုသော်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အာရုံပြု၍-ဟူသောအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ယူရာ၏။ တရားတော်ကို အာရုံပြု၍ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင်ယူရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၆) နတ်တို့ကို (သက်သေအဖြစ်ဖြင့်)အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုသယတိ သည် **ဒေဝတာနုသယတိ** မည်၏။ ဤအမည်သည် နတ်တို့ကို သက်သေအရာ၌ ထား၍ မိမိ၏ သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည် ပေတည်း။

(၇) (မိမိ၏)သေခြင်းကိုအာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုသယတိသည် **မရဏာ နုသယတိ** မည်၏[၁]။ ဤအမည်သည် အသက်ခေါ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ပြတ်စဲ ခြင်းကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

(၈) ဆံပင်စသည် အစိတ်အပိုင်း(၃၂)ပါးအပြားရှိသော ရုပ်ကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည်၊ တနည်းကား ရုပ်ကိုယ်၌ဖြစ်သော သတိ သည် **ကာယဂတာသတိ** မည်၏[၂]၊ (သဒ္ဒါနည်းအရအားဖြင့်) ကာယဂတ သတိ-ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း (ဂတာ-၌ အာ-ကို) အ-ရဿ မပြုပဲ ကာယ ဂတာသတိ[၃]-ဟု ဟောထားပေသည်။ ဤအမည်သည် ဆံပင်အစရှိသော ကိုယ်၏အစိတ် (ကောဋ္ဌာသ)နိမိတ်ကို အာရုံပြုသော[၄] သတိ၏ အမည် ပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁–သီဟိုဠ်မှ၌ ဤအရာတွင် အနု-မပါပဲ "ဥပ္ပန္နာ သတိ မရဏသတိ-ဖြစ်သော သတိသည် မရဏသတိ မည်၏"ဟု ရှိ၏။ အဂ္ဂ်ုတ္တရပါဠိ ဒု-၂၆၈-နှင့် ညီပေ၏။

၂–ရှိရင်းအတိုင်း အတိအကျပြန်လျှင် ပါဠိမတတ်သူတို့မှာ အသိခက်၍ ရှည် လျားမည်ကြောင့် အနည်းငယ် ပြောင်းလဲ၍ ပြန်ထားသည်။

၃–ကာယဂတာ-ပုဒ်နှင့် သတိ-ပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယသမာသ် တွဲစပ်သော**အခါ** ဂတာ–၌ အာ-ကို ရဿပြုသင့်၏၊ သို့သော် ထိုသို့ ရဿ **မ**ပြုပဲ ကာယဂတာ-သတိ-ဟူ၍ပင် ဟောထားသည်ဟု သိစေသည်။

၄–ကောဋ္ဌာသနိမိတ်ကို အာရုံပြုသော - ဟူသည်ကား ဆံပင် အစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်နိမိတ်ကို **အာ**ရုံပြုသော(ဟု ဆိုလို၏)။ ဤမှ

http://www.dhammadownload.com

(၉) ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော သတိသည် **အာနာပါနဿတိ** မည်၏ ၁။ ဤအမည်သည် ဝင်လေ ထွက်လေနိမိတ်ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

(၁၀) ငြိမ်းခြင်းကို (ဝါ-သခ်ါရအားလုံး ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို) အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အနုဿတိသည် **ဥပသမာနုဿတိ** မည်၏ ၂။ ဤအမည်သည် ဆင်းရဲအားလုံး၏ ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်(၏ဂုဏ်တို့)ကို အာရုံပြုသော သတိ၏ အမည်ပေတည်း။

၁-ဗုဒ္ဓါနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

၁၂၄။ ဤဆယ်ပါးသော အနုဿတိတို့တွင် ရှေးဦးစွာ(ပြထားသော) ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ယုံကြည်သည့် အဝေစ္ဆပ္ပသာဒနှင့် ပြည့်စုံသော ၂ ယောဂီသည် (အင်္ဂါငါးပါးနှင့်

မှတ်ချက်

ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော ခုနစ်ပါးသော အနုဿတိတို့၌ နိမိတ်ဖြစ်ခြင်း-ထင်ခြင်းမရှိပေ၊ ဤကာယဂတာသတိ၌ ရှိပေသည်ဟု ပြခြင်းငှါ (ဤ၌) နိမိတ်ကို ယူခြင်း-ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ (ဋီကာ)

၁-**အာန**-ဝင်လေ + **အပါန**-ထွက်လေ + **သတိ**-အမှတ်ရမှု = **အာနာပါနဿတိ**-ဝင်လေ ထွက်လေကို အမှတ်ရမှု-သတိ။

၂-**ဥပသမံ**-ဟူသည်မှာ သခ်ါရအားလုံး ငြိမ်းရာတည်း၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလို၏။ (ဋီကာ) ဥပသမ-သခ်ါရအားလုံးငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို + **အနုဿတိ**-အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း=**ဥပသမာနုဿတိ**-နိဗ္ဗာန်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း-ဝါ-နိဗ္ဗာန်၏ သခ်ါရဆင်းရဲငြိမ်းခြင်းဂုဏ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်း။

၃-ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ ဘုရား၏ဂုဏ်တို့ကို အမှန်အတိုင်း သိပြီး၍ ဖြစ်ပေါ်သော ကြည်လင်ခြင်း-ယုံကြည်ခြင်းသည် **အဝေစ္ဆပ္ပသာဒ** မည်၏။ **အရိယာ**

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်စုံသည့်) သင့်လျော်သောကျောင်းဌ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ကပ်ရောက်လျက်[1] အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်းဌ)ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍—

"ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဇ္ဇာစရဏ-သမ္ပန္နော သုဂတော လောကဝိဒူ အနုတ္တရော [၁၉၂] ပုရိသဒမ္မ-သာရထိ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ"ဟူ၍—

ဤပါဠိဋ္ဌာန်လာသောနည်းဖြင့် ဘုန်းတော်ကြီးသော ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်ကုန်၏။

(အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့အပ်ကုန်၏-ဟူသော) ထိုစကားရပ်ဌ ယခု ပြဆိုမည့်စကားသည် အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ပုံနည်းပေတည်း—

"(အမျှ သုံးဆယ်သော ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူပြီးလျှင် ကိလေသာအားလုံးကို ပယ်ဖျက်လျက် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော မှန်စွာ ကိုယ်တိုင်သိသည့် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်သို့ရောက်တော်မူသဖြင့် တလောကလုံးဌ ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ကြီးသောဘုရားဟု ထင်ရှား ကျော်စောတော်မူသော) ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့်လည်း အရဟံ

မှတ်ချက်

မင်ဖြင့် လာသော ယုံကြည်ခြင်းပေတည်း။ တနည်းကား ထိုအရိယာမင် သဒ္ဓါနှင့်တူသော သဒ္ဓါသည်လည်း အဝေစ္ဆပ္ပသာဒမည်၏၊ ယင်းသဒ္ဓါသည် မိစ္ဆာအယူဟူသော လေတို့ကြောင့် လှုပ်ရှားခြင်းမရှိ၊ ယင်းကို ထိုလေ တို့က မလှုပ်ရှားစေနိုင်၊ထိုအဝေစ္ဆပ္ပသာဒနှင့်ပြည့်စုံသော (သူဟု ဆိုလို၏)။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာသည် ပြီးစီးပြည့်စုံတတ်ပေ၏။ ထိုမှတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မပြီးစီး မပြည့်စုံတတ်ပေ။ (ဋ္ဌီကာ)

[1] – ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်-ဟူသော ထိုစကားဖြင့် အဖော်ဆိတ်ခြင်း ဟူသော ကာယဝိဝေကကို ပြ၏။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

မည်တော်မူပါပေသည်၊ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပါပေသည် ။ပ။ ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဘဂဝါ မည်တော်မူပါပေသည်" ဟု (ယောဂီသည်) အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်၏ (ဝါ-အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏) [2]။

အရဟံဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၂၅။ ထိုဂုဏ်ပုဒ်တို့၌ အနက်ကား—ဝေးကွာသောကြောင့်ရင်း၊ရန်သူ တို့ကို သတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ထောက်အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ပစ္စည်း စသည်တို့ကို (ခံယူရန်) ထိုက်တန်သော ကြောင့်ရင်း၊ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်း၌ (ဝါ-ပြုရန်) ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်း ကြောင့်ရင်း ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် ဘုန်းတော်ကြီးသော ထိုမြတ်စွာ ဘုရားသည် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသည်ဟု အောက်မေ့ဆင်ခြင်၏ (ဝါ-အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏)။ ချီ၍ပြရလျှင်—

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ပဌမအနက်သည် အနုဿရတိ-ဟူသော ရှိရင်းပုဒ်၏ အတိအကျ ပြန် ချက်ဖြစ်သည်။ လက်သည်း ကွင်းအတွင်းရှိ ဒုတိယ အနက်သည်ကား ရှေး စာပိုဒ်၏ အဆုံး၌ ရှိသော အနုဿရိတမ္ဘာ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ အပ် ကုန်၏ ဟူသောစကားနှင့် အလျော်ဖြစ်သည်။ဤမှ နောက်၌ ဣတိပိ ပုဒ်၏ အနက်ကို"ဣမိနာ စ ဣမိနာ စ ကာရဏေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဤသို့သော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့်လည်း-ဟု ဆိုလို သည်"ဟူ၍ ဖွင့်ပြထားချက်ရှိသေး၏။ထိုအနက်မှာ"ဤသို့သောအကြောင်း ကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေသည်"စသည်ဖြင့် ဖော်၍ ပြန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ မြန်မာပြန်၌ ထိုအနက် အဖွင့်ကို ပြဆိုခြင်းဖြင့် အကျိုးမမျှားသောကြောင့်ရင်း ယင်းအနက်အဖွင့်ကို ခြွင်းချန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် (အရိယာ) မဂ်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို ဝါသနာနှင့် တကွ ပယ်ဖျက်တော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့မှ (အာရကာ) ဝေးကွာတော်မူပေ၏။ ကိလေသာတို့မှ အလွန်အလွန်ဝေးကွာ ရာ၌ တည်တော်မူပေ၏။ ဤသို့ (ကိလေသာတို့မှ) ဝေးကွာတော်မူသော ကြောင့် အရဟံ[1] မည်တော်မူပါပေ၏။

အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်မှာ အကြင်ကိလေသာ အညစ်အကြေးနှင့် တကွမဖြစ်[2] (ဝါ-မလူးလည်း မကပ်ငြိ)၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည် ထို ကိလေသာအညစ်အကြေးမှ ဝေးသည်မည်၏။ (ငါတို့၏) ကိုးကွယ်ရာ

မှတ်ချက်

၁—အာရကာ-ဝေးကွာသည်-ဟူသော ပုဒ်မှ အရဟံ-ဟု ပြောင်းလဲလာသည် ဟူ၍ ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်ဤအဖွင့်အရအားဖြင့်အရဟံ-ဝါသနာနှင့်တကွတထောင့် ငါးရာ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်တော်မူပေသော မြတ်စွာဘုရားဟု အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်၏။ (တထောင့် ငါးရာ ကိလေသာ တွက်ပုံကို ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရားတော် ဒုတိယတွဲ နှာ-၃၄၈ မှာ ကြည့်ပါ)။ သာဝကရဟန္တာအရှင်မြတ်များလည်း ကိလေသာ အားလုံးမှ ကင်းကြသည်ချည်းပင်၊ သို့သော် ကိလေသာ ရှိစဉ်က အလေ့ အလာ ဝါသနာသည်ကား မကင်းပဲလည်း ရှိတတ်၏။ ထို့ကြောင့် အရှင် ပိလိန္ဒဝစ္ဆ မထေရ်မှာ ဗြာဟ္မဏမျိုး ဖြစ်ခဲ့စဉ်က အလေ့အလာ အလိုအားဖြင့်သူတပါးကို ဝသလ-သူယုတ်ဟု ရှုတ်ချလျက် ရန်ရင်းစွာ ပြောဆိုလေ့ ဝါသနာ မကင်းပဲ ရှိလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားမှာမူကား ထိုဝါသနာပါ ကင်းတော်မူပေ၏။ ဤ အရာ၌ အပေါင်းလိုက်မဟုတ်ပဲ လောဘ ကင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဒေါသ ကင်းတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား စသည်ဖြင့် အစိတ်အစိတ်အားဖြင့် လည်း အောက်မေ့ ဆင်ခြင်နိုင်သေး၏။

၂—ဤ ဝါကျ၌ အတိအကျပြန်လျှင် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်၏ အကြင် ကိလေသာ အညစ်အကြေးနှင့်တကွ မဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်၏ဟု ပြန်ရပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ကိလေသာ အညစ်အကြေးဟူသော အပြစ်ဒေါသတို့နှင့်တကွ မဖြစ်ပဲ ဝေးကွာတော်မူပေ၏။ ထို့ကြောင့် အရဟံ မည်တော်မူပေသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ (၁)

၁၂၆။ ထို့ပြင် ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုကိလေသာဟူသော ရန်သူတို့ကို အရိယာမဂ်ဟူသော ဓားလက်နက်ဖြင့် သတ်တော်မူ (အပ်ကုန်) လေပြီ၊ ဤသို့ ကိလေသာရန်သူတို့ကို သတ်တော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း အရဟံ[1] မည်တော်မူပါပေ၏။

(ငါတို့၏)ကိုးကွယ်ရာမြတ်စွာဘုရားသည် ရာဂစသည်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ရန်သူအားလုံးတို့ကို(လည်း)[2] အရိယာမဂ်ပညာတည်းဟူသော ဓားလက်နက်ဖြင့် သတ်တော်မူ(အပ်ကုန်)လေပြီ၊ ထိုသို့

မှတ်ချက်

ပြန်လျှင် မြန်မာစကားမချော၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း အနည်းငယ် ပြင်၍ ပြန်ထားသည်။

၁–အရိ-မှ အရ-ရန်သူ တို့ကို+ဟတ-မှ ဟံ-သတ်ပြီးသော ဘုရား=အရ-ဟံ-ကိလေသာ ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ ဤ၌လည်း လောဘကို ပယ်သတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ ဒေါသကို ပယ်သတ်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား- စသည် ဖြင့်လည်း အောက်မေ့ ဆင်ခြင်နိုင်သေး၏။

၂–သမ္ဗေပိ-အားလုံးတို့ကိုလည်း-ဟူသော ပုဒ်၌"ပိ=လည်း"ဟူသောစကားဖြင့် ကိလေသာ ရန်သူအားလုံး အပေါင်း ကိုသာ မဟုတ်၊ ကိလေသာ ရန်သူ အစိတ်အစိတ်ကိုလည်း သတ်တော်မူပြီး ဖြစ်သည်-ဟု ပေါင်းဆည်း၍ ပြ၏။ သို့သော် မြန်မာစကားအရာ၌ ထိုသို့ ပေါင်းဆည်း၍ ပြောဆိုလေ့ မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် ပေါင်းဆည်းခြင်းအနက်ရှိသော ထိုပိ-သဒ္ဒါ၏ အနက် (လည်း) ဟူသောစကားကို လက်သည်းကွင်းဖြင့် ပြထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိလေသာရန်သူတို့ကို သတ်တောက်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း **အရဟံ** မည်တော်မူပေသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ (၂)

၁၂၇။ ထိုပြင် အကြင်သံသရာစက်ဘီးသည်[1] အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာဖြင့် ပြီးသော ပုံတောင်းရှိသည် (ဖြစ်၍)[1] ပုညာဘိသင်္ခါရ အပုညာဘိသင်္ခါရ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဟူသော ထောက်အကန့်ရှိသည် (ဖြစ်၍) ဇရာမရဏ ဟူသော အကွပ်ရှိသည် (ဖြစ်၍) အာသဝ၏ဖြစ်ခြင်းဖြင့် (၀ါ-အကြောင်း အာသဝဖြင့်) ပြီးသော ဝင်ရိုးဖြင့် ထိုးလျှိုကာ (ကာမ ရူပ အရူပဘဝ ဟူသော) ဘဝသုံးပါးယာဉ်ရထား၌ ကောင်းစွာ တပ်ဆင်ထားအပ်သည် (ဖြစ်၍)[1] အစမရှိသော ကာလပတ်လုံး မပြတ်လည်လျက်ရှိ၏၊ ထိုသံသရာ စက်ဘီး၏ ထောက်အကန့်အားလုံးတို့ကို[2] ဤ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗောဓိ မဏ္ဍိုင်၌ ဝိရိယတည်းဟူသော ခြေတို့ဖြင့် သီလတည်းဟူသော မြေပြင်၌ (ပြည့်စုံစေသောအားဖြင့်)ရပ်တည်တော်မူပြီးလျှင် ကံကိုကုန်စေတတ်သော မဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော ပုဆိန်ကို သဒ္ဓါတည်းဟူသော လက်ဖြင့် စွဲကိုင်လျက် ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးတော်မူ(အပ်ကုန်)လေပြီ။ ဤသို့ သံသရာစက်ဘီး၏

မှတ်ချက်

၁–အကြင် သံသရာ စက်ဘီးသည်....ပုံတောင်းရှိသည် (ဖြစ်၍)....ကောင်းစွာ တပ်ဆင်ထားအပ်သည် (ဖြစ်၍)....မပြတ်လည်လျက် ရှိ၏-ဟု စပ်ပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ထိုသံသရာ ဟူသော စက်ဘီးသည် ထိုသို့သော ပုံတောင်းထောက်အကန့်များနှင့် အကွပ်ရှိသည့်ပြင် ထိုသို့သော ဝင်ရိုးလည်း တပ်ဆင် ထားသောကြောင့် မပြတ်လည်နေသည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။

၂–ထောက်အကန့်အားလုံးတို့ကို....ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးတော်မူ(အပ်ကုန်) လေပြီ ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ထောက်အကန့်တို့ကို ခုတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတော်မူပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်း **အရဟံ** [1] မည်တော်မူပါပေ၏။

၁၂၇။ ထောက်အကန့် ဖျက်ဆီးပုံ တနည်းသော်ကား—အဆင့်ဆင့် ရှေသို့လိုက်၍ ဆင်ခြင်လျှင် မသိအပ်-မသိနိုင်ကောင်းသော အစရှိသော ကြောင့် (၀၊-အစကိုမသိနိုင်ကောင်းသောကြောင့်) အနမတဂ္ဂမည်သော[2]

မှတ်ချက်

၁—အရ-ထောက်အကန့်တို့ကို+ဟတ-ဟံ-ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးပြီးသော ဘုရား= အရ-ဟံ သံသရာ ဟူသော စက်ဘီး၏ သခ်ါရသုံးပါး တည်းဟူသော ထောက်အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူ ပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။ ဆိုလိုသည်မှာ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ ဟူသော သခ်ါရ ထောက် အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးလိုက်သဖြင့် ဘဝသစ် ရှုပ်နာမ် လုံး၀ မဖြစ်လာတော့ပဲ ပြတ်စဲ့သွားသော ကြောင့် ရှုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်စဉ် ဟူသော သံသရာ စက်ဘီးကြီး မလည်နိုင်တော့ပေ။ ထိုသို့ မလည်နိုင်အောင် ထောက်အကန့်တို့လို ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား-ဟု ဆိုလိုပေ၏။

၂—အနု-အဆင့်ဆင့်လိုက်၍ + အမတဂ္ဂ-မသိအပ်-မသိနိုင်ကောင်းသော အစရှိသည်=အနမတဂ္ဂ-အဆင့်ဆင့် ရှေသို့လိုက်၍ ဆင်ခြင်လျှင် မသိအပ်-မသိနိုင်ကောင်းသော အစရှိသည့် သံသရာ။ ဆိုလိုသည်မှာ ယခုဘဝ၌ ဝိညာဏ်နာမ်ရှုပ် စသော အကျိုးတရားများရှိနေခြင်းကြောင့် ထို အကျိုး တရားတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာစသည်တို့သည် ရှေးဘဝက ရှိခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ထိုရှေးဘဝ၌လည်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ စသော အကြောင်းတို့သည် ဝိညာဏ် စသော အကျိုးတရားများကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ထို အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းတရားတို့သည်လည်း ထိုထက် ရှေးကျသော ဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းတို့၏ မှီရာ အကျိုးတရားများလည်း ထို ဘဝ၌ ရှိခဲ့သောကြောင့် ထိုအကျိုးတို့၏ အကြောင်းသည်လည်း ထိုထက် ရှေးကျသော ဘဝ၌ ရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေးသို့ အဆင့်ဆင့်

http://www.dhammadownload.com

သံသရာဝဋ္ဋအဝန်းအဝိုင်းကို သံသရာစက်ဘီးဟု ခေါ်သည်။ အဝိဇ္ဇာသည် မူလရင်းဖြစ်သောကြောင့် ထိုသံသရာစက်ဘီး၏ ပုံတောင်းမည်၏။ဇရာမရဏာသည် အဆုံးဖြစ်သောကြောင့် အကွပ် (တကူ)မည်၏။ (ရင်းတို့မှ) ကြွင်းကုန်သော (သင်္ခါရ-မှ ဇာတိ-ကျအောင်) ဆယ်ပါးသော တရားတို့သည် အဝိဇ္ဇာလျှင် အကြောင်းရင်းမူလရှိသောကြောင့်ရင်း ဇရာမရဏာလျှင် အဆုံးရှိသောကြောင့်ရင်း ထောက်အကန့်တို့မည်ကုန်၏။(အဝိဇ္ဇာသည် ပုံတောင်းမည်၏-အစရှိသော) ထိုစကားရပ်၌(ချ၍ပြုရလျှင်) ဒုက္ခ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂတို့၌ မသိခြင်းသည် (၀ါ-မှားယွင်းစွာသိသော မောဟသည်) အဝိဇ္ဇာ ပေတည်း။ (မူလအကြောင်းရင်းဖြစ်ပုံကို ဆက်၍ပြအံ့)ကာမဘဝ၌(မသိမှု-သိမှားမှု)အဝိဇ္ဇာသည် ကာမဘဝ၌ သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၍ ရူပဘဝ၌ အဝိဇ္ဇာသည် ရူပဘဝ၌ သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။ အရူပဘဝ၌ [၁၉၃] အဝိဇ္ဇာသည် အရူပဘဝ၌ သင်္ခါရတို့အား ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမဘဝ၌ သင်္ခါရတို့သည် ကာမဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုကုန်၏၊ ဤမှ တပါးသော ရူပဘဝ အရူပဘဝတို့၌ ဤနည်းတူပင်။ ကာမဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်သည် ကာမဘဝ၌ နာမ်ရုပ်အား ကျေးဇူးပြု၏၊ ရူပဘဝ၌ ထို့အတူပင်။ အရူပဘဝ၌နာမ်အားသာလျှင်ကျေးဇူးပြု၏။ကာမဘဝ၌ နာမ်ရုပ်သည်

မှတ်ချက်

လိုက်၍ ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် သံသရာ၏ အစကို မတွေ့နိုင် မသိနိုင်သည်သာ တည်း။ သို့ဖြစ်၍ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်စဉ် ဟူသော သံသရာမှာ မသိအပ် မသိနိုင်ကောင်းသော အစရှိသည်-အစ မရှိ-ဟူ၍ပင် ဆိုလိုပေ၏။

၁–ဤအရာ၌ ကျေးဇူးပြု ဟူသည်မှာ သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်ရန် အတွက် တနည်းနည်းဖြင့် အထောက်အကူ ဖြစ်ခြင်းကိုပင် ဆိုသည်။ ထိုသို့ အထောက်အကူ ဖြစ်ပုံမှာလည်း ဟေတုပစ္စယသတ္တိ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ စသည်ဖြင့် ၂၄-မျိုးရှိသည်။ အတိအကျသိလိုလျှင် မြန်မာပြန် စတုတ္ထတဲ့ နှာ ၅၄-စသည် ၈၈-စသည်တို့၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသောအာယတနအားကျေးဇူးပြု၏။ရူပဘဝ၌နာမ်ရုပ်သည် ရူပဘဝ၌ ၃-ပါးသော အာယတနတို့အား[1] ကျေးဇူးပြု၏၊ အရူပဘဝ၌နာမ်သည် အရူပဘဝ၌ တပါးသော မနာယတနအား ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသော အာယတနသည် ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးအပြားရှိသော ဖဿအား ကျေးဇူးပြု၏။ရူပဘဝ၌ ၃-ပါးသောအာယတနတို့သည် ရူပဘဝ၌ ၃-ပါးသော ဖဿတို့အား[2] ကျေးဇူးပြုကုန်၏၊ အရူပဘဝ၌ တပါးသော အာယတနသည် အရူပဘဝ၌ တပါးသော မနောသမ္ဖဿအား ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသော ဖဿတို့သည် ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသော ဝေဒနာတို့အား ကျေးဇူးပြုကုန်၏။ ရူပဘဝ၌ ၃-ပါးသော ဖဿတို့သည် ထိုရူပဘဝ၌ပင်လျှင် ၃-ပါးကုန်သော (ဝေဒနာတို့အား ကျေးဇူးပြုကုန်၏)။ အရူပဘဝ၌ ၁-ပါးသော (မနောသမ္ဖဿသည်) ထို အရူပဘဝ၌ပင်လျှင် တပါးသော ဝေဒနာအား ကျေးဇူးပြု၏။ ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသော ဝေဒနာတို့သည် ကာမဘဝ၌ ၆-ပါးသော တဏှာအပေါင်းတို့အား[3] ကျေးဇူးပြုကုန်၏၊ ရူပဘဝ၌ ၃-ပါးသော ဝေဒနာတို့သည် ထိုရူပဘဝ၌ ပင်လျှင် ၃-ပါးသော တဏှာအပေါင်းတို့အား ကျေးဇူးပြုကုန်၏၊ အရူပဘဝ၌ တပါးသော ဝေဒနာသည် အရူပဘဝ၌ တပါးသော တဏှာအပေါင်းအား ကျေးဇူးပြု၏။ ထိုထိုဘဝ၌ ထိုထို

မှတ်ချက်

၁–၃-ပါးသော အာယတန- ဟူသည်မှာ စက္ခု သောတ မနာယတန တို့ပင် ဖြစ်သည်။

၂–၃-ပါးသော ဖဿ-ဟူသည်မှာ စက္ခု သောတ မနောသမ္ဖဿတို့ပင်ဖြစ်သည်။

၃–တဏှာကာယ-ဟူသော ပုဒ်အရ တဏှာအပေါင်းဟု ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆင်းအမျိုးမျိုး၌ ဆာလောင်တပ်မက်သော တဏှာအပေါင်းကို ရူပတဏှာ ကာယ-ရူပတဏှာ အပေါင်းဟု ခေါ်သည်၊ သဒ္ဒတဏှာ အပေါင်းစသည်တို့ကို လည်း နည်းတူပင် သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

တဏှာသည် ထိုထိုဥပါဒါန်အား ကျေးဇူးပြု၏၊ ဥပါဒါန်စသည်တို့သည် ဘဝ စသည်တို့အား ကျေးဇူးပြုကုန်၏။အဘယ်သို့နည်း? ဟူမူ—

ဤလောကဌ် အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမဂုဏ်တို့ကို သုံးဆောင် မည်ဟုကြံ၍ ကာမုပါဒါန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ကိုယ်ဖြင့် ဒုစ္စရိုက်ကို ပြုကျင့်၏၊ နှုတ်ဖြင့် ဒုစ္စရိုက်ကိုပြုကျင့်၏၊ စိတ်ဖြင့် ဒုစ္စရိုက်ကို ပြုကျင့်၏၊ ဒုစ္စရိုက်၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် အပါယ်ဘုံ၌ဖြစ်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုအပါယ် ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ဒုစ္စရိုက်အကုသိုလ်) ကံသည် ကမ္မ ဘဝမည်၏၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝ မည်၏၊ (ယင်း)ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိမည်၏၊ ရင့်ခြင်းသည် ဇရာမည်၏၊ ပျက်ခြင်းသည် မရဏမည်၏။

အခြားတပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် နှတ်ပြည်စည်းစိမ်ကို ခံစားမည်ဟုကြံ၍ ထို့အတူပင် (ကာမုပါဒါန်ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ကိုယ် နှုတ် စိတ်ဖြင့်) သုစရိုက် (အကျင့်ကောင်း)ကို ပြုကျင့်၏၊ သုစရိုက်၏ပြည့်ခြင်းကြောင့် နတ်ပြည်၌ ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော (သုစရိုက်ကုသိုလ်)ကံသည် ကမ္မဘဝမည်၏-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော ထိုနည်းကိုပင် (၀၊-ထိုနည်းအတိုင်းပင်) (သိအပ်၏)။

အခြားတပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ဗြဟ္မာ့ပြည်စည်းစိမ်ကိုခံစားမည်ဟု ကြံ၍ ကာမုပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပင်လျှင်[၁] မေတ္တာကို

မှတ်ချက်

၁–"ဘုံသုံးပါး၌ အတွင်းဝင်သော တရားအားလုံးတို့သည်လည်း အလိုရှိအပ် သော အနက်သဘောကြောင့် ကာမမည်ကုန်၏"ဟု ဟောတော်မူသော ကြောင့် ရူပဘဝ၌ တပ်မက်သော ဘဝရာဂသည်လည်း ကာမုပါဒါန် မည် သည်သာဟု နှလုံးသွင်း၍ "ကာမုပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပင် လျှင် မေတ္တာကို ပွါးစေ၏"ဟု မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပ္ပါးစေ၏၊ ကရုဏာကို ပ္ပါးစေ၏၊ မုဒိတာကို ပ္ပါးစေ၏၊ ဥပေက္ခာကို ပ္ပါးစေ၏၊ ဘာဝနာ၏ ပြည့်ခြင်းကြောင့် (ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်) ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော (ဘာဝနာ) ကံသည် ကမ္မဘဝ မည်၏–ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော ထိုနည်းကိုပင် (သိအပ်၏)။

[၁၉၄] အခြားတပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အရူပဘဝ(အရူပဘုံ)၌ စည်းစိမ်ကို ခံစားမည်ဟု ကြံ၍ ထို့အတူပင် (ကာမုပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပင်) အာကာသာနဉ္စာယတန အစရှိသော အရူပသမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေ-ပ္ပါးစေ၏၊ဘာဝနာ၏ပြည့်ခြင်းကြောင့်(ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်) ထိုထိုအရူပဘုံ၌ ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုအရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ဘာဝနာ)ကံသည် ကမ္မဘဝ မည်၏၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည် ဥပပတ္တိဘဝ မည်၏၊ (ထို)ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ဇာတိ မည်၏၊ ရင့်ခြင်းသည် ဇရာ မည်၏၊ ပျက်ခြင်းသည် မရဏ မည်၏။ဤသည်ကား ကာမုပါဒါန် အရင်းခံသော ယှဉ်ပြခြင်း ပေတည်း။ ကြွင်းသော ဥပါဒါန်သုံးပါး အရင်းခံသော ယှဉ်ခြင်းတို့၌လည်း ဤနည်း(အတူ)ပင်တည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤအဝိဇ္ဇာသည် အကြောင်းတည်း၊ သင်္ခါရတို့သည် အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း၊ ဤ(အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရ) ၂-ပါးလုံးတို့သည်လည်း အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း[1]ဟူ၍ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရာ၌ (ဝ-ါသိမ်းဆည်းသော) ပညာသည် တရားတို့၏တည်ကြောင်းကိုသိသော (ဓမ္မဋ္ဌိတိ)ဉာဏ် မည်၏။ အတိတ်အဓွန့်ခေါ် ရှေးဘဝ ကာလ၌လည်း....အနာဂတ်အဓွန့်ခေါ် နောက်

မှတ်ချက်

၁–အဝိဇ္ဇာသည်လည်း အာသဝသမုဒယကြောင့် ဖြစ်ရကား ထို ၂-ပါးလုံးကိုပင် အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးဟု ဆိုပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဘဝ ကာလ၌လည်း အဝိဇ္ဇာသည် အကြောင်းတည်း၊ သင်္ခါရတို့သည် အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း၊ ဤ ၂-ပါးလုံးတို့သည်လည်း အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးတို့တည်း-ဟူ၍ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရာ၌ ပညာသည် ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ် မည်၏၊ ဤသို့အစရှိသော ဤနည်းဖြင့် ပင်(သင်္ခါရတို့ကအကြောင်း၊ဝိညာဏ်က အကျိုး စသည်ဖြင့်)အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့ကို ချဲ့၍ သိအပ်ကုန်၏။

ထိုသံသရာစက်ဘီး၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရတို့က အလွှာတခု၊ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာတို့က အလွှာတခု၊ တဏှာ ဥပါဒါန် ဘဝတို့က အလွှာတခု၊ ဇာတိနှင့် ဇရာမရဏက အလွှာတခုပေတည်း။ ဆက်ဦးအုံ့၊ ဤအလွှာလေးခုတို့တွင် ရှေးဖြစ်သော အစအလွှာသည် အတိတ် အဓွန့်ကာလ ဖြစ်သည်၊ အလယ် ၂-လွှာတို့သည် ပစ္စုပ္ပန်အဓွန့်ကာလ ဖြစ်သည်၊ ဇာတိ ဇရာမရဏ (ဟူသော အဆုံးအလွှာ)သည် အနာဂတ် အဓွန့်ကာလ ဖြစ်သည်။

ဆက်၍ရှင်းပြဦးအုံ့၊ ဤအလွှာလေးခုတို့၌ အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရတို့ကို (အတိတ်အကြောင်းလွှာ၌) ယူခြင်းဖြင့် (တဏှာက်မျှားဖြစ်၍ မကင်းနိုင်သော)တဏှာ ဥပါဒါန် ဘဝတို့ကို(လည်း) ယူအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏၊ သို့ဖြစ်၍ဤငါးပါးသော တရားတို့သည် အတိတ်ကာလ-အတိတ်ဘဝ၌(ပြီးခဲ့သော)ကမ္မဝဋ် မည်၏။ ဝိညာဏ် အစရှိသော ငါးပါးသော တရားတို့သည် ယခုဘဝ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌(ဖြစ်နေသော) ဝိပါကဝဋ် မည်၏။ တဏှာ ဥပါဒါန် ဘဝတို့ကို (ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းအလွှာ၌) ယူခြင်းဖြင့် (တဏှာက်မျှားဖြစ်၍ မကင်းနိုင်သော)အဝိဇ္ဇာနှင့် သင်္ခါရတို့ကို(လည်း)ယူအပ်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ဤငါးပါးသော တရားတို့သည် ယခုဘဝ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ (ဖြစ်သော) ကမ္မဝဋ် မည်၏။ ဇာတိနှင့်ဇရာမရဏတို့ကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့် (ယင်းဇာတိနှင့် ဇရာမရဏတို့၏ တည်ရာဖြစ်ကုန်သော) ဝိညာဏ်စသည်

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို ဖော်ပြခြင်းကိစ္စ ပြီးသောကြောင့်[3] (ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒနာဟူသော)ဤငါးပါးသော တရားတို့သည် နောင်ကာလ နောင် ဘဝ၌ (ဖြစ်ပေါ်မည့်)ဝိပါကဝဋ္ဋ မည်၏။ (သို့ဖြစ်၍)ယင်းအလ္လာ လေးခု တို့သည် အခြင်းအရာအားဖြင့်[4] ၂၀-အပြားရှိကုန်၏။

ထို့ပြင် ဤသံသရာစက်ဘီး၌ သန်ါရနှင့် ဝိညာဏ်တို့၏ အကြား၌ အစပ် တခု၊ ဝေဒနာနှင့် တဏှာတို့၏အကြား၌ အစပ်တခု၊ ဘဝနှင့် ဇာတိတို့၏ အကြား၌ အစပ်တခုဖြစ်သည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလ္လာလေးခုနှင့် အဓွန့်သုံးပါးရှိသော[1] အခြင်း အရာ ၂၀-နှင့် အစပ်သုံးခုရှိသော[2] သံသရာစက်ဘီးဟူခေါ်သော ဤ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိတော်မူ၏ မြင်တော်မူ၏ ထင်ရှားသိတော်မူ၏ ထိုးထွင်း၍သိမြင်တော် မူ၏၊ ထိုသိခြင်းသည် သိတတ်သည်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်[5]

မှတ်ချက်

၁–နိဒ္ဒေဒတ္တာ-ပုဒ်ကို "ထုတ်ပြအပ်ပြီးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟု အတိအကျ ပြန်လျှင် သုတနည်း သူတို့ နားလည်ကြမည် မဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း သိလွယ်သော ပရိယာယ် တပါးဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ပြန်ထားသည်။

၂–ပြန်ရိုးပြန်စဉ်အတိုင်း အာကာရ-ကို အခြင်းအရာ-ဟု ပြန်ထားသည်။ အာကိရီယန္တိ ပကာသီယန္တိ-ဟု ဖွင့်ပြသောဋီကာ ဝစနတ္ထအရအားဖြင့် ဖြည့်စွက်ပြအပ်သော တရားမျှား-ဟု ဆိုသင့်၏။

၃–ရှိသော-ဟူသော ဝိသေသနပုဒ် ၄-ခု ဖြစ်လျက် စကားမမျှောစေရန် ၂-ပုဒ် ၂-ပုဒ် ပေါင်း၍ ပြန်ထားသည်။

၄–ဇာနနဋ္ဌေန-ပုဒ်၏ မြန်မာပြန် ဖြစ်သည်။ ဤ၌ ပ-သဒ္ဒါနှင့်တကွ ပဇာနန-အပြားအားဖြင့် သိတတ်သည်ဟု မဆိုသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက် အား

http://www.dhammadownload.com

ဉာဏ်မည်၏။ အပြားအားဖြင့် (ထိုးထွင်း၍) သိတတ်သည်ဟူသော အနက် သဘောကြောင့် ပညာမည်၏။ ထို့ကြောင့် "အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းရာ၌ ပညာသည် ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်မည်၏" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။

ဤဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုအဝိဇ္ဇာအစရှိသော တရားတို့ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိတော်မူပြီးလျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာအစရှိသော တရားတို့၌ ငြီးငွေ့တော်မူသည်ဖြစ်၍ တပ်မက်ကင်းကာ လွတ်မြောက်တော်မူလျက် ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော ဤသံသရာစက်ဘီး၏(သခ်ါရအစရှိသော) ထောက်အကန့်တို့ကို (ဉာဏ်သန်လျှက်ဖြင့်) ခုတ်တော်မူပြီ ဖြတ်တော်မူပြီ ဖျက်ဆီးတော်မူပြီ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်းလည်း ထောက်အကန့်တို့ကို ခုတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် **အရဟံ** မည်တော်မူပါပေ၏။

သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော လောက၏ ကိုးကွယ်ရာ အစစ်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သံသရာစက်ဘီး၏ ထောက်အကန့်တို့ကို အရဟတ္တမဂ် ဉာဏ်သန်လျှက်ဖြင့် ခုတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီး

မှတ်ချက်

လျှော်စွာ ပညာနှင့် အရတူသော ဉာဏ-ဉာဏ်သိကိုပင် ပြဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပ-သဒ္ဒါ မပါပဲ ဇာနာတိ-သိ၏၊ ဇာနန-သိခြင်းဟု ဆိုလျှင် ပညာသိ မဟုတ်ဟု တထစ်ချ မဆိုအပ် မယူအပ်ပေ။ ဤအရာ၌ "သဗ္ဗံ-အလုံးစုံကို၊ ဇာနာတီတိ-သိတတ်သောကြောင့်၊ သဗ္ဗညူ-သဗ္ဗညု ဘုရားမည်၏"ဟူသော ပုဒ်အနက်နှင့် သဗ္ဗညုတညာဏ-အလုံးစုံကိုသိသော ဉာဏ်ဟူသော ပုဒ် အနက်စသည်တို့ကိုလည်း သတိပြုသင့်၏။

၁–**အရ**-ထောက် အကန့်တို့ကို+ဟတ-မှ ဟံ-ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော ဘုရား= **အရ-ဟံ-သံသရာ** ဟူသော စက်ဘီး၏ ထောက်အကန့်တို့ကို အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သန်လျှက်ဖြင့် ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

တော်မူ(အပ်ကုန်)လေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ဤငါတို့မြတ်စွာဘုရားကို အရဟံ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ (၃)

အမှတ် ၁ ပဋိဘဿမုပ္ပါဒ်စက်ဝိုင်းပုံ

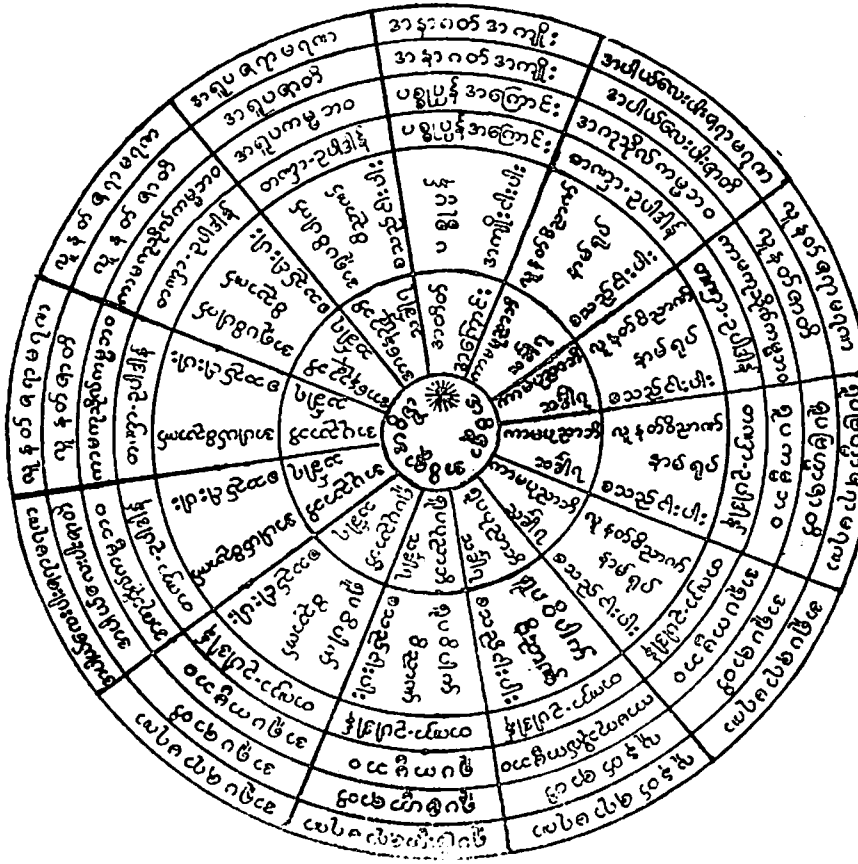

ဤအမှတ် ၁-ပုံသည် အထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၁၂၈-စာပိုဒ်နှင့်အညီ ရေးဆွဲ ထားသောပုံ ဖြစ်သည်။ ယင်းစက်ဝိုင်းပုံ၌ အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

ပုညာဘိသင်္ခါရကို ကာမ,ရူပအားဖြင့် ၂-မျိုးခွဲပြထားသည်၊ ထိုတွင် ကာမပုညာဘိသင်္ခါရမှ (၁) အပါယ်ဇရာမရဏ (၂) လူ-နတ်ဇရာမရဏ (၃) ရူပဇရာမရဏ (၄) အရူပဇရာမရဏ-ဟူသော အကွပ် ၄-မျိုးသို့ ရောက်နိုင်သောကြောင့် ယင်းကို ၄-ကန့်ပြထားသည်၊ ထိုနည်းဖြင့်ပင် ရူပပုညာဘိသင်္ခါရကို ၃-ကန့်၊ အပုညာဘိသင်္ခါရကို ၂-ကန့်၊ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရကို ၂-ကန့်ခွဲ၍ ပြထားသည်။

အနု အနု အမတဂ္ဂ-ဟူသော ဌီကာအဖွင့်နှင့်အညီ အနမတဂ္ဂ-အစ မထင်ပုံမှာ—

(၁) အပင်တွေ့သိ၊ မျိုးစေ့ရှိ၊ ကြံသိနိုင်ပေသည်။

(၂) မျိုးစေ့ရှိက၊ သူ့ပင်မ၊ ရှိရပြန်ချေသည်။

(၃) ဤနည်းအရ၊ ရှာကြံက၊ အစ မထင်ပြီ။

(၄) နည်းတူရှာက၊ သံသာရ၊ အစ မထင်ပြီ။

(၅) ယခုဘဝ၊ ကျိုးဖြစ်ရ၊ ရှေးကကြောင်းရှိသည်။

(၆) ထိုကြောင်းမှီရာ၊ ကျိုးငါးဖြာ၊ ထိုခါရှိခဲ့သည်။

(၇) ထိုကျိုးဖြစ်ဖွယ်၊ ကြောင်းငါးသွယ်၊ ရှေးဝယ်ရှိခဲ့သည်။

(၈) ဤနည်းအရ၊ ရှာကြံက၊ အစ မထင်ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

အမှတ် ၂ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ဝိုင်းပုံ

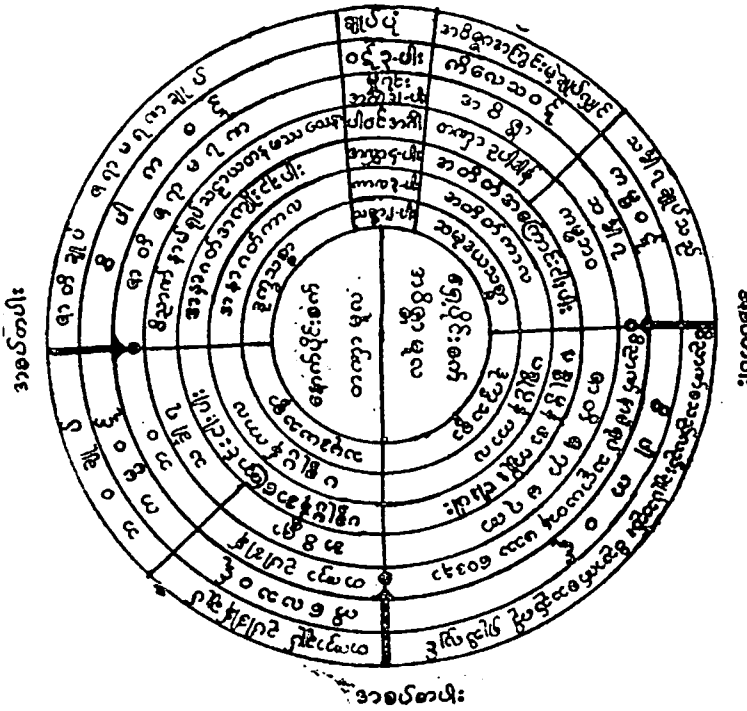

ဤအမှတ် ၂-ပုံသည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် စတုတ္ထတွဲ နှာ ၁၉၁၊ စာပိုဒ် နံပါတ် ၆၅၂-စသည်နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရန် ဖြစ်သည်။ အသေးစိတ် ခွဲခြမ်းသိရန်မှာ—

> မူလနှစ်ဖြာ၊ ဒွေးသစ္စာမှ၊ အလ္ဘာလေးထပ်၊ ဝဋ်သုံးရပ်နှင့်၊ အစပ်သုံးဖြာ၊ အင်္ဂါဆဲ့နှစ်ဝ၊ ကာလသုံးသွယ်၊ နှစ်ဆယ်ခြင်းရာ၊ ဤရှစ်ဖြာဝယ်၊ အင်္ဂါငါးတန်၊ ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ အကျိုးမျှားကို၊ ထင်ရှားမိမိ၊ ရှုသိသူမှာ၊ ဝေဒနာကြောင့်၊ တဏှာဝင်္ဂမြစ်၊ မဖြစ်လှာပဲ၊ စက်ပြတ်စဲသည်- ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းလေသတည်း။

http://www.dhammadownload.com

အထက်ပါအကျဉ်းချုပ်လက်ဝဲ့ အင်္ဂါငါးတန် ပစ္စုပ္ပန်တရား အကျိုးမျှားကို ထင်ရှားမိမိ ရှုသိသူမှာ-ဟူရာဝယ် ဆိုလိုသည်မှာ—ယခု မြင်တိုင်းကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော မြင်သိဝိညာဏ်အစရှိသော ဝိညာဏ်နှင့်တကွ နာမ်ရုပ် အာယတန ဖဿ ဝေဒနာဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးငါးပါးတို့ကို ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း သဘာဝလက္ခဏာ အဖြစ် အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတို့ဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ထိထိမိမိ ရှုသိနေသောသူမှာ-ဟု ဆိုလို၏။

ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဝင်ရှုမြစ် မဖြစ်လှာပဲ-စသည်ဌ ဆိုလိုသည်မှာ—ထိုသို့ ထိထိမိမိ ရှုသိနေသောသူမှာ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း အနိစ္စအခြင်းအရာစသည်ဖြင့် မှန်စွာသိရသော ရုပ်နာမ်အာရုံ၌ အာရမ္မဏာနုသယခေါ် ဖြစ်ထိုက်သောတဏှာသည် တဒင်္ဂအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုတဏှာမှ ဆက်၍ဖြစ်မည့် ဥပါဒါန် ဘဝ ဇာတိ ဇရာမရဏတို့သည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းကြလေသည်၊ ဤသို့ ဝိပဿနာဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပြီးနောက် အရိယာမဂ်ခဏာ၌ သန္တာနာနုသယ တဏှာသည်လည်း သမုစ္ဆေဒအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်း၍ ဥပါဒါန်စသည်တို့သည်လည်း အပြီးတိုင် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြလေသည် ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုပင် ရည်၍ နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် သမ္မသသုတ် (နှာ ၃၃၃)၌—

> ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ တံ အနိစ္စတော ပဿန္တိ၊ ဒုက္ခတော အနတ္တတော ပဿန္တိ၊ တေ တဏှံ ပဇဟန္တိ ဥပဓိံ ပဇဟန္တိ ဒုက္ခံ ပဇဟန္တိ=ချစ်ဖွယ် သာယာဖွယ်သဘောဟု ဆိုအပ်သော မြင်မှု ကြားမှုစသည်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုသိသောသူတို့သည် တဏှာကို ပယ်စွန့်ကုန်၏၊ ဥပဓိမည်သော ခန္ဓာကို ပယ်စွန့်ကုန်၏၊ ဆင်းရဲကို ပယ်စွန့်ကုန်၏—စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

[၁၉၅] ၁၂၉။ ထို့ပြင် အမြတ်ဆုံးသော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မြတ် ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် (ဤမြတ်စွာဘုရားသည်) သင်္ကန်းအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကိုဝင်း၊ ပူဇော်ခြင်းအထူးကိုဝင်း ထိုက်တန်တော်မူပေ၏၊ ထို့သို့ ထိုက်တန်သောကြောင့်ပင်လျှင် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်ထွန်းတော်မူသောအခါ အခြေအရံမျှားလျက် တန်ခိုးကြီးမားသော နတ်လူဟူသမျှတို့သည် ဘုရားမှ တပါးသော အရာဌာန ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပူဇော်ခြင်းကို မပြုကြပဲ ရှိပေကုန်၏။ ထို စကားမှန်ကန်ကြောင်း ပြရလျှင်— သဟမ္ပတိပြဟ္မာကြီးသည် မြင့်မိုရ်တောင်မျှ ပမာဏရှိသော ရတနာပန်းကုံးကြီးဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်ခဲ့လေပြီ၊ အခြားတပါးကုန်သော သိကြားမင်းစသော နတ်တို့သည်ဝင်း၊ ဗိမ္မိသာရမင်း ကောသလမင်း အစရှိကုန်သော လူတို့သည်ဝင်း အစုမ်းအားရှိသလောက် ပူဇော်ခဲ့ကြလေပြီ။ ထို့ပြင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားကိုလည်း ရည်စူး၍ ၉၆-ကုဋေသောဥစ္စာကို စွန့်လှူပြီးလျှင် အသောကမင်းမြတ်သည် ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ကျောင်းတို့ကို တည်ဆောက်စေခဲ့လေပြီ။ (သာမန်နတ်လူတို့က ပြုအပ်ကုန်သော) အခြားပူဇော်အထူးတို့ကို(ထိုက်တန်သည်၏ အဖြစ်၌) အဘယ်မှာဆိုဖွယ်ရှိတော့အုံ့နည်း၊ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပစ္စည်း

ထိုနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်(နှာ ၃၀၀)ဒုက္ခသုတ်စသည်တို့၌လည်း—

တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ဥပါဒါနနိရောဓော=(ဝေဒနာကြောင့်ဖြစ်ထိုက်သော)ထိုတဏှာ၏ပင်လျှင် အကြွင်းမဲ့ ပျက်ပြယ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဥပါဒါန်၏ချုပ်ခြင်း ဖြစ်မြောက်ပြီးစီးသည်-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

စသည်တို့ကို ထိုက်တန်တော်မူသောကြောင့်လည်း **အရဟံ**[1] မည်တော်မူ ပါပေ၏။

သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော လောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူ သော ဤမြတ်စွာဘုရားသည် လေးပါးသော ပစ္စည်းတို့နှင့်တကွ ပူဇော်အထူးကို(ခံယူရန်) ထိုက်တန်တော်မူပါပေ၏၊ ထို့ကြောင့် လောကဌ ထိုက်တန်သည်ဟူသော အနက်နှင့်လျော်သော အရဟံ ဟူသော ဤအမည်တော်ကို ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည် ထိုက်တန်တော်မူလှပါပေ၏(၀ါ-ထိုက်တန်သည့်အတိုင်းပင် ရတော် မူပါပေ၏)။ (၄)

၁၃၀။ ထို့ပြင် လောကဌ ပညာရှိမဟုတ်ပါပဲ မိမိကိုယ်ကို ပညာရှိဟု ထင်မှတ်ကြကုန်သော သူမိုက်တို့သည်[2] (သူတပါး မြင်ကြားတွေ့သိသွား လျှင်) အကျော်အစောမဲ့မည်-ဂုဏ်ပျက်မည်စိုးသောကြောင့် ဆိတ်ကွယ် ရာ၌ မကောင်းမှုကို ပြုလုပ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ဤငါတို့မြတ်စွာဘုရားသည် မကောင်းမှုပြုခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာတို့ကို ဗောဓိမဏ္ဍိုင် ၌ပင် ကောင်းစွာပယ်အပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်) ထို သူမိုက်တို့ကဲ့သို့ တရ

မှတ်ချက်

၁–အရဟ-ဓာတ်+အန္တပစ္စည်းတို့ဖြင့် အရဟန္တ-အရဟံ-ဟု ပြီးသည်၊ ထိုက်တန် တော်မူသည်-ဟု သဒ္ဒါနက် ရသည်။ ထို့ကြောင့် အရဟံ-လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်ပေသော မြတ်စွာ ဘုရား-ဟု အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

၂–သူမိုက်တို့သည်ဟု ဆိုလျှင်ပင် အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော သူမိုက်တို့သည်- ဟူသော အနက်ကို ရလျက် ရှိပေ၏၊ ထို့ကြောင့် စကားကြောမရှည်စေရန်, သိလွယ်စေရန် ယေကေစိ-ပုဒ်၏အနက်ကို ချန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

တခါမျှ ပြုတော်မမူ၊ ဤသို့ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းခ(ဝါ-ပြုရန်)ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်းကြောင့်လည်း အရဟံ [1] မည်တော်မူပါပေ၏။

(မျက်မှောက် မျက်ကွယ် အခြင်းခပ်သိမ်း စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်) တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား မကောင်းမှုတို့၌ (ပြုလုပ်နိုင်ဖွယ်) ဆိတ်ကွယ်ရာမည်သည် မရှိပေ၊ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိခြင်း ဟူသော ထိုအကြောင်းကြောင့် ဤဂါတို့ မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံ ဟူ၍ ကျော်စောတော်မူပါပေ၏။ (၅)

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်လည်း—

(၁) ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော် မူသောကြောင့် ၎င်း၊ (၂) ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း၊ (၃) သံသရာစက်ဘီး၏ထောက်အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့်ဝင်း [2]၊ (၄) ပစ္စည်းစသည်တို့ကို ထိုက်တန်တော်မူသောကြောင့်ဝင်း [3]၊ (၅) ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုတို့ကိုမပြုခြင်း မကောင်းမှုကိုပြုရန် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိခြင်းကြောင့် ၎င်း [4] (တလောကလုံး၏ ကိုးကွယ်ရာအစစ်ဖြစ်တော်မူသော)ထို မြတ်စွာဘုရားကို အရဟံ ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပါပေသည်။

(အရဟံဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

၁–အ–မရှိ+ရဟ–ဆိတ်ကွယ်ရာ = အ–ရဟံ–ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိတော်မူသော့ မြတ်စွာဘုရား။ မျက်မှောက် မျက်ကွယ် အခြင်းခပ်သိမ်း စင်ကြယ်တော်မူသောကြောင့် ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းမရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား-ဟု ဆိုလို၏။

၂–၃–၄–ဤအကြောင်း ၃-ချက်ဆိုင်ရာ ပါဠိ၌ ဂါထာဖြစ်သောကြောင့် ဆန်းဂိုဏ်းကိုင်ဝဲ၍ သင့်လျော်စွာ ပြဆိုထားသည်။ ထို ပါဠိအရ တိတိကျကျ

http://www.dhammadownload.com

(၂) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၃၁။ ထိုမှတပါး အလုံးစုံသောတရားတို့ကို မှန်စွာလည်း သိတော်မူ ကိုယ်တိုင်လည်း[1] သိတော်မူသောကြောင့် **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ** မည်တော်မူပေ၏။ ချဲ့၍ပြရလျှင်-ဤမြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို မှန်စွာလည်း (သိတော်မူပေ၏)ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူပေ၏၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်သိ ထိုက်သော သစ္စာလေးပါးဟူသော(အဘိညေယျ)တရားတို့ကို အဘိညေယျ (အဖြစ်)အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ ၂၊ ပိုင်းခြားရ၍ သိထိုက်သော ဒုက္ခ

မှတ်ချက်

ပြန်လျှင် ရှေ့အကြောင်း ၂-ချက်နှင့် အသွားမညီပဲ တမျိုးဖြစ်သွားမည်၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြန်၌ မြန်မာစကား ချောမောပြေပြစ်ခြင်းကို အလေးပြု၍ လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ယူလျက် ချောမောအောင် ပြန်ထားသည်။

၁– သာမဉ္ဉ-ကိုယ်တိုင်လည်း ဟူရာ၌ စ-သဒ္ဒါသည် သမ္မာ-မှန်စွာလည်း သိသည်-ဟု ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒီကာ၌ သာမန္တိ သယမေဝ-ကိုယ်တိုင်သာလျှင်-ဟု ဖွင့်ပြထားခြင်းသည် သာမံ-ကိုယ်တိုင်ဟု ဆိုလျှင်ပင် သူတပါးထံမှ နည်းမခံပဲ ကိုယ်တိုင်သာလျှင်-ဟူသော ကန့်သတ်ခြင်းအနက်ကို ရနိုင်သောကြောင့်ဌင်း၊ ထို ကန့်သတ်ခြင်းအနက်ဖြင့် သူတပါးထံမှ နည်းမခံဘူး-ဟူသော အနက်ကို ဖော်ပြရန် လိုလည်း လိုသောကြောင့်ဌင်း ဧဝ-ဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ဖွင့်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်၊စ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဖွင့်ပြသည်ဟူ၍ကား မထင်မှားသင့်။ ထို့ကြောင့်ပင် သံဝဏ္ဏေတမ္ဘကို ပြုရာ၌ သာမဉ္ဉာတိ-ဟု မပြပဲ သာမန္တိ-ဟူ၍ သာလျှင် စ-သဒ္ဒါမပါပဲ ပြထားပေသည်။

၂– အဘိညေယျ အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ-ဟူသည်ကား အဘိညေယျ အဖြစ်အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ၊ ရှေးအဖို့၌ ဝိပဿနာပညာဖြင့်,ရဆဲခဏ၌ မဂ်ပညာဖြင့်, နောက်အဖို့၌ သမ္ဗညုတဉာဏ် စသည်ဖြင့် သိတော်မူလေပြီ၊

http://www.dhammadownload.com

သစ္စာဟူသော (ပရိညေယျ) တရားတို့ကို ပရိညေယျ အဖြစ်အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ၊ ပယ်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာဟူသော (ပဟာတဗ္ဗ) တရားတို့ကို ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော နိရောဓသစ္စာဟူသော (သစ္ဆိကာတဗ္ဗ) တရားတို့ကို သစ္ဆိကာတဗ္ဗအဖြစ်အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ၊ ပွါးစေထိုက်သော မဂ္ဂသစ္စာဟူသော (ဘာဝေတဗ္ဗ) တရားတို့ကို ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်အားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင် (မြတ်စွာဘုရားသည်)အောက်ပါဂါထာကို မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့ပေသည်။

မှတ်ချက်

ဤကား ဆိုလိုသော အနက်ပေတည်း။ ဤမှ နောက်အပိုဒ်တို့၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။ (ဋီကာ)

၁–နိဗ္ဗာန်ကို ရည်၍ "မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော(သစ္ဆိကာတဗ္ဗ)တရားတို့ကို"-ဟု မိန့်ဆိုတော် မူ၏၊ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည်ကား သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် အစရှိသော ပရိယာယ်အားဖြင့် ပြီးသော အကဲ့အပြားကို ယူ၍ ပြထားခြင်းပေတည်း။ တနည်းအားဖြင့် ရှင်းပြရလျှင် ဤစကားသည် သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို အကျဉ်းပြသော စကားပေတည်း၊ အကျဉ်းပြခြင်း ဟူသည်မှာ လည်း မဆုံးဖြတ်ရသေးသော အနက်၏ အပိုင်းအခြားရှိသော(ဝါ-ယင်း၏ အနက်အပိုင်းအခြားကို မဆုံးဖြတ်ရသေးသော) တရား၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏-အကျဉ်းပြ စကားဖြင့် အကျဉ်းပြအပ်ကုန်သော တရားတို့၏ ရှိသည်၏ အဖြစ်မျှကို ဆိုအပ်ပေသည်၊ အပိုင်းအခြားကို ဆိုအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် အပိုင်းအခြား မရှိသော ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုအပ်ပေသည်၊ "အကြောင်းမဲ့ တရားတို့၊ အသင်္ခတ တရားတို့" ဟု ဟောသော အဘိဓမ္မာ မာတိကာပါဠိကဲ့သို့ပင်တည်း။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

"သေလပုဏ္ဏား၊ ငါသည် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သည်ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခဲ့ပြီ၊ ပွါးစေထိုက်သည်ကိုလည်း ပွါးစေခဲ့ပြီ၊ ပယ်ထိုက်သည်ကိုလည်း ပယ်ခဲ့ပြီ၊ ထို့ကြောင့်(ငါသည်)ဗုဒ္ဓ-သိသူ-ဘုရား စင်စစ် ဖြစ်ပေသည်။"

[၁၉၆] ၁၃၂။ တနည်းသော်ကား—စက္ခုပသာဒ ခေါ် မျက်စိသည် ဒုက္ခသစ္စာတည်း၊ ထိုမျက်စိကို အကြောင်းရင်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်စေတတ်သော ရှေးဘဝက တဏှာသည် [1] သမုဒယသစ္စာတည်း၊ (ထို)သစ္စာ ၂-ပါးတို့၏ မဖြစ်ခြင်း (မဖြစ်ရာ)သည် နိရောဓသစ္စာတည်း၊ နိရောဓ(ချုပ်ခြင်း)ကို အပြားအားဖြင့်သိသော (မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး) အကျင့်သည် မဂ္ဂသစ္စာတည်း-ဟု ဤသို့ စက္ခုစသော တပုဒ် တပုဒ်ကို ထုတ်သောအားဖြင့်လည်း အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မှန်စွာလည်း (သိတော်မူပေ၏) ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူပေ၏၊ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ်တို့ဌ ဤဆိုခဲ့သောနည်း(အတူ) ပင်တည်း။ ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ရူပါယတန အစရှိသော ၆-ပါးသော အာယတနတို့ကိုဝင်း [2]၊ စက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိညာဏ် အပေါင်းတို့ကိုဝင်း၊ စက္ခုသမ္ဖဿ အစရှိသော ၆-ပါးသော ဖဿတို့ကိုဝင်း၊ စက္ခုသမ္ဖဿကြောင့် ဖြစ်သည့် ဝေဒနာ အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝေဒနာ

မှတ်ချက်

၁–ယခုဘဝ၌ စက္ခုပသာဒရုပ်သည် ရှေးဘဝက ကံကြောင့် ဖြစ်သည်၊ ထိုကံသည်လည်း ထိုကံကို ပြုစဉ်က ရှိခဲ့သော တဏှာကြောင့် ယခုဘဝ ရုပ်နာမ် အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ထို ရှေးဘဝက ရှိခဲ့သော တဏှာသည် ယခုဘဝ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသောအကျိုး ရုပ်နာမ်တို့၏ဝင်း၊ ထိုအကျိုး ရုပ်နာမ်တို့ကို မှီ၍ဖြစ်သော အခြား ရုပ်နာမ်တို့၏ဝင်း မူလရင်းအကြောင်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုရှေးဘဝက တဏှာကို "အကြောင်းရင်း အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်စေတတ်သော"ဟု ဆိုထားပေသည်။

၂–တို့ကိုဝင်း....ဟူသော ကံပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏-ပုဒ်နှင့်စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တို့ကိုဝင်း၊ ရူပသညာ အစရှိသော ၆-ပါးသော သညာတို့ကိုဝင်း၊ ရူပ-သဒ္ဒေတနှာ အစရှိသော ၆-ပါးသော စေတနာတို့ကိုဝင်း၊ ရူပတဏှာ အစရှိသော ၆-ပါးသော တဏှာတို့ကိုဝင်း၊ ရူပဝိတက် အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိတက်တို့ကိုဝင်း၊ ရူပဝိစာရ အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိစာရတို့ကိုဝင်း၊ ရူပကွန္ဓာ အစရှိသော ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့ကိုဝင်း၊ ၁၀-ပါးသော ကသိုဏ်း (စျာန်)တို့ကိုဝင်း၊ ၁၀-ပါးသော အနုဿတိတို့ကိုဝင်း၊ ဥဒ္ဒုမာတကသညာ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁၀-ပါးသော သညာတို့ကိုဝင်း [1]၊ ဆံပင် အစရှိသော ၃၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့ကိုဝင်း [2]၊ ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကိုဝင်း၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ကိုဝင်း၊ ကာမဘဝ အစရှိသော ၉-ပါးသော ဘဝတို့ကိုဝင်း [3]၊ ပဌမစျာန် အစရှိသော ၄-ပါးသော စျာန်တို့ကိုဝင်း၊ မေတ္တာဘာဝနာ အစရှိသော ၄-ပါးသော အပ္ပမညာတို့ကိုဝင်း၊ ၄-ပါးသော အရူပသမာပတ်တို့ကိုဝင်း၊ အဆုံးမှပြန်လာသော (ပဋ္ဌိလုံ)အားဖြင့် ဇရာမရဏ အစရှိသော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါတို့ကိုဝင်း၊ အစမှ အစဉ်အတိုင်းသွားသော (အနုလုံ)အားဖြင့် အဝိဇ္ဇာအစရှိသော ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါတို့ကိုဝင်း ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။

(ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏-ဟူသော)ထိုစကားရပ်၌ ယခုပြဆိုမည့်စကားသည် (နောက်ဆုံး)တပုဒ်ကို ယှဉ်စေပုံပေတည်း။ ဇရာမရဏသည် ဒုက္ခသစ္စာ

မှတ်ချက်

၁–ဥဒ္ဒုမာတကစသော အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၀-ပါးပင် ဖြစ်သည်။

၂–၃၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့ကိုဝင်း၊ ထိုကောဋ္ဌာသကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စျာန်တို့ကိုဝင်း ယူရန် ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြ၏။

၃–ဘဝ ၉-ပါး ဟူသည်မှာ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ၊ သညီဘဝ၊ အသညီဘဝ၊ နေဝသညီနာသညီဘဝ၊ ကေဝေါကာရဘဝ၊စတုဝေါကာရဘဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝတို့ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

တည်း၊ ဇာတိသည် သမုဒယသစ္စာတည်း၊ (ထို) ၂-ပါးလုံးတို့၏ ထွက်သွားခြင်း,ကုန်ခြင်း(ထွက်သွားရာ,ကုန်ရာ)သည် နိရောဓသစ္စာတည်း၊ နိရောဓကို အပြားအားဖြင့် သိသော(မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး)အကျင့်သည် မဂ္ဂသစ္စာတည်း-ဟု ဤသို့ တပုဒ် တပုဒ်ကို ထုတ်သောအားဖြင့် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မှန်စွာလည်း(သိတော်မူပေ၏)ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူပေ၏၊ (သိသင့်သည့်တရားအား)လျော်စွာ သိတော်မူပေ၏၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူပေ၏။ ထို့ကြောင့် "အလုံးစုံသောတရားတို့ကို မှန်စွာလည်းသိ, ကိုယ်တိုင်လည်း သိတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပေ၏"ဟု(၈)ဆိုခဲ့ပေသည်။

(သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(၃) ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၃၃။ ထိုမှတပါး ဝိဇ္ဇာမည်သော ဉာဏ်ထူးတို့နှင့်ရင်း၊ စရဏမည်သော အခြေခံအကျင့်နှင့်ရင်း ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န** မည်တော်မူပေ၏။ ထိုဝိဇ္ဇာနှင့် စရဏတို့တွင် **ဝိဇ္ဇာ** ဟူသည်မှာ ဉာဏ်ထူးသုံးပါးတို့သည်လည်း ဝိဇ္ဇာ မည်၏၊ ဉာဏ်ထူးရှစ်ပါးတို့သည်လည်း ဝိဇ္ဇာမည်၏။ (ထိုတွင်)သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ထူးတို့ကို ဘယဘေရဝသုတ်၌ ဟောထားသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ကုန်၏[1]။ ရှစ်ပါးသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ထူးတို့ကို

မှတ်ချက်

၁-ရှေးဘဝဟောင်းများကို ပြန်လည်အောက်မေ့နိုင် သိနိုင်သော ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်(၁)၊ အဆင်းရှုပါရုံဟူသမျှကို မြင်သိနိုင်သည်ပြင် သတ္တဝါတို့ သေပြီးလျှင် ကံအားလျော်စွာ ဘဝသစ်တို့၌ ဖြစ်ပုံမျှားကိုပါ မြင်သိနိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ် (၂)၊ အာသဝေါ ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေနိုင်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ဟူသော အာသဝက္ခယဉာဏ် (၃) ဤဉာဏ်ထူးသုံးပါးကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သုံးပါးဟု ခေါ်သည်။ အတိုချုပ်အားဖြင့် ပု-ဒိ-အာ ဟု ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အမ္မဋ္ဌသုတ်၌ (ဟောထားသောနည်းဖြင့် သိအပ်ကုန်၏)။ ထိုအမ္မဋ္ဌသုတ်၌ ဝိပဿနာဉာဏ် မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်တို့နှင့်တကွ အဘိညာဉ် ၆-ပါးတို့ကို သိမ်းယူ၍ ရှစ်ပါးသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ထူးတို့ကို ဟောထားပေသည်[1]။ **စရဏ** ဟူသည်မှာ (၁) ပါတိမောက်သီလ၊ (၂) မျက်စိစသော ဣန္ဒြေတို့၌ လုံခြုံစေအပ်သော တံခါးရှိခြင်း၊ (၃) စားသုံးဖွယ်ဘောဇဉ်၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိခြင်း၊ (၄) ဘာဝနာအလုပ်ဖြင့် နိုးကြားခြင်းကို မပြတ် အားထုတ်ခြင်း၊ (၅-၁၁) သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ ဗာဟုသစ္စ ဝီရိယ သတိ ပညာ-ဟူသော သူတော်ကောင်းတရား (၇)ပါး၊ (၁၂-၁၅) ရူပါဝစရစျာန် ၄-ပါး ဟူသော ဤ ၁၅-ပါးသော တရားတို့ကို (အခြေခံအကျင့်-စရဏတရားတို့ဟူ၍) သိအပ်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏တပည့်တော် (အရိယသာဝက) သည် ဤတဆဲ့ငါးပါးသော သူတော်ကောင်းတရားတို့ဖြင့် သေခြင်းကင်းသော အမြိုက်နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ သွားရောက်ရ၏၊ ဤသို့ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဤတဆဲ့ငါးပါးသော တရားတို့ကိုပင်လျှင် စရဏ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤစကားနှင့်အညီ ဟောထားသော သုတ်ဒေသနာကား—

"မဟာနာမ်မင်း၊ ဤသာသနာတော်၌ ဘုရားတပည့်တော် (အရိယသာဝက)သည် သီလနှင့်ပြည့်စုံပေ၏" ဤသို့ အစရှိသော အလုံးစုံကို မဇ္ဈိမ

မှတ်ချက်

၁–(၁) ဝိပဿနာဉာဏ်၊ (၂) မိမိကိုယ်နှင့် တထပ်တည်း ပုံတူ ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်သော မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်၊ (၃) အထွေထွေ အမျိုးမျိုး တန်ခိုး ဖန်ဆင်းနိုင်သော ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်၊ (၄) အသံဟူသမျှကို ကြားနိုင်သော ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ (၅) သူတပါးတို့၏ စိတ်အကြံကို သိနိုင်သော စေတောပရိယဉာဏ်၊ (၆) ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ (၇) ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ (၈) အာသဝက္ခယဉာဏ် ဤ ဉာဏ်ထူးရှစ်ပါးကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရှစ်ပါးဟု ခေါ်သည်။ အတိုချုပ်အားဖြင့် ဝိ-မ-ဣ-ဒိ-စေ-ပု-ဒိ-အာ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးဟု မှတ်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဏ္ဏာသသေခသုတ်၌ ဟောထားသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ပေသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် ဤသုံးပါး ရှစ်ပါးသော ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ထူးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ ဤတဆဲ့ငါးပါးသော အခြေခံ အကျင့် စရဏနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဟု ဆိုအပ်ပါပေသည်။ ဤတွင် စကားတရပ်ပြီး၏။

[၁၉၇] ထိုဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္န-ဂုဏ်ပုဒ်၌ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ထူးတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အလုံးစုံကိုသိသော(သမ္ဘည္ဟတ)ဉာဏ်တော်ကို ပြည့်စေလျက် တည်၏၊ အခြေခံအကျင့် စရဏနှင့်ပြည့်စုံခြင်းသည် သနားခြင်းကြီးစွာ မဟာကရုဏာတော်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို (ပြည့်စေလျက် တည်၏)။ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံကို သိတော်မူသောကြောင့် (၀ါ-သမ္ဘည္ဟတ ဉာဏ်တော်ဖြင့်) အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွါးနှင့် အကျိုးမဲ့ကို သိတော်မူပြီးလျှင် သနားခြင်းကြီးစွာ မဟာကရုဏာရှင် ဖြစ်တော်မူသော ကြောင့် (၀ါ-မဟာကရုဏာတော်ဖြင့်) အကျိုးမဲ့ကို ကြဉ်ရှောင်စေ၍ အကျိုးစီးပွါး၌ ယှဉ်စေတော်မူပေ၏။ ထိုသို့ ယှဉ်စေခြင်းသည် ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံသော သူမြတ်၏ ကျင့်ရိုးကျင့်စဉ်ပင် ဖြစ်ပေသည်[1]။ ထိုသို့ အကျိုးစီးပွါး၌ ယှဉ်စေသောကြောင့် ဤမြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကတို့သည် ကောင်းမြတ်သောအကျင့်ရှိကြပေကုန်၏၊ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် မပြည့်စုံ

မှတ်ချက်

၁–ဤ ၀ါကျသည် ယထာ တံ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော-ဟူသော ပါဠိကို သိလွယ်အောင် ပြန်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။ အတိအကျ ပြန်လျှင် ဝိဇ္ဇာ စရဏနှင့် ပြည့်စုံသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်သည် (ယှဉ်စေသ)ကဲ့သို့ပင်တည်း-ဟု ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သော တိတ္ထိဆရာကြီးတို့၏ အတ္တန္တပ အစရှိသော ၁ တပည့်သာဝကတို့ ကဲ့သို့ မကောင်းသောအကျင့်ရှိကြသည် မဟုတ်ကြပေ။

(ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(၄) သုဂတဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၃၄။ တင့်တယ်သောသွားခြင်း ရှိတော်မူသောကြောင့်ရင်း၊ ကောင်းသောအရပ်သို့ သွားတော်မူသောကြောင့်ရင်း၊ ကောင်းစွာသွားတော်မူသောကြောင့်ရင်း၊ ကောင်းစွာ မြွက်ဆိုတော်မူတတ်သောကြောင့်ရင်း **သုဂတ** မည်တော်မူပေ၏။

ခွဲ၍ပြအံ့၊ သွားခြင်းကိုလည်း ဂတ-ဟု ဆိုအပ်၏၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ထိုသွားခြင်းသည်လည်း ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်း၍ တင့်တယ်ပေ၏။ ထိုသွားခြင်းသည် အဘယ်နည်း?ဟူမူ. (မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ)

မှတ်ချက်

၁–(၁) မိမိကိုယ်ကို ပူပန်ပင်ပန်းအောင် ကျင့်သောသူသည် အတ္တန္တပပုဂ္ဂိုလ် မည်၏၊ ၎င်းသည် အဝတ်မဝတ်ပဲကျင့်ခြင်း၊ တအိမ်တည်းမှရသော ထမင်းကိုသာစားခြင်း၊ တလုပ်မျှသာ စားခြင်း၊ တရက်ခြား စားခြင်း၊ ခုနစ်ရက်ခြား စားခြင်း၊ သစ်သီး သစ်ရွက်မျှကိုသာ စားခြင်း၊ မထိုင်ပဲ မလျောင်းပဲ ရပ်လျက်သာ နေခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လျက်သာ နေခြင်း၊ တနေ့လျှင် ၃-ကြိမ် ရေစိမ်ခြင်း အစရှိသော အကျင့်မျှားဖြင့် သူကိုယ်ကို ပင်ပန်းအောင် ကျင့်သည်။(၂)သူတပါးကိုပူပန်ပင်ပန်းအောင် ပြုကျင့်သောသူသည် ပရန္တပ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏၊ ၎င်းသည် ဆိတ်,သိုး,ဝက်,ကြက်,ဌက်,ကျွဲ,နွားသားကောင်တို့ကို သတ်ခြင်း၊ ငါးတို့ကို သတ်ခြင်း၊ သူတပါးဥစ္စာကို ခိုးခြင်း လုယူခြင်း၊ သူတပါးတို့ကို နှိပ်စက်ခြင်း သတ်ခြင်းတို့ဖြင့် သူတပါးတို့ကို ပူပန် ပင်ပန်းအောင် ပြုကျင့်သည်။ (၃) မိမိကိုယ်ကိုရော သူတပါးတို့ကိုရော ပူပန်

http://www.dhammadownload.com

အရိယာမဂ်ပေတည်း။ မှန်ပေ၏၊ ထိုတင့်တယ်သော အရိယာမဂ်တည်း ဟူသောသွားခြင်းဖြင့် ဘေးမဲ့ရာမှန် နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့ (သုဂတိဌ္ဌသော် လည်း) မငြိမတ္ထယ်ပဲ ကြွသွားတော်မူပေ၏၊ ဤသို့ တင့်တယ်သော ကြွသွား ခြင်းရှိတော်မူသောကြောင့် **သုဂတ**ော် မည်တော်မူပါပေ၏။ (၁)

ထို့ပြင် ဤမြတ်စွာဘုရားသည် သေခြင်းကင်းရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကောင်းသောအရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူပေ၏၊ ဤသို့ ကောင်းသောအရပ်သို့ ကြွသွားတော်မူသောကြောင့် **သုဂတ**ော် မည်တော်မူပါပေ၏။ (၂)

ထို့ပြင် ထိုထိုမဂ်ဖြင့် ပယ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာမျှားသို့ တဖန်မပြန် တော့ပဲ ကောင်းစွာသွားတော်မူပေ၏။ မှန်ပေ၏၊ "သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် အကြင်ကိလေသာတို့ကို ပယ်စွန့်အပ်ကုန်ပြီ၊ ထိုပယ်ပြီး ကိလေသာတို့သို့ တဖန်မပြန် တဖန်မလာ တဖန်မရောက်၊ ထို့ကြောင့် သုဂတ မည်၏။ပ။ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြင်ကိလေသာတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်ပြီ၊ ထိုပယ်ပြီး

မှတ်ချက်

ပင်ပန်းအောင် ပြုကျင့်သော သူသည် အတ္တန္တပ-ပရန္တပပုဂ္ဂိုလ် မည်၏။ ၎င်းသည် သူ၏ဘာသာရေး တရားရေးအရ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း အဝတ်အစား အနေအထိုင် ဆင်းရဲအောင် ကျင့်လျက် နွားကျွဲ,ဆိတ်,သိုး,မြင်း စသည် တို့ကိုလည်း သတ်၍ ယင်ပူဇော်ခြင်းကို ပြုသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့် သာဝကတို့သည် ထို အတ္တန္တပ စသော ပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးကဲ့သို့ ဖောက်ပြန် မှားယွင်းစွာ မကျင့်ကြ-ဟု ဆိုလို၏။

၁–သု-တင့်တယ်သော+ဂတ-သွားခြင်း = သုဂတ-တင့်တယ်သော သွားခြင်း ရှိသော ဘုရား၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ တင့်တယ်သော အမူအရာဖြင့် ကောင်းစွာသွား ခြင်းရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

၁–သု-ကောင်းသောနိဗ္ဗာန်သို့+ဂတ-ကြွသွားတော်မူသည်=သုဂတ- ကောင်း သောနိဗ္ဗာန်သို့ ကြွသွားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

ကိလေသာတို့သို့ တဖန်မပြန် တဖန်မလာ တဖန်မရောက်၊ ထို့ကြောင့် သုဂတ မည်၏"ဟူသော ဤစကားကို(မဟာနိဒ္ဒေသ၌) ဟောထား(အပ်) ပေသည်[1]။ တနည်းကား (ဤမြတ်စွာဘုရားသည်) ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရင်းမှစ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်တိုင်အောင် အမျှသုံးဆယ်သော ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဟူသော ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့် အလုံးစုံသော လောက၏ စီးပွါးချမ်းသာကိုသာလျှင် ပြုတော်မူသည်ဖြစ်၍ ၎င်း၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ကာမသုခနှင့် အတ္တကိလမထဟူသော ဤအဖျိုအစွန်း အယုတ်တရားတို့သို့ မကပ်ရောက်သည်ဖြစ်၍ဝင်း ကောင်းစွာ သွားတော်မူပေ၏[2]၊ ဤသို့ (အရိယာမဂ်ဖြင့်ဝင်း၊ ရှေးအဖို့ သမ္မာပဋိပတ်ဖြင့်ဝင်း)ကောင်းစွာ သွားတော်မူသောကြောင့်လည်း **သုဂတ**[3] မည်တော်မူပါပေ၏။ (၃)

မှတ်ချက်

၁–ခရီးသွားသောသူသည် လွန်ခဲ့ပြီးအရပ်သို့ ပြန်ပြန်လာနေလျှင် ခရီးမတွင်၊ ကောင်းသောသွားခြင်း မဟုတ်၊ မပြန်လာပဲ ရှေ့သို့သာ တွင်တွင်သွားပါမှ ခရီးတွင်သည်၊ ကောင်းသော သွားခြင်းဟု ဆိုသင့်ပေသည်။ ဤသို့သော ဖြစ်ပုံကိုရည်၍ စွန့်ပယ်ပြီး ကိလေသာမျှားသို့ ပြန်မလာတော့ပဲ သွားခြင်းကို ဤ၌ ကောင်းသောသွားခြင်းဟု ဆိုပေသည်။ ဤတိုင်အောင် အရိယာမဂ်ဖြင့် ကောင်းစွာသွားခြင်းကို ပြသည်။ ဤမှနောက်၌ ရှေးအဖို့ အကျင့်ဖြင့် ကောင်းစွာသွားခြင်းကို ပြသည်။

၂–ဤတိုင်အောင် ရှေးအဖို့ သမ္မာပဋိပတ်ဖြင့် ကောင်းစွာသွားခြင်းကိုပြသည်။

၃–သု-ကောင်းစွာ+ဂတ-သွားသည်=သုဂတ-နောက်သို့မပြန်ပဲ အရိယာမဂ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ကြွသွားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ၀၊-ဒီပင်္ကရာဘုရား၏ ခြေတော်ရင်းမှ ဗောဓိမဏ္ဍိုင် ကျအောင် သမ္မာပဋိပတ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ကြွသွားတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ကောင်းစွာ မြှက်ဆိုတော်မူတတ်ပေ၏၊ သင့်လျော်သောအရာ၌ သင့်လျော်သောစကားကိုသာလျှင် မြှက်ဆိုတော်မူတတ်ပေ၏၊ ဤသို့ သင့်လျော်သော စကားကောင်းကိုသာလျှင် ကောင်းစွာ မြှက်ဆိုတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း **သုဂတ**[1] မည်တော်မူပါပေ၏။ ထိုစကားရပ်၌ ယခုပြမည့်စကားသည် သာဓကသုတ်ပေတည်း။

"မြတ်စွာဘုရားသည် အကြင်စကားကို "မဟုတ် မမှန် အကျိုးမရှိ"ဟု သိတော်မူ၏၊ ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကလည်း မနှစ်သက် မမြတ်နိုး၊ ထိုသို့သောစကားကို မြတ်စွာဘုရားမပြောဆိုပေ (၁)[1]။ အကြင်စကားကိုလည်း "ဟုတ်၏ မှန်၏ အကျိုးမရှိ"ဟု မြတ်စွာဘုရားသိ၏၊ ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကလည်း မနှစ်သက် မမြတ်နိုး၊ ထိုသို့သော စကားကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မပြောဆိုပေ(၂)[2]။ အကြင်စကားကိုမူ "ဟုတ်၏ မှန်၏ အကျိုးရှိ၏"ဟု မြတ်စွာဘုရားသိ၏၊ ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကမူ မနှစ်သက် မမြတ်နိုးပေ၊ ထိုသို့သောစကား၌မူ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုစကားကို

မှတ်ချက်

၁–သု-ကောင်းစွာ+ဂဒ-မှ ဂတ-မြှက်ဆိုသည်=သုဂတ-ကောင်းသော စကားကို ကောင်းစွာမြှက်ဆိုတော်မူတတ်ပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၂–စကား ၆-မျိုးတို့တွင် ဤအမှတ် (၁) စကားသည် သီလရှိသူကို ဒုဿီလဟု ဆိုသော စကား အမျိုးမြတ်သူကို ဒုဋ္ဌန်းစဏ္ဍားဟု ဆိုသော စကားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

၃–ဤအမှတ် (၂) စကားသည် ဒုဿီလကို ဒုဿီလဟု ဆိုသောစကား၊ ဒုဋ္ဌန်းစဏ္ဍားကို ဒုဋ္ဌန်းစဏ္ဍားဟု ဆိုသောစကား၊ အကန်းကို အကန်းဟု အကျိုးကို အကျိုးဟု ဆိုသော စကားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပြောဆိုရန် သင့်လျော်သောအခါကာလကို သိပေ၏(၃)[1]။ မြတ်စွာဘုရား သည် အကြင်စကားကို "မဟုတ် မမှန် အကျိုးမရှိ"ဟု သိ၏၊ ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကမူ နှစ်သက်၏ မြတ်နိုး၏၊ ထိုသို့သောစကားကို မြတ်စွာဘုရား မပြောဆိုပေ(၄)[2]။ အကြင်စကားကိုလည်း "ဟုတ်၏ မှန်၏ အကျိုးမရှိ"ဟု မြတ်စွာဘုရားသိ၏၊ ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကမူ နှစ်သက်၏ မြတ်နိုး၏၊ ထိုသို့သောစကားကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား မပြောဆိုပေ (၅)[3]။ အကြင်စကားကိုမူ "ဟုတ်၏ မှန်၏ အကျိုးရှိ၏"ဟု မြတ်စွာဘုရားသိ၏ [၁၉၈]ယင်းစကားကို သူတပါးတို့ကလည်း နှစ်သက်၏ မြတ်နိုး၏၊ ထိုသို့သော စကားဌမူ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုစကားကို ပြောဆိုရန် သင့်လျော်သော အခါ

မှတ်ချက်

၁–ဤအမှတ် (၃) စကားသည် အရှင်ဒေဝဒတ်ကို အာပါယိက-အပါယ်ကျမည့်သူ၊ နေရယိက-ငရဲကျမည့်သူ စသည်ဖြင့် အမှန်ကိုပြ၍ သတိသံဝေဂရစေမည့် စကားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစကားမျိုးသည်ကား ဒေဝဒတ်နှင့် အပေါင်းပါစသည်တို့က မကြိုက်သော်လည်း ကြားနာရသူ အများတို့အား သံဃဘေဒက အကုသိုလ်မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်း စသည်ဖြင့် အကျိုးများစေနိုင်သော ကြောင့် ပြောသင့်သောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားက ပြောကြားတော်မူပေ၏။ အပြစ်ရှိသူကို အပြစ်ရှိကြောင်း သြဝါဒပေးသည့်အနေဖြင့် ပြောဆိုသော စကားသည်လည်း ဤအမှတ် (၃) စကား၌ သက်ဝင်၏။

၂–ဤအမှတ် (၄) စကားသည် ယဇ်ပူဇော်ခြင်းဖြင့် အကုသိုလ်အပြစ်ကင်းသည်၊ နတ်ပြည်သို့ ရောက်စေသည်-စသည်ဖြင့် ပြဆိုသော ဘာသာရေးစကား ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထုစကားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

၃–ဤအမှတ် (၅) စကားသည် အမှုမှန်ဖြင့် ဂုံးတိုက်သောစကား ဟုတ်မှန်သော တိရစ္ဆာနကထာစကား လာဘ်လာဘကိုမြော်၍ ဒကာ ဒကာမတို့အား မြှောက်ပင့်ပြောသော စကားမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကာလကို သိပေ၏(၆)။[1]" (ဤကား သာဓကသုတ်)ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကောင်းစွာ မြှက်ဆိုတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း **သုဂတ** မည်တော်မူ ပါပေ၏ဟု သိအပ်ပေသည်။(၄)

(သုဂတဂုဏ်တော်ဖွင့် ပြီး၏)။

(၅) **လောကဝိဒူဂုဏ်တော်အဖွင့်**

၁၃၅။ ထိုမှတပါး ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်လည်း လောကကို သိတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် **လောကဝိဒူ**[2] မည်တော်မူပါပေ၏။ခဲ့ရ်ပြအံ့။ (လောကဝိဒူမည်သော)ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်(ဒုက္ခဟူသော)သဘောရင်း အားဖြင့်ရင်း၊ ဖြစ်ကြောင်း သမุဒယအားဖြင့်ရင်း၊ ချုပ်ခြင်း-ချုပ်ရာ နိရောဓအားဖြင့်ရင်း၊ နိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းအားဖြင့်ရင်း ဤခပ်သိမ်း သော အပြားအားဖြင့် လောကကို သိတော်မူလေပြီ ဖောက်ထွင်း၍သိမြင် တော် မူလေပြီ။ ဤအဆိုသည် မြတ်စွာဘုရားဟောထားသော အောက်ပါ စကားနှင့်အညီပင် ဖြစ်သည်။

"အချင်းရှေဟိတဿ နတ်သား အကြင်အရပ်၌ မဖြစ် မအို မသေ မစုတေ ကပ်ရောက်၍မဖြစ်[3]၊ လောက၏ အဆုံးဖြစ်သော ထို မဖြစ် မအို

မှတ်ချက်

၁–ဤအမှတ်(၆) စကားသည် သင့်လျော်သောအရာဌာနဌ သင့်လျော်သော အခါ ဟောကြားသော ဒါနကထာ သီလကထာ စသော စကားမျိုး လောကအကျိုးစီးပွါးနှင့် စပ်သော စကားမျိုးဖြစ်သည်။

၂–လောက - လောကကို + ဝိဒူ - သိတော်မူသည်= **လောကဝိဒူ** - လောကကို သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။

၃–မစုတေ ကပ်ရောက်၍ မဖြစ်ဟူသော ဤ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အဆက်ဆက်မသေခြင်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြသည်ဟု အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ ဆိုး၏။ ဥပပါတ် အဖြစ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

မသေရာအရပ်ကို ခြေလျင်သွားခြင်းဖြင့် သိနိုင်သည် မြင်တွေ့နိုင်သည် ရောက်နိုင်သည်ဟု ငါမဟောပေ၊ အချင်းရောဟိတဿနတ်သား လောက၏ အဆုံးသို့ မရောက်မူ၍လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ ကုန်ဆုံးခြင်းကို ပြုခြင်းကို ငါ မဟောပေ၊ အချင်းရောဟိတဿနတ်သား စင်စစ်မှာမူ ငါသည် အမှတ် သညာလည်းရှိ, အသိစိတ်လည်းရှိသော တလံမျှလောက်သော ဤ ကိုယ်ခန္ဓာသာလျှင် လောကကိုလည်း[1] ပညတ်ဟောကြားပေ၏၊ လောက၏ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ပညတ်ဟောကြားပေ၏၊လောက၏ချုပ်ခြင်း-ချုပ်ရာ ကိုလည်း[2] ပညတ်ဟောကြားပေ၏၊ လောက၏ ချုပ်ခြင်း-ချုပ်ရာသို့ ရောက် ကြောင်း အကျင့်ကိုလည်း ပညတ်ဟောကြားပေ၏။

ခြေလျင်သွားခြင်းဖြင့် လောက၏ အဆုံးသို့ တရုံတခါမျှမရောက် နိုင်ချေ၊ လောက၏အဆုံးသို့ မရောက်လျှင်လည်း ဆင်းရဲဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ခြင်းမည်သည် မရှိချေ။

မှတ်ချက်

မသေခြင်း မဖြစ်ခြင်းကို ပြသည်ဟု ကေစိ ဆရာတို့က ဆိုသည်ဟု ဋီကာ၌ ပြ၏၊ ထိုကေစိဝါဒ သင့်သကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

၁–လောကကို ဟူသည်ကား ဒုက္ခသစ္စာကို .... အကျင့်ကို ဟူသည်ကား မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဤစကားဖြင့် "အချင်း ရောဟိတဿ ငါသည် ဤ သစ္စာ လေးပါးတို့ကို မြက်သစ်သား စသည်တို့၌ ပညတ်ဟောကြားသည် မဟုတ် ပေ၊ မဟာဘုတ်လေးပါးကို မှီသော ဤ သတ္တဝါ၏ ကိုယ်ထဲ၌သာလျှင် ပညတ်ဟောကြားပေသည်" ဟု ပြတော်မူ၏။ (သံ-၂ ပ-၁၀၉၊ အံ-၂ ဒု-၃၀၅)

၂–လောကနိရောဓကို- ဟူသည်ကား ထိုသခ်ါရလောက၏ ချုပ်ခြင်းကို၊ တနည်းကား ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင်ဟု (ဆိုလို၏)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့် စင်စစ် လောကကို သိတော်မူပြီးသောကောင်းသော ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော (၀၊-ကျင့်သုံးပြီးသောကြောင့်)ကိလေသာတို့ကို ငြိမ်းစေပြီးသော(၀၊-ငြိမ်းစေပြီးသောကြောင့်) (တဖန်ဘဝအသစ်ဖြစ်ဖွယ် မရှိသဖြင့်) လောက၏အဆုံးသို့ ရောက်တော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် လောက၏အဆုံးကို သိတော်မူပြီး၍ (၀၊-သိတော်မူသောကြောင့်) ဤလောကကိုဝင်း၊ တပါးသောလောကကိုဝင်း မတောင့်တတော့ပေ။ (ဤကားသာဓကသုတ်)

၁၃၆။ တနည်းသော်ကား-လောကတို့သည် သခ်ါရလောက သတ္တလောက သြကာသလောကဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိကုန်၏။ ထိုတွင် တပါးသော လောကကား အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အကြောင်းအာဟာရကြောင့် တည်နေခြင်းပင်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်လာရာ၌ သခ်ါရလောကကို သိအပ်၏။လောကသည် မြဲ၏ဟူ၍ဝင်း၊ လောကသည် မမြဲဟူ၍ဝင်း လာရာ၌ သတ္တလောကကို သိအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–သတ္တဝါတို့သည်-ဟူသော စကားသည် ပုဂ္ဂိုလ်ကို တည်ရာပြု၍ သတ္တဝါ ဟု ခေါ်သော ရူပ်နာမ်သခ်ါရတို့ကိုပင် ဆိုလိုသည်။

၂–ဣန္ဒြေတို့နှင့် စပ်သော သက်ရှိခန္ဓာ, ဣန္ဒြေတို့နှင့် မစပ်သော သက်မဲ့ခန္ဓာ ၂-မျိုးလုံးတို့ကို သခ်ါရလောက ဟု ခေါ်သည်။ (ဋီကာ)

၃–မိစ္ဆာ အယူရှိသောသူတို့အား သဿတ စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အတ္တဟူ၍ဝင်း၊ လောကဟူ၍ဝင်း ကြံဆခြင်းသည် သတ္တဝါလျှင် တည်ရှိရာ ရှိ၏၊ သခ်ါရတရားလျှင် တည်ရာ ရှိသည်မဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် "လောကသည် မြဲ၏ ဟူ၍ဝင်း။ ပ ။ သိအပ်၏"ဟု ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ) အသက်ရှင်နေသော အကောင်ဟု စွဲလမ်းအပ်သော သတ္တဝါကိုပင် သတ္တလောကဟု ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အကြင်မျှလောက်သော အရပ်၌ လ-နေတို့သည် လှည့်လည်ကုန်၏။ အရပ်မျက်နှာတို့ကို တင့်တယ်စေကုန်လျက် ထွန်းပကုန်၏။ ထိုမျှလောက် ကျယ်ပြန့်သော တထောင်အပြားရှိသော လောကသည်(ရှိ၏)[1]၊ ဤတထောင်မျှသော စကြာဝဠာလောက၌ သင်ဗြဟ္မာ၏ (သတ္တဝါတို့၏ အခြေအနေကို သိနိုင်သော) အစွမ်းသည် ဖြစ်လျက် ရှိပေ၏-

ဟူ၍ လာသောအရာ၌ သြကာသလောကကိုသိအပ်၏။ ထိုသုံးပါးသော လောကကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားသည် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ။

သိပုံကိုခွဲ၍ပြအံ့—"တပါးသော လောကကား အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အကြောင်းအာဟာရကြောင့် တည်နေခြင်းပင်တည်း၊ ၀၊-အကြောင်းအာဟာရကြောင့် တည်နေကြသော အလုံးစုံကုန်သော သတ္တဝါခေါ်သည့် သင်္ခါရတရားတို့သည် တပါးသောလောက မည်၏။ နာမ်နှင့်ရူပ်သည် ၂-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ သုံးပါးသောဝေဒနာတို့သည် ၃-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ၎ေးပါးသော အာဟာရတို့သည် ၄-ပါးသော [၁၉၉]လောကတို့ပေတည်း။ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည် ၅-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ၆-ပါးသော အတွင်းအာယတနတို့သည်

မှတ်ချက်

၁–လ-နေတို့ ထွန်းလင်းရာ အရပ်ကို စကြာဝဠာလောကတခု၊ ထိုသို့သော လောကတထောင်ကို ဗြဟ္မာ၏ ပိုင်နက် လောကခေတ်တခုဟု ဆိုလို၏။ ဤ၌ အရောင်အလင်းရှိသော နေသာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သည်၊ လကိုကား အမျှား၏ ပြောရိုးဆိုစဉ်အရ ထည့်သွင်း ဟောကြားသည်ဟု ယူရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

၆-ပါးသောလောကတို့ပေတည်း။ ခုနစ်ပါးသော ဝိညာဏဌိတိတို့သည် ခုနစ်ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ရှစ်ပါးသော လောကဓံတရားတို့သည် ရှစ်ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ၉-ပါးသော သတ္တာဝါသတို့သည် ၉-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ဆယ်ပါးသော ရုပ်အာယတနတို့သည် ဆယ်ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့သည် ၁၂-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း။ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့သည် ၁၈-ပါးသော လောကတို့ပေတည်း"ဟု (ဆိုအပ်သော) ဤသခါရလောကကိုလည်း ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ။

ထိုပြင် ဤမြတ်စွာဘုရားသည်သတ္တဝါအားလုံးတို့၏(လည်း)အာသယကို?

မှတ်ချက်

၁–နာနတ္တကာယနာနတ္တသညီ (၁) နာနတ္တကာယကေတ္တသညီ (၂) ကေတ္တကာယနာနတ္တသညီ (၃) ကေတ္တကာယကေတ္တသညီ (၄) အာကာသာနဉ္စာယတနသညီ (၅) ဝိညာဏဉ္စာယတနသညီ (၆) အာကိဉ္စညာယတနသညီ (၇) ဤ ၇ ပါးကို ဝိညာဏဌိတိ ၇-ပါးဟု ခေါ်သည်၊ ၎င်းတို့၏အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မြန်မာပြန် စတုတ္ထတွဲ နှာ ၁၄၅-၆ အောက်ခြေမှတ်ချက်တို့၌ ကြည့်ပါ။

၂–ဝိညာဏဌိတိ (၇)ပါးထဲ၌ အသညသတ္တာဝါသနှင့် နေဝသညာ သတ္တာဝါသတို့ကို ထည့်လိုက်လျှင် သတ္တာဝါသ ၉-ပါး ဖြစ်သည်။

၃–စိတ်၏ ကိန်းဝပ်ရာကို အာသယဟု ခေါ်သည်၊ သဿတအယူ၌ အလေ့အလာမျှားသော သူသည် ရံခါ ဥစ္ဆေဒအယူ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူတို့ကို လက်ခံသော်လည်း မိမိ၏ သဿတအယူသို့သာလျှင် ပြန်၍ ရောက်နေတတ်၏။ ဥစ္ဆေဒအယူ၌ အလေ့အလာ မျှားသောသူသည်လည်း ထိုအတူပင် ဥစ္ဆေဒအယူသို့သာလျှင် ပြန်၍ ရောက်နေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ–ဟူသော ဤ ၂-ပါးသည် ဝဋ္ဋကို မှီသော ပုထုဇဉ်တို့၏ စိတ်ဓာတ် ကိန်းရာ အာသယ ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယထာဘူတ ဉာဏ်

http://www.dhammadownload.com

သိတော်မူ၏၊ အနုသယကို[1] သိတော်မူ၏၊ စရိုက်ကို[2] သိတော်မူ၏၊ အဓိမုတ္တိကို[3] သိတော်မူ၏။ ပညာမျက်စိ၌ ကိလေသာမြူနည်းသော သတ္တဝါတို့ကို ပညာမျက်စိ၌ ကိလေသာမြူများသော သတ္တဝါတို့ကို (သိတော်မူ၏)၊ ဣန္ဒြေထက်သော သတ္တဝါတို့ကို ဣန္ဒြေနုသော သတ္တဝါတို့ကို (သိတော်မူ၏)၊ကောင်းသောအခြင်းအရာရှိသော သတ္တဝါတို့ကို မကောင်းသော အခြင်းအရာရှိသော သတ္တဝါတို့ကို (သိတော်မူ၏)၊ သိနားလည်စေရန် လွယ်ကူသော သတ္တဝါတို့ကို သိနားလည်စေရန် ခဲယဉ်းသော သတ္တဝါတို့ကို (သိတော်မူ၏၊) (တရားထူးကိုသိရန်) ဖြစ်ထိုက်သောသတ္တဝါတို့ကို မဖြစ်ထိုက်သော သတ္တဝါတို့ကို သိတော်မူ၏။ ထိုသို့သိတော်မူသောကြောင့် ဤမြတ်စွာဘုရားသည် သတ္တဝါ အပေါင်းဟူသော သတ္တလောကကိုလည်း ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ။

မှတ်ချက်

ခေါ်သော မဂ်ဉာဏ်သည်ကား ဝဋ္ဋကင်းရာကို မှီသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏ စိတ်ဓာတ်ကိန်းရာ အာသယပေတည်း။ ဤ အာသယ ၄-ပါးကို အာသယ ဟု ဆိုသည်။

၁–အကြောင်းညီညွတ်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ကာမရာဂ ပဋိဃ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဘဝရာဂ အဝိဇ္ဇာ–ဟူသော ဤ ကိလေသာ (၇) ပါးကို အနုသယ ခေါ်သည်။

၂–စရိုက်ဟူသည်မှာ သုစရိုက် ဒုစ္စရိုက်ပင် ဖြစ်သည်၊ တနည်းကား ရာဂ ဒေါသ မောဟ သဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓိ ဝိတက်ဟူသော စရိုက် ၆-ပါးပင် ဖြစ်သည်။ (ဋီကာ)

၃–အဓိမုတ္တိ ဟူသည်မှာ စိတ်နေ စိတ်ထား အလိုအဇ္ဈာသယပင် ဖြစ်သည်။ တချို့က ယုတ်ညံ့သော စိတ်နေ စိတ်ထား ရှိသည်၊ ၎င်းကိုဟီနာဓိမုတ္တိ ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။ တချို့ကမြင့်မြတ်သော စိတ်နေစိတ်ထား ရှိသည်၊ ၎င်းကို ပဏီတာဓိမုတ္တိ ပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၇။ သတ္တလောကကို သိတော်မူသကဲ့သို့ပင် (သတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာ) ဩကာသလောကကိုလည်း သိတော်မူလေပြီ။ ခွဲ၍ ပြရလျှင်-တခုသော စကြာဝဠာသည် အလျားအားဖြင့်ရင်း၊ အနံအားဖြင့်ရင်း ယူဇနာပေါင်း တသန်းနှစ်သိန်းသုံးထောင့်လေးရာ့ငါးဆယ် (၁၂၀၃၄၅၀) ရှိ၏။ ပတ်လည်အားဖြင့်မူကား—

(စကြာဝဠာတခု၏) အလုံးစုံသော ပတ်လည်အဝန်းသည် (ယူဇနာပေါင်း) သုံးသန်း ခြောက်သိန်း တသောင်း သုံးရာ့ ငါးဆယ် (၃၆၁၀၃၅၀) ရှိ၏။[1]

ထိုစကြာဝဠာ၌—

ဤ မဟာပထဝီမြေကြီးကို အထုအားဖြင့် (ယူဇနာ) နှစ်သိန်းလေးသောင်း (၂၄၀၀၀၀)ဟူသော ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။[2]

မှတ်ချက်

၁–သိပ္ပံဆရာတို့ အဆိုအားဖြင့် ပလူတိုခေါ်သော ဂြိုဟ်သည် နေမှအဝေးဆုံးဖြစ်သည်၊ ၁-စက္ကန့်လျှင် ၃-မိုင်သွားသည်၊ ၂၄ဂ-နှစ်မှာ နေကို တပတ်ပတ်မိသည်၊ ၎င်းဂြိုဟ်သည် နေမှ ၃,၆၇၅,၀၀၀,၀၀၀-မိုင်ဝေးသည်ဟု ဆို၏၊ ထို အကွာအဝေး၏ ၂-ပြန်ဆိုလျှင်ပင် မိုင်ပေါင်း ၇,၃၅၀,၀၀၀,၀၀၀ ဖြစ်သည်၊ ၎င်းမှာ ထို ပလူတိုဂြိုဟ်၏ လမ်းကြောင်းမျှသာ ရှိသေးသည်။ နေ စကြာဝဠာ၏ အကျယ်အဝန်းကား ထိုထက်ပင် ကျယ်သည်ဟု ဆိုဖွယ်ရှိသေး၏။ နီးနှော ချင့်ချိန်ကြည့်ရန် ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၂–သိပ္ပံဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ကမ္ဘာမြေကြီးသည် အပြားမဟုတ်၊ အလုံးဖြစ်သည်၊ ၎င်း၏အချင်းမှာ ၇,၉၁၈-မိုင်မျှသာ ရှိသည်၊ လုံးပတ်မှာလည်း ၂၃,၇၅၄-မိုင်မျှသာ ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယခုခေတ်၌ လေယာဉ်ဖြင့်ရင်း၊ အာကာသယာဉ်ဖြင့်ရင်း ကမ္ဘာမြေကြီးကို အကြိမ်ကြိမ် လှည့်ပတ်

http://www.dhammadownload.com

ထိုမဟာပထဝီမြေကြီး၏ပင်လျှင် အောက်ခံတည်ရာဖြစ်သော—

ရေသည် အထုအားဖြင့် (ယူဇနာ) လေးသိန်းရှစ်သောင်း (၄၈၀၀၀၀) ဟူသော ဤမျှအထုရှိသည်ဖြစ်၍ လေထုပေါ်၌ တည်လျက်ရှိလေသည်။

ထိုရေထု၏ အောက်ခံတည်ရာဖြစ်သော—

လေသည်လည်း (ယူဇနာ) ကိုးသိန်း ခြောက်သောင်း (၉၆၀၀၀၀)တိုင်အောင် အာကာသ-ဟင်းလင်းပြင်ထဲ၌ သက်ဝင်လျက်ရှိလေ၏။ ဤအတိုင်းအရှည်သည် (လူတို့၏နေရာ)သြကာသ လောက၏ တည်နေပုံတည်း။

ဆက်၍ပြဦးအုံ၊ ဤဆိုခဲ့ပြီးသည်အတိုင်း ကောင်းစွာတည်နေသော ဤမြေပြင်လောကဌ—

[၂၀၀] မြင့်မိုရ်တောင်မြတ်သည် ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် (၈၄၀၀၀၀) မဟာသမုဒ္ဒရာထဲ၌ နစ်မြုပ်လျက်ရှိ၏[1]။ ယူဇနာပေါင်း ထိုမျှလောက်(၈၄၀၀၀၀)ပင် အထက်ကောင်းကင်သို့ မြင့်တက်လျက်ရှိပေ၏။

ထိုမြင့်မိုရ်တောင်၏ ပမာဏအောက် အစဉ်အတိုင်း ထက်ဝက်ထက်ဝက်သော ပမာဏဖြင့် အောက်ခံမြုပ်လျက် အထက်သို့

မှတ်ချက်

နေကြသည့်ပြင် မြေကြီးကို ဓာတ်ပုံမျှားလည်း ရိုက်ပြထားသောကြောင့် ၎င်းတို့အဆိုကို ငြင်းပယ်ရန် ခဲယဉ်း၏။

၁–ယခုခေတ်၌ သမုဒ္ဒရာကို တိုင်းထွာသူတို့က အနက်ဆုံးနေရာမှာ ၅-မိုင်ကျော်သာ ရှိသည်ဟု ဆိုကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဆိုထားသော ယူဇနာကို အဘယ်သို့သော ယူဇနာနည်းဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

တက်လျက်ရှိကုန်သော[1] နတ်တို့၏နေရာဖြစ်ကုန်သော[2] အမျိုးမျိုး သော ရတနာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်ကုန်သော[3]—

ကြီးကျယ်သော ယုဂန္ဓိုရ်တောင် ဣသဓရတောင် ကရဝိက တောင် သုဒဿနတောင် နေမိန္ဓရတောင် ဝိနတကတောင် အဿကဏ်တောင်-ဟူကုန်သော –

ဣခုနစ်ခုသော တောင်ကြီးတို့သည် မြင့်မိုရ်တောင်၏ ပတ်လည် အရပ်၌ (တည်ရှိကုန်၏) နတ်မင်းကြီးတို့၏ နေရာဖြစ်ကုန်၏၊ နတ်နှင့်ဘီလူးတို့ မှီဝဲနေထိုင်ရာ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဟိမဝန္တာတောင်သည် ယူဇနာငါးရာမြင့်၏[4]၊ အလျားအနံ အားဖြင့် ယူဇနာသုံးထောင် ကျယ်ပြန့်၏။ ရှစ်သောင်းလေး ထောင်သော တောင်ထွတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

နဂ-မသွားတတ်-ဟူသော အမည်ရှိသော[5] ဇမ္ဗု-သပြေပင်သည် ပင်စည်၏လုံးပတ်အားဖြင့် ၁၅-ယူဇနာရှိ၏၊ ပင်စည်နှင့်အကိုင်း

မှတ်ချက်

၁–ကုန်သော....ဟူသော ဣ ဝိသေသနပုဒ်မျှားကို တောင်ကြီးတို့သည် ပုဒ်နှင့် စပ်ပါ။

၂–ယခုခေတ်၌ ဟိမဝန္တာတောင်ကို တိုင်းတာသော သူတို့ကဂင်း၊ တောင်ထိပ် အရောက် တက်နိုင်သော သူတို့ကဂင်း၊ ၅-မိုင်ကျော်မျှသာ မြင့်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ထို့ကြောင့် ပြထားသော ယူဇနာနှင့် ရှေးကတိုင်းတာပုံကို စဉ်းစားဖွယ် ရှိ၏။

၃–နဂဝှယာ–ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ နဂ-သည် မသွားတတ်သော သစ်ပင်ဟု အနက်ရှိ၏၊ ရုက္ခ-သစ်ပင်-ဟူသည်နှင့် အတူတူပင်၊ အဝှယ-အမည်၊ နာမနှင့်

http://www.dhammadownload.com

အခက်တို့၏ အလျားအားဖြင့် ယူဇနာငါးဆယ်စီရှိ၏၊ ထက်ဝန်းကျင် ပတ်လည်အားဖြင့် ယူဇနာတရာကျယ်ပြန့်၏၊ ထိုမျှလောက် (ယူဇနာတရာ)ပင် မြင့်ပေ၏[၁]၊ ယင်းသပြေပင်၏ အစွမ်းကြောင့် ဇမ္ဗုဒီပ-ဇမ္ဗုဒီပ်ကျန်းဟု ထင်ရှားပေသည်။

ဆက်၍ဆိုဦးအံ့—ပြဆိုခဲ့သော ဇမ္ဗုသပြေပင်၏ ဤပမာဏသည်ပင်လျှင် အသူရာနတ်တို့၏ စိတြပါဠလိခေါ်သော သခွတ်ပင်၏ရင်း၊ ဂဠုန်တို့၏ လက်ပံပင်၏ရင်း၊ အပရဂေါယာနခေါ် အနောက်ကျန်း၌ ထိန်ပင်၏ရင်း၄၊ ဥတ္တရကုရုခေါ် မြောက်ကျန်း၌ ကပ္ပရုက္ခခေါ် ပဒေသာပင်၏ရင်း၄၊ ပုဗ္ဗဝိဒေဟခေါ် အရှေ့ကျန်း၌ ကုက္ကိုပင်၏ရင်း၄၊ တာဝတိန်သာနတ်ပြည်တို့၌ ပင်လယ်ကသစ်ပင်၏ရင်း အတိုင်းအရှည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကြောင့် ရှေးဆရာတို့က—

မှတ်ချက်

အတူတူပင်၊ ပါဠိဂါထာပါဒ၌ အက္ခရာရှစ်လုံးပြည့်အောင် ဆိုထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်အထူးကား မရှိပေ။

၁–ဤဇမ္ဗုသပြေပင်ကြီးသည် အဘယ်အရပ်၌ တည်ရှိသနည်း? ဟူမူ-ဟိမဝန္တ-ပမ္ဘတေ ဇာတာ ကပ္ပဋ္ဌာယိနီ-ဟူသော အဂ္ဂတ္ထရအဋ္ဌကထာ (ပ-နှာ ၃၇၇) အဆိုအရအားဖြင့် ဟိမဝန္တာတောင်ပေါ်၌ တည်ရှိနေသည် တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်နေသည်-ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ ထို့ပြင် သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ (ပ-နှာ ၂၅၉)၌မူ "ထိုသပြေပင်ကြီး၏ ဘေးသို့ထွက်သော တခုတခုသော ကိုင်းကြီးများသည် ယူဇနာ ငါးဆယ်စီရှိကြသည်ဟူ၍ဝင်း၊ ထိုကိုင်းကြီးတို့၌ မဟန္တာ မဟန္တာ နဒီယော သန္ဒန္တိ-ကြီးစွာ ကြီးစွာကုန်သော မြစ်ကြီးများ စီးနေကြသည်"ဟူ၍ဝင်း ပြဆိုထားချက်ရှိသေး၏။

၂–ဤထိမ်ပင် ပဒေသာပင် ကုက္ကိုပင်ကြီးများ၏ တည်နေရာကို ဖော်ပြသော ကျမ်းစာ မထင်ရှားပေ။

http://www.dhammadownload.com

"သဒ္ဓတ်ပင် လက်ပံပင် သပြေပင် နတ်တို့၏ ပင်လယ်ကသစ်ပင် ထိန်ပင် ပဒေသာပင် (ပမာဏတူညီသော ဤ ၆-ပင်သည်) ကုက္ကိုပင်ဖြင့် ခုနစ်ခုမြောက်ဖြစ်သည်" ဟု မိန့်ဆိုကြပေသည်။

စကြာဝဠာတောင်သည် မဟာသမုဒ္ဒရာ၌(ယူဇနာ)ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင် သက်ဆင်းနစ်မြုပ်လျက်ရှိ၏၊ ထိုမျှလောက်(ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်)ပင် ရေမျက်နှာပြင်မှ အထက်သို့မြင့်တက်လျက် ရှိ၏၊ ဤစကြာဝဠာတောင်သည် ဆိုခဲ့ပြီးသော အလုံးစုံသော လောကဓာတ်ကို ပတ်ဝန်းကျင်မှ ခြံရံလျက် တည်၏[1]။

ထိုလောကဓာတ်၌ လဝန်းသည် ၄၉-ယူဇနာရှိ၏[2]၊ နေဝန်းသည် ယူဇနာ ၅၀-ရှိ၏[3]၊ တာဝတိံသာနတ်ဘုံသည် ယူဇနာတသောင်းရှိ၏၊ ထို့အတူပင် အသူရာနတ်ဘုံသည်ဌင်း၊ အဝီစိငရဲကြီးသည်ဌင်း၊ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း

မှတ်ချက်

၁–သိပ္ပံဆရာတို့၏ အဆိုအရ ကမ္ဘာမြေကြီးမှာ အလုံးဖြစ်၍ ဤကဲ့သို့ စကြာဝဠာတောင် မရှိ၊ ရှိရန်လည်း လိုမည်မဟုတ်ပေ။

၂–သိပ္ပံဆရာတို့ကမူ လ-၏ အချင်းသည် မိုင် ၂၀၀၀-ခန့်၊ လုံးပတ်သည် မိုင် ၆,၀၀၀-ခန့်ရှိသည်ဟူ၍ဌင်း၊ ဤကမ္ဘာမြေကြီးမှ မိုင်ပေါင်း ၂၄၀,၀၀၀-ခန့် ဝေးသော ကောင်းကင် ပတ်လမ်း၌ ဤကမ္ဘာမြေကြီးကို လှည့်ပတ်နေသည်ဟူ၍ဌင်း ဆိုကြ၏။

၃–သိပ္ပံဆရာတို့ကမူ နေသည် အချင်းအားဖြင့် ၈၆၄,၃၉၃-မိုင်ခန့် ရှိသည်ဟူ၍ဌင်း၊ အလေးချိန်အားဖြင့် ဤကမ္ဘာမြေကြီးမျိုး ၃၂၉,၀၀၀-၏ အလေးချိန်နှင့် ညီမျှသည်ဟူ၍ဌင်း၊ ဤကမ္ဘာမြေမှ မိုင်ပေါင်း ၉၂,၈၉၇,၀၀၀-ခန့် ဝေးသည်ဟူ၍ဌင်း ဆိုကြ၏။

http://www.dhammadownload.com

(အိန္ဒိယ)သည်ရင်း[1] ယူဇနာတသောင်းစီပင် ရှိ၏။ အပရဂေါယာနကျွန်းသည် ယူဇနာခုနစ်ထောင်ရှိ၏။ [၂၀၁] ပုဗ္ဗဝိဒေဟာကျွန်းသည် ထို့အတူ ယူဇနာ ခုနစ်ထောင်ရှိ၏။ ဥတ္တရကုရုကျွန်းသည် ယူဇနာရှစ်ထောင်ရှိ၏။ ဤကျွန်းကြီး ၄-ခုတို့တွင် တခု တခုသော ကျွန်းကြီးသည် ငါးရာ ငါးရာသော ကျွန်းငယ်အခြံအရံရှိ၏[2]။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ထိုအလုံးစုံသည်လည်း တခုသောစကြာဝဠာတခုသောလောကဓာတ်မည်၏။ထိုသို့သော စကြာဝဠာသုံးခုတို့၏အကြားဌ် လောကန္တရိက်ငရဲတို့သည် ရှိကုန်၏[3]။

မှတ်ချက်

၁–အသောက ကျောက်စာတို့ဌ် ပြည်နီးချင်းနိုင်ငံတို့ကို ဖော်ပြထားသော ကြောင့်ရင်း၊ သိရိဓမ္မာသောကမင်းသည် ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံးကိုအစိုးရသည်ဟု အဌကထာတို့ဌ် ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဒီဃနိကာယ် မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ်ဌ် ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းမြေပုံကို မြောက်ဖက်ဌ် ကျယ်၍ တောင်ဖက်ဌ် လှည်းဦးသဏ္ဌာန်ရှိသည်ဟု ဆိုသောကြောင့်ရင်း ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်းဟူသည်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံပင် ဖြစ်ကြောင်းသိအပ်ပေသည်။

၂–ယခုခေတ်ဌ် ကျွန်းငယ်တို့သည် ငါးရာစီသာမကပဲ အလွန်များနေသည်ဟု ဆိုကြ၏၊ အင်ဒိုနီးရှားတနိုင်ငံတည်းမှာပင် ကျွန်းပေါင်း သုံးထောင်ကျော်ရှိသည်ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဤဌ် ဆိုထားသော ကျွန်းငယ်ငါးရာစီမှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းကဲ့သို့ လူနေကျွန်းငယ်များကိုသာ ဆိုသည်ဟူ၍ရင်း၊ကမ္ဘာဦးက တည်ရှိနေပုံကိုသာ ဆိုသည်ဟူ၍ရင်း ယူလျှင် သင့်ရာ၏။

၃–လင်ပန်းကြီးသုံးခုကို စပ်၍ချထားလျှင် ၎င်းတို့၏ အကြားအရပ်ကဲ့သို့ စကြာဝဠာသုံးခုစပ်ရာ အကြားအရပ်တို့ဌ် လောကန္တရိက်ငရဲများ တည်ရှိနေကြသည်၊ ထိုငရဲများဌ် လ-နေတို့၏ အလင်းရောင်မရှိ၊ အမှောင်အတိဖြစ်၏။ ထိုငရဲဌ် ကျရောက်နေသော သတ္တဝါတို့သည် စကြာဝဠာနယ်သတ် တောင်ကမ်းပါးရံဌ် လင်းနို့များကဲ့သို့ ရှရှတွားလျက် သွားနေကြ၏၊ တဦးနှင့်တဦး ထိပါး၍ တွေ့ကြသောအခါ အစာဟု ယူဆ၍ ဖမ်းယူသတ်ဖြတ်ကြ၏၊ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (တည်နေကုန်သော) အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိကုန်သော အနန္တစကြာဝဠာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အနန္တလောကဓာတ်တို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသိနိုင်သော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်ဖြင့် သိတော်မူလေပြီ ဖောက်ထွင်း၍ မြင်တော်မူလေပြီ။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သြကာသလောကကိုလည်း ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် သိတော်မူလေပြီ ။ ဤသို့ လောကသုံးပါးကို သိပုံအရအားဖြင့်

မှတ်ချက်

အချင်းချင်း ဖမ်းယူသတ်ဖြတ်ကြသောအခါ တွယ်ကပ်ရာ တောင်ကမ်းပါးရံမှ ပြုတ်ကျကာ ကမ္ဘာမြေ၏ အောက်ခံရေထဲသို့ ကျလေကုန်၏၊ ကျလျှင် အလွန်ခါးစပ်သော ရေထဲ၌ မုန့်ညက်များကဲ့သို့ အရည်ပျော်သွားကြလေ၏၊ ကံမကုန်သေးလျှင် တောင်ကမ်းပါးရံ၌ တဖန် ရောက်နေကြပြန်၏။ အဘယ်သို့သောကံကြောင့် ထိုင်ရဲ၌ ဖြစ်ရသနည်း?ဟူမူ-အမိအဘ တရားစောင့်သော ရဟန်းသူမြတ်တို့အား ကြမ်းကြုတ်သော ပြစ်မှားမှု နေ့စဉ် ရက်စက်စွာ သတ်ဖြတ်နှိပ်စက်မှု အကုသိုလ်ကံများကြောင့် ထိုင်ရဲ၌ ဖြစ်ကြရသည်ဟူ၏။ (ဒီဃနိကာယ မဟာဝဂ္ဂအဋ္ဌကထာနှာ ၂၆) နေစကြာဝဠာ သုံးလေးခုတို့၏ အကြားကိုလည်း လောကန္တရိက်ဟု ဆိုနိုင်၏။

ဤအရာ၌ အထူးသတိပြုဖွယ်မှာ-ကမ္ဘာမြေကြီးစသည်နှင့်စကြာဝဠာတည်နေပုံ အသေးစိတ် ပြဆိုချက်များကို ပါဠိတော်ကျမ်းဂန်တို့၌ မတွေ့ရပေ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ရေးသားစီရင်သည်ဟု ယူဆအပ်သော ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်းတွင်လည်း ဤလောကဝိဒူ ဂုဏ်တော်အဖွင့်၌ ထိုသို့သော ပြဆိုချက်မရှိပေ။

၁–ဤဝါကျသည် နိဂုံးချုပ်စကားဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေးဝါကျနှင့် ထပ်တူဖြစ်နေသည်ဟု မထင်မှတ်အပ်ပေ။

http://www.dhammadownload.com

လည်း ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် လောကကို သိတော်မူပြီးဖြစ်သော ကြောင့် လောကဝိဒူ မည်တော်မူပါပေ၏။

(လောကဝိဒူဂုဏ်တော်အဖွင့်ပြီး၏)။

(၆-က) အနုတ္တရဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၃၇။ ထိုမှတပါး မိမိထက် ဂုဏ်တူဖြင့် သာလွန်၍ထူးမြတ်သူ[1] တစုံတယောက်မျှ မရှိသောကြောင့် ဤမြတ်စွာဘုရားထက် လွန်ကဲမြင့်မြတ်သောသူသည် မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် **အနုတ္တရ**[2] မည်တော်မူပါပေ၏။ ထိုစကားမှန်ပေ၏—ဤမြတ်စွာဘုရားသည် သီလဂုဏ်ဖြင့်လည်း အလုံးစုံသော (သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော)လောကကို လွှမ်းမိုးကျော်လွန်ပေ၏၊ သမာဓိဂုဏ်ဖြင့်လည်း.....ပညာဂုဏ်ဖြင့်လည်း..... ဝိမုတ္တိဂုဏ်ဖြင့်လည်း.....ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်ဖြင့်လည်း လွှမ်းမိုးကျော်လွန်ပေ၏၊ သီလဂုဏ်ဖြင့်လည်း (တခေတ်တည်း၌) တူသူမရှိပေ၊ တူသူမရှိသော အတိတ်အနာဂတ်ဘုရားတို့နှင့်သာ တူတော်မူပေ၏၊ ပုံတူမရှိပေ တထပ်ထည်းတူသူမရှိပေ ပြိုင်ဘက်

မှတ်ချက်

၁–သာလွန်၍ ထူးမြတ်သူ မရှိဟူသောစကားရပ်၌ သာလွန်၍-ဟူသောစကားကို ဆိုခြင်းသည် **အနုတ္တရ**-လွန်ကဲထူးမြတ်သူမရှိ-ဟူသောပုဒ်၏ **အနက်**ဖွင့် ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း၊ ထူးရုံသာ ထူးမြတ်သောသူရှိသောကြောင့် ဆိုခြင်းကား မဟုတ်ပေ၊ မှန်ပေ၏-နတ်မျှားနှင့်တကွသော လောကဌ် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သဒိသကပ-တူလုနီးပုဂ္ဂိုလ်သော်လည်း တစုံတယောက်မျှ မရှိချေ၊ တူသောသူ အဘယ်မှာရှိအံ့နည်း၊ထူးမြတ်သူ မရှိသည်ဌ်ဆိုဖွယ်ပင်မရှိပေ။(ဋ)

၂–**အန**-မရှိ + **ဥတ္တရ** - လွန်ကဲထူးမြတ်သူ= **အနုတ္တရ** - လွန်ကဲ ထူးမြတ်သူမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်တော်မူပေသော မြတ်စွာဘုရား။

http://www.dhammadownload.com

တူသူမရှိပေ။ ပ။ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်ဖြင့်လည်း (တခေတ်တည်း၌) တူသူ မရှိပေ.....ပြိုင်ဘက်တူသူမရှိပေ၊ ဤအဆိုသည် မြတ်စွာဘုရား ဟောထားသော အောက်ပါစကားနှင့်အညီပင် ဖြစ်သည်။

"နတ်မျိုးနှင့်တကွ မာရ်နတ်နှင့်တကွ ဗြဟ္မာမျိုးနှင့်တကွသော လောကဌ၌ ရဟန်းသူမြတ်မျိုးနှင့်တကွ လူမင်းဟူသောနတ်မျိုး သာမန်လူမျိုးနှင့်တကွသော သတ္တဝါအပေါင်း၌ မိမိထက်သာလွန်၍ သီလနှင့် ပြည့်စုံသော အခြားသော ရဟန်းကိုသော်၎င်း၊ သူမြတ်ကိုသော်၎င်း ငါ မမြင်ပေ" ဤသို့စသည်ကို ချဲ့၍ သိအပ်၏။ ဤအတူပင် အဂ္ဂပသာဒသုတ် စသည်တို့ကိုလည်း (သိအပ်၏)[1]။ ငါ့မှာ ဆရာမရှိ-အစရှိသော ဂါထာတို့ ကိုလည်း ချဲ့၍သိအပ်ကုန်၏။

(အနုတ္တရဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

၁–ရဟန်းတို့ အခြေမရှိ သတ္တဝါများ အခြေနှစ်ချောင်းရှိ သတ္တဝါများ အခြေလေးချောင်းရှိ သတ္တဝါများ အခြေများသော သတ္တဝါများ ရူပ်ရှိသတ္တဝါများ ရူပ်မဲ့သတ္တဝါများ သညာရှိသတ္တဝါများ သညာမဲ့သတ္တဝါများ သညာကြမ်းမရှိမူ၍ သညာနုမကင်းသော သတ္တဝါများတို့သည် အကြင်မျှလောက်ရှိကုန်၏၊ ထိုရှိသမျှသတ္တဝါတို့ထက် အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားကို အမြတ်ဆုံးဟု ဆိုအပ်ပေ၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်သူတို့သည် ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရား၌ ကြည်ညိုကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် အမြတ်ဆုံး၌ ကြည်ညိုသည်မည်ကုန်၏။ အမြတ်ဆုံး၌ ကြည်ညိုသောသူတို့အား အမြတ်ဆုံးအကျိုးသည် ဖြစ်ပွါးလေ၏-အမြတ်ဆုံးအကျိုးကို ရလေ၏။ (အဂ္ဂပသာဒသုတ်)

http://www.dhammadownload.com

(၆-ခ) ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၃၉။ ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ား(ပုဂ္ဂိုလ်)တို့ကို သွားစေတတ်-မောင်းနှင်တတ်သောကြောင့် **ပုရိသဒမ္မသာရထိ** မည်တော်မူပေ၏။ (သွားစေတတ်၏-ဟူသော စကားဖြင့်) ယဉ်ကျေးစေတတ်၏ ဆုံးမတတ်၏-ဟု ဆိုလို၏။ ထိုစကားရပ်၌ (ပုရိသဒမ္မ)ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ဟူသည်ကား မယဉ်ကျေးကြသည်ဖြစ်၍ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမခြင်းငှါ သင့်ကုန်သော တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့သည်ရင်း၊ လူယောကျ်ားတို့သည်ရင်း၊ နတ်ယောကျ်ားတို့သည်ရင်း (ပုရိသဒမ္မ)ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့မည်ကုန်၏။ ထိုစကားမှန်ပေ၏—မြတ်စွာဘုရားသည် အပလာလနဂါးမင်း, စူဠောဒရ, မဟောဒရ, အဂ္ဂိသိခ, ဓူမသိခ, အရဝါဠနဂါးမင်း[၂], ဓနပါလကဟူ၍လည်းခေါ်သော နာဠာဂိရိဆင် အစရှိကုန်သော တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ားတို့ကိုလည်း ဆုံးမတော်မူလေပြီ အဆိပ်မရှိအောင် ပြုတော်မူလေပြီ သရဏဂုံနှင့် သီလတို့၌ တည်စေတော်မူလေပြီ။ နိဂဏ္ဌ၏သားသစ္စက, အမ္ဗဋ္ဌလုလင်, ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား, သောဏဒဏ္ဍပုဏ္ဏား,

---

မှတ်ချက်

၁–ပုရိသ-ယောကျ်ား(ပုဂ္ဂိုလ်)+ဒမ္မ-ဆုံးမထိုက်သည်+သာရထိ-သွားစေတတ်သည် - မောင်းနှင်တတ်သည် - ယဉ်ကျေးစေတတ်သည် - ဆုံးမတတ်သည်= ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို သွားစေတတ်-ဆုံးမတတ်သော မြတ်စွာဘုရား။

၂–အပလာလသည် ဟိမဝန္တာ၌နေသော နဂါးမင်းတည်း၊ စူဠောဒရနှင့် မဟောဒရတို့သည် နာဂဒီပကျွန်း၌နေကြသော နဂါးမင်းတို့တည်း၊ အဂ္ဂိသိခနှင့် ဓူမသိခတို့သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌နေကြသော နဂါးတို့တည်း။ (ဌီကာ)အရဝါဠနဂါးမင်းကား ကသ္မီရ ဂန္ဓာရ၌နေကြောင်း ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ ၁-၄၈ နှာ၌ ပြဆိုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကူဋ္ဌဒန္တပုဏ္ဏား အစရှိကုန်သော လူယောကျ်ားတို့ကိုလည်း (ဆုံးမတော်မူ လေပြီ)၊ အာဠဝကဘီလူး, သူစိလောမဘီလူး, ခရလောမဘီလူး, သိကြားနတ်မင်း အစရှိကုန်သော နတ်ယောကျ်ားတို့ကိုလည်း ယဉ်ကျေး စေတော်မူလေပြီ၊ ဆန်းကျယ်လှကုန်သော ဆုံးမကြောင်းနည်းတို့ဖြင့် ဆုံးမတော်မူလေပြီ၊ မှန်ပေ၏-ဤအရာ၌ "မြင်းဆရာကြီး ကေသီ၊ ငါသည် ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို အနုနည်းဖြင့်လည်း ဆုံးမ၏၊ အကြမ်း နည်းဖြင့်လည်း ဆုံးမ၏၊ အနုအကြမ်း ၂-နည်းလုံးဖြင့်လည်း ဆုံးမ၏" ဤသို့အစရှိသော သုတ်ကိုခွဲ၍ သိအပ်၏[1]။

တနည်းသော်ကား မြတ်စွာဘုရားသည် သီလစင်ကြယ်သောသူ စသည် တို့အား ပဌမစျာန်စသည်တို့ကို (ဟောကြားတော်မူလျက်) သောတာပန် စသည်တို့အားလည်း အထက်မဂ်တို့၏အကျင့်ကို ဟောကြားတော်မူလျက် (အတော်အတန်) ယဉ်ကျေးပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း (အပြည့်အစုံ ယဉ်ကျေးအောင်) ဆုံးမတော်မူသည်သာတည်း။

(ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(၆-ဂ) အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်အဖွင့်

[၂၀၂] တနည်းကား အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ-ဟူသော ဤပုဒ်သည် တခုတည်းသာဖြစ်သောအနက်ပြ ဂုဏ်ပုဒ်ပေတည်း။ မှန်ပေ၏၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆုံးမထိုက်သော ယောကျ်ားတို့ကို တခုတည်းသော ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေခြင်းဖြင့်သာလျှင် ထိုင်နေကုန်လျက် ငြိတွယ်ဖင့်နှဲခြင်းမရှိပဲ

မှတ်ချက်

၁–သုစရိုက်၏အကျိုးကိုပြ၍ ဆုံးမခြင်းသည် အနုနည်းဖြင့် ဆုံးမခြင်း မည်ကြောင်း၊ ဒုစ္စရိုက်၏အပြစ်ကိုပြ၍ ဆုံးမခြင်းသည် အကြမ်းနည်းဖြင့် ဆုံးမခြင်း မည်ကြောင်း စသည်ကို ထိုသုတ်၌ ဟောပြထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရှစ်ပါးသော (သမာပတ်-ဟူသော) အရပ်မျက်နှာများသို့ ပြေးသွားနိုင်အောင် သွားစေတော်မူပေ၏။ ထို့ကြောင့် **အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ**[1] ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏-ဤအရာ၌ "ရဟန်းတို့ ဆင်ကို သင်ပြ လေ့ကျင့်ပေးသောဆရာသည် ဆုံးမသင်ပြထိုက်သောဆင်ကို သွားစေလျှင်-မောင်းနှင်လျှင် (ယင်းဆင်သည်) တခုသောအရပ်မျက်နှာကိုသာလျှင် ပြေးသွား၏" ဤသို့အစရှိသော သုတ်ကိုချဲ့၍ သိအပ်၏[2]။

(အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(၂) သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၄၀။ မျက်မှောက်အကျိုးစီးပွါး တမလွန်အကျိုးစီးပွါး (နိဗ္ဗာန်ဟူသော)မြတ်သော အကျိုးစီးပွါးတို့ဖြင့်[1] ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဆုံးမ

မှတ်ချက်

၁–ဆုံးမထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ညွှန်ကြားသွန်သင် ပဲ့ပြင်ဆုံးမတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အမြတ်ဆုံး အကောင်းဆုံးဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား-ဟု ဆိုလို၏။

၂–မြင်းဆရာက သင်ပြ လေ့ကျင့်ပေးထားသော မြင်းသည်လည်း မောင်းနှင်လျှင် တခုသောအရပ်သို့သာလျှင် ပြေးသွားကြောင်းကို ပြပြီးလျှင်, (၁) အတွင်းရှပ်၌ အဆင်းကသိုဏ်း စျာန် (၂) အပြင်ပ၌ အဆင်းကသိုဏ်း စျာန် (၃) သုဘစျာန်(၄-၇) အရူပစျာန် ၄-ပါးတို့နှင့်(၈)နိရောဓသမာပတ် ဟူသော ရှစ်ပါးသောအရပ်သို့ တထိုင်တည်းဖြင့် ရောက်နိုင်အောင် မြတ်စွာဘုရားက သွန်သင် ညွှန်ပြ ဆုံးမနိုင်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ မည်ကြောင်း ထိုသုတ်၌ ပြဆိုထားသည်။

၃–အနုသာသတိ-ဆုံးမ ညွှန်ကြား၏-ဟူသော ကြိယာပုဒ်သည် ကံ ၂-ပုဒ် ရှိသင့်သော ကြိယာဖြစ်သောကြောင့် ညွှန်ကြားအပ်သော အကျိုးစီးပွါးတို့သည်

http://www.dhammadownload.com

သွန်သင်တတ်သောကြောင့် **သဗ္ဗာ**(ဆရာ) မည်တော်မူပေ၏[1]။ တနည်း သော်ကား လှည်းကုန်သည်အပေါင်း၏ဦးစီး လှည်းမှူးခေါင်းဆောင်နှင့် တူတော်မူသောကြောင့် **သတ္ထာ**မည်တော်မူပေ၏[2]။ မြတ်စွာဘုရားတည်းဟူသော လှည်းမှူးခေါင်းဆောင်ကို ရ၏။ ဥပမာအားဖြင့် လှည်းမှူး ခေါင်းဆောင်သည် လှည်းကုန်သည်တို့ကို ခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေ၏။ ခိုးသူ ဒမြ ရှိသော ခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေ၏။ သားရဲရှိသော ခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေ၏။ အစာရခဲသောခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေ၏။ ရေမရှိသောခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေ၏။ ကျော်လွန်စေ၏ ကျော်ထွက်စေ၏ လွန်မြောက်စေ၏။ ဘေးမဲ့အရပ်သို့ ရောက်စေ၏။ ထို့အတူပင် မြတ်စွာဘုရား တည်းဟူသော လှည်းမှူးခေါင်းဆောင်သည်လည်း သတ္တဝါတို့ကို ခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေတော်မူ၏။ ဘဝအသစ် ဖြစ်ရခြင်းဟူသော ဇာတိခရီးခဲကို ကူးမြောက်စေတော်မူ၏။ (အိုမင်းရခြင်းဟူသော ဇရာခရီးခဲကို ဖျားနာရခြင်းဟူသော ဗျာဓိခရီးခဲကို သေဆုံးရခြင်းဟူသောမရဏာခရီးခဲကို ကူးမြောက်

မှတ်ချက်

လည်း ကံ ဖြစ်သင့်ပေ၏၊ သို့သော်လည်း ပရမတ္ထတွေဟိ-ဟု ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုထားသောကြောင့်ရင်း၊ ဌိကာ၌လည်း ဝစနတ္ထဖွင့်ပြပြီးလျှင် တေဟိ-ဟူ၍ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့်ပင် ပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ သဒ္ဒါ-ဟူသည်မှာလည်း ဆိုသောသူ၏ အလိုအားလျော်စွာလည်း ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ရင်း ဤ၌ ပါဠိရှိရင်းအတိုင်း ကရိုဏ်းအနက်သာ ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၁–ဤ အလိုအားဖြင့် သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏ ဆရာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား-ဟူသော အနက်ကို သိအပ်၏။

၂–ဤအလိုအားဖြင့် သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏ လှည်းမှူးခေါင်းဆောင်နှင့် တူစွာ ခရီးညွှန် ဦးစီးခေါင်းဆောင်ကြီးဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားဟူသော အနက်ကို သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

စေတော်မူ၏ ကျော်လွန်စေတော်မူ၏) ဤသို့အစရှိသော နိဒ္ဒေသနည်း ဖြင့်လည်း ဤသတ္တာဟူသောပုဒ်၌ အနက်ကိုသိအပ်၏။ ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူတို့၏ဟူသည်ကား နတ်တို့၏ငင်း၊ လူတို့၏ငင်း (သတ္တာ-ဆရာပေတည်း)။ဤနတ်လူတို့၏ ဆရာဟူသောစကားသည် အလွန်အမြတ် သတ္တဝါတို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ငင်း၊ ကျွတ်ထိုက်သော ဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ငင်း ဆိုအပ်သော စကားပေတည်း။ စင်စစ်အားဖြင့်မူကား မြတ်စွာဘုရားသည် အဆုံးအမပေးသောအားဖြင့် တိရစ္ဆာန်တို့၏လည်း ဆရာဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ မှန်ပေ၏-ထိုတိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ တရားကိုကြားနာခြင်းဖြင့် ဥပနိဿယနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသို့ရောက်၍ ထိုဥပနိဿယဖြင့်ပင်လျှင် ဒုတိယဘဝ၌သော်ငင်း၊ တတိယဘဝ၌သော်ငင်း မဂ်ဖိုလ်ကို ရကြလေကုန်၏။ဤအရာ၌ဖားနတ်သားစသည်တို့သည် စံပြသာဓကပေတည်း။

ချ၍ပြအံ့—မြတ်စွာဘုရားသည် ဂဂ္ဂရာရေကန်၏ ကမ်းနား၌ စမ္မာမြို့သူမြို့သားတို့အား တရားဟောနေစဉ် ဖားတကောင်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ အသံတော်၌ တရားသံဟူသော နိမိတ်ကိုယူလျက်နာနေ၏၊နွားကျောင်းသားတယောက်သည် ဝါးရင်းဒုတ်ကို ထောက်၍ ငေးမော ရပ်တည်လတ်သော် ထိုဖားကို ဦးခေါင်း၌ ဖိထောက်လျက် တည်လေ၏။ ထိုဖားသည် ထိုခဏ၌ ပင်လျှင် သေ၍ တာဝတိ သာနတ်ပြည်ဝယ် တဆယ့်နှစ်ယူဇနာရှိသော ရွှေဗိမာန်၌ ဖြစ်လေ၏၊ အိပ်ရာမှနိုးလာသောသူကဲ့သို့ ထိုဗိမာန်၌ နတ်သွီးအပေါင်း ခြံရံလျက်ရှိသော မိမိကိုယ်ကို တွေ့ရသောကြောင့် "အချင်းတို့ ငါသို့သော ဖားသည်သော်လည်း ဤရွှေနတ်ဗိမာန်၌ ဖြစ်ရချေသေး၏၊ အဘယ်သို့သောကံကို ပြုခဲ့လေသနည်း"ဟု ဆင်ခြင်လတ်သော် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားသံ၌ နိမိတ်ကိုယူခြင်းမှတပါး အခြားတစုံတခုသော ကောင်းမှုကိုမျှ မတွေ့မမြင်ရပဲ ရှိလေ၏။ (ထို့ကြောင့်) ထိုဖားနတ်သား

http://www.dhammadownload.com

သည် ထိုခဏ၌ပင်လျှင် ရွှေဗိမာန်နှင့်တကွ လာလတ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်တို့ကို ဦးတိုက်ရှိခိုးလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် သိတော်မူလျက် ပင်လျှင်—

"နတ်၏တန်ခိုးဖြင့် အခြံအရံဖြင့် တောက်ပလျက် အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်အဆင်းဖြင့် အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာတို့ကို ထွန်းလင်းစေလျက် ငါ၏ ခြေကို့ကို ရှိခိုးသူကား မည်သူနည်း"ဟု မေးတော်မူလေ၏။

[၂၀၃] "အကျွန်ုပ်သည် ရှေးဘဝတုန်းက ရေ၌ ရေလျှင်ကျက်စားရာရှိသော ဖားသတ္တဝါဖြစ်ခဲ့ပါသည်၊ အရှင်ဘုရား၏ တရားကို နာနေစဉ် နွားကျောင်းသားသည် (ဝါးရင်းဒုတ်ဖြင့် ဖိလျက်ထောက်၍)သေစေခဲ့ပါသည်ဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဖားနတ်သားအား တရားကို ဟောတော်မူ၏။ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော သတ္တဝါတို့အား တရားထူးသိခြင်း ဖြစ်လေ၏။ ဖားနတ်သားသည်လည်း သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်ပြီးလျှင် ပြုံးလျက် ဖဲခွါသွားလေသည်။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

(သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ ဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(ဂ) ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၄၁။ ထိုမှတပါး အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော သိအပ်သိထိုက်သော အကြင်(ဥ ယျခံ)တရားသည် ရှိ၏၊ ထိုဥ ယျခံတရားအလုံးစုံကိုပင်လျှင်

http://www.dhammadownload.com

ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်တော်မျှား၏ အစွမ်းဖြင့်[1] သိတော်မူပြီးဖြစ်သောကြောင့် **ဗုဒ္ဓ** မည်တော်မူပါပေ၏[2]။ တနည်းကား-လေးပါးသော သစ္စာတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင်လည်း သိတော်မူလေပြီ၊ အခြားသတ္တဝါတို့ကိုလည်း သိစေတော်မူလေပြီ၊ ထိုသို့ သိတော်မူခြင်း-သိစေတော်မူခြင်းကြောင့် ဤသို့ အစရှိကုန်သော အကြောင်းတို့ဖြင့်လည်း[3] ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပါပေ၏။ မှန်ပေ၏၊ ဤဆိုခဲ့သောအနက်ကို သိနားလည်စေရန်အတွက် "သစ္စာတို့ကို သိတော်မူသောကြောင့် ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏၊ သတ္တဝါအပေါင်းကို သိစေတော်မူသော

မှတ်ချက်

၁–ဝိမောက္ခ-လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၊ ဝိမောက္ခန္တ-အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်၊ ဝိမောက္ခန္တိက-ဝိမောက္ခန္တ မည်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ပြည့်စုံသွားသော သဗ္ဗညုတဉာဏ် အစရှိသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်အလုံးစုံ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် အစရှိသော ထိုဘုရားဉာဏ်တော်မျှား၏ အစွမ်းဖြင့် သိသင့် သိထိုက်သော ဥေ ယျမံတရားအလုံးစုံကို သိတော်မူသည်ဟု ဆိုလို၏။

၂–သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-ပုဒ်ဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့်ရင်း၊ အကျယ်အားဖြင့်ရင်း မြတ်စွာဘုရား၏ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်းကို ပြ၏၊ ဤ ဗုဒ္ဓပုဒ်ဖြင့်မူ ထိုသစ္စာလေးပါးမှ အခြားတပါးသော ဥေ ယျမံတရားကိုလည်း သိခြင်းကို ပြ၏။တနည်းကား သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်အစွမ်းကို ပြ၏၊ ဗုဒ္ဓပုဒ်ဖြင့် (မြတ်စွာဘုရား၏) ဒေသနာဉာဏ်အစွမ်းကိုလည်း ပြ၏။ (ဋီကာ)

၃–အလုံးစုံကို သိတော်မူသော (သဗ္ဗညူဖြစ်သော) ကြောင့် ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏၊ အလုံးစုံကိုမြင်တော်မူသော (သဗ္ဗဒဿာဝီ ဖြစ်သော)ကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏၊ သူတပါးတို့က မသိစေအပ်ပဲ ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် သိတော်မူသောကြောင့် ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏ စသည်ဖြင့် နိဒ္ဒေသ၌ ပြထားသော အကြောင်းများကို ဤစကားဖြင့် ရည်ညွှန်းသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏'' ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောထားသော အလုံးစုံသော နိဒ္ဒေသနည်းကိုဖြစ်စေ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နည်းကိုဖြစ်စေ[1] ခဲ့၍ပြအပ်၏။[2]

(ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်အဖွင့် ပြီး၏)။

(၉) ဘဂဝါဂုဏ်တော်အဖွင့်

၁၄၂။ ထိုမှတပါး ဘဂဝါ-ဟူသော ဤအမည်သည် ဤမြတ်စွာဘုရား၏[3] သီလအစရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် ထူးတော်မူသောကြောင့် သတ္တဝါအားလုံးတို့ထက် မြတ်တော်မူ၍ အလေးပြုအပ်သော ဆရာမြတ်ကြီးဖြစ်တော်မူသည့် မြတ်စွာဘုရားအား အလေးပြုသောအားဖြင့် ခေါ်ဆိုအပ်သော အမည်ပေတည်း[4]။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည် (အောက်ပါဂါထာကို) မိန့်ဆိုခဲ့လေပြီ—

"ဘဂဝါ-ဟူသော အမည်စကားသည် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သော အမည်ပေတည်း၊ ဘဂဝါ-ဟူသော အမည်စကားသည်

မှတ်ချက်

၁–နိဒ္ဒေသပါဠိနှင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိသည် (ဤဗုဒ္ဓပုဒ်အဖွင့်၌) ထပ်တူဖြစ်နေသောကြောင့် တခုခုကိုယူရန် အနိယမအနက်ရှိသော ဝါ-သဒ္ဒါ (ဖြစ်စေ-ဟူသောစကား)ဖြင့် ပြထားသည်။ (ဋီကာ)

၂–၁၂၂-စာမျက်နှာမှတ်ချက် (၃) ၌ ပြခဲ့သောအကြောင်း စသည်ပင်။ မဟာနိဒ္ဒေသ ၃ဖိုဝ-၌ ရှိ၏။

၃–ဤမြတ်စွာဘုရား၏....အမည်ပေတည်း-ဟု စပ်ပါ။

၄–အလေးပြုအပ်သော ဆရာကြီးကို ဗြာဟ္မဏတို့က ဂုရု-ဟု ခေါ်သည်၊ ဘဂဝါ-ဘဂဝမ် ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်၊ နေ-လတို့ကိုလည်း ဘဂဝါ-ဘဂဝမ်ဟု ခေါ်သည်၊ ငှက်မျိုးက ဂဠုန်မင်းကို ဘဂဝါ-ဘဂဝမ် ဟု ခေါ်သည့်အနေအား

http://www.dhammadownload.com

မြတ်လှပေ၏[1]၊ (အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်) အလေးပြုအပ်သော ဆရာမြတ်ကြီး ဖြစ်ပါပေ၏၊ အလေးပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အလေးပြုထိုက်ကြောင်း သီလစသည်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်" (ဤကား ရှေးဆရာတို့၏ ဂါထာတည်း)

တနည်းကား အမည်သည် အာဝတ္ထိကအမည် လိင်္ဂိကအမည် နေမိတ္တိကအမည် အဓိစ္စသမုပ္ပန္နအမည်ဟူ၍ လေးပါး အပြားရှိ၏။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နအမည်ဟူသည်မှာ လောကီသဒ္ဒါဆရာတို့၏ ဝေါဟာရအားဖြင့် ယဒိစ္ဆကအမည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအမည်လေးပါးတို့တွင် (ဝစ္ဆ) နွားငယ်, (ဒမ္မ) ထမ်းပိုးကျင့်လောက်သော နွား, (ဗလိဗဒ္ဓ) ဝန်ရုံးနွားလား—ဤသို့ အစရှိသော အမည်သည် အခိုက်အတန့်ကိုစွဲ၍ ခေါ်သော (အာဝတ္ထိက) အမည်ပေတည်း[2]။ (ဒဏ္ဍီ) ဒုတ်တောင်ဝှေးရှိသူ-ဒုတ်တောင်ဝှေး စွဲကိုင်ထားသူ,

---

မှတ်ချက်

ဖြင့်လည်း ပြဆိုသည်။ ထိုနည်းအတူပင် မြတ်စွာဘုရားကို အလေးပြုသော အားဖြင့် ဘဂဝါ ခေါ်သည်-ဟု ဆိုလိုပေ၏။ ထိုအလိုအားဖြင့် ဘဂဝါ အလေးပြုအပ်သော အရှင်မြတ်ကြီးဟု ဆိုလိုပေ၏။

၁–ဘဂဝါ-ဟူသော အမည်က အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ် မြင့်မြတ်သော-ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောသောကြောင့် ထိုအမည်ကိုလည်း အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည်ဟု ဆိုပေသည်။ မြတ်လှပေ၏-ဟူရာ၌လည်း နည်းတူပင်။

၂–ဝစ္ဆ ဒမ္မ ဗလိဗဒ္ဓ-ဟူသော အမည်တို့သည် ငယ်စဉ် အခိုက် အတန့် ထမ်းပိုးကျင့်လောက်စဉ် အခိုက်အတန့် ဝန်ရုံးနေစဉ် အခိုက်အတန့်တို့ကို စွဲ၍ ခေါ်သောအမည်များဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကို အာဝတ္ထိကအမည်ဟုဆိုသည်။ သူငယ် လူပျို အဖိုးကြီး အစရှိသော အမည်များသည်လည်း အာဝတ္ထိက အမည်များပင်။

http://www.dhammadownload.com

(ဆတ္တိ)ထီးရှိသူ ထီးဆောင်းနေသူ, (သိခီ)ဦးစွန်းရှိသူ,(ကရီ)လက်မောင်းရှိသူနှာမောင်းရှိသောဆင်ဣသို့အစရှိသောအမည်သည်အသင်အပြင်ကိုစွဲ၍ခေါ်သော (လိင်္ဂ)အမည်ပေတည်း[၁]။ (တေဝိဇ္ဇ)ဝိဇ္ဇာသုံးပါးရှိသူ, (ဆဠဘိည) အဘိညာဉ်ဖ-ပါးရှိသူ ဣသို့အစရှိသော အမည်သည် ဂုဏ်အကြောင်းနိမိတ်ကို စွဲ၍ခေါ်သော(နေမိတ္တိက)အမည်ပေတည်း[၂]။ သိရိဝစုက(ကြက်သရေကိုပွါးစေသူ-ကျွန်), ဓနဝစုက (ဥစ္စာကိုပွါးစေသူ-ကျွန်)ဣသို့ အစရှိသော အမည်သည် သဒ္ဒါနက်ကို မင်္ဂမူ၍ ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းကိုကျော်လွန်၍ ခေါ်သော (အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဿ)အမည်ပေတည်း[၃]။

မှတ်ချက်

၁–ဒဏ္ဍီအစရှိသော အမည်များသည် ထင်ရှားတွေ့မြင်ရသော ဒုတ်စသော အသင်ကို စွဲ၍ ခေါ်ရသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို လိင်္ဂိကအမည်ဟု ဆိုသည်။ ခေါင်းပေါင်းနှင့်လူ စိပ်ပုတီးနှင့် အဖွားကြီး အစရှိသော အမည်များလည်း လိင်္ဂိက အမည်များပင်။

၂–ကျောင်းဆရာ ဆရာဝန် ပညာရှိ စာရေးဆရာ အစရှိသော အမည်များလည်း ဂုဏ်အကြောင်းနိမိတ်ကို စွဲ၍ ခေါ်ရသောကြောင့် နေမိတ္တိကအမည်များပင် ဖြစ်သည်။

၃–သိရိဝစုက ဓနဝစုက ပုဏ္ဏ အစရှိသော အမည်များသည် ဟိုရှေးခေတ်ကကျွန်၏အမည်များဖြစ်သည်။ ထိုအမည်တို့၏အနက်သည် ကောင်းမြတ်သော်လည်း ထိုကျွန်များသည်ကား ကြက်သရေကိုပွါးစေခြင်း စသောအနက်နှင့် လျော်စွာ မဖြစ်ကြကုန်။ ထိုသို့အနက်နှင့် မဆီလျော်ပဲ ခေါ်ဝေါ်ရုံမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဿ အမည်ဟု ဆိုပေသည်။ အကြောင်းကိုမင်ပဲ အကြောင်းမဲ့ခေါ်ဝေါ်သောအမည်ဟု ဆိုလို၏၊ ယခုကာလ၌ အရပ်ပုသော သူကို မောင်ရှည်ဟု ခေါ်သောအမည်ကဲ့သို့ပင်။ ယဒိစ္ဆက အမည် ဟူသည်မှာလည်း အလိုရှိတိုင်း ခေါ်လိုရာ ခေါ်ထားသောအမည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘဂဝါဟူသော ဤအမည်သည်ကား ဂုဏ်အကြောင်း နိမိတ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော နေမိတ္တိက အမည်ပေတည်း၊ မယ်တော် မဟာမာယာဒေဝီက ပြုအပ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ၊ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးက ပြုအပ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ၊ ရှစ်သောင်းသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့က ပြုအပ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ၊ သိကြားသန္တုဿိတစသော နတ်အထူးတို့က ပြုအပ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ။ မှန်ပေ၏-တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ် ဟောထားသော အောက်ပါစကားလည်း ရှိပေ၏—

> "ဘဂဝါဟူသော ဤအမည်သည် မယ်တော်က ပြုအပ်သည် မဟုတ် ။ပ။ ဘဂဝါဟူသော ဤအမည်သည် ဘုန်းတော် ကြီးကုန်သော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားတို့အား ဝိမောက္ခန္တမည်သော အရဟတ္တဖိုလ်ခဏ၌ ရသော အမည်ပေတည်း၊ ဘဂဝါဟူသော ဤအမည် ပညတ်သည် ဘုန်းတော်ကြီးကုန်သော ဗုဒ္ဓ မြတ်စွာဘုရားတို့အား ဗောဓိပင်အောက်၌ သဗ္ဗညုတညာဏ်ကို ရသည်နှင့်တပြိုင်နက် မျက်မှောက်သိအပ်သော ပညတ်ပေတည်း"။ ဤကား မဟာနိဒ္ဒေသ စကားတည်း။

၁၄၃။ ဘဂဝါဟူသော ဤအမည်သည် အကြင်ဂုဏ်အကြောင်း နိမိတ်တို့ကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ခဲ့၏၊ ထိုဂုဏ်တို့ကို ပြခြင်းငှါ အောက်ပါဂါထာကို မိန့်ဆိုကုန်၏—

> [၂၀၄] ဘဂီ[1]-ဣဿရိယစသော ဘုန်းတော် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ-ဟု ဆိုအပ်

မှတ်ချက်

၁– ဘဂ-ဘုန်းတော် ၆-ပါး+ဤ–ရှိသည်=ဘဂီ-ဘုန်းတော် ၆-ပါးရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား။ ဘဂဝန္တ-ဘဂဝါ-ပုဒ်နှင့် အရတူပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့

http://www.dhammadownload.com

ပေသည်။ ဘဇီ[3]-ဆိပ်ငြိမ်ရာနှင့် စျာန်အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားထူး မျှားသို့ ကပ်ရောက်တော်မူလေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ-ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ဘာဂီ[4]-ပစ္စည်းလေးပါးနှင့် အတ္ထရသ စသည် စျာန်ဝိမောက္ခစသည်အဖို့ ရှိတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့်။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်။ ဝိဘတ္တဝါ[1]-တရားရတနာကို ဝေဘန် ဟောကြားတော် မူလေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်။ အကာသိ ဘဂ္ဂံ[2]-ရာဂစသည် ဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြုတော်မူလေပြီ၊ထို့ကြောင့်။ပ။ဆိုအပ်

မှတ်ချက်

ပုဒ်နှင့် ပစ္စည်းအနက်အရတူ ဖြစ်ကြောင်းသိနိုင်ရန်အတွက် ဘဂီ-ဟူသော ပါဠိရင်းကိုပါ ဤ၌ ဖော်ပြထားသည်။

၁–မှီဝဲခြင်းအနက်ကို ဟောသော ဘဇ-ဓာတ်နောင် တဝန္တု-ပစ္စည်းဖြင့် ဘတ္တ-ဝန္တု-ဘတ္တဝါ-ဟု ပြီးသည်၊ ၎င်းမှ တဖန် တ္တ-ကို ဂ-ပြု၍ ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။ ထိုသို့ ရှုပ်ပြီးပုံကိုပါ သိနိုင်ရန် ဘဇီ-ဟူသော ပါဠိရင်းကိုပါ ဖော်ပြထားသည်။

၂–ဘာဂ-အဖို့+ဤ-ရှိသည်=ဘာဂီ-အဖို့ရှိသည်။ ထို့အတူပင် ဘာဂဝန္တု-ဘာဂဝါ-ပုဒ်သည်လည်း အဖို့ရှိသည်ဟူသော အနက်ကို ဟောပြ၏။ ထို ဘာဂဝါ-မှ အာ-ကို ရဿပြု၍ ဘဂဝါဟု ပြီးသည်။

၃–ဝိဘတ္တဝါ-နှင့် ဘတ္တဝါ အနက်အတူတူပင်၊ ထို ဘတ္တဝါ-မှ ဘဂဝါ-ဟု ဖြစ်လာသည်။

၄–ဘဂ္ဂ-ဖျက်ခြင်းကို+ကတဝါ-ပြုလေပြီ=ဘဂ္ဂကတဝါ-ဖျက်ခြင်းကို ပြုပြီးသော ဘုရား-ဟု ဖြစ်သည်၊ ၎င်းမှတဖန် ဂ-တလုံးနှင့် ကတ-ကို ချေဖျက်၍ ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။ တနည်း ဘန္ဇ-ဓာတ်နောင် တဝန္တု-ပစ္စည်းဖြင့် ဘဂ္ဂဝန္တု-ဘဂ္ဂဝါ-ဟု ဖြစ်သည်၊ ၎င်းမှ တဖန် ဂ-တလုံးကိုချေ၍ ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပေသည်။ ဂရု[1]-အလေးပြုအပ်သော ဆရာဖြစ်တော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့်။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်။ ဘာဝျဝါ[2]-ဒါန သီလစသော အထူတ်အထိပ် ဘုန်းကံရှိတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့်။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်။ ကာယဘာဝနာစသော မျှားစွာသော ဘာဝနာအစဉ်တို့ဖြင့် (သုဘာဝိတတ္တာ[3]) ကောင်းစွာ ပွါးစေအပ်ပြီးသော သဘောရှိတော်မူပေ၏၊ ထို့ကြောင့်။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်။ ဘဝန္တဂ[4]-ဘဝ၏ အဆုံးနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူပေ၏၊ထို့ကြောင့် ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဘဂဝါ-ဟု ဆိုအပ်ပေသည်”။ ဤကား နိဒ္ဒေသဂါထာတည်း။

ဆက်၍ညွှန်ပြဦးအံ့၊ ဤဂါထာ၌ ဘာဂီ-အစရှိသော ထိုထိုပုဒ်တို့၏ အနက်ကို နိဒ္ဒေသ၌ အကျယ်ပြဆိုထားသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် မှတ်အပ်ပေသည်[5]။

မှတ်ချက်

၁–အလေးပြုအပ်သောကြောင့် ဘဂဝါ-ဟု ခေါ်ကြောင်း ရှေး၌ ပြခဲ့ပြီ။

၂–ဘာဝ-ဘုန်းကံ+ဝန္တု-ရှိသည်=ဘာဝျဝန္တု-ဘာဝျဝါ-ဘုန်းကံတော်နှင့် ပြည့်စုံသောဘုရား၊ ၎င်းဘာဝျဝါ-၌ အာ-ကို ရဿပြု၍ ဝျ-၌ ယ-ကို ချေ၍ ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။

၃–ဘာဝိတဝန္တု-ဘာဝိတဝါ-ပွါးစေပြီးသောဘုရား။ ၎င်း ဘာဝိတဝါ-မှ ဘဂဝါ ဟု နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာ-ကို ရဿပြု၊ ဝိ-ကို ချေ၊ တ-ကို ဂ-ပြု၍ ပြီးသည်။

၄–ဘဝန္တ-ဘဝ၏ အဆုံးနိဗ္ဗာန်သို့+ဂ-ရောက်သည်=ဘဝန္တဂ-ဘဝ၏- အဆုံးနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူသောဘုရား။ ထို ဘဝန္တဂ-မှ ဝန္တနှင့် ဂ-ကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ ဘဂဝန္တ-ဘဂဝါ-ဟု ပြီးသည်။

၅–အထက်၌ ပြန်ထားသောအနက်သည် နိဒ္ဒေသနှင့်အညီ အကျဉ်းချုပ်ပြန်ထားသောအနက် ဖြစ်သည်။အပြည့်အစုံသိလိုလျှင် မဟာနိဒ္ဒေသ နှာ ၁၆၂-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၄၄။ ယခုဆိုမည့်အဖွင့်သည်ကား နိဒ္ဒေသနည်းမှ တပါးသော အဋ္ဌကထာနည်းပေတည်း။

ဘာဂျဝါ-ဘုန်းကံတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊ ဘဂ္ဂဝါ-ဖျက်ဆီးတော်မူလေပြီ၊ ဘဂမည်သော ဣဿရိယစသည်တို့နှင့် ယှဉ်တော်မူပေ၏၊ ဝိဘတ္တဝါ-ဝေဘန်ဟောကြားတော်မူလေပြီ၊ ဘတ္တဝါ-ဆည်းကပ်တော်မူလေပြီ၊ (ဘဝေသု)ဘဝတို့၌ (ဝန္တဂမနော)သွားသော တဏှာကို ထွေးအန်တော်မူလေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ဘဂဝါ မည်တော်မူပေ၏။ ဤကား ခေါင်းစဉ်သင်္ဘာဂါထာတည်း။

ထိုဂါထာ၌ (၁) ဝဏ္ဏာဂမ-အက္ခရာလာသောနည်း၊ ဝါ-အက္ခရာဖြည့်စွက်သောနည်း၊ (၂) ဝဏ္ဏဝိပရိယယ-အက္ခရာရှေ့နောက်ပြန်သောနည်း၊ (၃) ဝဏ္ဏဝိကာရ-အက္ခရာဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲသော နည်း၊ (၄) ဝဏ္ဏလောပ-အက္ခရာကို ချေဖျက် နုတ်ပယ်သောနည်း၊ (၅) ဓာတု-အတ္ထာတိသယ-ဓာတ်၏ပိုလွန်သော အနက်ရှိသောနည်းဟူသော နိရုတ္တိကျမ်းလာလက္ခဏာကို ယူ၍သော်၎င်း[1]၊ (ရိုးရိုးရှပ်ပြီးစီရင်ပုံကို ပြသော) သဒ္ဒါကျမ်းနည်းဖြင့် ပိသောဒရာဒိဂုဏ်း၌ ထည့်သွင်းခြင်းလက္ခဏာကို ယူ၍သော်၎င်း[2] (ငါတို့ဆရာဖြစ်သော) ဤမြတ်စွာဘုရားမှာ လောကီလောကုတ္တရာ ချမ်းသာတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဒါန သီလ အစရှိသော အထူတ်အထိပ်သို့ရောက်သော ဘာဂျခေါ် ဘုန်းကံတော်သည် ရှိပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဘာဂျဝါ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ဘဂဝါ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်ဟူ၍ သိအပ်၏။ (၁)

မှတ်ချက်

၁–ယူ၍သော်၎င်း....ဘဂဝါ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–နှာ ၁၂၈ မှတ်ချက် (၂)နှင့် တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, ဖောက်ပြန်သော မနသိကာရ[1]၊ အဟိရိက-အကုသိုလ်မှ မရှက်ခြင်း,[2] အနောတ္တပ္ပ-အကုသိုလ်မှ မထိတ်လန့်ခြင်း၊ ကောဓ-အမျက်ထွက်ခြင်း, ဥပနာဟ-ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊ မက္ခ-သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း, ပဠာသ-ဂုဏ်မြင့်သူနှင့် တန်းတူပြု၍ ဖက်ပြိုင်ခြင်း၊ ဣဿာ-မနာလိုခြင်း, မစ္ဆရိယ-ဝန်တိုခြင်း၊ မာယာ-မိမိအပြစ်ကို ဖုံးကွယ်လှည့်စားခြင်း, သာဌေယျ-မရှိသောဂုဏ်ဖြင့် ဟန်ဆောင်လျက် ကောက်ကျစ်ခြင်း၊ ထမ္ဘ-မရိုသေမည့်တင်ကိုင်းနှိုင်အောင် ခက်ထန်ခြင်း, သာရမ္ဘ-သူ့ထက်သာအောင်ပြု၍ ချုပ်ချယ်ချိုးနှိမ်ခြင်း၊ မာန်တက်ခြင်း, အလွန်မာန်တက်ခြင်း၊ မာန်ယစ်ခြင်း, မေ့လျော့ခြင်း၊ တဏှာ, အဝိဇ္ဇာ၊ သုံးပါးစီအပြားရှိသော အကုသိုလ်မူလ ဒုစ္စရိုက် သံကိလေသ[3] မလ-အညစ်အကြေး[4] ဝိသမ-မညီညွတ်မှု[5] သညာ[6] ဝိတက် ပပဉ္စ[7]၊ လေးပါးစီ အပြားရှိ

မှတ်ချက်

၁–ဤ တိုင်အောင် ၄-ပုဒ်ဖြင့် တပါးစီသော ကိလေသာတို့ကို ပြသည်။

၂–ဤ အဟိရိက-မှ အဝိဇ္ဇာတိုင်အောင် ၂-ခုတွဲ တစုံ တစုံသော ကိလေသာတို့ကိုပြသည်။

၃–သံကိလေသ-ညစ်နွမ်းကြောင်း ၃-ပါးဟူသည်မှာ တဏှာ, ဒိဋ္ဌိ, ဒုစ္စရိုက်- ဤ သုံးပါးပင်။

၄–မလ ၃-ပါးဟူသည်မှာ ရာဂ ဒေါသ မောဟ-ဤ သုံးပါးပင်။ ဝိသမ ၃-ပါးလည်း ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့ပင်။

၅–သညာ ၃-ပါးဟူသည်မှာ ကာမသညာ ဗျာပါဒသညာ ဝိဟိံသသညာတို့ပင် တည်း။

၆–ပပဉ္စ-ခွဲတတ်သောတရား၊ယင်း ၃-ပါးမှာ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ မာန တို့ပင်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သော ဝိပလ္လာသ[1] အာသဝ ဂန္ထ သြဃ ယောဂ အဂတိ တဏှာ၏ဖြစ်ခြင်း ၂ ဥပါဒါန်၊ ငါးပါးစီအပြားရှိသော စေတောခိလ[2] စေတောဝိနိဗန္ဓ[3] နိဝရဏ အဘိနန္ဒန[4]၊ ၆-ပါးသော ဝိဝါဒမူလ[5] တဏှာကာယ[6]၊ ခုနစ်ပါးသော

မှတ်ချက်

၁–ဝိပလ္လာသ ၄-ပါး စသည်တို့၏ သရုပ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် စတုတ္ထတွဲ နှာ ၄၆၄-၄၆၅-တို့၌ ကြည့်ပါ။

၂–သက်နှိုး ဆွမ်း ကျောင်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ တဏှာဖြစ်ခြင်း သုံးပါး၊ ဣတိ ဘဝါဘဝ-အထွေထွေကို အကြောင်းပြု၍ တဏှာဖြစ်ခြင်း ၁-ပါး၊ ဤ ၄-ပါးကို တဏှာပွါဒဟု ခေါ်သည်။

၃–စေတောခိလ-စိတ်၏ ငြောင့်ငါးပါး၊ ၎င်းတို့မှာ ဘုရား၌ တရား၌ သံဃာ၌ အကျင့်သိက္ခာ၌ ယုံမှားခြင်း ၄-ပါးနှင့် သီတင်းသုံးဖော်တို့၌ အမျက်ထွက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၄–စေတောဝိနိဗန္ဓ-စိတ်၏ အနှောင်အဖွဲ့ငါးပါး၊ ၎င်းတို့မှာ ကာမဂုဏ်၌ တပ်စွဲနေခြင်း၊ မိမိကိုယ်၌ တပ်စွဲနေခြင်း၊ အပြင်ပရုပ်၌ တပ်စွဲနေခြင်း၊ အလိုရှိတိုင်း စားရ၍ အိပ်စက်ချမ်းသာ နံပါးစောင်း ပြောင်းအိပ်ချမ်းသာ ငိုက်မျဉ်းချမ်းသာတို့ကို ခံစားနေခြင်း၊ နတ်ဘဝကို တောင့်တ၍ ကျင့်ခြင်း။ ဤငါးပါးပင် ဖြစ်သည်။

၅–အဘိနန္ဒနငါးပါး ဟူသည်မှာ ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါးတို့၌ နှစ်သက်ပျော်မွေ့နေခြင်း ငါးပါးပင်။

၆–ဝိဝါဒမူလ-ငြင်းခုံခြင်း၏ အကြောင်းရင်း ၆-ပါး၊ ၎င်းတို့မှာ ကောဓ,ဥပနာဟ တစုံ၊ မက္ခ, ပဠာသ တစုံ၊ ဣဿာ, မစ္ဆရိယ တစုံ၊ သာဌေယ္ယ,မာယာ တစုံ၊ ပါပိစ္ဆာ-ယုတ်မာသောအလို, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တစုံ၊ သန္ဓိဋ္ဌိပရာမာသ-မိမိအယူကို မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ခြင်း, အာဓာနဂ္ဂါဟ- မြဲမြံစွာ ဆုပ်ကိုင်ထားခြင်း, ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂ-မစွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း၊ ၃-ပါးတွဲ တစုံ၊ ဤ ၆-စုံတို့ပင် ဖြစ်သည်။

၇–တဏှာကာယ-တဏှာအပေါင်း ၆-ပါး ဟူသည်မှာရူပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါးတို့၌ ဖြစ်သော တဏှာ ၆-မျိုးပင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

အနုသယ၊ ရှစ်ပါးသော မိစ္ဆတ္တ[1]၊ ၉-ပါးသော တဏှာမူလက-တဏှာ အရင်းခံသောတရား[2]၊ ဆယ်ပါးသော အကုသိုလ်ကမ္မပထ၊ ၆၂-ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ[3]၊ ၁၀၈-ပါးသော တဏှာဝိစရိုက်[4] အပြားရှိကုန်သော[5] အလုံးစုံကုန်သော ပူပန်ခြင်း ပူလောင်ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော တသိန်းမက မျှားလှစ္စာကုန်သော[6] ကိလေသာတို့ကို (ဖျက်ဆီးတော်မူလေပြီ)

မှတ်ချက်

၁–မိစ္ဆတ္တရှစ်ပါးကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် စတုတ္ထတွဲ နှာ ၄၆၂-၌ ကြည့်ပါ။

၂–တဏှာကို စွဲမှီ၍ ရှာသည်၊ ရှာခြင်းကြောင့် ရသည်၊ ရခြင်းကြောင့် ငါ့ဘို့ သူ့ဘို့ စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်သည်၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြောင့် ဆန္ဒရာဂ-နှစ်သက်တပ်စွဲခြင်း ဖြစ်သည်၊ ဆန္ဒရာဂကြောင့် အဇ္ဈောသာန-ငါ့ဟာဟု လွှမ်းမိုး၍ အဆုံးသတ်ခြင်း ဖြစ်၏၊ ၎င်းကို စွဲမှီ၍ သိမ်းဆည်းရ၏၊ ၎င်းကို စွဲမှီ၍ မစ္ဆရိယ ဖြစ်၏၊ မစ္ဆရိယကို စွဲမှီ၍ စောင့်ရှောက်ရ၏၊ စောင့်ရှောက်ရခြင်းကြောင့် ဒုတ် ခေး ကိုင်ခြင်း ငြင်းခုံခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသည်ကား တဏှာအရင်းခံရှိသော တရား ၉-ပါးပေတည်း။

၃–မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၆၂-ပါးကို သုတ်သီလကွန်ပါဠိတော် ပြဟ္မဇာလသုတ်၌ ကြည့်ပါ။

၄–တဏှာဝိစရိုက် ၁၀၈-ပါးကို အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်းကျမ်း နှာ ၄၀၆-စသည်၌ ကြည့်ပါ။

၅–လောဘ အပြားရှိကုန်သော ဒေါသ အပြားရှိကုန်သော စသည်ဖြင့် ပုဒ်တိုင်းနှင့် ယှဉ်၍ ယူရန် ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထားသည်။

၆–သတသဟဿာနိ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ဤသင်္ချာမျိုးကို အနေကသင်္ချာ ဟူ၍ ခေါ်သည်၊ မျှားပြားသည်ကိုသာ သိစေလိုရင်း ရှိသည်၊ တသိန်းတိတိ ဟု ဆိုလိုသည်ကား မဟုတ်ပေ၊ နေကို သတရံသိ-ရောင်ခြည်တရာ ရှိသည်။ သဟဿတေဇော-အပူရှိန်တထောင် ရှိသည်-ဟု ဆိုသကဲ့သို့ပင်။ ထိုစကားတို့၌လည်း နေ၌ ရောင်ခြည်, အပူရှိန်မျှားပြားသည်ကိုသာ သိစေလို၏၊ တရာတိတိ တထောင်တိတိ ဟူ၍ကား မဆိုလိုပေ။

http://www.dhammadownload.com

အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်မူကား ကိလေသမာရ် ခန္ဓမာရ် အဘိသင်္ခါရမာရ် ဒေဝပုတ္တမာရ် မစ္စုမာရ်ဟူသော ငါးပါးသောမာရ်တို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူလေပြီ၊ ဤကိလေသာရန်သူတို့ကို ထိုသို့ ဖျက်ဆီးတော်မူပြီးဖြစ်သော ကြောင့် ဘဂ္ဂဝါ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ဘဂဝါ ဟု[1] ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ ဤအရာ၌ အောက်ပါ အကျဉ်းချုပ် သင်ဟဂါထာကို (ဆရာတပါးက) မိန့်ဆိုထားသေး၏—

> "(မြတ်စွာဘုရားသည်) ဘဂ္ဂရာဂ-ဖျက်ဆီးအပ်ပြီးသော ရာဂ ရှိတော်မူ၏၊ ဝါ-ရာဂကို ဖျက်ဆီးတော်မူလေပြီ၊ ဒေါသကို ဖျက်ဆီး တော်မူလေပြီ၊ မောဟကို ဖျက်ဆီးတော်မူလေပြီ၊ အာသဝေါမရှိ ကင်းစင်တော်မူပေ၏၊ ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတော်မူ(အပ်ကုန်)ပြီ၊ ထို့ကြောင့် ဘဂဝါ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။" (၂)

ဥပစာနည်းဖြင့် ပြပုံကို ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့၊ (ဘာဂျဝတာ)ဘုန်းကံတော် နှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်[2] အရာမကမျှားလှစွာသော ဘုန်းကံကြောင့်ဖြစ်သည့် မဟာပုရိသလက္ခဏာတို့ကိုဆောင်သော ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယ၏

မှတ်ချက်

၁–ဘန္ဓ+တဝန္တု-မှ ဘဂ္ဂဝန္တု-ဘဂ္ဂဝါ-ဟု ပြီးစေ၍ ၎င်းမှ ဂ-တလုံးကို ချေ၍ ဘဂဝါ-ဟု ပြီးစေအပ်၏။ တနည်းကား ဘဂ္ဂ-ဖျက်ဆီးခြင်း+ဝန္တု-ရှိသည်= ဘဂ္ဂဝန္တု-ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းရှိသည်။ ၎င်းမှ ဂ-တလုံးကို ချေ၍ ဘဂဝန္တု-ဘဂဝါ-ဟု ပြီးစေအပ်၏။

၂–ဘုန်းကံတော်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် .... ရူပကာယ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြ (အပ်) ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဘာဂျဝါ-မှ ဖြစ်လာသော ဘဂဝါ ပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားမှာ အထူတ်အထိပ်ဘုန်းကံတော်နှင့် ပြည့်စုံကြောင်း ကို တိုက်ရိုက်ပြ၏ သိစေ၏၊ ထိုသို့ ဘုန်းကံတော်နှင့် ပြည့်စုံလျှင် ထို၏

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်စုံခြင်းကို (ကာရဏူပစာဖြင့်) ပြ(အပ်)ပေ၏၊ (ဘဂ္ဂဒေါသတာ) အကုသိုလ်အပြစ်တို့ကို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်ခြင်းဖြင့် ဓမ္မကာယ၏ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြ(အပ်)ပေ၏[1]။ ထို့အတူ (ဘာဝျဝတာဖြင့်) လူမျှားစု၏ မျှားစွာမြတ်နိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကို (ပြပေ၏)။ (ဘဂ္ဂဒေါသတာဖြင့်) စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော ပညာရှိတို့၏ မျှားစွာမြတ်နိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကို (ပြပေ၏)[2]။ (ဘာဝျဝတာဖြင့်)(မင်းအစရှိသော)လူတို့၏ ချဉ်းကပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို (ပြပေ၏)၊ (ဘဂ္ဂဒေါသတာဖြင့်) (ရသေ့ပရိဗိုဇ်စသော) ရှင်ရဟန်းတို့၏

မှတ်ချက်

အကျိုးဖြစ်သော ရုပ်လက္ခဏာတော်သည်လည်း ပြည့်စုံသည်ဟု သိနိုင်ပေ၏၊ ထိုသို့ သိစေနိုင်ခြင်းကိုပင် ဘာဝျဝတာ- ဘုန်းကံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဖြင့် ပြသည်ဟု ဆိုပေသည်၊ ဤသို့ အကြောင်းကို ပြသဖြင့် အကျိုးကိုလည်း ပြခြင်းကိစ္စ ပြီးသည်ကို ကာရဏူပစာဖြင့် ပြသည်ဟု ကျမ်းဆရာတို့က ဆိုကြ၏။ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်။

၁–ဘဂ္ဂဝါ-မှ ဖြစ်လာသော ဘဂဝါပုဒ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားမှာ အကုသိုလ်အပြစ်မျှားလုံးဝကင်းစင်ကြောင်းကို တိုက်ရိုက် ပြ၏၊ ထိုသို့ အပြစ်ကင်းစင်လျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ တရားဂုဏ်အပေါင်း ပြည့်စုံနေကြောင်းကိုလည်း သိနိုင်ပေ၏၊ ဤသို့ သိနိုင်သည်ကိုပင် ဘဂ္ဂဒေါသတာဖြင့် ပြသည်ဟု ဆိုပေသည်။

၂–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ တဝါကျတည်းဖြင့် ပေါင်း၍ ပြထားသည်ကို နားလည်လွယ်စေရန် ၂-ဝါကျခွဲလျက် လိုက်ပုဒ်မျှားနှင့်လည်းယှဉ်၍ ပြန်ထားသည်။ ရှိရင်းအတိုင်း အတိုအကျပြန်လျှင်ကား "ထို့အတူ လူမျှားစုနှင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော ပညာရှိတို့၏ မျှားစွာမြတ်နိုးအပ်သည်၏အဖြစ်ကို (ပြအပ်ပေ၏)" ဟု ဖြစ်သည်။ သုတနည်းသူတို့ ကောင်း ကောင်း နားလည်ရန် ခဲယဉ်း၏။

http://www.dhammadownload.com

ချဉ်းကပ်အပ်သည်အဖြစ်ကို (ပြပေ၏)[3]။ ချဉ်းကပ်လာကုန်သော ထိုလူနှင့် ရှင်ရဟန်းတို့၏ [၂၀၅] ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲကို ပယ်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း (ပြပေ၏)[4]၊ အာမိသကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်း ဓမ္မကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းတို့ဖြင့် (ထိုလူနှင့် ရှင်ရဟန်းတို့အား) ကျေးဇူးပြုလေ့ရှိခြင်းကို(လည်း ပြပေ၏)[5]၊ လောကီချမ်းသာ လောကုတ္တရာချမ်းသာတို့နှင့် ယှဉ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကိုလည်း[6] ပြ(အပ်)ပေ၏။

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌လည်း နည်းတူပင် ၂-ဝါကျ ခွဲပြန်ထားသည်။

၂–အဘယ့်ကြောင့် ဆင်းရဲကို ပယ်နိုင်သနည်း?ဟူမူ-"အခြားမဲ့ဝါကျ၌ ပြလတ္တံ့သော အာမိသဒါန, ဓမ္မဒါနတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုလေ့ရှိသောကြောင့်ပင်" ဟု အကြောင်းပြပြီးလျှင် "မြတ်စွာဘုရား၏ ရူပကာယကိုယ်တော်ကို ပကတိမျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့် လူတို့မှာ ဆင်းရဲငြိမ်းသည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ဓမ္မကာယကို ပညာမျက်စိဖြင့် ဖူးမြင်ရခြင်းကြောင့် ရှင်ရဟန်းတို့မှာ ဆင်းရဲငြိမ်းသည်၊ ထိုသို့ ရူပကာယကို ဖူးမြင်စေခြင်း ဟူသော အာမိသဒါန, ဓမ္မကာယကို ဖူးမြင်စေခြင်း ဟူသော ဓမ္မဒါနတို့ဖြင့် ဆင်းရဲနှစ်ပါးကို ငြိမ်းစေသောကြောင့် ဆင်းရဲကိုပယ်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်" ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထား၏။

၃–ဤ၌ မိမိ၏ ရူပကာယကို လူတို့အား ဖူးမြင်စေခြင်းကို အာမိသဒါန- အာမိသကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းဟု ဆိုသည်၊ ဓမ္မကာယကို ရှင်ရဟန်းတို့အား သိမြင်စေခြင်းဖြင့် ဓမ္မဒါန-တရားကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်ခြင်းဟု ဆိုသည်၊ ထို ၂-ပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကို ပြသည်ဟု ဆိုလို၏။

၄–ရှေးဘဝမျှားက ပြုခဲ့သော အာမိသဒါန, ဓမ္မဒါနတို့ကြောင့် ငါသည် လောကဌ အမြတ်ဆုံးဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရ၏၊ သင်တို့လည်း ဤနည်းတူပင် ကျင့်ရမည်ဟု တိုက်တွန်းခြင်းဖြင့် ချဉ်းကပ်လာသော လူနှင့် ရှင်ရဟန်းတို့အား လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာတို့နှင့် ယှဉ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ဘာဂျဝတာ ဘဂ္ဂဝတာတို့ဖြင့် ပြသည်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် လောကဒ္ဒ(၀၊-လောကီကျမ်းဒ္ဒ) ဘဂ-သဒ္ဒါသည် (၁) ဣဿ-ရိယ-အစိုးရခြင်း (၂) ဓမ္မ-တရား (၃) ယသ-ကျော်စောခြင်း (၄) သိရီ-ကြက်သရေ (၅) ကာမ-အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်ခြင်း (၆) ပယတ္တ-လုံ့လ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ၆-ပါးကုန်သော ဘုန်းတန်ခိုးတရားတို့ဒ္ဒ ဖြစ်၏(၀၊-ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏)။ (ငါတို့၏ဆရာဖြစ်သော) ဤမြတ်စွာဘုရားမှာလည်း မိမိ၏စိတ်ဒ္ဒ အလွန်အကဲဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အစိုးရပိုင်နိုင်ခြင်း (ဟူသော ဣဿရိယ) ဘုန်းတော်သည်(ရှိပေ၏)၊ လောကီကျမ်းဆရာတို့က အလေးအမြတ်သမုတ်အပ်သော (အဏုမ္ဏု သဖွယ် သေးငယ်အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်ခြင်းဟူသော) အဏိမာတန်ခိုး, (ကောင်းကင်ဒ္ဒသွားခြင်းစသည်ဖြင့် ပေါ့ပါးအောင် ဖန်ဆင်းနိုင်သော) လဃိမာတန်ခိုး အစရှိသော[1] (ရုပ်ကို

မှတ်ချက်

၁–(အာဒိ)စသည်-ဟူသော သဒ္ဒါဖြင့် မဟိမာ ပတ္တိ ပါကမ္မ ဤသိတာ ဝသိတာ ယတ္ထကာမဝသာယိတာ ဟူကုန်သော ဤ ၆-ပါးသော ဘုန်းတန်ခိုးတို့ကို လည်း သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ထိုတွင် ရုပ်ကိုယ်ကို အဏုမ္ဏု သဖွယ် သေးငယ်အောင်ပြုခြင်း- ဖန်ဆင်းခြင်းသည် အဏိမာ မည်၏၊ ကောင်းကင်ဒ္ဒ ခြေဖြင့် သွားခြင်း စသည်ဖြင့် (စွမ်းနိုင်အောင်) ပေါ့ပါးသည်၏ အဖြစ်သည် (၀၊-ပေါ့ပါးအောင် ဖန်ဆင်းခြင်းသည်) လဃိမာ မည်၏၊ ကိုယ်ကို မြေကြီးကဲ့သို့ ကြီးသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းသည် မဟိမာ မည်၏၊ လိုရာ အရပ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်းသည် ပတ္တိ မည်၏၊ အမိုဠာန်ခြင်း စသည်၏အစွမ်း အားဖြင့် အလိုရှိအပ်သည်ကို ပြီးစေနိုင်ခြင်းသည် ပါကမ္မ မည်၏၊ မိမိအလို အတိုင်း ဖြစ်ခြင်း ဟူသော အစိုးရသည်၏ အဖြစ်သည် ဤသိတာ မည်၏၊ အထွေထွေအမျိုးမျိုး တန်ခိုးဖန်ဆင်းရာ၌ အလိုအတိုင်း နိုင်နင်းခြင်းသည် ဝသိတာ မည်၏၊ ကောင်းကင်ဖြင့် သွားနေစဉ် ဖြစ်စေ၊ အခြားကိစ္စ တစုံတခုကို ပြုနေစဉ် ဖြစ်စေ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော အရာ၌ အဆုံးသတ်နိုင်ခြင်းသည် ယတ္ထကာမဝသာယိတာ မည်၏၊ ဤ ရှစ်ပါးသည် လောကီ

http://www.dhammadownload.com

အစိုးရခြင်း ဣဿရိယ) ဘုန်းတော်သည်လည်း ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ရှိပေ၏[1]။ ထိုအတူ လောကုတ္တရာဖြစ်သော (မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်) တရားဟူသော (ဓမ္မ) ဘုန်းတော်သည်လည်း (ရှိပေ၏)။ (ကာမ ရူပ အရူပ-ဟူသော) လောကသုံးပါး၌ ပြန့်နှံ့သော[2] ဟုတ်မှန်သည့် ဂုဏ်တို့ကြောင့်ရသော (ထိုကြောင့်ပင်) အလွန်စင်ကြယ်သော ကျေးဇူ ခြင်း(ဟူသော ယသ) ဘုန်းတော်သည်လည်း (ရှိပေ၏)။ ရူပကာယ ကိုယ်တော်ကို ဖူးမြင်ရန် အားထုတ်ကြသော လူတို့အား မျက်စိ၏ ကြည် လင်ခြင်း-ကြည်နူးခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သော[3] အချင်းခပ်သိမ်းပြည့်စုံသော[3] အလုံးစုံသော ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းကြီးငယ်တို့၏ တင့်တယ်သပ္ပါယ်ခြင်း ကြက်သရေတော်ဟူသော သိရီဘုန်းတော်သည်လည်း (ရှိပေ၏)။ မိမိ၏ အစီးအပွါးဖြစ်စေ၊ သူတပါးတို့၏ အစီးအပွါးဖြစ်စေ အကြင် အကြင် အစီးအပွါးကို ဤမြတ်စွာဘုရားသည် (ငါကိုယ်တိုင် ကူးမြောက်လျှင် အခြားသူတို့ကိုလည်း ကူးမြောက်စေမည်-စသည်ဖြင့်) အလိုရှိခဲ့ တောင့်တ ခဲ့၏၊ ထိုထိုအစီးအပွါးသည် ထိုသို့ အလိုရှိတိုင်း တောင့်တတိုင်းပင် ပြီးစီး သောကြောင့် အလိုရှိအပ်သော အကျိုးစီးပွါး၏ ပြီးစီးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော

မှတ်ချက်

ကျမ်းဆရာပညာရှိတို့ အလေးအမြတ် သမုတ်အပ်သော ဣဿရိယဘုန်း တော်ပေတည်း။ (ဋ္ဌီကာ)

၁–ထို ရှစ်ပါးသော ဣဿရိယဘုန်းတော်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဉ်၌ အတွင်းဝင်လျက်ရှိ၏၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် မဆိုင် မြတ်စွာ ဘုရားနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပေ၏၊ ထိုကြောင့် "ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် ပြည့်စုံစွာ ရှိပေ၏" ဟု မိန့်ဆို၏။ (ဋ္ဌီ)

၂–ပြန့်နှံ့သော.... ကျေးဇူခြင်း-ဟု စပ်ပါ။

၃–ဖြစ်စေနိုင်သော.... ပြည့်စုံသော.... ကြက်သရေတော်-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကာမဘုန်းတော်သည်လည်း (ရှိပေ၏)။ အလုံးစုံသော လောက၏ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သည့် ဆရာမြတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော သမ္မာဝါယာမဟု ဆိုအပ်သော သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ ပယတ္တ ဘုန်းတော်သည်လည်း ရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ ၆-ပါးသော ဘဂတို့နှင့် ယှဉ်သောကြောင့်လည်း ဤမြတ်စွာဘုရားအား ဘဂမည်သော ၆-ပါးသော ဘုန်းတော်တို့ ရှိကုန်၏ဟူသော အနက်အရအားဖြင့် ဘဂဝါ[2]-ယူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပေ၏။ (၃)

ထို့ပြင် ကုသိုလ်အစရှိကုန်သော အပြားတို့ဖြင့် အလုံးစုံသောတရားတို့ကိုဂုဏ်း[3] ခန္ဓာအာယတန ဓာတ် သစ္စာ ဣန္ဒြေ ပဋိစ္စသမุปบาทအစရှိကုန်သော အပြားတို့ဖြင့် ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကိုဂုဏ်း[4] (၁) ပီဋနဋ္ဌ-နှိပ်စက်ခြင်းသဘော (၂) သန္တာပဋ္ဌ-ပူလောင်စေခြင်းသဘော (၃) ဝိပရိဏာမဋ္ဌ-ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောဖြင့် ဒုက္ခအရိယာသစ္စာကိုဂုဏ်း[5] (၁) အာယူဟနဋ္ဌ-ဆင်းရဲဖြစ်ပွါး

မှတ်ချက်

၁–ဘဂ- ဘုန်းတော်+ဝန္တု-ရှိသည်· ပြည့်စုံသည်=ဘဂဝန္တု-ဘဂဝါ-ဘုန်းတော် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေသော မြတ်စွာဘုရား။

၂–အလုံးစုံသော တရားတို့ကိုဂုဏ်း.... ဝေဘန် (ဟောကြား)တော် မူလေပြီ-ဟု စပ်ပါ။ ခမ္မသင်္ဂဏီကျမ်း၌ ဟောတော်မူသည်ကို ရည်ရွယ်၏။

၃–ကုသိုလ် အစရှိသော တရားတို့ကိုဂုဏ်း.... ဝေဘန် (ဟောကြား)တော် မူလေပြီ-ဟု စပ်ပါ။ ဝိဘင်းကျမ်း စသည်၌ ဟောတော်မူသည်ကို ရည်ရွယ်၏။

၄–ပီဋနဋ္ဌသည် ဒုက္ခကို မြင်ခိုက်၌ ထင်ရှားသော သဘောဖြစ်သည်၊ သန္တာပဋ္ဌ ဝိပရိဏာမဋ္ဌတို့သည် သမုဒယ မဂ္ဂ နိရောဓ တို့ကို မြင်ခြင်းဖြင့် ယင်းတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ထင်ရှားသောသဘောမျှား ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆို၏။ (မဟာဋီ ဒု၊ ၁၉၀၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-၇၃-စာပိုဒ်၌လည်း ရှိသည်)

http://www.dhammadownload.com

ရန် အားထုတ်ခြင်းသဘော (၂) နိဒါနဋ္ဌ-ဆင်းရဲ၏အကြောင်းသဘော (၃) သံယောဇဋ္ဌ-သံသရာဆင်းရဲနှင့် ယှဉ်စေခြင်းသဘော (၄) ပလိဗောဓဋ္ဌ-မဂ်ကိုမရအောင် နှောင့်ရှက်တားမြစ်ခြင်းသဘောဖြင့် သမုဒယအရိယသစ္စာကိုဝင်း[2] (၁) နိဿရဏဋ္ဌ-ထွက်မြောက်ခြင်းသဘော (၂) ဝိဝေကဋ္ဌ-သခါရတို့မှ ကင်းဆိတ်ခြင်းသဘော (၃) အသင်္ခတဋ္ဌ-မပြူအပ်သောသဘော (၄) အမတဋ္ဌ-မသေမပျက်ခြင်းသဘောဖြင့် နိရောဓအရိယသစ္စာကိုဝင်း[3] (၁) နိယျာနဋ္ဌ-ဝဋ္ဌဆင်းရဲမှ ထွက်သွားခြင်းသဘော (၂) ဟေတုဋ္ဌ-နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းသဘော (၃) ဒဿနဋ္ဌ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မြင်ခြင်းသဘော (၄) အဓိပတေယျဋ္ဌ-အကြီးအမှူးဖြစ်ခြင်းသဘောဖြင့် မဂ္ဂအရိယသစ္စာကိုဝင်း[4] ဝေဘန်တော်မူလေပြီ၊ "ဝေဘန်၍ ဖွင့်လှစ်၍ ဟောကြားတော်မူလေပြီ" ဟု ဆိုလို၏။ ထိုကြောင့် ဝိဘတ္တဝါ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ဘဂဝါ[5]-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ (၄)

မှတ်ချက်

၁–အာယူဟနဋ္ဌသည် သမုဒယကို မြင်ခိုက်၌ ကျန်သုံးပါးသည် ဒုက္ခ နိရောဓ မဂ္ဂတို့ကို မြင်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှားသောသဘောမျှား ဖြစ်ကြသည်။ (ဂင်းဋီပင်)

၂–နိဿရဏဋ္ဌသည် နိရောဓကို မြင်ခိုက်၌ ကျန်သုံးပါးသည် သမုဒယ မဂ္ဂ ဒုက္ခတို့ကို မြင်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှားသော သဘောမျှား ဖြစ်ကြသည်။ (ဂင်းဋီ ၁၉၁)

၃–နိယျာနဋ္ဌသည် မဂ္ဂကို မြင်ခိုက်၌ ကျန်သုံးပါးသည် သမုဒယ နိရောဓ ဒုက္ခတို့ကို မြင်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှားသောသဘောမျှား ဖြစ်ကြသည်။ (ဂင်းဋီပင်)

၄–ဝိ + ဘဇ + တဝန္တု- ဝိဘတ္တဝန္တု- ဝိဘတ္တဝါ-မှ ဝိ-ကို ချေ၊ တ္တ-ကို ဂပြု၍ ပြီးသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဒိဗ္ဗဝိဟာရ ဗြဟ္မဝိဟာရ အရိယာဝိဟာရ တို့ကိုဂုဏ်း[1]၊ ကာယဝိဝေက စိတ္တဝိဝေက ဥပဓိဝိဝေကတို့ကိုဂုဏ်း[2]၊ သုညတ ဝိမောက္ခ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ အနိမိတ္တဝိမောက္ခတို့ကိုဂုဏ်း[3]၊ ထိုမှတပါး ကုန်သော[4] လောကီ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မခေါ် လောကီအဘိညာဉ်စသော တရားထူးတို့ကိုဂုဏ်း[5] ချဉ်းကပ်တော်မူခဲ့လေပြီ

မှတ်ချက်

၁–ဒိဗ္ဗ-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်သည်- သက်ဆိုင်သည် + ဝိဟာရ-နေခြင်း=ဒိဗ္ဗဝိဟာရ-ဗြဟ္မာ ဟူသော နတ်ပြည်နှင့် သက်ဆိုင်သောစျာန် ဟူသော နေခြင်း၊ ဝါ-စျာန်ဖြင့် နေခြင်း။ ၎င်းမှာ အပ္ပမညာစျာန်မှ တပါးသော ရူပါဝစရစျာန် မျှားပင် ဖြစ်သည်။ ဝိဟာရတိ-ပုဒ်အဖွင့်ဆိုင်ရာ ဋီကာတို့၌ အရူပစျာန်တို့ကို လည်း ဒိဗ္ဗဝိဟာရ၌ ထည့်သွင်း၍ ပြဆိုကြသေး၏။

ဗြဟ္မဝိဟာရ-မြတ်သော နေခြင်း။ ၎င်းမှာ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာစျာန် မျှားပင် ဖြစ်သည်။

အရိယဝိဟာရ-အရိယာတို့၏ နေခြင်း။ ၎င်းမှာ ဖလသမာပတ်ပင် ဖြစ်သည်။

၂–အဖော်ကင်းလျက် တပါးတည်း နေခြင်းသည် ကာယဝိဝေက မည်၏၊ ပဌမစျာန် စသည်ဖြင့် နီဝရဏ စသည်တို့၏ ကင်းဆိတ်ခြင်းသည် စိတ္တ-ဝိဝေက မည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဥပဓိဝိဝေက မည်၏။

၃–အနတ္တာနုပဿနာဖြင့် ရသောမဂ်သည် သုညတဝိမောက္ခ မည်၏၊ ဒုက္ခာ-နုပဿနာ အနိစ္စာနုပဿနာတို့ဖြင့် ရသောမဂ်တို့သည် အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ, အနိမိတ္တဝိမောက္ခတို့ မည်ကုန်၏။ သာရတ္ထဋီကာနှင့် အညီပင်။

၄–တပါးကုန်သော-ဟူသည်မှာ လောကီအဘိညာဉ်စသည်တို့ကို (ဆိုလိုး)။ (ဋီကာ)

၅–သာမန်လူတို့၏ ကုသိုလ်ကမ္မပထတရားဆယ်ပါးထက် လွန်မြတ်သော စျာန် အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားတို့ကို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဟု ခေါ်သည်။ ဤအရာ၌မူ

http://www.dhammadownload.com

မှီဝဲတော်မူခဲ့လေပြီ အကြိမ်များစွာ နှလုံးသွင်းလေ့လာတော်မူခဲ့လေပြီ။ ထို့ကြောင့် ဘတ္တဝါ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ဘဂဝါ[1]-ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်ပေ၏။ (၅)

ထို့ပြင် သုံးပါးကုန်သော(ကာမ ရူပ အရူပ)ဘဝတို့၌ တဏှာဟုဆိုအပ်သော သွားခြင်းကို ဤမြတ်စွာဘုရားသည် ထွေးအန်စွန့်ပယ်တော်မူ(အပ်)လေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ဘဝဝန္တဂမနော-(ဘဝတို့၌ထွေးအန်ပြီးသော သွားခြင်းရှိသည်)ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ဘဝ-သဒ္ဒါမှ ဘ-ကိုဝင်း၊ ဂမန-သဒ္ဒါမှ ဂ-ကိုဝင်း၊ ဝန္တ-သဒ္ဒါမှ ဝ-ကိုဝင်းယူ၍ (ဝ-မှ အ-ကို)အာ-ဒီဃပြု၍ ဘဂဝါ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေ၏၊ လောကဒ္ဒ(ဝါ-လောကီကျမ်းဒ္ဒ) မေဟနသ(လျှို့ဝှက်အပ်သော၊ ဝါ-ရေဟောင်းစွန့်ကြောင်းဖြစ်သော) ခဿ (အရပ်၏၊ ဝါ-ကိုယ်အင်္ဂါအထူး၏) မာလာ(ဖုံးကွယ်စရာပန်းကုံးတည်း)·ဤသို့သော ဝစနတ္ထအရ (မေဟနခမာလာ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌) မေခလာ (ခါးစည်းကြိုးတန်ဆာ) ဟု ခေါ်ဆိုသကဲ့သို့ပင်တည်း။ (၆)

(ဘဂဝါဂုဏ်တော်အဖွင့်ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

အညေ-ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝိဟာရ, ဝိဝေက, ဝိမောက္ခ တို့မှ တပါးကုန်သော-ဟု ဆိုထားသဖြင့် ယင်းတို့မှ လုံးလုံးလွတ်ကင်းသော လောကီအတိညာဉ်တို့ကို ဝင်း၊ မဂ္ဂဝီထိ၌ ဖိုလ်တို့ကိုဝင်း ယူနိုင်၏၊ ထို့ပြင် စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ဝေဘန်ဖွင့်ပြရာတွင် ဈာန် ဝိမောက္ခ သမာဓိ စသည်ဖြင့် အမည်မျှ ကွဲပြားသည်တို့ကိုလည်း ခွဲခြား၍ ပြထားသောကြောင့် ဤ၌လည်း ဝိဟာရ ဝိမောက္ခတို့နှင့် အရတူသော်လည်း အမည်မျှဖြင့် ကွဲပြားသောဈာန် မဂ် ဖိုလ် သမာဓိတို့ကိုလည်းယူလျှင်(လောကီလောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော) ဟူသော စကားနှင့် လျော်ရာ၏။

[1]-စာမျက်နှာ ၁၂၇-မှတ်ချက် (၁) နှင့် တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၄၅။ (ထိုစကားရပ်၌ ယခုပြဆိုမည့်စကားသည် အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ပုံပေတည်း-စသည်ဖြင့်) ဤသို့ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း "ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏။ပ။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ဘဂဝါမည်တော်မူပါပေ၏"ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နေသော[၂]

မှတ်ချက်

၁–ဤသို့ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း.... အောက်မေ့ဆင်ခြင်နေသော-ဟု စပ်ပါ။

၂–ရှေးဦး ပြခဲ့သော အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ပုံများမှာ အလွန်ကျယ်ဝန်းသော ကြောင့်ရင်း၊ သဒ္ဒါနည်းများနှင့် ရောယှက်နေသောကြောင့်ရင်း၊ တချို့အနက်အဖွင့်များမှာ အလွန်နက်နဲသောကြောင့်ရင်း သုတနည်းသော သူတို့သည် ယင်း ဖွင့်ပြချက်များကို ကျက်မှတ်၍ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်ရန် လွယ်ကူလှမည် မဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် မကျဉ်း မကျယ် သိလွယ်သော အနက်များကို ထပ်၍ ပြဦးအုံ့။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉–ပါး

(၁–၁) သတ္တဝါအများတို့၏ အားထားကိုးကွယ်ရာအစစ် ဖြစ်တော်မူသော ထိုဗုဒ္ဓ - မြတ်စွာဘုရားသည် ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေး စင်ကြယ်တော် မူသောကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏။ (တနည်းကား– အရဟံ - ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့မှ ကင်းဝေး စင်ကြယ်တော် မူပေသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဤသို့လည်း အောက်မေ့ ဆင်ခြင်နိုင်၏၊ နောက်နောက် ဂုဏ်ပုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။)

(၁–၂) လောဘကိလေသာ ဒေါသကိလေသာ မောဟကိလေသာ မာန-ကိလေသာ ဒိဋ္ဌိကိလေသာ ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသာ ထိနကိလေသာ ဥဒ္ဓစ္စကိလေသာ အဟိရိကကိလေသာ အနောတ္တပ္ပကိလေသာ တည်းဟူသော သရုပ်အားဖြင့် ကိလေသာ ဆယ်ပါး, အကျယ်ပွါးလျှင် တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တော် မူပြီးသောကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

(၁-၃) အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော ပုံတောင်းနှင့် ဇရာမရဏ တည်းဟူသော အကွပ်ရှိသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာ စက်ရဟတ်၏ သခ်ါရမှ ဇာတိကျအောင် အလယ်က ဆယ်တန့် ထောက်အကန့်တို့ကို ချိုးဟန့် ဖျက်ဆီးတော်မူ ပြီးသော ကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၁-၄) အမြတ်ဆုံး အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်၍ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့၏ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သောကြောင့်လည်း အရဟံ မည် တော်မူပါပေ၏။

(၁-၅) မျက်မှောက် မျက်ကွယ် အချင်းခပ်သိမ်းစင်ကြယ်၍ ဆိတ်ကွယ်ရာ မရှိတော်မူသော့ကြောင့်လည်း အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၂-၁) သစ္စာလေးပါး ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို မဖောက်မပြန် မှန်ကန် လှစွာ ကိုယ်တော်တိုင်သာ သိတော်မူသောကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည် တော်မူပါပေ၏။

(၂-၂) ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိသင့်သိထိုက်သော သစ္စာလေးပါး ဟူသော အဘိညေယျတရား၊ ပိုင်းခြား၍ သိသင့်သိထိုက်သော ဒုက္ခသစ္စာဟူသော ပရိ-ညေယျတရား၊ ပယ်သင့်ပယ်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာ ဟူသော ပဟာတဗ္ဗ တရား၊ မျက်မှောက် သိသင့်သိထိုက်သော နိရောဓသစ္စာဟူသော သစ္ဆိကာတဗ္ဗ တရား၊ ပွါးစေသင့် ပွါးစေထိုက်သော မဂ္ဂသစ္စာ ဟူသော ဘာဝေတဗ္ဗ တရား အားဖြင့် သစ္စာလေးပါး ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို သူတပါးထံ နည်းမခံပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်အဟုန်အစွမ်းဖြင့် စူးစမ်းရှာဖွေကာ မှန်ကန်စွာ သိတော်မူသော ကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၃-၁) ဝိဇ္ဇာမည်သော ဉာဏ်ထူးသုံးပါး၊ ဉာဏ်ထူးရှစ်ပါး၊ စရဏ မည် သော အခြေခံ အကျင့်တရား တဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် လုံးဝဉာဏ် ပြည့်စုံတော်မူ သောကြောင့်လည်း ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နေ မည်တော်မူပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

(၃၂-) ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏ် အာသဝက္ခယညာဏ် တည်းဟူသော ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိပဿနာညာဏ် မနောမယိဒ္ဓိညာဏ် ဣဒ္ဓိဝိဓညာဏ် ဒိဗ္ဗသောတညာဏ် စေတောပရိယညာဏ် ပုဗ္ဗေနိဝါသညာဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခုညာဏ် အာသဝက္ခယညာဏ် တည်းဟူသောဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလ ဣန္ဒြိယသံဝရ ဘောဇနေမတ္တ-ညုတာ ဇာဂရိယာနုယောဂ သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ ဗာဟုသစ္စ ဝီရိယ သတိ ပညာ ပဌမ စျာန် ဒုတိယစျာန် တတိယစျာန် စတုတ္ထစျာန် တည်းဟူသော စရဏတရား တဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် လုံးဝဥသျှံ ပြည့်စုံတော်မူ သောကြောင့်လည်း ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နေ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၄-၁) ဘေးမဲ့ရပ်ခွင် နိဗ္ဗာန်ဝင်ဘို့ မဂ္ဂင်ရှစ်သွယ် တင့်တယ်ဖြောင့်စင်း မငြိမတွယ်သော သွားခြင်းရှိတော်မူသောကြောင့်လည်း သုဂတ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၄-၁) မကောင်းညစ်ညမ်း အလွန်ဆိုးသွမ်းသည့် ဘေးဘေးမ်းအနန္တ ဝဋ္ဋ ဆင်းရဲသခ်ါရတို့မှ ကောင်းလှသည့်စခန်း ပြည်နိဗ္ဗာန် မြန်းသို့ ကြွလှမ်း ဆိုက်ရောက်တော်မူသောကြောင့်လည်း သုဂတ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၄-၃) ကျိုးရှိ ဟုတ်မှန် သူနာခံလို, မနာလိုအားဖြင့် ၂-ပါးသော စကားကောင်းကိုသာ သင့်လျော်သောအခါ၌ ကောင်းစွာ မိန့်ဆိုတော်မူသောကြောင့်လည်း သုဂတ မည်တော်မူပေ၏။

(၅-၁) လောက၏ အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူသောကြောင့်လည်း လောကဝိဒူ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၅-၂) သတ္တဝါ အပေါင်းဟူသော သတ္တလောက၊ ရူပ်နာမ် ဓမ္မ သခ်ါရ တရား အပေါင်းဟူသော သခ်ါရလောက၊ သတ္တဝါတို့၏ တည်နေရာ ဘုံဌာနဟူသော သြကာသလောကအားဖြင့် လောကသုံးပါးကို ပိုင်းခြားကုန်စင် သိမြင်တော်မူသောကြောင့်လည်း လောကဝိဒူ မည်တော်မူပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

(၆-၁) အမြင့် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ် ဝိမုတ္တိဂုဏ် ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်ဖြစ်၍ လောကဓာတ် အားလုံး၌ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသောကြောင့်လည်း အနုတ္တရ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၆-၂) ယဉ်ကျေး လိမ္မာ ပညာအသိ မရှိကြသေး မပြည့်ဝသေး၍ အဆုံးအမ ပေးထိုက်သော တိရစ္ဆာန်ယောကျ်ား လူယောကျ်ား နတ်ယောကျ်ားတို့ကို ယဉ်ကျေး လိမ္မာ ပညာပြည့်ဝ အချိုးကျအောင် ဆုံးမ သွန်သင်တော် မူတတ်သောကြောင့်လည်း ပုရိသဒမ္မသာရထိ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၆-၃) ဆုံးမထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ညွှန်ကြားသွန်သင် ပဲ့ပြင်ဆုံးမမှု၌ အတုမရှိ အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသောကြောင့်လည်း အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မ-သာရထိ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၇) လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို အကျိုးမဲ့ အမှုမျှားမှ ပိတ်ဆို့ မြစ်တားလျက် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဖြစ်ဖွယ်ရာ အကြောင်း တို့ဖြင့် ကောင်းကောင်းညွှန်ပြ ကြီးကျယ်သော လုံ့လဖြင့် ဆုံးမတော်မူတတ်သည့် ဆရာမြတ် အစစ်ဖြစ်တော်မူသောကြောင့်လည်း သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၈-၁) သိသင့် သိထိုက်သော ဥယျမဲ့ငါးပါး တရားအလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူသောကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၈-၂) သစ္စာလေးပါး ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို ပိုင်းခြားကျန ကိုယ်တော်တိုင် သိရပြီးလျှင် ဝေနေယျမျှားစ္ဌာ သတ္တဝါတို့အားလည်း ညွှန်ကြားဟောဖော် သိစေတော်မူတတ်သောကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၉-၁) လွန်ကဲထူးမြတ်သော သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ် ဝိမုတ္တိဂုဏ် ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည် ဖြစ်၍ လူနတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့က အမြင့်အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ထူးကြီး အဖြစ်ဖြင့် အလေး အမြတ်ပြုအပ်ပြုထိုက်သောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ မည်တော်မူပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

(၉-၂) လောကီ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဒါန သီလ စသည် ပါရမီ အဆင့်ဆင့် အမြင့် အမြတ်ဆုံး ဘုန်းတော် ကံတော် အနန္တတို့နှင့် လုံးဝဥဿုံ ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၉-၃) လောဘ ဒေါသ မောဟ အစရှိသောတသိန်းမဂ္ဂများလှစ္စာသော ကိလေသာတို့ကိုဌင်း၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ကိလေသမာရ် ခန္ဓမာရ် အဘိသင်္ခါရမာရ် ဒေဝပုတ္တမာရ် မစ္စုမာရ်ဟူသော မာရ်ငါးပါးတို့ကိုဌင်း ဖျက်ဆီးပယ်ရှင်းတော်မူပြီးသောကြောင့်လည်း ဘဂဝါမည်တော်မူပါပေ၏။

(၉-၄) ဣဿရိယ ဓမ္မ ယသ သိရီ ကာမ ပယတ္တ ဟူသော ဘဂခေါ် ဝေါ် ၆-ပါးသော ဘုန်းတော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်လည်း ဘဂဝါ မည်တော်မူပါပေ၏။

(၉-၅) ကိုယ်တော်နှင့် စိတ်တော်ကို ဝသီဘော်မြောက်အောင် အခေါင် အထွတ် ဆန္ဒညွှတ်ရှိုင်း အလိုရှိတိုင်း နိုင်နင်း၍ အစိုးရတော်မူခြင်းဟူသော ဣဿရိယဘုန်းတော်(၁)၊ လောကီ လောကုတ္တရာတို့၏ အညွှန့်အဖူး အထူး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော စျာန်အဘိညာဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားတည်းဟူသော ဓမ္မ ဘုန်းတော်(၂)၊ ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း ဘဝဂ်ခိုင်းအောင် ပ္ပါလှိုင်းထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူခြင်းတည်းဟူသော ယသဘုန်းတော်(၃)၊ ယောကျ်ားမြတ်တို့၏ ၃၂-ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီး, ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်, ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်ဝင်းပ သပ္ပါယ်တော်မူလှသည့် ရူပကာယ၏ ပြည့်ဝုံတော်မူခြင်း ကြက်သရေတော် တည်းဟူသော သိရီဘုန်းတော်(၄)၊ ကိုယ်တော်မြတ်၏ အကျိုးစီးပွါး, ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွါးတည်းဟူသော အတ္တဟိတ ပရဟိတ ၂-ပါးတို့၏ လိုလားတောင်မှုသည့်အတိုင်း ပြီးစီးပြည့်စုံခြင်းဟူသော ကာမဘုန်းတော်(၅)၊ တလောကလုံး၏ ဆရာဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမြတ်သောလုံ့လ သမ္မပ္ပဓာန် ဝီရိယတည်းဟူသော ပယတ္တဘုန်းတော်(၆) ဤသို့အားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ထိုယောဂီအား ထိုအခါ၌ ရာဂလွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ[1]၊ ဒေါသလွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ [၂၀၆] မောဟလွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် မြတ်စွာဘုရား (၏ဂုဏ်တော်မျှား) ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရာဂစသည်တို့၏ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ခွါအပ်ပြီးသော နိဝရဏရှိသော[2] ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေးရှုသည်အဖြစ်ဖြင့် ဖြောင့်မတ်သည့်စိတ်ရှိသော ထိုယောဂီအား ဘုရား၏ ဂုဏ်တော်မျှားသို့

မှတ်ချက်

ဘဂခေါ် ဝေါ် ၆-ပါးသော ဘုန်းတော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့် လည်း ဘဂဝါ မည်တော်မူပါပေ၏။

ဤ ဂုဏ်တော် ၉-ပါးအဖွင့်တို့တွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်သော ပုဒ်မျှားကို လေ့လာကျက်မှတ်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်လျက် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာကို ပွါးစေရာ၏။ ထိုသို့ ပွါးစေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပြထားသော အကျိုးမျှားကိုလည်း၊ အခြားပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပြထားသော ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၏ အကျိုးမျှားကိုလည်း တွေ့မြင်ခံစားရပါလိမ့်မည်။

၁–တပ်စွဲသော ရာဂသည် နှလုံးသွင်းသော ဘာဝနာစိတ်၏ ရှေးမှလည်း၊ နောက်မှလည်း ထကြွဖြစ်ပေါ်နေလျှင် ထိုစိတ်ကို ရာဂ-က လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ရာရောက်၏၊ ထိုသို့သော အနှိပ်အစက်မှ လွတ်ကင်းသွားသည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ အဖြောင့်အားဖြင့်ဆိုလျှင် ဘာဝနာ စိတ်အစဉ်ထဲ၌ ရာဂဝင်၍ မဖြစ်တော့ပဲ တသမတ်တည်း ဘာဝနာစိတ်ချည်း ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ ဒေါသ မောဟ အနှိပ်စက်ခံရသောစိတ်မဖြစ်ဟူရာတို့၌လည်း နည်းတူပင်။

၂–ခွါအပ်ပြီးသော နိဝရဏရှိသော....ထိုယောဂီအား–ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ညွှတ်ကိုင်းရှိင်းကုန်သော ဝိတက် ဝိစာရ(ကြုံမှု ဆင်ခြင်မှု)တို့သည် မပြတ်ဖြစ်ကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ကြုံစည်နေသော အဖန်တလဲလဲ သုံးသပ်ဆင်ခြင်နေသော ယောဂီအား နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှု-ပီတိသည် ဖြစ်ပေါ်၏၊ ပီတိဖြင့် ဝမ်းမြောက်သည့်စိတ်ရှိသော သူအား ပီတိလျှင် နီးသောအကြောင်းရှိသော ငြိမ်းအေးမှု-ပဿဒ္ဓိဖြင့် ကိုယ်စိတ်၏ ပူပန်ခြင်းတို့သည် ငြိမ်းကုန်၏၊ ပူပန်မှုငြိမ်းသော ယောဂီအား ကိုယ်ချမ်းသာလည်း ဖြစ်ပေါ်၏၊ စိတ်ချမ်းသာလည်း ဖြစ်ပေါ်၏၊ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီအား (၀ါ-ယောဂီ၏)စိတ်သည် ဘုရားဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍ (၀ါ-ဘုရားဂုဏ်ကိုသာ အာရုံပြုလျက်) ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏၊ ဤသို့သော အစဉ်ဖြင့် တခုသောခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း ဘုရားဂုဏ်တော်တို့၏

မှတ်ချက်

၁–ကိုယ်စိတ်၏ ပူပန်ခြင်းတို့ဟူသည်ကား ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းအေးခြင်းတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကုန်သော သိမ်မွေ့သော အခိုက်အတန့်ရှိကုန်သော ဥဒ္ဓစ္စနှင့် တက္ကဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ပင်တည်း။ (ဋီကာ)

၂–အကြင်အခါ၌ ဘုရားဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိသော ဘာဝနာသည် အဆင့်ဆင့် အထူးကိုဆောင်လျက် ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ နိဝရဏတို့သည် ကင်းကွာကုန်သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ကိလေသာတို့သည် ငြိမ်ဝပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏၊ သဒ္ဓါ အစရှိသော ဣန္ဒြေတို့သည် ကောင်းစွာ သန့်ရှင်း ထက်မြက်ကုန်၏၊ ပွါးစေမှု-ဘာဝနာ၏ လေ့လာကျေပြွန်ခြင်းကြောင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် အလွန်အကဲထက်သော ကိစ္စရှိကုန်၏၊ အားကြီးသော ပီတိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ပီတိလျှင် နီးသော အကြောင်းရှိသော ပဿဒ္ဓိသည် ထူးခြားခြင်းရှိလျက် ဖြစ်၏၊ ငြိမ်းသောကိုယ်ရှိသော ယောဂီအား သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သုခသည် အထူးသဖြင့် ခိုင်ခံ့လျက် ဖြစ်၏၊ သုခ-က အစဉ်ပွါးစေအပ်သော စိတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ ကောင်းစွာသာလျှင် တည်ကြည်ပေ၏၊ ဤသို့

http://www.dhammadownload.com

နက်နဲခြင်းကြောင့်ရင်း[1], အထူးထူးအပြားပြား များစွာသော ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် သက်ဝင်လေးမြတ် ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်

မှတ်ချက်

သောအစဉ်ဖြင့် ရှေးအဖို့၌ ဝိတက် စသည်တို့သည်အဆင့်ဆင့် ထက်မြက်သည်သာ၍ ထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် မပြတ်ဖြစ်ခဲ့ပြီးလျှင် ဘာဝနာ၏ အလယ်အလတ် ညီမျှသော သမထသို့ ရောက်ခြင်းဖြင့်ရင်း၊ ဣန္ဒြေတို့၏ တူသောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်ရင်း သာလွန်သည်ထက် သာလွန်၍ ထက်မြက်ကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၍ တခုသော ခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ (ဋ္ဌိကာ)

၁–နက်သောရေ၌ ကျသောလေ (သည် ထောက်တည်ရာကို မရသ) ကဲ့သို့ နက်နဲသော အာရုံ၌ သမထ ဘာဝနာသည် ထောက်တည်ရာကို မရပေ၊ (သဘာဝမမှအာရုံဖြစ်သောကြောင့်ဟု မဆိုသင့်ပါလောဟူသော စောဒနာဖွယ်ကို) ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအုံ့၊ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဟူသော ဤစကားဖြင့် သဘာဝမမှအဖြစ်ကိုလည်း သိမ်းယူအပ်ပေ၏၊ မှန်ပေ၏-နက်နဲသည်မှာ သဘာဝမမှပေတည်း၊ ပညတ် မဟုတ်ပေ။ (ဤစကားဖြင့် နက်နဲသော သဘာဝမမှဖြစ်သောကြောင့်-ဟု ဆိုလိုကြောင်းကို ပြ၏)။ တဇ္ဇာ ပညတ်၏ အစွမ်းဖြင့် သဘာဝမမှကို ယူအပ်-ရှုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာငြားအုံ့။ ရှေးအဖို့၌ (တဇ္ဇာ ပညတ်ဖြင့်) ယူအပ်-ရှုအပ်သည် မှန်ပေ၏၊ သို့သော်လည်း ဘာဝနာသည် တိုးပွါးလာလတ်သော် ပညတ်ကို ကျော်လွန်၍ သဘာဝမမှ၌သာလျှင် စိတ်သည် တည်လေ၏။ (ဋ္ဌိကာ) ဤဋ္ဌိကာ၌ တဇ္ဇာပညတ်ဟူသည်မှာ ပရမတ်သဘောတရားတို့၏ အမည်ပင်ဖြစ်သည်။ ရူပ် ဝေဒနာ ဖဿ စသော အမည်များကဲ့သို့ပင် ပူသည် အေးသည် နာသည် တောင့်သည် လှုပ်သည် သွားသည် စသော စကားများသည်လည်း တဇ္ဇာပညတ်များပင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းကြောင့်ရင်း[1] (၀၊-မျှားစ္ဆာသော ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း ညွှတ်ကိုင်းခြင်းကြောင့်ရင်း[1]) အပ္ပနာစျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သော[2] စျာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ ရောက်သော ဤစျာန်သည် ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် **ဗုဒ္ဓါနုဿတိ** ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက် ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား—ဤ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် ဆရာအရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၌ ရိုသေခြင်း ရှိပေ၏ တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိပေ၏၊ သဒ္ဓါ၏ ပြန့်ပြောခြင်း သတိ၏ပြန့်ပြောခြင်း ပညာ၏ ပြန့်ပြောခြင်း ကောင်းမှု၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့လည်း ရောက်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ အနက်ပြန်ပုံ ၂-ချက်တို့တွင် ပဌမ ပြန်ချက်သည် "ဘာဝနာ၏ အားအစွမ်းဖြင့် ဘုရားဂုဏ်တော်တို့သည် မျက်မှောက်အားဖြင့် ထင်ကုန်လတ်သော် ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါ၏ အားကြီးစွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤယောဂီသည် တခုတည်းသော ဂုဏ်၌သာလျှင် တည်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် အဓိမုတ္တတာယ-နှလုံးသွင်း သက်ဝင်ကြည်လင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြောင့်-ဟု (အဋ္ဌကထာဆရာ) ဆိုပေသည်" ဟူသော ဋီကာနှင့် အညီပင် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ ပြန်ချက်သည်ကား ဗုဒ္ဓါနုဿတိသည် ဂုဏ်တပါးတည်းကိုသာနှလုံးသွင်းအပ်သည် မဟုတ်၊ အမျှားကိုပင် ဉာဏ်မှီသမျှ လိုက်၍ နှလုံးသွင်းအပ်သည်-ဟူသော ယူဆချက်ဖြင့် ပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၂–ဥပစာရပ္ပတ္တမေဝ-၌ ဧဝ-ကို သမာသ်ပုဒ်၏ အတွင်း၌ သွင်း၍ ပြန်ခြင်းဖြစ်သည်၊ထိုပြန်ချက်သည် အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာ-အပ္ပနာသို့ မရောက်မူ၍-ဟူသော မြစ်ချက်နှင့် အလျော်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအရာ၌ ဥပစာရမတ္တမေဝ-ဟု ရှိလျှင် ဥပစာရမျှသာလျှင် ဖြစ်သော စျာန်သည် ဖြစ်၏-ဟု ပြန်ရာ၏၊ သာ၍ ချောမော ပြေပြစ်သကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝမ်းမြောက်မှု(ပီတိပါမောဇ္ဇ)ဖြစ်ခြင်းများပေ၏၊ ကြောက်ဖွယ် ဘေးငယ် ဘေးကြီးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကို သည်းခံခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပေ၏၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူတကွ နေရသည်ဟူသော အမှတ်သညာကို ရပေ၏၊ ထို့ပြင် ဗုဒ္ဓါနုသ္သတိ၏ ကိန်းအောင်းရာဖြစ်သော ယောဂီ၏ကိုယ် သည်လည်း စေတီအိမ် (ဘုရားကျောင်း)ကဲ့သို့ ပူဇော်ထိုက်ပေ၏၊ (ထို ယောဂီ၏)စိတ်သည် ဘုရားအဆင့်-ဘုရားအဖြစ်၌ ညွှတ်၏၊ ထို့ပြင် ကျွန်း လွန်စရာဝတ္ထုအမှုနှင့် တွေ့လတ်သော် မြတ်စွာဘုရားကို မျက်မှောက်၌ မြင်နေရသကဲ့သို့ ရှက်ကြောက်မှု (ဟိရိသြတ္တပ္ပ)သည် ထိုယောဂီအား ရှေးရှုထင်၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြားသော် လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ဘုရား၌ ရိုသေတုပ်ဝပ်ခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာ ရှိခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာသောအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် ကောင်း သော အမြော်အမြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့ သည့်အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော ဗုဒ္ဓါ-နုသ္သတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ် မုချပြုသင့်လှပါပေသတည်း။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် ရှေးဦးစွာ (အစဉ်ကျသော) ဗုဒ္ဓါ နုသ္သတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(ဗုဒ္ဓါနုသ္သတိကမ္မဋ္ဌာန်းပြီး၏)။

၂.ဓမ္မာနုသ္သတိပ္ပါးပုံ ပြဆိုချက်

၁၄၆။ ဓမ္မာနုသ္သတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည်လည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှဖဲ့ခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) ကောင်းစွာ ကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍—

http://www.dhammadownload.com

"သ္ဓာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော-မြတ်စွာဘုရားသည် တရားတော်ကို ကောင်းစွာ ဟောတော်မူအပ်ပေ၏ (၀၊-ကောင်းစွာ ဟောထားသော တရားတော်သည်) သန္ဒိဋ္ဌိကော-မိမိကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့မြင်အပ်-တွေ့မြင်နိုင်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း၊ အကာလိကော-အခါအခွင့်မဆိုင်းလင့်ပဲ အသင့်လက်ငင်း ချက်ခြင်း အကျိုးပေးတတ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း၊ ဧဟိပဿိ-ကော-လာပါ ကြည့်လှည့်ပါဟု ဖိတ်ခေါ်ထိုက်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း၊ ဩပနေယျိကော-ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ထိုက်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း၊ ပစ္စတ္တं ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ-တရားမြင်သိ ပညာရှိတို့သည်သာလျှင် ကိုယ့်တရားနှင့်ကိုယ် အသီးအသီး ခံစားရသော တရားတော်မြတ်ပါပေတည်း" ဟူ၍

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ဒေသနာတော်ဟူသော ပရိယတ်တရားတော်၏ဂုဏ်း၊ ၉-ပါး အပြားရှိသော လောကုတ္တရာတရား၏ဂုဏ်း ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

၁၄၇။ မှန်ပေ၏၊ သ္ဓာက္ခာတော-ကောင်းစွာဟောအပ်သည်-ဟူသော ဤပုဒ်၌ ပရိယတ်တရားတော်သည်လည်း သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပေ၏၊ ဤမှတပါးကုန်သော ငါးပုဒ်တို့၌ (ကား) လောကုတ္တရာ တရားသည်သာလျှင် (သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ပေ၏)။ ထိုတွင် ပရိယတ်တရားတော်သည်[1] [၂၀၇] အစ, အလယ်, အဆုံး သုံးပါးလုံး ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဂုဏ်း၊ ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော အနက်နှင့် ပြည့်စုံ

မှတ်ချက်

၁– ပရိယတ်တရားတော်သည်....(သ္ဓာက္ခာတ)တရားမည်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းမြတ်သော သဒ္ဓါရှိသည့်ပြင် အလုံးစုံ အကြွင်းမဲ့ပြည့်စုံ၍ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သော ဗြဟ္မစရိယခေါ် အကျင့်မြတ်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)[၂] တရားမည်ပေ၏။

ခွဲ၍ပြအံ့—ဂါထာတပုဒ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း မြတ်စွာဘုရားဟောသော ထိုဂါထာသည် အဆုံးအမတရားတော်၏ ထက်ဝန်းကျင်အဖို့တို့ဖြင့် ကောင်းခြင်းကြောင့်[၃] ပဌမအပိုဒ်ဖြင့် အစဉ်ကောင်းပေ၏[၄]၊ ဒုတိယ တတိယအပိုဒ်တို့ဖြင့် အလယ်ဥ်ကောင်းပေ၏[၅]၊ နောက်ဆုံးအပိုဒ်ဖြင့် အဆုံးဥ် ကောင်း

မှတ်ချက်

၁–ဗြဟ္မစရိယခေါ် အကျင့်မြတ်သည် ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော အနက်လည်းရှိ၏ ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော သဒ္ဓါလည်းရှိ၏ အလုံးစုံအကြွင်းမဲ့ပြည့်စုံ၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်၏၊ ထိုသို့သော အကျင့်မြတ်ကို ပရိယတ်တရားတော်က ပြတတ်သောကြောင့်-ဟု ဆိုလို၏။ ထိုတွင် သဒ္ဓါရှိသည်-ဟု ဆိုခြင်းမှာ အဆုံးအမစကားတော်ဟူသော ဗြဟ္မစရိယကို ရည်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

၂–သု-ကောင်းစွာ + အက္ခာတ-ဟောအပ်သည် = သွာက္ခာတ-ကောင်းစွာ ဟောအပ်သောတရား။

၃–အဆုံးအမတရားတော်ဟူသမျှသည် သီလ သမာဓိ ပညာနှင့် ဝိမုတ္တိကို ရည်၍ ဟောသော တရားတော်ချည်းဖြစ်သောကြောင့် ထက်ဝန်းကျင်အဖို့အားဖြင့် ကောင်းပေသည်။

၄–အာဒိကလျာဏ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ အစဉ် ကောင်းခြင်း ရှိပေ၏၊ အစ၏ ကောင်းခြင်း ရှိပေ၏-ဟူ၍လည်း ပြန်သင့်သေး၏။ အလယ်ဥ် အဆုံးဥ် ကောင်းပေ၏-ဟူရာတို့ဥ်လည်း နည်းတူပင်။

၅–မဇ္ဈေကလျာဏ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပေ၏[3]။ အဆက်အစပ် အနုသန္ဓေတခုသာရှိသော သုတ်သည် အကြောင်းပြ အခြေခံ နိဒါန်းဖြင့်[4] အစဋ္ဌကောင်းပေ၏၊ နိဂုံးချုပ်စကားဖြင့် အဆုံးဋ္ဌ ကောင်းပေ၏၊ ကြွင်းသော အလယ်ပိုင်းဖြင့် အလယ်ဋ္ဌကောင်းပေ၏။ အနုသန္ဓေမျှားစွာရှိသော သုတ်သည် ပဌမအနုသန္ဓေဖြင့် အစဋ္ဌကောင်း ပေ၏၊ နောက်ဆုံးအနုသန္ဓေဖြင့် အဆုံးဋ္ဌကောင်းပေ၏၊ ကြွင်းသောအလယ် ပိုင်းအနုသန္ဓေတို့ဖြင့် အလယ်ဋ္ဌ ကောင်းပေ၏။

သုတ္တန်ဝိနည်း ၂-ပါးအတွက် တနည်းသော်ကား[5] နိဒါန်းနှင့်တကွ အမှု အကြောင်းဖြစ်ပေါ် လာပုံနှင့်တကွ ပြထားသောကြောင့်[6] အစဋ္ဌ ကောင်း ပေ၏၊(ပညတ်အပ်သောဝိနည်း ဟောအပ်သောသုတ်၏) ဝေနေယျတို့အား လျှောက်ခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ (အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-အစရှိသော) ဟိတ်, (ဥပမာသော်ကားအစရှိသော)ဥဒါဟာရုံ ပုံပမာတို့နှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်ဝင်း အလယ်ဋ္ဌ ကောင်းပေ၏၊နာသူတို့အား သဒ္ဓါတရားရခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ဝင်း၊ နိဂုံးဖြင့်ဝင်း အဆုံးဋ္ဌကောင်းပေ၏။

မှတ်ချက်

၁–ပရိယောသာနကလျာဏ-ပုဒ်၏ အနက် ဖြစ်သည်။

၂–ဧဝံ မေ သုတံ-ဤသို့ ကျွန်ုပ်ကြားဘူးပါသည်-စသည်ဖြင့် ဟောရာကာလ အရပ် ဟောသောပုဂ္ဂိုလ် နာသူပရိသတ်စသည်တို့ကို ပြသောစကားရပ် သည် နိဒါန်းမည်၏။

၃–အပိစ-ပုဒ်၏ အနက် ဖြစ်သည်၊ ရည်ရွယ်ချက် ထင်ရှားစေရန် ဖော်၍ ပြန် ထားသည်။

၄–နိဒါန်းနှင့်တကွ ပြထားသည်-ဟူသောစကားဖြင့် သုတ္တန်ကို ရည်သည်၊ အမှု အကြောင်းဖြစ်ပေါ် လာပုံနှင့်တကွ ပြထားသည်ဟူသောစကားဖြင့် ဝိနည်း ကို ရည်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော အဆုံးအမတရားတော်သည်[1] မိမိ၏ အနက်ဖြစ်သော သီလဖြင့် အစဉ်ကောင်းပေ၏၊ သမထ ဝိပဿနာ မဂ်ဖိုလ်တို့ဖြင့် အလယ်ဉ်ကောင်းပေ၏၊ နိဗ္ဗာန်ဖြင့်[2] အဆုံးဉ်ကောင်းပေ၏။ တနည်းကား သီလနှင့် သမာဓိတို့ဖြင့် အစဉ်ကောင်းပေ၏၊ ဝိပဿနာနှင့် မဂ်တို့ဖြင့် အလယ်ဉ်ကောင်းပေ၏၊ ဖိုလ်နှင့်နိဗ္ဗာန်တို့ဖြင့် အဆုံးဉ် ကောင်းပေ၏။ တနည်းကား မြတ်စွာဘုရား၏ ကောင်းစွာသိတော်မူခြင်းဖြင့် အစဉ် ကောင်းပေ၏၊တရားတော်၏ ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော တရားဖြစ်ခြင်းဖြင့် အလယ်ဉ် ကောင်းပေ၏၊ သံဃာတော်၏ ကောင်းစွာကျင့်ခြင်းဖြင့် အဆုံးဉ် ကောင်းပေ၏။ တနည်းကား ထိုတရားကို နာကြားပြီးလျှင် ထိုတရားတော်ဉ် ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ဖြစ်ရန်အတွက် ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရအပ်သော သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်ကောင်းပေ၏၊ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ဖြင့် အလယ်ဉ် ကောင်းပေ၏၊ သာဝကဗောဓိဉာဏ်ဖြင့် အဆုံးဉ် ကောင်းပေ၏။

ထို့ပြင် ဤတရားတော်သည် ကြားနာစဉ်ပင် နိဝရဏတို့ကို ကွာစေတတ်သောကြောင့် ကြားနာခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်းသည်ကိုသာလျှင် ဆောင်ပေးတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် အစဉ်ကောင်းပေ၏၊ ကျင့်ပြန်လျှင်လည်း သမထ ချမ်းသာ ဝိပဿနာချမ်းသာကို ဆောင်ပေးတတ်သောကြောင့် အကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့်လည်း ကောင်းသည်ကို ဆောင်ပေးတတ်၏၊ထို့ကြောင့်အလယ်ဉ် ကောင်းပေ၏၊ ထိုသို့ ကျင့်ပြီးသောသူသည်လည်း အကျင့်ပဋိပတ်၏အကျိုး

မှတ်ချက်

၁–ဤစကားဖြင့် သုတ် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာဟူသော သာသနာ့ဓမ္မအလုံးစုံကို ပြသည်။

၂–ထိုနိဗ္ဗာန်ကို ရသည်မှ နောက်ဉ် ပြုဖွယ်မရှိခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဖြင့် အဆုံးဉ် ကောင်းပေ၏။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပြီးလတ်သော် အကောင်းနှင့်အဆိုးကို အတူပြု၍ ရှုနိုင်သော(တာဒီ) ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်ကို ဆောင်ပေးတတ်-ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ပဋိပတ်၏ အကျိုးဖြင့်လည်း ကောင်းသည်ကိုဆောင်ပေးတတ်၏၊ ထို့ကြောင့်အဆုံး၌ ကောင်းပေ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံး ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော(သွာက္ခာတ) တရားမည်ပေ၏။

ထိုမှတပါး ဤမြတ်စွာဘုရားသည် တရားကို ဟောတော်မူလတ်သော် သာသနပြဟ္မစရိယ[2] ခေါ်သော အကျင့်မြတ်ကိုရင်း၊ မဂ္ဂပြဟ္မစရိယ[3] ခေါ်သော အကျင့်မြတ်ကိုရင်း(တိုက်ရိုက်)ပြတော်မူ၏[1]၊ အမျိုးမျိုးသော နည်းတို့ဖြင့် (တဆင့်)ပြတော်မူ၏[4]၊ ထိုနှစ်ပါးသော အကျင့်မြတ်သည် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အနက်၏ ပြည့်စုံခြင်း-ကောင်းခြင်းကြောင့် (၀ါ-ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော အနက်ရှိသောကြောင့်) (သာတ္ထ) အနက်နှင့် ပြည့်စုံသည်မည်ပေ၏၊ သဒ္ဒါ၏ပြည့်စုံခြင်း-ကောင်းခြင်းကြောင့် (၀ါ-ပြည့်စုံ ကောင်းမြတ်သော သဒ္ဒါရှိသောကြောင့်) (သဗ္ယဉ္ဇန)သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသည်

မှတ်ချက်

၁–လောကီ လောကုတ္တရာ မခွဲခြားပဲ သာမညအားဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးသည်ရင်း၊ အလုံးစုံသောပါဠိတော် ဒေသနာတရားသည်ရင်း သာသနပြဟ္မစရိယ မည်၏။ (ဋီကာ)

၂–အလုံးစုံသော အကျင့်သိက္ခာတို့၏ အကြည်အနှစ်သဖွယ်ဖြစ်သော သိက္ခာ သုံးပါးအပေါင်းဖြင့် ရေတွက်အပ်သော အရိယာမဂ်သည် မဂ္ဂပြဟ္မစရိယ မည်၏။ (ဋီကာ)

၃–ပကာသေတိ-၏ အနက်ဖြစ်သည်။

၄–ဒီပေတိ-၏ အနက်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

မည်ပေ၏။(တနည်းကား)သက်ာသန-အကျင့်းပြခြင်း[1]ပကာသန-ရှေးဦးစွာ ပြခြင်း,ဝိဝရဏ-အကျယ်ဖွင့်ပြခြင်း,ဝိဘဇ-တဖန်ဝေဘန်ခြင်း,ဥတ္တာနီကရဏ-ဖွင့်ပြပြီးကိုပေါ်လွင်အောင်ပြုခြင်း, ပညတ္တိ-ဝေဘန်ပြီးကို အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်း-ဟူသော အနက်ပုဒ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်(သာတ္ထ)အနက်နှင့် ပြည့်စုံသည်မည်၏၊ အကွာရာ ပုဒ် ဝါကျ (ဝါကျကို အပြားအားဖြင့် ဝေဘန်ပြခြင်းဟူသော)အာကာရ(သဒ္ဒါနက်ကိုထုတ်ပြခြင်းဟူသော)နိရုတ္တိ(အကြင်းမဲ့ အကျယ်ပြခြင်းဟူသော) နိဒ္ဒေသတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် (သဗ္ဗညုတ) သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံသည် မည်၏။ အနက်၏နက်နဲခြင်း (ပဋိဝေဓ) အသိဉာဏ်၏ နက်နဲခြင်းကြောင့် (သာတ္ထ)အနက်နှင့် ပြည့်စုံသည်မည်၏၊ [၂၀ဂ] ပါဠိဟူသောဓမ္မ၏ နက်နဲခြင်း ဟောသောဒေသနာ၏ နက်နဲခြင်းတို့ကြောင့် (သဗ္ဗညုတ)သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသည်မည်၏။ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒါတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် (သာတ္ထ)မည်၏၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါတို့၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် (သဗ္ဗညုတ)မည်၏။ ပညာရှိတို့သာ သိအပ်-သိနိုင်ကောင်းသောကြောင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကို ကြည်ညိုစေတတ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် (သာတ္ထ)မည်၏၊ ယုံကြည်အပ်-ယုံကြည်ထိုက်သောကြောင့် လောကဌ် အတွင်းဝင်ကာမျှ ဖြစ်သော သာမန်လူအပေါင်းကို ကြည်ညိုစေတတ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် (သဗ္ဗညုတ)မည်၏။ နက်နဲသောအဓိပ္ပါယ်ရှိသောကြောင့် (သာတ္ထ)မည်၏၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော ပုဒ်ဝါကျရှိသောကြောင့် (သဗ္ဗညုတ)မည်၏။ ဖြည့်စွက် ထည့်သွင်းဖွယ်မရှိခြင်းကြောင့် အလုံးစုံအကြင်းမဲ့ပြည့်စုံသော အားဖြင့် (ကေဝလပရိပုဏ္ဏ) အလုံးစုံအကြင်းမဲ့ပြည့်စုံပေ၏။ နုတ်ပယ်စရာ

မှတ်ချက်

၁-ဤမှစ၍ သာတ္ထ သဗ္ဗညုတ-၏ အဖွင့်မျှားသည် ပါဠိကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့၏အရာသာ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

မရှိခြင်းကြောင့် အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် (ပရိသုဒ္ဓ)ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ပေ၏။

တနည်းသော်ကား သီလစသောအကျင့်ပဋိပတ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ ထင်ရှားခြင်းကြောင့် (သာတ္ထ)အနက်နှင့် ပြည့်စုံပေ၏၊ တရား တော်ကို သင်ယူခြင်းဖြင့် ခိုင်လုံသော အာဂုံသုတ၏ထင်ရှားခြင်းကြောင့် (သဗ္ဗညူန)သဒ္ဒါနှင့်ပြည့်စုံပေ၏။ သီလအစရှိသော ငါးပါးသောဂုဏ်ကျေး ဇူးတရားအစုနှင့် ယှဉ်ခြင်း-ပြည့်စုံခြင်းကြောင့် အလုံးစုံအကြင်းမဲ့ပြည့်စုံ ပေ၏၊ ဒိဋ္ဌိမာနစသော ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသတို့၏ မရှိခြင်း ကြောင့်ရင်း၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန်အတွက် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ (လာဘ် လာဘ ကျော်စောခြင်းဟူသော) လောကအာမိသကို မငဲ့ခြင်း ကြောင့်ရင်း ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ပေ၏၊ ဤသို့ အနက်နှင့် သဒ္ဒါနှင့် ပြည့်စုံသည့်ပြင် အလုံးစုံအကြင်းမဲ့ပြည့်စုံ၍ ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သော ဗြဟ္မစရိယခေါ် အကျင့်မြတ်ကို ပြခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)တရားမည်ပေ၏။

တနည်းကား အနက်၏ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်း မရှိသောကြောင့် (သုဋ္ဌု-သု) ကောင်းစွာ+(အက္ခာတော)ဟောအပ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် (သွာက္ခာတော)ကောင်းစွာဟောအပ်သော တရားမည်ပေ၏။ ဥပမာဖြင့် ပြအံ့—သာသနာတော်မှ အပြင်ပ တိတ္ထိဆရာတို့ ဟောထားသောတရား၏ အနက်သည် ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းသို့ ရောက်၏၊ အကြောင်းမူကား— (ထိုတိတ္ထိဆရာတို့က) "အန္ဓရာယ်ပြုတတ်ကုန်၏" ဟု ဟောထားသော တရားတို့သည် အန္ဓရာယ်မပြုတတ်ကြသောကြောင့်ရင်း၊ "သံသရာမှ ထွက် သွားတတ်-ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန်၏" ဟူ၍ (ဂင်းတို့က) ဟောထားသော (ယဇ်ပူဇော်ခြင်း အစရှိသော) တရားတို့သည် သံသရာမှ မထွက်သွားတတ် ကြ မထုတ်ဆောင်တတ်ကြသောကြောင့်ရင်း (ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းသို့

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ပေသည်)။ ထိုသို့ သူတို့ဟောသောတရား၏ အနက်သည် မမှန်ကန်ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသောကြောင့် ထိုတိတ္ထိတို့သည် (ဒုရက္ခာတ)မကောင်းသဖြင့် ဟောအပ်သော တရားသာလျှင် ရှိကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားဟောထားသော တရားတော်၏ အနက်သည်ကား ထိုကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းသို့ မရောက်ပေ၊ "(ကမ္မန္တရာယ်အစရှိသော) ဤတရားတို့သည်[1] သဂ္ဂန္တရာယ် မဂ္ဂန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်၏၊ ဤအရိယာမဂ်တရားတို့သည် သံသရာမှ ထွက်သွားတတ် - ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန်၏" ဟု ဤသို့ဟောထားသော တရားတို့သည် ထိုသို့အန္တရာယ်ပြုခြင်း, သံသရာမှထွက်သွားခြင်း-ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို မလွန်သောကြောင့် (၀၊-ထိုသို့အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကြ, သံသရာမှ တွက်သွားတတ်ကြ-ထုတ်ဆောင်တတ်ကြသည်သာ ဖြစ်ကြသောကြောင့်) (ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းသို့ မရောက်ပေ)။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကောင်းစွာဟောအပ်သောကြောင့် ပရိယတ်တရားတော်သည် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)တရားမည်ပါပေ၏။

ထိုမှတပါး နိဗ္ဗာန်နှင့်လျော်သော အကျင့်ပဋိပတ်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်ရင်း၊ အကျင့်ပဋိပတ်နှင့်လျော်သော နိဗ္ဗာန်ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်ရင်း လောကုတ္တရာတရားသည် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)တရားမည်ပေ၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ (အောက်ပါစကားကို သိကြားမင်းက) မြွက်ဆိုထားပေ၏။

မှတ်ချက်

၁– ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် ပဌမတွဲ နှာ ၅၄၇-၌ ကြည့်ပါ။ ထို၌ ကမ္မာ၀ရဏ ကိလေသာ၀ရဏ ဝိပါကာ၀ရဏတို့သည် ကမ္မန္တရာယ် ကိလေသန္တရာယ် ဝိပါကန္တရာယ်တို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ရဟန်းမှာ စေတနာနှင့်တကွ လွန်ကျူးရ၍ သင့်သောအာပတ်သည် အာဏာ၀ိတိက္ကမန္တရာယ် မည်၏၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို စွပ်စွဲပြစ်မှားခြင်းသည် အရိယူပ၀ါဒန္တရာယ်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

"ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သော အကျင့်ကို တပည့်သာဝကတို့အား ကောင်းစွာပညတ် ဟောကြားအပ်ပေ၏။ နိဗ္ဗာန်သည်ရင်း၊ အကျင့်သည်ရင်း နှီးနှောညီညွတ်ပေ၏။ ဥပမာအားဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်ရေသည် ယမုနာမြစ်ရေနှင့် နှီးနှောညီမျှသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် နိဗ္ဗာန်သို့ဆိုက်ရောက်သောအကျင့်ကို တပည့်သာဝကတို့အား ကောင်းစွာပညတ် ဟောကြားအပ်ပါပေ၏။ နိဗ္ဗာန်သည်ရင်း၊ အကျင့်သည်ရင်း နှီးနှောညီညွတ်ပေ၏။"

ထို့ပြင် ဤလောကုတ္တရာတရားတို့တွင် အရိယာမဂ်သည်[1] (သဿတနှင့် ဥစ္ဆေဒ, ကာမသုခနှင့် အတ္တကိလမထ-ဟူသော) အန္တဒွယခေါ် အဖို့ ၂-ပါး အစွန်း ၂ ပါးသို့ မကပ်မူ၍ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းဖြစ်သော အကျင့်ကို သာလျှင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ-အလယ်လမ်းအကျင့်-ဟု ဟောအပ်သောကြောင့် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)တရားမည်ပေ၏။

သာမညဖိုလ်တို့သည်[2] ကိလေသာတို့ကို တဖန်ငြိမ်းစေတတ်သည်တို့ကို သာလျှင် ကိလေသာတို့ကို တဖန်ငြိမ်းစေတတ်ကုန်၏-ဟူ၍ ဟောအပ်ကုန်သောကြောင့် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ) တရားမည်ကြပေ၏။

သဿတ-မြဲသည် အမတ-သေခြင်းကင်းသည် တာဏ-စောင့်ရှောက်တတ်သည် လေဏ-ပုန်းအောင်းရာ ဤသို့စသည်သဘောရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို သာလျှင် သဿတစသော သဘောရှိသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်

မှတ်ချက်

၁–အရိယာမဂ်သည်....(သွာက္ခာတ)တရားမည်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် ပဌမတွဲ နှာ ၄၇ မှတ်ချက် ၁-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သ္ဓာကၠာတ) တရားမည်ပေ၏။ သို့ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာတရားသည်လည်း ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကောင်းစွာဟောအပ်သော (သ္ဓာကၠာတ)တရား မည်ပါပေ၏။(၁)

[၂၀၉] ၁၄၈။ ထိုမှတပါး သန္ဓိဋ္ဌကောဟူသော ဤပုဒ်၌ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏သန္တာန်၌ ရာဂစသည်တို့၏ မရှိခြင်း-ကင်းခြင်းကိုပြုသည် ဖြစ်၍ အရိယာမဂ်ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်အပ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် (အရိယာ မဂ်သည်) (သန္ဓိဋ္ဌက ၁) ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ရသော တရားမည်ပေ၏။ ဤ အဆိုနှင့်အညီ (မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်ပါစကားကို) ဟောတော်မူပေ၏။

"ပုဏ္ဏား၊ တပ်မက်သောသူသည် ရာဂကိလေသာက လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ သူ့စိတ်ကို ရာဂကိလေသာက ဆွဲဆောင် သွားသည်ဖြစ်၍ မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း ကြံစည် အားထုတ်၏၊ သူတပါးကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း ကြံစည်အားထုတ် ၏၊ မိမိနှင့်သူတပါး နှစ်ဦးလုံးကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း ကြံစည် အားထုတ်၏၊ စိတ်ထဲ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်း ကိုလည်း ခံစားရ၏။ တပ်မက်မှု-ရာဂကို ပယ်လိုက်သည်ရှိသော် မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း မကြံစည်တော့ အားမထုတ်တော့ သည်သာ၊ သူတပါးကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း မကြံစည်တော့ အား မထုတ်တော့သည်သာ၊ မိမိနှင့်သူတပါး နှစ်ဦးလုံးကို နှိပ်စက်ခြင်း ငှါလည်း မကြံစည်တော့ အားမထုတ်တော့သည်သာ၊ စိတ်ထဲ၌ ဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်းကိုလည်း မခံစားရတော့

မှတ်ချက်

၁ – သံ-ကိုယ်တိုင် + ဒိဋ္ဌ-တွေ့မြင်အပ်သည်=သန္ဓိဋ္ဌ-သန္ဓိဋ္ဌက-ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင် အပ်-တွေ့မြင်ရသောတရား။

http://www.dhammadownload.com

သည်သာ။ ပုဏ္ဏား ဤသို့လည်း တရားသည် ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ရသော သန္ဒိဋ္ဌိက ဖြစ်ပေ၏။" (ဘုရားဟောသုတ်)

တနည်းသော်ကား—၉-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားကို ရပြီးဖြစ်သော ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် သူတပါးကို ယုံကြည်၍ သိအပ်-မှတ်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပယ်စွန့်၍ ပစ္စဝေက္ခဏာခေါ် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်(အပ်)ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်ရသော (သန္ဒိဋ္ဌိက[1]) တရားမည်ပေ၏။ တနည်းကား ချီးမွမ်းအပ်သော ဉာဏ်အမြင်သည် သန္ဒိဋ္ဌိမည်၏၊ သန္ဒိဋ္ဌိမည်သော ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် အောင်နိုင်တတ်သောကြောင့် (လောကုတ္တရာတရားသည်) သန္ဒိဋ္ဌိကမည်ပေ၏[2]။ ချေ့ရှုပြရလျှင်—ဤလောကုတ္တရာတရားတို့တွင် အရိယာမဂ်သည် ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော (သန္ဒိဋ္ဌိမည်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်ဖြင့်), အရိယာဖိုလ်သည် အကြောင်းဖြစ်သော (သန္ဒိဋ္ဌိမည်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်ဖြင့်), နိဗ္ဗာန်သည် မိမိကိုအာရုံပြုသော သန္ဒိဋ္ဌိမည်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်တတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ရထားဖြင့် အောင်နိုင်တတ်သော စစ်သူရဲသည် ရထိကမည်သကဲ့သို့ ၉-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားသည် သန္ဒိဋ္ဌိမည်သော မဂ်ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် အောင်နိုင်တတ်သောကြောင့် သန္ဒိဋ္ဌိကမည်ပေ၏။

မှတ်ချက်

[1] – သံ-ကိုယ်တိုင် + ဒိဋ္ဌ-မြင်အပ်သည်-မြင်နိုင်သည် = သန္ဒိဋ္ဌ-သန္ဒိဋ္ဌက-ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ရသော-တွေ့မြင်နိုင်သောတရား။

[2] – သံ-ချီးမွမ်းအပ်သော-ကောင်းသော + ဒိဋ္ဌ-ဉာဏ်အမြင်ဖြင့် + ဣက-အောင်နိုင်သည် = သန္ဒိဋ္ဌိက-ကောင်းသောဉာဏ်အမြင်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်သောတရား။

http://www.dhammadownload.com

တနည်းကား—မြင်ခြင်းကို ဒိဋ္ဌ-ဟု ဆိုအပ်၏၊ ဒိဋ္ဌသည်ပင်လျှင် သန္ဓိဋ္ဌ မည်၏၊ မြင်ခြင်းဟူ၍သာ အနက်ရ၏၊ သန္ဓိဋ္ဌ(မြင်ခြင်း)ကို ထိုက်သော ကြောင့် သန္ဓိဋ္ဌိက မည်၏။ မှန်ပေ၏—လောကုတ္တရာတရားသည် ပ္ဘေးစေခြင်း ဟူသော တွေ့ခြင်း-သိခြင်း(ဘာဝနာဘိသမယ)၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော တွေ့ခြင်း-သိခြင်း(သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယ)၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း မြင်အပ်သော်သာလျှင် (၀ါ-သူ့ကိုပ္ဘေးစေလျက်, မျက်မှောက်ပြုလျက်မြင်ပါမှသာလျှင်) ဝဋ္ဋဆင်းရဲဘေးကို ဆုတ်နှစ်စေတတ်-ကင်းစေတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထု(အဝတ်)ကို ထိုက်သောသူသည် ဝတ္ထိက မည်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် သန္ဓိဋ္ဌ(မြင်ခြင်း)ကို ထိုက်သောကြောင့် (၀ါ-မြင်ထိုက်သောကြောင့်) သန္ဓိဋ္ဌိက[1] မည်ပေ၏။ (၂)

၁၄၉။ မိမိ၏အကျိုးပေးခြင်းကို ရည်၍ ဤတရားအား ကာလသည် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် (ထိုတရားသည်) အကာလ မည်၏၊ အကာလ(ကာလမရှိ သောတရား)သည်ပင်လျှင် အကာလိက[2] မည်၏။ ငါးရက် ခုနှစ်ရက်စသည် အပြားရှိသော ကာလကို ကုန်လွန်စေ၍ (၀ါ-ကုန်လွန်စေပြီးမှ) အကျိုး ပေးသည်မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား မိမိဖြစ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ပင်လျှင် အကျိုးပေးတတ်သည်ဟု ဆိုလို၏။ တနည်းကား ဤတရားအား မိမိ၏ အကျိုးပေးခြင်း၌ရောက်သောကာလသည် ဝေး၏၊ထို့ကြောင့်ကာလိကမည်

မှတ်ချက်

၁–သန္ဓိဋ္ဌ-မြင်ခြင်းကို+ ဣက-ထိုက်သည် = သန္ဓိဋ္ဌိက-မြင်ခြင်းကို ထိုက်သော-၀ါ-မြင်ထိုက်သော တရား။ မဂ်ကို ပ္ဘေးစေလျက်, ဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့ကို မျက်မှောက်တွေ့လျက် မြင်ထိုက်၏။

၂–အ-မရှိ + ကာလ-အကျိုးပေးရန် ငံ့လင့်ရသောကာလ = အကာလ-အကာလိက-ငံ့လင့်ရသော ကာလမရှိပဲ ချက်ခြင်း အကျိုးပေးတတ်သော တရား။

http://www.dhammadownload.com

၏။ထိုသည်အဘယ်နည်း?လောကီကုသိုလ်တရားပေတည်း။ဤလောကုတ္တရာ ကုသိုလ်တရားသည်ကား မိမိ၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးပေးတတ်သောကြောင့် ကာလိက-အကျိုးပေးရာကာလ ဝေးသောတရားမဟုတ်ပေ၊ ထို့ကြောင့် အကာလိက[1] မည်ပေ၏။ (အကာလိကော-အကျိုးပေးရန် ငုံ့လင့်သော ကာလမရှိ၊ဝါ-ဝေးသောကာလရှိသည်မဟုတ်-ဟူသော) ဤ ဂုဏ်ပုဒ်ကို မဂ် တရားကိုသာ ရည်၍ ဟော(အပ်)ပေသည်။ (၃)

၁၅၀။ "လာပါ ဤတရားကို ရှုလှည့်ပါ"ဟု ဤသို့ဖြစ်သော "လာပါ ရှုလှည့်ပါ"ဟု ဖိတ်မန်ခြင်း (ဟေါပဿ) အစီအရင်ကို ထိုက်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဟေါပဿိက[2] မည်ပေ၏။ ဤတရားသည် ထိုဖိတ်မန်ခြင်း အစီအရင်ကို အဘယ့်ကြောင့် ထိုက်သနည်း? ဟူမူ-ထင်ရှား ရှိခြင်းကြောင့် ၎င်း၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့်၎င်း [၂၁၀] (ထိုက်ပေသည်)။ မှန်ပေ၏-အချည်းနှီးသော လက်ဆုပ်၌ ရှေ,ဒွေရှိသည်ဟု ဆိုပြီး၍သော် လည်း "ဤဟာကို လာကြည့်လှည့်ပါ"ဟု ဆိုရန် မစွမ်းနိုင်ပေ၊ အဘယ့် ကြောင့်နည်း? မရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ရှိပင်ရှိငြားသော်လည်းကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို နှစ်သက်ဖွယ်အဖြစ်ကို ပြသောအားဖြင့် စိတ်ရှင်စေရန် အကျိုးငှါ "ဤဟာကို လာကြည့်လှည့်ပါ"ဟု ဆိုရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။စင်စစ် သော်ကား (ယင်းကျင်ကြီးကျင်ငယ်ကို) မြက်တို့ဖြင့်သော်၎င်း၊ သစ်ရွက်

မှတ်ချက်

[1] – အ-မဟုတ် + ကာလ - အကျိုးပေးရန်ဝေးသောကာလ + ဣက-ရှိသည် = အကာလိက-အကျိုးပေးရန် ဝေးသောကာလရှိသည်မဟုတ်သော-ဝါ-ချက်ခြင်း အကျိုးပေးတတ်သောတရား။

[2] – ဟော-လာပါ+ ပဿ-ရှုလှည့်ပါ (ဟူသော ဖိတ်မန်ခြင်းအစီအရင်ကို) + ဣက ထိုက်သည် = ဟေါပဿိက - လာပါရှုလှည့်ပါဟု ဖိတ်မန်ခြင်းကို-ဝါ-ဖိတ်မန် တိုက်တွန်းရန် ထိုက်တန်သောတရား။

http://www.dhammadownload.com

တို့ဖြင့်သော်ရင်း ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေ၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? မစင်ကြယ်သောကြောင့်ပေတည်း။ ၉-ပါး အပြားရှိသော ဤလောကုတ္တရာ တရားသည်ကား အထည်ကိုယ် သဘောအားဖြင့်ပင်လျှင် ထင်ရှားလည်း ရှိပေ၏၊ တိမ်တိုက်ကင်းသော ကောင်းကင်၌ လ,ပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ရင်း၊ ဝါဖျော့သော သကလပ်ပေါ်၌ ချထားသော တွင်းတွက်ပတ္တမြားနီကဲ့သို့ရင်း ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ပေ၏၊ ထိုသို့ ထင်ရှားလည်းရှိခြင်း ထက်ဝန်းကျင်လည်း စင်ကြယ်ခြင်းကြောင့် (လာပါ ရှုလှည့်ပါ ဟူသော) ဟေပယ-အစီအရင်ကိုထိုက်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဟေပယသိက မည်ပေ၏။(၄)

၁၅၁။ ကပ်၍ ဆောင်ထိုက် ထည့်သွင်းထိုက်သောကြောင့် ဩပနေယျိက မည်၏။ ယခု ဆိုမည့်စကားသည် ဤအရာ၌ အဆုံးအဖြတ်ပေတည်း၊ကပ်၍ ဆောင်ခြင်း-ထည့်သွင်းခြင်းသည် ဥပနယ မည်၏၊ မီးလောင်နေသော (ကိုယ်၌ဝတ်ရုံထားသော)အဝတ်ကိုဖြစ်စေ ဦးခေါင်းကိုဖြစ်စေ (မီးကို ငြိမ်းသတ်ရန် ကြောင့်ကြမစိုက်ပဲ) လျစ်လျူ၊ရှုရှ၍သော်လည်း ရှုမှတ်ပ္ပါးစေသော ဘာဝနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏စိတ်၌ (ဥပနယ) ကပ်၍ဆောင်ခြင်း ထည့်သွင်းခြင်းကို ထိုက်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဩပနယိက မည်၏၊ ဩပနယိကသည်ပင်လျှင် ဩပနေယျိက[1] မည်၏။ ဤအနက်သည် သခ်ာတဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်လောကုတ္တရာတရား၌ သင့်၏။ အသခ်ာတဖြစ်သော နိဗ္ဗာန် လောကုတ္တရာတရား၌ကား မိမိ၏စိတ်ဖြင့်ကပ်၍ ဆောင်ခြင်း (ဥပနယ)ကို ထိုက်သော

မှတ်ချက်

၁ – ဥပနယ-ကပ်၍ဆောင်ခြင်း-ထည့်သွင်းခြင်း+ဣက- ထိုက်သည်=ဩပနယိက-ဩပနေယျိက-မိမိ၏ စိတ်၌ ကပ်၍ဆောင်ထိုက်-ထည့်သွင်းပေးထိုက်သော တရား-ဝါ-ကိုယ်ထဲစိတ်ထဲသို့ ရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ထိုက်သော တရား။

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် သြပနေယျိက[1] မည်၏၊ "မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကပ်ခြင်း-ထိတွေ့ခြင်းကို ထိုက်၏"ဟူသော အနက်ကိုယူအပ်၏။

တနည်းကား အရိယာမဂ်သည် (အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို) နိဗ္ဗာန်သို့ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဥပနေယျ မည်၏။ဖိုလ်နှင့်နိဗ္ဗာန်တရားသည်မျက်မှောက်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ (၀ါ-မျက်မှောက်ပြုခြင်းသို့) ဆောင်အပ်သောကြောင့် ဥပနေယျ မည်၏။ ဥပနေယျသည်ပင်လျှင် သြပနေယျိက[2] မည်၏ (၅)

၁၅၂။ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ-ဟူသည်ကား ဥဿဒ္ဓိတညူ အစရှိကုန်သော[3] တရားမြင်သိကြသည့် ပညာရှိ အားလုံးတို့သည်လည်း

မှတ်ချက်

၁–ဥပနယ-မိမိ၏ စိတ်ဖြင့် ကပ်၍ဆောင်ခြင်း-မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို+ဣက-ထိုက်သည်=သြပနေယျိက-မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ကပ်ထိုက်-သိမြင်တွေ့ထိထိုက်သောတရား။

၂–သြပနေယျိက-အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ဆောင်တတ်သော မဂ်တရား။ ၀ါ-မျက်မှောက်မြင်အောင် ကျင့်ဆောင်အပ်သော ဖိုလ်တရား-နိဗ္ဗာန်တရား။

၃–ဝိညူဟိဟူသည်ကား သိသူပညာရှိတို့သည်၊ သစ္စာကိုသိပြီးသောသူတို့သည်ဟူသောအနက်ကို (ဆိုလိုရင်း)။ ထိုသစ္စာသိသူပညာရှိတို့သည် စင်စစ်အားဖြင့် ဥဿဒ္ဓိတညူပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့ပင် ဖြစ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် "ဥဿဒ္ဓိတညူ အစရှိကုန်သော"ဟု ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ) အကျဉ်းချုပ်တရားကို နာစဉ်ပင် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဿဒ္ဓိတညူမည်၏၊ အကျဉ်းချုပ်တရားကို ခွဲ၍ အကျယ်ဟောသည်ကို နာစဉ် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးတို့ ရသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဉ္စိတညူမည်၏၊ နာကြားမှတ်သားပြီးနောက် သမထ ဝိပဿနာ ဘာ၀နာအလုပ်ကို ပွါးများအားထုတ်ပါမှ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရသောပုဂ္ဂိုလ်သည် နေယျမည်၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးကို ရည်၍ ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

"ငါသည် မဂ်ကိုပ္ပါးစေ (အပ်)ပြီ၊ ဖိုလ်ကိုရ(အပ်)ပြီ၊ နိဗ္ဗာန-ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု(အပ်)ပြီ"ဟု မိမိ၌ မိမိ၌(သာလျှင်)သိအပ် သိရ-ခံစားရသော တရားပါပေတည်း ။ မှန်ပေ၏-ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ပ္ပါးစေ(အပ်)သော မဂ်ဖြင့် သဒ္ဓိဝိဟာရိကခေါ် အတူနေတပည့်၏ (သန္တာန်၌) ကိလေသာတို့ကို မပယ်နိုင်ကုန်၊ ထိုတပည့်သည် ထိုဆရာ၏ ဖလသမာပတ်ဖြင့် ချမ်းသာစွာ မနေနိုင်ပေ၊ ထိုဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ မျက်မှောက်ပြုထားသော နိဗ္ဗာန်ကို (ထိုတပည့်သည်)မျက်မှောက်မပြုနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် (မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော) ဤလောကုတ္တရာတရားကို သူတပါး၏ ဦးခေါင်း၌ဆင်ထားသော အဆင်တန်ဆာကို (မြင်ရသ)ကဲ့သို့ မြင်ရသည် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား (တရားသိသူဟူသော) မိမိ၏စိတ်၌သာလျှင် တွေ့မြင်ရ သိရသော တရားပေတည်း၊ "တရားသိသူ ပညာရှိတို့ ခံစားအပ်-ခံစားရသော တရား"ဟု ဆိုလို၏။ ဤ လောကုတ္တရာတရားသည် တရားကို မသိသေးသော ဗာလပုထုဇဉ်တို့၏ အရာကား မဟုတ်သည်သာတည်း။ (၆)

၂၁၁။ တနည်းသော်ကား-ဤတရားတော်သည် ကောင်းစွာ ဟောအပ်သော (သွာက္ခာတ)တရား မည်ပါပေ၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ-ရှုဂစသည်တို့၏ မရှိခြင်း-ကင်းခြင်းကို ပြုလျက် ကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့မြင်ရသော (သန္ဒိဋ္ဌိက)တရား ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း၊ ၀၀-သူတပါးကို ပုံ၍ ယုံရသည် မဟုတ်ပဲ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ကိုယ်တိုင်ပင် တွေ့မြင်ရသော (သန္ဒိဋ္ဌိက)တရားဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း၊ ၀၀-ချီးမွမ်းအပ်သော မဂ်ဉာဏ်

မှတ်ချက်

၁–ပစ္စတ္တံ-မိမိ မိမိ၌၊ ၀၀-အသီး အသီး+ဝေဒိတဗ္ဗော- သိအပ်, ခံစားအပ်သည်+ ဝိညူဟိ-တရားမြင်သိ ပညာရှိတို့သည်= ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ-တရားမြင်သိသည့် အရိယာပညာရှိတို့သာလျှင် အသီး အသီး သိမြင်ခံစားရသော တရားပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

အမြင်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို အောင်နိုင်သော (သန္ဓိဋ္ဌိက)တရား ဖြစ်သော ကြောင့်ပေတည်း၊ ဝါ-ပွါးစေလျက် မျက်မှောက်ပြုလျက် မြင်ထိုက်သော (သန္ဓိဋ္ဌိက) တရားဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ (ဤတရားတော်သည်) သန္ဓိဋ္ဌိက မည်ပါပေ၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ-အခါအခွင့် မဆိုင်းလင့်ပဲ အသင့်လက်ငင်း ချက်ခြင်း အကျိုးပေးတတ်သော (အကာလိက)တရား ဖြစ်သောကြောင့်ပေတည်း။ (ဤတရားတော်သည်) အကာလိက မည်ပါ ပေ၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ-လာပါ ရှုလှည့်ပါ-ဟု ဖိတ်မန်ခြင်း အစီ အရင်ကို ထိုက်သော (ဧဟိပဿိက)တရား ဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။ အကြင်တရားသည် ဧဟိပဿိက မည်ပေ၏၊ ထိုဧဟိပဿိက မည်သော တရားသည်ကား စိတ်ထဲ၌ ကပ်၍ဆောင်ထိုက်-ထည့်သွင်းထိုက်သော ဝါ-စိတ်ဖြင့် ဆောင်ထိုက်-သိမြင် တွေ့ထိထိုက်သော (ဩပနေယျိက)တရား ဖြစ်ပါပေတော့သတည်း။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

၁၅၃။ ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (သွာက္ခာတတာ)ကောင်းစွာဟောအပ် သည်၏အဖြစ်စသည် အပြားရှိကုန်သော တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်နေသော[1] ထိုယောဂီအား ထိုအခါ၌

မှတ်ချက်

၁–ဤအရာ၌လည်း တရားဂုဏ်ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သိလွယ်သော နည်းဖြင့် အကျဉ်းချုပ်ပြဦးအံ့။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်သည်—

(၁-၁) သွာက္ခာတော-လောဘ ဒေါသ မောဟ ငြိမ်းကြောင်း ကောင်း မွန်စွာ ဟောအပ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။(အံ ၁၊ ၂၁၈-အာဇီ-ဝကသုတ်ကို မှီသည်)

http://www.dhammadownload.com

ရာဂလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသလွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ မောဟလွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် တရားတော် (၏ဂုဏ်တော်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေ

မှတ်ချက်

(၁-၂) သွာကွာတော-အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံး ကောင်းအောင် ကောင်းစွာဟောအပ်သော တရားတော်ပါပေတကား။

(၁-၃) သွာကွာတော-ကြားနာရုံပင် အပူစင်၍ ကျင့်လျှင်ချမ်းသာ ပြီးမြောက်ပါက ရဟန္တာစင်စစ် ကေန်ဖြစ်အောင် ဖွင့်လှစ်သေချာ ကောင်းမွန်စွာ ဟောအပ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

(၁-၄) သွာကွာတော-ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိပြီးခါမှ သတ္တဝါများ သိစေသားဟု ဟောကြားတော်မူသောကြောင့် ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောအပ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။ (အံ ၁၊ ၂၈၀ အဘိညာယာဟံ ဓမ္မံ ဒေသေမိ-စသည်ကို မှီသည်)

(၂-၁) သန္ဒိဋ္ဌိကော- ကျင့်ကြံ အားထုတ်က မုချကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

(၂-၂) သန္ဒိဋ္ဌိကော-ပွါးစေလျက်, မျက်မှောက်ပြုလျက် တွေ့မြင်ထိုက်သောတရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

(၃) အကာလိကော- ချိန်ခါအခွင့် မဆိုင်းလင့်ပဲ အသင့်လက်ငင်း ချက်ခြင်း အကျိုးပေးတတ်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။ (ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် အရိယာမဂ် ၄-ပါးကိုဆိုသည်၊ ဩမကနည်းအားဖြင့် ဘာဝနာအကျင့်ကိုလည်း ယူသင့်၏)

(၄) ဧဟိပဿိကော-လာပါ ရှုလှည့်ပါဟု ဖိတ်မန်တိုက်တွန်းထိုက်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

http://www.dhammadownload.com

သည်-ဤသို့ အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နိဝရဏ ကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း တရားဂုဏ်တော်တို့၏ နက်နဲခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ အထူးထူးအပြားပြား များစွာသော ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း ညွှတ်ကိုင်းခြင်းကြောင့်ဝင်း အပွန့်စျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သော စျာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ရောက်သော ဤစျာန်သည် တရားဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် **ဓမ္မာနုဿတိ** ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား ဤ ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကိုအားထုတ်သော ရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သြပနေယျိကဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ဟောတော်မူတတ်သော (သြပနေယျိကတရားဟူသော) ဤအင်္ဂါနှင့်လည်း ပြည့်စုံသော ဆရာအရှင်မြတ်ကို အတိတ်အဖို့၌ မမြင်ပေ၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ထိုမြတ်စွာဘုရားမှတပါး မမြင်ပေ၊ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ တရားဂုဏ်ကို

မှတ်ချက်

(၅) သြပနေယျိကော-ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ ရောက်အောင် ကျင့်ဆောင်ထိုက်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။ (ဤ၌ ကိုယ်ထဲ-ဟူသောစကားသည် စကားချောစေရန်ဝင်း၊ ဆေးကို မှီဝဲသည်နှင့် ဥပမာပြု၍ နားလည်လွယ်စေရန်ဝင်း ဖြစ်သည်)

(၆) ပစ္စတ္တं ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ - တရားမြင်သိသည့် ပညာရှိရှစ်ပါး အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များသာလျှင် ကိုယ်စီကိုယ်ဝ သိမြင်ခံစားရသောတရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

ဤဂုဏ်ပုဒ်တို့တွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်သော ပုဒ်များကို ကျက်မှတ်၍ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

မြင်ခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် ဆရာအရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၌ ရှိသေခြင်း ရှိပေ၏ တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိပေ၏၊ တရားတော်၌ လေးစားရိုသေခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှုများစွာဖြစ်ခြင်း ရှိပေ၏၊ ကြောက်ဖွယ်ဘေးငယ် ဘေးကြီးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကို သည်းခံခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပေ၏၊ တရားတော်နှင့် အတူတကွ နေရသည်ဟူသော အမှတ်သညာကို ရပေ၏၊ တရားဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့မှု-ဓမ္မာနုဿတိ၏ ကိန်းအောင်းရာဖြစ်သော ထို ယောဂီ၏ ကိုယ်သည်လည်း စေတီအိမ် ပိဋကတိုက်ကဲ့သို့ ပူဇော်ထိုက်ပေ၏၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော (အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်) တရားကို ရခြင်းငှါ စိတ်ညွှတ်၏၊ ထို့ပြင် ကျူးလွန်စရာဝတ္ထုအမှုနှင့် တွေ့လတ်သော် တရားတော်၏ ကောင်းသောတရားအဖြစ်ကို ကောင်းစွာ တဖန်အောက်မေ့မိသည်-အမှတ်ရသည်ဖြစ်၍ ထိုယောဂီအား ရှက်ကြောက်မှု (ဟိရိသြတ္တပ္ပ) သည် ရှေးရှုထင်၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြားမရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ဘုရား၌ ရှိသေတုပ်ဝပ်ခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာရှိခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာသောအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် ကောင်းသော အမြော်အမြင် ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော ဓမ္မာနုဿတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချ ပြုသင့်လှပါပေသတည်း။ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခု ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(ဓမ္မာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

http://www.dhammadownload.com

၃-သံဃာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

၁၅၄။ သံဃာနုဿတိကိုပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည်လည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲ့ခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) ကောင်းစွာ ကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍—

"(သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည် ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံတော်မူပါပေ၏။

(ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည် ဖြောင့်မှန်စွာ ကျင့်ကြံတော် မူတတ်ပါပေ၏။

(ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော) မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည် နိဗ္ဗာန်အလိုငှါ ကျင့်ကြံတော်မူတတ်ပါပေ၏။

(သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော)မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည် လူမျှားကပြူသည့် ရိုသေမှုနှင့် သင့်တင့်ထိုက်တန်အောင် ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။

(ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ)(အကြင်)[1] လေးခုကုန်သော ယောကျ်ားအစုံတို့နှင့် ရှစ်ယောက်ကုန်သော ယောကျ်ားတို့သည် (ရှိကုန်၏)။

မှတ်ချက်

၁–(အကြင်) ဟူသော ဤအနက်သည် ယဒိဒံ-၏အနက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြန်၌ ဤပုဒ်မပါသော်လည်း အနက်အဓိပ္ပါယ် ပေါ်လွင်လျက်ပင် ရှိ၏။ သို့သော် ပြည့်စုံစေရန် ပြထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော အာဟုနေယျော)ဤလေးစုံနှင့် ရှစ်ယောက်ဟူသော [၂၁၂] မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သား အပေါင်း သံဃာတော်သည် အရပ်ဝေးမှ ဆောင်ယူခဲ့၍ ပေးလှူသည်ကို ခံတော်မူထိုက်ပါပေ၏။

(ပါဟုနေယျော) ညှဉ်ခံကျေးမွေးဖွယ်ကိုလည်း ပေးလှူရန် ခံယူရန် ထိုက်တန်လှပါပေ၏။

(ဒက္ခိဏေယျော)မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက်ပါပေ၏။

(အဉ္ဇလိကရဏီယော) လက်အုပ်ချီမိုး၍ ရှိခိုးထိုက်ပါပေ၏။

(အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ) သတ္တဝါအပေါင်း လူအပေါင်း ဟူသော လောက၏ ကောင်းမှုမျိုးတို့ကို စိုက်ပျိုးဘို့ရာ လယ်ယာမြေ အကောင်းအမြတ်ဆုံး ပါပေတည်း" ဟူ၍—

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် အရိယာသံဃာတော်၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန်အလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

၁၅၅။ ထိုသံဃဂုဏ်တော်ပြ စကားရပ်၌ သုပ္ပဋိပန္နော - ဟူသည်ကား ကောင်းစွာကျင့်ပေ၏ ၊ မှန်ကန်သောအကျင့်မဆုတ်နစ်သောအကျင့် လျော်

မှတ်ချက်

၁–သု–ကောင်းစွာ+ပဋိပန္နော–ကျင့်သည်=သုပ္ပဋိပန္နော–ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူပါပေ၏။ ဤအရာ၌ အခြားဘာသာဝင်တို့ကလည်း သူတို့၏ ဘာသာတရား အရ ကျင့်သည်ကို ကောင်းစွာကျင့်သည်ဟူ၍ပင် ဆိုကြပေလိမ့်မည်၊ မင်ြင်းနှိုင်အောင် ဖြေရှင်းရန်လို၏။ ထို့ကြောင့် အဂုတ္တရပါဠိ တိကနိပါတ် အာဇီ-ဝကသုတ် (၂၁ဂ)၌ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်က ဖြေရှင်းပြထားပေ၏။ ထိုဖြေရှင်းချက်အရ အားဖြင့် "အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သော လောဘ

http://www.dhammadownload.com

သောအကျင့် မဆန့်ကျင်သောအကျင့် လောကုတ္တရာ(နိဗ္ဗာန်)တရားအား (၀ါ-ဘုရားဟောဒေသနာတရားတော်အား)လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်ပေ၏-ဟု ဆိုလိုပေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဩ၀ါဒအဆုံးအမကို ရိုသေစွာ နာခံတတ်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သာ၀က-တပည့်သား မည်ကုန်၏။ တပည့်သားသာ၀ကတို့၏ အပေါင်းသည် သာ၀ကသံဃာမည်၏၊ သီလချင်း ဉာဏ်အမြင်ချင်း တူညီကြသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော တပည့်အပေါင်း[1]ဟူသော အနက်ကို(ဆိုလို၏)။

ဥဇုပ္ပဋိပန္နစသည်မည်ပုံကား—ဆိုခဲ့သော ထိုမှန်ကန်သောအကျင့်သည် ဥဇု-ဖြောင့်မတ်၏ နွားကျင်ငယ်ရေးကဲ့သို့ မကောက် လ-ရေးကဲ့သို့ မကောက် ထယ်ကိုင်းကဲ့သို့ မကောက် ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏၊ စင်ကြယ်သော (ဉာယ) နိဗ္ဗာန်ကို သိကြောင်းပေတည်း ဤသို့လည်း ဆိုအပ်၏၊ ဝဋ္ဋဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန် လျော်သောကြောင့် သာမီစိ-လျော်သော အကျင့်ဟူ၍လည်း ရေတွက်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုမှန်ကန်သော အကျင့်ကို ကျင့်သော အရိယာသံဃာကို ဥဇုပ္ပဋိပန္န-ဖြောင့်မတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သည်, ဉာယပ္ပဋိပန္န-နိဗ္ဗာန်သိကြောင်း အကျင့်ကိုကျင့်သည်,

---

မှတ်ချက်

ဒေါသ မောဟတို့ကို ပယ်နိုင်ရန် ကျင့်သူကို သုပ္ပဋိပန္နဟု ဆိုရာ၏။ ထို့ကြောင့် သုပ္ပဋိပန္နော–လောဘ ဒေါသ မောဟ ကင်းကြောင်း ကောင်းစွာကျင့်တော်မူပါပေ၏၊ ကောင်းစွာကျင့်သော သံဃာတော်မြတ် ပါပေတကား-ဟူသော ဤအနက်ကိုလည်း အလေးပြု၍ မှတ်သားထားသင့်ပေ၏။

၁–အရိယာတို့သည် မျက်မှောက် မျက်ကွယ် သီလစင်ကြယ်ကြ၍ သီလချင်း တူညီကြ၏၊ မဂ် ဖိုလ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အမြင်ခြင်း တူညီကြ၏။ ဤသို့ တူညီသဖြင့် တမျိုးတည်း အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းစု၍ ခေါ်အပ်သော တပည့်အပေါင်းဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

သာမီစိပ္ပဋ္ဌိပန္န - လျော်သောအကျင့်ကို ကျင့်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုအပ်ပါ ပေသည်။

ဆက်၍ရှင်းပြဦးအံ့—ဤအရိယာသံယောထဲတွင် မဂ်၌တည်ဆဲ - မဂ္ဂင်္ဂဝန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မှန်ကန်သောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသောကြောင့် သုပ္ပဋိပန္န-ကောင်းစွာကျင့်ဆဲ မည်ကုန်၏။ ဖိုလ်၌တည်သော ဖလင်္ဂဝန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မှန်ကန်သောအကျင့်ဖြင့် သိအပ်-ရအပ်သော တရားထူးကို သိပြီး ရပြီး ဖြစ်ကြသောကြောင့် လွန်ခဲ့ပြီးသောအကျင့်ကို ရည်၍ သုပ္ပဋိပန္န-ကောင်းစွာ ကျင့်ပြီးမည်ကုန်၏ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။

တနည်းကော်ကား—ကောင်းစွာဟောအပ်သော တရားဝိနည်းဟူသော သာသနာတော်၌ ဆုံးမညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ကျင့်သောကြောင့်လည်း သုပ္ပဋိပန္န(ကောင်းစွာကျင့်သည်မည်)ပေ၏၊ မချွတ်မယွင်း ကေန်ကိန်းသေ ဖြစ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သောကြောင့်လည်း သုပ္ပဋိပန္န(ကောင်းသော အကျင့်ကို ကျင့်သည်)မည်ပေ၏။ (၁)

အန္တဒ္ဒယခေါ် အဖို့-အစွန်း ၂-ပါးသို့ မကပ်ရောက်မူ၍ အလယ်လမ်း အကျင့်ဖြင့် ကျင့်လျက်သွားသောကြောင့်ရင်း၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်တို့၏ သုံးမျိုးသော ကောက်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကိုပယ်ခြင်းငှါ ကျင့်သော ကြောင့်ရင်း ဥဇုပဋိပန္န(ဖြောင့်စွာသွားသည် ကျင့်သည်)မည်ပေ၏။ (၂)

မှတ်ချက်

၁–အကောက်သုံးပါးဟူသည်မှာ ရှေးဦး ပြခဲ့သော နွားကျင်ငယ်ရေး စသည်နှင့် တူသော အကောက်သုံးပါးကိုဆိုသည်။ ယင်း အကောက်သုံးပါးအကြောင်း ကို အဋ္ဌသာလိနီ ၁၈၅-၌ ဤသို့ ပြထား၏။ ရဟန်းတပါးသည် အရှယ် သုံးပါးလုံး၌ သီလမစင်ကြယ်လျှင် နွားကျင်ရေးကောက်မျိုး ဖြစ်သည်၊ ဒုတိယ တတိယအရွယ်၌ မစင်ကြယ်လျှင် လ-ရေးကောက်မျိုး ဖြစ်သည်၊

http://www.dhammadownload.com

သိအပ်သိထိုက်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ဉာယဟု ဆိုအပ်၏၊ ဉာယ မည်သော ထိုနိဗ္ဗာန်အကျိုးငှါ ကျင့်သောကြောင့် ဉာယပွဋိပန္နဟု(နိဗ္ဗာန် အကျိုးငှါသာကျင့်သည်)မည်ပေ၏။ (၃)

အကြင်အခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်ကုန်လတ်သော် (လူတို့ကပြုအပ်သော ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်းအစရှိသော)ရှိသေမှုကို ထိုက်တန်ကုန်၏၊ ထိုသို့ထိုက်တန် လောက်သော အခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်သောကြောင့် သာမီစိပွဋိပန္နဟု (လူတို့ကပြုသည့် ရှိသေမှုနှင့် သင့်တင့်ထိုက်တန်အောင် ကျင့်ကြံသည်) မည်ပေ၏။ (၃)

၁၅၆။ (ယဒိဒံ-ဟူသည်မှာ ယာနိ ဣမာနိ-အကြင် ဤတို့သည်-ဟု ဆိုလို၏)[1]။ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ-ဟူသည်ကား အစုံ၏အစွမ်းဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ရောက်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဖိုလ်ရောက်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤနှစ်ပါး အပေါင်းသည် တစုံပေတည်း၊ ဤနည်းဖြင့် လေးခုကုန်သော ယောဂျားအစုံတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ-ဟူသည်ကား ယောဂျား ပုဂ္ဂိုလ် အသီးအသီး၏အစွမ်းအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ရောက်ပုဂ္ဂိုလ်တပါး, ဖိုလ် ရောက်ပုဂ္ဂိုလ် တပါးဟူသော ဤနည်းဖြင့် ယောဂျားပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှစ်ယောက်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဆက်၍ရှင်းဦးအုံ—ဤအရာ၌ ယောဂျား ဟူ၍ဝင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ဝင်း ဤပုဒ်တို့သည် အနက်တူကုန်၏။ သို့သော်လည်း

မှတ်ချက်

တတိယ အရှယ်ကျမှ မစင်ကြယ်လျှင် ထယ်ကိုင်းကောက်မျိုး ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းချုံး၍ ပြချက်ဖြစ်သည်။

၁–ဤလက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ အဖွင့်သည် ပါဠိ၌သာ ကျေးဇူးများသည်၊ မြန်မာပြန်၌ကား ကျေးဇူးမများပေ၊ စုံလင်ရုံမျှ အတွက်သာ ဤ၌ ပြထား သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝေနေယျတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဤယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူသော စကားကို ဟော(အပ်)ပေသည်။ သေ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော-ဟူသည်ကား [၂၁၃] အစုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် လေးခုကုန်သော အကြင်သို့သော ဤ ယောကျ်ားအစုံတို့သည် (ရှိကုန်၏)၊ အသီးအသီးအားဖြင့် ရှစ်ယောက် ကုန်သော ယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် (ရှိကုန်၏)၊ မြတ်စွာဘုရား၏ လေးစုံ ရှစ်ယောက်သော ဤတပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည်[1]။ အာဟု နေယျောစသည်တို့၌ (အနက်ကား) ဆောင်ခဲ့၍ ပူဇော်အပ်သောကြောင့် အာဟုန မည်၏၊ အရပ်ဝေးမှသော်လည်း ဆောင်ခဲ့၍ သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ် တို့၌ ပေးလှူအပ်သည်ဟူသော အနက်ကို(သိအပ်၏)၊ အာဟုန-ဟူသော ဤအမည်သည် လှူဖွယ်ပစ္စည်းလေးပါးတို့၏ အမည်ပေတည်း။ ထိုပေးလှူ ပူဇော်မှုကို အကျိုးကြီးအောင်ပြုတတ်သောကြောင့် (အာဟုနမည်သော) ထိုပေးလှူပူဇော်ဖွယ်ကို ခံယူခြင်းငှါ သင့်လျော်ထိုက်တန်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် အာဟုနေယျ မည်ပေ၏[2]။ တနည်းကား အရပ်ဝေးမှသော်လည်း လာ၍ အလုံးစုံသော ဥစ္စာနှစ်ကိုသော်လည်း ဤသံဃာ၌ ပေးလှူပူဇော်ထိုက် သောကြောင့် အာဟဝနီယ မည်ပေ၏။ တနည်းကား သိကြားမင်း စသည် တို့၏သော်လည်း ပူဇော်ခြင်းကို ထိုက်သောကြောင့် အာဟဝနီယ မည် ပေ၏။ သည်မျှသာမကသေး-ဗြာဟ္မဏလူမျိုးတို့၏ အာဟဝနီယမည်သော

မှတ်ချက်

၁–သံဃာတော်သည်....အာဟုနေယျမည်ပေ၏- စသည်နှင့် စပ်ပါ။

၂–အာ-ဆောင်ယူခဲ့၍+ဟုန- ပေးလှူပူဇော်အပ်သည်ကို+ယျ- ထိုက်သည်= အာဟုနေယျ- အရပ်ဝေးမှသော်လည်း ဆောင်ယူခဲ့၍ ပေးလှူပူဇော်အပ် သည်ကို ခံယူရန်ထိုက်သည်၊ ပေးလှူပူဇော် ထိုက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပူဇော်အပ်သော အကြင်မီးရှိ၏၊ ယင်းမီးခ္ဍ ပူဇော်ခြင်းကို[1] အကျိုးကြီး သည်ဟု ထိုပြာဟ္မဏတို့၏ အယူသည်ရှိ၏၊ အကယ်၍ ပူဇော်ခြင်းကို အကျိုး ကြီးစေတတ်သောကြောင့် အာဟဝနီယ-ပူဇော်ထိုက်သည် မည်ပါမူ သံဃာ သည်သာလျှင် အာဟဝနီယ မည်ရာ၏။ မှန်ပေ၏-သံဃာခ္ဍ ပူဇော်ခြင်း သည် အကျိုးကြီးပေ၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ (အောက်ပါဂါထာကို မြတ်စွာ ဘုရား)ဟောတော်မူပေ၏—

> "အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် တောအရပ်ခ္ဍ (ရသေ့ပြုကာနေ၍) အနှစ် တရာပတ်လုံး မီးကိုလုပ်ကျွေးပူဇော်ရာ၏၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ပွါးစေအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသော (ဝါ-စိတ်ကို ပွါးစေပြီးသော) အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တပါးကို တမုဟုတ် တခဏမျှသော်လည်း ပူဇော် ရာ၏၊ (ထိုနှစ်ဦးတို့၏ ပူဇော်ခြင်းနှစ်ခုတို့တွင်) အနှစ်တရာပတ်လုံး မီးကိုပူဇော်ခြင်းထက် အရိယာတပါးကို တခဏမျှ ထိုပူဇော်ခြင်း သည်သာလျှင် သာလွန်၍ မြတ်ပေ၏။"

သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီဂိုဏ်းဟူသော နိကာယ်တပါးခ္ဍ(သုံးလေးရှိသော) ထိုအာဟ ဝနီယပုဒ်သည် ဤမဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်းခ္ဍ အာဟုနေယျ-ဟူသောပုဒ်နှင့် အနက်အားဖြင့် တူပေ၏၊ သဒ္ဒါအားဖြင့်မူကား ဤအာဟဝနီယနှင့်

မှတ်ချက်

[1]–ယသ္မိं အာဟဝနီယဂ္ဂိမှိ ဟုတံ ဒမိအာဒိ-အကြင် ပူဇော်အပ်သော မီးခ္ဍ ပူဇော်အပ်သော နို့ခမ်းစသည်-ဟု ဌီကာခ္ဍ ကံအနက်ကို ဖွင့်ပြထားသော် လည်း ဤခ္ဍကား ပြလတ္တံသော ဂါထာခ္ဍ ပူဇနာ–ပုဒ်နှင့် တထပ်တည်း တူညီစေရန် ပူဇော်ခြင်းဟု ဘောအနက်ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာဟုနေယျပုဒ်တို့၌ အနည်းငယ်မျှသာ ထူးပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အာဟုနေယျ မည်ပေ၏[1]။ (၅)

ထိုမှတပါး ပါဟုနေယျ ဟူသော ဤပုဒ်၌ (အနက်ကား) အရပ်လေးမျက်နှာ အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့မှ[2] ရောက်လာကုန်သော ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေတို့၏အကျိုးငှါ တရိတသေ အထူးပြုပြင်စီရင်ထားသော ဧည့်ခံဖွယ်ပစ္စည်းကို ပါဟုနဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ထိုဧည့်ခံကျွေးမွေးဖွယ်ပစ္စည်းကိုလည်း[3] ထိုဆိုခဲ့သည့် ဂုဏ်ထူးရှိကုန်သော ထိုဆွေမျိုးမိတ်ဆွေ ဧည့်သည်ကောင်းတို့ကို အလွတ်ထား၍ သံဃာအားသာလျှင် လှူခြင်းငှါ သင့်လျော်ပေ၏၊ သံဃာသည်လည်း ထိုဧည့်ခံဖွယ်ပစ္စည်းကို ခံယူခြင်းငှါ သင့်လျော်ထိုက်တန်ပေ၏။ မှန်ပေ၏-သံဃာနှင့် အလားတူသော ဧည့်သည်ကောင်းမည်သည် မရှိပေ။ ထိုစကားကို ထင်ရှားပြုရလျှင်-ဤသံဃာတော်ကို ဘုရားနှစ်ဆူတို့၏ အကြားကာလကို လွန်သော အခါ၌ရင်း (ကမ္ဘာပေါင်းအသခ်ေ့ လွန်သောအခါ၌ရင်း) တွေ့မြင်ရပေ

မှတ်ချက်

၁–**အာ**+ဟု+အနီယ–ဖြင့် အာဟဝနီယ-ဟု ပြီး၏။ ပူဇော်အပ်- ပူဇော်ထိုက်သည်၊ လာ၍ ပူဇော်အပ်-ပူဇော်ထိုက်သည်-ဟု အနက်ရှိ၏။ အာဟုနေယျ-ပုဒ်ကိုလည်း ထိုအာဟဝနီယနှင့် အနက်တူဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင် အာဟုနေယျော-ပေးလှူပူဇော်ထိုက်ပါပေသည်၊ အရပ်ဝေးမှ သော်လည်း လာရောက်၍ ပေးလှူပူဇော်ထိုက်ပါပေသည်-ဟု အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်၏။

၂–ဒိသာဝိဒိသတော-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ တူရူအရပ်မျက်နှာ အထောင့်အရပ်မျက်နှာတို့မှ-ဟု အတိအကျ ပြန်လျှင် မြန်မာစကား မချောမော၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်ထားသည်။

၃–**ထို**ဧည့်ခံကျွေးမွေးဖွယ်ပစ္စည်းကိုလည်း.... သံဃာအားသာလျှင် လှူခြင်းငှါ သင့်လျော်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သည်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့နှင့် ရောယှက်ခြင်းမရှိပဲ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤသံဃာအား ညှဉ်ခံကျေးမွေးဖွယ်ကို ပေးလှူရန်သင့်ပေ၏၊ ညှဉ်ခံကျေးမွေးဖွယ်ကို (ဤသံဃာသည်) ခံယူရန်လည်း သင့်ပေ၏၊ ထိုသို့(ပါဟုနကို)လှူရန် ခံယူရန်သင့်သော ကြောင့် ပါဟုနေယျ မည်ပေ၏[1]။ ပါဌ်ကဲ့ကိုပြဦးအုံ—အကြင်သဗ္ဗတ္ထိဝါဒီ ဂိုဏ်းသားတို့၏ (ပိဋ္ဌကဋ္ဌ) ပါဟဝနီယောဟူသော ပါဠိသည်ရှိ၏၊ ထို ဂိုဏ်းသားတို့၏ (အလိုအားဖြင့်)[2] သံဃာတော်သည် လက်ဦးပူဇော်ခြင်းကို ထိုက်သောကြောင့် အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာဆောင်၍ ဤသံဃာ၌ ပေးလှူ ပူဇော်အပ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပါဟဝနီယ မည်၏[3]။တနည်းကား ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်[4] ဆောင်လာ၍ ပူဇော်ခြင်းကို (ဝါ-ပူဇော်အပ်သော

မှတ်ချက်

၁ – ပါဟုန-ညှဉ်ခံကျေးမွေးဖွယ်ပစ္စည်း+ယျ- ထိုက်သည်=ပါဟုနေယျ - ညှဉ်ခံ ကျေးမွေးဖွယ်ပစ္စည်းကိုသော်လည်း ပေးလှူပူဇော်ထိုက်-ခံယူတော်မူထိုက်ပါ ပေသည်။

၂ – (အလိုအားဖြင့်) ပါဟဝနီယမည်၏-ဟု စပ်။ တနည်း – ထိုဂိုဏ်းသားတို့၏ ....ထိုပါဟဝနီယ-ဟု ဆိုအပ်သော ဤသံဃာတော်ကို-စပ်ပါ။

၃ – ပ–ရှေးဦးစွာ + အာ- ဆောင်၍ + ဟဝနီယ - ပူဇော်ထိုက်သည်= ပါဟ-ဝနီယ-ရှေးဦးစွာ ဆောင်၍ ပူဇော်ထိုက်ပါပေသည်။

၄ – ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့်-ဟူသည်ကား ရိုသေခြင်း လေးစားခြင်း မျှားစွာ မြတ်နိုးခြင်း စသည်လည်းဖြစ်သော လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို ရိုသေစွာ ပြုခြင်း စသည်လည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောအပြားဖြင့် (ဟု ဆိုလို၏)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စည်းကို) ထိုက်တန်သောကြောင့် ပါဟဝနီယ မည်၏[1]။ ထိုပါဟဝနီယဟု ဆိုအပ်သော ဤသံဃာတော်ကို ဤမဟာဝိဟာရဝါသီတို့၏ ပိဋ္ဌကဋ္ဌ ထိုဆိုခဲ့သောအနက်ကြောင့်ပင်လျှင် (ပရိယာယ်အဖြစ်ဖြင့်) ပါဟုနေယျဟု ဆိုအပ်ပေ၏[2]။ (၆)

ထိုမှတပါး တမလွန်လောကကို ယုံကြည်၍ လှူအပ်သော ဝတ္ထုကို (ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) ဒက္ခိဏာဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ဒက္ခိဏာ မည်သော ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သော ထိုအလှူဝတ္ထုကို (ခံယူရန်) ထိုက်တန်သောကြောင့် (ဒက္ခိဏေယျ မည်ပေ၏)။ တနည်းကား ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သော (ဒက္ခိဏာ) အလှူ၏ အစီးအပွါးကို ပြုတတ်၏၊ ထိုအလှူကို အကျိုးကြီးအောင် ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် စင်ကြယ်စေတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် **ဒက္ခိဏေယျ** မည်ပေ၏[3]။ (၇)။

မှတ်ချက်

၁–ပ–ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် + အာဟဝနီယ - ပူဇော်ထိုက်သည်= ပါဟဝနီယ-ရိုသေလေးစားခြင်း မျှားစွာမြတ်နိုးခြင်း လှူဖွယ်ကို တရိုသေပြုခြင်း စသော ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ပူဇော်ထိုက်ပါပေသည်။

၂–ပါဟုနေယျ-ပုဒ်ကိုလည်း ထိုပါဟဝနီယ-ပုဒ်ကဲ့သို့ပင် အနက် ၂-ပါးလုံး ပြန်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။

၃–ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်၍ရင်း၊ တမလွန်လောကကို ယုံကြည်၍ရင်း ပေးလှူခြင်းကို ကြီးပွါးချမ်းသာကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဒက္ခိဏာ-ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒက္ခိဏာ-ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သောအလှူကို + ယေျ-ထိုက်သည်=ဒက္ခိဏေယျ-ကြီးပွါးကြောင်းဖြစ်သော မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်ပါပေသည်။

ဒက္ခိဏာ–ကြီးပွါးကြောင်းအလှူ၏ + ယေျ-အစီးအပွါးကို ပြုတတ်သည်=ဒက္ခိဏေယျ-ကြီးပွါးကြောင်းအလှူ၏ အစီးအပွါးကို ပြုတတ်ပါပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

အလုံးစုံသော (သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော)လောကသည် နှစ်ဖက်သော လက်တို့ကို ဦးခေါင်းထက်၌တည်စေ၍ ပြုအပ်သော လက်အုပ်ချီခြင်းအမှုကို ထိုက်သောကြောင့် **အဉ္ဇလိကရဏီယ** မည်ပါပေ၏[1]။ (ဂ)

အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ-ဟူသည်ကား အလုံးစုံသော(သတ္တဝါ အပေါင်းဟူသော) လောက၏ အတူမရှိသော[2] (ဝါ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော) ကောင်းမှုတို့၏ ဖြစ်ပွါးစည်ပင်ရာဌာနပေတည်း(ဟု ဆိုလို၏)။ ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြရလျှင် မင်း၏သော်ဂင်း၊ အမတ်၏သော်ဂင်း သလေးစပါးတို့၏ မုယောဂျုံတို့၏ ဖြစ်ပွါးစည်ပင်ရာဌာနကို မင်း၏ သလေးစပါးခင်းလယ် ဂျုံခင်းယာဟူ၍ (အမတ်၏ သလေးစပါးခင်းလယ် ဂျုံခင်းယာဟူ၍) ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် သံဃာတော်သည် အလုံးစုံသော လောက၏ ကောင်းမှုတို့၏ ဖြစ်ပွါးစည်ပင်ရာဌာနပေတည်း။ မှန်ပေ၏-သံဃာတော်ကို မှီ၍ (သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော) လောက၏ အထူးထူး အပြားပြားသော စီးပွါးချမ်းသာကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော ကောင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပွါး စည်ပင်ကုန်၏[3]။ ထို့ကြောင့် သံဃာတော်သည် လောက၏ အကောင်းဆုံး

မှတ်ချက်

၁–အဉ္ဇလိ-လက်အုပ်ကို-ဝါ - လက်အုပ်ချီခြင်းကို + ကရဏီယ - ပြုထိုက်သည်= အဉ္ဇလိကရဏီယ-လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးထိုက်ပါပေသည်။

၂–အနုတ္တရ-ပုဒ်ဖြင့် သူထက် အလွန်အကဲ အထူးအမြတ် မရှိသည်ကို ပြ၏၊ သို့သော်လည်း သံဃာတော်နှင့် တူညီသောအလျှုံခံပုဂ္ဂိုလ်ပင် မရှိဟု ပြလို သောကြောင့် အသဒိသံ-အတူမရှိသော-ဟု မိန့်ဆိုပေသည်။ ဌီကာကို မှီ၍ဖွင့်ပြသည်။

၃–စတ္တာရော စ ပဌိပန္နာ၊ စတ္တာရော စ ဖလေ ဋ္ဌိတာ-စသည်ဖြင့် မဂ်၌ တည်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ်သို့ရောက်ပြီး ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ပါးဟူသော ရှစ်ပါးသော

http://www.dhammadownload.com

အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ကောင်းမှုတို့၏ ဖြစ်ပွါးစည်ပင်ရာ လယ်ယာမြေ ကောင်း မည်ပါပေ၏[1]။ (၉)

၁၅၇။ ဤဆိုသည့်အတိုင်း(သုပ္ပဋိပန္နတာ) ကောင်းစွာ ကျင့်ကြံတတ်သည်၏ အဖြစ်စသည် အပြားရှိကုန်သော သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်နေသော [2] ထိုယောဂီအား ထိုအခါ၌

မှတ်ချက်

အရိယာသံဃာ၌ ပေးလှူသောဒါန အကျိုးကြီးကြောင်း သံယုတ်ပါဠိ ပဌမ နှာ ၂၃၅-စသည်၌ ပြထားလေသည်။

၁–အနုတ္တရံ-အလွန်အကဲမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော+ပုညက္ခေတ္တံ-ကောင်းမှုတို့၏ ဖြစ်ပွါးစည်ပင်ရာ လယ်မြေ+လောကဿ-လောက၏–အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ-သတ္တဝါအပေါင်း၏ ကောင်းမှုမျိုးတို့ စိုက်ပျိုးကြီးပွါးရာ လယ်ယာမြေ အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါပေသည်။

၂–ဤအရာ၌လည်း သံဃာ့ဂုဏ်တော်မျှားကို သိလွယ်သောနည်းဖြင့် အကျဉ်းချုပ် ပြဦးအုံ့။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး

မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သားအပေါင်း သံဃာတော်သည်—

(၁) သုပ္ပဋိပန္နော- လောဘ ဒေါသ မောဟ ကင်းကြောင်း (သီလသမာဓိ ပညာအကျင့်ကောင်းကို) ကောင်းစွာ ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။

(၂) ဥဇုပ္ပဋိပန္နော - ကိုယ် နှုတ် စိတ်ထား အကောက်သုံးပါးကင်းအောင် ဖြောင့်စင်းစွာ ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။

(၃) ဉာယပ္ပဋိပန္နော - ဆင်းရဲငြိမ်းရန် နိဗ္ဗာန်အတွက်သာ သင့်လျော်စွာ ကျင့်တော်မူတတ်ပါပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ရာဂလွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသော စိတ်မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသ။ပ။ မောဟ လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ခံရသော စိတ်မဖြစ်တော့သည်သာ။ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် သံဃာတော်(၏ဂုဏ်တော်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤသို့ အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နီဝရဏကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည်

မှတ်ချက်

(၄) သာမီစိပ္ပဋိပန္နော - သူများကပြုသည့် ရိုသေမှုနှင့် သင့်တင့်ထိုက်တန်အောင် ကျင့်ကြံတော်မူတတ်ပါပေ၏။

(၅) အာဟုနေယျော - အရပ်ဝေးမှ သော်လည်း ဆောင်လာ၍ ပေးလှူ ပူဇော်ထိုက်, ပေးလှူသည်ကို ခံတော်မူထိုက်ပါပေ၏။

(၆) ပါဟုနေယျော - ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည့် ညှော်သည်များအတွက် အထူး ပြုပြင်ထားသော စားကောင်း သောက်ဖွယ်ကိုသော်လည်း ပေးလှူ ပူဇော်ထိုက်, ခံယူတော်မူထိုက်ပါပေ၏။

(၇) ဒက္ခိဏေယျော - တမလွန်လောကဌ် ကောင်းကျိုးရမည် ယုံကြည်မြော်မှန်း၍ လှူဒါန်းပေလတ် အလှူမြတ်ကို လျှောက်ပတ်သင့်လျော် ခံယူတော်မူထိုက်ပါပေ၏။

(၈) အဉ္ဇလိကရဏီယော - ကောင်းကျိုးမြော်လျက် လက်နှစ်ဖက်ကို ထိပ်ထက်မှာ ချီမိုး၍ ရှိခိုးထိုက်ပါပေ၏။

(၉) အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ - သတ္တဝါအပေါင်း၏ ကောင်းမှု မျိုးတို့ စိုက်ပျိုးကြီးပွါး အကျိုးများရာ လယ်ယာမြေအကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါပေ၏။

အထက်ပါဂုဏ်ပုဒ်တို့ကို ကျက်မှတ်၍ သံဃာ့ဂုဏ်တော်များကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၏။ အထူးအားဖြင့် သံဃာတော်ကို အရိုအသေပြုသောအခါ သံဃာတော်အား ပေးလှူသောအခါတို့၌ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း သံဃာ့ဂုဏ်တော်တို့၏ နက်နဲခြင်းကြောင့် ၎င်း၊ အထူးထူးအပြားပြား မျှားစွာသော ဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း ညွှတ်ကိုင်းခြင်းကြောင့်၎င်း အပွနာစျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သော စျာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ ရောက်သော ဤစျာန်သည် သံဃာ့ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် **သံဃာနုဿတိ** ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား ဤသံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် သံဃာတော်၌ ရိုသေခြင်း ရှိပေ၏၊ တုပ်ဝပ်ခြင်း ရှိပေ၏၊ သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်ခြင်းမျှားပေ၏၊ ကြောက်ဖွယ် ဘေးငယ် ဘေးကြီးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏၊ ဆင်းရဲဒုက္ခတို့ကို သည်းခံခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပေ၏၊ သံဃာတော်နှင့်အတူတကွ နေရသည်ဟူသော အမှတ်သညာကို ရပေ၏၊ သံဃာ့ဂုဏ်တော်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့မှု-သံဃာနုဿတိ၏ ကိန်းအောင်းရာဖြစ်သော ထိုယောဂီ၏ ကိုယ်သည် သံဃာတော် စည်းဝေးလျက်ရှိသော ဥပုသ်အိမ်ကဲ့သို့ ပူဇော်ထိုက်ပေ၏၊ သံဃာ့ဂုဏ်တော်တို့ကို ရခြင်းငှါ စိတ်ညွှတ်၏၊ ထို့ပြင် လွန်ကျူးစရာဝတ္ထုအမှုနှင့် တွေ့လတ်သော် သံဃာတော်ကို မျက်မှောက်၌ တွေ့မြင်နေသကဲ့သို့ ထိုယောဂီအား ရှက်ကြောက်မှု (ဟိရိသြတ္တပ္ပ)သည် ရှေးရှု ထင်၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြား-မရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ သံဃာတော်၌ ရိုသေတုပ်ဝပ်ခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာရှိခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့်ကောင်းသော အမြော်အမြင် ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော

http://www.dhammadownload.com

သံဃာနုဿတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချ ပြုသင့်လှပါပေသတည်း။ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခု ပြဆိုခဲ့သောစကားသည် သံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွှက်ပေတည်း။

(သံဃာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

၄-သီလာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

[၂၁၅] ၁၅၈။ သီလာနုဿတိ ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည်လည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ (ကမ္မဋ္ဌာန်း၌)ကောင်းစွာ ကပ်ငြိသည် ဖြစ်၍—

"အဟော ဝတ မေ သီလာနိ အခဏ္ဍာနိ-ငါ၏ သီလတို့သည် ချေ၊ မကျိုးပဲရှိပါပေကုန်စွ၊ အစ္ဆိဒ္ဒါနိ-ချေ၊ မပေါက်ပဲ ရှိပါပေကုန်စွ၊ အသဗလာနိ-ချေ၊ မကြောင်မကျားပဲ ရှိပါပေကုန်စွ၊ အကမ္မာသာနိ-ချေ၊ အပြောက်အစွန်း အကွက် မထင်ပဲ ရှိပါပေကုန်စွ၊ ဘုဇိဿာနိ-ချေ၊ တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ တော်လှန်ပါပေကုန်စွ၊ ဝိညုပ္ပသတ္ထာနိ-ချေ၊ ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းထိုက်ပါပေကုန်စွ၊ အပရာမဋ္ဌာနိ-ချေ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့က မသုံးသပ် မကိုင်တွယ်နိုင်ပဲ ရှိပါပေကုန်စွ၊ သမာဓိသံဝတ္တနိကာနိ- ချေ၊ သမာဓိကို ဖြစ်စေနိုင်ပါပေကုန်စွ" ဟူ၍—

ဤပုံဤနည်းဖြင့် မကျိုးသည်၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏ သီလတို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ အောက်မေ့ဆင်ခြင်ရာ၌လည်း[3] လူဝတ်ကြောင်သည် လူ၏သီလတို့ကို, ရှင်ရဟန်းသည် ရှင်ရဟန်း၏သီလတို့ကို(အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။)

လူ၏သီလတို့ဖြစ်စေ၊ ရှင်ရဟန်း၏သီလတို့ ဖြစ်စေ အကြင်သိက္ခာပုဒ်သီလတို့၏ (သိက္ခာပုဒ်အစဉ်အရ) အစဉ်သော်ဂင်း၊ အဆုံးဉ်သော်ဂင်းသီလသိက္ခာပုဒ် တခုမျှသော်လည်း မပျက်ငြားအံ့၊ ထိုသီလတို့သည် အစွန်အနားဉ် စုတ်ပြတ်သော ပုဆိုးကဲ့သို့ မကျိုးမပျက်ကြသောကြောင့် အခဏ္ဍ (မကျိုးမပျက်ကြသည်)မည်ကုန်၏။ အကြင်သိက္ခာပုဒ်သီလတို့၏ အလယ်ဉ် သီလသိက္ခာပုဒ်တခုမျှသော်လည်း မပျက်ငြားအံ့၊ ထိုသီလတို့သည် အလယ်ဉ် ပေါက်သော ပုဆိုးကဲ့သို့ မပေါက်ကြသောကြောင့် အစ္ဆိဒ္ဒ (မပေါက်ကြသည်) မည်ကုန်၏။ အကြင်သိက္ခာပုဒ်သီလတို့တွင် သိက္ခာပုဒ် ၂-ခုဖြစ်စေ၊ ၃-ခုဖြစ်စေ အစဉ်အားဖြင့် တဆက်တည်း မပျက်ကုန်ငြားအံ့၊ ထိုသီလတို့သည် အမည်း အနီ စသည်တို့တွင် တပါးပါးသော အဆင်းရှိသော နွားမသည် ကျောက်ကုန်းဉ် ဖြစ်စေ၊ ဝမ်းဗိုက်ဉ် ဖြစ်စေ ဖြစ်ပေါ်သော အရှည် အဝိုင်း စသည်ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ကဲ့ပြားသောအဆင်းဖြင့်(ကြောင်ကျားသ)ကဲ့သို့ မကြောင်မကျားကြသောကြောင့် အသဗလ (မကြောင်မကျားကြသည်) မည်ကုန်၏။ အကြင် သိက္ခာပုဒ်သီလတို့သည် အကြားအကြားဉ် မပျက်ကုန်ငြားအံ့၊ ထိုသီလတို့သည် အဆင်ကဲ့ အပြောက်အစက်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော နွားမကဲ့သို့ အပြောက်အပြောက် မရှိကြသောကြောင့် အကမ္မာသ (အပြောက်အပြောက် မရှိကြသည်) မည်ကုန်၏။ တနည်းကား (အစဉ် အဆုံးဉ် ပျက်သည်စသည်ဖြင့် မခွဲခြားပဲ) သာမည

မှတ်ချက်

၁–တာနိ **စ-၏** အနက်ဖြစ်သည်၊ ထိုသီလတို့ကိုလည်း- ဟု အတိအကျ ပြန်လျှင် စကားထပ်နေသကဲ့သို့ ထင်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် အထက်ပါအတိုင်းပြင်၍ လဲ လှယ်ပြထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် အလုံးစုံသော သီလတို့သည်လည်း ခုနစ်ပါးသော မေထုန်ငယ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကင်း၊ ကောဓ ဥပနာဟစသော ယုတ်မာသော တရားတို့ကင်း မနှိပ်စက်အပ်-မဖျက်ဆီးအပ်သောကြောင့် (၀ါ-ထိုတရားတို့၏ အနှိပ်စက် အဖျက်အဆီး မခံရသောကြောင့်) မကျိုး မပေါက် မကြောင်ကျား မပြောက်သည် မည်ကုန်၏။ ထို မကျိုး မပေါက် မကြောင်ကျား မပြောက်သော သီလတို့သည်ပင်လျှင် တဏှာ၏ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်စေ၍ တော်လှန်-လွတ်လပ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကြောင့် ဘုဇိဿ (တော်လှန်သည်-လွတ်လပ်သည်)မည်ကုန်၏။ ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိတို့က ချီးမွမ်းအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝိညုပ္ပသတ္ထ(ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သည်) မည်ကုန်၏။ တဏှာနှင့် ဒိဋ္ဌိတို့က မသုံးသပ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တနည်းအားဖြင့် တစုံတယောက်က "ဤအရာသည် သင်၏သီလတို့ဌာ်အပြစ်တည်း" ဟု ဤသို့ သုံးသပ်စွပ်စွဲခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အပရာမဋ္ဌ (မသုံးသပ်အပ်သည်) မည်ကုန်၏။ ဥပစာရ သမာဓိကိုင်း၊ အပ္ပနာသမာဓိကိုင်း (ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏) တနည်းအားဖြင့်သော်ကား မဂ်သမာဓိကိုသော်လည်း ဖိုလ်သမာဓိကိုသော်လည်း ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သမာဓိသံဝတ္တနိက(သမာဓိကို ဖြစ်စေတတ်သည်) မည်ကုန်၏။

၁၅၉။ ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မကျိုးသည်၏အဖြစ် အစရှိသော ဂုဏ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏သီလတို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့

မှတ်ချက်

၁–ငါသည် ဤသီလဖြင့် ထင်ရှားသော နတ်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏ ဖြစ်နိုင်၏ ဖြစ်လိုမ်း၏၊ မထင်ရှားသော သာမန်နတ်သည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏ ဖြစ်နိုင်၏ ဖြစ်လိုမ်း၏၊ ထို နတ်ပြည်ဌ် မြဲသည် ခိုင်သည် အမြဲတည်ရှိသည် ဖြစ်လတ့ံ-ဟူ၍သော်ငင်း၊ သီလဖြင့် စင်ကျယ်ခြင်း လွတ်မြောက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၍ သော်ငင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် တဏှာ ဒိဋ္ဌိတို့က မသုံးသပ် အပ်သော ကြောင့်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဆင်ခြင်နေသော ထိုယောဂီအား ထိုအခါ၌ ရာဂလွန်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသ ။ပ။ မောဟ လွန်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသော စိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏စိတ်သည် သီလ(၏ဂုဏ်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤသို့ အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နိဝရဏကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း သီလဂုဏ်တို့၏ နက်နဲခြင်းကြောင့်ရင်း၊ အထူထူးအပြားပြား မျိုးစုံသော ဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း ညွှတ်ကိုင်းခြင်းကြောင့်ရင်း အပွနာစျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင်ရောက်သော စျာန်သည် ဖြစ်၏။ [၂၁၆]ထိုသို့ ဥပစာရသို့ ရောက်သော ဤစျာန်သည် သီလ၏ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် **သီလာနုဿတိ** ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား ဤသီလာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် သီလသိက္ခာ၌ ရိုသေခြင်းရှိပေ၏(သီလပြည့်စုံသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်)တူသော အသက်မွေးခြင်းရှိပေ၏[1]၊ ပြုသင့်သော ပဋိသန္ထာရဝတ်၌ မမေ့မလျော့ပေ၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိကိုယ်တိုင် စွပ်စွဲခြင်းအစရှိသော ဘေးတို့မှ[2] ကင်းပေ၏၊ အဏုမြူမျှ သေးငယ်သောအပြစ်တို့၌(သော်လည်း) ကြောက်ဖွယ်ဘေးဟု ရှုမြင်လေ့ရှိပေ၏၊ သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့

မှတ်ချက်

၁– အမျိုးဇာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ရင်း၊ ဂိုဏ်းမတူသည်ကို အကြောင်းပြု၍ရင်း မပေါင်းသင်း မဆက်ဆံနိုင်ပဲ ခွဲခြားဖွယ် မရှိပြီဟု ဆိုလို၏။

၂– သူတပါးတို့က မိမိကို စွပ်စွဲသောဘေး, ရာဇဝတ်အပြစ်ဒဏ်ဘေး, အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ ကျရောက်ခြင်းဘေးတို့ကို "အစရှိသည်"ဟူသော စကားဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်ခြင်းမျှားပေ၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ် တရားထူးကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြား မရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ သီလသိက္ခာ၌ ရှိသေခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင်လားရာရှိ ခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် ကောင်းသော အမြှော်အမြင်ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကြီးမားသောအာနုဘော်နှင့်ပြည့်စုံသော သီလာနုဿတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချ ပြုသင့် လှပေသည်။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုပြဆိုခဲ့သော စကားသည် သီလာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆို သော စကားအမြွှက်ပေတည်း။

(သီလာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းပြီး၏)။

၅-စာဂါနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

၁၆၀။ ထိုမှတပါး စာဂါနုဿတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ပကတိပင်ကိုသဘောအားဖြင့် စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း၌ စိတ် ညွှတ်ကိုင်းခြင်း-စိတ်ဝင်စားခြင်းရှိသည် (ဖြစ်၍) အမြဲတမ်းဖြစ်သော[1] လှူ။ ဖွယ်ကိုလှူ။ ခြင်း, (မိမိသုံးဆောင်ဖွယ်ထဲမှ) ခွဲခြမ်းပေးကမ်းခြင်းရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ တနည်းသော်ကား စာဂါနုဿတိဘာဝနာကို အားထုတ်လိုသော

မှတ်ချက်

၁ – အမြဲတမ်းဖြစ်သော....လှူ။ ခြင်း အမြဲတမ်းဖြစ်သော....ခွဲခြမ်းပေးကမ်းခြင်း-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပုဂ္ဂိုလ်သည်[1] "ယနေ့မှ အစပြု၍ တောင်းခံသူရှိလျှင် အောက်ထစ်ဆုံး အားဖြင့် တလုပ်မျှသော်လည်း ပေးလှူဖွယ်ကို မပေးလှူမူ၍ မစားအံ့"ဟု ပေးလှူရန် ဆောက်တည်ခြင်းကိုပြု၍[2] ထိုစာဂါနုဿတိကို ပွါးစေမည့်နေ့၌ သီလစသော ဂုဏ်ထူးရှိကုန်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ စွမ်းနိုင်သလောက် အင်အားရှိသလောက် လှူဖွယ်ကို ပေးလှူပြီးလျှင်[3] ထိုအလှူဒါန၌ (စွန့်ကြဲ ပေးလှူသော စေတနာဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာကို မှတ်သောအားဖြင့်)နိမိတ်ကို ယူခဲ့၍[3] ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်[3] အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ (ကမ္မဋ္ဌာန်း၌)ကောင်းစွာကပ်ငြိုသည်ဖြစ်၍[3]—

"လာဘာ ဝတ မေ (ပေးလှူသူတို့ ရထိုက်သောအကျိုးတို့သည်) စင်စစ် ငါရမည့်လာဘ်လာဘမျှားပါပေတကား။

သုလဒ္ဓं ဝတ မေ-(မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်နှင့် လူ့အဖြစ်ကို ရသည်မှာ) စင်စစ် ငါ့မှာ ကောင်းစွာရခြင်း ဖြစ်ပါပေစ-အရ တော်ပါပေစွတကား။ အဘယ့်ကြောင့်?ဆိုသော်—

ယောဟं မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတာယ ပဇာယ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန စေတသာ ဝိဟရာမိ-ယင်းသို့သော ငါသည် ဝန်တိုမှုအညစ် အကြေးက လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်နေသော သတ္တဝါအပေါင်းထဲ၌ အညစ်အကြေးမျှားနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းသောစိတ်ဖြင့်[4] နေရ ပါပေ၏။

မှတ်ချက်

[1]–ပုဂ္ဂိုလ်သည်....ဆောက်တည်ခြင်းကိုပြု၍....ပေးလှူပြီးလျှင်....နိမိတ်ကို ယူခဲ့၍....ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်....ကောင်းစွာ ကပ်ငြိသည် ဖြစ်၍.... အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

[4]–အညစ်အကြေးမျှားလည်းကင်းသောစိတ် ဝန်တိုမှုလည်းကင်းသောစိတ်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

မုတ္တစာဂေါ - တွယ်တာခြင်း မရှိပဲ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ နေရပါပေ၏။

ပယတပါဏိ-စင်ကြယ်သော လက်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ဝါ-ဆုပ်ကိုင် မထားပဲ ဖြန့်သောလက်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေရပါပေ၏။

ဝေါဿဂ္ဂရတော-စွန့်လွှတ်ခြင်း၌ ပျော်မွေ့လျက် နေရပါပေ၏။
ယာစယောဂေါ-တောင်းခံရန် သင့်လျော်သူ ဖြစ်လျက် နေရ ပါပေ၏။

ဒါနသံဝိဘာဂရတော - ပေးလှူခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်း ပေးကမ်းခြင်း၌ ပျော်မွေ့လျက် နေရပါပေ၏။ (ထို့ကြောင့် ငါ့မှာ အရတော် ပါပေစွတကား)ဟူ၍—

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် အညစ်အကြေးများနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

ထိုဆင်ခြင်ပုံစကားရပ်တွင် လာဘာ ဝတ မေ-ဟူရာ၌ စင်စစ် ငါ၏ ရမည့် လာဘ်လာဘတို့ပေတည်း (ဤကား အကျဉ်းချုပ်အနက်)။ (ဆိုလို သည်မှာ) "ဆွမ်းလှူသောသူသည် အသက်ရှည်ခြင်းကို ပေးလှူရာရောက် သောကြောင့် နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အသက်ရှည်ခြင်းကိုဝင်း၊ လူ့ပြည်၌ ဖြစ်သော အသက်ရှည်ခြင်းကိုဝင်း ရပေ၏" ဟူ၍ဝင်း၊ "ပေးလှူသူကို (အမျှားက) ချစ်ခင်ကြည်ညိုပ်၏၊ မျှားစွာသော သူတော်ကောင်းတို့သည်

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ အစရှိသော-ဖြင့် လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲ ပေးလှူခြင်း စင်ကြယ်သော လက်ရှိခြင်း အစရှိသော အထက်ပါ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်များကိုသိမ်းယူသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုပေးလှူသူသို့ ချဉ်းကပ်လျက် ချီးမြှောက်ကုန်၏"ဟူ၍ရင်း၊ "ပေးလှူသူကို (အမျှားက) ချစ်ခင်ကြည်ညိုကြ၏။ (ထိုပေးလှူသူသည်) သူတော်ကောင်းတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ ကျင့်ဝတ်သို့ သက်ရောက်ပေ၏" ဟူ၍ရင်း ဤသို့ အစရှိသော နည်းတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပေးလှူသူ၏ ရထိုက်သော လာဘ်လာဘအကျိုးတို့ကို ချီးမွမ်းဖော်ပြတော်မူ (အပ်ကုန်) ၏၊ ထိုလာဘ်လာဘအကျိုးတို့သည် ငါ့မှာ မချွတ်ကေန် အမှန်ရမည့် အကျိုးမျှားပေတည်း-ဟု ဆိုလိုပေ၏။ သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ ဟူရာ၌ အနက်ကား— အကြင်သို့သော ဤ ဘုရားသာသနာတော်နှင့် ဤလူ့အဖြစ်ကို ငါ ရထားပေ၏၊ ထိုသာသနာတော်နှင့် ထိုလူ့အဖြစ်ကို ငါသည် စင်စစ် ကောင်းစွာ ရအပ်ပါပေစ့၊ (အရတော်ပေစ့)။ [၂၁၇] အဘယ့်ကြောင့်? ဆိုသော်— ယင်းသို့သော ငါသည် ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေးက လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်နေသော သတ္တဝါအပေါင်းထဲ၌ ။ပ။ ပေးလှူခြင်းနှင့် ခွဲခြမ်းပေးကမ်းခြင်း၌ ပျော်မွေ့လျက်နေရပါပေ၏၊ (ထို့ကြောင့် အရတော်ပေစ့တကား)။

ထို အကြောင်းပြစကားထဲ၌ မစ္ဆေရမလပရိယုဋ္ဌိတာယ-ဟူသည်ကား ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေးက လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော (ဝါ-ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေး၏ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံနေရသော-ဟု ဆိုလို၏)။ ပဇာယ-ဟူရာ၌ ကံအားလျော်စွာဖြစ်တတ်သည့် အလိုအားဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို (ပဇာ-ဟု) ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်၏။ထို့ကြောင့် မိမိ၏စည်းစိမ်မျှား သူတပါးနှင့် ဆက်ဆံခြင်းကိုသည်းမခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော[1] စိတ်၏ တောက်ပခြင်းကို ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သော အမည်းအညစ်တရားတို့တွင် အပါအဝင်တပါးဖြစ်သော ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေးက လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်ကုန်သော (ဝါ-ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေး၏ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံနေရကုန်သော) သတ္တဝါ

မှတ်ချက်

၁ – သည်းမခံနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော....ဝန်တိုမှုအညစ်အကြေးက-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တို့ထဲ၌-ဟူသော ဤအနက်ကို ဤ၌ ဆိုလိုပေ၏။ ဝိဂတမလမစ္ဆေရေန-ဟူသည်ကား ဝန်တိုမှုမှတပါးကုန်သော ရာဂ ဒေါသ အစရှိကုန်သော အညစ်အကြေးတို့၏ငင်း[1]၊ ဝန်တိုမှု၏ငင်း ကင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကင်းသော အညစ်အကြေးများနှင့် ဝန်တိုမှုရှိသော (၀၊-အညစ်အကြေးများနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းသော) (စိတ်ဖြင့်)။ စေတသာ ဝိဟရามိ-ဟူရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော (၀၊-အညစ်အကြေးများနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းသော) စိတ်ရှိလျက် နေရပေ၏။ ဤကားအနက်။ ပါဠိနှင့်အဆိုကွဲသည်ကို ရှင်းပြဦးအုံ—အဂုံတ္တရနိကာယ် ဆက္ကနိပါတ် မဟာနာမသုတ်အစရှိသော သုတ်ပါဠိတို့၌ သောတာပန်ဖြစ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်၏ မှီရာဖြစ်သောနေခြင်းကို မေးလျှောက်သော မဟာနာမ်မင်းအား မှီရာဖြစ်သော နေခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြေကြားဟောတော်မူအပ်သော တရားဖြစ်သောကြောင့် "အဂါရံ အဇ္ဈာဝသามိ"ဟု ဟောတော်မူပေသည်[2]။ ထိုစကားရပ်၌ (အိမ်ကို) လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်၍ နေရပေ၏-ဟူသော အနက်ကို သိအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁—မပေး မလှူနိုင်ခြင်းသည် ကိုယ့်ပစ္စည်းကို သူများပိုင်ဆိုင်မည်မှ သည်းမခံနိုင်သော ဝန်တိုမှုကြောင့်သာ မဟုတ်ပေ၊ ခင်မင်တွယ်တာမှုလောဘကြောင့်လည်း ဖြစ်တတ်၏၊ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မုန်းသော ဒေါသကြောင့်လည်း ဖြစ်တတ်၏၊ ဒါနဏ်အကျိုးကို မသိသော မောဟကြောင့်လည်း ဖြစ်တတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုလောဘ ဒေါသ မောဟတို့ကိုလည်း အညစ်အကြေးများဟု ဆိုသည်။

၂—မဟာနာမသုတ်၌ လူ၀တ်ကြောင် သောတာပန်၏ ဆင်ခြင်ပုံကို ရည်၍ ဟောသောကြောင့် "အဂါရံ အဇ္ဈာ၀သာမိ-အိမ်ကို အုပ်ချုပ်စောင့်ရှောက်လျက် နေရပေ၏"ဟု ဟောတော်မူသည်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ကား ရဟန်း၏ ဆင်ခြင်ပုံကို ရည်၍ "ဝိဟရာမိ-နေရပေ၏"ဟု သာမန် ပြဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိစေလို၏။

http://www.dhammadownload.com

မုတ္တစာဂေါ-ဟူသည်ကား မငြိမတွယ်ပဲ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း ရှိသည် (ဖြစ်၍)။ ပယတပါဏိ-ဟူသည်ကား ထက်ဝန်းကျင်စင်ကြယ်သောလက် ရှိသည်(ဖြစ်၍)၊ လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို မိမိလက်ဖြင့် ရှိသေစွာ ပေးလှူရန် အခါခပ်သိမ်း ဆေးထားသည့် လက်ရှိသည်သာ-ဟု ဆိုလို၏[1]။ ဝေါဿဂ္ဂ ရတော-ဟူသည်ကား စွန့်လွှတ်ခြင်းသည် ဝေါဿဂ္ဂမည်၏၊ စွန့်ကြဲခြင်းဟု အနက်ရ၏၊ ထိုစွန့်လွှတ်ပေးကမ်းခြင်း၌ အမြဲကြောင့်ကြစိုက်သည်၏အစွမ်း အားဖြင့် မ္မေလျော်သောကြောင့် ဝေါဿဂ္ဂရတ မည်၏။ ယာစယောဂေါ-ဟူသည်ကား အကြင် အကြင် ပစ္စည်းကို သူတပါးတို့က တောင်းကုန်၏၊ ထိုထိုတောင်းတိုင်းသော ပစ္စည်းကို ပေးခြင်းကြောင့် တောင်းခံရန် သင့်လျော်ပေ၏၊ ဤကားအနက်။ ယာဇယောဂေါ-ဟူ၍လည်း ပါဋ္ဌကွဲရှိ၏၊ ယဇနဟု ဆိုအပ်သော ပေးလှူပူဇော်ခြင်းနှင့် ယှဉ်လျက်ရှိ၏၊ဤကား အနက်။ ဒါနသံဝိဘာဂရတော-ဟူသည်ကား ပေးလှူနေကျ ပေးလှူခြင်း ၌ရင်း၊ ခွဲခြမ်းဝေဘန်၍ ပေးကမ်းခြင်း၌ရင်း မ္မေလျော်၏။ မှန်ပေ၏-ဤယောဂီသည် "ငါသည် လှူမြဲအလှူကိုလည်း ပေးလှူရပေ၏၊ မိမိ သုံးဆောင်ဖွယ်ထဲမှလည်း ခွဲခြမ်းဝေဘန်၍ ပေးကမ်းခြင်းကိုလည်း ပြုရ ပေ၏၊ ပေးလှူခြင်း, ဝေဘန်၍ပေးကမ်းခြင်းဟူသော ဤကိစ္စ ၂-ပါး၌ သာလျှင် ပျော်မွေ့နေရပေ၏" ဟူ၍ ဤသို့ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်သည်ဟူသော အနက်ကို(ဆိုလို၏)။

မှတ်ချက်

၁–သက္ကတအဘိဓာန်၌ ပယတ-ပုဒ်ကို ဆန့်သည် ဖြန့်သည် ဟူ၍လည်း ဖွင့်ပြ ထား၏။ ထို့ကြောင့် "ပယတပါဏိ-ဖြန့်သောလက်ရှိသည်"ဟူသော အနက် လည်း ဤအရာ၌ အလွန်ပင် သင့်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၆၁။ ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အညစ်အကြေးများနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းခြင်းအစရှိသော ဂုဏ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နေသော ဩဠိယောဂီအား ထိုအခါ၌ ရာဂ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသ။ပ။မောဟ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း(၏ ဂုဏ်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်-ဤသို့အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နိဝရဏကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း စာဂဂုဏ်တို့၏ နက်နဲခြင်းကြောင့်ဌင်း၊ အထူးထူးအပြားပြား မျှားစွာသော စာဂဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း ညွှတ်ကိုင်းခြင်းကြောင့်ဌင်း အပွနာစျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သောစျာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ ရောက်သော ဤစျာန်သည် စာဂဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲအောက်မေ့သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် စာဂါနုဿတိ ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

[၂၁၀] အကျိုးကား ဤ စာဂါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း၌ အတိုင်းထက်အလွန် ညွှတ်သောစိတ်ရှိပေ၏၊ လောဘကင်းခြင်း၌ လိုလားခြင်းရှိပေ၏၊ မေတ္တာဘာဝနာအား အလျော်ကို ပြုလေ့ရှိပေ၏[1]၊ ရှုံ့ရှားခြင်းကင်းလျက် ရဲရင့်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်

မှတ်ချက်

၁–စွန့်ကြဲ ပေးကမ်း ခြင်းသည် အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာအား လျော်သော ပြုကျင့်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဝမ်းမြောက်မှုဖြစ်ခြင်း မျှားပေ၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြား မရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်း၌ အတိုင်းထက်အလွန် စိတ်ညှတ်ကိုင်းခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာရှိခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် ကောင်းသော အမြှော်အမြင်ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော စာဂါနုဿတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချ ပြုသင့်လှပါပေသည်။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုပြဆိုခဲ့သောစကားသည် စာဂါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(စာဂါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

၆-ဒေဝတာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

၁၆၂။ ထိုမှတပါး ဒေဝတာနုဿတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် အရိယာမဂ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းစွာပြီးစီး ဖြစ်ပေါ်ကုန်သော သဒ္ဓါအစရှိကုန်သော ဂုဏ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသည် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ ပြည့်စုံပြီးသည်မှ နောက်၌ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်း၌)ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍—

"စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ တာဝတိံသာနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ယာမာနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ တုသိတာနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ နိမ္မာနရတိနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ပဌမစျာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော ဗြဟ္မာနတ်တို့

http://www.dhammadownload.com

သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုမှ အထက်ဖြစ်သော ဒုတိယစျာန်ဘုံ စသည်၌ ဖြစ်ကုန်သော ဗြဟ္မာနတ်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုနတ်တို့သည် အကြင်သို့သဘောရှိသော သဒ္ဓါနှင့်ပြည့်စုံကြသောကြောင့် ဤလူ့ပြည်မှ စုတေကြပြီးလျှင် ထိုနတ်ဘုံ၌ ဖြစ်လေကုန်၏၊ ငါ့မှာလည်း ထိုသို့သဘောရှိသော သဒ္ဓါသည် ရှိပေ၏။ ထိုနတ်တို့သည် အကြင်သို့သဘောရှိသော သီလနှင့် သုတနှင့် စာဂနှင့် ပညာနှင့် ပြည့်စုံကြသောကြောင့် ဤလူ့ပြည်မှ စုတေကြပြီးလျှင် ထိုနတ်ဘုံ၌ ဖြစ်လေကုန်၏၊ ငါ့မှာလည်း ထိုသို့သဘောရှိသော ပညာသည် ရှိပေ၏"ဟူ၍—

ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် နတ်တို့ကို သက်သေအရာ၌ထား၍ မိမိ၏ သဒ္ဓါ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

သုတ်ပါဠိနှင့်ညီ၍ ပြဦးအုံ–အင်္ဂုတ္တရနိကာယ် ဆက္ကနိပါတ် မဟာနာမသုတ်၌—

"မဟာနာမ် အကြင်အခါ၌ အရိယာသာဝကသည် မိမိ၏ဂုဏ်း၊ ထိုနတ်တို့၏ဂုဏ်း သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏၊ ထိုအခါ၌ ထိုအရိယာသာဝက၏ (သန္တာန်၌) ရာဂ လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ"ဟူ၍ ဟောတော်မူ(အပ်)ပေ၏။

ထိုသို့ မိမိ၏ဂုဏ်နှင့် နတ်တို့၏ဂုဏ်ကို ညီတူညီမျှ ရှုအပ်သကဲ့သို့ ဟောပြောသော်လည်း သက်သေအရာ၌ ထားအပ်သော နတ်တို့၏ သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်များကို မိမိ၏သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်များနှင့် တူညီသည်ဟု

http://www.dhammadownload.com

ပြခြင်းအကျိုးငှါ[1] ထိုစကားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ မှန်ပေ၏–အဋ္ဌကထာ၌ နတ်တို့ကို သက်သေအရာ၌ထား၍ မိမိ၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်ဟု အခိုင်အမာပြု၍ ဆိုထားပေသည်။

၁၆၃။ ထို့ကြောင့် ရှေးအဖို့၌ နတ်တို့၏ ဂုဏ်များကို အောက်မေ့ပြီးလျှင် နောက်အဖို့၌ မိမိ၏ ထင်ရှားရှိသော သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်များကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နေသော ထိုယောဂီအား ထိုအခါ၌ [၂၁၉] ရာဂ လွမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသ။ပ။ မောဟ လွမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏စိတ်သည် နတ်တို့(၏ဂုဏ်များနှင့်တူသော မိမိ၏သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နိဝရဏကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ စျာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့၏ နက်နဲခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ အထူးထူး အပြားပြားများစွာသောဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်း သက်ဝင်ကြည်လင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကြောင့်ဝင်း အပွနာစျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင် ရောက်သောစျာန်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ရောက်သော ဤစျာန်သည် နတ်တို့၏ဂုဏ်များနှင့်တူသော(မိမိ၏)သဒ္ဓါ အစရှိသော ဂုဏ်များကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်

မှတ်ချက်

၁—ဒေဝတာနုံ အတ္ထနော သဒ္ဓါဒီဟိ သမာနဂုဏဒီပနတ္ထံ-ဟူသော ပါဠိ၏ အနက်ကို သိလွယ်အောင် အနည်းငယ်ပြင်၍ ပြန်ထားသည်။ ရှိရင်းအတိုင်း အတိအကျပြန်လျှင် "မိမိ၏ သဒ္ဓါ စသည်တို့နှင့် နတ်တို့၏ တူညီသော ဂုဏ်တို့ကို ပြခြင်းငှါ"ဟု ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒေဝတာနုဿတိ ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက် ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား ဤဒေဝတာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် နတ်တို့၏ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခြင်း မြတ်နိုးခြင်းကို ရပေ၏ ၁၊ အတိုင်းထက်အလွန် သဒ္ဓါစသည်တို့၏ ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏၊ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှု ဖြစ်ခြင်း များလျက် နေရပေ၏၊ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ထိုးထွင်း၍ မသိငြား မရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို (သို့) နတ်တို့၏ ချစ်ခင်ကြည်ညိုခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာ ရှိခြင်းတိုင်အောင် များစွာ အကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် ကောင်းသော အမြော်အမြင်ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော ဒေဝတာနုဿတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချ ပြုသင့်လှပါပေသည်။ ဤကား ဥယျောဇဉ် ပေတည်း။

ယခု ပြဆိုခဲ့သောစကားသည် ဒေဝတာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(ဒေဝတာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

၁–ဒေဝတာနုံ ပိယော ဟောတိ မနာပေါ-၏ သိလွယ်သောအနက် ဖြစ်သည်၊ ရှိရင်းအတိုင်းပြန်လျှင်နတ်တို့က ချစ်ခင်ကြည်ညိုအပ်သည် မြတ်နိုးအပ်သည် ဖြစ်ပေ၏-ဟု ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုးပြွမ်း ပြဆိုချက်

၁၆၄။ ထိုမှတပါး ဤ ၆-ပါးသော အနုသာတိတို့၏ အကျယ်ဒေသနာ တော်၌—

"ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏စိတ်သည် မြတ်စွာဘုရား(၏ဂုဏ်တော်များ)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်"ဟု

ဤသို့ အစရှိသည်တို့ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင်—

"မဟာနာမ် ဖြောင့်မတ်သော စိတ်ရှိသော အရိယာသာဝကသည် အတ္ထဝေဒကို ရပေ၏၊ ဓမ္မဝေဒကို ရပေ၏၊ ဓမ္မနှင့်စပ်သော ပါမောဇ္ဇကို ရပေ၏၊ ဝမ်းမြောက်သော အရိယာသာဝကအားပီတိသည် ဖြစ်ပေါ်ပေ၏"ဟူသော

အကြင်စကားကို ဟောတော်မူ(အပ်)ပေ၏။ ထိုစကား၌ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ-ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံ မည်တော်မူပါပေသည်" ဤသို့ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်ခြင်းကိုရည်၍ "အတ္ထဝေဒကို ရပေ၏"ဟု ဟောပေသည်။ ဒေသနာပါဠိကိုမှီ၍ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်ခြင်းကိုရည်၍ "ဓမ္မဝေဒကို ရပေ၏" ဟု ဟောပေသည်။ အနက်ပါဠိနှစ်မျိုးလုံး၏ အစွမ်းအားဖြင့် "ဓမ္မ (တရား) နှင့် စပ်သော ပါမောဇ္ဇ (ဝမ်းမြောက်မှု)ကို ရပေ၏"ဟု ဟောပေသည် ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

ဒေဝတာနုသာတိ အရာ၌ "နတ်တို့(၏ ဂုဏ်များ)ကို အာရုံပြုလျက်" ဟူသော အကြင်စကား ဟောတော်မူ(အပ်)ပေ၏၊ ထိုစကားကို ရှေး

မှတ်ချက်

၁–ထိုစကားကို....(ဟောတော်မူသည်)....ဟောတော်မူသည်-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဖို့၌ နတ်တို့(၏ ဂုဏ်များ)ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စိတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် (ဟောတော်မူသည်) သို့မဟုတ် နတ်တို့၏ ဂုဏ်များနှင့်တူကုန်သော နတ်အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော ဂုဏ်တို့ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော စိတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

[၂၂၀] ၁၆၅။ ဆက်၍ရှင်းပြဦးအံ့—ဤ ၆-ပါးသော အနုဿတိတို့သည် အရိယာသာဝကတို့အားသာလျှင် ပြီးစီးပြည့်စုံကုန်၏။ မှန်ပေ၏-ထိုအရိယာသာဝကတို့အား ဘုရား တရား သံဃာ့ဂုဏ်တို့သည် ထင်ရှားကုန်၏၊ ထို့ပြင် ယင်းအရိယာသာဝကတို့သည် မကျိုးခြင်းစသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော သီလတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံကုန်၏၊ အညစ်အကြေးမျှားနှင့် ဝန်တိုမှုကင်းသော စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံကုန်၏၊ အာနုဘော်ကြီးသည့် နတ်တို့၏ ဂုဏ်များနှင့်တူသော သဒ္ဓါအစရှိသော ဂုဏ်တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံကုန်၏။

ထို့ပြင် မဟာနာမသုတ်၌ သောတာပန်၏ မှီရာဖြစ်သော နေခြင်းကို မေးလျှောက်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် သောတာပန်၏ မှီရာဖြစ်သော နေခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါသာလျှင် ဤ ၆-ပါးသော အနုဿတိတို့ကို အကျယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)ပေသည်။

ဂေဓသုတ်၌လည်း "ရဟန်းတို့ ဤသာသနာတော်၌ အရိယာသာဝကသည် 'ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံ မည်တော်မူပေ၏ ။ပ။ ဘဂဝါ မည်တော်မူပေ၏'ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့၏ ။ပ။ ထိုအခါ၌ ထိုအရိယာသာဝက၏စိတ်သည် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာ ဖြစ်ပေ၏၊ မက်မောဖွယ်(ဂေဓ)မှ ထွက်မြောက်ပေ၏ လွတ်မြောက်ပေ၏ ထမြောက်ကင်းကွာပေ၏။ ရဟန်းတို့ မက်မောဖွယ်(ဂေဓ)ဟူသော ဤအမည်သည် ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့၏ အမည်ပေတည်း။ ရဟန်းတို့ ဤဘုရားဂုဏ် အောက်မေ့ခြင်းကိုလည်း အခြေခံ

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းပြု၍ [1] ဤနည်းဖြင့် ဤသာသနာတော်၌ အချို့သော သတ္တဝါတို့သည် စင်ကြယ်ကြပေကုန်၏[2]"ဟူ၍ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အရိယာသာဝကတို့၏ အနုဿတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို စင်ကြယ်စေ၍ အထက်၌ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော စင်ကြယ်ခြင်းကို ရခြင်းအကျိုးငှါ [3] ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)ပေသည်။

မဟာကစ္စည်းမထေရ်ဟော(အပ်)သော သမ္မာဓောကာသသုတ်၌လည်း "ငါ့ရှင်တို့ အံ့ဖွယ်ကောင်းပေစု၊ ငါ့ရှင်တို့ မဖြစ်စဘူး ထူးပါပေစု၊သိတော်မူမြင်တော်မူ၍ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော မှန်စွာ ကိုယ်တိုင်သိတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးဖြင့် ကျဉ်းကျပ်သော လူ့ဘောင်၌[4] (မဂ်ဖိုလ်ရရန်) အခွင့်ရခြင်းကို[5] အလွန်ပင်သိတော်

မှတ်ချက်

၁–ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရသော ဥပစာရစျာန်ကို ဝိပဿနာရှုရန် ပါဒက အခြေခံ အကြောင်းပြုသည်ကို ဆိုသည်။

၂–ဝိသုဒ္ဓိနှစ်၏ စင်ကြယ်ကြပေကုန်၏ ဟူသည်ကား (ပရမ ဝိသုဒ္ဓိ) အမြတ်ဆုံး စင်ကြယ်ခြင်းမည်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကုန်၏။ (ယင်းသုတ်၏ အဖွင့် အဂ်ုတ္တရအဋ္ဌကထာ)မဟာဋီကာ စာအုပ်တို့၌ ပရမဝိသုဒ္ဓိ အရာတွင် ပရမတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဟု ချတ်ယွင်းနေ၏။

၃–ဤ၌လည်း ပြခဲ့သော အဂ်ုတ္တရ အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ ပရမဝိသုဒ္ဓိ အဓိက-မတ္ထာယ ဟူသော ပါဠိအရ ပြန်သော အနက်ဖြစ်သည်။

၄–ပဋ္ဌကာမဂုဏသမ္မာဓေ ဟူသော ယင်းသုတ်၏ အဖွင့် အဋ္ဌကထာနှင့် အညီ ပြန်သည်။

၅–သြကာသာဓိဂမော-ဟူသော ဤပုဒ်၌ ဓ-ပါးကုန်သော အနုဿတိဌာနတို့ကို သြကာသတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ ၎င်းတို့ကို ရခြင်းကို(သြကာသာဓိဂမ ဟု ဆိုသည်)။ (အံ-ဋ္ဌပင်)

http://www.dhammadownload.com

မူ(အပ်)ပါပေသည်၊ သတ္တဝါတို့၏ စင်ကြယ်ခြင်းအလို့ငှါ ။ပ။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းအလို့ငှါ ၆-ပါးသော အနုဿတိဌာနမျှား ဟူသော အခွင့်ကိုရခြင်းကို သိတော်မူ(အပ်)ပါပေ၏။ အဘယ် ၆-ပါးတို့နည်း?ဟူမူ ငါ့ရှင်တို့ ဤသာသနာတော်၌ အရိယာသာဝကသည် မြတ်စွာဘုရား(၏ ဂုဏ်တော်များ)ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်၏။ ။ပ။ ငါ့ရှင်တို့ ဤဘုရားဂုဏ် အောက်မေ့ခြင်းကိုလည်း အခြေခံအကြောင်းပြု၍ ဤနည်း ဖြင့် ဤသာသနာတော်၌ အချို့သော သတ္တဝါတို့သည် စင်ကြယ်ခြင်းသဘော ရှိကြသည်[1] ဖြစ်လေကုန်၏"ဟူ၍ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အရိယာသာဝက၏ သာလျှင် မြတ်သော စင်ကြယ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ် အလို့ငှါ[2] (၀၊-မြတ်သော စင်ကြယ်ခြင်းသဘောကို ရရန်အလို့ငှါ) အနုဿတိ ၆-ပါး ဟူသော (ဩကာသ) အခွင့်ကို ရခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူ (အပ်ကုန်)၏။

ဥပေါသထသုတ်၌လည်း "ဝိသာခါ၊ အရိယာတို့၏ ဥပုသ်သည် အဘယ် သို့နည်း?ဟူမူ ဝိသာခါ ညစ်နွမ်းသောစိတ်ကိုလုံ့လပြုခြင်းဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေခြင်းပင်တည်း။ ဝိသာခါ၊ ညစ်နွမ်းသောစိတ်ကို အဘယ်သို့ လုံ့လပြုခြင်းဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စေသနည်း?ဟူမူ ဝိသာခါ၊ ဤသာ သနာတော်၌ အရိယာသာဝကသည်မြတ်စွာဘုရား(၏ ဂုဏ်တော်များ)ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်၏"ဟု ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဥပုသ်

မှတ်ချက်

၁–ဝိသုဒ္ဓိဓမ္မာဟူသည်ကား ဝိသုဇ္ဈနသဘာဝါ စင်ကြယ်ခြင်းသဘောရှိကြသည်။ (အံ-ဋ္ဌ၊ မဟာဋီ)

၂–ဤ၌လည်း ပြခဲ့သော (ပရမဝိသုဒ္ဓိ ဟူသော) အံ-ဋ္ဌနှင့်အညီ ပရမဝိသုဒ္ဓိ ဓမ္မ-တာယ ဟူသော ပါဋိကိုသာ အမှန်ယူ၍ ပြန်ထားသည်။ ယင်း ပြန်ချက်၌-မြတ်သော စင်ကြယ်ခြင်း သဘောဟူသည်မှာ နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ကျင့်သုံးသော အရိယာသာဝက၏သာလျှင် စိတ်ကို စင်ကြယ်စေသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အလိုအားဖြင့် ဥပုသ်၏ အကျိုးကြီးသည်၏ အဖြစ်ကိုပြခြင်းငှါ ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)၏။

အဂ္ဂတ္တရ ကောဒသနိပါတ်၌လည်း ''မဟာနာမ်၊ ယုံကြည်မှု-သဒ္ဓါရှိသော သူသည် (အရဟတ္တဖိုလ်ကို)ပြီးစေနိုင်၏၊သဒ္ဓါမရှိသောသူသည် မပြီးစေနိုင်၊ အားထုတ်အပ်သော လုံ့လရှိသောသူသည်၊ ထင်သော သတိရှိသူသောသူ သည်၊ စိတ်တည်ကြည်သောသူသည်၊ မဟာနာမ်၊ ပညာရှိသောသူသည် [၂၂၁]ပြီးစေနိုင်၏၊ ပညာမရှိသောသူသည် မပြီးစေနိုင်။ မဟာနာမ်၊ သင်သည် ဤငါးပါးကုန်သော တရားတို့၌တည်၍ အထက်၌ ၆-ပါးကုန်သော တရားတို့ကို ပွါးစေလော့။ မဟာနာမ်၊ ဤ၌ သင်သည် မြတ်စွာဘုရားကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့လေလော့၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်လည်း ထို မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံ မည်တော်မူပါပေ၏'' ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် အရိယာသာဝက၏သာလျှင် နေပုံကို ပြခြင်းငှါ[1] ''အမျိုးမျိုးသောနေခြင်း ဖြင့် နေကြကုန်သော ထိုအကျွန်ုပ်တို့မှာ အဘယ်နေခြင်းမျိုးဖြင့် နေသင့်ပါ သနည်း အရှင်ဘုရား''ဟု မေးလျှောက်သော မဟာနာမ်မင်းအား ဟော တော်မူ (အပ်ကုန်)၏။

၁၆၆။ ဤသို့ အရိယာသာဝကအတွက်သာ ဟောတော်မူအပ်သော် လည်း စင်ကြယ်သောသီလ စသော ဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုထုဇဉ်သည် လည်း နှလုံးသွင်းအပ်-နှလုံးသွင်းထိုက်ပေကုန်၏။ မှန်ပေ၏-တဆင့်ကြား၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင် သောသူအား စိတ်သည်ကြည်လင်တတ်သည်သာလျှင်တည်း၊ယင်းကြည်လင်

မှတ်ချက်

၁ –နေပုံကို ပြခြင်းငှါ....ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သော စိတ်၏အစွမ်းအာနုဘော်ဖြင့် နိဝရဏတို့ကို ကွာစေပြီးလျှင် အားကြီးသော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝိပဿနာကို အားထုတ်ပြီးလျှင် ကဋ္ဌအနွှာကာရအရပ်၌ နေသော ဖုဿဒေဝမထေရ်ကဲ့သို့ အရဟတ္တဖိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်သာတည်း။

တဆင့်ကြားရသည်မှာ ထိုအရှင်ဖုဿဒေဝမထေရ်သည် မာရ်နတ်ကဖန်ဆင်းပြသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ပုံတော်ကို ဖူးမြင်ရ၍ ဤမာရ်နတ်သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟရှိနေပါလျက် ဤကဲ့သို့ (၀ါ-ဤမျှလောက်) တင့်တယ်ပေသေး၏၊ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ့်ကြောင့် မတင့်တယ်ပဲ ရှိတုံအံ့နည်း၊ အကြောင်းသော်ကား ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် အချင်းခပ်သိမ်း ရာဂ ဒေါသ မောဟ ကင်းတော်မူပေ၏၊ (ထို့ကြောင့်ပေတည်း)ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားလျှင် အာရုံရှိသော ပီတိကိုရပြီးလျှင် ဝိပဿနာကို ပွါးစေ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော် မူလေသတတ်[1]။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏ နှစ်သိမ့် ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ
စီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌
အနုဿတိ ၆-ပါးကိုအကျယ်ပြချက်(ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသ)
မည်သော ၇-ခုမြောက်ဖြစ်သော အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

အနုဿတိ ၆-ပါးကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏။

မှတ်ချက်

၁–ဝိနည်း ပရိ၀ါရအဋ္ဌကထာ နှာ ၁၇၄-၌ ယင်း မထေရ်၏ ၀တ္ထုကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရ၏။

တဆင့်ကြားရသည်မှာ ကဋ္ဌအနွှာကာရ အရပ်၌ နေလေ့ရှိသော ဖုဿဒေ၀မထေရ်သည် စေတီယင်ပြင်ကို တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ကေသီသက်နှ်းကို

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

လက်ဝဲပခုံးထက်၌ တင်ကာ လက်ကတော့ထိုး၍ ရေဥနဲ့ပန်းတို့ဖြင့် ဖြန့်ခင်းထားသကဲ့သို့ အညီအမျှ ပြန့်ကြဲသော သဲပြင်ရှိသော စေတီယင်ပြင်ကို ကြည့်ရှုလျက် ဘုရားလျှင် အာရုံရှိသော ပီတိပါမောဇ္ဇကို ဖြစ်စေ၍ တည်နေလေ၏၊ ထိုခဏ၌ မာရ်နတ်သည် တောင်ခြေ၌ဖြစ်သော မျောက်ညိုကဲ့သို့ အသွင်ဆောင်၍ စေတီယင်ပြင်၌ နွားချေးမျှားကို ဖြန့်ကြဲလျက် သွားလေ၏။ မထေရ်သည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်အောင် နှလုံးသွင်းရန် မစွမ်းနိုင်ပေ၊ တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် (ကျောင်းသို့)သွားလေ၏၊ ဒုတိယနေ့၌လည်း နွားအိုယောင်ဆောင်၍ ထိုသို့ သဘောရှိသော ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပြုလေသည်။ တတိယနေ့၌ ခြေခွင်သော လူ့သဏ္ဌာန် ဖန်ဆင်း၍ ခြေဖြင့် ဆွဲငင်လျက် သွားလေ၏။ မထေရ်သည် "ဤလို အရှုပ်ဆိုးသော လူသည် ပတ်ဝန်းကျင် တယူဇနာအတွင်းရှိ ဆွမ်းခံရှာတို့၌ မရှိချေ၊ မာရ်နတ် ဖြစ်ရာသလော"ဟု ကြံတွေးပြီးလျှင် "သင် မာရ်နတ် မဟုတ်လော"ဟု မေး၏။ "ဟုတ်ပါသည် အရှင်ဘုရား မာရ်နတ်ပါပဲ၊ ယခု အရှင်ဘုရားအား မလှည့်စားနိုင်တော့ပါ" ဟု ဆို၏။ သင် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ဘူးသည် မဟုတ်လော-ဟု မေး၏။ မှန်ပါ ဖူးမြင်ဘူးပါသည်-ဟု ဆို၏။ မာရ်နတ်မည်သည်မှာ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီး၏၊ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော်နှင့်တူသော ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၍ ပြပါဟု မထေရ်က ဆို၏။ ထို ဘုရားနှင့် တထပ်တည်းတူသော ရုပ်အဆင်းကို မဖန်ဆင်းနိုင်ပါ အရှင်ဘုရား၊ သို့သော်လည်း ထို ဘုရားနှင့် တစိတ်တဒေသတူသော ရုပ်တုကို ဖန်ဆင်းပါမည် ဆို၍ မိမိ၏ ပကတိရုပ်ကို ပယ်စွန့်ပြီးလျှင် ဘုရား၏ ရုပ်ပုံတော်နှင့်တူသော ကိုယ်ဖြင့် တည်နေလေ၏။ မထေရ်သည် ဘုရားဟန် ဖန်ဆင်းထားသော မာရ်နတ်ကို ကြည့်၍ "ဤ မာရ်နတ်သည် ရာဂ ဒေါသ မောဟ ရှိနေပါလျက် ဤကဲ့သို့ (၀ါ-ဤမျှလောက်) တင့်တယ်ပေသေး၏၊ အချင်းခပ်သိမ်း ရာဂ ဒေါသ မောဟ ကင်းပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည် အဘယ့်ကြောင့် မတင့်တယ်ပဲ ရှိအံ့နည်း"ဟု ဆင်ခြင်ကာ ဘုရားလျှင် အာရုံရှိသော ပီတိကိုရ၍ ဝိပဿနာကို ပွါးစေလျက် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ မာရ်နတ်က "အကျွန်ုပ်ကို အရှင်ဘုရားက လှည့်စားအပ်ချေပြီ' ဟု ဆို၏။ မထေရ်ကလည်း

http://www.dhammadownload.com

၈-အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ၊ အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၇-မရဏဿတိပ္ဘေးပုံ ပြဆိုချက်

[၂၂၂]၁၆၇။ ယခုအခါ ဒေဝတာနုဿတိ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော မရဏ-ဿတိ ပ္ဘေးစေပုံကို အကျယ်ပြရန် အစဉ်ကျရောက်လာပေပြီ။ ထိုမရဏဿတိ ဟူသော ပုဒ်၌ မရဏ-သေခြင်းဟူသည်ကား တခုသောဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော အသက်ခေါ် ဇီဝိတိန္ဒြေ၏(လက်ရှိရူပ်နာမ် အစဉ်သန္တာန်၌ မဖြစ်ပေါ်လာတော့ပဲ)ပြတ်စဲသွားခြင်းပေတည်း။ ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအုံ-(၁)ရဟန္တာတို့၏ ရူပ်နာမ် အစဉ်ဟူသော ဝဋ္ဋဆင်းရဲ၏ လုံးဝ မဖြစ်ပေါ်လာတော့ပဲ အကြွင်းမဲ့ပြတ်စဲခြင်းဟု ဆိုအပ်သော သမုစ္ဆေဒမရဏ(အကြွင်းမဲ့ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်း)၊ (၂)ရူပ်နာမ် သခ်ါရတို့၏ ခဏဘင်(ဘင်ခဏ)ဟု ဆိုအပ်သော ခဏိကမရဏ(ဘင်ခဏနှင့် ဆိုင်သောသေခြင်း)၊(၃)သစ်ပင်သေသည်၊ သံသေသည်-အစရှိသောစကားတို့၌ (ခေါ် ဆိုအပ် သိမှတ်အပ်သော) သမ္မုတိမရဏ(သမ္မုတိပညတ်အလို သေခြင်း)ဟူသော ထိုသုံးမျိုးသော သေခြင်းကို ဤမရဏဿတိအရာ၌(မရဏ-သေခြင်း-ဟု)အလိုမရှိအပ်ပေ (မဆိုလိုပေ)။

ဆက်ဦးအုံ—ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်းသည်လည်း (၁)ကာလမရဏ(သေချိန်ကျ၍သေခြင်း)၊ (၂)အကာလမရဏ (သေချိန်မကျမီ သေခြင်း)ဟူ၍ ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် ကာလမရဏသည် ကောင်းမှုကံ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ အသက်တမ်း၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ထို နှစ်ပါးလုံး၏ ကုန်ခြင်းကြောင့်ရင်း ဖြစ်၏(ပြီးစီး၏)။ အကာလမရဏသည် မူလကံကို ဖြတ်တတ်သော ဥပစ္ဆေဒကကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်

"ဟဲ့ မာရ်နတ်အို သင်သို့သော သူကို လှည့်စားရန် အဘယ်မှာ ရှိအုံ့နည်း"ဟု ချေပ ပြောဆိုလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမရဏာတို့တွင် အသက်ရှုပ်အစဉ်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အာဟာရစသော အထောက်အပံ့ အကြောင်းတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းရှိနေပါလျက် ပဋ္ဌိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သော မူလကံ၏ အစွမ်းရှိသမျှ အကျိုးပေးပြီး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (၀၊-အကျိုးပေးနိုင်စွမ်းကုန်ခြင်းကြောင့်) (ဖြစ်သော–ပြီးသော)သေခြင်းသည် ကောင်းမှုကံ ကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်းမည်၏။ ဂတိ-သမ္ဘတ္တိ-ဂတိ၏ ကောင်းမြတ်ပြည့်စုံခြင်း, ကာလသမ္ဘတ္တိ-ကာလ၏ ကောင်းမြတ်ပြည့်စုံခြင်း, အာဟာရသမ္ဘတ္တိ-အစာ၏ ကောင်းမြတ်ပြည့်စုံခြင်းစသည်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် ယခုကာလလူတို့၏ အနှစ်တရာမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသကဲ့သို့သော အသက်တမ်း၏ကုန်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် (၀၊-အသက်တမ်း ကုန်သဖြင့်) (ဖြစ်သော)သေခြင်းသည် အသက်တမ်းကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း မည်၏။ ထိုမှတပါး ဒုသီမာရ်နတ် ကလာဗုမင်း စသည်တို့၏ (သေခြင်း)ကဲ့သို့ ထိုခဏ၌ပင်လျှင် တည်ရာမှ ရွှေလျှောစေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်

မှတ်ချက်

၁– ဂတိသမ္ဘတ္တိ စသည်တို့၏ မရှိခြင်းကြောင့် – ဟူသည်ကား နတ်တို့၏ကဲ့သို့ ဂတိသမ္ဘတ္တိ၏ဝင်း၊ ကမ္ဘာဦးသားတို့၏ကဲ့သို့ ကာလသမ္ဘတ္တိ၏ဝင်း၊ ဥတ္တရကုရုကျွန်းသား စသည်တို့၏ကဲ့သို့ အာဟာရသမ္ဘတ္တိ၏ဝင်း မရှိခြင်းကြောင့် (ဟု ဆိုလို၏)။ စသည်-ဟူသော စကားဖြင့် ဥတုတို့ ပြည့်စုံခြင်း သုက်သွေးတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းစသည်ကို သိမ်းယူ၏။ (ဋီကာ) ယင်းဟိတ်ပုဒ်ကို အနှစ်တရာမျှ အတိုင်း အရှည်ရှိ-ဟူသော စကားနှင့် စပ်ပါ။

၂– ဒုသီမာရ်နတ်သည် ကကုသန်ဘုရားနောက်မှ လိုက်ပါ လာသော အဂ္ဂ သာ၀က ဖြစ်သော အရှင် ဝိဓုရမထေရ်ကို လူတယောက်၏ ကိုယ်၌ ပူးကပ်၍ ကျောက်ခဲနှင့်ပေါက်သတ်၏။ မထေရ်၏ ဦးခေါင်းသည် သွေးသံ ရဲရဲနှင့် ကွဲသွားလေ၏။ ထိုဒုသီမာရ်နတ်သည် ထိုအကုသိုလ် ကံကြောင့် ထိုခဏ မှာပင် ထိုဘ၀မှ စုတေ၍ အဝီစိငရဲသို့ ရောက်ရလေ၏။ ကလာဗုမင်းသည် ခန္ဓိ၀ါဒီရှင်ရသေ့၏လက် ခြေ နှား နှာတို့ကို ဖြတ်၍ နှိပ်စက်၏။ ထိုသို့ နှိပ်စက်

http://www.dhammadownload.com

သော ကံက ဖြတ်အပ်သော ရူပ်နာမ်အစဉ်သန္တာန် ရှိသောသူတို့၏ (၀ါ-ကံ ကြောင့် ရူပ်နာမ်အစဉ်ပြတ်သွားသောသူတို့၏) အကြင်သေခြင်းသည်လည်း ရှိ၏၊ ရှေးဘဝက ပြုခဲ့သော ပါဏာတိပါတကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဓားကို ဆောင်ထည့်ခြင်း (၀ါ-ဓားဖြင့်ထိုးခြင်း ခုတ်ခြင်း)အစရှိသော လုပ်ကြံမှုတို့ ကြောင့်[1] ပြတ်ဆဲဖြစ်သော ရူပ်နာမ်အစဉ်သန္တာန် ရှိသောသူတို့၏ (၀ါ-ရူပ်နာမ်အစဉ်ပြတ်ဆဲဖြစ်သောသူတို့၏) အကြင်သေခြင်းသည်လည်း ရှိ၏၊ ဤနှစ်ပါးသော သေခြင်းသည် အကာလမရဏ မည်၏။ ကာလမရဏ, အကာလမရဏဟူသော ထိုသေခြင်းအလုံးစုံကိုလည်း ဆိုခဲ့ပြီးသောအပြားရှိသော ဇီဝိတိန္ဒြေ ပြတ်စဲခြင်းမရဏဖြင့် သိမ်းယူအပ်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ဇီဝိတိန္ဒြေ ပြတ်စဲခြင်းဟု ဆိုအပ်သော (မရဏ) သေခြင်းကို အောက်မေ့ခြင်းသည် မရဏဿတိ မည်၏။

၁၆၈။ ထိုမရဏဿတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍—

> "(မရဏံ ဘဝိဿတိ)- သေခြင်းသည် ဖြစ်လတ္တံ့၊ (ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ)ဇီဝိတိန္ဒြေသည် ပြတ်လတ္တံ့" ဟူ၍သော်၎င်း၊ "(မရဏံ မရဏံ)သေခြင်း သေခြင်း" ဟူ၍သော်၎င်း

မှတ်ချက်

ပြီးလျှင် ထိုနှိပ်စက်ရာ ဥယျာဉ်မှ အထွက်၌ပင် မြေမျိုး၍ အဝီစိငရဲသို့ ရောက်ရလေ၏။ စသည်အရဖြင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဦးခေါင်းကို ပုတ်ခတ်သော နန္ဒဘီလူးနှင့် ဥပ္ပလဝဏ် ထေရီမကို ပြစ်မှားသော နန္ဒလုလင် စသည်တို့ကို ယူရန် ဋီကာ၌ ပြထားသည်။

၁–လုပ်ကြံမှုဟူရာ၌ မိမိကိုယ်တိုင် သေရာသေကြောင်းကြံမှု သူတပါးကလုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်မှု ဟူသော နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

နည်းလမ်းမှန်စွာ[1] နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ နည်းလမ်းမှားယွင်းစွာ[2] နှလုံးသွင်းသောသူမှာမူ လိုလားချစ်ခင်သူ၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု-သောက ဖြစ်တတ်၏ မွေးသည့်မိခင်မှာ သားချစ်ကလေး၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ကဲ့သို့ပင်တည်း၊ မလိုလားသောမုန်းသူ၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြစ်တတ်၏ ရန်သူတို့မှာ ရန်သူ၏သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ကဲ့သို့ပင်တည်း၊ မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ဖြစ်သူ၏ သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ထိတ်လန့်မှု-သံဝေဂ မဖြစ်တတ်ပေ သူသေကောင်ဖုတ်သော သုဘရာဇာမှာ သူသေကောင်ကို မြင်ရာ၌ကဲ့သို့ပင်တည်း၊ မိမိ၏သေခြင်းကို အောက်မေ့ရာ၌ ထိတ်လန့်ခြင်းဖြစ်တတ်၏ သူသတ်သမားက ခုတ်သတ်ရန် ခေါ်ဆိုးထားသည်ကိုမြင်လျှင် [၂၂၃] ကြောက်တတ်သောသူမှာ (ထိတ်လန့်ခြင်းဖြစ်သ)ကဲ့သို့ပင်တည်း။ (သောကဖြစ်ခြင်း အစရှိသော) ထိုအလုံးစုံသည်လည်း အမှတ်ရမှု-သတိ, ထိတ်လန့်မှု-သံဝေဂနှင့် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေသည်[2] ထို့ကြောင့် ထိုထို တောအရပ် သုသာန်စသည်တို့၌ အသတ်ခံရသူ အလိုလို

မှတ်ချက်

၁– ယောနိသော- ဥပါယေန- သင့်သောအကြောင်းဖြင့် အကြောင်းမှန် နည်းလမ်းမှန်ဖြင့် ဟူသော ပုဒ်အနက်တို့၏ အစား ဤ၌ နည်းလမ်းမှန်စွာ- ဟု ပြန်ထားသည်။

၂– အယောနိသော - အနုပါယေန - ပုဒ်တို့၏ အနက် ဖြစ်သည်။ မှားသော အကြောင်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် နည်းလမ်းမှားယွင်းစွာ နှလုံးသွင်းခြင်းပင်တည်း။ ယင်းသည် သတိသံဝေဂနှင့် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို မဖြစ်စေပဲ သေခြင်းကို နှလုံးသွင်းမှုပင် ဖြစ်ကြောင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထား၏။

၃– ထို အလုံးစုံသည်လည်း-ဟူရာ၌ စိုးရိမ်မှုနှင့် ဝမ်းမြောက်မှုတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်ရင်း၊ ထိတ်လန့်မှု၏ မဖြစ်ခြင်းသည်ရင်း၊ ထိတ်လန့်မှု၏ ဖြစ်ခြင်းသည်ရင်း

http://www.dhammadownload.com

သေသူတို့ကို ကြည့်ရှုပြီးလျှင် စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် အထင်အရှားပြည့်စုံ ကုန်လျက်[1] သေကြလေကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သေခြင်းကိုလည်း ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အမှတ်ရမှု-သတိ, ထိတ်လန့်မှု-သံဝေဂနှင့် ဆင်ခြင်မှု-သမ္မဇဉ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၍ "သေခြင်းသည် ဖြစ်လတ့်" အစရှိသောနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (နှလုံးသွင်းခြင်းကို) ဖြစ်စေလျှင် သင့်သောအကြောင်းအားဖြင့် ဖြစ်စေသည်မည်ပေ၏၊ အကြောင်းမှန်-နည်းလမ်းမှန်ဖြင့် ဖြစ်စေသည်ဟု ဆိုလို၏။ မှန်ပေ၏—ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း (နှလုံးသွင်းခြင်းကို) ဖြစ်စေစဉ်ပင်လျှင် အချို့ယောဂီအား နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ သေခြင်းလျှင်အာရုံရှိသော အမှတ်ရမှု-သတိ

မှတ်ချက်

အစဉ်အတိုင်း သတိကင်းခြင်း, သံဝေဂကင်းခြင်း, ဉာဏ်ကင်းခြင်းကြောင့် ပေတည်း။ မှန်ပေ၏- အကြင် သူသည် "သေခြင်းမည်သော ဤသဘောသည် ပဋ္ဌိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ပြီးသောသူအား ဧကန်မလဲ တွေ့စမြဲပင်"ဟု ပညာရှိတို့၏ စကားကို အမှတ်ရ၏၊ ထိုသေခြင်း၌ ဖြစ်သော ထိတ်လန့်မှု သံဝေဂလည်း ရှိ၏၊ ကောင်းစွာလည်း ဆင်ခြင်သောဉာဏ် ရှိ၏၊ ထိုသူအား လိုလားချစ်ခင်သူ၏ သေခြင်း စသော အကြောင်းကြောင့် စိုးရိမ်ခြင်း စသည်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်ရန်အခွင့်မရကြကုန်သည်သာတည်း။(ဋီကာ)

[1]- ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗသမ္ပတ္တိနံ- ပုဒ်၏ အနက် ဖြစ်သည်၊ ယင်းကို အတိအကျပြန်လျှင် ရှေးဦး မြင်ဘူးသော စည်းစိမ်ရှိကုန်သော-ဟူ၍ ဖြစ်၏၊ သုတနည်းသူတို့ နားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ၊ ဆိုလိုသည်မှာ ထိုသေလေကုန်သော သူတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာဖြင့် ကြီးပွါးချမ်းသာနေကြသည်ကို ယောဂီက မြင်ဘူးခဲ့၏၊ ထိုသို့ ကြီးပွါးချမ်းသာကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ သေခြင်းကို ဆင်ခြင်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။ စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် အထင်အရှား ပြည့်စုံကြသည်ဟု ဆိုလျှင် ယောဂီကလည်း ၎င်းတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို မြင်ဘူးကြောင်း ပေါ်လွင်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ပရိယာယ် လဲလှယ် ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သည် ကောင်းစွာတည်၏၊ ဥပစာရသို့ ရောက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဖြစ်ပေ၏။

၁၆၉။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နှလုံးသွင်းရုံမျှဖြင့် ဥပစာရသို့ မရောက်သေးလျှင် ထိုယောဂီသည် (၁) သူသတ်သမားကဲ့သို့ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်သောအားဖြင့်ရင်း၊ (၂) ပြည့်စုံခြင်း ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်ရင်း၊ (၃) (သေခြင်းကို) အနီးသို့ဆောင်သောအားဖြင့်ရင်း၊ (၄) ရုပ်ကိုယ်၏ သတ္တဝါအမျှားတို့နှင့် ဆက်ဆံသောအားဖြင့်ရင်း၊ (၅) အသက်၏ အားနည်းသောအားဖြင့်ရင်း၊ (၆) (သေခြင်း၏) အမှတ်နိမိတ်မရှိသော အားဖြင့်ရင်း၊ (၇) အသက်တမ်း၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်ရင်း၊ (၈) ရှင်ဆဲ ခဏ၏ တိုတောင်းသောအားဖြင့်ရင်း ဤရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် သေခြင်းတရားကို အဖန်တလဲလဲအောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

(၁) သူသတ်သမားကဲ့သို့ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်သောအားဖြင့်ရှုပုံ

ထိုတွင် (၁) သူသတ်သမားကဲ့သို့ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်သောအား ဖြင့်-ဟူရာ၌ အကျယ်ကား—သူသတ်သမား၏ ရှေးရှုအနီး၌ ရပ်နေခြင်း ကဲ့သို့ သေခြင်း၏ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်နေခြင်းအားဖြင့် (အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်၏)။ ခဲ့ရှုပြဦးအုံ–သူသတ်သမားသည် "ဤသူ၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်အုံ" ဟု သန်လျက်ကို စွဲကိုင်ပြီးလျှင် (အသတ်ခံရမည့်သူ၏)လည်ပင်း ဆီသို့ (သန်လျက်ကို) ခုတ်သတ်မည့် အသွင်ဖြင့် သွားစေလျက် ရှေးရှု အနီး၌ တည်ဘိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သေခြင်းသည်လည်း ရှေးရှုကပ်လျက် တည်နေသည်သာဟု အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။ အဘယ် ကြောင့်နည်း?ဟူမူ ဇာတိနှင့်အတူတကွ လာခဲ့သောကြောင့်ရင်း၊ အသက်ကို ဆောင်သွားတတ်-သေစေတတ်သောကြောင့်ရင်း ဖြစ်ပေသည်။ ခဲ့ရှုပြအုံ– မှိုင်ုံသည်(ပေါက်လာကတည်းက) ဦးထိပ်ဖြင့် မြေမှုန့်ကို ယူလျက်သာလျှင် ပေါက်လာသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သတ္တဝါတို့သည် အိုခြင်း-သေခြင်းကို

http://www.dhammadownload.com

ယူလျက်သာလျှင် ဘဝအသစ်ဖြစ်လာကုန်၏၊ ထိုစကားမှန်ပေ၏-ယင်း သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဖြစ်ခိုက်(ဥပါဒ်ခဏ)၏ အခြားမဲ့၌ပင်လျှင် ဌီ-ဟုဆိုအပ်သော အိုရင့်ခြင်းသို့ ရောက်ပြီးလျှင် တောင်ထွတ်မှပြုတ်ကြသော ကျောက်တုံးကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်ခန္ဓာတို့နှင့်တကွ ပျက်စီး၏၊ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ခဏိကမရဏ(စိတ်၏ခဏ ရုပ်၏ခဏနှင့်ဆိုင်သော သေခြင်း)သည် ဇာတိနှင့်အတူတကွ လာခဲ့ပေသည်။ သည်မျှသာ မကသေး-ဖြစ်ပြီးသော သတ္တဝါသည် မချုတ်ကေန် သေရခြင်းကြောင့် ဤမရဏသတိအရာ၌ အလိုရှိအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်းသည်လည်း ဇာတိနှင့် အတူတကွပင် လာခဲ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသတ္တဝါသည် (ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့်)ဖြစ်သောကာလမှ စ၍[1] ပုံပမာပြရလျှင် ထွက်ပြီးသောနေသည် ဝင်ခြင်းသို့ ရှေးရှုလျက် သွားသာလျှင် သွား၏၊ ရောက်ရာရောက်ရာ အရပ်မှ အနည်းငယ်မျှသော်လည်း ပြန်၍ဆုတ်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ငင်း၊ လျင်သောအယဉ်ရှိသော (ကျလာသော မြက်သစ်ရွက်စသည်ကို) အလွန်လျင်စွာဆောင်တတ်သော တောင်ကျချောင်းသည် ရွှေသို့သာလျှင်စီးသွားသကဲ့သို့ လိမ့်ဆင်းသကဲ့သို့ အနည်းငယ်မျှသော်လည်း နောက်သို့မပြန်သကဲ့သို့ငင်း ဤအတူပင် အနည်းငယ်မျှသော်လည်း မပြန်မဆုတ်မူ၍[2] သေခြင်းသို့ ရှေးရှုလျက်သာလျှင် သွားနေ၏။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါ ဂါထာကို မိန့်ဆိုထားပေသည်။

"သတ္တဝါသည် အကြင် တခုသောညဉ့်၌ (ဝါ-တခုသောအချိန်၌)[3] ရှေးဦးစွာ အမိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်လျက် နေ၏၊ ထိုညဉ့် ထို

မှတ်ချက်

၁–ဖြစ်သော ကာလမှ စ၍.... မပြန်မဆုတ်မူ၍.... သွားနေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–မျှားသောအားဖြင့် သတ္တဝါတို့သည် ညဉ့်အခါ၌ ပဋိသန္ဓေကို ယူကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ရတ္တိ-ညဉ့်၌ ဟု ဆိုပေသည်။ (ဌီကာ) နေ့အခါ၌ သေသူတို့က

http://www.dhammadownload.com

အချိန်မှစ၍ ထိုသတ္တဝါသည် (သေခြင်းဆီသို့) ချီတက်လျက်သာလျှင် သွားနေ၏၊ ဤသို့ တသွားတည်း သွားနေသော ထိုသတ္တဝါသည် (တခဏမျှသော်လည်း) မပြန်မဆုတ်ချေ။"

ဤသို့ တသွားတည်းသွားနေသော ထိုသတ္တဝါအား[1] နွေရာသီအပူရှိန်ဖြင့် ပူလောင်သောကြောင့် မြစ်ငယ် ချောင်းမြောင်းတို့၏ ကုန်ခန်းခြင်းကဲ့သို့ရင်း၊ အညာရင်းသို့ အစဉ်လျှောက်သောရေ၏ ရသဓာတ်ဖြင့် စွတ်စိုကုန်သော သစ်သီးတို့၏ နံနက်ကာလ၌ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့ရင်း၊ ဆောက်ပုတ်-ဒုတ်ဖြင့် ရိုက်အပ်ကုန်သော [၂၂၄] မြေအိုးမြေခွက်တို့၏ ကွဲပျက်ခြင်းကဲ့သို့ရင်း၊ နေရောင်ဖြင့် တွေ့ထိခံရကုန်သော နှင်းပေါက်တို့၏ ပျက်စီးပျောက်ကွယ်ခြင်းကဲ့သို့ရင်း သေခြင်းသည်သာလျှင်(သာ၍ သာ၍)နီးကပ်လျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါဂါထာတို့ကို မိန့်ဆိုထားပေသည်။

"နေ့ညဉ့်တို့သည် ကုန်လွန်သွားကုန်၏၊ အသက်သည် ချုပ်လျက်ရှိ၏၊ မြစ်ငယ်ချောင်းမြောင်းတို့၏ ရေသည်(နွေရာသီ၌ တနေ့တခြား)ကုန်သွားသကဲ့သို့ သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည်(၀ါ-အသက်ရှင်နေရမည့် အချိန်ကာလသည်)ကုန်သွားလျက်ရှိ၏။

မှတ်ချက်

နည်းကြမည် မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း၊ သေသည်၏အခြားမဲ့ခ်ဉ်ပင် ပဋ္ဌိသန္ဓေကို ယူကြရမည် ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ယင်းဌိကာအဖွင့်ကို ဆင်ခြင်သင့်၏။ အသင့်အားဖြင့်မူကား ထို ရှေးခေတ်က ဒီဃရတ္တ- ရှည်မြင့်စွာသော ညဉ့်ပတ်လုံး၊ ရတ္တညူ-မျှားစွာသော ညဉ့်တို့ကို သိသူ(အသက်ရှည်သူ) ဤသို့စသည်ဖြင့် ရတ္တိ-ညဉ့်ကို ပဓာနပြု၍ ပြောဆိုလေ့ရှိသောကြောင့် ဤအရာ၌လည်း ဇေရတ္တိ - တခုသောညဉ့်၌-ဟု ဆိုသည် ဖြစ်ရာ၏။

၁–ထို သတ္တဝါတို့အား.... သေခြင်းသည်သာလျှင် (သာ၍ သာ၍)နီးကပ်လျက်ရှိ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

မှည့်ကုန်သော သစ်သီးတို့၏ နံနက်ခင်းဌ ကြေကျမည်မှ ကြောက်ဖွယ်ဘေး[1] ရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ပဋ္ဌိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်လာပြီးကုန်သော သတ္တဝါတို့အား သေခြင်းမှ(ဝါ-သေရမည်မှ) ကြောက်ဖွယ်ဘေးသည် အမြဲရှိနေချေ၏။

အိုးထိန်းသည်၏ ပြုလုပ်အပ်ပြီးသော အင်ယ် အကြီး မီးဖုတ်ပြီး မီးမဖုတ်ရသေးသော မြေအိုး မြေခွက်ဟူသမျှ အလုံးစုံသည် ကွဲပျက်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် ပျက်စီးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိချေ၏။

နေထွက်လာခြင်းကြောင့် မြက်ဖျားဌ နှင်းပေါက်(သည် သွေ့ခြောက် ကွယ်ပျောက်သွားသ)ကဲ့သို့ ဤအတူ လူတို့၏ အသက်သည် (သေလွယ် ပျက်လွယ်လှ၏)။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်ကို ရဟန်းပြုခြင်းမှ မတားမြစ်ပါလင့် မိခင်။”

ထိုမှတပါး ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သန်လျှက်ချီမိုးနေသော သူသတ်သမား(သည် ရှေးရှုအနီးဌ တည်နေသ)ကဲ့သို့ ဇာတိနှင့်အတူတကွ ပါလာခဲ့သော ဤသေခြင်းသည် လည်ပင်းဆီသို့ သန်လျှက်ကိုသွားစေသော ထိုသူသတ်သမားကဲ့သို့ပင် အသက်ကို ဆောင်သွားတတ်-သေစေတတ်သည်သာလျှင် တည်း၊ မဆောင်ပဲ-မသေစေပဲ ဆုတ်နစ်သည်ဟူ၍ မရှိပေ။ ထိုသို့ ဇာတိနှင့်

မှတ်ချက်

၁ – သစ်ပင်ထက်ဌ တည်၍ (လက်ရဆွတ်ခူးခြင်း) အမှုဌ အားထုတ်ရန် အလိုရှိကုန်သော သစ်သီးပိုင်ရှင်တို့အား ကြေကျသွားမည်မှ စိုးရိမ်ခြင်း ဘေးသည် (ဖြစ်၏)၊ တနည်းကား–သစ်ပင်အောက်သို့ ဝင်ကြသောသူတို့အား (သူတို့အထက်ဌ) (ကြေကျမည်မှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းဘေးသည် ဖြစ်၏)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

အတူတကွ လာခဲ့သောကြောင့်ရင်း၊ အသက်ကို ဆောင်သွားတတ်-သေစေတတ်သောကြောင့်ရင်း ချီမိုးထားသည့် သန်လျှက်ရှိသော သူသတ်သမားကဲ့သို့ သေခြင်းသည်လည်း ရှေးရှုကပ်လျက် တည်ရှိနေသည်သာတည်း၊ သို့ဖြစ်၍ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သူသတ်သမားကဲ့သို့ ရှေးရှုကပ်လျက် တည်သောအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၁)

(၂) ပြည့်စုံခြင်း ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်ရှုပုံ

၁၇၀။ (၂) ပြည့်စုံခြင်း ပျက်စီးခြင်းအားဖြင့်-ဟူရာ၌ အကျယ်ကား-ဤလောက၌ ပြည့်စုံခြင်း(သမ္ဘတ္တိ)မည်သည်မှာ ပျက်စီးခြင်း(ဝိပတ္တိ)ကဉ်းကို မလွှမ်းမိုးမီအတွင်း၌သာလျှင် တင့်တယ်ကောင်းမြတ်ပေသည်၊ ပျက်စီးခြင်းကို ကျော်လွန်၍ တည်သော (၀ါ-မပျက်စီးနိုင်သော)ပြည့်စုံခြင်းမည်သည်လည်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့်ပင်လျှင်—

> (နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်မျှားနှင့် အစိုးရခြင်းဖြင့်) အလွန်အကဲ ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော[1] အသောကမင်းသည် ဇမ္ဗူဒီပ(ခေါ် အိန္ဒိယ) တမြေထောင်လုံးကို အုပ်စိုးသုံးဆောင်လျက် ကုဋေတရာသော ဥစ္စာကို ပေးလှူပြီးလျှင် နောက်ဆုံးကာလ၌ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းမျှကို အစိုးရသော ပိုင်ရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

မှတ်ချက်

၁–သုခီ-ပုဒ်၌ ဤ-ပစ္စည်းသည် အတိသယအနက်ကို ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် အလွန်အကဲချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော-ဟု အနက်ပြန်သည်။ ထို အလွန်အကဲချမ်းသာကို လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ ဌီကာအဖွင့်စကားဖြင့် သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အသောက (မစိုးရိမ်) မည်သော ထိုကေရာဇ်မင်းသော်မှလည်း ကောင်းမှုကုန်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် ထိုကိုယ်ခန္ဓာဖြင့်ပင်လျှင် သေခြင်းသို့ ရှေးရှုဖြစ်လျက် စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းသို့ ရောက်ရရှာလေပြီ။ ဤကား သံဝေဂဂါထာ ၂-ပုဒ်ပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁–ကျက်မှတ်၍ ဆင်ခြင် ဟောပြောလိုသူများအတွက် သံဝေဂဂါထာ ၂-ပုဒ်ကို ပါဠိအနက် ဖော်ပြဦးအံ့။

သကလံ မေဒိနိ ဘုတ္ဘာ၊ ဒတ္ဘာ ကောဠိသတံ သုခီ။
အစ္ဆာမလကမတ္တာသ၊ အန္တေ ဣသ္သရတံ ဂတော။

သုခီ၊ (နတ်စည်းစိမ်နှင့်တူသော စည်းစိမ်များနှင့် အစိုးရခြင်းဖြင့်) အလွန်အကဲ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသော အသောကမင်းသည်။ သကလံ မေဒိနိ ၊ ဇမ္ဗူဒီပ် (ခေါ် အိန္ဒိယ) တမြေထောင်လုံးကို။ ဘုတ္ဘာ၊ အုပ်စိုးသုံးဆောင်ပြီး၍။ ကောဠိ-သတံ၊ ကုဋေတရာသောဥစ္စာကို။ ဒတ္ဘာ၊ ပေးလှူပြီး၍။ အန္တေ၊ အဆုံးစွန်ကျ နောက်ကာလ၌။ အစ္ဆာမလကမတ္တာသ၊ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းမျှ၏။ ဣသ္သရတံ၊ အစိုးရသူ ပိုင်ရှင်အဖြစ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်ရလေ၏။

တေနေဝ ဒေဟဗန္ဓေန၊ ပုညမှိ ခယမာဂတေ။
မရဏာဘိမုခေါ သောပိ၊ အသောကော သောကမာဂတော။

အသောကော၊ အသောကမည်သော၊ ဝါ-မစိုးရိမ်သူ-စိုးရိမ်ကင်းသူမည်သော။ သောပိ၊ ထိုကေရာဇ်မင်းသည်သော်မှလည်း။ ပုညမှိ၊ ကောင်းမှုသည်။ ခယံ အာဂတေ၊ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော်။ တေနေဝ ဒေဟဗန္ဓေန၊ ထို တကိုယ်တည်းဖြင့်ပင်လျှင်။ မရဏာဘိမုခေါ၊ သေခြင်းသို့ ရှေးရှုဖြစ်လျက်။ သောကံ၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းသို့။ အာဂတော၊ ရောက်ရရှာလေပြီ။

အသောကမင်း၏နောက်ဆုံးကာလ၌ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းမျှ၏ပိုင်ရှင်ဖြစ်ရပုံကို ဒိဗျာဝဒါနကျမ်း (နှာ ၂၇၉)၌ အသောကာဝဒါန ဟူသော အမည်

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

ဖြင့် ပြဆိုထား၏၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ နိဿယ ဒုနှာ ၁၆၁-မှစ၍ အောက်ခြေမှတ်ချက်၌ ပါဠိဘာသာပြန်လျက် ပြထားခဲ့၏။ ထိုစကားမှ အကျဉ်းချုံး၍ ဤ အရာ၌ ပြဦးအုံ့။

အသောကမင်း၏ အလှူတော်

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ မည်သူသည် အမျှားဆုံး လှူဘူးပါသနည်း-ဟု အသောကမင်းတရားကြီးက မေးလျှောက်၏။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးကြီးက အမျှားဆုံး လှူဘူးသည်-ဟု ရဟန်းတော်တို့က ဖြေကြားကြ၏။ အဘယ်မျှလောက် လှူပါသနည်း-ဟု မေးလျှောက်၏။ အနာထပိဏ်သေဋ္ဌေးက ကုဋေတရာ လှူဘူးသည်-ဟု ဖြေကြားကြ၏။ ထိုအခါ အသောကမင်းက "အကျွန်ုပ်လည်း မြတ်စွာဘုရားသာသနာ၌ ကုဋေတရာ လှူပါမည်"ဟု လျှောက်ပြီးလျှင် ဓမ္မရာဇာက ခေါ် စေတီပေါင်း ရှစ်သောင်း လေးထောင်ကို တည်လေသည်၊ မြတ်စွာဘုရား ဖွားတော်မူရာအရပ်, ဗောဓိမဏ္ဍိုင် အရပ်, ဓမ္မစက္ကြာတရား ဟောရာအရပ်, ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရာအရပ် ဟူသော ဤလေးဌာနတို့၌ တသိန်းစီ လှူလေသည်၊ ငါးနှစ်တကြိမ် ပူဇော်ပဲ့ကိုလည်း ကျင်းပပူဇော်လေသည်၊ ထိုပူဇော်ပဲ့၌ လေးသိန်းသော ဌေတို့ကို စွန့်လှူ၍ ရဟန္တာ တသိန်းနှင့် သေက္ခ-ပုထုဇဉ် နှစ်သိန်းအားဖြင့် သုံးသိန်းသော ရဟန်းတို့ကို ဆွမ်းကပ်လှူဒါန်းလေသည်။ ထို့ပြင် ဘဏ္ဍာတိုက်မှ အပ ဇမ္ဗူဒီပ် မြေအပြင်ကိုလည်း၊ နန်းတွင်းသားများ အမတ်များနှင့်တကွ မိမိကိုယ်ကိုလည်း၊ သားတော် ကုဏာလကိုလည်း အရိယသံဃာအား စွန့်လှူပြီးလျှင် ဌေလေးသိန်းဖြင့် ပြန်လည်ရွေးယူလေသည်။ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ၉၆-ကုဋေသော ဌေတို့ကို မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ စွန့်လှူလေသည်။

အသောကမင်း၏ နောက်ဆုံးအချိန်

နောက်ဆုံးပိုင်းကာလ၌ အသည်းအသန် မကျန်းမမာ ဖြစ်၍ မကြာမီပင် သေရတော့မည် ဟု ဆင်ခြင်မိသောအခါ အသောကမင်းကြီးမှာ အလွန်ပင်

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

နှလုံးမသာ ဖြစ်၍ မျက်ရည်များ ကျလာလေသည်။ ထိုအခါ အနီးအပါးရှိ ရာဓဂုတ္တ အမတ်ကြီးက—

"အရှင် မင်းမြတ်၏ မျက်နှာတော်ကို အင်အားကြီးမားကုန်သော ရန်သူအပေါင်းတို့က ရင်ဆိုင်တွေ့ဆုံကာ မော်၍ မကြည့်ရဲကြပါ၊ အလွန်ကြမ်းတမ်းစွာပူသော နေမင်းကြီးနှင့် တူပါပေသည်၊ ယင်း မျက်နှာတော်သည် ပဒုမ္မာကြာနှင့် တူစွာ အရာမကသော ကြက်သရေများကို သောက်စို့ထားသကဲ့သို့ ရှင်လန်းလျက် ရှိခဲ့ပါပေသည်၊ အရှင်မင်းမြတ်၏ ထို မျက်နှာသည် ယခုအခါ အဘယ့်ကြောင့် မျက်ရည် ကျရပါသနည်း" ဟု မေးလျှောက်လေ၏။

ထိုအခါ အသောကမင်းတရားကြီးက "အချင်း ရာဓဂုတ္တ, စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်းကိုလည်း ငါ မစိုးရိမ်ဘူး၊ မင်းအဖြစ် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းကိုလည်း ငါ မစိုးရိမ်ဘူး၊ နေရာဌာနနှင့် ကင်းကွာခြင်းကိုလည်း ဝါ မစိုးရိမ်ဘူး၊ စင်စစ်မှာမူ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့နှင့် ခွဲခွါရမည်ကိုသာ စိုးရိမ်ပါသည်။

ငါသည် အလုံးစုံသောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ လူနတ်တို့ ပူဇော်ထိုက်သော ယခု မျက်မှောက် တွေ့နေရသည့် သံဃာတော်ကို မွန်မြတ်သော ဆွမ်းအဖျော်တို့ဖြင့် တဖန် ပူဇော်ရတော့မည်မဟုတ်ဟု ဤအကြောင်းအရာကို ကြံမိ၍ ငါ့မှာ မျက်ရည်ကျခြင်းဖြစ်လေသည်။

ထို့ပြင်လည်း ရာဓဂုတ္တရေ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ကုဋေတရာ လှူမည်ဟု ငါ့မှာ စိတ်အလိုအကြံ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို အလိုလည်း မပြည့်စုံသေးပေ"ဟု ဆို၏။ ထို့နောင် အသောကမင်းသည် လိုနေသေးသော လေးကုဋေကို ပြည့်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ရှေ့ဌေးကို ကုက္ကုဋာရာမ ကျောင်းတိုက်သို့ ပို့စေရန် အားထုတ်ခဲ့လေ၏။

ထိုစဉ်အခါဝယ် ကုဏာလ၏ သား (အသောက၏ မြေး) ဖြစ်သော သမ္ပဒိ မည်သော မင်းသားကလေးသည် အိမ်ရှေ့မင်း အဖြစ်၌ တည်လျက်ရှိ၏။ ထို

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

အိမ်ရှေ့မင်းအား မှူးမတ်တို့က "မင်းသားကလေး, အသောက မင်းသည် အလွန် အားနည်း နေချေပြီ၊ ဤရှေ့ငွေ့ ပစ္စည်း မျိုးကိုလည်း ကုက္ကုဋ္ဌာရုမသို့ ပို့လှူရန်စေခိုင်းနေ၏။ မင်းတို့ဟူသည်မှာ ဘဏ္ဍာတိုက်လျှင် ခွန်အားရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် တားမြစ်သင့်ပါသည်"ဟု မင်းသားကလေးက ဘဏ္ဍာတိုက်ကို တားမြစ်ပိတ်ဆို့သည်တိုင်အောင်လျှောက်တင်ကုန်၏။ထိုသို့ မတားမြစ်မီအတွင်း၌ ရွှေခွက်ဖြင့် အာဟာရကို ဆက်ကြ၏။ အသောကမင်းသည် သုံးဆောင်ပြီးသောအခါ ထိုရွှေခွက်မျိုးကို ကုက္ကုဋ္ဌာရုမသို့ ပို့လှူပေ၏။ ထို့နောင် ငွေခွက်ဖြင့် အာဟာရကို ဆက်သကြ၏။ ထိုငွေခွက်မျိုးကိုလည်း ကုက္ကုဋ္ဌာရုမသို့ ပို့လှူစေ၏၊ နောက်ဆုံး၌ မြေခွက်ဖြင့် အာဟာရကို ဆက်သကြ၏။ ထိုစဉ်ကာလ၌ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းသည် အသောကမင်း၏လက်သို့ ရောက်လာ၏။ထိုအခါ အသောကမင်းသည် ထိတ်လန့် တုန်လှုပ်လျက် မှူးမတ်များ နန်းတွင်းသားများကို စည်းဝေးစေပြီးလျှင်"ဤနိုင်ငံမြေကို မည်သူအစိုးရသနည်း"ဟုမေး၏၊ အမတ်ကြီးက နေရာမှထ၍ လက်အုပ်ချီကာ "အရှင်မင်းကြီး အစိုးရပါသည်"ဟု လျှောက်တင်၏။ ထိုအခါ အသောက မင်းတရားကြီးသည် မျက်ရည်များနှင့် တကွ မိုးစွေသက့ဲသို့သော မျက်လုံးမျက်နှာရှိသည်ဖြစ်၍ ဤသို့ မိန့်ဆိုလေသည်။

> အပြောအဆို လိမ္မာသောကြောင့် ၀ါ– အားနာ သောကြောင့် မဟုတ် မမှန်သည်ကို အဘယ့်ကြောင့် ဆိုကုန်ဘိသနည်း၊ ငါတို့သည် ယခုအခါ မင်းအဖြစ်မှ လျှောကျနေကုန်ပြီ၊ ငါသုံးဆောင်ခဲ့ရာ ဤမြေပြင်၌ ကြွင်းကျန်သည်မှာမူ ဆီးဖြူသီးတခြမ်း ဤမျှသာ အဆုံးသတ် ငါပိုင်ပစ္စည်း ရှိတော့ပေသည်။ မြစ်ရေယဉ်၌ ကျရောက်သော အရာ ဝတ္ထုကဲ့သို့ မတည်ငြိမ်ပဲ ပြောင်းလဲ လှုပ်ရှားတတ်သည်ဖြစ်၍ မကောင်းမမြတ် ယုတ်ညံ့သော မင်းအဖြစ် စည်းစိမ်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းလေစွတကား။ လူတို့၏ အရှင်သခင် ဖြစ်သော ငါသို့သော မင်းအား သော်လည်း ဆင်းရဲသားအဖြစ်ဟူသော ကြောက်ဖွယ်ဘေးသည် ယင်းမင်းစည်းစိမ်ကိုပင် စွဲ၍ ရောက်လာချေသေးသည်တကား။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

တနည်းပြောရလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ စကားကို တမျိုး တမည် ဖြစ်အောင် ဘယ်သူပြုနိုင်ပေလတံ့နည်း ၊"အလုံးစုံသော ပြည့်စုံခြင်း ဟူသမျှတို့သည် ပျက်စီးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်၏"ဟူ၍ မချုတ်ကေန် အမှန်ကိုသာ ဆိုလေ့ရှိသော ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသည် မိန့်ဆိုတော်မူခဲ့ပေ၏။ ထိုစကားသည် မချုတ်ကေန် မှန်လှပေ၏ စသည်ဖြင့် သံဝေဂစကားများကို မိန့်ဆိုတော်မူပြီးလျှင် မင်းချင်းတယောက်ကို သံဃာတော်ထံသို့ သွားစေ၍ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းကို လှူစေ၏။ ယင်းဆီးဖြူသီးတခြမ်းသည် ဇမ္ဗူဒီပ်တကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော အသောကမင်းကြီး၏ ယခုလက်ရှိဘဏ္ဍာတော် ဖြစ်ကြောင်း၊ နောက်ဆုံး အလှူဝတ္ထု ဖြစ်၍ အကျိုးများအောင် သံဃာက အဖြစ်ဖြင့် ခံယူ သုံးဆောင်တော်မူကြ စေလိုကြောင်းများကိုလည်း လျှောက်စေ၏။ ထိုမင်းချင်း ယောကျ်ားသည် ကုက္ကုဋ္ဌာရုမ ကျောင်းတိုက်သို့သွားပြီးလျှင် မင်းကြီးကမှာသည့်အတိုင်း သံဃာတော်အား လျှောက်ထားရ၍ ထိုဆီးဖြူသီးတခြမ်းကို ကပ်လှူလိုက်လေ၏။

ထိုအခါ သံဃမထေရ်ကြီးက ရဟန်းတို့အား ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူလေ၏၊ အရှင်တို့ အရှင်တို့သည် ယခုအခါ သံဝေဂကို ဖြစ်စေရန် စွမ်းနိုင်ကြပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် "သူတပါး၏ ပျက်စီးခြင်းသည် ထိတ်လန့်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည်"ဟုမြတ်စွာဘုရားက ဟောထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အသောကမင်းတရားကြီး၏ ပျက်စီးခြင်းကို တွေ့မြင်ရသော ယခုအခါ၌ သိတတ်သော စိတ်နှလုံးရှိသူမှန်လျှင် အဘယ်သူအား သံဝေဂမဖြစ်ပဲ ရှိပါအုံ့နည်း။

စာဂသူရော နရိန္ဒေသော၊ အသောကော မောရိယကုဋ္ဌရော။
ဇမ္ဗုဒီပိဿရော ဟုတ္ဝာ၊ ဇာတောဒ္ဓါမလကိဿရော။

ဘစ္စေဟိ သ ဘူမိပတိ အဇ္ဇ ဟတာဓိကာရော။
ဒါနံ ပယစ္ဆတိ ကိလာမလကဒ္ဒမေတံ။
သိရိဘောဂဝိတ္ထာရမဒေဟျ' တိဂဗ္ဘတာနံ။
ပစ္စာဒိသံ ဣဝ မနာနိ ပုထုဇ္ဇနာနံ။ ။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

စာဂသူရော၊ စွန့်ကြဲပေးလှူခြင်းဌ ရဲရင့်ပေသော။ မောရိယ ကုဋ္ဌရော၊ မောရိယမင်းမျိုးတို့၏ အမြင့် အမြတ် ဖြစ်ပေသော။ အသောကော၊ အသောကမည်သော။ ဧသော နရိန္ဒော၊ ဤမင်းသည်။ ဇမ္ဗုဒီပိဿရော၊ ဇမ္ဗုဒီပ် တကျွန်းလုံးကို အစိုးရသည်။ ဟုတ္ဝာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဒ္ဓါမလကိဿရော၊ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းကို အစိုးရ သူသည်။ ဇာတော၊ ဖြစ်ရှာပေ၏။

အဇ္ဇ၊ ယနေ့ ယခုအခါ၌။ ဘစ္စေဟိ၊ ကျေးကျွန်ဖြစ်ကုန်သော မှူးမတ်စသည်တို့က။ ဟတာခိကာရော၊ ဖျက်ဆီးအပ်သော ကောင်းမှုတော် ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝါ-ကောင်းမှုတော်မျှားကို ဟန့်တားပယ်ဖျက်လိုက်သောကြောင့်။ သ ဘူမိပတိ၊ ထိုရေမြေ့ရှင်မင်းသည်။ အာမလကဒ္ဓံ၊ ဆီးဖြူသီးတခြမ်းမျှသော။ ဒါနံ၊ လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို။ ပယစ္ဆတိ ကိလ၊ ပေးလှူသတတ်။ (ယုံဖွယ်ပင်မရှိဟု ဆိုလို၏) ဧတံ၊ ဤအလှူသည်။ ဝါ၊ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည်။ သိရိဘောဂဝိတ္ထာရမဒေဟိ၊ ကြက်သရေနှင့် စီးပွါးဥစ္စာတို့၏ ကြီးပွါးပြန့်ကျယ်ခြင်းတို့ကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ကုန်သော မာန်ယစ်ခြင်းတို့ဖြင့်။ အတိဂဗ္ဘိတာနံ၊ ငါတကားဟု ထောင်လွှားလျက် အလွန် တက်ကြွကုန်သော။ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏။ မနာနိ၊ စိတ်တို့ကို။ ပစ္စာဒိသံ ဣဝ၊ ကြိုတင်၍ ညွှန်ကြားဘိသကဲ့သို့၊ ဝါ၊အတပ်ဟောနှင့်ဘိသကဲ့သို့ ရှိပါပေသတည်း။ (ဤကား သံဃမထေရ်က မိန့်ဆိုသော သံဝေဂဂါထာမျှား ဖြစ်သည်။)

ထို့နောင် အသောကမင်းသည် "ဟုဓဂုတ္တ ပြောစမ်း။ ယခု ဤမြေပြင်၌ မည်သူ အစိုးရသနည်း"ဟု မေး၏။ အရှင်မင်းမြတ် အစိုးရပါသည် ဟု ပြောကြား လျှောက်တင်၏။ ထိုအခါ အသောကမင်းသည် အိပ်ရာမှ ထပြီးလျှင် အရပ်လေးမျက်နှာကို ကြည့်လျက် သံဃာတော်အား လက်အုပ်ချီ၍ "ယခု အကျွန်ုပ်သည် ဘဏ္ဍာတိုက်ကြီးမှအပ သမုဒ္ဒရာအဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသော ဤ မဟာပထဝီမြေကြီးကို မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်အပေါင်း သံဃာတော်အား အပ်နှင်းလှူဒါန်းပါ၏"ဟုဆိုကာ လှူပြီးလျှင် စာချွန်တော်ကိုရေးစေ၍ ဆင်စွယ်တံဆိပ်ခပ်နှိပ်စေသည်။ ထိုသို့ မဟာပထဝီမြေကြီးကို သံဃာအား လှူပြီးလျှင် အသောကမင်းတရားကြီးသည် နတ်ရွာစံတော်မူလေ၏။ မှူးမတ်တို့သည် ရှပ်

http://www.dhammadownload.com

[၂၂၅] တနည်းသော်ကား အလုံးစုံသော အနာဂတ်ခြင်း ကျန်းမာခြင်းသည် နာခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏၊ အလုံးစုံသော ပျိုမျစ်နုနယ် အရွယ်ကောင်းခြင်းသည် အိုခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏၊ အလုံးစုံသော အသက်ရှင်ခြင်းသည် သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏၊ အလုံးစုံပင်ဖြစ်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို ဘဝအသစ်ဖြစ်ခြင်းက အစဉ်လိုက်လာ၏၊ အိုခြင်းက ပူးဝင်ပ္ပံနှံ့လျက် ရှိ၏၊ နာခြင်းက လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၏၊ သေခြင်းက ပြင်းစွာပုတ်ခတ် ရိုက်သတ်လျက် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါ ဂါထာများကို ဟောကြားတော်မူပေသည်။

> မိုးကောင်းကင်ကို ထိဆိုက်လျက် မြင့်မားကြီးကျယ်ကုန်သော ကျောက်တောင်ကြီးတို့သည် ပတ်ဝန်းကျင် အရပ်လေးမျက်နှာမှ (ရှိသမျှကို) ကြိတ်ချေကုန်လျက် အစဉ်အတိုင်း လိမ့်၍လိမ့်၍ လာကုန်သကဲ့သို့—
>
> ထို့အတူပင် အိုခြင်းနှင့်သေခြင်းတို့သည် မင်းတို့ကိုလည်း၊ ပုဏ္ဏားတို့ကိုလည်း၊ သူကြွယ်တို့ကိုလည်း၊ သူဆင်းရဲတို့ကိုလည်း၊ ဒွန်းစဏ္ဍာပန်းမြိုက်သွန်တို့ကိုလည်း သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်ကုန်၏၊

မှတ်ချက်

ကလာပ်တော်ကို သင်ကြိုဟ်ပြီးသောအခါ မင်းအသစ်တင်မြှောက်ရန် စီမံကြလေသည်။ ထို့အခါ ရာဓဂုတ္တအမတ်ကြီးက အသောက ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မဟာပထဝီမြေကြီးကို သံဃာအား အပ်နှင်းလျှုဒါန်းသွားကြောင်း ပြောကြား၏။ ဘယ်အတွက် လျှုသွားသနည်းဟု မေးကြသောအခါ ကုဋေ တရာ လျှုရန် ရည်ရွယ်ထားရာမှာ ၉၆-ကုဋေမျှသာ လျှုရသေး၍ လိုနေသေးသော ၄-ကုဋေ အတွက် လျှုသွားကြောင်း ပြောကြားလေသည်။ ထို့အခါ မှူးမတ်တို့သည် လေးကုဋေသော ဥစ္စာတို့ကို သံဃာတော်အားလျှုကာ ပထဝီမြေကြီးကို ရွှေးယူပြီးလျှင် သမ္ဘဒိမင်းသားကို မင်းမြှောက်ကြလေသည်။ (ဤသည်ကား ဒိဗျာဝဒါနကျမ်းမှ အသောကမင်းအကြောင်း ထုတ်ဆောင်ချက်အကျဉ်းဖြစ်သည်)။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၉။ ထို ငါးပါးတို့တွင် အသက်သည် "ဤမျှသာလျှင် ရှင်နိုင်သည်၊ ဤမှနောက်၌မရှင်နိုင်"ဟု အပိုင်းအခြားမရှိခြင်းကြောင့် (သိနိုင်ကြောင်း) အမှတ်နိမိတ် မရှိပေ။ မှန်ပေ၏-သတ္တဝါတို့သည် ကလလရေကြည် ကာလ၌လည်း သေကုန်၏၊ အမြှုပ်ကာလ သားတစ်ကာလ တခဲနက်ကာလ တလ အတွင်းကာလ နှစ်လ သုံးလ လေးလ ငါးလ ဆယ်လကာလ၌လည်း (သေကုန်၏)၊မွေးဖွားပြီးသောကာလ၌လည်း(သေကုန်၏)၊ထိုမှနောက်၌ အနှစ်တရာ၏ အတွင်း၌လည်း (သေကုန်၏)၊ အပဖြစ်သော ရာကျော်ကာလ၌လည်း သေကုန်သည်သာတည်း။ အနာရောဂါသည်လည်း "ဤအနာဖြင့် သာလျှင် သတ္တဝါတို့သည် သေကုန်၏၊ အခြားအနာဖြင့် မသေကုန်"ဟု အပိုင်းအခြား မရှိခြင်းကြောင့် (သိနိုင်ကြောင်း) အမှတ်နိမိတ် မရှိပေ။ မှန်ပေ၏-သတ္တဝါတို့သည် မျက်စိရောဂါဖြင့်လည်း သေကုန်၏၊ နားရောဂါ စသည်တို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြင့်လည်း သေကုန်၏။ သေရမည့် ကာလသည်လည်း "နံနက်ပိုင်းစသော ဤကာလ၌သာလျှင် သေနိုင်သည်၊ အခြားကာလ၌မသေနိုင်"ဟုဤသို့အပိုင်းအခြားမရှိခြင်းကြောင့် (သိနိုင်ကြောင်း) အမှတ်နိမိတ်မရှိပေ။ မှန်ပေ၏-သတ္တဝါတို့သည် နံနက်ပိုင်း၌လည်း သေကုန်၏၊ နေ့လယ်ပိုင်းစသည်တို့တွင် တပါးပါး၌လည်း (သေကုန်၏)။ ကိုယ်ကောင်ကို ပစ်ချရာအရပ်သည်လည်း "သေသူတို့၏ကိုယ်ကောင်သည် ဤအရပ်၌သာလျှင် ကျရာ၏၊ အခြားအရပ်၌ မကျရာ"ဟု ဤသို့ အပိုင်းအခြားမရှိခြင်းကြောင့် (သိနိုင်ကြောင်း) အမှတ်နိမိတ်မရှိပေ။ မှန်ပေ၏-ရွာ၏အတွင်း၌မွေးသောသူတို့၏ ကိုယ်သည် ရွာ၏အပ၌လည်း ကျတတ်၏၊ ရွာ၏အပ၌ မွေးသောသူတို့၏ (ကိုယ်သည်)လည်း ရွာ၏အတွင်း၌ (ကျတတ်၏။)ထို့အတူ ကုန်း၌မွေးသူတို့၏(ကိုယ်သည်)ရေ၌(ကျတတ်၏)၊ရေ၌ မွေးသူတို့၏(ကိုယ်သည်)ကုန်း၌ (ကျတတ်၏)-ဟုမျှားသော အပြားအားဖြင့် ချဲ့အပ်၏။ လားရာဂတိသည်လည်း"ဤလူ့ပြည်မှ စုတေသောသူသည် လူ့ပြည်၌ ဖြစ်ရာ၏" စသည်ဖြင့် ဤသို့ အပိုင်းအခြားမရှိခြင်းကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

(သိနိုင်ကြောင်း) အမှတ်နိမိတ်မရှိပေ။ မှန်ပေ၏-နတ်ပြည်မှ စုတေကုန်သော သူတို့သည် လူတို့၌လည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ လူ့ပြည်မှ စုတေကုန်သော သူတို့သည် နတ်ပြည်စသည်တို့တွင် တပါးပါးသော အရပ်၌လည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဆုံလည်စက်၌ က-ထားသော နွားကဲ့သို့ ဂတိငါးပါးအပေါင်း၌[1] သတ္တဝါအပေါင်းဟူသော လောကသည် အပြန်ပြန်လည်လျက် ရှိ၏။ ဤကား အကျယ်ပြချက်တည်း။ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်းအမှတ်နိမိတ်မရှိသောအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ပေသည် (၆)

(၇) အသက်တမ်း၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ရှုပုံ

၁၇၅။ (၇) အသက်တမ်း၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဟူရာ၌ အကျယ်ကား—ယခုအခါ၌ လူတို့၏အသက်ရှင်ရာ အခွန့်ကာလမည်သည် နည်းလှ တိုတောင်းလှ၏၊ အကြင်သူသည် ရှည်စွာအသက်ရှင်၏၊ ထိုသူသည် အနှစ်တရာ (အသက်ရှင်၏) အနှစ်တရာထက် ပိုလွန်၍ အနည်းငယ်သော်လည်း (အသက်ရှင်၏)။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်-"ရဟန်းတို့ လူတို့၏ ဤအသက်သည် နည်းစွ-တိုတောင်းစွ၊ နောင်တမလွန်လောကသို့ (မကြာမီပင်) သွားရချေမည်၊ ကုသိုလ်ကိုပြုသင့်၏၊ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သင့်၏၊ ဘဝအသစ်ဖြစ်ပြီးသောသူ၏ မသေခြင်းမည်သည် မရှိချေ၊ ရဟန်းတို့ အကြင်သူသည် ရှည်စွာ အသက်ရှင်နေ၏၊ ထိုသူသည် အနှစ်တရာ(အသက်ရှင်၏) အနှစ်တရာထက် ပိုလွန်၍ အနည်းငယ်သော်လည်း (အသက်ရှင်၏)[2]" ဟူ၍ဧင်း—

မှတ်ချက်

၁–ဂတိငါးပါးဟူသည်မှာ ငရဲ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ လူ နတ်-ဤငါးပါးပင်ဖြစ်သည်။

၂–ပိုလွန်၍ အနည်းငယ်သော်လည်းဟူသည်ကား ပိုလွန်၍ အသက်ရှင်သူသည် တပါးသော ဒုတိယ အနှစ်တရာတိုင်အောင် အသက်ရှင်ရန် မစွမ်းနိုင်၊

http://www.dhammadownload.com

"(ယခုအခါ) လူတို့၏ အသက်သည် နည်းလှ-တိုတောင်းလှ၏။ ထိုအသက်ကို ကောင်းသော အမြော်အမြင်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှုတ်ချရာ၏။ ဦးခေါင်းကို မီးလောင်နေသောသူကဲ့သို့ (လျင်စွာ)ကျင့်ရာ၏။ သေခြင်း၏ မလာခြင်းမည်သည် မရှိချေ" ဟူ၍ဝင်း ဟောတော်မူပေသည်။

ထို့ပြင်လည်း ဟောတော်မူသည်မှာ- "ရဟန်းတို့ ရှေးဦး ဖြစ်ဘူးသည်မှာ အရကမည်သော ဂိုဏ်းဆရာကြီးသည် ရှိခဲ့လေပြီ" ဤသို့အစရှိ

မှတ်ချက်

အနှစ်ငါးဆယ်သော်ငင်း၊ ခြောက်ဆယ်သော်ငင်း (ပိုလွန်၍) ရှင်နိုင်၏။ (သံယုတ်အဋ္ဌကထာ ပဌမ ၁ဖ၁) ပိုလွန်၍ အနည်းငယ်သော်လည်း-ဟူသည်ကား အနှစ်တရာမှ အထက်၌ ဆယ်နှစ် အနှစ် နှစ်ဆယ် စသည်ဖြင့် ဒုတိယ အနှစ်တရာသို့ (၀ါ-အနှစ် နှစ်ရာသို့) မရောက်မူ၍ အနည်းငယ်သော်လည်း (ပိုလွန်၍) ရှင်နိုင်၏-ဤကား အနက်။ (မဟာဋီ)

၁–မူရင်းဂါထာကို ပါဠိအနက် ထုတ်ပြဦးအုံ့။

အပ္ပမာယု မနုဿာနံ၊ ဟီဠေယျ နံ သုပေါရိသော။
စရေယျာဒိတ္တသီသောဝ၊ နတ္ထိ မစ္စုဿနာဂမော။

(ဣဒါနိ၊ အနှစ်တရာမျှ အသက်တမ်းရှိရာ ယခုအခါ၌။)မနုဿာနံ၊ လူတို့၏။ အာယု၊ အသက်သည်။ အပ္ပံ၊ နည်းလှ တိုတောင်းလှချေ၏။ သုပေါရိသော၊ ကောင်းသော အမြော်အမြင်ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နံ၊ တိုတောင်းလှသော ထိုလူ့အသက်ကို။ ဟီဠေယျ၊ တိုလေစွဟု ရှုတ်ချကဲ့ရဲ့ရာ၏။ အာဒိတ္တသီသောဝ၊ ဦးခေါင်းကို မီးစဲ့လောင်နေသောသူကဲ့သို့။ ဝါ-ခေါင်းကို မီးလောင်နေသောသူသည် ထိုမီးကိုသာ ငြိမ်းသတ်ရန်လျင်စွာအားထုတ်သကဲ့သို့။ စရေယျ၊ သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို မနားလျင်စွာ ကျင့်သုံးရာ၏။ မစ္စုဿ၊ သေခြင်း၏။ အနာဂမော၊ မလာခြင်းမည်သည်။ ဝါ၊ မလာမည့်အချိန်ကာလ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိသည်သာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

သော ဥပမာ ခုနစ်မျိုးတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အလုံးစုံသောသုတ်ကို ချေ့ရှိသိအပ်ပေသည်။[1]

ထို့ပြင်လည်း ဟောတော်မူပြန်သည်မှာ- ရဟန်းတို့ အကြင် ရဟန်းသည်လည်း "ငါသည် တည်ဌိတနေ့မျှ အသက်ရှင်နေရမူ ကောင်းလေစ့၊ (ထိုကာလအတွင်း၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည် (ဘုရားအဆုံးအမကို) မျှားစွာပြုကျင့်ရသည် စင်စစ် ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။[2] ရဟန်းတို့ အကြင်ရဟန်းသည်လည်း [၂၃၀] "ငါသည် တနေ့မျှ အသက်ရှင်နေရမူ ကောင်းလေစ့၊ (ထိုတနေ့အတွင်း၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည် (ဘုရားအဆုံးအမကို)မျှားစွာပြုကျင့်ရသည် စင်စစ်ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်ရဟန်းသည်လည်း "ငါသည် ဆွမ်းတနပ်စားချိန်အတွင်း၌ အသက်ရှင်နေရမူ ကောင်းလေစ့ (ထိုကာလအတွင်း၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည် (ဘုရားအဆုံးအမကို)မျှားစွာကျင့်ရသည် စင်စစ်ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်ရဟန်းသည်လည်း "ငါသည် ဆွမ်းလေးငါးလုပ်ကို ဝါးမျိုခိုက်အတွင်း၌ အသက်ရှင်နေရပါမူ ကောင်းလေစ့၊ (ထိုကာလအတွင်း၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည်(ဘုရားအဆုံးအမကို)မျှားစွာကျင့်ရသည် စင်စစ်ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။

မှတ်ချက်

၁–အဂုံတ္တရပါဠိ မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ နှာ ၆၂၅-၌ ကြည့်ပါ။

၂–တည်ဌိတနေ့ လွန်လျှင် သေနိုင်သည်၊ မသေမီ အားထုတ်မည်ဟု နှလုံးသွင်းသည်ဟူ၍ ဆိုလို၏၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်းရာ၌ တည်ဌိတနေ့အတွင်း၌ မသေနိုင်သေးဟု စိတ်ချ၍ မေ့လျော့နေရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤရဟန်းကို မေ့လျော့နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဆိုရလေသည်။ နောက် ၃-ပိုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

ရဟန်းတို့ ၄-ပါးကုန်သော ဤရဟန်းတို့ကို "မမေ့လျော့ကြလျက် နေကြသည်၊ အာသဝေါတို့၏ ကုန်ခြင်းငှါ မရဏသတိကို နံ့နှေးစွာ ပွါးစေကြသည်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်ရဟန်းသည်ကား ငါသည် ဆွမ်းတလုပ်ကို ဝါးမျိုခိုက်အတွင်း၌ အသက်ရှင်နေရမူ ကောင်းလေစ့၊ (ထိုအခိုက်၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည် (ဘုရားအဆုံးအမကို) မျှားစွာ ကျင့်ရသည် စင်စစ်ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်ရဟန်းသည်လည်း "ငါသည် ရှူသွင်းပြီး၍ ရှိုက်ထုတ်နေစဉ်သော်ငင်း၊ ရှိုက်ထုတ်ပြီး၍ ရှူသွင်းနေစဉ်သော်ငင်း ထိုအခိုက်အတွင်း၌ အသက်ရှင်နေရမူ ကောင်းလေစ့၊ (ထိုအခိုက်၌) ဘုရားအဆုံးအမကို နှလုံးသွင်းရပါမူ ငါသည် (ဘုရားအဆုံးအမကို) မျှားစွာကျင့်ရသည် စင်စစ်ဖြစ်လေရာ၏" ဟု ဤသို့ မရဏသတိကို ပွါးစေ၏။ ရဟန်းတို့ ၂-ပါးကုန်သော ဤရဟန်းတို့ကို "မမေ့လျော့ပဲ နေကြသည်၊ အာသဝေါတို့၏ ကုန်ခြင်းငှါ မရဏသတိကို ထက်မြက်စွာ ပွါးစေကြသည်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤကား ဘုရားဟောစကား ပေတည်း။ ဤသို့လျှင် အသက်၏ရှင်ရာ အခွန့်ကာလသည် လေးငါးလုပ်စားဝါးခိုက်၌ပင် စိတ်မချရအောင် တိုတောင်းလှချေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အသက်တမ်း၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၇)

(ဂ) ရှင်ဆဲခဏ၏ တိုတောင်းသောအားဖြင့် ရှုပုံ

၁၇၆။ (ဂ) ရှင်ဆဲခဏ၏ တိုတောင်းသောအားဖြင့် ဟူရာ၌ အကျယ်ကား—သတ္တဝါတို့၏ အသက်ရှင်ဆဲခဏသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် အလွန်ပင် တိုတောင်း၏၊ စိတ်တချက်၏ဖြစ်ခိုက်မျှသာလျှင် ရှိချေ၏၊ ဥပမာပြရလျှင် ရထားဘီးသည် လိမ့်နေစဉ်-သွားနေစဉ်လည်း အကွပ်-တကူ၏ တစိတ်ဖြင့်သာလျှင် လိမ့်၏-သွား၏၊ ရပ်နေစဉ်လည်း (အကွပ်-တကူ၏)တစိတ်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

သာလျှင် ရပ်တည်၏၊ ဤအတူပင် သတ္တဝါတို့၏ အသက်သည် တခုသော စိတ်၏ခဏနှင့် ယှဉ်၏၊ ထိုစိတ်ချုပ်ကာမျှပင် သတ္တဝါသည် ချုပ်သည်-သေသည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်မှာ- "လွန်ပြီးသော အတိတ်စိတ်၏ခဏ၌ ရှင်ခဲ့ပြီ၊ ရှင်ဆဲမဟုတ်၊ ရှင်လတ္တံ့မဟုတ်။ မလာသေးသော အနာဂတ်စိတ်၏ခဏ၌ ရှင်ပြီးမဟုတ်၊ ရှင်ဆဲမဟုတ်၊ ရှင်လတ္တံ့ပေတည်း။ အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်စိတ်၏ ခဏ၌ ရှင်ပြီးမဟုတ်၊ ရှင်ဆဲပေတည်း၊ ရှင်လတ္တံ့မဟုတ်။

> အသက်သည်ရင်း၊ အတ္တဘော-ကိုယ်ဟုခေါ်သော နာမ်ရူပ် အပေါင်းသည်ရင်း[1]၊ ချမ်းသာနှင့်ဆင်းရဲတို့သည်ရင်း[2] (အတ္တနှင့် ရင်း မြဲသည်၏အဖြစ်နှင့်ရင်း မရော ယှက်) သက်သက်သီးခြား သဘောတရားတို့ပေတည်း၊ တခု တခုသော စိတ်နှင့်ယှဉ်လျက် ပြိုင်လျက် ဖြစ်ကုန်၏၊ (ထိုအသက်စသည်တို့၏) ခဏသည် တိုတောင်းလျင်မြန်စွာ ဖြစ်၏။
>
> သေဆဲပုဂ္ဂိုလ်၏ ချုပ်လေကုန်သော အကြင်ခန္ဓာတို့သည်ရင်း၊ ဤလောကဌ ရှင်လျက် တည်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်၏ ချုပ်လေကုန်သော အကြင်ခန္ဓာတို့သည်ရင်း (ရှိကြ၏)။ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော

မှတ်ချက်

၁–အတ္တဘောဟူသောစကားဖြင့် အသက် ဝေဒနာ စိတ်တို့မှ ကြွင်းသောတရား တို့ကို ဆိုသည်။ (ဋီကာ)

၂-ချမ်းသာနှင့် ဆင်းရဲတို့ဟူသည်ကား သုခဝေဒနာနှင့် ဒုက္ခဝေဒနာတို့ပေတည်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည်လည်း (အကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်လျှင်) အနိဋ္ဌ-အလိုမရှိအပ်သော ဥပေက္ခာဖြစ်၍ (ကြွင်းသော ဥပေက္ခာသည်) ဣဋ္ဌ-အလိုရှိအပ်သော ဥပေက္ခာဖြစ်သောကြောင့် ချမ်းသာနှင့် ဆင်းရဲတို့၌ သာလျှင် အတွင်းဝင်ပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ထိုချုပ်လေကုန်သော ခန္ဓာ ၂-မျိုးတို့သည် (ချုပ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း အားဖြင့်) တူကုန်၏[1]။ ချုပ်ပျက်သွားပြီးတို့သည် ပြန်၍စပ်ခြင်း-ပေါ်လာခြင်း မရှိကြပေ (၀၊-ပြန်၍စပ်ခြင်း-ပေါ်လာခြင်းမရှိပဲ လုံး၀ပျောက်ကွယ်သွားလေကုန်၏)[2]။

[၂၃၁] မဖြစ်သေးသောစိတ်ဖြင့် ဖြစ်သည် ရှင်သည် မဟုတ်၊ ဖြစ်ဆဲစိတ်ဖြင့်သာ ရှင်၏၊ (ထိုဖြစ်ဆဲ)စိတ်၏ ပျက်ခြင်းကြောင့် သတ္တ၀ါဟူသော လောကသည် သေသည်မည်၏၊ (သို့သော်လည်း) (တိသ ရှင်နေသည်-ဤသို့ အစရှိသော) သန္တာနပညတ်သည် (ရှင်ဆဲစိတ်ကို ရည်သောကြောင့်) အမှန် ပရမတ္ထသဘော ဖြစ်ပေ၏[3]။ ဤကား ဟောတော်မူသော စကားပေတည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရှင်ဆဲခဏ၏ တိုတောင်းသောအားဖြင့် သေခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၈)

မှတ်ချက်

၁–သေဆဲပုဂ္ဂိုလ်၏ စုတိခန္ဓာတို့သည် ပြန်မပေါ်လာပဲ လုံး၀ချုပ်သွားကြသကဲ့သို့ ရှင်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်၏ မြင်ခိုက် ကြားခိုက် စသည်၌ ခဏမစဲ ချုပ်သွားကြသော ခန္ဓာတို့သည်လည်း ပြန်မပေါ်လာပဲ ချုပ်သွားကြသည်ချည်းပင်၊ ထို့ကြောင့် နှစ်မျိုးလုံး အတူတူပင်ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဤ၌ ပဌမပြန်ချက်သည် ၈တာ အပ္ပဋိသန္ဓိကာ-ပါဠိကို အစဉ်အတိုင်း ပြန်သည်။ ဒုတိယ ပြန်ချက်သည် ဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ ၈တာ-ကို ပဓာနပုဒ်ပြု၍ ပြန်သည်။

၃–ဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ ဖော်၍ ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် [စိတ်၏ ပျက်ခြင်းကြောင့် သတ္တ၀ါဟူသော လောကသည် သေ၏၊(သေ၏-ဟူသော) ပညတ်သည် (စိတ်၏ ပျက်ခြင်းကို ပြသောကြောင့်) ပရမတ္ထပင် ဖြစ်သည်] ဟူ၍လည်း ယူသင့်သေး၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၇၇။ ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့တွင် တပါးပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်သော ယောဂီအားလည်း အဖန်ဖန်နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်သည် အထုံကိုရ၏၊ သေခြင်းလျှင်အာရုံရှိသော အမှတ်ရမှု-သတိသည် ကောင်းစွာတည်၏၊ နီဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း သေခြင်းဟူသောအာရုံ၏ သဘောတရားဖြစ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ရင်း အပွနာဈာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရဈာန်သို့သာလျှင် ရောက်သောဈာန်သည် ဖြစ်၏။ အပွနာသို့ မရောက်ကြောင်းကို ဆက်၍ရှင်းပြဦးအံ့—လောကုတ္တရာဈာန်သည်ရင်း၊ ဒုတိယ စတုတ္ထ အရူပဈာန်တို့သည်ရင်း သဘောတရားအာရုံ၌သော်လည်း ဘာဝနာအထူး(၏အစွမ်းအား)ဖြင့် အပွနာသို့ ရောက်ကုန်၏။ ခွဲ၍ပြဦးအံ့-လောကုတ္တရာဈာန်သည် (ပဋိပဒါဉာဏဒဿန)ဝိသုဒ္ဓိ ဘာဝနာအစဉ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပွနာသို့ ရောက်ပေသည်[1]၊ အရူပဈာန်သည် အာရုံကို ကျော်လွန်သော ဘာဝနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် (အပွနာသို့ ရောက်ပေသည်)။ မှန်ပေ၏-ထိုအရူပဈာန်မှ အပွနာသို့ ရောက်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်သော ဈာန်၏အာရုံကို ကျော်လွန်ခြင်းမျှကိုသာလျှင် (ပြုဖွယ်)ရှိပေ

မှတ်ချက်

၁—အောက်ဖြစ်သော ဝိသုဒ္ဓိ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော ထူးကဲခြင်းရှိသော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာဖြင့် အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှ ငြီးငွေ့ခြင်း စက်ဆုပ်ခြင်းအစရှိသော ကင်းရှင်းကျွတ်လွတ်ရန် နှလုံးသွင်းညွှတ်ကိုင်းခြင်း (ပြီးစီး၏)၊ အပွနာဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ ကင်းခြင်း(ပြီးစီး၏)။ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့သဘောရှိသော ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာအစဉ်၏ အစွမ်းဖြင့် လောကုတ္တရာဈာန်သည် အပွနာသို့ ရောက်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

သည်[1]။ ဤမရဏဿတိဘာဝနာ၌ကား (ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာအစဉ်နှင့် အာရုံကို ကျော်လွန်ခြင်းဟူသော) ထိုနှစ်ပါးလုံးပင် မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် (ဤ၌) ဥပစာရသို့သာလျှင်ရောက်သော စျာန်သည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ရောက်သော ဤစျာန်သည် မရဏဿတိ၏ အားအစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောကြောင့် **မရဏဿတိ**ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုးကား–ဤမရဏဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် အမြဲတမ်း မမေ့မလျော့ ဖြစ်လျက်ရှိ၏၊ အလုံးစုံသောဘဝတို့၌ မပျော်မမွေ့ငြီးငွေ့သော အမှတ်သညာကိုရ၏၊ အသက်၌ နှစ်သက်တွယ်တာခြင်းကို စွန့်၏၊ မကောင်းမှုကို ကဲ့ရဲ့လေ့ရှိပေ၏၊ သိမ်ငယ်သိမ်းဆည်းခြင်းမများမူ၍ ပရိက္ခရာတို့၌ တပ်မက်မှုအညစ်အကြေးနှင့် ဝန်တိုမှု ကင်းပေ၏၊ ထိုရဟန်းအား အနိစ္စသညာသည်လည်း လေ့လာအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏[2]၊ ထိုအနိစ္စသညာသို့ အစဉ်လိုက်သောအားဖြင့်သာလျှင် ဒုက္ခသညာနှင့် အနတ္တသညာသည်လည်း ထင်ပေ၏၊ မရဏဿတိကို မပွါးစေဘူးသော သူတို့သည် သေခါနီးကာလ၌[3] သားရဲ ဘီလူး မြွေ ဒမြ သူသတ်သမားတို့၏

မှတ်ချက်

၁–သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသော အခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ကဲ့သို့ စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားခြင်း၌ (ဝါ-တည်စေခြင်း၌) ကြောင့်ကြပြုဖွယ်မရှိပေ၊ ကောင်းစွာထားပြီးသော (ဝါ-တည်ပြီးသော) စိတ်ဖြင့် အာရုံဟောင်းကို ကျော်လွန်ခြင်းမျှကိုသာလျှင် ဘာဝနာဖြင့် ပြုဖွယ်ရှိပေသည်၊ ထို့ကြောင့် အရှုပစျာန်သည် သဘောတရား၌သော်လည်း အပွနာသို့ ရောက်ပေသည်။ (ဋီကာ)

၂–အနိစ္စသညာသည်လည်း အလေ့အကျင့်ရသည်ဟု ဆိုလို၏။

၃–မပွါးစေဘူးသောသူတို့သည် သေခါနီးကာလ၌....ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ရှုတ်တရက် အနှိပ်စက်ခံရသောသူတို့ကဲ့သို့ ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း တွေ့ဝေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ (ဤရဟန်းသည် ကြောက်ခြင်းစသည်သို့) မရောက်မူ၍ ကြောက်ခြင်းကင်းလျက် မတွေ့ဝေပဲ စုတေရ၏။ မျက်မှောက်ဘဝ၌ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို အကယ်၍ မပြီးစေနိုင်လျှင် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှ နောက်၌ သုဂတိလျှင်လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ မမေ့လျော့ခြင်းမှ စ၍ သုဂတိလျှင်လားရာရှိခြင်းတိုင်အောင် မျှားစွာသောအကျိုးရှိခြင်း) ကြောင့် ကောင်းသော အမြော်အမြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကြီးမားသော အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံသော မရဏာသတိ၌ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ အားထုတ်ခြင်းကို စင်စစ်မုချပြုသင့်လှပါပေသတည်း။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုဆိုခဲ့သော စကားသည် မရဏာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(မရဏာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းပြီး၏)။

ဂ-ကာယဂတာသတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

[၂၃၂] ၁၇ဂ။ ယခုအခါ၌ [1] ဘုရားပွင့်တော်မူရာကာလမှ တပါးသော အခါ၌ မဖြစ်စဖူးသော [2] အလုံးစုံသော တိတ္ထိတို့၏ အရာမဟုတ်သော

မှတ်ချက်

၁ – ယခုအခါ၌.... ထိုကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ပွါးစေပုံကို အကျယ်ပြရန် အခက်းသည် အစဉ်ရောက်လာလတ်ပေပြီ-ဟု စပ်ပါ။

၂ – မဖြစ်စဖူးသော....အကြင်ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အကြင်ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို (မြတ်စွာဘုရား)ညွှန်ကြား ဟောပြ တော်မူခဲ့၏ [1]၊ (အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ) ထိုထိုသုတ္တန်တို့၌—

"ရဟန်းတို့ တခုသောတရားသည်(သူ့ကို)ပွါးစေလျှင် အကြိမ်များစွာ လေ့လာလျှင် (ကာယ၏သဘောမှန်ကို သိရ၍) အကြီးအကျယ် ထိတ်လန့်ခြင်းငှါ ဖြစ်ပေ၏(၀ါ-အကြီးအကျယ်ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏)၊ (မျက်မှောက်အကျိုး အစရှိသော) များစွာသော အကျိုးအလို့ငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ ကြီးမားမြင့်မြတ်သော [2] ယောဂတို့၏ ကုန်ခြင်းအလို့ငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ ကြီးကျယ်မြင့်မြတ်သော သတိနှင့်သမ္မာဇာဉ်ပွါးရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ကို ရရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ထူးသုံးပါး, လွတ်မြောက်ရာနိဗ္ဗာန်, အရိယာဖိုလ်တို့ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ပေ၏။ တခုသော တရားဟူသည် အဘယ်နည်း? ကာယဂတာသတိပေတည်း။ ရဟန်းတို့ အကြင်သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို သုံးဆောင်ကုန်၏၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို [3] သုံးဆောင်ရကုန်၏။ ရဟန်းတို့ အကြင်

မှတ်ချက်

၁–ပါဠိကျမ်းရင်း၌ ၀ါကျ ရှည်သောကြောင့် သိနားလည်လွယ်စေရန် ဤ၌ ၀ါကျခွဲထားသည်။

၂–ကြီးမားမြင့်မြတ်သော....ကုန်ခြင်း-ဟု စပ်ပါ။ ယင်း ယောဂတို့၏ ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ယင်းကို ကြီးမားမြင့်မြတ်သည်ဟု ဆိုပေသည်။

၃–ကာယဂတာသတိသည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်း၏ အကြောင်းလည်းဖြစ်၏၊ အမြိုက်အရသာနှင့်တူသော အားမရနိုင်အောင် ကောင်းသည့် သမထ ဝိပဿနာ ချမ်းသာနှင့်လည်းတကွဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ၎င်းကို အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို မသုံးဆောင်ကုန်၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မသုံးဆောင်ရကုန်။ ရဟန်းတို့ အကြင်သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို သုံးဆောင်အပ်ပြီ၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို သုံးဆောင်အပ်ပြီ။ အကြင်သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို မသုံးဆောင်ဘူးသေး၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို မသုံးဆောင်ဘူးသေး။ အကြင်သူတို့အား ကာယဂတာသတိ(မပွါးရသဖြင့်) ဆုံးရှုံး၏။ ထိုသူတို့အား အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဆုံးရှုံး၏။ အကြင်သူတို့အား ကာယဂတာသတိ မဆုံးရှုံး၊ ထိုသူတို့အား အမြိုက်နိဗ္ဗာန် မဆုံးရှုံး။ အကြင်သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို ချုတ်ယှင်းစေ၏၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ချုတ်ယှင်းစေ၏။ အကြင်သူတို့သည် ကာယဂတာသတိကို ပြီးစေ၏၊ ထိုသူတို့သည် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ပြီးစေ၏"ဟု—

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် မျှားစွာသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ချီးကျူးတော်မူပြီးလျှင်—

"ရဟန်းတို့ အဘယ်သို့ပွါးစေလျှင် အဘယ်သို့ အကြိမ်မျှားစွာ လေ့လာလျှင် ကာယဂတာသတိသည် မျှားသောအကျိုးရှိသနည်း မျှားသောအာနိသင်ရှိသနည်း? ရဟန်းတို့ ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တောသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်းသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ"

ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် (၁) အာနာပါနပိုင်း၊ (၂) ဣရိယာပထပိုင်း၊ (၃) စတုသမ္ပဇညပိုင်း၊ (၄) ပဋိကူလမနသိကာရပိုင်း၊ (၅) ဓာတုမနသိကာရပိုင်း၊ (၆-၁၄)ကိုးခုသော သိုဝထိကပိုင်းမျှားဟူသော ဤ ၁၄-ပိုင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ညွှန်ကြားဟောပြ

http://www.dhammadownload.com

တော်မူခဲ့ပေသည်။ ထိုကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ပွါးစေပုံကို အကျယ်ပြရန်အခက်းသည် အစဉ်ရောက်လာလတ်ပေပြီ။

ထိုကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ (၀၊-ထို ၁၄-ပိုင်းတို့တွင်) ဣရိယာပထပိုင်း စတုသမ္ပဇညပိုင်း ဓာတုမနသိကာရပိုင်းဟူသော ဤ ၃-ပိုင်းတို့ကို ဝိပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)၏[1]။ ၉-ခုသော သိ၀ထိကပိုင်းမျှားကို ဝိပဿနာဉာဏ်တို့တွင်ပင်လျှင် အာဒီနဝါနုပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ဆက်၍ဆိုအံ့—ဤသိ၀ထိကပိုင်းတို့တွင် ဥဒ္ဓုမာတက စသည်တို့၌ သမာဓိဘာ၀နာလည်း ပြီးစီးပြည့်စုံနိုင်ပေ၏၊ ထို သမာဓိဘာ၀နာကို အသုဘနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ပြင် ထို ၁၄-ပိုင်းတို့တွင် အာနာပါနပိုင်းနှင့် ပဋိက္ကူလမနသိကာရပိုင်းဟူသော ဤ ၂-ပိုင်းတို့ကိုသာလျှင် သမာဓိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)၏။ ထို ၂-ပိုင်းတို့တွင်(လည်း) အာနာပါနပိုင်းသည် အာနာပါနဿတိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အသီးအခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်—

> "ရဟန်းတို့ တဖန် ရှုပုံတမျှိုးကား ရဟန်းသည် (ဣမမေ ကာယံ ဥဒ္ဓံ ပါဒတလာ အဓော ကေသမတ္ထကာ တစပရိယန္တံ ပူရံ နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနော ပစ္စဝေက္ခတိ)[2] — ခြေဖ၀ါးအပြင်မှ

မှတ်ချက်

၁—ဤ စကားကို အထူးသတိပြုအပ်၏၊ ဣရိယာပထပိုင်း စတုသမ္ပဇညပိုင်း ဓာတုမနသိကာရပိုင်း ဒေသနာတော်နှင့်အညီ အားထုတ်လျှင် ဝိပဿနာ ဖြစ်ကြောင်းကို ဤ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် စကားဖြင့် ယုံမှားမရှိ မြဲမြံစွာမှတ်ထားအပ်၏။

၂—ဤ လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ ပါဠိကို ပြထားခြင်းမှာ နောက်၌ ဖွင့်ပြလတ္တံ့သောအရာ၌ အဖွင့်ခံပုဒ်ထုတ်ပြရန်နှင့် ထိုအဖွင့်များကို သိနားလည်လွယ်စေရန် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အထက်၌, ဆံဖျားမှ အောက်၌ အရေလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိသော[1] အမျိုးမျိုးသော မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြင့် ပြည့်နေသော ဤရုပ်ကိုယ်ကိုပင်လျှင် ဆင်ခြင်၏။ (ဆင်ခြင်ပုံကား) (အတ္ထိ ဣမသ္မိံ ကာယေ) ဤကိုယ်ထဲ၌ ရှိကြသည်မှာ— ဆံပင်တို့သည် (ရှိကုန်၏) အမွေးတို့သည် လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည် သွားတို့သည် (ရှိကုန်၏) အရေ (ရှိ၏)၊ အသား အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အညှိ၊ နှလုံး အသည်း အမြှေး အဖျဉ်း အဆုတ်၊ အူမ အူသိမ် အစာသစ် အစာဟောင်း (ဦးနှောက်)[2]၊ သည်းခြေ သလိပ် ပြည် သွေး ချွေး အဆီခဲ၊ မျက်ရည် ဆီကြည် တံထွေး နှပ် အစေး ကျင်ငယ်(ရှိ၏)''ဟူ၍—

ဤသို့ (မတ္ထလုင်္ဂ အဋ္ဌိမိဉ္ဇေန သင်္ဂဟေတွာ) ဦးနှောက်ကို (အရိုးအတွင်းရှိ) ရိုးတွင်းခြင်ဆီဖြင့် သိမ်းယူ၍[3] ပဋ္ဌိဋ္ဌာ၊ လမနသိကာရ-စက်ဆုပ်

မှတ်ချက်

၁–အပိုင်းအခြားရှိသော....ဤ ရုပ်ကိုယ်ကိုပင်လျှင်-ဟု စပ်ပါ။

၂–ဘုရားဟောပါဠိဟူသမျှ၌ "မတ္ထလုင်္ဂ-ဦးနှောက်"ဟူသော ဤပုဒ် မရှိပေ။ သို့သော် ဖွင့်ပြလတ္တံသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဤနေရာ၌ပင် ထည့်၍ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ လက်သည်းကွင်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ပြထားသည်။

၃–နောက်၌ ရှုတ်ဆိုပုံကို ပြရာဝယ် "အစာဟောင်း ဦးနှောက်"ဟူ၍ အကြင် ဦးနှောက် ကောင္ဘာသကို ပြဆိုထားသည်၊ ထိုဦးနှောက် ကောင္ဘာသကို ဤအရာဝယ် ဘုရားဟောပါဠိ၌ ရိုးတွင်းခြင်ဆီဖြင့်ပင်လျှင် သိမ်းယူ၍ ဒေသနာတော် လာရှိပေသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် "မတ္ထလုင်္ဂ အဋ္ဌိမိဉ္ဇေန သင်္ဂဟေတွာ"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူလေသည်။ (ဋ္ဌိကာ) ဤအဋ္ဌကထာ ဋ္ဌိကာတို့ အရဖြင့် ဘုရားဟောပါဠိတော်ဟူသမျှ၌ မတ္ထလုင်္ဂ-ဦးနှောက်ကို တိုက်ရိုက် မဟောခဲ့ကြောင်း သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖွယ်နှလုံးသွင်းပုံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြင် ဒုတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောထားပေသည်၊ ဤဒုတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဤအရာ၌ ကာယ-ဂတာသတိဟူ၍ အလိုရှိအပ်ပေသည်။

[၂၃၃] ၁၇၉။ ထိုကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ယခုဆိုမည့် စကားသည် ပါဠိအဖွင့်ကို ရှေ့သွားပြု၍ ပွါးစေပုံကို အကျယ်ပြခြင်းပေတည်း။ ဣမမေဝ ကာယံ-ဟူသည်ကား မဟာဘုတ်လေးပါးကို မှီသော ဤအပုပ်ကောင် ရုပ်ကိုယ်ကို(ဟု ဆိုလို၏)။ ဥဒ္ဓံ ပါဒတလာ-ဟူသည်ကား ခြေဖဝါးအပြင်မှ အထက်၌[1] (ဟု ဆိုလို၏)။ အဓော ကေသမတ္ထကာ-ဟူသည်ကား ဆံဖျားမှ အောက်၌(ဟု ဆိုလို၏)။ တစပရိယန္တံ-ဟူသည်ကား ဖီလာ-ဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ အရေဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသော(ဟု ဆိုလို၏)။ ပူရံ နာနပ္ပကာရဿ အသုစိနော ပစ္စဝေက္ခတိ-ဟူသည်ကား ဤ ကိုယ်သည် အမျိုးမျိုးသော ဆံပင်အစရှိသော မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြင့် ပြည့်လျက် ရှိ၏[2]ဟု ရှု၏(ဟု ဆိုလို၏)။ အဘယ်သို့ ရှုသနည်း? ဤ ကိုယ်ထဲ၌ ရှိကြသည်မှာ ဆံပင်တို့သည်(ရှိကုန်၏) အမွေးတို့သည်။ ပ။ ကျင်ငယ်(ရှိ၏)ဟု (ရှု၏)။

ထိုရှုပုံပါဠိ၌ အတ္ထိ-ဟူသည်ကား ရှိကုန်၏(ဟု ဆိုလို၏)။ ဣမသ္မိं-ဟူသည်ကား အကြင်ကိုယ်ကို ခြေဖဝါးမှ အထက်၌, ဆံဖျားမှ အောက်၌

မှတ်ချက်

၁–ဤအရာ၌ မြန်မာပြန်ကို အဖွင့်ခံအဖြစ် ထုတ်ပြလျှင် အဖွင့်ခံ, အဖွင့် ၂-ရပ်လုံး ထပ်တူ ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိကို အဖွင့်ခံအဖြစ် ထုတ်ပြသည်။ နောက်၌လည်း ပါဠိကို အဖွင့်ခံအဖြစ်ထုတ်ပြရာ၌ နည်းတူပင်မှတ်ပါ။

၂–ပါဠိရှိရင်းအတိုင်း မဖွင့်မူ၍ ဆိုလိုသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသာ ဖွင့်ပြသည်၊ ရှိရင်းအတိုင်း ဖွင့်လျှင် အမျိုးမျိုးသော ဆံပင်အစရှိသော မစင်ကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြင့် ပြည့်လျက်ရှိသော ဤကိုယ်ကို ရှု၏-ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အရေလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိသည်ဟူ၍ဝင်း၊ အမျိုးမျိုးသော မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြင့် ပြည့်နေသည်ဟူ၍ဝင်း ဟောအပ်-ဆိုအပ်၏။ ထိုကိုယ်၌(ဟု ဆိုလို၏)။ ကာယေ-ဟူသည်ကား (သရီရေ)ကိုယ်၌(ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏-ကိုယ်ကောင်ကို စက်ဆုပ်ဖွယ် အပေါင်းအစုဖြစ်သော ကြောင့်ဝင်း [1]၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော ဆံပင်စသည်တို့၏ဝင်း၊ မျက်စိ ရောဂါအစရှိကုန်သော အရာမက မျှားစွာသော ရောဂါတို့၏ဝင်း ဖြစ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့်ဝင်း [2] ကာယဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။ ဆံပင်တို့သည် အမွေးတို့သည် အစရှိသောစကားဖြင့် "ဆံပင်အစရှိကုန်သော ဤ ၃၂-ပါးသော အခြင်းအရာအဖို့အစုတို့သည် (ရှိကုန်၏"ဟု ဆိုလို၏)။ ထို ဆံပင်တို့သည် အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ "ဤကိုယ်ထဲ၌ ဆံပင်တို့သည် ရှိကုန်၏၊ ဤကိုယ်ထဲ၌ အမွေးတို့သည် ရှိကုန်၏" ဤသို့ စသည်ဖြင့် (ဝါ-ဤပုံ ဤနည်းဖြင့်) ဆက်စပ်ခြင်းကို သိအပ်၏။

ခြေဖဝါးအပြင်မှစ၍ အထက်, ဆံဖျားမှစ၍ အောက်, အရေပါးမှစ၍ ဖီလာ ပတ်ဝန်းကျင်ဟူသော ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော တလံမျှလောက်သော ဤကိုယ်ထဲ၌ ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စူးစမ်းရှာဖွေသော်လည်း တစုံတယောက်သောသူသည် တစုံတခုသော ပုလဲကိုသော်ဝင်း၊ ပတ္တမြားကိုသော်ဝင်း၊ ကျောက်မျက်ရွှဲကိုသော်ဝင်း၊ အကျော်ကိုသော်ဝင်း၊ ကုက်ံမံကိုသော်ဝင်း၊ ပရုပ်ကိုသော်ဝင်း၊ အခိုး အထုန် အမှုန့် စသည်ကိုသော်

မှတ်ချက်

၁–ဤအကြောင်းပြချက်ဖြင့် ကာယ-ကိုယ်-ဟူသည်မှာ ဆံပင်အစရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၏ အပေါင်းအစုပင် ဖြစ်သည်၊ ယင်းအပေါင်းအစုကိုပင် ကိုယ်-ဟု သိစေ၏။

၂–ကု-စက်ဆုပ်ဖွယ် ဆံပင်စသည်တို့၏-ဝါ-စက်ဆုပ်ဖွယ် ရောဂါတို့၏+အာယ–ဖြစ်ရာ=ကာယ-စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့၏ ဖြစ်ရာကိုယ်။

http://www.dhammadownload.com

ရင်း အဏုမြူမျှသော်လည်း စင်ကြယ်သောသဘောကို မတွေ့မမြင်ရ၊ စင်စစ်သော်ကား အလွန်ပုပ်ညှီနံစော်၍ ကြက်သရေမဲ့ မြင်ကွင်းရှိသော အမျိုးမျိုးသော ဆံပင် အမွေး စသည် အပြားရှိသော မစင်မကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကိုသာလျှင် တွေ့မြင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် "ဤကိုယ်ထဲ၌ ရှိကြသည်မှာ ဆံပင်တို့သည်။ပ။ ကျင်ငယ်(ရှိ၏)"ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။ ဤသည်ကား ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိ၌ ရှေးနောက်ပုဒ်တို့၏ ဆက်စပ်ပုံအားဖြင့် ဖွင့်ပြချက်ပေတည်း။

ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းယူပုံ

၁၈၀။ ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော အားထုတ်ခါစ အမျိုးကောင်းသားသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော မိတ်ဆွေကောင်းဆရာကို ချဉ်းကပ်၍ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူအပ်၏။ ထိုသင်ယူသောတပည့်အား ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားသင်ပြသော ဆရာသည်လည်း ခုနစ်ပါးအပြားအားဖြင့် (ဥဂ္ဂဟကောသလ္လခေါ်)သင်ယူမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်း အစီအရင်ကိုဝင်း [1]၊ ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့် (မနသိကာရ-ကောသလ္လခေါ်)နှလုံးသွင်းမှု၌ ကျွမ်းကျင်ကြောင်းအစီအရင်ကိုဝင်း [2] ပြောကြားအပ်၏။ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် နှုတ်ဖြင့် စိတ်ဖြင့် အဆင်းအားဖြင့် ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် တည်ရာအားဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဟူ၍ ဤခုနစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ဥဂ္ဂဟကောသလ္လကို ပြောကြားအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁ – အကြင် အစီအရင်ဖြင့် သင်ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်တတ်သိ၏၊ ထိုကျွမ်းကျင်တတ်သိကြောင်းဖြစ်သော ခုနစ်ပါးသော အစီအရင်ကို ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ တနည်းကား ထိုအစီအရင်ကြောင့်ဖြစ်သော ကျွမ်းကျင်တတ်သိသောဉာဏ်ကို (ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ-ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏)။ မနသိကာရကောသလ္လ-၌လည်း ဤနည်းကိုသာလျှင် သိအပ်၏။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဥဂ္ဂဟကောသလ္လကို ပြောကြားပုံ

ပြောကြားပုံမှာ — ဤ ပဋိက္ကူလမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာန်းဌ် ပိဋ္ဌကတ်သုံးပုံ ဆောင်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ထိုယောဂီသည် နှလုံးသွင်းသောကာလ၌ ရှေးဦးစွာ နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုအပ်၏။ အကျိုးကား—အခ္ခါပုဂ္ဂိုလ်အား ရွတ်ဆိုနေစဉ်ပင်လျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားပေါ်တတ်၏၊ မလယအရပ်၌ သီတင်းသုံးလေ့ရှိသော မဟာဒေဝမထေရ်၏ထံ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းယူကြသော မထေရ် ၂-ပါးတို့အား ထင်ရှားပေါ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ [၂၃၄] တဆင့်ကြားဘူးသည်မှာ — မဟာဒေဝမထေရ်သည် မိမိထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းကြသော ထိုမထေရ် ၂-ပါးတို့အား "လေးလပတ်လုံး ဤပါဠိကို ရွတ်ဆိုနေကြလော"ဟု ဒွတ္တိံသာကာရပါဠိကို ပေးလိုက်၏။ ထိုမထေရ် ၂-ပါးတို့မှာ နိကာယ်နှစ်စောင် နှုတ်တက်ကျေပြန်နေကြသော်လည်း ရှိသေလေးမြတ်စွာ နာယူလေ့ရှိကြသောကြောင့် ဒွတ္တိံသာကာရကို လေးလပတ်လုံး ရွတ်ဆိုကြစဉ်ပင် သောတာပန် ဖြစ်ကြလေကုန်၏[1]။ ထို့ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားညွှန်ပြသော ဆရာသည် "နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ရှေးဦးစွာ ပြုနေပါ"ဟု တပည့်အား ပြောကြားအပ်ပေသည်။

မှတ်ချက်

၁ — လေးလပတ်လုံး ရွတ်ဆိုနေကြသော ထိုမထေရ်တို့အား ရွတ်ဆိုခြင်းလမ်းစဉ်ဖြင့်ပင်လျှင် ကောဋ္ဌာသတို့ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြသည် ဖြစ်၍ (၀၊-စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြသောကြောင့်) အစဉ်အတိုင်း ၃၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် အထူးသဖြင့် ပေါ်လွင်ကုန်လျက် ထင်ကုန်သတတ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ထင်သော အမှတ်သညာသည် ကောင်းစွာ တည်သတတ်၊ ထိုမထေရ်တို့သည် ယင်းကောဋ္ဌာသနိမိတ်၌ စျာန်ကိုဖြစ်စေပြီးလျှင် စျာန်လျှင် အခြေခံရှိသော ဝိပဿနာကို ပွါးစေကုန်၍ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ထိုးထွင်း၍သိကုန်သတတ်။ ထို့ကြောင့် "ရွတ်ဆိုနေကြစဉ်ပင် သောတာပန်ဖြစ်ကြလေကုန်၏"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပေသည်။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

နှုတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုပုံ

ရွတ်ဆိုခြင်းကိုပြုသော ယောဂီသည်လည်း ဘစပဋ္ဌာန (အရေလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသောအပိုင်း)စသည်တို့ကို ပိုင်းခြား၍ အနုလုံ ပဋ္ဌလုံ (အစဉ်လိုက် အပြန်)တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ချ၍ပြအံ့-

"ဆံပင် အမွေး လက်သည်း ခြေးသည်း သွား အရေ"ဟု အစဉ်လိုက် အနုလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် အပြန်-ပဋ္ဌလုံအားဖြင့် "အရေ သွား လက်သည်းခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။ (တစ်ပဋ္ဌာန)

ထို၏အခြားမဲ့ ဝက္ကပဋ္ဌာန (အညှို့လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသောအပိုင်း)၌ "အသား အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အညှို့"ဟု ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် ပဋ္ဌလုံအားဖြင့် "အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား,အရေ သွား လက်သည်းခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။

ထို့နောင် ပဗ္ဗါသပဋ္ဌာန (အဆုတ်လျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ "နှလုံး အသည်း အမြှေး အဖျဉ်း အဆုတ်"ဟု ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် ပဋ္ဌလုံအားဖြင့် "အဆုတ် အဖျဉ်း အမြှေး အသည်း နှလုံး, အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား, အရေ သွား လက်သည်းခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။

ထို့နောင် မတ္ထလုင်ပဋ္ဌာန(ဦးနှောက်လျှင်ငါးခုမြောက်ရှိသောအပိုင်း)၌ "အူမ အူသိမ် အစာသစ် အစာဟောင်း ဦးနှောက်"ဟု ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် ပဋ္ဌလုံအားဖြင့် "ဦးနှောက် အစာဟောင်း အစာသစ် အူသိမ် အူမ, အဆုတ် အဖျဉ်း အမြှေး အသည်း နှလုံး, အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး

မှတ်ချက်

၁-ဦးနှောက်သည် ပထဝီခေတ်မျှားသောကြောင့် (ယင်းကို) အစာဟောင်း၏ အဆုံး၌ ရွတ်ဆိုစဉ်တင်ခြင်းကို ပြဆိုတော်မူလေသည်။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

အကြော အသား, အရေ သွား လက်သည်းခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။

ထို့နောင် မေဒဆက္ကဟု(အဆီခဲလျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသောအပိုင်း)၌ "သည်းခြေ သလိပ် ပြည် သွေး ချွေး အဆီခဲ"ဟု ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့် "အဆီခဲ ချွေး သွေး ပြည် သလိပ် သည်းခြေ, ဦးနှောက် အစာဟောင်း အစာသစ် အူသိမ် အူမ, အဆုတ် အဖျဉ်း အမြွှေး အသည်း နှလုံး,အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား, အရေ သွား လက်သည်း ခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။

ထို့နောင် မုတ္တဆက္ကဟု(ကျင်ငယ်လျှင် ခြောက်ခုမြောက်ရှိသော အပိုင်း)၌ "မျက်ရည် ဆီကြည် တံထွေး နှပ် အစေး ကျင်ငယ်"ဟု ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် တဖန် ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့် "ကျင်ငယ် အစေး နှပ် တံထွေး ဆီကြည် မျက်ရည်, အဆီခဲ ချွေး သွေး ပြည် သလိပ် သည်းခြေ, ဦးနှောက် အစာဟောင်း အစာသစ် အူသိမ် အူမ, အဆုတ် အဖျဉ်း အမြွှေး အသည်း နှလုံး, အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား, အရေ သွား လက်သည်းခြေသည်း အမွေး ဆံပင်"ဟု ရွတ်ဆိုအပ်၏။

[၂၃၅] ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကြိမ်တရာ အကြိမ်တထောင် အကြိမ်တသိန်းသော်လည်း နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုအပ်၏[1]။ အကျိုးကား—

မှတ်ချက်

၁–ဤရွတ်ဆိုပုံ အစီအရင်၌ "အသား အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အညှို့, အညှို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား, အရေ သွား လက်သည်း ခြေသည်း အမွေး ဆံပင်" ဟု ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ဝက္ကပဋ္ဌက စသည်တို့၌ အနုလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံကို ပြဆိုပြီးလျှင် ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့် ရွတ်ဆိုပုံကို ရှေးဖြစ်သော ပဋ္ဌကဆက္ကတို့နှင့် တပေါင်းတည်း ဆက်စပ်လျက် ပြဆိုထားလေသည်။ ထိုပြဆိုချက်ကို (ဆိုထားသည်ဟု မှတ်အပ်၏-နှင့် စပ်) သမ္မောဟ-

http://www.dhammadownload.com

နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းအစဉ်သည် ကျေပြွန်၏၊ စိတ်သည် ထိုမှ ဤမှ (၀၊-ထိုထို ဤဤ အရပ်သို့) မပြေးသွားတော့ပေ၊ ဆံပင်စသော

မှတ်ချက်

ဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ၌ (အနုလုံ ငါးရက်၊ ပဋ္ဌိလုံ ငါးရက်၊ အနုလုံ ပဋ္ဌိလုံ ငါးရက်-ဤသို့အားဖြင့်) ရှေးပဋ္ဌက ဆက္ကတ္ပိုနှင့် မရောပဲ အသီးအခြား ငါးရက်သုံးလီ ၁၅-ရက်၊ ရှေးပဋ္ဌက ဆက္ကတ္ပိုနှင့် တပေါင်းတည်း ငါးရက်သုံးလီ ၁၅-ရက် ဤသို့အားဖြင့် (ပဋ္ဌက ဆက္က တခု တခု၌) ငါးရက် ခြောက်လီ ရက်သုံးဆယ် ရွတ်ပုံကို ပြဆိုထားသည်၊ ထိုရွတ်ပုံတို့တွင် အစငါးရက် ရွတ်ပုံနှင့် အဆုံးငါးရက် ရွတ်ပုံကို ပြသည်၏ အစွမ်းဖြင့် (ဤ၀ိသုဒ္ဓိမဂ်၌) ဆိုထားသည် ဟု မှတ်အပ်၏။ တနည်းအားဖြင့်မူ ဤ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပြထားသော ရွတ်ဆိုပုံသည်လည်း ရွတ်ဆိုပုံနည်းတပါး ဖြစ်သည်ဟု သိအပ် ပေသည်။ (ဋီကာ)

သမ္မောဟဝိနောဒနီ၌ ပြသည့်ရွတ်ဆိုပုံ

တစပဋ္ဌကဋ္ဌ အနုလုံ ငါးရက်၊ ပဋ္ဌိလုံ ငါးရက်၊ အနုလုံ ပဋ္ဌိလုံ ငါးရက်၊ ပေါင်း ၁၅-ရက်။ ထို့အတူပင် ဝက္ကပဋ္ဌကဋ္ဌလည်း အသီးအခြား ၁၅-ရက်။ ရှေးပဋ္ဌကနှင့် ပေါင်း၍ "ဆံပင် အမွေး လက်သည်း ခြေသည်း သွား အရေ၊ အသား အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အညို့" ဤသို့ အနုလုံ ၅-ရက်၊ "အညို့ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အရိုး အကြော အသား၊ အရေ သွား လက်သည်း ခြေသည်း အမွေး ဆံပင်" ဤသို့ ပဋ္ဌိလုံ ၅-ရက်။ "ဆံပင်....အညို၊ အညို....ဆံပင်" ဤသို့ အနုလုံ ပဋ္ဌိလုံ ၅-ရက်၊ ပေါင်း ရှေးနှင့်အရော ၁၅-ရက် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝက္ကပဋ္ဌကဋ္ဌ ငါးရက် ခြောက်လီ ရက် ၃၀-ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် ပပ္ပါသပဋ္ဌကဋ္ဌ ရက် ၃၀၊ မတ္ထလုင်ပဋ္ဌကဋ္ဌ ရက် ၃၀၊ မေဒဆက္ကဋ္ဌ ရက် ၃၀၊ မုတ္တဆက္ကဋ္ဌ ရက် ၃၀၊ တစပဋ္ဌကဋ္ဌ ၁၅-ရက်နှင့် ပေါင်းလျှင် ရက်ပေါင်း ၁၆၅-ရက်၊ လအားဖြင့် ၅-လခွဲ ရှိသည်။ ၎င်းသည် အခွဲနှင့်တကွ ၆-လ ဖြစ်သောကြောင့် ဆမာသ သဗ္ဗာယ ၆-လ ရွတ်ပုံ ဟူ၍ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုထားလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကောင္ဌာသတ္ပိသည် ထင်ရှားကုန်၏၊ လက်ချောင်းများ အစဉ်ကဲ့သို့ဝင်း၊ ဝင်းထရံခြေအစဉ်ကဲ့သို့ဝင်း ထင်ပေါ်ကုန်၏။ (၁)

စိတ်ဖြင့်ရှတ်ဆိုပုံ

နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကဲ့သို့ ထို့အတူ စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း-နှလုံးသွင်းခြင်းကိုလည်း ပြုအပ်၏။ အကျိုးကား နှုတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုခြင်းသည် စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း-နှလုံးသွင်းခြင်းအား ကျေးဇူးပြု၏၊ စိတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း-ရွတ်ဆိုခြင်းသည် အသုဘလက္ခဏာကို ထိုးထွင်းသိခြင်း-သဘောပေါက်ခြင်းအား (ဝါ-စက်ဆုပ်ဖွယ်သဘောကို မှတ်နိုင်ခြင်းအား) ကျေးဇူးပြုပေ၏။ (၂)

အဆင်းစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားပုံ

အဆင်းအားဖြင့်-ဟူသည်ကား ဆံပင်စသည်တို့၏ အဆင်းကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ (၃)

ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်-ဟူသည်ကား ထိုဆံပင်စသည်၏ပင်လျှင် ပုံသဏ္ဌာန်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ (၄)

မှတ်ချက်

၁–စိတ်ဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း ဟူသော စကားဖြင့် စိတ်ဖြင့် ကြံခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းကို မိန့်ဆိုသည်။ ယင်းကို မာနသဇပွန-စိတ်ဖြင့် ရွတ်ခြင်း-စိပ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်၏။ (ပုတီးစိပ်သကဲ့သို့ စိပ်ပုံကို ဆိုလို၏) တနှည်းအားဖြင့် ဖွင့်ပြရလျှင် သမ္မဒေဝ - ကောင်းစွာသာလျှင်၊ စျာယော - ရှုခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် သဏ္ဌာယ မည်ပေသည်၊ စိန္တန-ကြံခြင်း ရှုခြင်း - ဟု အနက်ရ၏။ (ဋီကာ) ဤဋီကာ ဒုတိယအဖွင့် အလိုအားဖြင့် မနသာ- စိတ်ဖြင့်၊ သဏ္ဌာယော- ဟူရာ၌ သဏ္ဌာယ-ပုဒ်သည် သံ+အဏ္ဌာယ-မှ ဖြစ်လာသည် မဟုတ်၊ သံ+ စျာယ-မှ ဖြစ်သာသည်-ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ထို သဏ္ဌာယော - ပုဒ်ကို ရှုခြင်း- ကြံခြင်းဟု အနက်ပြန်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

အရပ်မျက်နှာအားဖြင့်-ဟူသည်ကား ဤကိုယ်၌ ချက်မှအထက်ပိုင်းသည် အထက်အရပ်မျက်နှာ မည်၏၊ အောက်ပိုင်းသည် အောက်အရပ်မျက်နှာ မည်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဤကောင္ဌာသသည် ဤမည်သော အရပ်မျက်နှာ၌ (တည်ရှိ၏)"ဟု အရပ်မျက်နှာကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏ (၅)

တည်ရာအားဖြင့်—ဟူသည်ကား "ဤ ကောင္ဌာသသည် ဤမည်သော အရပ်၌တည်၏"ဟု ဤပုံဤနည်းဖြင့် ထိုထိုကောင္ဌာသ၏ တည်ရာအရပ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။ (၆)

အပိုင်းအခြားအားဖြင့်—ဟူသည်ကား အပိုင်းအခြားတို့သည် မိမိ၏ အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း(သဘာဝပရိစ္ဆေဒ), အခြားအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း (ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ)ဟူ၍ ၂-ပါးရှိကုန်၏။ ထိုတွင် "ဤကောင္ဌာသကို အောက်၌ရင်း၊ အထက်၌ရင်း၊ ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ရင်း ဤမည်သော အရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်"ဟူ၍ ဤပုံဤနည်းဖြင့် သဘာဝပရိစ္ဆေဒကို သိအပ်၏။"ဆံပင်တို့သည် အမွေးမဟုတ်ကုန်၊ အမွေးတို့သည်လည်း ဆံပင် မဟုတ်ကုန်"ဟူ၍ ဤပုံဤနည်းဖြင့် မရောနှောခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒကို သိအပ်၏။ (၇)

ဤမျှသာမကသေး-ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခုနစ်ပါးအပြားဖြင့် ဥဂ္ဂဟ-ကောသလ္လကို ပြောကြားသောဆရာသည် ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဤမည်သောသုတ်၌ ပဋိက္ကူလ-စက်ဆုပ်ဖွယ် နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်း အားဖြင့် ဟောထားသည်၊ ဤမည်သောသုတ်၌ ဓာတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် (ဟောထားသည်)ဟု သိနားလည်၍ ပြောကြားအပ်၏။ ခဲ့၍ပြအံ့-ဤ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ ပဋိက္ကူလ၏အစွမ်း အားဖြင့်သာလျှင် ဟောထားပေသည်။ မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ် မဟာ-ရာဟုလောဝါဒသုတ် အဘိဓမ္မာဓာတုဝိဘင်းနှင့် ဥပရိပဏ္ဏာသ ဓာတုဝိဘင်-သုတ်တို့၌ ဓာတ်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောထားပေသည်။ ဥပရိပဏ္ဏာသ

http://www.dhammadownload.com

ကာယဂတာသတိ သုတ်ဌမ္ဘကား အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား အဆင်းအားဖြင့် ထင်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်၍ စျာန် ၄-ပါးတို့ကို ဝေဘန်ဟောကြားထားပေသည်။ထိုတွင် ဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဟောထားသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းပေတည်း၊ပဋ္ဌိကာ့ကျူလ၏အစွမ်းဖြင့် ဟောထားသောကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပေတည်း။ ထို ကာယဂတာသတိသုတ်ဌ်လာသော ဤ ဒုတ္တိ သာကာရကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဤ ကာယဂတာသတိအရာဌ်၂ သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် ဥဂ္ဂဟကောသလ္လ ပြောကြားပုံ ပြီး၏။

မနသိကာရကောသလ္လကို ပြောကြားပုံ

[၂၃၆] ၁၈၁။ ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခုနစ်ပါးအပြားဖြင့် ဥဂ္ဂဟ-ကောသလ္လကို ပြောကြားပြီးလျှင် (က) ဆံပင် အမွေးအစရှိသောအစဉ်အားဖြင့်၊ (ခ)မမြန်လွန်းသောအားဖြင့်၊ (ဂ)မနှေးလွန်းသောအားဖြင့်၊ (ဃ)ပျံ့လွင့်ခြင်းကို မြစ်သောအားဖြင့်၊ (င)ဆံပင် အစရှိသောအမည်ပညတ်ကို ကျော်လွန်သောအားဖြင့်၊ (စ)အစဉ်အတိုင်း မထင်သည်ကို လွှတ်သောအားဖြင့်၊ (ဆ)အပွနာအားဖြင့်၊ (ဇ၊စျ၊ဉ)သုံးပါးကုန်သော

မှတ်ချက်

၁–ဆံပင် စသည်ကို ရှုရာ၌ မည်းသော အဆင်းထင်လျှင် နီလကသိုဏ်း ပဋ္ဌိ-ဘာဂနိမိတ်ထင်၍ ရူပစျာန် ၄-ပါးကို ရ၏၊ အရိုးကို ရှုရာ၌ ဖြူသော အဆင်းထင်လျှင် သြဒါတ ကသိုဏ်း ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်ထင်၍ ရူပစျာန် ၄-ပါးကို ရ၏။ ဤသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်၍ ထိုသုတ်ဌ် စျာန် ၄-ပါး ရပုံကို ပြထားသည်-ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ပြထားသော ကာယဂတာသတိအရာဌ်-ဟုဆိုလို၏။ ဋ္ဌိကာဌ်မှ "ဤ ပဋ္ဌိကာ့ကျူလမနသိကာရပိုင်းဌ်" ဟု ဖွင့်ပြထား၏။

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တန်တို့ဟူ၍ ဤဆယ်ပါး အပြားအားဖြင့် မနသိကာရကောသလ္လကို ပြောကြားအပ်၏။ ထိုတွင်—

(က) **ဆံပင် အမွေး အစရှိသော အစဉ်အားဖြင့်**-ဟူသည်ကား ဤ ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို (အားထုတ်သော ယောဂီသည်) ရွတ်ဆို ခြင်းကို ပြုသည်မှစ၍ ဆံပင် အမွေး အစရှိသော အစဉ်ဖြင့် နှလုံးသွင်း အပ်၏၊ တခုကျော်အားဖြင့် နှလုံးမသွင်းအပ်[1]။ အပြစ်ကား-တခုကျော် အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျှင်[2] ဥပမာအားဖြင့် မလိမ္မာသောယောကျ်ားသည် ၃၂-ထစ်ရှိသော လှေကားကို တထစ်ကျော်ဖြင့် တက်လျှင် ကိုယ်ပင်ပန်းသည် ဖြစ်၍ လိမ့်ကျတတ်၏၊ တက်မှုကို မပြီးစေနိုင်ပဲ ရှိတတ်၏၊ ထို့အတူပင်[3] ဘာဝနာပြည့်စုံသည်၏အစွမ်းဖြင့် ရသင့်ရထိုက်သော သာယာဖွယ်ကို မရ ခြင်းကြောင့် စိတ်ပင်ပန်းသည်ဖြစ်၍ (ဘာဝနာအလုပ်မှ) ကျတတ်၏၊ ဘာဝနာကို မပြီးစေနိုင်ပဲ ရှိတတ်၏။

(ခ) အစဉ်အတိုင်း နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသည်လည်း **မမြန်လွန်း သောအားဖြင့်** နှလုံးသွင်းအပ်၏။ အပြစ်ကား—မြန်လွန်းသော အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား[1] ဥပမာအားဖြင့် သုံးယူဇနာရှိခရီးကို သွား သောသူမှာ သွားသင့် မသွားသင့်သော အရပ်ကို မမှတ်မူ၍ လျှင်သော အဟုန်ဖြင့် အကြိမ်တရာတိုင်အောင် သွားခြင်း ပြန်ခြင်းကို ပြုသော်လည်း

မှတ်ချက်

၁—တခုကျော်အားဖြင့်သော်လည်း နှလုံးမသွင်းအပ်၊ နှစ်ခုကျော် စသည်ဖြင့် ဆိုဖွယ်ပင် မရှိ-ဟု ဆိုလို၏။ (ဋီကာ)

၂—တခုကျော်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျှင်.... ထို့အတူပင်.... သာယာဖွယ်ကို မရ ခြင်းကြောင့် စိတ်ပင်ပန်းသည်ဖြစ်၍ ကျတတ်၏-ဟု စပ်ပါ။

၃—ယောဂီအား.... ထို့အတူပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အဆုံးသို့ ရောက်ရုံမျှ သက် သက်သာ ဖြစ်၏- စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ခရီးကား ကုန်ဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏၊ သို့သော် (သွားတိုင်းသွားတိုင်း) မေးရ၍သာလျှင် သွားရ၏၊ ထို့အတူပင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အဆုံးသို့ ရောက်ရုံမျှ သက်သက်သာဖြစ်၏၊ ထင်ရှားသည်ကားမဖြစ်၊ တရားထူးကို မဆောင်နိုင်။ ထို့ကြောင့် မမြန်လွန်းသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

(ဂ) မမြန်လွန်းသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ မနှေးလွန်းသောအားဖြင့်လည်း နှလုံးသွင်းအပ်၏။ အပြစ်ကား–နှေးလွန်းသော အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား[1] ဥပမာအားဖြင့် သုံးယူဇနာရှိ ခရီးကို ထိုနေ့ချင်းပင်လျှင် (ရောက်အောင်)သွားလိုသောသူအား လမ်းခုလတ်တွင် သစ်ပင် တောင် ဆည်ကန် စသည်တို့၌ ဖင့်ခ်ွနေပါမူ ခရီးသည် ပြီးဆုံးခြင်းသို့မရောက်၊ နှစ်ရက် သုံးရက်ဖြင့် ပြီးဆုံးစေရ၏၊ ထို့အတူပင်[2] ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်ပဲ ရှိတတ်၏၊ တရားထူးကိုရခြင်း၏ အကြောင်းမဖြစ်ပဲ ရှိတတ်၏။

(ဃ) **ပျံ့လွင့်ခြင်းကို မြစ်သောအားဖြင့်**- ဟူသည်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်၍ အပြင်ပဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသောအာရုံ၌[3] စိတ်၏ပျံ့လွင့် ခြင်းကို တားမြစ်အပ်၏။ အပြစ်ကား မတားမြစ်သောသူအား[4] ဥပမာ အားဖြင့် ခြေတဖဝါးစာနင်းလောက်သော ကမ်းပါးပြတ်လမ်းကိုသွားသော

မှတ်ချက်

၁–ယောဂီအား....ထို့အတူပင်....မရောက်ပဲ ရှိတတ်၏- စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

၂–ဆံပင်စသည်တို့၌ "မစင်ကြယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်"ဟု ဖြစ်စေအပ်သော အသုဘ နုပဿနာကို ပယ်၍ (ဝါ-စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ရှုမှုနှင့် ကင်း၍) တင့်တယ်၏ စသည်ဖြင့် ယူအပ်သော ဆံပင်စသည်တို့သည်လည်း ဤအရာ၌ အပြင်ပ ဖြစ်သော အမျိုးမျိုးသော အာရုံမည်သည်သာဟု သိအပ်၏။ (ဋီကာ)

၃–မတားမြစ်သောသူအား.... ထို့အတူပင်လျှင် အပြင်ပအာရုံ၌ ပျံ့လွင့်လတ် သော်-စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ယောကျ်ားအား နင်းသောခြေကို(၀ါ-ခြေနင်းကွက်ကို)ကောင်းစွာ အမှတ်မပြုမူ၍ ထိုမှဤမှ မျှော်ကြည့်လတ်သော် ခြေလှမ်းမှားတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် အသူတရာနက်သော ကမ်းပါးပြတ်၌ ကျသွားလေရာ၏၊ ထို့အတူပင်လျှင် အပြင်ပအာရုံ၌ ပျံ့လွင့်လတ်သော် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဆုတ်ယုတ်၏ ပျောက်ပျက်၏၊ ထို့ကြောင့် ပျံ့လွင့်ခြင်းကိုမြစ်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။

[၂၃၇] (c) **ပညတ်ကို ကျော်လွန်သောအားဖြင့်**-ဟူသည်ကား ဆံပင် အမွေးအစရှိသော အမည်ပညတ်ကို ကျော်လွန်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု စိတ်ကို ထားအပ်၏။ ဥပမာအားဖြင့်ပြရလျှင် ရေရခဲသောကာလ၌ လူတို့သည် တောထဲ၌ ရေတွင်းကိုတွေ့ရ၍ ထိုအရပ်၌ ထန်းရွက်အစရှိသော တစုံတခု သော အမှတ်အသားကို ဖွဲ့ချည်၍ ထိုအမှတ်အသားဖြင့်လာကြ၍ ရေလည်း ချိုးကြ၏၊ သောက်လည်းသောက်ကြ၏၊ ထိုလူတို့အား မကြာခဏသွား ခြင်းကြောင့် အသွားအပြန် ခြေရာလမ်းထင်ရှားသောအခါ၌ ထိုအမှတ် အသားဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိတော့ပြီ၊ အလိုရှိတိုင်းသောခဏ၌ သွားကြ၍ ချိုးလည်းချိုးကြ၏ သောက်လည်း သောက်ကြ၏၊ ထို့အတူပင် ရှေးအဖို့၌ ဆံပင် အမွေးအစရှိသော အမည်ပညတ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်သည် (အကြင်အခါ၌)ထင်ရှား၏၊ ထိုအခါ၌(ထိုယောဂီ သည်) ဆံပင် အမွေးအစရှိသော အမည်ပညတ်ကို ကျော်လွန်၍ စက်ဆုပ် ဖွယ်အဖြစ်၌သာလျှင် စိတ်ကိုထားအပ်ပေသည်။

(စ) **အစဉ်အတိုင်း(မထင်သည်ကို)လွှတ်သောအားဖြင့်**- ဟူသည်ကား အကြင် အကြင် ကောင်ဌာသသည် မထင်၊ ထိုထိုကောင်ဌာသကို လွှတ်သည် ဖြစ်၍ အစဉ်အတိုင်း(မထင်သည်ကို)လွှတ်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ချဲ့၍ပြအံ့— အားထုတ်ခါစ ယောဂီအား ဆံပင်ဟု နှလုံးသွင်းလျှင် နှလုံးသွင်းမှုသည် (နှုတ်တက်ရနေသည့်အတိုင်း)သွား၍ ကျင်ငယ်ဟူသော ဤအဆုံးကောင်ဌာသသို့သာလျှင် ဆိုက်၍ တည်၏၊ ကျင်ငယ်ဟူ၍လည်း

http://www.dhammadownload.com

နှလုံးသွင်းပြန်လျှင် နှလုံးသွင်းမှုသည် ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့် သွားရ၍ ဆံပင်ဟူသော ဤအစကောင်ဌာသည်သာလျှင် ဆိုက်ရ၍တည်၏။ ထိုအခါ ထိုယောဂီအား နှလုံးသွင်းစဉ် နှလုံးသွင်းစဉ် အချို့ကောင်ဌာသတို့သည် ထင်ကုန်၏၊ အချို့ကောင်ဌာသတို့သည် မထင်ကုန်၊ ထိုယောဂီသည် ထင်ကုန် ထင်ကုန်သော ထိုထို ကောင်ဌာသတို့၌သာလျှင် နှလုံးသွင်းခြင်းအမှုကို ပြုအပ်၏၊ (အဘယ်မျှတိုင်အောင်နည်း?ဟူမူ) နှစ်ခုကုန်သော ကောင်ဌာသတို့သာ ထင်ကြသည်တိုင်အောင်, ထိုနှစ်ခုတို့တွင်လဲ တခုသည် သာလွန်၍ ထင်သည်တိုင်အောင် (နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏)။ ဤသို့ သာလွန်၍ ထင်သော ထိုတခုသောကောင်ဌာသကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းသည် ဖြစ်၍ အပ္ပနာစျာန်ကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။

ထိုသို့နှလုံးသွင်းရာ၌ ဤသည်ကား ဥပမာပေတည်း၊ ထန်း ၃၂-ပင်ရှိသော ထန်းတောင်ခွေနေသော မျောက်ကို ဖမ်းယူလိုသော မူဆိုးသည် အစဉ်တည်သော ထန်းပင်၏အရွက်ကို မြားဖြင့်ပစ်၍ ဟစ်အော်ချောက်လှန့်ခြင်းကို ပြုရာ၏၊ ထိုအခါ ထိုမျောက်သည် အစဉ်အတိုင်း ထိုထို ထန်းပင်သို့ ခုန်သွား၍ အစွန်ဆုံးထန်းပင်သို့သာလျှင် ရောက်လေရာ၏။ ထိုထန်းပင် ၌လည်း သွား၍ မူဆိုးသည် ထို့အတူပင် မြားဖြင့်ပစ်၍ အော်ဟစ်ချောက်လှန့်ခြင်းကို ပြုလျှင် တဖန် ထိုနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အစထန်းပင်သို့ ပြန်လာရာ၏၊ ထိုမျောက်သည် ဤနည်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ အစွမ်းကုန်ခုန်သွားစေအပ်သည်ရှိသော[1] ဟစ်အော်ရာ ဟစ်အော်ရာအရပ်၌သာလျှင် ထ၍ အစဉ်အတိုင်း တခုသောထန်းပင်သို့ ခုန်သွား၍ ထိုထန်းပင်၏အလယ်၌

မှတ်ချက်

၁–ပရိပါတိယမာနော-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ထက်ဝန်းကျင် ခုန်သွားစေ(အပ်)သည်-ဟူသည်မှာ သူ့အစွမ်းရှိသမျှ အပြည့်အစုံ ခုန်စေ(အပ်)ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ထန်းရွက်ဖူးတံကို မြဲစွာကိုင်လျက်[1] မြားဖြင့်ပစ်အပ်သော်လည်း မထပဲ ရှိလေရာ၏၊ ထိုဆိုခဲ့သော နှလုံးသွင်းပုံကို[2] ဤဥပမာနှင့်အတူပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်အပ်ပေ၏။

ထိုဥပမာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ နှီးနှောပုံ ပေတည်း၊ ထန်းတော၌ ၃၂-ခုသောထန်းပင်တို့ကဲ့သို့ ဤကိုယ်ထဲ၌ ၃၂-ပါးသော ကောင်ဌာသတို့ကို(မှတ်အပ်၏)၊ မျောက်ကဲ့သို့ စိတ်ကို(မှတ်အပ်၏)၊ မူဆိုးကဲ့သို့ ယောဂီကို(မှတ်အပ်၏)၊ ထန်း ၃၂-ပင်ရှိသော ထန်းတော၌ မျောက်၏နေခြင်းကဲ့သို့ [၂၃၀] ၃၂-ကောင်ဌာသရှိသော ကိုယ်၌ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ယောဂီ၏စိတ် အဖန်ဖန်ပြစ်ခြင်း-ကျက်စားနေခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)၊မူဆိုးက အစဉ်တည်သော ထန်းပင်၏အရွက်ကို မြားဖြင့်ပစ်၍ ဟစ်အော်ချောက်လှန့်အပ်သော် မျောက်သည် ထိုထိုထန်းပင်သို့ ခုန်သွား၍ အစွန်ဆုံးထန်းပင်သို့ ရောက်ခြင်းကဲ့သို့ ယောဂီသည် ဆံပင်ဟု နှလုံးသွင်းစပြုလိုက်လျှင် အစဉ်အတိုင်းသွား၍ အဆုံးကောင်ဌာသ၌သာလျှင် စိတ်၏ တည်ခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)၊ တဖန်ပြန်လာရာ၌လည်း ဤနည်းအတူပင် တည်း။အဖန်တလဲလဲ အစွမ်းကုန်ခုန်သွားစေအပ်သည်ရှိသော် ဟစ်အော်ရာ ဟစ်အော်ရာအရပ်၌သာလျှင် မျောက်၏ ထခြင်းကဲ့သို့ အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းသော ယောဂီအား အချို့ အချို့ကောင်ဌာသတို့သာ ထင်ကုန်လတ်သော် မထင်သောကောင်ဌာသတို့ကို စွန့်လွှတ်၍ ထင်သောကောင်ဌာသတို့ကိုသာ (အားထုတ်စဘာဝနာဟူသော)ပရိကံကို ပြုခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)၊ အစဉ်အတိုင်း (နောက်ဆုံးမှာ) တခုသောထန်းပင်သို့ ခုန်သွား၍ ထိုထန်းပင်၏

မှတ်ချက်

၁–မြဲစွာကိုင်လျက်....မထပဲ ရှိလေရာ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–နှလုံးသွင်းပုံကို....မှတ်အပ်ပေ၏-ဟုစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အလယ်၌ ထန်းရွက်ဖူးတံကို မြဲစွာကိုင်လျက် မြားဖြင့်ပစ်အပ်သော်လည်း မထခြင်းကဲ့သို့ နောက်ဆုံး၌ ကောင္ဘသနှစ်ခုတို့ ထင်ကြရာတွင် သာ၍ ထင်သော ကောင္ဘသကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲနှလုံးသွင်း၍ အပွနာစျာန် ဖြစ်စေခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)။

အခြားဥပမာတခုကား—၃၂-အိမ်ရှိသောရွာကို မှီ၍နေသော ဆွမ်းခံရဟန်းသည် ပဌမအိမ်၌ပင်လျှင် နှစ်အိမ်စာဆွမ်းကိုရလျှင် နောက်၌ တအိမ်မှဆွမ်းကို စွန့်လွှတ်ရာ၏၊ တဖန် နောက်တနေ့၌ (တအိမ်တည်းမှ) သုံးအိမ်စာဆွမ်းကိုရလျှင် နောက်၌ ၂-အိမ်မှဆွမ်းကို စွန့်လွှတ်ရာ၏၊တတိယနေ့၌ အစအိမ်မှာပင် သပိတ်ပြည့်အောင်ရလျှင် (အခြားအိမ်မျှားသို့ မသွားတော့ပဲ) ဆွမ်းစားဇရပ်သို့သွား၍ ဘုဉ်းပေးရာသကဲ့သို့ ထိုဆိုခဲ့သော နှလုံးသွင်းပုံကို ဤဥပမာနှင့် အတူပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်အပ်ပေ၏။

ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ နှီးနှောပုံကား—၃၂ အိမ်ရှိသောရွာကဲ့သို့ ၃၂-ပါးသော ကောင္ဘသကို (မှတ်အပ်၏)၊ ဆွမ်းခံရဟန်းကဲ့သို့ ယောဂီကို (မှတ်အပ်၏)၊ ထိုရွာကိုမှီလျက် ထိုရဟန်း၏ နေခြင်းကဲ့သို့ ၃၂-ကောင္ဘသ၌ ယောဂီ၏ပရိကံပြုခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)၊ ပဌမအိမ်၌ နှစ်အိမ်စာဆွမ်းကို ရ၍ နောက်၌ တအိမ်မှဆွမ်းကို စွန့်ခြင်းကဲ့သို့ဝင်း၊ ဒုတိယနေ့၌ သုံးအိမ်စာ ဆွမ်းကိုရ၍ နောက်၌ နှစ်အိမ်မှဆွမ်းတို့ကို စွန့်ခြင်းကဲ့သို့ဝင်း နှလုံးသွင်းနေစဉ် မထင်သည်တို့ကိုစွန့်၍ ထင်သောကောင္ဘသတို့တွင် ကောင္ဘသနှစ်ခု တိုင်အောင် ပရိကံပြုခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)၊ တတိယနေ့၌ အစအိမ်မှာပင်လျှင် သပိတ်ပြည့်အောင်ရ၍ (အခြားအိမ်မျှားသို့ မသွားတော့ပဲ)ဆွမ်းစားဇရပ်သို့ (သွားပြီးလျှင် ထိုဇရပ်၌)ထိုင်၍ ဘုဉ်းပေးခြင်းကဲ့သို့ နှစ်ခုသော ကောင္ဘသတို့တွင် သာ၍ထင်သော ကောင္ဘသကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်း၍ အပွနာစျာန်ကို ဖြစ်စေခြင်းကို (မှတ်အပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) **အပွနာအားဖြင့်**-ဟူရာ၌ အပွနာ၏ဖြစ်ရာ ကောင်္ဘာသအားဖြင့် ဆံပင် စသည်တို့တွင် တခုခုသော ကောင်္ဘာသ၌ အပွနာဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏၊ ဤသည်ကား ဤ၌ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်။

(ဇ၊စ္ပ၊ည) **သုံးပါးကုန်သော သုတ္တန်တို့**-ဟူရာ၌ အဓိစိတ္တသုတ်, သီတိဘာဝသုတ်, ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လသုတ်ဟူသော ဤသုံးပါးကုန်သော သုတ္တန်တို့ကို ဝိရိယနှင့်သမာဓိကို ယှဉ်ခြင်းအကျိုးငှါ သိအပ်ကုန်၏၊ ဤသည်ကား ဤ၌ဆိုလိုရင်းပေတည်း။ ထိုတွင်[1]—

[၂၃၉] "ရဟန်းတို့ (အဓိစိတ္တမည်သော) လွန်ကဲထူးမြတ်သော သမထဝိပဿနာစိတ်ကို[2] အားထုတ်သော ရဟန်းသည် သုံးပါးသော နိမိတ်တို့ကို(သင့်လျော်သော)ရံဖန်ရံခါ သမာဓိနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏[3]၊ ရံဖန်ရံခါ (ဝိရိယဟူသော)ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို (၀၊-ဝိရိယ၏အကြောင်းအာရုံဟူသော) ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ ရံဖန်ရံခါ (ဥပေက္ခာဟူသော) ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို (၀၊-ဥပေက္ခာ၏အကြောင်းအာရုံဟူသော) ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို နှလုံး

မှတ်ချက်

၁–ထိုတွင်....အဓိစိတ္တသုတ်ဟု သိအပ်၏-စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

၂–အဓိ-လွန်ကဲထူးမြတ်သော+စိတ္တ-သမထဝိပဿနာစိတ်။

၃–မှတ်ထားအပ်သည့် တည်ကြည်ပုံအခြင်းအရာရှိသော သမာဓိသည်ပင်လျှင် သမာဓိနိမိတ် မည်၏။ နှလုံးသွင်းအပ်၏-ဟူသည်မှာ စိတ်၌ ပြုအပ်၏၊ "ဖြစ်စေအပ်၏"-ဤကား ပြုအပ်၏-ဟူသောစကား၏ အနက်။ တနည်းကား သမာဓိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အာရုံသည် သမာဓိနိမိတ်မည်၏၊ ၎င်းကို ဆင်ခြင်အပ်၏-ဟု ဆိုလို၏။ ပဂ္ဂဟနိမိတ် ဥပေက္ခာနိမိတ်တို့၌လည်း ဤနည်းပင် (၂-နက်စီယူလေဟု ဆိုလို၏)။ (ဋ္ဌကာ)

http://www.dhammadownload.com

သွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့ လွန်ကဲထူးမြတ်သော သမထဝိပဿနာ စိတ်ကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် တသမတ်တည်း သမာဓိ နိမိတ်ကိုသာလျှင် အကယ်၍ နှလုံးသွင်းငြားအံ့၊ ထိုဘာဝနာစိတ် သည် ပျင်းရိခြင်းငှါ ဖြစ်ရာသောအကြောင်း(ရှိပေ၏)။....တသမတ် တည်း[1] ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကိုသာလျှင် အကယ်၍ နှလုံးသွင်းငြားအံ့၊ ထိုဘာဝနာစိတ်သည် ပျံ့လွင့်ခြင်းငှါ ဖြစ်ရာသောအကြောင်း (ရှိပေ ၏)။....တသမတ်တည်း ဥပေက္ခာနိမိတ်ကိုသာလျှင် အကယ်၍ နှလုံး သွင်းငြားအံ့၊ ထိုဘာဝနာစိတ်သည် အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ရန် အတွက် ကောင်းစွာ မတည်ကြည်ရာသော အကြောင်း(ရှိပေ၏)။ ရဟန်းတို့ စင်စစ်သော်ကား လွန်ကဲထူးမြတ်သော သမထဝိပဿနာ စိတ်ကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် ရံဖန်ရံခါ သမာဓိနိမိတ်ကို ရံဖန်ရံခါ ပဂ္ဂဟနိမိတ်ကို ရံဖန်ရံခါ ဥပေက္ခာနိမိတ်ကို နှလုံး သွင်း၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဘာဝနာစိတ်သည် နူးညံ့လည်း နူးညံ့ ပေ၏၊ အမှုဌ်လည်း ခံ့ပေ၏၊ အညစ်အကြေးကင်းလျက် သန့်ရှင်း တောက်ပလည်း တောက်ပပေ၏[2]၊ ခ္ခိုယှင်း ပျက်စီးခြင်းလည်း

မှတ်ချက်

၁–ကေန္ဓံ-ပုဒ်၏ အနက် ဖြစ်သည်၊ တမျိုးတည်းကိုသာ သက်သက် ရှုနေလျှင် ဟု ဆိုလို၏။

၂–ပဘဿရံ-ဟူသည်ကား ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသ ကင်းသဖြင့် ထက် ဝန်းကျင်စင်ကြယ်၏၊ ထက်ဝန်းကျင် ဖြူစင်၏-ဤကား တောက်ပ၏-ဟူသော စကား၏ အနက်။ (ဋီ.ကာ) ဤအဖွင့်နှင့်အညီ တောက်ပ-ဟူသည်မှာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

မရှိပေ[1]၊ အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ရန်အတွက် ကောင်းစွာတည်ကြည်ပေ၏။

ရဟန်းတို့ ဥပမာပြုရလျှင် ရှေ့ပန်းထိမ်ဆရာဖြစ်စေ၊ ရှေ့ပန်းထိမ်တပည့်ဖြစ်စေ မိုက်ခွက်-လုံးကို ဖွဲ့ရာ-ပြုလုပ်ရာ၏၊ မိုက်ခွက်-လုံးကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် မိုက်ခွက်အဝကို လောင်စေရာ၏၊ လောင်စေပြီးလျှင် ညှပ်ဖြင့် ရှောကိုယူ၍ မိုက်ခွက်အဝ၌ ထည့်ပြီးလျှင် ရံဖန်ရံခါ (မီးဖြင့်)မှုတ်၏၊ ရံဖန်ရံခါ ရေဖြင့်ဖျန်း၏၊ ရံဖန်ရံခါ လျစ်လျူရှု၏၊ ရဟန်းတို့ ရှေ့ပန်းထိမ်ဆရာဖြစ်စေ၊ ရှေ့ပန်းထိမ်တပည့်ဖြစ်စေ ထိုရှေကို အကယ်၍ တသမတ်တည်း မှုတ်နေငြားအံ့၊ ထိုရှေကို အရည်ပျော်သွားအောင် လောင်ရာသော အကြောင်း (ရှိပေ၏)၊.... အကယ်၍ တသမတ်တည်း ရေဖြင့် ဖျန်းနေငြားအံ့၊ ထိုရှေသည် ငြိမ်းအေးသွားရာသောအကြောင်း(ရှိပေ၏)၊ .... အကယ်၍ တသမတ်တည်း လျစ်လျူရှုနေငြားအံ့၊ ထိုရှေသည် ကောင်းစွာရင့်ကျက်ခြင်းသို့ မရောက်ရာသောအကြောင်း(ရှိပေ၏)။ ရဟန်းတို့ စင်စစ်သော်ကား ရှေ့ပန်းထိမ်ဆရာဖြစ်စေ၊ ရှေ့ပန်းထိမ်တပည့်ဖြစ်စေ ထိုရှေကို ရံဖန်ရံခါ(မီးဖြင့်)မှုတ်၏၊ ရံဖန်ရံခါ ရေဖြင့် ဖျန်း၏၊ ရံဖန်ရံခါ လျစ်လျူရှု၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုရှေသည် နှုးလည်းနှုးညံ့ပေ၏၊ အမှုဌ်လည်းခံ့ပေ၏၊ အညစ်အကြေးကင်းလျက် သန့်ရှင်းတောက်ပလည်း တောက်ပပေ၏၊ ချိုယွင်းပျက်စီးခြင်းလည်း မရှိ

မှတ်ချက်

၁–နစ ပဘင်္ဂ-ဟူသည်ကား ဘာဝနာအမှုဌ် ခံ့ကျန်းသန်စွမ်းသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ချိုယွင်းပျက်ကွက်ခြင်းလည်း မရှိ၊ ဥပမာ ကောင်းစွာ စင်ကြယ်စေပြီးသော ရွှေစင် ရွှေကောင်းသည် အလိုရှိသော အဆင် တန်ဆာပြုလုပ်ရန် ခံ့သကဲ့သို့ (ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့) တည်း။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပေ၊ လက်ကောက် လက်စွပ်စသော အမှုအတွက် ကောင်းစွာ ရောက်ပေ၏။ သင်းကျစ်ပြားအတွက် ဖြစ်စေ၊ နားဆောင်းအတွက် ဖြစ်စေ၊ [၂၄၀] လည်ဆွဲတန်ဆာအတွက်ဖြစ်စေ [1]၊ ရွှေပန်းကုံး အတွက်ဖြစ်စေ အကြင် အကြင် အဆင်တန်ဆာအထူးအတွက် အလိုရှိပါမူ ထိုပန်းထိမ်ဆရာ ပန်းထိမ်တပည့်၏ ထိုအလိုရှိသမျှ အဆင်တန်ဆာဟူသော အကျိုးကိုလည်းပြီးစေနိုင်ပေ၏။

ရဟန်းတို့ ထို့အတူပင် လွန်ကဲထူးမြတ်သော သမထဝိပဿနာ စိတ်ကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် သုံးပါးသော နိမိတ်တို့ကို။ပ။ အာသဝေါတရားတို့ ကုန်ရန်အတွက် ကောင်းစွာ တည်ကြည်ပေ၏။ (ဣဒ္ဓိဝိဓစသော) ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက် ပြုထိုက်သော အကြင် အကြင်တရားကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုရန် အတွက် စိတ်ကို ရှေးရှည်တည်စေလျှင် (ပုဗ္ဗဟေတု စသော) အကြောင်း ရှိတိုင်း ရှိတိုင်း [2] ထိုမျက်မှောက်ပြုထိုက်သော တရား၌

မှတ်ချက်

၁–ယဒိ ဂိဝေယျာယ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ဂိဝေယျ-ပုဒ်သည် နပုန်းလိင် ဖြစ်သောကြောင့် ဂိဝေယျာယ-ပုဒ်သည် တဒတ္ထအနက်၌ စတုတ္ထီဝိဘတ်ဖြင့် ပြီးကြောင်းထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် ယဒိ ပဋိကာယ-စသော အလားတူ ပုဒ်များကိုလည်း "သင်းကျစ်ပြားအတွက်ဖြစ်စေ" စသည်ဖြင့် သမ္ပဒါန် အနက် ပြန်ထားသည်။

၂–သတိ သတိ အာယတနေ-ပါဠိ၏ အနက်ဖြစ်သည်။ တသ္မိं တသ္မိं ပုဗ္ဗဟေတုအာဒိကေ ကာရဏေ သတိ-ထိ ထို ပုဗ္ဗဟေတု အစရှိသော အကြောင်းရှိလတ်သော်-ဟူသော ဋီကာအဖွင့်တွင် တသ္မိं တသ္မိं-ဟူသော ဝိစ္ဆာစကားဖြင့် သတိ သတိ-ဟူသော ၂-ပုဒ်ကို ဝိစ္ဆာပုဒ်များ ဖြစ်ကြောင်း ပြပေသည်။ အကျယ်အဆုံးအဖြတ်ကို မဟာဋီကာနိဿယ ဒု နှာ ၁၉၅-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ရှိသူ ဖြစ်ထိုက်ခြင်းသို့ (၀၊-မျက်မြင် ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ခြင်းသို့)ရောက်ပေ၏"ဟူသော—

ဤသုတ်ကို အဓိစိတ္တသုတ်ဟု သိအပ်၏။

"ရဟန်းတို့ ၆-ပါးသောတရားတို့နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော အေးချမ်းခြင်း(နိဗ္ဗာန်)ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဖြစ်ထိုက်ပေ၏။ အဘယ် ၆-ပါးတို့နှင့်နည်း? ဟူမူ၊ ရဟန်းတို့ ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် အကြင်အခါ၌ စိတ်ကို နှိပ်သင့်၏၊ ထိုအခါ၌ စိတ်ကို နှိပ်၏။ အကြင်အခါ၌ စိတ်ကို ပင့်မြှောက်သင့် ၏၊ ထိုအခါ၌ စိတ်ကို ပင့်မြှောက်၏။ အကြင်အခါ၌ စိတ်ကို ရှင်စေသင့်၏၊ ထိုအခါ၌ စိတ်ကို ရှင်စေ၏။ အကြင်အခါ၌ စိတ်ကို လျစ်လျူရှုသင့်၏၊ ထိုအခါ၌ စိတ်ကို လျစ်လျူရှု၏။ မြတ်သော မဂ်ဖိုလ်၌ နှလုံးသွင်းညွှတ်ကိုင်း၏၊ နိဗ္ဗာန်၌ မွေ့လျော်၏။ ရဟန်းတို့ ဤ ၆-ပါးသောတရားတို့နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သော အေးချမ်းခြင်းကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဖြစ်ထိုက်ပေ၏" ဟူသော—

ဤသုတ်ကို အနုတ္တရသီတိဘာ၀သုတ်ဟု သိအပ်၏။

ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လသုတ်ကိုမူ "ရဟန်းတို့ ဤအတူပင် တွန့်ဆုတ် သောစိတ်ဖြစ်သောအခါ၌ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်ကို ပွါးစေခြင်းငှါ သင့်လျော် သောအခါ မဟုတ်ပေ"ဤသို့စသည်ဖြင့် အပွနာကောသလ္လကထာ(ပဌမတွဲ နှာ ၄၀၀)၌ ပြခဲ့ပြီးပင် ဖြစ်သည်။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ခုနစ်ပါးအပြားရှိသော ဤဥဂ္ဂဟကောသလ္လကို ကောင်းစွာမှတ်ယူပြီးလျှင် ဆယ်ပါးအပြားရှိသော ဤ မနသိကာရကော-သလ္လကိုလည်း ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သား၍ ထိုယောဂီသည် နှစ်ပါး

http://www.dhammadownload.com

သော ကောသလ္လတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကောင်းစွာ သင်ယူအပ်ပေသည်။ ဆက်၍ဆိုဦးအုံ့–ထိုယောဂီအား ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာနှင့်အတူ ဘကျောင်းတည်းဌာပင်(နေရန်) အကယ်၍ အဆင်ပြေငြားအုံ့၊ ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကျယ်အားဖြင့် မဟောစေမူ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်လျက် ဘာဝနာ၏ ထူးခြားခြင်းကို ရပြီးလတ်သော် အထက်အထက်ဌ(ဝါ-တိုးတက်၍ တိုးတက်၍) ဟောကြားစေအပ်၏။ အခြားအရပ် အခြားကျောင်းဌ နေလိုသော ယောဂီသည် ပြဆိုခဲ့တိုင်းသော အစီအရင်ဖြင့် အကျယ်ဟောကြားစေပြီးလျှင် အဖန်တလဲလဲ ပြန်လှန်၍ အလုံးစုံသော အထုံးအဖွဲ့ခက်ဆစ်ဌာနကို ဖြတ်ပယ်ရှင်းလင်းပြီးလျှင် ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသဌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် မလျော်သောကျောင်းကို ပယ်၍ [၂၄၁] လျော်သော ကျောင်းဌ နေလျက် ပလိဗောဓပယ်မျှားကိုဖြတ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု နှလုံးသွင်းရသော ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းဌ (စ၍ အားထုတ်ခြင်း ဟူသော) ပရိကံကို ပြုအပ်ပေသည်။

ပရိကံကို ပြုပုံ

(ထိုသို့ ပရိကံကို)ပြုသော ယောဂီသည် ဆံပင်တို့ဌ ရှေးဦးစွာ အသုဘထင်ကြောင်း နိမိတ်ကိုယူအပ်၏။ အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ–တခု နှစ်ခုသော ဆံပင်တို့ကို နှုတ်ယူပြီးလျှင် လက်ဝါးပြင်ဌ တင်ထား၍ အဆင်းကို ရှေးဦးစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏၊ ခေါင်းရိတ်ရာအရပ်ဌလည်း ဆံပင်တို့ကို ကြည့်ရှုရန် သင့်ပေ၏၊ ရေခွက်ဌသော်ငင်း၊ ယာဂုခွက်ဌသော်ငင်း (ထင်သောအရိပ်ကို) ကြည့်ရှုရန်လည်း သင့်သည်သာတည်း။ မည်းနက်စဉ်ကာလဌ မည်းနက်ကုန်၏ဟု နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ ဆံဖြူသောအခါဌ ဖြူကုန်၏ဟု နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ အမည်း အဖြူရောသောအခါဌမူ မျှားရာ၏အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ဆံပင်တို့ဌကဲ့သို့ပင် ဤအတူ အလုံးစုံသော

http://www.dhammadownload.com

တစပဋ္ဌကဋ္ဌလည်း ကြည့်၍သာလျှင် အသုဘထင်ကြောင်း နိမိတ်ကို ယူအပ်ပေသည်။

ကောဋ္ဌာသတို့ကို ပိုင်းခြားပုံ ပြဆိုချက်

၁၈၂။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိမိတ်ကို ယူပြီးလျှင် အလုံးစုံသော ကောဋ္ဌာသတို့ကို အဆင်း,သဏ္ဌာန်, အရပ်မျက်နှာ,တည်ရာ, အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အနံ့, မှီရာအကြောင်း, တည်ရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါးအပြားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားအပ်၏။

ထိုသို့မှတ်သားရာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် အလုံးစုံသော ကောဋ္ဌာသတို့၌ အစဉ်အတိုင်း ပြဆိုသောစကားပေတည်း။

(၁) ဆံပင်

(ကေသာ)ဆံပင်တို့သည် ပကတိအဆင်းအားဖြင့် မည်းနက်ကုန်၏၊ စိုသော ပုတီးနက်သီးအဆင်းရှိကုန်၏[1]၊ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် ရှည်၍လုံးကုန်

မှတ်ချက်

၁–ဆံပင်တို့သည် လူတိုင်းပင် မျက်မြင်ဖြစ်၍ ငယ်ရွယ်စဉ်၌ မည်းနက်ကြသည်ကိုရင်း၊ အသျှိုလူမျိုးတို့၌ နီကျင်ကျင်ရှိကြသည်ကိုရင်း၊ ကြီးရင့်သောအခါ၌ ဖြူကြသည်ကိုရင်း ထင်ရှားသိနိုင်ကြပေ၏၊ ဥပမာပြစရာပင် မလိုပါ၊ သို့သော်လည်း အသိခက်သော နောက်ကောဋ္ဌာသတို့၌ ဥပမာဖြင့် ပြသွားမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌လည်း ဥပမာ ပြထားပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍ ပုတီးနက်စေ့က ဘယ်လိုနေပါလိမ့် စသည်ဖြင့် စဉ်းစားနေရန်မလို၊ ဆံပင်တို့၏ အဆင်းကို မိမိ၏ မျက်မြင်အတိုင်းပင် မှတ်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

၏။ ချိန်ရိုးသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏ [1]၊ အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ၂ ဖြစ်ကုန်၏။ တည်ရာအားဖြင့် နံပါးနှစ်ဖက်တို့၌ နားပန်းစွန်းတို့ဖြင့်, ရှေ့ဖက်၌ နဖူးပြင်အဆုံးဖြင့်, နောက်ဖက်၌ လည်ကုပ်တွင်းဖြင့် (ဆံပင်တို့ကို) ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည် [2]၊ ဦးခေါင်းခုံကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသော စိုသောအရေသည် ဆံပင်တို့၏ တည်ရာပေတည်း၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (တခုစီ တခုစီသော) ဆံပင်တို့ကို ဦးခေါင်းကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသော အရေ၌ စပါးလုံးအမြီးဖျားမျှ ဝင်၍တည်သော [3] အောက်ဖက်၌ မိမိ၏ အမြစ်အပြင်ဖြင့်, အထက်ဖက်၌ ဟင်းလင်းပြင်ဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ ဆံပင်အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည် [4]၊ နှစ်ခုသောဆံပင်တို့သည် တပေါင်းတည်း

မှတ်ချက်

၁–ချိန်ရိုးဖြင့် ဥပမာပြခြင်းသည် လုံးပုံကို သိစေလိုသောကြောင့် ဖြစ်ရာ၏၊ မျက်မြင်ဖြစ်၍ ဤ၌လည်း ဥပမာက အရေးကြီးလှသည် မဟုတ်ပါ။ ယော အတွင်းဝန်၏ ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌မူ "နက်သော ပိုးချည်မျှင်နှင့် တူသည်"ဟု ဆို၏။

၂–ဒီသာ-ဟူသော ပါဠိအရ အရပ်မျက်နှာဟူ၍သာ ပြန်သင့်သော်လည်း ဤ ပုဒ်အနက်မှစ၍ အရပ်-ဟူ၍သာ ပြန်သွားမည်။

၃–ပရိစ္ဆိန္နာ-ပုဒ်ကို အတိအကျပြန်လျှင် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏-ဟု ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ပြန်လျှင် ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသင့်သည်ဟူသော အနက်နှင့် ရောယှက်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဤ၌ ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်-ဟု ပြန်ထားသည်၊ ဆံပင်တို့၏ တည်ရာ နယ်ပယ်သည် နားပန်းစွန်းစသော နယ်သတ်နိမိတ်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်လျက် ရှိသည်ဟု ဆိုလို၏။

၄–ဝင်၍တည်သော....အမြစ်အပြင်ဖြင့်-ဟု စပ်ပါ။

၅–ဤအနက်လည်း ပရိစ္ဆိန္နာ-ပုဒ်၏ အနက်ပင်၊ မှတ်ချက် ၃-၌ ကဲ့သို့ပင် ပရိယာယ်တပါးဖြင့် လဲလှယ်၍ ပြန်ထားသည်၊ နောက်၌လည်း အပိုင်းအခြားကို ပြရာ၌ နည်းတူပင် ပြန်ထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(တည်ကြည်သည်ဟု)မရှိကုန်၊ ဤသည်ကား မိမိ၏အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း (သဘာဝပရိစ္ဆေဒ)ပေတည်း။ ဆံပင်တို့သည် အမွေးမဟုတ်ကုန်၊ အမွေး တို့သည် ဆံပင်မဟုတ်ကုန်ဟု ဤပုံဤနည်းဖြင့် ကြွင်းသော ၃၁-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့နှင့် မရောနှောပဲ ကွဲပြားကုန်သော ဆံပင်တို့မည်သည် အသီး အခြားတခုသော ကောဋ္ဌာသ(အဖို့အစု)ပေတည်း၊ ဤသည်ကား မိမိအဖို့ မဟုတ်သော အခြားအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း(ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ)ပေတည်း။ ဤသည်ကား ဆံပင်တို့ကို အဆင်းစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ခြင်း ပေတည်း။

၁၇၃။ ယခုဆိုမည့်စကားသည်ကား ထိုဆံပင်တို့ကို အဆင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါးအပြားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း ပေတည်း။ ဤဆံပင်တို့မည်သည်မှာ အဆင်းအားဖြင့်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိကုန်၏၊ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်၏၊ အနံ့အားဖြင့် လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်၏၊ မှီရာအကြောင်းအားဖြင့်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိကုန်၏၊ တည်ရာအားဖြင့်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်၏။

[၂၄၂] ခွဲ၍ပြအံ့—နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းငြားသော်လည်း ယာဂုခွက်၌ သော်ဎင်း၊ ထမင်းပန်းကန်၌သော်ဎင်း ဆံပင်အဆင်းရှိသော တစုံတခုကို မြင်ရလျှင် ဤစားဖွယ်သည် ဆံပင်နှင့်ရောနေသည်၊ ထိုအရာကို ယူသွားကြ ဟု ဆိုလျက် စက်ဆုပ်ကုန်၏၊ ဤသို့ ဆံပင်တို့သည် အဆင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်၏။

ညဉ့်အခါ၌ စားနေသောသူတို့သည်လည်း ဆံပင်၏ အသွင်သဏ္ဌာန် ရှိသော မရိုးမျှင်ကိုသော်ဎင်း၊ သင်ပန်းမျှင်ကိုသော်ဎင်း ထိမိ စမ်းမိ၍ သော်လည်း ထို့အတူပင် စက်ဆုပ်တတ်ကုန်၏၊ ဤသို့ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဆီလိမ်းခြင်း ပန်းအမွှေးအထုံ စသည်တို့ဖြင့် ပြုပြင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သော ဆံပင်တို့၏ အနှံ့သည် အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်း၏။ မီးခ်ဉ် ထည့်အပ်ကုန်သော ဆံပင်တို့၏ အနှံ့သည် ထို့ထက်သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်း၏။ မှန်ပေ၏– ဆံပင်တို့သည် အဆင်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိသော်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြသေး၏။ အနှံ့အားဖြင့်မူကား စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကြသည်ချည်းသာတည်း။ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် နို့စို့အရွယ် ကလေးသူငယ်၏ မစင်သည် အဆင်းအားဖြင့် နန္ဒင်းအဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့်လည်း နန္ဒင်းခဲသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ထို့ပြင် အမှိုက်ပုံ၌ စွန့်ပစ်ထားသော ခွေးနက်၏ ဖူးဖူးရောင်နေသော ကိုယ်ကောင်သည် အဆင်းအားဖြင့် ထန်းသီးမှည့် အဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် လုံးရှည်ချောညက်သော မုရိုးစည်သဏ္ဌာန်ရှိ၏[1]။ ထိုခွေးနက်၏ အစွယ်တို့သည်လည်း မြတ်လေးပန်းငုံနှင့် တူကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သူငယ်၏ မစင်နှင့် ခွေးကောင်ပုပ်ဟူသော ထို ၂-ခုလုံးပင် အဆင်းနှင့်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သည် ဖြစ်နိုင်သေး၏။ အနှံ့အားဖြင့်မူကား စက်ဆုပ်ဖွယ်စင်စစ်သာတည်း [2]။ ဤအတူပင် ဆံပင်တို့သည်လည်း အဆင်းနှင့် သဏ္ဌာန်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်မရှိကုန်သော်လည်း အနှံ့အားဖြင့်မူ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိကုန်သည်သာတည်း [3]။

မှတ်ချက်

၁–ဝဋ္ဋေတ္တာ ဝိဿဒ္ဓမုဒိဂ်သဏ္ဌာနံ-ဟု ပါဠိရှိသောကြောင့် နိဿယ၌ လုံးရှည်ပြုပြင်စီရင်အပ်သော မုရိုးစည်သဏ္ဌာန်ရှိသည်-ဟု ပြန်ထား၏။ ပြုပြင်စီရင်အပ်သည်-ဟူသော စကားဖြင့် အနက်ထူးမရပေ။ ထို့ကြောင့် ဝိဿဒ္ဓ-အရာ၌ ဝိမဒ္ဒ-ဟု ရှိသင့်သည်ဟူ၍ ယူဆပြီးလျှင် ချောညက်သောဟု ပြန်သည်။ လိုရင်းမှာ ခွေးကောင်ပုပ်နှင့် မရိုးစည် ပုံတူဖြစ်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။

၂–ပဒ္ဒိက္ကူလ-ဟူသော ပုဒ်ကို စက်ဆုပ်ဖွယ်-ဟူ၍ဝင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်-ဟူ၍ဝင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်-ဟူ၍ဝင်း ဤ သုံးနက်တို့တွင် စကားချောသည် အားလျော်စွာ ဤ၌ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုပြင် မသန့်သော(ရွာအနီး) အရပ်၌ ရွာ၏အညစ်အကြေး အကျိုးဆက်ဖြင့် ပေါက်ကုန်သော ဟင်းရွက်တို့သည် မြို့သူမြို့သား လူတို့အား စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၍ မသုံးဆောင်ကောင်းကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဆံပင်တို့သည်လည်း သွေး ကျင်ငယ် ကျင်ကြီး သည်းခြေ သလိပ် စသည်တို့၏ အကျိုးဆက်ဖြင့် ဖြစ်ကြသောကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်တို့ပင်တည်း၊ ဤသည်ကား ထိုဆံပင်တို့၏မှိုရာအကြောင်းအားဖြင့်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်းပေတည်း[1]။

ထိုပြင် ဤဆံပင်တို့မှာ မစင်ပုံ၌ပေါက်သော မှိုကဲ့သို့ ၃၁-ပါးသော ကောဋ္ဌာသအစု၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုဆံပင်တို့သည် သုသာန်အမှိုက်ပုံစသည်တို့၌ ပေါက်သော ဟင်းရွက်ကဲ့သို့ရင်း၊ (မသန့်သော) ကျုံး စသည်တို့၌ ပေါက်သော ကြာနီ ကြာညိုစသော ပန်းကဲ့သို့ရင်း မသန့်သော (ကိုယ်) အရပ်၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အလွန်ပင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းကုန်၏၊ ဤသည်ကား ထိုဆံပင်တို့၏ တည်ရာအရပ်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းခြင်းပေတည်း။

ထိုမှတပါး ဆံပင်တို့ကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသအားလုံးတို့၏[2] အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အနံ့, မှိုရာအကြောင်း, တည်ရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါးအပြားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်းကို သိအပ်၏။ ထိုပြင် အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အရပ်, တည်ရာ, အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–ပါဠိဋ္ဌကုလုံ-စက်ဆုပ်ဖွယ်၏အဖြစ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်း-ဟူသော ဤ အနက် ၄-ခုလုံး အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

၂–ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသအားလုံးတို့၏.... စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်းကို သိအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကြွင်းသော ကောင္ဘသအားလုံးတို့ကိုလည်း အသီးအသီး ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် အပ်ကုန်၏။

(၂) အမွေး

၁၈၄။ ထိုတွင် ရှေးဦးစွာ အစဉ်ကျသော (လောမာ) အမွေးတို့သည် ပကတိအဆင်းအားဖြင့် ဆံပင်တို့ကဲ့သို့ အမည်းသက်သက် မဟုတ်ကုန်၊ စင်စစ်အားဖြင့် မည်းကြောင်သော အဆင်းရှိကုန်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် အောက်သို့ညွှတ်သော အဖျားရှိကုန်၏ ထန်းပင်၏အမြစ်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် ဆံပင်တို့၏တည်ရာအရပ်နှင့် လက်ဖဝါး ခြေဖဝါးအပြင်တို့မှတပါး အမျှားအားဖြင့် ကြွင်းသောကိုယ်ကို ရစ်ပတ်လျက်ရှိသောအရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ကိုယ်ကိုရစ်ပတ်လျက်ရှိသော အရေ၌ တလကွမ္ဘခန္ဓာမျှ[1] [၂၄၃]ဝင်လျက်တည်သော[2] အောက်ဖက်၌ မိမိ၏ အမြစ်ဖြင့်,

---

မှတ်ချက်

၁–ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်သော အလွန်သေးငယ်သော မြူမှုန်ကို ပရမာဏုမြူခေါ်သည်၊ ပရမာဏုမြူ ၃၆-ခု အပေါင်းမျှရှိသော မြူကို အဏုမြူ ခေါ်သည်၊ အိမ်နံရံအပေါက်အကြားငယ်မျှားမှ ထိုးဝင်လာသော နေရောင်ထဲ၌ ယင်းအဏုမြူကို မြင်တွေ့နိုင်သည်။

ထိုအဏုမြူ ၃၆-ခုအပေါင်းမျှရှိသော မြူကို တဇာရီ မြူခေါ်သည်။ ၎င်းမှာ လှည်းလမ်းစသည်တို့၌ ကောင်းကင်သို့ လွင့်တက်နေသော မြူမှုန်ဖြစ်သည်။ ထိုတဇာရီ မြူ ၃၆-ခုအပေါင်းမျှရှိသော မြူကို ရထရေဏုမြူခေါ်သည်။ ၎င်းမှာ လှည်းလမ်း မြင်းရထားလမ်းစသည်တို့၌ မြေတွင်ပင် တည်လျက်ရှိသော မြေမှုန်ဖြစ်သည်။ ထိုရထရေဏုမြူ ၃၆-ခု အပေါင်းမျှရှိသောမြူကို လိက္ခာမြူ ခေါ်သည်။ ကညစ်ခြေးကညစ်စာမြူဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။ ထိုလိက္ခာမြူခန္ဓာမျှ အရေထဲဝင်လျက်တည်နေသည်ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဝင်လျက်တည်သော....အမြစ်ဖြင့်–ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အထက်ဖက်၌ ဟင်းလင်းပြင်အရပ်ဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ အမွေး ၂-ပင်တို့သည် တပေါင်းတည်းမရှိကုန်၊ ဤသည်ကား ထိုအမွေးတို့၏ မိမိအဖို့အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းဟူသော သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း[1]။ မိမိအဖို့မဟုတ်သော အခြားအဖို့ဖြင့်ပိုင်းခြားခြင်းဟူသော ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား[2] ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၃) လက်သည်းခြေသည်း

၁၈၅။ နခါ (လက်သည်း ခြေသည်း) ဟူသည်ကား နှစ်ဆယ်သော လက်သည်းခွံ ခြေသည်းခွံတို့၏ အမည်ပေတည်း။ ၎င်းတို့သည် အားလုံးပင် အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ငါး၏ အကြေးသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ အရပ်အားဖြင့် ခြေသည်းတို့သည် အောက်အရပ်၌, လက်သည်းတို့သည် အထက်အရပ်၌ ဤသို့အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အဖျား အပေါ်ဖက်တို့၌ တည်ကုန်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အစွန်းအသားတို့ဖြင့်, အတွင်းဖက်၌ လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အမိုးဖက်အသားဖြင့်, အပြင်ဖက်နှင့် အဖျား၌ ဟင်းလင်းပြင်အရပ်ဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ လက်သည်း ခြေသည်းခွံ ၂-ခုတို့သည် တပေါင်းတည်းမရှိကုန်၊ ဤသည်ကား ထို လက်သည်း ခြေသည်းတို့၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

မှတ်ချက်

၁– ဤ သဘာဝပရိစ္ဆေဒ, ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ-ဟူသော အမည်တို့ကို နောက်၌ ပါဠိသက်သက်ဖြင့်သာ ပြသွားမည်။

http://www.dhammadownload.com

(၄) သွား

၁၇၆။ ဒန္တာ (သွားတို့)ဟူသည်မှာ သွားပြည့်စုံသောသူအား ၃၂-ခု သော သွားရိုးတို့ပေတည်း။ ၎င်းတို့သည်လည်း အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် မျှားသောသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ ခွဲ၍ပြအံ့–ယင်းသွားတို့တွင် အောက်သွားအစဉ်၏ အလယ်၌ ၄-ချောင်းတို့သည် ရှုံ့မြေစိုင်၌ အစဉ် အတိုင်း စိုက်ထားသော ဗူးစေ့သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ ယင်းတို့၏ နံပါးနှစ်ဖက် တို့၌ တချောင်းတချောင်းသည် အမြစ်တခုစီရှိ၏ အဖျားချွန်အစွန်းတခုစီ ရှိ၏ စပယ်ငုံသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ယင်းတို့မှ နံပါး၌ တချောင်းတချောင်းသည် အမြစ်နှစ်ခုစီရှိ၏ အစွန်းနှစ်ခုစီရှိ၏ လှည်းထောက်ခွသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ယင်းတို့မှ နံပါး၌ နှစ်ချောင်းနှစ်ချောင်းတို့သည် အမြစ်သုံးခုစီရှိကုန်၏ အစွန်းသုံးခုစီ ရှိကုန်၏။ ယင်းတို့မှ နံပါး၌ နှစ်ချောင်းနှစ်ချောင်းတို့သည် အမြစ်လေးခုစီ ရှိကုန်၏ အစွန်းလေးခုစီ ရှိကုန်၏။ အထက်သွားအစဉ်၌လည်း ဤအတူပင်။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်၏။ တည်ရာအားဖြင့် အထက် အောက်မေးရိုးနှစ်ခုတို့၌ တည်ကုန်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဖက် အရင်းဖက်၌ မေးရိုး၌တည်သော မိမိ၏အမြစ်အပြင်ဖြင့်, အထက်အဖျား ဖက်၌ ဟင်းလင်းအရပ်ဖြင့်, ဖီလာနံပါး၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ သွား ၂-ချောင်းတို့သည် တပေါင်းတည်း မရှိကုန်၊ ဤသည်ကား ထိုသွားတို့၏ သဘာဝဂရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့်တူသည်သာတည်း။

(၅) အရေ

၁၇၇။ တစော(အရေ)ဟူသည်မှာ တကိုယ်လုံးကိုရစ်ပတ်လွှမ်းခြုံလျက် တည်သော အရေထူပေတည်း။ ထိုအရေထူ၏ အထက်၌ အမည်း အညို အဝါ စသည်အဆင်းရှိသော အရေပါးမည်သည် ရှိ၏။ ယင်းအရေပါးသည်

http://www.dhammadownload.com

တကိုယ်လုံးမှ ခွါ၍လုံးစုလျှင် ဆီးစေ့မျှရှိ၏။ အရေထူသည်ကား အဆင်းအားဖြင့်ဖြူသည်သာတည်း၊ ထိုအရေထူ၏ဖြူသည်၏အဖြစ်သည် မီးလောင်ခြင်း လက်နက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် အရေပါးပွန်းပဲ့ပျက်စီးသွားသောအခါ၌ ထင်ရှား၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ကိုယ်၏သဏ္ဌာန်ရှိသည်သာဖြစ်ပေသည်။ ဤကား ဤအရာ၌ အကျဉ်းပေတည်း။

၂၄၄။ အကျယ်အားဖြင့်မူကား ခြေချောင်းအရေသည် အအိမ်ကိုပြုတတ်သော ပိုး၏ ပိုးချည်မျှင်အိမ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏[၁]၊ ခြေဖမိုးရေသည် ဘုတ်ဘိနပ်၏ အမိုးဖုံးသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ခြေသလုံးရေသည် ထမင်းထုပ်သည့် ထန်းရွက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ပေါင်ရေသည် ဆန်တို့ဖြင့်ပြည့်နေသော ဆန်အိတ်ရှည် သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ တင်ပါးအရေသည် ရေဖြင့်ပြည့်နေသော အဝတ်ရေစစ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ ကျောက်ကုန်းရေသည် ပျဉ်ချပ်၌ ကြက်ထားသော သားရေသဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ ဝမ်းဗိုက်ရေသည် စောင်းခွက်၌ ကြက်ထားသော သားရေသဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ ရင်ပတ်ရေသည် အမျှားအားဖြင့် လေးထောင့်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ နှစ်ခုသော လက်မောင်းတို့၏ အရေသည် မြားထည့်စရာတောင့်၌ ကြက်ထားသော သားရေသဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ လက်ဖမိုးရေသည် သင်ခုန်းအိမ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏[၂]၊ တနည်းကား ခေါင်းဖြီးသည့်ဖြီးအိတ်သဏ္ဌာန်

မှတ်ချက်

၁–အထက်ပါ ဥပမာသည် ယခုအခါ၌ တွေ့ရခဲသော ဥပမာ ဖြစ်သည်။ ပိုးမွေးမြူရာဌာန၌ သွားရှာကြည့်လျှင် တွေ့နိုင်သည်။ ခြေချောင်းမျှားကို ကြည့်၍ သိနိုင်သောကြောင့် ဤဥပမာလည်း ကျေးဇူးမမျှားလှချေ။

၂–ရှေးက သုံးသော သင်ခုန်း၏ အိမ်ကိုဆိုသည်။ ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ တရုတ်မီးခတ်အိတ်သဏ္ဌာန် ရှိသည်ဟု ဆို၏။ ထိုမီးခတ်အိတ်ကိုလည်း ယခုအခါ သိရန်ခက်၏။ လက်ဖမိုးကို ကြည့်ရှုမျှဖြင့်ပင် သိနိုင်သောကြောင့် ဤ၌လည်း ဥပမာကို သိရန် အရေးမကြီးပါ။

http://www.dhammadownload.com

ရှိ၏[1]၊ လက်ချောင်းရေသည် သံကောက်အိမ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏။ လည်ရေသည် လည်ပတ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏[2]၊ မျက်နှာရေသည်(ခံတွင်း နှာခေါင်း မျက်စိပေါက် တို့ဖြင့်) အပေါက်အပေါက် ရှိသည်ဖြစ်၍ ပိုးအိမ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏(ဝါ-စာပေါင်း သိုက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏)၊ဦးခေါင်းရေသည် သပိတ်အိတ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏။

ပိုင်းခြားပုံ မှတ်ပုံကိုဆက်၍ပြအံ့–အရေကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီ သည် အထက်နှုတ်ခမ်းမှစ၍ အထက်ပိုင်းမျက်နှာသို့ ဉာဏ်ကိုသွားစေလျက် ရှေးဦးစွာမျက်နှာကို မြေးယှက်လျက် တည်သောအရေကို ပိုင်းခြားအပ်၏[3]၊ ထို့နောင် နဖူးရေကို(ပိုင်းခြားအပ်၏)၊ ထို့နောင် အိတ်၌ ထည့်ထားသော သပိတ်နှင့် သပိတ်အိတ်တို့၏အကြားဖြင့် လက်ကိုသွားစေဘိသကဲ့သို့ ခေါင်း ရိုးနှင့် ခေါင်းရေတို့၏အကြားဖြင့် ဉာဏ်ကိုသွားစေ၍ အရိုးနှင့်တကွ အရေ၏ တစပ်တည်းအဖြစ်ကို ခွဲခွဲလျက် ခေါင်းရေကို ပိုင်းခြားအပ်၏။ ထို့နောင်

မှတ်ချက်

၁–ဖဏကတ္ထဝိက-ဖြီးအိတ် (ဘီးအိတ်) ဟူသော အနက်သည် ပြည်မူ နိဿယ အနက်ဖြစ်သည်။ ရှေးနိဿယ၌ ဖဏိက်ခေါ်အိမ်ဟု ပြန်ကြောင်းကိုလည်း ပြည်မူ နိဿယ၌ ဖော်ပြထား၏။ ယခုကာလ၌ ဖြီးအိတ်, ဖဏိက်ခေါ်အိမ်တို့ မရှိသောကြောင့် ဤဥပမာမျှားလည်း အကျိုးမမျှားချေ။

၂–ကဠုက-သဒ္ဒါသည် ရှေးကသင်တိုင်း ခေါ်သော အက်ျီဟော ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ ဂလကဠုက-ကို လည်စွပ်သင်တိုင်းဟု ပြန်၏။ ဌီကာ၌ ကဏ္ဌတ္ထာဏကံ-လည်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သော သင်တိုင်းဟု ဆိုသော ကြောင့် လက်နက်စသည်ကို စောင့်ခြင်းငှါ လည်တွင်စွပ်သည့် သင်တိုင်းကို ယူ-ဟူ၍ ပြည်မူနိဿယ၌ပင် ပြဆိုထားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ လည်ပတ် ဟူသောအနက်ကား သင့်လျော်သည့်ပြင် ထင်ရှားလည်း ထင်ရှား၏။

၃–ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗံ-ဟူသောပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် မှတ်အပ်၏-ဆုံး ဖြတ်အပ်၏-ဟူသော အနက်ကို ယူအပ်၏။ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

ပခုံးရေကို(ပိုင်းခြားအပ်၏)၊ ထို့နောင် အနုလုံအားဖြင့်ရင်း၊ ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့်ရင်း လက္ခါလက်အရေကို(ပိုင်းခြားအပ်၏)၊ ထို့နောင် ထိုနည်းဖြင့်ပင်လျှင် လက်ဝဲလက်အရေကို၊ ထို့နောင် ကျောက်ကုန်းရေကို (ပိုင်းခြားအပ်၏)၊ ရင်းကိုပိုင်းခြားပြီးလျှင် အနုလုံအားဖြင့်ရင်း၊ ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့်ရင်း လက္ခါခြေအရေကို၊ ထို့နောင် ထိုနည်းဖြင့်ပင်လျှင် လက်ဝဲခြေအရေကို (ပိုင်းခြားအပ်၏)၊ ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်းပင်လျှင် သိုအိမ်ရေ ဝမ်းရေ ရင်ရေ လည်ရေတို့ကို (ပိုင်းခြားအပ်ကုန်၏)၊ ထို့နောင် လည်ရေ၏အခြားမဲ့၌ အောက်မေးရေကို ပိုင်းခြားပြီးလျှင် အောက်နှုတ်ခမ်းအဆုံးသို့ ရောက်စေ၍ ပြီးဆုံးစေအပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရွှန်ရင်းရွှန်ရင်းသော အရေကို သိမ်းဆည်းသောယောဂီအား သိမ်မွေ့သောအရေသည်လည်း[1] ထင်ရှား၏။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် နှစ်ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် တကိုယ်လုံးကို မြှေးယှက်ရစ်ပတ်လျက် တည်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဖက်အတွင်းဖက်၌ တည်ရာအရပ်၏အပြင်ဖြင့်,အထက်ဖက်အပြင်ဖက်၌ ဟင်းလင်းအရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်[2]။ ဤသည်ကား ထိုအရေ၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ သည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

မှတ်ချက်

၁ – သိမ်မွေ့သောအရေသည်လည်း ဟူသည်ကား ဆိုခဲ့သမျှသော ရွှန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အရေထက် သိမ်မွေ့သော ခံတွင်းထဲ၌ ရှိသော အရေစသည်ပင် တည်း။ (ဋီကာ)

၂ – ပရိစ္ဆိန္နော-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ပိုင်းခြားအပ်၏ဟု တိတိကျကျပြန်လျှင် ဝဝတ္ထပေတမ္ဘော-ပိုင်းခြားအပ်၏-ဟူသော အနက်ကဲ့သို့ ထင်မှားဖွယ်လည်း ရှိသောကြောင့် စကားပရိယာယ် လဲလှယ်၍ ပြန်ထားသည်။ နောက်၌လည်း ဤသို့သော အရာ၌ နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

(၆) အသား

၁၈၈။ မံသံ(အသား)ဟူသည်မှာ ကိုးရာသော သားတစ်တို့ပေတည်း။ ထိုအလုံးစုံသည်လည်း အဆင်းအားဖြင့် နီ၏ ပေါက်ပန်းနှင့်တူ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ခြေသလုံး ကြွက်သားသည် ထန်းရွက် ထမင်းထုပ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ ပေါင်သားသည် ဆေးကြိတ်ကျောက်သား (ကျောက်လုံးငယ်) သဏ္ဌာန် ရှိ၏[1]၊ တင်ပါးသားသည် ခုံလောက်စွန်းသဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ ကျောက်ကုန်းသားသည် ထန်းလျက်ပြားသဏ္ဌာန် ရှိ၏[2]၊ နံပါးနှစ်ဖက်၏ အသားသည် စပါးကျီ၏ ဝမ်းဗိုက်နံရံ၌ ပါးပါးလိမ်းကျံထားသော မြေညက်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ သားမြတ်သားသည် လုံးစေပြီးလျှင် ပစ်ချလိုက်သော ချဉ်မြေညက်စိုင်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ [၂၄၅] လက်မောင်း ၂-ခုအသားသည် နှစ်ကောင်ထပ်၍ ထားသော အရေမရှိသည့် ကြွက်ကောင်ကြီးသဏ္ဌာန် ရှိ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ရှုန့်ရင်းရှုန့်ရင်းသော အသားကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီအား သိမ်မွေ့သော အသားသည်လည်း ထင်ရှား၏။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် နှစ်ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် သုံးရာ့နှစ်ဆယ် (၃၂၀) သောအရိုးတို့ကို လိမ်းကျံတွယ်ကပ်လျက် တည်၏၊ အပိုင်းအခြား

မှတ်ချက်

၁– ကျောက်လုံးငယ်ဟူသည်မှာ သိလာပုတ္တကော–ကျောက်သား ပေတည်း။ (ဋ္ဌီကာ)

၂– တာလဂုဋ္ဌပဋ္ဌလ–ထန်းလျက်ပြား မည်သည်မှာ ချက်ပြီးသော ထန်းသီးရည်ကို ထန်းရွက်ဖျာစသည်တို့၌ လိမ်းကျံ၍ ခြောက်စေပြီးလျှင် ထုတ်၍ ခွဲ၍ ယူအပ်သော အပြားတည်း။ (ဋ္ဌီကာ) ကာယာနုပဿနာ ကျမ်းဌ်ကား ကျောက်ကုန်းဝယာ အသားမြှောင်သည် မပွင့်မကွဲသေးသော ထန်းနို့အိမ်သဏ္ဌာန် မပွင့်မကွဲသေးသော ကွမ်းသီးဖူးသဏ္ဌာန် ရှိသည် ဟူ၍ ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် အောက်ဖက်အတွင်းဖက်၌ အချင်းချင်း ဆက်စပ်နေသော အရိုးဌ၌ တည်ရာအပြင်ဖြင့်, အထက်ဖက် အပြင်ဖက်၌ အရေဖြင့်, ဖီလာ ပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။ ဤသည်ကား ထိုအသား၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၇) အကြော

၁၈၉။ နှာရု(အကြော)ဟူသည်ကား ကိုးရာ(၉၀၀)သော အကြော တို့ပေတည်း။ (ထို)အကြောအားလုံးတို့သည်လည်း အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ ကုန်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးသောသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ ခဲ့၍ပြဦးအုံ- ဤအကြောကိုးရာတို့တွင် လည်း၏ ရှေးအဖို့မှစ၍ ကိုယ်ကိုဖွဲ့ယှက်ကုန်လျက် အကြောမကြီးငါးခုတို့သည် ရှေ့ဖက်ဖြင့် ဆင်းသက်ကုန်၏၊ ငါးခုတို့သည် နောက်ဖက်ဖြင့်၊ ငါးခုတို့သည် လက္ခါနံပါးဖြင့်၊ ငါးခုတို့သည် လက်ဝဲနံပါး ဖြင့် (ဆင်းသက်ကုန်၏)၊ လက္ခါလက်ကို ဖွဲ့ယှက်ကုန်လျက်လည်း လက်၏ ရှေ့ဖက်ဖြင့် ငါးခု၊ နောက်ဖက်ဖြင့် ငါးခု၊ လက်ဝဲလက်ကို ဖွဲ့ယှက်ကုန်လျက် ထို့အတူ (ရှေ့ဖက်ငါးခု နောက်ဖက်ငါးခု)၊ လက္ခါခြေကို ဖွဲ့ယှက်ကုန် လျက်လည်း ခြေ၏ရှေ့ဖက်ဖြင့်ငါးခု၊ နောက်ဖက်ဖြင့်ငါးခု၊ လက်ဝဲခြေကို ဖွဲ့ယှက်ကုန်လျက်လည်း ထို့အတူ(ရှေ့ဖက်ငါးခု နောက်ဖက်ငါးခု) ဤသို့ အားဖြင့် (သရီရဓာရက) ကိုယ်ကိုဆောင်သော အကြောမည်ကုန်သော ဖ၀-သော အကြောမကြီးတို့သည် ကိုယ်ကို ဖွဲ့ယှက်ကုန်လျက် ဆင်းသက် ကုန်၏။ ယင်းအကြောမကြီးတို့ကို ကဏ္ဍရာဟူ၍လည်း ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထို အကြောမကြီး အားလုံးတို့သည်လည်း ပြုဒိုင်းခတ္တာဝုံသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[1]။

မှတ်ချက်

၁–ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ဝါဝုံဖူးသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏ဟု ဆိုပြီးလျှင် ကဏ္ဍုလကို ပြုဒိုင်း ခတ္တာဟု ပြန်သည်ကို အနက်မနှိုင်သောကြောင့် ဟူ၍လည်းဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

အခြားအကြောတို့သည်ကား ထိုထိုကိုယ်အရပ်ကို လှမ်းဖုံးဖြန့်ယှက်လျက် တည်ကုန်၏၊ ထိုအောက် သိမ်မွေ့သောအကြောတို့သည် ချည်ကြိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[1]၊ ထိုအောက် သိမ်မွေ့ကုန်သော အခြားအကြောတို့သည် ဆင်သမန္ဒယ်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[2]၊ ထိုအောက် သိမ်မွေ့ကုန်သော အခြားအကြောတို့သည် စောင်းကြိုးကြီးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[3]၊ ထိုအောက် သိမ်မွေ့သော အခြားအကြောတို့သည် အပ်ချည်ကြိုးကြမ်းသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏၊ လက်ဖမိုး ခြေဖမိုးတို့၌ အကြောတို့သည် ငှက်ခြေသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ဦးခေါင်း၌ အကြောတို့သည် သူငယ်တို့၏ ခေါင်းစွပ်ဇာသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ကျောက်ကုန်း၌ အကြောတို့သည် နေပူထဲ၌ ဖြန့်ထားသော ပိုက်စိုသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ဆိုခဲ့ပြီးတို့မှ ကြွင်းကုန်သော ထို ထို အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ အစဉ်လျှောက်ကုန်သော အကြောတို့သည် ကိုယ်၌ဝတ်ထားသော ဇာအင်္ကျီသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် တကိုယ်လုံး၌ အရိုးတို့ကို ဖွဲ့ယှက်လျက် တည်ကုန်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဖက်၌ သုံးရာသောအရိုးတို့၏အထက်တွင် တည်ရာ

မှတ်ချက်

၁–ချည်ကြိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏ ဟူသော အနက်သည် သုတ္တရဇ္ဇုကသဏ္ဌာနာ ဟူသော ပါဠိ၏ အနက်ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ် မထင်ရှား။ ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌မူ ခုဒ္ဒကပါဋ အဋ္ဌကထာမှ သူကရဝါဂုရရဇ္ဇုသဏ္ဌာနာ ဟူသောပါဠိ အရ ဝက်ထောင်သော ပိုက်၏ကြိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏ ဟု ဆိုပြီးလျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ရှိသောပါဠိကို ပါဠိပျက်ဟူ၍လည်း ဆို၏။

၂–ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ပူတိလတာ ပုဒ်ကို ကလိန်ဖြူနွယ်ဟု အနက်ပြန်၍ ကလိန်ဖြူနွယ်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏ ဟု ဆို၏။

၃–ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ဝိဏာ ပုဒ်ကို တယောဟု အနက်ပြန်၍ တယောကြိုးကြီးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏-ဟု ဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

အရပ်အပြင်ဖြင့်, အထက်ဖက်၌ အသားနှင့်အရေတို့ကို ထိဆိုက်၍ တည်ရာ အရပ်တို့ဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤ သည်ကား ထိုအကြောတို့၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း၊ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၈) အရိုး

၁၉၀။ အဋ္ဌ(အရိုး)ဟူသည်ကား ၃၂-ချောင်းသော သွားရိုးတို့ကို ချန်ထား၍ ကြွင်းကုန်သော[1] လက်ရိုး ၆၄-ခု၊ ခြေရိုး ၆၄-ခု၊ အသားကို မှီသော အရိုးနှ ၆၄-ခု၊ ဖဏောင့်ရိုး ၂-ခု၊ ခြေတဖက်တဖက်၌ ဖမျက်ရိုး[2] ၂-ခုစီ(ပေါင်း ၄-ခု)၊ ခြေသလုံးရိုး ၂-ခုစီ၊ ဒူးဆစ်ရိုး ၁-ခုစီ၊ ပေါင်ရိုး ၁-ခုစီ၊

မှတ်ချက်

၁–ကြွင်းကုန်သော....အရိုးတို့သည် သုံးရာမျှ ရှိကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–ခြေရိုးများ ရေတွက်ပုံကို ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ဤသို့ပြထား၏(အနာ တမိကျမ်း၌ကား ခြေချောင်းဖျား ဆစ်ရိုး ၈ ၊ ၎င်းအလယ် ဆစ်ရိုးလေး၊ ခြေမတွင် အလယ်ဆစ်မရှိ၊ ၎င်းအရင်းဆစ်ရိုး ၈ ၊ ဖမိုးရိုး ၈ ၊ ဖဏောင့်ရိုး တစ်၊ မြင်းခေါင်းရိုးအောက်, ဖမိုးရိုးနှင့်ဖဏောင့်ရိုးတို့၏ အထက်အကြား၌ ခြေကျင်းဝတ်ရိုး ခြောက်၊ ခြေသည်း ၈ ၊ ပေါင်းခြေတဖက်၌ ၃၁၊ ခြေနှစ်ဖက် ၌ ၆ ၂။ အဋ္ဌကထာ အရေအတွက်အောက် ၂ ခု လျော့သည်)။

၃–ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌ကား "ခြေမျက်စိရိုးသည် မြင်းခေါင်းရိုး ၂-ခု တို့၏ အဖျားအဖု ၂-ခုပင် ဖြစ်သောကြောင့် အသီးအခြား မရေတွက်သင့်၊ ၎င်းကို အသီးအခြား ရေတွက်လျှင် လက်မျက်စိရိုးကိုလည်း အသီးအခြား ရေတွက်ရလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးအဋ္ဌကထာတင် မရှိ။ သက်သေကား "ဧဝံ တိမတ္ထာနိ ဟူသောပါဠိ၌ 'ဧဝံ မတ္ထာသဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဖမျက်ရိုးတို့ကို ဆိုမ ထားကြောင်းပြသည်ဟု သိအပ်၏' ဟူသော ဝိဘင်းမူလ ဋီကာပင်တည်း" ဟူ၍ ဆိုး၏။

http://www.dhammadownload.com

တင်ပါးရိုး ၂-ခု၊ ကျောက်ဆူးရိုး ၁၈-ခု[1]၊ နံရိုး ၂၄-ခု၊ [၂၄၆] ရင်ရိုး ၁၄-ခု၊ ရင်ညွှန့်ရိုး ၁-ခု၊ ညှပ်ရိုး ၂-ခု၊ လက်ပြင်ရိုး ၂-ခု၊ လက်မောင်းရိုး ၂-ခု၊ လက်ဖျံရိုး ၂-ခုစီ(၄-ခု)၊ လည်ရိုး ၇-ခု၊ မေးရိုး ၂-ခု၊ နှာခေါင်းရိုး ၁-ခု၊ မျက်ကွင်းရိုး ၂-ခု၊ နားရိုး ၂-ခု၊ နဖူးရိုး ၁-ခု၊ ဦးထိပ်ရိုး ၁-ခု၊ ဦးခေါင်းခွံရိုး ၉-ခု၊ ဤသို့အားဖြင့် အရိုးတို့သည် သုံးရာမျှရှိကုန်၏။ ထိုအားလုံးတို့သည် လည်း အဆင်းအားဖြင့် ဖြူကုန်၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် အမျိုးမျိုးသော သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။

ချုပ်ပြဦးအံ့–ထိုတွင် ခြေချောင်းအဖျားဆစ်ရိုးတို့သည် ခပေါင်းစေ့ သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ထို၏အခြားမဲ့ အလယ်ဆစ်ရိုးတို့သည် ပိန္နဲစေ့သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏၊ အရင်းဆစ်ရိုးတို့သည် ထက်စည်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ခြေဖမိုးရိုး တို့သည် ထုပြားထားသော ဗြူဒိုင်းခတ္တာပင်၏ အကြောစုသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏[2]၊ ဖကျောင့်ရိုးသည် တစေ့သဘရှိသော ထန်းသီးစေ့သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ဖမျက်ရိုးတို့ သည် ကြိုးဖြင့်ဖွဲ့ချည်ထားသော ကစားစရာ ဂေါ်လီလုံးသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏၊ ဖမျက်ရိုးတို့၌ ခြေသလုံးရိုးတို့၏ တည်ရာအရပ်သည် အခွံသင်ထားသော စွန်ပလွံညောက်သဏ္ဌာန် ရှိ၏[3]၊ ခြေသလုံးရိုးအငယ်သည် ကစားစရာ လေးငယ်၏ကိုင်းသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ခြေသလုံးရိုးအကြီးသည် ညှိုးပိန်နေသော

မှတ်ချက်

၁–ကျောက်ဆူးရိုး ၁၈-ခုထဲ၌ ခါးဆစ်ရိုးလည်း ပါဝင်သည်။

၂–ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌ ပြားအောင် ထုထားသော ဝ-ပင်ရိုး သဏ္ဌာန်ရှိ ကုန်၏-ဟု ဆို၏။

၃–နိဿယ၌ သင်ပေါင်းညောက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏ဟု ပြန်ထား၏။အဘိဓာန်နိဿယ သစ်တို့၌ရင်း၊ ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌ရင်း သိန္ဒီကို စွန်ပလွံဟု ပြန်ဆို ကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

မြွေ၏ကျောက်ကုန်းသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ဒူးဆစ်ရိုးသည် တဖက်ပဲ့သော ရေမြှုပ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ထိုဒူးဆစ်ရိုးဌ ခြေသလုံးရိုး၏ တည်ရာအရပ်သည် အဖျားမထက်သည့် နွားချိုသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ပေါင်ရိုးသည် မကောင်းသဖြင့် ရွှေထားသော ပဲခွပ်ရိုး ပုဆိန်ရိုးသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ တင်ပါးရိုးဌ ထိုပေါင်ရိုး၏ တည်ရာအရပ်သည် ကစားစရာ ဂေါ်လီလုံးသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ထိုပေါင်ရိုးနှင့်(တကွ စပ်လျက်) တင်ပါးရိုး၏တည်ရာအရပ်သည် အဖျားပိုင်းပြတ်နေသော ပုန်းညက်သီးကြီးသဏ္ဌာန်ရှိ၏။

တင်ပါးရိုး ၂-ခုတို့သည်လည်း တပေါင်းတည်းဆက်စပ်လျက် ဖြစ်ကြပါမူ အိုးထိန်းသည်တို့ လုပ်ထားသည့် ခုံလောက်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ တခုစီကွဲနေလျှင် ပန်းပဲတို့၏ သံကိုက်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏[1]၊ အစွန်းဌတည်သော တင်ပါးရိုးသည် တွဲလျားဆွဲထားသော မြွေ၏ပါးပျဉ်းသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ခုနှစ်ခု ရှစ်ခုသောဌာနတို့ဌ အပေါက်အပေါက်ရှိ၏။ ကျောက်ဆူးရိုးတို့သည် အတွင်းဖက်မှ (အမြင်အားဖြင့်) အဆင့်ဆင့်ထပ်လျက်တင်ထားသော ခဲပြားခွေတို့၏သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ အပြင်ဖက်မှ(အမြင်အားဖြင့်)ဗိုန်းလုံးအစဉ် (၀၊-

---

မှတ်ချက်

၁–နိဿယဌ ပန်းပဲတို့၏ တူရိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏ ဟူ၍ဝင်း၊ တူရိုးဌ ချည်သော လွန်ကြိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏ဟူ၍ဝင်း ပြန်ထား၏။ သို့သော် နောက်ဌ အောက်မေးရိုး အရာတွင် အယောကူဌယောတ္တက ဟူသော အလားတူ ပုဒ်ကို သံကိုက်ဟု ပြန်ထား သောကြောင့်ဝင်း၊ ကာယာနုပဿနာကျမ်းဌ ထိုအယောကူဌယောတ္တ, အယောကူဌယောတ္တက-ဟူသော နှစ်ပုဒ်လုံးကို သံကိုက်ဟူ၍ချည်း ပြန်ထားသောကြောင့်ဝင်း၊ သိပ္ပံ ဆရာတို့ ဖော်ပြထားသော အရိုးပုံထဲဌ တင်ပါးရိုးတခြမ်းသည် မေးရိုးကဲ့သို့ပင် သံကိုက်နှင့် တူနေသည်ကို တွေ့ရ သောကြောင့်ဝင်း ဤဌ်ဌလည်း သံကိုက် ဟူ၍သာ ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဗိန်းလုံးအဆင့်ဆင့်) သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏[1]၊ ထိုကျောက်ဆူးရိုးတို့၏ အကြားအကြား၌ လွှဲသွားနှင့်တူကုန်သော နှစ်ခု သုံးခုသော ဆူးနှင့်တူသော အရိုးမျှားရှိကြ၏။ ၂၄-ခုသော နံရိုးတို့တွင် မပြည့်သောနံရိုးတို့သည် မပြည့်သောသန်လျက် (ဓားဂျည်, ဓားကောက်) သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏[2]၊ ပြည့်သောနံရိုးတို့သည် ပြည့်သောသန်လျက်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ နံရိုးအားလုံးတို့

မှတ်ချက်

၁– နိဿယ၌မူ ဝဠုနာဝဋ္ဌိသဏ္ဌာနာနိပုဒ်ကို "ဝင်သီတံ၌ ထိုး၍ သီထားအပ်သော ဝင်သီချည်တို့၏ အသွယ်အစဉ် သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏"ဟု အနက် ပြန်ပြီးလျှင် "ဝင်သီတံ ဟူသည် ဝင်ရိုး၊ ဝင်သီ-ဟူသည် ချည်ဝင်"ဟူ၍လည်း ဖွင့်ပြထား၏။ ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌မူ ဝဠုနာဝဋ္ဌိ ပုဒ်ကို "ချည်မရှိသော ဗိန်းလုံးအဆင့်ဆင့်"ဟု ပြန်ပြီးလျှင် နိဿယ၌ ပြန်သော အနက်ကို ဌိကာ အဖွင့်နှင့် မညီ ဟူ၍ဝင်း၊ အရိုးပုံနှင့် မကိုက်ဟူ၍ဝင်း ဝေဘန် သွားလေသည်။ အပ်ချည်မရှိသော အပ်ချည်လုံး အဆင့်ဆင့် စီထားသည်နှင့်တူသည် ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏။

၂– နိဿယ၌ အပရိပုဏ္ဏအသိ-ပါဋ္ဌိကို အနှောင့်အသွား မပြည့်သောသန်လျက် ဟု ပြန်၏။ ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌မူ "တိုသော နံရိုးတို့သည် လုပ်၍မပြီးသေးသော ဓားကောက်သဏ္ဌာန်၊ ရှည်သော နံရိုးတို့သည် လုပ်၍ ပြီးပြီးသော ဓားကောက်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏"ဟု ပြန်၏။ ထိုပြန်ချက်၌ နံရိုးတိုသည်ကိုပင် မပြည့်ဟူ၍ဝင်း၊ လုပ်၍ မပြီးသေးသည်ကိုပင် မပြည့်ဟူ၍ဝင်း ဆိုလို၏။ ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌ အဋ္ဌကထာ၌"မပြည့်သော နံရိုးတို့သည် မပြည့်သော သီဟိုဠ် တံစဉ်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ ပြည့်သော နံရိုးတို့သည် ပြည့်သော သီဟိုဠ် တံစဉ်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏"ဟု ဆို၏။ ထိုအဋ္ဌကထာ၌ သီဟိုဠ် တံစဉ်နှင့် တူသည်ဟု ဆိုသောကြောင့်ဝင်း၊ နံရိုးသည် ကောက်လျက် ရှည်သော ကြောင့်ဝင်း ထိုနံရိုးတို့နှင့်တူသည်ဟု ဆိုသော သန်လျက်ကိုလည်း ဓားကောက်ပင်ဖြစ်သင့်သည်ဟု ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ဆုံးဖြတ် ထားလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

သည်လည်း ကြက်ဖြူ၏ဖြန့်ထားသော အတောင်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ ၁၄-ခု သော ရင်ရိုးတို့သည် အိုမင်းပျက်စီးနေသော သန်လျင်းချိုင့်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[1]။ ရင်ညွှန့်ရိုးသည် ယောက်မရွက်သဏ္ဌာန် ရှိ၏။

ညှပ်ရိုး ၂-ခုတို့သည် သံပဲခွက်ငယ်၏အရိုးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ လက်ပြင်ရိုး ၂-ခုတို့သည် တဖက်မှ ကုန်နေသော သီဟိုဠ်ပေါက်တူးသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[2]၊

မှတ်ချက်

၁ – သန်လျင်း-ဟူသော အနက်သည် သန္ဓမာနိက-ဟု ရှိသော ပါဠိ၏ အနက် ဖြစ်သည်။ ကာယာနုပဿနာကျမ်းဌီကား သန္ဓန-ဟူသော ပါဠိကို ယူ၍ ရထားပျက်အိမ်သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏-ဟု ပြန်ထားသည်။ ယခု စာအုပ်တို့ဌီကား သန္ဓမာနိက-ဟူ၍ပင် ရှိသည်။

၂ – သီဟိုဠ်ဆရာတို့ရေးသော အဋ္ဌကထာ ဖြစ်သောကြောင့် သီဟိုဠ်ဌ ထင်ရှားနေသော ပေါက်တူးကို ဥပမာပြု၍ ပြထားသည်။ မြန်မာတို့ အနေဖြင့် သီဟိုဠ်ပေါက်တူးပုံကို သိရန်ခက်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့သော ဥပမာသည် အကျိုးမမျှားပေ။ ထိုဥပမာမျိုးကို မသိသည့်အတွက် စိတ်ပျက်ဖွယ်လည်း မရှိ၊ လက်ပြင်ရိုးကို စမ်းသပ်ကြည့်လျှင်လည်း သိနိုင်ပါ၏။ သေသူတို့၏ အရိုးစုကို ကြည့်၍လည်း သိနိုင်ပါ၏။ သီပွံ ဆရာတို့က ထုတ်ပြန်ထားသော အရိုးပုံမျှားကို ကြည့်ရှု၍လည်း သိနိုင်ပါ၏။ သို့ဖြစ်၍ ၃၂-ကောဋ္ဌာသ ထဲမှ ဤမြန်မာပြန်အရ သဘောမပေါက်သော ကောဋ္ဌာသမျှား ရှိလျှင် သီပွံဆရာတို့ ပြထားသော ကောဋ္ဌာသပုံတို့ကို ကြည့်ရှုကြပါလေ။ သီဟိုဠ် အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်လည်း ထိုရှေးခေတ်က ထင်ရှားသော အိန္ဒိယဆေး ကျမ်းမျှားမှယူ၍ ဖော်ပြထားကြပေသည်။ ဘုရားဟောမှာ အကျဉ်းချုပ် ခေါင်းစဉ်မျှသာရှိသည်။ အသေးစိတ် ဝေဘန်ချက်မရှိပါ။ ထိုအကျဉ်းချုပ် မျှဖြင့်လည်း တရားနှလုံးသွင်းရန် လုံလောက်ပါသည်။ ဆေးကျမ်း သီပွံ ကျမ်းတို့ဌီကား ခဲ့စိတ်ခြင်းစသည်ဖြင့် ဆေးကုရာဌ အကြောင်းမဲ့ ပြည့်စုံစေရန် အစွမ်းကုန် စမ်းသပ်၍ သူတို့ တွေ့ရသမျှကို အတိအကျ ဖော်ပြထားကြ ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

လက်မောင်းရိုး ၂-ခုတို့သည် ကြေးမုံရိုးသဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏[1]၊ ၂-ခု ၂-ခုသော လက်ဖျံရိုးတို့သည် အစုံတွဲလျက်ရှိသော ထန်းဖု-ထန်းညောက်-ထန်းမြစ် သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ လက်ကောက်ဝတ်ရိုးတို့သည် တဖက်မှတွယ်ကပ်စေလျက် ထားအပ်သော ခဲပြားရစ်ခွေသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ လက်ဖမိုးရိုးတို့သည် ထုပြား ထားသော ဖြူဒိုင်းခတ္တာပင်၏ အကြောစုသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ [၂၄၇] လက် ချောင်းရိုးတို့တွင် အရင်းဆစ်အရိုးတို့သည် ထက်စည်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ အလယ်ဆစ်အရိုးတို့သည် မပြည့်သောပိန္ဓဲစေ့ သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ အဖျားဆစ် အရိုးတို့သည် ခပေါင်းစေ့သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။

ခုနစ်ခုသော လည်ရိုးတို့သည် ဒုတ်တံ(လှံကန်)ဖြင့် ထိုးလျှို၍ အစဉ် အတိုင်း ဆင့်ထားသော ဝါးမျစ်ကွင်းပိုင်းများသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ အောက် မေးရိုးသည် ပန်းပဲသမားတို့၏ သံကိုက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အထက်မေးရိုးသည် ကြံခွံသင်သည့် ဓားမောက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ မျက်တွင်းရိုး နှာတွင်းရိုးတို့သည် အဆံအနှစ်ကို ထုတ်ထားသည့် နုသောထန်းစေ့သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏။ နဖူးရိုး သည် မှောက်ထားသော ခရုသင်းခွက်ကဲ့ခြမ်းသဏ္ဌာန် ရှိ၏။ နားထင်ရိုးတို့ သည် ဆေတ္တာသည်၏ သင်ဓုန်းအိမ်သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ နဖူးရိုး-နားထင်ရိုး တို့၏အထက်၌ သင်းကျစ်ဖွဲ့ရာအရပ်၌ အရိုးသည် အတွန့်အတွန့်ရှိ၍ ထော ပတ်ဖြင့်ပြည့်သော အဝတ်ပိုင်းသဏ္ဌာန်ရှိ၏[2]၊ ဦးထိပ်ရိုးသည် မျက်နှာဝကို

မှတ်ချက်

[1] – ဤကြေးမုံရိုးသည်လည်း ရှေးခေတ်က သီဟိုဠ်၌ အသုံးပြုသော ကြေးမုံရိုး ဖြစ်သည်။

[2] – သက္ကဋ္ဌိတဃတပုဏ္ဏပဌခဏ္ဍသဏ္ဌာနံ-ဟူသော ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ဤ၌ သက္ကဋ္ဌိတ-ပုဒ်ကို နိဿယ၌ ပြန်ထားသည့်အတိုင်းပင် "အတွန့်အတွန့်ရှိ၍" ဟု ပြန်ထားသည်။ ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌ကား "ဝဲယာ နားထင်ရိုးနှစ် ချောင်းအထက် ဝဲယာဦးကင်းရိုး နှစ်ချောင်းတို့သည် အနားပတ်လည်ကိုင်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြတ်ထားသော ကောက်သောအုန်းမှုတ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ (နောက်ဖက်) ဦးခေါင်းရိုးတို့သည် ချုပ်စပ်ထားသော ကွဲအက်သော ဗူးအုံသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏[2]။

အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ တည်ရာအားဖြင့် သာမန်ပြောရလျှင် တကိုယ်လုံး၌ တည်ကုန်၏၊ ခွဲခြား၍ အထူးအားဖြင့်ပြောရလျှင်ကား ထိုအရိုးတို့တွင် ဦးခေါင်းရိုးတို့သည် လည်ရိုးတို့၌တည်ကုန်၏၊ လည်ရိုးတို့သည် ကျောက်ဆူးရိုးတို့၌ တည်ကုန်၏၊ ကျောက်ဆူးရိုးတို့သည် တင်ပါးရိုးတို့၌ တည်ကုန်၏၊ တင်ပါးရိုးတို့သည် ပေါင်ရိုးတို့၌၊ ပေါင်ရိုးတို့သည် ဒူးဆစ်ရိုးတို့၌၊ ဒူးဆစ်ရိုးတို့သည် ခြေသလုံးရိုးတို့၌၊ ခြေသလုံးရိုးတို့သည် ဖမျက်ရိုးတို့၌၊ ဖမျက်ရိုးတို့သည် ခြေဖမိုးရိုးတို့၌ တည်ကုန်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အတွင်းဖက်၌ ရိုးတွင်းခြင်ဆီဖြင့်, အထက်ဖက်-အပြင်ဖက်၌ အသားဖြင့်, အဖျားနှင့်အရင်းဖက်၌ အချင်းချင်းဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအရိုးတို့၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည် သာတည်း။

မှတ်ချက်

၍ ထောပတ်အပြည့်ထည့်ထားအပ်သော ပိတ်ပိုင်းသဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏" ဟု ဆိုထားလေသည်။ အရိုးရုပ်ပုံတို့၌လည်း ယင်း အရိုးပုံကို ကုန်းကုန်းကိုင်းကိုင်းပင် တွေ့ရ၏၊ ထို့ကြောင့် သကဋ္ဌိတ-အရ ကိုင်းသည်-ဟု ဆိုခြင်းက သာ၍သင့်သကဲ့သို့ ရှိပေ၏။ ခုဒ္ဒကပါဋ္ဌအဋ္ဌကထာ၌မူ ထိုသကဋ္ဌိတ- ပုဒ်မပါပဲ ဗဟလဿတပုဏ္ဏပဋိပေါတိကသဏ္ဌာနံ-ဟု ပါဋ္ဌရှိ၏၊ ထို ပါဋ္ဌအရ အားဖြင့် "ပြစ်သောထောပတ်ဖြင့် ပြည့်သော ပုဆိုးကြမ်းပိုင်း သဏ္ဌာန် ရှိ၏"ဟု ပြန်ရာ၏။ သို့သော် ပုံသဏ္ဌာန်ကား မထင်ရှား။

၁–ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ "ဦးခေါင်းနောက်ဖယ်ရိုးငါးခုတို့သည် စပ်ချုပ်၍ ထားသော ဗူးတောင်းဟောင်းကဲ့ ငါးခု သဏ္ဌာန်ရှိကုန်၏"ဟု ဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

(၉) ရိုးတွင်းခြင်ဆီ

၁၉၁။ အင္ဌိမိဇ္ဇံ(ရိုးတွင်းခြင်ဆီ)ဟူသည်ကား ထိုထိုအရိုးတို့၏အတွင်း၌တည်သော ခြင်ဆီပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့်ဖြူ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ကြီးကုန် ကြီးကုန်သော အရိုးတို့၏ အတွင်း၌တည်သော ခြင်ဆီသည် ဝါးကျည်တောက်၌ထည့်၍ ပြုတ်ထားသော ကြိမ်ညှန့်ကြီးသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ငယ်ကုန် အလွန်ငယ်ကုန်သော အရိုးတို့၏ အတွင်း၌တည်သော ခြင်ဆီသည် ငယ်သောဝါးဆစ်တို့၌ ထည့်၍ပြုတ်ထားသော ကြိမ်ညှန့်နုသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အောက် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် အရိုးတို့၏အတွင်း၌ တည်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အရိုးတို့၏ အတွင်းဖက်အပြင်တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုခြင်ဆီ၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၀) အညို

၁၉၂။ ဝက္ကံ(အညို)ဟူသည်ကား အညာတခုတည်း၌ ဖွဲ့တွယ်လျက်ရှိသော အသားစိုင် ၂-ခုတို့ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် စဉ်းငယ်နီ၏ ပင်လယ်ကသစ်စေ့အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် သူငယ်တို့၏ကစားစရာ အစုံဖွဲ့ထားသော ဂေါ်လီလုံး ၂-ခုသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ တနည်းပြောရလျှင် အညာတခုတည်း၌ ဖွဲ့တွယ်နေသော သရက်သီး ၂-လုံးတွဲသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် လည်မျိုမှ ထွက်သော တခုသောအညာရင်းဖြင့် အတန်ငယ်ဆင်းသွားပြီးလျှင်[၂၄၈]နှစ်ဖြာကွဲသော အကြောကြီးဖြင့် ဖွဲ့တွယ်လျက် နှလုံးသားကို ခြုံရံ၍ တည်၏[1]၊

မှတ်ချက်

၁–ဝက္ကဟု ခေါ်သော ဤအညိုကို ကျောက်ကပ်ဟူ၍ အများက ဆိုကြ၏။ ကာယာနုဿနာကျမ်း၌ကား ကျောက်ကပ်သည် တည်ရာအားဖြင့် အလွန်

http://www.dhammadownload.com

အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အည္ဆိုကို အည္ဆိုအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအည္ဆို၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒ သည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၁) နှလုံး

၁၉၃။ ဟဒယံ(နှလုံး)ဟူသည်ကား နှလုံးသားပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် နီ၏၊ ပဒုမ္မာကြာနီပွင့်ဖတ်၏ ကျေဖက်အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ပြင်ပအပွင့်ဖတ်တို့ကို ခွါပစ်၍ စောက်ထိုးဆွဲထားသော

မှတ်ချက်

အောက်ကျသောကြောင့် စသည်ဖြင့် အပြစ်ပြပြီးလျှင် ထိုအဆိုကို ပယ်၍ အစာကို ယူတတ်သော အင်္ဂါ ဖြစ်သင့်ကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုပြီးလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ပြဆိုထားသည်။

"အနာတမီကျမ်းဌ်ကား လျှာခင်း၏ နောက် လည်ချောင်းပေါက်မှ ရေ အစာဝင်သော အပေါက်က ကျေဘက်ဌ်, အသက်ရှူလေ ဝင်သော အပေါက်က ရင်ပတ်ဘက်ဌ် ဖြစ်၍ ဝင်ပေါက် နှစ်ခုရှိ၏။ ထိုနှစ်ခုတို့တွင် အသက်ရှူလေ ဝင်သော ရင်ပတ်ဘက် အပေါက်သည် ဆီသွတ်ကတော့ သဏ္ဌာန် နှစ်ဆင့်ရှိ၏၊ ထိုနှစ်ဆင့်တို့တွင် ပြင်ဘက်အဆင့် ကတော့ကို လက် နှင့်စမ်းကြည့်လျှင် လည်ချောင်းဌ် မာမာတွေ့ရသော အရိုးနှ အဖုအဆစ် တို့ပင်ဖြစ်သည်၊ ဤပြင်ဘက် ကတော့သည် ရေအစာတို့ကို မျိုလျှင် ရင်ပတ် ဘက်လေဝင်ပေါက်သို့ မဝင်ရအောင် တက်ရပိတ်၏၊ ဤပြင်ဘက် ကတော့ အောက် လေဝင်သော လည်ချောင်းပေါက်ဝယာဌ် ဤအည္ဆိုသည် တွယ်ကပ် လျက် တည်၏၊ သောက်ရေတွင် ထုံးဖြစ်စေ၊ ဆားဖြစ်စေ မျှားစွာပါသည့် ရေငန်, ဖြူသောအဆင်းရှိသည့်ရေမျှားကို သောက်ရသော အရပ်သားတို့ဌ် လည်ပင်းကြီးရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်ဟူ၍ ဆို၏။ အနာတမီကျမ်းတွင် ဆို သော ဤစကားသည် ယခု လူတို့ အည္ဆို၏တည်ပုံနှင့် ညီသည်။"

http://www.dhammadownload.com

ပဒုမ္မာကြာငုံသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အပဋ္ဌ ပြေပြစ်ချောညက်၏၊ အတွင်း၌ သပ္ပတ် ခါးသီး၏ အတွင်းသားနှင့်တူ၏။ ပညာရှိသောသူတို့အား အနည်းငယ်ပင့်၏၊ ပညာနုံ့သောသူတို့အား ငုံလျက်သာရှိ၏ ၊ ယင်းနှလုံး၏ အတွင်း၌ ပုန်းညက်စေ့၏တည်ရာမျှသော တွင်းငယ်သည်ရှိ၏၊ ယင်းတွင်းငယ်၌ လက် ဆွန်းဝက်ခန့်မျှသော ^ သွေးသည် ကောင်းစွာ တည်ရှိ၏၊ ယင်းသွေးကိုမှီ၍ (၀ါ-ယင်းသွေး၌ရှိသော ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍) မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏ ဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏ ၂။ ဆက်ဦးအုံ—ထိုသို့သော ဤနှလုံးသွေးသည်

မှတ်ချက်

၁–လက်နှစ်ခု ယှက်၍ ခံယူရာ၌ လက်ခုပ်ဟု ခေါ်သည်၊ လက်တဖက်ဖြင့် ခံယူ ရာ၌ လက်ဆွန်းဟု ခေါ်သည်။ ယင်း လက်ဆွန်း၏ ထက်ဝက်ကို လက်ဆွန်း ဝက်ဟု ခေါ်သည်။

၂–ပဋ္ဌဒ္ဒါရာဝဇ္ဇနိ်းစိတ် ၁၊ သမ္ပဋ္ဌိစ္ဆိုင်းစိတ် ၂-ဤ စိတ် ၃-ခုကို မနောဓာတ် ခေါ်သည်၊ စက္ခုဝိညာဏ် စသော ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-နှင့် ဤ မနောဓာတ် ၃-ခုမှ ကြွင်းသော စိတ် ၇၆-ပါးတို့ကို မနောဝိညာဏဓာတ်ခေါ်သည်။ ယင်း ၇၆-ပါးနှင့် မနောဓာတ် ၃-ပါးဟူသော ဤစိတ်များသည် နှလုံးသွေး၌ မပြတ်ဖြစ်လျက်ရှိသော ဟဒယဝတ္ထု မည်သောရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြသည်ဟု ဆိုလို၏။ ထို အဆိုနှင့်စပ်၍ စောဒနာဖွယ်ရှိ၏။ အဘယ်သို့နည်း? ဟူမူ– ယခုခေတ်၌ နှလုံးဟောင်းကို ထုတ်ပယ်၍ နှလုံးသစ်ကိုထည့်လျက် ကုသနေ ချိန်တွင် ထိုစိတ်များသည် အဘယ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်နေကြပါသနည်းဟု စော ဒနာဖွယ်ရှိ၏။ အဌကထာ အဆိုအတိုင်း အတိအကျ ယူလိုလျှင် "နှလုံး အသစ်နှင့် ကိုယ်မှသွေးများ မစပ်မိသေးချိန်၌ နှလုံးဟောင်းထဲက ဝတ္ထု ရုပ်ကိုပင် မှီ၍ ဖြစ်နေကြသည်၊ စပ်မိသောအခါမှစ၍ နှလုံး အသစ်ထဲ၌ ဝတ္ထုရုပ် ဖြစ်ပေါ်၍ ထို ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီလျက် ဖြစ်သွားကြသည်"ဟု ယူရာ၏။ ထိုသို့ အတိအကျ မယူပဲ 'နှလုံးထဲက သွေး၌ရင်း၊ နှလုံးမှ ပန်းထုတ်လိုက် သော သွေးထဲ၌ရင်း ဝတ္ထုရုပ် ဖြစ်သည်၊ ထိုဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ကြသည်" ဟု ယူလျှင်မူကား ထိုစောဒနာမျိုး ဖြစ်ဖွယ်ပင် မရှိတော့ပေ။

http://www.dhammadownload.com

ရာဂအားကြီးသောသူအား နီ၏ ၁၊ ဒေါသအားကြီးသောသူအား မည်း၏၊ မောဟအားကြီးသောသူအား အသားဆေးရေနှင့်တူ၏။ ဝိတက်အားကြီးသောသူအား ပဲပိစပ်ပြုတ်ရည်အဆင်းရှိ၏။ သဒ္ဓါအားကြီးသောသူအား မဟာလေ့ကားပုဇ္ဇင်အဆင်း ရှိ၏။ ပညာအားကြီးသောသူအား ကြည်၏ အထူးကြည်လင်၏ နောက်ကျုခြင်းမရှိ ဖြူစင်၏ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်၏ ကောင်းစွာ သွေးထားသော ပတ္တမြားဇာစ်ကဲ့သို့ အရောင်တောက်လျက် ထင်၏။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ အလယ်ကြား ကိုယ်၏အတွင်း၌ တည်၏ ၂၊ အပိုင်းအခြား

မှတ်ချက်

၁–ရာဂ အားကြီးသောသူ - ဟူသည်မှာ ရာဂအဖြစ်မျှားသူ - ရာဂစရိုက်ရှိသူပင် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ရာဂစရိုက်ရှိသူ-ဟု ဆိုမည့်အစား ဤ၌ ရာဂအားကြီးသောသူ-ဟု ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေါသအားကြီးသောသူ စသည်ဖြင့် ဆိုရာတို့၌လည်း နည်းတူပင်။

၂–ဤအရာ၌ ယခုခေတ် အနောက်တိုင်းဆရာတို့၏အဆိုကိုအကျဉ်းချုပ် ပြအံ့။ နှလုံးသည် ခန္ဓာကိုယ် ရင်ခေါင်းအတွင်း အဆုတ်နှစ်ခုအကြား၌တည်သည်၊ အရွယ်အားဖြင့် လက်သီးဆုပ် ပမာဏ ရှိသည်၊ သစ်တော်သီး ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသည်၊ အောက်ပိုင်း လက်ဝဲဖက်အဖျားတွင် ချွန်နေဟန် ရှိသည်၊ တကိုယ်လုံးသို့ သွေးမျှားကို ပို့ပေးသော အင်္ဂါဖြစ်သည်၊ ထိုနှလုံး၌ လက်ဝဲလက္ခ်ာ အခန်း ၂-ခု ရှိသည်၊ လက်ဝဲအခန်း၌ အထက်ခန်း အောက်ခန်း ၂-ခု ရှိသည်၊ လက္ခ်ာအခန်း၌လည်း နည်းတူပင် အထက်အောက် ၂ ခန်းပင် ရှိသည်၊ တကိုယ်လုံးမှ သွေးပြန်ကြောမျှားဖြင့် ပြန်လာသောသွေးမျှားသည် သွေးပြန်အကြောမကြီးဖြင့် နှလုံး၏လက္ခ်ာဘက် အထက်ခန်းသို့ ဝင်ကြသည်၊ အထက်ခန်းမှ အောက်ခန်းသို့ ဝင်ကြသည်၊ ထိုအခန်း၌ ပြည့်သောအခါ ယင်းသွေးမျှားကို နှလုံးက ညှစ်ထုတ်လိုက်သည်၊ ထိုသွေးမျှားသည် သွေးလှတ်ကြောမကြီးဖြင့် ထွက်၍ ထိုအကြောမကြီးမှ လက္ခ်ာဘက်အဆုတ်သို့ တသွယ် လက်ဝဲဘက်အဆုတ်သို့ တသွယ် ခွဲသွားသော

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် နှလုံးသည် နှလုံးအဖို့အားဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုနှလုံး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၂) အသည်း

၁၉၄။ ယကနံ(အသည်း)ဟူသည်ကား အစုံသော အသားလွှာပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် နီရောင်ရှိ၏ ဖြောင့်တောင့်သော သဘောရှိ၏ နီလွန်းသည်ကား မဟုတ် ကုမုဒ္ဒရာကြာပွင့်ဖတ်၏ ကျောဖက်အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် အရင်း၌ တခုတည်း , အဖျား၌ အစုံဖြစ်၍ ပင်လယ်

မှတ်ချက်

အကြောကြီးများဖြင့် လက္ခ၊ လက်ဝဲ အဆုတ် ၂-ခုအတွင်းသို့ ဝင်ကြသည်၊ ထိုအဆုတ်များထဲ၌ သေးငယ်သော အလွန်သေးငယ်သော သွေးကြောများဖြင့် ထိုသွေးများ ပြန့်နှံ့ သွားသည်၊ ရှုသွင်းလိုက်သော အသက်ရှူလေက ထိုသွေးများထဲသို့ အောက်ဆီဂျင်ခေါ် လိုအပ်သော အင်္ဂေမျှားကို ထည့်သွင်းပေးသည်၊ ရှူထုတ်သောလေက မလိုအပ်သော ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်ခေါ် အင်္ဂေမျှားကို သယ်ဆောင်သွားခြင်းဖြင့် သွေးများကို စင်ကြယ်စေသည်၊ ထိုသို့ စင်ကြယ်ပြီးသော သွေးများသည် သွေးပြန်အကြောမကြီးများဖြင့် အဆုတ်မှထွက်၍ နှလုံး၏ လက်ဝဲဘက် အထက်ခန်းသို့ဝင်ကြသည်၊ အထက်ခန်းမှ အောက်ခန်းသို့ ဝင်ကြသည်၊ ထိုအခန်း၌ ပြည့်သောအခါ ထို သွေးသန့်များကို နှလုံးက ညှစ်ထုတ်လိုက်သည်၊ ထို သွေးသန့်များသည် သွေးလွှတ်ကြောမကြီးမှ အထက် အောက် တကိုယ်လုံးသို့ ပြန့်နှံ့ သွားသည်၊ တမိနစ်ခန့်အတွင်းမှာ ထိုသွေးများသည် သွေးပြန်ကြောများဖြင့် ပြန်လာ၍ နှလုံးသို့ ပြန်ရောက်သည်။ နှလုံးမှ တမိနစ်လျှင် အကြိမ် ခုနစ်ဆယ်ခန့်မျှ သွေးများကို ညှစ်ထုတ်ပေးနေသည်-ဟု ဆို၏။ ထိုထက် ကျယ်ပြန့်စွာသိလိုလျှင် ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများကို ဖော်ပြထားသော စာအုပ်စာတမ်းများကို ကြည့်ပါလေ။

http://www.dhammadownload.com

ကသစ်ရွက်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ထိုအသည်းသည်လည်း ပညာနှံ့သောသူတို့အား တခုတည်းသာ ဖြစ်လျက် ကြီး၏။ ပညာရှိသောသူတို့အား နှစ်ခု သုံးခု ဖြစ်လျက် ငယ်ကုန်၏။ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။ တည်ရာ အားဖြင့် နှစ်ခုသောသားမြတ်တို့၏အတွင်း၌ လက္ခဏာနံပါးကိုမှီ၍တည်၏ [1]၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အသည်းသည် အသည်းအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအသည်း၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၃) အမြှေး

၁၉၅။ ကိလောမကံ(အမြှေး)ဟူသည်ကား ဖုံးလွှမ်းတတ်သောအမြှေး မဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမြှေးတို့၏ အပြားအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိသော မြှေးယှက်တတ်သော အသားလွှာပေတည်း။ ထိုနှစ်ပါးလုံးသည်လည်း အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏ ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏ [2]၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် မိမိ၏ တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အရပ်အားဖြင့် ဖုံးလွှမ်း တတ်သော အမြှေးသည် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏။ အခြားအမြှေးသည် [3]-

---

မှတ်ချက်

[1]-ဤအသည်း၏ တည်နေပုံကိုလည်း ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများကို ပြထားသော ထိုစာအုပ်စာတမ်းများ၌ ကြည့်ရှုလျှင် သာ၍အသိရှင်းပေလိမ့်မည်။

[2]-ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ဒုကူလပိလောတိက-ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်းအကြောင်း ကို ဤသို့ ပြဆိုထား၏ "ဒုကူလကား စိန်ရတီချိန်သော ဘီသွာ (ဘီဇာ) စေ့ထွက်သည့် နှမ်းကြပ်ပင်က လျှော်ကို ယက်သည့် အဝတ် ဖြစ်သည်၊ ပိလောတိက-သဒ္ဒါလည်း ကြမ်းသောအဝတ်ကို ဟောသည်၊ ထို့ကြောင့် တံငါ သားမွေးရာ၌ ဒုကူလမည်သော လျှော်ယက် ပုဆိုးကြမ်းနှင့် ခံသော ကြောင့် ဒုကူလ မည်ကြောင်း သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၌ ဆိုသည်။"

http://www.dhammadownload.com

ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် [၂၄၉] ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမြှေးသည် နှလုံးနှင့်အညှိုကို ဖုံးလွှမ်းလျက်တည်၏၊ မဖုံးလွှမ်းတတ်သော အမြှေးသည် တကိုယ်လုံး၌ အရေ၏အောက်ရှိ အသားကို မြှေးယှက်လျက် တည်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဖက်၌ အသားဖြင့်, အထက်ဖက်၌ အရေဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အမြှေးအဖျိုဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤ သည်ကား ထိုအမြှေး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည် ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၄) အဖျဉ်း

၁၉၆။ ပိဟကံ (အဖျဉ်း)ဟူသည်ကား အစာသစ်အိမ်၏ အထက် စောင်၌တည်သော သရက်ရွက်ခေါ် ဝမ်းလွှာ အသားတုံးပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ညိုု၏ ကြောင်ပန်းပွင့်အဆင်း ရှိ၏၊ သဏ္ဌာန် အားဖြင့် လက်ခုနစ်သစ်ပမာဏရှိ၏ အဖွဲ့ အညှာ မရှိ နွားနက်)ငယ်၏ လျှာသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် နှလုံး၏ လက်ဝဲဖက်၌ အစာသစ်အိမ်လွှာ၏ အထက်ဖက်ကို မှီ၍တည်၏၊ ယင်းအဖျဉ်းကို လက်နက်ဖြင့် ထိုးခုတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့် အပြင်သို့ ထွက်လတ်သော် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကုန်ခြင်း ဖြစ်လေတော့၏[1]၊ အပိုင်း

မှတ်ချက်

၁–ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ "တွဲလျားကျသော အသားပျဉ်းဖြစ်၍ ရှေးအခါ က အဖျဉ်းဟု ခေါ်သည်၊ သရက်ရွက်နှင့် တူသောကြောင့် နောက်အခါ သရက်ရွက်ဟု ခေါ်သည်"ဟု ဆို၏။ ထို့ပြင် "သရက်ရွက်သည် အထက်မှ ရေလျှင် ၆-ခုမြောက်နံရိုးကစ၍ အောက်ကို တမိုက်တိုင်အောင် လက်ဝဲနံပါး အတွင်း အစာသစ်အိမ်၏ လက်ဝဲဘက် အထက်ပိုင်းကို ဖိကပ်လျက် လူ့ ကိုယ်၏ အထက်အောက် အလျားလိုက် တည်၏" စသည်ဖြင့် အနာတမီ ကျမ်း အဆိုကိုလည်း ပြထားသေး၏။

http://www.dhammadownload.com

အခြားအားဖြင့် အမြေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအမြေး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၅) အဆုတ်

၁၉၇။ ပပ္ဖါသံ(အဆုတ်)ဟူသည်ကား အသားပိုင်း နှစ်ခု သုံးခုအပြားရှိသော အဆုတ်မည်သော အသားပေတည်း [1]။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် နီ၏ မမှည့်လွန်းသေးသော ရေသဖန်းသီး အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် မညီမညွတ်ဖြတ်ထားသော ထူသောမုံ့ပိုင်းသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အတွင်းဖက်၌ စားသောက်ထားသော အစာမရှိသောအခါ တက်သော ကမ္မဇတေဇော အပူဇွေဖြင့် ပူလောင်နှိပ်စက်သောကြောင့် ညက်စ္ဓာ ဝါးထားသော ကောက်ရိုးထွေးကဲ့သို့ပင် အနှစ်အရသာမရှိ၊ အဆီသြဇာမရှိ၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် ကိုယ်၏အတွင်း၌ သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ အကြား၌ နှလုံးနှင့်အသည်းကို ဖုံးအုပ်ကာ တဲ့ရရဲ့ဆဲ့လျက် တည်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အဆုတ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအဆုတ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့်တူသည်သာတည်း။

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ အသားပိုင်း နှစ်ခု သုံးခု အပြားရှိသော-ဟူသော အနက်သည် ဒုတ္တိ-မံသခဏ္ဍပ္ပဘေဒ-ဟူသော သီဟိုဠ်မူပါဠိနှင့်အညီ ပြန်ချက် ဖြစ်သည်၊ လက်ဝဲဖက် အဆုတ်မှာ အသားပိုင်း ၂-ခု, လက္ခဏာဖက်အဆုတ်မှာ အသားပိုင်း ၃-ခု ရှိသောကြောင့် ဒုတ္တိ-နှစ်ခု သုံးခု-ဟု ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်၊ ကောဋ္ဌာသ ရှုပ်ပုံမျှားကို ကြည့်လျှင် အဆုတ်၏ပုံစံကို ဤအတိုင်းပင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာစာအုပ်တို့၌ကား ယင်းဒုတ္တိ-အရာ၌ ဒုတ္တိ သ-ဟု ပါ၌ပျက်လျက် ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၁၆) အူမ

၁၉၇။ အန္တံ(အူမ)ဟူသည်ကား ယောက္ခါးမှာ ၃၂-တောင်, မိန်းမမှာ ၂၈-တောင်ရှိသော အူမခွေပေတည်း။ ၂၁-ခုသော နေရာတို့၌ တွန့်လျက်ခွေလျက်ရှိ၏။ ထိုသို့သော ဤအူမခွေသည် အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏ ကျောက်ဖြူမှုန့်အင်ကေအဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် နီသော ဆိုးရေကျင်း၌ ခွေ၍ထည့်ထားသော ခေါင်းဖြတ်ထားသည့် မြွေသဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။ တည်ရာအားဖြင့် အထက်တွင် လည်မျိုနှင့် အောက်တွင် ကျင်ကြီးလမ်း(ဝစ္စမဂ်)၌ ဖွဲ့စပ်လျက်ရှိသောကြောင့် လည်မျိုအစ ဝစ္စမဂ်အဆုံးရှိသော ကိုယ်တွင်း၌ တည်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အူမအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအူမ၏ သဘာဝ ပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၇) အူသိမ်

[၂၅၀] ၁၉၉။ အန္တဂုဏံ (အူသိမ်) ဟူသည်ကား အူမခွေအရပ်တို့၌ ဖွဲ့တွယ်သောအရာပေတည်း။ ထိုအူသိမ်သည် အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏ ကြာသိမ်မြစ်အဆင်းရှိ၏။ ဝါ-ရေ၌နစ်နေသော မှော်မြစ်အဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ကြာသိမ်မြစ် မှော်မြစ်သဏ္ဌာန်ပင်ရှိ၏။ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။ တည်ရာအားဖြင့် ပေါက်တူးပေါက်ခြင်း ပုဆိန်ပေါက်ခြင်းအမှု စသည်တို့ကို ပြုလုပ်သောသူတို့၏ အူခွေတို့ကို လျှောမကျအောင် [1] ယန္တြားစက်ကို ဆွဲငင်သောအခါ၌ ယန္တြားစက်ကြိုးသည် ယန္တြားစက်ပျဉ်ချပ်တို့ကို လျှောမကျအောင် ဖွဲ့တွယ်ထားသကဲ့သို့ တပေါင်း

မှတ်ချက်

၁ – လျှောမကျအောင်....တပေါင်းတည်း ဖွဲ့တွယ်လျက်....ချုပ်စပ်လျက် တည်၏-ဟုစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တည်း ဖွဲ့တွယ်လျက်[1] ခြေသုတ်ကြိုးဝန်း၏ အကြားဌ ချုပ်စပ်လျက် တည်သော ကြိုးငယ်တို့ကဲ့သို့ ၂၁-ခုသော အူမခွေတို့၏ အကြားဌ ချုပ်စပ်လျက် တည်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အူသိမ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအူသိမ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝ ပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၈) အစာသစ်

၂၀၀။ ဥဒရိယံ(အစာသစ်)ဟူသည်ကား အစာသစ်အိမ်ဟူသော ဝမ်းဌ ဖြစ်သော(ဝါ-တည်ရှိနေသော)စား-သောက်-ခဲ-လျက်ထားသော အစာပေ တည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် စားမျိုထားသည့် အစာအဆင်း ရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် အဝတ်ရေစစ်ဌ လျှော့လျှော့ထုပ်ထားသော ဆန်မျှား သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်ဌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်ဟူသော ဝမ်းဌ တည်၏။

(ဥဒရ)အစာသစ်အိမ်—ဝမ်းမည်သည်မှာ စိုသောအဝတ်ပုဆိုးကို နှစ် ဖက်မှကိုင်၍ လိမ်၍ညှစ်လျှင် အလယ်ဌဖြစ်သော လေအူဖောင်းနှင့်တူသော အူမလွှာပေတည်း၊ အပြင်ပဌ ချောညက်၏ အတွင်းဌ အသားမှိုက်· အသားပုပ်ကို ရစ်ထုပ်ထားသော ညစ်နွမ်းသော တဘက်၏ အမြိတ်အဆာ နှင့်တူ၏၊ ပုပ်ရိသောပိန္ဓဲသီးအခွံ၏ အတွင်းဖက်နှင့်တူသည်ဟူ၍လည်း ဆိုသင့် ပေ၏၊ ယင်းအစာသစ်အိမ်ဌ တက္ကောဌကပိုး ဂဏ္ဍုပ္ပါဒကပိုး တာလဟီရကပိုး သူစိမုခကပိုး ပဌတန္ဓသုတ္တကပိုး ဤသို့ အစရှိကုန်သော ၃၂-ပါးသော

မှတ်ချက်

၁–ဖွဲ့တွယ်လျက်....ချုပ်စပ်လျက်တည်၏-ဟုစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အမျိုးအားဖြင့်ကွဲပြားကုန်သော ပိုးတို့သည် [1] ရှုပ်ယှက်ခတ်လျက် အစုလိုက်အပြုံလိုက် သွားလာကျက်စားကြလျက် နေကုန်၏၊ ယင်းပိုးတို့သည် (အစာအိမ်ထဲ၌) အဖျော်ဘောဇဉ် စသည် မရှိသောအခါ မြည်အော်ကုန်လျက် ခုန်တက်ကုန်၍ နှလုံးသားကို တိုက်ခိုက်ထိပါးကုန်၏၊ အဖျော်ဘောဇဉ် စသည်ကို စားမျိုသောအခါ၌လည်း မော့သော ပါးစပ်ရှိကုန်လျက် [2] ရှေးဦးစွာမျိုလိုက်သော နှစ်လုပ် သုံးလုပ်တို့ကို လျင်စွာ လျင်စွာ လုယက်စားသောက်ကုန်၏၊ ယင်းအစာသစ်အိမ်သည် ထိုပိုးတို့၏ မီးနေအိမ်လည်း ဖြစ်၏၊ ကျင်ကြီးအိမ်လည်းဖြစ်၏ သူနာရုံလည်းဖြစ်၏ သုသာန်လည်းဖြစ်၏၊ ယင်းအစာသစ်အိမ်၌ [3] ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် ဒွန်းစဏ္ဍားရှာ တံခါးပေါက်တွင် ရေပုပ်အိုင်၌ နွေအခါမှာ မိုးသည်းထန်စွာ ရွာလတ်သော် မိုးရေဖြင့် မျှောပါလာသော ကျင်ငယ် ကျင်ကြီး အရေပိုင်း အရိုးပိုင်း အကြောပိုင်း တံထွေး နှပ် သွေး အစရှိသော အမျိုးမျိုးသော အပုပ် အရီ အရွဲ့အပေါင်းသည် [4] ကျရောက်ပြီးလျှင် ရှုံ့ပုပ်ရေဖြင့် ရောယှက်နှောက်နှက်အပ်သည့်ပြင်

မှတ်ချက်

၁–သုံးဆဲ့နှစ်မျိုးသော ပိုးတို့ကိုရင်း၊ပိုးမျိုးဂျစ်ဆယ်တို့ကိုရင်း ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း နှာ ၁၈၀-၁၈၂ တို့၌ ပြထား၏။ သို့သော် ဤအရာမှာ အစာသစ်အိမ်၌ ပိုးမျိုးများစွာ ရှိနေကြောင်း သိရန်မျှသာ လိုရင်း ဖြစ်သည်။

၂–ပါးစပ်ရှိကုန်လျက်....လုယက်စားသောက်ကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

၃–ယင်း အစာသစ်အိမ်၌....ဤအတူပင် အမျိုးမျိုးသော စားဖွယ် သောက်ဖွယ်သည်....ခွေးအန်ဖတ်တို့နှင့် တူစွာ ကျပြီးလျှင်....စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းလှသည့် အနေသို့ ရောက်လျက် တည်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၄–အပုပ် အရီ အရွဲ့ အပေါင်းသည် ကျရောက်ပြီးလျှင်....နှောက်နှက်အပ်သည့်ပြင်....ရောပြွမ်းလျက် ရှိ၏၊ ကျိုက်ကျိုက် ဆူလျက်-စသည်ဖြင့် စပ်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံး၌ "ချင်းကပ်ရန် ကြည့်ရှုရန်ပင် မထိုက်သည့်အနေသို့ ရောက်

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ရက် သုံးရက်လွန်သောအခါ ပေါက်ပွါးသော ပိုးလောက်များနှင့်လည်း ရောပြွမ်းလျက်ရှိ၏၊ နေပူရောင်၏ အပူရှိန်ဖြင့်လည်း ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက် အမြှုပ်တစီစီထစေကာ ညိုပုပ်သော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍ အလွန်နံစော်လျက် အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသဖြင့် ချဉ်းကပ်ရန် ကြည့်ရှုရန်ပင် မထိုက်သည့်အနေသို့ ရောက်လျက် တည်၏၊ [၂၅၁]နမ်းရှူရန် စားသုံးရန် မထိုက်သည်မှာမူ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပေ၊ ဤအတူပင် အမျိုးမျိုးသော စားဖွယ် သောက်ဖွယ် စသည်သည် သွားတည်းဟူသော ကျည်ပွေဖြင့် ထောင်းထုကြိတ်ချေလျက် လျှာတည်းဟူသော လက်ဖြင့် ပြန်လှန် မွှေနှောက်ကာ တံထွေးသွားရည်တို့ဖြင့် မြေးယှက်လူးလည်းလိုက်သဖြင့် ထို့ခဏ၌ပင် အဆင်း အနံ့ အရသာ ကောင်းခြင်းစသည်မှ ကင်းသည်ဖြစ်၍ ယက္ကန်းသည်တို့၏ ချည်စာကစိဖတ် ခွေးအန်ဖတ်တို့နှင့်တူစွာ (အစာသစ်အိမ်၌) ကျပြီးလျှင် သည်းခြေ သလိပ် လေတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ် ရစ်ပတ်သည့်ပြင် ဝမ်းမီးအပူရှိန်ဖြင့် ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက် ပိုးမျိုး သုံးဆဲ့နှစ်ပါးတို့ဖြင့်လည်း ရှုပ်ယှက်ခတ်လျက် နောက်နောက်ကာလ၌ (၀၊-ကြာလေလေ) အမြှုပ်စီဖောင်းအပွက်တို့ကို ထစေလျက်ရှိသဖြင့် အလွန်ပုပ်ရိ နံစော်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်း လှသည့်အနေသို့ ရောက်လျက် တည်ချေသည်၊ ယင်းအစာသစ်အိမ်အကြောင်းကို ကြားရုံမျှ ကြားရသောကြောင့်သော်လည်း စားဖွယ် သောက်ဖွယ် စသည်တို့၌ မနှစ်သက် မမြိန်ရှက်ဖွယ်၏အဖြစ်သည် ကောင်းစွာ

မှတ်ချက်

လျက် တည်၏၊ နမ်းရှူရန် စားသုံးရန် မထိုက်တန်သည်မှာ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပေ”ဟု စပ်ပါ။

၁–စားဖွယ် သောက်ဖွယ် စသည်သည်....ကြိတ်ချေလျက်....မွှေနှောက်ကာ....လူးလည်းလိုက်သဖြင့်....ကင်းသည်ဖြစ်၍ ...ကျပြီးလျှင်....ရစ်ပတ်သည့်ပြင်....ကျိုက်ကျိုက်ဆူလျက်....ရှုပ်ယှက်ခတ်လျက်....ထစေလျက် ရှိသဖြင့်....ရောက်လျက်တည်ချေသည်-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တည်လေတော့၏။ ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ရှုမြင်ရပါမူ ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီ၊ ထို့ပြင်လည်း ယင်း အစာသစ်အိမ်၌ ကျလာသော အဖျော်ဘောဇဉ်စသည်သည် ငါးပုံ ခွဲခြမ်းခြင်းသို့ ရောက်လေ၏၊ တပုံကို ပိုးတို့စားကြသည်၊ တပုံကို ဝမ်းမီးက လောင်သည်၊ တပုံက ကျင်ငယ်ဖြစ်သွားသည်၊ တပုံက ကျင်ကြီးဖြစ်သွားသည်၊ တပုံက ရသဓာတ်ဖြစ်ပြီးလျှင် အသွေးအသား စသည်တို့ကို ဖြစ်ပွါးစေသည်။

အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်အသားလွှာဖြင့်ရင်း၊ အစာသစ်အဖို့ဖြင့်ရင်း ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအစာသစ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၁၉) အစာဟောင်း

၂၀၁။ ကရီသံ(အစာဟောင်း)ဟူသည်ကား ကျင်ကြီးပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် စားမျိုလိုက်သော အစာ၏ အဆင်းရှိသည်သာလျှင် အများအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်၏ သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အောက်အရပ်၌ တည်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် အစာကျက်အိမ်(အစာဟောင်းအိမ်)၌တည်၏၊ အစာဟောင်းအိမ် မည်သည်မှာ ရှေအဖို့အားဖြင့် ချက်အောက်အရပ်နှင့် နောက်အဖို့အားဖြင့် အောက်ဆုံးကျောက်ဆူးရိုးဆစ်တို့၏ အလယ်၌ အူမ၏အဆုံးဝယ် အစောက်အားဖြင့် ရှစ်လက်သစ်မျှရှိသော ဝါးကျည်အခေါင်းနှင့်တူသော အရပ်ပေတည်း၊

မှတ်ချက်

၁–ယခုခေတ် အနောက်တိုင်း ဆရာတို့ ပြထားသော အစာဟောင်းအိမ် အူမကြီးပုံမှာ လက္ခါဖက် တင်ပါးဆုံကွင်းအတွင်း အထက်ပိုင်းဆီမှ စ၍ လက္ခါဖက် အသည်းအောက်နားအထိ တက်သွားပြီးလျှင် လက်ဝဲဖက်သို့ အစာသစ်အိမ်အောက်မှ ဖြတ်သွားသည်၊ တဖန် သရက်ရွက်ခေါ် အဖျဉ်း၏

http://www.dhammadownload.com

ယင်း အစာဟောင်းအိမ်၌[1] ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် မြင့်မောက်ရာမြေ အဖို့၌ ကျသော မိုးရေသည် လျှောကျစီးဆင်း၍ နိမ့်သောမြေအဖို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်သကဲ့သို့ ထိုအတူပင်[2] အစာသစ်အိမ်၌ ကျလာသမျှ အဖျော်ဘောဇဉ် စသည်သည်[1] ဝမ်းမီးက အမြုပ်ထစေလျက် ချက်ပြီးတိုင်းချက်ပြီးတိုင်း[1] ဆေးကြိတ်ကျောက်လုံးဖြင့် ကြိတ်ချေလိုက်သကဲ့သို့ ကြေညက်သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ရောက်ပြီးလျှင်[1] အူခေါင်းဖြင့် လျှောကျကာ လျှောကျကာ[1] ဖိသိပ်၍ ဝါးကျည်တောက်၌ ထည့်ထားသော ဝါဖျော့ဖျော့မြည်းကဲ့သို့ စုဝေးလျက် တည်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစာဟောင်းအိမ်အလွှာ ဖြင့်ရင်း၊ ကျင်ကြီးအဖို့ဖြင့်ရင်း ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအစာဟောင်း၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၀) ဦးနှောက်

[1]၂၀[1]။ မတ္ထလုင်္ဂ (ဦးနှောက်) ဟူသည်ကား ဦးခေါင်းခွံ အတွင်း၌ တည်သော ခြင်ဆီအစုပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏ မှို

မှတ်ချက်

အောက်သို့ ရောက်သောအခါ အောက်ဖက်သို့ ဆင်းသွားပြန်သည်၊ လက်ဝဲဖက် တင်ပါးဆုံကွင်းအဝင်သို့ ရောက်သောအခါ အူကောက်ဖြစ်ပြီးနောက် ဝစ္စမဂ်အဝဆီသို့ ဆင်းသွားသည်။ ထိုတွင် အူကောက်မှ အောက် ၆-လက်မခန့် ရှိသော အပိုင်းကို ကျင်းကြီးအိမ်ဟု ခေါ်သည်၊ ထို ကျင်ကြီးအိမ်ထဲ၌ အစာဟောင်း ကျင်ကြီးများ ပြည့်လာသောအခါ ကျင်ကြီး စွန့်လိုခြင်း ဖြစ်ပေါ်လေသည်။ အထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပဓာနဖြစ်သော ဤနောက်ဆုံး အပိုင်းကိုသာ အစာဟောင်းအိမ်ဟု ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

[1] – ယင်း အစာဟောင်းအိမ်၌....ထိုအတူပင်....စုဝေးလျက် တည်၏-ဟု စစ်ပါ။

[1] – ဘောဇဉ် စသည်သည်.... ချက်ပြီးတိုင်း.... ရောက်ပြီးလျှင်....လျှောကျကာ.... စုဝေးလျက် တည်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အစိုင်အခဲ အဆင်းရှိ၏၊ နှီဓမ်းအဖြစ်သို့ မရောက်တတ်သေးသော ပကတိ အနေမှပျက်၍ ခဲစပြုနေသော နှီရည်အဆင်းရှိသည်ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် ဦးခေါင်းခွံ၏အတွင်း၌ လေးခုသော ချုပ်စပ်ကြောင်းတို့ကိုမှီ၍ ပေါင်းစပ်လျက် ထားအပ်ကုန်သော လေးခုသော မုန့်ညက်စိုင်တို့ကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်လျက် တည်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဦးခေါင်းခွံ၏ အတွင်းဖက်အပြင်တို့ဖြင့်ရင်း၊ ဦးနှောက်အဖို့ဖြင့်ရင်း [၂၅၂] ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုဦးနှောက်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒ ပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့်တူသည်သာတည်း။

(၂၁) သည်းခြေ

၂၀၃။ ပိတ္တံ (သည်းခြေ)ဟူသည်ကား ဗဒ္ဓသည်းခြေခေါ် ဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေ, အဗဒ္ဓသည်းခြေခေါ် မဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေအားဖြင့် ၂-ပါးသော သည်းခြေတို့ပေတည်း။ ထိုတွင် ဗဒ္ဓသည်းခြေသည် အဆင်းအားဖြင့် ပြစ်ခ္ပသော သစ်မည်စည်ဆီ အဆင်းရှိ၏၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေသည် ညှီးသော တောင်ကျည်းပန်းအဆင်း ရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် နှစ်မျိုးလုံးပင် တည်ရာ အရပ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် ဗဒ္ဓသည်းခြေသည် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေသည် နှစ်ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာ အားဖြင့် အဗဒ္ဓသည်းခြေသည် ဆံပင် အမွေး သွား လက်သည်း ခြေသည်းတို့၏ အသားမှလွှတ်နေသော အရပ်ကိုရင်း၊ မာခြောက်နေသော အရေကိုရင်း ချန်ထား၍ကြွင်းသော တကိုယ်လုံးကို ဆီပေါက်သည် ရေ၌ ပြန့်သကဲ့သို့ ပြန့်နှံ့လျက် တည်၏၊ ယင်းအဗဒ္ဓသည်းခြေပျက်လျှင် မျက်စိမျှားဝါကုန်၏၊ မူးကုန်၏၊ ကိုယ်တုန်လှုပ်၏၊ ယားယံ၏။ ဗဒ္ဓသည်းခြေသည် နှလုံးနှင့်အဆုတ်တို့၏ အလယ်အကြား၌ အသည်းအသားကိုမှီ၍ တည်သော သပ္ပတ်ကြီးသီး အိမ်နှင့် တူသော သည်းခြေအိမ်၌ တည်၏၊ ယင်း ဗဒ္ဓသည်းခြေပျက်လျှင်

http://www.dhammadownload.com

သတ္တဝါတို့သည် ရှုးကုန်၏၊ ဖောက်ပြန်သောစိတ် ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အရှက်အကြောက်ကို စွန့်လျက် မပြုသင့်သည်ကို ပြုကုန်၏၊ မပြောသင့်သည်ကို ပြောကုန်၏၊ မကြံသင့်သည်ကို ကြံကုန်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သည်းခြေအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုသည်းခြေ၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၂) သလိပ်

၂၀၄။ သေမ့်(သလိပ်) ဟူသည်ကား ကိုယ်၏အတွင်း၌ တက္ခန်းစား-တစလယ်ပြည့်ပမာဏရှိသော သလိပ်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ဖြူ၏ ဝက်ခြေးပန့ဲရွက်ရည် အဆင်းရှိ၏[1]၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ် သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် အစာသစ်အိမ်ဟူသော ဝမ်းလ္ဘာအူခေါင်း၌ တည်၏၊ ယင်း သလိပ်သည် စားသောက်ဖွယ်စသည်ကို မျှိုသောအခါ[2] ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ရေ၌ ရေမှော်ရေညှိသည် သစ်သားဖြစ်စေ ခဲဖြစ်စေ ကျလျှင် နှစ်ခြမ်း ပြတ်ကွဲပြီးနောက် တဖန်ပြန်၍စေ့ကာ ရေကို ဖုံးလျက် တည်သကဲ့သို့ ထိုအတူပင် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်စသည် ကျလာသောအခါ နှစ်ခြမ်း ပြတ်ကွဲပြီးနောက် တဖန် အစာသစ်ကို ဖုံးလျက်တည်၏၊ ယင်းသလိပ်နည်းလျှင် ပြည်မှည့်သော

မှတ်ချက်

၁–ရှေစဉ်တိုင်းရှက်ရည်အဆင်း ရှိ၏-ဟူ၍လည်း နိဿယ၌ ပြန်၏။ ကာယာ-နုပဿနာကျမ်း၌မူ ထို နာဂဗလအပင်မျိုး မြန်မာပြည်၌ မရှိဟု ဆိုသည့်ပြင် သလိပ်၏ အဆင်းကို သနပ်သီးမှည့်, တမာသီးမှည့် အဆင်း ရှိ၏-ဟူ၍လည်း ပြဆိုထားလေသည်။

၂–မျှိုသော အခါ၌....ထို့အတူပင် စသည်၌ စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အနာကဲ့သို့ရင်း၊ကြက်ဥပုပ်ကဲ့သို့ရင်း ဝမ်းဗိုက်-အစာသစ်အိမ်သည် ပုပ်သော အနံ့ရှိလျက် အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်း၏။ ထို့ပြင် ထိုအစာသစ်အိမ်မှ တက်လာသော အနံ့ဖြင့် အဆန်လေသည်ရင်း၊ခံတွင်းသည်ရင်း အကောင်ပုပ် အနံ့ရှိ၏။ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း "သင်က အပုပ်နံ့ ထွက်သည် ဖဲခ္ခါ သွားပါ"ဟု အဆိုခံရတတ်၏။ ထို့ပြင် ယင်းသလိပ်သည် ပွါးမျှားရ၍ ထူထဲ ခြင်းသို့ ရောက်နေလျှင် ကျင်ကြီးတွင်း၌ အဖုံးပျဉ်ချပ်ကဲ့သို့ အပုပ်နံ့ကို အစာအိမ်၏ အတွင်း၌သာလျှင် ပိတ်ဆို့လျက် တည်၏။ အပိုင်းအခြား အားဖြင့် သလိပ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုသလိပ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၃) ပြည်

[၂၅၃] ၂၀၅။ ပုဗ္ဗော(ပြည်)ဟူသည်ကား ပုပ်သောသွေး၏ အစွမ်း အားဖြင့်ဖြစ်သော ပြည်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ဖျော့တော့ သော ဖက်ရွက်ယောင်အဆင်းရှိ၏၊ သူသေကောင်၌မူ ပြစ်ခ္ပါသော ထမင်းရည် အပုပ်အသိုး အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာသဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အရပ် အားဖြင့် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့်မူကား ပြည်၏ အမြဲတမ်းတည်ရာ မည်သည် မရှိပေ[1]၊ သစ်ငုတ် ဆူး လက်နက် မီးလျှံစသည် တို့ဖြင့် ထိခိုက်ခံရသော အကြင်အကြင် ကိုယ်အရပ်၌ သွေးသည် စုဝေး တည်နေလျက် ရင့်ကျက်၏၊ အိုင်းအမာ အဖုအလုံး စသည်တို့သည်မူလည်း

မှတ်ချက်

၁ – "ပြည်၏အမြဲတမ်းတည်ရာ မည်သည် မရှိပေ" ဟူသော ဤစကားဖြင့်ပင် မြန်မာဝါကျ ရှင်းနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် "အကြင် အရပ်၌ ထိုပြည်သည် စုဝေးလျက် တည်ရာ၏"ဟူသော အနိယတ်ဝါကျကို ချန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

(အကြင်အကြင် ကိုယ်အရပ်၌)ဖြစ်ပေါ် ကုန်၏၊ ထိုထို ကိုယ်အရပ်၌(ပြည်သည်)တည်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပြည်၏အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုပြည်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၄) သွေး

၂၀၆။ လောဟိတံ(သွေး)ဟူသည်ကား စုဝေးတည်နေသော သန္ဓိစိတသွေး,ရွှေရှားသွားနေသော သံသရဏသွေးအားဖြင့် ၂-ပါးသော သွေးတို့ပေတည်း။ ထိုတွင် သန္ဓိစိတသွေးသည် အဆင်းအားဖြင့် ချက်ထားပြီးသော ပြစ်ခွဲသော ချိပ်ရည်အဆင်း ရှိ၏၊ သံသရဏသွေးသည် ကြည်သောချိပ်ရည်အဆင်း ရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် နှစ်ပါးလုံးပင် တည်ရာအရပ်၏သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် သန္ဓိစိတသွေးသည် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ သံသရဏသွေးသည် ၂-ပါးသော အရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် သံသရဏသွေးသည် ဆံပင် အမွေး လက်သည်း ခြေသည်းတို့၏ အသားမှ လွတ်နေသော အရပ်ကိုရင်း၊ မာခြောက်နေသော အရေကိုရင်း ချန်ထား၍ ကြွင်းသော အလုံးစုံသော ဥပါဒိဏ္ဏကိုယ်ကို[1] ဓမနီမည်သော သွေးကြော ကွန်ရက်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ပြန့်နှံ့လျက် တည်၏၊ သန္ဓိစိတသွေးသည် အသည်းတည်ရာအရပ်၏ အောက်အဖို့ကို ပြည့်စေလျက် တကွန်းစားမျှ ရှိ၏၊ နှလုံး

မှတ်ချက်

၁ – ဥပ-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ကပ်နိုင်-စွဲလမ်းနိုင်သော ကံက+အာဒိဏ္ဍ-အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော ကမ္မဇရူပ် ဝိပါက်တရား=ဥပါဒိဏ္ဍ-တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ ကပ်နိုင်သော လောကီကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးတရား၊ ဤ၌ကား လူ၏ကိုယ်ကို ဆိုသောကြောင့် ကုသိုလ်ကံကြောင့်ဖြစ်သော ကမ္မဇရူပ် အပေါင်းကိုယ်ကို ဆိုသည်။ တနည်း–ငါ, ငါ့ကိုယ်ဟု ဒိဋ္ဌိတဏှာတို့ဖြင့် စွဲလမ်းအပ်သော ကိုယ်တွင်းသန္ဌာန်ရှိ ရူပ်အပေါင်းကို ဥပါဒိဏ္ဍ-ဟု ခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အညို့ အဆုတ်တို့၏ အထက်၌ အနည်းငယ်အနည်းငယ် ယိုလျက် အညို့နှလုံး အသည်း အဆုတ်တို့ကို စိုစွတ်စေလျက် တည်၏[1]၊ မှန်ပေ၏–ထိုသန္ဓိစိတသွေးက အညို့ နှလုံး စသည်တို့ကို မစိုစွတ်စေပါမူ သတ္တဝါတို့သည် ရေဆာကုန်၏[2]။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် သွေး၏အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုသွေး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝ ပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၅) ချွေး

၂၀၇။ သေဒေါ(ချွေး)ဟူသည်ကား အမွေးတွင်း စသည်တို့မှယိုထွက်သော အာပေါဓာတ်(အရည်ဓာတ်)ပေတည်း။ ထိုချွေးသည် အဆင်းအား

မှတ်ချက်

၁–လူ့ကိုယ်ထဲ၌ အဆုတ်က အထက်၌ တည်သည်၊ အသည်းက အဆုတ်၏ အောက်၌ တည်သည်၊ ဤသန္ဓိစိတသွေးသည် အသည်း၏အောက်၌ တည်ပြီးလျှင် ထို အဆုတ်ကိုပါ အနည်းငယ် အနည်းငယ် ယိုကျလျက် စိုစွတ်စေသည်-ဟု ဆိုသောစကားကို နားလည်ရန်ခက်၏။ ကာယာနုပဿနာ ကျမ်း၌လည်း အသိခက်သည်ဟု ညည်းညူပြီးလျှင် "အရပ်ရပ် ဆေးကျမ်း အနာတမီကျမ်းတို့၌လည်း ဤ သန္ဓိစိတသွေးရှိကြောင်း မလာမရှိ၊ နှလုံး ကျောက်ကပ် အဆုတ်တို့ကို ဤ သွေးအပေါက်အစက် မစိုမစွတ်လျှင် သတ္တဝါတို့ ရေမွတ်သိပ် ကုန်၏-ဟု ဆိုသောစကားသည်လည်း ဆေးကျမ်းတို့၌ဆိုသော စကားနှင့်မညီ၊ ဆေးကျမ်းတို့တွင်မူကား ပြည်အိတ်က ပြည်အထွက်နည်းလျှင်သာ ရေမွတ်သည်ဟု ဆိုကုန်၏"ဟူ၍ ဆိုထားလေသည်။ ယခုခေတ် သိပ္ပံဆရာတို့၏ ဖော်ပြချက်မျှား၌လည်း ဤသန္ဓိစိတသွေး အကြောင်းပြဆိုချက် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ ပြဆိုချက်မျှားသည် ထို ရှေးခေတ်က ထင်ရှားသော ကျမ်းတခုမှ ယူ၍ ရေးခဲ့လေသလောဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် ကြည်လင်သော နှမ်းဆီအဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ် သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။ တည်ရာအားဖြင့် သန္ဓိစိတသွေး၏ တည်ရာကဲ့သို့ ချွေး၏အမြဲတမ်းတည်ရာမည်သည် မရှိပေ။ စင်စစ်သော်ကား အကြင်အခါ၌ မီးပူ နေပူ ဥတုဖောက်ပြန်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကိုယ်သည် ပူ၏။ ထိုအခါ၌ ရေမှုန့်ပြီးခါမျှဖြစ်သော မည်မည္ဇတ် ဖြတ်ထားသည့် ကြာစွယ် ကြာရင်း ကုမုဒ္ဒရာကြာရိုးစည်း(မှ ရေယိုကျသ) ကဲ့သို့ အလုံးစုံသော ဆံတွင်း အမွေးတွင်း အပေါက်အကြားတို့မှ (ချွေး) ယိုထွက်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုချွေး၏သဏ္ဌာန်ကိုလည်း ဆံတွင်း အမွေးတွင်း အပေါက်အကြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်၏။ ဆက်ဦးအုံ-ချွေးကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီသည် ဆံတွင်း အမွေးတွင်း အပေါက်အကြားတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ချွေးကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ [၂၅၄] အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ချွေး၏အဖျိုဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုချွေး၏သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝ ပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၆) အဆီခဲ

(၂၀ဂ)။ မေဒေါ(အဆီခဲ)ဟူသည်ကား ခဲသောအဆီပေတည်း။ ထိုအဆီခဲသည် အဆင်းအားဖြင့် ခြမ်းအပ်သောနန္ဒင်းသားအဆင်းရှိ၏။ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် "ကိုယ်ကာယဆူဖြိုးသောသူမှာ အရေနှင့်အသားတို့၏အကြား၌ နန္ဒင်းရောင်ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်းကို ထည့်ထားသကဲ့သို့ သဏ္ဌာန်ရှိ၏။ ကိုယ်ကာယပိန်သောသူမှာ သလုံးသား ပေါင်သား ကျောက်ဆူးရိုးကိုမှီသော ကျောက်ကုန်းသား ဝမ်းပြင်းသားဟူသော ဤအသားတို့ကို မှီ၍ နှစ်ထပ်သုံးထပ်ပြုလျက်ထားသော နန္ဒင်းရောင်ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်းသဏ္ဌာန် ရှိ၏။ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏။ တည်ရာအားဖြင့် ဝသောသူအား တကိုယ်လုံးကို ပြန့်လျက်, ပိန်သောသူအား သလုံးသားစသည်တို့ကိုမှီ၍တည်

http://www.dhammadownload.com

၏၊ အဆီအစေးဟု ခေါ်ခြင်းသို့ ရောက်သော်လည်း ယင်းအဆီခဲကို အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိခြင်းကြောင့် ခေါင်းလိမ်းဆီ အကျိုးငှါလည်း မယူကုန်၊ နှာခေါင်းဆီစသည် အကျိုးငှါလည်း မယူကုန်၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အောက်ဖက်၌ အသားဖြင့်, အထက်ဖက်၌ အရေဖြင့်, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင်၌ အဆီခဲအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအဆီခဲ၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၇) မျက်ရည်

၂၀၈။ အဿု (မျက်ရည်) ဟူသည်ကား မျက်စိတို့မှ ယိုထွက်သော အာပေါဓာတ်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ကြည်သောနှမ်းဆီ အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် မျက်တွင်းတို့၌ တည်၏၊ သို့သော်လည်း ဤမျက်ရည်သည် သည်းခြေအိမ်၌ သည်းခြေကဲ့သို့ မျက်တွင်းတို့၌ အခါခပ်သိမ်း စုဝေးလျက် တည်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အကြင်အခါ၌ သတ္တဝါတို့သည် ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကုန်လျက် သည်းစွာရယ်ရှင်ကုန်၏၊ နှလုံးမသာဖြစ်ကုန်လျက်(မူလည်း) ငိုကြွေးမြည်တမ်းကုန်၏၊ မျက်ရည်ကျစေနိုင်သည့် ထိုသို့သဘောရှိသော မလျော်သော အစာကိုမူလည်း စားသုံးမိကုန်၏၊ အကြင်အခါ၌မူလည်း ထိုသတ္တဝါတို့၏ မျက်စိတို့ကို မီးခိုး မြူ ဖုံမှုန့်စသည်တို့က ထိပါးနှိပ်စက်ကုန်၏၊ ထိုအခါ၌ ဤဆိုခဲ့သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်းနှင့် မသင့်လျော်သောအစာ ဥတုတို့ကြောင့် (ထိုမျက်ရည်သည်) ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် မျက်တွင်းတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်မူလည်း တည်၏ ယိုထွက်မူလည်း ယိုထွက်၏၊ ဆက်ဦးအုံ့-မျက်ရည်ကို သိမ်းဆည်းသော ယောဂီသည် မျက်တွင်းတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် မျက်ရည်၏ အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား

http://www.dhammadownload.com

ထိုမျက်ရည်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၈) ဆီကြည်

၂၀၉။ ဝသာ (ဆီကြည်) ဟူသည်ကား မခဲမှ၍ ကျေနေသောဆီ ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် အုန်းဆီအဆင်းရှိ၏၊ ထမင်းချိုး (ထမင်းရည်)၌ သွန်းလောင်းထားသော ဆီအဆင်းရှိသည်ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ရေချိုးသောအခါ၌ ကြည်သောရေ၏အထက်၌ လည်နေသော ဆီပေါက်၏ ပို့ဟန်သဏ္ဌာန်ရှိ၏[1]၊ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါး သောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့်(ဆိုလျှင်) အမျှားအားဖြင့် လက်ဖဝါးအပြင် လက်ဖမိုး ခြေဖဝါးအပြင် ခြေဖမိုး နှာခေါင်းဖု နဖူး ပခုံး စွန်းတို့၌ တည်၏၊ ဆက်ဦးအုံ-ဤဆီကြည်သည် ဆိုခဲ့သော ဤအရပ်တို့၌ အခါခပ်သိမ်း ကျေသည် ပျော်သည်သာလျှင်ဖြစ်လျက် တည်နေသည် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အကြင်အခါ၌ မီးပူ နေပူ ဥတုတို့ထူးခြား ဖောက်ပြန်ခြင်း သွေးလေစသော ဓာတ်တို့၏ ထူးခြား ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ကြောင့် ထိုဆိုခဲ့သော အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့သည် [၂၅]ဖြစ်သော အပူဌေ ရှိကုန်၏ (ဝါ-ပူကုန်၏)၊ ထိုအခါ ထိုအရပ်တို့၌ ရေချိုးစဉ်မှာ ကြည်သောရေပေါ်၌ အဆီပေါက်၏ ပို့သွားခြင်းကဲ့သို့ (ဤဆီကြည်သည်) ထိုမှဤမှ ရွှေရှား၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဆီကြည်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြား

မှတ်ချက်

၁–ပရိဗ္ဗမန္တသိနေဟဗိန္ဒုဝိသဒ္ဒသဏ္ဌာနာ-ဟူသော ပုဒ်ကို အစဉ်အတိုင်း ပြန်ထားချက် ဖြစ်သည်။ ဝိသဒ္ဒံ ဟုတ္တာ ပရိဗ္ဗမန္တသိနေဟဗိန္ဒုသဏ္ဌာနာ-ဟူသော ဋီကာဖွင့်ပြချက်အရအားဖြင့် ပို့လျက် လည်နေသော ဆီပေါက် သဏ္ဌာန် ရှိ၏-ဟူ၍လည်း ပြန်နိုင်၏။

http://www.dhammadownload.com

လျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုဆီကြည်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၂၉) တံထွေး

၂၁၀။ ခဋ္ဌော(တံထွေး) ဟူသည်ကား ခံတွင်းထဲ၌ အမြုပ်နှင့်ရောသောအာပေါဓာတ်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့်ဖြူ၏ ရေမြုပ်နှင့် တူသော အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ ရေမြုပ်သဏ္ဌာန်ရှိသည်ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် နှစ်ဖက်သောပါးစောင်တို့မှ သက်ဆင်း၍ လျှာ၌ တည်၏၊ ဆက်ဦးအုံ-ဤတံထွေးသည် ဤဆိုခဲ့သော ပါးစောင် လျှာတို့၌ အခါခပ်သိမ်း စုဝေးလျက် တည်နေသည်ကား မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အကြင်အခါ၌ သတ္တဝါတို့သည် တံထွေးဖြစ်ဖွယ် ထိုသို့သဘောရှိသော အစာအာဟာရကို မြင်မူလည်းမြင်ကုန်၏ အမှတ်ရမူလည်း အမှတ်ရကုန်၏၊ အပူ အခါး အစပ် အငန် အချဉ်တို့တွင် တစုံတခုကိုမူလည်း ခံတွင်း၌ထည့်ကုန်၏၊ သို့မဟုတ် အကြင်အခါ၌ ထိုသတ္တဝါ၏ နှလုံးသည် မကျန်းမမာနာ၏(ဝါ-ဖောက်ပြန်၏)၊ တစုံတရာ၌မူလည်း စက်ဆုပ်ခြင်းဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ တံထွေးသည် ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် နှစ်ဖက်သောပါးစောင်တို့မှ သက်ဆင်း၍ လျှာ၌တည်ပေသည်၊ အထူးမှတ်ဖွယ်ကား- ဤတံထွေးသည် လျှာဖျားဌ ပါး၏ ကဲ့၏၊ လျှာရင်း၌ ပြစ်ချ၍၊ ထို့ပြင် ခံတွင်း၌ထည့်လိုက်သော မှုံဆန်းကိုဖြစ်စေ, ဆန်ကိုဖြစ်စေ, အခြားခဲဖွယ်တစုံတခုကိုဖြစ်စေ[1] မြစ်ထဲက သဲသောင်ပြင်၌ လက်ယက်တွင်းငယ်ကဲ့သို့ ကုန်ခြင်းသို့ မရောက်မူ၍သာလျှင် စိုစွတ်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပေ၏။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–တစုံတခုကို ဖြစ်စေ....စိုစွတ်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တံထွေးအဖြိုဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်။ ဤသည်ကား ထိုတံထွေး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဂပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့်တူ သည်သာတည်း။

(၃၀) နှပ်

၂၁၁။ သိသ်ဘာဏိကာ(နှပ်)ဟူသည်ကား (မတ္ထလုင်္ဂတော) ဦးနှောက်မှ ယိုထွက်ကျသော မစင်ကြယ်သော အရာပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် နုသောထန်းသီးဆံအဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ် သဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အထက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် နှာခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်၏၊ ဆက်ဦးအံ့—ဤနှပ်သည် ထိုနှာခေါင်းဖုတို့၌ အခါခပ်သိမ်း စုဝေးလျက် တည်နေသည်ကား မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား ဥပမာအားဖြင့် ပြရလျှင် လူတယောက်သည် ပဒုမ္မာကြာဖက်၌ နို့ခမ်းကိုထုပ်ပြီးလျှင် အောက်ဖက်၌ ဆူးဖြင့်ထိုးဖောက်ရာ၏၊ ထိုအခါ ၎င်းအပေါက်ဖြင့် နို့ခမ်းရည်ကြည်သည်လျှောချ ပြင်ဖက် အောက်ဖက်သို့ ကျရာသကဲ့သို့ ဤအတူပင်လျှင် အကြင်အခါ၌ သတ္တဝါတို့သည် ငိုကုန်၏၊ ထူးခြားဖောက်ပြန်သော အစာ ဥတုတို့၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဓာတ်ချောက်ချားခြင်းရှိကုန်သည်(၀ါ-ဓာတ်ဖောက်ပြန်ကုန်သည်)မူလည်း ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုအခါ၌ ဦးခေါင်းအတွင်းမှ သလိပ်ပုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဦးနှောက်သည် လျှောကျပြီးလျှင် အာခေါင်ထိပ်မှ အပေါက်အကြားဖြင့် သက်ဆင်း၍ နှာခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်မူလည်း တည်၏ ယိုထွက်မူလည်း ယိုထွက်၏[1]၊ ဆက်ဦးအံ့—နှပ်ကိုသိမ်းဆည်းသော ယောဂီ

မှတ်ချက်

၁–ယခုခေတ် ဆေးကျမ်း သိပ္ပံကျမ်းတို့၌မူ နှာရည်အိတ်ကလေးများမှ နှာရည်ထွက်ကျကြောင်း ပြဆိုကြသည်၊ ဦးနှောက်က ပျက်၍ နှာရည် ဖြစ်ကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

သည် နှာခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်သည်၏ အစုမ်းအားဖြင့် သာလျှင် သိမ်းဆည်းအပ်၏၊ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နှပ်အဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက် ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုနှပ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၃၁) အစေး

[၂၅၆] ၂၁၂။ လသိကာ(အစေး)ဟူသည်ကား ကိုယ်ထဲ၌ အရိုးဆက်တို့၏အကြားဌ၌ ကျိုချဲ့သော အစေးပုပ်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် မဟာလှေခါးပင်၏ အစေးနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် တည်ရာအရပ်သဏ္ဌာန် ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် ၂-ပါးသောအရပ်တို့၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် အရိုးဆက်တို့၏ နယ်ဆီကိစ္စကိုပြီးစေလျက် တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အရိုးဆက်တို့၏အကြားဌ၌ တည်၏၊ အထူးကား ဤအစေးနည်းသောသူမှာ ထစဉ် ထိုင်စဉ် သွားစဉ် ဆုတ်စဉ် ကွေးစဉ် ဆန့်စဉ် အရိုးတို့သည် ခင့်ခင့်-ဂုတ်ဂုတ် မြည်ကုန်၏၊ လက်ဖျစ်သံကိုပြုလျက် သွားလာသကဲ့သို့ရှိတတ်၏၊ တယူဇနာ နှစ်ယူဇနာခန့်မျှ ခရီးသွားမိလျှင် ဝါယောဓာတ်သည် ပျက်တတ်၏၊ ကိုယ်(အင်္ဂါ)တို့သည် ဆင်းရဲပင်ပန်းကုန်၏။ (ဤအစေး) များသောသူမှာမူ ထခြင်း ထိုင်ခြင်း စသည်တို့(ကို ပြုသောအခါ)၌ အရိုးတို့သည် ခင့်ခင့်-ဂုတ်ဂုတ် မမြည်ကုန်၊ ရှည်ဝေးသောခရီးကို သွားပြီးသော်လည်း ဝါယောဓာတ်သည် မပျက်၊ ကိုယ်(အင်္ဂါ)တို့သည် မဆင်းရဲ မပင်ပန်းကုန်။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် အစေးအဖို့ဖြင့် ပိုင်းခြား

မှတ်ချက်

ကိုမူ ပြဆိုခြင်း မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ အဆိုသည် ထိုရှေးခေတ်ကထင်ရှားသော ကျမ်းတခုမှ ယူ၍ ဆိုခဲ့လေသလောဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

လျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုအစေး၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(၃၂) ကျင်ယမ်

၂၁၃။ မုတ္တံ(ကျင်ယမ်)ဟူသည်ကား ကျင်ယမ်ရည်-ဆီးရည်ပေတည်း။ ၎င်းသည် အဆင်းအားဖြင့် ပဲကြီးပြာရည်အဆင်းရှိ၏[1]၊ သဏ္ဌာန်အားဖြင့် မှောက်ထားသည့် ရေအိုးအတွင်း၌ရှိသော ရေသဏ္ဌာန်ရှိ၏၊ အရပ်အားဖြင့် အောက်အရပ်၌ ဖြစ်၏၊ တည်ရာအားဖြင့် ဆီးအိမ်စည်ဖောင်း၏အတွင်း၌ တည်၏၊ ဆည်းအိမ်မည်သည်မှာ စည်ဖောင်းဖုလုံးကို ဆိုသည်၊ ယင်းစည်ဖောင်း၌ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် တံစီးတွင်း၌[2] ထည့်ထားသော ရေဝင်ပေါက်မရှိသည့် ယဝနဃဋ္ဌခေါ် ရေစစ်အိုး၌[3] တံစီးရည်သည် ဝင်သကဲ့သို့ သို့သော်

မှတ်ချက်

၁–ပဲကြီးပြာရည်-ဟူသော အနက်သည် မာသခါရ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ဋီကာ၌ "အမြစ်နှင့်တကွ ပဲကြီးပင်ကို မီးရှို့၍ ပြာကို စစ်ပြီးယူသော အရည်သည် မာသခါရမည်၏"ဟု ပြဆိုထား၏။ ကာယာနုပဿနာကျမ်း၌ ကား မာသ်ပဲကို မီးဖုတ်၍ ပြာကို ရေနှင့်ဖျော်ပြီးလျှင် စစ်၍ ယူထားရာ ကြည်လင်သော အရည်အဆင်း ရှိ၏"ဟု ပြဆိုပြီးလျှင် တပင်လုံးကို မီးဖုတ်၍ ပြာကို စစ်၍ယူသော ပဲပြာရည်အဆင်း ရှိ၏"ဟူသော အနက်ကို မယူသင့်ဟူ၍လည်း ပယ်မြစ်သွားလေသည်။

၂–ပန်းကန်ခွက်ယောက် ဆေးကြောရေနှင့် ကိုယ်ဝန်အညစ်အကြေးစသည်တို့ကို စွန့်သွန်ရာဌာနသည် (စန္ဒနိကာ) တံစီးတွင်းမည်၏။ (ဋီကာ) ဤဋီကာနှင့်အညီ အညစ်အကြေးရေပုပ် ရေသိုးတို့၏တည်ရာ ကျင်းချိုင့်ကို တံစီးတွင်းခေါ်သည်။

၃–ယဝနဃဋ္ဌမည်သော ရေစစ်အိုးသည် ပင်ကို ပကတိအားဖြင့်ပင် ဝင်ပေါက်မရှိသည်သာ၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် (အမုခေ)ဝင်ပေါက်မရှိသော-ဟု ဝိသေသန

http://www.dhammadownload.com

ၜင်း၏ ဝင်ရောလမ်းပေါက်သည် မထင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ကိုယ်မှ ကျင်ငယ်သည် ဝင်၏၊ သို့သော် ၜင်း၏ ဝင်ရောလမ်းပေါက်ကား မထင်ပေ[1]၊ ထွက်ပေါက်လမ်းကား ထင်ရှားပေ၏၊ ယင်းစည်ဖောင်းသည် ကျင်ငယ်ဖြင့် ပြည့်လတ်သော် "ကျင်ငယ်စွန့်မည်"ဟု သတ္တဝါတို့၏ အားထုတ်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဆီးအိမ်စည်ဖောင်း၏ အတွင်းအရပ်ဖြင့်ၜင်း၊ ကျင်ငယ်အဖို့ဖြင့်ၜင်း ပိုင်းခြားလျက်ရှိသည်၊ ဤသည်ကား ထိုကျင်ငယ်၏ သဘာဝပရိစ္ဆေဒပေတည်း။ ဝိသဘာဝပရိစ္ဆေဒသည်ကား ဆံပင်တို့နှင့် တူသည်သာတည်း။

(ဤတွင် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပုံ ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

မ–ရခြင်း၏အကြောင်းကား အကြောင်ရေစစ်အိုးမှာ စူးဖျားမျှသော်လည်း ရေဝင်စရာ အနာအဆာ အပေါက်မရှိ၊ ထိုသို့သော ရေစစ်အိုးကောင်းကို ပြခြင်းငှါ "အမုခေ ယဝနဃဋ္ဌေ-ဝင်ပေါက်မရှိသော ယွန်းလူမျိုးတို့၏ ရေစစ်အိုး၌"ဟူ၍ ဆိုပေသည်။ (ဋ္ဌိကာ) ယင်း ရေစစ်အိုးသည် ယခုကာလ၌ အိုးအုံကြီး၍ ပုလင်းပုကြီးသဖွယ် မြေညက်ဖြင့် ပြုလုပ်၍ မီးဖုတ်ထားသော ရေစစ်အိုးမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ရေစစ်အိုးကို သောက်ရေအိုးထဲ၌ ချထားရသည်၊ ထိုရေစစ်အိုးထဲသို့ စိမ့်၍ဝင်သော ရေကိုငှဲ့ ယူ၍ သောက်ကြရ၏။ ထိုရေစစ်အိုးကို ရှေးခေတ်က ယဝန-ယောန-ယောနက-ဟု ခေါ်သော ယွန်း-ဂရိတ်-ပါးရှားလူမျိုး ပသီလူမျိုးတို့ကစ၍ သုံးစွဲခဲ့သောကြောင့် ယင်းကို ယဝနဃဋ္ဌ-ယဝနအိုးဟု ခေါ်တွင်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ၏။ ယင်းမှာ ပုလင်းကဲ့သို့ ရေထုတ်ရန် မျက်နှာဝအပေါက်ရှိသော်လည်း ရေဝင်ရန်အပေါက် ထင်ရှားမရှိပေ၊ စိမ့်၍သာ ဝင်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အမုခေ-ရေဝင်ပေါက်မရှိဟု ဆိုပေသည်။

၁–ဆီးအိမ်၌ ကျင်ငယ်ဝင်စရာ လမ်းပေါက်မရှိ-ဟူသော ဤစကားမှာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မြင်နိုင်အောင် အထင်အရှားမရှိခြင်းကို ရည်၍ အဋ္ဌကထာဆရာတို့

http://www.dhammadownload.com

ရှုဆင်ခြင်ပုံနှင့် တိုးတက်ပုံ

၂၁၄။ ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆံပင်အစရှိကုန်သော ၃၂-ကောဋ္ဌာသတို့ကို အဆင်း,သဏ္ဌာန်,အရပ်,တည်ရာ,အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် "အစဉ်အတိုင်း ရွတ်ဆိုနှလုံးသွင်းခြင်း, မမြန်လွန်းသောအားဖြင့် ရွတ်ဆိုနှလုံးသွင်းခြင်း"အစရှိသောနည်းဖြင့် အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အနံ့, မှီရာအကြောင်း, တည်ရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါး အပြားအားဖြင့် "စက်ဆုပ်ဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်"ဟု နှလုံးသွင်းသော ၂

မှတ်ချက်

ဆိုကြသည်ဟု ယူရာ၏။ ယခုခေတ် အနောက်တိုင်းဆရာတို့က ကျင်ငယ်ဖြစ်လာပုံကို ပြထားကြသည်မှာ အစာသစ်အိမ်မှ အတောင်အတန် ကြေညက်ပြီးသော အစာသည် အူငယ် အူခွေသို့ရောက်သည်၊ ထိုအူငယ်အတွင်း၌လည်း အစာကို ထပ်၍ ချေသည်၊ ထိုသို့ ချေရင်းပင် အူငယ်၏အတွင်း နံရံများ၌ ရှိသော ဗိလိုင်ခေါ် အသားမျှင် အသားဖုကလေးများက အသွေး စသည်ဖြစ်စေနိုင်သော ရသဓာတ်ခေါ် အရည်အနှစ်များကို စုတ်ယူပြီးလျှင် သွေးကြောဇယ်အဆင့်ဆင့်ဖြင့် သွေးကြောမကြီးများသို့ ပို့ပေးသည်၊ ထိုသွေးကြောမကြီးတို့မှ သွေးကြောကြီး ၂-ခုသည် ကျောက်ကပ် ၂-ခုသို့ သွေးများကို ပို့ပေးသည်၊ ကျောက်ကပ် တခု တခု အတွင်း၌ အညစ်အကြေးများကို စစ်ထုတ်ရန် ကရိယာများ တသန်းမက အသီးအသီး ရှိ၍ ထိုကရိယာများဖြင့် စီးဝင်လာသော သွေးထဲမှ အညစ်အကြေးရေများကို စစ်ထုတ်ပြီး ဆီးကြောပိုက် ၂-ခုဖြင့် ဆီးအိမ်သို့ ပို့ပေးသည်၊ ထိုဆီးအိမ်စည်ဖောင်းမှ တဖန် ဆီးလမ်းကြောင်းပိုက်ဖြင့် ပဿာဝမဂ်သို့ ထွက်သည်-ဟု ရှုပ်ပုံများနှင့်တကွ ပြထားကြလေသည်။ ထိုအလိုအားဖြင့် ဆီးအိုမ်မှာ ဝင်ပေါက် ၂-ခုရှိ၍ ထွက်ပေါက် တခုရှိသည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။

၁–အဆင်းသဏ္ဌာန် စသော ငါးပါးအပြားအားဖြင့်-ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

၂–ဤစကားဖြင့် ရှုပုံကို ပြသည်။ ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်လိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ ဆံပင်စသည်တို့ကို အဆင်း, သဏ္ဌာန်,

http://www.dhammadownload.com

ယောဂီအား အမည်ပညတ်ကို လွှန်မြောက်သည်၏ အဆုံး၌ ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် မျက်စိကောင်းသော ယောကျ်ားအား အဆင်းအရောင် သုံးဆဲ့ နှစ်မျိုးရှိကုန်သော ပန်းတို့၏ တခုတည်းသောချည်ဖြင့် သီကုံးထားသော ပန်းကုံးကို ကြည့်ရှုနေလျှင် ပန်းအားလုံးတို့သည် မရှေးမနှောင်း တပြိုင် နက်လိုပင် ထင်ရှားပေါ်နေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် "ဤကိုယ်ထဲ၌ ဆံပင်တို့ ရှိကြ၏" ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဤကိုယ်ကို (ဉာဏ်ဖြင့်) ကြည့်ရှုနေစဉ် ထို အလုံးစုံသော ကောဋ္ဌာသတရားတို့သည် [၂၅၇] မရှေးမနှောင်း တပြိုင် နက်လိုပင် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မနသိကာရကောသလ္လကို ပြဆိုသောစကား (နှာ ၂၆၇)၌ "ချ၍ပြအံ့—အားထုတ်ခါစ ယောဂီအား ဆံပင်ဟု နှလုံးသွင်းလျှင် နှလုံးသွင်းမှုသည် (နှုတ်တက်ရနေသည့်အတိုင်း) သွား၍ ကျင်ငယ်ဟူသော အဆုံးကောဋ္ဌာသသို့သာလျှင် ဆိုက်၍ တည်၏" ဟူ၍ ငါဆိုခဲ့ပေသည် ၁။

မှတ်ချက်

အထက်အောက်အရပ်, တည်ရာ, အပိုင်းအခြားဟူသော ငါးပါးဖြင့် ပိုင်းခြား ဆုံးဖြတ်၍ သိနားလည်စေရမည်။ ထို့နောင် ရှုဆင်ခြင်သောအခါ၌ အဆင်း စသည်ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းပုံကို နှလုံးသွင်းရ-ရှုဆင်ခြင်ရမည်၊ ထိုသို့ နှလုံးသွင်း ရှုဆင်ခြင်နေသော ယောဂီမှာ-ဟု ဆိုလို၏။

၁–"အဆုံးကောဋ္ဌာသသို့သာလျှင် ဆိုက်၍ တည်၏" ဟူသော ဤစကားကို "(နှုတ်တက်ရနေသော)ကမ္မဋ္ဌာန်းပါဠိသို့အစဉ် လျှောက်သဖြင့် အားထုတ် ခါစ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဖြစ်၏"ဟု ယူတော်မူ၍ ဆိုပေ သည်။(ဋီကာ)ဤဋီကာနှင့် အညီပင် ယင်းနှာ ၂၆၇-၌ (ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိအနု-သာရေန)ဟူသော ဋီကာအဆိုကိုပါ လက်သည်းကွင်းဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်၊ ထို ဖော်ပြချက်အတိုင်းပင် ဤ၌လည်း ပြဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤအရာ၌မူ အဋ္ဌကထာအဆိုသည် နှုတ်တက်ရသည့်ပါဠိကို အစဉ်လျှောက်၍ သွားခြင်းကို ရည်, မရည် စဉ်းစားရန်ရှိသေး၏။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် အကယ်၍ အပြင်ပ သူတပါးသန္တာန်၌လည်း (ငါ့သန္တာန်မှာ လိုပင် စက်ဆုပ်ဖွယ်ချည်းဟု) နှလုံးသွင်းမှုကို ပုံတူပြု၍ ဆောင်ငြားအုံ၊ ထိုသို့ဆောင်လျှင် ထိုယောဂီအား ဤဆိုခဲ့သည်အတိုင်း ကောင်ဌာသ အားလုံးတို့ ထင်ကြသောအခါ၌[1] လှည့်လည်သွားလာနေကုန်သော လူ တိရစ္ဆာန် စသည်တို့သည် သတ္တဝါ၏အခြင်းအရာကို စွန့်ကုန်၍ (ဝါ-သတ္တ ဝါ၏ အခြင်းအရာ ကင်းကုန်လျက်) စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်ဌာသ အစုအပုံ၏ အနေအားဖြင့်သာလျှင် ထင်ပေါ်ကုန်၏။[2] ထိုလူ တိရစ္ဆာန်စသည်တို့ စား မျိုသော စားဖွယ် သောက်ဖွယ်စသည်သည်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်ဌာသ အစုအပုံထဲ၌ ထည့်(အပ်)သကဲ့သို့ ထင်ပေါ်လေသည်။

ထိုအခါ အစဉ်ကို စွန့်ခြင်းစသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် "စက်ဆုပ်ဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ်"ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂီအား အစဉ် (အတိုင်း တိုးတက်သော)အားဖြင့် အပွနာသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ ဆံပင်စသည်တို့၏ အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အရပ်, တည်ရာ, အပိုင်း အခြားတို့၏အစွမ်းဖြင့် ထင်ခြင်းသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ပေတည်း။ ခပ်သိမ်း သော အခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်၏အစွမ်းဖြင့် (ဝါ-စက်ဆုပ်ဖွယ် ဟု) ထင်ခြင်းသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်ပေတည်း။ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို (ဝါ-ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော နှလုံးသွင်းမှုကို) အထပ်ထပ်မှီဝဲလျက် ပွါးစေသော ယောဂီအား ရှေးဦး ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း တို့၌ကဲ့သို့ ပဌမစျာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် အပွနာသည် ဖြစ်၏။

ထိုအပွနာသည် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ကောင်ဌာသ တခုတည်းသာလျှင် ထင်ရှား၏၊ သို့မဟုတ် (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်) တခုသော ကောင်ဌာသ၌

မှတ်ချက်

၁-ထင်ကြသောအခါ၌.....ထင်ပေါ်ကုန်၏၊.....ထင်ပေါ်လေသည်-ဟုစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အပွနာသို့ ရောက်ပြီးလျှင် တဖန် အခြားကောင္ဘသည် အားထုတ်ခြင်းကို မပြုတော့ပေ၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးအား အပွနာတပါးသာ ဖြစ်သည်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အားမူ မျှားစွာကုန်သော ကောင္ဘသတို့သည် ထင်ကုန်၏၊ သို့မဟုတ် (အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်) တခုသော ကောင္ဘသည် စျာန်သို့ရောက်ပြီးလျှင် တဖန် အခြားကောင္ဘသည်လည်း အားထုတ်ခြင်းကို ပြု၏၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးအား (ထင်သော သို့မဟုတ် နှလုံးသွင်းသော) ကောင္ဘသအရေအတွက်အားဖြင့် ပဌမစျာန်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ မလ္လကထေရ်အား(ဖြစ်ကုန်သ)ကဲ့သို့ပေတည်း။

တဆင့်ကြားဘူးသည်မှာ ထို မလ္လကထေရ်အရှင်သည် ဒီဃနိကာယ်ဆောင် အဘယထေရ်ကို လက်ခံကိုင်၍ "ငါ့ရှင် အဘယ ဤ ပြဿနာကို မှတ်ယူပါဦး"ဟု ဆိုပြီးလျှင် "မလ္လကထေရ်ဟာ ၃၂-ပါးသော ကောင္ဘသတို့၌ ၃၂-ပါးသော ပဌမစျာန်တို့ကို ရသည်၊ အကယ်၍ ညဉ့်မှာ စျာန်တပါး နေ့မှာ စျာန်တပါး ဝင်စားလျှင် လဝက်-လခွဲကျော်ဖြင့် (၀၊-၁၇-ရက်ဖြင့်)တဖန်ပြန်၍ ဝင်စားရသည်၊ အကယ်၍ နေ့စဉ် စျာန်တပါးကိုသာ ဝင်စားပါမူကား တလကျော်ဖြင့် တဖန်ပြန်၍ ဝင်စားရသည်"ဟု ဆိုသတတ်။

ဆက်ဦးအံ့–ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပဌမစျာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးစီးခြားသော်လည်း ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဆင်း, သဏ္ဌာန်စသည်တို့၌ သတိ၏ အားစွမ်းဖြင့် ပြီးစီးသောကြောင့် ကာယဂတာသတိဟူ၍ (သတိဖြင့် ပဓာနပြု၍)ဆိုအပ်ပေသည်။

အကျိုးကား—ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သော ရဟန်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း, ဘာဝနာတို့၌ မပျော်မွေ့ခြင်းနှင့် ကာမဂုဏ်၌ ပျော်မွေ့ခြင်းတို့ကို နှိမ်နင်းနိုင်ပေ၏၊ ထိုရဟန်းကို (ထို)မပျော်မွေ့ခြင်းနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ပျော်မွေ့ခြင်းက မနှိမ်နင်းနိုင်ပေ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော မပျော်မွေ့ခြင်း, ပျော်မွေ့ခြင်းကို နှိမ်နင်း၍ နှိမ်နင်း၍ နေနိုင်ပေ၏။ ဘေးငယ် ဘေးကြီးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏။ ထိုရဟန်းကို ဘေးငယ် ဘေးကြီးက မနှိပ်စက်နိုင်ပေ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးငယ် ဘေးကြီးကို နှိမ်နင်း၍ နှိမ်နင်း၍ နေနိုင်ပေ၏။ အအေးကို သည်းခံနိုင်ပေ၏။ [၂၅၈] အပူကို အစာဆာခြင်းကို ရေဆာခြင်းကို မှက် ခြင် လေ နေပူ မြွေ ကင်းတို့၏ ကိုက်ခဲထိပါးခြင်းအတွေ့တို့ကို (သည်းခံနိုင်ပေ၏) မကောင်းသဖြင့် ပြောဆိုကုန်သော မကောင်းသဖြင့် ရောက်လာကုန်သော စကားဆိုးတို့ကို (သည်းခံနိုင်ပေ၏)၊ ကိုယ်ထဲ၌ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ပြင်းထန်ကြမ်းတမ်းကုန်သော မခံသာကုန်သော သာယာဖွယ်ကင်းကုန်သော မနှစ်မြို့ဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော သေစေနိုင်လောက်ကုန်သော ဆင်းရဲဝေဒနာတို့ကို သည်းခံနိုင်သော သဘောရှိပေ၏။ ဆံပင် စသည်တို့၏ အညိုရောင် အဝါ အနီ အဖြူ ဟူသော အဆင်းအထူးကိုမှီ၍ ဈာန်ငါးပါးတို့ကို ရနိုင်ပေ၏။ အဘိညာဉ်တို့ကို ထိုးထွင်းသိနိုင်ပေ၏ ရနိုင်ပေ၏။

ထို (သို့ မပျော်မွေ့မှု ပျော်မွေ့မှုကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းမှစ၍ ဈာန်လေးပါးနှင့် အဘိညာဉ်တို့ကို ရသည်တိုင်အောင် မျှားစွာသော အကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် အမြော်အမြင်ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မျှားပြားသော အကျိုးအာနိသင်နှင့် ပြည့်စုံသော ဤကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို မမေ့မလျော့ပဲ စင်စစ်မှန်စွာ အားထုတ်ရာတော့သတည်း။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

http://www.dhammadownload.com

၉-အာနာပါနဿတိပွါးပုံပြဆိုချက်

၂၁၅။ ယခုအခါ၌[1] မြတ်စွာဘုရားသည်[2]—

"ရဟန်းတို့ ဤ အာနာပါနဿတိ သမာဓိသည်လည်း ပွါးစေ(အပ်)လျှင် အကြိမ်များစွာပြု(အပ်)လျှင် ငြိမ်သက်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေ၏ မွန်မြတ်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေ၏ သွန်းထည့်အပ်သည်လည်း မရှိပေ ချမ်းသာသော နေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ပေါ်လာကုန် ပေါ်လာကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း တခဏချင်းပင် ကွယ်ပျောက်စေနိုင်ပေ၏ ငြိမ်းစေနိုင်ပေ၏"ဟု—

ဤသို့ ချီးမွမ်းတော်မူပြီးလျှင်—[2]

(ကထံ ဘာဝိတော စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓိ ကထံ ဗဟုလီကတော သန္တော စေဝ ပဏီတော စ အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရော၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ စ ပါပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတိ ဝူပသမေတိ။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ နိသီဒတိ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတ္မာ ဥဇုံ ကာယံ ပဏိဓာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတ္မာ၊ သော သတောဝ အဿသတိ သတောဝ ပဿသတိ။ ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော ဒီဃံ အဿသာမီတိ ပဇာနာတိ။ ဒီဃံ ဝါ ပဿန္တော ။ပ။ ရဿံ ဝါ အဿသန္တော ရဿံ အဿသာမီတိ

မှတ်ချက်

[1]—ယခုအခါ၌....ပွါးစေပုံနည်းသည်(ဖွင့်ပြရန်)အစဉ်ရောက်လာပြီ-ဟု စပ်ပါ။

[2]—မြတ်စွာဘုရားသည်.... ချီးမွမ်းတော်မူပြီးလျှင်.... ဟောကြားညွှန်ပြတော်မူ(အပ်)လေပြီ-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပဇာနာတိ။ ရဿံ ဝါ ပဿသန္တော ။ပ။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ ပဿသိ-ဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ¡ပဿမ္ဘယံ ကာယသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပီတိပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီတိ ။ပ။ သုခပဋိသံဝေဒီ ။ပ။ စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ ။ပ။ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တသင်္ခါရံ ။ပ။ စိတ္တပဋိ-သံဝေဒီ ။ပ။ အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ ။ပ။ သမာဒဟံ စိတ္တံ ။ပ။ ဝိမောစယံ[၂၅၉] စိတ္တံ ။ပ။ အနိစ္စာနုပဿီ ။ပ။ ဝိရာဂါနုပဿီ ။ပ။ နိရောဓာနုပဿီ ။ပ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ အဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။ ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမီတိ သိက္ခတိ။)[၁]

"ရဟန်းတို့ အာနာပါနဿတိသမာဓိသည် အဘယ်သို့ ပွါးစေ(အပ်)လျှင် အဘယ်သို့အကြိမ်များစွာပြု(အပ်)လျှင်ငြိမ်သက်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်သနည်း မွန်မြတ်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်သနည်း သွန်းလောင်းအပ်သည်လည်း မရှိသနည်း ချမ်းသာသော နေခြင်းလည်း ဖြစ်သနည်း၊ ပေါ်လာကုန် ပေါ်လာကုန်သော ယုတ်ညံ့ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို တခဏချင်းပင် ကွယ်ပျောက်စေနိုင်သနည်း ငြိမ်းစေနိုင်သနည်း။ ရဟန်းတို့ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တောသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ၊ လူသူဆိတ်သော ကျောင်းသို့ ကပ်ရောက်၍ ဖြစ်ဓစ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေကာ အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထားလျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆီသို့ ရှေးရှု သတိကို ဖြစ်စေလျက် ထိုင်နေ၏။ ထိုင်ပြီးသော ထိုရဟန်းသည် အမှတ်ရလျက်သာလျှင် ဝင်သက်ရှု၏ အမှတ်ရလျက်သာ

မှတ်ချက်

၁–ဤပါဠိမူရင်းကို အပြည့်အစုံထုတ်ပြခြင်းမှာ နောက်၌ ပြလတ္တံ့ဖြစ်သော အဖွင့်မျှားအရာတွင် အဖွင့်ခံထုတ်ပြရန်နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

လျှင် ထွက်သက်ရှူ၏[1]။ရှည်စွာ ရှူသွင်းလျှင်လည်း ရှည်စွာ ရှူသွင်းသည်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏[2]။ ရှည်စွာ ရှူထုတ်လျှင်လည်း ရှည်စွာ ရှူထုတ်သည်ဟု သိ၏။ တိုစွာ ရှူသွင်းလျှင်လည်း တိုစွာ ရှူသွင်းသည်ဟု သိ၏။ တိုစွာ ရှူထုတ်လျှင်လည်း တိုစွာ ရှူထုတ်သည်ဟု သိ၏။ အလုံးစုံသော ဝင်သက် အပေါင်းကို သိလျက် ရှူသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ အလုံးစုံသော ထွက်သက် အပေါင်းကို သိလျက် ရှူထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေ လျက် ရှူသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှူထုတ်

မှတ်ချက်

၁–ဝိနည်းအဋ္ဌကထာနှင့် လောကီကျမ်းတို့၏ အလိုအားဖြင့် အဿာသော ထွက်သက်၊ ပဿာသော-ဝင်သက်-ဟု ပြန်ရပေမည်။ သို့သော် နောက်၌ ပြလတ္တံ့သော ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိနှင့် ညီစေရန်ငင်း၊ အားထုတ်ခါစ၌ ဝင်သက်မှစ၍ ရှုရမြဲဖြစ်သောကြောင့်ငင်း ဤ၌ အဿသတိ-ပုဒ်ကို ဝင်သက်ရှု၏-ဟူ၍ငင်း၊ ပဿသတိ-ပုဒ်ကို ထွက်သက်ရှု၏-ဟူ၍ငင်း ပြန်သည်။ ထိုသို့ ပြန်ခြင်းသည် အာနာပါန-ပုဒ်၏ အနက်နှင့်လည်း လျော်ပေ၏။

၂–ပဇာနာတိ-ပုဒ်၌ ပ-၏ အနက်ကို ဖော်၍ ပြန်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာ စကားအရာ၌ သိ၏-ဟု ဆိုလျှင်ပင် အပြားအားဖြင့် သိသည်-ဉာဏ်ဖြင့် သိသည်-ဟူသော အနက်ကို သိစေနိုင်သောကြောင့်ငင်း၊ ဇာနာတီတိ-သိတတ်သောကြောင့်၊ ဉာဏ်-ဉာဏ်မည်၏။ ဇာနတာ ပဿတာ-သိတော်မူသော မြင်တော်မူသော။ ဇာနတော ပဿတော-သိသောသူ မြင်သောသူ၏ (အာသဝေါ ကုန်ခြင်းကိုဟော၏)။ ဉာတဋ္ဌေန-သိတတ်သော သဘောကြောင့်၊ ဉာဏ်-ဉာဏ်မည်၏။ သမ္ဘည္ဝ-အလုံးစုံကို သိတော်မူသောဘုရား ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိဘာသာအရာ၌လည်း ပ-အပြားဖြင့်-ဟု မဆိုပဲ သိသည်-ဟု ဆိုရုံမျှဖြင့်ပင် ဉာဏ်ဟူသောအနက်, ပညာဟူသောအနက်ကို သိစေနိုင်သောကြောင့်ငင်း နောက်၌ ပဇာနာတိ-ပုဒ်ကို သိ၏-ဟူ၍ ဤမျှသာ ပြန်သွားမည်။

http://www.dhammadownload.com

အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ပီတိကိုသိလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ပီတိကို သိလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ သုခကိုသိလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ သုခကိုသိလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ္တ သင်္ခါရကို သိလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ္တသင်္ခါရကိုသိလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ္တသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ္တ သင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကိုသိလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကိုသိလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကိုဝမ်းမြောက် စေလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကို လွတ်စေလျက်[၂၅၉]ရှုသွင်းအံ့ လေ့ကျင့်၏။ စိတ်ကို လွတ်စေလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ မမြဲဟု ရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ မမြဲဟုရှုလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ဝိရာဂကိုရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ဝိရာဂကိုရှုလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ နိရောဓကိုရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ နိရောဓကိုရှုလျက် ရှုထုတ် အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂကို ရှုလျက် (၀ါ-လွှတ်သောအားဖြင့်ရှုလျက်၊ ၀ါ-လွှတ်နိုင်အောင် ရှုလျက်)ရှုသွင်းအံ့ လေ့ကျင့်၏။ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂကိုရှုလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏”ဟူ၍—

ဤသို့ တဆဲ့ခြောက်ပါးသော တည်ရာဌာနရှိသော အကြင် အာနာပါန-ဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြားညွှန်ပြတော်မူ(အပ်)လေပြီ၊ ထိုအာနာပါန ဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေပုံနည်းသည် (ဖွင့်ပြရန်) အစဉ်ရောက်လေပြီ။ သို့သော်လည်း ထိုပွါးစေပုံနည်းသည် ပါဠိအဖွင့်သို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် သာလျှင် ဖွင့်ဆို(အပ်)သည်ရှိသော် ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။ထို့ကြောင့် ယခုဆိုမည့်စကားရပ်သည် ဤအာနာပါနဿတိ

http://www.dhammadownload.com

ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ပါဠိကို ဖွင့်ခြင်းလျှင် ရှေသွားရှိသော အကျယ်ဖွင့်ပြချက် ပေတည်း။

၂၁၆။ ကထံ ဘာဝိတော စ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိသမာဓိ-အစ ရှိသော ဤစကားထဲ၌ (ကထံ) **အဘယ်သို့နည်း**-ဟူသောစကားသည် အာနာပါနဿတိဘာဝနာကို အမျိုးမျိုးသော အပြားအားဖြင့် ချဲ့ပြရန် အလိုရှိသဖြင့် မေးသောစကားပေတည်း။ **ပွါးစေ(အပ်)လျှင် အာနာပါနဿ-သတိသမာဓိသည်**-ဟူသောစကားသည် ချဲ့၍ပြရန်အလိုရှိသဖြင့် မေးထားသောတရားကို ဖော်ပြသောစကားပေတည်း။ အဘယ်သို့ အကြိမ်များစွာ ပြု(အပ်)လျှင် ။ပ။ ငြိမ်းစေနိုင်သနည်း-ဟူသော ဤစကားရပ်၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။ ထိုစကားရပ်၌ **ဘာဝိတော**-ဟူသည်ကား ဖြစ်စေအပ်သည်, တနည်းကား ပွါးစေအပ်သည်(ဟု ဆိုလို၏)။ **အာနာပါနဿတိသမာဓိ**-ဟူသည်ကား ဝင်လေ ထွက်လေကို သိမ်းဆည်းသော သတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိပေတည်း။ တနည်းကား ဝင်လေ ထွက်လေကို သိမ်းဆည်းသော သတိကြောင့် (ဖြစ်သော) သမာဓိသည် အာနာပါနဿတိသမာဓိ မည်၏[1]။ **ဗဟုလီကတော**-ဟူသည်ကား အဖန်ဖန်ပြုအပ်သည်(ဟု ဆိုလို၏) **သန္ဓော**

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ၂-နည်းတို့တွင် ပဌမနည်းအားဖြင့် အာနာပါန-ဝင်လေ ထွက်လေကို+ သတိ-အမှတ်ရမှုနှင့် ယှဉ်သော+ သမာဓိ-တည်ကြည်မှု= အာနာပါနဿတိ-သမာဓိ-ဝင်လေထွက်လေကို အမှတ်ရမှုနှင့် ယှဉ်သော စိတ်တည်ကြည်မှု။ ဒုတိယနည်းအားဖြင့် အာနာပါနဿတိ-ဝင်လေထွက်လေကို အမှတ်ရမှုကြောင့်ဖြစ်သော+ သမာဓိ-တည်ကြည်မှု + အာနာပါနဿတိသမာဓိ - ဝင်လေထွက်လေကို အမှတ်ရမှုကြောင့်ဖြစ်သော စိတ်တည်ကြည်မှု။ ဤဒုတိယနည်း၌ ဥပစာရအခိုက်အတန့်က ဖြစ်ခဲ့သောသတိကြောင့် ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြ၏။ ဌီကာကို မှီ၍ ဖွင့်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

စေဝ ပဏီတော စ-ဟူသည်ကား ငြိမ်သက်သည်သာလျှင်လည်း (ဖြစ်၏) မွန်မြတ်သည်သာလျှင်လည်း(ဖြစ်၏)[1]။ ၂-ပုဒ်လုံးတို့၌(ဧဝ-သဒ္ဒါ)သာလျှင် ဟူသောစကားဖြင့် ကိန်းသေသတ်မှတ်ခြင်းကို သိအပ်၏။ အဘယ်သို့ ဆိုလိုသနည်း?ဟူမူ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထိုးထွင်းရှုသိခြင်း(ပဋိဝေဓ)၏ အစွမ်းသက်သက်အားဖြင့်သာလျှင်[2] ငြိမ်သက်သည်ရင်း၊ မွန်မြတ်သည်ရင်း ဖြစ်ပေသည်၊ သို့သော်လည်း ရှုန့်ရင်းသော အာရုံရှိခြင်းကြောင့်ရင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ ရှိခြင်းကြောင့်ရင်း အာရုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် မငြိမ်သက်သည်သာလျှင် မမွန်မြတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤအာနာပါနသတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည်ကား ထိုကဲ့သို့ မငြိမ်သက်သည်သော်ရင်း၊ မမွန်မြတ်သည်သော်ရင်း တစုံတခုသောအကြောင်းကြောင့်မျှ မဖြစ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အာရုံ၏ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့်လည်း ငြိမ်သက်ပေ၏ အထူးငြိမ်သက်ပေ၏ ငြိမ်းအေးပေ၏၊ ပဋိဝေဓဟုဆိုအပ်သော စျာန်အင်္ဂါ၏ ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့်လည်း (ငြိမ်သက်ပေ၏ အထူးငြိမ်သက်ပေ၏ ငြိမ်းအေးပေ၏)၊ အာရုံ၏ မွန်မြတ်ခြင်းကြောင့်လည်း မွန်မြတ်ပေ၏ မရောင့်ရဲနိုင်အောင် ကောင်းသည်ကိုပြုတတ်ပေ၏၊ စျာန်အင်္ဂါ၏ မွန်မြတ်ခြင်းကြောင့်လည်း မွန်မြတ်ပေ၏ မရောင့်ရဲနိုင်အောင် ကောင်းသည်ကို ပြုတတ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် "သန္တော စေဝ ပဏီတော စ"ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

မှတ်ချက်

[1] – ပဏီတော စ-၌ ဧဝ-မပါသော်လည်း သန္တော စေဝ-မှ လိုက်၍ ယူရန်ဖွင့်ပြ၏၊ တို့ကြောင့် ဤအဖွင့်ကို မှီ၍ သုတ်ရင်း၏ မြန်မာပြန်၌ပင် ပဏီတော စ-ကို မွန်မြတ်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေ၏-ဟု ဧဝ-၏ အနက်သာလျှင်-ဟူသောစကားကိုပါ ဖြည့်စွက်၍ ပြန်ခဲ့ပေသည်။

[2] – ပဋိဝေဓဟူသော စျာန်အင်္ဂါအလိုအားဖြင့်သာလျှင် ငြိမ်သက် မွန်မြတ်ပေသည်၊ အာရုံအလိုအားဖြင့်မူ ငြိမ်သက် မွန်မြတ်ခြင်း မရှိဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

အသေစနကော စ သုခေါ စ ဝိဟာရော-ဟူသော ဤစကားရပ်၌ (အနက်ကား) အကြင်သမာဓိမှာ[1] (ငြိမ်သက်ခြင်း မွန်မြတ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော) သွန်းထည့်ပေးအပ်သော အကြောင်း(တစုံတခုမျှ)မရှိ၊ ထိုသမာဓိသည် **အသေစနက**မည်၏၊ သွန်းထည့်ပေးအပ်သောအကြောင်း မရှိသော သမာဓိ၊ အကူအညီအခြားတပါးနှင့် မရောပြွမ်းသော အသီးအခြားတခုတည်းသော သီးသန့်ဖြစ်သော သမာဓိ (ဟု ဆိုလို၏)။ ဤအာနာပါနဿတိသမာဓိ၌ (ကသိုဏ်းစျာန်စသည်မှာကဲ့သို့) ရှုစရာအာရုံကို ကြိုတင်၍ ပြုရခြင်းလည်း[2] မရှိ၊ ဥပစာရဖြင့်မူလည်း ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ် မရှိ[3]၊ (စင်စစ်သော်ကား) အစအဦး နှလုံးသွင်းသည်မှစ၍ မိမိ၏သဘောအားဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–ပါဠိ၌ အသ-ဟုရှိသော်လည်း သုတနည်းသူတို့ပါ သိလွယ်စေရန် အနိယတ်ပြု၍ ပြန်သည်။

၂–ငြိမ်သက်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ပရိကံသည်မူလည်း(မရှိပေ)၊ ပရိကံ-ဟူသည်မှာလည်း ကသိုဏ်းပုံပြုခြင်းမှ စ၍ နိမိတ်ကိုဖြစ်စေခြင်းအဆုံးရှိသော ကြိုတင်ပြုမှုပေတည်း၊ ထိုသို့သော ကြိုတင်ပြုမှု- ပရိကံသည် ဤအာနာပါနဿတိသမာဓိ၌ မရှိဟု ဆိုလို၏၊ မှန်ပေ၏- (ပရိကံရှိပါမူ) ထိုပရိကံ ပြုနေသောအခါ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သာယာဖွယ်မရှိသောကြောင့် မငြိမ်သက်သည် မမွန်မြတ်သည် ဖြစ်ရာ၏။(ဋ္ဌကာ)ဤဋ္ဌကာနှင့်အညီ ပြန်သည်၊ ယခုဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာအုပ်၌ကား ပရိကမ္မေန ဝါ-ဟု ပါ၍ရှိ၏။ ထိုပါ၍အလိုအားဖြင့် ပရိကံဖြင့်သော်၎င်း၊ ဥပစာဖြင့်သော်၎င်း ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်မရှိ-ဟု ပြန်ရာ၏။

၃–ဥပစာခဏ၌ နိဝရဏကင်းခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အင်္ဂါတို့၏ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့်၎င်း အခြားသမာဓိတို့၏ ငြိမ်သက်ခြင်းသည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤအာနာနဿတိသမာဓိ၏ ငြိမ်သက်ခြင်းသည် ထိုကဲ့သို့မဟုတ်ပေ၊ ဤသမာဓိသည်ကား အစအဦး နှလုံးသွင်းသည်မှစ၍ မိမိသဘောအားဖြင့်ပင်လျှင် ငြိမ်သက်သည်၎င်း၊ မွန်မြတ်သည်၎င်း ဖြစ်ပေသည်-ဟု ယှဉ်စပ်ရာ၏။ (ဋ္ဌကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပင်လျှင် ငြိမ်သက်သည်ရင်း၊ မွန်မြတ်သည်ရင်း ဖြစ်သည်-ဤကား အသေစနကော-ပုဒ်၏ အနက်ပေတည်း။ အခြားဆရာတို့ကမူ အသေစနကော ဟူသည်ကား ,မသွန်းမဆမ်းအပ်ပဲ သြဇာရှိသော [၂၆၀] ပင်ကိုသဘော အားဖြင့်ပင်လျှင် ချိုမြိန်ကောင်းမွန်သောသမာဓိ-ဟု ဖွင့်ဆိုကုန်၏။ ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤအာနာပါနသတိသမာဓိသည် သွန်းထည့်ပေးအပ် သည်-သွန်းလောင်းပေးအပ်သည်လည်း မရှိပေ၊ ဝင်စားတိုင်း ဝင်စားတိုင်း သောခဏ၌ ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာကို ရခြင်းငှါဖြစ်သောကြောင့် ချမ်းသာသောနေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။ **ပေါ်လာကုန်ပေါ်လာကုန်သော**-ဟူသည်မှာ မခွါအပ်ကုန်သေး မခွါအပ်ကုန်သေးသော (ဟု ဆိုလို၏)[1]။ **ပါပကေ**-ဟူသည်ကား ယုတ်ညံ့ကုန်သော (ဟု ဆိုလို၏)။ **အကုသလေ ဓမ္မေ**-ဟူသည်ကား မလိမ္မာကြောင်း မိုက်မဲကြောင်း အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို[2] (ဟုဆိုလို၏)။ **ဌာနသော အန္တရဓာ-ပေတိ**-ဟူသည်ကား တခဏချင်းဖြင့်ပင်လျှင် ကွယ်စေ၏ ကွာစေ၏ (ဟု ဆိုလို၏)။ **ဝူပသမေတိ**-ဟူသည်ကား ကောင်းစွာ ငြိမ်းစေ၏၊ တနည်း ကိလေသာကို ဖောက်ခွဲခြင်းအဖို့ရှိသောကြောင့် အစဉ်အတိုင်း (တိုးတက်၍)

မှတ်ချက်

၁–ဤအရာ၌ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ- ပေါ်လာကြသည် ပေါ်လာကြသည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ ဥပါဒ်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ ဝိကွဓမ္ဘနပဟာန်ဖြင့် မပယ်ခွါရသေးသောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကြသည့် အကုသိုလ်တို့ကို ဆိုလိုသည်ဟုသိစေ၏။

၂–အဝိဇ္ဇာကို အကောသလ္လ- မလိမ္မာသူ- မိုက်မဲသူဖြစ်ကြောင်းဟု ဆိုအပ်၏၊ ထိုအဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို။ မှန်ပေ၏-အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် ထိုအဝိဇ္ဇာလျှင် ရှေ့သွားရှိကုန်၏။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

အရိယာမဂ်ဟူသော ကြီးပွါးခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် အကြွင်းမဲ့ပယ်ဖြတ်တတ်၏၊ (အရိယာဖိုလ်ဖြင့်) တဖန်ငြိမ်းစေတတ်၏ဟု ဆိုလိုပေသည်။[1]

ယခုဆိုမည့် စကားသည်ကား ဤအရာ၌ အကျဉ်းချုပ်အနက်ပေတည်း-ရဟန်းတို့ အဘယ်အပြားအားဖြင့် အဘယ်အခြင်းအရာ အဘယ်အစီအရင်အားဖြင့် ပွါးစေ(အပ်)လျှင် အဘယ်အပြားအားဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပြု(အပ်)လျှင် အာနာပါနဿတိသမာဓိသည် ငြိမ်သက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သနည်း။ပ။ငြိမ်းစေနိုင်သနည်း—ဤကား အကျဉ်းချုပ်အနက်။

၂၁၇။ ယခုအခါ၌ ထိုအနက်ကို ခွဲပြလိုသည်ဖြစ်၍ ဣဓ ဘိက္ခဝေ-စသည်ကို မိန့်တော်မူလေသည်။ ထိုစကားတော်ထဲ၌ **ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု** ဟူသည်ကား ရဟန်းတို့ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည်(ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏—ဤစကားတော်၌ ဣဓ-ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် အာနာပါနဿတိသမာဓိကို ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မှီရာဖြစ်သော သာသနာကိုလည်းပြ၏၊ အခြားသာသနာ၏ (အာနာပါ-နဿတိသမာဓိကို ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တည်ရာဟူသော) ထိုအဖြစ်ကိုလည်း ပယ်မြစ်၏[2]။ မှန်ပေ၏—

မှတ်ချက်

၁—ဤဒုတိယအဖွင့်အလိုအားဖြင့် အရိယာမဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်စေလျက် ငြိမ်းစေသည်ကို ဆိုလို၏။

၂—ဗုဒ္ဓသာသနာမှ အပြင်ပဋ္ဌလည်း အာနာပါနကို အားထုတ်သူများ ရှိကြသေး၏၊ သို့သော်လည်း ထိုသာသနာပဗုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကာယသခ်ါရကို ချုပ်စေလျက်-ဟု ဟောထားသော စတုတ္ထရူပုံအထိ အစပိုင်း ၄-နည်းကို သာ သိကြသည်၊ ၁၆-နည်းလုံးကို အပြည့်အစုံမသိကြ၊ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ဆိုပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

"ရဟန်းတို့ ဤသာသနာတော်၌သာလျှင် ကိလေသာငြိမ်းသော သမဏ-ရဟန်းကိုရအပ်၏။ပ။ဤသာသနာမှ အခြားသောဝါဒတို့သည် (ဝန်ခံသည့် အတိုင်း)သိကုန်သော ကိလေသာငြိမ်းကုန်သော သမဏ-ရဟန်းတို့မှ ဆိတ်ကုန်၏"ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူပေသည်။ ထို့ကြောင့်"ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည်" ဟူ၍ ၎င်ဖွင့်ဆိုပေသည်။

အရညဂတော ဝါ ရုက္ခမူလဂတော ဝါ သုညာဂါရဂတော ဝါ-ဟူသော ဤ စကားသည် အာနာပါနဿတိသမာဓိ ဘာဝနာအားလျော်သော ကျောင်း အိပ်ရာ နေရာကို ထိုယောဂီရဟန်းသိမ်းယူပုံကို ပြသောစကား ပေတည်း[1]။ ခွဲ၍ပြအုံ့–ဤရဟန်း၏ စိတ်သည် အဆင်းအစရှိကုန်သော အာရုံတို့၌ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အစဉ်လိုက်ကာ ပြန့်သွားလျက်ရှိ၏၊ ထိုသို့ပြန့်သွားနေသောစိတ်သည်[2] အာနာပါနဿတိသမာဓိ၏ အာရုံသို့ တက်ခြင်းငှါ အလိုမရှိ၊ ကောက်ကျစ်သောနွားး က-ထားသည့် လှည်းသည် လမ်းမဟုတ်ရာသို့သာလျှင် ပြေးသွားသကဲ့သို့ ဘာဝနာလမ်းမှန်မဟုတ်ရာသို့သာလျှင် ပြေးသွားတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် ကောက်ကျစ်သော မိခင်နွားမ၏ နို့ရည်ကို အကုန်သောက်စို့၍ ကြီးပြင်းလာသော ကောက်ကျစ်သော နွားငယ်ကို ဆုံးမလိုသော နွားကျောင်းသမား(နွားမွေးသူ)သည် မိခင်နွားမမှ ခွဲဆောင်၍ တခုသောအရပ်၌ ကြီးစွာသောတိုင်ကို စိုက်ထူ၍ ထိုတိုင်၌ ကြိုးဖြင့်ဖွဲ့ချည်ထားရာ၏၊ ထိုအခါ

မှတ်ချက်

၁–ပရိဒီပန-ပုဒ်ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော စကားဟု အတိအကျ ပြန်သင့်သော်လည်း သုတနည်းသူတို့ပါ အလွယ်တကူ နားလည်စေရန် ပြသောစကားဟု ပြန်သည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူပင် ကရိုဏ်းအနက်ကိုပင် ကတ္တားပြု၍ ပြန်ချက်မျှားရှိလိမ့်မည်။

၂–ဝါကျရှည်သောကြောင့် သိလွယ်စေရန် ၂-ဝါကျခွဲ၍ ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသူ၏ ထိုနွားငယ်သည် ထိုမှ ဤမှ ရွှန်းကန်လှုပ်ရှားနေရာ၏၊ လှုပ်ရှားပြီးလျှင် ထွက်ပြေးရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ထိုတိုင်ကိုသာလျှင် မှီ၍ မူလည်း နေရာ၏ မှီ၍မူလည်း အိပ်ရာ၏၊ ထို့အတူပင် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ရူပါရုံစသည်တို့ကို စွဲ၍ဖြစ်သော (သုခဝေဒနာ ဟူသော) အရသာကို သောက်သုံးခြင်းဖြင့် ကြီးပွါးလာသော ပျက်ချော်နေသည့် စိတ်ကို ဆုံးမလိုသော ဤရဟန်းသည်လည်း ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံမျှားမှ ခွဲဆောင်၍ တောသို့ဖြစ်စေ,သစ်ပင်ရင်းသို့ဖြစ်စေ,လူသူဆိတ်ရာကျောင်းသို့ ဖြစ်စေ သွင်းထားပြီးလျှင် ထိုအရပ်ဝယ် ဝင်လေ ထွက်လေဟူသောတိုင်၌ သတိတည်းဟူသောကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ထားအပ်၏၊ ဤသို့ဖွဲ့ချည်ထားလျှင် ထို ရဟန်း၏ ထိုစိတ်သည် ထိုမှ ဤမှ ရွှန်းကန်လှုပ်ရှား၍ နေပြားသော်လည်း ရှေးအခါက လေ့ကျက်နေကျအာရုံကို မရသဖြင့် သတိတည်းဟူသော ကြိုးကိုဖြတ်၍ [၂ဖ၁] ထွက်ပြေးရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ထိုဝင်လေထွက်လေ ဟူသော အာရုံကိုသာလျှင် ဥပစာရသမာဓိ အပွနာသမာဓိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မှီ၍လည်း နေ၏ မှီ၍လည်း အိပ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်—

> "နွားငယ်ကို ဆုံးမလိုသော လူသည် တိုင်၌ ဖွဲ့ချည်ထားရာ သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤသာသနာတော်၌ မိမိစိတ်ကို ဆုံးမလိုသော ရဟန်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ သတိဖြင့် မြဲမြံစွာ ဖွဲ့ချည်ထားရာ၏"ဟု မိန့်ဆိုကြပေသည်။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုယောဂီရဟန်း၏ (တောအစရှိသော) ဤကျောင်းသည် ဘာဝနာအားလျော်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် "ဤစကားသည် အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာအားလျော်သော ကျောင်းအိပ်ရာနေရာကို ထိုရဟန်းသိမ်းယူပုံကို ပြသောစကားပေတည်း"ဟူ၍ ငါဆိုခဲ့ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈-အနုဿတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ၊ ၉-အာနာပါနဿတိပွါးပုံပြဆိုချက် ၃၄၁

တနည်းသော်ကား ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းသည် (လေးဆယ်သော) ကမ္မဋ္ဌာန်းအပြားထဲတွင် ဦးထိပ်သဖွယ် ဖြစ်ပေ၏။ (အလုံးစုံသော) ဘုရားများ (အချို့)ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ (အချို့) သာဝကများတို့၏ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရခြင်း၏ နီးစွာသော အကြောင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏။ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း၏ နီးစွာသောအကြောင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏။[1] ယင်းအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို မိန်းမ ယောကျ်ား ဆင် မြင်း စသည်တို့၏ အသံများဖြင့် ပြွမ်းသော ရွာနားကျောင်းကို မစွန့်ပဲ ပွါးစေခြင်းငှါ မလွယ်ကူပေ၊ (အကြောင်းမူကား) စျာန်မှာ အသံဟူသော (ပျက်စီးကြောင်း) ဆူးငြောင့်ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ စင်စစ်သော်ကား ဤယောဂီရဟန်းသည် ရွာနှင့်ဝေးသော တောအရပ်၌ ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို သိမ်းဆည်းရှုမှတ်လျက် အာနာပါနလျှင် အာရုံရှိသော စတုတ္ထစျာန်ကို (၀ါ-အာနာပါနလျှင် အာရုံရှိသော စျာန်လေးပါးအပေါင်းကို)[2] ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထိုစျာန်ကိုပင် အခြေခံပြု၍ သင်္ခါရတို့ကို သုံးသပ်လျက် အမြတ်ဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်ရန် လွယ်ကူပေသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်းအား လျှော်သောကျောင်းကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် "တောသို့ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်စေ"အစရှိသော စကားကို မိန့်တော်မူပေသည်။

မှတ်ချက်

[1] – ဤ၂၄လည်း နားလည်လွယ်စေရန် ၃-ဝါကျခွဲ၍ ပြန်ထားသည်။

[2] – စျာန် ၄-ပါးထဲက စျာန်တပါးမျှကို ခလျှင်ပင် ၎င်းကို ပါဒကပြု၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်အောင် ဝိပဿနာရှုနိုင်သောကြောင့် စတုတ္ထဈာနံ-၏ အရာ၌ စတုက္ကဈာနံ-ဟု ရှိလျှင် သာ၍သင့်သောကြောင့် ထိုပါဋ္ဌကိုရည်၍ လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ ဤဒုတိယအနက်ကို ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

မှန်ပေ၏—မြတ်စွာဘုရားသည် မြေကြန်တတ်သောဆရာနှင့်တူတော်မူပေ၏၊ (တူပုံကား) မြေကြန်တတ်သောဆရာသည် မြို့ရာမြေကို ကြည့်ရှုပြီးလျှင် ကောင်းစွာ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ "ဤအရပ်၌ မြို့ကို တည်ထောင်ကြလော့"ဟု ညွှန်ပြ၏၊ ချမ်းသာစွာ မြို့ပြီးလတ်သော် မင်း၏အိမ်တော်မှ ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရကို ရသကဲ့သို့ ထိုအတူပင် မြေကြန်ဆရာနှင့်တူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ယောဂီရဟန်းအား လျှော်သောကျောင်းကို စူးစမ်းဆင်ခြင်တော်မူ၍ "တောအစရှိသော ဤအရပ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ရမည်"ဟု ညွှန်ပြတော်မူ၏၊ ထို့နောင် ထိုအရပ်၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သောယောဂီသည် သမာဓိဝိပဿနာ အရိယာမဂ် အစဉ်အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးလတ်သော် "ငါတို့ဆရာဖြစ်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် စင်စစ် မဖောက်မပြန် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်သိတော်မူသော ဘုရားရှင်ပါပေတကား"ဟု (ချီးကျူးမြတ်နိုးခြင်း အစရှိသော) ကြီးစွာသော ပူဇော်သက္ကာရကို ရတော်မူပေသည်။

ထိုမှတပါး (တောအရပ်စသည်၌ အားထုတ်နေသော) ဤယောဂီရဟန်းကို ကျားသစ်နှင့် တူသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်၏၊ ခွဲ၍ပြအံ့—တောမင်းဖြစ်သော ကျားသစ်ကြီးသည် တောထဲ၌ မြက်တောရှုပ်ကိုရင်း၊ သစ်တောရှုပ်ကိုရင်း၊ တောင်ရှုပ်ကိုရင်း မှီကာ ပုန်းအောင်း၍ တောကျွဲ စိုင် ဝက် အစရှိကုန်သော သားကောင်တို့ကို ဖမ်းယူသကဲ့သို့ ထိုအတူပင်လျှင် တောစသောအရပ်တို့၌ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ဤရဟန်းသည် အစဉ်အတိုင်း သောတာပတ္တိမဂ် သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ် အရဟတ္တမဂ်တို့ကိုရင်း၊ လေးပါးသော အရိယာဖိုလ်ကိုရင်း ယူသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်—

[၂၆၂] " ကျားသစ်မည်သည်မှာ ပုန်းအောင်းလျက် သားကောင်တို့ကို ဖမ်းယူသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အားထုတ်သည့်လုံ့လနှင့်

http://www.dhammadownload.com

ပြည့်စုံသော ဝိပဿနာရှုသူ ဤဘုရားသားတော်သည် တောသို့ ဝင်၍ မြတ်သော အရိယာဖိုလ်ကို ယူပေသည်"ဟု မိန့်ဆိုကြ ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်း၏ ဘာဝနာအားထုတ်မှု အဟုန်အစွမ်းအား သင့်လျော်သည့် အောင်မြေဖြစ်သော တောကျောင်းကို ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည် "တောအရပ်သို့ ကပ်၍ဖြစ်စေ"အစရှိသော စကားကို မိန့်တော်မူပေသည်။

၂၁၈။ ထိုစကားရပ်၌ အရညဂတော—ဟူရာတွင် "(အရည)တော ဟူသည်မှာ တံခါးခုံမှ ထွက်၍ အပြင်၌ အလုံးစုံသော ဤအရပ်သည် (အရည)တော မည်၏"ဟူ၍ရင်း၊ "လေးတာဖြင့် တာငါးရာ ဝေးကွာသော ကျောင်းသည် အောက်ထစ်ဆုံး (အနီးဆုံး) တောကျောင်းမည်၏"ဟူ၍ ရင်း ဤသို့ ပြဆိုသည့်လက္ခဏာရှိသော တောတို့တွင် ဆိတ်ငြိမ်ချမ်းသာ ရှိသော တစုံတခုသော တောသို့ ကပ်သည်(ဖြစ်၍)။ **သစ်ပင်ရင်းသို့ကပ်၍**-ဟူသည်ကား သစ်ပင်၏ အနီး(သစ်ပင်အောက်)သို့ ကပ်သည်(ဖြစ်၍)။ **ဆိတ်သောကျောင်းသို့ ကပ်၍**-ဟူသည်ကား ဆိတ်ငြိမ်သော လူသူကင်း သော အရပ်သို့ ကပ်သည်(ဖြစ်၍)။ ဆက်ဦးအံ့-ဤအရာ၌ တောအရပ်နှင့် သစ်ပင်ရင်းကို ချန်ထားပြီးလျှင် ကြွင်းသော ခုနစ်ပါးအပြားရှိသော ကျောင်းသို့[1] ကပ်ရောက်သည်ကိုလည်း "လူသူဆိတ်သောကျောင်းသို့ ကပ် ရောက်သည်"ဟု ဆိုသင့်ပေ၏။

မှတ်ချက်

[1]–ကြွင်းသောကျောင်း(၇)ခု ဟူသည်မှာ (၁) တောင်၊ (၂)တောင်ချောက်၊ (၃) တောင်ခေါင်းလိုဏ်ဂူ၊ (၄) သုသာန်၊ (၅) တောအုပ်၊ (၆) အမိုး မရှိသော ဟင်းလင်းပြင်၊ (၇) ကောက်ရိုးပုံ၊ ဤ(၇) ခုပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုယောဂီရဟန်းအား ဥတုသုံးပါးနှင့်လျော်သည့်ပြင် သလိပ်စသော ဓာတ်သုံးပါး, မောဟစသော စရိုက်သုံးပါးနှင့်လည်းလျော်သည်ဖြစ်၍ [1] အာနာပါနဿတိဘာဝနာအား လျော်သော (တော အစရှိသော)ကျောင်းကို ညွှန်ပြပြီးလျှင် မတွန့်ဆုတ်ခြင်း, မပျံ့လွင့်ခြင်း အဖို့ရှိသော ငြိမ်သက်သော ဣရိယာပုထ်ကို ညွှန်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် "ထိုင်နေ၏"ဟု မိန့်တော်မူပေသည်။ ထို့နောင် ထိုယောဂီအား ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်၏ ခိုင်မြဲခြင်းကိုဌင်း၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို ဖြစ်စေရန် ချမ်းသာလွယ်ကူခြင်းကိုဌင်း၊အာရုံသိမ်းဆည်းကြောင်းနည်းကိုဌင်း ပြတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ "ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေကာ" စသည်ကို မိန့်တော်မူလေသည်။ ထိုစကားရပ်၌ (ပလ္လင်ံ)**ထက်ဝယ်** ဟူသည်ကား ထက်ဝန်းကျင်မှ ပေါင်တို့ကို ဖွဲ့ယှက်၍ ထိုင်ခြင်းပေတည်း။ (အာဘုဇိတ္တာ) **ဖွဲ့ခွေ**၍ ဟူသည်ကား ဖွဲ့၍[2]။ **ဥဇုं ကာယံ ပဏိဓာယ**-ဟူသည်ကား အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို ဖြောင့်စွာထား၍။ တဆဲ့ရှစ်ခုသော ကျောက်ဆူးရိုးတို့ကို အစွန်းအချင်းချင်း တည့်တည့်မတ်မတ် ဖြစ်စေ၍ (ဟု ဆိုလို၏)။ အကျိုးကား-ဤသို့အထက်ပိုင်း

မှတ်ချက်

၁–နွေဥတုဌ် တောသည် လျော်၏၊ ဆောင်းဥတုဌ် သစ်ပင်ရင်းသည် လျော်၏၊ မိုးဥတုဌ် လူသူဆိတ်သောကျောင်းသည် လျော်၏။ သလိပ်ဓာတ် မျှားသူအား တောသည် လျော်၏၊ သည်းခြေဓာတ်မျှားသူအား သစ်ပင်ရင်းသည် လျော်၏၊ လေဓာတ်မျှားသူအား လူသူဆိတ်သောကျောင်းသည် လျော်၏။ မောဟစရိုက်ရှိသူအား တောသည် လျော်၏၊ ဒေါသစရိုက်ရှိသူအား သစ်ပင်ရင်းသည် လျော်၏၊ ရာဂစရိုက်ရှိသူအား လူသူဆိတ်သော ကျောင်းသည် လျော်၏။ (ဋီကာ)

၂–ဤသို့သော သဒ္ဒါနက်အဖွင့်မျှားသည် ပါဠိကျမ်း၌သာ အကျိုးမျှားသည်၊ မြန်မာပြန်၌ကား အကျိုးမမျှားပေ၊ သို့သော် ပြည့်စုံစေရန် ဤ၌ဖော်ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထားရ၍ ထိုင်နေသော ယောဂီအား အရေ အသား အကြော တို့သည် ညှတ်မကျကုန်၊ ထိုအခါ ထိုယောဂီအား ထိုအရေ အသား အကြောတို့၏ ညှတ်ကျခြင်းကြောင့် ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဖြစ်နိုင်ကုန်သော ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် မဖြစ်ပေါ်လာကုန်၊ ထိုဒုက္ခဝေဒနာတို့ မဖြစ်ပေါ်ကုန်လတ်သော် စိတ်သည် တအာရုံတည်းရှိလျက် တည်ကြည်၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မကျပေ၊ ကြီးပွါးခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏။ **ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ**-ဟူသည်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဆီသို့ ရှေးရှု သတိကို ထား၍ (ဖြစ်စေ၍)တနည်းကား **ပရိ**-သည် သိမ်းဆည်းခြင်းအနက် ရှိ၏၊ **မုခံ**-သည် ထွက်သွားခြင်းအနက် ရှိ၏၊ **သတိ**-သည် ထင်ခြင်းအနက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိမုခံ သတိံ"ဟုဆိုပေသည် ဟူ၍ ဤသို့ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော နည်းဖြင့်လည်း ဤအရာ၌ အနက်ကို မှတ်အပ်ပေ၏။ ထိုပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်အဖွင့်၌ ဤကား အကျဉ်းချုပ်အနက်ပေတည်း-ထက်ဝန်းကျင်ယူအပ်-သိအပ်သဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်မှ ထွက်သွား·လွတ်မြောက်သော သတိကို ပြု၍·ဖြစ်စေ၍၊ ဤကား အကျဉ်းချုပ်ပေတည်း[1]။

[၂၆၃] ၂၁၉။ **သော သတောဝ အဿသတိ သတောဝ ပဿသတိ**(ထိုရဟန်းသည် အမှတ်ရလျက်သာလျှင်ဝင်သက်ရှု၏၊ အမှတ်ရလျက်သာလျှင် ထွက်သက် ရှု၏)ဟူသည်ကား ထိုရဟန်းသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုင်ပြီးလျှင် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သတိကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထိုသတိကို မစွန့်မူ၍ အမှတ်ရလျက်သာလျှင် ဝင်သက်ရှု၏၊ အမှတ်ရလျက်သာလျှင် ထွက်သက် ရှု၏၊ အမှတ်ရလျက် ပြုလေ့ရှိသည်ဟု ဆိုလို၏။ ယခုအခါ အကြင် အခြင်း

မှတ်ချက်

၁–ဤတပိုဒ်လုံး၌ သဒ္ဒါအနက်ဖွင့်ဟူသမျှသည် မြန်မာပြန်၌ အကျိုးမမျှား၊ သို့သော် ပြည့်စုံစေရန် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိမတတ်သော သူတို့သည် ထိုအဖွင့်များနှင့်စပ်၍ အချိန်ကုန်ခံကာ စဉ်းစားမနေရာ။

http://www.dhammadownload.com

အရာတို့ဖြင့် အမှတ်ရလျက် ပြုလေ့ ရှိ၏။ ထိုအခြင်းအရာတို့ကို ပြခြင်းငှါ ဒီဃံ ၀ါ အဿသန္တော(ရှည်စွာရှူသွင်းလျှင်လည်း)စသည်ကို ဟောတော်မူ လေသည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ "သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတိ"ဟူသော ဤအကျဉ်းချုပ် စကား၏ပင်လျှင် အကျယ် ဝေဘန်ချက်ဝယ် အောက်ပါစကားကို ဟောတော်မူပေသည်။

၃၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အမှတ်ရလျက် ပြုလေ့ ရှိ၏။ ရှည်စွာ(ဟုဟောထားသော)ဝင်လေ၏ အစွမ်အား[1]ဖြင့် စိတ်၏ တအာရုံတည်းရှိခြင်း မပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိသောသူအား အမှတ်ရမှု သတိသည် ထင်၏။ ထိုအမှတ်ရမှု-သတိဖြင့် ထိုသိမှု-ဉာဏ်ဖြင့် အမှတ် ရလျက်ပြုလေ့ ရှိ၏(၁)။ရှည်စွာ(ဟု ဟောထားသော)ထွက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....(၂)။ တိုစွာ(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....(၃)။ တိုစွာ(ဟု ဟောထားသော) ထွက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....(၄)။ အလုံးစုံသောဝင်လေအပေါင်းကိုသိလျက် (ဟု ဟောထားသော)ဝင်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....(၅)။ အလုံး စုံသော ထွက်လေအပေါင်းကို သိလျက်(ဟု ဟောထားသော) ထွက်လေ၏အစွမ်းအားဖြင့်....(၆)။ကာယသင်္ခါရကိုငြိမ်းစေလျက် (ဟု ဟောထားသော)ဝင်လေ၏....(၇)။ ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်း စေလျက်(ဟုဟောထားသော)ထွက်လေ၏....(၈)။ပီတိကိုသိလျက် (ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏....(၉)။ ....ထွက်လေ၏-(၁၀)။ သုခကို သိလျက်(ဟုဟောထားသော)ဝင်လေ၏....(၁၁)။....ထွက်

မှတ်ချက်

၁–ဒီဃံ အဿာသဝသေနဟူသည်ကား ဒီဃံဟု ဟောထားသော အဿာသ၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ကြွင်းသောပုဒ်တို့၌လည်း ဤနည်းပင်။ ဤပဋိသံ-၌-ပ-၂၀ နှင့်အညီ ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

လေ၏....(၁၂)။ စိတ္တသင်္ခါရကိုသိလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏....(၁၃)။....ထွက်လေ၏....(၁၄)။ စိတ္တသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေ လျက် (ဟု ဟောထားသော)ဝင်လေ၏....(၁၅)။....ထွက်လေ၏.... (၁၆)။စိတ်ကိုသိလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏....(၁၇)။ ....ထွက်လေ၏....(၁၈)။ စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေလျက်(ဟု ဟော ထားသော) ဝင်လေ၏....(၁၉)။ ...ထွက်လေ၏....(၂၀)။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက်(ဟုဟောထားသော)ဝင်လေ၏....(၂၁)။.... ထွက်လေ၏....(၂၂)။ စိတ်ကိုလွတ်စေလျက်(ဟုဟောထားသော) ဝင်လေ၏....(၂၃)။ ....ထွက်လေ၏....(၂၄)။ မမြဲဟု ရှုလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏....(၂၅)။ ....ထွက်လေ၏....(၂၆)။ ဝိရာဂကိုရှုလျက်(ဟု ဟောထားသော)ဝင်လေ၏....(၂၇)။....ထွက် လေ၏....(၂၈)။ နိရောဓကိုရှုလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင် လေ၏....(၂၉)။....ထွက်လေ၏....(၃၀)။ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂကို ရှုလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ၏ အစွမ်းဖြင့်....(၃၁)။ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂကို ရှုလျက်(ဟု ဟောထားသော)ထွက်လေ၏အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်၏ တအာရုံတည်းရှိခြင်း မပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိသော်သူအား အမှတ်ရမှု-သတိသည် ထင်၏၊ ထိုအမှတ်ရမှု-သတိဖြင့် ထိုသိမှု ဉာဏ်ဖြင့် အမှတ် ရလျက်ပြုလေ့ရှိ၏(၃၂)။" (ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိ၏မြန်မာပြန်)

(ဒီဃံ ဝါ အဿသန္တော-အစရှိသော) ထိုစကားရပ်၌ ဒီဃံ ဝါ အဿ-သန္တော-ဟူသည်ကား ရှည်သောဝင်လေကို ဖြစ်စေလျှင် မူလည်း(ဟု ဆိုလို ၏)။ "အဿာသ-ဟူသည်ကားအပြင်သို့ ထွက်သောလေ၊ ပဿာသ-ဟူသည် ကား အတွင်းသို့ဝင်သောလေ"ဟူ၍ ဝိနည်းအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ သုတ္တန်အဋ္ဌကထာတို့၌မူကား (အဿာသ-ဝင်လေ၊ပဿာသ-ထွက်လေ-ဟု)

http://www.dhammadownload.com

ပြောင်းပြန် ဖွင့်ပြထားသည်[1]။ ထိုတွင် အမိဝမ်းတွင်း၌ ကိန်းအောင်းရှိ ဖွားမြင်သော (ဂဗ္ဘသေယျက) သတ္တဝါအားလုံးတို့၏လည်း အမိ၏ဝမ်းမှ ထွက်သောအခါ ရှေးဦးစွာ အတွင်းမှ လေသည် အပြင်သို့ ထွက်၏၊ နောက်မှ အပြင်က လေသည် သိမ်မွေ့သော မြူမှုန်ကို ယူကာ အတွင်းသို့ ဝင်လျက် အာစောက်သို့ ထိဆိုက်၍ ငြိမ်း၏၊ ဤသို့ ထွက်လေ ဝင်လေတို့ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပုံအားဖြင့် သိအပ်ကုန်၏။

ထိုမှတပါး ထိုဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ ရှည်ခြင်း တိုခြင်းကို ကာလ အဓွန့်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သိအပ်၏။ ဥပမာတင်၍ ထင်စွာပြအံ့–တည်ရာ ဟူသော (အရှည် အတို)အဓွန့်ကို ပြန့်လျက် တည်သော ရေကို ဖြစ်စေ၊ သဲကို ဖြစ်စေ "ရှည်သောရေ ရှည်သောသဲ, တိုသောရေ တိုသောသဲ"ဟု ဆိုရသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် အမှုန့် အမှုန့် အသေး အမှုံးကလေးများဖြစ်ကြပြားသော်လည်း ဆင် မြွှေတို့၏ ကိုယ်ထဲ၌ (ဖြစ်ကြလျှင်)ယင်း ဆင် မြွှေတို့၏ ကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော ရှည်သော အဓွန့် အရပ်ကို ဖြည်းဖြည်း ပြည့်စေလျက် ဖြည်းဖြည်းပင်လျှင် ထွက်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ရှည်ကြသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ခွေး ယုန် စသည်တို့၏ ကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော တိုသော အဓွန့်အရပ်ကို လျှင်စွာပြည့်စေ၍ လျှင်စွာပင်လျှင် ထွက်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် တိုကြသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ လူတို့တွင်မူကား အခ္ခါက[2] ဆင် မြွှေစသည်တို့ကဲ့သို့ ရှည်သောကာလအဓွန့်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှည်စွာ ရှူသွင်းကုန်၏ ရှူထုတ်ကုန်၏၊ အခ္ခါက[2] ခွေး ယုန်စသည်တို့ကဲ့သို့

မှတ်ချက်

၁–နားလည်လွယ်စေရန် ပရိယာယ်တပါးဖြင့် လဲ၍ ပြန်ထားသည်။

၂–ပါဠိ၌ ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုထားသော်လည်း မြန်မာစကားချောစေရန် တို-မပါပဲ ပြန်ထားသည်၊ နောက်၌လည်း အလားတူပုဒ်များကို နည်းတူပင်မှတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တိုသောကာလ အစွန့်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တိုစွာ ရှူသွင်းကုန်၏ ရှူထုတ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုလူတို့၏[1] ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် [၂၆၄] ရှည်သော အစွန့်ပတ်လုံး[2] ထွက်ကုန်-ဝင်ကုန်သော ထိုရှူရှိုက်လေတို့ကို[3] ရှည်သည်ဟူ၍ ၎င်း၊ တိုသောအစွန့်ပတ်လုံး ထွက်ကုန်-ဝင်ကုန်သော ထိုရှူရှိုက်လေတို့ကို[3] တိုသည်ဟူ၍ ၎င်း သိအပ်ကုန်၏။

(ရှည်စွာ ရှူသွင်းသည် ရှူထုတ်သည်ဟု သိ၏ဟူသော) ထိုစကားရပ်၌ ဤယောဂီရဟန်းသည် ကိုးပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှည်စွာ ရှူသွင်းလျက်၎င်း၊ ရှူထုတ်လျက်၎င်း "ရှည်စွာရှူသွင်းသည်, ရှူထုတ်သည်" ဟု သိ၏။ ဤသို့သိလျှင် ထိုယောဂီအား(အခြင်းအရာကိုးပါးတို့တွင် တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာသည် ပြည့်စုံသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိ၌ ဟောတော်မူထားသည်မှာ --

"အဘယ်သို့ ရှည်စွာရှူသွင်းလျှင် ရှည်စွာရှူသွင်းသည်ဟု သိသနည်း၊ ရှည်စွာ ရှူထုတ်လျှင် ရှည်စွာ ရှူထုတ်သည်ဟု

မှတ်ချက်

၁–ဆင် မြွေစသည်တို့နှင့် ခွေးယုန်စသော သတ္တဝါတို့၏ ရှူရှိုက်လေများကို ရှေးဝါကျများ၌ပင် အပြည်အစုံပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ လူတို့၏ ရှူရှိုက်လေကိုသာ ပြရန်လိုပေသည်၊ ထို့ကြောင့် နေသံ-ပုဒ်ကို ထိုလူတို့၏-ဟုပြန်သည်၊ ၎င်းကို ထိုလူတို့၏.... ထိုရှူရှိုက်လေတို့ကို-ဟု စပ်ပါ။ ဒီကာ၌ကား ထိုသတ္တဝါတို့၏-ဟု အနက်ဖော်ထားသည်။

၂–ကာလ၏အစွမ်းအားဖြင့် ရှည်သောအစွန့်ပတ်လုံး-ဟူရာ၌ မြန်မာအချေအားဖြင့် ရှည်သော ကာလပတ်လုံး-ဟူ၍ သော်၎င်း၊ ရှည်သောကာလ၌-ဟူ၍သော်၎င်း ဆိုလို၏။

၃–ထိုရှူရှိုက်လေတို့ကို....သိအပ်ကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သိသနည်း။ ရှည်သောဝင်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သောကာလ၌ ရှုသွင်း၏၊ ရှည်သောထွက်လေကို အရှည်ဟု ဆိုအပ်သောကာလ၌ ရှုထုတ်၏၊ ရှည်သော ဝင်လေထွက်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှု၍လည်းသွင်း၏ ရှု၍လည်းထုတ်၏။ ရှည်သောဝင်လေ ထွက်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သောကာလ၌ ရှုသွင်းစဉ်လည်း ရှုထုတ်စဉ်လည်း (တိုး၍အားထုတ်လိုသော) ဆန္ဒသည် ဖြစ်ပေါ်၏[1]၊ ဆန္ဒ၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထက်သာ၍ သိမ်မွေ့သော ရှည်သော ဝင်လေကို ။ပ။ ရှည်သော ထွက်လေကို ။ပ။ ရှည်သော ဝင်လေ ထွက်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှု၍လည်းသွင်း၏ ရှု၍လည်းထုတ်၏။ ဆန္ဒ၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထက်သာ၍ သိမ်မွေ့သော ရှည်သော ဝင်လေထွက်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှုသွင်းစဉ်လည်း ရှုထုတ်စဉ်လည်း ပါမောဇ္ဇ(ဟု ဆိုအပ်သော နုသောပီတိ)သည် ဖြစ်ပေါ်၏၊ ပါမောဇ္ဇ၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထက်သာ၍ သိမ်မွေ့သော ရှည်သောဝင်လေ ။ပ။ ရှည်သောထွက်လေကို။ ပ။ ရှည်သောဝင်လေထွက်လေကို အရှည်ဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှု၍လည်းသွင်း၏ ရှု၍လည်းထုတ်၏။ပါမောဇ္ဇ၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထက်သာ၍ သိမ်မွေ့သော ရှည်သောဝင်လေထွက်လေကို အရှည် ဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှုသွင်းစဉ်လည်း ရှုထုတ်စဉ်လည်း ရှည်

မှတ်ချက်

၁–ဆန္ဒသည် ဖြစ်ပေါ်၏-ဟူသည်ကား ဘာဝနာသည် ရှေးကာလမှ နောက်ကာလ၌ ထူးခြားသည်ကို ဆောင်လတ်သော် (၀ါ-ထူးထူးခြားခြားဖြစ်လတ်သော်) သာယာဖွယ်ကို ရသောကြောင့် ထိုဘာဝနာအလုပ်၌ ပြုလိုခြင်း လက္ခဏာရှိသော ကုသိုလ်ဆန္ဒသည် လွန်ကဲထက်သန်စွာ ဖြစ်၏။ (ဌီကာ) ထိုသို့သော ဆန္ဒသည် ရှုသွင်းစဉ်မှာရော ရှုထုတ်စဉ်မှာရော ဖြစ်ပေါ်သည် ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

စ္ဓာ(ဟု ဟောထားသော) ပကတိဝင်လေ ထွက်လေမှ (ဘာဝနာ) စိတ်သည်နှစ်၏[1]၊ လျစ်လျူ၊ရှုမှု-ဥပေက္ခာသည် ကောင်းစ္ဓာတည်၏[2]။ ဤကိုးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှည်စ္ဓာ(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ကာယပေတည်း၊ ထင်ခြင်း-အမှတ်ရခြင်းသည် သတိပေတည်း၊ ရှုခြင်းသည် ဉာဏ်ပေတည်း။ ကာယ

မှတ်ချက်

၁–တတော သုခုမတရံ-ဟူသည်ကား ဆိုခဲ့တိုင်းသော ဆန္ဒ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရှေး ဝင်လေ ထွက်လေထက် သာ၍ သိမ်မွေ့သော (ဝင်လေ ထွက်လေကို)။ မှန်ပေ၏-ဘာဝနာ၏ အားစွမ်းကြောင့် ကိုယ်မှာ ပူပန်မှု ပူလောင်မှု ငြိမ်းလတ်သော် ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် သာ၍ သိမ်မွေ့ကုန်လျက် ဖြစ်ကုန်၏။ ပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ပေါ်၏–ဟူသည်ကား ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ သာ၍ သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အာရုံ၏ သာ၍ ငြိမ်သက်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ နှလုံးသွင်းမှုဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ လမ်းမှန်သွားခြင်းကြောင့်ရင်း ဘာဝနာစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်းဟူသော ခုဒ္ဒိကာပီတိ စသည် အပြားရှိသော နုသော ပီတိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ စိတ်သည် နှစ်၏-ဟူသည်ကား အစဉ်အတိုင်း ဝင်လေ ထွက်လေ တို့၏ အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်လတ်သော် မထင်ခြင်းကြောင့် ရှိ-မရှိ စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ကုန်သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့မှ စိတ်သည် ဆုတ်နှစ်၏ဟု အချို့က ဖွင့်ဆိုကြ၏။ စင်စစ်သော်ကား ဘာဝနာ၏ အားအစွမ်းကြောင့် ဝင်လေထွက်လေတို့သည် သာ၍ သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်လတ်သော် ထို ဝင်လေ ထွက်လေတို့၌ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ ပကတိ ဝင်လေ ထွက်လေမှ(ဘာဝနာ)စိတ်သည် နှစ်၏။ (ဋီကာ)

၂–ဥပေက္ခာသည် ကောင်းစ္ဓာတည်၏-ဟူသည်ကား ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်၌ဥပစာရ အပ္ပနာ အပြားရှိသော သမာဓိ ဖြစ်ပြီးလတ်သော် တဖန် စျာန်ဖြစ်စေရန် ကြောင့်ကြဖွယ်မရှိခြင်းကြောင့် လျစ်လျူ၊ရှုခြင်း ဖြစ်ပေသည်၊ ထိုလျစ်လျူ၊ ရှုသော ဤဥပေက္ခာသည် တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာပင်ဟူ၍ သိအပ်၏။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

သည် သတိ၏ထင်ရှားဖြစ်သောကြောင့် ဥပဋ္ဌာနသာ မည်၏၊ (အမှတ်ရမှုမဟုတ်သောကြောင့်) သတိကား မမည်။ သတိသည်ကား ထင်တတ်-အမှတ်ရတတ်သောကြောင့် ဥပဋ္ဌာနလည်း မည်၏ သတိလည်းမည်၏။ ထိုသတိဖြင့် ထိုဉာဏ်ဖြင့် ထိုဝင်လေ ထွက်လေ အပေါင်း ကာယကို အဖန်ဖန်ရှု၏။ ထို့ကြောင့် ကာယ၌ ကာယကို ရှုသော(ဝါ-ကာယဟုရှုသော) သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာဟု ဆိုအပ်ပေသည်" ဟူ၍ ပေတည်း။ (ဤကား ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်ပေတည်း)

[၂၆၅] တိုစ္ဆာ—ဟူသောပုဒ်၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း။ ဤသည်ကား အထူးပေတည်း၊ ယခုပြခဲ့သော ဝါရ၌ "ရှည်သော ဝင်လေကို အရှည်ဟု ဆိုအပ်သော ကာလ၌" ဟု ဆိုထားသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤအတိုဝါရ၌ "တိုသော ဝင်လေကို အတိုဟုဆိုအပ်သော ကာလ၌ ရှု[1]သွင်း၏" ဟု လာ၏[2]။ ထို့ကြောင့် "ထို့ကြောင့် ကာယ၌ကာယဟု ရှုသော သတိပဋ္ဌာန်ဘာဝနာဟု ဆိုအပ်ပေသည်" ဟူသော နိဂုံးစကားတိုင်အောင် တိုသည်-အတို-ဟူသော ပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် (လဲလှယ်၍) ယှဉ်စေအပ်၏။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရှည်သောအမွှန့်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း[3]၊ တိုသောကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း ဤ ၉-ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို သိသော ဤယောဂီကို "ရှည်စွာ ရှု[1]သွင်းလျှင်လည်း ရှည်စွာ ရှု[1]သွင်းသည်ဟု သိသည်၊ ရှည်စွာရှု[1]ထုတ်လျှင်လည်း ။ပ။ တိုစ္ဆာ

မှတ်ချက်

၁–ဆိုထားသည်ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

၂–အဒ္ဓါန-ပုဒ်ကို ရှည်သော အမွှန့်ဟု ပြန်သည်၊ ရှည်သောကာလ-ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ရှုသွင်းလျှင်လည်း ။ ပ ။ တိုစွာရှုထုတ်လျှင်လည်း တိုစွာရှုထုတ်သည်ဟု သိသည်''ဟူ၍ မှတ်ယူအပ်ပေသည်[1]။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းသိသော—

ထိုရဟန်း၏ ရှည်သော တိုသော ဝင်လေ ၂-ခုတို့နှင့် ထိုသို့သော အရှည်အတိုထွက်လေ ၂-ခုဟူသော လေးမျိုးသော လေတို့သည် နှာသီးဖျားခ္ဍမူလည်း ဖြစ်လျက် (ထင်လျက်) ရှိကုန်၏ (အထက်နှုတ်ခမ်းခ္ဍမူလည်း ထင်လျက်ရှိကုန်၏)[2]။

၂၂၀။ **သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမိတိ ။ပ။ ပဿသိဿာမိတိ သိက္ခတိ**-ဟူရာ၌ အနက်ကား အလုံးစုံသော ဝင်လေအပေါင်း၏ အစ အလယ် အဆုံးကို သိအောင် ထင်ရှားအောင်ပြုလျက် (ဝါ-ထင်ရှားစေလျက်-ထင်ရှားသိလျက်) ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ အလုံးစုံသော ထွက်လေအပေါင်း၏ အစ အလယ် အဆုံးကို သိအောင် ထင်ရှားအောင်ပြုလျက်

မှတ်ချက်

၁–ဝေဒိတဗ္ဗော-သိအပ်၏-ဟု ပြန်သင့်သော်လည်း သိသည်-သိသော-ဟူသော ရှေးနောက် စကားမျှားနှင့် မရောနှောစေရန် မှတ်ယူအပ် ပေသည်-ဟု လဲလှယ်၍ ပြန်ထားသည်။

၂–ဂါထာဖွဲ့ရာ၌ လွယ်ကူစေရန် ဝါ-ကို ဝ-ဟု ရဿပြု၍ ဆိုထားသည်။ နာသိကဂ္ဂေ ဝ-၌ ဝါ-သဒ္ဒါသည် ကိန်းသေမမှတ်ခြင်း ဟူသော အနိယမ အနက်ရှိ၏၊ ထို ဝါ-သဒ္ဒါဖြင့် အထက်နှုတ်ခမ်းကို သိမ်းယူ၏။ (ဋ္ဌိကာ) ဤ ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ နှာသီးဖျား အထက်နှုတ်ခမ်းတို့၌သာ ရှုရန် ညွှန်ပြခြင်းမှာ သမထ သမာဓိ အတွက်သာ ဖြစ်သည်၊ မှန်၏-သမထ သမာဓိသည် တနေရာတည်း၌ စူးစိုက်၍ ရှုနေပါမှ ဖြစ်ပေါ် နိုင်ပေသည်။ ဝိပဿနာ အရာ၌မူကား ဥဒ္ဓစ္စမစသော အခြား လေမျှားကို နေရာမရွှေ့ ရှုကောင်း သကဲ့သို့ ဤ ဝင်လေ ထွက်လေကိုလည်း နေရာမရွှေ့ပင် ရှုကောင်းကြောင်း အထူးသတိပြုအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ဤသို့ သိအောင် ထင်ရှားအောင်ပြုလျက် ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်သောစိတ်ဖြင့် ရှုရှုလည်းသွင်း၏ ရှုရှုလည်းထုတ်၏။ ထို့ကြောင့် "ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏-တပါးသော ရဟန်းအား (မျှားစွာသော ကလာပ်အပေါင်းဖြစ်၍) အမှုန်အမှားရုပ်အပေါင်းဖြင့်ပြန့်သော ဝင်လေအပေါင်း၌သော်၎င်း ထွက်လေအပေါင်း၌သော်၎င်း အစသာ ထင်ရှား၏၊ အလယ်နှင့်အဆုံးသည် မထင်ရှား၊ ထိုရဟန်းသည် အစကိုသာ သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏။ အလယ်နှင့်အဆုံး၌ ပင်ပန်း၏။ (အခြား) ရဟန်းတပါးအား အလယ်သာ ထင်ရှား၏၊ အစနှင့်အဆုံးသည် မထင်ရှား။ (အခြား) ရဟန်းတပါးအား အဆုံးသာ ထင်ရှား၏၊ အစနှင့်အလယ်သည် မထင်ရှား၊ ထိုရဟန်းသည် အဆုံးကိုသာလျှင် သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏၊ အစနှင့်အလယ်၌ ပင်ပန်း၏။ (အခြား) ရဟန်းတပါးအား အလုံးစုံပင် ထင်ရှား၏၊ ထိုရဟန်းသည် အလုံးစုံကိုပင် သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏၊ တစုံတရာ၌မျှ မပင်ပန်း၊ ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သင့်သည်ဟု ပြတော်မူလိုသောကြောင့် "အလုံးစုံသော ဝင်လေအပေါင်းကိုသိလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု ။ပ။ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏" ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသည်။

[၂၆၆] ထိုစကားထဲ၌ သိကွတိ-(လေ့ကျင့်၏) ဟူသည်ကား (အလုံးစုံသော ဝင်လေ ထွက်လေအပေါင်းကို သိလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့-ဟူသော) ဤအခြင်းအရာအားဖြင့် အားထုတ်၏ လုံ့လပြု၏။ တနည်းကား ထိုသို့ (ဝင်လေ ထွက်လေအပေါင်း၏ အစ အလယ် အဆုံးကိုသိအောင် ရှုနေခြင်း) သဘောရှိသော ရဟန်း၏ အကြင် သတိသံဝရ ဝိရိယသံဝရသည် ရှိ၏၊ ဤသံဝရသည် ထိုသုံးပါးသောသိက္ခာတို့တွင် အဓိသီလသိက္ခာပေတည်း။ ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်း၏ အကြင် စိတ်ကိုကောင်းစွာ ထားခြင်း-စိတ်တည်ကြည်ခြင်းဟူသော သမာဓိသည် ရှိ၏၊ ဤသမာဓိသည်

http://www.dhammadownload.com

အဓိစိတ္တသိက္ခာပေတည်း။ ထိုသို့သဘောရှိသော ရဟန်း၏ အကြင်ပညာသည် ရှိ၏၊ ဤပညာသည် အဓိပညာသိက္ခာပေတည်း၊ ဤသို့အားဖြင့် သုံးပါးသောသိက္ခာတို့ကို ထိုဝင်လေ ထွက်လေအာရုံ၌ ထိုသတိဖြင့် ထိုနှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် လေ့ကျင့်၏ မှီဝဲ၏ ပွါးစေ၏ အကြိမ်များစွာပြု၏-ဟူ၍ ဤသို့သော အနက်ကို ဤ"သိက္ခတိ-လေ့ကျင့်၏"ဟူသောပုဒ်၌ မှတ်အပ်ပေသည်။

(တည်ရာ ၁၆-ပါးရှိသော) ထိုဘာဝနာနည်းတို့တွင် (ရှုသွင်းသည်ဟု သိ၏၊ ရှုထုတ်သည်ဟု သိ၏-ဟု အရှည်-အတိုနှင့်စပ်၍ ဟောထားသော) ရှေးနည်း ၂-ပါး၌ သက်သက်ရှုသွင်းအပ်သည်သာလျှင် ရှုထုတ်အပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်၊ အခြားတပါးသော ပြုဖွယ် တစုံတခုမျှ မရှိပေ[1]။ ဤတတိယနည်းမှစ၍မူကား ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်း စသည်တို့၌ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအရှည်+အတိုနှင့်စပ်၍ ဟောထားသော ပဌမ ဒုတိယနည်း ၂-ပါး၌ "ရှုသွင်းသည်ဟု သိ၏၊ ရှုထုတ်သည်ဟု သိ၏" ဟူ၍သာလျှင် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေသနာအစဉ်ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် ဤတတိယနည်းမှစ၍ ပြုသင့် ပြုထိုက်သော ဉာဏ်ကိုဖြစ်စေခြင်း အစရှိသော အခြင်းအရာကို ပြခြင်းငှါ "အလုံးစုံသော ဝင်လေ အပေါင်းကို သိလျက် ရှုသွင်းအံ့"ဤသို့ အစရှိသောဘာနည်းဖြင့် အနာဂတ်

မှတ်ချက်

၁–ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ အရှည်အတိုကို ဟုတ်မှန်စွာ သိခြင်း၏ ရှိခြင်းကြောင့် ထို ရှေးနည်း ၂-ပါး၌လည်း ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကို ရအပ်သည်သာ၊ သို့သော်လည်း ထိုဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကုန်သော ထို ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို ယူခြင်းမျှ ဖြစ်သောကြောင့် ပြုရန်မခဲယဉ်းလှပေ၊ ထို့ကြောင့် ထိုနည်း ၂-ပါး၌ ပစ္စုပ္ပန်ကာလနှင့် ယှဉ်ခြင်းကို ပြုထားပေသည်၊ ဤတတိယနည်း စသည်၌ သိခြင်းသည်ကား ခဲယဉ်း၏ သင်ဓုန်းသွားရှိသော လမ်း၌ ယောကျ်ား၏ သွားရခြင်းနှင့် တူပေ၏။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ကာလဟော ဝိဘတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေသနာအစဉ်ကို တင်ထားတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

ကာယသခ်ါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ ။ပ။ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏-ဟူရာ၌ အနက်ကား ရှုနှ&ရင်းသော(ဝင်လေ ထွက်လေဟူသော) ကာယ-သခ်ါရကို ငြိမ်းစေလျက် တဖန် ငြိမ်းစေလျက် ချုပ်စေလျက် အထူးသဖြင့် ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ထိုစကားရပ်၌ ရှုနှ&ရင်းခြင်း သိမ်မွေ့ခြင်းကိုဝင်း၊ ငြိမ်းခြင်းကိုဝင်း ဤဆိုမည့်စကားဖြင့် သိအပ်၏။ ချဲ့၍ပြအံ့ - ဤယောဂီရဟန်း၏(သန္တာန်၌)ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို မသိမ်းဆည်းသေးမီ (မရှုမှတ်သေးမီ) ရှေးအခါက ကိုယ်သည်ဝင်း၊ စိတ်သည်ဝင်း ပူပန်ခြင်းရှိလျက် ရှုနှ&ရင်းကုန်၏၊ ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့၏ ရှုနှ&ရင်းမှု မငြိမ်းလျှင် ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်လည်း ရှုနှ&ရင်းကုန်၏၊ အလွန်အားကြီးစွာ ဖြစ်ကုန်လျက် ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်၏[1]၊ နှာခေါင်းပေါက် မဆန့်ပဲရှိတတ်၏၊ ခံတွင်းဖြင့် ရှုသွင်းလျက် ရှုထုတ်လျက်သော်လည်း တည်တတ်၏[2]။ အကြင်အခါ၌မူ ထိုရဟန်း၏ ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့သည် သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးဖြစ်ကုန်၏[3]၊ ထိုအခါ၌ ထိုကိုယ်နှင့်စိတ်တို့သည် ငြိမ်သက်ကုန်၏ အထူးသဖြင့် ငြိမ်သက်ကုန်၏။ ထိုကိုယ်နှင့် စိတ်တို့ ငြိမ်သက်ကုန်လတ်သော်

မှတ်ချက်

၁–ဗလဝတရာ ဟုတ္တာ ပဝတ္တန္တိ-ပါဠိ၏ သိလွယ်သော မြန်မာပြန် ဖြစ်သည်၊ အတိအကျပြန်လျှင် "အထူးသဖြင့် အားကြီးကုန်သည် ဖြစ်ကုန်၍ မပြတ် ဖြစ်ကုန်၏"ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ နောက်၌လည်း အလားတူ ပြန်ဆိုချက်ရှိသည်။

၂–ဤတိုင်အောင်သော စကားရပ်ဖြင့် အာနာပါနကို မရှုမီက ဝင်လေ ထွက်လေမျှား ရှုနှ&ရင်းကြမ်းတမ်းပုံကို ပြသည်။

၃–ကိုယ်နှင့် စိတ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသည် ရှိသည်ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် သိမ်မွေ့စွာ ဖြစ်ကုန်လျက် ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်၏၊ "(ဝင်လေ ထွက်လေ)ရှိလေသလော မရှိလေသလော"ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ကုန်၏[1]။

ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် ပြေးပြီး၍သော်၎င်း၊ တောင်မှ ဆင်းလာပြီး၍သော်၎င်း၊ (သယ်ယူလာခဲ့သည့်)ဝန်ထုပ်ကြီးကို ခေါင်းပေါ်မှ ချပြီး၍သော်၎င်း တည်နေသော ယောဂျာ်းအား ရှုန့်ရင်းကုန်သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ နှာခေါင်းပေါက်သည် မဆန့်ပဲရှိ၏။ ခံတွင်းဖြင့် ရှူသွင်းလျက် ရှူထုတ်လျက်သော်လည်း တည်၏။ အကြင်အခါ၌မူ ထိုယောဂျာ်းသည် ထိုမောပန်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ပြီးနောက် ရေချိုးရေသောက်ပြီးလျှင် စိုသောအဝတ်ကို ရင်၌ တင်ထား၍ အေးမြသော အရိပ်၌ လျောင်းနေ၏၊ ထိုအခါ ထိုသူ၏ [၂၆၇] ထိုဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် သိမ်မွေ့ကုန်၏၊ "ရှိလေသလော မရှိလေသလော"ဟု စူးစမ်းဆင်ခြင်အပ်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤယောဂီရဟန်း၏ (သန္တာန်၌)ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို မသိမ်းဆည်းသေးမီ ရှေးအခါက ကိုယ်သည်၎င်း၊ စိတ်သည်၎င်း ပူပန်ခြင်းရှိလျက် ရှုန့်ရင်းကုန်၏၊ ကိုယ်နှင့်စိတ်တို့၏ ရှုန့်ရင်းမှု မငြိမ်းလျှင် ဝင်လေ ထွက်လေ တို့သည်လည်း ရှုန့်ရင်းကုန်၏။ အလွန်အားကြီးစွာ ဖြစ်ကုန်လျက် ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်၏၊ နှာခေါင်းပေါက် မဆန့်ပဲ ရှိတတ်၏၊ ခံတွင်းဖြင့် ရှူသွင်းလျက် ရှူထုတ်

မှတ်ချက်

[1] – အာနာပါနကို ရှုမှတ်သောကာလမှ စ၍ တဖြည်းဖြည်းချင်း သိမ်မွေ့သွားရာ နောက်ဆုံး၌ အလွန်သိမ်မွေ့သွားသောကြောင့် မရှုမြင်ရှိက်ပဲ နေသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်၊ ထိုအခါ၌ ရှူရှိုက်မှု ရှိမှုရှိသေး၏လောဟု စမ်းသပ် ဆင်ခြင်ရတတ်လေသည်၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ ဝင်သက် ထွက်သက်တို့ကို ပြင်းပြင်းကြီး ရှူရှိုက်၍ အားထုတ်ခြင်းကို ဤအဆိုနှင့် ညီမညီ စဉ်းစားဆင်ခြင်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

လျက်သော်လည်း တည်၏။ အကြောင်အခါ၌မူ ထိုရဟန်း၏ ကိုယ်နှင့်စိတ်တို့သည် သိမ်းဆည်းအပ်ပြီး ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုအခါ၌ ထိုကိုယ်နှင့် စိတ်တို့သည် ငြိမ်သက်ကုန်၏ အထူးသဖြင့် ငြိမ်သက်ကုန်၏၊ ထိုကိုယ်နှင့်စိတ် ငြိမ်သက်ကုန်လတ်သော် ဝင်လေထွက်လေတို့သည် သိမ်မွေ့စွာ ဖြစ်ကုန်လျက် ဝင်ကုန်ထွက်ကုန်၏၊ "ရှိလေသလော မရှိလေသလော" ဟု စူးစမ်း ဆင်ခြင်အပ်သည့် အခြေအနေသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ဤ ယောဂီရဟန်းမှာ ဝင်လေထွက်လေတို့ကို မသိမ်ဆည်းသေးမီ ရှေးအခါက "ရှုနှ်ရင်းကုန် ရှုနှ်ရင်းကုန်သော ကာယသခ်ါရတို့ကို ငြိမ်းစေမည်" ဟု ရည်ရွယ်ခြင်း ကြံစည်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း မရှိသေး၊ သိမ်းဆည်းသောကာလ၌မူ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤယောဂီရဟန်းမှာ မသိမ်းဆည်းသေးမီကာလကထက် သိမ်းဆည်းသောကာလ၌ ကာယသခ်ါရသည် သိမ်မွေ့ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့သည်—

> "ကိုယ်သည်ရင်း၊ စိတ်သည်ရင်း ပူပန်ခြင်းရှိလျှင် လွန်ကဲသော ဝင်လေ ထွက်လေသည် ဖြစ်၏၊ ကိုယ်သည်ရင်း (စိတ်သည်ရင်း) ပူပန်ခြင်းမရှိလျှင် သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေသည် ကောင်းစွာ ဖြစ်၏" ဟု ဆိုကြပေသည်။

၂၂၁။ သိမ်းဆည်းသောအခါ၌လည်း ရှုနှ်ရင်းသေး၏၊ ပဌမစျာန်၏ ဥပစာ၌ သိမ်မွေ့၏။ ထိုပဌမစျာန်၏ ဥပစာ၌လည်း ရှုနှ်ရင်းသေး၏၊ ပဌမစျာန်၌ သိမ်မွေ့၏။ ပဌမစျာန်၌ရင်း၊ ဒုတိယစျာန်၏ဥပစာ၌ရင်း ရှုနှ်ရင်းသေး၏၊ ဒုတိယစျာန်၌ သိမ်မွေ့၏။ ဒုတိယစျာန်၌ရင်း၊ တတိယစျာန်၏ ဥပစာ၌ရင်း ရှုနှ်ရင်းသေး၏၊ တတိယစျာန်၌ သိမ်မွေ့၏။ တတိယစျာန်၌ရင်း၊ စတုတ္ထစျာန်၏ ဥပစာ၌ရင်း ရှုနှ်ရင်းသေး၏၊ စတုတ္ထစျာန်၌ အလွန်သိမ်မွေ့၏ မဖြစ်ခြင်း မရှိခြင်းသို့သာလျှင် ရောက်လေ၏။ ဤသည်ကား ဒီဃနိကာယ်ဆောင် သံယုတ္တနိကာယ်ဆောင် ဆရာတို့၏ အလိုပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင်ဆရာတို့သည်ကား ပဌမစျာန်၌ ရှုန့်ရင်း၏၊ဒုတိယစျာန်၏ ဥပစာ၌ သိမ်မွေ့၏—ဤသို့စသည်ဖြင့် အောက်အောက်စျာန်ထက်အထက်အထက်စျာန်၏ ဥပစာ၌လည်း သာ၍ သိမ်မွေ့သည်ကို အလိုရှိကုန်၏။ အချုပ်အားဖြင့်မူကား နိကာယ်ဆောင်ဆရာ အားလုံးတို့၏ပင် အလိုအားဖြင့် မသိမ်းဆည်းသေးမီကာလ၌ဖြစ်သော ကာယသခ်ါရသည် သိမ်းဆည်းသောကာလ၌ ငြိမ်း၏၊ သိမ်းဆည်းဆဲ (ရှေ့ပိုင်း) ကာလ၌ ဖြစ်သော ကာယသခ်ါရသည် ပဌမစျာန်၏ ဥပစာ၌ ငြိမ်း၏၊ ပဌမစျာန်၏ ဥပစာ၌ဖြစ်သော ကာယသခ်ါရသည် ပဌမစျာန်၌ ငြိမ်း၏ ။ပ။ စတုတ္ထစျာန်၏ ဥပစာ၌ဖြစ်သော ကာယသခ်ါရသည် စတုတ္ထစျာန်၌ ငြိမ်း၏။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာ သမထအရာ၌(ငြိမ်းပုံကို) သိကြောင်းနည်းပေတည်း။

ဝိပဿနာအရာ၌ (သိကြောင်းနည်း)ကား မသိမ်းဆည်းသေးမီ၌ ဖြစ်သော ကာယသခ်ါရသည် ရှုန့်ရင်း၏၊ မဟာဘုတ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသော အခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ ဥပါဒါရူပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ ရူပ်အားလုံးကို သိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ နာမ်ကိုသိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ ရူပ်နာမ်နှစ်ပါးလုံးကို သိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏၊ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ အကြောင်းကို သိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ အကြောင်းနှင့်တကွ နာမ်ရူပ်တို့ကို သိမ်းဆည်းသောအခါ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာကို သိမြင်သောဝိပဿနာ၌ သိမ်မွေ့၏။ ၎င်းသည်လည်း အားနည်းသော ဝိပဿနာ၌ ရှုန့်ရင်းသေး၏၊ အားကြီးသော (ဗလဝ)ဝိပဿနာ၌ သိမ်မွေ့၏။ ထိုသို့အဆင့်ဆင့် သိမ်မွေ့ရာ၌ ရှေးသမထအရာမှာ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ပင်လျှင် [၂၆၈] နောက်နောက် သိမ်မွေ့သော

http://www.dhammadownload.com

ကာယသခ်ၢရဖြင့် ရှေးရှေးရှန့်ရင်းသော ကာယသခ်ၢရ၏ ငြိမ်းခြင်းကို သိအပ်၏။ (ရှန့်ရင်းသော ကာယသခ်ၢရကို ငြိမ်းစေလျက်ဟူသော) ဤစကားရပ်၌ ရှန့်ရင်းခြင်း သိမ်မွေ့ခြင်းကိုလည်း၊ ငြိမ်းခြင်းကိုလည်း ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းပင် သိအပ်ပေသည်။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ကား (ရှန့်ရင်းသော ကာယသခ်ၢရကို ငြိမ်းစေလျက်-ဟူသော) ဤပုဒ်၏အနက်ကို[1] (အပြစ်ပြလျက်မေးခြင်းဟူသော) စောဒနာ(ဖြေရှင်းသုတ်သင်ခြင်းဟူသော) သောဓနာတို့နှင့်တကွ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုထားလေသည်——

"အဘယ်သို့ ကာယသခ်ၢရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသင့်အံ့ဟု။ ပ။ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သနည်း။ကာယသခ်ၢရတို့ဟူသည် အဘယ်သည်တို့နည်း။ ရှည်သော ဝင်လေထွက်လေတို့သည်[2] ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤဝင်လေ ထွက်လေတရားတို့သည် ကိုယ်နှင့်စပ်၍ဖြစ်ကြသောကြောင့် ကာယသခ်ၢရမည်ကုန်၏၊ ထိုကာယသခ်ၢရတို့ကို ငြိမ်းစေလျက် ချုပ်စေလျက် အထူးသဖြင့် ငြိမ်းစေလျက် လေ့ကျင့်၏။ [တိုသော ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်။ပ။အလုံးစုံသော ဝင်လေ ထွက်လေအပေါင်းကို သိလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤဝင်လေ ထွက်လေ

မှတ်ချက်

၁—ဤပုဒ်၏ အနက်ကို.... မိန့်ဆိုထားလေသည်-ဟု စပ်ပါ။

၂—ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိရင်း၌ ဒီဃံ အဿာသာ-ရှည်သော ဝင်လေတို့သည်- စသည်က တဝါရ၊ ဒီဃံ ပဿာသာ- ရှည်သော ထွက်လေတို့သည်- စသည်က တဝါရ အသီးအသီးပင် ဟောထားသည်၊ ဤ၌ကား အကျဉ်းချုံးသော အားဖြင့် တပေါင်းတည်းပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

တရားတို့သည် ကိုယ်နှင့်စပ်၍ဖြစ်ကြသောကြောင့် ကာယသခ်ါရ မည်ကုန်၏။ ထိုကာယသခ်ါရတို့ကို ငြိမ်းစေလျက် ချုပ်စေလျက် အထူးသဖြင့် ငြိမ်းစေလျက် လေ့ကျင့်၏။[၁]] အကြင်သို့သော ဝင်လေ ထွက်လေ ကာယသခ်ါရတို့ကြောင့် ကိုယ်၏(အာနမနာ) ရှေ့သို့ညွှတ်ခြင်း (ဝိနမနာ)ဘေးသို့ညွှတ်ခြင်း (သန္ဓမနာ)ထက်ဝန်းကျင်ညွှတ်ခြင်း (ပဏာမနာ) နောက်သို့ညွှတ်ခြင်း (ဥဏ္ဍနာ) တုန်ခြင်း (ဖန္ဒနာ)လှုပ်ခြင်း (စလနာ)ရွှေ့ရှားခြင်း (ကမ္ပနာ) တုန်လှုပ်ခြင်း[၂](ဖြစ်၏)၊ ထိုသို့သော ကာယသခ်ါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏၊ ထိုသို့သော ကာယသခ်ါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ အကြင်သို့သော ကာယသခ်ါရတို့ကြောင့် ကိုယ်၏ရှေ့သို့ညွှတ်ခြင်းမဖြစ် ဘေးသို့ညွှတ်ခြင်းမဖြစ် ထက်ဝန်းကျင်ညွှတ်ခြင်းမဖြစ် နောက်သို့ညွှတ်ခြင်းမဖြစ် မတုန် မလှုပ် မရွှေ့ရှား မတုန်လှုပ်၊ ထိုသို့သော ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့သော ကာယသခ်ါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ၀။ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။

မှတ်ချက်

၁–ဤထောင့်ကွင်း အတွင်းရှိ စကားများမှာ ပေယျာလကို ဖော်သည့် အနေဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်မှ ယူ၍ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

၂–ဥဏ္ဍနာ စသော ၄-ပုဒ်တို့ကို အာနမနာစသော ၄-ပုဒ်တို့နှင့် အနက်တူသည်ဟူ၍ဝင်း၊ အနည်းငယ်တုန်ခြင်း စသည်ကို ဟောသည်ဟူ၍ဝင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြ၏။ ထိုတွင် စလနာ-ဟူသော ပါဠိသည် ရွှေ့ရှားခြင်းကိုလည်း ဟောသောကြောင့် အခြားပုဒ်များနှင့် အနက်မထပ်စေရန် ၎င်းကို ရွှေ့ရှားခြင်းဟုပြန်သည်။ ထိုပြင် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိရင်း၌ ကမ္ပနာအရာတွင် ပကမ္ပနာ-ဟု ရှိ၏၊ ၎င်း၏အဋ္ဌကထာ၌ ဘုသံ ကမ္ပနာ-ပြင်းစွာ လှုပ်ခြင်း-ဟု ဖွင့်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဒ်ကို တုန်လှုပ်ခြင်းဟု ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလွန်အလွန် သိမ်မွေ့သော ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု အကယ်၍ လေ့ကျင့်ငြားအံ့၊ အလွန် အလွန်သိမ်မွေ့သော ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုထုတ်အံ့ဟု အကယ်၍ လေ့ကျင့်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝင်လေ ထွက်လေကို ရသောစိတ်ကို ပွါးစေခြင်းလည်း မဖြစ်၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို ပွါးစေခြင်းလည်း မဖြစ်၊ ဝင်လေ ထွက်လေကို အမှတ်ရမှု အာနာပါနဿတိကို ပွါးစေခြင်းလည်း မဖြစ်၊ အာနာပါနဿတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ပွါးစေခြင်းလည်း မဖြစ်၊ ထိုဆိုခဲ့သော အာနာပါနသမာပတ်ကို ပညာရှိတို့သည် ဝင်စားနိုင်ကုန်သည်လည်း မရှိရာ၊ ထိုသမာပတ်မှ ထကုန်သည်လည်း မရှိရာ၊ (ဤကား စောဒနာတည်း)။

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလွန်အလွန်သိမ်မွေ့သော ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက် ရှုသွင်းအံ့ဟု....ရှုထုတ်အံ့ဟု အကယ်၍ လေ့ကျင့်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဝင်လေ ထွက်လေကို ရသောစိတ်ကို ပွါးစေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို ပွါးစေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ဝင်လေ ထွက်လေကို အမှတ်ရမှု-အာနာပါ-နဿတိကို ပွါးစေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကို ပွါးစေခြင်းလည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ထိုဆိုခဲ့သော အာနာပါနသမာပတ်ကို ပညာရှိတို့သည် ဝင်စားလည်း ဝင်စားနိုင်ကုန်၏၊ ထိုသမာပတ်မှ ထလည်း ထကုန်၏။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း? ဟူမူ—

ကြေးခွက်ကို တီးခေါက်လိုက်လျှင် ရှုန့်ရင်းပြင်းထန်သော အသံတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ရှုန့်ရင်းပြင်းထန်သော အသံတို့၏ နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူထားခြင်း ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းထား

http://www.dhammadownload.com

ခြင်း ကောင်းစွာ မှတ်ထားခြင်းကြောင့် ရှုန့်ရင်းပြင်းထန်သော အသံချုပ်သွားသော်လည်း ထို့နောင် [၂၆၉] သိမ်မွေ့သော အသံ တို့သည်(နားဌ ကြားရလျက်)မပြတ်ဖြစ်နေကုန်၏။ သိမ်မွေ့သော အသံတို့၏ နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူထားခြင်း ကောင်းစွာ နှလုံး သွင်းထားခြင်း ကောင်းစွာ မှတ်ထားခြင်းကြောင့် သိမ်မွေ့သော အသံ ချုပ်သွားသော်လည်း ထို့နောင်(ဖြစ်ပေါ်လာသော သာ၍) သိမ်မွေ့သော အသံလျှင် အာရုံရှိသော စိတ်သည်လည်း မပြတ် ဖြစ်နေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ရှေးဦးစွာ ရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေ တို့၏ နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူထားခြင်း ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်း ထားခြင်း ကောင်းစွာ မှတ်ထားခြင်းကြောင့် ရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေ ချုပ်သွားသော်လည်း ထို့နောင် သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်(ရှုသော ဘာဝနာစိတ်၌ ထင်ရှားလျက်) မပြတ်ဖြစ်ကုန်၏။ သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ နိမိတ်ကို ကောင်းစွာ ယူထားခြင်း ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းထားခြင်း ကောင်းစွာ မှတ်ထားခြင်းကြောင့် သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေ ချုပ်သွားသော်လည်း ထို့နောင် (ဖြစ်ပေါ်လာသော သာ၍) သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော စိတ်သည် လည်း (မပြတ်ဖြစ်ပေ၏) ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ မရောက်ပေ။

သို့ဖြစ်လျှင် (၀၊-သို့ဖြစ်သောကြောင့်) ဝင်လေ ထွက်လေကို ရသောစိတ်ကို ပွါးစေခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ဝင်လေ ထွက်လေ တို့ကို ပွါးစေခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေ၏၊ ဝင်လေ ထွက်လေကို အမှတ်ရမှု အာနာပါနသတိကို ပွါးစေခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေ၏၊ အာနာပါနသတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ပွါးစေခြင်းသည်လည်း

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ပေ၏၊ ထိုဆိုခဲ့သော အာနာပါနသမာပတ်ကို ပညာရှိတို့သည် ဝင်စားလည်း ဝင်စားနိုင်ကုန်၏၊ ထိုသမာပတ်မှ ထလည်း ထ, ကုန်၏။ ကာယသင်္ခါရကို ငြိမ်းစေလျက်(ဟု ဟောထားသော) ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ကာယပေတည်း၊ ထင်ခြင်း အမှတ် ရခြင်းသည် သတိပေတည်း၊ ရှုခြင်းသည် ဉာဏ်ပေတည်း။ ကာယ သည် သတိ၏ ထင်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဥပဋ္ဌာနသာ မည်၏၊ (အမှတ်ရမှု မဟုတ်သောကြောင့်) သတိကား မမည်။ သတိ သည်ကား ထင်တတ် အမှတ်ရတတ်သောကြောင့် ဥပဋ္ဌာနလည်း မည်၏ သတိလည်း မည်၏။ ထိုသတိဖြင့် ထိုဉာဏ်ဖြင့် ထိုဝင်လေ ထွက်လေအပေါင်း ကာယကို အဖန်ဖန် ရှု၏။ ထို့ကြောင့် ကာယ၌ ကာယကို ရှုသော (ဝါ-ကာယဟု ရှုသော) သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာဟု ဆိုအပ်ပေသည်"ဟူ၍ ပေတည်း။ (ဤကား ပဌ-သမ္ဘိဒါမဂ်)

ယခု ဆိုခဲ့သောစကားသည် ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကာယာ-နုပဿနာအလိုအားဖြင့် ဟောထားသော ပဌမစတုက္ကတ်၏ အစဉ်အတိုင်း ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြခြင်းပေတည်း။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ပုံ

၂၂၂။ ပုဒ်အဖွင့်မှတပါး အားထုတ်ပုံကို ပြဆိုအံ့ - (ထုတ်ပြခဲ့သော ၁၆-ပါးသော တည်ရာရှိသော) ထိုဒေသနာတော်၌ ဤပဌမစတုက္ကကို သာလျှင် အားထုတ်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူပေ သည်၊ အခြား စတုက္ကသုံးခုတို့ကိုမူကား ဤပဌမစတုက္ကဌ၌ စျာန်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝေဒနာနုပဿနာ စိတ္တာနုပဿနာ ဓမ္မာနုပဿနာတို့အလိုအားဖြင့် ဟောတော်မူပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေ

http://www.dhammadownload.com

ပြီးလျှင် အာနာပါနစတုတ္ထစျာန်ကို အခြေခံပြုကာ ဝိပဿနာရှုရ[1] ပဋ္ဌိ-သမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့နှင့်တကွ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်လိုသော အားထုတ်ခါစ အမျိုးကောင်းသားသည် ရှေးဦး ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သီလကို စင်ကြယ်စေခြင်း အစရှိကုန်သော အလုံးစုံသောကိစ္စတို့ကို ပြုပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဂုဏ်အပြားရှိသော ဆရာ၏ထံ၌ ငါးပိုင်း ငါးပုံရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူအပ်ပေသည်။

[၂၇၀] ထိုစကားရပ်၌ ငါးပိုင်း ငါးပုံတို့ဟူသည်မှာ (၁) သင်ယူခြင်း၊ (၂) မေးမြန်းခြင်း၊ (၃) ထင်ခြင်း၊ (၄) အပြီးအဆုံးရောက်ခြင်း၊ (၅) မှတ်သားခြင်း-ဟူသော ဤငါးပါးတို့ပေတည်း။ ထိုတွင် (၁) သင်ယူခြင်းမည်သည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ပုံနည်းကို နှုတ်တက်သင်ယူခြင်းပေတည်း။ (၂) မေးမြန်းခြင်းမည်သည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မေးမြန်းခြင်းပေတည်း။ (၃) ထင်ခြင်းမည်သည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ နိမိတ်၏ ထင်ပုံပေတည်း။ (၄) အပြီးအဆုံးရောက်ခြင်းမည်သည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ၏ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ခြင်း—စျာန်ရခြင်းပေတည်း။ (၅) မှတ်သားခြင်းမည်သည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မှတ်သားခြင်းပေတည်း၊ "ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဤသို့သော သဘောလက္ခဏာရှိသည်ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ သဘောကို မှတ်သားခြင်း"ဟူ၍ ဆိုလိုပေသည်။

ဤသို့ ငါးပိုင်း ငါးပုံရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို (၀ါ-ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ငါးပိုင်း ငါးပုံပြု၍) သင်ယူလျှင် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မပင်ပန်း၊ ဆရာကိုလည်း

မှတ်ချက်

[1] – ပါဠိရှိရင်းအတိုင်း အတိအကျပြန်လျှင် "အာနာပါန စတုတ္ထစျာန်လျှင် နီးသောအကြောင်းရှိသော ဝိပဿနာဖြင့်" ဟူ၍ ဖြစ်၏၊ သုတနည်းသူတို့ နားလည်ရန် ခက်၏။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း စကားပရိယာယ် လဲလှယ်၍ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မပင်ပန်းစေ၊ ထို့ကြောင့် အနည်းငယ် ရှတ်ပြစေပြီးလျှင် မျှားစွာသော ကာလပတ်လုံး ပြန်လှည့်ရှတ်ဆို၍ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ငါးပိုင်း ငါးပုံရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှုတ်တက်သင်ယူပြီးနောက် ဆရာ၏ထံ၌ဖြစ်စေ အခြားအရပ်၌ ဖြစ်စေ ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အင်္ဂါအပြားရှိသော ကျောင်း၌ နေလျက် ပလိဗောဓအင်ယမ်များကို ဖြတ်ပယ်ပြီးလျှင် ဆွမ်းစားပြီးသောအခါ ဆွမ်းဆီ ယစ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေလျက် ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်ခြင်းဖြင့် စိတ်ကို ရှင်လန်းစေပြီးလျှင် ဆရာ့ထံမှ သင်ယူခဲ့သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအရင်မှ တပုဒ်မျှကိုသော်လည်း မတွေ့ဝေပဲ ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းအပ်ပေသည်။

၂၂၃။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းရာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် နှလုံးသွင်းပုံ အစီအရင်ပေတည်း။

> (ဂဏနာ) ရေတွက်ခြင်း၊ (အနုဗန္ဓနာ) အစဉ်လိုက်ခြင်း၊ (ဖုသနာ) ထိရာ၊ (ဌပနာ)ထားခြင်း၊ (သလ္လက္ခဏာ) ကောင်းစွာ မှတ်ခြင်း၊ (ဝိဝဋ္ဋနာ) နစ်ခြင်း၊ (ပါရိသုဒ္ဓိ) ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ခြင်း၊ (တေသဉ္စ ပဋိပဿနာ)ဌင်းတို့ကို တဖန်ရှုခြင်း။ (ဤကား ခေါင်းစဉ်ဂါထာ)

ထိုဂါထာ၌ ဂဏနာ—ဟူသည်ကား ရေတွက်ခြင်းပင်တည်း။ အနုဗန္ဓနာ-ဟူသည်ကား အစဉ်လိုက်၍ အမှတ်သတိကို ဆောင်ခြင်း—ဖြစ်စေခြင်းပေတည်း။ ဖုသနာ—ဟူသည်ကား ထိရာဌာနပေတည်း။ ဌပနာ—ဟူသည်ကား စျာန်စိတ်ကို ထားခြင်း-စျာန်သို့ရောက်ခြင်းဟူသော အပ္ပနာပေတည်း။ သလ္လက္ခဏာ - ကောင်းစွာ မှတ်ခြင်းဟူသည်ကား ဝိပဿနာပေတည်း။ ဝိဝဋ္ဋနာ-နစ်ခြင်းဟူသည်ကား (သင်္ခါရအာရုံမှ နစ်သော) မဂ်ပေတည်း။ ပါရိသုဒ္ဓိ—ဟူသည်ကား ဖိုလ်ပေတည်း။ ဌင်းတို့ကို တဖန်ရှုခြင်း ဟူသည်ကား မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်မှု ပစ္စဝေက္ခဏာပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် အားထုတ်ခါစဖြစ်သော ဤအမျိုးသားသည် ရှေးဦးစွာ ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရေတွက်သော အခါ၌လည်း[2] ငါးခုတို့၏ အောက်၌ မထားရာ၊ ဆယ်ခုတို့၏ အထက်သို့ မဆောင်ရာ၊ အကြားဌ ကျိုးခြင်း ပြတ်ခြင်းကို[3] မပြုရာ။ အပြစ်ကား ငါးခုတို့၏ အောက်၌ ထားလျှင် ကျဉ်းမြောင်းသော အရေအတွက်ဟူသော အရာ၌ စိတ်ဖြစ်ခြင်းသည် တုန်လှုပ်၏၊ ကျဉ်းမြောင်းသော နွားခြံထဲ၌ ပိတ်လှောင်ထားသော နွားအပေါင်းကဲ့သို့ပင်တည်း၊ ဆယ်ခုတို့၏ အထက်သို့ ဆောင်လျှင် စိတ်ဖြစ်ခြင်းသည် ရေတွက်ခြင်းကိုသာ မှီလျက်ရှိ၏[4]။ အကြားဌ ကျိုးခြင်း ပြတ်ခြင်းကို ပြလျှင် "ငါ၏ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အထွတ်အထိပ် အဆုံးသို့ ရောက်လေသလော မရောက်လေသလော"ဟု စိတ်သည် တုန်လှုပ်တတ်၏[5]။ ထို့ကြောင့် ထိုအပြစ်တို့ကို ကြဉ်ရှောင်၍ ရေတွက်အပ်ပေသည်။

ရေတွက်သောအခါ၌လည်း ရှေးဦးစွာ စပါးခြင်သူ၏ ရေတွက်ခြင်းမျိုးဖြစ်သော နှေးနှေးရေတွက်ခြင်းဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ ခွဲ၍ပြအံ့ - စပါး

မှတ်ချက်

၁–ဂဏေန္တေန စ-၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ အတီအကျပြန်လျှင် " ရေတွက်သော သူသည်လည်း"ဟု ဖြစ်၏။ မြန်မာစကား သာ၍ ချောစေရန် အထက်ပါ အတိုင်း ပြန်သည်၊ နောက်ဌလည်း နည်းတူပင်။

၂–ခဏ္ဍ-ဟူသည်မှာ တစ် သုံး ငါး-ဟု ဤသို့ရေတွက်ခြင်း၏ ကျိုးခြင်း ပြတ်ခြင်း ပေတည်း။(ဋီကာ)

၃–ရေတွက်ခြင်းကိုသာလျှင် မှီလျက်ရှိ၏၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို မမှီ၊(ဋီကာ)

၄–အထွတ်အထိပ်-အဆုံးသို့ ရောက်လေသလော-ဟူသောဤစကားကို ရေတွက်ခြင်းဖြင့် အလွန်ကြာမြင့်စွာ နှလုံးသွင်းနေသောသူ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆို(အပ်)ပေသည်။ မှန်ပေ၏-ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုသို့ ရေတွက်လျက်

http://www.dhammadownload.com

ခြင်သောသူသည် တင်းတောင်းကို ပြည့်စေပြီးလျှင် တတင်းဟု ဆိုရ၏ လောင်း၏။ တဖန် တင်းတောင်းကို ပြည့်စေစဉ် တစုံတခုသော အမှိုက်ကို မြင်၍ ထိုအမှိုက်ကို ဖယ်ထုတ်ပစ်သော်လည်း တတင်း တတင်း ဟူ၍သာ ဆိုနေ၏။ နှစ်ဘင်း နှစ်ဘင်း စသည်ဟို၌လည်း ဤနည်းပင်တည်း[1]။ ထို့အတူပင် ဤယောဂီသည်လည်း ဝင်လေထွက်လေတို့တွင် အကြင်လေသည်

မှတ်ချက်

ကြာမြင့်စွာ နှလုံးသွင်းခြင်းဖြင့် ရသော စိတ်မပျံ့လွင့်ခြင်းမျှကို မှီ၍ ဤသို့ ပြဆိုထားသည့်အတိုင်း အောက်မေ့မှတ်ထင်ရာ၏။ (ဋီကာ) ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ "အကြား၌ ကျိုးပြတ်နေလျှင် စိတ်တုန်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်တတ်သည်" ဟု ဆိုသည်၊ အကြား၌ ကျိုးပြတ်ခြင်းဟူသည်မှာ တစ် သုံး ငါး-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရေတွက်ခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း ဋီကာ၌ဖွင့်ပြ၏။နှာ ၃၆၇ မှတ်ချက် ၂-၌ ကြည့်ပါ။ ထိုသို့ တခုကျော် ရေတွက်ခြင်းကြောင့် ကြာမြင့်သောအခါ အဆုံးသို့ ရောက်-မရောက် ယုံမှားခြင်းအဘယ်သို့ ဖြစ်ရာသနည်း-ဟု စဉ်းစားကြည့်လျှင် အလွန်အသံခက်လှပေ၏။ ဤအရာတွင် ပြည့်မှုနိဿယ၌ ပြထားသည်မှာ-အကြား၌ အချိန်ကာလအနည်းငယ် မရေတွက်ပဲ ရပ်နားနေလျှင် အကြား၌ ပြတ်ခြင်းမည်ကြောင်း၊ ထိုသို့သော ယောဂီအား ငါ၏ စိတ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ညွှတ်သလော မညွှတ်သလောဟု စုံစမ်းခြင်းဖြင့် ပျံ့လွင့်သည်ကိုပင် ရည်၍ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်လေသလော-စသည်ကို ဆိုကြောင်း ပြထား၏။ ထိုအလိုအားဖြင့် သိခါပတ္တ-အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခြင်းဟူသည်မှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ ထက်သန်စွာ စိတ်ညွှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ယူရာ၏။

[1] – ဒုတိယတင်းကို မသွန်မလောင်းရသေးမီ တတင်း တတင်းဟူ၍သာ ဆိုနေသည်၊ ဒုတိယ တင်းကို လောင်းပြီးသောအခါ တတိယတင်းကို မသွန်မလောင်းရသေးမီ နှစ်တင်း နှစ်တင်းဟူ၍သာ ဆိုနေသည်၊ ဤသို့သော ရှုတ်ဆိုပုံကို ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထင်ပေါ်၏၊ [၂၇၁] ထိုလေကိုယူ၍[1] တစ်တစ်မှစ၍ တဆယ် တဆယ်တိုင် အောင်[2] ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော ဝင်လေထွက်လေကို မှတ်လျက်သာလျှင် ရေတွက်အပ်၏။ ဤသို့ ရေတွက်နေလျှင် ထိုယောဂီအား ဝင်ကုန်ထွက်ကုန် သော[3] ဝင်လေထွက်လေတို့သည် ထင်ရှားကုန်၏။

ထိုအခါ စပါးခြင်သူ၏ ရေတွက်ခြင်းမျိုးဖြစ်သော နှေးနှေး ရေတွက်ခြင်းကို ပယ်၍ နွားကျောင်းသွား၏ ရေတွက်ခြင်းမျိုးဖြစ်သော မြန်မြန် ရေတွက်ခြင်းဖြင့် ရေတွက်အပ်၏။ခဲ့ပြီးပြအံ့—ကျွမ်းကျင်သောနွားကျောင်းသွားသည် ကျောက်စရစ်စသည်တို့ကို ခါးပိုက်ဖြင့် ယူခဲ့၍ ကြိုးနှင့် ဝါးရင်းဒုတ်ကို လက်ဖြင့်ကိုင်လျက် နံနက်စောစောကပင် ခြံသို့သွား၍ နွားတို့ကို ကျောက်ကုန်း၌ ပုတ်ခတ်ကာ တံခါးတိုင်ထိပ်၌ ထိုင်လျက် တံခါးဝသို့ ရောက်လာတိုင်းရောက်လာတိုင်းသော နွားကိုသာလျှင် ကျောက်စရစ်ဖြင့် ပစ်ခတ်၍ တစ်နှစ်စသည်ဖြင့် ရေတွက်၏၊ ကျဉ်းမြောင်းသော အရပ်၌ တည့်ခ်ိုလုံး

မှတ်ချက်

၁–ထိုလေကို ယူ၍-ဟူသော ဤစကားကို အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝင်လေ ထွက်လေတို့တွင် တခုသာ ရှေးဦးစွာ ထင်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်၍ ဆိုထားပေသည်။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အားမူ ဝင်လေ ထွက်လေ ၂-ခုလုံး ထင်ရှားကုန်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ၂-ခုလုံးကို ယူ၍ ရေတွက်အပ်၏။ (ဋ္ဌီကာ)

၂–တစ် တစ် ဟု ရေတွက်ခြင်းမှ စ၍ တဆယ် တဆယ်တိုင်အောင်....ရေတွက်အပ်၏-ဟု စပ်၍ အဓိပ္ပါယ် ယူပါ။

၃–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပါဠိ၌ရှိရင်းအတိုင်းပြန်လျှင် ထွက်ကုန် ဝင်ကုန်သော-ဟု[4]ဖြစ်သည်။ ဤ၌ဤကား ရှေး၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဿာသ-ကို ဝင်လေ-ဟု ပြန်သော ကြောင့် ထိုနှင့် ညီစေရန် ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်သော-ဟု ပြင်၍ ပြန်သည်။ အဿာသပဿာသ-ပုဒ်ကို ဝင်လေ ထွက်လေဟု ပြန်သင့်ကြောင်း သာဓကကို စာပိုဒ်နံပါတ် ၂၂၄၊ နှာ ၃၇၃-၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

ဆင်းရဲစွာနေရသော နွားအပေါင်းသည် ထွက်လတ် ထွက်လတ်သော် အချင်းချင်း တိုးဝှေ့ပွတ်တိုက်လျက် လျင်စွာ လျင်စွာ အစုလိုက်အစုလိုက် ထွက်၏၊ ထိုနွားကျောင်းသွားသည် "သုံး လေး ငါး တဆယ်" စသည်ဖြင့် လျင်စွာ လျင်စွာ ရေတွက်သည်သာလျှင်တည်း။ ထို့အတူပင် ဤယောဂီ မှာလည်း ရှေးဦးပြခဲ့သော အနှေးနည်းဖြင့် ရေတွက်နေစဉ် ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်လျက် လျင်စွာ လျင်စွာ အဖန်ဖန် ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်၏[၂]၊ ထိုအခါ ဤယောဂီသည်"အဖန်ဖန် ဝင်ကုန်ထွက်ကုန်သည်" ဟု သိသဖြင့် အတွင်းဦးဌာန်း၊ အပြင်ဦးဌာန်း မယူမူ၍ နှာသီးဝသို့ ရောက်လာ တိုင်း ရောက်လာတိုင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေကိုသာလျှင် ယူလျက် "တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး၊ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ခြောက်၊ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ခြောက် ခုနစ်၊ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ခြောက် ခုနစ် ရှစ်၊ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ခြောက် ခုနစ် ရှစ် ကိုး၊ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ခြောက် ခုနစ် ရှစ် ကိုး တဆယ်[၃]" ဟု လျင်စွာ လျင်စွာ ရေတွက်အပ်သည်သာလျှင်တည်း။

မှတ်ချက်

၁ – ရှေးနည်း အရကို အနှေးနည်းဖြင့်-ဟု ပြန်ခြင်းသည် ရှေနောက်ညီ၍ ဝိမတိ ဋ္ဌီကာနှင့်အညီ ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ ဤမဟာဋ္ဌီကာ၌ကား အမြန်ရေတွက် နည်းဖြင့်-ဟု ဖွင့်ပြထား၏။

၂ – သဠာရန္ဓိ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။(ဝင်လေ ထွက်လေတို့)မပြတ်သွားကုန်၏– မပြတ်ဖြစ်ကုန်၏-ဟူသည်မှာ ဝင်ကုန် ထွက်ကုန်၏-ဟူ၍ပင် ဆိုလိုပေ၏။

၃ – ဤ၌ ရေတွက်ပုံကို ပြထားသည်မှာ တစ်မှ ငါးအထိ ရေတွက်ပြီးလျှင် တစ်မှ ခြောက်အထိစသည်ဖြင့် တခုတခု တိုး၍ ရေတွက်ရန် ပြထားသကဲ့သို့ရှိပေ၏။ ပရမတ္ထ သရူပဘေဒနီကျမ်း၌ထိုသို့ ငါးခုဝါရပြီး ခြောက်ခုဝါရစသည်တခုတခု တိုး၍ တိုး၍ မရေတွက်အပ်ကြောင်း။ ထိုသို့ တခုတခု တိုး၍ ရေတွက်လျှင် "ဂဏနာနိဿိတောဝ-ရေတွက်ခြင်းကိုသာ မှီသည်၊ နကမ္မဋ္ဌာနနိဿတော-ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို မမှီ"ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဋ္ဌီကာတို့၌ ပြထားသော အပြစ်

http://www.dhammadownload.com

မှန်ပေ၏–ရေတွက်ခြင်းနှင့်စပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ရေတွက်ခြင်း၏အားစွမ်း ဖြင့်ပင်လျှင် စိတ်သည် တခုတည်းသော အာရုံရှိလျက် တည်ကြည်ပေ၏။ ဥပမာ ရေစီးသန်သော ရေယဉ်၌ ထိုးဝါးအကူအညီ၏အစွမ်းဖြင့် လှေ၏ ရပ်တည်ခြင်းကဲ့သို့ပင်တည်း။

ဤသို့ လျင်စွာ လျင်စွာ ရေတွက်နေသော ထိုယောဂီအား ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံသည် အခြားမရှိပဲ မပြတ်ဖြစ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်လျက် ထင်ပေါ်၏။

မှတ်ချက်

ရောက်ကြောင်း၊ စင်စစ်အားဖြင့်မူ တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး, တစ် နှစ် သုံး လေး ငါး ဟူ၍သော်၎င်း၊ ဆယ်ခုတိုင်အောင်သော်၎င်း၊ ငါးခုနှင့် ဆယ်ခုတို့၏ အတွင်း၌ နှစ်သက်ရာ ဂဏန်းသင်္ချာကိုယူ၍ ရေတွက်အပ်ကြောင်း ပြဆိုထား သည်။ ပြည်မူ နိဿယဋ္ဌလည်း "ငါးခုတို့၏ အောက်၌ မထားရာ ဟူရကား ငါးခုမစေ့မီ တခေါက် မပြန်ကောင်း၊ ငါးခုစေ့၍ မပြန်လိုမူ ခြောက်ခုမြောက် ရှုလေ မလာမီ ငါး-ငါးဟု အလျဉ်မပြတ် မှတ်သားရ၍ ၆-ခု မြောက် ရှုလေ လာလတ်သော် ခြောက်ဟု ရေတွက်။ ထိုတွင် ပြန်လိုလျှင်လည်း တစ် တစ် စသည်ဖြင့် ခြောက် ခြောက်ကျအောင် ရှေးနည်းရေ။ ဤနည်းဖြင့် ဆယ်ခု ကျသော် တဆယ်ဟု ရေတွက်။" ဤသို့ အနှေးရေတွက်ပုံအရာ၌ ပြဆိုထား သည်။ ဤအလိုအားဖြင့် ငါးခုအထိ ဝါရနှင့် တဆယ်အထိ ဝါရတို့ အတွင်း မှာ အလိုရှိသလို ရေတွက်နိုင်သည်-ဟု သိအပ်၏။ သို့သော် သမာဓိရမှုက လိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် ကိုယ်တွေ့အားထုတ် ကြည့်သောအခါ အကောင်း ဆုံး နည်းကို ယူ၍ အားထုတ်ရာ၏။ ဘုရားဟော ပါဠိ၌ ရေတွက်ရန် မပြ၊ သတော၀ အဿသတိ သတော ပဿသတိ–အမှတ်ရလျက် သာလျှင် ဝင်သက်ရှု၏၊ အမှတ်ရလျက် သာလျှင် ထွက်သက် ရှု၏ဟု ရှုသွင်းတိုင်း ရှုထုတ်တိုင်း အမှတ်ရရန်သာ ပြတော်မူပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝင်လေ ထွက် လေ ထိရာဌာနနှင့် စိတ်သတိကို ကပ်ထား၍ ရှုသည် ရှိုက်သည် ဟူ၍သော် ၎င်း၊ ဝင်သည် ထွက်သည် ဟူ၍သော်၎င်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေ လျှင်လည်း သင့်လျော်သည်သာတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုအခါ "အခြားမရှိပဲ မပြတ်ဖြစ်နေသည်"ဟု သိပြီးလျှင် အတွင်းသို့ ဝင်သွားသော လေကိုရင်း၊ အပြင်သို့ ထွက်သွားသော လေကိုရင်း နှလုံးမသွင်း—မသိမ်းဆည်းမူ၍ ရှေးနည်းဖြင့်ပင် လျင်စွာ လျင်စွာ ရေတွက်အပ်၏။ မှန်ပေ၏—အတွင်းသို့ ဝင်သွားသောလေနှင့်အတူ စိတ်ကိုဝင်စေလျှင် ကိုယ်တွင်းအရပ်သည် လေဖြင့် ခတ်အပ်-ကားစေအပ်သကဲ့သို့ရင်း၊ အဆီဖြင့် ပြည့်နေသကဲ့သို့ရင်း ဖြစ်တတ်၏၊ အပြင်သို့ ထွက်သွားသော လေနှင့်အတူ စိတ်ကိုထုတ်ဆောင်လျှင် အပြင်ပ အထူးထူးသောအာရုံ၌ စိတ်သည် ပျံ့လွင့်တတ်၏၊ စင်စစ်သော်ကား ထိရာ ထိရာ အရပ်၌သာလျှင် သတိကိုထား၍ ပွါးစေသူအား ဘာဝနာသည် ပြီးစီးပြည့်စုံ၏။ ထို့ကြောင့် "အတွင်းသို့ ဝင်သွားသောလေကိုရင်း၊ အပြင်သို့ ထွက်သွားသော လေကိုရင်း နှလုံးမသွင်း-မသိမ်းဆည်းမူ၍ ရှေးနည်းဖြင့်ပင် လျင်စွာ လျင်စွာ ရေတွက်အပ်၏"ဟု ငါဆိုခဲ့ပေသည်။

အဘယ်မျှလောက်ကြာအောင် ဤ ဝင်လေ ထွက်လေကို ရေတွက်အပ်သနည်း?ဟူမူ- ရေတွက်ခြင်းနှင့်ကင်း၍ ဝင်လေ ထွက်လေအာရုံ၌ သတိကောင်းစွာ တည်သည်တိုင်အောင် (ရေတွက်အပ်ပေသည်)။ မှန်ပေ၏-ရေတွက်ခြင်းသည် အပြင်ပ၌ ပြန့်သွားနေသော ဝိတက်၏ ပြတ်စဲခြင်းကိုပြု၍ ဝင်လေ ထွက်လေအာရုံ၌ သတိကို ကောင်းစွာတည်စေခြင်း အကျိုးငှါ သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။

[၂၃] ၂၂၄။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရေတွက်ခြင်း(ဂဏနာနည်း)ဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် အစဉ်လိုက်ခြင်း (အနုဗန္ဓနာနည်း)ဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ အနုဗန္ဓနာမည်သည်ကား ရေတွက်ခြင်းကို ရှုပ်သိမ်း၍ ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို အခြားအပြတ်မရှိပဲ အမှတ်-သတိဖြင့် အစဉ်လိုက်ခြင်းပေတည်း။ ၎င်းသည်လည်း အစ အလယ် အဆုံးတို့ကို အစဉ်လိုက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် (အစဉ်လိုက်ခြင်းကား)မဟုတ်ပေ။ ခွဲ၍ပြအံ့—အပြင်သို့

http://www.dhammadownload.com

ထွက်သောလေ၏ အစကား ချက်ပေတည်း၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့်အရပ်ပေတည်း၊ အဆုံးကား နှာသီးဖျားပေတည်း။ အတွင်းသို့ဝင်သော လေ၏ အစကား နှာသီးဖျားပေတည်း၊ အလယ်ကား ရင်ချိုင့်အရပ်ပေတည်း၊ အဆုံးကား ချက်ပေတည်း။ ထို အစ အလယ် အဆုံးကို အစဉ်လိုက်သော ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် ပူပန်ပင်ပန်းမှုနှင့်တကွ ဖြစ်ရန်လည်း ဖြစ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်းမှု လှုပ်ရှားရန်လည်း (ဖြစ်၏)။ ဤ အဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသော ဒေသနာကား—

"အဿာသ (ဝင်လေ)၏ အစ အလယ် အဆုံးကို သတိဖြင့် အစဉ်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အတွင်း၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သော စိတ်ဖြင့် ကိုယ်သည်ရင်း၊ စိတ်သည်ရင်း ပူပန်ပင်ပန်းမှုနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ တုန်လည်းတုန်ကုန်၏ လှုပ်လည်းလှုပ်ကုန်၏။ ပဿာသ (ထွက်လေ)၏ အစ အလယ် အဆုံးကို သတိဖြင့် အစဉ်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား အပြင်ပ၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သောစိတ်ဖြင့် ကိုယ်သည်ရင်း၊ စိတ်သည်ရင်း ပူပန်ပင်ပန်းမှုနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏ တုန်လည်း တုန်ကုန်၏ လှုပ်လည်းလှုပ်ကုန်၏''ဟူသော ပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပေတည်း[1]။

မှတ်ချက်

၁–ဤပဋိသမ္ဘိဒါ မဂ်ပါဠိ၌ အဿာသ၏ အစ အလယ် အဆုံးကို အစဉ်လိုက်၍ ရှုလျှင် အတွင်း၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဟူ၍ရင်း။ ပဿာသ၏ အစ အလယ် အဆုံးကို အစဉ်လိုက်၍ ရှုလျှင် အပြင်ပ၌ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဟူ၍ရင်း ပြဆိုထားသောကြောင့် အဿာသကို ဝင်သက်-ဝင်လေ ဟူ၍ရင်း၊ ပဿာသကို ထွက်သက်-ထွက်လေ ဟူ၍ရင်း ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားလှပေ၏။ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိနှင့်တလျှောက်လုံးညီစေရန် အဿာသကို ဝင်လေဟူ၍ရင်း၊ ပဿာသကို ထွက်လေဟူ၍ရင်း အစမှပင်စ၍ ပြန်ခဲ့ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့် အနုဗန္ဓနာနည်းဖြင့် နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်သော ယောဂီသည် (ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏)အစ အလယ် အဆုံးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် (အစဉ်လိုက်၍) နှလုံးမသွင်းအပ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား ထိရာ(ဖုသနာ)၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ စိတ်ကိုထားခြင်း(ဌပနာ)၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း နှလုံးသွင်းအပ်-ရှုအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏-ဂဏနာနည်း, အနုဗန္ဓနာနည်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် (အသီးအခြား နှလုံးသွင်းခြင်း ရှိသ)ကဲ့သို့ ဖုသနာ, ဌပနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အသီးအခြား နှလုံးသွင်းခြင်းသည် မရှိပေ၊ စင်စစ် အားဖြင့်မူ ထိရာ ထိရာဌာန၌သာလျှင် ရေတွက်နေလျှင် ဂဏနာဖြင့်ရင်း၊ ဖုသနာဖြင့်ရင်း နှလုံးသွင်းနေသည်ဟု ဆိုအပ်ပေ၏၊ ထိုထိရာဌာန၌ပင်လျှင် ရေတွက်ခြင်းကို ရပ်သိမ်း၍ ထိုဝင်လေထွက်လေတို့ကို သတိဖြင့် အစဉ်လိုက်နေလျှင်ရင်း၊ အပ္ပနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကိုထားလျှင်ရင်း[1] အနုဗန္ဓနာဖြင့်ရင်း ဖုသနာဖြင့်ရင်း ဌပနာဖြင့်ရင်း နှလုံးသွင်းနေသည်[2]ဟု ဆိုအပ်ပေ၏။ ထိုဆိုခဲ့သော ဤအနက်ကို အဋ္ဌကထာတို့၌ ပြဆိုထားသော သူ့ဆန့်ဥပမာ တံခါးစောင့်ဥပမာတို့ဖြင့်ရင်း၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ပြဆိုထားသော လှည့ဥပမာဖြင့်ရင်း သိအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–အပ္ပနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကိုထားလျှင် ဟူသည်ကား အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်သာလျှင် အပ္ပနာသည်ဖြစ်၏။ ဤသို့ အပ္ပနာကို ဖြစ်စေနိုင်သော အခြင်းအရာဖြင့် ထင်မြဲတိုင်းသော နိမိတ်၌ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျှင် (ဟု ဆိုလို၏)။ (ဋီကာ)

၂–အနုဗန္ဓနာဖြင့်ရင်း ဖုသနာဖြင့်ရင်း (အနုဗန္ဓနာဖြင့်ရင်း) ဌပနာဖြင့်ရင်း နှလုံးသွင်းနေသည်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်ဟူ၍ နှစ်မျိုးယှဉ်အပ်၏။ (ဋီကာ) ထိရာဌာန၌ သတိဖြင့်ကပ်၍ အစဉ်လိုက်နေလျှင် အနုဗန္ဓနာ ဖုသနာဖြင့် နှလုံးသွင်းနေသည် မည်၏။ ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ စိတ်ကိုထား၍ အစဉ်လိုက်နေလျှင် အနုဗန္ဓနာ ဌပနာဖြင့် နှလုံးသွင်းနေသည် မည်၏-ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၅။ ထိုတွင် ဤသည်ကား သူဆွံ့ ဥပမာပေတည်း—သူဆွံ့သည် ပုခက်ဖြင့် ကစားနေကြသော သားအမိတို့၏ ပုခက်ကိုလှဲလျက် ထိုပုခက်တိုင် အနီး၌ပင် ထိုင်နေလျှင် အစဉ်အတိုင်းလာသော သွားသော ပုခက်ပျဉ် ချပ်၏ နှစ်ဖက်အစွန်းတို့ကိုရင်း၊ အလယ်ကိုရင်း. မြင်၏၊ နှစ်ဖက်အစွန်းနှင့် အလယ်တို့ကို မြင်အောင် ကြောင့်ကြမစိုက်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤ ယောဂီရဟန်းသည် သတိ၏အစွမ်းဖြင့် ချည်တိုင်၏အနီး၌ (၀ါ-ဝင်လေ ထွက်လေ၏ ထိခိုက်ရာ နှာသီးဖျား အထက်နှုတ်ခမ်း၌)[1] တည်၍ ဝင်လေ ထွက်လေဟူသော ပုခက်ကို ပစ်လွှဲလျက် ထိုနှာသီးဖျားနှင့် အထက် နှုတ်ခမ်းဟူသော နိမိတ်၌ပင်လျှင် သတိဖြင့် ထိုင်နေလတ်သော် အစဉ် အတိုင်း လာကုန် သွားကုန်သော ဝင်လေထွက်လေတို့၏ ထိရာအရပ်၌ အစ အလယ်အဆုံးကို သတိဖြင့် အစဉ်လိုက်သည်ဖြစ်၍ရင်း၊ ထိုထိရာအရပ်၌ စိတ်ကိုထားသည်ဖြစ်၍ရင်း ရှုမြင်ပေ၏။ ထိုအစ အလယ် အဆုံးတို့ကို ရှုမြင် နိုင်အောင် ကြောင့်ကြမစိုက်ရပေ။ ဤကား သူဆွံ့ဥပမာပေတည်း။

[၂၇၃] ၂၂၆။ ယခု ဆိုမည့်စကားသည်ကား တံခါးစောင့် ဥပမာ ပေတည်း—တံခါးစောင့်သည် မြို့၏အတွင်း၌ရင်း၊ အပြင်၌ရင်း လူတို့ကို "သင်က မည်သူနည်း၊ ဘယ်မှလာခဲ့သနည်း၊ ဘယ်သို့ သွားမည်နည်း၊

မှတ်ချက်

၁–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စာပိုဒ်နံပါတ် ၂၁၇-ဒုတိယပိုဒ်၌ အဿာသ ပဿာသထမ္ဘေ-ဝင်လေ ထွက်လေဟူသောတိုင်၌-ဟူသောစကားဖြင့် ဝင်လေထွက်လေကိုပင်ချည်တိုင် ဟုပြဆိုခဲ့၏။ဤအရာ၌ကားဝင်လေထွက်လေကိုပုခက်ဟုဆိုထားသောကြောင့် ထိုဝင်လေ ထွက်လေကို ပုခက်တိုင်ဟု မဆိုသင့်ပြီ၊ ဝင်လေ ထွက်လေ တို့၏ ထိခိုက်ရာအရပ်ကိုသာလျှင် ပုခက်တိုင်ဟု ဆိုသင့်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ အရာ၌ ဥပနိဗန္ဓနာထမ္ဘမူလ အရ သတိဖြင့် စိတ်ကိုဖွဲ့ချည်ရာတိုင်ဟု ဆိုအပ် သော ဝင်လေ ထွက်လေ တို့၏ ထိရာဌာနကို ဖော်၍ ပြန်သည်။ တိုင်ရင်း-တိုင်၏အနီးဟု ဆိုသော်လည်း ထိခိုက်ရာဌာနကိုပင် ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

သင်၏ လက်ဦ့ အဘယ်ပစ္စည်းနည်း” ဤသို့ စသည်ဖြင့် မစူးစမ်းပေ။ မှန်ပေ၏-ထိုမြို့တွင်း မြို့ပြင်က လူတို့သည် ထိုတံခါးစောင့်၏ တာဝန် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား တံခါးပေါက်သို့ ရောက်လာတိုင်း ရောက်လာတိုင်းသော လူကိုသာလျှင် စူးစမ်းသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အတွင်းသို့ဝင်သွားသော လေတို့သည်ရင်း၊ အပြင်သို့ ထွက်သွားသော လေတို့သည်ရင်း ဤယောဂီရဟန်း၏ တာဝန်မဟုတ်ကုန်၊ နှာသီးဝသို့ ရောက်လာတိုင်း ရောက်လာတိုင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်သာလျှင် ရှုရန် တာဝန်မျှားဖြစ်ကြပေသည်။ ဤသည်ကား တံခါးစောင့် ဥပမာပေတည်း။

၂၂၇။ လှဥပမာကိုမူ အစမှစ၍ ယခုပြဆိုမည့်အတိုင်း သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏–အောက်ပါစကားကို (ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်၌) ဟောထားပေ၏။

> “(သတိဖြင့် စိတ်ကိုဖွဲ့ချည်ရာ နှာသီးဖျားနှင့် အထက်နှုတ်ခမ်းဟူသော) နိမိတ်သည်ရင်း[1]၊ ဝင်လေထွက်လေတို့သည်ရင်း တခုတည်းသော စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်ပေ၊ (နိမိတ် ဝင်လေ ထွက်လေဟူသော) သုံးပါးသော တရားတို့ကို မသိသောသူသည် အာနာပါန-ဿတိ သမာဓိဘာဝနာကို မရနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။
>
> နိမိတ်သည်ရင်း၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်ရင်း တခုတည်းသော စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်ပေ၊ သို့သော်လည်း သုံးပါးသောတရားတို့ကို

မှတ်ချက်

၁–နိမိတ်ဟူသည်ကား ဥပနိဗန္ဓနာ နိမိတ်တည်း။ (ဋီကာ) စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သတိကို ဥပနိဗန္ဓနာဟု ဆို၏၊ ထိုသတိ၏ ရှုရှိုက်လေတို့ကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ရှုရှိုက်လေတို့၏ ထိခိုက်ရာ နှာသီးဖျားနှင့် အထက်နှုတ်ခမ်းကို ဥပနိဗန္ဓနာ နိမိတ်ဟု ဆိုကြောင်း ဤ မဟာဋီကာနှင့် ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်အဋ္ဌကထာတို့၌ ဆို၏။ သတိဖြင့် စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ရာ နိမိတ်ဟု ဆိုလျှင် သိလွယ်၏။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သိသည်ဖြစ်၍ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာကို ရနိုင်ပေ၏—ဤကား အဖြေ။

ဤသုံးပါးသော တရားတို့သည် တခုတည်းသော စိတ်၏အာရုံ မဟုတ်ကြပေ၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်သို့လျှင် ဤသုံးပါးသော တရားတို့ကို မသိရသည် မဟုတ်ပဲ သိရပါကုန်သနည်း၊ စိတ်သည်လည်း အဘယ်သို့လျှင် ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ မရောက်ပါသနည်း၊ အားထုတ်မှု လုံ့လသည်လည်း အဘယ်သို့ ထင်ပါသနည်း၊ ယှဉ်စေခြင်း-ပြုလုပ်ခြင်းကိစ္စကိုလည်း အဘယ်သို့ ပြီးစေပါသနည်း၊ အထူးဝိသေသကိုလည်း အဘယ်သို့ ရပါသနည်း။ ဥပမာ အားဖြင့်ပြရလျှင် ညီသောမြေပြင်၌ ချထားသော သစ်တုံးတခုရှိရာ၏၊ ထိုသစ်တုံးကို ယောကျ်ားသည် လှဖြင့်ဖြတ်ရာ၏၊ (ထိုသို့ဖြတ်လျှင်) သစ်တုံး၌ တိုက်ထိသော လှသွားတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ထိုယောကျ်ား၏ သတိသည် ထင်၏၊ လာကုန် သွားကုန်သော လှသွားတို့ကိုလည်း နှလုံးမသွင်း၊ လာကုန် သွားကုန်သော လှသွားတို့ကို မသိရသည်လည်းမဟုတ်၊ လှတိုက်မှုလုံ့လလည်း ထင်၏၊ သစ်တုံးကိုဖြတ်မှု-ပယောဂကိုလည်း ပြီးစေ၏၊ နှစ်ပိုင်းသုံးပိုင်း စသည်ပြတ်ခြင်းဟူသော အထူးဝိသေသကိုလည်း ရပေ၏။

ညီသောမြေပြင်၌ ချထားသော သစ်တုံးကဲ့သို့ ဤအတူပင် သတိဖြင့် ဖွဲ့ချည်ရာနိမိတ်ကို မှတ်အပ်၏၊ လှသွားကိုကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဝင်လေထွက်လေတို့ကို မှတ်အပ်(ကုန်)၏၊ သစ်တုံး၌တိုက်ထိသော လှသွားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ယောကျ်ား၏ သတိထင်သကဲ့သို့ရင်း၊ လာကုန် သွားကုန်သော လှသွားတို့ကို နှလုံးမသွင်းသကဲ့သို့ရင်း၊ လာကုန် သွားကုန်သော လှသွားတို့ကို မသိရသည်မဟုတ် သိရကုန်သကဲ့သို့ရင်း၊ လှတိုက်မှု လုံ့လလည်းထင်လျက် ဖြတ်မှုပယောဂကိုလည်း ပြီးစေလျက် ပြတ်ခြင်း အထူးဝိသေသကို ရသကဲ့သို့ရင်း ဤအတူပင် ရဟန်းသည် နှာသီးဖျားဝ၌ ဖြစ်စေ, မုခနိမိတ်ခေါ်သော အထက်နှုတ်ခမ်း၌ဖြစ်စေ သတိကို ထင်စေ-

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေလျက် ထိုင်နေ၏၊ လာကုန် သွားကုန်သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို နှလုံးမသွင်း၊ သို့သော်လည်း လာကုန် သွားကုန်သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို [၂၃၄] မသိရကုန်သည်လည်းမဟုတ် သိရကုန်၏၊ အားထုတ်မှုလုံ့လလည်းထင်၏၊ ယှဉ်စေခြင်း ကိစ္စကိုလည်း ပြီးစေ၏၊ အထူးဝိသေသကိုလည်း ရပေ၏။

အားထုတ်မှုလုံ့လဟူသည် အဘယ်နည်း? အားထုတ်သော လုံ့လရှိသော ယောဂီ၏ကိုယ်နှင့်စိတ်သည် ဘာဝနာကိုပွါးစေရန် ခံ့ကျန်းသန်စွမ်းပေ၏၊ ဤခံ့ကျန်းသန်စွမ်းကြောင်းဖြစ်သော လုံ့လသည် အားထုတ်မှု (ပဓာန)ပေတည်း။

ယှဉ်စေခြင်းကိစ္စ(ပယောဂ)ဟူသည် အဘယ်နည်း? အားထုတ်သော လုံ့လရှိသော ယောဂီ၏(သန္တာန်၌) စိတ်၏ညစ်ညူးကြောင်း နိဝရဏတို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏(ဝါ-နိဝရဏတို့သည် ကင်းကွာကုန်၏)၊ မိစ္ဆာဝိတက်တို့သည် ငြိမ်းကုန်၏၊ ဤနိဝရဏ မိစ္ဆာဝိတက်တို့ ကင်းငြိမ်းကြောင်းဖြစ်သော ရှုမှတ်အားထုတ်ခြင်းသည် ယှဉ်စေခြင်းကိစ္စ(ပယောဂ)ပေတည်း။

အထူးဝိသေသဟူသည် အဘယ်နည်း? အားထုတ်သောလုံ့လရှိသော ယောဂီ၏(သန္တာန်၌) သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်အပ်ကုန်၏(ဝါ-သံယောဇဉ်တို့သည် ကင်းကုန်၏)၊ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသော အနုသယကိလေသာတို့သည် (အရိယာမဂ်ဖြင့် မဖြစ်နိုင်သည့်အခြေအနေသို့ ရောက်လျက်)အစွန်းအစမျှ မကျန်မကြွင်း ကင်းကုန်၏၊ ဤသံယောဇဉ် ကိလေသာတို့၏ ကင်းခြင်းသည် အထူးဝိသေသပေတည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤသုံးပါးသောတရားတို့သည် တခုတည်းသော စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်ကြသော်လည်း ဤသုံးပါးသောတရားတို့ကို မသိရသည်မဟုတ် သိရပေကုန်၏၊ စိတ်သည်လည်း ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ မရောက်ပေ၊

http://www.dhammadownload.com

အားထုတ်မှုလုံ့လသည်လည်း ထင်ပေ၏၊ ယှဉ်စေခြင်းကိစ္စကိုလည်း ပြီးစေနိုင်ပေ၏၊ အထူးဝိသေသကိုလည်း ရပေ၏။

"အချင်းခပ်သိမ်းပြည့်စုံသော အာနာပါနဿတိကို မြတ်စွာဘုရားဟောထားသည့်အတိုင်း အကြင် ရဟန်းသည် အစဉ်အတိုင်းလေ့လာလျက် ကောင်းစွာပွါးစေ(အပ်)၏၊ ထိုရဟန်းသည် တိမ်တိုက်မှလွတ်သော လကဲ့သို့ (မိမိခန္ဓာအစရှိသော)ဤလောကကို ထွန်းလင်းစေနိုင်၏" ဤကား ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပေတည်း။

ဤသည်ကား လှဉ့ပမာပေတည်း၊ ဤလှဉ့ပမာ၌ကား ထိုယောဂီရဟန်း၏ လာသောလေ သွားသောလေတို့ကို နှလုံးမသွင်း(ပဲ ထိရာ၌သာ နှလုံးသွင်း)ခြင်းမျှသည်သာလျှင် အကျိုးပေတည်းဟူ၍ သိအပ်၏။

၂၂၈။ ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းသော အချိုပုဂ္ဂိုလ်အားမကြာမီပင် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်၏၊ ကြွင်းသော စျာန်အင်္ဂါတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်သော အပွနာခေါ်သော စိတ်ကိုထားတတ်သော သမာဓိသည်လည်း ပြီးစီးပြည့်စုံ၏။ အချိုပုဂ္ဂိုလ်မှာမူ ရေတွက်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသောကာလမှ စ၍ပင် အစဉ်အတိုင်း ရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေတို့ ချုပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်၏ ပူပန်ပင်ပန်းခြင်းငြိမ်းလတ်သော် ကိုယ်ရော စိတ်ပါ ပေါ့ပါး၏၊ ကိုယ်သည် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်သော အခြေအနေရောက်သကဲ့သို့ ရှိ၏။ ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင်—ကိုယ်၏ ပူပန်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူသည် ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်ပေါ်၌နေလျှင် ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည် ညွှတ်ကျ၏၊ ကျိတ်ကျိတ်အသံမည်၏၊ အိပ်ရာခင်းသည်တွန့်၏၊ ကိုယ်၏ပူပန်ပင်ပန်းခြင်းကင်းသောသူ နေလျှင်ကား ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည် ညွှတ်မကျ အသံမမြည် အိပ်ရာခင်းမတွန့်၊ ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်သည် မို့ဂွမ်းတို့ဖြင့် ပြည့်နေသကဲ့သို့

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်၏၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ပူပန်ပင်ပန်းခြင်းမရှိသော ကိုယ်သည် ပေါ့ပါးသောကြောင့် ပေတည်း။ ထို့အတူပင် ရေတွက်ခြင်း၏အစွမ်း အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသောကာလမှစ၍ အစဉ်အတိုင်းရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေတို့ချုပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကိုယ်၏ပူပန်ပင်ပန်းခြင်း ငြိမ်း လတ်သော် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပေါ့ပါး၏၊ ကိုယ်သည် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်သော အခြေအနေရောက်နေသကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

[၂၇၅] ထိုယောဂီမှာ ရှုန့်ရင်းသော ဝင်လေ ထွက်လေချုပ်သွားလျှင် သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေ နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော စိတ်သည် ဖြစ်၏[1]။ ထိုသိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေ ချုပ်သွားပြန်လျှင်လည်း အဆင့်ဆင့် ထို့ထက် သာ၍ သာ၍ သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေနိမိတ် လျှင် အာရုံရှိသောစိတ် ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း? ဟူမူ- လူတယောက်သည် ကြီးသောသံချောင်းဖြင့် ကြေးခွက်-ကြေးလင်ပန်းကို တီးခေါက်ရာ၏၊ တီးခေါက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ကြီးစွာသောအသံ ဖြစ်ပေါ် လာရာ၏၊ ထိုလူမှာ ရှုန့်ရင်းသောအသံလျှင် အာရုံရှိသော စိတ်သည် ဖြစ်ရာ၏၊ ရှုန့်ရင်းသော အသံချုပ်သွားလျှင် ထို့နောင် သိမ်မွေ့သောအသံ နိမိတ်လျှင်အာရုံရှိသောစိတ်သည် ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုသိမ်မွေ့သောအသံချုပ်သွား ပြန်လျှင်လည်း အဆင့်ဆင့် ထို့ထက် သာ၍ သာ၍ သိမ်မွေ့သောအသံ နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသောစိတ် ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤ အတူပင် ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏-ဟောထားသော ဤဆိုလတံ့ စကားလည်း ရှိပေ၏- "ကြေးခွက်ကို တီးခေါက်လိုက်လျှင်" ဤသို့စသည် ကို နှာ ၃၆၂-၌ ထုတ်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ခွဲ၍ သိအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–သိမ်မွေ့သော ဝင်လေ ထွက်လေ နိမိတ်ကို အာရုံပြုလျက် စိတ် ဖြစ်သည် ဟူ၍ပင် ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၉။ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် နောက်နောက်ကာလ၌ ထင်ရှားကုန်သကဲ့သို့ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထို့အတူ မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ပွါးစေသောသူအား နောက်နောက်ကာလ၌ သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ထင်ခြင်းသို့သော်လည်း မရောက်ပဲရှိတတ်၏၊ ၎င်းသည် ဤသို့ မထင်ပဲရှိနေလျှင် ထိုယောဂီရဟန်းသည် နေရာမှထကာ သားရေပိုင်းအခင်းကို ခါ၍ မသွားအပ်သေး။ အသို့ပြုသင့်သနည်း? "ဆရာကို မေးအံ့" ဟူ၍သော်၎င်း၊ "ယခုအခါ ငါ၏ကမ္မဋ္ဌာန်း ပျောက်သွားပြီ" ဟူ၍သော်၎င်း (နှလုံးသွင်း၍) နေရာမှ မထအပ်သေး။ အကြောင်းမူကား— ဣရိယာပုထ်ကိုဖျက်၍ ထသွားသောသူအား ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အသစ် အသစ်သာလျှင်ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုင်မြဲထိုင်လျက်သာလျှင် ပကတိအားဖြင့် တိုက်ထိနေကျအရပ်မှ ဆောင်အပ်၏။

ထိုသို့ဆောင်ရာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သောနည်းပေတည်း—ထိုယောဂီရဟန်းသည် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ မထင်ခြင်းကို သိပြီးသောအခါ ဤသို့ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ဤအသက်ရှူလေတို့မည်သည် အဘယ်အရပ်၌ ရှိကြသနည်း၊ အဘယ်အရပ်၌ မရှိကြသနည်း၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား ရှိကြသနည်း၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား မရှိကြသနည်းဟု ဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုအခါ ဤသို့ဆင်ခြင်လိုက်လျှင် "ဤအသက်ရှူလေတို့သည် အမိဝမ်းတွင်းပဋ္ဌိသန္ဓေနေစဉ်၌ မရှိ၊ ရေထဲ၌ နစ်မြုပ်နေသူတို့အား မရှိ၊ မွေ့မျောနေသူတို့အား မရှိ၊ သူသေတို့အား မရှိ၊ စတုတ္ထစျာန်ဝင်စားနေသူတို့အား မရှိ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝသို့ ရောက်နေသောသူတို့အား မရှိ၊ နိရောဓသမာပတ်ဝင်ရောက်နေသူတို့အား မရှိ" ဟုသိ၏၊ ထိုသို့သိပြီးလျှင်[1] မိမိကိုယ်တိုင်ပင်

မှတ်ချက်

၁–ဥတ္တာ-ပုဒ်ကို ရှင်းလင်းစေရန် "သိ၏၊ ထိုသို့ သိပြီးလျှင်" ဟု ဝါကျခွဲ၍ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မိမိကိုယ်ကို ဤသို့စောဒနာအပ်၏-"ပညာရှိ၊ သင်သည် အမိဝမ်းဌ်ပဋ္ဌိသန္ဓေ နေသူမဟုတ်သည် မဟုတ်တုံလော၊ ရေထဲ၌နစ်မြုပ်နေသူမဟုတ်၊ မေ့မျောနေသူမဟုတ်၊ သေသူမဟုတ်၊ စတုတ္ထစျာန်ဝင်စားနေသူ မဟုတ်၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝရောက်နေသူမဟုတ်၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်ရောက်နေသူ မဟုတ်သည် မဟုတ်တုံလော။ သင်အား အသက်ရှူလေတို့သည် ရှိကြသည်သာ၊ သို့သော် ပညာနုံ့သောကြောင့် သိမ်းဆည်းရှုမှတ်ရန် မစ္စမ်းနိုင်ပဲ ရှိချေသည်"ဟု စောဒနာအပ်၏။ ထို့နောင် ဤယောဂီရဟန်းသည် ပကတိအားဖြင့် တိုက်ထိနေကျအရပ်၏ အစ္စမ်းအားဖြင့် စိတ်ကိုထားလျက် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ဤအသက်ရှူလေတို့သည် နှာတံရှည်သော သူအား နှာခေါင်းဖုကို တိုက်ခိုက်ကုန်လျက် ဖြစ်ကုန်၏၊ နှာတံတိုသော သူအား အထက်နှုတ်ခမ်းကို(တိုက်ခိုက်ကုန်လျက် ဖြစ်ကုန်၏)။ ထို့ကြောင့် ဤယောဂီရဟန်းသည် ဤမည်သောအရပ်ကို တိုက်ခိုက်ကုန်၏ဟု နိမိတ်ကို ထားအပ်၏[1] (၀ါ-နှာသီးဖျား အထက်နှုတ်ခမ်းဟူသော ချည်တိုင်နိမိတ်၌ စိတ်ကိုထားအပ်၏)[2]။ မှန်ပေ၏-ဤသို့သော ဖြစ်တတ်ပုံအကြောင်းထူး

မှတ်ချက်

၁–နိမိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ-နိမိတ်ကို ထားအပ်၏-ဟူသည်မှာ သတိ၏ ထိုဌ် အလုယ်တကူဖြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ သာ၍ခိုင်မြဲသော မှတ်သားခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏ (ဟု ဆိုလို၏)၊ မှန်ပေ၏၊ သတိသည် ခိုင်မြဲသော အမှတ်သညာလျှင် နီးသောအကြောင်း ရှိပေ၏။ (ဋီကာ) အဖွင့်ခံပါဌ်နှင့် အဖွင့် နှီးနှောရန် ခက်၏။ ပြည်မူ နိဿယဌ်ကား နိမိတ္တံ၊ ရှေး၌ ယူဘူးသော အာကာရနိမိတ်ကို ယူတတ်မှတ်တတ်သော သာ၍ခိုင်မြဲသော အမှတ်သညာကို။ ဌပေတဗ္ဗံ၊ ထားအပ်၏၊ ၀ါ-ဖြစ်စေအပ်၏-ဟု အနက်ပြန်၏။ နိမိတ္တ-ပုဒ်က သာ၍ ခိုင်မြဲသော အမှတ်သညာ ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်ဟု ယူရန် ခက်၏။

၂–ဤ၌ တနည်း အနက်သည် နိမိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ-အရာ၌ နိမိတ္တေ ဌပေတဗ္ဗံ–ဟူ၍ သော်၎င်း၊ စိတ္တံ ဌပေတဗ္ဗံ-ဟူ၍သော်၎င်း ရှိသင့်သောပါဌ်ကိုရည်၍

http://www.dhammadownload.com

ကိုပင် စွဲ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် "ရဟန်းတို့ ငါသည် အာနာပါနဿတိ ဘာဝနာကို သတိမေ့သူ ဆင်ခြင်ဉာဏ်မရှိသူအား မဟောပေ" ဟူ၍ မိန့်တော်မူပေသည်။

[၂၇၆] ၂၃၀။ ဆက်၍ရှင်းပြဦးအုံ့-အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် (၀၊-မည်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်းမဆို) သတိရှိသူ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိသူအား သာလျှင် ပြည့်စုံပေသည်၊ သို့သော်လည်း ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းမှ အခြားကမ္မဋ္ဌာန်းသည် နှလုံးသွင်းသူအား ထင်ရှားပေ၏၊ ဤအာနာပါ-နဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည်ကား ဝန်လေး၏ ဝန်လေးသော ဘာဝနာပေတည်း (၀၊-ပွါးစေရန် ဝန်လေးလှပေ၏) ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, ဘုရားသားတော် ဖြစ်ကုန်သော ယောဂျာများမြတ်တို့၏သာလျှင် နှလုံးသွင်းရာဌာန ဖြစ်ပေ၏၊ သေးနုံ့ပ်သိမ်ငယ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ၊ သေးနုံ့ပ်သိမ်ငယ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှီဝဲနိုင်ကောင်းသည်လည်း မဟုတ်ပေ။ နှလုံးသွင်းတိုင်း နှလုံးသွင်းတိုင်း သော အခြင်းအရာအားဖြင့်(၀၊-နှလုံးသွင်းလေ နှလုံးသွင်းလေ)ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့လေလေ ဖြစ်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အားကောင်းသော သတိနှင့်ပညာကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။

ဥပမာတင်၍ပြအုံ့ - ပါးလွှာ ချောညက်သော ပုဆိုးကို ချုပ်သော ကာလ၌ အပ်ကိုလည်း သိမ်မွေ့သည်ကို အလိုရှိအပ်၏၊ အပ်နဖားထွင်းသော စူးကိုလည်း ထိုအပ်ထက်သာ၍ သိမ်မွေ့သည်ကို အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင်လျှင် ပါးလွှာချောညက်သည့် ပုဆိုးနှင့်တူသော ဤအာနာ

မှတ်ချက်

ပြန်သောအနက်ဖြစ်သည်။ မှတ်ချက် ၁-၌ ထုတ်ပြခဲ့သော ဌီကာတွင်လည်း တတ္ထ- ထိ၌-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် နိမိတ္တော-ဟု ရှိသောပုဒ်ကို ဖွင့်သည်ဟု ယူသင့်၏။ ထိရတရသဒ္ဒဗာနနံ - သာ၍ ခိုင်မြဲသော မှတ်သားခြင်းကို ဟူသော အဖွင့်မှာမူ ပါဠိကြင်းအဖြစ်ဖြင့် ဖြည့်စွက်၍ ပြသောအဖွင့် ဖြစ်သင့်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေသောကာလ၌ အပ်နှင့်တူသော သတိကို လည်း အားကောင်းသည်ကို အလိုရှိအပ်၏၊ အပ်နဖားထွင်းစူးနှင့်တူသော ထိုသတိနှင့်ယှဉ်သော ပညာကိုလည်း အားကောင်းသည်ကို အလိုရှိအပ်၏။

ထို့ပြင် ထိုသတိပညာတို့နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည်လည်း ထိုအသက် ရှူလေတို့ကို ပကတိအားဖြင့် ထိနေကျဖြစ်သော နှာသီးဖျားနှင့် အထက် နှုတ်ခမ်းအရပ်မှ တပါးသောအရပ်၌(၀ါ-ပကတိထိနေကျအရပ်ကို ကြည့်၍) မရှာမှီးအပ်ပေ။ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် လယ်သွားသည် လယ်ထွန်ခြင်းကို ပြုပြီးလျှင် နွားတို့ကို လွှတ်လိုက်ကာ စားကျက်ဆီသို့ ရှေးရှုမောင်းလိုက်၍ အရိပ်၌ ထိုင်နေလျက် အပန်းဖြေနေရာ၏၊ ထိုသို့ အပန်းဖြေနေစဉ် သူ၏ ထိုနွားတို့သည် လျင်စွာ တောထဲသို့ ဝင်သွားလေကုန်ရာ၏။ ကျွမ်းကျင် သော လယ်သမားဖြစ်ပါမူ ထိုသူသည် တဖန် ထိုနွားတို့ကို ဖမ်းယူ၍ ထွန်ခြင်းအမှု၌ ယှဉ်စေလိုလျှင် ထိုနွားတို့၏ ခြေရာအစဉ်အတိုင်းလိုက်၍ တောထဲ၌ မလှည့်လည်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား ကြိုးနှင့်နှင်တံကိုယူ၍ ထို နွားတို့၏ သွားရောက်နေကျ ရေဆိပ်သို့သာလျှင် ဖြောင့်ဖြောင့်သွားကာ ထိုင်၍မူလည်း နေ၏ လျောင်း၍မူလည်း နေ၏။ ထိုသို့နေစဉ်မှာ ထိုနွား တို့သည် တနေ့လုံး ကျက်စားပြီးလျှင် သွားရောက်နေကျ ရေဆိပ်သို့ သက်ဆင်းကြ၍ ရေချိုး ရေသောက်ပြီးနောက် ပြန်တက်၍ တည်နေကြ သည်ကို တွေ့မြင်၍ ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်ပြီးလျှင် နှင်တံဖြင့် ထိုးကာ ဆောင်ယူ ခဲ့၍ ထွန်၌ ကပြီးလျှင် တဖန် လယ်ထွန်မှုကို ပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထို ယောဂီရဟန်းသည် ထိုအသက်ရှူလေတို့ကို ပကတိ ထိနေကျအရပ်မှ တပါး အခြားအရပ်၌ မရှာမှီးအပ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား သတိတည်း ဟူသော ကြိုးနှင့် ပညာတည်းဟူသော နှင်တံကိုယူ၍ ပကတိအားဖြင့် ထိနေကျဖြစ်သော နှာသီးဖျား, နှုတ်ခမ်းအရပ်၌ စိတ်ကိုထားလျက် နှလုံး သွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။ အကျိုးကား ဤသို့ နှလုံးသွင်းနေလျှင်

http://www.dhammadownload.com

ထိုရဟန်းအား မကြာမီပင် ထိုအသက်ရှူလေတို့သည် သွားရောက်နေကျ ရေဆိပ်၌ နွားတို့ကဲ့သို့ ထင်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းသည် သတိတည်းဟူသော ကြိုးဖြင့် ဖွဲ့ချည်၍ ထိုထိရာဌာနဌ်ပင်လျှင် ယှဉ်စေကာ ပညာတည်းဟူသော နှင်တံဖြင့် ထိုးလျက် အဖန်ဖန် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်အပ်ပေသည်။

၂၃၁။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်သော ထိုယောဂီအား မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ထင်၏။ ထိုသို့ ထင်ပေါ်သော ဤဥဂ္ဂဟနိမိတ် ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တထပ်တည်း တူသည် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ချမ်းသာသောအတွေ့ကို ဖြစ်စေလျက် လဲမ့ိုကဲ့သို့ရင်း၊ ဝါဂွမ်းကဲ့သို့ရင်း၊ လေအယဉ်ကဲ့သို့ရင်း ထင်၏ဟူ၍ အချို့ဆရာတို့က ဆိုကြသည်။

[၂၇၂] ယခုဆိုမည့်စကားသည်ကား အဋ္ဌကထာတို့၌ ပြထားသော အဆုံးအဖြတ်ပေတည်း။ ဤ အာနာပါနနိမိတ်သည် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ကြယ်ရောင်ကဲ့သို့ရင်း၊ ကျောက်နီပုတီးကုံးကဲ့သို့ရင်း၊ ပုလဲပုတီးကုံးကဲ့သို့ရင်း ထင်၏၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ဝါရိုးကဲ့သို့ရင်း၊ သစ်သားနှစ် တံကျင်ကဲ့သို့ရင်း ကြမ်းသောအတွေ့ရှိလျက် ထင်၏၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ရှည်သော ဆောက်လုံးကြိုးကဲ့သို့ရင်း (ဝါ-စလွယ်ကြိုးကဲ့သို့ရင်း)၊ ပန်းဆိုင်းကဲ့သို့ရင်း၊ မီးခိုးညွှန့်ကဲ့သို့ရင်း ထင်၏၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ကျယ်ပြန့်သော ပင့်ကူချည်မျှင်အိမ်

မှတ်ချက်

၁–နိမိတ် ဟူသည်ကား ဥဂ္ဂဟနိမိတ်တည်း၊ တနည်းကား ပဋိဘာဂနိမိတ်တည်း။ မှန်၏- နိမိတ် ၂-ပါးလုံးကိုပင် ဤအရာ၌ တပေါင်းတည်း ဆိုထားပေသည်။ လဲမ့ို အစရှိသော ဥပမာ သုံးခုအပေါင်းသည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၌ သင့်၏၊ အကြွင်းသည် နိမိတ် ၂-ပါးလုံး၌ သင့်၏။ (ဋီကာ) သို့သော် ရှေးနောက် ဆက်စပ်ကြည့်လျှင် ပဋိဘာဂနိမိတ်သာလျှင် သင့်သကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကဲ့သို့ဝင်း, တိမ်လွှာကဲ့သို့ဝင်း, ပဒုမ္မာကြာပွင့်ကဲ့သို့ဝင်း, ရထားဘီးကဲ့သို့ဝင်း, လဝန်းကဲ့သို့ဝင်း, နေဝန်းကဲ့သို့ဝင်း ထင်၏။ ထိုသို့ ထင်သော ဤနိမိတ်သည် အမှတ်သညာချင်းမတူပဲ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ကွဲပြားသော အားဖြင့် ထင်ပေသည်။ ဥပမာပြရလျှင် တခုသောသုတ်ကို ရွတ်ဆိုလျက် ထိုင်နေကုန်သော မျှားစွာသော ရဟန်းတို့တွင် တပါးသော ရဟန်းက "အရှင်တို့အား ဤသုတ်သည် အဘယ်သို့သဘောရှိလျက် ထင်ပါသနည်း" ဟု မေးလတ်သော် တပါးက "ငါ့မှာ တောင်ကျချောင်းကြီးကဲ့သို့ ဖြစ်လျက် ထင်သည်"ဟု ဆို၏။ အခြားရဟန်းတပါးက "ငါ့မှာ ဆက်စပ်သည့် အရိပ်ရှိသော အကိုင်းအခက်တို့နှင့်ပြည့်စုံသော အသီးဝန်ဖြင့် ညွှတ်ကျလျက်ရှိသော သစ်ပင်တပင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လျက် ထင်သည်"ဟု ဆို၏။ ထိုတသုတ်တည်းသည်ပင်လျှင် ထိုရဟန်းတို့အား အမှတ်သညာချင်းမတူပဲ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ကွဲပြားလျက် ထင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည်လည်း တခုတည်းဖြစ်ပါလျက် အမှတ်သညာချင်းမတူပဲ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ကွဲပြားသောအားဖြင့် ထင်ပေသည်၊ မှန်ပေ၏- ဤကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနိမိတ်သည် မှန်းဆ၍ရှုသော ဘာဝနာသညာကြောင့် ဖြစ်ပေသည်၊ ဘာဝနာသညာလျှင် အကြောင်းရှိပေသည်၊ ဘာဝနာသညာလျှင် အမှန်အစရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် အမှတ်သညာချင်းမတူပဲ ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ကွဲပြားသောအားဖြင့် ထင်သည်ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။

(ဝင်လေ ထွက်လေ နိမိတ်ဟူသော)ဤသုံးပါးတို့တွင်လည်း ဝင်လေကို အာရုံပြုသော စိတ်က တခြား၊ ထွက်လေကို အာရုံပြုသော စိတ်က တခြား၊ နိမိတ်ကိုအာရုံပြုသော စိတ်က တခြားသာ ဖြစ်သည်၊ သို့ရာတွင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဤသုံးပါးသော တရားတို့သည် (ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံအဖြစ်ဖြင့်) မရှိကုန်ငြားအုံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အပွနာသို့ မရောက်နိုင်သည်သာ၊ ဥပစာသို့လည်း မရောက်နိုင်သည်သာ။ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာမူ ဤသုံးပါး

http://www.dhammadownload.com

သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်သာလျှင် ဥပစာသို့ရင်း၊ အပ္ပနာသို့ရင်း ရောက်နိုင်ပေသည်။ မှန်ပေ၏-အောက်ပါ စကားကို ဟောတော်မူပေသည်။

"နိမိတ်သည်ရင်း [1]၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်ရင်း တခုတည်းသော စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်ပေ၊ သုံးပါးသော တရားတို့ကို မသိသော သူသည် အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာကို မရနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။

နိမိတ်သည်ရင်း၊ ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်ရင်း တခုတည်းသော စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်ပေ၊ သို့သော်လည်း သုံးပါးသောတရားတို့ကို သိသည်ဖြစ်၍ အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာကို ရနိုင်ပေ၏" ဤသို့ ဟောတော်မူပေသည်။

၂၃၂။ ဆက်၍ပြဦးအုံ - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိမိတ် ထင်လတ်သော် ထိုရဟန်းသည် ဆရာ့ထံသို့သွား၍ "အရှင်ဘုရား တပည့်တော်မှာ ဤသို့ သဘောရှိသော အာရုံထင်နေပါသည်"ဟု ပြောကြားအပ်၏။ ဆရာသည်ကား "ထိုအာရုံသည် နိမိတ်ဖြစ်သည်"ဟူ၍ရင်း၊ "နိမိတ် မဟုတ်"ဟူ၍ရင်း မဆိုအပ်၊ "ဤသို့ ဖြစ်တတ်ပါသည် ငါ့ရှင်"ဟု ပြောပြီးလျှင် အဖန်တလဲလဲ

မှတ်ချက်

၁–ဤဂါထာကို စာပိုဒ်နံပါတ် ၂၂၇-၌လည်း ပြခဲ့၏။ ထိုအရာ၌ နိမိတ်ဟူသည်မှာ ဥပနိဗန္ဓနာနိမိတ်ဖြစ်ကြောင်း၊အာရုံ၌ စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သတိသည် ဥပနိဗန္ဓနာမည်ကြောင်း၊ ထိုသတိ၏ ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် နာသီးဖျားနှင့် အထက်နှုတ်ခမ်းသည် ဥပနိဗန္ဓနာ နိမိတ်မည်ကြောင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြခဲ့၏။ ၎င်းကို မှတ်လွယ်စေရန် "သတိဖြင့် စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်ရာ"ဟူ၍ ငါတို့က ပြန်ဆိုခဲ့၏။ သို့သော် ဤအရာ၌ကား ရှေးစာပိုဒ်မျှားနှင့် နောက်စာပိုဒ်တို့၌ ပဋိဘာဂ နိမိတ် ထင်ပုံကို ပြထားသောကြောင့် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ရည်ရွယ်သကဲ့သို့ရှိ၏။

http://www.dhammadownload.com

နှလုံးသွင်းပါလေ"ဟု ပြောကြားအပ်၏။ အပြစ်ကား - နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ပြောလျှင် အဆုံးသတ်ခြင်း ရပ်နားခြင်းသို့ ရောက်လေရာ၏။ နိမိတ် မဟုတ်ဟု ပြောလျှင် မြှောလင့်မှုကင်းသည်ဖြစ်၍ စိတ်ပင်ပန်းခြင်း ဆုတ်နစ်ခြင်းသို့ ရောက်လေရာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနှစ်မျိုးလုံးကို မပြောမူ၍ နှလုံးသွင်းခြင်းဌာသာလျှင် တိုက်တွန်းအပ်ပေသည် - ဟူ၍ ဒီဃနိကာယ် ဆောင် ဆရာတို့က ဤသို့ ဆိုကြလေသည်။

မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင် ဆရာတို့ကမူ "ငါ့ရှင် သင်ပြောသော ဤအာရုံသည် နိမိတ်ပင်တည်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းပါလေ သူတော်ကောင်းဟု ပြောရမည်"ဟူ၍ မိန့်ဆိုကြလေသည်။ ထိုအခါ ဤယောဂီရဟန်းသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်ဌာသာလျှင် စိတ်ကို [၂၇၀] ထားအပ်၏။ ယခု ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤနိမိတ်ထင်သည်မှစ၍ ထိုရဟန်း၏ ဤဘာဝနာသည် ဌပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏- ရှေးဆရာတို့သည် အောက်ပါဂါထာကို မိန့်ဆိုထားပေ၏။

> "ပညာရှိ ယောဂီသည် ဝင်လေ ထွက်လေ၌(အရှည်အတိုဟူသော) အထူးထူးသော အခြင်းအရာကို ရှေးအဖို့၌ ထင်ရှားပေါ်စေလျက် (၀ါ-နောက်အဖို့၌ ကွယ်ပျောက်စေလျက်) ၁ ပဋိဘာဂနိမိတ်ဌာ စိတ်ကို ထားလျက် မိမိ၏ စိတ်ကို ဖွဲ့ချည်၏"ဟု မိန့်ဆိုထားပေ၏။

မှတ်ချက်

၁ –ဤ၌ ဒုတိယအနက်သည် ဋီကာဆရာ၏ ပဌမဖွင့်ပြသောအနက် ဖြစ်သည်။ ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည်မှစ၍ ထိုပဋိဘာဂ နိမိတ်ကိုသာ အာရုံပြုနေသဖြင့် ဝင်လေရှည်တို့ ထွက်လေရှည်တို့ အခြင်းအရာတို့သည် ကွယ်ပျောက် သွားကြသည်၊ ထိုသို့ ကွယ်ပျောက်သွားစေသည်ကိုပင် ဝိဘာဝေန္တော အန္တရဓာပေန္တော- ကွယ်ပျောက်စေသည်ဟု ဖွင့်ပြလေသည်။ ပဌမ အနက်သည်ကား ဋီကာ၌ အခြားဆရာတို့၏ အလိုအရ ပြသော အနက် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုယောဂီအား ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ထင်သည်မှစ၍ နိဝရဏတို့ကို ပယ်ခွါအပ်ကုန်ပြီးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏၊ ကိလေသာတို့သည် ငြိမ်ဝပ်လျက်သာလျှင် ရှိကုန်၏၊ သတိသည် ထင်လျက်ပင်ရှိ၏၊ စိတ်သည် ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ကောင်းစွာထားအပ်သည်ဖြစ်၍ တည်ကြည်သည်သာ တည်း။ ထိုအခါ ဤယောဂီသည် ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အဆင်းအားဖြင့် နှလုံးမသွင်းအပ်၊ တောင့်ခြင်း လှုပ်ခြင်း စသော သဘာဝလက္ခဏာ, မမြဲခြင်းစသော သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် မဆင်ခြင်အပ်။ စင်စစ်သော် ကား မင်းမျိုးဖြစ်သော မိဖုရားကြီးသည် စကြဝတေးမင်းလောင်း ကိုယ်ဝန်ကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ရင်း၊ လယ်ယာသမားသည် သလေးဂျုံ တို့၏ အဖုံးအလုံးကို စောင့်ရှောက်သကဲ့သို့ရင်း ကျောင်းအစရှိကုန်သော အသပွါယခုနစ်ပါးတို့ကိုကြဉ်၍ သပ္ပါယခုနစ်ပါးတို့ကို မှီဝဲလျက် ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်ပေသည်။ ထိုအခါ ယင်းနိမိတ်ကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စောင့်ရှောက်လျက် အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကြီးပွါး စည်ပင်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၍ (၀၊-ရောက်စေလိုသဖြင့်) ဆယ်ပါးအပြား ရှိသော အပွနာကောသလ္လကို ပြည့်စုံစေအပ်၏၊ ဝိရိယ၏ သမာဓိနှင့်ညီမျှ ခြင်းကို ယှဉ်စေအပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်နေသော ထိုယောဂီအား ပထဝီကသိုဏ်းအရာ၌ ဆိုခဲ့သော အစဉ်ဖြင့်ပင်လျှင် ထို ပဋိဘာဂနိမိတ်၌ လေးပါး ငါးပါးသော စျာန်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။

ဝိပဿနာရှုပုံ

၂၃၃။ ဝိပဿနာရှုပုံကိုပြအံ့—ယခုပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ဤအာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း၌[1] စျာန်လေးပါး ငါးပါးကိုရပြီးသော ရဟန်းသည် သလ္လက္ခဏာ

မှတ်ချက်

၁—ဣတ္ထ-ပုဒ်၏အနက်ဖြစ်သည်။ ဒီကာ၌ကား ဤကာယာနုပဿနာ၌-ဟု ဖွင့်ပြ၏။ ဧရှအနိုး၌ကာယာနုပဿနာဟူသောစကားမရှိသောကြောင့်စဉ်းစားသင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဝဋ်ဆန္နာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေ၍ ပါရိသုဒ္ဓိမည်သော ဖိုလ်သို့ ရောက်လိုလျှင် ထိုရပြီးစျာန်ကိုပင်လျှင် ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် နိုင်နင်းအောင် လေ့လာပြီးလျှင် နာမ်ရူပ်ကို ပိုင်းခြား၍ ဝိပဿနာကို ဖြစ်စေရာ၏။အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ-ထိုရဟန်းသည် (စျာန်ကိုဝင်စားပြီးလျှင် ထို)စျာန်သမာပတ်မှထ၍ ရူပ်ကိုယ်သည်ရင်း စိတ်သည်ရင်း အသက်ရှူလေတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူ၍ ရှုမြင်၏၊ ဥပမာအားဖြင့် ပန်းပဲတို့၏ ဖားဖို (မီးမှုတ်သော သားရေအိတ်)သည် (လေကို)မှုတ်လတ်သော် ဖားဖို သားရေအိတ်ကိုရင်း၊ ပန်းပဲသွား၏ ထိုအမှုနှင့် လျော်သော လုံ့လကိုရင်း စွဲမှီ၍ လေသည် ဝင်ချည်ထွက်ချည် မပြတ်သွားနေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ရူပ်ကိုယ်ကိုရင်း စိတ်ကိုရင်း စွဲမှီ၍ အသက်ရှူလေတို့သည် မပြတ်သွားနေကုန်၏-ဟုမြင်၏။ ထို့နောင် ဝင်လေထွက်လေတို့ကိုရင်း ရူပ်ကိုယ်ကိုရင်း ရူပ်ဟူ၍ရင်း၊ စိတ်ကိုရင်း ထိုစိတ်နှင့်ယှဉ်ဘက် စေတသိက်တို့ကိုရင်း ရူပ်မဟုတ်သည့် နာမ်ဟူ၍ရင်း ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်၏။ ဤသည်ကား ဤအရာ၌ အကျဉ်းပေတည်း။ အကျယ်အားဖြင့် နာမ်ရူပ်ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်ပုံသည်ကား နောက်ဒီဋ္ဌ-ဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ၌ ထင်စွာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နာမ်ရူပ်ကို ပိုင်းခြားပြီးလျှင် ထိုနာမ်ရူပ်၏ အကြောင်းကို ရှာ၏၊ ရှာလတ်သော် ထိုအကြောင်းကိုမြင်၍ သုံးပါးကုန်သော အဓွန့်ကာလတို့၌ နာမ်ရူပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ယုံမှားကို လွန်မြောက်၏၊ ယုံမှားကိုလွန်မြောက်ပြီးလတ်သော် အပေါင်းလိုက်သုံးသပ်သော ကလာပသမ္မသန၏အစွမ်းအားဖြင့် လက္ခဏာသုံးပါးကို တင်ပြီးလျှင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော အလင်းရောင် အစရှိကုန်သော ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသ ဆယ်ပါးတို့ကို [၂၇၉] ပယ်၍ ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်သော ရှုမြဲ-သွားမြဲ ပဋိပဒါဉာဏ်ကို လမ်းမှန်ဟု ပိုင်းခြား ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင် ဖြစ်ခြင်းကိုပယ်ကာ ပျက်ခြင်းကို

http://www.dhammadownload.com

သာ ရှုသော ဘင်ဘုရားသို့ ရောက်၍အပျက်ကိုရှုခြင်းဖြင့် အပြတ်အခြားမရှိပဲ ပျက်သောအားဖြင့် ထင်ကုန်သော အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့၌ ငြီးငွေ့လျက် တပ်မက်ကင်းလျက် လွတ်မြောက်လျက် အစဉ်အတိုင်း လေးပါးသော အရိယာမဂ်တို့ကို ရောက်ပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ်၌တည်၍ တဆယ့်ကိုးပါး အပြားရှိသော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်၏ အဆုံးသို့ ရောက်လျက် နတ်နှင့်တကွ သော လောက၏ (အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ) အမြတ်ဆုံး အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လေ တော့သည်။

ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ဤယောဂီရဟန်း၏ ရေတွက်ခြင်း(ဂဏနာနည်း)ကို အစပြု၍ ဝိပဿနာ အဆုံးရှိသော အာနာပါနဿတိသမာဓိဘာဝနာသည် ပြည့်စုံပြီးဆုံးပေပြီ။ ဤသည်ကား ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပဌမစတုက္ကဓ်၏ အဖွင့် ပေတည်း။

ဒုတိယစတုက္ကစသည်၏ အဖွင့်

၂၃၄။ ဤမှတပါး အခြားစတုက္ကသုံးခုတို့၌ အသီးအခြားကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေပုံ ဘာဝနာနည်း မည်သည် မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ဖွင့်သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ထိုသုံးပါးသော စတုက္ကတို့၏ အနက်ကို ဤ ဆိုလတံ့အတိုင်း သိအပ်ပေ၏။

ပီတိပဋိသံဝေဒီ (ပီတိကိုသိလျက်) ဟူသည်ကား ပီတိကို သိအောင် ပြုလျက် ထင်ရှားအောင် ပြုလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏။ ထိုပုဒ်၌ ပီတိကို သိခြင်းသည် အာရုံအားဖြင့်ဝင်း၊ မတွေဝေသော အားဖြင့် ဝင်း နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဖြစ်ပေသည်။

ပီတိကို အာရုံအားဖြင့် အဘယ်သို့ သိသနည်း? ပီတိရှိသော (ပဌမ ဒုတိယ)စျာန် နှစ်ပါးတို့ကို ဝင်စား၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ စျာန်ဝင်စားခိုက်၌ စျာန်ကို ရခြင်း-ရောက်ခြင်းကြောင့် (ပဋိဘာဂနိမိတ်)အာရုံအလိုအားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

(၀၊-အာရုံသိခြင်းကို အကြောင်းပြုသဖြင့်) ပီတိကို သိပေ၏။ (အဘယ့်ကြောင့်နည်း?) ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်အာရုံကို (ပီတိရှိသော စျာန်ဖြင့်) သိခြင်းကြောင့်ပေတည်း[1]။ မတ္တေ၀ေသောအားဖြင့် အဘယ်သို့ သိသနည်း? ပီတိရှိသော စျာန် ၂-ပါးတို့ကို ၀င်စားပြီးလျှင် ထ၍ စျာန်နှင့်ယှဉ်သော ပီတိကို ကုန်သွားသည်ဟု ပျက်သွားသည်ဟု သုံးသပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ ပီတိ၏ သဘာ၀လက္ခဏာ သာမညလက္ခဏာကို သိခြင်းကြောင့် ပီတိကို မတ္တေ၀ေသောအားဖြင့် သိပေ၏။ မှန်ပေ၏-အောက်ပါစကားကို ဟောထားပေ၏။

"ရှည်စွာ(ဟု ဟောထားသော) ၀င်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်၏ တအာရုံတည်းရှိလျက် မပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိသောသူအားသတိသည် ထင်၏၊ ထိုသတိဖြင့် ထိုဉာဏ်ဖြင့် ထိုပီတိကို သိခြင်းဖြစ်ပေ၏။ ရှည်စွာ (ဟု ဟောထားသော) ထွက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....တိုစွာ (ဟု ဟောထားသော)၀င်လေ၏....ထွက်လေ၏အစွမ်းအားဖြင့်....အလုံးစုံသော အသက်ရှူလေအပေါင်းကို သိလျက်(ဟု ဟောထားသော) ၀င်လေ၏ ....ထွက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်....ကာယသင်္ခါရကိုငြိမ်းစေလျက်(ဟု ဟောထားသော)၀င်လေ၏....ထွက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်၏ တအာရုံတည်းရှိလျက် မပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိသောသူအား [၂၈၀] သတိသည် ထင်၏၊ ထိုသတိဖြင့် ထိုဉာဏ်ဖြင့် ထိုပီတိကို သိခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ နှလုံးသွင်းသောသူအား ထိုပီတိကို သိခြင်း ဖြစ်ပေ၏၊ သိသောသူအား မြင်သောသူအား ပြန်လှည့်၍ ဆင်ခြင်သောသူအား စိတ်ကို ဆောက်တည်သော

မှတ်ချက်

၁–အာရုံ၀တ္ထု တခုခုကို ၀မ်းမြောက်၀မ်းသာ ထင်ရှားအာရုံ ပြုမိလျှင် ထို ၀မ်းမြောက်မှုကိုလည်း ထင်ရှားသိသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

သူအား သဒ္ဓါဖြင့် ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်သောသူအား ဝီရိယကို အားပေးသောသူအား သတိကို ထင်စေသောသူအားစိတ်ကိုကောင်းစွာ ထားသောသူအား ပညာဖြင့် သိသောသူအား အဘိညေယျတရားကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိသောသူအား ပရိညေယျတရားကို ပိုင်းခြားရ၍ သိသောသူအား ပဟာတဗ္ဗတရားကို ပယ်သောသူအား ဘာဝေတဗ္ဗတရားကို ပွါးစေသောသူအား သစ္ဆိကာတဗ္ဗတရားကို မျက်မှောက် ပြုသောသူအား ထိုပီတိကို သိခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုပီတိကို သိပေသည်"ဟူ၍ ဟောထားပေသည်။

ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် (သုခပဋိသံဝေဒီ စိတ္တသခ်ါရပဋိသံဝေဒီဟူသော) ကြွင်းသောပုဒ်တို့ကိုလည်း အနက်အားဖြင့် သိအပ်ကုန်၏။ ယခုဆိုမည့် စကားမှာ ထိုပုဒ်တို့၌ အထူးပေတည်း။ ပဌမ ဒုတိယ တတိယ စျာန်သုံးပါးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုခကို သိခြင်းကိုဝင်း၊ စျာန်လေးပါးတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ္တသခ်ါရကို သိခြင်းကိုဝင်း သိအပ်ပေသည်။ စိတ္တသခ်ါရဟူသည်မှာ ဝေဒနာ သညာဟူသော ခန္ဓာနှစ်ပါးတို့ပင်တည်း။ (သုခပဋိသံ-ဝေဒီ, စိတ္တသခ်ါရပဋိသံဝေဒီဟူသော) ဤနှစ်ပုဒ်တို့တွင် သုခပဋိသံဝေဒီ (သုခကို ခံစားလျက်)ဟူသောပုဒ်၌ ဝိပဿနာ၏ဖြစ်ရာဘုံ (၀၊-ဝိပဿနာ ရှုအပ်သောတရား)ကို ပြခြင်းငှါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ "သုခသည် ကိုယ်ချမ်းသာ စိတ်ချမ်းသာဟု နှစ်ပါးရှိသည်"ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏[1]။ ပဿမ္ဘယံ စိတ္တ-

---

မှတ်ချက်

၁–ဝိပဿနာ၏ဖြစ်ရာ ဘုံကို ပြခြင်းငှါ ဟူသည်ကား ပြိုးပြမ်းသော သခ်ါရ (ပကိဏ္ဏကသခ်ါရ)တို့ကို သုံးသပ်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဝိပဿနာ၏ ဖြစ်ရာဘုံကို ပြခြင်းငှါ "သုခသည် ကိုယ်ချမ်းသာနှင့် စိတ်ချမ်းသာဟု နှစ်ပါးအပြားရှိသည်"ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။ (အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သမထစျာန်၌(ကာယိကသုခ)ကိုယ်ချမ်းသာ မရှိသောကြောင့် ပေတည်း။ (ဌိကာ) ဝိပဿနာရှုခြင်းသည် စျာန်မှထ၍ စျာန်တရားတို့ကို ရှုခြင်းက

http://www.dhammadownload.com

သခ်ၢိရံ (စိတ္တသခ်ၢိရကို ငြိမ်းစေလျက်)ဟူသည်ကား ရှုန့်ရင်းရှုန့်ရင်းသော စိတ္တသခ်ၢိရကို ငြိမ်းစေလျက်၊ "ချုပ်စေလျက်" ဟု ဆိုလို၏။ ထိုငြိမ်းစေပုံကို အကျယ်အားဖြင့် ကာယသခ်ၢိရအရာ၌ ပြဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်ပေသည်။

တနည်းသော်ကား ဤလေးပုဒ်တို့တွင် ပီတိကို သိလျက်ဟူသောပုဒ်၌ ပီတိကို ခေါင်းတပ်၍ ဝေဒနာကို ဟောသည်၊ သုခကိုသိလျက်ဟူသောပုဒ်၌ သရုပ်အားဖြင့်ပင်လျှင် ဝေဒနာကို ဟောသည်၊ စိတ္တသခ်ၢိရကို သိလျက်, စိတ္တသခ်ၢိရကို ငြိမ်းစေလျက်ဟူသော နှစ်ပုဒ်တို့၌[1] "သညာ ဝေဒနာဟူသော ဤတရားတို့သည် စိတ်၌ ယှဉ်ကုန်လျက် စိတ်နှင့် စပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ စိတ်က

မှတ်ချက်

တမျိုး, စျာန်မှထ၍မြင်မှု ကြားမှုစသည် ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ လိုက်၍ ရှုခြင်းက တမျိုး ဤသို့ ၂-မျိုးရှိသည်။ ထိုတွင် မြင်မှုကြားမှုစသည် ပေါ်ရာပေါ်ရာ လိုက်၍ ရှုခြင်းသည် ပကိဏ္ဏကသခ်ၢိရ–ပြိုးပြွမ်းသော သခ်ၢိရတို့ကို ရှုခြင်းမည်၏။ စျာန်မှထ၍ အလွန်ထင်ရှားသော ကိုယ်အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်သည့် ကာယိကသုခ-ကိုယ်ချမ်းသာကို ရှုခြင်းသည် ထိုပကိဏ္ဏကသခ်ၢိရကို ရှုခြင်း၌ အတွင်းဝင်၏။ ထို့ကြောင့် အာနာပါနစျာန်မှထ၍ ရှုသင့်သော ရှုကောင်းသော ကာယိကသုခ-ကိုယ်ချမ်းသာကို ဝိပဿနာ၏ ဖြစ်ရာဘုံ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ပြခြင်းငှါ ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဝေဒနာ် ဟောပြထားသည်။ စျာန်၌ကား ကာယိကသုခမရှိသောကြောင့် သမထသက်သက်သာပြလိုလျှင် ထိုကာယိကသုခကို ထည့်သွင်း၍ ပြဖွယ်မရှိဟုဆိုလို၏။ ဤဌီကာစကားထဲ၌ ပကိဏ္ဏကသခ်ၢိရသုံးသပ်ပုံကို အထူးသတိပြု၍ မှတ်သားထားရာ၏။ သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ စျာန်မရှိသောကြောင့် ဤပကိဏ္ဏကသခ်ၢိရ မည်သော မြင်မှုကြားမှုစသည် ပေါ်ရာပေါ်ရာကိုပင် လိုက်၍ ရှုရပေသည်။ ဤအချက်ကိုလည်း အထူးသတိပြု၍ မှတ်သားထားရာ၏။

[1] – နှစ်ပုဒ်တို့၌....သညာနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာကို ဟောသည်-ဟုစပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပြုပြင်အပ်သော စိတ္တသခ်ါရ မည်ကုန်၏"ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် သညာနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာကို ဟောသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤဒုတိယစတုက္ကကို ဝေဒနာနုပဿနာ နည်းဖြင့် ဟောထားသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

၂၃၅။ တတိယစတုက္ကဌ်လည်း ၄-ပါးသော စျာန်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို သိခြင်းကို သိအပ်၏။ အဘိပ္ပမောဒယံ စိတ္တံ-(စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေလျက်)ဟူသည်ကား စိတ်ကိုဝမ်းမြောက်စေလျက် အလွန်ဝမ်းမြောက်စေလျက် ရွှင်စေလျက် အလွန်ရွှင်စေလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်၏ (ဟုဆိုလို၏)။ ထိုအရာ၌ သမာဓိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ ဝိပဿနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း နှစ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့်ဝမ်းမြောက်စေခြင်းသည်ဖြစ်၏။

သမာဓိ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ (ဝမ်းမြောက်စေသ)နည်း? ပီတိရှိသော စျာန် ၂-ပါးတို့ကို ဝင်စား၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် စျာန်ဝင်စားခိုက်၌ ယှဉ်ဘက်ပီတိဖြင့် စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေ၏ အလွန် ဝမ်းမြောက်စေ၏။ ဝိပဿနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ (ဝမ်းမြောက်စေသ)နည်း? ပီတိရှိသော စျာန် ၂-ပါးတို့ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထ၍ စျာန်နှင့်ယှဉ်သော ပီတိကို ကုန်သွားသည်ဟု ပျက်သွားသည်ဟု သုံးသပ်၏၊ ဤသို့ ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ စျာန်နှင့်ယှဉ်သော ပီတိကို အာရုံပြုလျက် စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေ၏ အလွန်ဝမ်းမြောက်စေ၏။ [၂၈၁]ဤသို့ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို "စိတ်ကို ဝမ်းမြောက်စေလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်"ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။

သမာဒဟံ စိတ္တံ (စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက်)ဟူသည်ကား ပဌမစျာန်စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို အာရုံ၌ အညီအညွတ်ထားလျက်။ တနည်းကား ထိုစျာန်တို့ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထ၍ စျာန်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ကုန်သွားသည်ဟု ပျက်သွားသည်ဟု ရှုမြင်သောသူအား ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ အနိစ္စ အစရှိသော လက္ခဏာကို သိသဖြင့် ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ

http://www.dhammadownload.com

မည်သော ခဏိကသမာဓိသည်[1] ဖြစ်၏၊ ဤသို့ဖြစ်သော ခဏိကသမာဓိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း စိတ်ကို အာရုံ၌ အညီအညွတ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို "စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက် ရှုသင့်အံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။

ဝိမောစယံ စိတ္တံ (စိတ်ကို လွတ်စေလျက်)ဟူသည်ကား ပဌမစျာန်ဖြင့် နီဝရဏတို့မှ စိတ်ကို လွတ်စေလျက် အထူးသဖြင့် လွတ်စေလျက်၊ ဒုတိယစျာန်ဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရတို့မှ၊ တတိယစျာန်ဖြင့် ပီတိမှ၊ စတုတ္ထစျာန်ဖြင့် သုခဒုက္ခတို့မှ စိတ်ကို လွတ်စေလျက် အထူးသဖြင့် လွတ်စေလျက်။တနည်းသော်ကား ထိုစျာန်တို့ကို ဝင်စားပြီးလျှင် ထ၍ စျာန်နှင့်ယှဉ်သော စိတ်ကို ကုန်သွားသည်ဟု ပျက်သွားသည်ဟု သုံးသပ်၏၊ ထိုသုံးသပ်သော သူသည် ဝိပဿနာရှုခိုက်၌ အနိစ္စာနုပဿနာဖြင့် နိစ္စသညာမှ စိတ်ကို လွတ်စေလျက်၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဖြင့် သုခသညာမှ၊ အနတ္တာနုပဿနာဖြင့် အတ္တသညာမှ၊နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဖြင့် နှစ်သက်ပျော်မွေ့ခြင်းမှ၊ဝိရာဂါနုပဿနာ

မှတ်ချက်

[1]–ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသည်ကား ရှုခိုက် ခဏမျှသာ တည်ခြင်း ရှိသော သမာဓိပေတည်း။ ထိုသမာဓိကို ယူသင့် ဆိုသင့်သည် မှန်ပေ၏-ထိုခဏိက သမာဓိသည်လည်း အာရုံ၌ အပြတ် အခြားမရှိပဲ တမျိုးတည်းသော တည်ကြည်ပုံ အခြင်း အရာအားဖြင့် မပြတ် ဖြစ်လတ်သော် ဆန့်ကျင်ဘက်က မလွှမ်းမိုးအပ်သည်(အလွှမ်းမိုးမခံရသည်) ဖြစ်၍ အပွနာစျာန်သို့ရောက်နေ သကဲ့သို့ပင် စိတ်ကို မလှုပ်ရှားအောင် ထားနိုင်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် "ဤသို့ ဖြစ်သော ခဏိကသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း စိတ်ကို အာရုံ၌ အညီအညွတ် ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ။ပ။ ဆိုအပ်ပေသည်"ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ) ဤအဋ္ဌကထာဋီကာတို့နှင့်အညီ ခဏိကသမာဓိဖြင့် စိတ်ကို ကောင်းစွာထားနိုင်ကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာ အားထုတ်၍ ဤခဏိက သမာဓိကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ရသော သူတိုင်း ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နိုင်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖြင့် တပ်မက်ခြင်းမှ၊ နိရောဓာနုပဿနာဖြင့် ဖြစ်ပွါးစေခြင်းမှ၊ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာဖြင့် စွဲယူခြင်းမှ စိတ်ကိုလွတ်စေလျက် ရှုရှုလည်းသွင်း၏ ရှုရှုလည်းထုတ်၏။ ထို့ကြောင့် "စိတ်ကို လွတ်စေလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဤတတိယစတုက္ကကို စိတ္တာနုပဿနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောထားသည် ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။

၂၃၆။ စတုတ္ထစတုက္ကဌ်ကား အနိစ္စာနုပဿီဟူသော ဤပုဒ်ဌ် ရှေးဦးစွာ အနိစ္စ-မမြဲသည်ကို သိအပ်၏၊ အနိစ္စတာ-မမြဲသည်၏အဖြစ်ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာကို သိအပ်၏၊ အနိစ္စာနုပဿနာကို သိအပ်၏၊ အနိစ္စာနုပဿီ-မမြဲဟု ရှုမြင်သူကို သိအပ်၏။

ထိုတွင် အနိစ္စ-မမြဲဟူသည်မှာ ငါးပါးသောခန္ဓာတို့ပေတည်း။ အဘယ့်ကြောင့် (မမြဲသ)နည်း?ဟူမူ-ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်း, တမျိုးတမည်ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိခြင်းကြောင့် ပေတည်း ။ အနိစ္စတာ-မမြဲသည်၏အဖြစ်(၀ါ-မမြဲဟု

မှတ်ချက်

၁–ဖြစ်ခြင်း(ဥပါဒ်)သဘောရှိခြင်း, ပျက်ခြင်း (ဘင်) သဘောရှိခြင်း, ထိုဥပါဒ်ဘင်တို့မှတပါး တမျိုး တမည်ဖြစ်ခြင်း (ဌီ) သဘော ရှိခြင်းကြောင့်-ဟု ဆိုလို၏။ထိုတွင် တမျိုးတမည်ဖြစ်ခြင်းဟူသည်မှာ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်တို့နှင့် မတူပဲ အခိုက်အတန့်မျှ တည်လျက် ရင့်ခြင်းသဘောပေတည်း။ ၎င်းကို-ဌီ ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိုတိုနှင့်ရှင်းရှင်းပြန်ရလျှင် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် ရှိခြင်းကြောင့်၊ ၀ါ-ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း ပျက်ခြင်း ရှိခြင်းကြောင့် ဟူ၍လည်း ပြန်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဌီကာဌ် အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြထားပေသည်။ ထိုဥပ္ပါဒဝယညထတ္တာဘာ၀ါ-ဟူသောပုဒ်ဌ် သခ်ါရတရားတို့၏ မူလအကြောင်းအထောက်အပံ့ အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် မူလက မရှိသေးပဲ ရှိလာခြင်း ဖြစ်လာခြင်းသည် မိမိ၏သရုပ်သဘောကို ရလာခြင်းသည်

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ရကြောင်း အနိစ္စလက္ခဏာ)ဟူသည်မှာ ထိုခန္ဓာတို့၏ပင်လျှင် ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းဖြင့် တမျိုးတမည်ဖြစ်ခြင်း-ဟူသော ရင့်ခြင်းပေတည်း။ ဝါ-ဥပါဒ်, ဌီ,ဘင်ပေတည်း။ တနည်းကား မူလကမရှိသေးပဲ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး၍ မရှိခြင်း-ပျောက်ကွယ်သွားခြင်း ပေတည်း၊ "ဖြစ်ပေါ်လာပြီးသော တရားတို့၏ ထိုရှိနေသောအခြင်းအရာအားဖြင့် မတည်မှု၍ ခဏာဘင်အားဖြင့် ပျက်ခြင်းပင်"ဟူ၍ ဆိုလို၏[1]။ အနိစ္စာနုပဿနာဟူသည်မှာ ထိုဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော အနိစ္စတာ-အနိစ္စလက္ခဏာ၏ ဝါ-ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ရုပ်ဝေဒနာ

မှတ်ချက်

ဥပ္ပါဒမည်၏။ ဖြစ်ပေါ် လာကုန်ပြီးသော ထိုသင်္ခါရတို့၏ ပျက်ဆဲခဏဖြင့် ချုပ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း-ပျောက်ကွယ်ခြင်းသည် ဝယမည်၏၊ ရင့်ခြင်း-အိုခြင်း (ဇရာ)ဖြင့်တပါးသော အပြားအားဖြင့်ဖြစ်ခြင်း(ဝါ-တမျိုးတမည် ဖြစ်ခြင်း) သည် အညထတ္တမည်၏။ (ဌီကာ)

၁–တစုံတခုသော တရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် ရင့်ကျက်လျက် ပျက်သွားပါက ထိုတရားကို အနိစ္စ-မမြဲဟု သိမှတ်အပ်၏။ ထိုသို့ အသိ အမှတ် ပြုရာ၌ မမြဲဟု အသိအမှတ် ပြုရကြောင်း အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဟူသော ဥပါဒ် ဌီ ဘင်တို့ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဖြစ်-တည်–ပျက်,ဥပါဒ် ဌီ ဘင်တို့ကို အနိစ္စလက္ခဏာဟုဆိုသည်။တနည်းအားဖြင့် တစုံတခုသောတရားသည် ဖြစ်ပေါ် လာပြီးနောက် ကွယ်ပျောက်သွားလျှင် ထိုတရားကို အနိစ္စ-မမြဲဟု သိမှတ်အပ်၏။ လက်ကနဲ့ ပေါ်လာပြီးနောက် ပျောက်ကွယ်သွားသော လျှပ်ရောင်ကို သိမှတ် အပ်သကဲ့သို့ပင်။ ထိုသို့ အသိ အမှတ်ပြုရာ၌ မမြဲဟု အသိအမှတ်ပြုရကြောင်း အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာ သည် ပေါ်လာပြီးနောက် ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ထို့ကြောင့် ဟုတ္တာ အဘာဝေါ-ရှိလာ-ဖြစ်လာပြီးလျှင် မရှိခြင်း-ကွယ်ပျောက်သွားခြင်း ကို အနိစ္စ လက္ခဏာဟု တနည်းအားဖြင့် ပြဆိုပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့၌ မမြဲဟု ရှုမြင်ခြင်းပေတည်း[1]။ အနိစ္စာနုပဿီ-မမြဲဟုရှုသူဟူသည်မှာ ထိုမမြဲဟု ရှုသောဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသူပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ မမြဲဟုရှုမြင်သည်ဖြစ်၍ [၂၈၂] ရှုသွင်းလျက် ရှုထုတ်လျက် ရှိသောသူကို ဤအရာ၌ "အနိစ္စာနုပဿီ-မမြဲဟုရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။

ဝိရာဂါနုပဿီဟူသော ဤပုဒ်၌ကား ဝိရာဂ-ပျက်ပြယ်ခြင်းတို့သည် ခယဝိရာဂ-ကုန်ခြင်းဟူသော ပျက်ပြယ်ခြင်း, အစ္စန္တဝိရာဂ-အဆုံးကို လွန်သော ပျက်ပြယ်ခြင်း (၀ါ-စင်စစ်ပျက်ပြယ်ခြင်း)ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ ကုန်၏။ ထိုတွင် သင်္ခါရတို့၏ ခဏာဘင်သည် ခယဝိရာဂမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အစ္စန္တဝိရာဂ-မည်၏။ ထိုဝိရာဂ ၂-ပါးကို မြင်သည်၏အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော (၀ါ-ထိုဝိရာဂ ၂-ပါးကိုမြင်သော)ဝိပဿနာသည်ဌင်း အရိယာမဂ်သည်ဌင်း[2] ဝိရာဂါနုပဿနာမည်၏။ နှစ်ပါးအပြားရှိသော ထိုအနုပဿနာနှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှုသွင်းသော ရှုထုတ်သောသူကို "ဝိရာဂကိုရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့

မှတ်ချက်

၁–ဖြစ်ပေါ်လာသော ရူပ်နာမ်ဘရားကိုရှုလျက် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက်အခိုက်အတန့်မျှတည်ပြီးလျှင် ပျက်သွားသည်-ပျောက်သွားသည်ကိုတွေ့ရ၍ မမြဲဟု သိမြင် သဘောကျလျှင် ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာဖြင့် မမြဲဟု ရှုမြင်သော အနိစ္စာနုပဿနာမည်၏။ ဤအနုပဿနာသည် သမ္မသနဉာဏ်နှင့်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရာတို့၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ထို့ပြင် ရှုမိသော ရူပ်နာမ်တရား၏ ပေါ်လာပြီးနောက် ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာကို တွေ့ရသဖြင့် မမြဲဟု သိမြင် သဘောကျခြင်းသည်လည်း အနိစ္စာနုပဿနာမည်၏။ ၎င်းသည်ကား ရင့်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်ဉာဏ် စသည်တို့၌ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်တတ်၏။

၂–ဝိပဿနာသည် ခယဝိရာဂကို မြင်၏၊ အရိယာမဂ်သည် အစ္စန္တဝိရာဂကို မြင်၏-ဟု ခွဲခြား၍ သိရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။ နိရောဓနုပဿီပုဒ်ဌာလည်း ဤနည်းပင်တည်း[1]။

ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂါနုပဿီဟူသော ဤပုဒ်ဌာလည်း ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ-လွှတ်ခြင်းတို့သည် စွန့်လွှတ်ခြင်းဟူသော ပရိစ္စာဂပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ, ပြေးဝင်ခြင်း-စေလွှတ်ခြင်းဟူသော ပက္ခန္ဒနပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ ဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏။ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ-စွန့်လွှတ်ခြင်း-စေလွှတ်ခြင်းသည်ပင်လျှင် ရှုမြင်မှု-အနုပဿနာပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာမည်၏၊ ဤအမည်သည် ဝိပဿနာနှင့် အရိယာမဂ်တို့၏ အမည်ပေတည်း။

ချီ၍ပြအံ့—ဝိပဿနာသည် ဖြစ်ထိုက်သော အကျိုးခန္ဓာ, ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံဟူသော အဘိသင်္ခါရတို့နှင့်တကွ ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂအလိုအားဖြင့် စွန့်ပယ်တတ်၏[2]၊ ထို့ကြောင့် ပရိစ္စာဂပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ

မှတ်ချက်

၁–နည်းတူသိပုံမှာ-နိရောဓ-ချုပ်ခြင်းတို့သည် ခယနိရောဓ-ကုန်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း, အစ္စန္တနိရောဓ-စင်စစ်ချုပ်ခြင်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်၏၊ ထိုတွင် သင်္ခါရတို့၏ ခဏဘင်သည် ခယနိရောဓမည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည် အစ္စန္တနိရောဓမည်၏။ ထိုနိရောဓ ၂-ပါးကို မြင်သော ဝိပဿနာသည်ရင်း, အရိယာမဂ်သည်ရင်း နိရောဓနုပဿနာမည်၏။ထိုအနုပဿနာ ၂-ပါးနှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှုသွင်းသော ရှုထုတ်သောသူကို"နိရောဓကို ရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်"ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။ ဤ ကား နည်းတူသိပုံ။

၂–တဒင်္ဂအလိုအားဖြင့်ဟူသော ဤစကား၌ အနိစ္စာနုပဿနာသည် တဒင်္ဂပဟာန်အလိုအားဖြင့် မြဲသည်ထင်မှတ်မှု-နိစ္စသညာကို စွန့်ပယ်၏၊ စွန့်ပယ်လတ်သော် (၀ါ-စွန့်ပယ်ပုံမှာ) မမြဲဟုရှုမြင်မှု မဖြစ်ခဲ့ပါမူ(ထိုအာရုံကို)မြဲသည်ဟု ယူသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကြင် ကိလေသာတို့သည်ရင်း၊ ထိုကိလေသာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံ ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

လည်း မည်၏၊ ထို့ပြင် သခ်ၢတရားတို့၏ အပြစ်ကိုမြင်သောကြောင့် ထိုမှ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော (၀၊-သခ်ၢတရားတို့၏ ကင်းရာဖြစ်သော) နိဗ္ဗာန်၌ ညွှတ်ကိုင်းသည့်အလိုအားဖြင့် ပြေးဝင်တတ်၏[၁]။ ထို့ကြောင့် ပကွန္ဒနပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂလည်း မည်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏[၂]။ အရိယာမဂ်သည် ဖြစ်ထိုက်သော ခန္ဓာ အဘိသခ်ၢရတို့နှင့်တကွ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းဟူသော သမုစ္ဆေဒအလိုအားဖြင့် စွန့်ပယ်တတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပရိစ္စာဂပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂလည်း မည်၏[၃]၊ ထို့ပြင် အာရုံပြုသောအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်၌ ပြေးဝင်တတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ပကွန္ဒနပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂလည်း မည်၏ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို ဝိပဿနာနှင့် မဂ် နှစ်ပါးလုံးပင် ရှေးရှေးဉာဏ်တို့၏ နောက်နောက်၌ ရှိတတ်သော

မှတ်ချက်

အကြင် အဘိသခ်ၢရတို့သည်၎င်း၊ ထိုကိလေသာနှင့် အဘိသခ်ၢရလျှင် အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော အကျိုးဝိပါကကွန္ဓာတို့သည်၎င်း နောင်အခါ၌ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကုန်၏၊ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကုန်သော ထိုကိလေသာ ကံ ခန္ဓာတို့ကို မဖြစ်အောင်ပြုသောအားဖြင့် စွန့်ပယ်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာ စသည်တို့သည် ထို့အတူပင် စွန့်ပယ်ကုန်၏။ (ဋ္ဌီကာ)

၁–နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်ညွှတ်သည်ကိုပင် ပြေးဝင်သည်-ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ ၂-ခုကို တ၀ါကျတည်း ပေါင်း၍ ပြထားသည်၊ ဤ၌ ကား သုတနည်းသူတို့ သိလွယ်စေရန် အသီးအသီးခွဲ၍ ပြထားသည်။

၃–အရိယာမဂ် ဖြစ်ပေါ်သောသူ၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ အစရှိကုန်သော အသီးအသီးသော ကိလေသာတို့သည်၎င်း, အပါယ်ကျစေနိုင်သော ကံအစရှိကုန်သော အသီးအသီးသော အဘိသခ်ၢရတို့သည်၎င်း၊ အပါယ်ခန္ဓာ, ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်သော ခန္ဓာအစရှိကုန်သော ဝိပါကကွန္ဓာတို့သည်၎င်း မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ကုန်တော့ပြီ၊ ဤသို့ မဖြစ်ပေါ်လာနိုင်အောင် အရိယာမဂ်လေးပါက ထိုကိလေသာ အဘိသခ်ၢရ ဝိပါကကွန္ဓာတို့ကို အမြစ်ပြတ် စွန့်ပယ်သည်-ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်[1] အနုပဿနာဟု ဆိုအပ်၏။ နှစ်ပါးအပြားရှိသော ထိုပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာနှင့် ပြည့်စုံလျက် ရှုသွင်းသော ရှုထုတ်သောသူကို "ပဋိနိဿဂ္ဂကို ရှုလျက် ရှုသွင်းအံ့ ရှုထုတ်အံ့ဟု လေ့ကျင့်သည်" ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။

ဤစတုတ္ထစတုက္ကကို ဝိပဿနာသက်သက်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဟောတော်မူ(အပ်)၏၊ ရှေးစတုက္ကသုံးပါးတို့ကိုမူ သမထ ဝိပဿနာ ၂-ပါး လုံး၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း လေးပါးသော စတုက္ကတို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ၁၆-ပါးသော တည်ရာဌာန ရှိသော အာနာပါနဿတိကို ပွါးစေပုံကို သိအပ်ပေသည်။

၂၃၇။ ဆက်၍ အကျိုးအာနိသင်ကိုပြအံ့[2]၊ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ၁၆-ပါးသော တည်ရာဌာန၏ အစွမ်းအားဖြင့်[3] (ပွါးစေအပ်သော) ဤ အာနာပါနဿတိသည် မျှားသောအကျိုးရှိပေ၏ မျှားသောအာနိသင် ရှိပေ၏။ (မျှားသောအာနိသင် ရှိသည်ဟူသော) ထိုစကားရပ်၌ ထို

မှတ်ချက်

၁–မဂ်ဉာဏ်ကိုလည်း (ဂေါတြဘုဉာဏသ အနုပစ္စာ) ဂေါတြဘူဉာဏ်၏ နောက်၌ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တတ်သောကြောင့် အနုပဿနာဟု ဆိုအပ်၏-ဟူ သော မူလဋီကာနှင့်အညီ (ပုရိမပုရိမဉာဏာနံ အနုအနုပဿနတော) ပုဒ်၏ အနက်ကို ပြန်ဆိုချက် ဖြစ်သည်။

၂–စ ပန-နိပါတ်တို့၏ အနက်ဖြစ်သည်။

၃–သောဋ္ဌသဝတ္ထုဝသေန စ-ဟူရာ၌ စ-သဒ္ဒါသည် "တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန် သော ဝတ္ထုတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ ဆိုအပ်လတ္တံသော သန္ဓာဘာဝ-ငြိမ် သက်သည်၏အဖြစ်-စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း" ဟူ၍ ပေါင်းဆည်းခြင်း အနက်ရှိ၏။(ဋီကာ) ဤသို့ ဋီကာဆရာက ဆိုသော်လည်း သန္ဓာဘာဝ-စသည် သည် ပွါးစေပုံအခြင်းအရာမဟုတ်သောကြောင့် သင့်အံ့ မထင်ပေ၊ ထို့ ကြောင့် စ-သဒ္ဒါကို ဝါကျဇောတကအဖြစ်ဖြင့်သာ ပြန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အာနာပါနသာတိ၏ ၁ "ရဟန်းတို့ ဤအာနာပါနသာတိသမာဓိသည်လည်း ပွါးစေ(အပ်)လျှင် အကြိမ်များစွာပြု(အပ်)လျှင် ငြိမ်သက်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေ၏ မွန်မြတ်သည်သာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေ၏" ဤသို့စသည်ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ်စသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ မိစ္ဆာဝိတက်တို့ကို ပယ်ဖြတ်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်ရင်း မျှားစွာသော အာနိသင်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏–ဤ အာနာပါနသာတိသည် ငြိမ်သက်သည်၏အဖြစ် မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ် မသွန်းထည့်အပ်သည်၏အဖြစ် ချမ်းသာသော နေခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့် သမာဓိ၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကုန်သော မိစ္ဆာဝိတက်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုထိုအာရုံသို့ စိတ်၏ပြေးသွားခြင်းကို ပယ်ဖြတ်၍ [၂၇၃] စိတ်ကို ဝင်လေ ထွက်လေအာရုံဆီသို့သာလျှင် ရှေးရှုဖြစ်နေအောင် ပြုတတ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် "မိစ္ဆာဝိတက်တို့ကို ပယ်ခြင်းငှါ အာနာပါနသာတိကို ပွါးစေ အပ်၏" ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထို့ပြင် ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်း၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းအဖြစ်ဖြင့်လည်း ထိုအာနာပါနသာတိ၏ မျှားသောအာနိသင်ရှိသည်၏

မှတ်ချက်

၁–ထိုအာနာပါနသာတိ၏....မျှားစွာသောအာနိသင်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသိအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။ ထိုအာနာပါနသာတိ၏-ဟူသော အနက်သည် အသာ-ဟု ရှိသော ပါဠိအရ ရှေးဝါကျ၌ ဆိုခဲ့သော အာနာပါနသာတိယာ-ပုဒ်အနက်ကို ပြန်စွဲသော ပက္ကန္ဓဝိသယအနက် ဖြစ်သည်။ ဌီကာ၌ကား ပြလတ္တံသော သာဓကသုတ်ကို ငဲ့၍ "အသာ-ဟူသည်ကား အာနာပါနသာတိသမာဓိ၏"ဟု ဖွင့်ပြထားလေသည်။ ပြည်မူနိဿယ၌ ဤအရာတွင် "ဌီကာ၌ကား အသာတိ အာနာပါနသာတိသမာဓိသာ-ဟု စွဲ၏။ သာဓကပါဠိနှင့် လျော်၏၊ ပက္ကန္ဓဝါကျနှင့်မူ ချော်သည်"ဟု စိစစ်ပြဆိုထားလေသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကို သိအပ်သေး၏။ မှန်ပေ၏—အောက်ပါစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပေသည်။

"ရဟန်းတို့ အာနာပါနဿတိသည် ပွါးစေလျှင် အကြိမ်များစွာပြုလျှင် လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တို့ကို ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စေ၏။ လေးပါးသော သတိပဋ္ဌာန်တို့သည် ပွါးစေလျှင် အကြိမ်များစွာပြုလျှင် ခုနစ်ပါးသော ဗောဇ္ဈင်တို့ကို ထက်ဝန်းကျင် ပြည့်စေကုန်၏။ ခုနစ်ပါးသော ဗောဇ္ဈင်တို့သည် ပွါးစေလျှင် အကြိမ်များစွာပြုလျှင် ဝိဇ္ဇာမည်သောမဂ်နှင့် ဝိမုတ္တိမည်သော ဖိုလ်ကို တက်ဝန်းကျင် ပြည့်စေကုန်၏" ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

တနည်းအားဖြင့်မူကား နောက်ဆုံး၌ဖြစ်ကုန်သော ဝင်လေ ထွက်လေတို့ကို သိအပ်သည်၏အဖြစ်(သိခြင်း)ကို ပြုခြင်းဖြင့်လည်း ထိုအာနာ-ပါနဿတိ၏ များသောအာနိသင်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏—အောက်ပါစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပေသည်။

"ချစ်သားရဟုလာ၊ အာနာပါနဿတိကိုဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပွါးစေထားလျှင် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကြိမ်များစွာပြုထားလျှင် အကြင်ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည် စုတေခါနီး နောက်ဆုံးကာလ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုနောက်ဆုံး ဝင်လေ ထွက်လေတို့သည်လည်းသိ(အပ်)ကုန်လျက်သာ ချုပ်ကုန်၏။ မသိ(အပ်)ကုန်ပဲ ချုပ်သည် မဟုတ်ကုန်"ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

၂၃၀။ ထိုစကားရပ်၌ ချုပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အသက်ရှူလေတို့သည် ဘဝအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးအသက်ရှူလေ, စျာန်အလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံး အသက်ရှူလေ, စုတိအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံး အသက်ရှူလေဟူ၍ သုံးမျိုးရှိကုန်၏။ ခွဲ၍ပြအံ့—ဘဝသုံးပါး

http://www.dhammadownload.com

တို့တွင် ကာမဘဝ၌ အသက်ရှူလေတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ရူပဘဝ အရူပ ဘဝတို့၌ မဖြစ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် (နောက်ဆုံးကာမဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော) ထိုအသက်ရှူလေတို့သည် (ဘဝစရိမက) ဘဝအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံး အသက်ရှူလေတို့ မည်ကုန်၏[1]။ ဈာန်တို့တွင် အောက်ဈာန်သုံးပါး၌

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ဆိုလိုသည်မှာ ကာမလောက၌ အနာဂါမ်ဖြစ်၍ ထိုဘဝမှ စုတေ၍ ရူပလောက အရူပလောက၌ ဖြစ်ကုန်သော အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ နောက်ဆုံးကာမဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်သော အသက်ရှူလေတို့သည် ဘဝအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဘဝစရိမက မည်ကုန်၏။ ကာမလောကမှ စုတေ၍ ရူပ အရူပလောက၌ ဖြစ်ကုန်သော သောတာပန် သကဒါဂါမ်တို့မှာလည်း နောက်ဆုံး ကာမဘဝ၌ ဖြစ်ခဲ့သော အသက်ရှူလေတို့သည် ထိုအတူပင် ဘဝအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ဘဝစရိမက မည်ကုန်၏။ ကာမဘဝ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်သော ရဟန္တာတို့မှာလည်း ထိုဘဝ၌ အသက်ရှူလေတို့သည် ဘဝစရိမကပင် မည်သင့်ကုန်၏-ဟု ဤသို့ ဆိုလိုသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ယူလျှင် ဝရိမကမည်သော အသက်ရှူလေတို့နှင့် စရိမက မမည်သော အသက်ရှူလေတို့ ကွဲပြားသောကြောင့် စရိမကဟု ဝိသေသန မ-ရခြင်းအကျိုးရှိနိုင်ပေ၏။ ဋ္ဌီကာ၌ကား "ဘဝစရိမကတို့ဟူသည်ကား ဘဝအလိုအားဖြင့် စရိမကဖြစ်ကုန်၏ (နိဟီနဘဝ) ယုတ်ညံ့သော ကာမဘဝ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဈာနစရိမကတို့ကိုလည်း ထိုအတူပင် သိအပ်ကုန်၏" ဟူ၍ရှင်း၊ "တသ္မာ-ထို့ကြောင့်ဟူသည်ကား သုံးပါးကုန်သော ဘဝတို့တွင် (နိဟီနေ) ယုတ်ညံ့သော ကာမဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်" ဟူ၍ရှင်း ဖွင့်ပြထား၏။ ထိုအလိုအားဖြင့် အသက်ရှူလေဟူသမျှတို့သည် စရိမက အယုတ်အညံ့ချည်းသာဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ-အသက်ရှူလေ ဟူသမျှသည် ကာမဘဝ၌သာ ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပေတည်း။ သို့ဖြစ်လျှင် စရိမက မမည်သော အသက်ရှူလေဟူ၍ မရှိသောကြောင့် ဘဝစရိမကဟူ၍ပင် ဝိသေသန မ-ဖွယ်မလိုတော့ပေရာ၊ ပညာရှိတို့ အထူးသတိပြု၍ ဆင်ခြင်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ကုန်၏၊ စတုတ္ထစျာန်၌ မဖြစ်ကုန်၊ ထို့ကြောင့် (စတုတ္ထစျာန်၏ ရှေးအဖို့တွင် ဝင်စားသော အောက်စျာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော) ထိုအသက်ရှူလေတို့သည် (စျာနစရိမက) စျာန်အလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးအသက်ရှူလေတို့မည်ကုန်၏[1]။ ထိုမှတပါး အကြင် အသက်ရှူလေတို့သည် စုတိစိတ်၏ ရှေး၌ ၁၆-ခုမြောက်စိတ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြပြီးလျှင် စုတိစိတ်နှင့် ပြိုင်တူ ချုပ်ကုန်၏၊ ဤအသက်ရှူလေတို့သည် (စုတိစရိမက) စုတိအလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးအသက်ရှူလေတို့ မည်ကုန်၏။ ဤစုတိစရိမက အသက်

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌လည်း ဆိုလိုသည်မှာ ပဌမ ဒုတိယ တတိယစျာန်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဝင်စားပြီးနောက် စတုတ္ထစျာန်ကို ဝင်စားလျှင်ဖြစ်စေ၊ အောက်စျာန်သုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးကို ဝင်စားပြီးနောက် စတုတ္ထစျာန်ကို ဝင်စားလျှင်ဖြစ်စေ စတုတ္ထစျာန်၏ ရှေးအဖို့က ဝင်စားခဲ့သော အနီးဆုံး အောက်စျာန်တိုင် အောင် အသက်ရှူလေမျှားဖြစ်လျက်ရှိခဲ့ကြ၏၊ စတုတ္ထစျာန်သို့ ရောက်သော အခါ အသက်ရှူလေတို့သည် မဖြစ်ပေါ်လာကြတော့ပဲ ချုပ်ကုန် ကင်းကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထစျာန်၏ ရှေးအဖို့က ဝင်စားခဲ့သော အနီးကပ် အောက်စျာန် တပါးပါးနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်ကြသော အသက်ရှူလေတို့သည် စျာန်အလိုအားဖြင့် နောက်ဆုံးဖြစ်သောကြောင့် စျာနစရိမက မည်ကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ယူလျှင် နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသောအခါ ကာယသင်္ခါရချုပ်ပုံကိုပြသော ပါဠိတော်တို့နှင့်လည်း ညီ၏၊ စျာန်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြသော်လည်း နောက်ဆုံးမဟုတ်သော အသက်ရှူလေမျှားလည်း ရှိကြသောကြောင့် စျာနစရိမက-ဟု ဝိသေသန မ-ရခြင်းလည်း အကျိုးရှိ၏။ ဋီကာ၌ကား–ယုတ်ညံ့သော အောက်စျာန်သုံးပါးနှင့် တကွသော အသက်ရှူလေဟူသမျှကို စျာနစရိမကဟူ၍ချည်း ဆိုလိုသောကြောင့် ထိုအလိုအားဖြင့် စျာနစရိမကဟု အထူးပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ရခြင်းအတွက် အကျိုးမရှိနိုင်ပေရာ။ ဤအချက်ကိုလည်း စဉ်းစားသင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ရှုလေတို့ကို ဤအရာ၌ (စရိမက)နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အသက်ရှူလေ တို့ဟူ၍ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။

ဤအာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းအား အသက်ရှူ လေအာရုံကို ကောင်းစွာသိမ်းဆည်းပြီးဖြစ်သောကြောင့် (အသက်ရှူလေ တို့သည် ထင်ရှားကုန်၏ [2]) စုတိစိတ်၏ ရှေး၌ ၁၆-ခုမြောက်စိတ်၏ ဖြစ်ဆဲ ခဏ၌ ဖြစ်ခြင်း-ဥပါဒ်ကို ဆင်ခြင်လျှင် ထိုအသက်ရှူလေတို့၏ ဥပါဒ် သည်လည်း ထင်ရှားသတတ်၊ တည်ခြင်း-ဌိတိကို ဆင်ခြင်လျှင် ထိုအသက်ရှူ လေတို့၏ ဌိသည်သည်း ထင်ရှားသတတ်၊ ပျက်ခြင်း-ဘင်ကို ဆင်ခြင်လျှင် ထိုအသက်ရှူလေတို့၏ ဘင်သည်လည်း ထင်ရှားသတတ်။

ဤအာနာပါနမှ တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းသည် အသက်၏အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပိုင်းဖြတ်နိုင် သည်လည်း ရှိ၏ မပိုင်းဖြတ်နိုင်သည်လည်း ရှိ၏။ ၁၆-ပါးသော တည်ရာ ဌာနရှိသော ဤအာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေ၍ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းသည်ကား အသက်၏ အဆုံး အပိုင်း အခြားကို ပိုင်းဖြတ်နိုင်သည်သာတည်း။ ထိုသို့သော ရဟန်းသည် "ယခုအခါ ငါ၏ အာယုသင်္ခါရတို့သည် ဤမျှလောက်သာ ဖြစ်ကုန်လတ့ံ၊ [၂၇၄] ဤမှ နောက်၌ မဖြစ်ကုန်လတ့ံ"ဟု သိပြီးလျှင် မိမိ၏ အလိုသဘောအားဖြင့် သာလျှင် ကိုယ်ကို သုတ်သင်ခြင်း သင်းပိုင်ဝတ်ခြင်း ကေသီကို ရုံခြင်း အစ ရှိကုန်သော ကိစ္စအားလုံးတို့ကို ပြုပြီး၍ မျက်စိတို့ကို မှိတ်လေတော့၏၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့နည်း?ဟူမူ ကောဌေတောင်ကျောင်းတိုက်၌ နေလေ့

မှတ်ချက်

၁–လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ ၂-ပုဒ်သည် ဌီကာဖွင့်နှင့်အညီ ဖြည့်စွက်ချက် ဖြစ်သည်။ ထိုဖြည့်စွက်ချက်မပါပဲ ရှေးနောက်စကားများကို ဆက်စပ်၍ ယူရုံမျှဖြင့်လည်း ပြည့်စုံချောမောသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရနိုင်သည်ပင်။

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော တိဿမထေရ်ကဲ့သို့ဝင်း၊ မဟာကရယဉ္ဇိကျောင်းတိုက်၌ နေလေ့ရှိသော မဟာတိဿမထေရ်ကဲ့သို့ဝင်း၊ ဒေဝပုတ္တမည်သော တိုင်းကြီး၌ ပိဏ္ဍပါတ်ခုတင်ဆောင် တိဿမထေရ်ကဲ့သို့ဝင်း၊ စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်၌ နေလေ့ရှိကြသော နှစ်ပါးကုန်သော ညီနောင်မထေရ်တို့ကဲ့သို့ဝင်း ဖြစ်ပေသည်။

ထိုတွင် ဤသည်ကား တခုသောဝတ္ထုကို ပြသော စကားပေတည်း၊ ညီနောင်မထေရ်နှစ်ပါးတို့တွင် တပါးသောမထေရ်သည် လပြည့်ဥပုသ်နေ့၌ ပါတိမောက်ကို ပြပြီးလျှင် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် မိမိ၏ နေရာအရပ်သို့ သွား၍ စကြံ၌ ရပ်လျက် လရောင်ကိုကြည့်ပြီးလျှင် မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရတို့ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ပြီးနောက် "သင်တို့သည် အဘယ်သို့နေလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြသော ရဟန်းတို့ကို မြင်ဘူးကြသနည်း"ဟု ရဟန်းသံဃာကို မေးလေ၏။ ထိုရဟန်းတို့တွင် အချို့က "နေရာ၌ ထိုင်နေကုန်လျက်သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြသည်ကို တပည့်တော်တို့ မြင်ဘူးပါသည်"ဟု လျှောက်ကုန်၏။ အချို့က "ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ကာ ထိုင်နေကုန်လျက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံကြသည်ကို တပည့်တော်တို့ မြင်ဘူးပါသည်"ဟု လျှောက်ကုန်၏။ ထိုအခါ ရဟန္တာမထေရ်က "ယခု ငါသည် သင်တို့အား စကြံသွားလျက်သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည်ကို ပြပေအုံ့"ဟု ဆို၏၊ ထိုသို့ ဆိုပြီးနောက် စကြံလမ်း၌ အရေးအကြောင်းကို ပြုပြီးလျှင် "ငါသည် ဤဘက် စကြံအစွန်းမှ ဟိုဘက် အစွန်းသို့ သွားပြီးလျှင် ပြန်လာသောအခါ ဤအရေးအကြောင်းသို့ ရောက်၍သာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်"ဟု ဆို၍ စကြံသို့တက်ကာ တဖက်အဖျိုသို့ သွားပြီးလျှင် ပြန်လာလတ်သော် ခြေတဘက်ဖြင့် အရေးအကြောင်းကို နင်းမိသောခဏ၌ပင်လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလေသတတ်။

ထို(သို့ အာနာပါနဿတိသည် မျှားသော အကျိုးအာနိသင်ရှိခြင်း)ကြောင့် အမြော်အမြင် ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာ

http://www.dhammadownload.com

ရှိသည် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မျှားပြားသော အာနိသင်နှင့်ပြည့်စုံသော အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း မမေ့မလျော့ပဲ စင်စစ်မှန်စွာ အားထုတ်ရာတော့သတည်း။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခု ဆိုခဲ့ပြီးသော စကားသည် အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းခ္ခ် အကျယ်ပြဆိုသော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

၁၀-ဥပသမာနုဿတိပွါးပုံ ပြဆိုချက်

၂၃၉။ ထိုမှတပါး အာနာပါနဿတိ၏ အခြားမဲ့ခ္ခ် အကျဉ်းပြခဲ့သော ဥပသမာနုဿတိကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ (ကမ္မဋ္ဌာန်းခ္ခ်) ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ [1] "ရဟန်းတို့ ပြုအပ်သော သခ်ာတရားတို့ ဖြစ်စေ၊ မပြုအပ်သော အသခ်ာတရားတို့ဖြစ်စေ အကြင်မျှလောက်ကုန်သော တရားတို့သည် ရှိကုန်၏၊ ထို(ရှိသမျှ)တရားတို့တွင် ကိလေသာတို့၏ ပျက်ပြယ်ရာ (ဝိရာဂ)တရားကို အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏၊ ယင်းတရားသည် ယစ်မူးမှုတို့၏ အယစ်အမူးပြေရာ ကင်းရာဖြစ်သောကြောင့် **မဒနိမ္မ-ဒန** လည်း မည်၏ [2]၊ ဆာလောင်မှုဟူသမျှတို့၏ ကင်းပျောက်ရာ ဖြစ်သော

မှတ်ချက်

[1] – **ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍** .... အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

[2] – **မဒနိမ္မဒနော**-ပုဒ်၏အနက် ဖြစ်၍ "ယစ်မူးမှုတို့၏ အယစ်အမူးပြေရာ ကင်းရာ လည်းဖြစ်၏" ဟု ဤမျှ ပြန်လျှင်ပင် ပြည့်စုံလုံလောက်၏။ သို့သော်လည်း နောက်ခ္ခ် ဖွင့်လတ္တံသော အဖွင့်နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်သောအားဖြင့် ပို၍

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့် **ပိပါသဝိနယ** လည်း မည်၏၊ တွယ်တာရာနှင့် တွယ်တာမှုဟူသမျှ တို့ကို နှုတ်ပယ်ရာဖြစ်သောကြောင့် **အာလယသမုဂ္ဃါတ** လည်း မည်၏၊ ဝဋ်၏ပြတ်ရာဖြစ်သောကြောင့် **ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒ** လည်း မည်၏၊ တဏှာ၏ကုန်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် **တဏှာက္ခယ** လည်း မည်၏။ **ကိလေသာ**တို့၏ ပျက်ပြယ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် **ဝိရာဂ** လည်း မည်၏ [3]၊ ဆင်းရဲတို့၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော ကြောင့် **နိရောဓ** လည်း မည်၏ [4]၊ ဝါနမည်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက် သောကြောင့် (ဝါ-ပူလောင်မှုဟူသမျှတို့၏ ငြိမ်းရာဖြစ်သောကြောင့် [5]) **နိဗ္ဗာန** လည်း မည်၏"ဟူ၍ ဤသို့ ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း အလုံးစုံသော ဆင်းရဲတို့၏ ငြိမ်းရာဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

ထို ယာဝတာ အစရှိသော စကားရပ်၌ ယာဝတာ-ဟူသည်ကား [6] အကြင် မျှလောက်ကုန်သော (ဟု ဆိုလို၏)။ ဓမ္မာ-ဟူသည်ကား [7] သဘောတရား

မှတ်ချက်

ရှင်းစေရန် အထက်ပါအတိုင်း ပါဠိအမည်ကိုပါ ဖော်ပြထားသည်။ နောက် ပုဒ်တို့၌**လ**လည်း နည်းတူပင်။

၁–အံ-ဌ ဒု-၂၉၆ ၌ သုတ်ရင်း အဖွင့်အဋ္ဌကထာကို မှီ၍ ပြန်သောအနက် ဖြစ်သည်၊ ဤ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အဖွင့်ကို နောက်စာပိုဒ်၌ တွေ့ရလတံ့။ သို့သော် **အ**ဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

၂–ဤ **အ**နက်လည်း ၎င်းသုတ်ရင်း၏ အဋ္ဌကထာကို မှီသည်။

၃–**လ**က်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ အနက်သည် (တံ အာဂမ္ဘ) သဗ္ဗေ ပရိဋ္ဌာဟာ နိဗ္ဗာယန္တိ-ဟု ဖွင့်ပြသော သုတ်ရင်း၏ **အ**ဖွင့်**အ**ဋ္ဌကထာ**နှ**င့်**အ**ညီပင်ဖြစ်**သ**ည်။

၄–ဤ**ယာ**ဝတာ-ပုဒ်ကို သုတ်၏**မြ**နှ်**မာ**ပြန်၌"**အ**ကြင်**မ**ျှ**လော**က်**ကု**နှ်**သော**"ဟူ၍ ပြန်ထားခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ **မ**လိုသော်**လ**လည်း **ဝိ**သုဒ္ဓိ**မ**ဂ်**အ**ဖွင့် ပြည့်စုံစေရန် ဤ**အ**ရာ၌ **ထ**ပ်၍ **မြ**နှ်**မာ**ပြန်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

၅–ဤ ဓမ္မာ-ပုဒ်ကိုလည်း "တရားတို့သည်"ဟု အထက်၌ ပြန်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

တို့သည်(ဟု ဆိုလို၏)။ သခ်ၢတာ ၀ါ အသခ်ၢတာ ၀ါ-ဟူသည်ကား ပေါင်းစုညီညွတ်ကုန်၍ ပြုအပ်ကုန်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော မပြုအပ်ကုန်သည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော (ဟု ဆိုလို၏)။ ထို(ရှိသမျှ) တရားတို့တွင် ဝိရာဂကို [၂၈၅] အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏—ဟူသည်ကား ထိုသခ်ၢတ အသခ်ၢတတရားတို့တွင် ဝိရာဂကို အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်သည့် အမြတ်ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေ၏။ ထိုစကား၌ ဝိရာဂ ဟူသည်မှာ ရာဂ၏ မရှိခြင်းမျှကိုသာ ဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား "ယင်းတရားသည် မဒနိမ္မဒနလည်း မည်၏ ။ပ။ နိဗ္ဗာနလည်း မည်၏"ဟု ဆိုရာတွင် အကြင် အသခ်ၢတတရားသည် မဒနိမ္မဒန အစရှိသော အမည်တို့ကို ရ၏၊ ထိုအသခ်ၢတတရားကို ဝိရာဂ ဟူ၍ ယုံကြည်မှတ်သားအပ်၏။ မှန်ပေ၏—ထိုအသခ်ၢတတရားသို့ အရိယာမဂ်ဖြင့် ရောက်၍ မာန်တက်လျက် ယစ်ခြင်း, ယောကျ်ားဟု ယစ်ခြင်း အစရှိကုန်သော အလုံးစုံကုန်သော ယစ်ခြင်းတို့သည် အယစ်အမူး ကင်းကုန်၏ ပျက်စီးကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် **မဒနိမ္မဒန** မည်၏။ ထိုအသခ်ၢတတရားသို့ ရောက်၍ အလုံးစုံသော ကာမအာရုံ ဆာလောင်မှု(ပိပါသ)သည် (၀ါ-ကာမအာရုံ ဆာလောင်မှု အစရှိသော အလုံးစုံသော ဆာလောင်မှုသည်[၂])

မှတ်ချက်

၁–သံ-ပေါင်းစုညီညွတ်၍ + ကတ-ပြုအပ်သည် = သခ်ၢတ-ပေါင်းစု ညီညွတ်၍ ပြုအပ်သောတရား။ သက်ဆိုင်ရာအကြောင်းတရားတို့ အညီအညွတ်ပေါင်းစုမိသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုပင် ပေါင်းစုညီညွတ်၍ ပြုအပ်သည်ဟု ဆိုသည်၊ ဥပမာ ဒုတ် ၂-ချောင်း တိုက်ခိုက်မိသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံကို "သခ်ၢတ-ပေါင်းစုညီညွတ်၍ ပြုအပ်သောတရား"ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ပင်တည်း။ အ-မဟုတ်+သခ်ၢတ-ပေါင်းစုညီညွတ်၍ ပြုအပ်သည်=အသခ်ၢတ-ပေါင်းစုညီညွတ်၍ ပြုအပ်သည်မဟုတ်သောတရား။ ၀ါ-မပြုအပ်ပဲ ရှိနေသော တရား။

၂–သုတ်ရင်းအဖွင့်အဋ္ဌကထာ, ဣတိဝုတ်အဋ္ဌကထာ ၂၇၂-တို့နှင့် အညီပင်။

http://www.dhammadownload.com

ကင်းခြင်း ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် **ပိပါသဝိနယ** ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ပြင် ထိုအသခ်ံတသို့ရောက်၍ ငါးပါးသော ကာမဂုဏ် ဟူသော တွယ်တာရာတို့သည် (၀ါ-ကာမဂုဏ်၌ တွယ်တာမှုအစရှိကုန်သော တွယ်တာမှု ဟူသမျှတို့သည်[1]) အကြွင်းမဲ့ နှုတ်ပယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် **အာလယသမုဂ္ဃါတ** ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ပြင် ထိုအသခ်ံတသို့ ရောက်၍ ဘုံသုံးပါး၌ အတွင်းဝင်သော ဝဋ်ဆိုးပါးသည် ပြတ်စဲ၏၊ ထို့ကြောင့် **ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒ** ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ပြင် ထိုအသခ်ံတသို့ရောက်၍ တဏှာသည် အချင်းခပ်သိမ်း ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်၏ ပျက်ပြယ်၏ ချုပ်၏၊ ထို့ကြောင့် တဏှက္ခယ, ဝိရာဂ, နိရောဓ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ပြင် တဏှာသည် ယောနိ လေးပါး ဂတိ ငါးပါး ဝိညာဏဌိတိ ခုနစ်ပါး သတ္တာဝါသ ကိုးပါးတို့ကို တပါးပြီးတပါး အဆက်ဆက်ဖြစ်ရန် ဖွဲ့တတ် ချည်နှောင်တတ် ချုပ်စပ်တတ်သောကြောင့် ဝါန မည်၏၊ ဤတရားသည် ထိုဝါန မည်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်၏ ကျွတ်လွတ်၏ ကင်းရှင်း၏၊ ထို့ကြောင့် ဤတရားကို နိဗ္ဗာနဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏[2]။ ဤကား ပုဒ်တို့၏အဖွင့်။ ဤဖွင့်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း (မဒနိမ္မဒနတာ) ယစ်မူးမှုတို့၏ ပြေရာ အယစ်အမူး ကင်းရာဖြစ်ခြင်း အစရှိကုန်သော ဤဂုဏ်တို့၏ အလိုအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော ငြိမ်းခြင်းကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

ထိုမှတပါး "ရဟန်းတို့ သင်တို့အား မပြုအပ်သော (အသခ်ံတ)တရား ကိုလည်း ဟောပေအုံ့။ အစစ်အမှန် (သစ္စ)တရားကိုလည်း။ သံသရာ၏ ဟိုဘက်ကမ်း (ပါရ)တရားကိုလည်း။ အလွန်မြင့်နိုင်ခဲသော (သုဒုဒ္ဒသ)တရား

မှတ်မျှက်

၁–နှာ ၄၁၁၊ မှတ်ချက် ၂-အတိုင်းပင်။

၂–ဤ၌ သိလွယ်စေရန် ဝါန-ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို သီးခြားခွဲ၍ ပြန်သည်။ နိ၀ါန-မှ နိဗ္ဗာန-ဟု ဖြစ်လာသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း။ အိုခြင်းကင်းသော(အဇရ)တရားကိုလည်း။ ခိုင်မြဲသော(ဓုဝ) တရားကိုလည်း။ နယ်ချဲ့မှု ဖင်ခန့်မှုကင်းသော (နိုပ္ပပဉ္စ)တရားကိုလည်း။ သေခြင်း ကင်းသော(အမတ)အမြိုက် တရားကိုလည်း။ ငြိမ်းအေးသော(သိဝ) တရားကိုလည်း။ ဘေးကင်းသော(ခေမ)တရားကိုလည်း။ မဖြစ်စဖူး အလွန်ထူးသော (အဗ္ဘုတ)တရားကိုလည်း။ အကျိုးမဲ့ ဘေးရန်ကင်းသော (အနီ-တိက) တရားကိုလည်း။ ဆင်းရဲကင်းသော (အဗျာပဇ္ဈ) တရားကိုလည်း။ စင်ကြယ်သော(ဝိသုဒ္ဓိ)တရားကိုလည်း။ ရေလယ်မှာထွန်းသည့် ကျွန်းကုန်းပမာ မှီခိုရာ(ဒီပ)တရားကိုလည်း။ဆင်းရဲဟူသမျှမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ်သော(တာဏ)တရားကိုလည်း။ ရဟန်းတို့ သင်တို့အား ' ဆင်းရဲဟူသမျှမှ လုံခြုံအောင် ပုန်းအောင်းရာ(လေဏ)တရားကိုလည်း ဟောပေအုံ့" ဤသို့ အစရှိသော သုတ်တို့၌ အခြားတပါးကုန်သော ဥပသမဂုဏ်တို့ကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတော်မူပေသည်။ ထိုဂုဏ်တို့ အလိုအားဖြင့်လည်း အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ ဆင်ခြင်အပ်သည်သာတည်း။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ယစ်မူးမှုတို့၏ အယစ်အမူးပြေရာ– ကင်းရာဖြစ်ခြင်း အစရှိကုန်သော ဂုဏ်တို့အလိုအားဖြင့် ငြိမ်းအေးသောနိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်နေသော ထိုယောဂီအား ရာဂလွန်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ဒေါသလွန်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ မောဟလွန်းမိုးနှိပ်စက်ခံရသောစိတ် မဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထိုအခါ၌ ထိုယောဂီ၏ စိတ်သည် နိဗ္ဗာန်(၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဂုဏ်)ကို အာရုံပြုလျက် ဖြောင့်မတ်နေသည်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသည်တို့၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် နီဝရဏကင်းကွာပြီးသော ယောဂီအား တခုသောခဏ၌ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ သို့သော်လည်း နိဗ္ဗာန်၏ဂုဏ်တို့၏နက်နဲခြင်းကြောင့်ဂင်း၊ မျှားစွာသောဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ခြင်းငှါ နှလုံးသွင်းညွှတ်ကိုင်းခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်ဂင်း အပွနာဗျာန်သို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရသို့သာလျှင်ရောက်သော ဗျာန်သည် [၂၀၆] ဖြစ်ပေ၏။ ထိုသို့ ဥပစာရသို့ရောက်သော ဤဗျာန်သည် ဥပသမမည်သော နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် ဥပသမာနုဿတိဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအံ့—ဤဥပသမာနုဿတိသည်လည်း(ဗုဒ္ဓါနုဿတိအစရှိသော) ၆-ပါးသော အနုဿတိတို့ကဲ့သို့ အရိယာသာဝကအားသာလျှင် ပြည့်စုံ‌ပေသည်၊ ဤသို့ ဖြစ်ငြားသော်လည်း ငြိမ်းအေးသောနိဗ္ဗာန်ကို အလေးဂရုပြုသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း နှလုံးသွင်းအပ်-နှလုံးသွင်းသင့်-နှလုံးသွင်းကောင်းပေ၏။ မှန်ပေ၏-ကြားနာရသော သုတ၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း ငြိမ်းအေးသောနိဗ္ဗာန်၌ စိတ်သည် ကြည်လင်တတ်-ကြည်ညိုတတ်ပေ၏။အကျိုးကား ဤဥပသမာနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏၊ ချမ်းသာစွာနိုးရ၏၊ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိ၏၊ ငြိမ်သက်သော နှလုံးရှိ၏၊ ဟိရိသြတ္တပ္ပနှင့် ပြည့်စုံ၏၊ ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်၏၊ မြတ်သောနိဗ္ဗာန်၌ညွှတ်ကိုင်းသဖြင့် မွန်မြတ်သောနှလုံးသွင်းခြင်း ရှိ၏၊ သီတင်းသုံးဘော်တို့က အလေးပြုအပ်သူ မေတ္တာပွါးအပ်သူ ဖြစ်ပေ၏။ အထက်၌ မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို မသိငြား မရငြားသော်လည်း သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။

ထို(သို့ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်းမှစ၍ သုဂတိလျှင် လားရာရှိသည်တိုင်အောင် မျှားစွာသောအကျိုးရှိခြင်း)ကြောင့် အမြော်အမြင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း မျှားသော အာနိသင်ရှိသော[1] မြတ်သော(၀၊-အရိယာ

မှတ်ချက်

၁-မျှားသောအာနိသင်ရှိသော....အောက်မေ့မှု-သတိကို-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တို့၏ဥစ္စာဖြစ်သော) ငြိမ်းအေးသောနိဗ္ဗာန်၌ အောက်မေ့မှု-
သတိကို မမေ့မလျော့ပဲ စင်စစ်မှန်စွာ ပ္ဓါးစေရုတေ့သတည်း။
ဤကားဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ဤဆိုခဲ့သောစကားသည် ဥပသမာနုသ္ဌတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆို
သော စကားအမြွက်ပေတည်း။

(ဥပသမာနုသ္ဌတိကမ္မဋ္ဌာန်း ပြီး၏)။

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏ နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ
စီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌
အနုသ္ဌတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက်(အနုသ္ဌတိကမ္မဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသ)
မည်သော ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော
အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

(အနုသ္ဌတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏)။

http://www.dhammadownload.com

၉-ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ—ဗြဟ္မဝိဟာရကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၁-မေတ္တာပွါးပုံအဖွင့်

[၂၇၂] ၂၄၀။ ထိုမှတပါး အနုသတိကမ္မဋ္ဌာန်းအခြားမဲ့၌ အကျဉ်းခေါင်းစဉ်အနေဖြင့် ပြထားခဲ့ကုန်ပြီးသော (၁)မေတ္တာ၊ (၂)ကရုဏာ၊ (၃)မုဒိတာ၊ (၄)ဥပေက္ခာဟူသော ဤလေးပါးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့တွင် မေတ္တာကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော အားထုတ်ခါစ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်[1] ပလိဗောဓတို့ကို ဖြတ်ပြီးနောက် ဆရာ့ထံမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ဆွမ်းစားခြင်းကိစ္စကို ပြုပြီးသောအခါ ဆွမ်းဆီယစ်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ ဆိတ်ငြိမ်သောအရပ်ဝယ် ကောင်းစွာ ခင်းထားသော နေရာ၌ နေသာသည့်အလျောက် ချမ်းသာစွာ ထိုင်နေလျက် ဘာဝနာ မပွါးမီ ရှေးဦးစွာ ဒေါသ၌ အပြစ်ကိုဥာဏ်၊ သည်းခံခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုဥာဏ် ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ—ဤမေတ္တာဘာဝနာဖြင့် ဒေါသကို ပယ်အပ်၏၊ သည်းခံခြင်းဂုဏ်ကို ရယူအပ်၏၊ သို့သော် အပြစ်မမြင်ရသေးသော တစုံတခုသောတရားကို ပယ်ရန်လည်း မစွမ်းနိုင်၊ အကျိုးအာနိသင်ကို မသိရသေးသော တစုံတခုသောတရားကို ရယူရန်လည်းမစွမ်းနိုင်၊ထို့ကြောင့် ပေတည်း။ သို့ဖြစ်၍—

"ငါ့ရှင် (ပရိဗိုဇ်)ဒေါသက ဖျက်ဆီးအပ်သော ဒေါသက လှမ်းမိုးလျက် စိတ်အားလုံးကို ဆွဲဆောင်သွားသောသူသည် သတ္တဝါ

မှတ်ချက်

[1] – ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ... ဖြတ်ပြီးနောက်.... သင်ယူခဲ့ပြီးလျှင်–စသည်ဖြင့် စပ်၍ နောက်ဆုံး၌ ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်-ဟူသောပုဒ်နှင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း သတ်၏"[1] ဤသို့ အစရှိသောသုတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဒေါသ၌ အပြစ်ကို ရှုအပ်၏။

"ချုပ်တည်းခြင်းဟူသော (ခန္ဓာ) သည်းခံခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး အကျင့်ပေတည်း။ နိဗ္ဗာန်ကို အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဘုရားရှင်တို့က မိန့်ဆို ကြသည်။"

"သည်းခံခြင်းဟူသော ခွန်အားရှိသော သည်းခံခြင်းခွန်အား ဟူသောစစ်တပ်ရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို 'မကောင်းမှုကို အပပြုပြီး သောပြာဟ္မဏ သူမြတ်'ဟူ၍ ငါဆိုပေသည်"။

"သည်းခံခြင်းထက်သာလွန်သော အကျိုးစီးပွါးမည်သည် မရှိချေ" ဤသို့ အစရှိကုန်သော သုတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သည်းခံခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကို သိအပ်၏။

ထို့နောင် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မြင်ပြီးသည့်အပြစ်ရှိသော ဒေါသမှ စိတ်ကို ခွဲခွါခြင်းအကျိုးငှါရင်း၊ သိအပ်ပြီးသော အကျိုးအာနိသင်ရှိသော သည်းခံခြင်းနှင့် (စိတ်ကို) ယှဉ်စေခြင်း အကျိုးငှါရင်း မေတ္တာဘာဝနာကို အားထုတ်အပ်၏။ အားထုတ်သောသူသည်လည်း ရှေးဦးကပင်လျှင်[2] "ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာ မပွါးစေအပ်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ လုံးဝမပွါးစေအပ်" ဟူ၍ ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သိအပ်ကုန်၏[3]။

မှတ်ချက်

၁–ပါဏာတိပါ-သတ္တဝါကိုလည်း သတ်၏-ဟူသော စကားအရာ၌ သုတ်ရင်းပါဠိတွင် အတ္တဗျာဗာဓာယပိ စေတေတိ-မိမိကိုယ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းငှါလည်း စေ့ဆော်အားထုတ်၏-စသည်ဖြင့် ရှိပေသည်။

၂–ရှေးဦးကပင်လျှင် ...သိအပ်ကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

၃–ပုဂ္ဂလဒေါသာ ဇာနိတဗ္ဗာ-ဟူသောပါဌ်ကို ဋ္ဌိကာဖွင့်နှင့်အညီ ပြန်ဆိုချက် ဖြစ်သည်။ ထိုဋ္ဌိကာ၌ ပုဂ္ဂလ-ပုဂ္ဂိုလ်+ဒေါသ–ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်

http://www.dhammadownload.com

ခွဲ၍ပြအံ့— (၁) မချစ်အပ်သော-မုန်းအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ (၂) အလွန်ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃)မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ (၄)ရန်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤလေးဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဤမေတ္တာကို ရှေးဦးစွာမပ္ပါးစေအပ်ပေ။ လိုင်အသွင် ကွဲပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၌ သီးသန့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် မပ္ပါးစေအပ်၊ သေလေသောသူ၌ လုံးဝ မပ္ပါးစေအပ်။ မုန်းအပ်သောပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့၌ ရှေးဦးစွာ အဘယ့်ကြောင့် မပ္ပါးစေအပ်သနည်း? ဟူမူ-အဖြေကား—မုန်းအပ်သူကို ချစ်အပ်သူအရာ၌ ထားလျှင် ပင်ပန်း၏၊ အလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းကို အလယ်အလတ်အရာ၌ ထားလျှင် ပင်ပန်း၏၊ မှန်ပေ၏-ထိုအလွန်ချစ်အပ်သူအား အနည်းငယ်မျှ သော်လည်း ဆင်းရဲဖြစ်(သည်ကို သိရ)လတ်သော် ငိုမည့်အခြင်းအရာသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ [၂၇၇] အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အလေးပြုအပ်သူအရာ၌ရင်း၊ ချစ်အပ်သူအရာ၌ရင်း ထားလျှင် ပင်ပန်း၏။ ရန်သူကို အောက်မေ့ ဆင်ခြင်မိသောသူအား အမျက်ထွက်ခြင်း ဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် မုန်းအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၌ (မေတ္တာကို)ရှေးဦးစွာ မပ္ပါးစေအပ်ပေသတည်း။

လိုင်အသွင် ကွဲပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၌မူကား ထိုသူ တဦးတည်းကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍ သီးသန့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (၀ါ-သီးသန့် ပိုင်းခြား၍) (မေတ္တာကို)ပ္ပါးစေသောသူအား တပ်စွဲမှု-ရာဂဖြစ်တတ်၏။ အမတ်၏သားဖြစ်သော လူတယောက်သည် "အရှင်ဘုရား အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား မေတ္တာကို

မှတ်ချက်

သည်=ပုဂ္ဂလဒေါသာ-ဘာဝနာကို ပျက်စေတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျှားဟု နက်နဲစွာ ဖွင့်ပြထားလေသည်။ ရှေးဦးစွာ မပ္ပါးစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် လုံးဝ မပ္ပါးစေအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ဤပုဂ္ဂိုလ်အပြားကို သိအပ်၏ဟု ယူလျှင် ပုဂ္ဂလဘေဒေါ ဇာနိတဗ္ဗော-ဟူသော ယခုလက်ရှိ ပါဠိသည်လည်း သိလွယ်လျက် သင့်ရာသည်သာ။

http://www.dhammadownload.com

ပွါးစေအပ်ပါသနည်း"ဟု ဆွမ်းခံလာနေကျ မထေရ်ကို မေးလျှောက်သတတ်။ မထေရ်က "ချစ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ပွါးစေအပ်သည်"ဟု ပြောကြား၏။ ထိုအမတ်၏သားသည် မိမိ၏မယားကို ချစ်၏၊ (ထို့ကြောင့်) ထိုအမတ်၏သားသည် ထိုမယား၌ မေတ္တာကိုပွါးစေလတ်သော် တည်ဌိပတ်လုံး (သူ၏မယားရှိရာသို့သွားရန်) နံရံနှင့် တိုးဝှေ့တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ပြုရလေသတတ်[1]။ ထို့ကြောင့် လင်အသွင်ကဲ့ပြားသောပုဂ္ဂိုလ်၌ သီးသန့်အားဖြင့် (မေတ္တာကို) မပွါးစေအပ်။

သေလေသောသူ၌ ပွါးစေလျှင်ကား အပ္ပနာသို့ မရောက်သည်သာ၊ ဥပစာသို့သော်လည်း မရောက်။ ရဟန်းငယ်တပါးသည် ဆရာကို အာရုံပြု၍ မေတ္တာကို အားထုတ်၏၊ ထိုရဟန်းငယ်အား မေတ္တာသည် မဖြစ်ပဲ ရှိ၏။ ထိုရဟန်းငယ်သည် မထေရ်ကြီးတပါးထံသို့ သွား၍ "အရှင်ဘုရား တပည့်တော်မှာ မေတ္တာစျာန်သမာပတ်သည် ကျေပြွန်လျက်ရှိပါ၏။ သို့သော်လည်း ထိုသမာပတ်ကို (ယခု) မဝင်စားနိုင်ပါ၊အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း"ဟု မေးလျှောက်၏။ မထေရ်ကြီးက "ငါ့ရှင် အာရုံနိမိတ်(ဖြစ်သူ)ကို ရှာကြည့်ပါလေ"ဟု မိန့်ဆိုလိုက်၏။ ထိုရဟန်းငယ်သည် ရှာကြည့်လတ်သော်

မှတ်ချက်

၁–ဘိတ္တိယုဒ္ဓမကာသိ-နံရံနှင့် တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ပြုလေသည်–ဟူသည်ကား (ထိုအမတ်၏သားသည်) ဥပုသ်သီလကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် တံခါးပိတ်ထားသော တိုက်ခန်း၀ယ် အိပ်ရာ အင်းပျဉ်၌ ထိုင်လျက် မေတ္တာကို ပွါးစေလတ်သော် မေတ္တာကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရာဂ-က ဉာဏ်မြင်ကန်းအောင် ပြုလိုက်သောကြောင့် မယားထံသို့ သွားလိုလတ်သော် တံခါးပေါက်ကို မမှတ်နိုင်သဖြင့် နံရံကို ဖောက်ခွဲ၍သော်လည်း သွားလိုသောကြောင့် နံရံကို တိုက်ခိုက်ပုတ်ခတ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် "မေတ္တာပွါးမှုကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ရာဂ-က လှည့်စားထတ်သည်"ဟု နေတ္တိအဋ္ဌကထာ၌ ပြဆိုထားပေသည်။ (ဋ္ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဆရာ၏ ကွယ်လွန်လေသည်၏အဖြစ်ကို သိရ၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြုလျက် မေတ္တာကို ပွါးစေလတ်သော် သမာပတ်သို့ ရောက်လေသတတ်။ ထို့ကြောင့် သေလေသောသူ၌ မပွါးအပ်သည်သာတည်း။

မေတ္တာပွါးပုံ

၂၄၁။ ပွါးစေသင့်သည်မှာ–အလုံးစုံသောသူတို့၏ ရှေးဦးစွာ[1] "ငါသည် ချမ်းသာလိုဝ်၏ ဆင်းရဲကင်းလိုဝ်၏(ငါချမ်းသာရပါစေ၊ဆင်းရဲကင်းရပါစေ)" ဟူ၍သော်ငင်း၊ "အဝေရော(ဟောမိ)ငါသည် ရန်ကင်းသည် ဖြစ်လိုဝ်၏(ရန်ကင်းရပါစေ)၊အဗျာပဇ္ဇော(ဟောမိ)စိတ်ဆင်းရဲကင်းသည်ဖြစ်လိုဝ်၏ (စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းရပါစေ) အနီဃော(ဟောမိ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းသည် ဖြစ်လိုဝ်၏ (ကိုယ်ဆင်းရဲ ကင်းရပါစေ)သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရာမိ-ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍(ချမ်းသာစွာ) မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ရပါစေ" ဟူ၍သော်ငင်း ဤပုံဤနည်းဖြင့် အဖန်တလဲလဲ မိမိ၌သာလျှင် ပွါးစေအပ်၏။

ဤသို့ဖြစ်ပါမူ အဘိဓမ္မာပိဋကဝိဘင်းပါဠိတော်၌–

> "ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တခုသော အရပ်မျက်နှာကိုဖြန့်၍ နေသနည်း။ ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် ချစ်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို မြင်၍ မေတ္တာပွါးရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် (တခုသော အရပ်မျက်နှာ၌) အလုံးစုံကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်၏"ဟူ၍–

ဟောထားသော စကားသည်ငင်း၂၊

မှတ်ချက်

၁–ရှေးဦးစွာ....မိမိ၌သာလျှင် ပွါးစေအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–အနိယတ်နှင့် နိယတ်ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ပြန်ထားသည်။ နောက် ၂–ဝါကျ၌လည်း နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

"အပိုင်းအခြား အကန့်အသတ်မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို အဘယ်ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပွါးစေအပ်သနည်း။ (သဗ္ဗေ သတ္တာ)အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် (အဝေရာ ဟောန္တု) ရန်ဘေးကင်းကြပါစေ၊ (အဗျာပဇ္ဇာ)စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (အနီဃာ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု) ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ။ (သဗ္ဗေ ပါဏာ)အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည်.....။ (သဗ္ဗေ ဘူတာ) အလုံးစုံသော ကိုယ်ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည်.....။ (သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ) အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်.....။ (သဗ္ဗေ အတ္တဘावဝပရိယာပန္နာ) အလုံးစုံသော အတ္တဘောဘ၌ အတွင်းဝင်သူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ" ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်[1]—

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော စကားသည်ဂင်း၊

[၂၇၉] အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံကုန်သည်ဂင်း၊ ဘေးငြိမ်းကုန်သည်ဂင်း ဖြစ်ကြပါစေ၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံသော ကိုယ်စိတ်ရှိကုန်သည် ဖြစ်ကြပါစေ" ဤသို့စသည်ဖြင့်[2]—

မေတ္တသုတ်၌ ဟောထားသော စကားသည်ဂင်း ဆန့်ကျင်ပါသလော၊ ထို ပါဠိတော်သုံးရပ်တို့မှာ မိမိ၌ မေတ္တာပွါးစေခြင်းကို မဟောခဲ့သည်

မှတ်ချက်

၁–ပါဠိရင်း၌ ဣတိအာဒိ-ဟု ပဌမန္တနှင့်ရှိသော်လည်း သိလွယ်စေရန် တတိယန္တဖြင့် ပြင်၍ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

မဟုတ်ပါလေဟူ၍ စောဒနာငြားအံ့၊ (အဖြေကား) ထိုစကားသုံးရပ်သည်လည်း မဆန့်ကျင်ပါ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ – ထိုစကားသုံးရပ်ကို အပွနာဈာန်ကို ဆောင်တတ်သော ဘာဝနာအလိုအားဖြင့် ဟောထားခြင်းဖြစ်သောကြောင့်ရင်း၊ ဤဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ပြသော မိမိ၌ မေတ္တာပွါးပုံစကားကို သက်သေအဖြစ် အလိုအားဖြင့် ဆိုခြင်းဖြစ်သောကြောင့်ရင်း ဖြစ်ပေသည်။

မှန်ပေ၏–"ငါသည် ချမ်းသာလို၏" အစရှိသော နည်းဖြင့် မိမိ၌ မေတ္တာကို အနှစ်တရာပတ်လုံးသော်ရင်း၊ အနှစ်တထောင်ပတ်လုံးသော်ရင်း အကယ်၍ ပွါးစေကာမူ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အပွနာ မဖြစ်သည်သာတည်း။ စင်စစ်သော်ကား "ငါသည် ချမ်းသာလို၏" စသည်ဖြင့် ပွါးစေသော သူအား ငါသည် ဆင်းရဲကို စက်ဆုပ်လျက် ချမ်းသာကို အလိုရှိသကဲ့သို့ ရင်း၊ အသက်ရှင်နေလိုလျက် မသေလိုသကဲ့သို့ရင်း အခြားသတ္တဝါတို့သည်လည်း ဤအတူပင်ဟု မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြု၍ (ဝါ-ကိုယ်ချင်းစာ၍) အခြားသတ္တဝါတို့၌ စီးပွါးချမ်းသာကို လိုလားခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်ပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း[1] –

> အလုံးစုံသော အရပ်မျက်နှာမျှားသို့ စိတ်ဖြင့်လှည့်လည်၍ (ရှာကြည့်သော်လည်း) မိမိကိုယ်ထက် သာ၍ချစ်အပ်သောသူကို တစုံတခုသောအရပ်၌မျှ မတွေ့မြင်ရလေရာ၊ မိမိမှ တပါးသောသူတို့သည်လည်း အသီးအသီးသော သူတို့၏ကိုယ်ကို ဤအတူပင် ချစ်

မှတ်ချက်

၁–မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း....ဟောတော်မူလျက်....ဤနည်းကို ပြတော်မူအပ်ပေသည်-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(အပ်)ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ စီးပွါးချမ်းသာကို အလိုရှိသောသူသည် သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲရာ"[1] ဟူ၍—

ဟောတော်မူလျက် (မိမိကိုယ်ကို သက်သေပြု၍ မေတ္တာပွါးသော) ဤနည်းကို ပြတော်မူ(အပ်)ပေသည်။

၂၄၂။ ထို့ကြောင့် သက်သေအဖြစ်ထားရန် ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မေတ္တာဖြင့် ဖြန့်ပြီးလျှင် ထိုမှအခြားမဲ့၌ မေတ္တာပွါးရန် လွယ်ကူစေခြင်း

မှတ်ချက်

၁–မူရင်းဂါထာကို ပါဠိအနက် ထုတ်ပြဦးအုံ့။

သဗ္ဗာ ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ၊
နေဝဇ္ဈဂါ ပိယတရမတ္တနာ ကၠစိ။
ဧवं ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသံ၊
တသ္မာ နဟိ ံသေ ပရမတ္တကာမော။

သဗ္ဗာ ဒိသာ၊ အလုံးစုံသောအရပ်မျက်နှာမျှားသို့။ စေတသာ၊ စိတ်ဖြင့်။ အနုပရိဂမ္မ၊ ရှာဖွေသောအားဖြင့် လှည့်လည်၍။ ၀ါ-လှည့်လည်၍ရှာဖွေကြည့်လတ်သော်။ အတ္တနာ၊ မိမိထက်။ ပိယတရံ၊ သာ၍ ချစ်အပ်သော သူကို။ ကၠစိ၊ တစုံတခုသောအရပ်၌မျှ။ နေဝ အဇ္ဈဂါ၊ မရနိုင်ရာ။ ၀ါ-မတွေ့မမြင်ရလေရာ။ ပရေသံ၊ မိမိမှတပါး အခြားသူတို့၏၊ ၀ါ-အခြားသူတို့သည်လည်း။ ပုထု အတ္တာ၊ အသီးအသီးသောသူတို့ကိုယ်ကို။ ဧवं၊ ဤအတူပင်။ ပိယော၊ ချစ်အပ်ပေ၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အတ္တကာမော၊ မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခင်သောသူသည်။ ၀ါ-မိမိ၏စီးပွါးချမ်းသာကို အလိုရှိသော သူသည်။ ပရံ၊ သူတပါးကို။ နဟိ ံသေ–နဟိ ံသေယျ၊ ကိုယ်ချင်းစာကာ သနားညှာလျက် မနှိပ်စက်မညှဉ်းဆဲရာ။

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးငှါ[1] ထိုယောဂီ၏ ချစ်အပ် မြတ်နိုးအပ် အလေးပြုအပ် မေတ္တာပွါး အပ်-ပွါးထိုက်သော ဆရာဖြစ်စေ, ဆရာနှင့်တူမျှသူဖြစ်စေ, ဥပဇ္ဈာယ် ဖြစ်စေ, ဥပဇ္ဈာယ်နှင့်တူမျှသူဖြစ်စေ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိရာ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်၏ ချစ်အပ်သူ မြတ်နိုးအပ်သူ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ပေးကမ်းမှု ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောဆိုမှုစသည်တို့ကိုဝင်း၊ အလေးပြုအပ်သူ မေတ္တာပွါးအပ်သူဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော သီလ သုတစသည် တို့ကိုဝင်း အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ "ဤသူတော်ကောင်း ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံပါစေ ဆင်းရဲကင်းပါစေ" ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏။

ဤသို့သောပုဂ္ဂိုလ်၌မူ အပွနာစျာန်သည် ပြီးစီးပြည့်စုံနိုင်ပေ၏၊ သို့သော် လည်း ဤယောဂီရဟန်းသည် ထိုမျှဖြင့်သာ ရောင့်ရဲခြင်းသို့ မရောက်မူ၍ သီမာသမ္ဘေဒခေါ် နယ်ပယ်ပျက်ခြင်းကို ပြုလိုလျှင် ထိုမှအခြားမဲ့၌ အလွန် ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်း၌ဝင်း၊ ထို့နောင် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဝင်း၊ ထို့နောင် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ဝင်း မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏။ ထိုသို့ပွါးစေ လျှင်လည်း (ချစ်အပ် အလေးပြုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်, အလွန်ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်, အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်, ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော လေးပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့တို့တွင်) တပါး တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်အဖို့၌ စိတ်ကို နှုးညံ့အောင် ဘာဝနာအမှု၌ ခန့်ကျန်းသန်စွမ်းအောင်ပြု၍ ထိုထိုအဖို့မှ အခြားမဲ့ အခြားမဲ့ ၌ (မေတ္တာစိတ်ကို) ဆောင်ပို့အပ်၏(ပွါးစေအပ်၏)။

မှတ်ချက်

၁–လွယ်ကူစေခြင်းအကျိုးငှါ....ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏....ပြောဆိုမှုစသည်တို့ကိုဝင်း....သီလ သုတ စသည်တို့ကိုဝင်း အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍....မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

[၂၉၀] အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာမူ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ် မရှိသည်မူလည်း ဖြစ်၏၊ သို့မဟုတ် ယောဂျ၀ါးမြတ်တို့၏ သဘောရှိသောကြောင့် အကျိုးမဲ့ကို ပြုသောသူ၌သော်လည်း ရန်သူဟု အမှတ်ထားခြင်းသည်ပင် မရှိ၊ ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား "ငါ၏ မေတ္တာစိတ်သည် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ခန့်ကျန်းစွာ ဖြစ်ပြီ၊ ယခုအခါ ထိုမေတ္တာစိတ်ကို ရန်သူထံ ဆောင်ပို့အံ့" ဟု ကြောင့်ကြစိုက်ခြင်းကိုပင် မပြုအပ်တော့ပြီ၊ သို့ဖြစ်၍ "အလယ်အလတ် ပုဂ္ဂိုလ်မှနောက် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာကိုပွါးစေအပ်၏" ဟု ဆိုခဲ့သော စကားမှာ ရန်သူရှိသော ယောဂီကိုရည်၍ ဆိုသောစကား ဖြစ်ပေသည်။

၂၄၃။ ဆက်ဦးအံ့–ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာစိတ်ကို ဆောင်ပို့သော ထိုယောဂီအား ထိုရန်သူက ပြုထားဘူးသော ပြစ်မှားမှုကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်မိသဖြင့် အကယ်၍ အမျက်ဒေါသဖြစ်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် (အလေးပြုအပ်သူ အစရှိသော သုံးဦးသော) ရှေးပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တဦးဦးသောပုဂ္ဂိုလ်၌ အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာ(စျာန်)ကို ဝင်စားပြီးလျှင် (ထိုမှ) ထ၍ ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပို့ခြင်းဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။ ဤသို့ အားထုတ်သော်လည်း (အမျက်ဒေါသသည်) အကယ်၍ မငြိမ်းသေးငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင်—

> (ကကစူပမသြ၀ါဒ)လှဉ့ပမာဖြင့်ပြသော အဆုံးအမ စသည်တို့ကို လျှောက်၍ ဆင်ခြင်သောအားဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ခြင်းငှါ အဖန်တလဲလဲ အားထုတ်အပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–ဤအရာ၌ မေတ္တံ–မေတ္တာကို-ဟု သာမညဆိုထားသော်လည်း အခြားမဲ့၌ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ-ဝင်စား၍-ဟုဝင်း၊ဝုဋ္ဌာယ-ထ၍-ဟုဝင်း ဆိုထားသောကြောင့် **မေတ္တာစျာန်**ကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ အားထုတ်ခြင်းကိုလည်း ယခုပြမည့် အခြင်းအရာအားဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမလျက်သာလျှင် ပြုအပ်ပေသည်။ (ဆုံးမပုံမှာ) အမျက်ထွက်နေသည့် အချင်းယောကျ်ား၊ မြတ်စွာဘုရားက အောက်ပါသြဝါဒစကား မျှားကို ဟောကြားခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော—

"ရဟန်းတို့, ယုတ်မာသည့် အကျင့်ရှိကုန်သော ခိုးသူ ဒမြတို့သည် အစွန်းနှစ်ဖက်၌ အရိုးတပ်ထားသော ငါးမန်းစွယ်လှကြီးဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို တိုက်ဖြတ်ကုန်ရာ၏၊ ထိုသို့ တိုက်ဖြတ်ကြရာ၌သော်လည်း တိုက်ဖြတ်ခံရသော အကြင်သူသည် အကယ်၍ စိတ်ကို ပြစ်မှားစေခြားအုံ့၊ ထိုသူသည် ထိုသို့စိတ်ကို ပြစ်မှားစေခြင်းဖြင့် ငါ၏ဘုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာသူ မမည်တော့ခေ့" ဟူ၍ဂင်း၊

"အကြင်သူသည် အမျက်ထွက်သောသူကို တုံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်၏၊ ထိုသူသည် ထိုတုံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်ခြင်းဖြင့် ပဌမက အမျက်ထွက်နေသော သူထက်ပင် သာ၍ ယုတ်မာသူ ဖြစ်လေသည်[1]၊ အမျက်ထွက်သော သူကို တုံ့ပြန်၍ အမျက်မထွက်ပဲ သည်းခံနိုင်သော သူသည် အောင်နိုင်ခဲသော စစ်ပွဲကို အောင်နိုင်ပေသည်။

မှတ်ချက်

၁–ပဌမက အမျက်ထွက်နေသူထက် အဘယ့်ကြောင့် သာ၍ယုတ်မာသူ ဖြစ်သနည်း? ဟူမှု-သူထက်ကျေအောင် ပြုခြင်းအစရှိသော ကိလေသာမျှားအစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ရန် တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်ဟု ဋီကာ၌ ဆိုး၏။ အချို့ဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် "အမျက်ထွက်ခြင်းကို အပြစ်ရှိမှန်း သိလျက် အမျက်ထွက်သောကြောင့်" ဟု ပြဆိုး၏။

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်သူသည် သူတပါးကို ပြင်းစွာ အမျက်ထွက်နေကြောင်း သိပြီးလျှင် သတိပြုလျက် အမျက်မထွက်ပဲ ငြိမ်းချမ်းစွာနေ၏၊ ထိုသူသည် မိမိနှင့် သူတပါး နှစ်ဦးသားလုံးတို့၏ အကျိုးကို ကျင့်သည် မည်ပေ၏" ဟူ၍ဝင်း၊

"ရဟန်းတို့, ရန်သူတို့ အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုအပ်-ပြုထိုက်ကုန်သော ဤသဘောတရားခုနစ်ပါးတို့သည် အမျက်ထွက်သော မိန်းမထံသို့ ဖြစ်စေ, ယောကျ်ားထံသို့ ဖြစ်စေ ရောက်လာကုန်၏။ အဘယ် ခုနစ်ပါးတို့နည်း?ဟူမူ-(၁) ရဟန်းတို့,ရန်သူသည် ရန်သူအား 'ဤသူသည် အဆင်းမလှ အရုပ်ဆိုးသည် ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။ ထိုသို့အလိုရှိခြင်းသည် အဘယ် အကြောင်းကြောင့်နည်း?ရဟန်းတို့, ရန်သူသည် ရန်သူ၏ အဆင်းလှခြင်းကို မနှစ်သက်၊ (ထို့ကြောင့် ပေတည်း)။ ရဟန်းတို့, အမျက်ထွက်နေသော ဤယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျက်ဒေါသက လွှမ်းမိုးအပ်သည် အမျက်ဒေါသက နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍

မှတ်ချက်

၁–ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဌမတွဲ နှာ ၂၁၂-၌ သံဃာ့ဂုဏ်ပါဠိတွင် အဋ္ဌ ပုရိသပုဂ္ဂလာ-ဟူရာ၌ ပုရိသနှင့် ပုဂ္ဂလ အရ အတူတူပင်၊ ဝေနေယျတို့၏ အလိုအားဖြင့် ဟောသည်-ဟု ပြဆိုခဲ့၏။ ထိုအရာတွင် ဌီကာ၌ကား ပုရိသဖြင့် ပဌမသတ္တဝါ-ယောကျ်ားကို ဆိုသည်၊ ပုဂ္ဂလဖြင့် ပဌမ ဒုတိယ သတ္တဝါ နှစ်မျိုးလုံးကို ဆိုသည်ဟူ၍လည်း ပြဆိုခဲ့၏။ ဤအရာ၌လည်း ထိုအဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို မှီ၍ ယောကျ်ားနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အရတူဟူ၍ဝင်း၊ ထိုဌီကာအဖွင့်ကိုမှီ၍ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော စကားဖြင့် ယောကျ်ား မိန်းမ ၂-မျိုးလုံးကို ဆိုသည်ဟူ၍ဝင်း ယူနိုင်၏။ ယောကျ်ားနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အရတူဟု ယူလျှင် အမျက်ထွက်သော မိန်းမကိုမူ အပွဓာနအားဖြင့် ယူအပ်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၀၊-အမျက်ဒေါသ လှမ်းမိုးနှိပ်စက်ခံနေရသောကြောင့်)[1] ထိုသူသည် ကောင်းစွာရေချိုးပြီး၍ ကောင်းစွာလိမ်းကျံကာ ဆံမုတ်ဆိတ်ကို သပြီး၍ ဖြူစင်သောအဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ထားသည်ဖြစ်စေကာမူ စင်စစ်အားဖြင့် ထိုသူသည် အမျက်ဒေါသ လှမ်းမိုးခံရသောကြောင့်[2] အဆင်းမလှ အရုပ်ဆိုးနေသည်သာ ဖြစ်ချေသည်၊ [၂၉၁] ရဟန်းတို့, ဤသည်ကား အမျက်ထွက်သော မိန်းမယောကျ်ားထံသို့ ရောက်လာတတ်သော ရန်သူတို့ အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုထိုက်သော ပဌမသဘောတရားပေတည်း။ (၂) ရဟန်းတို့, တဖန် အခြားသဘောတရားကား ရန်သူသည် ရန်သူအား 'ဤသူသည် ဆင်းရဲစွာ အိပ်နေရပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့အလိုရှိ၏ ။ပ။ 'ဤသူသည် မျှားသော အကျိုးစီးပွါးနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့အလိုရှိ၏ ။ပ။ 'ဤသူသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။ပ။'ဤသူသည် အခြေအရံနှင့် မပြည့်စုံပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။ပ။'ဤသူသည် မိတ်ဆွေမရှိသည်ဖြစ်ပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟုဤသို့ အလိုရှိ၏။ပ။ (၃)ရဟန်းတို့,တဖန်အခြား သဘောတရားကား ရန်သူသည် ရန်သူအား 'ဤသူသည် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှ နောက်၌ သုဂတိ နတ်ပြည်သို့ မရောက်ပါမူ ကောင်းလေစွ'ဟု ဤသို့ အလိုရှိ၏။ ထိုသို့ အလိုရှိခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း? ရဟန်းတို့, ရန်သူသည် ရန်သူ၏

မှတ်ချက်

၁–ဤဟိတ်ပုဒ်ကို အရုပ်ဆိုးနေသည်သာ ဖြစ်ချေသည်-ဟူသော ပုဒ်မျှားနှင့် စပ်ပါ။

၂–မှတ်ချက် ၁-ဟိတ်နှင့် အဘူတူပင်၊ ၀ါကျရှည်သွားသောကြောင့် ထပ်၍ ပြုဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

သုဂတိသို့ ရောက်ခြင်းဖြင့် မနှစ်သက်၊ (ထို့ကြောင့်ပေတည်း)။ ရဟန်းတို့, အမျက်ထွက်သော ဤယောကျ်ားပုဂ္ဂိုလ်သည် အမျက်ဒေါသက လွှမ်းမိုးအပ် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ကိုယ်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကို ပြုကျင့်၏၊ နှုတ်ဖြင့်၊ စိတ်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကို ပြုကျင့်၏၊ ထိုအမျက်ထွက်သောသူသည် အမျက်ဒေါသ လွှမ်းမိုး ခံရသောကြောင့် ကိုယ်ဖြင့်, နှုတ်ဖြင့်, စိတ်ဖြင့် ဒုစရိုက်ကို ပြုကျင့်ပြီးလျှင် ခန္ဓာကိုယ်ပျက်စီး၍ သေသည်မှ နောက်၌ အပါယ်ဘုံ ဒုဂ္ဂတိဘုံ ပျက်စီး၍ ကျရောက်ရာ ဝိနိပါတဘုံ[1] ငရဲဘုံသို့ ကပ်ရောက်ရချေ၏။ ရဟန်းတို့, ဤသည်ကား အမျက်ထွက်သော မိန်းမ ယောကျ်ားထံသို့ ရောက်လာတတ်သော ရန်သူတို့ အကြိုက်ဖြစ်၍ ရန်သူတို့က ပြုထိုက်သော သတ္တမသဘောတရားပေတည်း" ဟူ၍ဝင်း၊

"ရဟန်းတို့, အစွန်းနှစ်ဖက်၌ မီးလောင်ထားသော အလယ်၌ မစင်လူးနေသော သူသေကောင်ဖုတ်သည့် ထင်းကုလားသည် ရှာ၌ သစ်သားဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို မပြီးစေသည်သာ၊ တော၌ သစ်သားဖြင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စကို မပြီးစေသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒစသည် ဖြစ်ပွါးနေသော ဤပုဂ္ဂိုလ်ကို ထိုထင်းကုလားနှင့် တူသည်ဟု ငါဘုရား ဆိုပေသည်" ဟူ၍ဝင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။

ယခုအခါ ထိုသို့ အမျက်ထွက်နေသော သင်သည် ဤသို့ အမျက်ထွက်နေသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမကို လိုက်နာသူလည်း မဖြစ်လတ္တံ့၊ တွံ့ပြန်၍ အမျက်ထွက်သောကြောင့် ပဌမအမျက်ထွက်သောသူထက်

မှတ်ချက်

၁—ဝိနိပါတဘုံဟူသည်မှာလည်း အပါယ်လေးဘုံပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သော်လည်း ယုတ်ညံ့သည်ဖြစ်၍ အောင်နိုင်ခဲသော စစ်ပွဲကိုလည်း မအောင်နိုင်ရလတံ့၊ ရန်သူက ပြုထိုက်သော သဘောတရားတို့ကိုလည်း မိမိကိုယ်တိုင်ပင် မိမိအား ပြုရာရောက်လတံ့၊ (လူ့စည်းစိမ်လည်း ဆုံးရှုံး, ရဟန်းကိစ္စလည်း မပြီးသဖြင့်) ထင်းကုလားနှင့်တူသည်လည်း ဖြစ်ရလတံ့-ဟူ၍ (မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမလျက်သာလျှင် အမျက်ဒေါသကို ပယ်ရန် အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေသည်)။

၂၄၄။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အမျက်ဒေါသကို ပယ်ရန် အားထုတ်လျက် လုံ့လပြုနေသော ထိုယောဂီအား ထိုအမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ ငြိမ်းငြားအံ့၊ ဤသို့ ငြိမ်းခြင်းသည် ကောင်းလှပေ၏။ အကယ်၍ မငြိမ်းသေးပါမူ ရန်သူဖြစ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင် အကြောင် အမူအရာသဘောတရားသည် ငြိမ်သက်သည် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်ဖြစ်အံ့၊ အောက်မေ့ဆင်ခြင်လျှင် ကြည်လင်ခြင်း ကြည်ညိုခြင်းကို ဆောင်ငြားအံ့၊ ထိုထို အမူအရာသဘောတရားကို အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်အပ်၏။

ချ၍ပြုရလျှင် အချို့သောသူမှာ ကိုယ်အမူ အကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏၊ မျှားစွာသော ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြုသည်ဖြစ်၍ ထိုသူ၏ ကိုယ်အမူအရာ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏အဖြစ်ကို အလုံးစုံသော အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းက သိရပေ၏၊ နှုတ်အမူအကျင့် စိတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးကုန်။ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်းအေးသော နှုတ်စိတ် အမူအကျင့်တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ ကိုယ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

[၂၄၂] အချို့သောသူမှာ နှုတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏၊ ထိုနှုတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း အတူနေပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးက သိရပေ၏၊ သိရပုံမှာ ထိုသူသည် ပကတိ

http://www.dhammadownload.com

ပင်ကိုအားဖြင့်ပင်လျှင် စေ့စပ်ပြောဆိုမှု ပဋိသန္ဓာရဋ္ဌ ကျွမ်းကျင်၏ အပြောအဆို ပြေပြစ်၏ နားချမ်းသာအောင် ပြောတတ်၏ အညီအညွတ် ဝမ်းမြောက်အောင် ပြောဆိုတတ်၏ (မျက်မှောင်မကုပ် မျက်နှာမငုံ့ပဲ) ပေါ်လွင်သောမျက်နှာရှိ၏ ရှေးဦးစွာ နှုတ်ဆက်ပြောဆိုလေ့ရှိ၏ ချိုသာသော အသံဖြင့် တရားကို ရွတ်ဆိုတတ်၏ ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံသော ပုဒ်ဝါကျတို့ဖြင့် တရားစကားကို ပြောဟောတတ်၏၊ သို့သော် ကိုယ်အမူအကျင့် စိတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးကုန်၊ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသော ကိုယ်စိတ်အမူအကျင့်တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ နှုတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

အချို့သောသူမှာ စိတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏၊ ထိုစိတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း စေတီတော်ကို ရှိခိုးခြင်း စသည်တို့၌ အဘူနေပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးအား ထင်ရှားပေ၏။ ထင်ရှားပုံကား - စိတ် မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသောသူသည် စေတီတော်ကိုဖြစ်စေ, ဗောဓိပင်ကိုဖြစ်စေ, မထေရ်တို့ကိုဖြစ်စေ ရှိခိုးလျှင် ကောင်းမွန်ရှိသေစွာ ရှိမခိုး၊ တရားနာရာမဏ္ဍပ်ဌာနဌ၌ စိတ်ပျံ့လွင့်လျက်သော်ငင်း၊ ငိုက်မျည်းလျက်သော်ငင်း ထိုင်နေ၏၊ စိတ်ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးသောသူသည်ကား သက်ဝင်ယုံကြည်၍ ရှိခိုး၏၊ နားစိုက်လျက်(တရားကို) စီးပွါးသဖွယ်ပြုလျက် ကိုယ်ဖြင့် နှုတ်ဖြင့် စိတ်၏ကြည်လင်ခြင်းကို ပြုလျက်—ပြလျက် တရားကို နာ၏၊ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် အချို့သောသူမှာ စိတ်အမူအကျင့်သည်သာလျှင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေး၏။ ကိုယ်နှုတ်အမူအကျင့်တို့သည်ကား မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးကုန်။ ထိုသူ၏ ထိုမငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးသော ကိုယ်နှုတ်အမူအကျင့်တို့ကို မစဉ်းစားမူ၍ စိတ်အမူအကျင့်၏ ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးခြင်းကိုသာလျှင် အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အချို့သောသူမှာမူ ဤသုံးပါးသော အကျင့်သဘောတို့တွင် တခုမျှ သော်လည်း မငြိမ်သက် မငြိမ်းအေးပေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ [1] "ဤသူသည် ယခုအခါ လူ့လောကဌ ကျက်စားသွားလာနေသော်လည်း ရက်အနည်းငယ် လွန်သောအခါ (တော်တော်ကြာလျှင်) ငရဲကြီးရှစ်ခု ဥဿဒငရဲငယ် တဆယ့်ခြောက်ခုတို့ကို ပြည့်စေလျက် ဖြစ်ရရှာလိမ့်မည်"ဟု ဆင်ခြင်ကာ သနားခြင်းကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဖြစ်စေသင့်သည် မှန်ပေ၏—သနားခြင်း ကရုဏာကို စွဲ၍လည်း ရန်ငြိုးသည် ငြိမ်းတတ်ပေ၏။

အချို့သောသူမှာ ဤအကျင့်သဘောမျှား သုံးပါးလုံးပင် ငြိမ်သက် ငြိမ်းအေးကုန်၏။ ထိုသူ၏ အမှုအကျင့်မျှားတွင်မူ အလိုရှိရာရာကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်နိုင်ပေ၏။ မှန်ပေ၏—ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာကို ပွါးစေရန် မခဲယဉ်းပေ။

ဤဆိုခဲ့သောအနက် ထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန် "ငါ့ရှင်တို့, ရန်ငြိုး (အာဃာတ)ကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရားတို့သည် ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ယင်းငါးပါးတို့၌ ရဟန်းမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရန်ငြိုး (အာ-ဃာတ)ကို အချင်းခပ်သိမ်း ပယ်ဖျောက်အပ်၏" ဤသို့ အစရှိသော အဂုံတွေရပါဠိ ပဋ္ဌာနိပါတ်လာ ဤအာဃာတပရိဝိနယသုတ်ကိုချီ၍ပြအပ်၏။

၂၄၅။ ဤသို့ လုံ့လပြုနေသော်လည်း ဤယောဂီအား အာဃာတ ဒေါသသည် ဖြစ်လျက်ပင် ရှိငြားအုံ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် မိမိ ကိုယ်ကို ဤသို့ ဆုံးမအပ်၏—

> [၂၉၃] ရန်သူသည် သင်အား ဆင်းရဲကို ပြုအပ်-ပြုနိုင်ပါမူ သူ၏ ပြုနိုင်ကောင်းသော အရာ (ဖြစ်သော သင်၏ကိုယ်)ဌ (ပြုရာ၏)

မှတ်ချက်

[1] – ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဌ....ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုရန်သူ၏ အရာမဟုတ်သော မိမိ၏စိတ်ဌာနဆင်းရဲကို(ကိုယ်တိုင်ပင်) ပြုရန် အဘယ့်ကြောင့် သင် အလိုရှိဘိသနည်း။

မျှားသောကျေးဇူးရှိသော ဆွေမျိုးအပေါင်းကို မျက်ရည်စီးယိုင်ကြွေးတားမြစ်နေစဉ် ၁ စွန့်ပစ်(၍ ရဟန်းပြု)နိုင်ခဲ့ပါလျက် မျှားစွာသောအကျိုးမဲ့ကို ပြုတတ်သော အမျက်ဒေါသဟူသော ရန်သူကို အဘယ့်ကြောင့် မစွန့်နိုင်ပါသနည်း။

(သူတော်ကောင်း,)သင်သည် အကြင် သီလတို့ကို စောင့်ရှောက်နေ၏၊ ထိုသီလတို့၏ အမြစ်အရင်း(ဖြစ်သော ဟိရီ ဩတ္တပ္ပ ခန္တီ မေတ္တာ ကရုဏာ)တို့ကို ဖြတ်တတ်သော အမျက်ဒေါသကို အလိုလိုက်ထားဘိ၏၊ သင်နှင့်တူသော သူမိုက်သည် အဘယ်သူရှိအံ့နည်း။

(ပညာရှိ,)သူတပါးက ငါ့အား ယုတ်မာသော ပြစ်မှားမှုကို ပြုလေပြီ ဟူ၍ အကြင် သင်သည် အမျက်ထွက်ဘိ၏၊ ထိုသင်သည် သူတပါးကပြုသည့် ထိုပြစ်မှားမှုနှင့် အလားတူသည်သာဖြစ်သော မကောင်းမှုကို ကိုယ်တိုင်ပြုရန် အဘယ့်ကြောင့် အလိုရှိဘိသနည်း။

(ပညာရှိ,)ရန်သူဖြစ်သော သူတပါးက သင့်ကို ဒေါသဖြစ်စေလိုသောကြောင့် မနှစ်မြို့ မခံချင်ဖွယ်အမှုကို အကယ်၍ ပြုသည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ သင်ကိုယ်တိုင်က အမျက်ဒေါသကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့် ထိုရန်သူ၏ပင်လျှင် နှလုံးအလိုကို ပြည့်စေသည် မဟုတ်ပါလော။

(ချမ်းသာလိုသည့်သူတော်ကောင်း,)သင်သည် အမျက်ထွက်သည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှားဘူးသော ထိုရန်သူအား ဆင်းရဲမည်သည်ကိုမူ

မှတ်ချက်

၁–ရှေးခေတ်က အိန္ဒိယ သီဟိုဠ်တို့ဌ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်မျှားကို ရည်၍ ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပြုနိုင်သည်လည်း ရှိရာ၏၊ မပြုနိုင်သည်လည်း ရှိရာ၏၊ သို့သော် မိမိကိုယ်ကိုမူ ယခုလက်ငင်းပင်လျှင် အမျက်ဒေါသ ဟူသော ဆင်းရဲဖြင့် နှိပ်စက်နေချေပြီတကား။

(ပညာရှိ,)ရန်သူတို့သည် အမျက်ဒေါသဖြင့် ဉာဏ်မြင်ကန်းကြသည် ဖြစ်၍ [1] အကျိုးမဲ့ လမ်းမှားသို့ အကယ်၍ လိုက်သွားကြငြားအုံ၊ သင်သည်လည်း အမျက်ထွက်လျက် ထိုရန်သူတို့အားပင်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် အတုလိုက်၍ ပြုကျင့်ဘိသနည်း။

(ပညာရှိ,)သင်၏ ရန်သူသည် အကြင်ဒေါသကိုမှီ၍ မုန်းဖွယ်အမှုကို သင်အား ပြုခဲ့လေပြီ၊ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော ထိုဒေါသကို သာလျှင် ပယ်ဖြတ်ပါလော့၊ (ဒေါသ၏ အစေခံဖြစ်၍)အရာ မဟုတ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ အဘယ့်ကြောင့် ပင်ပန်းနေဘိသနည်း။

စဉ်းစားစရာ နောက်တခုကတော့ [2] ပရမတ်တရားတို့၏ တခဏ မျှသာ တည်ကြခြင်းကြောင့် ရန်သူ၏သန္တာန်၌ အကျိုးဝင်သော အကြင်ခန္ဓာတို့က သင့်အား မနှစ်မြို့ဖွယ်ကို ပြုခဲ့၏၊ ထိုခန္ဓာတို့သည် ချုပ်သွားလေကုန်ပြီ။ ယခုအခါ (မနှစ်မြို့ဖွယ်ကို ပြုသူဟု ထင်မှတ်ရသော)ဤရန်သူ၏ သန္တာန်၌ အဘယ်ခန္ဓာကို သင် အမျက်ထွက်နေသနည်း။

အကြင်သူသည် အကြင်သူအား ဆင်းရဲကို ပြုသည် (ဆိုလျှင်) ဆင်းရဲအပြုခံ ထိုသူနှင့်ကင်း၍ ထိုဆင်းရဲပြုသောသူသည် အဘယ် သူအား ပြုနိုင်အုံ့နည်း။ (သို့ဖြစ်၍) ဆင်းရဲအပြုခံ သင်ကိုယ်တိုင်

မှတ်ချက်

[1]—ကောခန္ဓာ-ဟူသော သီ၊ ဣ-မူကွဲအရ ပြန်သည်။

[2]=စ-နိပါတ်၏ ဆိုလိုသောအနက်ကို ဖော်၍ ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သည်လည်း ဆင်းရဲ(ပြုခြင်း)၏ အကြောင်းဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့ပြုသူ ခံသူ နှစ်ဦးစလုံးပင် ဆင်းရဲပြုခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်ပါလျက် ထိုဆင်းရဲပြုသူကိုသာ အဘယ့်ကြောင့် အမျက်ထွက်နေဘိသနည်း။ ဤသို့ (မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမအပ်ပေသည်။)

၂၄၆။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မိမိကိုယ်ကိုဆုံးမသော်လည်း ဤယောဂီ၏ အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးသည်သာ ဖြစ်ငြားအုံ၊သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် မိမိ၏ဂုင်း၊ သူတပါး၏ဂုင်း ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ထိုတွင် ရှေးဦးစွာ မိမိ၏ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိပုံကို ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်ပေသည် "အချင်းယောဂီ သင်သည် ထိုသူအား အမျက်ထွက်သဖြင့် အဘယ်ကို ပြုမည်နည်း၊ ဒေါသလျှင် အကြောင်းရှိသော သင်ပြုမည့် ဤမကောင်းမှုသည် သင်၏သာလျှင်အကျိုးမဲ့အလို့ငှါ ဖြစ်မည်မဟုတ်ပါလော။ မှန်ပေ၏-သင်သည် ကိုယ်တိုင်ပြုသည့် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိ၏ ကံ၏အမွေခံဖြစ်၏ ကံသာလျှင် (ဆင်းရဲရန် ချမ်းသာရန်) အကြောင်းရှိ၏ ကံသာလျှင် ဆွေမျိုးရှိ၏ ကံသာလျှင် အားကိုးရာရှိ၏၊ အကြင်ကံကို ပြုငြားအုံ၊ ထိုကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်ရလိမ့်မည်။ သင်ပြုလိုသော ဤကံသည်လည်း [၂၉၄] သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို မပြီးစေနိုင် ပစ္စေကဗောဓိ ဉာဏ်ကိုလည်း မပြီးစေနိုင် သာဝကဗောဓိဉာဏ် ဟူသော သာဝကဘုံကိုလည်း မပြီးစေနိုင် ဗြဟ္မာအဖြစ်, သိကြားအဖြစ်, စကြဝတေးမင်း ပဒေသရာဇ်မင်း စသည်တို့၏ စည်းစိမ်တို့တွင် တပါးပါးသော စည်းစိမ်ကိုလည်း မပြီးစေနိုင်၊ စင်စစ်သော်ကား သင်၏ ဤကံသည် သာသနာတော်မှ ချွေလျှောစေ၍ စားကြွင်းစားစသည်၏ အဖြစ်ကိုဂုင်း၊ ငရဲ ဆင်းရဲ အစရှိသော ဆင်းရဲအထူးတို့ကိုဂုင်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ အမျက်ဒေါသကို မငြိမ်းစေနိုင်သော ထိုသင်သည် ဤမကောင်းမှုကိုပြုလျှင် လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် မီးလျှံကင်းသော မီးကျီးခဲတို့ကိုသော်ဂုင်း, မစင်ကိုသော်ဂုင်းကိုင်၍

http://www.dhammadownload.com

သူတပါးကို ပုတ်ခတ်လိုသော ယောကျ်ားကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ရှေးဦးစွာ လောင်စေသည်ရင်း၊ မကောင်းသော အနှံ့ရှိသည်ကို ပြုသည်ရင်း ဖြစ်လိမ့်မည်[1]"ဟု ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။

ဤသို့ မိမိ၏ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် သူတပါး၏လည်း ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိပုံကို ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်—"သင်၏ ရန်သူ ဖြစ်သော ထိုသူသည်လည်း သင်အား အမျက်ထွက်သဖြင့် အဘယ်ကို ပြုလိမ့်မည်နည်း၊ ထိုသူပြုသော ဤမကောင်းမှုသည် ထိုသူ၏သာလျှင် အကျိုးမဲ့အလိုငှါ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ မှန်၏-ဤအရှင်သည် ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာရှိ၏ ကံ၏အမွေခံဖြစ်၏။ပ။ အကြင်ကံကို ပြုငြားအုံ့၊ ထိုကံ၏ အမွေခံ ဖြစ်ရလိမ့်မည်။ ထိုသူ၏ ဤကံသည်လည်း သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်ကို မပြီးစေနိုင် ။ပ။ ပဒေသရာဇ်မင်းအစရှိသော စည်းစိမ်တို့တွင် တပါးပါးသော စည်းစိမ်ကိုလည်း မပြီးစေနိုင်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုသူ၏ ဤကံသည် သာသနာမှ ချွေလျှောစေ၍ စားကြွင်းစားစသည်အဖြစ်ကိုငင်း၊ ငရဲဆင်းရဲ အစရှိသော ဆင်းရဲအထူးတို့ကိုငင်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဤမကောင်းမှုကိုပြုသော ထိုအရှင်သည် လေကြေ-လေအောက်အရပ်၌တည်၍ သူတပါးကို မြှုမှုန်ဖြင့် ကြဲသောယောကျ်ားကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကိုသာလျှင် ကြဲမိလေသည်။ မှန်ပေ၏-အောက်ပါဂါထာကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူခဲ့ပေ၏—

"အကြင်သူသည် (မည်သူကိုမျှ) မပြစ်မှားတတ်သော လူအား ပြစ်မှား၏၊ စင်ကြယ်၍ ကိလေသာကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်အား (ပြစ်မှား၏)၊ ပြစ်မှားသော မကောင်းမှုကံသည် ထိုပြစ်မှားသူ လူမိုက်ထံသို့သာလျှင် (မကောင်းကျိုးပေးသော အားဖြင့်) ပြန်လာ၏၊ (ဥပမာ)လေညာသို့ ပစ်လွှင့်လိုက်သော သိမ်မွေ့သော မြှုမှုန် (သည်

မှတ်ချက်

၁–မကောင်းမှုကိုပင် မီးကဲ့သို့ငင်း၊ မစင်ကဲ့သို့ငင်း တင်စား၍ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပစ်လွှင့်သူထံ ပြန်လာသ)ကဲ့သို့ ပေတည်း"ဟု ဟောတော်မူခဲ့ပေ၏။

၂၄၇။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကံလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိပုံကို ဆင်ခြင်သော်လည်း ဤယောဂီ၏ အမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍မငြိမ်းသေးငြားအုံ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သောဂုဏ်တို့ကို အောက်မေ့ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။

ထိုသို့ ဆင်ခြင်ရာ၌ ဤဆိုမည့်စကားသည် ဆင်ခြင်ပုံနည်းပေတည်း— အချင်းရဟန်း သင်၏ဆရာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် သစ္စာတို့ကို သိတော်မူသည့်ဘဝမှ ရှေးဘဝမျှားစွာကပင်လျှင် သစ္စာကို မသိသေးသူ ဘုရားအလောင်းအလျှာ ဖြစ်လျက်သော်လည်း လေးသခြေ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းတို့ပတ်လုံး ပါရမီတို့ကို ဖြည့်ဆည်းပူးတော်မူစဉ် ထိုထိုဘဝတို့၌ ရန်သူ သူသတ်သွားတို့၌သော်လည်း စိတ်ကို မပျက်စေပဲ သည်းခံခဲ့သည် မဟုတ်လော။ စိတ်ကိုမပျက်စေပဲ သည်းခံပုံမှာ—ရှေးဦးစွာ သီလဝဇာတ်၌ မိမိ၏ မိဖုရား၌ ပြစ်မှားသော အမတ်ယုတ်က ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သော ရန်သူမင်းသည် [၂၉၅] ယူဇနာသုံးရာရှိသော တိုင်းပြည်ကို သိမ်းယူရန် အားထုတ်သောအခါ ထိုမင်းကို တားမြစ်ရန် ထကြွထွက်ပေါ်လာကြသော အမတ်တို့အား လက်နက်ကို ထိခြင်းငှါသော်လည်း (အလောင်းတော် သီလဝမင်းသည်) ခွင့်မပြုခဲ့ပေ။ တဖန် သူသေကောင်တို့ကို စွန့်ပစ်ရာ သုသာန်၌ မြေကိုလည်ပင်းပမာဏမျှတူး၍ အမတ်တထောင်နှင့်တကွ မြှုပ်ထားခြင်းကို ခံနေရသော ထိုဘုရားအလောင်းတော် မင်းသည် ထိုရန်သူ မင်း၌ စိတ်ဖြင့် ပစ်မှားခြင်းမျှကိုသော်လည်း မပြုမူ၍ သူသေကောင်တို့ကို စားရန်လာကြသော မြေခွေးတို့၏ မြေမှုန့်ယက်ထုတ်ခြင်းကိုမှီ၍ (မြှုပ်ထားရာမှ လွတ်ထွက်ရန်)ယောကျ်ားတို့ပြုအပ်သော အားထုတ်မှုကိုပြုသဖြင့် တဖန် အသက်ရှင်ခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ ဘီလူးတို့၏ တန်ခိုးအာနုဘော်ဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

မိမိ၏ ကြက်သရေတိုက်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီးလျှင် ကြက်သရေရှိသော အိပ်ရာ၌ အိပ်စက်နေသော ရန်သူမင်းကို တွေ့မြင်ရသော်လည်း အမျက်ထွက်ခြင်းကို မပြုမူ၍သာလျှင် အချင်းချင်း(အန္တရာယ်မပြုရန်) ကျိန်စာဆိုကြပြီးလျှင် ထိုရန်သူမင်းကို မိတ်ဆွေအရာ၌ တည်စေ၍—

"အချင်းတို့ ပညာရှိသော ယောကျ်ားသည် (လိုသောအကျိုးကို) တောင့်တ၍ အားထုတ်ရာသည်သာတည်း၊ ငြီးငွေ့ ဆုတ်နစ်လျက် စိတ်မပျက်ရာ၊ သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲပဲ တဖန်ပြန်၍ မင်းဖြစ်ခြင်းကို အလိုရှိခဲ့၏။ ထိုအလိုရှိသည့်အတိုင်းပင်ဖြစ်ခဲ့လေပြီ၊ ထိုသို့ဖြစ်သော မိမိကိုယ်ကို ငါသည် တွေ့မြင်နေရပေသည်"ဟု မိန့်ဆိုလေ၏။

ခန္ဓိဝါဒီဇာတ်၌ ပညာမဲ့သော ကလာဗုမည်သော ကာသိမင်းသည် "ရှင်ရဟန်း,သင်သည် အဘယ်ဝါဒရှိသနည်း – အဘယ်ကိုဆိုလေ့ ရှိသနည်း" ဟု မေးသည်။ "သည်းခံခြင်းကို ဆိုလေ့ ရှိသောကြောင့် ခန္ဓိဝါဒီမည်သည်" ဟု ဖြေကြားသောအခါ ထိုမင်းက သံဆူးတပ်ထားသော ကြိမ်တို့ဖြင့် ရိုက်နှက်စေပြီးလျှင် လက်ခြေတို့ကို ဖြတ်သော်လည်း အမျက်ထွက်ခြင်းမျှကို သော်လည်း မပြုခဲ့-မဖြစ်စေခဲ့ပေ။

ဤ ခန္ဓိဝါဒီရသေ့၏ သည်းခံခြင်းသည် မအံ့ဩလောက်သေးပေ၊ အကြောင်းမူကား အရွယ်အားဖြင့် ကြီးရင့်သူဖြစ်သည့်ပြင် ရသေ့အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်နေသောသူသည် ဤသို့ သည်းခံခြင်းကို ပြုနိုင်ရာသည်ဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိသောကြောင့်ပေတည်း[1]။ ထို့ထက် အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသည်မှာမူ စူဠဒေမ္မပါလဇာတ်၌ ပက်လက်အိပ်တတ်ကာမျှ သူငယ် ဖြစ်သော်လည်း—

မှတ်ချက်

၁–ဝတ္ထုကြောင်း သဘောမျှား ဖြစ်၍ ပါဠိသဒ္ဒါနည်းအရ အတိအကျ မလိုက်တော့ပဲ စာဖတ်သူမျှားနားလည်လွယ်စေရန် ဝါကျကို ခွဲ၍ရင်း၊အနည်းငယ် ပြင်၍ရင်း ပြန်ထားသည်။ နောက်၌လည်း အလားတူပြန်ချက်မျှားရှိသည်။

http://www.dhammadownload.com

"နိုင်ငံတော် မြေ၏ အမွေခံဖြစ်သော သားတော် ဓမ္မပါလ၏ စန္ဒကူးရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသော လက်မောင်းတို့သည် ပြတ်ကုန်ပါပြီ အရှင်မင်းကြီး၊ ကျမ၏ အသက်တို့သည် ချုပ်နေကြယောင် တကား"ဟူ၍—

ဤသို့ မယ်တော်မိဖုရားကြီးက ငိုကြွေး မြည်တမ်းနေစဉ် ခမည်းတော် ဖြစ်သူ မဟာပတာပမည်သော မင်းက စေခိုင်းသဖြင့် သူသတ်သမားက ဓမ္မပါလ သူငယ်၏ လက်ခြေလေးခုတို့ကို ဝါးမျစ်ကိုက်ခဲ့သို့ပင် ခုတ်ဖြတ်လေ၏[1]၊ ထိုမျှဖြင့်လည်း အားမရသေးသောကြောင့် ထိုသူငယ်၏ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်လေ့ဟူ၍ အမိန့်ပေးသောအခါ "အမောင် ဓမ္မပါလ ယခုအခါ သင်သည် စိတ်ကိုချုပ်တည်း သိမ်းဆည်းရမည့်အခါပေတည်း (၀ါ-စိတ်ကို ကောင်းစွာနှိပ်ကွပ်လျက် ဆုံးမရမည့်အခါပေတည်း)၊ယခုအခါ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ရန် အမိန့်ပေးသော ခမည်းတော်၌ရင်း၊ ဦးခေါင်းကိုဖြတ်သော ယောကျ်ား၌ရင်း၊ ငိုကြွေး မြည်တမ်းနေသော မယ်တော်၌ရင်း၊ မိမိကိုယ်၌ရင်း ဤလေးယောက်သောသူတို့၌ အညီအမျှ စိတ်ကိုထားပါလော့"ဟု မြဲမြံသော ဆောက်တည်ခြင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ပြစ်မှားသော အခြင်းအရာ မျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ။

ဤ ဓမ္မပါလသူငယ်၏ သည်းခံခြင်းသည်လည်း မအံ့ဩလောက်သေးပေ၊ အကြောင်းမူကား လူသားဖြစ်သူသည် ဤသို့ ပြုနိုင်ရာသည်ဟု စဉ်းစားဖွယ် ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ စင်စစ်သော်ကား တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လျက် သော်လည်း ဆဒ္ဒန်မည်သော ဆင်ဖြစ်သောအခါ အဆိပ်လူးသောမြားဖြင့် အပစ်ခံရ၍ ချက်၌စူးဝင် ဖောက်ထွင်းသွားသော်လည်း ထိုမျှလောက် အကျိုးမဲ့ ပြုသောမူဆိုး၌ စိတ်ကို မပျက်စေ-မပြစ်မှားစေခဲ့ပေ။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ—

---

[1]—နှာ ၄၃၈-မှတ်ချက်နည်းတူပင်။

http://www.dhammadownload.com

[၂၉၆] "ကြီးစွာသော အဆိပ်လူးမြားဖြင့် စူးဝင်လျက်ရှိသော ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသည်၊ မူဆိုးကို ပြစ်မှားသည့်စိတ်မရှိမူ၍ 'အချင်း မူဆိုး ဘယ်အကျိုးကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ (ဝါ-အဘယ်အကျိုး အတွက်) ငါ့ကို ပစ်သတ်ပါသနည်း၊ အဘယ် အကြောင်းကြောင့် မူလည်း ပစ်သတ်ပါသနည်း၊ ဤစေခိုင်းမှု ပယောဂသည်လည်း အဘယ်သူ၏ ပယောဂပါနည်း'-ဟု မေးလေသည်"ဟူ၍ ဟော ထားသော ဂါထာပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့မေးသောကြောင့် "ကာသိမင်း၏ မိဖုရားကြီးက သင်၏ အစွယ် များအတွက် စေလွှတ်လိုက်ပါသည် အရှင်"ဟု မူဆိုးက ဆိုသောအခါ ထိုမိဖုရားကြီး၏ နှလုံးအလိုကို ပြည့်စေလျက် အရောင်ခြောက်ပါးထွက်ကာ တောက်ပသဖြင့် နှစ်သက်စဖွယ် တင့်တယ်ကုန်သော မိမိ၏အစွယ်တို့ကို ဖြတ်၍ ပေးလှူလိုက်လေသည်။

(ထို့ပြင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် မဟာကပိဇာတ်၌) ဂေါနဂ်ုလ မျောက်မျိုးဖြစ်စဉ်က တောင်ကမ်းပါးပြတ်ချောက်မှ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ထုတ် ဆယ် ကယ်တင်ခဲ့သော ယောကျ်ားက—-

"တောထဲ၌ အခြားသားကောင်များကဲ့သို့ပင် မျောက်သည် လူတို့၏အစာပင် ဖြစ်သည်၊ ဆာလောင်နေသောငါသည် ဤ မျောက်ကိုသတ်၍ စားရမူ ကောင်းလေစ့။

(ထိုသို့စားကာ) အစာဝသည်ဖြစ်၍သာလျှင် မျောက်သားကို ခရီးရိက္ခာအဖြစ်ဆောင်ယူ၍ သွားအံ့၊ (ဤမျောက်သားသည်) ငါ့အား ခရီးရိက္ခာ ဖြစ်ပေလတံ့၊ (ဤမျောက်သားဖြင့်) ခရီးခဲကို ကျော်လွန်ရပေလိမ့်မည်"ဟု

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ကြံပြီးလျှင် ကျောက်ကိုချီမ၍ (မိမိမျောက်မင်း၏)ဦးခေါင်းကို ထုခွဲလေသည်။ ထိုအခါ အလောင်းတော်မျောက်မင်းသည် မျက်ရည်ပြည့်သော မျက်စိတို့ဖြင့် ထိုယောကျ်းကို ကြည့်ရှုလျက်—

> "အရှင်လူသား, မပြုပါလင့်၊ သင်သည် ငါ၏(ညှော့်သည်ဖြစ်၍) အပူဇော်ခံအရှင်ဖြစ်ပေသည်၊ (သို့ဖြစ်ပါလျက်) သင်သည် (ငါ၏ ဦးခေါင်းကို ထုခွဲခြင်းဟူသော) ဤသို့သောအမှုကို ပြုရက်ဘိ၏၊ သင်သည် ရှည်သောအသက်ရှိသည့် သိတတ်သောလူကြီး ဖြစ်ပေသည်၊ (သို့ဖြစ်၍) သင်သည် (ငါ့အားနှိပ်စက်မည့်) အခြားရန်သူကို တားမြစ်ရန်သာ ထိုက်ပါသည်" ဟု

ဆိုပြီးလျှင် ထိုပြစ်မှားသော ယောကျ်ား၌ စိတ်ကို မပျက်စေ-မပြစ်မှားစေမူ၍ မိမိ၏ဆင်းရဲကိုလည်း မစဉ်းစားပဲ ထိုယောကျ်ားကိုပင် ဘေးကင်းရာ တောနယ်အဆုံး လူတို့၏နယ်မြေအရပ်သို့ ပို့ဆောင်လိုက်ပေသည်။

(ထို့ပြင်) ဘူရိဒတ်နဂါးမင်းဖြစ်စဉ်က ဥပုသ်အင်္ဂါတို့ကို ဆောက်တည်ပြီးလျှင် တောင်ပို့ထိပ်၌ခွေနေစဉ် ကမ္ဘာဖျက်မီးနှင့်တူသော ဆေးဖြင့် တကိုယ်လုံး၌ သွန်းဖျန်းသော်လည်း, ပခြုပ်၌ထည့်၍ ဇမ္ဗူဒီပ်ကျွန်း အလုံး၌ (အလမွှာယ်ပြကာ) ကစားစေသော်လည်း ထိုအလမွှာယ်ဆရာ ပုဏ္ဏား၌ စိတ်ဖြင့်ပြစ်မှားခြင်းမျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ—

> "လက်ဖြင့် အားနည်းအောင် နှိပ်နယ်သော်လည်း, ပခြုပ်၌ ခြေဖြင့်နင်း၍ အတင်းထည့်သော်လည်း ငါ၏သီလကျွန်းမည် စိုးသောကြောင့် အလမွှာယ်ပုဏ္ဏား၌ အမျက်မထွက်ခဲ့ပေ" ဟု ဟောထားသော ဂါထာပင်ဖြစ်သည်။

[၂၉၇] စမ္မေယျနဂါးမင်း ဖြစ်စဉ်ကလည်း မြွေအလမွှာယ်သမားက ညှဉ်းဆဲ(အပ်)သော်လည်း ဘုရားအလောင်းတော်သည် စိတ်ဖြင့် ပြစ်မှား

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းမျှကိုသော်လည်း မဖြစ်စေခဲ့ပေ။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ—

"ထိုစမ္မေယျနဂါးမင်း ဖြစ်သောအခါ၌လည်း တရားကျင့်လျက် ဥပုသ်စောင့်သုံးနေသော ငါ့ကို အလမ္ဗာယ်သမားသည် ဖမ်းယူ၍ မင်းအိမ်တံခါး၌ ကစားသည်။

အညိုကိုသော်၎င်း အဝါကိုသော်၎င်း အနီကိုသော်၎င်း အကြင် အဆင်းကို (ဖြစ်စေရန်) ထိုအလမ္ဗာယ်သမားက ကြံစည်၏၊ ငါသည် ထိုအလမ္ဗာယ်၏ စိတ်သို့ အစဉ်လိုက်လျက် သူကြံစည် (အပ်)သော အဆင်းရှိသည် ဖြစ်ပေ၏။

ငါသည် (ထိုအခါက) ကုန်းမြေကို ရေဖြစ်အောင်ပြုနိုင်၏၊ ရေကိုလည်း ကုန်းမြေဖြစ်အောင် ပြုနိုင်၏၊ ငါသည် အကယ်၍ ထိုအလမ္ဗာယ်သမားကို စိတ်ဆိုးလျှင် တခဏချင်း ပြာဖြစ်အောင် ပြုနိုင်ပေ၏။

ငါသည် အကယ်၍ စိတ်အလိုသို့ လိုက်သည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ သီလမှ ဆုံးရှုံးဆုတ်ယုတ်ရာအံ့၊ သီလမှ ဆုံးရှုံးသော ငါ့အား ဘုရားအဖြစ် ဟူသော မြတ်သောအကျိုးသည် မပြီးစီးပဲရှိရာ၏" ဟု ဟောထားသော ဂါထာတို့ပင် ဖြစ်သည်။

(သခ်ပါလဇာတ်၌ ဘုရားအလောင်းတော်သည်) သခ်ပါလနဂါးမင်း ဖြစ်၍ မြမြထက်ကုန်သော လှံမတို့ဖြင့် ရှစ်ခုသောဌာနတို့၌ ထိုးဖောက်ပြီးလျှင် ထိုးဖောက်ရာအပေါက်တို့ဖြင့် ဆူးရှိသော နွယ်တို့ကိုလျှိုသွင်း၍ နှာခေါင်း၌ မြဲမြံစွာ ကြိုးကိုတပ်၍ တဆယ့်ခြောက်ယောက်သော မူဆိုးသားတို့က ထမ်းပိုးဖြင့်ထမ်းလျက် ယူဆောင်ကြသောအခါ မြေပြင်၌ ပွတ်တိုက်သောကိုယ်ရှိသဖြင့် ကြီးစွာသောဆင်းရဲကို ခံစားရလေသည်၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုစဉ်အခါက အမျက်ထွက်၍ ကြည့်လိုက်ရုံမျှဖြင့်ပင်လျှင် အလုံးစုံသော မူဆိုးသားတို့ကို ပြာကျသွားစေရန် စွမ်းနိုင်သော်လည်း မျက်စိကိုဖွင့်၍ ပြစ်မှားသော အခြင်းအရာမျှကိုသော်လည်း မပြုခဲ့ပေ။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောထားသည်မှာ–

> "လှည်းမှူးအဌာရ ၁၄-ရက်မြောက်နေ့ပတ်လုံး ၁၅-ရက်မြောက်နေ့ပတ်လုံး ငါသည် ဥပုသ်ကို အမြဲကျင့်သုံး၏၊ ထိုသို့ ဥပုသ်ကျင့်သုံးနေသောအခါ ၁၆ ယောက်သော မူဆိုးသားတို့သည် ကြိုးနှင့် ခိုင်ခံ့သောကျောက္ခင်းကို ယူကာ လာကြ၏။
>
> (ထိုသို့လာကြပြီးလျှင်) နှာခေါင်းကိုဖောက်ထွင်း၍ နှာခေါင်း၌ သီထားသော ကြိုးကို တင်းတင်းဆွဲငင်ကာ ကြိမ်နွယ်စသည်တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်မှ ဆိုင်း၍ မူဆိုးတို့သည် ငါ့ကို ဆောင်သွားကြလေသည်၊ ငါသည် ဥပုသ်ကို မပျက်စေလိုသောကြောင့် ဤသို့သော ဆင်းရဲကို သည်းခံခဲ့ပေပြီ" ဟု ဟောထားသော ဂါထာမျှားပင် ဖြစ်သည်။

[၂၉၇] ဤဆိုခဲ့သောအံ့ဖွယ်တို့ကိုသာလျှင် ပြုဘူးသည်မဟုတ်ပေ၊ မာတုပေါသကဇာတ် စသည်တို့၌ အခြားတပါး မျှားစွာသော အံ့ဖွယ်တို့ကိုလည်း (သည်းခံနိုင်ခဲစွာ သည်းခံသောအားဖြင့်) ပြုခဲ့ဘူးလေပြီ၊ ယခုအခါ သဗ္ဗညုတဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးလျှင် နတ်နှင့်တကွသော လောက၌ တစုံတယောက်နှင့်မျှ မတူသည့် ခန္ဓိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားကို ဆရာသခင်ဟု ရည်ညွှန်းကိုးကွယ်နေသော ထိုသင်အားအမျက်ဒေါသစိတ်ကို ဖြစ်စေခြင်းမည်သည်မှာ အလွန်ပင် မသင့်မလျော်ပေ-ဟူ၍ (ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သောဂုဏ်တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏)။

http://www.dhammadownload.com

၂၄၀။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆရာသခင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေးဘဝတို့၌ ကျင့်ခဲ့သော ဂုဏ်တို့ကို ဆင်ခြင်သော်လည်း ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ကိလေသာတို့၏ ကျွန်အဖြစ်သို့ ရောက်နေခဲ့သောကြောင့် ဤယောဂီ၏ ထိုအမျက်ဒေါသသည် အကယ်၍ မငြိမ်းသေးသည်သာ ဖြစ်ငြားအုံ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် အနုမတဂ္ဂိယသုတ်တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏-ထိုသုတ်တို့၌-

> "ရဟန်းတို့ အကြင် သတ္တဝါသည် ရှေး၌ အမိမဖြစ်စဘူး၊ ထိုသို့သော သတ္တဝါသည် ရလွယ်သော သဘော မရှိပေ။အကြင် သတ္တဝါသည် ရှေး၌ အဘမဖြစ်စဘူး၊ ရှေး၌ ညီအစ်ကို မဖြစ်စဘူး၊ ရှေး၌ အစ်မ နှစ်မ မဖြစ်စဘူး၊ ရှေး၌ သားမဖြစ်စဘူး၊ အကြင် သတ္တဝါသည် ရှေး၌ သမီးမဖြစ်စဘူး၊ ထိုသို့သော သတ္တဝါသည် ရလွယ်သော သဘောမရှိပေ" ဟူ၍ ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်။

ထိုသို့ဟောတော်မူသောကြောင့် ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ ဤသို့ စိတ်ကိုဖြစ်စေအပ်၏- "ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးအတိတ်ကာလ၌ ငါ၏မိခင်ဖြစ်၍ ဆယ်လပတ်လုံး ဝမ်းဖြင့်ဆောင်၍ ကျင်ငယ် ကျင်ကြီး တံထွေး နှပ်စသည်တို့ကို စန္ဒကူးနှံ့သာကဲ့သို့ မရွံ့မရှာ သုတ်သင်၍ ရင်ခွင်၌ ကစေလျက် (အိပ်စေလျက်[2]) ကိုယ်လက်အင်္ဂါဖြင့် ချီပိုးသယ်ဆောင်လျက် မွေးမြူဘူးပေသတတ်၊ ငါ၏ ဘခင်ဖြစ်၍ ဆိတ်တို့ဖြင့် သွားရသည့်လမ်း[1] ချွန်းချိတ်

မှတ်ချက်

၁–လက်သည်းကွင်းအတွင်းရှိ အနက်သည် နိပဇ္ဇာပေန္တော-ဟူသော မူကွဲအရ ဖြစ်သည်။

၂–ဇာဏုပထံ ဟူသည်ကား (ဇာဏုဟိ)ဒူးတို့ဖြင့် (ဂန္တ္ဗဗ္ဗမဂ္ဂ)သွားအပ်သော လမ်းကို။ အဇပထံ ဟူသည်ကား (အဇေဟိ)ဆိတ်တို့ဖြင့် (ဂန္တ္ဗဗ္ဗမဂ္ဂ)သွားအပ်သောလမ်းကို-ဟု ဖွင့်ပြသော မဟာနိဒ္ဒေသအဋ္ဌကထာ(၂၄၂)နှင့်အညီ

http://www.dhammadownload.com

ငုတ်တံသင်းတို့ဖြင့် သွားရသည့်လမ်း စသည်တို့ကို သွား၍ ရောင်းဝယ်ကုန်သွယ်မှုကို ယှဉ်စေလျက်ရင်း၊ ငါ၏အကျိုးငှါ အသက်ကိုသော်လည်း စွန့်၍ နှစ်ဖက်မှချီတက်သည့် စစ်သည်ရှိသော စစ်ပွဲ၌ ဝင်ရောက်၍ရင်း၊ သဘော်ဖြင့် သမုဒ္ဒရာသို့ ဝင်ရောက်ကူးသန်း၍ရင်း၊ အခြားတပါး ပြုနိုင်ခဲသော အမှုတို့ကို ပြု၍ရင်း သားချစ်တို့ကို မွေးကြအံ့ဟု ကြံကာ ထိုထိုအကြောင်းဥပါယ်တို့ဖြင့် ဥစ္စာကိုစုဆောင်း၍ ငါ့ကို မွေးမြူခဲ့ဘူးပေသတတ်၊ ညီအစ်ကိုဖြစ်၍ရင်း, အစ်မ နှမ ဖြစ်၍ရင်း, သားဖြစ်၍ရင်း, သမီးဖြစ်၍ရင်း ဤမည် ဤမည်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းအမှုကို ပြုခဲ့ဘူးပေသတတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ ငါသည် စိတ်ကို ပျက်စေရန်-အမျက်ထွက်ရန် မသင့်မလျော်ပေ-ဟု စိတ်ကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။

၂၄၉။ ဤသို့ စိတ်ကိုဖြစ်စေသော်လည်း ဒေါသစိတ်ကို ငြိမ်းစေရန် မစွမ်းနိုင်သေးသည်သာ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤယောဂီသည် မေတ္တာ၏ အာနိသင်တို့ကို ဤသို့ ဆင်ခြင်အပ်ကုန်၏-အချင်းရဟန်း မြတ်စွာဘုရားက—

"ရဟန်းတို့, မြို့ဝဲအပ်-ပွါးစေအပ်-အကြိမ်မျှားစွာ ပြုအပ်သော က-ထားသည့်ယာဉ်ကဲ့သို့-တည်ရာကဲ့သို့ပြုအပ်သော မြဲမြံစွာတည်စေအပ်သော နိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်ပြီးသောကောင်းစွာအားထုတ်

မှတ်ချက်

ပြန်သောအနက် ဖြစ်သည်။ မတ်မတ်ရပ်လျက် သွားရန် မဖြစ်နိုင်ရာ၌ ဒူးထောက်၍ သွားရသကဲ့သို့ ဝန်တင်နွား ဝန်တင်မြင်းတို့ဖြင့် မသွားနိုင်သော တောင်ကမ်းပါးစောက်လမ်း၌ ဆိတ်မှာဝန်တင်၍ သွားအပ်သည်ကို ဆိုသည် ဖြစ်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထားသော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ၏[1] ၁၁-ပါးကုန်သော အာနိသင်တို့ကို [၂၉၉] (ကောန်ဖြစ်မည်ဟု) အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ အဘယ် ၁၁-ပါးတို့နည်း?ဟူမူ—ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏ (၁)၊ ချမ်းသာစွာ နိုးရ၏(၂)၊ ယုတ်ညံ့သော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်ရ(၃)၊ လူတို့က ချစ်သည်(၄)၊ နတ်တို့က ချစ်သည်(၅)၊ နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်(၆)၊ မေတ္တာပွါးသူ၏(ကိုယ်၌) မီး အဆိပ် လက်နက် မကျရောက်နိုင် (၇)၊ လျင်စွာ စိတ်တည်ကြည်၏ (၈)၊ မျက်နှာ အဆင်းကြည်လင်၏ (၉)၊ မတွေဝေပဲ သေရ၏ (၁၀)၊ အထက် မဂ်ဖိုလ်တရားကို ထိုးထွင်း၍ မသိလတ် မရလတ်သော်လည်း ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ လားရောက်ရ၏(၁၁)"ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့သည် မဟုတ်ပါလော။

သင်သည် ဤဒေါသစိတ်ကို အကယ်၍ မငြိမ်းစေငြားအုံ့၊ ဤမေတ္တာ၏ အကျိုးအာနိသင်တို့မှ အပြင်ပလက်လွတ်ဖြစ်ကာ ဆုံးရှုံးရပေလိမ့်မည်-ဟု ဆင်ခြင်အပ်၏။

၂၅၀။ ဤသို့ ဆင်ခြင်သော်လည်း ငြိမ်းစေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သေးသော ယောဂီသည်ကား ဓာတ်တို့ကို အသီး အသီး ခွဲခြားခြင်းကို ပြုအပ်၏။ အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ အချင်းရဟန်း ထိုသူအား အမျက်ထွက်သော သင်သည် အဘယ်ကို အမျက်ထွက်သနည်း၊ ဆံပင်တို့ကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် အမွေးတို့ကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ်

မှတ်ချက်

[1]=မေတ္တာဟု သာမည ဆိုလျှင် ရှေးအဖို့ မေတ္တာကိုလည်း ယူအပ်ကြောင်း၊ စေတောဝိမုတ္တိဟု ဆိုလျှင်ကား မေတ္တာစျာန်ကိုသာ ယူအပ်ကြောင်း၊ အံ-၌ ပ-၃၆-၇-၌ ပြဆို၏။ စိတ်၏ နီဝရဏတို့မှ, အထူးအားဖြင့် ဗျာပါဒမှ လွတ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာကိုပင် စေတောဝိမုတ္တိဟု ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

လက်သည်း ခြေသည်းတို့ကို ။ပ။ သို့မဟုတ် ကျင်ငယ်ကို အမျက်ထွက်သလော။ တနည်းအားဖြင့် ဆံပင်စသည်တို့၌ ပထဝီဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော၊ အာပေါဓာတ်ကို၊ တေဇောဓာတ်ကို၊ ဝါယောဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော။ တနည်းအားဖြင့် အကြင် ခန္ဓာငါးပါး အာယတန ၁၂-ပါး ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို စွဲမှီ၍ ဤအရှင်ကို ဤအမည်ရှိသည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ထိုခန္ဓာငါးပါး စသည်တို့တွင် ရူပက္ခန္ဓာကို အမျက်ထွက်သလော၊ သို့မဟုတ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို၊ သညာက္ခန္ဓာကို၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အမျက်ထွက်သလော။ သို့မဟုတ် စက္ခာယတနကို အမျက်ထွက်သလော၊ ရူပါယတနကို အမျက်ထွက်သလော ။ပ။ မနာယတနကို အမျက်ထွက်သလော၊ ဓမ္မာယတနကို အမျက်ထွက်သလော။ သို့မဟုတ် စက္ခုဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော၊ ရူပဓာတ်ကို၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော ။ပ။ မနောဓာတ်ကို၊ ဓမ္မဓာတ်ကို၊ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို အမျက်ထွက်သလော-ဟု ဓာတ်တို့ကို အသီးအသီး ခွဲခြားခြင်းကို ပြုအပ်၏။ အကျိုးကား–ဤသို့ ဓာတ်တို့ကို အသီးအသီး ခွဲခြားခြင်းကိုပြုလျှင် အပ်နှင်းထွင်းစူးဖျားဌ၌ မုန်ညင်းစေ့၏ တည်ရာဌာနမရှိသကဲ့သို့ငင်း၊ ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်၌ ပန်းချီဆေးရေး၏ တည်ရာဌာနမရှိသကဲ့သို့ငင်း အမျက်ဒေါသ၏ တည်ရာဌာနသည် မရှိတော့ပေ။

၂၅၁။ ဆက်၍ပြဦးအံ့–ဓာတ်တို့ကို အသီးအသီး ခွဲခြားခြင်းကိုပြုရန် မစွမ်းနိုင်သော သူသည် ပစ္စည်းကို ဝေဖန်ပေးကမ်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။ မိမိ၏ ဥစ္စာကို ရန်သူဖြစ်သော သူတပါးအား ပေးအပ်၏၊ သူတပါး၏ ဥစ္စာကို မိမိက လက်ခံယူအပ်၏။ အကယ်၍ ရန်သူဖြစ်သော သူတပါးသည် အသက်မွေးမှု သီလပျက်နေသောကြောင့် သူ့ပစ္စည်းကို မသုံးဆောင်ထိုက်ငြားအံ့၊ သို့ဖြစ်လျှင် မိမိ၏ ဥစ္စာကိုသာ ပေးအပ်၏။ ဤသို့ ပစ္စည်း အပေးအယူပြုလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ ထိုယောဂီ၏ အာဃာတဒေါသသည် ကေန်ပင်

http://www.dhammadownload.com

ငြိမ်း၏၊ ထိုရန်သူမှာလည်း အတိတ်ဘဝမှစ၍ အစဉ်လိုက်လာသည့် အမျက်ဒေါသပင် ဖြစ်သော်လည်း ထိုခဏ၌ပင် ငြိမ်း၏။ (အဘယ်ကဲ့သို့နည်း?ဟူမူ) စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်၌ ထ၍ နေရာပေးစေရန် သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အနှောင့်အယှက်ပေးခံရသော ပိဏ္ဍပါတိကမထေရ်က [၃၀၀] "အရှင်ဘုရား ဤသပိတ်သည် ရှစ်အသပြာတန်ပါသည်၊ တပည့်တော်၏ မယ်တော် ဥပါသိကာမကြီးက လှူထားသော တရားနှင့်အညီ ရသည့်လာဘ်ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်၊ ဥပါသိကာမကြီးအား ကောင်းမှုရအောင် ပြုတော်မူပါ"ဟု ဆို၍ လှူလိုက်သောသပိတ်ကို ရသော (နှောင့်ယှက်သူ) မထေရ်ကြီးမှာ (အာဃာတဒေါသ ငြိမ်းသ)ကဲ့သို့ ပေတည်း။ ဤ ပေးကမ်းခြင်းမည်သည် ဤသို့ပင် ကြီးမားသော အာနုဘော်ရှိပေ၏။ မှန်ပေ၏-ဟောထားသော အောက်ပါ ဂါထာစကားသည်လည်း ရှိပေ၏။

> "ပေးကမ်းခြင်းသည် မယဉ်ကျေးသေးသောသူကို ယဉ်ကျေးစေတတ်၏၊ ပေးကမ်းခြင်းသည် အလုံးစုံသောအကျိုးကို ပြီးစေတတ်၏၊ ပေးကမ်းခြင်းဖြင့်၎င်း, ချစ်ဖွယ်စကားဖြင့်၎င်း (ပေးသူ ပြောသူတို့သည်)မျက်နှာပန်းပွင့်လျက် မြင့်တက်ကုန်၏၊ (ခံယူသူ ကြားနာသူတို့သည်) ပျော့ပျောင်းကြည်သာ ညှတ်လာတတ်ကုန်၏"ဟူ၍ပင်တည်း။

၂၅၂။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ အမျက်ဒေါသကို ငြိမ်းစေပြီးသော ထိုယောဂီအား ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်, အလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းနှင့် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာစိတ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထိုရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်သည် မပြတ်ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဤယောဂီသည် အဖန်တလဲလဲ မေတ္တာပွါးသည်ဖြစ်၍ (၁) မိမိ (၂) ချစ်အပ်သော ပိယပုဂ္ဂိုလ် (၃) အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တပုဂ္ဂိုလ် (၄) ရန်သူ ဝေရိပုဂ္ဂိုလ်

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ဤလေးဦးတို့၌ ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် ညီမျှသော စိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေလျက် (မိမိ သူတပါး, ချစ်သူ မုန်းသူ စသည်ဖြင့် ကွဲပြားသော) နယ်ပယ်၏ ပျက်ခြင်း (သီမာသမ္ဘေဒ[1])ကို ပြုအပ်၏။ ဤသည်ကား ထိုသီမာသမ္ဘေဒ၏ လက္ခဏာပေတည်း၊ ဤမေတ္တာပွါးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်,အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်,ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တကွ မိမိလျှင် ၄-ယောက်မြောက်ရှိသည်ဖြစ်၍ တခုသောအရပ်၌ နေလတ်သော် ခိုးသူ ဒမြတို့က လာကြ၍ "အရှင်ဘုရား ကျွန်ုပ်တို့အား ရဟန်းတပါးကို ပေးပါ"ဟု တောင်းဆိုကုန်ရာ၏၊ အဘယ်ကိစ္စအတွက်နည်း-ဟု မေးလျှင် "ထိုရဟန်းကို သတ်၍ လည်ချောင်းသွေးကို ယူပြီးလျှင် ဗလိနတ်စာ ပူဇော်ရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်"ဟု ဆိုကုန်ရာ၏။ ထိုသို့ဆိုရာ၌ ဤယောဂီရဟန်းသည် "ဤမည်သော ရဟန်းကိုသော်၎င်း၊ ဤမည်သော ရဟန်းကိုသော်၎င်း ယူကြစေ"ဟု ကြံစည်ငြားအံ့၊ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုခြင်းကိစ္စ မပြီးသေးသည်သာတည်း။ "ငါ့ကိုသာ ယူကြ၊ ဤသုံးပါးတို့ကို မယူကြလင့်"ဟု ဤသို့သော်လည်း အကယ်၍ ကြံစည်ငြားအံ့၊ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုခြင်းကိစ္စ မပြီးသေးသည်သာတည်း။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ-အကြင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူခြင်းကို (ယူစေရန်) အလိုရှိ၏၊ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးစီးပွါးကို အလိုမရှိမူ၍ အခြားသူတို့၏သာလျှင် အကျိုးစီးပွါးကို အလိုရှိရာ ရောက်သောကြောင့်ပေတည်း။

စင်စစ်မှာမူ အကြင်အခါ၌ လေးဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်မျှားထဲမှ တဦးကို သော်လည်း ခိုးသူ ဒမြတို့အား ပေးသင့်သည်ကို မမြင်၊ မိမိ၌ရင်း၊ ထိုသုံးဦး

မှတ်ချက်

၁=သီမာ - နယ်ပယ် အပိုင်းအခြား + သမ္ဘေဒ-ပျက်ခြင်း = သီမာသမ္ဘေဒ - မိမိ သူတပါး စသည်ဖြင့် အကန့်အသတ် နယ်ပယ်ပျက်ခြင်း၊ ၄-ဦးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် ညီမျှသောစိတ် ရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ဌင်း ချမ်းသာစေလိုသောအားဖြင့် အညီအမျှသာလျှင် ဖြစ်သော စိတ်ကို ဖြစ်စေ၏၊ ထိုအခါ၌ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြူအပ်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့က မိန့်ဆိုကြသည်မှာ -

"မိမိ၌ဌင်း, ချစ်အပ်သောသူ၌ဌင်း, အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ဌင်း, ရန်သူ၌ဌင်း လေးပါး အပြားရှိသော ဤပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း၌ (မိမိသူတပါး, ချစ်သူ မချစ်သူ စသည်ဖြင့်) ထူးခြားခြင်းကို အကြင်အခါ၌ မြင်သေး၏၊ ထိုအခါ၌ ထိုမေတ္တာပွါးသူကို "သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါး လိုလားသည့် စိတ်ရှိသူ" ဟူ၍သာလျှင် ဆိုအပ်ပေသည်။ "မေတ္တာ၌ လိုတိုင်းရသူ ကျွမ်းကျင်သူ" ဟူ၍ကားမဆိုအပ်သေးပေ။

အကြင်အခါ၌မူ(မေတ္တာပွါးသော) ရဟန်းအား မိမိကိုယ်စသော လေးပါးသော နယ်ပယ်တို့သည် အသီးအခြား မကွဲပြားကြတော့ပဲ ပျက်လေကုန်၏၊ နတ်နှင့်တကွသော အလုံးစုံသော လူအပေါင်းဟူသော လောကကို မေတ္တာဖြင့် အညီအမျှ ဖြန့်နိုင်၏၊ ယင်းရဟန်းအား မိမိကိုယ်စသော နယ်ပယ် အပိုင်းအခြားကို မသိရတော့ပေ၊ ထိုအခါ၌ ထိုရဟန်းသည် ပဌမကပြခဲ့သော ရှေးပုဂ္ဂိုလ်ထက် ဘာဝနာဖြင့် ကြီးမြတ်ထူးကဲလှပေ၏ (ဝါ-အကြီးအကျယ် ထူးခြားခြင်း ရှိပေ၏" ဟူ၍ပင်တည်း။

[၃၀၁] ၂၅၃။ ဤသို့ သီမာသမ္ဘေဒ ပြီးစီးသည်နှင့် တူမျှသော ကာလ၌ပင်လျှင် ဤမေတ္တာပွါးသော ရဟန်းသည် (ပဌိဘာဂ) နိမိတ်ကို ၎င်း၊ ဥပစာရကိုဌင်း ရပေ၏။ ဆက်ဦးအံ့—သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးသော အခါ (သီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော) ထိုသမာဓိနိမိတ်ကိုပင်လျှင် မှီဝဲ ပွါးများ အကြိမ်များစွာပြုနေလျှင် ပထဝီကသိုဏ်းအရာ၌ ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် အပွနာစျာန်သို့ မဆင်းရဲ မပင်ပန်းပဲပင် ရောက်လေတော့၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤမျှသော ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂီယည် အင်္ဂါငါးပါးကိုပယ်၍ အင်္ဂါငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ကောင်းခြင်းသုံးပါး လက္ခဏာဆယ်ပါးတို့နှင့် (လည်း)ပြည့်စုံသော မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော ပဌမစျာန်ကို ရပြီးဖြစ်ပေတော့၏။ ဆက်ဦးအုံ့-ထိုပဌမစျာန်ကို ရပြီးလျှင် ထိုသမာဓိနိမိတ်ကိုပင် မှီဝဲ ပွါးများ အကြိမ်များစွာပြုလျက် ဘာဝနာအစဉ်အားဖြင့် စတုက္ကနည်းအရ ဒုတိယ တတိယစျာန်တို့ကိုလည်း, ပဉ္စကနည်းအရ ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထစျာန်တို့ကိုလည်း ရောက်ပေ၏။

အကျိုးကား (သုံးပါး လေးပါးသော မေတ္တာစျာန်တို့ကို ရပြီးသော) ထိုယောဂီသည် ပဌမစျာန် စသည်တို့တွင် တပါးပါး၏ အစွမ်းအားဖြင့် [1]

> "မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတ္မာ ဝိဟရတိ၊ တထာ ဒုတိယံ၊ တထာ တတိယံ၊ တထာ စတုတ္ထံ။ ဣတိ ဥဒ္ဓမဓော တိရိယံ သဗ္ဗမိ သဗ္ဗတ္တတာယ သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန အပ္ပမာ-ဏေန အဝေရေန အဗျာပဇ္ဇေန ဖရိတ္မာ ဝိဟရတိ" [2]။

> မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် [3]တခုသောအရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေ၏၊ ထို့အတူ ဒုတိယ အရပ်မျက်နှာကို (ဖြန့်၍နေ၏)၊ ထို့အတူ တတိယ အရပ်မျက်နှာကို(ဖြန့်၍နေ၏) ထို့အတူ စတုတ္ထ အရပ်မျက်နှာကို (ဖြန့်၍နေ၏)။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် အထက် အရပ်မျက်နှာကိုလည်း, အောက်အရပ်မျက်နှာကိုလည်း, ဖီလာ ပတ်

မှတ်ချက်

၁–အစွမ်းအားဖြင့်....မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့်....ဖြန့်၍နေ၏-ဟုစပ်ပါ။

၂–ဤပါဠိမူရင်းကို ထုတ်ပြခြင်းသည် နောက်၌ပြလတံ့သော အဖွင့်နှင့်တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရန် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝန်းကျင် အထောင့်အရပ်မျက်နှာကိုလင်း (ဖြန့်၍နေ၏) အလုံးစုံသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါရှိသော သတ္တလောကကို အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ မိမိကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် (ဝါ-မိမိကိုယ်နှင့် အတူပြုသဖြင့်) မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော ပြန့်ပြောသော မဟဂ္ဂုတ်ဖြစ်သော အတိုင်းအရှည် မရှိသည့်သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသော ရန်ကင်းသော ဆင်းရဲကင်းသော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍နေ၏။ မှန်ပေ၏-(စျာန်၏ ကွန့်မြူးစမ္ပယ်ခြင်းဟူသော)ဤသို့သော အမျိုးမျိုး အထွေထွေပြုခြင်းသည် ပဌမစျာန် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပွနာသို့ ရောက်သည့်စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာလျှင် ပြီးစီး ပြည့်စုံနိုင်ပေ၏။

၂၅၄။ ဆက်၍ ဖွင့်ပြဦးအုံ—(မေတ္တာသဟဂတေန အစရှိသော)ဤ ပါ၌၌ မေတ္တာသဟဂတေန-ဟူသည်ကား မေတ္တာနှင့် ပြည့်စုံသော (ယှဉ်သော)။ စေတသာ-ဟူသည်ကား စိတ်ဖြင့်။ ကေ၊ ဒိသံ-တခုသော အရပ်မျက်နှာကို-ဟူသော ဤစကားသည် တခုသော အရပ်မျက်နှာ၌ ရှေးဦးစွာ သိမ်းဆည်း အပ်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို အစွဲပြု၍ တခုသော အရပ်မျက်နှာ၌ အကျုံးဝင်သော သတ္တဝါအပေါင်းကို မေတ္တာဖြန့်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆိုသောစကားပေတည်း။ဖရိတ္ဝာ-ဖြန့်၍-ဟူသည်ကား (စိတ်ဖြင့်) တွေ့ထိ၍ အာရုံပြု၍။ ဝိဟရတိ-နေ၏-ဟူသည်ကား မေတ္တာစျာန်ဟူသော ပြဟ္မဝိဟာရ-က ထောက်ပံ့လျက် ခိုင်ခံ့စွာ တည်စေ(အပ်)သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် နေခြင်းကို မပြတ်ဖြစ်စေ၏။ တထာ ဒုတိယံ-စသည်၌ အရှေ့အရပ် အစရှိသော အရပ်မျက်နှာတို့တွင် အမှတ်မရှိ တခုသော အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်၍ နေသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထို၏အခြားမဲ့၌ ဒုတိယအရပ်မျက်နှာကိုလင်း, တတိယ အရပ်မျက်နှာကိုလင်း, စတုတ္ထ အရပ်မျက်နှာကိုလင်း (ဖြန့်၍ နေ၏) ဤကားအနက်။ ဣတိ ဥဒ္ဓံ-ဟူသော ဤစကားဖြင့် ဤဆိုခဲ့သော

http://www.dhammadownload.com

နည်းဖြင့်ပင်လျှင် အထက်အရပ်မျက်နှာကို (ဖြန့်၍ နေ၏)ဟု ဆိုလို၏။ အဓော တိရိယံ ဟူရာ၌လည်း အောက်အရပ်ကိုဝင်း, ဖီလာပတ်ဝန်းကျင် အရပ်ကိုဝင်း ဤအတူပင် ဖြန့်၍နေ၏-ဟု ဆိုလို၏။ ထိုတွင် အဓော-ဟူသည်ကား အောက်အရပ်၌ (သတ္တဝါအပေါင်းကို)။ တိရိယံ-ဟူသည်ကား အထောင့်အရပ်တို့၌ (သတ္တဝါအပေါင်းကို) ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် အလုံးစုံသော အရပ်ဆယ်မျက်နှာတို့၌ မြင်းဝင်း၌ မြင်းကိုစိုင်းနှင်သကဲ့သို့ ပြန့်၍လည်း စိုင်းနှင်သကဲ့သို့ မေတ္တာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ကို စိုင်းလည်း စိုင်းနှင်၏ ပြန့်၍လည်း စိုင်းနှင်၏။ ဤကား ပုဒ်အဖွင့်တည်း။ (တိရိယံ-ဟူသော) ဤတိုင်အောင် စကားအစဉ်ဖြင့် **တ**ခုတခုသော အရပ်မျက်နှာကို သိမ်းဆည်း၍ အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (ဩဒိသ)မေတ္တာဖြန့်ပုံကို ပြပေသည်။

သဗ္ဗမိ-အစရှိသော စကားကိုမူ အပိုင်းအခြားမရှိသော အားဖြင့် (အနောဓိသ)မေတ္တာဖြန့်ပုံကို ပြခြင်းငှါ မိန့်ဆိုပေ(အပ်)ပေသည်။ ထိုစကားရပ်၌ သဗ္ဗမိ-ဟူသည်ကား အလုံးစုံ(သော အရပ်မျက်နှာ)၌။ သဗ္ဗတ္တတာယ-ဟူသည်ကား အယုတ် အလတ် အမြတ် မိတ်ဆွေ ရန်သူ အလယ်အလတ် ပုဂ္ဂိုလ် စသည် အပြားရှိကုန်သော အလုံးစုံ(သော သတ္တဝါ)တို့၌ [၃၀၂] မိမိကိုယ်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ "ဤသူသည် တပါးသော သတ္တဝါတည်း"ဟု ခွဲခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ မိမိနှင့်တူညီသည်၏အဖြစ်ဖြင့်ဟူ၍ ဆိုလို၏။ တနည်းကား သဗ္ဗတ္တတာယ-ဟူသောပုဒ်ဖြင့် "အနည်းငယ်မျှသော်လည်း အပြင်ပသို့ မပို့လွှင့်စေမူ၍ အလုံးစုံသော စိတ်အဖို့ဖြင့်"ဟု ဆိုလို၏။ သဗ္ဗာဝန္တံ-ဟူသည်ကား အလုံးစုံသော သတ္တဝါရှိသော၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့နှင့်ယှဉ်သော-ဤကား အနက်။ လောကံ-ဟူသည်ကား သတ္တလောကကို။ ဆက်၍ရှင်း

မှတ်ချက်

၁– ပါဠိစာအုပ်တို့၌ ကော်-ဟု တပုဒ်တည်း ရှိသည်၊ ကေမော-ဟု ရှိသင့်သည် အားလျော်စွာ ဤ၌ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပြအံ့၊ ဝိပုလေန-ဤသို့ အစရှိသော ပရိယာယ်ပုဒ်တို့ကို ပြခြင်းကြောင့် အပိုင်းအခြားမရှိသော(အနောဓိသ)မေတ္တာဖြန့်ပုံကိုပြသောဤစကားရပ်၌ မေတ္တာသဟဂတေန-ဟူသောပုဒ်ကို တဖန်ထပ်၍ မိန့်ဆို (အပ်) ပေသည်။ တနည်းအားဖြင့် ရှင်းပြရလျှင် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် (သြဓိသ) မေတ္တာဖြန့်ပုံကို ပြရာ၌ကဲ့သို့ ဤအနောဓိသမေတ္တာဖြန့်ပုံကို ပြရာ၌ တထာ-သဒ္ဒါကို ၎င်း ဣတိ-သဒ္ဒါကိုဝင်း တဖန်ထပ်၍ မဟောခဲ့ပေ၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာသဟ-ဂတေန စေတသာ-ဟု တဖန်ထပ်၍ဟော(အပ်)ပေသည်။တနည်းသော်ကား နိဂုံးချုပ်သည့်အလိုအားဖြင့် ထိုစကားကို မိန့်ဆို(အပ်) ပေသည်။ ဝိပုလေန ဟူသော ဤပုဒ်၌ ဖြန့်ခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ပြန့်ပြောခြင်းကို မှတ်အပ်၏။ ရူပဘုံ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဤမေတ္တာစျာန်သည် မဟဂ္ဂုတ်မည်ပေ၏။ လေ့လာကျေပြွန်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း, အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခြား မရှိသော သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဝင်း အပွမာဏ မည်ပေ၏။ ဗျာပါဒ-ဒေါသဟူသော ရန်သူကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အဝေရမည်ပေ၏။ ဒေါမနဿကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အဗျာပဇ္ဈမည်ပေ၏၊ စိတ်ဆင်းရဲ မရှိ-ဟု ဆိုလို၏။ ယခုဆိုခဲ့သော စကားသည် မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ-အစရှိသော နည်းဖြင့် ဟောထားသော အမျိုးမျိုး အထွေထွေ ပြုခြင်း မေတ္တာပွါးခြင်း၏ အနက်ပေတည်း။

၂၅၅။ ဆက်၍ရှင်းပြဦးအံ့—ယခုပြခဲ့သော အမျိုးမျိုး အထွေထွေ မေတ္တာပွါးခြင်းသည် အပွနာသို့ရောက်သည့်စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ ပြီးစီးပြည့်စုံသကဲ့သို့ ထို့အတူ[1]—

မှတ်ချက်

၁—ထို့အတူ....ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော အမျိုးမျိုးအထွေထွေ မေတ္တာ ပွါးခြင်းသည်လည်း-စသည်နှင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

"ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသော အားဖြင့် ဖြန့်သော (အနောဓိသ) မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဖြစ်၏၊ ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော(ဩဓိသ) မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဖြစ်၏၊ ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကိုဖြန့်သော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဖြစ်၏" ဟူ၍–

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော အမျိုးမျိုးအထေ့ထေ့ မေတ္တာပွါးခြင်းသည်လည်း အပွနာသို့ ရောက်သည့်စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားသာ ပြီးစီးပြည့်စုံသည်ဟု သိအပ်ပေသည်။

ထိုပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ (သဗ္ဗေ သတ္တာ) အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် (အဝေရာ)ရန်ကင်းကြပါစေ၊ (အဗျာပဇ္ဇာ) စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (အနီဃာ)ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ (သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တု) ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၁)။ (သဗ္ဗေ ပါဏာ) အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၂)။ (သဗ္ဗေ ဘူတာ) အလုံးစုံသော ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊(၃)။ (သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာ) အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ ။ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၄)။ (သဗ္ဗေ အတ္တဘावဝပရိယာပန္နာ) အလုံးစုံသော အတ္တဘောဘ၌ အတွင်းဝင်သူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ၊ စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၅) ဟူသော ဤငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော (အနောဓိသ)မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(သဗ္ဗာ ဣတ္ထိယော)အလုံးစုံသော ၊နန်းမတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊(၁)။ (သဗ္ဗေ ပုရိသာ) အလုံးစုံသောယောကျ်ားတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၂)။ (သဗ္ဗေ အရိယာ)အလုံးစုံသော အရိယာတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၃)။ (သဗ္ဗေ အနရိယာ) အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်တို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၄)။ (သဗ္ဗေ ဒေဝါ) အလုံးစုံသော နတ်တို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၅)။ (သဗ္ဗေ မနုဿာ) အလုံးစုံသော လူတို့သည် ရင်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၆)။ (သဗ္ဗေ ဝိနိပါတိကာ) အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံသားတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၇)ဟူသော ဤခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်သော (သြမိသ)မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို သိအပ်၏။

(ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ) အရှေ့မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ၊ (၁)။ (ပစ္ဆိမာယ ဒိသာယ) အနောက်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ (၂)။ (ဥတ္တရာယ ဒိသာယ)မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။(၃)။ (ဒက္ခိဏာယ ဒိသာယ) တောင်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။(၄)။ (ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ) အရှေ့တောင်အရပ်မျက်နှာ၌။ ပ။ (၅)။ (ပစ္ဆိမာယ အနုဒိသာယ) အနောက်မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။(၆)။[၃၀၃](ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ] အရှေ့မြောက်အရပ်မျက်နှာ၌။ ပ။ (၇)။ (ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ) အနောက်တောင်အရပ်မျက်နှာ၌။ ပ။ (၈)။ (ဟေဋ္ဌိမာယ ဒိသာယ) အောက်အရပ်မျက်နှာ၌။ ပ။ (၉)။ (ဥပရိမာယ ဒိသာယ) အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (သတ္တဝါရ ၁)

http://www.dhammadownload.com

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁)။ အနောက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အသက်ရှူသူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ပါဏဝါရ ၂)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည်။ပ။အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော ထင်ရှားဖြစ်သူတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ဘူတဝါရ ၃)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ။ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ပုဂ္ဂလဝါရ ၄)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အတ္တဘောဝ၌ အတ္တင်းဝင်သူတို့သည်။ပ။အထက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (အတ္တဘာဝပရိယာပန္နဝါရ ၅)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော မိန်းမတို့သည်။ ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ဣတ္ထိဝါရ ၆)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော ယောကျ်ားတို့သည်။ ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌။ ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ပုရိသဝါရ ၇)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အရိယာတို့သည်။ပ။အထက်အရပ်မျက်နှာ၌။ပ။ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (အရိယဝါရ ၈)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်တို့သည် ။ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ ။ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (အနရိယဝါရ ၉)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော နတ်တို့သည် ။ပ၊ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ ။ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (ဒေဝဝါရ ၁၀)

http://www.dhammadownload.com

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော လူတို့သည် ။ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ ။ပ။ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀)။ (မနုဿဝါရ ၁၁)

အရ္ဓေအရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံသားတို့သည် ။ပ။ အထက်အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော အပါယ်ဘုံသားတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ၊ စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ၊ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေ(၁၀) (ဝိနိပါတိကဝါရ ၁၂) ဟူသော ဤဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်သော မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို သိအပ်၏။

၂၅၆။ (မေတ္တာပွါးပုံကိုပြသော သဗ္ဗေ သတ္တာ-အစရှိသော)ထိုစကားရပ်၌ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံ-ဟူသော ဤစကားသည် အကြွင်းမဲ့ သိမ်းယူသော စကားပေတည်း။ သတ္တာ-သတ္တဝါတို့-ဟူရာ၌ ရုပ်အစရှိသော ခန္ဓာတို့၌ လိုချင်တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂဖြင့် ငြိကပ်ကြ တွယ်တာကြသောကြောင့် သတ္တာ-သတ္တဝါတို့ မည်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏-မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်ပါ စကားကို ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်။

"(ရဟန်းအိုကြီး)ရာဓ ရုပ်၌ အကြင်လိုချင်ခြင်းသည် အကြင်တပ်မက်ခြင်းသည် အကြင် နှစ်သက်ခြင်းသည် အကြင် ဆာလောင်ခြင်း တဏှာသည် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်၌ ထိုတဏှာဖြင့် ငြိကပ်တွယ်တာတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ဝေဒနာ၌....သညာ၌....သင်္ခါရတို့၌....ဝိညာဏ်၌အကြင် လိုချင်ခြင်းသည်...အကြင် ဆာလောင်ခြင်း တဏှာသည် ရှိ၏၊ ထိုဝိညာဏ်၌ ထိုတဏှာဖြင့် ငြိကပ် တွယ်တာတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏"ဟူ၍ပင်တည်း။

ဆက်၍ရှင်းပြဦးအုံ - ဤသတ္တဝါဟူသော ဝေါဟာရသည် တပ်မက်မှုရာဂကင်းသော ရဟန္တာတို့၌လည်း အတင်ရှိ၏ အတွင်ရှိ၏သဒ္ဒါ အလို

http://www.dhammadownload.com

အားဖြင့် [1] ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း၊ တာလဝဏ္ဏ-ထန်းရွက်ယပ်ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဝါးနှီးဖြင့် လုပ်ထားသော ယပ်အထူးဌ ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်တည်း။ သဒ္ဒါဆရာတို့သည်ကား အနက်ကို မစိစစ်မူ၍ ဤသတ္တ-သတ္တဝါဟူသော အမည်ကို အမည်မျှသာဟူ၍ အလိုရှိကုန်၏။ အနက်ကို စိစစ်သော ဆရာတို့သည်လည်း သတ္တဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါမည်သည်ဟု [2] အလိုရှိကုန်၏။

မှတ်ချက်

၁–ပုံသဏ္ဌာန်/စသည် တူသဖြင့် တင်စား၍ ခေါ်သော အမည်သည် အတင်ရှင်ဌ မည်၏၊ ဝါးနှီးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ယပ်ကို တာလဝဏ္ဏ-ထန်းရွက်ယပ်ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ပင်။ ရာဂရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း ခန္ဓာငါးပါး ရှိသည်၊ ရာဂကင်းသော ရဟန္တာတို့၌လည်း ခန္ဓာငါပါး ရှိသည်၊ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါး ရှိပုံချင်းတူသောကြောင့် ရဟန္တာတို့ကိုလည်း အတင်ရှင်ဌအားဖြင့် သတ္တ-သတ္တဝါဟု ခေါ်သည်။ ထိုပြင် ခေါ်ဝေါ်နေကျဖြစ်၍ တွင်နေသော အမည်သည် အတွင်ရှင်ဌ မည်၏၊ သင်ကြားပြသပေးသောသူကို ဆရာဟု ခေါ်ကြ၏၊ ထိုသူသည် သင်ကြားပြသမှုမှ ရပ်စဲ၍ နေငြားသော်လည်း ထိုသူကို ဆရာဟု ခေါ်တွင်နေခြင်းမျိုးပင်တည်း။ သတ္တဟူသော ဤဝေါဟာရသည်လည်း ရာဂရှိစဉ်က ခေါ်တွင်နေသောကြောင့် ရာဂကင်းသော ရဟန္တာတို့၌လည်း သတ္တ-သတ္တဝါဟူ၍ပင် ခေါ်တွင်မြဲ ခေါ်တွင်နေလေသည်၊ အတွင်ရှင်ဌအားဖြင့် ခေါ်ဆိုရခြင်းပေတည်း။

၂–သတ္တဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်-ဟူရာ၌ ဗုဒ္ဓခေါ် အသိဉာဏ်သည်ရင်း လွှဲလ ဝိရိယသည်ရင်း ဥသ္မာခေါ် အပူဌေ တေဇောသည်ရင်း သတ္တဂုဏ် မည်၏၊ ထို သတ္တဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် သတ္တ-သတ္တဝါ မည်ကုန်၏၊ ဥပမာ ညှိသော အဆင်းဂုဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ပုဆိုးကို အညှိဟု ခေါ်ဆိုအပ်သကဲ့သို့ပေတည်း။ (ဋီကာ) သက္ကတ၌ သတ္တ, ပါဠိ၌ သတ္တ, မြန်မာ၌ သတ္တဝါ-ဤ အမည်တို့သည် အရတူပင် ဖြစ်သည်။ ဤအလိုအားဖြင့် ဂုဏ္ဏ-ပစာဟု ဆိုရာ ရောက်၏။

http://www.dhammadownload.com

အသက်ရှူတာသောကြောင့် ပါဏ မည်ကုန်၏။ ထွက်သက် ဝင်သက် နှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဘူတ မည်ကုန်၏။ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း အသစ်ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။ ငရဲကို ပုံ-ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုငရဲသို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလ-ပုဂ္ဂိုလ်မည်ကုန်၏[1]။ ကိုယ်ကို သို့မဟုတ် ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းကို (အတ္တဟု ထင်မှတ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) အတ္တဘာဝ-အတ္တဘောဟု ခေါ်သည်၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?ဟူမူ ထိုခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းကိုစွဲ၍ ပညတ်မျှ ဖြစ်သင့်သောကြောင့်ပေတည်း။ ထိုအတ္တဘာဝ–အတ္တဘောဌ် ပရိယာပန္နဖြစ်သောကြောင့် အတ္တဘာဝပရိယာပန္နမည်ကုန်၏။ ပရိယာပန္နာ ဟူသည်ကား ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည် အတွင်းဝင်ကုန်သည်ဟု အနက်ရ၏။

[၃၀၄] ဆက်၍ရှင်းပြဦးအုံ - သတ္တသဒ္ဒါကဲ့သို့ပင် ထို့အတူ ကြွင်းသော ပါဏ-အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း ရှင်ဦးအစွမ်းအားဖြင့် တင်၍ ဤသဒ္ဒါ အားလုံးတို့သည် သတ္တဝါအားလုံးကို ဟောသည့် ဝေဝုစ် ပရိယာယ် စကား

မှတ်ချက်

[1] – ပုံ-ငရဲသို့+ဂလ - ရောက်တတ်သည်=ပုဂ္ဂလ – ငရဲသို့ ရောက်တတ်သူ–ငရဲကျတတ်သူ-ဟု တိုက်ရိုက်အားဖြင့် အနက်ရ၏။ သို့သော်လည်း သတ္တဝါဟူသမျှကိုပင် ပုဂ္ဂလ-ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ ဋီကာဌ်ကား "ပူရဏ-ပြည့်စေတတ်သောကြောင့်ဝင်း, ဂလန-လျှောကျတတ်သောကြောင့်ဝင်း ပုဂ္ဂလ မည်ကုန်၏ဟု သဒ္ဒါဆရာတို့ကို ဆိုကြ၏။ ချဲ့ပြအုံ-သတ္တဝါတို့သည် ဘဝသစ်ဌ် ဖြစ်ကုန်လတ်သော် ထိုထို သတ္တဝါအပေါင်းကို ပြည့်စေကုန်သကဲ့သို့ ရှိကြ၏။ ခပ်သိမ်းသော အခိုက်အတန့်ဌ် သေလျက် ကျတတ်ကြသောကြောင့် လျှောကျစုတေတတ်ကုန်၏-ဤကား ပူရ+ဂလ=ပု+ဂလတို့၏ အနက်ပေတည်း" ဟု တနည်း ဖွင့်ပြထား၏။ ထို အလိုအားဖြင့် ပူရ-ပု-ပြည့်စေတတ်သည်+ဂလ-လျှောကျတတ်သည်=ပုဂ္ဂလ-ပြည့်စေတတ် လျှောကျတတ်သူ-ဟု ဆိုရာ၏။ ဤ အဆိုသည် သတ္တဝါ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

လှယ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏။ သတ္တဝါအားလုံးကို ဟောသည့် ဝေဝုစ် ပရိယာယ် စကားလှယ်ဖြစ်ကြသော ဇန္တု, ဇီဝ အစရှိသော အခြားသဒ္ဒါတို့လည်း ရှိကြသေး၏၊ သို့သော်လည်း ထင်ရှားသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဤငါးပုဒ်တို့ကိုသာ ယူ၍ "ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်သော(အနောဓိသ)မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိဖြစ်သည်" ဟူ၍ ဟောထားပေသည်။

အကြင်ဆရာတို့သည်ကား သတ္တ ပါဏ စသော သဒ္ဒါတို့၏ ထူးခြားခြင်းသည် သက်သက်သဒ္ဒါမျှဖြင့်သာဟူ၍ မယူလိုကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား အနက်အရအားဖြင့်လည်း ထူးခြားခြင်းကို ယူလိုကုန်ရာ၏။ ထိုဆရာတို့၏ (အလိုအားဖြင့်)အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်းသည် ဆန့်ကျင်၏[1]။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ အနက်အရပါ ကွဲပြားသောအနက်ကို မယူမူ၍ ဤငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့တွင် တပါးပါး၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောအားဖြင့်(အနောဓိသ)မေတ္တာကို ဖြန့်အပ်ပေသည်။

၅၂၈-သွယ်မေတ္တာ ရေတွက်ပုံ

၂၅၇။ ဤသို့ဖြန့်ရာ၌လည်း[2] အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ ဟူသော ဤ မေတ္တာဖြန့်ခြင်းသည် တခုသော အပွနာ ပေ

မှတ်ချက်

၁–သတ္တ အရ တပ်မက်မှု-ရာဂရှိသူတို့ကိုသာ ယူလျှင် ရာဂကင်းသော ရဟန္တာတို့ ကျန်နေသောကြောင့်ရင်း၊ ပါဏ အရ အသက်ရှူသူတို့ကိုသာ ယူလျှင် အသက်မရှူသော ဗြဟ္မာတို့ ကျန်နေသောကြောင့်ရင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် သတ္တဝါ အားလုံးသို့ မရောက်သောကြောင့် အပိုင်းအခြား မရှိသောအားဖြင့် သတ္တဝါအားလုံးကို မေတ္တာဖြန့်ခြင်း မဖြစ်ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဤသို့ ဖြန့်ရာ၌လည်း....ထိုထို ထင်ရှားသောပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာကို ဖြန့်အပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တည်း[1]။ (အဗျာပဇ္ဈာ)စိတ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေဟူသော ဤဖြန့်ခြင်းသည် တခုသော အပွနာပေတည်း။ အဗျာပဇ္ဈာ ဟူသည်ကား ဗျာပာဒ ခေါ်သော နှိပ်စက်တတ်သည့်(စိတ်)ဆင်းရဲကင်းကုန်သည်[2](ဟု ဆိုလို၏)။ (အနီဃာ) ကိုယ်ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ ဟူသော ဤဖြန့်ခြင်းသည် တခုသော အပွနာ ပေတည်း။ အနီဃာ ဟူသည်ကား (နိဒ္ဒုက္ခာ) (ကိုယ်) ဆင်းရဲကင်းကုန် သည်[3](ဟု ဆိုလို၏)။ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံ၍ မိမိကိုယ်ကို ရွက်ဆောင်နိုင် ကြပါစေ ဟူသော ဤ ဖြန့်ခြင်းသည် တခုသော အပွနာပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤလေးပုဒ်တို့တွင်လည်း အကြင် အကြင် ပုဒ်သည် ထင်ရှား၏၊ ထိုထို ထင်ရှားသောပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာကို ဖြန့်အပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် အစရှိသော) ငါးပါး သော အခြင်းအရာတို့၌(ရန်ကင်းကြပါစေ အစရှိသော)လေးပါး လေးပါး

မှတ်ချက်

၁–ဤသို့ ဖြန့်လျက်လည်း မေတ္တာစျာန်တပါး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။

၂–ဗျာပာဒရဟိတာ-ဟူသော ပါဠိမှန်ကို ယူ၍ ပြန်သည်။ သီမူ ဋီကာ၌ ဗျာပာဒရဟိတာတိ ဒေါမနဿ ဗျာပာဒရဟိတာ-ဟု ပါဠိမှန် ရှိ၏။ ဗျာပာဒ-နှင့် ဗျာပဇ္ဈ ၂-ပုဒ်လုံး ဆင်းရဲဟောချည်းပင်။ ဤ အရာ၌ကား ဒေါမနဿ-ဟူသော ဗျာပာဒမှ ကင်းကုန်သည်-ဟု ဋီကာ၌ ဖွင့်ပြသော ကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းသည်ကိုသာ ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် (စိတ်) ဆင်းရဲ ကင်းကုန်သည်-ဟု (စိတ်) ဖြင့် အထူးပြု၍ ပြန်ထားသည်။ဗျာပာဒ ဗျာပဇ္ဈ-ပုဒ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကို အကျယ်သိလိုလျှင် မဟာဋီကာ နိဿယ ဒုတိယတွဲ နှာ ၃၂၉၊ ၃၃၄ ၌ အောက်ခြေ မှတ်ချက်များကို ကြည့်ပါ။

၃–ဤဃ-နှင့် ဒုက္ခပုဒ်တို့သည် ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲ ၂-မျိုးလုံးကို ဟော၏။ သို့သော်လည်း စိတ်ဆင်းရဲ ကင်းစေရန် ဖြန့်သော အဗျာပဇ္ဈာ-ပုဒ်နှင့် ယှဉ်တွဲလျက်ပြသော အရာဖြစ်သောကြောင့် ဤအရာ၌ ကြွင်းသော ကိုယ် ဆင်းရဲကိုသာ ရည်သည်ဟု ယူရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

သော အပွနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် (အနောဓိသ) အပိုင်းအခြားမရှိသော အားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ အပွနာ ၂၀-ဖြစ်ကုန်၏။

(ဩဓိသ) အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ကား (အလုံးစုံသော မိန်းမ တို့သည် အစရှိသော) ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့၌ လေးပါး လေးပါး သော အပွနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပွနာ ၂၈-ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ ဆက် ဦးအုံ - ဤအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ မိန်းမတို့သည်, ယောကျ်ားတို့ သည် ဟူသော ၂-ပုဒ်ကို လိုင်၏အစွမ်းအားဖြင့် ဟော (အပ်) ပေသည်။ အရိယာတို့သည် အရိယာမဟုတ်သူတို့သည် ဟူသော ၂-ပုဒ်ကို အရိယာနှင့် ပုထုဇဉ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် (ဟောအပ်ပေသည်)။ နတ်တို့သည်, လူတို့ သည်, ဝိနိပါတိကအပါယ်ဘုံသားတို့သည် ဟူသော ၃-ပုဒ်ကို ကပ်၍ဖြစ်ခြင်း ပဋ္ဌိသန္ဓေ၏ အစွမ်းအားဖြင့် (ဟောအပ်ပေသည်)။

အရပ်မျက်နှာအားဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ကား "အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ အလုံးစုံ သော သတ္တဝါတို့သည်" ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် တခု တခုသော အရပ် မျက်နှာ၌ နှစ်ဆယ် နှစ်ဆယ်ပြု၍ နှစ်ရာ (၂၀၀) ဖြစ်ကုန်၏။ "အရှေ့အရပ် မျက်နှာ၌ အလုံးစုံသော မိန်းမတို့သည်" ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် တခု တခုသော အရပ်မျက်နှာ၌ နှစ်ဆဲ့ရှစ် နှစ်ဆဲ့ရှစ်တို့ကိုပြု၍ နှစ်ရာ့ရှစ်ဆယ် (၂၈၀) ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့အားဖြင့် အပွနာလေးရာ့ရှစ်ဆယ် (၄၈၀) ဖြစ်ကုန် ၏။ (အနောဓိသ ၂၀၊ ဩဓိသ ၂၈၊ ဤအရပ်မျက်နှာဖြင့် ဖြန့်ရာ၌ ၄၈၀-ဟူ သော) ဤအပြားအားဖြင့် ပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ ဟောထားသော အပွနာအလုံး စုံတို့သည် ငါးရာ့နှစ်ဆဲ့ရှစ် (၅၂၈) ပါး ဖြစ်ကုန်၏။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

မေတ္တာ၏ အာနိသင်အကျိုး ၁၁-ပါး

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ငါးရာ့နှစ်ဆယ်ရှစ် (၅၂၈) သွယ်သော အပွနာ တို့တွင် အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော အပွနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် မေတ္တာ

http://www.dhammadownload.com

စေတောဝိမုတ္တိကို ပွါးစေ၍ ဤယောဂါဝစရ(ယောဂီ)ပုဂ္ဂိုလ်သည် ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏-အစရှိသောနည်းဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်ကုန်)သော ၁၁-ပါးသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကို ရပေ၏။

[၃၀၅] ၂၅၈။ ထိုတွင် **ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏**-ဟူသည်ကား (မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို ရသူမှ) ကြွင်းကုန်သော အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် [1] တပြောင်းပြန်ပြန် လူးလိမ့်ကုန်လျက် ဃူရူး ဃူရူး-ဟု ရှူ၍ရှိုက်သံမြည်စေကုန်လျက် (ဝါ-ဟောက်ကုန်လျက်) ဆင်းရဲစွာ အိပ်ရကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဆင်းရဲစွာ မအိပ်ရမူ၍ ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏။ အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်နေသော်လည်း သမာပတ်ဝင်စားနေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေ၏။ (၁)

ချမ်းသာစွာ နိုးရ၏-ဟူသည်ကား အခြားသူတို့သည် ညည်းတွားကုန်လျက် ကိုယ်လက်တို့ကို ပစ်ခွဲကုန်လျက် လူးလိမ့်ကုန်လျက် ဆင်းရဲစွာ နိုးရကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဆင်းရဲစွာ မနိုးမူ၍ ပဒုမ္မာကြာပန်း ပွင့်လာသကဲ့သို့ ကိုယ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိပဲ ချမ်းသာစွာ နိုးရပေ၏။ (၂)

ယုတ်ညံ့သော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်ရ-ဟူသည်ကား အိပ်မက်ကို မြင်သော်လည်း အိပ်မက်ကောင်းကိုသာ မြင်၏။ စေတီတော်ကို ရှိခိုးနေသကဲ့သို့ ဝင်း ပူဇော်ခြင်းကို ပြုနေသကဲ့သို့ဝင်း တရားကို နာနေသကဲ့သို့ဝင်း မြင်မက်၏။ အခြားသူတို့သည် မိမိကို ခိုးသူ လူဆိုးတို့က ဝိုင်းရံထား

မှတ်ချက်

၁–ကြွင်းသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ဟူသည်မှာ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို မရသော သူတို့ပေတည်း-ဟု ဖွင့်ပြသော ဋီကာနှင့်အညီ ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသည်ကို ပွါးမျှားသော သူတို့သည်ဝင်း၊ အခြားစျာန်ကို ရသောသူတို့သည်ဝင်း ချမ်းသာစွာ အိပ်ရခြင်း အာနိသင်ကို ရသင့်သည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဘာဝနာ ပွါးခြင်းမရှိသော သူတို့ကိုသာလျှင် ယူသင့်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

သက့ဲသို့ၢင်း ကျား စသော သားရဲတို့၏ အနှိပ်စက်ခံနေရသက့ဲသို့ၢင်း ကမ်းပါးပြတ်၌ ကျသွားသက့ဲသို့ၢင်း မြင်မက်ကုန်သက့ဲသို့ ထို့အတူ ယုတ်ညံ့သော အိပ်မက်ဆိုးကို မမြင်မက်ရပေ။ (၃)

လူတို့က ချစ်သည်-ဟူသည်ကား (လည်၌ စွပ်၍) ရင်၌ တွဲလွဲကျနေသော ပုလဲသွယ်ကဲ့သို့ၢင်း ဦးခေါင်း၌ ပန်ဆင်ထားသော ပန်းကုံးကဲ့သို့ၢင်း လူတို့က ချစ်ခင်မြတ်နိုးပေ၏။ (၄)

နတ်တို့က ချစ်သည်-ဟူသည်ကား လူတို့က ချစ်သက့ဲသို့ပင် နတ်တို့က လည်း ချစ်ပေ၏၊ ဝိသာခမည်သော မထေရ်ကဲ့သို့ပေတည်း။

ထိုဝိသာခမထေရ်သည် (ရဟန်းမပြုမီက) ပါဠလိပုတ်မြို့၌ သူကြွယ်တဦးဖြစ်သတတ်။ ထိုဝိသာခသူကြွယ်သည် ထိုပါဠလိပုတ်မြို့၌ နေစဉ်ပင် "သီဟိုဠ်ကျွန်းသည် စေတီတော်အစဉ်ဖြင့် တန်းဆာဆင်သက့ဲသို့ ရှိသတတ်၊ သက်နှံ့ရောင်ဖြင့် တောက်ပလျက် ရှိသတတ်၊ ထိုသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ အလိုရှိရာရာ အရပ်မှာပင် ထိုင်နေရန် အိပ်နေရန် ဖြစ်နိုင်သတတ်၊ လျောက်ပတ်သော ဥတု လျောက်ပတ်သောကျောင်း လျောက်ပတ်သောပုဂ္ဂိုလ် လျောက်ပတ်သော တရားနာခြင်းဟူသော သပ္ပါယ အလုံးစုံကို ထိုကျွန်း၌ ရလွယ်သတတ်''ဟူ၍ သတင်းကြားရလေသည်။

ထိုဝိသာခသူကြွယ်သည် မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာအစုကို သားမယားအား အပ်နှင်းခဲ့ပြီးလျှင် ပုဆိုးအစွန်း၌ ထုပ်ဖွဲ့ထားသော အသပြာတခုသာ ပါသည်ဖြစ်၍ အိမ်မှ ထွက်ခဲ့လေသည်၊ ပင်လယ်ကမ်းခြေ သင်္ဘောဆိပ် အရပ်သို့ ရောက်သောအခါ သင်္ဘောကို ငှံ့လျက် တလမ္ဘ နေရ၏။ ထိုသို့ နေစဉ် ဝိသာခသူကြွယ်သည် ရောင်းဝယ်မှု၌ ကျွမ်းကျင်သောကြောင့် ဤအရပ်မှ ပစ္စည်းကို ဝယ်ယူပြီးလျှင် ထိုအရပ်၌ ရောင်းလျက် တရားနှင့် ယှဉ်သော ကုန်သွယ်ခြင်းဖြင့် ထိုတလအတွင်း၌ပင် ဌေတထောင် စုမိလေ

http://www.dhammadownload.com

သည်။ ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်း မဟာဝိဟာရ ကျောင်းတိုက်သို့ လာ ရောက်၍ ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို တောင်းလေသည်။

[၃၀၆] ထိုဝိသာခသူကြွယ်ကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးရန် သိမ်သို့ ခေါ်သွားသောအခါ သူ၏ခါးပိုက်ကြားမှ ထိုင်ငွေတထောင်အိတ်သည် မြေသို့ ကျသွားလေ၏။ "ဤအရာကား အဘယ်နည်း" ဟု မေးလတ်သော် "အသ ပြာငွေ တထောင်ပါဘုရား" ဟု လျှောက်၏။ "ဥပါသကာ ရှင်ရဟန်းဖြစ် သောကာလမှ စ၍ စီမံရန်မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ယခုပင် ဤငွေကို စီမံပါလော့" ဟု သံဃာက ဆိုသောအခါ "ဝိသာခ၏ ရှင်ရဟန်းပြုရာဌာနသို့ လာကြသော သူတို့သည် အချည်းအနှီးသော လက်ရှိကာ ပြန်မသွားကြရပါစေလင့်" ဟု ဆိုလျက် ငွေထုပ်ကိုဖြေ၍ သိမ်တန်ဆောင်းဝန်း မြေပြင်၌ ဖြန့်ကြဲပြီးလျှင် ရှင်ပြု၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။

ထိုဝိသာခရဟန်းသည် ငါးဝါရ၍ ဒွေမာတိကာကို ကျေပြွန်အောင် လေ့လာပြီးလျှင် ပဝါရဏာပြုပြီး၍ မိမိနှင့်သင့်လျော်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူပြီးလျှင် တခုတခုသော ကျောင်း၌ လေးလတို့ကို ကန့်သတ်၍ အညီ အမျှဖြစ်သော နေခြင်းဖြင့် နေလျက် လှည့်လည်နေလေသည်။ ဤသို့ လှည့်လည်နေသော—

> ဝိသာခမထေရ်သည် မိမိ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ရှာမှီးကာ တော အကြား၌ တည်လျက် ခြသေ့ဟောက်သကဲ့သို့ ကြုံးဝါးကာ ဤ အကြောင်းအရာကို မြွက်ဆိုလေသည် —
>
> "အကြင်မျှသောကာလမှစ၍ ရဟန်း ဖြစ်ခဲ့၏၊ အကြင်မျှသော ကာလဖြင့် ဤတောအလယ်သို့ ရောက်လာ၏၊ ဤကာလအတွင်း၌ ချုတ်ချောသော အကျင့်မည်သည် မရှိပေ၊ အရှင်ဝိသာခ သင် ရထားသော ဂုဏ်ကျေးဇူး လာဘ်တို့သည် သြော် ကြီးကျယ် မြင့်မြတ်ပါပေကုန်စွတကား" ဟူ၍ပင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ထိုဝိသာခမထေရ်သည် စိတ္တလတောင် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားလတ်သော် လမ်းနှစ်ခွသို့ ရောက်လတ်၍ "ဤဘက်လမ်းသည် သွားသင့်သည့်လမ်းလေလော၊ သို့မဟုတ် ဤဘက်လမ်းလေလော"ဟု စဉ်းစားလျက် ရပ်တန့်နေ၏။ ထိုအခါ တောင်ဘက် စိုးအုပ်နေသော နတ်သည် လက်ကိုဆန့်တန်း၍ "ဤသည်ကားလမ်းတည်း"ဟု ဆိုကာ ထိုဝိသာခမထေရ်အား ညွှန်ပြလေသည်။ ထိုဝိသာခမထေရ်သည် စိတ္တလတောင် ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်၍ ထိုကျောင်းတိုက်ခွဲ လေးလပတ်လုံး နေပြီးလျှင် "မိုးသောက်ထ အခါခွဲ သွားတော့မည်"ဟု ကြုံစည်ကာ လျှောင်းစက်နေလေ၏။ စကြီးဦး (မဏိလခေါ်) သပြေပင်ခွဲ စိုးအုပ်နေသော ရှက္ခစိုးနတ်သည် လှေကားပျဉ်ချပ်ခွဲထိုင်လျက် လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ငိုနေလေသည်။

"ဤငိုနေသူကား အဘယ်သူနည်း"ဟု မထေရ်ကမေး၏။ "အကျွန်ုပ်သည် သပြေပင်စောင့်နတ်ပါ အရှင်ဘုရား"ဟု လျှောက်၏၊ အဘယ့်ကြောင့် ငိုသနည်းဟု မေး၏။ အရှင်ဘုရားတို့၏ ကြွသွားမည်ကို အကြောင်းပြု၍ ငိုပါသည်-ဟု လျှောက်၏။ ဤအရပ်ခွဲ ငါနေခြင်းကြောင့် သင်တို့အား အဘယ်သို့သော ဂုဏ်အကျိုးကျေးဇူး ရှိပါသနည်း-ဟု မေး၏။ အရှင်ဘုရားတို့ ဤအရပ်ခွဲနေလျှင် နတ်တို့သည် အချင်းချင်း မေတ္တာကိုရကြပါသည်ဘုရား၊ ယခု အရှင်ဘုရားတို့ ကြွသွားလျှင် ထိုနတ်တို့သည် ခိုက်ရန်ကို ပြုကြပါလိမ့်မည်၊ ရှုန့်ရင်းကြမ်းကြုတ်သော စကားကိုလည်း ပြောဆိုကြပါလိမ့်မည်-ဟု လျှောက်၏။ ဝိသာခမထေရ်သည် "ဤအရပ်ခွဲ ငါနေလျှင် သင်တို့အား အကယ်၍ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းဖြစ်ပါမူ ကောင်းပါပြီ"ဟု ဆို၍ နောက်ထပ် လေးလပတ်လုံးလည်း ထိုအရပ်ခွဲ နေပြီးလျှင် တဖန် ရှေးနည်းတူပင် သွားရန် စိတ်ကူးကြုံစည်ပြန်၏။ နတ်သည်လည်း တဖန် ရှေးနည်းတူပင် လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ငိုနေပြန်လေသည်။ ဤနည်းပင်လျှင် ဝိသာခမထေရ်သည် ထိုအရပ်ခွဲပင်နေ၍ ထိုအရပ်ခွဲပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူ

http://www.dhammadownload.com

လေသည်။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသော ရဟန်းကို နတ်တို့က ချစ်ပေသည်။ (၅)

နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်-ဟူသည်ကား မိဘတို့သည် သားကို စောင့်ရှောက်ကုန်သကဲ့သို့ နတ်တို့က စောင့်ရှောက်ကြသည်။ (၆)

[၃၀၇] **မေတ္တာပွါးသူ၏(ကိုယ်၌)မီး အဆိပ် လက်နက် မကျရောက်နိုင်** ဟူသည်ကား မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသော သူ၏ကိုယ်၌ ဥတ္တရာမည်သော ဥပါသိကာ၏(ကိုယ်၌)(ဆီပူမလောင်သ)ကဲ့သို့ မီးသည်လည်း မကျရောက်-မလောင်ပေ၊ သံယုတ်နိကာယ်ဆောင် စူဠဒသိဝမထေရ်မှာကဲ့သို့ အဆိပ်သည်လည်း မကျရောက်-မသင့်နိုင်ပေ၊ သံကိစ္စသာမဏေ၏ (ကိုယ်မှာ)ကဲ့သို့ ဓားလက်နက်သည်လည်း မကျရောက်-မပြတ်နိုင်ပေ၊ မဝင်နိုင်-မစူးရှနိုင်ပေ၊ "မေတ္တာပွါးသူ၏ကိုယ်ကို မဖျက်ဆီးနိုင်"ဟု ဆိုလို၏။ ဤအရာ၌ သားငယ်ရှိသော မိခင်နွားမဝတ္ထုကိုလည်း ပြောဆိုကြ၏၊ (ပြောဆိုပုံမှာ)တကောင်သော မိခင်နွားမသည် သားငယ်နွားကလေးအား နို့ရည်အယဉ်ကို လှတ်လျက် နို့တိုက်လျက် ရပ်တည်နေလေ၏၊ မူဆိုးတယောက်သည် ထိုနွားမကို ထိုးအံ့ဟု လက်ကို နောက်သို့ပစ်နှဲ့၍ အရှိန်ယူကာ အရိုးရှည်နှင့် လှံကို ပစ်လွှတ်လိုက်၏၊ ထိုလှံသည် နွားမ၏ကိုယ်ကို ထိခိုက်၍ ထန်းရွက် ကဲ့သို့ ခွေလိပ်သွားလေသတတ်။ (ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်)ဥပစာရ၏ အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ အပွနာ၏အစွမ်းကြောင့်လည်း မဟုတ်၊ သားငယ်ဖြစ်သော နွားကလေး၌ အားကြီးသော ချစ်ခင်စိတ်ရှိခြင်း သက်သက်ကြောင့်သာ ဖြစ်ပေသည်။ မေတ္တာသည် ဤသို့ပင် ကြီးမားသော အာနုဘော်ရှိပေသည်။ (၇)

လျင်စွာ စိတ်တည်ကြည်၏-ဟူသည်ကား မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား စိတ်သည် လျင်စွာပင် တည်ကြည်၏၊ ထိုသို့ တည်ကြည်ခြင်း၏ နှောင့်နှေးခြင်းမည်သည် မရှိပေ။ (၈)

http://www.dhammadownload.com

မျက်နှာအဆင်းကြည်လင်၏-ဟူသည်ကား အညှာမှ ကြွေကျသော ထန်းသီးမှည့်ကဲ့သို့ ထိုမေတ္တာပွါးသူ၏ မျက်နှာသည် အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော အဆင်း ရှိပေ၏။ (၉)

မတွေ့ဝေပဲ သေရ၏-ဟူသည်ကား မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောသူမှာ တွေ့ဝေလျက် သေခြင်းမည်သည် မရှိ၊ အိပ်ပျော်သွားသကဲ့သို့ပင် တွေ့ဝေခြင်း မရှိပဲသာလျှင် သေရ၏။ (၁၀)

အထက်မဂ်ဖိုလ် တရားကို ထိုးထွင်း၍ မသိလတ် မရလတ်သော်-ဟူသည်ကား မေတ္တာသမာပတ်မှ အထက်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်လတ်သော် ဤလူ့ဘဝမှ စုတေ၍ အိပ်ပျော်နေရာမှ နိုးသောသူကဲ့သို့ ပြဟ္မာ့လောကဌ ဖြစ်ရ၏။ (၁၁) ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဤစကားသည် မေတ္တာဘာဝနာ၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

၂-ကရုဏာပွါးပုံ အဖွင့်

၂၅၉။ ကရုဏာကို ပွါးစေလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သနားခြင်း ကရုဏာ ကင်းမဲ့ခြင်း၌ အပြစ်ကိုရှု၊ သနားခြင်းကရုဏာ၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုရှု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ကရုဏာဘာဝနာကို အားထုတ်အပ်၏။ ထိုကရုဏာ ဘာဝနာကို အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ရှေးဦးစွာ ချစ်အပ်သော (ပိယ)ပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၌ အားမထုတ်အပ်သေး။ မှန်ပေ၏-ချစ်အပ်သော သူသည် ချစ်အပ်သူ အရာ၌သာလျှင် တည်၏[1]၊ အလွန်ချစ်သောသူငယ်ချင်း

မှတ်ချက်

၁–ချစ်အပ်သောသူကို ကရုဏာပွါးရန် သနားရန် အားထုတ်သောသူအား ချစ်အပ်သူ၏ အပြစ်သည် ရှေးဦးအစ၌ မကင်းနိုင်၊ ချစ်အပ်သူ၏အပြစ်

http://www.dhammadownload.com

သည် အလွန်ချစ်သော သူငယ်ချင်းအရာ၌သာလျှင် တည်၏၊ အလယ်အလတ် ဖြစ်သူသည် အလယ်အလတ်အရာ၌သာလျှင် တည်၏။ မချစ်အပ်သောသူသည် မချစ်အပ်သောသူ အရာ၌သာလျှင် တည်၏၊ ရန်သူသည် ရန်သူအရာ၌သာလျှင် တည်၏။ လိင်အသွင် ကွဲပြားသူ သေလေသူတို့သည် ကရုဏာ၏ နယ်ပယ်မဟုတ်သည်သာ။ စင်စစ်သော်ကား—

> "ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် ကရုဏာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တခုသော အရပ်ကို ဖြန့်၍ နေသနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသော မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေ ရှိနေသော[1] ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် သနားကရုဏာ သက်ရာသကဲ့သို့ [၃၀၈] ထို့အတူပင် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို သနားခြင်း ကရုဏာဖြင့် ဖြန့်၏"ဟု

အဘိဓမ္မာ ဝိဘင်းပါဠိ၌ ဟောထားသောကြောင့် အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာ အလွန်ဆင်းရဲခြင်းသို့ရောက်၍ သနားထိုက်သည့်သဘောရှိသော(ဝါ-သနားစရာကောင်းသော) ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသော မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေရှိနေသော ခိုကိုးရာမဲ့ အထီးကျန်သော ယောကျ်ားသည် အစာ

မှတ်ချက်

> မကင်းလျှင် ကရုဏာကို ပွါးစေခြင်းသည် အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် "ချစ်အပ်သူ၏ အရာ၌သာလျှင် တည်၏-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ) ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သိရန်လည်း ထိုဋီကာ၌ ညွှန်ပြထားသည်။
>
> ၁—ဒုရူပေတံ-၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ဤ၌ မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေ-ဟူသည်မှာ မျက်မြင်အဘ၊ဖြင့် မကောင်းသော အခြေအနေကိုဂင်း, မကောင်းမှု ဒုစရိုက်တို့ကိုဂင်း ယူရာ၏။ ဋီကာ၌ ကာ့ယဒုစရိုက် စသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံသူကို ဒုရူပေတ-ဟု ဖွင့်ပြ၏။

http://www.dhammadownload.com

အာဟာရပြတ်လျက် တောင်းခံခွက်ကို ရွှေ့၍ ချထားလျက် ခိုကိုးရာမဲ့သူ တို့၏နေရာဇရပ်၌ ထိုင်နေသည်ကိုငင်း, နှုန်းစွဲကပ်သော လက်ခြေတို့မှ ပိုး လောက်များ ထွက်ကျလျက် နာကျင်ကိုက်ခဲသဖြင့် ညည်းတွားမြည်တမ်း နေသည်ကိုငင်း ကြည့်ရှုရ တွေ့မြင်ရပြီးလျှင် "ဤသတ္တဝါသည် ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်နေရှာလေစ့၊ ဤဆင်းရဲမှ လွတ်ပါမူ ကောင်းလေစ့"ဟု သနားခြင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထိုသို့သောပုဂ္ဂိုလ်ကို မမြင်တွေ့ရပါမူ ချမ်းသာ နေသူပင် ဖြစ်သော်လည်း မကောင်းမှုပြုလေ့ရှိသူ ဖြစ်လျှင် ထိုသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အသတ်ခံရမည့်သူနှင့် ဥပမာပြု၍ သနားခြင်းကရုဏာကို ဖြစ်စေ အပ်၏။

အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ-ခိုးထုပ်ခိုးထယ်နှင့်တကွ ဖမ်းမိလာသော ခိုးသူကို သတ်ကြလေ ဟု ချမှတ်လိုက်သောမင်း၏ အမိန့်ဖြင့် မင်းချင်းယောကျ်ား တို့သည် လက်ပြန်ကြိုး စသည်ဖြင့် ချည်နှောင်ကုန်၍ လမ်းလေးခွဆုံ လမ်းလေးခွဆုံ အရပ်၌ အချက်ပေါင်းတရာမက ရိုက်နှက်ကုန်လျက် သူသတ်ကုန်းသို့ ဆောင်ကုန်၏။ ထိုခိုးသူအား လူအများတို့က ခဲဘွယ် ဘောဇဉ်တို့ကိုငင်း ပန်းနံ့သာ နံ့သာပျောင်း ကွမ်းတို့ကိုငင်း ပေးကုန်၏။ ထိုခိုးသူသည် ထိုခဲဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို စားသောက်လျက် သုံးဆောင်ဖွယ် စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံသကဲ့သို့ သွားနေသော်လည်း ထိုခိုးသူကို "ဤသူသည် ချမ်းသာပေစ့ မျှားစွာသော သုံးဆောင်ဖွယ်စည်းစိမ်နှင့် ပြည့်စုံပေစ့"ဟူ၍ မည်သူကမျှ မထင်မှတ်ပေ၊ စင်စစ်အားဖြင့်မူ "ဤအကောင်သည် ယခုပင် သေရရှာတော့မည်၊ သူသည် ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း သေခြင်းနှင့် နီးကပ် နီးကပ်သွားလေတော့သည်"ဟူ၍သာ ဆင်ခြင်လျက် လူအပေါင်း က ထိုခိုးသူကို သနားကရုဏာသက်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ကရုဏာကမ္မဋ္ဌာန်း ကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် ချမ်းသာနေသူပင်ဖြစ်သော်လည်း မကောင်းမှုပြုလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို "ဤအကောင်သည် ယခုအခါ ချမ်း

http://www.dhammadownload.com

သာလျက် ကောင်းစွာဝတ်ဆင်လျက် သုံးဆောင်ဖွယ်စည်းစိမ်ကို သုံးဆောင်နေသော်လည်း ဒွါရသုံးပါးတို့တွင် တခုမျှဖြင့်ပင် ပြုထားသောကောင်းမှုကံ မရှိခြင်းကြောင့် ယခုမကြာမီပင် အပါယ်ဘုံတို့၌ မျှားစွာသော ဆင်းရဲခြင်း နှလုံးမသာခြင်းကို ခံစားရရှာလိမ့်မည်"ဟု ဤသို့ဆင်ခြင်၍ သနားခြင်းကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်ပေသည်။

ဤသို့ ထို(သနားထိုက်သော)ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကရုဏာပွါးစေပြီး၍ ထို့နောင် ဤနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌ (ပွါးစေအပ်၏)၊ ထို့နောင် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ထို့နောင် ရန်သူ၌ (ပွါစေအပ်၏)၊ ထိုသို့ အစဉ်အတိုင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤယောဂီအား ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင် ရန်သူ၌ အကယ်၍ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်ငြားအုံ၊ ထိုအမျက်ဒေါသကို မေတ္တာအာရုဏ် ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် ငြိမ်းစေအပ်၏။ ဆက်ဦးအုံ-ကရုဏာပွါးအပ်သော ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ပြုထားသော ကောင်းမှုမျှားစွာရှိနေသောသူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဥတိဗျသန ရောဂဗျသန ဘောဂဗျသနစသည်တို့တွင် တပါးပါးသော ပျက်စီးခြင်း(ဗျသန)နှင့် တွေ့ကြုံနေသည်ကို တွေ့မြင်ရ၍သော်ငင်း ကြားရ၍သော်ငင်း ထိုဗျသနတို့(နှင့် တွေ့ကြုံခြင်း)မရှိငြားသော်လည်း ဝဋ္ဋဆင်းရဲကို မကျော်လွန်နိုင်သေးသောကြောင့် "ဤသူမှာ ဆင်းရဲရောက်နေစွတကား"ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်လျက် ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း သနားခြင်းကရုဏာကို ပွါးစေပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် မိမိ, ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်, အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်, ရန်သူ ဟူသော လေးဦးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ သီမာသမ္ဘေဒကို [၃၀၉]ပြုပြီးလျှင် ထို(သီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော သမထ)နိမိတ်ကို မှီဝဲပွါးမျှား အကြိမ်မျှားစွာပြုလျက် မေတ္တာအာရုဏ် ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် စျာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပွနာကို ပွါးစေအုပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒကဲ့ကို ရှင်းဦးအံ့-အင်္ဂုတ္တရအဋ္ဌကထာ၌ "ရှေးဦးစွာ ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို ကရုဏာပွါးအပ်၏၊ ထိုရန်သူ၌ စိတ်ကိုနှုးညံ့အောင်ပြုပြီးလျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေသူကို ပွါးအပ်၏၊ ထို့နောင် ချစ်အပ်သူပုဂ္ဂိုလ်ကို ပွါးအပ်၏၊ ထို့နောင် မိမိကိုယ်ကို ပွါးအပ်၏" ဟူ၍ ဤအစဉ်ကို ပြဆိုထား၏၊ ထိုပြဆို ချက်သည် "ဒုဂ္ဂတံ-ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော၊ ဒုရူပေတံ-မကောင်းဆိုးဝါး သည့် အခြေအနေရှိနေသောသူကို (တွေ့မြင်ရလျှင် သနားကရုဏာသက်ရာ သကဲ့သို့)" ဟု ဟောထားသော ဝိဘင်းပါဠိနှင့်မညီ၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင် ဘာဝနာကို အားထုတ်၍ သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးလျှင် အပ္ပနာကို ပွါးစေအပ်ပေသည်။

ထိုမှနောက်၌ "ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိ သောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း, ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား အားဖြင့်ဖြန့်ခြင်း, ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ခြင်း" ဟူသော ဤအမျိုးမျိုး အထွေထွေ ကရုဏာပွါးခြင်းကိုလည်း "ချမ်းသာစွာအိပ်ရ၏" ဤသို့အစရှိသော အာနိသင်အကျိုးကိုလည်း မေတ္တာ အရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်(ကုန်)၏။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဤစကားသည် ကရုဏာဘာဝနာ၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

၃-မုဒိတာပွါးပုံ အဖွင့်

၂၆၀။ မုဒိတာဘာဝနာကို အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ရှေးဦး စွာ ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၌ အားမထုတ်အပ်သေး။ မှန်ပေ၏- ချစ်အပ်သောသူသည် ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်သာလျှင် မုဒိတာ၏

http://www.dhammadownload.com

နီးသောအကြောင်း မဖြစ်ပေ၊ အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား အဘယ်မှာ ဆိုဖွယ်ရှိအံ့နည်း။ လိုင်ကွဲပြားသောသူ, သေလေသောသူတို့သည်ကား မုဒိတာ၏ နယ်ပယ်မဟုတ်သည်သာတည်း။

အလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းသည်ကား မုဒိတာ၏ နီးသော အကြောင်းဖြစ်နိုင်ပေ၏၊ ယင်းသူငယ်ခြင်းကို အဌကထာ၌ (သောဏ္ဍသဟာယ) သွမ်းဖျင်းဖက် ပြောင်လျှောင်ဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်းဟူ၍ ဆိုထားပေသည်။ ထိုအလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်တတ်သည်သာလျှင် (ဝါ-ဝမ်းမြောက်အပ်·ဝမ်းမြောက်ထိုက်သည်သာလျှင်) ဖြစ်ပေ၏၊ ထိုသူသည် ရှေးဦးစွာ ရယ်ရှင်ပြီးလျှင် နောက်မှ စကားပြောတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအလွန်ချစ်အပ်သော သူငယ်ချင်းကိုမူလည်း ရှေးဦးစွာ မုဒိတာဖြင့်ဖြန့်အပ်၏၊ သို့မဟုတ် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံလျက် ကောင်းစွာဝတ်စား ပြူပြင်ဆင်ယင်လျက် ဝမ်းမြောက်နေသည်ကို တွေ့မြင်၍သော်၎င်း ကြားရ၍သော်၎င်း "ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝမ်းမြောက်စွတကား၊ သြော် ကောင်းပါပေစွ ကောင်းပါပေစွ" ဟု ဝမ်းမြောက်ခြင်း မုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ မှန်ပေ၏-ဤအကြောင်းအရာအထူးကိုပင် စဉ်မှီ၍ အဘိဓမ္မာဝိဘင်းပါဠိ၌—

မှတ်ချက်

၁–ချစ်အပ်သူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း ရှင်သောမျက်နှာရှိခြင်း, ရှေးဦးစွာ နှုတ်ဆက် ပြောဆိုတတ်ခြင်း, နားဝင်ချိုအောင် ပြောတတ်ခြင်း, ဝမ်းမြောက်ညီညွတ်အောင် ပြောတတ်ခြင်း အစရှိသော ဂုဏ်ထူးများနှင့် မပြည့်စုံလျှင်သော်၎င်း, ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း အစရှိသော ဝမ်းမြောက်ဖွယ်နှင့် မပြည့်စုံလျှင်သော်၎င်း ချစ်အပ်သောသူပင် ဖြစ်သော်လည်း မုဒိတာ၏ နီးသော အကြောင်းမဖြစ်၊ အဆိုပါ ဂုဏ်ထူးများနှင့်ပြည့်စုံ၍ ရှင်လန်း ဝမ်းမြောက်နေသူ ဖြစ်ပါမူ ချစ်အပ်သောသူ၌လည်း မုဒိတာ ပွါးနိုင်ခွင့် ရှိသေး၏။ ဌီကာမှ ယူ၍ အကျဉ်းပြချက် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

"ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် မုဒိတာနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တခုသောအရပ်ကို ဖြန့်၍နေသနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ချစ်အပ် မြတ်နိုးအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဝမ်းမြောက်ရာသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း မုဒိတာဖြင့် ဖြန့်၏" ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ဤယောဂီ၏ ထိုသွမ်းဖျင်းဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်းသည်သော်၎င်း, ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သော်၎င်း လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ချမ်းသာနှင့်ပြည့်စုံခဲ့၍ ယခုမူကား ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသည် မကောင်းဆိုးဝါးသည့် အခြေအနေရှိနေသည် အကယ်၍ ဖြစ်စေကာမူ လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ထိုသူ၏ ချမ်းသာဘူးသည့်အဖြစ်ကိုသာလျှင် ပြန်လည်အောက်မေ့ဆင်ခြင်၍ "ဤသူသည် လွန်ခဲ့ပြီးသော ရှေးကာလ၌ ဤသို့ မျှားသောစည်းစိမ်ရှိခဲ့သည် မျှားသောအခြေအရံရှိခဲ့သည် ဖြစ်၍ အမြဲပင် ဝမ်းမြောက်လျက် ရှိခဲ့လေပြီ" ဟု ထိုသူ၏ ဝမ်းမြောက်ခဲ့ပုံ အခြင်းအရာကိုသာယူ၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း မုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို့ပြင် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ တဖန် ထိုစည်းစိမ်မျိုးကို[၃၁၀]ရ၍ ဆင်ကျောက်ကုန်း မြင်းကျောက်ကုန်း ရွှေထမ်းစင်တို့ဖြင့် လှည့်လည်ရပေလိမ့်မည်"ဟု နောင်အခါ၌ဖြစ်မည့် ထိုသူ၏ ဝမ်းမြောက်ဖွယ် အခြင်းအရာကို ယူ၍မူလည်း ဝမ်းမြောက်ခြင်း မုဒိတာကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ဤသို့ ချစ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ မုဒိတာကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထို့နောင် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌, ထို့နောင် ရန်သူ၌ ဤအစဉ်ဖြင့် မုဒိတာကို မပြတ်ဖြစ်စေအပ်၏။ အပွနာကို ပွါးစေအပ်၏။ ဤယောဂီကား ရှေး၌ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ရန်သူ၌ အကယ်၍ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်ငြားအုံ့၊ ၎င်းကို မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ညီမျှသောစိတ်ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သီမာသမ္ဘေဒကို ပြုပြီးလျှင် ထို(သီမာသမ္ဘေဒ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော

http://www.dhammadownload.com

သမထ) နိမိတ်ကို မှီဝဲ ပွါးများ အကြိမ်များစွာပြုလျက် မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် စျာန်သုံးပါး လေးပါး အပေါင်း၏ အစွမ်း အားဖြင့် အပွနာကို ပွါးစေအပ်၏။

ထိုမှနောက်၌ "ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိ သောအားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း, ခုနစ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အပိုင်းအခြား အားဖြင့် ဖြန့်ခြင်း, ဆယ်ပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အရပ်မျက်နှာကို ဖြန့်ခြင်း" ဟူသော ဤအမျိုးမျိုး အထွေထွေ မုဒိတာ ပွါးခြင်းကိုလည်း "ချမ်းသာစွာ အိပ်ရ၏" ဤသို့အစရှိသော အာနိသင်အကျိုးတို့ကိုလည်း မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် သိအပ်(ကုန်)၏။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဤစကားသည် မုဒိတာဘာဝနာ၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

ဥပေက္ခာပွါးပုံ အဖွင့်

၂၆၁။ ဥပေက္ခာဘာဝနာကို ပွါးစေလိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် မေတ္တာစသည် တို့၌ စျာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်းကို ရပြီးနောက် ကျေးဇူးရှိသော တတိယစျာန်မှထ၍[1] "ချမ်းသာကြပါစေ" ဤသို့ စသည်၏အစွမ်းဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ ယုယမြတ်နိုးသော နှလုံးသွင်းမှုနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်ရင်း, မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း၏ အနီးဌ၌ ကျက်စားခြင်းကြောင့်ရင်း[2], သောမနဿ

မှတ်ချက်

၁–တတိယစျာန်မှ ထ၍.... အပြစ်ကို ရှုပြီးလျှင်.... အာနိသင်ကိုလည်းရှုမြင်ပြီးလျှင်... လျစ်လျူရှုရှု၍ ဥပေက္ခာကို ဖြစ်စေအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–မေတ္တာသည် ရာဂ၏ အနီးဌ ဖြစ်၏၊ ကရုဏာသည် ကာမဂုဏ်ကို မှီသော နှလုံးမသာမှု၏ အနီးဌ ဖြစ်၏၊ မုဒိတာသည် ကာမဂုဏ်ကို မှီသောဝမ်းသာ

http://www.dhammadownload.com

(စိတ်ရှင်လန်းချမ်းသာမှု)နှင့် ယှဉ်သဖြင့် ရှန့်ရင်းခြင်းကြောင့်ရင်း ရှေးဘာဝနာသုံးပါးတို့၌ အပြစ်ကိုရှုမြင်ပြီးလျှင် ငြိမ်သက်သော သဘောရှိခြင်းကြောင့် ဥပေက္ခာ၌ အာနိသင်ကိုလည်း ရှုမြင်ပြီးလျှင် အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤယောဂီအား ပကတိပင်ကိုအားဖြင့် မချစ်မမုန်း အလယ်အလတ်ဖြစ်၏၊ ထိုအလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို လျစ်လျူရှု၍ ဥပေက္ခာကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ထို့နောင် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်စသည်တို့၌ (ဖြစ်စေအပ်၏)။ မှန်ပေ၏—

> "ရဟန်းသည် အဘယ်သို့လျှင် ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် တခုသောအရပ်ကို ဖြန့်၍နေသနည်း၊ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် မချစ် မမုန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ကို တွေ့မြင်ရလျှင် လျစ်လျူရှုသည် ဖြစ်ရာဘိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို လျစ်လျူရှုခြင်း-ဥပေက္ခာဖြင့် ဖြန့်၏"ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် အလယ်အလတ်ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဥပေက္ခာကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် ထို့နောင် ချစ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ထို့နောင် သွမ်းဖျင်းဖက်နှင့်တူသော သူငယ်ချင်း၌၊ ထို့နောင် ရန်သူ၌(ဖြစ်စေအပ်၏)၊ ဤသို့အားဖြင့် ဤပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးနှင့် မိမိဟူသော ဤအလုံးစုံတို့၌ အလယ်အလတ်

မှတ်ချက်

မှု၏အနီး၌ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာစသည်တို့၏ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း၏ အနီး၌ ဖြစ်ပုံကို သိအပ်၏။ တနည်းကား ထိုသုံးပါးလုံးပင် "ချမ်းသာကြပါစေ ဆင်းရဲမှ လွတ်ကြပါစေ ဝမ်းမြောက်ကြပါစေ"ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အစီးအပွါးကို လိုလားခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် ချစ်ခြင်းနှင့် နီး၏၊ မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဒေါမနဿ ဒေါသ တို့လည်း ဖြစ်နိုင်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ သုံးပါးလုံးပင် မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း ၂-ပါးလုံး၏ အနီး၌ ဖြစ်ကြသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ ဌီကာမှယူ၍ အကျဉ်းပြချက်ပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

လျစ်လျူ။ ရှုခြင်းသဘော၏အစွမ်းအားဖြင့်[1] သီမာသမ္ဘေဒကိုပြုပြီးလျှင် ထို (သီမာသမ္ဘေဒ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သမထ) နိမိတ်ကို မှီဝဲအပ် ပွါးစေအပ် အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်၏။ ဤသို့ပြုနေသော ထိုယောဂီအား ပထဝီကသိုဏ်း အရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် စတုတ္ထစျာန်သည်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

[၃၁၁] မေးခွန်းသွင်း၍ ရှင်းပြဦးအုံ - ဤဥပေက္ခာ စတုတ္ထစျာန်သည် ပထဝီကသိုဏ်း စသည်တို့၌ တတိယစျာန်ကို ရသောသူအားလည်း ဖြစ်ပါ သလောဟူမူ၊ မဖြစ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? အာရုံ၏ သဘောမတူခြင်း ကြောင့်ပေတည်း။ စင်စစ်သော်ကား အာရုံ၏ သဘောတူခြင်းကြောင့် မေတ္တာစသည်တို့၌ တတိယစျာန်ကို ရသောသူအားသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်ပေ သည်။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ထိုမှ နောက်၌ အမျိုးမျိုး အထွေထွေ ဥပေက္ခာပွါးခြင်းကိုလည်း, အာနိသင်အကျိုးတို့ကို ရခြင်းကိုလည်း မေတ္တာအရာ၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ပင်လျှင် သိအပ်ပေသည်။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဆိုခဲ့သော ဤစကားသည် ဥပေက္ခာဘာဝနာအရာ၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်

၂၆၂။ မြတ်သော ဗြဟ္မာမင်း ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား ဟော ထားအပ်ကုန်သော ဤဗြဟ္မဝိဟာရတို့ကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သိပြီးလျှင် ယင်းဗြဟ္မဝိဟာရတို့၌ ယခုဆိုမည့် ပြိုးပြွမ်းပြဆို ချက်ကိုလည်း နောက်ထပ် သိအပ်သေး၏။

မှတ်ချက်

၁–မဏ္ဍတ္ထဝေသန-၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ မဏ္ဍဋ္ဌဝေသန-ဟု ရှိလျှင် သာ၍သင့်၏။ အလယ်၌တည်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်-ဟု အနက်ပြန်ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထ သဒ္ဒါအနက်

ဆိုခဲ့ပြီးသော ဤမေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့၌ ရှေးဦးစွာ သဒ္ဒါနက်အားဖြင့်(ပြအံ့)အစီးအပွါးကို ပြုလိုသောအားဖြင့် (၀ါ-ချမ်းသာ စေလိုသောအားဖြင့်) ချစ်တတ်သောကြောင့် မေတ္တာ မည်၏ ၁။ တနည်းကား မိတ္တခေါ် မိတ်ဆွေ၌ ဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာ မည်၏ ၂။ တနည်းကား ဤချမ်းသာစေလိုခြင်းသဘောသည် မိတ္တခေါ်မိတ်ဆွေ၏(သန္တာန်၌) ဖြစ်ခြင်းသဘောပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် မေတ္တာ မည်၏ ၃။ သူတပါး၏ ဆင်းရဲ(ကို မြင်ရ ကြားရ)သည် ရှိလတ်သော် သူတော်ကောင်းတို့၏ နှလုံးတုန်ခြင်းကို ပြုတတ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏ ၄။ တနည်းကား သူတပါး၏ဆင်းရဲကို ညှဉ်းဆဲတတ် ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏ ၅။ တနည်းကား ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသော သူတို့၌ ဖြန့်သည်၏

မှတ်ချက်

၁–ချစ်ခြင်း ဟော မိဒ-ဓာတ်+တ-ပစ္စည်းဖြင့် မေတ္တာ-ဟု ပြီးသည်။

၂–မိတ္တ–မိတ်ဆွေ၌ + ဏမှ အ–ဖြစ်သည် = မေတ္တာ–မိတ်ဆွေ၌ ဖြစ်သော ချမ်းသာစေလိုခြင်း။

၃–မိတ္တ–မိတ်ဆွေ၏ + ဏမှ အ–ချမ်းသာစေလိုသည့် ဖြစ်ခြင်း= မေတ္တာ–မိတ်ဆွေ၏ ချမ်းသာစေလိုသည့် ဖြစ်ခြင်း၊ ၀ါ- ချမ်းသာ စေလိုခြင်း။

၄–ကရ-ဓာတ်+ဥန-ပစ္စည်းဖြင့် (နှ-ကို ဏ-ပြု၍) ကရုဏာပုဒ်ပြီးသည်(ဏ္ဍာဒိ)။ စိတ်နှလုံးကို တုန်စေတတ်သော သနားခြင်း-ဟု ဆိုလို၏။

၅—ကိရ-ဓာတ်+ဥန-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်၊ သူတပါး၏ ဆင်းရဲကို ပယ်လိုသော သနားခြင်းဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်းအားဖြင့် ပြန့်စေအပ်သောကြောင့် ကရုဏာ မည်၏ [1]။ မုဒိတာနှင့် ပြည့်စုံသောသူတို့သည် ထိုမုဒိတာဖြင့် (ထိုမုဒိတာ၏ အကူအညီဖြင့်) ဝမ်းမြောက်ကုန်၏၊ ဤသို့ ဝမ်းမြောက်ကြောင်း (အကူအညီ) ဖြစ်သော ကြောင့် မုဒိတာ မည်၏ [2]။ တနည်းကား ဝမ်းမြောက်တတ်သောကြောင့် မုဒိတာ မည်၏။ တနည်းကား မုဒိတာဟူသည်မှာ ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘော မျှသာ ဖြစ်သည်။ ရန်ကင်းကြပါစေ - ဤသို့အစရှိသော ကြောင့်ကြ ဗျာပါရကို ပယ်သောအားဖြင့်ဝင်း, အလယ်အလတ် သဘောရှိခြင်းသို့ ရောက်သောအားဖြင့်ဝင်း ဘက်မလိုက်ပဲ အညီအမျှ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်၏ (လျစ်လျူရှုတတ်၏)၊ ထို့ကြောင့် ဥပေက္ခာ မည်၏။

လက္ခဏာစသည်

၂၆၃။ လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့်မူကား ဤ မေတ္တာ စသည်တို့တွင် မေတ္တာသည် သတ္တဝါတို့၏ အကျိုးစီးပွါးကို ပြုကျင့်သော အခြင်းအရာ, အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ သတ္တဝါတို့အား အကျိုးစီးပွါးကို ဆောင်ပေးခြင်းကိစ္စ (ရသ) ရှိ၏၊ ရန်ငြိုး အမျက်ဒေါသကို ပယ်ဖျောက် သည့် အနေအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သူ၏ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်(သော ပစ္စု ပဋ္ဌာန်ရှိ)၏၊ သတ္တဝါတို့၏ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်အဖြစ်ကို ရှုခြင်း (ဟူသော

မှတ်ချက်

၁– ကိရ-ဓာတ်+ဥဏ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်၊ ဆင်းရဲရောက်နေသူတို့၌ ဖြန့်အပ်သော သနားခြင်းဟု ဆိုလို၏။

၂– မုဒ-ဓာတ်+တ-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြီးသည်၊ မုဒိတာနှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်ကောင်းတို့သာလျှင် သူတပါး ချမ်းသာပြည့်စုံသည်ကို ဝမ်းမြောက်နိုင်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မုဒိတာသည် ထိုသို့ ဝမ်းမြောက်ရာ၌ အကူအညီဖြစ်၍ ယင်းကို ဝမ်းမြောက်ကြောင်းဟု ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယောနိသောမနသိကာရ)လျှင် နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ၏။ ဗျာပါဒ ဒေါသ၏ ဝေးကွာသောအားဖြင့် ငြိမ်းခြင်းသည် ဤမေတ္တာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်းပေတည်း၊ ခင်မင်တွယ်တာလျက် ချစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်းပေတည်း။

ကရုဏာသည် သူတပါးတို့၏ ဆင်းရဲကို ပယ်လိုသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ သူတပါးတို့၏ ဆင်းရဲကို(ပယ်လိုသဖြင့်) သည်းမခံနိုင်ခြင်းကိစ္စ(ရသ)ရှိ၏၊ သတ္တဝါတို့ကို မညှဉ်းဆဲလိုသောအားဖြင့် (ဝါ-ညှဉ်းဆဲခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်)ဥာဏ်အား ရှေးရှုထင်(သော ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ရှိ)၏၊ ဆင်းရဲ၏ အနှိပ်စက်ခံရသော သူတို့၏ အားကိုးရာမရှိခြင်းကို ရှုမြင်ခြင်း(ဟူသော ယောနိသောမနသိကာရ)လျှင် နီးသော အကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်)ရှိ၏။ ညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသ၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ထိုကရုဏာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်းပေတည်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု သောက ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်းပေတည်း။

မုဒိတာသည် သူတပါးမှာ စည်းစိမ်ပြည့်စုံ ကုံလုံသည်ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏၊ ငြူစူမှု မနာလိုမှုကင်းခြင်းကိစ္စ(ရသ)ရှိ၏၊ သူတပါးစည်းစိမ်၌ မမွေ့လျော်ခြင်းကို ပယ်ဖျောက်သောအားဖြင့် ဥာဏ်အား ရှေးရှုထင်(သော ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်ရှိ)၏၊ သတ္တဝါတို့၏ စည်းစိမ်ကို ရှုမြင်လိုခြင်း(ဟူသော ယောနိသောမနသိကာရ)လျှင် နီးသောအကြောင်း(ပဒဋ္ဌာန်)ရှိ၏။ သူတပါးစည်းစိမ်၌ မပျော်မွေ့မှု၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ထိုမုဒိတာ၏ ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်းပေတည်း၊ ခင်မင်ရင်းနှီးသည့် အနေအားဖြင့် ဝမ်းသာရွှင်ပျမှု၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်းပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဥပေက္ခာသည် ဘက်မလိုက်ပဲ အလယ်ဌာနတည်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့် [1] ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သတ္တဝါတို့၌ ညီမျှသည်၏ အဖြစ်ကို ရှုခြင်းကိစ္စ(ရသ)ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်း အနေအားဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်(သော ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ)၏။ "သတ္တဝါတို့သည်ကံသာလျှင်ဥစ္စာရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် [၃၁] အဘယ်သူ၏ အလိုအားဖြင့် ချမ်းသာကုန်သည်မူလည်းဖြစ်ကုန်အံ့နည်း၊ ဆင်းရဲမှုမူလည်း လွတ်ကုန်အံ့နည်း [2]၊ ရောက်အပ် ရအပ်ပြီးသော စည်း စိမ် မှ မူလည်း မဆုတ်ယုတ် မဆုံးရှုံးပဲ ရှိကုန်အံ့နည်း [3]"ဟု ဤသို့ ဆင်ခြင်လျက်

မှတ်ချက်

၁–မဏ္ဍဌာကာရ-ဟု ရှိလျှင် သာ၍သင့်သောကြောင့် ထိုပါဌ်အရ ပြန်သည်။ မဏ္ဍတ္တာကာရ-ဟူသော ရှိရင်းအတိုင်းပြန်လျှင် အလယ် အလတ် သဘော အခြင်းအရာအားဖြင့်-ဟု ဖြစ်၏။

၂–ကရုဏာပွါးပုံကို ပြရာ၌ "အပ္ပေဝ နာမ ဣမမှာ ဒုက္ခာ မုစ္စေယျု-ဤဆင်းရဲမှ လွတ်ပါမူ ကောင်းလေစ"ဟု ကြံစည်ပုံသဘောမျိုးကိုသာ ပြခဲ့၏။ ယခု အမျှားမှာ နှုတ်တက်နေသကဲ့သို့ "ဒုက္ခာ မုစ္စတု-ဆင်းရဲမှ လွတ်ပါစေ၊ ဒုက္ခာ မုစ္စန္တု-ဆင်းရဲမှ လွတ်ကြပါစေ" ဟု တောင့်တသည့်အနေဖြင့် ကရုဏာ ပွါးပုံကိုကား မပြခဲ့ပေ၊ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌ ပြထားသော အထက်ပါ စကားအရဖြင့် "ဆင်းရဲမှ လွတ်ပါစေ၊ လွတ်ကြပါစေ"ဟု ကရုဏာပွါးပုံ မျှားကိုလည်း အသင့်အလျော်ပင်ဟု မှတ်ယူအပ်ပေ၏။

၃–မုဒိတာပွါးပုံကို ပြရာ၌ "အဟော သာခု အဟော သုဋ္ဌု-ကြော် ကောင်းပါ ပေစ ကောင်းပါပေစ" ဟု ဝမ်းမြောက်ပုံကိုသာ ပြခဲ့၏။ ယခု အမျှားမှာ နှုတ်တက်နေသကဲ့သို့ "ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိတော မာ ဝိဂစ္ဆန္တု-ရထားမြဲတိုင်း သော စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ မကင်းကွာ မဆုတ်ယုတ်ကြပါစေလင့်"ဟု ဝမ်း မြောက်လျက် တောင့်တသည့်အနေဖြင့် မုဒိတာပွါးပုံကိုကား မပြခဲ့ပေ၊ သို့သော်လည်း ဤအရာ၌ ပြထားသော အထက်ပါစကားအရဖြင့် "ရမြဲ

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သော ၁ ကံသာလျှင် ဥစ္စာရှိခြင်းကို ရှုမြင်ခြင်း(ဟူသော ယောနိသော မနသိကာရ) လျှင် နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) ရှိ၏။ သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်းတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသည် ထိုဥပေက္ခာ၏ပြည့်စုံပြီးစီးခြင်းပေတည်း၊ ဂေဟသိတခေါ် ကာမဂုဏ်ကို မှီသော အညာဏုပေက္ခာ (ဉာဏ်ကင်းသော ၀ါ-မောဟနှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ)၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်စီးခြင်းပေတည်း။

ပယောဇဉ် အကျိုး

၂၆၄။ ထိုမှတပါး ဝိပဿနာချမ်းသာသည်ရင်း၊ ပြည့်စုံကောင်းမြတ်သော သုဂတိဘ၀(ကို ရခြင်း)သည်ရင်း လေးပါးလုံးသော ဤပြဟ္မဝိဟာရတို့၏ ဆက်ဆံသော (ပယောဇဉ်) အကျိုးပေတည်း။ ဗျာပါဒစသည်တို့ကို ပယ်ခြင်း ဗျာပါဒ စသည်တို့၏ ကင်းကွာခြင်းသည် (ဌင်းတို့၏) မဆက်ဆံသော သီးသန့်အကျိုးပေတည်း။ ခ့ဲ၍ပြအံ့ - ဤလေးပါးတို့တွင် မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ ဒေါသကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိပေ၏၊ ကျန်သုံးပါးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ညှဉ်းဆဲလိုခြင်း, သူချမ်းသာ၌ မမြေ့လျော်ခြင်း, တပ်မက်ခြင်းတို့၏ ကင်းကွာခြင်းအကျိုး ရှိကုန်၏။ မှန်ပေ၏ – ဟောထားသော အောက်ပါ သာဓကစကားလည်း ရှိပေ၏။

"ငါ့ရှင် အကြင် မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ရှိ၏၊ ဤ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိသည် ဗျာပါဒ၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်း (နိဿရဏ)ပေတည်း။ ငါ့ရှင် အကြင် ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိသည် ရှိ၏၊ဤကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိသည် ညှဉ်းဆဲလိုခြင်း(ဝိဟိံသာ)၏

မှတ်ချက်

တိုင်းသော စည်းစိမ်ချမ်းသာမှ မကင်းကွာ မဆုတ်ယုတ်ကြပါစေလင့်"ဟု မုဒိတာပွါးပုံကိုလည်း အသင့်အလျော်ပင် မှတ်ယူအပ်ပေသည်။

၁–ဤသို့ ဆင်ခြင်လျက်ဖြစ်သော.... ရှုမြင်ခြင်း-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်းပေတည်း။ ငါ့ရှင် အကြင် မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိသည် ရှိ၏၊ ဤ မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိသည် သူစည်းစိမ်ချမ်းသာ၌ မမှေ့လျော်ခြင်း (အရတိ)၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်းပေတည်း။ ငါ့ရှင် အကြင် ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိသည် ရှိ၏၊ ဤ ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိသည် တပ်မက်ခြင်း (ရာဂ)၏ ထွက်သွားကြောင်း ကင်းကြောင်းပေတည်း" ဟူ၍ပင်တည်း။

ရန်သူမျှား

၂၆၅။ ဤ ဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့တွင် တပါးတပါးမှာ အနီးရန်သူ အဝေးရန်သူတို့၏ အလိုအားဖြင့် ၂-ပါး ၂-ပါးစီသော ရန်သူတို့ ရှိကုန်၏။ ခွဲ၍ပြအံ့ - လူတယောက်၏ အနီး၌ ကျက်စားသော ရန်သူကဲ့သို့ ရာဂသည် ဂုဏ်ကို ရှုခြင်းအားဖြင့် တူသောအဖို့ရှိခြင်း (သဘောတူခြင်း)ကြောင့် မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ အနီးကပ်ရန်သူပေတည်း၊ ထိုရာဂသည် လျင်စွာ ဝင်ရောက်ခွင့်ကို ရတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုအနီးကပ်ရန်သူဖြစ်သော ရာဂမှ မေတ္တာကို ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်၏။ လူတယောက်၏ တောင် အစရှိသော ရှုပ်ရာအရပ်ကို မှီသော ရန်သူကဲ့သို့ ဗျာပါဒ ဒေါသသည် တူသော အဖို့ရှိသောရာဂနှင့် တူသောအဖို့ မရှိခြင်းကြောင့် (၀ါ-သဘောတူသော ရာဂနှင့် သဘောမတူခြင်းကြောင့် [1]) (၀ါ-မေတ္တာ၏သဘောနှင့် မတူသော အဖို့ရှိခြင်း သဘောမတူခြင်းကြောင့် [2]) ဝေးသော ရန်သူပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁—ဤအနက် ၂-ခုသည် သဘာဝဝိသဘာဝတာယ-ဟု ရှိသော ပါဠိ၏အနက်ဖြစ်သည်။ နောက်အပိုဒ်တို့၌လည်း နည်းတူပင်။

၂—ဤတတိယအနက်သည် ပြည်မှီနိဿယ၌ တွေ့ရသော သဘာဝဝိသဘာ-ဝတာယ-ဟူသော ပါဠိ၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ထိုပြည်မှီနိဿယ၌ သဘာဝ-

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသော ရန်သူဖြစ်သော ဗျာပါဒမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းလျက် မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏။ (မစိုးရိမ်ရခြင်း၏ အကြောင်းမှာ) မေတ္တာကိုလည်း ပွါးစေလတ္တံ, အမျက်ထွက်ခြင်းကိုလည်း ပြုလတ္တံ-ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိသည်သာတည်း။

"အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော လောကာမိသခေါ် လူတို့၏ ကာမဂုဏ်အစာနှင့် စပ်ဆိုင်ကုန်သော မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်ကုန်-မြင်နိုင်ကုန်သော အဆင်းရူပါရုံတို့ကို မရခြင်းကို (အစွဲပြု၍) မရသောအားဖြင့် (၀ါ-မရလေခြင်းဟု) အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်သော သူအားဎင်း၊ ရှေးအခါက ရခဲ့ဘူး၍ ယခုအခါ လွန်လေပြီး

မှတ်ချက်

ဝိသဘာဂတာယ-မေတ္တာသဘော၏ ဗျာပါဒသဘောနှင့် မတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ၀ါ-မေတ္တာသဘောနှင့် ဗျာပါဒသဘော မတူကြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ၀ါ-သဘောအားဖြင့် မတူကြသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်-ဟု သုံးနက်ပြန်ထားလေသည်။ နောက်အပိုဒ်တို့ဌလည်း နည်းတူပင်။ သီဟိုဠ်မူဋီကာ၌ သဘာ၀ဝိသဘာဂတာယ-ဟူသည်ကား (သဘာ၀ယ-သဘော၏, (သဘာ-ဝေန ၀ါ)- တနည်းသဘောနှင့် (ဝိသဘာဂတာယ)- မတူသောအဖို့ရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့်-ဟု ဖွင့်ပြထားလျက် ရှိသည်။ အထက်ပါ အနက်သည် ဤဋီကာ တနည်းအဖွင့်နှင့် အညီပင်။

၁–နိဗ္ဗယေန စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းလျက်-ဟူသည်ကား (အနုသက်နုပရိသက်နေန) ကြောက်လန့်ခြင်း ရွံ့ရှားခြင်း ကင်းလျက်၊ မေတ္တာသည် (ရင့်ကျက်သဖြင့်) ထောက်တည်ရာ ရလတ်သော် (ဎင်းကို) မဖျက်ဆီးနိုင်ကောင်းသောကြောင့်-ဟု ဆိုလို၏။ (ဋီကာ) မေတ္တာ အားကောင်း၍ ထောက်တည်ရာရသောအခါ ဗျာပါဒ ဖြစ်မည်ကို မစိုးရိမ်ရတော့ပြီ - ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့်ပင် မေတ္တာကိုလည်း ပွါးစေလတ္တံ- စသည်ဖြင့် မစိုးရိမ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို ဆက်၍ ပြထားပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ချုပ်လေပြီး ပျက်စီးဆုံးရှုံးလေပြီးသော အဆင်းရှုပါရုံကို အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်မိသောသူအားဌင်း နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော နှလုံးမသာခြင်း ဝမ်းနည်းခြင်းကို (ဂေဟသိတ ဒေါမနဿ) ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော နှလုံးမသာခြင်းဟူ၍ ဆိုအပ်၏'' ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့်လာသော ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော နှလုံးမသာခြင်း (ဒေါမနဿ)သည်ပျက်စီးခြင်းကို ရှုခြင်းအားဖြင့် တူသောအဖို့ရှိခြင်း (သဘောတူခြင်း)ကြောင့်ကရုဏာပြဟ္မဝိဟာရ၏ နီးသောရန်သူပေတည်း။ ကရုဏာ၏ သဘာဝဖြစ်သော ဒေါမနဿနှင့် တူသောအဖို့မရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့် (၀၊-ကရုဏာ၏သဘောနှင့် မတူသောအဖို့ရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့်)ညှဉ်းဆဲလိုခြင်း (ဝိဟိံသာ)သည် [၃၁၃] ဝေးသော ရန်သူပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသော ရန်သူဖြစ်သော ဝိဟိံသာမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်းလျက် ကရုဏာကို ပွါးစေအပ်၏။ (မစိုးရိမ်ရခြင်း၏ အကြောင်းမှာ) သနားခြင်း ကရုဏာကိုလည်းပြုလတ်-ဖြစ်စေလတ်, လက်စသည်တို့ဖြင့်လည်း ညှဉ်းဆဲလတ်-ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိသည်သာတည်း။

"အလိုရှိအပ် နှစ်သက်အပ် မြတ်နိုးအပ်ကုန်သော နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော လောကာမိသခေါ် လူတို့၏ ကာမဂုဏ်အစာနှင့် စပ်ဆိုင်ကုန်သော မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်ကုန်-မြင်နိုင်ကုန်သော အဆင်းရှုပါရုံတို့ကို (အကြောင်းပြု၍) ရသောအားဖြင့် (၀၊-ရပေစ္ဆဟု) အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်သောသူအားဌင်း၊ ရှေးအခါက ရခဲ့ဘူး၍ ယခုအခါ လွန်လေပြီး ချုပ်လေပြီး ပျက်စီးလေပြီးသော အဆင်းရှုပါရုံကို (ခံစားခဲ့ရသည့် အနေအားဖြင့်) ပြန်လည်၍ အဖန်ဖန် ရှုဆင်ခြင်မိသောသူအားဌင်း စိတ်ရှင်လန်း ဝမ်းသာခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ သဘောရှိသော စိတ်ရှင်လန်း ဝမ်းသာခြင်းကို (ဂေဟသိတသောမနဿ) ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဝမ်းသာခြင်းဟူ၍

http://www.dhammadownload.com

ဆိုအပ်၏" ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့်လာသော ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဝမ်းသာခြင်း(သောမနဿ)သည် ပြည့်စုံခြင်းကို ရှုခြင်းအားဖြင့် တူသော အဖို့ရှိခြင်း (သဘောတူခြင်း)ကြောင့် မုဒိတာပြဟ္မဝိဟာရ၏ နီးသော ရန်သူပေတည်း။ မုဒိတာ၏ သဘာဝဖြစ်သော သောမနဿနှင့်တူသောအဖို့ မရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့်(၀၊-မုဒိတာ၏သဘောနှင့် မတူသောအဖို့ ရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့်)သူစည်းစိမ်၌မမ္မေလျော်ခြင်း-မနာလိုခြင်း (အရတိ)သည် ဝေးသောရန်သူပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသောရန်သူ ဖြစ်သော အရတိမှ စိုးရိမ်ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းလျက် မုဒိတာကို ပွါးစေ အပ်၏။ (မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ) သူစည်းစိမ်၌ ဝမ်းမြောက်သည် လည်း ဖြစ်လတ့ံ, တောကျောင်းတို့၌ရင်း သမထ ဝိပဿနာဟူသော အလွန် အမြတ်ကုသိုလ်တရားတို့၌ရင်း, မပျော်မမွေ့ ငြီးငွေ့သည်လည်း ဖြစ်လတ့ံ-ဟူသော ဤသို့ဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိသည်သာတည်း[1]။

မှတ်ချက်

၁– အရတိ-မမ္မေလျော်ခြင်းသည် သူတပါး၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို မမြင်လိုခြင်း မမ္မေလျော်ခြင်းက တမျိုး၊ တောကျောင်း စသည်၌ မမ္မေလျော်ခြင်းက တမျိုး ဤသို့အားဖြင့် ၂-မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် ဤအရာ၌ မုဒိတာဖြစ်လျှင် သူစည်းစိမ်၌ မမ္မေလျော်သော အရတိ မဖြစ်နိုင်ဟူသောအနက်သာ လိုရင်း ဖြစ်သည်၊ တောကျောင်း စသည်၌ မမ္မေလျော်ခြင်း (အရတိ) မဖြစ်နိုင် သည်မှာကား လိုရင်းမဟုတ်၊ သို့သော် ထိုအရတိ ကင်းခြင်းကိုလည်း ရနိုင်သည်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤသို့ ဆိုထားသည်။ ဋီကာမှ ယူ၍ အကျဉ်းပြချက်ဖြစ်သည်။ သဘောကျရန်ခဲယဉ်း၏။ တနည်းကား ကာယ-ဝိဝေက စိတ္တဝိဝေကတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အရတိ ကင်းကွာလျှင် မုဒိတာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် (သူစည်းစိမ်၌ မမ္မေလျော်ခြင်း) အရတိကိုလည်း လွယ်ကူစွာ ကင်းကွာစေနိုင်သည်ဟု ပြခြင်းငှါ တစိတ် တဒေသ အားဖြင့် အရတိကို ပြသည်။(ဋီကာပင်) ဤအဖွင့်ကိုလည်း သဘောကျရန် ခက်သည် သာ။

http://www.dhammadownload.com

"ကိလေသာတို့ကို တစိတ်တပိုင်းမျှ မအောင်နိုင်သေးသော[1] နောင်ဖြစ်မည့် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ကို မအောင်နိုင်သေးသော[2] တွေ့ဝေမှု မောဟ၌ အပြစ်တို့ကို မမြင်သေးသော[3] (ဟု ဆိုအပ်သော) မိုက်မဲ တွေ့ဝေသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အကြားအမြင်မရှိသော[4] ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်အား မျက်စိဖြင့်အဆင်းကိုမြင်ပြီးလျှင် (ထိုအဆင်း၌) လျစ်လျူရှုခြင်း (ဥပေက္ခာ) သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့သော လျစ်လျူရှုမှု-ဥပေက္ခာသည် မြင်ရသော အဆင်းရှုပါရုံကို မလွန်မြောက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုဥပေက္ခာကို (ဂေဟသိတ) ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော ဥပေက္ခာဟု ဆိုအပ်၏" ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် လာသော ဂေဟသိတ အညာဏုပေက္ခာ (ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော မောဟနှင့် ယှဉ်သော ဥပေက္ခာ) သည် အပြစ်နှင့် ဂုဏ်ကို မဆင်ခြင်မစဉ်းစားသည့်အလို အားဖြင့် တူသောအဖို့ရှိခြင်း (သဘောတူခြင်း) ကြောင့် ဥပေက္ခာဗြဟ္မ-

---

မှတ်ချက်

၁–သောတာပန်သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကိလေသာတို့ကို တစိတ် တပိုင်းအားဖြင့် အောင်နိုင်ပြီးမည်၏၊ ထိုသို့သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ဟုဆိုလို၏။

၂–ရဟန္တာသည် ပဋိသန္ဓေဝိပါက်ကို အောင်နိုင်ပြီး ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤစကားဖြင့် ရဟန္တာမဟုတ်ဟု သိစေ၏။

၃–ဝိပဿနာယောဂီသည် အာရုံတို့၏ အပြစ်, အာရုံကို မရှုမသိမှု မောဟ၏ အပြစ်တို့ကို မြင်သူမည်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤစကားဖြင့် ဝိပဿနာယောဂီ လည်း မဟုတ်ဟု သိစေ၏။

၄–ကြားနာမှတ်သားဘူးသောတရားစာပေသည် အာဂမသုတ-အကြားမည်၏၊ အားထုတ်၍ ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိမြင်မှုသည် အဓိဂမသုတမည်၏၊ အထူးအားဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို သိမှုပေတည်း၊ ၎င်းကို အမြင်ဟုဆိုသည်၊ ထိုသို့သော အကြားနှင့်အမြင် မရှိသူဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဟာရ၏ နီးသောရန်သူပေတည်း။ ၎င်း၏သဘာဝဖြစ်သော အညာ-ဏုပေက္ခာနှင့်တူသော အဖို့မရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့် (၀၊-ဗြဟ္မ-ဝိဟာရ ဥပေက္ခာ၏ သဘောနှင့် မတူသောအဖို့ရှိခြင်း-သဘောမတူခြင်းကြောင့်)ရာဂနှင့်ဒေါသတို့သည် ဝေးသောရန်သူတို့ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုဝေးသောရန်သူများဖြစ်ကြသော ရာဂနှင့်ဒေါသတို့မှ စိုးရိမ် ကြောက်ရွံ့ခြင်းကင်းလျက် လျစ်လျူ၊ရှုကာ ဥပေက္ခာကို ပွါးစေအပ်၏။ (မစိုးရိမ်ရခြင်း၏အကြောင်းမှာ) လျစ်လျူ၊ရှုသည်လည်း 'ဖြစ်လတ့ံ, တပ်မက်မှု-ရာဂကို သို့မဟုတ် ထိပါးတိုက်ခိုက်မှု-ပဋိဃ-ဒေါသကိုလည်း ဖြစ်စေလတ့ံ-ဟူသော ဤသို့ ဖြစ်ရန်အကြောင်း မရှိသည်သာတည်း။

စ-လယ်-ဆုံး-နှင့်အာရုံကို ပွါးစေခြင်း

၂၆၆။ ဤအလုံးစုံသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏ အစ-အရင်းခံကား (ယင်းတို့ကို)ဖြစ်ပွါးစေရန်အလိုရှိခြင်းဟူသော ကုသိုလ်ဆန္ဒပေတည်း၊အလယ်ကား နိဝရဏ စသည်တို့ကို ခွါခြင်းပေတည်း၊ အဆုံးအပြီးကား အပွနာစျာန်ပေတည်း၊ ပညတ်တရားအလိုအားဖြင့် တဦးသော သတ္တဝါသည်သော်၎င်း၊ များစွာကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်သော်၎င်း(ယင်းတို့၏) အာရုံပေတည်း။ ဥပစာရသို့ ရောက်သောအခါ၌သော်၎င်း၊ အပွနာသို့ ရောက်သောအခါ၌သော်၎င်း အာရုံကိုပွါးစေခြင်းသည် (ဖြစ်နိုင်၏)။

ထိုသို့ ပွါးစေရာ၌ ဤသည်ကား ပွါးစေပုံအစဉ်ပေတည်း။ ကျွမ်းကျင်သော လယ်သမားသည် ထွန်သင့်သောအရပ်ကို ပိုင်းခြားပြီး ထွန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ လက်ဦးအစဉ်ပင်လျှင် တခုသောကျောင်း-အိမ် အဆောက်အဦးကို ပိုင်းခြား၍ "ဤကျောင်း-ဤအိမ်၌ သတ္တဝါတို့သည် ရန်ကင်းကြပါစေ" ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ထိုကျောင်း-ထိုအိမ်ရှိ သတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏။ ထိုကျောင်း-ထိုအိမ်ရှိ သတ္တဝါတို့၌ စိတ်ကို နှုးညံ့အောင်

http://www.dhammadownload.com

ခန့်ကျန်းသန်စွမ်းအောင်ပြုပြီးလျှင် ၂-ခုသော ကျောင်း-အိမ်တို့ကိုပိုင်းခြား အပ်ကုန်၏။ ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်း သုံးခုကုန်သော ကျောင်းအိမ်တို့ကို၊ ၄-ခု၊ ၅-ခု၊ ၆-ခု၊ ၇-ခု၊ ၈-ခု၊ ၉-ခု၊ ဆယ်ခုကုန်သော ကျောင်း-အိမ်တို့ကို၊ တခုသောလမ်းကို၊ ရွာထက်ဝက်ကို၊ တရွာလုံးကို၊ ဇနပုဒ်-တိုင်း-နယ်ကို၊ တပြည်လုံးကို၊ တခုသော အရပ်မျက်နှာကို ပိုင်းခြားအပ်၏။ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် စကြာဝဠာတခုလုံးတိုင်အောင်သော်၎င်း၊ ထိုထက်အလွန်သော်၎င်း (ပိုင်းခြား၍) ထိုထိုအရပ်တို့ဌာရှိကြသော သတ္တဝါတို့ဌ [၃၁၄]မေတ္တာကို ပွါးစေအပ်၏။ ကရုဏာစသည်တို့ကိုလည်း ထို့အတူပင်။ ဤသည်ကား ဤပြဟ္မဝိဟာရတို့ဌ အာရုံကို ပွါးဇစပုံ အစဉ်ပေတည်း။

နိဿန္ဒအကျိုး

၂၆၇။ ထိုမှတပါး အရူပစျာန်တို့သည် ကသိုဏ်းစျာန်တို့၏ (၀ါ-ကသိုဏ်း စျာန်တို့မှ) ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး (သဖွယ်) ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ နေ၀-သညာနာသညာယတနစျာန်သည် ရူပစျာန်သမာဓိ, အောက်အရူပစျာန် သမာဓိတို့၏ (သမာဓိတို့မှ) ထွက်ပေါ်လာသောအကျိုး(သဖွယ်)ဖြစ်သကဲ့ သို့၎င်း၊ ဖလသမာပတ်သည် ဝိပဿနာ၏ (ဝိပဿနာမှ) ထွက်ပေါ်လာ သောအကျိုး(သဖွယ်) ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း၊ နိရောဓသမာပတ်သည် သမထ ဝိပဿနာတို့၏ (၀ါ-သမထ ဝိပဿနာတို့မှ) ထွက်ပေါ်လာသော အကျိုး (သဖွယ်)ဖြစ်သကဲ့သို့၎င်း ထို့အတူ ဤလေးပါးသော ပြဟ္မဝိဟာရတို့တွင် ဥပေက္ခာပြဟ္မဝိဟာရသည် ရှေးပြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးအပေါင်း၏(အပေါင်းမှ) ထွက်ပေါ်လာသော အကျိုး (သဖွယ်) ဖြစ်ပေ၏။ ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် တိုင်တို့ကိုမစိုက်မထူပဲ ထုပ်လျှောက်ကိုလည်း မတင်ပဲ ကောင်းကင်ဌအထွတ် အခြင်တို့ကို တင်ထားရန် မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ရှေးသုံးပါးသော ပြဟ္မဝိဟာရတို့ဌရသော တတိယစျာန်နှင့်ကင်း၍ စတုတ္ထ ပြဟ္မဝိဟာရကို ပွါးစေရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဗြဟ္မဝိဟာရမည်ကြောင်းစသည်

၂၆၈။ ဤအရာ၌ ဆိုလတ္တံ့သော မေးခွန်း ဖြစ်နိုင်ပေ၏-ဤမေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဗြဟ္မဝိဟာရဟု ခေါ် ဆိုအပ်ပါကုန်သနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် ၄-ပါးတို့သာလျှင် ဖြစ်ပါကုန်သနည်း၊ ဤမေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့၏ အစဉ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ အဘိဓမ္မာ၌ အဘယ့်ကြောင့် အပ္ပမညာဟု ဟောထားပါသနည်း-ဟူ၍ မေးခွန်း ဖြစ်နိုင်ပေ၏။ အဖြေကား-မြတ်သောအနက်သဘောကြောင့်ရင်း၊ အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ် (အပြစ်ကင်းခြင်း) ကြောင့်ရင်း ဤမေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ တို့၌ ဗြဟ္မဝိဟာရမည်သည်၏ အဖြစ်ကို ရှေးဦးစွာ သိအပ်၏။ ခွဲ၍ပြရလျှင် ဤမေတ္တာ စသည်ဖြင့် နေခြင်း (ဝိဟာရ)တို့သည် သတ္တဝါတို့၌ မှန်ကန်ကောင်းမွန်သော အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်-မြင့်မြတ်ကြပေကုန်၏။ထို့ပြင် ဗြဟ္မာတို့သည် (နိဝရဏစသော) အပြစ်ကင်းသည့်စိတ် ရှိကုန်လျက် နေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဤမေတ္တာ စသည်တို့နှင့် ယှဉ်ကုန်သော ယောဂီတို့သည် ဗြဟ္မာတို့နှင့် တူကုန်လျက် နေကုန်၏။ ဤသို့မြတ်သော အနက်သဘောကြောင့်ရင်း၊ အပြစ်ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ရင်း ဗြဟ္မာဝိဟာရဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။

၂၆၉။ အဘယ့်ကြောင့် ၄-ပါးတို့သာလျှင် ဖြစ်ပါကုန်သနည်း-ဤသို့ အစရှိသော မေးခွန်း၏အဖြေကား ဤဆိုလတ္တံ့စကားပေတည်း—

> စင်ကြယ်ကြောင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထိုမေတ္တာ စသည်တို့၏ အစဉ်သည် အစီးအပွါးကို ပြုကျင့်ခြင်းစသော အခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ ထိုမေတ္တာ စသည်တို့သည် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကင်းသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အပ္ပမညာ မည်ကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

ခွဲ၍ပြအံ့—ဤမေတ္တာစသည်တို့တွင် မေတ္တာသည် ဗျာပါဒ-ဒေါသအဖြစ်မျှားသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းပေတည်း၊ ကရုဏာသည် ညှဉ်းဆဲလိုမှု (ဝိဟေသာ)အဖြစ်မျှားသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းပေတည်း၊ မုဒိတာသည် သူစည်းစိမ်၌ မမြေ့လျော်မှု-မနာလိုမှု အဖြစ်မျှားသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းပေတည်း၊ ဥပေက္ခာသည် တပ်မက်မှု-ရာဂ အဖြစ်မျှားသောသူ၏ စင်ကြယ်ကြောင်းပေတည်း။ (ဤသို့ လေးဦးသောသူတို့၏ စင်ကြယ်ကြောင်း လေးပါးဖြစ်သောကြောင့်လည်း ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြသည်)။ ထို့ပြင် အစီးအပွါးကိုဆောင်ပေးခြင်း, အစီးအပွါးမဲ့ အကျိုးမဲ့ကိုပယ်ခြင်း, ပြည့်စုံသော သူစည်းစိမ်ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်း, တဖက်သတ်ကျစေရန် နှလုံးမသွင်းခြင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် သတ္တဝါတို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် လေးပါးသာလျှင် ရှိ၏။ (ထို့ကြောင့်လည်း ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြသည်)။ ထို့ပြင် မိခင်သည် သူငယ်, သူနာ, အရွယ်ရောက်သူ, သူ့ကိစ္စသူ ဆောင်နေသူဟူသော သားလေးယောက်တို့တွင် သူငယ်သား၏ ကြီးထွားခြင်းကို အလိုရှိ၏၊ သူနာသား၏ အနာရောဂါကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိ၏၊ အရွယ်ရောက်သောသား၏ အရွယ်ကောင်းခြင်း ပြည့်စုံခြင်း၌ ရှည်မြင့်စွာ တည်ခြင်းကို အလိုရှိ၏၊ သူ့ကိစ္စသူ ဆောင်နေသောသား၏ တစုံတခုသော ကိစ္စအလှည့်၌မျှ ကြောင့်ကြမစိုက်တော့သကဲ့သို့ ထို့အတူ အပွမည်သော ခေါ်ပြဟ္မစိုရ်တရားဖြင့် နေလေ့ရှိသော ရဟန်းသည်လည်း အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ မေတ္တာပွါးခြင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အပွမည်သော ခေါ်ပြဟ္မဝိဟာရတို့သည် ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကြပေသည်။

[၃၁၅] (ယင်း ၄-ပါးတို့၏အစဉ်ကား) လေးပါးသော ဤအပွမည်သည်တို့ကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သတ္တဝါတို့၌ ရှေးဦးစွာ အစီးအပွါးကို ပြုကျင့်သော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းအလိုအားဖြင့် ကျင့်အပ်၏၊ မေတ္တာသည်လည်း အစီးအပွါးကို ပြုကျင့်သော အခြင်း

http://www.dhammadownload.com

အရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိပေ၏။ ထို့နောင် ဤသို့ တောင့်တ အပ်သော အစီးအပွါးနှင့်ပြည့်စုံသော သတ္တဝါတို့အား ဆင်းရဲဒုက္ခနှိပ်စက်ခြင်းကို တွေ့မြင်ရ၍သော်၎င်း၊ ကြားရ၍သော်၎င်း၊ (ငရဲစသည်၌) ဖြစ်နိုင်သည်ကို မြော်တွေးကြံဆ၍သော်၎င်း ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း အလိုအားဖြင့် (ကျင့်အပ်၏)၊ ကရုဏာ သည်လည်း ဆင်းရဲကို ပယ်ဖျောက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပေ၏။ ထိုမှနောက်၌ ဤသို့ တောင့်တသည့်အတိုင်း အစီးအပွါး နှင့် ပြည့်စုံကြသည့်ပြင် တောင့်တသည့်အတိုင်း ဆင်းရဲလည်းကင်းကုန် သော ထိုသတ္တဝါတို့၏ ပြည့်စုံသောစည်းစိမ်ကို တွေ့မြင်၍ ပြည့်စုံသော စည်းစိမ်ကို ဝမ်းမြောက်သည့်အလိုအားဖြင့် (ကျင့်အပ်၏)၊ မုဒိတာသည် လည်း ဝမ်းမြောက်ခြင်းလက္ခဏာရှိပေ၏။ ထိုမှနောက်၌မူ ပြုဖွယ်ကိစ္စမရှိ သောကြောင့် လျစ်လျူရှုခြင်းဟု ဆိုအပ်သော အလယ်အလတ် သဘော အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ-ဘက်မလိုက်ပဲ အလယ်၌တည်သော အခြင်း အရာအားဖြင့်[1])ကျင့်အပ်၏၊ဥပေက္ခာသည်လည်း အလယ်အလတ် သဘော (အလယ်၌တည်သော) အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် အစီးအပွါးကို ပြုကျင့်ခြင်းအစရှိသော ဤအခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုမေတ္တာစသည်တို့တွင် မေတ္တာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူပေသည်၊ ထို့နောင် ကရုဏာကို၊ ထို့နောင် မုဒိတာကို၊ ထို့နောင် ဥပေက္ခာကို ဟောတော်မူပေသည်-ဟူ၍ ဤအစဉ်ကို သိအပ်ပေ၏။

အပွမညာခေါ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အလုံးစုံသော ဤ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတို့သည် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကင်းသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ မှန်ပေ၏-အတိုင်းအရှည် ပမာဏကင်းကုန်သော

မှတ်ချက်

၁–မဏ္ဍဋ္ဌာကာရေန-ဟု ရှိသင့်သောပါဌ်ကို မြော်၍ ပြန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

သတ္တဝါတို့သည် ဤမေတ္တာစသည်တို့၏ အာရုံဖြစ်ကြပေသည်၊ သတ္တဝါတယောက်တည်း၏သော်လည်း ဤမျှသော အစိတ်အပိုင်း၌သာလျှင် မေတ္တာစသည်တို့ကို ပွါးစေအပ်သည်ဟု ဤသို့ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို မယူမူ၍ တယောက်လုံးကို ဖြန့်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ (ထို့ကြောင့် အပွမညာ မည်ကြပေသည်)။ ထို့ကြောင့်—

> "စင်ကြယ်ကြောင်း စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ၄-ပါးတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမေတ္တာစသည်တို့၏ အစဉ်သည် အစီးအပ္ပါးကို ပြုကျင့်ခြင်းစသော အခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ထိုမေတ္တာစသည်တို့သည် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကင်းသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကြသောကြောင့် အပွမညာ မည်ကုန်၏"ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။

ရနိုင်သောစျာန်မျှား

၂၇၀။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အတိုင်းအရှည် ပမာဏကင်းသော အာရုံရှိခြင်းဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိကုန်သော်လည်း ဤအပွမညာ ၄-ပါးတို့တွင် ရှေးသုံးပါးတို့သည် စျာန်သုံးပါး လေးပါးအပေါင်းကိုသာ ရစေနိုင်ကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?-သောမနဿနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့် ပေတည်း။ ထိုသုံးပါးတို့၏ သောမနဿနှင့်ယှဉ်ခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်ပါနည်း?ဟူမူ-ဒေါမနဿကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော ဗျာပါဒ ဝိဟိံသာ အရတိတို့၏ ထွက်သွားကြောင်း-ကင်းကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပေတည်း။ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ဥပေက္ခာသည်ကား ကြွင်းကျန်သော စျာန်တပါးကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း?-ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ မှန်ပေ၏-သတ္တဝါတို့၌ အလယ်အလတ်သဘော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဗြဟ္မဝိဟာရပေက္ခာသည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

အယူအဆမမှားရန် ရှင်းပြချက်

၂၇၁။ "မြတ်စွာဘုရားသည် အဂ္ဂိတ္ထရ အဋ္ဌကနိပါတ်၌—

ရဟန်း သင်သည် ထိုအခါ၌ ဤသမာဓိကို ဝိတက်လည်းရှိ ဝိစာရလည်းရှိအောင် ပွါးလေလော့၊ ဝိတက်မရှိမူ၍ ဝိစာရမျှ ရှိအောင်လည်း ပွါးလေလော့၊ ဝိတက်လည်းမရှိ ဝိစာရလည်း မရှိအောင်လည်း ပွါးလေလော့၊ ပီတိရှိအောင်လည်း ပွါးလေလော့၊ ပီတိကင်းအောင်လည်း ပွါးလေလော့၊ သာယာဖွယ်သုခနှင့်တကွ ဖြစ်အောင်လည်း ပွါးလေလော့၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်အောင် လည်း ပွါးလေလော့' ဟု-

အပွမညာ လေးပါးတို့၌လည်း အထူးမပြုပဲ သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်၊ [၃၁၆] ထို့ကြောင့် အပွမညာလေးပါးတို့သည် စျာန်လေးပါး ငါးပါးအပေါင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသည်" ဟူ၍ အကြင် တစုံတယောက်က ဆိုငြားအံ့၊ ထိုသူကို ဤသို့ မဆိုပါလင့်ဟု ပြောရာ၏။ မှန်ပေ၏-ဤသို့ သာမညအားဖြင့်ဟောတိုင်း အတူပြု၍ယူလျှင် ကာယာနုပဿနာစသော သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့သည်လည်း စျာန်လေးပါး ငါးပါး အပေါင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်ရာ၏။ သို့သော်လည်း ဝေဒနာနုပဿနာစသည်တို့၌ ပဌမစျာန်သည်သော်လည်း မရှိပေ၊ ဒုတိယစျာန်စသည်တို့ မရှိကြသည် မှာဆိုဖွယ်မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါရိပ်မျှကို ယူ၍ မြတ်စွာဘုရားကို မစွပ်စွဲပါလင့်။ မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်သည် နက်နဲလှပါသည်၊ ထိုနက်နဲသော ဘုရားစကားတော်ကို ဆရာမျှားထံ ချဉ်းကပ်မှီဝဲ၍ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့် ယူအပ်-ယူသင့်ပေသည်။

၂၇၂။ ခွဲ၍ပြဦးအံ့-ယခုပြဆိုမည့်စကားသည် ထိုဘုရားစကားတော်၌ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း—

http://www.dhammadownload.com

"မြတ်စွာဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်တော်အား အကျဉ်းအားဖြင့် တရားကို ဟောစေချင်ပါသည်၊ ထိုသို့ဟောလျှင် ကောင်းပါလိမ့်မည်၊ မြတ်စွာဘုရား၏ ယင်း အကျဉ်းတရားကို ကြားနာပြီးလျှင် တပည့်တော်သည် တပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်လျက် စိတ်ကိုစေလွှတ်ကာ မမေ့မလျော့ အပြင်းအထန် အားထုတ်လျက် နေလိုပါသည်" ဟု....

ရဟန်းတပါးက တရားဟောရန် မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထား တောင်းပန်လေသည်။ ထိုရဟန်းသည် ရှေးကလည်း ဤကဲ့သို့ပင် တောင်းပန်၍ တရားနာပြီးလျှင် ရဟန်းတရားကိုကျင့်ရန် တခြားသို့မသွားပဲ ထိုအရပ်၌ သာလျှင် နေခဲ့ဘူးလေပြီ၊ ထို့ကြောင့် ထိုရဟန်းကို မြတ်စွာဘုရားက-"ဤသာသနာ၌အချို့သော(မောဃပုရိသ)အချည်းနှီးယောကျ်ားတို့သည် ဤသို့ပင်လျှင် ငါဘုရားကိုသာ တရားဟောဖို့ တောင်းပန်ကြသည်၊ တရားကို ဟောပြီး(နာပြီး)သောအခါ၌လည်း ငါဘုရားနောက်သို့သာ လိုက်နေသင့်သည်ဟု ထင်မှတ်နေကြသည်" ဟု ကြိမ်းမောင်းတော်မူပြီးလျှင် တဖန် ထိုရဟန်းမှာ အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ရန် ဥပနိဿယအကြောင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်ကို မြင်တော်မူသဖြင့် ထိုရဟန်းကို ဆုံးမတော်မူလျက်—

ရဟန်း ထို(သို့ သင်ကလျှောက်ထားတောင်းပန်ခြင်း)ကြောင့် ဤ၌ သင်သည် ယခုညှန်ပြမည့်အတိုင်း ကျင့်ရမည်-"ငါ၏ စိတ်သည် (ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဟူသော ဂေါစရ)အဇ္ဈတ္တ၌[1] တည်လတံ့

မှတ်ချက်

၁–အဇ္ဈတ္တံ-ဟူသည်ကား ဂေါစရဇ္ဈတ္တ၌"ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌"ဟုဆိုလို၏။(ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းစွာတည်လတံ့ (၀ါ-တည်ရမည် ကောင်းစွာတည်ရမည်[1]) ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာကုန်လျက် (ငါ၏)စိတ်ကို အကုန်ဆောင်ယူ၍ မတည်ကုန်လတံ့ (၀ါ-ဆောင်ယူသွားလျက် မတည်စေကြရဘူး)[2]"ဟု ဤသို့ပင် သင်သည် ကျင့်ရမည်-ဟု ဆုံးမဟောကြားတော်မူလေသည်။

ဤသြ၀ါဒဖြင့် (ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီး၏ သန္တာန်၌ အတွင်း၀င်သော တရားဟူသော) နိယကဗျတ္တ[3]အလိုအားဖြင့် ထိုရဟန်းအား (၀ါ-ထိုရဟန်း၏)

မှတ်ချက်

၁–စိတ်သည် တည်လတံ့-ဟူသည်ကား အပြင်ပအာရုံမျှားသို့ မပျံ့လွင့်ပဲ တခုတည်းသောအာရုံရှိသည်၏အဖြစ်၌ တည်လတံ့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ကောင်းစွာတည်ပေသည်။(ဋီကာ) မြန်မာလို အချေအားဖြင့် ပြရလျှင် "တည်ရမည် ကောင်းစွာတည်ရမည်"ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ကျင့်ရမည်ဟု ဆိုလို၏။

၂–အကုသိုလ်တရားတို့က စိတ်ကို ဆောင်ယူသွားသည်-ဟူသည်မှာ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခွင့်မရပဲ အကုသိုလ်တရားတို့နှင့် တပေါင်းတည်း အကုသိုလ်စိတ်ချည်း ဖြစ်သွားသည်ကို ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် (စိတ္တံ ပရိယာဒါယ) စိတ်ကို အကုန်ဆောင်ယူ၍-ဟူရာ၌ ကုသိုလ်စိတ်ကို ကုန်စေ၍-ဟု အဋ္ဌကထာတို့၌ ဖွင့်ပြပေသည်၊ အဓိပ္ပါယတ္ထပေတည်း။

၃–ဤအရာ၌ နိယကဗျတ္တ၀သေန-နိယကဗျတ္တ အလိုအားဖြင့်-ဟု ရှိ၏၊ နိယကဗျတ္တဟူသည်မှာ ပုဂ္ဂိုလ်အသီးအသီး၏ သန္တာန်၌ ရှိသော ရှုပ်နာမ်တရားပင်။ ထိုအလိုအားဖြင့် မိမိ၏ ကိုယ်တွင်းတရားကို ရှုလျက် တည်သော သမာဓိကို ယူရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ဤအရာ၌ အတွင်းတရားဖြစ်စေ၊ အပြင်တရားဖြစ်စေ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဟူသမျှကို ယူသင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ အဗျတ္တံ-ပုဒ်ကို ဂေါစရဗျတ္တ မည်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌-ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးလျှင် ဤအရာ၌ အဋ္ဌကထာတွင်ရှိသော ပါဋိ၌ကို "စိတ္တေကဂ္ဂတာသည် မိမိ သန္တာန်၌ အတွင်း၀င်သောကြောင့် နိယကဗျတ္တ၀သေန-ဟု ဆိုကြောင်း"

http://www.dhammadownload.com

စိတ်၏ တခုတည်းသော အာရုံရှိခြင်း(စိတ္တေကဂ္ဂတာ)မျှဖြစ်သော မူလ သမာဓိကို ဟောပြတော်မူပေသည်။ ထို့နောင် ဤမျှဖြင့်ပင် အားရ

မှတ်ချက်

ရှင်းပြ၏။ သို့သော် နိယကဇ္ဈတ္တမဟုတ်သော စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူ၍ မရှိသော ကြောင့် ထိုရှင်းချက်ကိုလည်း သဘောကျရန် ခဲယဉ်း၏။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လည်း ဤအရာတွင် ဂေါစရဇ္ဈတ္တဝသေနဟူ၍ပင် မူလကရှိခဲ့သည် ဖြစ်ရာ၏။

၁–စိတ္တေကဂ္ဂတာမတ္တော-စိတ်၏ တခုတည်းသော အာရုံရှိခြင်းမျှ ဖြစ်သော (သမာဓိ)-ဟူသည်ကား ဘာဝနာကို အားထုတ်သောသူသည် ရပြီးကာမျှ ဖြစ်၍ အလွန်ကောင်းစွာ မပျံ့နှံ့စေရသေးသော (သမာဓာနု) တည်ကြည် ခြင်း-သမာဓိပေတည်း။ ၎င်းကို နောက်၌ ပြဆိုမည့် သမာဓိအထူးတို့၏ မူလအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် မူလသမာဓိဟု ဆိုပေသည်။ စိတ္တေ-ကဂ္ဂတာမျှ ဖြစ်သော ဤသမာဓိကို ခဏိကသမာဓိဟု အလိုရှိအပ်၏၊ (အဘယ်၌ကဲ့သို့နည်း?ဟူမူ) ("ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဟူသော) အဇ္ဈတ္တ၌သာလျှင် (ငါသည်) စိတ်ကို ကောင်းစွာတည်စေ၏ ကောင်းစွာနေစေ၏ တမျိုးတည်း သော တည်ကြည်ပုံ အပိုင်းအခြား ရှိသည်ကို (၀ါ-အပိုင်းအခြားရှိအောင်) ပြု၏ ကောင်းစွာထား၏" ဤသို့ အစရှိသော ဒေသနာတို့၌ကဲ့သို့ပေတည်း။ ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြအံ့–"ရဟန်းတို့ ငါ၏ဝိရိယသည် အားထုတ်ပြီး ဖြစ်ခဲ့ပြီ မတွန့်မဆုတ်ခဲ့ပြီ ။ပ။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားအပ်ခဲ့ပြီ တခုတည်းသော အာရုံရှိခဲ့ပြီ"ဟု မိန့်ဆိုတော်မူပြီးနောက် "ကာမတို့မှ ကင်းဆိတ်၍သာ လျှင် ။ပ။ ပဌမဈာန်သို့ ရောက်၍နေခဲ့ပြီ" ဤသို့ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူသောကြောင့် တပါးသော ဒေသနာတို့၌လည်း ရှေးဦးစွာ ဟောထားသော စိတ္တေကဂ္ဂတာကို ခဏိကသမာဓိဟု သိအပ်သကဲ့သို့ ထို့ အတူပင် ဤသြဝါဒ ဒေသနာ၌လည်း ("ငါ၏ စိတ်သည် တည်လတံ့" စသည်ဖြင့် ဟောထားသော စိတ္တေကဂ္ဂတာမျှ သမာဓိကို ခဏိကသမာဓိဟု သိအပ်ပေသည်)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ကျေနပ်ခြင်းသို့ မရောက်သေးပဲ ထိုမူလသမာဓိကိုပင် ယခုပြဆိုမည့်အတိုင်း ပွါးစေရမည်"ဟု ပြဆိုတော်မူခြင်းငှါ-

"ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင်၏စိတ်သည် (ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဟူသော ဂေါစရ)အဇ္ဈတ္တ၌ တည်၏ ကောင်းစွာတည်၏၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ် တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်ပေါ်ကုန်လျက် (သင်၏) စိတ်ကို အကုန်ဆောင် ယူ၍ မတည်ကုန်၊ ရဟန်း၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည်-ငါသည် မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ(စိတ်၏ လွတ်ကြောင်းဖြစ်သော မေတ္တာ)ကို ပွါးစေ အပ်ပြီးသည် အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီးသည် က ထားသောယာဉ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသည် တည်ရာကဲ့သို့ ပြုအပ်ပြီးသည် မြဲမြံစွာတည်စေအပ်ပြီးသည် နှိုင်နင်းအောင် လေ့ကျင့်အပ်ပြီးသည် ကောင်းစွာ အားထုတ်အပ်ပြီးသည် ဖြစ်ပေလတံ့ (ဖြစ်စေရမည်)ဟု ဤသို့ပင် သင်သည် ကျင့်ရမည်"ဟု ထိုရဟန်းအား မေတ္တာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဘာဝနာကို (၀ါ-မေတ္တာပွါးပုံကို) ဤသို့ ဟောကြားတော်မူလေသည်။ ထိုသို့ ဟောကြားပြီးလျှင်—

"ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤသမာဓိကို ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ပွါးစေအပ်ပြီး အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီးဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည်(ပွါးစေအပ်ပြီးသော) ဤမူလသမာဓိကို ဝိတက်လည်းရှိ ဝိစာရလည်းရှိအောင် ပွါးလေလော့ ။ပ။ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ ဖြစ် အောင်လည်း ပွါးလေလော့"ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုဟောတော်မူသော ဒေသနာ၏ ဆိုလိုသောအနက်ကား—ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤမူလသမာဓိကို ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မေတ္တာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ပွါးစေအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ထိုမျှလောက်ဖြင့်လည်း အားရကျေနပ်ခြင်းသို့ မရောက်သေးပဲသာလျှင်

[၃၁၇] ဤမူလသမာဓိကို (ပထဝီကသိုဏ်းစသော) တပါးသောအာရုံ တို့၌လည်း စျာန်လေးပါး စျာန်ငါးပါးအပေါင်းသို့ ရောက်စေလျက် ဝိတက်

http://www.dhammadownload.com

လည်းရှိ ဝိစာရလည်းရှိ(သော စျာန်ဖြစ်)အောင် ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့် ပွါးလေလော့-ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဆက်ဦးအံ့ - ဤသို့ ဟောတော်မူပြီးလျှင် တဖန်"ကရုဏာ အစရှိသော ကြင်းသော ဗြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးကို ရှေ့သွားပြု၍လည်း (ပထဝီကသိုဏ်း အစရှိသော)တပါးသော အာရုံတို့၌ စျာန်လေးပါး စျာန်ငါးပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘာဝနာကို ပြုလေလော့"ဟု ထိုရဟန်းအား ပြတော်မူလို သည်ဖြစ်၍....

"ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင်သည် ဤသမာဓိကို ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ပွါးစေအပ်ပြီး အကြိမ်များစွာပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် ငါသည် ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိကို ပွါးစေအပ်ပြီးသည် (ဖြစ်ပေလတံ့)" ဤသို့ အစရှိသည်ကို ဟော ကြားတော်မူလေသည်။

ဤသို့ မေတ္တာစသည် ရှေ့သွားရှိသော စျာန်လေးပါး စျာန်ငါးပါး အပေါင်း၏အစွမ်းအားဖြင့် ဘာဝနာကို ပြတော်မူပြီးလျှင် တဖန် ကာယာ-နုပဿနာစသည် ရှေ့သွားရှိသော ဘာဝနာကို ပြတော်မူခြင်းငှါ....

"ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင့်မှာ ဤသမာဓိကို ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ပွါးစေအပ်ပြီး အကြိမ်များစွာ ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် ကာယ၌ ကာယကို ရှုသည်ဖြစ်၍ နေအံ့" ဤသို့ အစရှိသည်ကို ဟောတော်မူပြီးလျှင်....

"ရဟန်း၊ အကြင်အခါ၌ သင့်မှာ ဤသမာဓိကို ဤသို့ ပွါးစေ အပ်ပြီး ကောင်းစွာ ပွါးစေအပ်ပြီး ဖြစ်လတံ့၊ ရဟန်း၊ ထိုအခါ၌ သင်သည် သွားရာ သွားရာအရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် သွားရပေလတံ့၊ ရပ်ရာ ရပ်ရာအရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင်

http://www.dhammadownload.com

ရပ်ရလတံ့၊ ထိုင်ရာ ထိုင်ရာအရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် ထိုင်နေရပေလတံ့၊ လျောင်းရာ လျောင်းရာ အရပ်တိုင်း၌ပင် ချမ်းသာစွာသာလျှင် လျောင်းနေရပေလတံ့''ဟု

အရဟတ္တဖိုလ်ကို အထွတ်တပ်သဖြင့် ဒေသနာတော်ကို ပြီးဆုံးစေတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာ အစရှိသော ရှေးဗြဟ္မဝိဟာရသုံးပါးတို့သည် စျာန်သုံးပါး စျာန်လေးပါးအပေါင်းကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏၊ ဥပေက္ခာသည်ကား ကြွင်းသော စျာန်တပါးကိုသာ ဖြစ်စေနိုင်၏-ဟု သိအပ်ပေသည်။ မှန်ပေ၏—အဘိဓမ္မာပိဋကတ်၌ ထိုအတိုင်းပင် ဝေဘန်ထားပေသည်။

သုဘပရမစသည်

၂၃၃။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စျာန်သုံးပါး လေးပါးကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ ကြွင်းသော စျာန်တပါးကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် တည်ကုန်သော ဤဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏[1] (သုဘပရမ) သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသော (မေတ္တာစေတော) ဝိမုတ္တိ စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် အချင်းချင်း မတူပဲကွဲပြားသော အာနုဘော်အထူးကို သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏-ဟလိဒ္ဒဝသနသုတ်၌ ဤမေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ စသည်တို့ကို သုဘပရမ စသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဟောတော်မူပေသည်။ ဟောတော်မူပုံမှာ ...

"ရဟန်းတို့ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိကို (သုဘပရမ) သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ငါဟောပေ၏။ ရဟန်းတို့ ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိကို အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ငါဟောပေ၏။ ရဟန်းတို့ မုဒိတာစေတော

မှတ်ချက်

၁–ဤဗြဟ္မဝိဟာရလေးပါးတို့၏....အာနုဘော်အထူးကို-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိမုတ္တိကို ဝိညာဏဿာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ငါဟောပေ၏၊ ရဟန်းတို့ ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တိကို အာ-ကိဉ္စညာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ငါဟောပေ၏"ဟူ၍ပင်တည်း။

[၃၁၈] မေးခွန်းသွင်း၍ ရှင်းပြဦးအံ့ - ဤစေတောဝိမုတ္တိတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ဟော(အပ်ကုန်)သနည်း?ဟူမူ၊ (သုဘဝိမောက္ခစသော) ထိုထိုဝိမောက္ခ၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်ပေတည်း။ ခဲ့၍ပြအံ့ - မေတ္တာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား သတ္တဝါတို့သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်မူ၍ ချစ်ဖွယ်တို့ ဖြစ်ကြ၏၊ ထိုသို့ ထင်သောအခါ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သော အခြင်းအရာဖြင့် အလေ့အကျင့်ရခြင်းကြောင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ကုန်သော အညို အရှေ့ အနီ အဖြူ ဟူသော စင်ကြယ်သော အဆင်းတို့၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ယင်းစင်ကြယ်သောအဆင်း ကသိုဏ်းတို့၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲပဲ ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာ သာလျှင် ပြေးဝင်၏။ ဤသို့ဖြစ်သောကြောင့် မေတ္တာသည် (စင်ကြယ်သော အဆင်းကသိုဏ်းစျာန်ဟူသော) သုဘဝိမောက္ခ၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်ပေ၏၊ ထိုထက်အလွန် (အခြား ဝိမောက္ခ၏အကြောင်း ဥပနိဿယကား)မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် သုဘဝိမောက္ခလျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုမှတပါး ကရုဏာဖြင့် နေလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒုတ်ဖြင့် ရိုက်နှက်ခံရသောရုပ် အစရှိသော ရုပ်လျှင် အကြောင်းရှိသော သတ္တဝါတို့မှာ ဖြစ်နိုင်သောဆင်းရဲကို[1] ရှုဆင်ခြင်လျက် သနားခြင်း ကရုဏာ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ရုပ်၌ အပြစ်သည် အလွန်ထင်ရှားပေ၏၊ ထိုသို့

မှတ်ချက်

၁–ဌီကာနှင့်အညီ သတ္တဒုက္ခံ-ဟူသောပါဠိသာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အလွန်ထင်ရှားသောအခါ ရုပ်၌ အပြစ်ကို ထင်ရှားသိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော ရုပ်ကသိုဏ်းတို့တွင် တပါးပါးကို ခွဲ၍ ရုပ်၏ ထွက်ပြေး ကင်းကွာကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းကင်ပညတ်၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ယင်းကောင်းကင်ပညတ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲပဲ ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာသာလျှင် ပြေးဝင်၏။ ဤသို့ဖြစ်သော ကြောင့် ကရုဏာသည် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်၏မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ထက်အလွန် (အခြား ဝိမောက္ခ၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကား) မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ် လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ထိုမှတပါး မုဒိတာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုထိုဝမ်းမြောက် ခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်မှုရှိကြသော သတ္တဝါ တို့၏ စိတ်ဝိညာဏ်ကို ရှုဆင်ခြင်လျက် ဝမ်းမြောက်မှု မုဒိတာ ဖြစ်သင့် ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ်ကို ယူခြင်း၌ အလေ့အကျင့်ရသော စိတ်သည် ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ရပြီးသော အာကာသာ-နဉ္စာယတနစျာန်ကို ကျော်လွန်၍ ကောင်းကင်ပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော (အာကာသာနဉ္စာယတန) ဝိညာဏ်၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ယင်းဝိညာဏ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲပဲ ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။ ဤသို့ဖြစ်သောကြောင့် မုဒိတာသည် ဝိညာဏဉ္စာယတန သမာပတ်၏ မှီရာအကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ထက် အလွန် (အခြား ဝိမောက္ခ၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကား)မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူ ပေသည်။

ထိုမှတပါး ဥပေက္ခာဖြင့် နေလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား သတ္တဝါတို့သည် ချမ်းသာကြပါစေ ဟူ၍သော်၎င်း၊ ဆင်းရဲမှ လွတ်ကြပါစေ ဟူ၍သော်၎င်း၊

http://www.dhammadownload.com

ရပြီးသော ချမ်းသာမှ မကင်းကွာကြပါစေလင့် [1] ဟူ၍သော်ငင်း နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု၏ မရှိခြင်းကြောင့် သုခ ဒုက္ခ စသော ပရမတ်သဘောကို ယူခြင်းမှ မျက်နှာလွှဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့် (၀ါ-မျက်နှာလွှဲသောအားဖြင့်) ထင်ရှားမရှိသောပညတ်ကို ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သော [2] စိတ်သည် ဖြစ်၏၊ ထိုသို့ဖြစ်သောအခါ၌ ပရမတ်သဘောကို ယူခြင်းမှ မျက်နှာလွှဲသော အားဖြင့် အလေ့အကျင့်ရသည့် စိတ်ရှိသော ပရမတ်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိ သော ပညတ်ကို ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သည့်စိတ်လည်း ရှိသော [3] (ထိုပုဂ္ဂိုလ် မှာ) ဘာ၀နာအစဉ်ဖြင့် ရပြီးသော ဝိညာဏဥာယတနစျာန်ကို ကျော် လွန်၍ ပရမတ်သဘောဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိ ခြင်း ကင်းခြင်း ဟူသော [4] သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော အဘာ၀ ပညတ်၌ စိတ်ကို ဆောင်ပို့လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်သည် ယင်းအဘာ၀ ပညတ်၌ မဆင်းရဲ မခက်ခဲပဲ ချမ်းသာ လွယ်ကူစွာ ပြေးဝင်၏။ ဤသို့

မှတ်ချက်

၁–မြန်မာမူဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ သမ္မတ္တသုခတော ၀ါ မာ ဝိမုစ္စန္တု-ဟု ရှိ၏၊ ရပြီးသော ချမ်းသာမှ မလွတ်ပါစေကုန်လင့်-ဟု ပြန်ရာ၏။ ယိုးဒယားမူ၌ကား မာ ဝိမုစ္စန္တု-အရာ၌ မာ ဝိယုဇ္ဇိ သု-ရှိ၏၊ ထိုပါဠိအရ ပြန်ထားသော အနက် ဖြစ်သည်။ ဤပါဠိအနက်ကို ထောက်ဆသောအားဖြင့်လည်း ယထာလဒ္ဓ သမ္မတ္တိတော မာ ဝိဂစ္ဆန္တု-ဟူသော မုဒိတာပွါးပုံပါ၌ သင့်ကြောင်း သိအပ်၏။

၂–ဤအနက်သည် အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏော ဒက္ခံ-ဟူသော သီဟိုဠ်မူအရ ပြန်ထား ချက် ဖြစ်သည်။

၃–ဤ၌လည်း အဝိဇ္ဇမာနဂ္ဂဟဏဒက္ခစိတ္တဿ-ဟူသော သီဟိုဠ်မူအရ ပြန် ချက်ပင် ဖြစ်သည်။

၄–ကင်းခြင်းဟူသော....အဘာ၀ပညတ်၌-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သောကြောင့် ဥပေက္ခာသည် အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်၏ မှီရာ အကြောင်း ဥပနိဿယ ဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ထက်အလွန် (အခြား ဝိမောက္ခ၏ အကြောင်း ဥပနိဿယကား) မဖြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန သမာပတ်လျှင် အလွန်အမြတ်ရှိသည်ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

ပါရမီစသည် ပြည့်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သည်

၂၇၄။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သုဘပရမ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဤအပွမညာတို့၏ အာနုဘော်ကို သိပြီးလျှင် ဤ အပွမညာအားလုံးတို့ပင် ဒါနအစရှိသော အလုံးစုံသော တရားကောင်း တရားမြတ်တို့ကို ပြည့်စေ တတ်ကြသည်ဟူ၍(လည်း) တဖန် သိအပ်၏။ [၃၁၉] ခ၊၍ပြအံ့ - သတ္တဝါ တို့၌ အစီးအပွါးကို လိုလားခြင်းဖြင့်ဝင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ဆင်းရဲကို သည်းမခံ နိုင်ခြင်းဖြင့်ဝင်း၊ ရပြီးသော စည်းစိမ်အထူးတို့ကို ရှည်စွာတည်စေလိုခြင်း ဖြင့်ဝင်း၊ သတ္တဝါအားလုံးတို့၌ တဖက်သတ်မကျခြင်း, ဘက်မလိုက်ခြင်းဖြင့် ဝင်း အညီအမျှဖြစ်သည့် စိတ်ရှိကုန်သော ဘုရားအလောင်းတော်တို့သည် "ဤသူအား ပေးကမ်းသင့်၏၊ ဤသူအား မပေးကမ်းသင့်"ဟု ခွဲခြားခြင်းကို မပြုမူ၍ ချမ်းသာ၏အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အလှူဝတ္ထုဒါနကို (ရောက် လာသော အလှူခံ)သတ္တဝါအားလုံးတို့အား ပေးလှူကုန်၏။ (မခွဲခြားပဲ) ထိုသတ္တဝါအားလုံးတို့အား ညှဉ်းဆဲနှိပ်စက်ခြင်းကို ကြဉ်ရှောင်ကုန်လျက် (ချမ်းသာခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော)သီလကို ခံယူဆောက်တည်ကုန်၏။ သီလပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းငှါ တောထွက်ခြင်း ရှင်ရဟန်းပြုခြင်းသို့ ချဉ်းကပ်ကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးနှင့် စီးပွါးမဲ့အမှုတို့၌ မတွေ့ဝေ ခြင်းအကျိုးငှါ ပညာကို ဖြူစင်စေကုန်၏။ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာ အကျိုးငှါ လုံ့လဝီရိယကို အမြဲမပြတ် အားထုတ်ကုန်၏။ မြတ်သော ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့် (အားထုတ်ပြုလုပ်ရန်) ရဲရင့်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော် လည်း သတ္တဝါတို့၏ အမျိုးမျိုးသော ကျူးလွန်ပြစ်မှားသည့် အပြစ်ကို

http://www.dhammadownload.com

(မတ္ထုံပြန်ပဲ) သည်းခံကုန်၏။ "ဤ အရာကို သင်တို့အား ပေးမည် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်မည်"ဟု ပြုပြီးသော ဝန်ခံချက်ကို မချုတ်ယွင်းစေကုန်။ ထိုသတ္တဝါအားလုံးတို့၏ စီးပွါးချမ်းသာအလို့ငှါ မတုန် မလှုပ် ခိုင်မြဲသော ဆောက်တည်မှု (အဓိဋ္ဌာန်) ရှိကုန်၏။ ထိုသတ္တဝါတို့၌ (ဆန့်ကျင်ဘက်ကြောင့်) တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိသော မေတ္တာဖြင့် လက်ဦးစကာ ကျေးဇူးပြုလေ့ရှိကုန်၏။ ဥပေက္ခာဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ကို မတောင့်တ မမြော်လင့်ကုန်။ (သတ္တဝါတို့၏ အစီးအပွါးကို အလိုရှိခြင်း အစရှိသော) ဤပုံဤနည်းဖြင့် ပါရမီတော်တို့ကို ပြည့်စေပြီး၍ ဒသဗလဉာဏ်တော် ဆယ်ပါး, စတုဝေသာရဇ္ဇာဏ်တော်လေးပါး, အသာဓာရဏဉာဏ်တော် ခြောက်ပါး, ဗုဒ္ဓဓမ္မခေါ် ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတရား တဆဲ့ရှစ်ပါးတိုင်အောင် အပြားရှိကုန်သော အလုံးစုံသော တရားကောင်းတရားမြတ်တို့ကို လုံးဝ ဥဿုံ ပြည့်စုံစေတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤအပွမညာတို့သည် ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ဒါနပါရမီအစရှိသော အလုံးစုံသောတရားကောင်း တရားမြတ်ကို လုံးဝပြည့်စေတတ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ
စီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌
ဗြဟ္မဝိဟာရကို အကျယ်ပြချက် (ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသ)
မည်သော ကိုးခုမြောက်ဖြစ်သော
အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

ဗြဟ္မဝိဟာရကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၀-အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသ၊ အာရုပ္ပလေးပါးကို အကျယ်ပြဆိုချက်

၁-ပဌမ အရူပအာကာသနဉ္စာယတန ကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့်

[၃၂၀] ၂၇၅။ ဗြဟ္မဝိဟာရ၏ အခြားမဲ့၌ အကျဉ်းပြခဲ့ပြီးသော အရူပကမ္မဋ္ဌာန်း၄-ပါးတို့တွင် ရှေးဦးစွာ (ပြထားသော)အာကာသာနဉ္စာ-ယတနကမ္မဋ္ဌာန်းကို (၀၊-စျာန်ကို) ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်[1] "ရူပ်ဟူသော တည်ရာအကြောင်းကြောင့် (သူတပါးကိုနှိပ်စက်ရန်) ဒုတ်ကိုစွဲကိုင်ခြင်း (ဓား လှံစသော)လက်နက်ကို စွဲကိုင်ခြင်း ရန်ဖြစ်ခြင်း အယူအဆ အထင်အမြင် ကွဲပြားခြင်း ငြင်းခုံခြင်းများ ဖြစ်ကြရသည်၊ ဤအလုံးစုံသည် ရူပ်မရှိသည့် အရူပဘုံ၌ လုံးဝပင် မရှိကြပေဟု ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် ထိုယောဂီသည် အပြစ်မြင်ပြီးသော ရူပ်တို့ကိုသာလျှင် ငြီးငွေ့ခြင်း စက်ဆုပ်ခြင်း ချုပ်စေခြင်းအကျိုးငှါ ကျင့်၏"ဟူ၍ ဟောတော်မူသော ကြောင့် ဤဒုတ်ကိုစွဲကိုင်ခြင်းစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း၊ မျက်စိရောဂါ နားရောဂါစသော အထောင်မက မျှားစွာသောအနာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ရင်း ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရူပ်၌[2] အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင်[3] ထိုရူပ်ကို လွန်မြောက်ရန်အတွက် အာကာသကသိုဏ်းမှ တပါးသော ပထဝီကသိုဏ်း စသော ၉-ပါးသောကသိုဏ်းတို့တွင် တပါးပါးသော ကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထ စျာန်ကို ဖြစ်စေ၏။

မှတ်ချက်

၁–အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်....အပြစ်ကိုရှုမြင်ပြီးလျှင်....တပါးပါးသော ကသိုဏ်း၌ စတုတ္ထစျာန်ကို ဖြစ်စေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–ကရဇရူပေ–ဟူသော ပုဒ်ကို သဒ္ဒါနက် အတိအကျ ပြန်လျှင် သုက်သွေးကြောင့်ဖြစ်သော ရူပ်၌-ဟု ဖြစ်၏။ သို့သော် "ဆိုခဲ့သမျှသော အပြစ်တို့၏ တည်ရာအဖြစ်အားလျော်သော ရူပ်ကို ပြခြင်းငှါ ကရဇရူပေ-ဟု ဆိုသည်၊ ကြမ်းတမ်းသောရူပ်၌- ဤကား ဆိုလိုသောအနက် ဖြစ်သည်"ဟု ဋီကာ၌

http://www.dhammadownload.com

ထိုယောဂီသည် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို ရူပါဝစရစတုတ္ထ စျာန်၏အစွမ်းဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးသား ဖြစ်ပေသည်[2]၊ သို့သော် ကသိုဏ်း ရုပ်သည်လည်း ထိုကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် အလားတူပင် ဖြစ်သောကြောင့် ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း လွန်မြောက်ရန် အလိုရှိပေသည်။ အဘယ်သို့နည်း? ဟူမူ-မြွေကို ကြောက်တတ်သော ယောကျ်ားသည် တောထဲ၌ မြွေက လိုက်လာသည်ဖြစ်၍ လျင်သောအဟုန်ဖြင့် ပြေးခဲ့ပြီးလျှင် ပြေးပြီးလွတ် မြောက်ပြီးသောအရပ်၌ အမည်းအဝါစသည့် အရေးအကြောင်းဖြင့် ဆန်း ကြယ်သော ထန်းရွက်ကို ဖြစ်စေ၊ နွယ်ကို ဖြစ်စေ၊ ကြိုးကို ဖြစ်စေ၊ ကွဲအက် နေသော မြေကြီး၏ အကွဲကြောင်းကို ဖြစ်စေ မြင်လျှင် ကြောက်လန့် သည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ ထိုအရာကို မမြင်လိုသည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ပေတည်း။ တနည်းအားဖြင့်မူ အကျွိုးမဲ့ကို ပြုလေ့ရှိသော ရန်သူနှင့်အတူ တရှာတည်း၌ နေသော ယောကျ်ားသည် ထိုရန်သူက ညှဉ်းဆဲခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်း အိမ်ကို

မှတ်ချက်

ဖွင့်ပြထားသောကြောင့် ထိုနှင့်အညီ အထက်ပါအတိုင်း သိလွယ်သော အနက်ကို ပြန်ထားသည်။

၁–ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို လွန်မြောက်ပြီး ဖြစ်ပေသည်၊ အဘယ့် ကြောင့်နည်း၊ ထိုရုပ်ကို အာရုံ မပြုခြင်းကြောင့် ပေတည်း။ သို့ဖြစ်လျှင် စတုတ္ထစျာန်၏အစွမ်းဖြင့်-ဟု အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသနည်း၊ ပဌမစျာန် စသည် တို့သည်လည်း ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို အာရုံပြုကြသောကြောင့် ထိုကြမ်းတမ်း သည့် ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို အာရုံမပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပင် ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပါလော။ အာရုံမပြုကြ ဟူသော ဤစကားသည် မှန်ပေ၏၊ သို့သော် လည်း ရှုနှုန်ရင်းသော အင်္ဂါကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ငြိမ်သက်သော သဘောရှိ သော အာနေဉ္ဇအဖြစ်သို့ ရောက်သော စတုတ္ထစျာန်ဖြင့် လွန်မြောက်လျှင် ကောင်းစွာ လွန်မြောက်သည် မည်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထစျာန်၏အစွမ်း အားဖြင့်-ဟု ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

မီးရှို့ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရသောကြောင့် အခြားရှာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေရန်အတွက် သွားပြီးလျှင် ထိုရှာ၌လည်း ရန်သူနှင့်တူသော အဆင်းအသံ အကျင့်စာရိတ္တရှိသောသူကို တွေ့မြင်လတ်သော် ကြောက်လန့်သည်သာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုသူကို မမြင်မတွေ့လိုသကဲ့သို့ပင်တည်း။

ထိုဥပမာ၌ ယခုဆိုမည့်စကားသည် ဥပမာနှင့် ဥပမေယျ နှီးနှောပုံ ပေတည်း။မြွေကိုကြောက်သူ ရန်သူကိုကြောက်သူ ထိုနှစ်ဦးသောယောဂျီးတို့မှာ မြွေနှင့်ရန်သူ တခုခုက အနှိပ်စက်ခံရသော ကာလကဲ့သို့ ယောဂီရဟန်းမှာ အာရုံပြုသည်၏အစွမ်းဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် ပြည့်စုံနေသောကာလကို မှတ်အပ်၏။ ထိုယောဂျီးတို့၏ လျင်သော အဟုန်ဖြင့် ပြေးသွားခြင်း အခြားရှာသို့ ပြောင်းသွားခြင်းတို့ကဲ့သို့ ရဟန်း၏ ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်ကောင်ရုပ်ကို လွန်မြောက်သောကာလကို မှတ်အပ်၏။ ထိုယောဂျီးတို့၏ ပြေးပြီး လွတ်မြောက်ပြီးသော အရပ်၌ အမည်းအဝါစသည် အရေးအကြောင်းဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ထန်းရွက် စသည်တို့ကို မြင်၍ရင်း၊ အခြားရှာ၌ ရန်သူနှင့်တူသူကို မြင်၍ရင်း ကြောက်ခြင်း ထိတ်လန့်ခြင်း မမြင်လိုခြင်းကဲ့သို့ ယောဂီရဟန်းမှာ ကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း "ဤရုပ်သည် ထိုကိုယ်ကောင်ရုပ်နှင့် အလားတူပင်"ဟုမှတ်၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း လွန်မြောက်လိုခြင်းကို မှတ်အပ်၏။ ထို့ပြင် ဤကသိုဏ်းရုပ်ကို ကြောက်ခြင်းစသည်ဖြစ်ရာ၌ ဝက်အပက်ခံရ၍ ပြေးသောခွေး, တစ္ဆေကြောက်တတ်သောသူ အစရှိသော ဥပမာတို့ကိုလည်း သိအပ်ကုန်၏။

မှတ်ချက်

၁–ခွေးဘကောင်သည် တောထဲ၌ ဝက်က ပက်လိုက်ကာမျှဖြင့် ပြေးလေ၏၊ ထိုခွေးသည် အဆင်းကို ကောင်းကောင်းမမြင်နိုင်သည့် မှောင်ရီနေချိန်၌ ထမင်းချက်အိုးကို အဝေးမှ မြင်လတ်သော် ဝက်ဟု ထင်သောကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

[၃၂၁] ၂၃၆။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုယောဂီသည် စတုတ္ထစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ထိုကသိုဏ်းရုပ်မှ ငြီးငွေ့၍ ဖဲခွါလိုသောကြောင့် ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် လေ့လာပြီးသော ဝသီဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကျေပြန်သော ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်မှ ထ၍ ထိုစျာန်၌"[1] ဤစျာန်သည် ငါ ငြီးငွေ့သည့် ကသိုဏ်းရုပ်ကို အာရုံပြုနေသည်" ဟူ၍ရင်း၊ "သောမနဿ ရန်သူနှင့် နီးသည်" ဟူ၍ရင်း၊ "ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခမည်သော အရူပ စျာန်ထက် ရှုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသည်" ဟူ၍ရင်း အပြစ်ကို ရှုမြင်၏။ ဤရူပါ-ဝစရစတုတ္ထစျာန်၌ အင်္ဂါအားဖြင့် ကြမ်းတမ်းသည်၏ အဖြစ်ကား မရှိပေ၊ မှန်ပေ၏-ဤ ရူပါဝစရစတုတ္ထစျာန်သည် ဥပေက္ခာနှင့် ကေဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသကဲ့သို့ပင် အရူပစျာန်တို့သည်လည်း ထို့အတူ အင်္ဂါ ၂-ပါးပင် ရှိကြပေသည်။

ထိုယောဂီသည် ထိုစတုတ္ထစျာန်၌ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အပြစ်ကိုရှုမြင်ကာ နှစ်သက်တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အဆုံးမရှိသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ စကြဝဠာအဆုံးတိုင်အောင် ဖြစ်စေ၊ အလိုရှိသလောက် အရပ်တိုင်အောင် ဖြစ်စေ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ဖြန့်၍ ထိုကသိုဏ်းရုပ်ပြန့်ရာ ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်အရပ်ကို "(အာကာသော အာကာသော)ဟင်းလင်းပြင်ကောင်းကင် ဟင်းလင်းပြင်

မှတ်ချက်

ကြောက်လန့်လျက် ပြေးလေသတတ်။ တစ္ဆေ ကြောက်တတ်သော လူတယောက်သည် ညဉ့်အဖို့၌ မသွားဘူးသေးသော အရပ်ဝယ် လည်ဆစ်ပြတ်နေသည့် ထန်းပင်ကို မြင်လတ်သော် မြေဘုတ်တစ္ဆေ ဟု ထင်သော ကြောင့် ကြောက်လန့်လျက် မိန်းမောတွေဝေကာ လည်းကျသွားလေသတတ်။ ထိုကို ရည်၍ ဆိုသည်။ (ဋီကာ)

၁–ထိုစျာန်၌.... အပြစ်ကို ရှုမြင်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကောင်းကင်" ဟူ၍သော်၎င်း (အနန္တော အာကာသော) အဆုံးအပိုင်း အခြားမရှိသော ကောင်းကင်"ဟူ၍ သော်၎င်း နှလုံးသွင်းလျက်(ရူပါဝစရ-စတုတ္ထစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သော) ကသိုဏ်းရုပ်ကိုခွါ၏ (ပယ်ဖျောက်၏)။ ခွါသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ဖျာကို လိပ်သကဲ့သို့ ခွါသည်လည်း မဟုတ်၊ အိုးကင်းမှုံ့ကို ဆယ်ထုတ်သကဲ့သို့ ခွါသည်လည်း မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုကသိုဏ်းရုပ်ကို နှလုံးမသွင်းပဲ စိတ်ဌမထားပဲ မဆင်ခြင်ပဲ နေခြင်းမျှ သာတည်း[1]၊ နှလုံးမသွင်းဘဲ စိတ်ဌမထားဘဲ မဆင်ခြင်ဘဲ စင်စစ်အားဖြင့် ထိုကသိုဏ်းရုပ်ပြန့်ရာအရပ်ကို "ကောင်းကင် ကောင်းကင်"ဟု နှလုံးသွင်းလျက် (ဝါ-နှလုံးသွင်းလျှင်)ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါသည် မည်၏။ ခွါအပ်သော ကသိုဏ်းရုပ်သည်လည်း ကြွတက်လာသည်-ကွာတက်လာသည် မဟုတ်၊ ဆုတ်နစ်သွားသည်လည်းမဟုတ်၊(စင်စစ်မှာမူ)ဤယောဂီ၏(ယင်းကသိုဏ်းရုပ်ကို) နှလုံးမသွင်းခြင်းမျှကိုဝင်း[2]၊ "ကောင်းကင် ကောင်းကင်"ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမျှကိုဝင်း[2] အစဲ့ပြု၍ ခွါအပ်ပြီးဖြစ်လေတော့သည်၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ကောင်းကင်မျှ ထင်လေတော့သည်။ (ကသိဏုဋ္ဌာ-ဒိ-မာကာသ)ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော[4] ကောင်းကင်ဟူ၍ဝင်း၊ (ကသိဏဖုဋ္ဌောကာသ)ကသိုဏ်းရုပ်ထိရာ ပြန့်ရာ ကောင်းကင်ဟူ၍ဝင်း၊ (ကသိဏဝိဝိတ္တောကာသ)ကသိုဏ်းရုပ် ကင်းဆိတ်ရာ ကောင်းကင်ဟူ၍ဝင်း (ခေါ်ဆိုရသော) ဤအလုံးစုံသည် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်

၁–ဤစကားရပ်တို့၌ မျ-ဟူသော စကားသည် ကေဝလံ-သက်သက် ဟူသော စကားအတွက် လဲလှယ်၍ ပြထားသော စကားဖြစ်သည်။

၂–ဤအနက်အားလျော်သော ဝစနတ္ထကို စာပိုဒ်နံပါတ် ၂၈၀-နှာ၅၂၁-မှတ်ချက် ၂-၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

http://www.dhammadownload.com

ထိုယောဂီသည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော ထိုကောင်းကင်နိမိတ်ကို "ကောင်းကင် ကောင်းကင်"ဟု အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်း၏၊ (သမ္မာသက်ပ္ပဟူသော) ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြု၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းလျက်, ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုသော ထိုယောဂီအား နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ (ကောင်းကင်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော) အမှတ်ရမှု-သတိသည် ကောင်းစွာတည်၏၊ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် စိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။ ထိုယောဂီသည် ထိုကောင်းကင်နိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲ ပွါးများ အကြိမ်များစွာပြု၏၊ ဤသို့ အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂီအား ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၌ ရူပါဝစရစျာန်စိတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့်ပြီးသော (အာကာသ)ကောင်းကင်အာရုံနိမိတ်၌ အာကာသာ-နဉ္စာယတနစျာန်စိတ်သည် အပွနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်၏။ မှန်ပေ၏-ဤ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်စိတ် ဖြစ်ရာ၌လည်း ရှေးအဖို့၌ သုံးကြိမ် လေးကြိမ်သော ဇောတို့သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်သာ ယှဉ်သော ကာမာဝစရဇောတို့ပေတည်း၊ လေးကြိမ်မြောက်သော်ရင်း၊ ငါးကြိမ်မြောက်သော်ရင်း ဖြစ်သောဇောသည် အရူပါဝစရပေတည်း၊ အကြွင်းသည် ပထဝီကသိုဏ်း အရာ၌ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းရှိသည်သာတည်း။

[၃၂၂] ယခုဆိုမည့်အနက်ကား အထူးပေတည်း၊ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အရူပစျာန်စိတ် ဖြစ်ပြီးလတ်သော် ထိုယောဂီရဟန်းသည်[1] ဥပမာဖြင့်

မှတ်ချက်

၁–ထိုယောဂီရဟန်းသည်.... ဤ အတူပင်.... ရှုလျက်နေခဲ့ပြီးလျှင်.... ပယ်ရှားလိုက်လျှင်.... ရှုမြင်လျက် နေပေ၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပြရလျှင် ဖုံးအုပ်ထားသော ထမ်းစင်စသည်တို့၏ အပေါက်၀, တံခါးငယ်၏ အပေါက်၀, အိုး၏မျက်နှာ၀စသည်တို့တွင် တခုခုသော အပေါက်၀ကို အညို အ၀ါ အနီ အဖြူအစရှိသော အ၀တ်တို့တွင် တခုခုသောအ၀တ်ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်ဖုံးအုပ်လျက် (ထိုအ၀တ်ကို) ကြည့်ရှုနေသော ယောကျ်ားသည် လေအဟုန်ဖြင့် ဖြစ်စေ, အခြားအကြောင်းတစုံတခုဖြင့် ဖြစ်စေ ဖုံးအုပ်ထားသော ထိုအ၀တ်ကို ပယ်ရှားလိုက်လျှင် ကောင်းကင်ကိုသာလျှင် ရှုလျက်-မြင်လျက် တည်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ရှေ့အဖို့၌ ကသိုဏ်းဝန်းကို စျာန်မျက်စိဖြင့် ရှုလျက် နေခဲ့ပြီးလျှင် "ကောင်းကင် ကောင်းကင်" ဟု ဆင်ခြင်သော ဤပရိကံနှလုံးသွင်းမှုဖြင့် ထိုကသိုဏ်းနိမိတ်ကို ရှုတ်တရက် ပယ်ရှားလိုက်လျှင် ကောင်းကင်နိမိတ်ကိုသာလျှင် ရှုမြင်လျက် နေပေ၏။

ဆက်၍ပြဦးအုံ—ဤမျှသော ဘာ၀နာအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂီသည် (၀ါ-ဤယောဂီကို)—

"(သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋ္ဌိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အနန္တော အာကာ-သောတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ) ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် (၀ါ-အလုံးစုံကုန်သော) ရူပသညာ-ရူပစျာန်၌ ဖြစ်သောမှတ်သားမှုတို့ကို (စက်ဆုပ်လျက် ချုပ်စေလျက်) လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်, မျက်စိနှင့်အဆင်း စသည်တို့ကို ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော (ပဋ္ဌိဃ) သညာတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်, အမျိုးမျိုးသော အာရုံ၌ဖြစ်သော (နာနတ္တ) သညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်" ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၇။ ထိုစကားရပ်၌ သဗ္ဗသော-ဟူရာဝယ် "ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်"၊ တနည်းကား "အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံကုန်သော"-ဟူ၍ အနက်ကို သိအပ်၏[1]။ ရူပသညာတို့ကို-ဟူရာ၌ သညာကိုခေါင်းတပ်၍ ဟောထားသော ရူပါဝစရစျာန်တို့ကိုဂင်း၊ ထိုစျာန်တို့၏ အာရုံတို့ကိုဂင်း (ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏-"(ရူပီ ရူပါနိ ပဿတိ) ရုပ်ရှိသူသည် (ဝါ-ရူပစျာန်ရှိသူသည်) ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို ရှု၏" ဤသို့အစရှိသော ဒေသနာတို့၌ ရူပါဝစရစျာန် ကိုလည်း ရူပ-ဟု (စျာနဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍) ဆိုအပ်ပေ၏[2]။ (ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ) အပြင်ပ၌ အဆင်းကောင်းအဆင်း ဆိုးဟူသော ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို ရှု၏" ဤသို့အစရှိသော ဒေသနာတို့၌ ထိုရူပစျာန်၏ အာရုံကသိုဏ်းရုပ်ကိုလည်း ရူပ-ဟု (ကသိဏဟူသော ရှေ့ပုဒ် ကိုချေ၍) ဆိုအပ်ပေ၏[3]။ ထို့ကြောင့် ဤအရာ၌ (ရူပသညာဟူသော) ဤအမည်သည် "ရူပစျာန်၌ သညာသည် ရူပသညာမည်၏"ဟု ဤသို့ (ဝစနတ္ထပြုကာ) သညာကို ခေါင်းတပ်၍ ဟောထားသော ရူပါဝစရစျာန်၏

မှတ်ချက်

၁–သဗ္ဗသော-ပုဒ်ကို ၂-နည်းဖွင့်ပြသည်။ ပဌမနည်းအရအားဖြင့် "ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်"ဟု စပ်၍ ယူရာ၏၊ ဒုတိယ နည်းအရအားဖြင့် "အလုံးစုံကုန်သော ရူပသညာတို့ကို"ဟု စပ်၍ ယူရာ၏။

၂–ရူပ-ပုဒ်+ဤ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော ရူပီ-ပုဒ်၌ ရူပ-နောင် စျာန-ကို ချေဖျောက် ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ထို ရူပပုဒ်ဖြင့် ရူပစျာန်ဟူသောအနက်ကိုပြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရူပီ-ပုဒ်ကို ရူပစျာန်ရှိသောသူ- ရူပစျာန်ကို ရသောသူ-ဟု အနက် ပြန်ရသည်။

၃–ကသိဏရူပါနိ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ကသိဏ-ကို ချေဖျောက်၍ ရူပါနိ-ဟု ဆိုထား သည်၊ ထို့ကြောင့် ရူပါနိ-ကို ကသိုဏ်းရုပ်တို့ကို-ဟု အနက်ပြန်ရသည်။

http://www.dhammadownload.com

အမည်ပေတည်း[1]။ (ထို့ပြင်) ထိုအာရုံအား ရူပ(ကသိုဏ်းရုပ်)ဟူသော သညာ(အမည်)ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ယင်းအာရုံသည် ရူပသညာမည်၏၊ ထိုအာရုံ၏ အမည်ကား ရူပ(ကသိုဏ်းရုပ်)ပေတည်း-ဟု ဆိုလိုပေ၏။ (ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုလျှင်) ထိုရူပသညာဟူသောအမည်သည် ပထဝီကသိုဏ်းစသည် အပြားရှိသော ထိုရူပစျာန်၏ အာရုံ၏လည်း အမည်ဖြစ်ပေ၏[2]ဟူ၍ သိအပ်ပေသည်။ သမတိက္ကမာ-ဟူသည်ကား (ဝိရာဂါ)တပ်စွဲမှုကင်းခြင်း-စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ (နိရောဓာ) ချုပ်စေခြင်းကြောင့်ဝင်း(ဟု ဆိုလို၏)။ အဘယ်ကိုဆိုလိုသနည်း?ဟူမူ- ကုသိုလ်စျာန် ငါးပါး, ဝိပါက်စျာန်ငါးပါး, ကြိယာစျာန်ငါးပါးတို့ အလိုအားဖြင့် တဆဲ့ငါးပါးသောစျာန်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဤရူပသညာတို့ကိုဝင်း၊ ပထဝီကသိုဏ်းစသည်တို့၏ အလိုအားဖြင့် ၉-ပါးသောအာရုံဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဤရူပသညာတို့ကိုဝင်း ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ (ယင်းတို့နှင့်စပ်ဆိုင်သော ဆန္ဒရာဂကို ခွါသဖြင့်) ချုပ်စေခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ တနည်းကား အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံကုန်သော ထိုရူပသညာတို့ကို စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်ဝင်း၊ ချုပ်စေခြင်းကြောင့်ဝင်း အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။

မှတ်ချက်

၁–ရူပစျာနသညာ-ဟု ဆိုသင့်ရာ၌ ရူပသညာ-ဟု ဆိုထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ရူပသညာ-ဟူသော ပုဒ်ကို ရူပစျာန်၌ သညာ-ဟု အနက်ပြန်ရသည်။ သညာကို ပဓာနပြု၍ ခေါင်းတပ်၍ ဆိုထားသော စကားဖြစ်သောကြောင့် ထို ရူပသညာ-ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် ရူပစျာန်ကိုပင် အရကောက်ယူရသည်ဟု ဆိုလို၏။

၂–ရူပသညာ-ပုဒ်၌ သညာ-ကို အမည်ဟောဟု ယူ၍ ရူပအမည်ရှိသော ဝါ-ရူပ-ရုပ်ဟူသော အမည်နှင့် စပ်သော ဝါ-ရုပ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ကသိုဏ်းကိုလည်း ရူပသည-ဟု ဆိုကြောင်း ပြသည်။ ဗဟုဗ္ဗီဟိဝစနတ္ထဖြင့် ပြီးသည်၊ ပါဠိတတ်သူတို့၏ အရာသာ ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

မှန်ပေ၏-ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ရူပသညာတို့ကို မလွန်မြောက်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤအာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍နေရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ ဤတွင် အဖွင့်တရပ်။

(ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအံ့) (ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်သည်ဟူသော) ထိုစကားရပ်၌ အာရုံ၌ တပ်စွဲမှုမကင်းသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား သညာတို့ကိုလွန်မြောက်ခြင်း မဖြစ်နိုင်၊ သညာတို့ကို လွန်မြောက်လျှင်လည်း အာရုံကိုလွန်မြောက်ပြီးသာ ဖြစ်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် အာရုံလွန်မြောက်ခြင်းကို မဟောမူ၍—

(ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာဟူသော) ထိုစကား၌ ရူပသညာဟူသည် အဘယ်နည်း၊ ရူပါဝစရသမာပတ်ကို ဝင်စားသော ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ဝင်း[1]၊ ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ဝင်း[2] မျက်မှောက်အတ္တဘောဘ၌ (ရူပစျာန်ဖြင့်) ချမ်းသာစွာနေသော ရဟန္တာ၏ဝင်း[3] သညာသည် မှတ်သားခြင်းသည် [၃၂၃] မှတ်သားတတ်သည်၏အဖြစ်သည် ရှိ၏၊ ဤမှတ်သားမှုတို့ကို ရူပသညာတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်သည် အထူးသဖြင့် လွန်မြောက်သည် ကောင်းစွာ လွန်မြောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ-အလုံးစုံကုန်သော) ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်" ဟု ဆိုအပ်ပေသည်-ဟူ၍

မှတ်ချက်

၁–ဤ ပုဒ်ဖြင့် ရူပါဝစရကုသိုလ်သညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။

၂–ဤပုဒ်ဖြင့် ရူပါဝစရဝိပါက်သညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိခဏတို့၌ ထို ရူပါဝစရဝိပါက်သညာ ဖြစ်သည်။

၃–ဤ ပုဒ်ဖြင့် ကြိယာသညာတို့၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ သညာတို့ကိုသာ လွန်မြောက်ခြင်းကို ဝေဘန်ဟောကြားအပ်ပေသည်။ သို့သော်လည်း အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်းဖြင့် (သာလျှင်) ဤအရူပသမာပတ်ကို ရောက်အပ်ကုန်-ရောက်နိုင်ကုန်၏။ ပဌမစျာန်စသည်တို့ကဲ့သို့ တခုတည်းသော အာရုံ၌သာလျှင် မရောက်အပ်-မရောက်နိုင်ကုန်၊ ထိုကြောင့် အာရုံကိုလွန်မြောက်ခြင်းဖြင့်လည်း ဤအနက်အဖွင့်ကို (အဋ္ဌကထာဆရာတို့) ပြုထားပေသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

၂၇၈။ ပဋိဃသညာနှံ အတ္ထင်္ဂမာ-ဟူရာ၌ မျက်စိစသော ဝတ္ထုရူပ်တို့နှင့် အဆင်းစသော အာရုံတို့၏ အချင်းချင်း ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော သညာတို့သည် ပဋိဃသညာမည်ကုန်၏၊ ဤအမည်သည် အဆင်း၌ အမှတ်သညာစသည်တို့၏ အမည်ပေတည်း။ ဤအဆိုနှင့်အညီ ဟောတော်မူသည်မှာ—

> "ထိုစကားရပ်၌ ပဋိဃသညာ-ဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဆင်း၌ အမှတ်သညာ အသံ၌အမှတ်သညာ အနံ့၌အမှတ်သညာ အရသာ၌ အမှတ်သညာ အတွေ့၌အမှတ်သညာတို့ပေတည်း၊ ဤသညာတို့ကို ပဋိဃသညာဟု ဆိုအပ်ကုန်၏" ဟူ၍ပင်တည်း။

ကုသလဝိပါက်ငါးပါးနှင့် အကုသလဝိပါက်ငါးပါးဟူသော ဆယ်ပါးသော ထိုပဋိဃသညာတို့၏ အချင်းခပ်သိမ်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် ကင်းခြင်း မဖြစ်ခြင်းကြောင့် "မဖြစ်အောင်ပြု၍" ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဆက်၍ရှင်းပြအံ့-ဤပဋိဃသညာတို့သည် ပဌမစျာန်စသည်တို့ကို ဝင်စားနေသောသူအားလည်း ထိုအခိုက်၌ ပဠုဒ္ဓါရ၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်မဖြစ်သောကြောင့် မရှိကြသည်ကား မှန်ပေ၏၊ သို့သော်လည်း အခြားစျာန်တို့၌ ပယ်ခဲ့ပြီးသော သုခဒုက္ခတို့ကို စတုတ္ထစျာန်၌ ဟောခြင်းကဲ့သို့ရင်း၊ အခြား

http://www.dhammadownload.com

မဂ်တို့၌ ပယ်ခဲ့ပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသည်တို့ကို တတိယမဂ်၌ ဟောခြင်းကဲ့သို့ဝင်း ဤအရူပစျာန်၌ တက်တက်ကြွကြွ အားထုတ်မှု ဖြစ်စေခြင်းငှါ ဤအရူပစျာန်ကို ချီးမွမ်းသည့် အလိုအားဖြင့် ဤပဋ္ဌိဿသညာတို့(၏ ချုပ်ခြင်း)ကို ဤအရူပစျာန်အရာ၌ ဟောတော်မူခြင်းကို သိအပ်ပေ၏။

တနည်းရှင်းပြရလျှင် ရူပါဝစရစျာန်ကို ဝင်စားသောသူအားလည်း ထိုပဋ္ဌိဿသညာတို့ မရှိကြသည် မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း ပယ်ထားသောကြောင့် မရှိကြသည် မဟုတ်ပေ၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်-ရူပါဝစရဘာဝနာသည် ရုပ်ကိုစက်ဆုပ်ခြင်းငှါ မဖြစ်သောကြောင့်ဝင်း၊ ထို့ပြင် ယင်းရူပစျာန်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ရုပ်နှင့်စပ်သောကြောင့်ဝင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤအရူပဘာဝနာသည်ကား ရုပ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းငှါ ဖြစ်ပေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုပဋ္ဌိဿသညာတို့ကို ဤအရူပစျာန်၌ ပယ်သည်ဟုဆိုရန် သင့်ပေ၏။ ဆိုရန်သက်သက်မျှသာ သင့်သည်မဟုတ်သေး၊ ဤအတိုင်းပင် ဧကန်ဆောင်မှတ်ထားရန်လည်း သင့်လှပေ၏။ မှန်ပေ၏-ထိုပဋ္ဌိဿသညာတို့ကို ဤအရူပစျာန်မှ ရှေး၌ မပယ်ရသေးသောကြောင့်ပင်လျှင် ပဌမစျာန်ကို ဝင်စားနေသောသူအား အသံကို ဆူးငြောင့်ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူပေသည်။ ဤအရူပစျာန်၌ကား (ဌာန်းတို့ကို) ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်ပင် အရူပသမာပတ်တို့၌ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသည့် (အာနေဉ္ဇ) အဖြစ်ကိုဝင်း၊ ငြိမ်သက်သော ဝိမောက္ခအဖြစ်ကိုဝင်း ဟောတော်မူ(အပ်)ပေသည်။ ထို့ပြင် ကာလာမအနှယ်ဖြစ်သော အာဠာရရသေ့သည်လည်း အရူပသမာပတ်ကို ဝင်စားနေစဉ် (မိမိ၏အနီးသို့)ကပ်မှီ၍ ကပ်မှီ၍လွန်သွားကုန်သော လှည်းငါးရာတို့ကို မမြင်လိုက်ပဲ လှည်းတို့၏အသံကိုလည်း မကြားလိုက်ပဲ ရှိပေသည်။ ဤတွင်အဖွင့်တရပ်။

[၃၂၄] ၂၇၉။ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ-ဟူရာ၌ အထူးထူး (အမျိုးမျိုး) သဘောရှိသောအာရုံ၌ ဖြစ်သောသညာတို့သည် နာနတ္တ

http://www.dhammadownload.com

သညာမည်ကုန်၏[1]၊ တနည်းကား အထူးထူး(အမျိုးမျိုး)သဘောရှိသော သညာတို့သည် နာနတ္တသညာမည်ကုန်၏[2]၊ မှန်ပေ၏- "ထိုစကားရပ်၌ နာနတ္တသညာတို့ဟူသည် အဘယ်တို့နည်း?-သမာပတ်ဝင်စားခိုက် မဟုတ်၍ မနောဓာတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏သော်ဎင်း၊ မနောဝိညာဏဓာတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သူ၏သော်ဎင်း သညာသည် မှတ်သားခြင်းသည် မှတ်သားတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ရှိ၏၊ ဤမှတ်သားမှုတို့ကို နာနတ္တသညာတို့ဟု ဆိုအပ်ကုန်၏" ဟူ၍ ဤသို့ ဝိဘင်းပါဠိ၌ ဝေဘန်၍ဟောထား(အပ်)ကုန်သော[3] ဤအရှုပစျာန်အရာ၌လည်း ဆိုလို(အပ်)ကုန်သော[3] သမာပတ်ဝင်စားခိုက် မဟုတ်သူ၏(သန္တာန်၌) မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ဖြင့် ရေတွက်အပ်ကုန်သော ဤသညာတို့သည် အဆင်း အသံ စသည် အပြားရှိသော အထူးထူး(အမျိုးမျိုး)သဘောရှိသော အာရုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ (ထို့ကြောင့်လည်း နာနတ္တသညာတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏)၊ ထို့ပြင် ကာမကုသိုလ်သညာ ရှစ်ပါး၊ အကုသိုလ်သညာ တဆဲ့နှစ်ပါး၊ ကာမကုသလဝိပါက်သညာ တဆဲ့

မှတ်ချက်

၁-နာနာ-အထူးထူးသော-အမျိုးမျိုးသော+အတ္တ-သဘောရှိသော အာရုံ၌+ သညာ-ဖြစ်သော သညာ = နာနတ္တသညာ-အထူးထူး အမျိုးမျိုးသော သဘောရှိသည့် အာရုံ၌ဖြစ်သော သညာ။

၂-နာနာ-အထူးထူးသော-အမျိုးမျိုးသော+အတ္တ-သဘောရှိသော+သညာ အမှတ်သညာ=နာနတ္တသညာ-အထူးထူး အမျိုးမျိုးသဘောရှိသော အမှတ်သညာ။

၃-ဟောထား(အပ်)ကုန်သော....ဆိုလို (အပ်)ကုန်သော....ဤသညာတို့သည် ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တပါး ၁၊ အကုသလဝိပါက်သည်ာ နှစ်ပါး ၂၊ ကာမကြိယာသည်ာ တဆဲ့ တပါး ဤသို့အားဖြင့် လေးဆဲ့လေးပါးသော ဤသည်ာတို့သည် အထူးထူး သော သဘောရှိကုန်၏ အချင်းချင်း မတူကြကုန်၊ ထို့ကြောင့်လည်း နာနတ္တသည်ာတို့ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ထိုနာနတ္တသည်ာတို့ကို အချင်း ခပ်သိမ်း စိတ်၌ မထားခြင်း နှလုံးမသွင်းခြင်း ကောင်းစွာ အဖန်ဖန် စိတ်သို့ မဆောင်ခြင်း မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့်၊ "ထိုနာနတ္တသည်ာတို့ကို နှလုံးမသွင်း စိတ်၌ မထား မဆင်ခြင်၊ ထို့ကြောင့်"ဟု ဆိုလိုပေ၏။

ဆက်ဦးအုံ - ဤ(သုံးမျိုးသောသည်ာ)တို့တွင် ရှေးဖြစ်သော ရူပသည်ာ နှင့် ပဋိဃသည်ာတို့သည် ဤစျာန်ကြောင့်ဖြစ်သော အရူပဘဝ၌သော် လည်း မရှိကြပေ၊ ထိုအရူပဘုံဝယ် ဤအရူပစျာန်ကို ဝင်စားနေသော ကာလ၌ (ထိုသည်ာ ၂-မျိုးတို့ မရှိကြသည်မှာ) ဆိုဖွယ်ပင် မရှိတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုသည်ာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့် (ထိုသည်ာတို့၏) ချုပ်ခြင်းကြောင့်ဟု ဆိုသော နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့်လည်း (ထိုသည်ာ ၂-မျိုးတို့၏) မရှိခြင်းကိုသာလျှင် ဟောတော်မူပေသည်။ ၄၄-ပါးသော နာနတ္တသည်ာတို့တွင်မူကား ကာမကုသိုလ်သည်ာ ရှစ်ပါး၊ (မနောဒ္ဒါရာ ဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွ) ကာမကြိယာသည်ာ ကိုးပါး၊ အကုသိုလ်သည်ာ ဆယ်ပါး ဟူသော ၂၇-ပါးသော ဤနာနတ္တသည်ာတို့သည် ဤစျာန်ကြောင့်ဖြစ်သော အရူပဘဝ၌ ရှိကြပေ၏၊ ထို့ကြောင့် "ထိုနာနတ္တသည်ာတို့ကို နှလုံးမသွင်း ခြင်းကြောင့်"ဟု ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။ မှန်ပေ၏-ထို အရူပဘဝ၌လည်း ဤအရူပစျာန်ကို ဝင်စား၍နေသောသူသည် ထို ၂၇-

---

မှတ်ချက်

၁-ကုသလဝိပါက်သမ္ဒဋ္ဌိစ္ဆိုင်း ၁၊ သန္တီရဏ ၂၊ မဟာဝိပါက် ၈-တို့ပင် ဖြစ်သည်။

၂-အကုသလဝိပါက် သမ္ဒဋ္ဌိစ္ဆိုင်းနှင့် သန္တီရဏတို့ပင် ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါးသော နာနတ္တသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်သာလျှင် (ထိုအရူပ ဈာန်ကို)ရောက်၍ ဝင်စားရ၍ နေနိုင်ပေသည်၊ ထို ၂၇-ပါးသော နာနတ္တ သညာတို့ကို နှလုံးသွင်းနေလျှင်မူကား (ထိုအရူပသမာပတ်ကို) မဝင်စား သူသာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် အဖွင့်တရပ်။

ဆက်ဦးအံ့ - အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ပြောရလျှင် ဤသုံးပုဒ်တို့တွင် ရူပ သညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်-ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့် ရူပါဝစရတရား အားလုံးကို ပယ်ခြင်းကို ဟောတော်မူပေသည်၊ ပဋိဃသညာတို့၏ ချုပ်. ခြင်းကြောင့်, နာနတ္တသညာတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်-ဟူသော ဤ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ကာမာဝစရစိတ်စေတသိက်အားလုံးကို ပယ်ခြင်းကိုလည်း၊ နှလုံး မသွင်းခြင်းကိုလည်း ဟောတော်မူပေသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

၂၈၀။ အနန္တော အာကာသော-ဟူသော ဤပါဠိ၌ (အနက်ကား) ဤအာကာသမှာ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်လည်း၊ပျက်ခြင်း ဟူသော အဆုံးအပိုင်းအခြားသည်လည်း မထင်ပေ မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် ယင်းအာကာသသည် အနန္တ[1] မည်၏။ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲခြင်းဖြင့် ပြီးစီး သော[2] ဟင်းလင်းပြင် ကောင်းကင်ကို အာကာသဟု ဆိုသည်။ ဆက်ဦး

မှတ်ချက်

၁– နု-အန်-မရှိ+အန္တ- အဆုံး အပိုင်းအခြား=အနန္တ – အဆုံး အပိုင်း အခြားမရှိ သော ကောင်းကင်။ ဤ၌ ဥပ္ပါဒ ဝယ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို အဆုံးအပိုင်း အခြားဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ဤဈာန်သည် သာသနာပကာလနှင့်လည်း သက်ဆိုင်သောကြောင့်ရင်း၊ ထိုသာသနာပ၌ ပရမတ်တရားတို့၏ ဥပ္ပါဒဝယ ကို သိကြမည် မဟုတ်သောကြောင့်ရင်း လောက ဝေါဟာရအလို အဆုံး မရှိခြင်း အနက်လည်း သင့်သကဲ့သို့ ရှိပေ၏။

၂– နှလုံးသွင်းအပ်သော ဤအာကာသဖြင့် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲအပ်၏။ ထိုသို့ ခွဲကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ထိုအာကာသသည် ကသိဏုဋ္ဌါဠမည်၏။ ၎င်း

http://www.dhammadownload.com

အံ့ - ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲခြင်းဖြင့်ပြီးသော ဤကောင်းကင်၌ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိဟု နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း အနန္တ-အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်ပေ၏[1]။ [၃၂၅] ထို့ကြောင့်ပင် ဝိဘင်းပါဠိ၌"ထိုအာကာသ၌ စိတ်ကို ထား၏၊ ကောင်းစွာ ထား၏၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည်ကို (ပြု၍) ဖြန့်၏ (ဝါ-တွေ့ထိ၏ ရောက်၏)။ ထို့ကြောင့် 'အနန္တော အာကာသော-အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်'ဟု ဆိုအပ်သည်"ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။

အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ-ဟူသော ဤပါဠိ၌ကား ထိုအာကာသမှာ (အနန္တ)ဖြစ်ခြင်းအပိုင်းအခြား ပျက်ခြင်းအပိုင်းအခြား မရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် အနန္တ မည်၏။ အနန္တ-အပိုင်းအခြားမရှိသော အာကာသသည် အာကာသာနန္တ မည်၏။ အာကာသာနန္တသည်ပင်လျှင် အာကာသာနဉ္စ မည်၏။ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်

မှတ်ချက်

သည်ပင်လျှင် ကသိဏုဋ္ဌေါဒ္ဓိမ မည်၏။ (ဌီကာ) ဤအဖွင့်နှင့်အညီ ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲကြောင်းဖြစ်သောဟု အတိအကျ ပြန်သင့်သော်လည်း ထိုအနက်ကို ပါဠိမတတ်သူတို့ နားလည်ရန်ခက်သောကြောင့်ဌင်း။ ကသိဏသ ဥဋ္ဌ ါ-ဌေါ–ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲခြင်းသည် ကသိဏုဋ္ဌေါဒ္ဓ မည်၏။ ထိုကသိုဏ်း ရုပ်ကို ခွဲခြင်းဖြင့် ပြီးစီးသော အာကာသသည် ကသိဏုဋ္ဌေါဒ္ဓိမ မည်၏ဟု ဤသို့ ဝစနတ္ထပြု၍လည်း ပြီးသင့်သောကြောင့်ဌင်း အထက်ပါ အတိုင်းပြန်ထားသည်။

၁–နှလုံးသွင်းခြင်း အစွမ်းအားဖြင့်လည်း–ဟူသည်ကား ရုပ်၏ကင်းခြင်း ရုပ်မရှိခြင်းမျှကို ယူခြင်းဖြင့်(ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း) အပိုင်းအခြားကိုမယူခြင်းကြောင့် အနန္တ–အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိဟု ဖြန့်သော(နှလုံးသွင်းသော)အခြင်းအရာ အားဖြင့် ဖြစ်သော ပရိကံ နှလုံးသွင်းမှု၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်း(ဟု ဆိုလို၏)(ဌီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော ထိုအာကာသာနဉ္စသည် ယှဉ်ဘက် တရားအပေါင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ဤစျာန်၏ တည်ရာ အာယတနပေတည်း ?၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း? ဟူမူ နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန ? မည်၏။

ဥပသမ္ဘဇ ဝိဟာရတိ-ဟူသည်ကား ထို အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ ပြီးစေ၍ ထိုစျာန်အားလျော်သော ဣရိယာပုထ်ဝိဟာရဖြင့် နေ၏။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ဤသည်ကား အာကာသာနဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းဌ် အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

(၁-အာကာသာနဉ္စာယတနအဖွင့် ပြီး၏)။

၂-ဝိညာဏဋ္ဌာယတနအဖွင့်

၂၇၁။ ထိုမှတပါး ဝိညာဏဋ္ဌာယတနစျာန်ကို ပွါးစေလိုသော ယောဂီသည် ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်ဌ် လေ့ကျင့်ပြီးသောဝသီဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍ "ဤအာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ်သည် ရူပါဝစရစျာန်ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏။ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနစျာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ"ဟု အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ဌ် အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် ယင်းစျာန်ဌ် နှစ်သက် တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ ဝိညာဏဋ္ဌာ

မှတ်ချက်

၁–ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဌ် အာယတနပုဒ်၏ အနက်ကို တည်ရာဟု သိစေရန် အဓိဋ္ဌာနဌေန တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့်ဟု ဖွင့်ပြထား၏။ ဤဌ်ကား တည်ရာ အာယတနဟု အနက် ပြန်ထားသောကြောင့် ထိုအဖွင့်ပုဒ် မလိုတော့ပေ၊ ထို့ကြောင့် ထိုပုဒ်ကို ခြွင်းချန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ယတနစျာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ထိုအနန္တ အာကာသကို ဖြန့်၍ အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္စာယတန ဝိညာဏ်ကို"ဝိညာဏ် ဝိညာဏ်"ဟု အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ စိတ်၌ ထားအပ်၏၊ ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။အနန္တं အနန္တं-အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိဟု (ဤသို့ချည်းသက်သက်)ကား နှလုံးမသွင်းအပ်ပေ ၂။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်နိမိတ်၌ အဖန်တလဲလဲ ဘာဝနာစိတ်ကို သွားစေ ဖြစ်စေသော ထိုယောဂီအား နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ (အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်ဝိညာဏ်လျှင် အာရုံရှိသော) အမှတ်ရမှု-သတိသည် ကောင်းစွာ တည်၏၊ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏။ ထိုယောဂီသည် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ဟူသော အာရုံနိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီဝဲ၏

မှတ်ချက်

၁–နောက်၌ ပြလတ္တံသော သာဓကပါဠိ၌ရင်း၊ ယင်း၏ အဖွင့်၌ရင်း အနန္တံ ဝိညာဏန္တိဟု ရှိသောကြောင့် ဤ၌လည်း အနန္တं ဝိညာဏံ အနန္တं ဝိညာဏန္တိ ဟု ရှိသင့်၏။ ထိုသို့ ရှိလျှင်"အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ဝိညာဏ် အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ဝိညာဏ်"ဟု ဤသို့ ပြန်ရာ၏။

၂–အနန္တं အနန္တं ဟူသည်ကား သက်သက် အနန္တं အနန္တံဟု နှလုံးမသွင်းအပ် မပျိုးစေအပ်၊ အနန္တं ဝိညာဏံ အနန္တं ဝိညာဏံဟူ၍ မူကား နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ ဝိညာဏံ ဝိညာဏံ ဟူ၍သော်လည်း နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ (ဌီကာ) ဤအဋ္ဌ အနန္တံ အနန္တं ဟူ၍ သက်သက် နှလုံးမသွင်းအပ် ဟူသော စကားကို ထောက်လျှင် ရှေ့နောက နှလုံးသွင်းပုံ၌ အနန္တं ဝိညာဏံ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဟု မူလရင်းပါ၌ရှိခဲ့ဟန် တူပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ထိုနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော ဘာဝနာစိတ်ကို) ပွါးစေ၏ အကြိမ်များစွာ ပြု၏။ ဤသို့ပြုနေသော ထိုယောဂီအား(ကသိုဏ်းကို ခွါခြင်းဖြင့်ပြီးသော) အာကာသဋ္ဌ အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်စိတ်သည် အပွနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ (ကသိုဏ်းကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးသော) အာကာသဋ္ဌ ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ဋ္ဌ ဝိညာဏဋ္ဌာယတနစျာန်စိတ်သည် အပွနာ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤဝိညာဏဋ္ဌာယတနစျာန်ဋ္ဌ အပွနာဖြစ်ပုံနည်းကိုမူ ပဌမအရူပစျာန်ဋ္ဌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် ပင်လျှင် (၀၊-မရဏသတိနိဒ္ဒေသဋ္ဌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင်လျှင်) သိအပ်၏[1]။ ဆက်၍ပြဦးအုံ - ဤမျှသော ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂီသည် (၀၊-ဤယောဂီကို)

မှတ်ချက်

၁–ဤစကားဖြင့် အဋ္ဌကထာ နှာ ၃၂၁-တတိယအပိုဒ် နောက်ဆုံး ၃-ကြောင်းဋ္ဌ ဆိုခဲ့သည်ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည် ဟူ၍ရင်း တနည်းအားဖြင့် မရဏသတိအရာ စာပိုဒ်နံပါတ် ၁၁၇-ဋ္ဌ ပြခဲ့သည်ကို ပြန်၍ညွှန်းသည်ဟူ၍ရင်း ဋ္ဌီကာဋ္ဌ ဖွင့်ပြ၏၊ အောက်ပါမှာ တနည်း ဖွင့်ပြသော ထိုဋ္ဌီကာ၏ မြန်မာပြန်ဖြစ်သည်။

တနည်းအားဖြင့် အပွနာဖြစ်ပုံနည်း ဟူသည်ကား သဘောကရားဖြစ်သော အာရုံဋ္ဌသော်လည်း စျာန်၏ အပွနာဖြစ်ပုံနည်းကို "အာရုံကို လွန်မြောက်သော ဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အရူပစျာန်သည် အပွနာသို့ ရောက်၏၊ မှန်ပေ၏ – အပွနာသို့ ရောက်ပြီးသားဖြစ်သော စျာန်၏ အောက်စျာန်အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်းမျှသည် ထို အထက် အရူပစျာန် အပွနာသို့ ရောက်ရာဋ္ဌ ဖြစ်ပေသည်"ဟု မရဏသတိ နိဒ္ဒေသဋ္ဌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သိအပ်၏။ (ဋ္ဌီကာ) အတိုချုပ်အားဖြင့် ဆိုလိုသည်မှာ အထက်စျာန်၏ အပွနာရောက်ခြင်းသည် အောက်စျာန်၏ အာရုံကို စွန့်၍ အာရုံအသစ်ဋ္ဌ သက်ဝင်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

"(သဗ္ဗသော အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ) ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့် (ဝါ-အလုံးစုံသော) အာကာသာနဉ္စာယတန စျာန်နှင့် အာရုံကို လွန်မြောက်၍ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ဝိညာဏ်ဟု နှလုံးသွင်းလျက် ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်"ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။

၂၇၂။ ထိုစကားရပ်၌ သဗ္ဗသော–ဟူသော ဤပုဒ်မှာ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်း ရှိသည်သာတည်း။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ-ဟူရာ၌ကား ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် စျာန်သည်လည်း အာကာသာနဉ္စာယတန မည်၏၊ [၃၂၆] အာရုံသည်လည်း (မည်၏)။ မှန်ပေ၏—အာရုံသည်လည်း ရှေး၌ ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် (အာကာသာနဉ္စ) အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိ သော ကောင်းကင်လည်း ဟုတ်၏၊ ၎င်းသည် ပဌမအရူပစျာန်၏ အာရုံ ဖြစ်သောကြောင့် နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ (အာယတန) တည်ရာအာရုံလည်း ဟုတ်၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်း ကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန မည်ပေ၏။ ထို့အတူ အာကာသာနဉ္စ လည်း ဟုတ်၏၊ ၎င်းသည် ထိုစျာန်၏ ဖြစ်ရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် "ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ ဖြစ်ရာတည်း" ဤသို့ အစရှိသော စကား ရပ်တို့၌ကဲ့သို့[1] ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း ဟုတ်၏၊ ဤနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့်လည်း အာကာသာနဉ္စာယတန မည်ပေ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စျာန်နှင့် အာရုံဟူသော ဤ အာကာသာ နဉ္စာယတန နှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင်ပြုခြင်းအားဖြင့်ရင်း၊ နှလုံးမသွင်း

မှတ်ချက်

၁–စာကိုယ်၌ အာဒီနိ-ဟု ဆိုသော်လည်း အာဒီသု-ရှိလျှင် သာ၍ စကားချော သောကြောင့် အထက်ပါအတိုင်း အာခရာရအနက် ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းအားဖြင့်ဂင်း လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် ဤဝိညာဏဥာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် စျာန်နှင့် အာရုံ ထိုနှစ်ပါးလုံးကို တပေါင်းတည်းပြု၍ "အာကာသာနဥာယတနကို လွန်မြောက်၍"ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။

အနန္တံ ဝိညာဏံ-ဟူရာ၌ "အနန္တော အာကာသော-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်"ဟု ဤသို့ ဖြန့်၍ နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်သော ထို အာကာသာနဥာယတနဝိညာဏ်ကိုပင်လျှင် "အနန္တံ ဝိညာဏံ-အဆုံးအပိုင်း အခြား မရှိသော ဝိညာဏ်"ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းလျက်-ဟု ဆိုလို၏။ တနည်းကား (အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံအားဖြင့်) နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်း အားဖြင့် အနန္တ-အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသည် မည်၏[1]။ မှန်ပေ၏— ထို ယောဂီသည် ကသိုဏ်းကို ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးသော ထိုအာကာသကို အာရုံပြု နေသော ထိုဝိညာဏ်ကို အကြွင်းမဲ့အားဖြင့် နှလုံးသွင်းလတ်သော် အဆုံး အပိုင်းအခြား မရှိဟု နှလုံးသွင်းသည် မည်၏။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌—

"(အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ တံယေဝ အာကာသံ ဝိညာဏေန ဖုဋ္ဌံ မနသိကရောတိ၊ အနန္တံ ဖရတိ၊ တေန ဝုစ္စတိ အနန္တံ ဝိညာဏန္တိ)

မှတ်ချက်

၁–ရှေး၌ အနန္တ အာကာသကို အာရုံပြုခြင်းအလိုအားဖြင့် ပဌမ အရူပ ဝိညာဏ်ကို ဒုတိယ အရူပဟူသော မိမိ၏ ဖြန့်ပုံ-ရှုပုံ အခြင်းအရာဖြင့်သာ လျှင် အနန္တ-ဟု နှလုံးသွင်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် "အနန္တံ ဝိညာဏံ" ဟုဆိုအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ထို့ကြောင့် "တနည်းကား နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်း အားဖြင့် အနန္တ မည်၏"ဟု မိန့်ဆိုပြန်လေသည်။အကြွင်းမဲ့ အလုံးစုံအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ဤကား ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း။ (၂) ဤ အလိုအားဖြင့် အနန္တ-ဟူသည်မှာ အကန့်အသတ် အပိုင်းအခြား မရှိပဲ အဆုံးမရှိ-အလုံးစုံ-ဟု ဆိုလို၏။

http://www.dhammadownload.com

အနန္တံ ဝိညာဏံ-ဟူသည်ကား (အကြင်အာကာသကို)အဆုံးမရှိဟု နှလုံးသွင်းလျက်ဖြင့်၏၊အဆုံးမရှိဟု နှလုံးသွင်းလျက် ဖြင့်အပ်သော ထိုအာကာသကိုပင်လျှင် ပြန့်နှံ့သော (ဝိညာဏေန) ဝိညာဏ်ကို နှလုံးသွင်း၏[1]၊ ထို့ကြောင့် အနန္တံ ဝိညာဏံ-ဟု ဆိုအပ်၏"ဟူ၍—

အကြင်စကားကို ဟောထား၏၊ ထိုစကား၌ ဝိညာဏေန-ဟူသော ပုဒ်ဝယ် ကရိုဏ်းဝိဘတ်ကို ကံအနက်၌ ဖြစ်သည်ဟု သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏-ထိုပုဒ်၏ အနက်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတို့သည် ဤအတိုင်းပင်ဖွင့်ပြကြကုန်၏၊"(အကြင် အာကာသကို) အဆုံးမရှိဟု ဖြင့်၏၊ ထိုအာကာသကိုပင်လျှင် ပြန့်နှံ့သော ဝိညာဏ်ကို နှလုံးသွင်း၏[2]"ဟု ဆိုလိုပေ၏။

ဝိညာဏဿာယတနစျာန်သို့ရောက်၍ နေ၏-ဟူသော ဤစကားရပ်၌ကား ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်မှာ (အနန္တ) အဆုံးမရှိပေ၊ ထို့ကြောင့် (ယင်းဝိညာဏ်သည်)အနန္တမည်၏၊ အနန္တသည်ပင်လျှင် အာနဉ္စမည်ပြန်၏၊ ဝိညာဏနှင့် အာနဉ္စ-ကို တွဲ၍ ဝိညာဏာနဉ္စဟု ဆိုသင့်လျက် ထိုသို့ မဆိုမူ၍ ဝိညာဏဉ္စ-ဟု ဆိုထားပေသည်။ မှန်ပေ၏-ဤဝိညာဏဉ္စ-သဒ္ဒါသည် ထိုဝိညာဏာနဉ္စ ပုဒ်၏အနက်၌ တက်သော ထင်သော ရှင်ဗိုသဒ္ဒါပေတည်း။ အဆုံးမရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ဟူသော ထိုဝိညာဏဉ္စသည် နတ်တို့၏ တည်ရာသည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ ယှဉ်ဘက်တရားအပေါင်း နှင့်တကွ ဖြစ်သော ဤဒုတိယရူပစျာန်၏ တည်ရာ အာယတနပေတည်း၊

မှတ်ချက်

၁–ဤပါဠိနှင့် အနက်အဖွင့်မျှားသည် ပါဠိကျမ်းတတ် ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကြီးတို့၏ အရာသာ ဖြစ်သည်။ အလွန်ခက်ခဲ နက်နဲလှ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့်(ထိုဒုတိယအရူပစျာန်သည်)ဝိညာဏဉ္စာယတနမည်၏[1]။အကြင်းသည် ရှေးနှင့်တူသည်သာတည်း။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။။

ဤသည်ကား ဝိညာဏဉ္စာယတနကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

(၂-ဝိညာဏဉ္စာယတနအဖွင့် ပြီး၏)။

၃-အာကိဉ္စညာယတနအဖွင့်

၂၇၃။ ထိုမှတပါး အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ငါးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်၌ လေ့ကျင့်ပြီးသော ဝသီဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍ "ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ်သည် အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန် ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏၊ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ"ဟု [၃၂၇] ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်၌ အပြစ်ကို ရှုမြင်ပြီးလျှင် ယင်းစျာန်၌ နှစ်သက်တွယ်တာမှုကို ကုန်စေ၍ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္စာ-ယတနဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် မရှိခြင်း(ဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်)ကို ဆိတ်ခြင်းဟူသော ကင်းသော အခြင်းအရာကို နှလုံးသွင်းအပ်၏။။ အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ-ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို နှလုံးမသွင်းမူ၍"မရှိ မရှိ"ဟုဖြစ်စေ၊ "ဆိတ်သည် ဆိတ်သည်"ဟု ဖြစ်စေ၊ "ကင်းသည် ကင်းသည်"ဟု

မှတ်ချက်

[1] – ဝိညာဏ+အနန္တ·မှ ဝိညာဏာနန္တ ဖြစ်သည်၊ ထိုမှ တဖန် ဝိညာဏာနဉ္စ= ဝိညာဏဉ္စ·ဟု ဖြစ်သည်၊ အဆုံးမရှိသော ဝိညာဏ်-ဟု အနက်ရ၏၊ ယင်း ဝိညာဏဉ္စသည် ဒုတိယ အရူပစျာန်၏ တည်ရာ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ဝိညာဏဉ္စာယတန မည်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေ အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ စိတ်၌ထားအပ်၏၊ ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော) ထိုနတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်၌ စိတ်ကို သွားစေ-ဖြစ်စေသော ထိုယောဂီအား နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ (နတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော)အမှတ်ရမှု-သတိသည် ကောင်းစွာတည်၏၊ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။ ထိုယောဂီသည် ထိုနတ္ထိဘောပညတ်နိမိတ်ကို အဖန်ဖန်မှီဝဲ၏ (ထိုနိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော ဘာဝနာစိတ်ကို) ပွါးစေ၏ အကြိမ်များစွာပြု၏။ ဤသို့ ပြုနေသော ထိုယောဂီအား အာကာသ၌ ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတန မဟဂ္ဂုတ်ဝိညာဏ်၌ ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်စိတ် ဖြစ်သကဲ့သို့ အာကာသကို ပြန့်နှံ့၍ဖြစ်သော ထို အာကာသာနဉ္စာယတန မဟဂ္ဂုတ်ဝိညာဏ်၏ပင်လျှင် ဆိတ်ခြင်း ကင်းခြင်းမရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်၌ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်စိတ်သည် အပွနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤအာကိဉ္စညာယတနစျာန်၌လည်း အပွနာဖြစ်ပုံနည်းကို ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် သိအပ်ပေသည်။

ယခုဆိုမည့် အခြင်းအရာသည်ကား အထူးပေတည်း၊ ထိုအာကိဉ္စညာ-ယတနအပွနာစိတ် ဖြစ်လတ်သော် ထိုယောဂီရဟန်းသည် ဥပမာအားဖြင့် (ပြရလျှင်)လူတယောက်သည်[1] တန်ဆောင်းဝန်းစသည်တို့၌ တစုံတခုသော

မှတ်ချက်

၁–ထိုယောဂီ ရဟန်းသည်....ဤအတူပင်....ရှုလျက် နေခဲ့ပြီးလျှင် .... ရှုလျက်.... နေ၏-ဟု စပ်ပါ။

၂–လူတယောက်သည်....တွေ့မြင်ပြီးနောက် .. သွားပြီးလျှင်....ပြန်လာ၍....တည်လျက်... တဖန် ကြည့်လတ်သော်....တွေ့မြင်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စဖြင့် စည်းဝေးနေသော ရဟန်းအပေါင်းသံဃာကို တွေ့မြင်ပြီးနောက် တစုံတခုသော အရပ်သို့သွားပြီးလျှင် ရဟန်းတို့သည် စည်းဝေးခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကိစ္စ ပြီးဆုံးသောအခါ၌ပင်လျှင် (ထိုအရပ်မှ) ဖဲခွါသွား ကုန်လတ်သော် ပြန်လာ၍ တံခါးပေါက်၌တည်လျက် ထိုသံဃာစည်းဝေးရာ ဌာနကို တဖန်ကြည့်လတ်သော် (ရဟန်းတို့မှ) ဆိတ်နေသည်ကိုသာ တွေ့ မြင်၏၊ ကင်းနေသည်ကိုသာ တွေ့မြင်၏၊ ထိုလူမှာ "ဤမျှသော ရဟန်း တို့သည် သေကုန်ပြီဟူ၍သော်၎င်း၊ အရပ်မျက်နှာမျှားသို့ ခရီးထွက်သွား ကုန်ပြီဟူ၍သော်၎င်း" ဤသို့ကား မကြံမတွေးမိပေ၊ စင်စစ်သော်ကား "ဤအရပ်သည် (ရဟန်းတို့မှ) ဆိတ်နေ၏ ကင်းနေ၏"ဟု (ရဟန်းတို့၏) မရှိခြင်းကိုသာလျှင် တွေ့မြင်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ရှေးအခါက အာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို ဝိညာဏဉ္စာယတန ဈာန်မျက်စိဖြင့် ရှုလျက် နေခဲ့ပြီးလျှင် (ယခုအခါ) "မရှိ မရှိ" ဤသို့ စသည်ဖြင့်ဖြစ်သော ပရိကံနှလုံးသွင်းမှုဖြင့် ထို အာကာသာနဉ္စာယတန-ဝိညာဏ် ကွယ်သွားလတ်သော် ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်း ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော မရှိခြင်း အဘာဝပညတ်ကိုသာလျှင် (ဘာဝနာ စိတ်ဖြင့်)ရှုလျက် နေ၏။ ဤမျှသော ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂီသည် (၀ါ-ဤယောဂီကို)

> "(သဗ္ဗသော ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နတ္ထိ ကိဉ္စီတိ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ (ခပ်သိမ်းသော အခြင်း အရာအားဖြင့် (၀ါ-အလုံးစုံသော) ဝိညာဏဉ္စာယတန (ဈာန်နှင့် ယင်း၏အာရုံ)ကို လွန်မြောက်၍ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ မရှိ-ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အာကိဉ္စညာယတနဈာန်သို့ရောက်၍ နေသည်"ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၇၄။ ဤပါဠိဋ္ဌာန်းလည်း သဗ္ဗသော-ဟူသော ဤပုဒ်မှာ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းရှိသည်သာတည်း။ ထို့ပြင် ဝိညာဏဌာယတနံ-ဟူသော ဤပုဒ်ဌာန်းလည်း ရှေးဌာန်ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် စျာန်သည်လည်း ဝိညာဏဌာယတန မည်၏ အာရုံသည်လည်း (မည်၏)။ မှန်ပေ၏-အာရုံသည်လည်း ရှေးဌာန်ဆိုခဲ့သော နည်းဖြင့်ပင် ဝိညာဏဌာနလည်း မည်၏၊ ၎င်းသည် ဒုတိယ အရူပစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့်[၃၂၈] ဝိညာဏဌာယတန မည်၏။ ထို့အတူပင် ဝိညာဏဌာနလည်း မည်၏၊ ၎င်းအာရုံသည် ဒုတိယအရူပစျာန်၏ပင်လျှင် ဖြစ်ရာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် "ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ဖြစ်ရာ (အာယတန) ပေတည်း" ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့ဌာကဲ့သို့ ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ဤနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဝိညာဏဌာယတန မည်ပေ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း စျာန်နှင့် အာရုံဟူသော ဤဝိညာဏဌာယတန နှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင်ပြုခြင်းအားဖြင့်ရင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းအားဖြင့်ရင်း လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် ဤ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် စျာန်နှင့် အာရုံ ထိုနှစ်မျိုးလုံးကို တပေါင်းတည်း ပြု၍ "ဝိညာဏဌာ-ယတနကို လွန်မြောက်၍" ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။

နတ္ထိ ကိဉ္စိ-ဟူရာ၌ (နတ္ထိ နတ္ထိ)မရှိ မရှိ, (သုညံ သုညံ)ဆိတ်သည် ဆိတ်သည်, (ဝိဝိတ္တံ ဝိဝိတ္တံ) ကင်းသည် ကင်းသည်-ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းလျက်ဟု ဆိုလိုပေ၏။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌—

http://www.dhammadownload.com

"နတ္ထိ ကိဉ္စိ-ဟူသည်ကား ထို(အာရုံဖြစ်သော ပဌမအရူပ) ဝိညာဏ်ကိုပင်လျှင် မရှိသည်ကို ပြု၏ (၀ါ-မရှိအောင် နှလုံးသွင်း၏) ကင်းသည်ကို ပြု၏(၀ါ-ကင်းအောင် နှလုံးသွင်း၏) ကွယ်ပျောက်စေ၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ မရှိဟု ရှု၏၊ ထို့ကြောင့် နတ္ထိ ကိဉ္စိ-ဟု ဆိုအပ်၏ "ဟူ၍....

အကြင်စကားကို ဟောထား၏။ ထိုစကားမှာ ကုန်သောအားဖြင့် သုံးသပ်သော ဘင်ဉာဏ် (ရှုပုံ) ကဲ့သို့ အကယ်၍ကား ဟောထားခြင်း ဖြစ်ပေ၏၊ သို့သော်လည်း ထိုစကား၏အနက်ကို ဤသို့သာလျှင် မှတ်အပ်ပေသည်.... အာရုံဖြစ်သော ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်ကို နှလုံးမသွင်းပဲ စိတ်၌ မထားပဲ မဆင်ခြင်ပဲ ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဆိတ်ခြင်း ကင်းခြင်းသက်သက်ကိုသာလျှင် နှလုံးသွင်းလျက် မရှိသည်ကို ပြု၏ ကင်းသည်ကိုပြု၏ ကွယ်ပျောက်စေ၏ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်၊ အခြားတပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆိုအပ်သည်မဟုတ်ပေ-ဟု ဤသို့သာလျှင် မှတ်အပ်ပေသည်။

အာကိဉ္စညာယတနစျာန်သို့ရောက်၍ နေ၏-ဟူသော ဤစကားရပ်၌ကား ထိုအာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်စိတ်၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှပင် မရှိတော့ပေ၊ ထို့ကြောင့် ယင်းစိတ်သည် အကိဉ္စနမည်၏၊ ထိုစျာန်စိတ်၏ အကြွင်းအကျန်သည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ဘင်ခဏမျှသော်လည်း မရှိတော့ပေ-ဟု ဆိုလို၏။ (အကိဉ္စန) စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှပင် အကြွင်းအကျန်မရှိသော စျာန်စိတ်၏ အဖြစ်သည် အာကိဉ္စည မည်၏။ ဤအမည်သည် အာကာသာ-နဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း မရှိခြင်း၏ အမည်ပေတည်း။ ထို ပဌမအရူပဝိညာဏ်၏ စိုးစဉ်းမျှ မရှိခြင်းဟူသော အာကိဉ္စညသည် နတ်တို့၏

http://www.dhammadownload.com

တည်ရာသည် ဒေဝါယတနမည်သကဲ့သို့ ထို တတိယအရူပစျာန်၏ တည်ရာ ပေတည်း။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

ဤသည်ကား အာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

(၃-အာကိဉ္စညာယတနအဖွင့် ပြီး၏)။

၄-နေဝသညာနာသညာယတနအဖွင့်

၂၈၅။ ထိုမှတပါး နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကို ပွါးစေခြင်းငှါ အလိုရှိသော ယောဂီသည် ငါးပါးသောအခြင်းအရာတို့ဖြင့် အာကိဉ္စညာ ယတနသမာပတ်၌ လေ့ကျင့်ပြီးသော ဝသီဘော်ရှိသည်ဖြစ်၍ "ဤအာ-ကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန် ဟူသော ရန်သူနှင့် နီး၏၊ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကဲ့သို့လည်း မငြိမ်သက်ပေ" ဟူ၍ သော်၎င်း၊ "သညာသည် ရောဂါတည်း၊ သညာသည် အိုင်းအမာနှင့်တူ၏၊ သညာသည် စူးဝင်နေသော ငြောင့်နှင့်တူ၏၊ ကြမ်းတမ်းသောသညာ မရှိ မူ၍ သိမ်မွေ့သောသညာမကင်းသော ထိုနေဝသညာနာသညာယတနစျာန် သည် ငြိမ်သက်ပေ၏ မွန်မြတ်ပေ၏" ဟူ၍သော်၎င်း ဤသို့ အာကိဉ္စညာ ယတနစျာန်၌ အပြစ်ကိုမြင်၍၎င်း၊ အထက်စျာန်၌ အာနိသင်အကျိုးကို မြင်၍၎င်း အာကိဉ္စညာယတနစျာန်၌ နှစ်သက်တွယ်တာခြင်းကို ကုန်စေ၍ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၍[1] အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်၏ မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝပညတ်ကို အာရုံ ပြု၍ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ထို အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကိုပင်လျှင်

မှတ်ချက်

၁–နှလုံးသွင်း၍...."ငြိမ်သက်စွ ငြိမ်သက်စွ"ဟု တဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

"ငြိမ်သက်စွ ငြိမ်သက်စွ" ဟု [၃၂၆] အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏ စိတ်ဌာနအပ်၏ ဆင်ခြင်အပ်၏၊ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ဟူသော) ထိုအာရုံနိမိတ်၌ စိတ်ကို အဖန်ဖန်သွားစေ-ဖြစ်စေသော ထိုယောဂီအား နိဝရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ (အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်နိမိတ်လျှင် အာရုံရှိသော) အမှတ်ရမှု-သတိသည် ကောင်းစွာတည်၏၊ ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။ ထိုယောဂီသည် ထို(အာကိဉ္စ-ညာယတနသမာပတ်ဟူသော) အာရုံနိမိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ မှီဝဲ၏ ပွါးစေ၏ အကြိမ်များစွာပြု၏၊ ဤသို့ ပြုနေသော ထိုယောဂီအား အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်း-မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောဝပညတ်၌ အာကိဉ္စ-ညာယတနစျာန်စိတ် ဖြစ်သကဲ့သို့ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော လေးပါးသော ခန္ဓာတို့၌ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သည် အပွနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်၏။ ဤနေဝသညာနာသညာယတနစျာန်၌ အပွနာဖြစ်ပုံနည်းကိုမူ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် သိအပ်ပေ၏။ ဤမျှသော ဘာဝနာအစဉ်ဖြင့် ဤယောဂီသည် (ဝါ-ဤယောဂီကို)-

> "(သဗ္ဗသော အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ နေဝသညာနာ-သညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ) ခပ်သိမ်းသောအခြင်းအရာ အားဖြင့် (ဝါ-အလုံးစုံသော) အာကိဉ္စညာယတန(စျာန်နှင့်အာရုံ) ကို လွန်မြောက်၍ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေသည်" ဟု

ဆိုအပ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၀၆။ ဤပါဠိဋ္ဌာန်လည်း သဗ္ဗသော-ဟူသော ဤပုဒ်မှာ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းရှိသည်သာတည်း။ အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ-ဟူသော ဤပုဒ်ဌာန်လည်း ရှေးဌာန်ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် စျာန်သည်လည်း အာကိဉ္စညာယတန မည်၏၊ အာရုံသည်လည်း (မည်၏)။ မှန်ပေ၏-အာရုံသည်လည်း ရှေးဌာန်ဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့်ပင် အာကိဉ္စညလည်း မည်၏၊ ၎င်းသည် တတိယအရူပစျာန်၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် နတ်တို့၏တည်ရာသည် ဒေဝါယတန မည်သကဲ့သို့ တည်ရာဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် အာကိဉ္စညာယတန မည်၏။ ထို့အတူပင် အာကိဉ္စညလည်း မည်၏၊ ၎င်းသည် ထိုတတိယအရူပစျာန်၏ပင် ဖြစ်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် "ကမ္မောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ဖြစ်ရာ (အာယတန)ပေတည်း" ဤသို့အစရှိသော စကားရပ်တို့ဌာကဲ့သို့ ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသော အနက်အားဖြင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ထိုနှစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့်လည်း အာကိဉ္စညာယတန မည်ပေ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း စျာန်နှင့်အာရုံဟူသော ဤ အာကိဉ္စညာယတန နှစ်ပါးလုံးကို မဖြစ်အောင် ပြုခြင်းအားဖြင့်ရင်း၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းအားဖြင့်ရင်း လွန်မြောက်ပြီးမှသာလျှင် ဤနေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သို့ ရောက်၍ နေနိုင်ပေသည်၊ ထို့ကြောင့် စျာန်နှင့်အာရုံ နှစ်မျိုးလုံးကို တပေါင်းတည်းပြု၍ "အာကိဉ္စညာယတနကို လွန်မြောက်၍" ဟူသော ဤစကားကို ဟောတော်မူသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။

နေဝသညာနာသညာယတနံ-ဟူသော ဤပုဒ်ဌာကား အကြင်သို့ သဘောရှိသော (အလွန်သိမ်မွေ့စွာသော)သညာ၏ ရှိခြင်းကြောင့် ထိုစတုတ္ထအရူပစျာန်ကို နေဝသညာနာသညာယတနဟူ၍ ဆိုအပ်၏၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ကျင့်သော ယောဂီအား (အလွန်သိမ်မွေ့စွာသော) ထိုသညာသည် ဖြစ်၏၊ ယင်းသညာကို ရှေးဦးစွာပြုခြင်းငှါ ဝိဘင်းပါဠိဋ္ဌာ

http://www.dhammadownload.com

"နေဝသညီနာသညီ - သညာရှိသည်လည်း မဟုတ် သညာမရှိသည်လည်း မဟုတ်" ဟူသောပုဒ်ကို ထုတ်ပြီးလျှင် "ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကို ပင်လျှင် ငြိမ်းသက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏။ ရှုန့်ရင်းသောသခ်ါရတို့မှ ကြွင်းသော အလွန်သိမ်မွေ့သည့် သခ်ါရမျှဖြစ်သော (သခ်ါရုဝသေသ) သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ-ပွါးစေ၏။ ထို့ကြောင့် နေဝသညီနာသညီ-ဟု ဆိုအပ်သည်" ဟု ဟောတော်မူပေသည်။ ထိုစကားရပ်၌ ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်း၏-ဟူသည်ကား "ဤ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်သည် ငြိမ်သက်ပေစ၊ ယင်းသို့ ငြိမ်သက်သောကြောင့်ပင် ပဌမအရှုပဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကိုသော်လည်း အာရုံပြု၍ တည်နိုင်ပါပေ၏" ဟု ဤသို့ ငြိမ်သက်သောအာရုံရှိခြင်းကြောင့် ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်ပေစ္ဆဟု နှလုံးသွင်း၏။

[၃၃၀] ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် အကယ်၍ နှလုံးသွင်းငြားအုံ၊ အဘယ်သို့ လွန်မြောက်ခြင်း ဖြစ်သနည်း?ဟူမူ-ဝင်စားရန် အလိုမရှိခြင်းကြောင့် (လွန်မြောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်)။ ချ၍ပြအုံ့ – ထိုအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားသော်လည်း "ငါသည် ဤအာကိဉ္စညာယတနသမာပတ်ကို နှလုံးသွင်းအုံ့၊ ဝင်စားအုံ့၊ အဓိဋ္ဌာန်အုံ့၊ (ဂင်းမှ)ထအုံ့၊ ဆင်ခြင်အုံ့" ဟု ဤသို့သော ကြံရွယ်ခြင်း စိတ်သို့ကောင်းစွာ အဖန်ဖန်ဆောင်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် မရှိပေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း? အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ထက် နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်က သာ၍ ငြိမ်သက်ခြင်း သာ၍ကောင်းမွန်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြအုံ့ – ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ကြီးကျယ်သော မင်း၏ အခြံအရံအာနုဘော်ဖြင့် ဆင်၏ကျောက်ကုန်းထက်၌ တည်လျက် မြို့လမ်း၌ လှည့်လည်စဉ် ဆင်စွယ်ကိုပြုပြင်သည့် ပန်းပွတ်သမား အစရှိကုန်သော အတတ်ပညာသည်တို့သည် အဝတ်အထည်ကို မြဲမြံစွာဝတ်ကုန်လျက် အဝတ်

http://www.dhammadownload.com

အထည်ဖြင့် ခေါင်းကိုရစ်ပတ်ကုန်လျက် သူတို့၏ကိုယ်၌ ဆင်စွယ်မှုန့်စသည်ဖြင့် ပြိုးပြမ်းလူးပေကုန်လျက် ဆင်စွယ်ကို အဆန်းအကြယ်ပြုပြင်ခြင်း အစရှိကုန်သော မျှားစွာသော အတတ်ပညာအမှုတို့ကို ပြုလုပ်နေကြသည်ကို မြင်၍ "အချင်းတို့ အတတ်ပညာသည်ဆရာတို့သည် သြော် တတ်ကျွမ်းကြပါပေကုန်စွတကား၊ ဤသို့သော အဆန်းတကြယ် အတတ်ပညာအမှုတို့ကို သော်လည်း ပြုလုပ်နိုင်ကြပါပေကုန်၏" ဟု ချီးမွမ်းလျက် ထိုအတတ်ပညာသည်တို့၏ တတ်ကျွမ်းမှု၌ နှစ်သက်အားရပေ၏၊ သို့သော်လည်း ထိုမင်းအား "ငါသည် မင်းအဖြစ်ကိုစွန့်၍ ဤသို့သော အတတ်ပညာသည် ဖြစ်ရမှုကောင်းလေစွ" ဟု ဤသို့သော ကြံစည်ခြင်းကား မဖြစ်ပေ။ ထိုသို့ မဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ-မင်းအဖြစ် ကြက်သရေ၏ မျှားသောအာနိသင်ရှိသောကြောင့်ပေတည်း။ ထိုမင်းသည် အတတ်ပညာသည်တို့ကို မက်မောတွယ်တာခြင်းမရှိပဲ ကျော်လွန်၍သာလျှင် သွားလေတိသကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤယောဂီသည်လည်း ထိုအာကိဉ္စညာသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းငြားသော်လည်း "ငါသည် အာကိဉ္စညာသမာပတ်ကို နှလုံးသွင်းအံ့၊ ဝင်စားအံ့၊ အဓိဋ္ဌာန်အံ့၊ (ၛင်းမှ)ထအံ့၊ ဆင်ခြင်အံ့" ဟု ဤသို့သော ရည်ရွယ်ခြင်း စိတ်သို့ကောင်းစွာအဖန်ဖန်ဆောင်ခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် မရှိပေ။

ထိုယောဂီသည် ထိုအာကိဉ္စညာသမာပတ်ကို ငြိမ်သက်သောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းလျက် ရှေးဦးဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် အလွန်သိမ်မွေ့သော အပ္ပနာသို့ ရောက်သော ထိုသညာသို့ ရောက်၏၊ ယင်းသညာဖြင့် နေဝသညီနာသညီ မည်လျက် ရှုန့်ရင်းသော သခ်ါရတို့မှ ကြင်းသော (သခ်ါရာဝသေသ) သမာပတ်ကို ပွါးစေသည်ဟူ၍ ဆိုအပ်ပေသည်။ သခ်ါရာဝသေသသမာပတ်ဟူသည်မှာ အလွန်သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်သည့် သခ်ါရရှိသော စတုတ္ထအရူပသမာပတ်ပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

၂၈၇။ ယခုအခါ၌ ထိုဆိုခဲ့သော အကြင်သမာပတ်ကို ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ရ(အပ်)သော (အလွန်သိမ်မွေ့သော) သညာ၏အစွမ်းဖြင့် နေဝ သညာနာသညာယတနဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုသမာပတ်ကို သရုပ်တရား ကိုယ်အနက်အားဖြင့် ပြခြင်းငှါ....

"နေဝသညာနာသညာယတန - ဟူသည်ကား နေဝသညာ နာသညာယတနစျာန်ကို ဝင်စားသော ပုထုဇဉ်သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ ၎င်း[1] (နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ၌)ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း[2]၊ မျက်မှောက်အတ္တဘောဌ (ထိုစျာန်ဖြင့်) ချမ်းသာစွာနေသော ရဟန္တာ၏၎င်း[3] ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ စိတ် စေတသိက်တရား တို့ပေတည်း" ဟူ၍-

ဟောတော်မူ(အပ်)ပေ၏။ ထို သုံးမျိုးသောတရားတို့တွင် ဤ အရာ၌ ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို (နေဝသညာ နာသညာယတနဟု) ဆိုလိုအပ်ပေသည်။ ဤပုဒ်၌ ဝစနတ္ထကား ရှုန့်ရင်း သောသညာမရှိမူ၍ သိမ်မွေ့သောသညာကား ရှိသောကြောင့် ယှဉ်ဘက် တရားအပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဤစျာန်မှာ (ရှုန့်ရင်းသော)သညာမရှိ, (သိမ်မွေ့သော) သညာမရှိသည်လည်း မဟုတ် ဟူသောဤအကြောင်း ကြောင့် နေဝသညာနာသည မည်၏။ နေဝသညာနာသညမည်သော [၃၃၁] ထိုစျာန်သည် မနာယတန ဓမ္မာယတနတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့်

မှတ်ချက်

၁-ကုသိုလ်စျာန်၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။

၂-ဝိပါက်စျာန်၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။ ယင်း ဝိပါက်စျာန်သည် ပဋ္ဌိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ် အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သည်။

၃-ကြိယာစျာန်၏ ဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

အာယတနလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် နေဝသညာနာသညာယတန မည်ပေ၏။ တနည်းကား ဤစတုတ္ထအရူပစျာန်၌ရှိသော သညာသည် (ဝိပဿနာ၏အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဟူသော) ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကိုပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် (နေဝသညာ)သညာ မမည် (ဝါ-သညာဟု မဆိုလောက်)၊ ရှုန့်ရင်းသော သခ်ါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော သိမ်မွေ့သည့် သခ်ါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် (နာသညာ) သညာမဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ၊ ထိုနှစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် နေဝသညာနာသညာ မည်၏။ နေဝသညာနာသညာ မည်သော ထိုသညာသည် ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက်တရားတို့၏ တည်ရာ ဟူသော အနက်ကြောင့် အာယတနလည်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် နေဝသညာနာသညာယတန မည်ပေ၏။

ဆက်၍ ရှင်းပြဦးအံ့ - ဤစတုတ္ထအရူပစျာန်၌ သညာသက်သက်သည် သာလျှင် ဤသို့သဘောရှိသည် မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်အားဖြင့်မူ ဝေဒနာသည်လည်း နေဝဝေဒနာ နာဝေဒနာ-ရှုန့်ရင်းသော ဝေဒနာမဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သော ဝေဒနာသာ ဖြစ်ပေသည်၊ စိတ်သည်လည်း နေဝစိတ္တံ နာစိတ္တံ ရှုန့်ရင်းသောစိတ်မဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သောစိတ်သာ ဖြစ်ပေသည်၊ ဖဿသည်လည်း နေဝဖဿနာဖဿ-ရှုန့်ရင်းသော ဖဿမဟုတ်မူ၍ သိမ်မွေ့သော ဖဿသာ ဖြစ်ပေသည်။ ကြွင်းသော ယှဉ်ဘက်တရားတို့၌လည်း နည်းတူပင်။ သို့သော်လည်း သညာကို ခေါင်းတပ်သောအားဖြင့် ဤဒေသနာကို (နေဝသညာနာသညာ ဟူ၍) ဟောထားသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ ထို့ပြင် သပိတ်သုတ်သောဆီ အစရှိသော ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ဤဆိုခဲ့သော အနက်ကို ထင်စွာ ပြအပ်၏။

သာမဏေသည် သပိတ်ကို ဆီဖြင့် သုတ်၍ ထားသတတ်၊ ယာဂုသောက်မည့်ကာလ၌ ထိုသာမဏေကို မထေရ်ကြီးက "သပိတ် ယူခဲ့"ဟု

http://www.dhammadownload.com

မိန့်ဆိုတော်၊ သာမဏေက "သပိတ်၌ ဆီရှိနေပါသည် အရှင်ဘုရား"ဟု လျှောက်တော်။ ထိုအခါ မထေရ်ကြီးက "သာမဏေ ဆီကို ယူခဲ့၊ ဆီကျည်ထဲ ထည့်မည်"ဟုဆိုလျှင် သာမဏေက "ဆီ မရှိပါဘုရား"ဟု လျှောက်သတတ်။ ထိုဥပမာ၌ ကပ္ပိယကုဋီမဟုတ်သော ကျောင်းထဲ၌ တည်၌ စသည်ကြောင့် သိမ်းထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ၁ ယာဂုနှင့် ရောသောက်ရန် မအပ်သောအနက်ကို ရည်၍ "ဆီ ရှိနေပါသည်"ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်၊ ဆီကျည်ထဲ ထည့်ရန် စသည် အလိုအားဖြင့် "ဆီ မရှိပါ"ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဤအတူပင် ထိုသညာသည်လည်း ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နေဝသညာ - သညာ မဟုတ်သည်မည်၏၊ ရှုနှုန်ရင်းသော သခါရတို့မှ ကြွင်းကျန်သော သိမ်မွေ့သည့် သခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသောကြောင့် နာသညာ-သညာမဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ။

ဤအရာ၌ သညာကိစ္စကား အဘယ်ပါနည်း?ဟူမူ အာရုံကို အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းသည်ဝင်း၊ ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းသည်ဝင်း (သညာကိစ္စပေတည်း)။ ခဲ့၍ပြအံ့ - ရေအေး၌ (ရှိသော)

မှတ်ချက်

၁ – အန္တောဝုတ္ထတ္တာ-အကပ္ပိယကုဋီအတွင်း၌ နေစေအပ်ပြီး - ထားအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်-ဟူသော ပါဠိအနက်အရ ပေါ်လွင်အောင် ပြန်ထားသည်။ ရဟန်းတို့မှာ ထောပတ်ဆီ စသည်ကို အကပ်ခံထားပြီးဖြစ်လျှင် ထိုညနေ ပိုင်းမှစ၍ (၇)ရက်အတွင်း ဆေးသုံးအတွက်သာ သုံးဆောင်ကောင်းသည်၊ ဒုတိယရက်စသည်၌ ဆွမ်းစသော ယာဝကာလိကနှင့် ရော၍ မသုံးဆောင်ကောင်း။ အကပ်မခံရသေးသော ထောပတ်ဆီ စသည်ကိုလည်း အကပ်ပိယကုဋီ၌ တည်မျှ သိမ်းထားလျှင် ဆွမ်းစသော ယာဝကာလိကနှင့် ရော၍ မသုံးဆောင်ကောင်း၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်၍ ပြဆိုထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

တေဇောဓာတ်သည် ပူလောင်စေခြင်းကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ဤစတုတ္ထအရှုပစျာန်သညာသည်လည်း အမှတ်ပြု၍ သိခြင်းကိစ္စကို ထင်ရှားအောင်ပြုရန် မစွမ်းနိုင်ပေ။ (ထို့ပြင်) အခြားသမာပတ်တို့၌ သညာကဲ့သို့ ဝိပဿနာ၏ အာရုံဖြစ်လျက် ငြီးငွေ့သောဉာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှါလည်း မစွမ်းနိုင်ပေ။ မှန်ပေ၏— အခြားခန္ဓာတို့၌ အစပြု၍ နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ရှုခြင်းကို မပြုဘူးသေးသော ရဟန်းသည် အရှင်သာရိပုတြာပင် ဖြစ်သော်လည်း နေဝသညာနာသညာယတနခန္ဓာတို့ကို သုံးသပ် ရှုမှတ်၍ ငြီးငွေ့သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သို့ ရောက်ရန် စွမ်းနိုင်သည် မည်သည် မရှိချေ၊ ပကတိအားဖြင့် ရှုရိုး ရှုစဉ်အတိုင်း ရှုလာခဲ့သော (ပကတိ ဝိပဿက) ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား [1] ပညာကြီးသော အရှင်သာရိပုတြာကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင် စွမ်းနိုင်ရာ၏၊ ထိုအရှင်သာရိပုတြာသော်မှလည်း "ဤတရားတို့သည် ဤသို့ ရှေးက မရှိကုန်ပဲ ယခုမှ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သတတ်၊ ယခု ဖြစ်ပေါ်လာကြပြီးလျှင် တဖန် ပျောက်ကွယ်သွားကုန်သတတ်"ဟူ၍ ဤသို့ အပေါင်းလိုက် သုံးသပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် (စွမ်းနိုင်၏)၊ ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ဖဿ အစရှိသော တရားတို့ကို ရှုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်ကား မစွမ်းနိုင်ပေ [2]။ ဤနေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ်သည် ဤမျှလောက်ပင် သိမ်မွေ့ခြင်းသို့ ရောက်ပေ၏။

မှတ်ချက်

၁–ပကတိဝိပဿက ဟူသည်ကား ပကတိ (ရှုရိုးရှုစဉ်) အားဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုသူပေတည်း၊ ခန္ဓာစသည်ကို ရှေ့သွားပြုသဖြင့် ဝိပဿနာကို အစအဦး နှလုံးသွင်းခဲ့ပြီး၍ ဒုဒါရ အာရုံတို့နှင့်တကွ ဒုဒါရ၌ ဖြစ်သောတရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုသူပေတည်း။ (ဋီကာ)

၂–ကလာပသမ္မသနဝသေနေဝ-အပေါင်းလိုက် သုံးသပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင်-ဟူသည်ကား စတုတ္ထအရှုပစိတ္တုပ္ပါဒ်၌ အတွင်းဝင်ကုန်သော ဖဿ

http://www.dhammadownload.com

[၃၃၂] ထို့ပြင် သပိတ်သုတ်သောဆီ ဥပမာဖြင့် ထင်စွာပြအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ခရီးလမ်း၌ ရေဥပမာဖြင့်လည်း ဤအနက်ကို ထင်စွာ ပြအပ်၏။ ခရီးသွားသော မထေရ်အား ရှေ့က သွားသော သာမဏေက အနည်းငယ်သော ရေကို မြင်၍ "ရေရှိသည်၊ အရှင်ဘုရား ဘိနပ်တို့ကို ချွတ်တော်မူပါကုန်" ဟု လျှောက်သတတ်။ ထိုအခါ မထေရ်က "ရေရှိလျှင် ရေသနုပ်ကို ယူလာ၊ ရေချိုးမည်" ဟု ဆိုလတ်သော် "မရှိပါဘုရား" ဟု လျှောက်ပြန်သတတ်။ ထိုဥပမာ၌ ဘိနပ်စိုလောက်ရုံမျှ ရှိသောကြောင့် "ရေရှိသည်" ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်၊ ရေချိုးခြင်းကိစ္စကြောင့် မရှိ-ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအတူပင် ထိုစတုတ္ထအရူပဈာန်သညာသည် ထင်ရှားသော သညာကိစ္စကို ပြုရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နေဝသညာ-သညာမဟုတ်သည် မည်၏၊ ရှုန့်ရင်းသော သခ်ါရတို့မှ ကြွင်းသော သိမ်မွေ့သည့် သခ်ါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် နာသညာ-သညာမဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်ပေ။

ဤမျှသာမကသေး - သင့်လျော်သော အခြား ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ဤအနက်ကို ထင်စွာ ပြအပ်သေး၏။ ဥပသမ္ဘဇ ဝိဟာရတိ-ဟူသော ဤစကားမှာ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်း ရှိသည်သာလျှင်တည်း။

ဤသည်ကား နေဝသညာနာသညာယတနကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

(နေဝသညာနာသညာယတနကမ္မဋ္ဌာန်းအဖွင့် ပြီး၏)။

မှတ်ချက်

အစရှိသော တရားတို့ကို အသီးအသီး မခွဲမူ၍ တပေါင်းတည်း ယူကာ အပေါင်းလိုက်အားဖြင့် သုံးသပ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် နယဝိပဿနာဟု ဆိုအပ်သော ကလာပသမ္မသန၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ။ ဖဿအစရှိသော တရားတို့ကို ခွဲခြမ်း၍ အသီးအသီး သရုပ်အားဖြင့် ယူ၍ အနိစ္စစသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းသည် အနုပဒမ္မဝိပဿနာမည်၏။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ပြိုးပြွမ်း ပြဆိုချက်

၂၈၈။ သုံးဆဲ့နှစ်ပါးသော မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ် စသည်တို့ဖြင့် သူတပါးတို့နှင့် မတူသော ရူပကာယရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် လေးပါးအပြားရှိသော အရူပစျာန်ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပေ၏၊ ထိုလေးပါးသော အရူပစျာန်ကို ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သိပြီးလျှင် ထိုလေးပါးသော အရူပစျာန်၌ (ယခုဆိုမည့်) ပြိုးပြွမ်းပြဆိုချက်ကိုလည်း သိအပ် သိသင့် သိထိုက်သေး၏။

၂၈၉။ လေးပါးကုန်သော ဤအရူပသမာပတ်တို့သည် အာရုံကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ ယင်းလေးပါးသော အရူပသမာပတ်တို့၏ အင်္ဂါကို လွန်မြောက်ခြင်းကို ပညာရှိတို့က အလိုမရှိကြကုန် [1]။

ခဲ့၍ပြရလျှင် ဤအရူပသမာပတ်တို့တွင် ပဌမအရူပသမာပတ်သည် ကသိုဏ်းရုပ်နိမိတ်ကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ ဒုတိယအရူပသမာပတ်သည် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွဲ[1]ခြင်းဖြင့် ပြီးသော အာကာသကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ တတိယအရူပသမာပတ်သည် (ထို)အာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ပဌမအရူပဝိညာဏ်ကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ စတုတ္ထအရူပသမာပတ်သည် အာကာသ၌ ဖြစ်စေအပ်ပြီးသော ပဌမအရူပဝိညာဏ်၏ ကင်းခြင်းကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် လေးပါးကုန်သော ဤအရူပသမာပတ်တို့သည် အချင်းခပ်သိမ်း အာရုံကို လွန်မြောက်သောအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ စုဏ္ဏိယနှင့် ဂါထာ တဝါကျတည်း ရောနေသောကြောင့် စုဏ္ဏိယအနေဖြင့် ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သိအပ်ပေသည်။ ဤအရူပသမာပတ်တို့၏ အင်္ဂါကို လွန်မြောက်ခြင်းကိုကား ပညာရှိတို့အလိုမရှိကုန်။ အကြောင်းမူကား ရူပါဝစရ သမာပတ်တို့၌ကဲ့သို့ ဤအရူပသမာပတ်၌ အင်္ဂါကို ကျော်လွန်ခြင်းမရှိသောကြောင့် ပေတည်း။ မှန်ပေ၏-ဤအရူပသမာပတ် အားလုံ တို့၌ပင် ဥပေက္ခာနှင့် စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့သာလျှင် ရှိပေသည်။

၂၉၀။ ဤသို့ အင်္ဂါကို ကျော်လွန်ခြင်း မရှိပြားသော်လည်း—

ဤအရူပသမာပတ်တို့၌ နောက်နောက်ဖြစ်သော သမာပတ်တို့သည် အထူးသဖြင့် သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ကြပေ၏၊ ထိုသို့သာလွန်၍ ကောင်းမြတ်ရာ၌ ပြာသာဒ် အထပ်-အပြင်တို့နှင့် အဝတ်အထည် ဥပမာတို့ကို သိအပ်ကုန်၏။

[၃၃၃] ခွဲ၍ပြအံ့-ဘုံအဆင့်လေးထပ်ရှိသော ပြာသာဒ်၏ အောက်ဆုံး အထပ်-အပြင်မှာ နတ်၌ဖြစ်သော ကခြင်း, သီခြင်း, တီးမှုတ်ခြင်း, မွှေးကြိုင်သော ရနံ့ရှိသည့်ပန်း, ဘောဇဉ်, အိပ်ရာ, အဝတ် စသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် ကောင်းမြတ်ကုန်သော ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့သည် ထင်ရှားအသင့် တည်ရှိနေကုန်ရာ၏၊ ဒုတိယအထပ်-အပြင်၌ ထို့ထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်ရာ၏၊တတိယအထပ်-အပြင်၌ထို့ထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်ရာ၏၊ စတုတ္ထအထပ်-အပြင်၌ အားလုံးထက်သာ၍ ကောင်းမြတ်ကုန်ရာ၏၊ ထိုပြာသာဒ်၌ ထိုလေးထပ်လုံးတို့ပင် ပြာသာဒ်အထပ်-အပြင် တို့သာ ဖြစ်ကြပေ၏၊ ထိုအထပ်-အပြင်တို့၏ ပြာသာဒ်အထပ်-အပြင် အဖြစ်ဖြင့် ထူးခြားခြင်းသည် အကယ်၍ကား မရှိပေ၊ သို့သော်လည်း ငါးပါးသော ကာမဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံပုံအထူးအားဖြင့်မူ အောက်အောက်အထပ်-အပြင်ထက် အထက်အထက်အထပ်-အပြင်သည် သာ၍သာ၍ ကောင်းမြတ်သကဲ့သို့ငင်း၊

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် မိန်းမတယောက် ငင်အပ်ကုန်သော ချည်ကြိမ်း, ချည်နှ, သာ၍နုသောချည်, အလွန်သာ၍နုသောချည်တို့ဖြင့် ရက်ထားကုန်သော လေးပိုလ်စီး, သုံးပိုလ်စီး, နှစ်ပိုလ်စီး, တပိုလ်စီး[1] ပုဆိုး အထည်တို့သည် အလျားအနှံအားဖြင့် တူညီသော ပမာဏရှိကုန်ရာ၏။ ထိုဥပမာ၌ ယင်းပုဆိုး လေးထည်တို့သည် အလျား အနှံအားဖြင့် တူညီကြသည်ဖြစ်၍ ပမာဏအားဖြင့် ယင်းပုဆိုးတို့၏ ထူးခြားခြင်းသည် အကယ်၍ကားမရှိပေ၊ သို့သော်လည်း ကောင်းသောအတွေ့ နူးညံ့ခြင်း အဖိုးမျှားစွာတန်ခြင်းတို့ဖြင့်မူ ရှေးရှေးပုဆိုးအထည်ထက် နောက်နောက် ပုဆိုးအထည်တို့သည် သာ၍သာ၍ ကောင်းမြတ်သကဲ့သို့ရင်း ဤအတူပင် လေးပါးကုန်သော ဤအရူပသမာပတ်တို့၌ ဥပေက္ခာနှင့် စိတ္တေကဂ္ဂတာဟူသော အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့သာလျှင် ရှိကြသည် အကယ်၍ကား မှန်ပေ၏။ သို့သော်လည်း ဘာဝနာအထူးကြောင့် ထိုအင်္ဂါနှစ်ပါးတို့၏ မွန်မြတ်သည်၏အဖြစ်, သာ၍မွန်မြတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဤ အရူပသမာပတ်တို့၌ နောက်နောက်သမာပတ်တို့သည် သာ၍သာ၍ ကောင်းမြတ်ကြသည်ဟူ၍ သိအပ်ပေ၏။

၂၉၁။ ဤဆိုခဲ့သောနည်းဖြင့် အစဉ်အတိုင်း မြတ်သည်ထက် မြတ်ကုန်သော ဤလေးပါးသော အရူပသမာပတ်တို့ကို[2]—

> မစင်ရှိရာအရပ်၌(တည်ဆောက်ထားသော)မဏ္ဍပ်၌ လူတယောက်သည် တွဲလွဲဆွဲလျက် တည်၏၊ အခြားတယောက်သည် တွဲလွဲဆွဲနေသော ထိုသူကို မှီလျက်-ခိုလျက် တည်၏၊ အခြားတယောက်

မှတ်ချက်

၁–တစ်ပိုလ်၏ အချိန်သည် ၄-ကျပ်သား ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် တပိုလ်စီးပုဆိုးမှာ ၄-ကျပ်သား၊ ၄-ပိုလ်စီး ပုဆိုးမှာ ၁၆-ကျပ်သား ရှိသည်-ဟု မှတ်ရာ၏။

၂–အရူပသမာပတ်တို့ကို....ပညာရှိသည် သိအပ်ကုန်၏-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သည် တွဲလွဲဆွဲနေသောထိုသူကို မမြှိုမူ၍ အပြင်ဘက်၌ တည်၏၊ အခြား တယောက်သည်ကား အပြင်၌နေသော ထိုသူကိုမြှိ၍ တည်၏။ လေးယောက်သော ဤလူတို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း တူကြ သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် (ဤသမာပတ်လေးပါးတို့ကို) ပညာရှိသည် သိအပ်(ကုန်)၏။

ဤသည်ကား ထိုဂါထာတို့၌ အနက်ယှဉ်စေပုံပေတည်း....မစင်ရှိသော အရပ်၌ မဏ္ဍပ်တခုရှိရာ၏၊ ထိုအခါ လူတယောက်သည် လာ၍ ထိုမစင်ကို စက်ဆုပ်သောကြောင့် ထိုမဏ္ဍပ်ကို လက်တို့ဖြင့် တွဲလွဲဆွဲလျက် ထိုမဏ္ဍပ်၌ ငြိတွယ်နေဘိသကဲ့သို့ တည်လေ၏! ထို့နောင် အခြားတယောက်သည် လာ၍ [1] မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသော ထိုလူကို မြှိလျက် တည်လေ၏၊ ထို့နောင် အခြားတယောက်သည် လာ၍ "မဏ္ဍပ်၌ ငြိတွယ်နေသောသူနှင့် ထိုသူကိုပင် မြှိနေသောသူ-ဟူသော ဤလူနှစ်ယောက်လုံးပင် မကောင်းသဖြင့် တည်နေ ကြ၏၊ [၃၃၄] မဏ္ဍပ် လဲပြိုကျလျှင် ထိုသူတို့၏အောက်သို့ ကျမည်မှာ မချွတ်ကေန်ပင်၊ ယခု ငါသည် အပြင်ဘက်၌သာလျှင် တည်ပေအုံ"ဟု ကြံ၏။ ထိုသို့ ကြံပြီးသောလူသည် ထို ဒုတိယလူ မြှိအပ်သော ပဌမလူကို မမြှိမူ၍ မဏ္ဍပ်အပြင်၌သာလျှင် တည်လေ၏၊ ထို့နောင် အခြားတယောက် သည် လာ၍ [2] မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောသူ၏ဝင်း၊ ထိုသူကို မြှိနေသောသူ၏ ဝင်း ဘေးမကင်းသည်၏အဖြစ်ကို ကြံတွေးပြီးလျှင် [2] အပြင်ဘက်၌ တည် သူကိုလည်း ကောင်းစွာတည်သည်ဟု သိ၍ ထိုသူကိုပင် မြှိလျက် တည် လေ၏။ ထိုဥပမာတွင် မစင်ရှိသောအရပ်၌ မဏ္ဍပ်ကဲ့သို့ ကသိုဏ်းရုပ်ကို

မှတ်ချက်

[1] – လာ၍....မြှိလျက် တည်လေ၏-ဟု စပ်ပါ။

[2] – လာ၍.... ကြံတွေးပြီးလျှင်.... သိ၍ ထိုသူကိုပင် မြှိလျက် တည်လေ၏-ဟု စပ်ပါ၊

http://www.dhammadownload.com

ခွါခြင်းဖြင့် ပြီးသော အာကာသကို မှတ်အပ်၏၊ မစင်ကိုစက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့် မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောလူကဲ့သို့ ရုပ်နိမိတ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့် ကသိုဏ်းရုပ်ကို ခွါခြင်းဖြင့်ပြီးသော အာကာသလျှင် အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို မှတ်အပ်၏။ မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသူကို မှီနေသော လူကဲ့သို့ အာကာသလျှင် အာရုံရှိသော အာကာသာနဉ္စာယတနစျာန်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ကို မှတ်အပ်၏၊ မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသူနှင့် ထိုလူကိုပင် မှီနေသောသူဟူသော ထိုလူနှစ်ဦးလုံးတို့၏ ဘေးမကင်းသည်၏အဖြစ်ကို ကြံတွေးပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသော ထိုလူကို မမှီမူ၍ မဏ္ဍပ်အပြင်၌ တည်သောသူကဲ့သို့ အာကာသာနဉ္စာ-ယတနစျာန်ကို အာရုံမပြုမူ၍ ထိုစျာန်၏မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို မှတ်အပ်၏၊ မဏ္ဍပ်၌ တွယ်နေသောသူ၏ဝင်း၊ ထိုလူကိုပင် မှီနေသောသူ၏ဝင်း ဘေးမကင်းသည်၏အဖြစ်ကို ကြံတွေးပြီးလျှင် မဏ္ဍပ်အပြင်၌ တည်သောသူကို ကောင်းစွာတည်သည်ဟု သိ၍ ထိုလူကိုပင် မှီလျက်တည်သောသူကဲ့သို့ အာကာ-သာနဉ္စာယတနဝိညာဏ်၏ မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပြင်ပအရပ်၌တည်သော အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာ-ယတနစျာန်ကို မှတ်အပ်၏။

၂၉၂။ ဆက်ဦးအံ့– ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်းဖြစ်သော ဤနေဝသညာ-နာသညာယတနစျာန်သည်....

> အခြားအာရုံမရှိခြင်းကြောင့် မြင်ပြီးသောအပြစ်ရှိငြားသော်လည်း ထို အာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကိုပင် အာရုံပြုသည်သာတည်း၊အဘယ်ကဲ့သို့နည်း?ဟူမူ-မြင်ပြီးသောအပြစ်ရှိသော မင်းကိုလည်း အသက်မွေးမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့် လူအပေါင်းသည်မှီ၍နေရသကဲ့သို့ပင်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ခွဲ၍ပြအံ့–ဤ နေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သည် "ဤသမာပတ်သည် ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်ဟူသော ရန်သူနှင့်နီး၏"ဟု ဤသို့ ထိုသမာပတ်၏အပြစ်ကို မြင်ပြီးဖြစ်ငြားသော်လည်း အခြားအာရုံ၏မရှိခြင်းကြောင့် ထိုအာကိဉ္စညာယတန စျာန်ကို အာရုံပြုသည်သာတည်း။ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း?ဟူမူ- မင်း၏အဖြစ်ကို မြင်ပြီးဖြစ်သော်လည်း လူအပေါင်းသည် အသက်မွေးမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုမင်းကိုမှီ၍ နေရသကဲ့သို့ပင်တည်း။ ခွဲ၍ပြအံ့–စောင့်စည်းမှုမရှိသောကြောင့် ကြမ်းကြုတ်သည့် ကိုယ်နှုတ်နှလုံးအကျင့်ရှိသော အရပ်မျက်နှာအားလုံး၏ အရှင်ဖြစ်သော ၁ တစုံတယောက်သောမင်းကို "ဤမင်းသည် ကြမ်းကြုတ်သောအကျင့်ရှိသည်" ဟု သူ၏အပြစ်ကို မြင်ငြားသော်လည်း အခြားအရပ်၌ အသက်မွေးမှုအလုပ်အကိုင်ကို မရသော လူအပေါင်းသည် အသက်မွေးမှုဟူသော အကြောင်းကြောင့် (ထိုမင်းကိုပင်)မှီ၍ အသက်မွေးရသကဲ့သို့ ဤအတူပင်တပါးသောအာရုံကို မရသော ဤနေဝသညာနာသညာယတနစျာန်သည် ထိုအာကိဉ္စညာယတနစျာန်ကို အပြစ်မြင်ရငြားသော်လည်း အာရုံပြုသည်သာတည်း။

၂၉၃။ ဤသို့ အာရုံပြုသော (ဤနေဝသညာစျာန်သည်)....

(ဥပမာအားဖြင့်) ရှည်မြင့်သော လှေကားကို တက်သောသူသည် (အခြားကိုင်စရာမရှိလျှင်) လှေကားပေါင်ကို ထောက်ရသကဲ့သို့ ၎င်း၊ တောင်ထွတ်သို့ တက်ရောက်သောသူသည် တောင်၏အထက် အရပ်မျက်နှာပြင်ကို ထောက်ရသကဲ့သို့ဝင်း၊

မှတ်ချက်

၁–သဗ္ဗဒိသမ္ဗတိ -အရပ်မျက်နှာ အားလုံး၏အရှင်ဖြစ်သော - ဤဝိသေသနပုဒ်ကို တိုင်းသူပြည်သား လူအပေါင်း၏ ရှောင်သွားစရာ အခြားအရပ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြရန် ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

[၃၃၅] တနည်းအားဖြင့် တောင်ကိုတက်သောသူသည် မိမိ၏ဒူးကိုပင် ထောက်ရသကဲ့သို့ဝင်း၊ ထို့အတူပင် ထိုအာကိုဥညာယတနစျာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင်တရပ်ပြီး၏။

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ ပြုစီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌ အရူပကမ္မဋ္ဌာန်းကိုအကျယ်ပြဆိုချက် (အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသ) မည်သော ဆယ်ခုမြောက်ဖြစ်သော အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

(အရူပကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏)။

http://www.dhammadownload.com

၁၁-သမာဓိနိဒ္ဒေသ၊ သမာဓိကို အကျယ်ပြချက် [1]

၁-အာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာပွါးပုံ

[၃၃၆] ၂၉၄။ ယခုအခါ အရှုပကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အခြားမဲ့၌ သညာတပါး ဟူ၍ ဤသို့အကျဉ်းပြခဲ့ပြီးသော အာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာပွါးစေပုံကို အကျယ်ပြရန် အစဉ်ရောက်လာပေပြီ။ ထိုအာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာ ဟူသောပုဒ်၌ ဆောင်တတ်သောကြောင့် အာဟာရမည်၏။ ၎င်းသည် ကဗဠိကာရအာဟာရ, ဖဿအာဟာရ, မနောသဉ္စေတနာအာဟာရ, ဝိညာဏအာဟာရဟူ၍ ၄-ပါးအပြားရှိ၏။

ဤ ၄-ပါးတို့တွင် အဘယ်အာဟာရသည် အဘယ်ကိုဆောင်သနည်း? ဟူမူ-စားမျိုအပ်သော ကဗဠိကာရအာဟာရသည် [2] သြဇာလျှင်ရှစ်ခုမြောက်

မှတ်ချက်

[1] – သမာဓိနိဒ္ဒေသ-ဟူသည်မှာ ၃-ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသ-မှ စ၍ ၁၃-အဘိညာ နိဒ္ဒေသအထိ ၁၁-ပါးသော နိဒ္ဒေသတို့၏ သာမညအမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဒုတိယတွဲ နှာ ၂၂၂-၌ တာပိ စိတ္တသီသေန ဝုတ္တသမာဓိ-နိဒ္ဒေသေ သဗ္ဗာကာရေန ဝိတ္ထာရိတာ ဝေ-ဟု ဥပစာရသမာဓိနှင့် တက္ခ သမာပတ်ရှစ်ပါးတို့ကို သမာဓိနိဒ္ဒေသ၌ အပြည့်အစုံ အကျယ်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုထားပေသည်၊ မြန်မာပြန် စတုတ္ထတွဲ နှာ ၂၂၀-၌လည်း ကြည့်ပါ။ ဤသို့ နိဒ္ဒေသ ၁၁-ပါး အားလုံးပင် သမာဓိကို အကျယ်ပြသော အရာချည်းသာဖြစ်ကြသော်လည်း အခြား နိဒ္ဒေသများမှာ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏ-နိဒ္ဒေသ-စသည်ဖြင့် အမည်ထူးများ ရှိကြသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို သမာဓိ-နိဒ္ဒေသ-ဟု အသီးအသီး မပြမဆိုပဲ အခြား အမည် မရှိသော ဤအပိုင်း ကိုသာလျှင် သမာဓိနိဒ္ဒေသ-ဟု ပြဆိုထားပေသည်။

[2] – ကဗဠ-စားအပ်သော အလုပ် အလွေ+ဤ-ကဲ့သို့+ကာရ–ပြုအပ်သည်= ကဗဠိကာရ-ထမင်းလုပ် မဟုတ်သော်လည်း ထမင်းလုပ်ကဲ့သို့ ပြုအပ်သော သြဇာရုပ်-ထမင်းလုပ်ထဲ၌ ပါဝင်သော သြဇာရုပ်ကိုပင် ကဗဠိကာရအာဟာ

http://www.dhammadownload.com

ရှိသော (သြဇဋ္ဌမက)ရုပ်ကို ဆောင်တတ်-ဖြစ်စေတတ်၏။ အာရုံနှင့်စိတ်တွေ့မှု ဖဿအာဟာရသည် ဝေဒနာသုံးပါးကို ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်၏၊ စေ့ဆော်မှုစေတနာဟူသော (မနောသဉ္စေတနာ) အာဟာရသည် သုံးပါးသောဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေကို ဆောင်တတ်-ဖြစ်စေတတ်၏။ စိတ်ဟူသော ဝိညာဏအာဟာရသည် ပဋိသန္ဓေခဏ၌ နာမ်ရုပ်ကို ဆောင်တတ်-ဖြစ်စေတတ်၏။

ထို ၄-ပါးတို့တွင် ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ (ဝါ-ကဗဠိကာရအာဟာရ ကြောင့် [1]) နှစ်သက်တွယ်တာခြင်း ရသတဏှာဟူသော နိကန္တိဘေးသည် ရှိ၏။ ဖဿအာဟာရ၌ (ဝါ-ကြောင့်) အာရုံသို့ချဉ်းကပ်ခြင်းဟူသော ဘေးသည် ရှိ၏။ မနောသဉ္စေတနာအာဟာရ၌ (ဝါ-ကြောင့်) ဘဝသစ်၌ ကပ်ရောက်၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဘေးသည် ရှိ၏။ ဝိညာဏအာဟာရ၌ (ဝါ-ကြောင့်) ပဋိသန္ဓေဟူသောဘေးသည် ရှိ၏။ ဤသို့ ကြောက်ဖွယ်ဘေးနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော ထို အာဟာရလေးပါးတို့တွင် ကဗဠိကာရအာဟာရကို သား၏အသားကိုစားခြင်း ဥပမာရှိသော သြဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏ [2]။ ဖဿအာဟာရကို အရေမရှိသည့် နွားဥပမာရှိသော သြဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏ [3]။ မနောသဉ္စေတနာအာဟာရကို မီးကျီးတွင်း-မီးကျီးစုဥပမာရှိသော သြဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏ [4]။ ဝိညာဏအာဟာရကို လှံတရာဥပမာရှိသော

မှတ်ချက်

ရ (ကဗဠိကာရာဟာရ)ဟု ဆိုသည်၊ ယင်းသြဇာရုပ်ကသာ သြဇဋ္ဌမကရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

၁–ဤနိမိတ်အနက်ကို ဋီကာ၌ ပြသည်၊ သို့သော် ၌-ဟူသော အနက်လည်း ဆာ၍ ချောသကဲ့သို့ရှိသောကြောင့် ယင်းအနက်ကို အရင်းခံပြု၍ ပြန်ထားသည်။

၂–သံယုတ်ပါဠိမြန်မာပြန် ပဌမတွဲ နှာ ၃၀၉-၌ ကြည့်ပါ။

၃-၄–ဌင်း မြန်မာပြန် နှာ ၃၁၀-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဩဝါဒဖြင့် ပြအပ်၏[2]။ ဤလေးပါးသော အာဟာရတို့တွင် စားအပ်သောက်အပ်-ခဲအပ်-လျက်အပ်သည့် အပြားရှိသော ကဗဠိကာရအာဟာရကိုသာလျှင် ဤအရာ၌ အာဟာရဟု ဆိုလိုအပ်ပေသည်။ ထိုကဗဠိကာရအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အမှတ်သညာသည် အာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာမည်၏။

ထိုအာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာကို ပွါးစေလိုသော ယောဂီသည် အာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူပြီးလျှင် သင်ယူခဲ့သောရှုပုံမှ တပုဒ်တစိတ်မျှကိုသော်လည်း မချုတ်ယွင်းစေပဲ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်အပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ (ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ စားအပ်-သောက်အပ်-ခဲအပ်-လျက်အပ်သည့် အပြားရှိသော ကဗဠိကာရအာဟာရ၌ ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်၏။ ၎င်းဆယ်ပါးတို့မှာ – (၁) ဂမနတော-သွားခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ (၂) ပရိယေသနတော-ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ (၃) ပရိဘောဂတော-သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ (၄) အာသယတော-သည်းခြေစသော တည်ရာအားဖြင့်၎င်း၊ (၅) နိဓာနတော-စုရှိတည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့်၎င်း၊ (၆) အပရိပက္ကတော-မကျေမကျက်သေးသော အားဖြင့်၎င်း၊ (၇) ပရိပက္ကတော-ကျေကျက်ပြီးသော အားဖြင့်၎င်း၊ (၈) ဖလတော-ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့်၎င်း၊ (၉) နိဿန္ဒတော-ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ (၁၀) သမ္မက္ခနတော-လူးပေခြင်းအားဖြင့်၎င်း ဟူသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်

၁–၎င်း မြန်မာပြန် နှာ ၃၁၁-၌ ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(၁) သွားခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၂၉၅။ ထိုတွင် သွားခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံကား - ဤသို့ ကြီးမားသော အာနုဘော်ရှိသော ဘုရားသာသနာတော်၌ ရဟန်းကောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တည်ခိုလုံး ဘုရားစကားတော်ကို ရွတ်ဆိုလျက်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းတရားကို အားထုတ်လျက်ဖြစ်စေ အချိန်ကုန်စေပြီးလျှင် နံနက်စောစောကပင် ထ၍ စေတီယင်ပြင်ဝတ် ဗောဓိယင်ပြင်ဝတ်ကို ပြုပြီးလျှင် သောက်ရေ သုံးရေကို တည်ထား၍ [၃၃၇] ပရိဝုဏ်ခေါ် သီးသန့် ကျောင်းဝင်းငယ်ကို တံမြက်လှည်း၍ ကိုယ်ကို သုတ်သင်ပြီးလျှင် နေရာသို့ တက်ထိုင်လျက် အကြိမ်နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်တိုင်တိုင်[1] ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုနှလုံးသွင်းပြီးလျှင်[2] ထိုင်နေရာမှ ထ၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူပြီးလျှင်[3] လူတို့နှင့်စပ်၍ ကျင်းမြောင်းခြင်းမရှိသည့်ပြင် ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းနှင့်စပ်သော ချမ်းသာနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည့် တောအရပ်, အရိပ်ရေတို့နှင့် ပြည့်စုံသည့်ပြင် စင်ကြယ်အေးမြ၍ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် မြေအဖို့လည်း ရှိသည့် တောအရပ်ဟူသော ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ရာ တောအရပ်တို့ကို စွန့်ခဲ့၍[3] ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော စင်ကြယ်သော ပျော်မွေ့ခြင်းကို မင့်ပဲ[3] သုသာန်သို့ ရှေးရှုသွား

မှတ်ချက်

၁–အကြိမ်နှစ်ဆယ်သုံးဆယ်တိုင်တိုင် - ဟူသော ဤအရာ၌ (အမျိုးတူ ရုပ်နာမ်တို့၏ အစဉ်-ဟူသော) သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏အစွမ်းဖြင့် အကြိမ်အပိုင်းအခြားကို (သိအပ်၏) ဟု ကေစိ(အချို့)ဆရာတို့က ဆိုကြ၏။ အပရေ(တပါးသော) ဆရာတို့ကမူ ပုန္နေးအောင် ထိုင်ခြင်းဖြင့် (အကြိမ်အပိုင်းအခြားကိုသိအပ်၏) ဟု ဆိုကြ၏ ။ပ။ သွားခြင်းမှ လူးပေခြင်းတိုင်အောင် နှလုံးသွင်းခြင်းသည် တကြိမ်မည်၏၊ ဤနည်းဖြင့် အကြိမ်နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်တိုင်တိုင် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် (ဟု ဆိုလို၏)။ (ဋီကာ)

၂–ယူပြီးလျှင်.... စွန့်ခဲ့၍.... မင့်ပဲ.... ရှာသို့ ရှေးရှုပြုလျက် သွားရပါတကား-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

သော မြေခွေးကဲ့သို့ အာဟာရအလိုငှါ ရှာသို့ ရှေးရှုပြုလျက် သွားရ ပါတကား။

ဤသို့ သွားသောအခါ၌လည်း ညောင်စောင်းအင်းပျဉ်က ဆင်းသည်မှ စ၍ ခြေဖဝါးမြူမှုန် အိမ်မြှောင်ချေး စသည်တို့ဖြင့် ပြွမ်းသော (မြေပြင် အခင်း) ကြမ်းပြင်အခင်းကို နင်းရချေသည်။ ထို့နောင် တရံတခါ ကြွက်ချေး လင်းနို့ချေး စသည်တို့ဖြင့် လူးကပ်ပျက်စီးနေသောကြောင့် အတွင်းခန်းထက်သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ကျောင်းဦးကြမ်းပြင်ကို တွေ့မြင်ရချေသည်။ ထို့နောင် ခင်ပုပ် ခုံ စသည်တို့၏ ချေးတို့ဖြင့် လူးပေ နေသောကြောင့် အထက်ထပ်အပြင်ထက်သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော အောက်ထပ်အပြင်ကို တွေ့မြင်ရချေသည်။ ထို့နောင် ရံခါ ရံခါ လေတိုက် သဖြင့် ကျရောက်နေသော မြက်သစ်ရွက်ဟောင်းတို့ဖြင့်ဝင်း၊ ဂိုလာန သာမဏေတို့၏ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် တံထွေး နှပ်တို့ဖြင့်ဝင်း၊ မိုးအခါ၌ ရွှံ့ညန်ရေတို့ဖြင့်ဝင်း ညစ်ပေနေသောကြောင့် အောက်ထပ်အပြင်ထက် သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ပရိဝုဏ်ဝင်းမြေပြင်ကို တွေ့မြင်ရချေ သည်။ (ထို့နောင်) ပရိဝုဏ်ထက်သာ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသော ကျောင်းတိုက်လမ်းကို တွေ့မြင်ရချေသည်။

ထို့နောင် အစဉ်အတိုင်း ဗောဓိပင်ကိုဝင်း၊ စေတီတော်ကိုဝင်း ရှိခိုး ပြီးလျှင် ဆွမ်းခံသွားမည့်အရပ်ကို ကြုံစည်ရာတန်ဆောင်း၌ ရပ်တည်လျက် ပုလဲအစုနှင့်တူသော စေတီတော်ကိုဝင်း၊ ဒေါင်းမြီးစည်းကဲ့သို့ နှလုံးကို ဆွဲဆောင်တတ်သော ဗောဓိပင်ကိုဝင်း၊ နတ်ဗိမာန်၏ ပြည့်စုံခြင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်သည့် အသရေရှိသော ကျောင်းကိုဝင်း မင့်ပဲ ဤသို့သော နှလုံး မွေ့လျော်ဖွယ် တောကျောင်းအရပ်ကို ကျောပေးလျက် သွားရချေသည်။ (ထိုအရပ်မှ) ဖဲခွါခဲ့ပြီးနောက် ရှာလမ်းသို့ သွားသောအခါ ငုတ်မျှား

http://www.dhammadownload.com

ဆူးများရှိသော လမ်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရချေသည်၊ ရေစီးအဟုန်ဖြင့် ပျက်စီး၍ မည်ညက်သော လမ်းကိုလည်း တွေ့မြင်ရချေသည်။

ထို့နောင် အိုင်းအမာကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ သင်းပိုင်ကို ပြင်ဝတ်၍ အမာလွှမ်းအဝတ်ကို ဖွဲ့စည်းသကဲ့သို့ ခါးပန်းကြိုးကို ဖွဲ့စည်းပြီးလျှင် အရိုးစုကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ ကေသီသက်နှင်းကို ရုံပြီးနောက် ဆေးထည့်စရာ အိုးခြမ်းခွက်ကို ထုတ်ဆောင်သကဲ့သို့ သပိတ်ကို အိတ်မှ ထုတ်၍ ရွာတံခါးအနီးသို့ ရောက်လျှင် ဆင်ကောင်ပုပ် မြင်းကောင်ပုပ် နွားကောင်ပုပ် ကျွဲကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ် မြွေကောင်ပုပ် ခွေးကောင်ပုပ်တို့ကိုလည်းတွေ့မြင်ရချေသည်။ တွေ့မြင်ရရုံမျှသာ မဟုတ်သေး၊ နှာခေါင်းကို တိုက်ခိုက်လာသော ထိုအကောင်ပုပ်တို့၏ အနံ့ကိုလည်း သည်းခံရချေသေးသည်။ ထို့နောင် ရွာတံခါးဦးရပ်တန့်၍ ဆင်ကြမ်း မြင်းကြမ်း အစရှိသော ဘေးကို ရှောင်ရန် အတွက် ရွာလမ်းများကို ကြည့်ရချေသည်။

[၃၃၇] ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း (မြေပြင်) ကြမ်းပြင်အခင်းမှစ၍ များစွာသော အကောင်ပုပ်အဆုံးရှိသော ဤစက်ဆုပ်ဖွယ်အပေါင်းကို အာဟာရဟူသော အကြောင်းကြောင့် နင်းရချေသည် တွေ့မြင်ရချေသည် နမ်းရှူရချေသည်။ အချင်းတို့ အစာအာဟာရသည် ဩဇာစက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလေစွ တကား-ဟု ဤသို့ သွားခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၁)

(၂) ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၂၉၆။ ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ-ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သွားခြင်းဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်အပေါင်းကို သည်းခံခဲ့ပြီးလျှင်လည်း ရွာသို့ဝင်သောအခါ အစပ်အစပ်ရှိသော သက်နှင်းကိုရုံလျက်ခွက်လက်စွဲ၍ တောင်းနေသော ခိုကိုးရာမဲ့ သူတောင်းစားကဲ့သို့ အိမ်စဉ်

http://www.dhammadownload.com

အတိုင်းရှာလမ်းတို့၌ လှည့်လည်ရချေသည်။ ယင်းရှာလမ်းတို့၌ မိုးအခါမှာ နင်းတိုင်း နင်းတိုင်းသော အရပ်၌ ခြေသလုံးသားတိုင်အောင်သော်လည်း ရှုံ့ညှန်ရေထဲ၌ ခြေတို့သည် ကျွံနစ်ကုန်၏။ လက်တဖက်ဖြင့် သပိတ်ကို ကိုင်၍ လက်တဖက်ဖြင့် သင်္ကန်းကို မ-ရချေသည်။ နွေအခါမှာ လေအဟုန် ကြောင့် လွင့်တက်ကုန်သော မြေမှုန့်မြက်မှုန့်တို့ဖြင့် ကိုယ်၌ပြိုးပြွမ်း လူးပေ လျက် လှည့်လည် ရချေသည်။ ထိုထို အိမ်တံခါးသို့ ရောက်လျင် သားငါး ဆေးရေ ဆန်ဆေးရေ တံထွေး နှပ် ခွေးချေး ဝက်ချေးစသည်တို့နှင့် ရော ပြွမ်းကုန်လျက် ပိုးလောက်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ရှုပ်ယှက်ခတ်ရှိနေကြသည့်ပြင် ယင်မမဲရိုင်းတို့ တရှန်းရှန်းဖြစ်လျက် ရှိနေကုန်သော ရှုံ့ပွက်တို့ကိုဝင်း၊အညစ် အကြေး ရေပုပ်တို့ စွန့်သွန်ရာ တံစီးအိုင်တို့ကိုဝင်း တွေ့မြင်ရချေသည် နင်းလည်း နင်းရချေသည်၊ ယင်းရှုံ့ပွက်တံစီးအိုင်တို့မှ ထိုယင်ကောင်တို့သည် ပျံတက်ကုန်၍ သင်္ကန်း၌လည်း နားကုန်၏ သပိတ်၌လည်း ဦးခေါင်း၌လည်း နားကုန်၏။

အိမ်ထဲသို့ ဝင်မိသော ရဟန်းအားလည်း အချို့က လှူကုန်၏ အချို့က မလှူကုန်။ လှူကြသော်လည်း အချို့က ယမန်နေ့က ချက်ထားသော ထမင်းကိုလည်း လှူကုန်၏၊ ခဲဖွယ် အဟောင်းအမြင်းကိုလည်း လှူကုန်၏၊ ပုပ်သိုးသော ဂျုံမုံ့ ဆန်မုံ့တို့ကိုလည်း လှူကုန်၏။ မလှူသောသူထဲက လည်း အချို့ကသာ (အတိစ္ဆထ) ကျော်လွန်၍ အလိုရှိပါကုန်ဘုရား (ဝါ-ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရား)ဟု ဆိုကုန်၏။ အချို့ကမူ မမြင်ကုန်သကဲ့သို့ ဆိတ်ဆိတ်နေကုန်၏၊ အချို့က အခြားဘက်သို့ မျက်နှာလွှဲနေကုန်၏၊အချို့က "ဟေ့ ဖိုးကတုံး သွား" ဤသို့ အစရှိသော ကြမ်းတမ်းသော စကားတို့ဖြင့် ပြောဆိုကုန်၏။ ဤပုံဤနည်းဖြင့် ခိုကိုးရာမဲ့ သူတောင်းစားကဲ့သို့ ရှာ၌ဆွမ်း ရရေးအတွက် လှည့်လည်၍ ထွက်လာရချေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရှာသို့ ဝင်သည်မှစ၍ ထွက်သည်တိုင်အောင် ရှုံ့ညှန်ရေအစရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ်အပေါင်းကို အစာအာဟာရဟူသော အကြောင်းကြောင့် နင်းရ-တွေ့မြင်ရ-သည်းခံရချေသည်။အချင်းတို့ အစာအာဟာရသည် သြော် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းလေစွတကား-ဟု ဤသို့ ရှာမှီးခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည် (၂)

(၃) သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၂၉၇။ သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ-ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အစာအာဟာရကို ရှာခဲ့ပြီးသောရဟန်းသည် ရှာ၏ အပြင်ပ သင့်လျော်ရာအရပ်၌ချမ်းသာစွာထိုင်နေလျက် ထိုအစာအာဟာရ၌ စားရန် လက်ကိုမချသေး-မန္ဒိုက်သေးမီဆိုလျှင် ထိုသို့(သီလစသည်နှင့် ပြည့်စုံ)သော သဘောရှိသော[1] အလေးပြုထိုက်သည့်အရာ၌တည်သော ရဟန်းကိုဖြစ်စေ၊ လင်္ဂီသူတော်ကောင်းလူကိုဖြစ်စေ တွေ့မြင်ရလျှင် (ထိုဆွမ်းကို ခံယူရန်) ဖိတ်မန်ခြင်းငှါသော်လည်း စွမ်းနိုင်ပေ၏။ သို့သော်လည်း စားလိုသဖြင့် ထိုအာဟာရ ထိုဆွမ်း၌ လက်ကိုချမိကာမျှ နှိုက်မိကာမျှ၌ပင် ခံယူပါကုန်-ဟု [၃၃၉] ဖိတ်မန်ပြောဆိုရလျှင် (စားကြွင်းကို လှူလေသလောဟု မသက်ဘဖွယ်ရှိသောကြောင့်) ရှက်ဖွယ်ဖြစ်ချေတော့သည်။ လက်ကိုချ၍ ဆုပ်နယ်သောသူမှာ လက်ငါးချောင်းမှ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ချေးသည်ယိုထွက်လျက် ခြောက်သွေ့၍ မာကြမ်းသောဆွမ်းကိုသော်လည်း စိုစေကာ နူးညံ့စေ၏။ ထိုအခါ ဆုပ်နယ်ကာမျှဖြင့်လည်း တင့်တယ်မှုပျက်သွားသော ထိုဆွမ်းကို ဆွမ်းလုပ်ပြု၍ ခံတွင်း၌ထည့်လိုက်လျှင် အောက်

မှတ်ချက်

၁–တထာရူပံ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ထိုသို့ (ဖိတ်သင့်) သောသဘောရှိသော-ဟူ၍လည်း ပြန်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

သွားများက ဆုံကိစ္စကို ပြီးစေကြ၏၊ အထက်သွားများက ကျည်ပွေ့ကိစ္စကို ပြီးစေကြ၏၊ လျှာက လက်ကိစ္စကို ပြီးစေ၏။ ထိုခံတွင်း၌ ထိုဆွမ်းလုပ်သည် ခွေးစားခွက်၌ ခွေးစာနှင့်တူ၏။ ထိုဆွမ်းလုပ်ကို သွားတည်းဟူသော ကျည်ပွေ့တို့ဖြင့် ထောင်းထုကြိတ်ချေကာ လျှာဖြင့် ပြန်လှန်ပေးလျက် ကျဲသောကြည်သောတံထွေးက လူးလဲစေ၏၊ လျှာအလည်မှစ၍ ပြစ်ခွဲ သောတံထွေးက လူးလဲစေ၏၊ ဒန်ပူမရောက်ရာအရပ်၌ရှိသော သွားချွေး ကလည်း လူးလဲစေ၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကျေညက်စေအပ် လူးစေအပ် ပြီးသော ထိုအစာအာဟာရသည် ထိုခဏ၌ပင် အဆင်းအနံ့ ကင်းမဲ့သွား၏၊ ကောင်းအောင်ပြုပြင်ထားမှုလည်း ကင်းမဲ့သွား၏၊ (ထို့ကြောင့်) ခွေးစား ခွက်ထဲက ခွေးအနှိုဖတ်ကဲ့သို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်လေတော့၏။ ဤသို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်ငြားသော်လည်း မျက်စိ ဖြင့် မမြင်နိုင်ကောင်းသောကြောင့်သာ မျိုချရပေသည်ဟု ဤသို့ သုံးဆောင်ခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင် အပ်ပေသည်။ (၃)

(၄) တည်ရာအာသယအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၂၉ဂ။ တည်ရာအာသယအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း? ဟူမူ-ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သုံးဆောင်တိုင်း-စားမျိုခြင်းသို့ရောက်သော ထို အစာအာဟာရသည် အတွင်းသို့ဝင်လတ်သော[1] ဘုရား, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှာ သော်လည်း စကြဝဠာတေးမင်းမှာသော်လည်း သည်းခြေ, သလိပ်, ပြည်, သွေး ဟူသော တည်ရာအာသယလေးပါးတို့တွင် တပါးပါးသော တည်ရာအာသယ

မှတ်ချက်

၁–အတွင်းသို့ ဝင်လတ်သော်....သည်းခြေအာသယ လွန်ကဲ သူမှာ-စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ရှိသည်သာ၊ ဘုန်းကံနည်းသောသူတို့မှာမူ တည်ရာအာသယ လေးပါးလုံး ရှိကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် သည်းခြေအာသယလွန်ကဲသူမှာ ပြစ်ချဲ့သော သစ်မည်စည်ဆီဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်လေတော့၏၊ သလိပ်အာသယလွန်ကဲသူမှာ ဝက်ချေးပန့ဲရွက်ရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်လေတော့၏၊ ပြည်အာသယ လွန်ကဲသူမှာ ရက်တက်ပုပ်ရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်လေတော့၏၊ သွေးအာသယ လွန်ကဲသူမှာ နီသောဆိုးရည်ဖြင့် လိမ်းကျံထားသကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည် ဖြစ်လေတော့၏။ (ဤသို့ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းခြင်းသို့ ရောက်လျက် အတွင်းသို့ ဝင်လေသည်-ဟု) ဤသို့ သည်းခြေ,သလိပ်,ပြည်,သွေး ဟူသော တည်ရာအာသယအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၄)

(၅) စုၦတည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၂၉၉။ စုၦတည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ–စားမျိုလိုက်သော ထိုအစာသည် ဤ အာသယလေးပါး တို့တွင်တပါးပါးသော အာသယဖြင့် လိမ်းကျံလူးလည်းလျက် အစာသစ်အိမ် အတွင်းသို့ ဝင်ပြီးလျှင် ရှေ့ခွက် ဒေ့ခွက် ပတ္တမြားခွက် စသည်တို့၌ စုၦတည်နေသည် မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်အားဖြင့်မူ အသက်ဆယ်နှစ်ရှိသူ စားမျိုလျှင် ဆယ်နှစ်ပတ်လုံး ဆေးကြောခြင်းမရှိသည့် ကျင်ကြီးတွင်းနှင့်တူသော အရပ်၌ တည်နေရချေသည်၊ အကယ်၍ အသက် အနှစ်နှစ်ဆယ် သုံးဆယ် လေးဆယ် ငါးဆယ် ခြောက်ဆယ် ခုနှစ်ဆယ် ရှစ်ဆယ် ကိုးဆယ်ရှိသူ စားမျိုလျှင်၊ အကယ်၍ အနှစ်တရာရှိသူ စားမျိုလျှင် အနှစ်တရာပတ်လုံး [၃၄၀] ဆေးကြောခြင်းမရှိသည့် ကျင်ကြီးတွင်းနှင့်တူသော အရပ်၌

http://www.dhammadownload.com

တည်နေရချေသည်-ဟု ဤသို့ စုၦတည်ရာ အစာသစ်အိမ်အားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၅)

(၆) မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၃၀၀။ မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ ဤသို့(ကျင်ကြီးတွင်းနှင့်တူသည့်) သဘောရှိသော အရပ်၌ စုၦတည်နေခြင်းသို့ ရောက်သော ထိုဆိုခဲ့သည့် ဤ အစာအာဟာရသည် မကျေမကျက်သေးမီကာလပတ်လုံး ဆိုခဲ့ပြီးသော အပြားရှိသော [1] အလွန်မှောင်မိုက်အတိဖြစ်နေသော [1] အပုပ်နံ့အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စွဲထိုးသော လေပုပ်တို့၏ သွားရာဖြစ်သော [1] အလွန်မကောင်းသောအနံ့တို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်သော ထိုအစာသစ်အိမ်အရပ်၌ပင်လျှင်(တည်နေရချေသည်)ဥပမာဖြင့် ပြရလျှင် နွေရာသီ၌ အခါမဲ့မိုးကြီးရွာလျှင် ဒွန်းစဏ္ဍားရွာတံခါးဝရှိ ကျင်းချိုင့်၌ ကျရောက်နေကုန်သော မြက် သစ်ရွက် ဖျာစုတ် မြေကောင်ပုပ် ခွေးကောင်ပုပ် လူကောင်ပုပ် စသည်တို့သည် နေပူရောင်ဖြင့် ပူလောင်ခံရကုန်သည်ဖြစ်၍ အမြှုပ် အပြွက် တစိစိတက်ကုန်လျက် တည်နေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ထိုနေ့၌ စားမျိုသော အစာသည်၎င်း၊ ယမန်နေ့က စားမျိုခဲ့သော အစာသည်၎င်း ထို့ထက် ရှေးကျသည့်နေ့က စားမျိုခဲ့သည့် အစာသည်၎င်း အားလုံးပင် တပေါင်းတည်းဖြစ်၍ သလိပ်အပြင်က မြေးယှက်ဖုံးအုပ်လျက် ဝမ်းမီးအပူရှိန် တေဇောဓာတ်က ကျိုက်ကျိုက်ဆူအောင် ပူလောင်စေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည့် အမြှုပ် အပြွက်များ တစိစိတက်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ အလွန်စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်လျက်

မှတ်ချက်

၁–အပြားရှိသော .... ဖြစ်နေသော ....ဖြစ်သော.... ထိုအစာသစ်အိမ် အရပ်၌-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တည်နေရချေသည်-ဟု ဤသို့ မကျေမကျက်သေးသောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၆)

(၇) ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၃၀၁။ ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း? ဟူမူ – အစာသစ်အိမ်၌တည်သော ထိုအစာသည် လောလောပူသော ဝမ်းမီးဖြင့် ကျေကျက်ပြီးလတ်သော် ရှေ ငွေ စသည် ထွက်သော ကျောက်ဓာတ်တို့ကဲ့သို့ ရှေ ငွေ စသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား အမြုပ် အပြွက်တို့ကို ထစေလျက်[1] အမှုန့်ကြိတ်ရာ ကျောက်ပြင်၌ ကြိတ်ပြီးလျှင် ကျည်တောက်ငယ်၌ သိပ်ထည့်ထားသော ဝါဖျော့ဖျော့မြေညက်ကဲ့သို့ ကျင်ကြီးအဖြစ်သို့ရောက်၍ အစာကျက်အိမ်(အစာဟောင်းအိမ်)ကိုလည်း ပြည့်စေသည်၊ ကျင်ငယ်အဖြစ်သို့ရောက်၍ ဆီးအိမ် စည်ဖောင်းကိုလည်း ပြည့်စေသည်-ဟု ဤသို့ ကျေကျက်ပြီးသောအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၇)

(၈) ပြီးစီးသောအကျိုးအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၃၀၂။ ပြီးစီးသော အကျိုးအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း? ဟူမူ-ဤဆိုခဲ့သော အစာသည် ကောင်းစွာကျေကျက်လျှင် ဆံပင် အမွေးလက်သည်းခြေသည်း သွားအစရှိကုန်သော အမျိုးမျိုးသော အပုပ်အစုတို့ကို ပြီးစေ၏၊ ကောင်းစွာမကျေမကျက်လျှင် ပွေးနာ ယားနာ ဝဲနာ နှူနာ ညှင်းနာ ကုတ်ဟီးခေါ်သည့် မြစ်ခြောက်နာ ချောင်းဆိုးနာ ဝမ်းသွေးသွန်နာ အစရှိကုန်သော အရာမက များစွာသောအနာတို့ကို ပြီးစေ၏၊

မှတ်ချက်

၁ – ထစေလျက်....ကျင်ကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်၍-စသည်ဖြင့် စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဤသည်ကား ထိုအစာ၏ ပြီးစီးသောအကျိုး ဖြစ်ချေသည်-ဟု ဤသို့ ပြီးစီးသော အကျိုးအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၇)

(၉) ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၃၀၃။ ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ-စားမျိုအပ်သော ဤအစာသည် တခုသောပါးစပ်ပေါက်ဖြင့် ဝင်ပြီးလျှင် ယိုထွက်သောအခါ မျက်စိမှ မျက်ခြေးဖြစ်လျက်, နားမှ နားဖာခြေးဖြစ်လျက်-ဤသို့ အစရှိသော အပြားအားဖြင့် များစွာကုန်သော အပေါက်တို့မှ ယိုထွက်၏။ ထို့ပြင် စားသောအခါ၌ ဤအစာကို များစွာသော အခြံအရံနှင့် တကွလည်း စားရပေသည်၊ ယိုထွက်သောအခါ၌မူ ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စသည်ဖြစ်သွားသော ဤအစာကို တယောက်ထီးတည်းသာလျှင် စွန့်ထုတ်ရချေသည်။ [၃၄၁] ထို့ပြင် ထိုအစာကို ပဌမနေ့၌ စားစဉ်မှာ အလွန်တက်ကြွကာ ပီတိသောမနဿ ဖြစ်လျက် အလွန်ရှင်သည်လည်း ဖြစ်တတ်၏၊ ဒုတိယနေ့၌ ယိုထွက်သောအခါမှာမူ ရှုံ့ရှာစက်ဆုပ်သည် ဖြစ်၍ နှလုံးမသာဖြစ်ကာ မျက်နှာရှုံ့လျက် နှာခေါင်းပိတ်၍ စွန့်ထုတ်ရတတ်ချေသည်။ ထို့ပြင် ပဌမနေ့၌ ထိုအစာကို တပ်စွဲ မက်မော ဖွဲ့တွယ်ကာ ရသတဏှာဖြင့် မိန်းမောလျက် စားမျိုခဲ့သော်လည်း တညဉ့်မျှ လွန်သဖြင့် ဒုတိယနေ့၌ တပ်မက်ခြင်းမရှိတော့ပဲ အနှိပ်စက်ခံရသလိုပင် မခံသာသည် ရှက်နိုးသည်ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ရှုံ့ရှာလျက် စွန့်ထုတ်ရချေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာတို့က အောက်ပါ ဂါထာ ၄-ပုဒ်ကို မိန့်ဆိုတော်မူကြပေသည်။

အန္ဓံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ကေဒ္ဓါရေန ပဝိသိတ္တာ၊ နဝဒ္ဓါရေဟိ သန္ဒတိ။

http://www.dhammadownload.com

မဟာရဟံ၊ သူမြတ်တို့အား ထိုက်တန်သော။ အန္ဓံ၊ ထမင်းသည်ရင်း။ ပါနံ၊ အဖျော်သည်ရင်း။ ခါဒနီယံ၊ ခဲဖွယ်သည်ရင်း။ ဘောဇနဉ္စ၊ စားဖွယ်(ဘောဇဉ်)သည်ရင်း။ ကေဒ္ဓါရေန၊ တပေါက်သောဒ္ဓါရဖြင့်၊ ပဝိသိတ္တာ၊ ဝင်၍။ နဝဒ္ဓါရေဟိ၊ ကိုးပေါက်သောဒ္ဓါရတို့မှ။ သန္ဒတိ၊ ယိုစီးထွက်သွားလေသတည်း[1]။

အန္ဓံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္ဇတိ သပရိဝါရော၊ နိက္ခာမေန္တော နိလီယတိ။

မဟာရဟံ၊ သူမြတ်တို့အားထိုက်တန်သော။ အန္ဓံ၊ ထမင်းကိုရင်း။ ပါနံ၊ အဖျော်ကိုရင်း။ ခါဒနီယံ၊ ခဲဖွယ်ကိုရင်း။ ဘောဇနဉ္စ၊ ဘောဇဉ်ကိုရင်း။ သပရိဝါရော၊ အခြံအရံများနှင့်တကွ။ ဘုဉ္ဇတိ၊ စား၏။ နိက္ခာမေန္တော၊ ထွက်စေလတ်သော်။ ဝါ၊ စွန့်ထုတ်လတ်သော်။ နိလီယတိ၊ သူတပါးမမြင်ရအောင် ပုန်းကွယ်လျက် စွန့်ရချေ၏။

အန္ဓံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ဘုဉ္ဇတိ အဘိနန္ဒန္တော၊ နိက္ခာမေန္တော ဇိဂုစ္ဆတိ။

မဟာရဟံ၊ သူမြတ်တို့အားထိုက်တန်သော။ အန္ဓံ၊ ထမင်းကိုရင်း။

မှတ်ချက်

၁– ဤအဆုဋ္ဌ ဂါထာပါဠိကို ထုတ်ပြ၍ နိဿယနည်းဖြင့် အနက်ပြန်ထားခြင်းမှာ သိနားလည်ရန် မခဲယဉ်းသောကြောင့်ရင်း၊ မမျှားလှသောကြောင့်ရင်း၊ ကျက်မှတ်၍ ဆင်ခြင်ရန် ဟောပြောရန် အလိုရှိသူတို့အတွက် အကျိုးမျှားစေလိုသောကြောင့်ရင်း ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါနံ၊ အဖျော်ကိုဝင်း။ ခါဒနီယံ၊ ခဲဖွယ်ကိုဝင်း။ ဘောဇနဉ္စ၊ ဘောဇဉ်ကိုဝင်း။ အဘိနန္ဒန္တော၊ နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်လျက်။ ဘုဉ္ဇတိ၊ စားတတ်။ နိက္ခွာမေန္တော၊ စွန့်ထုတ်လတ်သော်။ ဇိဏ္ဏတိ။ စက်ဆုပ်တတ်။

အန္နံ ပါနံ ခါဒနီယံ၊ ဘောဇနဉ္စ မဟာရဟံ။
ကေရတ္တိပရိဝါသာ၊ သဗ္ဗံ ဘဝတိ ပူတိကံ။

မဟာရဟံ၊ သူမြတ်တို့အား ထိုက်တန်သော။ အန္နံ၊ ထမင်းသည်ဝင်း။ ပါနံ၊ အဖျော်သည်ဝင်း။ ခါဒနီယံ၊ ခဲဖွယ်သည်ဝင်း။ ဘောဇနဉ္စ၊ ဘောဇဉ်သည်ဝင်း။ ကေရတ္တိပရိဝါသာ၊ တည်ခ်ိန်မျှ အောင်းနေခြင်းဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံပင်။ ပူတိကံ၊ ပုပ်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်လေတော့သတည်း။

ဤသို့ ယိုထွက်ခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၉)

(၁၀) လူးပေခြင်းအားဖြင့် ဆင်ခြင်ပုံ

၃၀၄။ လူးပေခြင်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ ဆင်ခြင်အပ်သနည်း?ဟူမူ-ဤအစာအာဟာရသည် သုံးဆောင်စဉ်ကာလ၌လည်း လက် နှုတ်ခမ်း လျှာ အာခေါင်တို့ကို လူးပေ၏၊ ထိုအစာက လူးပေသောကြောင့် ထိုလက် လျှာ နှုတ်ခမ်း အာခေါင်တို့သည် စက်ဆုပ်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်၏၊ ယင်းလက်စသည်တို့ကို ဆေးကြောပြီးဖြစ်သော်လည်း အနံ့ပျောက်စေရန် အထပ်ထပ် ဆေးကြောရသည်။ သုံးဆောင်လိုက်သော အာဟာရသည် ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ထမင်းချက်လတ်သော် ဖွဲကြမ်း ဖွဲနု ဆန်ကွဲစသည်တို့သည် ဝေတက်၍ ထမင်းအိုး၏နှခမ်းရေးနှင့် အဖုံးတို့ကို လူးပေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် တကိုယ်လုံးသို့ အစဉ်လျှောက်သော ဝမ်းမီးဖြင့် အမြှုပ်ထစေလျက် ကျေကျက်ကာ ဝေတက်၍ သွားတို့ကို သွားချေးအဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏၊ လျှာ

http://www.dhammadownload.com

အာခေါင်စသည်တို့ကို တံထွေးသလိပ်စသည်အဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏၊ မျက်စိ နှာ၊ နှာခေါင်း အောက်မဂ်စသည်တို့ကို မျက်ချေး နှာဖာချေး နှပ် ကျင်ငယ် ကျင်ကြီးစသည်အဖြစ်ဖြင့် လူးပေ၏၊ ယင်း(သွားချေးစသည်)ဖြင့် လူးပေနေကုန်သော ခံတွင်းအစရှိကုန်သော ဣန္ဒြိယပေါက်တို့သည်[1] နေ့စဉ် နေ့တိုင်း ဆေးကြောသော်လည်း မသန့်စင်ကြ နှလုံးမွှေလျှော်ဖွယ် မဖြစ်ကြသည်သာတည်း၊ ယင်းဣန္ဒြိယတို့တွင် အချို့ဣန္ဒြိယကို[2] ဆေးကြောပြီးလျှင် လက်ကို ရေဖြင့် တဖန် ဆေးကြောရချေသည်၊ အချို့ဣန္ဒြိယကို[3] ဆေးကြောပြီးလျှင် နွားချေးပြာဖြင့် (သို့မဟုတ်) မြေညက်ဖြင့် (သို့မဟုတ်) နံ့သာမှုန့်ဖြင့် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ် ဆေးကြောသော်လည်း စက်ဆုပ်ဖွယ် အဖြစ်သည် မကင်းပျောက်ပဲ ရှိချေသည်[4]-ဟု ဤသို့ လူးပေခြင်းအားဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်အပ်ပေသည်။ (၁၀)

သမာဓိဖြစ်ပုံ

[၃၄၂] ၃၀၅။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆယ်ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကို ဆင်ခြင်သော ထိုယောဂီအား

မှတ်ချက်

၁–ဣမာနိ ဒ္ဒါဒုနိ မုခါဒီနိ-ခံတွင်း အစရှိကုန်သော ဤဣန္ဒြိယတို့သည်-ဟု ဖွင့်ပြသော ဋီကာနှင့်အညီ ရှေးအနီးဌ် မုခဣန္ဒြိယကို တိုက်ရိုက်မပြခဲ့သော်လည်း ခံတွင်း အစရှိကုန်သော ဟု ဖော်၍ ပြန်သည်။

၂–ပဿာဝမဂ်-ကျင်ငယ်လမ်းပေါက်ကို ရည်ဌ အချို့ဣန္ဒြိယကို ဟူ၍ ဆိုသည်။ (ဋီကာ)

၃–ဝစ္စမဂ်-ကျင်ကြီးလမ်းပေါက်ကို ရည်၍ တဖန် အချို့ဣန္ဒြိယကို ဟူ၍ ဆိုသည်။ (ဋီကာ)

၄–အချို့စာအုပ်ဌ် နမပါပဲ ဝိဂစ္ဆတိတိ-ဟု ရှိ၏၊ မသင့်။ နဝိဂစ္ဆတိတိ-ဟု ရှိသေသာပါဌ်ဘာ သင့်သည်။ ထူးကြောင့် ထိုပါဌ်အရ ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုနေလတ်သော် အလုပ်အလွေ့ ပြု၍ စားအပ်သော အာဟာရသည် စက်ဆုပ်ဖွယ် အခြင်းအရာ၏ အစွမ်း အားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လေတော့၏။ ထိုယောဂီသည် ထိုစက်ဆုပ်ဖွယ် နိမိတ်ကို အဖန်ဖန် မှီ၀ဲ၏ ပွါးစေ၏ အကြိမ်များစွာ ပြု၏။ ဤသို့ ပြုနေ သော ထိုယောဂီအား နီ၀ရဏတို့သည် ကွာကုန်၏၊ ကဗဋ္ဌိကာရအာဟာရ ၏ သဘာ၀ဓမ္မအဖြစ်ဖြင့် နက်နဲသောကြောင့် အပ္ပနာသို့ မရောက်သော ဥပစာရသမာဓိဖြင့် စိတ်သည် ကောင်းစွာ တည်ကြည်၏။ သို့သော်လည်း ဤကမ္မဋ္ဌာန်း၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်အခြင်းအရာကို ယူသည်၏အစွမ်းဖြင့် အမှတ် သညာ ထင်ရှားသောကြောင့် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလ သညာဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခြင်း ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေသည်။

အကျိုး

အကျိုးကား - ဤအာဟာရေပဋ္ဌိက္ကူလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ် သော ရဟန်းအား ရသတဏှာမှ စိတ်သည် တွန့်၏ ဆုတ်၏ နစ်၏။ ခရီး ခဲကို ကျော်လွန်လိုသောသူသည် သား၏ အသားကို မာန်ယစ်ခြင်းမရှိပဲ စားသုံးရသကဲ့သို့ ထိုယောဂီသည် ဆင်းရဲမှုထွက်မြောက်ရန်အလို့ငှါသာလျှင် မာန်ယစ်ခြင်းမရှိပဲ အာဟာရကို သုံးဆောင်၏။ ထို့သို့ သုံးဆောင်လတ်သော် ထိုယောဂီမှာ ပင်ပန်းခြင်းမရှိပဲ လွယ်ကူစွာသာလျှင် ကဗဋ္ဌိကာရအာယာရ ကို ပိုင်းခြားရ၍ သိခြင်းကို ရှေသွားပြုသဖြင့် ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ တပ်မက် သော ရာဂသည် ပိုင်းခြားရ၍ သိအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ (၀ါ-ကင်းပျောက် ခြင်းသို့) ရောက်၏။ ထိုယောဂီသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါး ပိုင်းခြားရ၍ သိခြင်းကို ရှေသွားပြုသဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြားရ၍ သိ၏။ ထို့ပြင် မကျေမကျက်သေး သော အစာ စသည်၏ စက်ဆုပ်ဖွယ်အဖြစ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ထိုယောဂီ အား ကာယဂတာသတိဘာ၀နာသည်လည်း ထက်၀နှီးကျင်ပြည့်စုံခြင်းသို့

http://www.dhammadownload.com

ရောက်၏၊ အသုဘသညာအားလျော်သော အကျင့်ကို ကျင့်သည်လည်း မည်ပေ၏။ဤအကျင့်ပဋိပတ်ကိုမှီ၍ မျက်မှောက် အတ္တဘော - မျက်မှောက် ဘဝ၌ပင်လျှင် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်နိုင်သေးပါမူ သုဂတိလျှင် လားရာရှိပေ၏။ ဤတွင် တရပ်ပြီး၏။

ယခုဆိုခဲ့ပြီးသောစကားသည် အာဟာရေပဋိကွူလသညာဘာဝနာ၌ အကျယ်ပြဆိုသော စကားပေတည်း။

(၁-အာဟာရေပဋိကွူလသညာပွါးပုံ ပြီး၏)။

၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ပွါးပုံ

၃၀၆။ ယခုအခါ အာဟာရေပဋိကွူလသညာ၏ အခြားမဲ့၌ ဝဝတ္ထာန် တပါးဟူ၍ ဤသို့ အကျဉ်းပြခဲ့ပြီးသော စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် ပွါးစေပုံကို အကျယ်ပြရန် အစဉ်ရောက်လာပေပြီ။ ထိုပုဒ်၌ ဝဝတ္ထာန်-ဟူသည်ကား ခက်မာခြင်းအစရှိသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ အသီးအသီးသော သဘောကို မှတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း (ဉာဏ်)ပေတည်း။ လေးပါး ကုန်သော ဓာတ်တို့ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် မည်၏။ ဓာတုမနသိကာရ-ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းခြင်း, ဓာတုကမ္မဋ္ဌာန-ဓာတ်ကမ္မ ဋ္ဌာန်း, စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်-ဟူသော ဤသုံးပါးသည် အနက်အရအားဖြင့် တူ၏။ ထိုသို့ အနက်အရတူသော ဤစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်သည် အကျဉ်း အကျယ် နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် လာရှိ၏။ (ထိုတွင်) မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် လာရှိ၏၊ မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်, ရာဟုလော ဝါဒသုတ်, ဓာတုဝိဘင်သုတ်, ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတို့၌ အကျယ်အားဖြင့် လာရှိ၏။ ထုတ်ဆောင်၍ ခွဲပြရလျှင် ထိုဓာတုဝဝတ္ထာန်သည်—

"ရဟန်းတို့ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ် သွားသည်သော်၎င်း၊ နွားသတ်သွား၏ တပည့်သည်သော်၎င်း

http://www.dhammadownload.com

နွားကို သတ်ပြီးလျှင် လမ်းလေးခွဆုံ၌ [၃၄၃] အပုံအပုံအားဖြင့် ခွဲခြမ်း၍ ထိုင်နေရာသက့ဲသို့ ရဟန်းတို့ ထို့အတူပင် ရဟန်းသည် တည်မြဲတိုင်း ထားမြဲတိုင်းသော ဤရုပ်ကိုယ်ကိုပင်လျှင် ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်၏-ဤရုပ်ကိုယ်၌ (ခက်မာကြမ်းတမ်းသော)ပထဝီဓာတ်သည် ရှိ၏၊ (ယိုစီးဖွဲ့စည်းသော)အာပေါဓာတ်သည်ရှိ၏၊(ပူနွေးအေးသော)တေဇောဓာတ်သည် ရှိ၏၊ (တွန်းကန်တောင့်တင်းသော)ဝါယောဓာတ်သည်ရှိ၏-ဟူ၍ ရှုဆင်ခြင်၏"ဟု-

ဤသို့ ဉာဏ်ထက်သော ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသူ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် လာရှိပေသည်။

ထိုဒေသနာ၏ အနက်ကား-ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ်သမားဖြစ်စေ ထိုနွားသတ်သမား၏ပင် အစာရိက္ခာဖြင့် မွေးမြူထားသော တပည့်ဖြစ်စေ နွားကိုသတ်ပြီးလျှင် ထုတ်ချင်းခပ် အရပ်လေးမျက်နှာသို့ သွားသည့် လမ်းမကြီးတို့၏ အလယ်အရပ်ဟု ဆိုအပ်သော လမ်းလေးခွဆုံအရပ်၌ အပုံအပုံကို ပြု၍ထိုင်နေရာသက့ဲသို့ ထို့အတူပင် ရဟန်းသည် ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့တွင် အမှတ်မရှိ တပါးပါးသော ဣရိယာပုထ်အခြင်းအရာဖြင့် တည်သောကြောင့် တည်မြဲတိုင်း (ဟု ဆိုအပ်)သော[1] တည်မြဲတိုင်းဖြစ်သောကြောင့်ပင်လျှင် ထားမြဲတိုင်းသော ရုပ်ကိုယ်ကို "ဤကိုယ်၌ ပထဝီဓာတ်သည် ရှိ၏၊ အာပေါဓာတ်သည် ရှိ၏၊ တေဇောဓာတ်သည် ရှိ၏၊ ဝါယောဓာတ်သည် ရှိ၏"ဟု ဤသို့ ဓာတ်အားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်၏။

အဘယ်ကိုဆိုလိုသနည်း?ဟူမူ-နွားသတ်သမားမှာ နွားကို မွေးမြူစဉ်၌ရင်း၊ နွားသတ်ကုန်းသို့ ဆောင်စဉ်၌ရင်း၊ ဆောင်ခဲ့ပြီး၍ ထိုနွားသတ်ကုန်း၌

မှတ်ချက်

၁—တည်မြဲတိုင်း (ဟု ဆိုအပ်) သော....ရုပ်ကိုယ်ကို-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ချည်ထားစဉ်၌ဌင်း၊ သတ်စဉ်၌ဌင်း၊ သတ်ပြီးသော နွားသေကောင်ကို ကြည့်ရှုစဉ်၌ဌင်း "ထိုနွားသေကောင်ကို ဖျက်၍ အပုံအပုံအားဖြင့် မခွဲခြမ်းရသေးမီ" ထိုမျှလောက်တိုင်အောင် ကာလအတွင်း၌ နွားဟူသော အမှတ်သညာသည် မပျောက်သေးပေ။ (အပုံ အပုံအားဖြင့်) ခွဲခြမ်း၍ထိုင်နေသော အခါ၌မူ နွားဟူသော အမှတ်သညာသည် ကွယ်ပျောက်၏၊ အသားဟူသောအမှတ်သညာသည်ဖြစ်၏။ ထိုနွားသတ်သမားမှာ "ငါသည် နွားကိုရောင်း၏၊ ဤသူတို့သည် နွားကိုဝယ်ယူကြ၏"ဟု ဤသို့ ထင်မှတ်ခြင်းမဖြစ်ပေ၊ စင်စစ်သော်ကား "ငါသည် အသားကိုရောင်း၏၊ ဤသူတို့သည်လည်း အသားကို ဝယ်ယူကြ၏" ဟူ၍သာလျှင် ထိုနွားသတ်သမားမှာ ထင်မှတ်ခြင်းဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် ဤယောဂီရဟန်းမှာလည်း တရားနှလုံးသွင်းမှု မရှိသေးသောဗာလပုထုဇဉ်ဖြစ်ခိုက် ရှေးကာလ၌ လူဝတ်ကြောင်ဖြစ်စဉ်၌ဌင်း၊ ရဟန်းဖြစ်စဉ်၌ဌင်း "တည်မြဲတိုင်း ထားမြဲတိုင်းသော ဤရူပ်ကိုယ်ကိုပင် တကိုယ်တည်းဟုထင်ရသည့်အစိုင်အခဲကိုခွဲခြမ်း၍ ဓာတ်သဘောအားဖြင့် မရှုရသေးမီ" ထိုမျှလောက်တိုင်အောင် ကာလအတွင်း၌ သတ္တဝါဟူ၍ဌင်း ယောကျ်ားဟူ၍ဌင်း ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ဌင်း ထင်သောအမှတ်သညာသည် မကွယ်ပျောက်သေးပေ။ ဓာတ်သဘောအားဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သောအခါ၌မူ သတ္တဝါဟုထင်သော အမှတ်သညာသည် ကွယ်ပျောက်၏၊ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ဘာဝနာစိတ်သည် ကောင်းစွာတည်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက– "ရဟန်းတို့ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ကျွမ်းကျင်သော နွားသတ်သမားသည်သော်ဌင်း။ပ။ ထိုင်နေရာသကဲ့သို့ ရဟန်းတို့ ထို့အတူပင် ရဟန်းသည်။ပ။ ဝါယောဓာတ်သည် ရှိ၏-ဟူ၍ ရှုဆင်ခြင်၏"ဟု ဟောတော်မူပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၇။ မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၌ကား—

"ငါ့ရှင်တို့ အဋ္ဌတ္ထိက(ကိုယ်တွင်း)ပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?ဟူမူ-(အဋ္ဌတ္ထံ) မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော (ပစ္စတ္တံ) အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော ခက်မာသော ကြမ်းတမ်းသော စ့ဲလမ်းအပ်သော အကြင်သဘောသည် ရှိ၏၊ [၃၄၄] ဤသဘောကား အဘယ်နည်း?ဟူမူ-ဆံပင် အမွေး လက်သည်း ခြေသည်း သွားအရေ၊ အသား အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ အညှို၊ နှလုံး အသည်း အမြှေး အဖျဉ်း အဆုတ်၊ အူမ အူသိမ် အစာသစ် အစာဟောင်း၊ (ထို့ပြင်) မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော ကြမ်းတမ်းသော စ့ဲလမ်းအပ်သော အခြားတပါးသော အကြင်ခက်မာသဘော တစုံတခုသည်လည်း ရှိသေး၏၊ (ထိုသဘောမျှားပင် ဖြစ်သည်။) ငါ့ရှင်တို့ (ဆံပင် အမွေးအစရှိသော) ဤသဘောကို အဋ္ဌတ္ထိကပထဝီဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်" ဟူ၍ဝင်း-

"ငါ့ရှင်တို့ အဋ္ဌတ္ထိကအာပေါဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း?ဟူမူ-မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အရည်တို့၌ အတွင်းဝင်သော စ့ဲလမ်းအပ်သော အကြင်အရည်သဘောသည် ရှိ၏၊ ဤသဘောကား အဘယ်နည်း?ဟူမူ-သည်းခြေ သလိပ် ပြည် သွေး ချွေး အဆီခဲ၊ မျက်ရည် ဆီကြည် တံထွေး နှပ် အစေးကျင်ငယ်၊ (ထို့ပြင်) မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အရည်တို့၌ အတွင်းဝင်သော စ့ဲလမ်းအပ်သော အခြားတပါးသော အကြင်အရည်သဘော တစုံတခုသည်လည်း ရှိသေး၏၊ (ထိုသဘောမျှားပင် ဖြစ်သည်။) ငါ့ရှင်တို့ ဤသဘောကို အဋ္ဌတ္ထိကအာပေါဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်" ဟူ၍ဝင်း-

http://www.dhammadownload.com

"ငါ့ရှင်တို့ အဗ္ဗတ္ထိကတေဇောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ဟူမူ- မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အပူဇွေ အပေါင်းတို့၌ပါဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်အပူဇွေသဘော သည် ရှိ၏၊ ဤသဘောကား အဘယ်နည်း? ဟူမူ-အကြင် (အပူဇွေ) ဖြင့်လည်း (ကိုယ်သည်) ပူလောင်၏၊ အကြင် (အပူဇွေ) ဖြင့်လည်း အိုမင်းရင့်ယော်၏၊ အကြင် (အပူဇွေ) ဖြင့်လည်း ပြင်းစွာပူလောင် ၏၊ အကြင် (အပူဇွေ) ဖြင့်လည်း စား-သောက်-ခဲ-လျက်ထားသော အစာသည် ကောင်းစွာ ပြောင်းလဲခြင်း ကျေကျေက်ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ (ထို့ပြင်) မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီး အသီးသော မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အပူဇွေအပေါင်းတို့၌ ပါဝင်သော စွဲလမ်း အပ်သော အခြားတပါးသော အကြင်အပူဇွေသဘော တစုံတခု သည်လည်း ရှိသေး၏၊ (ထိုသဘောမျှားပင် ဖြစ်သည်။) ငါ့ရှင်တို့ ဤ သဘောကို အဗ္ဗတ္ထိကတေဇောဓာတ်ဟု ဆိုအပ်ပေသည်" ဟူ၍ဌင်း—

"ငါ့ရှင်တို့ အဗ္ဗတ္ထိကဝါယောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း? ဟူမူ- မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော အသီး အသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော လေ အပေါင်းတို့၌ ပါဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အကြင်လေသဘော သည် ရှိ၏၊ ဤသဘောကား အဘယ်နည်း? ဟူမူ- ဆန့်တက်သော ဥဒ္ဓင်္ဂမလေမျှား, စုန်ဆင်းသော အဓောဂမလေမျှား, ဝမ်းထဲ၌ တည်သော ကုစ္ဆိသယလေမျှား, အူထဲ၌တည်သော ကောဋ္ဌာသယ လေမျှား, အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်သော အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ လေမျှား, အဿာသ-ဝင်သက်လေ ပဿာသ-ထွက်သက်လေ၊ ဤ

http://www.dhammadownload.com

၆-မျိုးသော လေသဘောသည်မူလည်း ရှိ၏။ (ထို့ပြင်) မိမိကိုယ်၌ ဖြစ်သော အသီးအသီးသောမိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော လေအပေါင်း တို့၌ ပါဝင်သော စွဲလမ်းအပ်သော အခြားတပါးသော အကြင် လေသဘော တစုံတခုသည်လည်း ရှိသေး၏၊ (ထိုသဘောမျှားပင် ဖြစ်သည်။) ငါ့ရှင်တို့ ဤသဘောကို အဗ္ဗတ္တိကဝါယောဓာတ် ဟု ဆိုအပ်ပေသည်"ဟူ၍ဧကန်—

ဤသို့ ဉာဏ်မထက်လှသော ဓာတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းရှုသူ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အကျယ်လာရှိပေသည်။ ဤအတူပင် ရုဟုလောဝါဒသုတ် ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ် ဓာတုဝိဘင်းပါဠိတို့၌လည်း (အကျယ်လာရှိပေ၏ ၁)။

ယခုဆိုမည့်စကားသည် ထိုဒေသနာ၌ မပေါ်လွင်သောပုဒ်တို့၏ အနက် အဖွင့်ပေတည်း။ အဗ္ဗတ္တံ ပစ္စတ္တံ ဟူသော ဤနှစ်ပုဒ်လုံးပင် နိယက၏ အမည်ပေတည်း။ နိယက ဟူသည်မှာ မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သော တရား၊ မိမိ သန္တာန်၌ အတွင်းဝင်သော တရား၊ ဤကား နိယက၏အနက်။ ထိုမိမိ ကိုယ်၌ဖြစ်သော တရားအပေါင်းကို ၂ မိန်းမတို့၌ ဖြစ်သောစကား (မိန်းမ တို့ကိုစွဲ၍ ပြောဆိုသောစကား)ကို အဓိတ္ထိ-ဟု လောကဝ္ဟာ (ဝါ-လောကီ

မှတ်ချက်

၁–ရုဟုလောဝါဒသုတ် ဟူသည်မှာ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ နှာ ၇၃-၌ ရှိသော သုတ်ကို ဆိုသည်။ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ် ဟူသည်မှာ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ နှာ ၂၇၁-၌ ရှိသော သုတ်ကို ဆိုသည်။ ဓာတုဝိဘင်း ပါဠိဟူသည်မှာ အဘိ-ဓမ္မာ ဝိဘင်္ဂပါဠိ နှာ ၂၇၄-၌ ရှိသော ဝိဘင်းပါဠိကို ဆိုသည်။

၂–တရားအပေါင်းကို....အဗ္ဗတ္တ-ဟူ၍ဧကင်း....ပစ္စတ္တ-ဟူ၍ဧကင်း ဆိုအပ်ပေသည်-ဟု စပ်ပါ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌) ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် မိမိကိုယ်၌ဖြစ်သောကြောင့် အဗ္ဗတ္တ-ဟူ၍ရင်း [1]၊ မိမိကိုယ်ကို စဲ့၍ စဲ့၍ ဖြစ်သောကြောင့် ပစ္စတ္တ-ဟူ၍ ရင်း [2] ဆိုအပ်ပေသည်။ ကက္ခဋ-ဟူသည်ကား ထဒ္ဓ-ခက်မာသော [3]။ ခရိ-ဂတ-ဟူသည်ကား ဖရုသ-ကြမ်းတမ်းသော [4]။ ထိုတွင် ခက်မာဟူသော ပဌမပုဒ်သည် မှတ်အပ်သောလက္ခဏာကို ပြဆိုသော စကားပေတည်း၊ ကြမ်းတမ်း ဟူသော ဒုတိယပုဒ်သည် ပထဝီဓာတ်၏ အခြင်းအရာကို ပြဆိုသော စကားပေတည်း။ မှန်ပေ၏- ပထဝီဓာတ်သည်(ကက္ခဋ)ခက်မာခြင်း လက္ခဏာရှိပေ၏ (၀ါ-ပထဝီဓာတ်ကို ခက်မာသည်ဟု မှတ်အပ်ပေ၏[1])၊ ယင်းပထဝီဓာတ်သည် ကြမ်းတမ်းသော အခြင်းအရာရှိပေ၏၊ ထို့ကြောင့် [၃၄၅] (ကက္ခဋ-ခက်မာသော) ခရိဂတ-ကြမ်းတမ်းသောဟူ၍ ဟောထားပေသည်။ ဥပါဒိန္နနှစ်လမ်းအပ်သော ဟူသည်ကား မြဲပြီးစွာ ယူအပ် ဆုပ်ကိုင်အပ်သော၊ ငါ ငါ၏ဥစ္စာဟု ဤသို့ မြဲမြံစွာ ယူအပ်သည်၊ ဆုပ်ကိုင်ထား

မှတ်ချက်

၁– အဓိ+အတ္တ-အဓျတ္တ-အဗ္ဗတ္တ-မိမိ၌-မိမိကိုယ်၌ ဖြစ်သော တရား။

၂– ပတိ ပတိ+အတ္တ-အသီး အသီးသော မိမိကိုယ်ကို စဲ့၍စဲ့၍ ဖြစ်သောတရား-မိမိ မိမိ၌ အသီး အသီးဖြစ်သော တရား-ကိုယ်စီ ကိုယ်င အသီး အသီးဖြစ်သော တရား။

၃-၄– မြန်မာပြန်၌ ဖော်၍ ပြန်ထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဤ အဖွင့်မျှားသည် မြန်မာပြန်အတွက် အကျိုးမမျှား၊ ပါဠိ၌သာ အကျိုးမျှားသည်။

၅– ခက်မာခြင်း လက္ခဏာဟူသည်မှာ ပထဝီဓာတ်၏ သဘောရင်းပေတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာယောဂီသည် ပထဝီဓာတ်ကို ရှုသောအခါ မာသည်ဟူ၍ရင်း၊ ခက်မာသည်ဟူ၍ရင်း မှတ်အပ်-ရှုအပ်ပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

အပ်သည် မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်အပ်သည်၊ ဤကား ဥပါဒိန္နာ-ပုဒ်၏အနက်[1]။ သေယျထိဒံ-ကား နိုပါတ်ပုဒ်၊ ထိုသဘောသည်[2] အဘယ်နည်း?ဟူမူ - ဤကား ထိုနိပါတ်၏ အနက်။ ထို့နောင် ထို ပထဝီဓာတ်သဘောကို သရုပ်အားဖြင့် ပြတော်မူလိုသောကြောင့် "ဆံပင် အမွေး"ဤသို့စသည်ကို ဟောတော်မူလေသည်။ စောဒနာဖွယ်ကိုပယ်၍ ပြဦးအံ့—ဆံပင် အမွေး အစရှိသော ၁၉ - ပါးသော ဤအခြင်းအရာအဖို့တို့၌ မတ္ထလုင်္ဂ ခေါ်ဦးနှောက်ကို ထည့်၍[3] နှစ်ဆယ်သော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်ဟု သိအပ်ပေ၏။ ယံ ဝါ ပနညမ္မိ ကိဉ္စိ-အခြားတပါးသော အကြင် ခက်မာ သဘောတစုံတခုသည်(ရှိသေး၏) ဟူသော စကားဖြင့် ကြွင်းကုန်သော (အာပေါ, တေဇော, ဝါယော) ကောင္ဘာသ သုံးမျိုးတို့၌ ပထဝီဓာတ်ကို သိမ်းယူ(အပ်)သည်[4]။

ယိုစီးခြင်းသဘောဖြင့် ရွှေတတ် ရောက်တတ်သောကြောင့် အာပေါ (အရည်)မည်၏[5]။ ကံကြောင့်ဖြစ်သော အာပေါ (အရည်)စသည်တို့၏

မှတ်ချက်

၁ – ငါဟူ၍ဌင်း၊အသက်ရှင်နေသူဟူ၍ဌင်း၊ငါ၏ဥစ္စာ-ငါ၏မျက်စိ စသည်ဖြင့်ဌင်း၊ အသက်ရှင်နေသော အကောင်၏ဥစ္စာ-အသက်ရှင်နေသူ၏မျက်စိ စသည် ဖြင့်ဌင်း စွဲလမ်းနှိုင်ကောင်းသော သတ္တဝါ၏ ကိုယ်တွင်းတရား ဟူသမျှကို ဥပါဒိန္နာ-စွဲလမ်းအပ်သော တရား-ဟု ဆိုသည်။

၂ – ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ တံ-ထိုသည်-ဟု ဖွင့်ပြသော်လည်း သေယျထိဒံ....ပုဒ်၌ ပါဝင်သော ဣဒံ-ကို ငဲ့၍ ဤ သဘောကား-ဟု ပြန်ထားသည်။

၃ – ဤမြန်မာပြန် ကာယဂတာသတိပွါးပုံ နှာ ၂၅၄ စာကြောင်း ၁၁ -၌ ပြခဲ့သည့် သိမ်းယူနည်းဖြင့် ထည့်၍ ရေတွက်ရန် ပြသည်။

၄ – တနည်းကား ယံ ဝါ ပနညမ္မိ ကိဉ္စိ ဟူသော ဤစကားဖြင့် ပါဠိတော်၌ ဦးနှောက်ကို သိမ်းယူခြင်းကို မှတ်အပ်၏။ (ဋီကာ)

၅ – **အာပ** သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်းအားဖြင့် အမျိုးမျိုးအထွေထွေသော အာပေါ(အရည်)တို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် အာပေါဂတ(အရည်တို့၌ အတွင်းဝင်သည်)မည်၏ [1]။ ၎င်းသည် အဘယ်နည်း?—အာပေါခတ်၏ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာ ပေတည်း။

(ပူလျက်)ထက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တေဇော(အပူဓွေ)မည်၏။ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင် အမျိုးမျိုးသော အပူဓွေ-တေဇောတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် တေဇောဂတ-မည်၏၊ ၎င်းသည် အဘယ်နည်း?-ပူခြင်းသဘောလက္ခဏာပေတည်း။ (ယေန စ သန္တပ္ပတိ) အကြင်(အပူဓွေ)ဖြင့်လည်း ပူလောင်၏-ဟူသည်ကား တေဇောခတ်-အပူခတ်တို့၌ အတွင်းဝင်သော ဖောက်ပြန်သော အကြင်အပူဓွေဖြင့် ဤကိုယ်သည် ပူလောင်၏၊ တရက်ချန်ဖျား စသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အပူဓွေဖြစ်လျက်ရှိ၏ [2]။ (ယေန စ ဇီရီယတိ) အကြင် (အပူဓွေ) ဖြင့်လည်း အိုမင်းရင့်ယော်၏-ဟူသည်ကား အကြင်အပူဓွေဖြင့် ဤကိုယ်သည် အိုမင်းရင့်ယော်၏၊ မျက်စိစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ချို့တဲ့ခြင်းသို့ဝင်း၊ ခွန်အားကုန်ခြင်းသို့ဝင်း၊ အရေတွန့်ခြင်း ဆံဖြူခြင်း စသည်သို့ဝင်း ရောက်၏ [3]။ (ယေန စ ပရိဒယှတိ)အကြင်(အပူဓွေ)ဖြင့်လည်း ပြင်းစွာပူလောင်၏-ဟူသည်ကား ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသော အကြင်အပူဓွေဖြင့် ဤကိုယ်သည် ပူလောင်ခံရ၏(ဝါ-ပူလောင်၏)၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်

မှတ်ချက်

၁–အာပေါဂတံ ပုဒ်၏ အနက်ကို ပြသည်။

၂–ဤစကားရပ်ဖြင့် သန္တပ္ပနတေဇောဟု ခေါ်သော အဖျားရှိန် အပူဓွေကို ပြသည်။

၃–ဤစကားဖြင့် ဇီရဏတေဇောခေါ် အိုရင့်စေသော ပကတိအပူဓွေကို ပြသည်။

http://www.dhammadownload.com

သည်လည်း ပူသည် ပူသည်ဟု မြည်တမ်းလျက် အကြိမ်တရာ (အကြိမ်များစွာ နှေးရှ၍ ရေအေးဌ) ဆေးအပ်-စိမ်အပ်ပြီးသော ထောပတ်, ဂေါသီသစန္ဒကူး စသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းကိုဝင်း၊ ယပ်ခပ်ပေးခြင်းကိုဝင်း တောင့်တ၏[1]။အကြင်(အပူဇွေ)ဖြင့်လည်းစား သောက် ခဲ လျက်ထားသော အစာသည် ကောင်းစွာ ပြောင်းလဲခြင်းသို့ရောက်၏-ဟူသည်ကား အကြင် အပူဇွေဖြင့် ဤစားအပ်သော ထမင်း စသည်သည်ဝင်း၊ သောက်အပ်သော အဖျော် စသည်သည်ဝင်း၊ ခဲအပ်သော မုန့်ညက်ခဲဖွယ် စသည်သည်ဝင်း၊ လျက်အပ်-မြုံ့အပ်သော သရက်သီးမှည့် ပျားရည် တင်လဲ စသည်သည်ဝင်း ကောင်းစွာ ကျေကျေက်ခြင်းသို့ ရောက်၏[2]။ ရသ(ခေါ် အရည်ဓာတ်) စသည်၏အဖြစ်ဖြင့်[3] အသီး အသီး ကွဲသွားခြင်းသို့[4] ရောက်၏၊ ဤကား ကောင်းစွာ ကျေကျေက်ခြင်းသို့ ရောက်၏-ဟူသော စကား၏ ဆိုလိုသော အနက်။ အထူးကား - ဤတေဇောလေးပါးတို့တွင် ရှေးသုံးပါးကုန်သော

မှတ်ချက်

၁–ဤစကားပြင့် အလွန်ပူလောင်သော ဒါဟ တေဇောကို ပြသည်။

၂–ဤစကားဖြင့် ပါစကတေဇောခေါ် ဝမ်းမီးအပူဇွေ့ကို ပြသည်။

၃–ရသ စသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်-ဟူသည်ကား ရသ သွေး အသား အဆီ အကြော အရိုး ရိုးတွင်းခြင်ဆီ သုက်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် (ဟု ဆိုလို၏)။(ဋ္ဌိကာ)

၄–ဝိဝေကံ အသီးအသီး ကွဲသွားခြင်းသို့-ဟူသည်ကား အသီးအခြား ဖြစ်ခြင်းသို့ အချင်းချင်း မတူပဲ ထူးခြား ကွဲပြားခြင်းသို့(ဟု ဆိုလို၏)။ မှန်ပေ၏-စားအပ်သည့် အစာစသည် အပြားရှိသော အာဟာရသည် ပြောင်းလဲ ကျေကျေက်လတ်သော် ရသဓာတ် အရည်ဓာတ်ဖြစ်၏၊ ထိုအစာကို စွဲမှီ၍ ရသဓာတ်ဖြစ်သည်၊ ဤကားအနက်။ ဤအတူပင် ရသဓာတ်က ပြောင်းလဲလတ်သော် သွေးဖြစ်သည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် အလုံးစုံကို ဆောင်အပ် သိအပ်၏(ဋ္ဌိကာ)

http://www.dhammadownload.com

တေဇောဓာတ်တို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူသော အကြောင်း လေးပါးကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ နောက်ဆုံး တေဇောသည် ကံကြောင့် သာလျှင် ဖြစ်၏။

ရွှေစေခြင်း-တွန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် (ဝါ-အဟုန်နှင့်တကွ သွားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်)ဝါယောမည်၏ [1]။ ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် အမျိုးမျိုး သော လေတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ဝါယောဂတ-လေ အပေါင်းတို့၌ အတွင်းဝင်သည် မည်၏။ ၎င်းသည် အဘယ်နည်း - ထောက်ကန်ခြင်း တောင့်ခံခြင်း (ဝိတ္ထမ္ဘန) သဘောလက္ခဏာပေတည်း။ ဥဒ္ဓဂ်မ လေတို့ ဟူသည်မှာ ပျို့အန်ခြင်း ကြို့ထိုးခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော အထက်သို့ တက်သော လေတို့ပေတည်း။ အဓောဂမ လေတို့ဟူသည်မှာ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စသည်ကို ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန်သော အောက်သို့ စုန်ဆင်းသော လေတို့ပေတည်း။ ကုစ္ဆိသယ လေတို့ဟူသည်မှာ အူတို့၏ အပြင်ဘက် ဝမ်းထဲ၌တည်သော လေတို့ပေတည်း။ ကောဋ္ဌာသယ လေတို့ ဟူသည်မှာ အူတို့၏အတွင်း၌တည်သော လေတို့ပေတည်း။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ လေတို့ဟူသည်မှာ အကြောကွန်ရက်သို့ အစဉ်လျှောက်သဖြင့် တကိုယ်လုံး၌ အင်္ဂါကြီးငယ်မျှားသို့ ပြန့်သွားကုန်လျက် ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော လေတို့ပေတည်း။ အဿာသ(ဝင်သက်လေ)ဟူသည်မှာ အတွင်းသို့ဝင်သော နှာခေါင်းလေပေတည်း [2]။ ပဿာသ(ထွက်သက်လေ)

မှတ်ချက်

၁–ဝါယော ပုဒ်၏ အနက်ကို ပြသည်။ လေရုပ် ဟူသည်မှာ သွားစေတတ် တွန်းကန်တတ်သော သဘော,အဟုန်နှင့်တကွ ရွှေ့ရှားတတ်သော သဘော ဟု ဆိုလို၏။

၂–အန္တောပဝိသနနာသိကဝါတော ပုဒ်၏ အတိအကျ ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ နှာ ၃၃၁-၌ ပြန်ခဲ့သောအနက်သည် ဤအဖွင့်နှင့်လည်း အညီပင်။

http://www.dhammadownload.com

ဟူသည်မှာ အပြင်သို့ထွက်သော နှာခေါင်းလေပေတည်း [1]။ အထူးကား ဤလေ ၆-ပါးတို့တွင် ရှေး ၅-ပါးတို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူသော အကြောင်းလေးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ [၃၄၆] ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့သည် စိတ်ကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ အာပေါဓာတ်ကို အကျယ်ပြချက် စသည် အလုံးစုံတို့၌ ယံ ဝါ ပနညမ္မိ ကိဉ္စိ (အခြားတပါး သော အကြင်သဘောတစုံတခုသည်လည်း ရှိသေး၏)ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့် ကြွင်းသော ကောဋ္ဌာသတို့၌ အာပေါဓာတ် စသည်တို့ကို သိမ်းယူ(အပ်ကုန်)၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နှစ်ဆယ်သော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်၊ တဆဲ့နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် အာပေါဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်၊ လေးပါးသော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် တေဇောဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်၊ ခြောက်ပါးသော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ဝါယောဓာတ်ကို အကျယ်ပြသည်၊ သို့ဖြစ်၍ လေးဆယ့်နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာအဖို့တို့ဖြင့် ဓာတ်လေးပါးတို့ကို အကျယ်ပြအပ်ပြီး ဖြစ်လေ တော့သည်။ ဤသည်ကား ဤစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ရှေးဦးစွာ ပါဠိ၏ အဖွင့်ပေတည်း။

၃၀၈။ ဤစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ဝယ် ဘာဝနာနည်း၌မူကား ဉာဏ်ပညာ ထက်သော ရဟန်းမှာ "ဆံပင်တို့သည် ပထဝီဓာတ်၊ အမွေးတို့သည် ပထဝီ ဓာတ်"ဟု ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် သိမ်းဆည်းခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အချိန်ဖင့်နှဲ့သည်ဟု ထင်၏။ "ခက်မာခြင်း သဘော လက္ခဏာသည် ပထဝီဓာတ်၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် အာပေါ

မှတ်ချက်

၁–ဤအနက်လည်း အတိအကျ ပြန်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်၊ ပူလောင်လျက် ရင့်ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာသည် တေဇော ဓာတ်၊ ထောက်ကန် တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာသည် ဝါယော ဓာတ်"ဟု ဤသို့ နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထိုဥဏ္ဏပညာထက်သော ရဟန်းအား ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။ ဥဏ္ဏပညာ မထက်လှသော ရဟန်းမှာမူ ဤသို့ နောက်နုံ့ညံ့ဖြင့် နှလုံးသွင်းလျှင် အမိုက်မှောင်ကဲ့သို့ ဖြစ်လျက် မထင်ပေါ်ပဲ ရှိတတ်၏၊ ရှေးနည်းဖြင့် အကျယ်နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။

အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ - ပေယျာလ ခေါ် မြှုပ်ထားချက် မျှားစွာရှိသော ပါဠိကို ရွတ်ဆိုနေကုန်သော ရဟန်းနှစ်ပါးတို့တွင် ဥဏ္ဏပညာထက်သော ရဟန်းသည် (ပေယျာလမုခ) မြှုပ်ထားချက်ကို သိကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိကို တကြိမ်ဖြစ်စေ၊ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ အပြည့်အစုံ အကျယ်ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် ထိုမှ နောက်၌ အစနှင့်အဆုံး နှစ်ဖက်အစွန်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုလျက် သွားလေသည်။ ထိုသို့ ရွတ်ဆိုရာ၌ ဥဏ္ဏပညာ မထက်လှသော ရဟန်းသည် ဤသို့ ဆိုတတ်၏၊ "ဤ ရွတ်ဆိုပုံသည် အဘယ်သို့သော ရွတ်ဆိုခြင်း မည်သနည်း၊ နှုတ်ခမ်းတို့၏ ထိခြင်းမျှကို (သော်မှ)ပြုရန် ခွင့်မပေးပါတကား၊ ဤနည်းဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုနေ လျှင် ပါဠိ ကျေပြန်ခြင်းသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း"ဟု ဆိုတတ်၏။ ထိုရဟန်းသည် ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်းသော ပေယျာလကို အကျယ်ထုတ်ဖော်၍သာလျှင် ရွတ်ဆို၏။ ထိုသို့ အကျယ်ရွတ်ဆိုနေသော ရဟန်းကို ဥဏ္ဏပညာထက်သော ရဟန်းက "ဤရွတ်ဆိုပုံသည် အဘယ်သို့ သော ရွတ်ဆိုခြင်း မည်သနည်း၊ အဆုံးသို့ ရောက်ရန် ခွင့်မပေးပါတကား၊ ဤနည်းဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်းကို ပြုနေလျှင် ပါဠိသည် အဘယ်အခါ၌ အဆုံးသို့ ရောက်လိမ့်မည်နည်း"ဟု ဆိုတတ်၏။ ဤဥပမာအတူပင် ဥဏ္ဏပညာထက် သော ရဟန်းမှာ ဆံပင် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်

http://www.dhammadownload.com

သိမ်းဆည်းခြင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အချိန်ဖင့်နှဲ့သည်ဟု ထင်၏။ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာသည် ပထဝီဓာတ်၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် အကျဉ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။ အခြားရဟန်းမှာမူ ထိုသို့ အကျဉ်းနှလုံးသွင်းလျှင် အမိုက်မှောင်ကဲ့သို့ဖြစ်လျက် မထင်ပေါ်ပဲ ရှိတတ်၏၊ ဆံပင်စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် အကျယ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော်သာလျှင် ထင်ရှားပေါ်တတ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေရန် အလိုရှိသော ဉာဏ်ပညာထက်သော ရဟန်းသည် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံမျှားမှ ဖဲခွါကာ (ကမ္မဋ္ဌာန်း၌) ကောင်းစွာ ကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ မိမိ၏ ရူပကာယတကိုယ်လုံးကို(ဓာတ်အစုအဝေးအဖြစ်ဖြင့်)နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ဤရုပ်ကိုယ်ထဲ၌ အကြင်ခက်မာသည်၏အဖြစ်-ခက်မာခြင်းသည်ရင်း၊အကြင်ကြမ်းတမ်းသည်၏ အဖြစ်-ကြမ်းတမ်းခြင်းသည်ရင်း [1] (ရှိ၏)၊ ဤခက်မာခြင်း, ကြမ်းတမ်းခြင်းသည် ပထဝီဓာတ်တည်း။ [၃၄၇] အကြင်ဖွဲ့စည်းသည်၏ အဖြစ်-ဖွဲ့စည်းခြင်းသည်ရင်း၊ အကြင် အရည်၏အဖြစ်-အရည်ဖြစ်ခြင်း ယိုစီးခြင်းသည်ရင်း [2] (ရှိ၏)၊ ဤဖွဲ့စည်းခြင်း, အရည်ဖြစ်ခြင်း ယိုစီးခြင်းသည် အာပေါ

မှတ်ချက်

၁—ခက်မာသည်၏အဖြစ် ဟူသောပုဒ်ဖြင့် (ပထဝီဓာတ်၏)လက္ခဏာကိုဆိုသည်။ မှန်ပေ၏-ပထဝီဓာတ်သည် ခက်မာသည်၏ အဖြစ်လျှင် လက္ခဏာရှိပေသည်။ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ် ဟူသော ပုဒ်ဖြင့် (ရှုသိဉာဏ်အား) ထင်သော အခြင်းအရာကို(ဆိုသည်)ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်သော အခြင်းအရာကို (ဆိုသည်) ဤကား အနက်။ (ဋီကာ)

၂—အာပေါဓာတ်သည် ယိုစီးခြင်း လက္ခဏာရှိသောကြောင့် (ဒြဝဘာဝေါ) အရည်၏ အဖြစ်သည် လက္ခဏာပေတည်း။ ဖွဲ့စည်းခြင်းသည် ထင်သော အခြင်းအရာပေတည်း။(ဋီကာ) ဤအဖွင့်ကို ထောက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဒြဝဘာဝေါ ၀ါ အာပဇ္ဇနဘာဝေါ ၀ါ ဟု အစဉ်မှန်အတိုင်း ရှိသင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်တည်း။ အကြင် ကျက်စေသည်၏ အဖြစ်-ကျက်စေခြင်းသည်ရင်း၊ အကြင် ပူသည်၏အဖြစ်၊ ပူခြင်းသည်ရင်း[1] (ရှိ၏)၊ ဤကျက်စေခြင်း, ပူခြင်းသည် တေဇောဓာတ်တည်း။အကြင်ထောက်ကန်သည်၏အဖြစ်-ထောက်ကန်ခြင်းသည်ရင်း၊အကြင်လှုပ်တတ်သည်-လှုပ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်-လှုပ်ခြင်း-လှုပ်စေခြင်းသည်ရင်း[2] (ရှိ၏)၊ ဤထောက်ကန်ခြင်း, လှုပ်ခြင်း-လှုပ်စေခြင်းသည် ဝါယောဓာတ်တည်း-ဟု ဤသို့ အကျဉ်းအားဖြင့် ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် (တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်)ဟု

မှတ်ချက်

၁–တေဇောဓာတ်သည် အပူဇွေသဘောရှိသောကြောင့် ပူသည်၏ အဖြစ်သည် လက္ခဏာပေတည်း။ ကျက်စေခြင်းသည် ထင်သော အခြင်းအရာ ပေတည်း။ (ဋီကာ)ဤအဖွင့်ကို ထောက်လျှင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဥဏှဘာဝေါ ဝါ ပရိပါစနဘာဝေါ ဝါ ဟု အစဉ်မှန်အတိုင်း ရှိသင့်၏။

၂–ဝါယောဓာတ်သည် ထောက်ပံ့ခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် (ဝိတ္ထမ္ဘန) ထောက်ကန်ခြင်းသည် လက္ခဏာ ပေတည်း။ (သမုဒီရဏ) လှုပ်ခြင်း-လှုပ်စေခြင်းသည် ထင်သော အခြင်းအရာ (ဥပဒ္ဒာနာကာရ) ပေတည်း။ ဥပဒ္ဒာနာကာရ မည်သည်မှာ ဓာတ်တို့၏ မိမိကိစ္စကို ပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရှုသိဉာဏ်အား ထင်ရှားပေါ်သော အခြင်းအရာ ပေတည်း။ ဤ အရာ၌ လက္ခဏာနှင့် ဥပဒ္ဒာနာကာရ နှစ်ပါးလုံးကို ယူခြင်း-ဆိုခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဇ္ဈာသယကြောင့် ပေတည်း။ ချဲ့၍ပြအံ့-ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းလတ်သော် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား ထိုဓာတ်တို့သည် သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်အား မိမိကိစ္စကို ပြုသောအားဖြင့် (ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏)၊ ယင်း မိမိကိစ္စပြုခြင်းကို ရသဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ ထို လက္ခဏာ ရသ နှစ်ပါးတို့တွင် ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းသော ဤ ယောဂီသည် အားထုတ်ခါစ၌ အသီး အသီး မိမိ၏ လက္ခဏာအားဖြင့်ရင်း၊ မိမိ၏ ရသ အားဖြင့်ရင်း သိမ်းဆည်း၏ (ဝါ-ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူ၏)။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်သဘောမျှအားဖြင့် သတ္တဝါမဟုတ်သောအားဖြင့် အသက်ကောင်မဟုတ်သောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏ စိတ်၌ ထားအပ်၏ ဆင်ခြင်အပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်နေသော ထိုရဟန်းအား မကြာမြင့်မီပင်လျှင် ဓာတ်တို့၏ အထူးအပြားကို ထင်လင်းစေသော ပညာက သိမ်းဆည်းအပ်သော[1] (၀၊-သိမ်းဆည်းခြင်းရှိသော) သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် အပွနာသို့မရောက်မူ၍ ဥပစာရမျှ ဖြစ်သော သမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏[2]။

မှတ်ချက်

၁– သိမ်းဆည်းအပ်သော....သမာဓိသည်ဖြစ်ပေါ်၏-ဟု စပ်ပါ။ ဤ၌ သမာဓိကို ပညာက သိမ်းဆည်း ဟူသည်မှာ အာရုံကို ထင်လင်းစွာသိစေ-ပေါ်စေသောအားဖြင့် စောင့်ရှောက်ထောက်ပံ့ခြင်းပင်တည်း။

၂– ဤ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် "ဤ ကိုယ်ထဲ၌ ခက်မာခြင်း သို့မဟုတ် ကြမ်းတမ်းခြင်း ဟူသော ပထဝီဓာတ်သည် ရှိ၏။ အရည်ဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် ဖွဲ့စည်းခြင်းဟူသော အာပေါဓာတ်သည် ရှိ၏၊ ပူခြင်း သို့မဟုတ် ကျက်စေခြင်း ဟူသော တေဇောဓာတ်သည် ရှိ၏၊ ထောက်ကန် တောင့်တင်းခြင်း သို့မဟုတ် ရွှေ့ရှားခြင်း-ရွှေ့ရှားစေခြင်း ဟူသော ဝါယောဓာတ်သည် ရှိ၏"ဟု ဤသို့ လက္ခဏာ စသည်တို့နှင့် တကွသာလျှင် ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းလျက် ကာလတရာ တထောင်သော်လည်း အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်အပ်၏ နှလုံးသွင်းအပ်၏၊ ကြံစည်မှုဖြင့် ထုနှက်သလို နှလုံးသွင်းခြင်း, အထူးကြံစည်မှုဖြင့် လှည့်ပတ်၍ ထုနှက်သလို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။ ဤသို့ အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းနေသော ထိုယောဂီ ရဟန်းအား လက္ခဏာ စသည်တို့တွင် အကြင် သဘောသည် ကောင်းစွာ ပေါ်လွင်လျက် ထင်၏၊ ထို သဘောကိုသာ ယူ၍ ထိုမှ တပါးသော သဘောကို စွန့်လွှတ်လျက် ထိုကောင်းစွာထင်သော လက္ခဏာစသည် တပါးပါးနှင့်တကွ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤသို့ နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသည်လည်း။ပ။

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

ဤ ဆယ်ပါးသော မနသိကာရကောသလ္လကို လျော်စွာ ဖြစ်စေအပ်၏ (မြန်မာပြန် စာပိုဒ်နံပါတ် ၁၈၁-၌ ပြခဲ့သည်ကို နည်းမှီး၍ မနသိကာရ-ကောသလ္လ ဆယ်ပါးဖြစ်ပုံကို ဤအရာ၌ ဆက်ပြသွားသည်။ ၁၈၁-စာပိုဒ်၌ ပြန်ကြည့်ပါ။) ဤသို့ ဝိရိယနှင့် သမာဓိ ညီမျှခြင်းကို ယှဉ်စေ၍ ထို ထင်ရှားသော လက္ခဏာ၌သာလျှင် နှလုံးသွင်းမှုကို ဖြစ်စေသော ယောဂီအား သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ ညီမျှခြင်းကို ရကုန်လျက် အလွန်စင်ကြယ်သန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်ကြသောအခါ၌ မယုံကြည်မှု(အဿဒ္ဓိယ)စသော အကုသိုလ်တို့၏ ဝေးကွာခြင်းကြောင့် အလွန်အကဲ အားစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံကုန်သော ဗိုလ်ခုနစ်ပါးတို့၏ ထောက်ပံ့ခြင်းကို ရကုန်၍ ဝိတက်အစရှိသော စျာန်အင်္ဂါတို့သည် အထူးသဖြင့် ထက်မြက်ကုန်လျက် ထင်စွာ ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို ဝိတက် စသည်တို့၏ ဖြောင့်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ကြသောကြောင့် နိဝရဏတို့သည် သူတို့နှင့် တည်ရာတူသော အကုသိုလ် တရားတို့နှင့်တကွ ဝေးကွာကုန်သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဤမျှဖြင့်လည်း ဤယောဂီသည် ဓာတ်တို့၏ လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော ဥပစာရစျာန်ကို ရပြီးဖြစ်ပေ၏။ ထို့ကြောင့် ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် (တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်) ဟု ဓာတ်သဘောမျှအားဖြင့်....အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏.... ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း အားထုတ်နေသော ထိုရဟန်းအား.... ဥပစာရမျှဖြစ်သော သမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏"ဟု မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

ဥပစာရသမာဓိ-ဟူသည်ကိုလည်း ရှင်ဗုဒ္ဓ၏အစွမ်းဖြင့် သိအပ်၏။ မှန်ပေ၏-အပွနာသို့ ကပ်၍ ဖြစ်သော သမာဓိသည် ဥပစာရသမာဓိမည်၏၊ ဤဓာတု ဝဝတ္ထာန် ကမ္မဋ္ဌာန်း၌လည်း အပွနာသည် မရှိချေ။ သို့သော်လည်း ထိုအပွနာသို့ ကပ်၍ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော ဥပစာရသမာဓိ (အစစ်) ၏ (နိဝရဏကင်းခြင်း)လက္ခဏာနှင့် တူသော လက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဤသို့ ဥပစာရသမာဓိဟု ဆိုပေသည်။(ဋီကာ ပဌမတွဲ နှာ ၄၃၆-ကြောင်းရေ ၅-၈)

http://www.dhammadownload.com

တနည်းသော်ကား တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတြာသည် လေးပါးသော မဟာဘုတ်တို့၏ သတ္တဝါမဟုတ်ကြောင်းကို ပြရန်အတွက် "အရိုးကိုလည်း စွဲမှီ၍ အကြောကိုလည်း စွဲမှီ၍ အသားကိုလည်း စွဲမှီ၍ အရေကိုလည်း စွဲမှီ၍ (ငင်းတို့ကို အတွင်းဘက် အပြင်ဘက်၌)ကာရံလျက် တည်သော ဟင်းလင်းအရပ် (အာကာသ) သည်ပင်လျှင် ရုပ်ကိုယ်ဟု ရေတွက် ခေါ်ဆိုခြင်းသို့ ရောက်သည်" ဟူ၍ အကြင်လေးပါးသော ကောင္ဘာသတို့ကို ဟောတော်မူပေသည်၊ ထိုလေးပါးသောကောင္ဘာသတို့ကို (အရိုးနှင့် အကြောစသော) ထိုထိုကောင္ဘာသတို့၏ အကြားသို့ အစဉ် လျှောက်သွားနိုင်သည့် ဉာဏ်တည်းဟူသော လက်ဖြင့် ခွဲခြား၍ ခွဲခြား၍ (အရိုး အကြော အသား အရေဟူသော) ဤလေးပါးသော ကောင္ဘာသ တို့၌ အကြင်ခက်မာသည်၏ အဖြစ်သည်သော်၎င်း၊ အကြင် ကြမ်းတမ်း သည်၏ အဖြစ်သည်သော်၎င်း ရှိ၏။ ဤသဘောသည် ပထဝီဓာတ်တည်း။ ဤသို့ အစရှိသော ရှေးနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဓာတ်တို့ကို သိမ်းဆည်း၍ ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် (တေဇောဓာတ် ဝါယောဓာတ်)ဟု ဓာတ် သဘောမျှအားဖြင့် သတ္တဝါမဟုတ်သောအားဖြင့် အသက်ကောင် မဟုတ် သောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းအပ်၏ စိတ်၌ထားအပ်၏ ဆင်ခြင် အပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အားထုတ်နေသော ထိုရဟန်းအား မကြာ မြင့်မီပင်လျှင် ဓာတ်တို့၏ အထူးအပြားကို ထင်လင်းစေသော ပညာက သိမ်းဆည်းအပ်သော (ဝါ-သိမ်းဆည်းခြင်းရှိသော) သဘောတရားလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် အပွနာသို့ မရောက်မူ၍ ဥပစာရမျှဖြစ်သော သမာဓိ သည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ဤ ဆိုခဲ့သော အစီအစဉ်သည် အကျဉ်းအားဖြင့် လာသော စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ပွါးစေပုံနည်းပေတည်း။

၃၀၉။ အကျယ်အားဖြင့်လာသော စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၌ ပွါးစေပုံ ဘာဝနာနည်းကိုမူ ဤဆိုလတ္တံ့အတိုင်း သိအပ်၏။ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေရန်

http://www.dhammadownload.com

အလိုရှိသော ဉာဏ်ပညာမထက်လှသော ယောဂီရဟန်းသည် ဆရာ့ထံ၌ ၄၂-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဓာတ်တို့ကို အကျယ်အားဖြင့် သင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသည့် ဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသောကျောင်း၌ နေလျက် ကိစ္စအားလုံးကို ပြုပြီးလျှင် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် အပြင်ပအာရုံ မျှားမှ ဖဲခွါကာ(ကမ္မဋ္ဌာန်း၌)ကောင်းစွာကပ်ငြိသည်ဖြစ်၍ (၁)သသမ္ဘာရ-သခ်ေပ[1], (၂)သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ[2], (၃)သလက္ခဏသခ်ေပ[3], (၄)သလက္ခဏ-ဝိဘတ္တိ[4]-ဟူသော ဤလေးပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်မှုဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွါးစေအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–အကြင်အကြောင်းနိမိတ်ဖြင့် ပထဝီဟု သိသောဉာဏ်နှင့် ပထဝီဟူသော အမည်ဝေါဟာရတို့သည် ဖြစ်ပွါးကုန်၏၊ ထိုအသိဉာဏ်နှင့် အမည်တို့၏ ဖြစ်ပွါးကြောင်း နိမိတ်သည် သမ္ဘာရ မည်၏။ ၎င်းသည် အဘယ်နည်း? ပထဝီစသည်ပင်တည်း။ မှန်ပေ၏-ဆံပင်အစရှိကုန်သော နှစ်ဆယ်သော ကောဋ္ဌာသတို့၌ ပထဝီဟုဖြစ်သော အသိဉာဏ်နှင့် အမည်ဝေါဟာရတို့သည် ခက်မာခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပထဝီလျှင် ဖြစ်ကြောင်းနိမိတ်ရှိကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုနှစ်ဆယ်သော ကောဋ္ဌာသတို့၌ ပထဝီသည် သမ္ဘာရ-ဖြစ်ပွါးကြောင်း မည်၏၊ ဆံပင် စသည်တို့၌ ထိုခက်မာခြင်း ပထဝီသည် လွန်ကဲထူးခြားစွာရှိသောကြောင့် ထိုဆံပင်စသည်တို့သည် (သမ္ဘာရတို့နှင့် တကွ ဖြစ်ကြသည်ဟူသော ဝစနတ္ထအရ) သသမ္ဘာရမည်ကုန်၏။ အာပေါ ကောဋ္ဌာသစသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူပင်။ ပထဝီစသော သမ္ဘာရနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော ဆံပင်စသည်တို့၏ (သခ်ေပ)အကျဉ်းသည် သသမ္ဘာရ သခ်ေပမည်၏။ (ဒုကာ) ဤဒုကာအလိုအားဖြင့် သမ္ဘာရဟူသည်မှာ ပထဝီစသော ဓာတ်လေးပါးတည်း၊ ထိုသမ္ဘာရမည်သော ပထဝီဓာတ်စသည်နှင့် တကွဖြစ်သော ဆံပင်စသည်ကို သသမ္ဘာရ-ဟု ယူ၍ ထိုဆံပင်စသည်တို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ရှုခြင်းသည် သသမ္ဘာရသခ်ေပအားဖြင့် ရှုခြင်းမည်သည်ဟု ယူရာ၏။ (အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကျမည် မထင်ပေ)။ ငါတို့၏ အလို

http://www.dhammadownload.com

၁၁-သမာဓိနိဒ္ဒေသ၊ ၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ရှုပုံ ၅၇၃

မှတ်ချက်

အားဖြင့် အိမ်၏အဆောက်အအုံ - သစ်ဝါးစသည်ကို သမ္ဘာရ-ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဆံပင်စသည်တို့၌ ပါဝင်သော ပထဝီမှတပါးသော ရုပ်အပေါင်းကို သမ္ဘာရ-ဟု ယူသင့်မည် ထင်၏။ ထိုသို့ ယူလျှင် ဆံပင်ကို ပထဝီဓာတ်ဟု ဆိုသည်မှာ ခက်မာခြင်း လက္ခဏာသက်သက်ကိုသာ ဆိုသည်မဟုတ်၊ ပထဝီမှတပါးသော အခြားဓာတ်များ ရုပ်များဟူသော သမ္ဘာရ-အဆောက်အအုံများကိုပါ ပထဝီဓာတ်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းဆံပင်စသည်ကို သသမ္ဘာရ ပထဝီဓာတ်-အဆောက်အအုံများနှင့်တကွသော ပထဝီဓာတ်ဟု ခေါ်သည်ဟူသော အနက်သည် အလွန်ပင် ဖြောင့်မတ်လှပေ၏။ ထို့ကြောင့် သမ္ဘာရ-ပထဝီစသည်မှ တပါးသော အဆောက်အအုံ ရုပ်များနှင့်+သ-တကွ ဖြစ်သော ပထဝီစသည်= သသမ္ဘာရ - အဆောက်အအုံ အခြားရုပ်များနှင့် တကွဖြစ်သော ပထဝီစသောမာတ်များ၊ ၎င်းတို့ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ရှုခြင်းသည် သသမ္ဘာရသခေါ်ပမည်၏ဟု ယူရာ၏။ (အတ္ထနောမတိ)

၂- သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ-ဆံပင်စသော သမ္ဘာရနှင့် တကွသော ပထဝီ စသည်၏-ဝိဘတ္တိ- ဝေဘန်ခြင်း-အကျယ်=သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ-ဆံပင် စသည်နှင့် တကွသော ပထဝီ စသည်၏ အကျယ်-ဤကား ဌီကာနှင့်အညီ အနက်ဖြစ်သည်။ ငါတို့၏အလိုအားဖြင့် သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိ-အခြားဓာတ်များ ရုပ်များဟူသော အဆောက်အအုံများပါ ပထဝီစသည်ကို ဝေဘန်ခြင်း-အကျယ်-ဟု အနက်ပြန်ရာ၏။

၃- သလက္ခဏ-ခက်မာခြင်း စသော လက္ခဏာနှင့်တကွသော ဆံပင်စသည်၏+သခေါ်ပ-အကျဉ်း=သလက္ခဏသခေါ်ပ-လက္ခဏာနှင့် တကွသော ဆံပင်စသည်၏ အကျဉ်း။

၄- သလက္ခဏဝိဘတ္တိ-လက္ခဏာနှင့်တကွ ဆံပင်စသည်ကို ဝေဘန်ခြင်း-အကျယ်။

http://www.dhammadownload.com

(၁) သသမ္ဘာရသခေါ်ပဖြင့်ရှုပုံ

ထိုတွင် သသမ္ဘာရသခေါ်ပအားဖြင့် အဘယ်သို့ပွါးစေအပ်သနည်း?ဟူမူ-ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် (ဆံပင်အစဦးဏှာက်အဆုံးရှိသော) နှစ်ဆယ်သောကောင်ဘသတို့၌ ခက်မာသော အခြင်းအရာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။ (သည်းခြေအစ ကျင်ငယ်အဆုံးရှိသော) တဆဲ့နှစ်ပါးသော ကောင်ဘသတို့၌ အရည်အဖြစ်သို့ရောက်သော ရေဟု ဆိုအပ်သော ဖွဲ့စည်းသောအခြင်းအရာကို အာပေါဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။ (သန္တာပနအစရှိသော) လေးပါးသော ကောင်ဘသတို့၌ ကျက်စေတတ်သော အပူဓွေကို တေဇောဓာတ်ဟု [၃၄၇] ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။ (ဥဒ္ဒဂ်မအစရှိသော)ခြောက်ပါးသော ကောင်ဘသတို့၌ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသော အခြင်းအရာကို ဝါယောဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှု၏။ ဤသို့ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက်ရှုသော ထိုယောဂီရဟန်းအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နေလျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ (၁)

(၂) သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိဖြင့်ရှုပုံ

၃၁၀။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သသမ္ဘာရသခေါ်ပဖြင့် ပွါးစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီးမပြည့်စုံသေးပဲ ရှိနေလျှင် ထိုယောဂီရဟန်းသည် သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိအားဖြင့် ပွါးစေအပ်၏။ အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ-ထိုယောဂီရဟန်းသည် ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို အကျယ်ပြုရာ၌ ပြဆိုခဲ့သော ဥဂ္ဂဟကောသလ (၇) ပါး, မနသိကာရကောသလ (၁၀) ပါးဟူသော ထိုအလုံးစုံကို ဒွတ္တိံသာကာရ၌ မယုတ်လျော့စေပဲ တစပဋ္ဌက စသည်တို့ကို

မှတ်ချက်

၁–တစပဋ္ဌက စသည်တို့ကို....ရှတ်ဆိုခြင်းမှ စ၍-ဟု စပ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အနုလုံ ပဋ္ဌိလုံအားဖြင့် နှုတ်ဖြင့်ရွတ်ဆိုခြင်းမှစ၍ ဆိုခဲ့ပြီးသော အစီအရင်အားလုံးကို ပြုအပ်၏။ ယခုဆိုမည့် နှလုံးသွင်းပုံမျှသာ ထူးသည်၊ ထိုကာယ-ဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ အဆင်း, သဏ္ဌာန်, အရပ်, တည်ရာ, အပိုင်းအခြားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဆံပင်စသည်တို့ကို နှလုံးသွင်းပြီး၍လည်း[1] စက်ဆုပ်ဖွယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်ကို ထားအပ်၏၊ ဤစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့် (စိတ်ကိုထားအပ်၏)၊ (ဤမျှသာ ထူးသည်)။ ထို့ကြောင့် အဆင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ငါးပါး ငါးပါးအပြားအားဖြင့် ဆံပင်စသည်တို့ကို နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် အဆုံး၌ ဤဆိုလတံ့သော အခြင်းအရာဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ဆံပင်တို့ကို ရှုပုံ

၃၁၁။ ဤဆံပင်တို့မည်သည်မှာ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သော အရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဆံပင်နှင့်အရေတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် တောင်ပို့ထက်၌ မြက်တုံးများ ပေါက်ရောက်နေကြလျှင် တောင်ပို့ထိပ်သည် ငါ့အပေါ်၌ မြက်တုံးများ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိ၊ မြက်တုံးတို့ကလည်း ငါတို့သည် တောင်ပို့ထက်၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သော အရေသည် ငါ့အပေါ်၌ ဆံပင်များ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိ၊ ဆံပင်တို့ကလည်း ငါတို့သည် ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်သော အရေ၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိကုန်၊ ဤဆံပင်နှင့် အရေဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း

မှတ်ချက်

[1] – လည်း-ဟူသော စကားဖြင့် ကာယဂတာသတိ၌လည်း ဤတိုင်အောင် နှလုံးသွင်းပုံတူသည်၊ သို့သော်လည်း ဤမှနောက်၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းရခြင်းနှင့် ဓာတုဝဝတ္ထာန်ဝယ် ဤမှနောက်၌ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းရခြင်း ထူးခြားသည်ဟု သိစေသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဆံပင်တို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖွဲ့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း (၀ါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း[1])၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တ၀ါ မဟုတ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းသော ပထ၀ီ၀ေတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်း အပ်၏)။

အမွေးတို့ကို ရှုပုံ

၃၁၂။ အမွေးတို့သည် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို အမွေးနှင့် အရေတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ရွာပျက်ကုန်းအရပ်၌ နေဇာမြက် များ ပေါက်ရောက်နေကြလျှင် ရွာပျက်ကုန်းအရပ်သည် ငါ့အပေါ်၌ နေဇာ မြက်များ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိ၊ နေဇာမြက်တို့ကလည်း ငါတို့ သည် ရွာပျက်ကုန်းအရပ်၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်သောအရေသည် ငါ့အပေါ်၌ အမွေးများ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိ၊ အမွေးတို့ကသည်း ငါတို့သည် ကိုယ်ကို

မှတ်ချက်

[1] – အဗျာကတော-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ယင်းပုဒ်ကို "အဗျာကတော-ဟူ သည်ကား အဗျာကတအစု၌ အတွင်းဝင်"ဟု ဤအဆုံး၌ ဋီကာက ဖွင့်ပြ သည်။ ဋီကာ ဒုတိယတွဲ နှာ(၂၅၄) ပဋ္ဌစ္စသမုပ္ပါဒ်အဖွင့်၌မူ "နာမ်တရားမှာ ရံခါ၌ ကုသိုလ်စသည်၏အဖြစ်လည်း ရှိသေး၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုနာမ်တရားမှ အထူးပြု(ခွဲခြား)ရန်အလို့ငှါ အဗျာကတပစ္စုပ္ပန္နာန်ရှိသည်-ဟု ဆိုပေသည်။ တနည်းကား "အစေတနော အဗျာကတော" ဟူသော ထိုဓာတုဝ၀ဏ္ဏာန် အဆုံး၌ကဲ့သို့(အနာရမ္မဏတာ) အာရုံမရှိသည်၏ အဖြစ်-အာရုံကို မသိတတ် သည်၏ အဖြစ်ကို (အဗျာကတပစ္စုပ္ပန္နာနံ-ပုဒ်၌) အဗျာကတ အဖြစ်ဟူ၍ မှတ်အပ်ပေ၏"ဟူ၍ ဖွင့်ပြထား၏။ ထိုပဋ္ဌစ္စသမုပ္ပါဒ်ဋီကာ ဒုတိယအဖွင့်နှင့် အညီ ဤ၌ လက်သည်းကွင်းဖြင့် တနည်းပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

ရစ်ပတ်သောအရေ၌ ပေါက်ရောက်နေကြသည်ဟု မသိကုန်၊ [၃၄၉] ဤ အမွေးနှင့် အရေဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အမွေးတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း (၀ါ-အာရုံကိုမသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းသော ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်း အပ်၏)။

လက်သည်းခြေသည်းတို့ကို ရှုပုံ

၃၁၃။ လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည် လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အဖျားတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုလက်သည်း ခြေသည်းတို့နှင့် လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် သူငယ်တို့သည် သစ်မည်စည်စေ့တို့ကို ဒုတ်ချွန်တို့ဖြင့် ထိုး၍ ကစားကြလျှင် ဒုတ်ချွန်တို့သည် ငါတို့၌ သစ်မည်စည် စေ့များ တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ သစ်မည်စည်စေ့တို့ကလည်း ငါတို့သည် ဒုတ်ချွန်တို့၌ တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့သည် ငါတို့၏ အဖျား၌ လက်သည်းခြေသည်းများ ဖြစ်ကြ သည်ဟု မသိကုန်၊ လက်သည်းခြေသည်းတို့ကလည်း ငါတို့သည်လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့၏ အဖျားတို့၌ ဖြစ်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ ဤလက်သည်း ခြေသည်းနှင့် လက်ချောင်း ခြေချောင်းဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်းကင်းကုန်၏။သို့ဖြစ်၍ လက်သည်း ခြေသည်းတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။[1] ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

မှတ်ချက်

၁–ဤ ပေယျာလဖြင့် ဆံပင်တို့ကိုရှုပုံ အမွေးတို့ကိုရှုပုံတို့၌ ပြခဲ့ပြီးသော [စိတ် စေတနာ မရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း (၀ါ-အာရုံကို မသိတတ်သော

http://www.dhammadownload.com

သွားတို့ကို ရှုပုံ

၃၁၄။ သွားတို့သည် မေးရိုးတို့၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသွားတို့နှင့် မေးရိုးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် လက်သွားတို့သည် ကျောက်ဆုံငယ်တို့၌ တစုံတခုသော အစေးဖြင့် တိုင်တို့ကို ဖွဲ့ကပ်၍ တည်ထားလျှင် ကျောက်ဆုံတို့သည် ငါတို့၌ တိုင်မျှားတည်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ တိုင်တို့ကလည်း ငါတို့သည် ကျောက်ဆုံတို့၌ တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် မေးရိုးတို့သည် ငါတို့၌ သွားမျှားပေါက်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ သွားတို့ကလည်း ငါတို့သည် မေးရိုးတို့၌ ပေါက်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ ဤသွားနှင့် မေးရိုးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်းကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ သွားတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အရေကို ရှုပုံ

၃၁၅။ အရေသည် တကိုယ်လုံးကို မြေးယှက် ဖုံးအုပ်လျက် တည်၏။ ထိုအရေနှင့် ကိုယ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် စောင်းခွက်ကြီးကို စိုသော နွားရေဖြင့် ကြက်ထားလျှင် စောင်းခွက်ကြီးသည် ငါ့ကို စိုသောနွားရေဖြင့် ကြက်ထားသည်ဟု မသိ၊ စိုသောနွားရေကလည်း ငါသည်စောင်းခွက်ကြီးကို မြေးယှက်လျက်တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကိုယ်သည် ငါ့ကို အရေက မြေးယှက်ထားသည်ဟု မသိ၊ အရေကလည်း ငါသည် ကိုယ်ကို မြေးယှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအရေနှင့် ကိုယ်ဟူသော ရုပ်တရား

မှတ်ချက်

တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါ မဟုတ်]ဟူသော ပုဒ်မျှားကို မြှုပ်ထားသည်၊ ထိုရှုပုံတို့၌ ပြခဲ့ပြီးအတိုင်း ထုတ်ဖော်၍ ဆိုရန် ဖြစ်သည်၊ နောက်နောက် ရှုပုံတို့၌လည်း နည်းတူပင် ထုတ်ဖော်၍ ဆိုရမည်။

http://www.dhammadownload.com

တို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အရေမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အသားကို ရှုပုံ

၃၁၆။ အသားသည် သုံးရာကျော်သော အရိုးစုကို လိမ်းကျံလျက် တည်၏။ ထိုအသားနှင့် အရိုးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် နံရံကို မြေညက်ဖြင့် ထူစွာ လိမ်းကျံထားလျှင် နံရံသည် ငါ့ကို မြေညက်ဖြင့် လိမ်းကျံထား သည်ဟု မသိ၊ [၃၅၀] မြေညက်စိုင်ကလည်း ငါသည် နံရံကို လိမ်းကျံ ကပ်ငြိလျက် တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အရိုးစုသည် ငါ့ကို သားတစ်ကိုးရာ အပြားရှိသော အသားက လိမ်းကျံထားသည်ဟု မသိ၊ အသားကလည်း ငါသည် အရိုးစုကို လိမ်းကျံကပ်ငြိလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအသားနှင့် အရိုးတို့ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အသားမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အကြောတို့ကို ရှုပုံ

၃၁၇။ အကြောတို့သည် ကိုယ်ထဲ၌ အရိုးတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ကုန်လျက် တည် ကုန်၏။ ထိုအကြောနှင့် အရိုးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် နွယ်တို့ဖြင့် နံရံ သစ်သားတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားလျှင် နံရံသစ်သားတို့သည် ငါတို့ကို နွယ်တို့က ဖွဲ့တွယ်ထားသည်ဟု မသိကုန်၊ နွယ်တို့ကလည်း ငါတို့သည် နံရံသစ်သား တို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အရိုးတို့သည် ငါတို့ကို အကြောတို့က ဖွဲ့တွယ်ထားကြသည်ဟု မသိကုန်၊ အကြောတို့က လည်း ငါတို့သည် အရိုးတို့ကို ဖွဲ့တွယ်ထားကြသည်ဟု မသိကုန်၊ဤအကြော

http://www.dhammadownload.com

နှင့် အရိုးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အကြောတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အရိုးတို့ကို ရှုပုံ

၃၁၈။ အရိုးတို့တွင် ဖရောင့်ရိုးသည် ဖမျက်ရိုးကိုရှက်လျက် တည်၏၊ ဖမျက်ရိုးသည် ခြေသလုံးရိုးကို ရှက်လျက် တည်၏၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ပေါင်ရိုးကို ရှက်လျက် တည်၏၊ ပေါင်ရိုးသည် တင်ပါးရိုးကို ရှက်လျက် တည်၏၊ တင်ပါးရိုးသည် ကျောက်ဆူးရိုးကို ရှက်လျက် တည်၏၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် လည်ရိုးကို ရှက်လျက် တည်၏၊ လည်ရိုးသည် ဦးခေါင်းရိုးကို ရှက်လျက်တည်၏၊ ဦးခေါင်းရိုးသည် လည်ရိုး၌ တည်၏၊ လည်ရိုးသည် ကျောက်ဆူးရိုး၌တည်၏၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် တင်ပါးဝိုး၌ တည်၏၊တင်ပါးရိုးသည် ပေါင်ရိုး၌ တည်၏၊ ပေါင်ရိုးသည် ခြေသလုံးရိုး၌ တည်၏၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ဖမျက်ရိုး၌ တည်၏၊ ဖမျက်ရိုးသည် ဖရောင့်ရိုး၌ တည်၏။

ထိုအရိုးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် အုတ် သစ်သား နွားချေးစသည်တို့၏ အစုအပုံတို့၌ အောက် အောက် အုတ်စသည်တို့သည် ငါတို့က အထက် အထက် အုတ်စသည်တို့ကို ရှက်ကြလျက် တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်၊ အထက် အထက် အုတ်စသည်တို့သည်လည်း ငါတို့သည် အောက် အောက် အုတ်စသည်တို့၌ တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဖရောင့်ရိုးသည် ငါက ဖမျက်ရိုးကို ရှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဖမျက်ရိုးသည် ငါက ခြေသလုံးရိုးကို ရှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ငါက ပေါင်ရိုးကို ရှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ပေါင်ရိုးသည် ငါက တင်ပါရိုးကို ရှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ တင်ပါးရိုးသည် ငါက ကျောက်ဆူးရိုးကို ရှက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ကျောက်ဆူးရိုးသည် ငါက လည်ရိုး

http://www.dhammadownload.com

ကို ရွက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ လည်ရိုးသည် ငါက ဦးခေါင်းရိုးကို ရွက်လျက် တည်သည်ဟု မသိ။ဦးခေါင်းရိုးသည် ငါက လည်ရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ လည်ရိုးသည် ငါက [၃၅၁] ကျောက်ဆူးရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ကျောက်ဆူးရိုးသည် ငါက တင်ပါးရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ တင်ပါးရိုးသည် ငါက ပေါင်ရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ပေါင်ရိုးသည် ငါက ခြေသလုံးရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ခြေသလုံးရိုးသည် ငါက ဖမျက်ရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဖမျက်ရိုးသည် ငါက ဖဏှာင့်ရိုး၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအထက်အရိုးနှင့် အောက်အရိုးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အရိုးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို ရှုပုံ

၃၁၉။ ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည် ထိုထိုအရိုးတို့၏ အတွင်း၌ တည်၏။ ထိုခြင်ဆီနှင့်အရိုးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဝါးကျည်တောက်စသည်တို့၏အတွင်း၌ ပြုတ်ဖြောထားသည့် ကြိမ်ညှန့်စသည်တို့ကို ထည့်ထားလျှင် ဝါးကျည်တောက်စသည်တို့သည် ငါတို့၌ ကြိမ်ညှန့်စသည်တို့ကို ထည့်ထားသည်ဟု မသိကုန်၊ ကြိမ်ညှန့်စသည်တို့ကလည်း ငါတို့သည် ဝါးကျည်တောက်စသည်တို့၌ တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အရိုးတို့သည် ငါတို့၏အတွင်း၌ ခြင်ဆီတည်သည်ဟု မသိကုန်၊ ခြင်ဆီကလည်း ငါသည် အရိုးတို့၏အတွင်း၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤခြင်ဆီနှင့် အရိုးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ရိုးတွင်းခြင်ဆီမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

အည်ို့ကို ရှုပုံ

၃၂၀။ အည်ို့သည် လည်ချောင်းမှထွက်သော တခုတည်းသော အကြောမဖြင့် အတန်ငယ်သွားပြီးလျှင် နှစ်ဖြာကွဲသော အကြောကြီးဖြင့် ဖွဲ့စပ်ထားသည်ဖြစ်၍ နှလုံးသားကို ခြံရံလျက် တည်၏။ ထိုအည်ို့နှင့် အကြောကြီးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် အညှာဖြင့် ဖွဲ့တွယ်လျက်ရှိသော သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ်ရှိရာဝယ် အညှာသည် ငါက သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ်ကို ဖွဲ့တွယ်ထားသည်ဟု မသိ၊ သရက်သီးနှစ်လုံးပြွတ်ကလည်း ငါ့ကို အညှာက ဖွဲ့တွယ်ထားသည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အကြောကြီးသည် ငါက အည်ို့ကို ဖွဲ့တယ်ထားသည်ဟု မသိ၊ အည်ို့ကလည်း ငါ့ကို အကြောကြီးက ဖွဲ့တွယ်ထားသည်ဟု မသိ။ ဤအည်ို့နှင့် အကြောကြီးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။သို့ဖြစ်၍ အည်ို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီခေါတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

နှလုံးကို ရှုပုံ

၃၂၁။ နှလုံးသည် ကိုယ်အတွင်း၌ ရင်ရိုးချိုင့်၏အလယ်ကို မှီ၍တည်၏။ ထိုနှလုံးနှင့် ရင်ရိုးချိုင့်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဆွေးမြည့်သော သံလျှင်းချိုင့်ကို မှီ၍ သားတစ်ကို ထားလျှင် သံလျှင်းချိုင့်အတွင်းအရပ်သည် ငါ့ကို မှီ၍ သားတစ်တည်သည်ဟု မသိ၊ သားတစ်ကလည်း ငါသည် ဆွေးမြည့်သော သံလျှင်းချိုင့်ကို မှီ၍ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ရင်ရိုးချိုင့်အတွင်းအရပ်သည် ငါ့ကိုမှီ၍ နှလုံးတည်သည်ဟု မသိ၊ နှလုံးကလည်း ငါသည် ရင်ရိုးချိုင့်ကိုမှီ၍ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤနှလုံးနှင့် ရင်ရိုးချိုင့်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ [၃၅၂] သို့ဖြစ်၍ နှလုံးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီခေါတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

အသည်းကို ရှုပုံ

၃၂၂။ အသည်းသည် ကိုယ်၏အတွင်းဝယ် သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏အကြား၌ လက္ခဏာနှံပါးကိုမှီ၍ တည်၏။ ထိုအသည်းနှင့် သားမြတ်နှစ်ခုအကြား လက္ခဏာနှံပါးတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဟင်းအိုးအုံနှံပါး၌ အသားစိုင်အစုံ တွယ်ကပ်နေလျှင် ဟင်းအိုးအုံနှံပါးသည် ငါ၌ အသားစိုင်အစုံ တွယ်ကပ်နေသည်ဟု မသိ၊ အသားစိုင်အစုံကလည်း ငါသည် ဟင်းအိုးအုံနှံပါး၌ တွယ်ကပ်နေသည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သားမြတ်နှစ်ခုအကြား လက္ခဏာနှံပါးသည် ငါ့ကိုမှီ၍ အသည်းတည်သည်ဟု မသိ၊ အသည်းကလည်း ငါသည် သားမြတ်နှစ်ခုအကြား လက္ခဏာနှံပါးကိုမှီ၍ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအသည်းနှင့် သားမြတ်နှစ်ခုအကြား လက္ခဏာနှံပါးဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အသည်းမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အမြှေးကို ရှုပုံ

၃၂၃။ အမြှေးတို့တွင် အဖုံးအလွှမ်း အမြှေးသည် နှလုံးနှင့် အည္ဆိုကို ဝန်းရံဖုံးလွှမ်းလျက်တည်၏၊ အဖုံးအလွှမ်းမဟုတ်သော အမြှေးသည် တကိုယ်လုံးဝယ် အရေ၏အောက်၌ အသားကို မြှေးယှက်လျက် တည်၏။ ထိုအမြှေးနှင့် နှလုံးစသည်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် အသားကို ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားလျှင် အသားသည် ငါ့ကို ပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ရစ်ပတ်ထားသည်ဟု မသိ၊ ပုဆိုးကြမ်းကလည်း ငါသည် အသားကို ရစ်ပတ်ထားသည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အည္ဆို နှလုံးတို့နှင့် တကိုယ်လုံးက အသားသည် ငါ့ကို အမြှေးက ရစ်ပတ်ထားသည်ဟု မသိ၊ အမြှေးကလည်း ငါသည် အည္ဆို နှလုံးတို့နှင့် တကိုယ်လုံးကအသားကို ဖုံးလွှမ်းထားသည်ဟု မသိ၊ ဤအမြှေးနှင့် နှလုံး

http://www.dhammadownload.com

အည္ဆို အသားဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အမြေးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အဖျဉ်းကို ရှုပုံ

၃၂၄။ အဖျဉ်းသည် နှလုံးသား၏ လက်ဝဲဘက်၌ အစာသစ်အိမ်အရေလွှာ၏ အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်၏။ ထိုအဖျဉ်းနှင့် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် နွားချေးစိုင်သည် ကျီ၏ အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်နေလျှင် ကျီ၏ အထက်နံပါးသည် ငါ့ကို မှီ၍ နွားချေးစိုင် တည်သည်ဟု မသိ၊ နွားချေးစိုင်ကလည်း ငါသည် ကျီ၏ အထက်နံပါးကို မှီ၍ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာ၏ အထက်နံပါးသည် ငါ့ကို မှီ၍ အဖျဉ်းတည်သည်ဟု မသိ၊ အဖျဉ်းကလည်း ငါသည် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာ၏ အထက်နံပါးကိုမှီ၍ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအဖျဉ်းနှင့် အစာသစ်အိမ်အရေလွှာ အထက်နံပါးဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အဖျဉ်းမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခု ပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အဆုတ်ကို ရှုပုံ

[၃၅၃] ၃၂၅။ အဆုတ်သည် ကိုယ်၏အတွင်း၌ သားမြတ်နှစ်ခုတို့၏ အကြားဝယ် နှလုံးနှင့် အသည်းကို အထက်မှ ဖုံးအုပ်ကာ တွဲလွဲဆွဲလျက် တည်၏။ ထိုအဆုတ်နှင့် ကိုယ်၏ အတွင်းအရပ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဆွေးမြည့်နေသော ကျီ၏အတွင်း၌ စာပေါင်းသိုက် တွဲလွဲဆွဲလျက်ရှိနေလျှင် ဆွေးမြည့်သော ကျီအတွင်းအရပ်သည် ငါ၌ စာပေါင်းသိုက် တွဲလွဲဆွဲလျက်

http://www.dhammadownload.com

တည်သည်ဟု မသိ၊ စာပေါင်းသိုက်ကလည်း ငါသည် ဆွေးမြည့်သော ကျီ၏အတွင်းအရပ်၌ တွဲလွဲဆွဲလျက် တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုကိုယ်၏အတွင်းအရပ်သည် ငါ၌ အဆုတ်သည် တွဲလွဲဆွဲလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ အဆုတ်ကလည်း ငါသည် ဤသို့သဘောရှိသော ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်၌ တွဲလွဲဆွဲလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအဆုတ်နှင့် ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်ဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အဆုတ်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့ တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အူမကို ရှုပုံ

၃၂၆။ အူမသည် လည်ချောင်းအစ ကျင်ကြီးပေါက်အဆုံးရှိသော ကိုယ်၏အတွင်း၌ တည်၏။ ထိုအူမနှင့် ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်တို့တွင် ဥပမာ အားဖြင့် သွေးပြည့်သော စားကျင်း၌ ခေါင်းဖြတ်ထားသည့် ထန်းမြွေ၏ ကိုယ်ကို[1] ခွေ၍ ထည့်ထားလျှင် သွေးစားကျင်းသည် ငါ၌ ထန်းမြွေ၏ ကိုယ် တည်သည်ဟု မသိ၊ ထန်းမြွေ၏ကိုယ်ကလည်း ငါသည် သွေးစားကျင်း၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်သည် ငါ၌ အူမ တည်သည်ဟု မသိ၊ အူမကလည်း ငါသည် ကိုယ်၏အတွင်း၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအူမနှင့် ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်ဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ထန်း မြွေ ဟူသော အနက်သည် ဓမ္မနီ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်၊ ပြည်နိုဿယ၌ ကျိုင်းကောင်ဟု ပြန်၏၊ ၎င်းထန်းမြွေကိုပင် ဆိုသည် ဖြစ်ရာ၏၊ သီဟိုဠ်အဘိဓာန်နိဿယ၌ကား လင်းမြွေဟုပြန်သည်ဟူ၏၊ ဃရသပ္ပ-ပုဒ်နှင့် အနက်တူဖြစ်သောကြောင့် ထန်းမြွေဟူသော အနက်သာ သင့်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အူမမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြား အဖွဲ့တခုပေတည်း။ပ။ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အူသိမ်ကို ရှုပုံ

၃၂၇။ အူသိမ်သည် အူမတို့၏အကြား၌ နှစ်ဆဲ့တခုသော အူခွေတို့ကို ဖွဲ့တွယ်လျက် တည်၏။ ထိုအူသိမ်နှင့် အူမတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ကြိုးငယ်တို့သည် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကို ချုပ်စပ်လျက် တည်နေကြလျှင် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းသည် ကြိုးငယ်များက ငါ့ကို ချုပ်စပ်လျက် တည်ကြသည်ဟု မသိ၊ ကြိုးငယ်များကလည်း ငါတို့သည် ခြေသုတ်ကြိုးဝန်းကို ချုပ်စပ်လျက် တည်ကြသည်ဟု မသိကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အူမသည် အူသိမ်က ငါ့ကို ဖွဲ့တွယ်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ အူသိမ်ကလည်း ငါသည် အူမကို ဖွဲ့တွယ်လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအူသိမ်နှင့် အူမဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အူသိမ်မည်သည်မှာ ဤ ကိုယ်ထဲ၌ သီးခြား အဖွဲ့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အစာသစ်ကို ရှုပုံ

၃၂၈။ အစာသစ်သည် အစာသစ်အိမ်၌ တည်သော စား-သောက်-ခဲ-လျက် လိုက်သည့်အစာပေတည်း။ ထိုအစာသစ်နှင့် အစာသစ်အိမ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ခွေးစားခွက်၌ ခွေးအန်ဖတ် တည်နေရာဝယ် ခွေးစားခွက်သည် ငါ၌ ခွေးအန်ဖတ် တည်သည်ဟု မသိ၊ ခွေးအန်ဖတ်ကလည်း ငါသည် ခွေးစားခွက်၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အစာသစ်အိမ်သည် ငါ၌ အစာသစ် [၃၅၄] တည်သည်ဟု မသိ၊ အစာသစ်ကလည်း ငါသည် အစာသစ်အိမ်၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအစာသစ်နှင့် အစာသစ်အိမ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အစာသစ်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့ တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အစာဟောင်းကို ရှုပုံ

၃၂၉။ အစာဟောင်းခေါ် ကျင်ကြီးသည် လက်ရှစ်သစ်ရှိ ဝါးကျည်တောက်နှင့်တူသော အစာကျက်၏ တည်ရာ အစာဟောင်းအိမ်ဟု ဆိုအပ်သော အူမ၏ အဆုံးပိုင်း၌ တည်၏။ ထိုကျင်ကြီးနှင့် ကျင်ကြီးအိမ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဝါဖျော့သော မြေညက်နှကို ဝါးကျည်တောက်၌ နယ်သိပ်၍ ထည့်ထားလျှင် ဝါးကျည်တောက်သည် ငါ၌ ဝါဖျော့သော မြေညက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဝါဖျော့သော မြေညက်ကလည်း ငါသည် ဝါးကျည်တောက်၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကျင်ကြီးအိမ်သည် ငါ၌ ကျင်ကြီး တည်သည်ဟု မသိ၊ ကျင်ကြီးကလည်း ငါသည် ကျင်ကြီးအိမ်၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤကျင်ကြီးနှင့် ကျင်ကြီးအိမ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျင်ကြီး မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြား အဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ ပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

ဦးနှောက်ကို ရှုပုံ

၃၃၀။ ဦးနှောက်သည် ဦးခေါင်းခွံအတွင်း၌ တည်၏။ ထိုဦးနှောက်နှင့် ဦးခေါင်းခွံအတွင်းအရပ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဟောင်းမြင်းသောဗူးအုံ၌ မုန့်ညက်စိုင်ကို ထည့်ထားလျှင် ဗူးအုံသည် ငါ၌ မုန့်ညက်စိုင်တည်သည်ဟု မသိ၊ မုန့်ညက်စိုင်ကလည်း ငါသည် ဗူးအုံ၌တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဦးခေါင်းခွံ၏ အတွင်းအရပ်သည် ငါ၌ ဦးနှောက်တည်သည်ဟု မသိ၊ ဦးနှောက်ကလည်း ငါသည် ဦးခေါင်းခွံအတွင်း၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤဦးနှောက်နှင့် ဦးခေါင်းခွံဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံး

http://www.dhammadownload.com

သွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဦးနှောက်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြား အဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတ တရားပေတည်း (ဝါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းသောပထဝီဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

သည်းခြေကို ရှုပုံ

၃၃၁။ သည်းခြေနှစ်မျိုးတို့တွင် အဗဒ္ဓသည်းခြေသည် ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် စပ်၏ တကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့၍ တည်၏၊ ဗဒ္ဓသည်းခြေသည် သည်းခြေအိမ်၌ တည်၏။ ထိုသည်းခြေနှစ်မျိုးနှင့် တည်ရာတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဆီသည် မုံ့ကို ပြန့်နှံ့၍ တည်လတ်သော် မုံ့သည် ဆီက ငါ့ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း ငါသည် မုံ့ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်ဟုမသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ကိုယ်သည် အဗဒ္ဓသည်းခြေက ငါ့ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေကလည်း ငါသည် ကိုယ်ကို ပြန့်နှံ့လျက် တည်သည်ဟု မသိ။ (ဗဒ္ဓသည်းခြေ၏ ဥပမာကား) သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်သည် မိုးရေဖြင့် ပြည့်နေလျှင် သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်သည် ငါ၌ မိုးရေတည်သည်ဟု မသိ၊ မိုးရေကလည်း ငါသည် သပ္ပတ်ခါးသီးအိမ်၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သည်းခြေအိမ်သည် ငါ၌ ဗဒ္ဓသည်းခြေ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဗဒ္ဓသည်းခြေကလည်း ငါသည် သည်းခြေအိမ်၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤသည်းခြေနှစ်မျိုးနှင့် တည်ရာဟူသော ရုပ်တို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။[၃၅၅]သို့ဖြစ်၍ သည်းခြေမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတ တရားပေတည်း (ဝါ အာရုံကိုမသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ အရည်သဘောဖြစ်၍ ဖွဲ့စည်းသော အခြင်းအရာ ရှိသော အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

၁၁-သမာဓိနိဒ္ဒေသ၊ ၂-စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ရှုပုံ ၆၀၃

သလိပ်ကို ရှုပုံ

၃၃၂။ သလိပ်သည် တကွန်းစား-တစလယ်ပြည့်ပမာကရှိ၏ အစာအိမ် အရေလွှာ၌ တည်၏။ ထိုသလိပ်နှင့် အစာအိမ်အရေလွှာတို့တွင် ဥပမာ အားဖြင့် တံစီးအိုင်မှာ အထက်၌ အမြုပ်လွှာဖြစ်လျက် တည်နေလတ်သော် တံစီးအိုင်သည် ငါ၌ အမြုပ်လွှာ တည်သည်ဟု မသိ၊ အမြုပ်လွှာကလည်း ငါသည် တံစီးအိုင်၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အစာသစ်အိမ် အရေလွှာသည် ငါ၌ သလိပ်တည်သည်ဟု မသိ၊ သလိပ်ကလည်း ငါသည် အစာသစ်အိမ် အရေလွှာ၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤသလိပ်နှင့် အစာသစ်အိမ် အရေလွှာတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ သလိပ်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြား အဖို့တခုပေတည်း။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

ပြည်ကို ရှုပုံ

၃၃၃။ ပြည်မှာ အမြဲတမ်းတည်ရာမရှိ၊ သစ်ငုတ် ဆူး လက်နက် မီးလှို့ စသည်တို့ဖြင့် ထိခိုက်ခံရသော အကြင် အကြင် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်၌ သွေးသည် စုဝေးတည်နေလျက် ရင့်ကျက်၏။ အိုင်းအမာ အဖုအလုံးစသည် တို့သည်မူလည်း(အကြင် အကြင် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်၌)ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏၊ ထိုထို ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်၌(ပြည်သည်)တည်၏။ ထိုပြည်နှင့် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ပုဆိန်ဖြင့်ခုတ်ခြင်း စသည်၏ အစွမ်းဖြင့် သစ်ပင်၌ အစေးယိုထွက်နေလတ်သော် သစ်ပင်၏အခုတ်ခံရရာ စသော အစိတ်အပိုင်းတို့သည် ငါတို့၌ အစေးတည်သည်ဟု မသိ၊ အစေး ကလည်း ငါသည် သစ်ပင်၏အခုတ်ခံရရာစသော အစိတ်အပိုင်းတို့၌ တည် သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် သစ်ငုတ် ဆူးစသည်တို့ဖြင့် ထိခိုက်မိရာ ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့သည် ငါတို့၌ ပြည် တည်သည်ဟု မသိကုန်၊

http://www.dhammadownload.com

ပြည်ကလည်း ငါသည် ထိုကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်တို့၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤပြည်နှင့် ထိခိုက်မိရာ ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအရပ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

သွေးကို ရှုပုံ

၃၃၄။ သွေးတို့တွင် ရွှေရှားသွားနေသော သံသရဏသွေးသည် အဗဒ္ဓသည်းခြေကဲ့သို့တကိုယ်လုံးကို ပြန့်နှံ့၍တည်၏။စုဝေးတည်နေသော သန္ဓိစိတသွေးသည် အသည်းတည်ရာအရပ်၏ အောက်အဖို့ကို ပြည့်စေလျက် တကွန်းစားပြည့်မျှရှိ၏ အညို့ နှလုံး အသည်း အဆုတ်တို့ကို စိုစွတ်စေလျက်တည်၏။ ထိုသွေးနှစ်မျိုးတို့တွင် သံသရဏသွေး၌ အဆုံးအဖြတ်သည် အဗဒ္ဓသည်းခြေအဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာတည်း။ သန္ဓိစိတသွေးကိုမူ ဥပမာအားဖြင့် (ဤသို့သိအပ်၏) ဆွေးမြည့်သော အိုးကင်းကို မိုးရေစွတ်ထားလျှင် အိုးကင်း၌ရှိသောရေသည် အိုးကင်းအောက်၌ အုတ်ခဲပိုင်းစသည်တို့ကို စိုစွတ်စေရာဝယ် အုတ်ခဲပိုင်းစသည်တို့သည် ငါတို့ကို အိုးကင်း၌ ရေကစိုစွတ်စေသည်ဟု မသိကုန်၊ အိုးကင်း၌ ရေကလည်း [၃၅၆] ငါသည် အုတ်ခဲပိုင်းစသည်တို့ကို စိုစွတ်စေသည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် အသည်း၏ အောက်အဖို့အရပ်သည်ရင်း, အညို့စသည်တို့သည်ရင်း ငါ၌ သွေးတည်သည်ဟူ၍ရင်း၊ ငါတို့ကို စိုစွတ်စေလျက် သွေးတည်သည်ဟူ၍ရင်း မသိကုန်၊ သွေးကလည်း ငါသည် အသည်း၏အောက်အဖို့ကို ပြည့်စေလျက် အညို့စသည်တို့ကို စိုစွတ်စေလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤသွေးနှင့် တည်ရာအရပ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ သွေးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း။ပ။အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

ချေးကို ရှုပုံ

၃၃၅။ ချေးသည် မီးဖြင့်ပူလောင်ခြင်း အစရှိသော ကာလတို့၌ ဆံတွင်း မွေးတွင်းအပေါက်တို့ကို ပြည့်စေလျက် တည်လည်းတည်၏ ယိုထွက်လည်း ယိုထွက်၏။ ထိုချေးနှင့် ဆံတွင်း မွေးတွင်းအပေါက်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ကြာစွယ် ကြာရင်း ကုမုဒ္ဒရာကြာရိုးစည်းတို့ကို ရေထဲမှ နှုတ်ဆယ်ပြီးကာမျှ ဖြစ်လျှင် ကြာစွယ်စည်းစသည်၏ အပေါက်တို့သည် ငါတို့မှ ရေယိုထွက်သည်ဟု မသိကုန်၊ ၎င်းတို့မှ ယိုထွက်သည့်ရေကလည်း ငါသည် ကြာစွယ်စည်းစသည်၏ အပေါက်တို့မှ ယိုထွက်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဆံတွင်း မွေးတွင်းပေါက်တို့သည် ငါတို့မှ ချေးယိုထွက်သည်ဟု မသိကုန်၊ ချေးကလည်း ငါသည် ဆံတွင်းမွေးတွင်းပေါက်တို့မှ ယိုထွက်သည်ဟု မသိ၊ ဤချေးနှင့် ဆံတွင်း မွေးတွင်းပေါက်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ချေးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အဆီခဲကို ရှုပုံ

၃၃၆။ အဆီခဲသည် ဝသောသူမှာ တကိုယ်လုံးကို ပြုန်းနှံ၍ ပိန်သော သူမှာ ခြေသလုံး အသားပုံ စသည်တို့ကိုမှီ၍ တည်သော ပြစ်ခဲသော အဆီတည်း။ ထိုအဆီခဲနှင့် တည်ရာအရပ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် အသားစုကို နန္ဒင်းဆိုးပုဆိုးကြမ်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားလျှင် အသားစုသည် ငါ့ကိုမှီ၍ နန္ဒင်းဆိုး ပုဆိုးကြမ်း တည်သည်ဟု မသိ၊ နန္ဒင်းဆိုး ပုဆိုးကြမ်းကလည်း ငါသည် အသားစုကိုမှီ၍ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် တကိုယ်လုံး၌သော်၎င်း၊ ခြေသလုံး စသည်တို့၌သော်၎င်း (ရှိသော) အသားသည် ငါ့ကိုမှီ၍ အဆီခဲတည်သည်ဟု မသိ၊ အဆီခဲကလည်း ငါသည် တကိုယ်လုံး

http://www.dhammadownload.com

ဌ္ဌသော်ဎင်း၊ ခြေသလုံး စသည်တို့ဌ္ဌသော်ဎင်း (ရှိသော) အသားကိုမှီ၍ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤအဆီခဲနှင့် မှီရာအသားဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အဆီခဲ မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါခေတ် ပေတည်း-ဟူ၍(နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

မျက်ရည်ကို ရှုပုံ

[၃၅၇] ၃၃၇။ မျက်ရည်သည် ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ မျက်တွင်းတို့ကို ပြည့်စေလျက်မူလည်း တည်၏၊ ယိုစီးလျက်မူလည်း ထွက်၏။ ထိုမျက်ရည်နှင့် မျက်တွင်းတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် နုသော ထန်းသီးစေ့တွင်းငယ်တို့သည် ရေဖြင့် ပြည့်နေကြလျှင် နုသော ထန်းစေ့တွင်းငယ်တို့သည် ငါတို့၌ ရေ တည်သည်ဟု မသိကုန်၊ ၎င်းတို့၌ တည်သည့်ရေကလည်း ငါသည် နုသော ထန်းစေ့တွင်းငယ်တို့၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် မျက်တွင်း တို့သည် ငါတို့၌ မျက်ရည်တည်သည်ဟု မသိကုန်၊ မျက်ရည်ကလည်း ငါသည် မျက်တွင်းတို့၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤမျက်ရည်နှင့် မျက်တွင်း ဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ မျက်ရည်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့ တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါခေတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

ဆီကြည်ကို ရှုပုံ

၃၃၈။ ဆီကြည်သည် မီးဖြင့် ပူသောကာလစသည်၌ လက်ဖဝါးပြင် လက်ဖမိုး ခြေဖဝါးပြင် ခြေဖမိုး နှာခေါင်းဖု နဖူး ပခုံးစွန်းတို့၌ တည်သော ကြည်သော အဆီပေတည်း။ ထိုဆီကြည်နှင့် တည်ရာအရပ်တို့တွင် ဥပမာ အားဖြင့် ထမင်းချိုးကို ဆီဆမ်းထားလျှင် ထမင်းချိုးသည် ငါ့ကို ဆီက လွှမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း ငါသည် ထမင်းချိုးကိုလွှမ်းလျက်

http://www.dhammadownload.com

တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် လက်ဖဝါးပြင်စသော အရပ်သည် ငါ့ကို ဆီကြည်က လှမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဆီကြည်ကလည်း ငါသည် လက်ဖဝါးပြင်စသော အရပ်ကို လှမ်းလျက် တည်သည်ဟုမသိ၊ဤဆီကြည်နှင့် တည်ရာအရပ်ဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ဆီကြည်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်း အပ်၏)။

တံထွေးကို ရှုပုံ

၃၃၉။ တံထွေးသည် ထိုသို့ သဘောရှိသော တံထွေးဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရှိလျှင် နှစ်ဖက်သော ပါးစောင်တို့မှ သက်ဆင်း၍ လျှာအပြင်-လျှာပေါ်၌ တည်၏။ ထိုတံထွေးနှင့် လျှာအပြင်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် မြစ်ကမ်း၌ လက်ယက်တွင်းငယ်သည် မပြတ်ရေထွက်နေလျှင် လက်ယက်တွင်းငယ်အပြင်သည် [1] ငါ၌ ရေတည်သည်ဟု မသိ၊ ရေကလည်း ငါသည် လက်ယက်တွင်းငယ်အပြင်၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် လျှာအပြင်-လျှာပေါ်အရပ်သည် နှစ်ဖက်သော ပါးစောင်တို့မှ ဆင်းသက်၍ တံထွေးသည် ငါ၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ တံထွေးကလည်း ငါသည် နှစ်ဖက်သော ပါးစောင်တို့မှ ဆင်းသက်၍ လျှာပေါ်၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤတံထွေးနှင့် လျှာဟူသော ရူပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ တံထွေးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်း အပ်၏)။

မှတ်ချက်

၁–ကူပတလံ-ပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ဤ၌ အပြင်-ဟူသည်မှာ တွင်းငယ်၏ အတွင်းပတ်ဝန်းကျင်အရပ်ကို ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

နှပ်ကို ရှုပုံ

[၃၅၈] ၃၄၀။ နှပ်သည် ဖြစ်ပေါ်သောအခါ၌ နှာခေါင်းဖုတို့ကို ပြည့်စေလျက်မူလည်း တည်၏ ယိုမူလည်း ယိုထွက်၏။ ထိုနှပ်နှင့် နှာခေါင်းဖုတို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ယောက်သ္ဌား၌ (ဝါ-ကနုကမာ၌) နို့ဓမ်းပုပ်ဖြင့် ပြည့်နေလျှင် ယောက်သ္ဌားသည် ငါ၌ နို့ဓမ်းပုပ်တည်သည်ဟု မသိ၊ နို့ဓမ်းပုပ်ကလည်း ငါသည် ယောက်သ္ဌား၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် နှာခေါင်းဖုတို့သည် ငါတို့၌ နှပ်တည်သည်ဟု မသိကုန်၊ နှပ်ကလည်း ငါသည် နှာခေါင်းဖုတို့၌ တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤနှပ်နှင့် နှာခေါင်းဖုတို့ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ နှပ်မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

အစေးကို ရှုပုံ

၃၄၁။ အစေးသည် အရိုးဆက်တို့၏ နယ်ဆီကိစ္စကို ပြီးစေလျက် တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အရိုးဆက်တို့၌ တည်၏။ ထိုအစေးနှင့် အရိုးဆက်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ဝင်ရိုးကို ဆီဖြင့် လူးလိမ်းပေးလျှင် ဝင်ရိုးသည် ငါ့ကို ဆီက လူးလိမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဆီကလည်း ငါသည် ဝင်ရိုးကို လူးလိမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အရိုးဆက်တို့သည် ငါတို့ကို အစေးက လူးလိမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိကုန်၊ အစေးကလည်း ငါသည် တရာ့ရှစ်ဆယ်သော အရိုးဆက်တို့ကို လူးလိမ်းလျက် တည်သည်ဟု မသိ၊ ဤ အစေးနှင့် အရိုးဆက်တို့ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ အစေးမည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း ။ပ။ အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

http://www.dhammadownload.com

ကျင်ယက်ကို ရှုပုံ

၃၄၂။ ကျင်ယက်သည် ဆီးအိမ်စည်ဖောင်း၏ အတွင်း၌ တည်၏။ ထို ကျင်ယက်နှင့် ဆီးအိမ်တို့တွင် ဥပမာအားဖြင့် ရေဝင်ပေါက်မရှိသည့် ယဝန ဃဋ္ဌခေါ် ရေစစ်အိုးကို တံစီးအိုင်၌ ပစ်ချထားလျှင် ယဝနရေစစ်အိုးသည် ငါ၌ တံစီးရည် တည်သည်ဟု မသိ၊ တံစည်းရည်ကလည်း ငါသည် ယဝန ရေစစ်အိုး၌ တည်သည်ဟု မသိသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဆီးအိမ်သည် ငါ၌ ကျင်ယက်တည်သည်ဟု မသိ၊ ကျင်ယက်ကလည်း ငါသည် ဆီးအိမ်၌ တည် သည်ဟု မသိ၊ ဤကျင်ယက်နှင့် ဆီးအိမ်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည် အချင်းချင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်း ကင်းကုန်၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျင်ယက် မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခု ပေတည်း။ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း (ဝါ-အာရုံကို မသိတတ်သောတရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ အရည်သဘောဖြစ်၍ ဖွဲ့စည်းသောအခြင်း အရာရှိသော အာပေါဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။

တေဇောဓာတ်လေးပါးကို ရှုပုံ

၃၄၃။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဆံပင်စသည်တို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် အကြင်(အပူဇွေ)ဖြင့် (ကိုယ်သည်) ပူလောင်၏၊ ဤအပူ ဇွေသည် ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း(ဝါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ကျက်စေသော အခြင်းအရာရှိသော တေဇောဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။ အကြင်(အပူဇွေ)ဖြင့် (ကိုယ်သည်) အိုမင်းရင့်ယော်၏၊ (ဤအပူဇွေသည် ဤကိုယ်ထဲ၌..... တေဇောဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏)။ [၃၅၉] အကြင်(အပူ ဇွေ)ဖြင့် (ကိုယ်ကို) ပြင်းစွာပူလောင်၏၊ (ဤအပူဇွေသည် ဤကိုယ်ထဲ၌

http://www.dhammadownload.com

.....တေဇောဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ နှလုံးသွင်းအပ်၏)။ စား-သောက်-ခဲလျက်ထားသော အစာသည်၏ အကြင်(အပူဌေ)ဖြင့် ကောင်းစွာ ပြောင်းလဲခြင်း-ကျေကျေက်ခြင်းသို့ ရောက်၏၊ ဤအပူဌေ သည် ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း(ဝါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ကျက်စေသော အခြင်းအရာရှိသော တေဇောဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ (နှလုံးသွင်းအပ်၏) ဤသို့ တေဇောဓာတ်အဖို့တို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။

ဝါယောဓာတ်ခြောက်ပါးကို ရှုပုံ

၃၄၄။ ထို့နောင် ဆန်တက်လေတို့ကို ဆန်တက်လေအဖြစ်ဖြင့်[1] သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် စုန်ဆင်းလေတို့ကို စုန်ဆင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊ ဝမ်းတွင်းလေတို့ကို ဝမ်းတွင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊ အူတွင်းလေတို့ကို အူတွင်းလေအဖြစ်ဖြင့်၊ အင်္ဂါကြီးငယ်လျှောက် လေတို့ကို အင်္ဂါကြီးငယ်လျှောက် လေအဖြစ်ဖြင့်၊ ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့ကို ဝင်သက်ထွက်သက်လေအဖြစ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဆန်တက်သော လေတို့မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း(ဝါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသော အခြင်းအရာရှိသော ဝါယောဓာတ် ပေတည်း-ဟူ၍ရင်း၊ စုန်ဆင်းသော လေတို့မည်သည်မှာ.....၊ ဝမ်းတွင်းလေတို့မည်သည်မှာ.....၊ အူတွင်းလေတို့မည်သည်မှာ.....၊ အင်္ဂါကြီးငယ်

မှတ်ချက်

၁–ဥဒ္ဓဂ်မဝသေန- ပုဒ်ကို ဆန်တက်လေ၏ အစွမ်းအားဖြင့်-ဟု ပြန်သင့်သော်လည်း သာ၍ပေါ်လွင်စေရန် အထက်ပါအတိုင်း ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

လျှောက်လေတို့မည်သည်မှာ.....၊ ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့ မည်သည်မှာ ဤကိုယ်ထဲ၌ သီးခြားအဖို့တခုပေတည်း၊ စိတ်စေတနာမရှိ၊ အဗျာကတတရားပေတည်း(၀ါ-အာရုံကို မသိတတ်သော တရားပေတည်း)၊ အတ္တမှ ဆိတ်၏။ သတ္တဝါမဟုတ်၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းသော အခြင်းအရာရှိသော ဝါယောဓာတ်ပေတည်း-ဟူ၍ဝင်း ဤသို့ ဝါယောဓာတ်အဖို့တို့၌ နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေအပ်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နှလုံးသွင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသော ထိုယောဂီရဟန်းအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ထိုယောဂီရဟန်းအား ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ (၂)

(၃) သလက္ခဏသခေါ်ပဖြင့် ရှုပုံ

၃၄၅။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း(သသမ္ဘာရဝိဘတ္တိဖြင့်)ပွါးစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီးမပြည့်စုံသေးပဲ ရှိနေလျှင် ထိုယောဂီရဟန်းသည် သလက္ခဏသခေါ်ပအားဖြင့် ပွါးစေအပ်၏။ အဘယ်သို့နည်း? ဟူမူ—(ဆံပင် အစရှိသော) နှစ်ဆယ်သောအဖို့တို့၌ ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် (ရှုဆင်ခြင်) အပ်၏၊ ထိုနှစ်ဆယ်သော အဖို့တို့၌ပင်လျှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု၊ ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာကို တေဇောဓာတ်ဟု၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု(ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။

မှတ်ချက်

၁–အာဝဇ္ဇတော မနသိကရောတော-ဟူသော ၂-ပုဒ်၏အနက် ဖြစ်သည်။ ပါဠိ အစဉ်သို့မလိုက်ပဲ "နှလုံးသွင်းဆင်နေခြင်သော"ဟု ဆိုလျှင် မြန်မာစကားသာ၍ ချောမ်။

http://www.dhammadownload.com

(သည်းခြေစသော)တဆဲ့နှစ်ပါးသော အဖို့တို့၌ ဖွဲ့စည်းခြင်း သဘော လက္ခဏာကို အာပေါခတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် (ရှုဆင်ခြင်)အပ်၏၊ ထို တဆဲ့နှစ်ပါးသော အဖို့တို့၌ပင်လျှင် ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာကို တေဇောခတ်ဟု၊ ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောခတ်ဟု၊ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ပထဝီခတ်ဟု(ပိုင်းခြား ဆုံးဖြတ်ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။

(အဖျားရှိန် အပူငွေ့စသော) လေးပါးသောအဖို့တို့၌ ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာကို တေဇောခတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် (ရှုဆင်ခြင်) အပ်၏၊ ထိုလေးပါးသော အပူငွေ့နှင့် အသီးအခြား မခွဲနိုင်ကောင်းသော ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောခတ်ဟု၊ ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာကို ပထဝီခတ်ဟု၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း သဘော လက္ခဏာကို အာပေါခတ်ဟု (ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။

[၃၆၀] (ဆန်တက်လေစသော)ခြောက်ပါးသောအဖို့တို့၌ ထောက်ကန် တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောခတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် (ရှုဆင်ခြင်)အပ်၏၊ ထိုခြောက်ပါးသော အဖို့တို့၌ပင်လျှင် ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ပထဝီခတ်ဟု၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို အာပေါခတ်ဟု၊ ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာကို တေဇောခတ်ဟု (ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။ ဤသို့ ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှုဆင်ခြင်နေသော ထိုယောဂီရဟန်းအား ခတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ် ကုန်၏၊ ထိုခတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ထို ယောဂီရဟန်းအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ (၃)

http://www.dhammadownload.com

(၄) သလက္ခဏာဝိဘတ္တိဖြင့်ရှုပုံ

၃၄၆။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း(သလက္ခဏာသခေါ်ပဖြင့်)ပွါးစေသော်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် မပြီးစီး မပြည့်စုံသေးပဲရှိနေလျှင် ထိုယောဂီရဟန်းသည် သလက္ခဏာဝိဘတ္တိအားဖြင့် ပွါးစေအပ်၏။ အဘယ်သို့နည်း?ဟူမူ—ရှေးဦး ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဆံပင်စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်းပြီးလျှင် ဆံပင်ဦး ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ပထဝီဓာတ်ဟု ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် (ရှုဆင်ခြင်) အပ်၏၊ ထိုဆံပင်ဦးပင်လျှင် ဖွဲ့စည်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို အာပေါဓာတ်ဟု၊ ကျက်စေခြင်း သဘောလက္ခဏာကို တေဇောဓာတ်ဟု၊ ထောက်ကန် တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာကို ဝါယောဓာတ်ဟု (ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏)။ ဤအတူပင် အမွေး အစရှိသော ကောဋ္ဌာသ(အဖို့)အားလုံးတို့တွင်လည်း တပါး တပါးသော ကောဋ္ဌာသ (အဖို့)ဌ လေးပါး လေးပါးကုန်သော ဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်(ရှုဆင် ခြင်)အပ်ကုန်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်လျက် ရှုဆင်ခြင် နေသော ထိုယောဂီ ရဟန်းအား ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏၊ ထို ဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ထိုယောဂီရဟန်းအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ (၄)

တနည်းရှုပုံကား—(၁) ဝစနတ္ထ(သဒ္ဒါနက်)အားဖြင့်၊ (၂) ကလာပ (အပေါင်းအစုကလာပ်)အားဖြင့်၊ (၃) စုဏ္ဏ(အမှုန့်)အားဖြင့်၊ (၄) လက္ခ ဏာဒိ(လက္ခဏာ စသည်)အားဖြင့်၊ (၅) သမုဋ္ဌာန(ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်) အားဖြင့်၊ (၆) နာနတ္တေကတ္တ(ကဲပြားခြင်း-တူခြင်း)အားဖြင့်၊ (၇) ဝိနိ- ဗ္ဘောဂါဝိနိဗ္ဘောဂ (အသီး အသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း - မခွဲခြားအပ်ခြင်း) အားဖြင့်၊ (၈) သဘာဝဝိသဘာဝ (သဘောတူခြင်း-မတူခြင်း)အားဖြင့်၊ (၉) အဗ္ဗတ္တိကဗာဟိရဝိသေသ(အတွင်းအပြင် ဓာတ်တို့၏အထူး)အားဖြင့်၊ (၁၀) သင်္ဟ(သိမ်းယူခြင်း)အားဖြင့်၊ (၁၁) ပစ္စယ(ကျေးဇူးပြုခြင်း-

http://www.dhammadownload.com

ထောက်ပံ့ခြင်း)အားဖြင့်၊ (၁၂) အသမန္နာဟာရ(ဆင်ခြင်မှု-သိမှု ကင်းခြင်း)အားဖြင့်၊ (၁၃) ပစ္စယဝိဘာဝ(ကျေးဇူးပြုသော တရားအထူး, သတ္တိအထူးကို ဝေဘန်ခြင်း)အားဖြင့်-ဟူသော ဤ(၁၃-ပါးသော)အခြင်းအရာတို့ဖြင့်လည်း ဓာတ်တို့ကို နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။

(၁) ဝစနတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၄၇။ ထို ၁၃-ပါးသော အခြင်းအရာတို့တွင် ဝစနတ္ထအားဖြင့် နှလုံးသွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကျယ်ပြန့် ကြီးမားခြင်းကြောင့် ပထဝီမည်၏။ ထိုထိုအရပ်သို့ ယိုစီးလျက် ရောက်တတ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ခြောက်စေအပ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ စိုပ္ပလျက် ပ္ပါးစေတတ်ခြင်းကြောင့်ရင်း အာပေါမည်၏။ ထက်မြက်လျက် ပူစေတတ်ခြင်းကြောင့် တေဇောမည်၏။ လှုပ်စေတတ်ခြင်း-ရွှေ့စေတတ်ခြင်းကြောင့် ဝါယောမည်၏။ သာမညအားဖြင့်မူကား မိမိ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်တတ်ခြင်းကြောင့်ရင်း [1]၊ ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမျှ (ဝါ) စီရင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်ရင်း (ဝါ) ဆင်းရဲကိုသိုမှီးထားရာ ဖြစ်သောကြောင့်ရင်း [2] ဓာတု-ဓာတ်မည်ကုန်၏-ဟူ၍ ဤသို့ အသီး အသီး ထူးသော အနက်, မထူးသော ဓာတုအနက်တို့အလို သဒ္ဒါနက်အားဖြင့် (ဓာတ်တို့ကို) နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်၏။ (၁)

မှတ်ချက်

[1] – ဒုက္ခာဓာနတော-ပုဒ်ကို ဋီကာနှင့်အညီ ကတ္တားအနက်ပြန်သည်။ 'ဒုက္ခဒဟန-တော-မှ ရှေ့လာသည်မူလည်း ဖြစ်ရာ၏။

[2] – ဒုက္ခာဓာနတော-ပုဒ်၏ဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ ပြန်ချက်ဖြစ်သည်။ ယင်းအနက်တို့ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒု-နှာ ၁၁၅-၆ တို့၌အပြည့်အစုံပင် တွေ့ရလတံ့။

http://www.dhammadownload.com

(၂) ကလာပအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၄၈။ ကလာပအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ဆံပင် အမွေး အစရှိသော နှစ်ဆယ်သော အဖို့အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို အကျယ်ပြခဲ့ပြီ၊ သည်းခြေ သလိပ် အစရှိသော တဆဲ့နှစ်ပါးသော အဖို့အခြင်းအရာတို့ဖြင့် အာပေါဓာတ်ကို အကျယ်ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုအကျယ်ပြခဲ့သော ၃၂-ပါးသော ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ်အဖို့တို့တွင်[1]—

[၃၆၁] အဆင်း အနံ့ အရသာ သြဇာ ဓာတ်လေးပါးဟူသော ရှစ်ပါးသော တရားတို့၏ အညီအညွတ် တပေါင်းတည်း တည်ခြင်းကြောင့် ဆံပင်ဟူသော ပညတ် ဖြစ်ပေ[2]သည်။ ထိုတရား ရှစ်ပါးတို့ကိုပင်လျှင် (ဉာဏ်ဖြင့်) အသီး အသီး ခွဲခြမ်းခြင်းကြောင့် ဆံပင်ဟူသော ပညတ် မရှိတော့ပေ[3]။

မှတ်ချက်

၁–ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် အဖို့တို့တွင်.... ဆံပင်တို့ သည်လည်း.... အမွေး စသည်တို့သည်လည်း-ဟု စပ်ပါ။

၂–မူရင်းဂါထာကို ထုတ်ပြဦးအံ့။ (အလိုရှိက ကျက်မှတ်ရန် ဖြစ်သည်)

ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော သြဇာ၊ စတသော စာပိ ဓာတုယော။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ ဟောတိ ကေသာတိ သမ္မုတိ။
တေသံယေဝ ဝိနိဗ္ဘောဂါ၊ နတ္ထိ ကေသာတိ သမ္မုတိ။

ဝဏ္ဏော- အဆင်းဌင်း၊ ဂန္ဓော- အနံ့ဌင်း၊ ရသော- အရသာဌင်း၊ သြဇာ- အဆီအစေးသြဇာရှုပ်ဌင်း၊ စတသော စာပိ ဓာတုယော - လေးပါးကုန်သော မဟာဘူတ်ဓာတ်တို့ဌင်း၊ (ဣတိ - ဤသို့၊) အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ-ရှစ်ပါးသော တရားတို့၏ အညီအညွတ်တပေါင်းတည်း တည်ခြင်းကြောင့်၊ကေသာတိ သမ္မုတိ-ဆံပင်တို့ ဟူသော ပညတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ တေသံယေဝ၊ ထို တရား ရှစ်ပါးတို့ကိုပင်လျှင်၊ ဝိနိဗ္ဘောဂါ- ဉာဏ်ဖြင့် အသီးအသီး ခွဲခြမ်းခြင်းကြောင့်၊ ကေသာတိ သမ္မုတိ-ဆံပင်တို့ ဟူသော ပညတ်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိတော့ပေ။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့် ဆံပင်တို့သည်လည်း ရှစ်ပါးသောတရားတို့၏ အပေါင်းအစု မျှသာတည်း၊ အမွေးစသည်တို့သည်လည်း ထို့အတူ ရှစ်ပါးသောတရားတို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာတည်းဟု (နှလုံးသွင်းအပ်၏)။ ဆက်၍ရှင်းပြဦးအံ့- ဤဆံပင်အစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် (ကမ္မသမုဋ္ဌာန်)ကောဋ္ဌာသသည် ဇီဝိတိန္ဒြေ ဘာဝရုပ်တို့နှင့်တကွ ရုပ်ဆယ်ခု အပေါင်းကလာပ်သည်လည်း ဖြစ်သေး၏။ သို့သော်လည်း (ပထဝီသတ္တိ အာပေါသတ္တိတို့၏) မျှားပြားလွန်ကဲသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ်ဟူ၍ ရေတွက်အပ်-ခေါ်အပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏၂။ ဤဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း အပေါင်းအစု ကလာပ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်(ကုန်)၏။ (၂)

မှတ်ချက်

၁–ကံကြောင့်ဖြစ်သည့် (ကမ္မသမုဋ္ဌာန်) ကောဋ္ဌာသဟူသည်မှာ ဆံပင်တို့တွင် အရေထဲ၌ ဝင်နေသော ဆံပင်၏ အမြစ်အရင်း ပိုင်းပေတည်း၊ ဤအတူပင် အမွေးစသည်တို့၌လည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သိအပ်၏။ဤကောဋ္ဌာသ တို့၌ ပါစကတေဇော ကောဋ္ဌာသ ဟူသော ကိုးခုသော တရားအပေါင်း (ဇီဝိတနဝက) ကလာပ်လည်း ဖြစ်သေး၏။ (ဋ္ဌီကာ)

၂–ဤစကားဖြင့် ရုပ်ရှစ်ခုအပေါင်း ကိုးခုအပေါင်း ဆယ်ခုအပေါင်း ဖြစ်ပါ လျက် ပထဝီဓာတ် အာပေါဓာတ် ဟု အဘယ့်ကြောင့် ခေါ်ပါသနည်း ဟူသော အမေးကို ဖြေ၏။

ဤအရာတွင် ဋ္ဌီကာ၌ ပြထားသော ကလာပ်အပေါင်း ရုပ်အပေါင်း ရေတွက် ပုံကို ထုတ်ပြဦးအံ့။

ဤ ၄၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် အစာသစ် အစာဟောင်း ပြည် ကျင်ယယ် ဤ လေးပါးသည် ဥတုကြောင့်သာ ဖြစ်သော ဥတုသမုဋ္ဌာန်ပေတည်း၊ ပါစကတေဇောသည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်သော ကမ္မသမုဋ္ဌာန် ပေတည်း၊ ဝင်သက် ထွက်သက်လေသည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ပေတည်း၊ ဤသို့အားဖြင့်အကြောင်းတခုတည်းကြောင့်ဖြစ်သည့် ကေသမုဋ္ဌာန်ကောဋ္ဌာသ

http://www.dhammadownload.com

(၃) စုဏ္ဏ-အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၄၉။ အမှုန့်အားဖြင့်နှလုံးသွင်းပုံကား—ဤကိုယ်ထဲ၌ အလယ်အလတ် ပမာဏအားဖြင့် ကြုံဆ၍ယူလျှင် ပရမာအဏုမြူအပြားအားဖြင့် အမှုန့် အမှုန့်ဖြစ်သော သိမ်မွေ့သည့် မြူအဖြစ်သို့ရောက်သော ပထဝီဓာတ်သည် တစိတ်ပမာဏရှိသည် ဖြစ်ရာ၏။ ဤပထဝီဓာတ်သည် ၎င်း၏ ထက်ဝက် ပမာဏရှိသော အာပေါဓာတ်က ဖွဲ့စည်းပေါင်းစုအပ်သည် ဖြစ်၍ တေဇော ဓာတ်က လျှော်စွာစောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဝါယောဓာတ်က ထောက် ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ဖရိုဖရဲမကြဲပဲ မပျက်စီးပဲ ရှိပေသည်၊ ဖရိုဖရဲမကြဲသည် မပျက်စီးသည်ဖြစ်၍ မိန်းမသဏ္ဌာန် ယောကျ်ားသဏ္ဌာန် စသည်၏အဖြစ်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအထွေထွေသော ကြုံဆခြင်းသို့ ရောက်၏။ အင်ယ် အကြီး အရှည် အတို ခိုင်ခဲ့သည် ခက်မာသည်-စသည်၏ အဖြစ် ကိုလည်း (သရုပ်ဆောင်လျက်) ပြ၏။

မှတ်ချက်

တို့သည် ၆-ခုတို့ပေတည်း။ချေး မျက်ရည် တံထွေး နှပ်ဟူသော ကောင္ဘာသလေးခု တို့သည် ဥတုကြောင့်လည်းဖြစ် စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်သော ဒ္ဌိသမုဋ္ဌာန်တို့ ပေတည်း၊ ကြွင်းသော ကောင္ဘာသ ၃၂-ခုတို့သည် ကံ,စိတ်,ဥ,ဟာ လေးဖြာ သောအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ကြသည့် စတုသမုဋ္ဌာန်တို့ ပေတည်း။

ထို ၄၂-ကောင္ဘာသတို့တွင် ပါစကတေဇောကောင္ဘာသ၌ ဇီဝိတနဝက-ကလာပ် တခုသာ ရသည်၊ ကြွင်းသော ဧကသမုဋ္ဌာန် ကောင္ဘာသ ငါးခုတို့တွင် ဥတုသမုဋ္ဌာန် ကောင္ဘာသ ၄-ခု၌ ဥတုဇ အဋ္ဌကကလာပ် တခုစီရသည်၊ ဝင်လေ ထွက်လေကောင္ဘာသ၌ စိတ္တဇ အဋ္ဌကကလာပ် တခုသာရသည်။(ပေါင်းကလာပ် ၆-ပါး ရုပ်ပေါင်း ၄၉-ပါး ရသည်)။

ဒ္ဌိသမုဋ္ဌာန်ကောင္ဘာသ ၄-ခုတို့၌ ဥတုဇအဋ္ဌကကလာပ် ၄-ခုစီနှင့် စိတ္တဇ အဋ္ဌကကလာပ် ၄-ခုစီ ရသည်၊ (ပေါင်း ကလာပ် ၈-ပါး၊ ရုပ်ပေါင်း ၆၄-ပါး ရသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမှတပါး ဤကိုယ်ထဲ၌ အရည်အဖြစ်သို့ရောက်လျက် ဖွဲ့စည်းသော အခြင်းအရာဖြစ်သော အာပေါဓာတ်သည် ပထဝီ၌ တည်သည် တေဇောက စောင့်ရှောက်အပ်သည် ဝါယောက ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည် ဖြစ်၍ မယိုကျပဲ မစီးသွားပဲ ရှိပေသည်၊ မယိုကျ မစီးသွားသည်ဖြစ်၍ စိုပြည်ပြည့်ဖြိုးသည်၏အဖြစ်ကို ပြ၏။

မှတ်ချက်

စတုသမုဋ္ဌာန် ကောဋ္ဌာသတို့တွင် ဥတုဇ စိတ္တဇ အာဟာရဇ ကောဋ္ဌာသတို့၌ အဋ္ဌက ကလာပ် ၃-ခုစီ ရသည်၊ (ပေါင်း ကလာပ် ၉၆၊ ရူပ် ၇၆၈-ရသည်)။ ဥတုဇ စိတ္တဇ ကောဋ္ဌာသတို့၌ သဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၂-ခုတို့ကို ရသည်၊ (ဥတုဇ-သဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၁-ခု စိတ္တဇသဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၁-ခု ပေါင်း ကလာပ် ၂-ခု၊ ရူပ် ၁၈-ခု ရသည်။) ကမ္မဇတေဇော ဝါယော ကောဋ္ဌာသ ရှစ်ခုတို့၌ ဇီဝိတ-နဝက ကလာပ် ၈-ခု ရသည်၊ (ရူပ်ပေါင်း ၇၂-ရသည်)။ ၎င်းတို့မှ ကြွင်းသော ကမ္မဇကောဋ္ဌာသ ၂၄-ခုတို့၌ ကာယဒသက, ဘာဝဒသက ကလာပ် ၂-ခုစီ ရသည်၊(ကလာပ် ၄၈-ခု၊ ရူပ်ပေါင်း(၄၈၀-ရသည်)။ မျက်စိအစရှိသော အသား ကောဋ္ဌာသ ၅-ခုတို့၌ စက္ခုဒသက သောတဒသက ဃာနဒသက ဇိဝှါဒသက ဝတ္ထုဒသက ဟူသော ကလာပ် ၅-ခု ရသည်၊ (ရူပ်ပေါင်း ၅၀-ရသည်)။ ဤသို့အားဖြင့် အာယတနပြည့်စုံသော ရူပ်ကိုယ်၌ အမျိုးတူ ရူပ်ကလာပ် အကဲ့အပြားကို မသုံးသပ်-မရေတွက်ပဲ ကလာပ်တူကို ပေါင်းရှိယူလျှင် ရူပ်ကလာပ် ပေါင်း ၁၇၃-ခု, ရူပ်ပေါင်း ၁၅၀၁-ခု ဖြစ်သည်။ (ဋီကာ)

ပေါင်းပုံကား ဧကသမုဋ္ဌာန်၌ ကလာပ် ၆-၊ ရူပ် ၄၉၊ ဒွိသမုဋ္ဌာန်၌ ကလာပ် ၈၊ ရူပ် ၆၄၊ စတုသမုဋ္ဌာန်မှ တိဇကောဋ္ဌာသတို့၌ ကလာပ် ၉၆၊ ရူပ် ၇၆၈၊ သဒ္ဒနဝက ကလာပ် ၂၊ ရူပ် ၁၈၊ ကမ္မဇ တေဇော- ဝါယောကောဋ္ဌာသ ၈-ခုတို့၌ ကလာပ် ၈၊ ရူပ် ၇၂၊ ကမ္မဇ ၂၄-ကောဋ္ဌာသတို့၌ ကလာပ် ၄၈၊ ရူပ် ၄၈၀၊ မျက်စိ စသည်တို့၌ ကလာပ် ၅၊ ရူပ် ၅၀- ဤဂဏန်းတို့ကို ပေါင်းလျှင် ကလာပ် ၁၇၃၊ ရူပ် ၁၅၀၁-ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ထိုမှတပါး ဤကိုယ်ထဲ၌ စား-သောက်-ခဲ လျက်ထားသည့် အစာကို ကျက်စေတတ်သော အပူဓေ့အခြင်းအရာဖြစ်သော ပူခြင်းသဘောလက္ခဏာ ရှိသော တေဇောဓာတ်သည် ပထဝီ၌တည်သည် အာပေါက ဖွဲ့စည်းပေါင်းစု အပ်သည် ဝါယောက ထောက်ကန်လျက် တောင့်စေအပ်သည်ဖြစ်၍ ဤ ကိုယ်ကို ရင့်ကျက်စေ၏၊ ထိုကိုယ်၏ အဆင်းပြည့်စုံခြင်း အဆင်းအရောင် ကောင်းခြင်းကိုလည်း ဖြစ်စေ၏၊ ထိုတေဇောဓာတ်က ရင့်ကျက်စေသော ကြောင့် ဤကိုယ်သည် မပုပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြနိုင်ပေသည်(ဝါ-မပုပ်ပဲ တည်နိုင်ပေသည်)။

ထိုမှတပါး ဤကိုယ်ထဲ၌ အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်သော ရွှေခြင်း-ရွှေ စေခြင်း-ထောက်ကန်တောင့်တင်းခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိသော ဝါယော ဓာတ်သည် ပထဝီ၌ တည်သည် အာပေါက ဖွဲ့စည်းလျက် ပေါင်းစု အပ်သည် တေဇောက စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ဤကိုယ်ကို ထောက် ကန်လျက် တောင့်စေလျက် ကြုံခိုင်စေ၏၊ ထိုဝါယောက ကြုံခိုင်စေသော ကြောင့် ဤကိုယ်သည် မလည်းကျပဲ ဖြောင့်စွာ တည်တံ့နိုင်ပေသည်။ အခြားတပါးသော တွန်းကန်ဝါယောက တိုက်ခတ်ပေးသောကြောင့် သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လျှောင်းခြင်းဟူသော ကိုယ်အမူအရာ ဣရိယာ ပုထ်တို့၌ အလိုကို သိစေတတ်သည့် ဝိညတ်ရူပ်ကို ဖော်ပြနိုင်ပေသည်၊ လက်ခြေတို့ကို ကွေးတတ်ပေသည်၊ ဆန့်တတ်ပေသည်၊ ထိုမှဤမှ သွားစေ တတ်ပေသည်။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဓာတ်လေးပါးအပေါင်းဟူသော ဤ ယန္တရားစက်ရုပ်သည် မိန်းမယောကျ်ား စသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မသိမလိမ္မာ သော လူအပေါင်းကို လှည့်စားလျက် မျက်လှည့်ရုပ်နှင့်တူစွာ (သွားခြင်း ရပ်ခြင်း စသည်ဖြင့်) မပြတ်ဖြစ်လျက်ရှိသည်-ဟု ဤသို့ အမှုန့်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၃)

http://www.dhammadownload.com

(၄) လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

[၃၆၂] ၃၅၀။ လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ပထဝီဓာတ်သည် အဘယ်လက္ခဏာ ရှိသနည်း၊ အဘယ်ရသရှိသနည်း၊ အဘယ်ပစ္စုပဋ္ဌာန် ရှိသနည်း-ဟု ဤသို့သောနည်းဖြင့် ၄-ပါးသောဓာတ်တို့ကို ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် **ပထဝီဓာတ်** သည် (ကက္ခဋတ္တလက္ခဏာ) ခက်မာခြင်းသဘောလက္ခဏာရှိ၏[1]၊ (ပတိဋ္ဌာနရသာ) အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့၏ တည်ရာ (ဖြစ်ခြင်း)ကိစ္စ-ရသရှိ၏[2]၊ (သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ) အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ခံလင့်ခြင်းဟူသော (ဉာဏ်အား) ထင်သော အခြင်းအရာရှိ၏[3]။ **အာပေါဓာတ်** သည် (ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာ) ယိုစီးခြင်း (အရည်ဖြစ်ခြင်း) လက္ခဏာရှိ၏၊ (ပြူဟနရသာ) စိုပ္ပစေလျက် ပွါးစေခြင်းကိစ္စရသ ရှိ၏၊ (သင်္ဂဟပစ္စုပ-ဋ္ဌာနာ) အတူဖြစ်ဖက်တရားတို့ကို ဖွဲ့စည်းခြင်း-ပေါင်းစုခြင်း ဟူသော ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏[4]။ **တေဇောဓာတ်** သည် (ဥဏှတ္တလက္ခဏာ)

မှတ်ချက်

၁–ဤ၌ ခက်မာခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိ၏-ဟု ဆိုသော်လည်း ခက်မာခြင်းသဘောသည်ပင်လျှင် ပထဝီဓာတ် ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ပထဝီဓာတ်ကို ခက်မာခြင်းသဘောဟု မှတ်အပ်၏-ဟူ၍လည်း ပြန်သင့် ဆိုသင့်၏။ နောက် လက္ခဏာတို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်။

၂–ရသသည် ကိစ္စနှင့် သမ္ပတ္တိ-ဟု ၂-မျိုးရှိရာတွင် ဤ၌ ကိစ္စရသ ဟု ထင်ရှားစေရန် ဤသို့ ဖော်၍ပြန်သည်၊ နောက်၌မူ ကိစ္စရှိ၏ဟု ဤသို့လည်း ပြန်အံ့။

၃–ရှုဆင်ခြင်သောဉာဏ်အား ထင်ပေါ်လာသော အခြင်းအရာကို ပစ္စုပဋ္ဌာန် ခေါ်သည်။

၄–ဤ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကိုပင် ရှေးဦး အာဗဒ္ဓနလက္ခဏာ-ဖွဲ့စည်းခြင်း လက္ခဏာ-ဟု ပြခဲ့သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပူခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ (ပရိပါစနရသာ)ကျက်စေခြင်းကိစ္စ ရှိ၏[ဂ]၊ (မဒ္ဒဝါ-နုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ) အတူဖြစ်ဖက် တရားတို့အား နူးညံ့ခြင်းကို ပေးခြင်း (ပူလောင်လျက် နူးညံ့စေခြင်း) ဟူသော ထင်သော အခြင်းအရာ ရှိ၏။ **ဝါယောဓာတ်** သည် (ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ) ထောက်ကန်ခြင်း တွန်းကန်ခြင်း-တောင့်တင်းခြင်းလက္ခဏာရှိ၏[၂]၊ (သမုဒီရဏရသာ) လှုပ်ခြင်း-လှုပ်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏[ဃ]၊ (အဘိနီဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ) ရှေးရှုဆောင်ခြင်း-ရှေ့ဆောင်ခြင်းဟူသော ထင်သောအခြင်းအရာ ရှိ၏-ဟု ဤသို့ လက္ခဏာ စသည်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၄)

(၅) ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၁။ ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ပထဝီဓာတ် စသည်တို့ကို အကျယ်ပြသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၄၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသ

မှတ်ချက်

၁–ဤ ရသကိုပင် ရှေးဦး ပရိပါစနလက္ခဏာ-ကျက်စေခြင်း လက္ခဏာ-ဟု ပြခဲ့ပေသည်။

၂–တွန်းကန်ခြင်းသည် လှုပ်စေသော ကာလ၌ အထူးထင်ရှား၏၊ တည်ငြိမ်နေသော ကာလ၌မူ ထောက်ကန်ခြင်း-တောင့်တင်းခြင်းမျှား ထင်ရှားတတ်၏။

၃–နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒကျမ်း၌ သမီရဏရသာ-ဟု ဆို၏၊ ထို၏ အဖွင့်ရှိကာ၌ သမုဒီရဏ (သမီရဏ) ရသာတိ ကမ္မနရသာ-ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် သမုဒီရဏ, သမီရဏ, ကမ္မန-ဟူသောပုဒ်တို့၌ သဒ္ဒါနက်အားပြင့် လှုပ်ခြင်း လှုပ်စေခြင်းဟူသော အနက်တို့ကို ရ၏။ ထိုတွင် လှုပ်စေခြင်းအနက်ကိုယူ၍ မဟာဋီကာ နှာ ၄၄၈-၌ အဓိပ္ပါယတ္ထအားဖြင့် ပေလွန်-တွန်းခြင်းဟု ဖွင့်ပြထားလေသည်။ တွန်းတတ်-လှုပ်စေတတ်သော သဘောသည် မိမိကိုယ်တိုင် ကလည်း လှုပ်ခြင်းသဘော ရှိသည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ လှုပ်ခြင်း, လှုပ်စေခြင်းဟု ၂-နက်လုံး ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို ပြခဲ့ပြီ၊ ထို ၄၂-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင် အစာသစ် အစာဟောင်း ပြည့် ကျင်ငယ်ဟူသော ဤ ၄-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် ဥတုကြောင့်သာ ဖြစ်သော **ဥတုသမုဋ္ဌာန်-ဥတုဇ** ရုပ် တို့သာတည်း။ မျက်ရည် ချွေး တံထွေး နှုပ် ဟူသော ဤ ၄-ပါးသော ကောဋ္ဌာသတို့သည် ဥတုကြောင့်လည်းဖြစ် စိတ်ကြောင့်လည်းဖြစ်သော **ဥတုစိတ္တသမုဋ္ဌာန်-ဥတုဇ စိတ္တဇ**ရုပ်တို့ပေတည်း။ စားလိုက်သည့်အစာ စသည်ကို ကျေကျေက်စေတတ်သော ပါစကတေဇော သည် ကံကြောင့်သာဖြစ်သော **ကမ္မသမုဋ္ဌာန်-ကမ္မဇ** ရုပ်သာတည်း။ဝင်သက် ထွက်သက်လေတို့သည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်သော **စိတ္တသမုဋ္ဌာန်-စိတ္တဇ** ရုပ်တို့သာတည်း။ကြွင်းကျန်ကုန်သော ကောဋ္ဌာသ ၃၂-ပါးအားလုံးတို့သည် ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရဟူသော အကြောင်းလေးပါးလုံးကြောင့် ဖြစ်သော **စတုသမုဋ္ဌာန်-စတုဇ** ရုပ်တို့ပေတည်း-ဟူ၍ ဤသို့ ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန် အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၅)

(၆) နာနတ္တ-ကေတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၂။ နာနတ္တ-ကေတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား-အားလုံးသောဓာတ် ၄-ပါးတို့သည် မိမိ၏လက္ခဏာစသည်အားဖြင့် အချင်းချင်းထူးခြား ကွဲပြား ကုန်၏။ မှန်ပေ၏-ပထဝီဓာတ်၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့သည် တခြား တပါးတို့သာတည်း၊ အာပေါဓာတ် စသည်တို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန် တို့သည် တခြား တပါးတို့သာတည်း။ ဤသို့ လက္ခဏာစသည်တို့၏ အစွမ်း အားဖြင့်ဌင်း၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဌင်း အချင်းချင်း မတူပဲ ထူးခြား ကွဲပြားကုန်သော်လည်း ထိုလေးပါးသော ဓာတ်တို့သည် ရုပ်အဖြစ် မဟာဘုတ်အဖြစ် ဓာတ်အဖြစ် ဓမ္မအဖြစ် အနိစ္စအဖြစ် စသည် တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် တူကုန်၏။ ခွဲ၍ပြအံ့—ဓာတ်လေးပါး အားလုံးတို့ပင် ဖောက်ပြန်ခြင်း ရှုပွနလက္ခဏာကို မလွန်ကြသောကြောင့် ရူပ-ရုပ်မည်

http://www.dhammadownload.com

ကုန်၏။ မဟန္တပါတုဘာဝ အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့် မဟာဘုတ် မည်ကုန်၏။

မဟန္တပါတုဘာဝ အစရှိသည်တို့ကြောင့်-ဟူရာ၌ ချ၍ပြရလျှင် မဟန္တ ပါတုဘာဝ-ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ မဟာဘုတ်မည်သူ နှင့် တူသောကြောင့်ရင်း၊ မျှားပြား ကြီးကျယ်သော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သောကြောင့်ရင်း၊ အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော ကြောင့်ရင်း၊ ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်ရင်း ဤအကြောင်းတို့ ကြောင့် ထိုလေးပါးသောဓာတ်တို့ကို မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်ဟု ခေါ်ဆို အပ်ကုန်၏။

ထိုတွင် မဟန္တပါတုဘာဝ-ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဟူရာ၌ ဤဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့သည် သက်မဲ့(အနုပါဒိန္နာ)[1] သန္တာန်၌လည်း ကြီး ကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏၊ သက်ရှိ(ဥပါဒိန္နာ)[2]သန္တာန်၌လည်း ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ထိုဓာတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သက်မဲ့(အနုပါဒိန္နာ)သန္တာန်၌ ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို—

မှတ်ချက်

၁–၂—လောကီကံ၏ အကျိုးတရားကို ဥပါဒိန္နာ ခေါ်သည်၊ ထိုဥပါဒိန္နာ တရား တို့နှင့် စပ်သော ရူပ်နာမ်အစဉ် သန္တာန်ကို ဥပါဒိန္နာသန္တာန်ဟု ခေါ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် အသက်ရှင်နေသူ, ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်းအပ် သော တရားအပေါင်းကို ဥပါဒိန္နာ ခေါ်သည်၊ (အဋ္ဌသာလိနီ နှာ ၃၇၄- စာပိုဒ် ၉၆၇-ကို မှီသည်) ထို ဥပါဒိန္နာတရားတို့၏ အစဉ်ကို ဥပါဒိန္နာသန္တာန်ဟု ခေါ်သည်။ နှစ်နည်းလုံးပင် သက်ရှိသန္တာန်ကို ရသည်။ သတ္တဝါကိုယ်မှ အပြင်ပ တရားအပေါင်းသည် ဥပါဒိန္နာ မဟုတ်သောကြောင့် အနုပါဒိန္နာ မည်၏၊ ၎င်းကို သက်မဲ့ဟု ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

"ဤ မဟာပထဝီမြေကြီးကို အထုအားဖြင့် (ယူဇနာ) နှစ်သိန်း လေးသောင်း (၂၄၀၀၀၀) ဟူသော ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသည် ဟူ၍ ဆိုအပ်၏"—

ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့် ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသ၌ ဆိုခဲ့ပြီးသား ဖြစ်ပေသည်။

[၃၆၃] သက်ရှိ(ဥပါဒိန္နာ) သန္တာန်၌လည်း ငါး လိပ် နတ် ဒါနောဘီလူး စသည်တို့၏ ကိုယ်အစွမ်းအားဖြင့် ကြီးကျယ်ကြသည်သာဖြစ်၍ ထင်ရှား ဖြစ်ကြပေသည်။ မှန်ပေ၏-"ရဟန်းတို့ မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ယူဇနာတရာရှိသော အတ္တဘောရှိ သတ္တဝါတို့သည်လည်း ရှိကုန်၏" ဤသို့ အစရှိသော ထိုစကားကို ဟောတော်မူပေ၏။ (၆-၁)

(မဟာဘူတသာမည) မဟာဘူတ မည်သူနှင့် တူသောကြောင့်-ဟူရာ၌ ဥပမာအားဖြင့် မျက်လှည့်ဆရာသည် ပတ္တမြား မဟုတ်သည်သာဖြစ်သော ရေခဲကိုပတ္တမြားပြု၍ ပြသကဲ့သို့ရင်း၊ ရွှေမဟုတ်သည်သာဖြစ်သော အုတ်ခဲကို ရွှေပြု၍ ပြသကဲ့သို့ရင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်က ဘီလူး မဟုတ်ပါပဲ ၄ှက်မဟုတ်ပါပဲ ဘီလူးအဖြစ် ၄ှက်အဖြစ်ကို ပြသကဲ့သို့ရင်း ဤ အတူပင် ဤ မဟာဘုတ်တို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က အညိုမဟုတ်ကြပါပဲ ညိုသောအဆင်း ဥပါဒါရူပ်ကို ပြကုန်၏၊ အဝါ အနီ အဖြူ မဟုတ်ကြပါပဲ ဝါသောအဆင်း နီသောအဆင်း ဖြူသောအဆင်း ဥပါဒါရူပ်ကို ပြကုန်၏။ ဤသို့အားဖြင့် မဟာဘူတ မည်သော မျက်လှည့်ဆရာနှင့်တူသောကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာဘုတ် မည်ကုန်၏[1]။

မှတ်ချက်

၁–မဟာ-ကြီးကျယ်သော+အဘူတ-မဟုတ်သောမျက်လှည့်အမှု=မဟာဘူတ-အကြီးအကျယ် မဟုတ်မမှန်သည့် မျက်လှည့်အမှု။ တနည်း မဟာ-ကြီးကျယ်သော+အဘ္ဘူတ-မဖြစ်စဘူး အထူးအံ့ဖွယ် = မဟာဘူတ – အကြီးအကျယ် အံ့ဖွယ်မျက်လှည့်အမှု။ ထိုမျက်လှည့် အမှုကိုပြု ပြသူသည်လည်း

http://www.dhammadownload.com

တနည်းကား—မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်မည်သော ဘီလူးစသည်တို့သည် အကြင်လူကို ဖမ်းကုန်-ပူးကပ်ကုန်၏၊ ထိုဘီလူးတို့၏ တည်ရာကို ထိုအပူးခံရသော လူ၏ အတွင်း၌လည်း မရအပ်၊ အပြင်၌လည်း မရအပ်၊ ထိုလူကို မှီ၍ မတည်ကြသည်လည်း မဟုတ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုမဟာဘုတ်တို့ကိုလည်း အချင်းချင်း၏ အတွင်း၌ အပြင်၌ တည်ကြသည်ဖြစ်လျက် မရအပ်ကုန် (၀ါ-တည်ကြသည်ဟု မဆိုအပ်ကုန်)၊ အချင်းချင်းကို မှီ၍ မတည်ကြသည်သည်း မဟုတ်ကုန်၊ ဤသို့ မကြံဆအပ်-မကြံဆနိုင်ကောင်းသော တည်ရာရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မဟာဘူတမည်သော ဘီလူးစသည်တို့နှင့် တူသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်မည်ကုန်၏။ ထို့ပြင် ဘီလူးမဟုဆိုအပ်သော မဟာဘုတ်တို့သည် နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အဆင်းသဏ္ဌာန် အမူအရာတို့ဖြင့် မိမိတို့၏ ကြောက်ဖွယ်အဖြစ်ကို ဖုံးကွယ်၍ (ယောက်ျား)သတ္တ၀ါတို့ကို လှည့်စားကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ဤမဟာဘုတ်တို့သည်လည်း မိန်းမ၏ကိုယ် ယောက်ျား၏ကိုယ် စသည်တို့၌ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အရေအဆင်းဖြင့်၎င်း၊ မိမိ၏ နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ် အင်္ဂါကြီးငယ် သဏ္ဌာန်ဖြင့်၎င်း၊ လက်ခြေ လက်ချောင်း မျက်ခုံးတို့ကို ပစ်နှဲ့ခြင်းဟူသော နှစ်သက်ဖွယ်အမူအရာဖြင့်၎င်း မိမိ၏ ကြမ်းကြုတ်ခြင်းစသည် အပြားရှိသော မိမိ၏ပင်ကိုသဘောမှန်ကို ဖုံးကွယ်ကုန်၍ မသိ မလိမ္မာသော လူအပေါင်းကို လှည့်စားတတ်ကုန်၏၊ မိမိ၏သဘောမှန်ကို သိမြင်ခွင့် မပေးကုန်၊ ဤသို့ လှည့်စားတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဘီလူးမဟူသော မဟာဘုတ်တို့နှင့် တူသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်မည်ကုန်၏။ (၆-၂)

မှတ်ချက်

မဟာဘူတ မည်၏။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးသည် ထိုမျက်လှည့် မဟာဘူတနှင့် တူသောကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာဘုတ် မည်ပေသည်။

ဝိသုဒ္ဓိ မြန် (၃) ၄၀—ပ-မ-သ-စ

http://www.dhammadownload.com

(မဟာပရိဟာရတောဟူသည်ကား) မျှားပြားကြီးကျယ်သော အကြောင်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်သောကြောင့် (ဟု ဆိုလို၏)[1]။ ချဲ့၍ပြဦးအံ့— ဤမဟာဘုတ်တို့သည် နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆောင်ထည့်ပေးအပ်သောကြောင့် မျှားပြား ကြီးကျယ်ကုန်သော အစာအဝတ်စသည်တို့ဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်မည်ကုန်၏[2]။ တနည်းကား မျှားစွာသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဆောင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကြသောကြောင့်လည်း မဟာဘူတ-မဟာဘုတ်မည်ကုန်၏[3]။ (၆-၃)

အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသောကြောင့်-ဟူရာ၌ သက်မဲ့လည်း ဖြစ်-သက်ရှိလည်းဖြစ်ကုန်သော ဤမဟာဘုတ်တို့မှာ အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိကုန်၏။ ထိုတွင် သက်မဲ့မဟာဘုတ်တို့၏ အကြီးအကျယ် ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ကမ္ဘာပျက်သောအခါ၌ ထင်ရှား၏၊ သက်ရှိ မဟာ ဘုတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဓာတ်ချောက်ချားသောကာလ၌ ထင် ရှား၏။ ထင်ရှားပုံမှာ—

မှတ်ချက်

၁—ဤ အဖွင့်သည် ပါဠိကျမ်းရင်း၌သာ အကျိုးမျှားသည်၊ မြန်မာပြန်၌ကား ဖော်၍ ပြန်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အကျိုးမမျှားတော့ပေ။

၂—မဟာ-မျှားပြားသော အစာ အဝတ် စသော သုံးဆောင်ဖွယ်တို့ဖြင့် + ဘူတ-ဖြစ်ကြသည်=မဟာဘူတ-မျှားပြားသော အသုံးအဆောင်တို့ဖြင့် ဖြစ်ကြ သော ဓာတ်မျှား။

၃—မဟာ-မျှားစွာသောပစ္စည်းတို့ဖြင့် + ပရိဟာရ-ဆောင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ + ဘူတ-ဖြစ်ကြသည်=မဟာဘူတ-မျှားစွာသော ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ဆောင်ပေးမှ ဖြစ်ကြသည့်ဓာတ်မျှား။ ဤနည်း၌ ပရိဟာရ-ကို ချေထားသည်ဟု ယူအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

[၃၆၄] သြကာသလောကကို ကမ္ဘာမီးဖြင့် လောင်သောအခါ မီးတောက်မီးလျှံသည် မြေမှထ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်တိုင်အောင် တက်သွားလေသည်။

သြကာသလောကသည် အကြင်အခါ ဖောက်ပြန်သောရေဖြင့် ပျက်စီး၏၊ ထိုအခါ ကုဋ္ဌေတသိန်းအရေအတွက်ရှိသော တခုသော (အာဏာခေတ်)စကြာဝဠာသည် ကြွေမှုပျက်စီးလေသည်။

သြကာသလောကသည် အကြင်အခါ လေ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းဖြင့် ပျက်စီး၏၊ ထိုအခါ ကုဋ္ဌေတသိန်းအရေအတွက်ရှိသော တခုသော (အာဏာခေတ်)စကြာဝဠာသည် ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကြဲပျက်စီးလေသည်။

ပတ္ထဒ္ဓေါ ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ကဋ္ဌမုခေန ဝါ။
ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေ သော။

ကဋ္ဌမုခေန၊ သစ်သားလိုဖြစ်စေတတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော ကဋ္ဌမုခမြွေသည်။ ဒဋ္ဌော၊ ကိုက်အပ်သော (ဝါ-အကိုက်ခံရသော)။ ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ ပတ္ထဒ္ဓေါ၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းလျက်တောင့်သည်။ ဘဝတိ ဝါ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ပထဝီဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်။ (ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ ပတ္ထဒ္ဓေါ၊ ခက်မာကြမ်းတမ်းလျက်တောင့်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏)။ သော၊ ပထဝီဓာတ်ပျက်သော ထိုကိုယ်သည်။ ကဋ္ဌမုခေဝ၊ ကဋ္ဌမုခမြွေခံတွင်းသို့ ကျသကဲ့သို့ (ဝါ-ကဋ္ဌမုခမြွေအကိုက်ခံရသကဲ့သို့)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ပူတိကော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ပူတိမုခေန ဝါ။
အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ပူတိမုခေ သော။

ပူတိမုခေန၊ ပုပ်စေတတ်သည့်ခံတွင်းရှိသော ပူတိမုခမြွေသည်။ ဒဋ္ဌော၊ ကိုက်အပ်သော (ဝါ-အကိုက်ခံရသော)၊ ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ ပူတိကော၊

http://www.dhammadownload.com

ပုပ်သည်။ ဘဝတိ ဝါ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန၊ အာပေါဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်။ (ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ ပူတိကော၊ ပုပ်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏)။ သော၊ အာပေါဓာတ်ပျက်သော ထိုကိုယ်သည်၊ ပူတိမုခေဝ၊ ပူတိမုခမြေ့ခံတွင်းသို့ ကျသကဲ့သို့ (ဝါ-ပူတိမုခမြေ့ အကိုက်ခံရသကဲ့သို့)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သန္ဓတ္တော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဠ္ဌော အဂ္ဂိမုခေန ဝါ။
တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ အဂ္ဂိမုခေဝ သော။

အဂ္ဂိမုခေန၊ မီးလိုပူစေတတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော အဂ္ဂိမုခမြေ့သည်။ ဒဠ္ဌော၊ ကိုက်အပ်သော (ဝါ-အကိုက်ခံရသော)။ ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ သန္ဓတ္တော၊ ပြင်းစွာပူလောင်သည်။ ဘဝတိ ဝါ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန၊ တေဇောဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်။ (ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ သန္ဓတ္တော၊ ပြင်းစွာပူလောင်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏)။ သော၊ တေဇောဓာတ်ပျက်သော ထိုကိုယ်သည်။ အဂ္ဂိမုခေဝ၊ အဂ္ဂိမုခမြေ့ခံတွင်းသို့ ကျသကဲ့သို့(ဝါ-အဂ္ဂိမုခမြေ့ အကိုက်ခံရသကဲ့သို့)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

သဏ္ဌာနော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဠ္ဌော သတ္ထမုခေန ဝါ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ သတ္ထမုခေဝ သော။

သတ္ထမုခေန၊ ဓားလိုဖြတ်တတ်သည့် ခံတွင်းရှိသော သတ္ထမုခမြေ့သည်။ ဒဠ္ဌော၊ ကိုက်အပ်သော (ဝါ-အကိုက်ခံရသော)။ ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ သဏ္ဌာနော၊ အကြောပြတ်သည့်အလိုအားဖြင့် အပိုင်းအပိုင်းပြတ်သည်။ ဘဝတိ ဝါ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဝါယောဓာတ်ပျက်ခြင်းကြောင့်။ (ကာယော၊ ကိုယ်သည်။ သဏ္ဌာနော၊ အပိုင်းအပိုင်းပြတ်သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏)။ သော၊ ဝါယောဓာတ်ပျက်သော

http://www.dhammadownload.com

ထိုကိုယ်သည်။သတ္တမုခေဝ၊သတ္တမုခမြွေခံတင်းသို့ ကျသကဲ့သို့ (၀၊-သတ္တမုခ မြွေအကိုက်ခံရသကဲ့သို့)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏[1]။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကြီးအကျယ်ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိသော ဘူတရူပ်တို့ ဖြစ်သောကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာဘုတ် မည်ကုန်၏။ (၆-၄)

ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်-ဟူရာ၌ ဤမဟာဘုတ်တို့သည် ကြီးစွာသော လုံ့လဖြင့် သိမ်းဆည်းအပ်-ရှုအပ်သောကြောင့် (မဟန္တ-မဟာ)ကြီးလည်း ကြီးကျယ်ကုန်၏၊ ထင်ရှားရှိသောကြောင့် ဘူတ-ဘုတ်လည်း မည်ကုန်၏၊ ဤသို့ ကြီးကျယ်သောကြောင့်ရင်း၊ ထင်ရှားရှိသော ကြောင့်ရင်း မဟာဘူတ-မဟာဘုတ် မည်ကုန်၏။ (၆-၅)

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အလုံးစုံသော ဤဓာတ်လေးပါးတို့သည် မဟန္တ-ပါတုဘာဝ-ကြီးကျယ်၍ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း အစရှိသော အကြောင်းတို့ ကြောင့် မဟာဘူတ-မဟာဘုတ် မည်ကုန်၏။

ထိုမှတပါး မိမိ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်ခြင်းကြောင့် ရင်း၊ သံသရာဆင်းရဲကို စီရင်တတ်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ဆင်းရဲကို စီရင်ခြင်းမှ (၀၊) စီရင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်ရင်း (၀၊) ဆင်းရဲကိုသိုမှီးထားရာဖြစ် သောကြောင့်ရင်း[2] အလုံးစုံသော ဓာတ်လေးပါးလုံးတို့သည်ပင် ဓာတုမ်၏ လက္ခဏာကို မလွန်ကြသောကြောင့် ဓာတု-ဓာတ်မည်ကုန်၏။မိမိ၏ သဘော လက္ခဏာကို ဆောင်ခြင်းကြောင့်ရင်း၊ ရူပ်နာမ်ဟူသော မိမိ၏ ခဏအား လျော်စွာ တည်ခြင်းကြောင့်ရင်း ဓမ္မမည်ကုန်၏။ ကုန်ခြင်းသဘောကြောင့်

မှတ်ချက်

[1] – ဤ ဂါထာပါဌ် အနက်တို့ကို ကျက်မှတ်လိုသူတို့အတွက် အပြည့်အစုံ ဖော်ပြသည်။

[2] – နှာ ၆၁၃-မှတ်ချက် ၁-၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင်၊ ပြန်ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အနိစ္စမည်ကုန်၏၊ ကြောက်ဖွယ် အနက်သဘောကြောင့် ဒုက္ခမည်ကုန်၏၊ အတ္တကောင်ဟူသော အနှစ်မရှိသည့် သဘောကြောင့် အနတ္တမည်ကုန်၏။

ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရူပ်အဖြစ် မဟာဘုတ်အဖြစ် ဓာတ်အဖြစ် ဓမ္မအဖြစ် အနိစ္စအဖြစ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလုံးစုံသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ (အချင်းချင်း မထူးခြားပဲ) တူခြင်းကို သိအပ်၏ (ဝါ-ဓာတ်လေးပါး အားလုံးတို့ပင် အချင်းချင်း တူကုန်၏)၊ ဤသို့ နာနတ္တ-ကေတ္တအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၆)

(၇) ဝိနိဗ္ဘောဂ-အဝိနိဗ္ဘောဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

[၃၆၅] ၃၅၃။ အသီး အသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း - မခွဲခြားအပ်ခြင်း အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—တပြိုင်နက် တပေါင်းတည်း ဖြစ်ပေါ်ကြသည် သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော[1] ဤဓာတ်လေးပါးတို့ကို အလုံးစုံတို့၏ အောက်ဆုံး အသေးအငယ်ဆုံးဖြစ်သော တခုတခုသော သုဒ္ဓဋ္ဌက စသော[2] ကလာပ်၌ သော်လည်း တည်ရာအားဖြင့်[3] အသီး အသီး မခွဲခြားအပ်-မခွဲခြားနိုင်ကုန်။

မှတ်ချက်

၁—ဤပုဒ်ထဲ၌ "သာလျှင်"ဟူသော ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် တပေါင်းတည်း မဟုတ်ပဲ တခြားစီဖြစ်ကြသော ဓာတ်တို့ကို မဆိုလိုကြောင်းပြသည်။ ထိုသို့ တခြားစီ ဖြစ်ကြသော ဓာတ်တို့ကိုမူ အသီးအသီး ခွဲခြားအပ် ခွဲခြားနိုင်ပေသည်။

၂—ဤ၌ "စသော"ဟူသောစကားဖြင့် ကမ္မဇကလာပ်ထဲမှ အသေးဆုံးဖြစ်သော ဇီဝိတနဝကကလာပ်ကို ယူအပ်၏။

၃—ဤဓာတ်က အထက်၌ တည်သည်၊ ထိုဓာတ်က အောက်၌ တည်သည်-စသည်ဖြင့် တည်ရာအရပ် အလိုအားဖြင့် မခွဲခြားနိုင်၊ စင်စစ်အားဖြင့် ပထဝီဓာတ်ပြန့်နှံ့ရာအရပ် ဟူသမျှ၌ အခြား ဓာတ်သုံးပါးကလည်း ပြန့်နှံ့လျက်ရှိ၏၊ အခြား ဓာတ်မျှား ပြန့်နှံ့ရာအရပ် ဟူသမျှ၌လည်း ပထဝီဓာတ်က ပြန့်နှံ့လျက် ရှိပေသည်၊ ထို့ကြောင့် တည်ရာအရပ်အားဖြင့် မခွဲခြားနိုင်ပေ။

http://www.dhammadownload.com

သဘောလက္ခဏာအားဖြင့်မူကား အသီး အသီး ခွဲခြားအပ်ကုန်၏ ခွဲခြားနိုင်ကုန်၏-ဟူ၍ ဤသို့ အသီး အသီး ခွဲခြားအပ်ခြင်း-မခွဲခြားအပ်ခြင်း အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၂)

(၈) သဘာဝ-ဝိသဘာဝအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၄။ သဘောတူခြင်း-မတူခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အသီး အသီး မခွဲခြားအပ်ကုန်သော်လည်း ဤဓာတ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီနှင့် အာပေါ ဟူသော ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် လေးခြင်းကြောင့် တူသော အဖို့ရှိကုန်၏-သဘောတူကုန်၏၊ ထို့အတူ တေဇောနှင့် ဝါယော ဟူသော နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် ပေါ့ခြင်းကြောင့် တူသော အဖို့ရှိကုန်၏-သဘောတူကုန်၏။ ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့နှင့် နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည်လည်း ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့နှင့် သဘောမတူကုန် ဟူ၍ ဤသို့ သဘောတူခြင်း-မတူခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၈)

မှတ်ချက်

၁–အဌသာလိနီ နှာ ၃၆၈-၌ ကက္ခဋ်- ခက်မာသည်၊ မုဒုကံ-နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်။ သဏှံ-သိမ်မွေ့ချောညက်သည်၊ ဖရုသံ-ကြမ်းတမ်းသည်၊ဂရုကံ-လေးသည်၊ လဟုကံ-ပေါ့သည်-ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့် ပထဝီဓာတ်ကို ဝေဘန်ကြောင်းပြဆိုထား၏။ ထိုစကား၌ ပေါ့သည်ဟူသော အနက်ကို သူထက်လေးသည်ကို ထောက်ဆ၍ ဆိုသည်ဟူ၍ရင်း၊ သူ့ပင်ကို သဘောအားဖြင့် လေးသည်ဟူ၍ရင်း ယူရာ၏။ ထို့ပြင် နှာ ၆၃၇ ၌ ပြုလတံ့သော မှတ်ချက် ၁.၏ မှီရာ၌ကာအရ အာပေါဓာတ်က ပထဝီဓာတ်ထက် သာ၍ လေးသည် ဟူ၍လည်း ယူရာ၏။ ထိုကြောင့် ဤအရာ၌ ပထဝီ အာပေါဓာတ် ၂-ပါးလုံးကို လေးသည်ဟု ဆိုပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

(၉) အဗ္ဗတ္တိကဗာဟိရဝိသေသအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၅။ အတွင်းအပြင်ဓာတ်တို့၏ အထူးအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား— ကိုယ်တွင်း(အဗ္ဗတ္တိက)ဓာတ်တို့သည် စိတ်ဝိညာဏ်၏တည်ရာ စက္ခု သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်တို့၏ရင်း၊ ဝိညတ်ရုပ်တို့၏ရင်း၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ ဇီဝိတဟူသော ဣန္ဒြိယရုပ်တို့၏ရင်း မှီရာဖြစ်ကုန်၏၊ ဣရိယာပုထ် လေးပါးနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်၏၊ ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရဟူသော အကြောင်း လေးပါးကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ အပြင်ပ(ဗာဟိရ)ဓာတ်တို့သည် ဝတ္ထု ဝိညတ် ဣန္ဒြိယရုပ်တို့၏ မှီရာမဖြစ်ကုန်၊ ဣရိယာပုထ်နှင့်တကွ မဖြစ်ကုန်၊ ဥတု ကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏ဟူ၍ ဤသို့ အတွင်းအပြင်ဓာတ်တို့၏ အထူး အားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၉)

(၁၀) သင်္ဂဟအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၆။ သိမ်းယူခြင်း-ပေါင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား-ကံကြောင့် ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော အခြားဓာတ်တို့နှင့် ဖြစ်ကြောင်းအားဖြင့် မကွဲပြားခြင်းကြောင့် တမျိုးတည်းသိမ်းယူအပ်- ပေါင်းအပ်၏၊ စိတ်စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို စိတ်စသည် တို့ကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော အခြားဓာတ်တို့ဖြင့် ထို့အတူ တမျိုးတည်း သိမ်းယူအပ်-ပေါင်းအပ်၏၊ (အခြား ဓာတ်သုံးပါးတို့ကိုလည်း ဤအတူပင် ဖြစ်ကြောင်းတူသော အခြားဓာတ်တို့နှင့် တမျိုးတည်း သိမ်းယူအပ်.ပေါင်း အပ်ကုန်၏)ဟူ၍ ဤသို့ သိမ်းယူခြင်း-ပေါင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်း အပ်၏။ (၁၀)

(၁၁) ပစ္စယအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၇။ ကျေးဇူးပြုခြင်း - ထောက်ပံ့ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား— ပထဝီဓာတ်သည် အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း တေဇောဓာတ်က

http://www.dhammadownload.com

စောင့်ရှောက်ခြင်း ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော (ထို)မဟာဘုတ်တို့အား တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြု၏။ အာပေါဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌ တည်၍ တေဇောဓာတ်က စောင့်ရှောက်ခြင်း ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော(ထို)မဟာဘုတ်တို့အား ဖွဲ့စည်းပေါင်းစုလျက် ကျေးဇူးပြု၏။တေဇောဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌တည်၍ အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း ဝါယောဓာတ်က ထောက်ကန်ပေးခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော (ထို)မဟာဘုတ်တို့အား ပူနွေးစေ-ကျက်စေလျက် ကျေးဇူးပြု၏။ ဝါယောဓာတ်သည် ပထဝီဓာတ်၌တည်၍ အာပေါဓာတ်က ပေါင်းစုပေးခြင်း တေဇောဓာတ်က ကျက်စေခြင်းကို ရသည်ဖြစ်၍ သုံးပါးကုန်သော (ထို)မဟာဘုတ်တို့အား ထောက်ကန်လျက် ကျေးဇူးပြု၏-ဟူ၍ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုခြင်း-ထောက်ပံ့ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၁၁)

(၁၂) အသမန္နာဟာရအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

၃၅၈။ ဆင်ခြင်မှု-သိမှုကင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ဤဓာတ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီဓာတ်သည် "ငါ ပထဝီဓာတ်" ဟူ၍ရင်း၊ "သုံးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့အား (ငါက) တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြုသည်" ဟူ၍ရင်း မသိချေ။ အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့သည်လည်း "ငါတို့အား ပထဝီဓာတ်က တည်ရာဖြစ်လျက် ကျေးဇူးပြုသည်" ဟူ၍ မသိကြချေ။ အလုံးစုံသော အကြင်းဓာတ်သုံးပါးတို့၌ ဤနည်းတူပင်-ဟူ၍ ဤသို့ ဆင်ခြင်မှု-သိမှုကင်းခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်၏။ (၁၂)

(၁၃) ပစ္စယဝိဘာဂအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံ

[၃၆၆] ၃၅၉။ ကျေးဇူးပြုသော တရားအထူး, သတ္တိအထူးကို ဝေဘန်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းပုံကား—ဓာတ်လေးပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုသော

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းတို့သည် ကံ စိတ် ဥတု အာဟာရ ဟူ၍ လေးပါးတို့ပေတည်း။ ထိုတွင် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှာ ကံသည်သာလျှင် အကြောင်းပေတည်း၊ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည် အကြောင်းမဟုတ်ကုန်[1]။ စိတ် ဥတု အာဟာရတို့ကြောင့် ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှာလည်း စိတ် ဥတု အာဟာရတို့သည်သာလျှင် အကြောင်းပေတည်း၊အခြား ကံစသည်တို့သည် အကြောင်းမဟုတ်ကုန်။ ထို့ပြင် ကံသည် ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ဇနက (ဖြစ်စေတတ်သော)အကြောင်းဖြစ်သည်၊ကြွင်းသောဓာတ်တို့၏ ပရိယာယ်အားဖြင့်[2] ဥပနိဿယ(အားကြီးသောမှီရာ)အကြောင်းဖြစ်သည်။ စိတ်သည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်းဖြစ်သည်၊ ကြွင်းသော ဓာတ်တို့အား ပစ္စာဇာတပစ္စည်း အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောအကြောင်းဖြစ်သည်။ အာဟာရသည် အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်းဖြစ်သည်၊ ကြွင်းသောဓာတ်တို့အား အာဟာရ ပစ္စည်း အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော အကြောင်းဖြစ်သည်။ ဥတုသည် ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ဓာတ်တို့၏ ဇနကအကြောင်းဖြစ်သည်၊ ကြွင်းသောဓာတ်တို့အား အတ္ထိပစ္စည်း အဝိဂတပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူး

မှတ်ချက်

[1]—"အကြောင်း မဟုတ်ကုန်" ဟူသောစကားဖြင့် ဖြစ်စေတတ်သည့် ဇနကအကြောင်းမဟုတ်သည်ကိုသာ ဆိုလိုသည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူပင်။

[2]—ပဋ္ဌာန်းပါဠိ၌ နာမ်တရားတို့အားသာလျှင် (ကျေးဇူးပြုသော) ဥပနိဿယ ပစ္စည်းကိုဟောထားသောကြောင့် မုချအားဖြင့် ရူပ်တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုသော ဥပနိဿယ ပစ္စည်းမည်သည်မရှိချေ၊ သို့သော် သုတ္တန် ဒေသနာ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမှီ၍ တောအုပ်ကို မှီ၍ ဟု ဟောခြင်းကြောင့် သုတ္တန်နည်း ပရိယာယ်အားဖြင့်(အကြောင်းတစုံတခုနှင့်)မကင်းမူ၍ ဖြစ်ခြင်းကို ဥပနိဿယ ပစ္စည်း (ကြောင့် ဖြစ်သည်) ဟု သိအပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြုသော အကြောင်းဖြစ်သည်။ကမ္မဇမဟာဘုတ်သည် ကမ္မဇ မဟာဘုတ်တို့အားဇင်း၊စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ မဟာဘုတ်တို့အားဇင်း ကျေးဇူးပြု၏ ထောက်ပံ့၏။ ထိုအတူ စိတ္တဇမဟာဘုတ်သည် စိတ္တဇမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း၊ ကြွင်းသောမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း ကျေးဇူးပြု၏၊ အာဟာရဇမဟာဘုတ်သည် အာဟာရဇမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း၊ ကြွင်းသောမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း ကျေးဇူးပြု၏။ ဥတုဇမဟာဘုတ်သည် ဥတုဇမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း၊ ကမ္မဇ စိတ္တဇ အာဟာရဇမဟာဘုတ်တို့အားဇင်း ကျေးဇူးပြု၏။

ထိုတွင် ကမ္မဇပထဝီဓာတ်သည် ကမ္မဇဖြစ်သော အခြားဓာတ်တို့အား သဟဇာတသတ္တိ အညမညသတ္တိ နိဿယသတ္တိ အတ္ထိသတ္တိ အဝိဂတသတ္တိတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ၎င်း၊ တည်ရာ၏အစွမ်းဖြင့်ဇင်း ကျေးဇူးပြု၏၊ ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကသတ္တိအစွမ်းဖြင့်မူ ကျေးဇူးမပြု။ ကမ္မဇမဟုတ်ကုန်သော စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇဟူသော တိသန္ဓတိ (သုံးခုသောအစဉ်သန္ဓာန်) မဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတသတ္တိတို့၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏၂၊ တည်ရာ၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ထိုမှတပါး ဤကမ္မဇဓာတ်လေးပါးတို့တွင် အာပေါဓာတ်သည် ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတသတ္တိစသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဇင်း၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဇင်း ကျေးဇူးပြု၏၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့်မူ ကျေးဇူးမပြု။ အခြားတိသန္ဓတိမဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂကပစ္စည်းတို့၏

မှတ်ချက်

၁—ကလာပ်တူ အခြားဓာတ် တို့အား ဤပစ္စယသတ္တိ ငါးပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ပြသည်။

၂—ပဋ္ဌာန်းပါဠိ၌ ကလာပ်ပြား ရုပ်တို့အား ဓာတ်လေးပါးက ကျေးဇူးပြုပုံကို မပြသောကြောင့် ဤပစ္စယသတ္တိသုံးပါးဖြင့် ကျေးဇူးပြုခြင်းကိုလည်းသုတ္တန်နည်းအရပြသည်ဟု ယူရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဤကမ္မဇဓာတ် လေးပါးတို့တွင် တေဇောဓာတ်သည်လည်း ကြွင်းသောဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတသတ္တိစသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ကျက်စေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း ကျေးဇူးပြု၏၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ အခြား တိသန္တတိမဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏၊ ကျက်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ ဤကမ္မဇဓာတ် လေးပါးတို့တွင် ဝါယောဓာတ်သည်လည်း အခြားဓာတ်သုံးပါးတို့အား သဟဇာတ စသည်၏အစွမ်းဖြင့်ရင်း၊ ထောက်ကန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ရင်း ကျေးဇူးပြု၏၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ အခြား တိသန္တတိမဟာဘုတ်တို့အား နိဿယ အတ္ထိ အဝိဂတပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ကျေးဇူးပြု၏၊ ထောက်ကန်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု၊ ဇနက၏အစွမ်းဖြင့် ကျေးဇူးမပြု။ စိတ္တဇ အာဟာရဇ ဥတုဇပထဝီဓာတ် အစရှိသည်တို့ဌာလည်း ဤနည်းအတူပင်တည်း။

အထူးကို ဆက်၍ပြရလျှင် ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သဟဇာတ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော ဤလေးပါးသော ဓာတ်တို့တွင်—

> တပါးစွဲလတ် သုံးဓာတ်လေးလီ၊ သုံးဓာတ်စွဲ၌ကား တပါးလေးလီ၊
> နှစ်ဓာတ်စွဲပြု နှစ်ခုခြောက်လီ၊ ကြောင်းကျိုးစပ် မပြတ်
> ဖြစ်ကြသည်။[1]

[၃၆၇] ခ၊၍ပြအံ့ - ပထဝီဓာတ် စသည်တို့တွင် တပါး တပါးကို စွဲမှီ၍ သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော အခြားဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသို့အားဖြင့်

မှတ်ချက်

၁—နောက်ဌ အကျယ် ဖွင့်ပြထားသောကြောင့်ရင်း၊ သိလှယ်သောကြောင့်ရင်း ရှစ်လုံးဖွဲ့ ပါဠိဂါထာကို ရှစ်လုံးဖွဲ့ မြန်မာဂါထာဖြင့် ပြန်ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

တပါးစ့ဲလတ် သုံးဓာတ်လေးလီ ဖြစ်ကြပေသည်။ ထို့အတူ ပထဝီဓာတ် စသည်တို့တွင် တပါး တပါးသည် သုံးပါး သုံးပါးကုန်သော အခြားဓာတ်တို့ကို စ့ဲမှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဤသို့အားဖြင့် သုံးဓာတ်စ့ဲခြား တပါးလေးလီ ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့ကို စ့ဲမှီ၍ နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ နောက်ဓာတ် ၂-ပါးတို့ကို စ့ဲမှီ၍ ရှေးဓာတ် ၂-ပါးတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ပဌမ တတိယဓာတ်တို့ကို စ့ဲမှီ၍ ဒုတိယ စတုတ္ထဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဒုတိယ စတုတ္ထဓာတ်တို့ကို စ့ဲမှီ၍ ပဌမ တတိယဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ပဌမ စတုတ္ထဓာတ်တို့ကို စ့ဲမှီ၍ ဒုတိယ တတိယဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဒုတိယ တတိယဓာတ်တို့ကို စ့ဲမှီ၍ ပဌမ စတုတ္ထဓာတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့အားဖြင့် နှစ်ဓာတ်စ့ဲပြု နှစ်ခုခြောက်လီ ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုဓာတ်လေးပါးတို့တွင် ပထဝီဓာတ်သည် ရှေ့သို့သွားခြင်း နောက်သို့ပြန်ခြင်းအစရှိသော ကာလ၌ ဖိနှိပ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်၏[1]၊ နောက်လိုက် အာပေါဓာတ်နှင့်တကွ[1] ထိုပထဝီဓာတ်သည်ပင်လျှင် ခြေကို တည်စေခြင်း ထားခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်၏[2]။ နောက်လိုက် ပထဝီဓာတ်နှင့်တကွ အာပေါ

မှတ်ချက်

၁—တိုက်ခိုက်ခြင်း ကိရိယာသည် ပထဝီဓာတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြီးခြင်းကြောင့် ပထဝီဓာတ်သည် ဖိနှိပ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်ပေသည်(ဋီကာ)

၂—အာပေါဓာတုယာ အနုဂတာ-အာပေါဓာတ်သည် အစဉ်လိုက်အပ်သော-ဟု အတိအကျ ပြန်သင့်သော်လည်း သုတနည်းသူတို့ပါ နားလည် လွယ်စေရန် နောက်လိုက် အာပေါဓာတ်နှင့်တကွ-ဟု ပြန်ထားသည်။ အနက် အရကား တူညီသည်ပင်။

၃—တည်ရာဖြစ်ခြင်းဌ၏ကဲ့သို့ တည်စေခြင်းဌ၏လည်း ထိုပထဝီဓာတ်၏ လွန်ကဲသော ကိစ္စရှိခြင်းကြောင့် (ပထဝီဓာတ်သည်) ခြေကို တည်စေခြင်း-ထားခြင်း၏ အကြောင်း အထောက်အပံ့ ဖြစ်ပေသည်။ (ဋီကာ)

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်သည် ခြေကို ချခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏ [၁]။ နောက်လိုက် ဝါယောဓာတ်နှင့်တကွ တေဇောဓာတ်သည် ခြေကို ကြွချီခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏ [၂]။ နောက်လိုက် တေဇောဓာတ်နှင့်တကွ ဝါယောဓာတ်သည် ခြေကို ရှေ့သို့ ဆောင်ခြင်း, ဖယ်၍ ဆောင်ခြင်းတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်၏ [၃]-ဟူ၍ ဤသို့ ကျေးဇူးပြုသော တရားထူး, သတ္တိထူးကို ဝေဘန်ခြင်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းအပ်(ကုန်)၏။ (၁၃)

အကျိုးကား - ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဝစနတ္ထစသည်တို့၏အစွမ်းအားဖြင့် နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီအားလည်း (၁၃-ပါးတို့တွင်) တပါးပါးသော

မှတ်ချက်

၁–ခြေကို ချထားခြင်းဌ (ဂရုတရသဘာဝါယ) သာ၍ လေးသောသဘော ရှိသော အာပေါဓာတ်၏ ဗျာပါရသည် လွန်ကဲပေ၏။ (ဋီကာ) ဤဋီကာ၌ အာပေါဓာတ်ကို သာ၍ လေးသောသဘောရှိသည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ပထဝီထက် အာပေါက သာ၍လေးသည်ဟု သိအပ်၏။

၂–တေဇောဓာတ်သည် အထက်သို့ တက်သွားခြင်းသဘောရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ခြေကိုကြွချီရာ၌ ဝါယောဓာတ်ကို တေဇောဓာတ်၏ နောက်လိုက်ဖြစ်ကြောင်း မိန့်ဆိုပေသည်။ (ဋီကာ)

၃–တည်ရာမှ ခြေကို ရှေ့သို့ဆောင်ခြင်းကို အတိဟရဏဟူ၍ဝင်း၊ ဘေးသို့ ဆောင်ခြင်းကို ဝိတိဟရဏဟူ၍ဝင်း ဤဋီကာအဖွင့်နှင့်အညီ ပြန်ထားသည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဒုတိယတွဲ နှာ ၂၅၇-၌ ဝိတိဟရဏမည်သည်ကား သစ်ဝုတ် ဆူးငြောင့် မြေစသည်တို့တွင် တခုခုကိုပင်လျှင် တွေ့မြင်၍ ထိုမှဤမှ ခြေကို ရွှေရှားစေခြင်းတည်းဟု ပြဆိုထား၏၊ ခြေကို ဖယ်ခြင်းပင်။ ဗျာနဝိဘင်း အဖွင့် မူလဋီကာ (၁၈၁)၌ကား "ရပ်တည်လျက်ရှိသော တဖက်ခြေဆီသို့ ဆဲဆောင်လာခြင်းကို အတိဟရဏ-ဆောင်ခြင်းဟူ၍ဝင်း၊ တဖက်ခြေကို ကျော်လွန်၍ ရှေ့သို့ လှမ်းခြင်းကို ဝိတိဟရဏ-ကျော်လွန်၍ ဆောင်ခြင်းဟူ၍ဝင်း"ပြဆိုထား၏။

http://www.dhammadownload.com

သိမ်းဆည်းကြောင်း နည်းလမ်း (မုခ)ဖြင့် ဓာတ်တို့သည် ထင်ရှားပေါ်ကုန်၏။ ထိုဓာတ်တို့ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂီအား ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့်ပင်လျှင် ဥပစာရသမာဓိသည် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်သော ဤဥပစာရသမာဓိသည် လေးပါးကုန်သော ဓာတ်တို့ကို ပိုင်းခြားဆုံးဖြတ်သော ဉာဏ်၏ အစွမ်းအာနုဘော်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ဟူ၍သာလျှင် ရေတွက်ခေါ်ဆိုအပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။

၃၆၀။ အာနိသင်အကျိုးကား — ဤ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ရဟန်းသည် အတ္တမှ ဆိတ်ခြင်းသို့ သက်ဝင်၏၊ သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်သော သညာကို နှုတ်ပယ်နိုင်၏၊ သတ္တဝါဟု ထင်မှတ်သောသညာကို နှုတ်ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ထိုရဟန်းသည် သားရဲ ဘီလူး ရက္ခိုသ် စသည်ဖြင့် ကြုံဆခြင်းသို့ မရောက်မူ၍ ဘေးကြီး ဘေးငယ်ကို လွှမ်းမိုးသည်းခံနိုင်၏၊ ဘာဝနာကုသိုလ်တရား၌ မပျော်မွေ့ခြင်း ကာမဂုဏ်၌ ပျော်မွေ့ခြင်းကို နှိမ်နင်းသည်းခံနိုင်၏၊ ဣဌဘဝရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွခြင်း စိတ်ညစ်နစ်ကျခြင်းသို့ မရောက်ပေ၊ အထူးအားဖြင့်မူကား ပညာကြီးတတ်၏၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိသည်မူလည်း ဖြစ်တတ်၏၊ သုဂတိသို့ လားရောက်ရသည်မူလည်း ဖြစ်တတ်၏၊ ဤကား အာနိသင်အကျိုးပေတည်း။

> ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ကြီးမြတ်သော အာနုဘော်ရှိသော အထောင်မက မျှားစွာသော ယောဂီမြတ်အပေါင်း၏ ကွန်မြူးရာဖြစ်သော ဤစတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပညာရှိသည် အမြဲမပြတ် မှီဝဲရာ၏။ ဤကား ဥယျောဇဉ်ပေတည်း။

ယခုဆိုခဲ့ပြီးသောစကားသည် စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ပွါးပုံကို အကျယ်ပြဆိုချက်ပေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

သမာဓိကထာ နိဂုံးချုပ်

၃၆၁။ သမာဓိကထာကို နိဂုံးချုပ်ပြရလျှင် ဤမျှသော ဘာဝနာစကားအစဉ်ဖြင့် သမာဓိကို အကျယ်ပြချက်စကားကိုဝင်း၊ပွါးစေပုံ ဘာဝနာနည်းကိုဝင်း ပြရန်အတွက် "သမာဓိဟူသည် အဘယ်နည်း၊ အဘယ်အနက်သဘောကြောင့် သမာဓိမည်သနည်း" ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့သော မေးခွန်းပြဿနာအပေါင်း၌ [၃၆ဂ] "သမာဓိကို အဘယ်သို့ ပွါးစေအပ်သနည်း" ဟူသော ဤမေးခွန်းပုဒ်၏ အနက်အဖွင့်သည် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ပြီးစီးပြည့်စုံပေပြီ။

မှန်ပေ၏—ဥပစာရသမာဓိနှင့် အပ္ပနာသမာဓိဟူသော နှစ်ပါးအပြားရှိသော ဤသမာဓိကိုသာလျှင် (စိတ္တံ ဘာဝယံ) စိတ်ကိုပွါးစေသော်-ဟူသော ဤအရာ၌ အလိုရှိအပ်ပေသည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော ဆယ်ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ဝင်း၊ အပ္ပနာ၏ ရှေးအဖို့ဖြစ်သော စိတ်တို့၌ဝင်း တခုတည်းသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ကေဂ္ဂတာသည် ဥပစာရသမာဓိပေတည်း၊ ကြွင်းသော သုံးဆယ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၌ စိတ္တေကဂ္ဂတာသည် အပ္ပနာသမာဓိပေတည်း။ နှစ်ပါးလုံးသော ထိုသမာဓိသည် လေးဆယ်သော ထိုကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ပွါးစေပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပွါးစေပြီးဖြစ်လေပြီ။ ထို့ကြောင့် "သမာဓိကို အဘယ်သို့ ပွါးစေအပ်သနည်း ဟူသော ဤမေးခွန်းပုဒ်၏ အနက်အဖွင့်သည် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ပြီးစီးပြည့်စုံပေပြီ" ဟူ၍ ငါဆိုခဲ့ပေသည်။

သမာဓိ၏အာနိသင်ကို ပြဆိုချက်

၃၆၂။ "သမာဓိကို ပွါးစေခြင်း (သမာဓိဘာဝနာ)၏ အကျိုးကားအဘယ်နည်း" ဟူသော မေးခွန်း၌ (ဒီဃဘဏမ္ဍသုခဝိဟာရ) မျက်မှောက်အတ္တဘော-မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း အစရှိသော အကျိုး

http://www.dhammadownload.com

ငါးပါးသည် သမာဓိဘာဝနာ၏ အကျိုးအာနိသင်ပေတည်း။ ထိုအကျိုး ငါးပါးကို ခွဲ၍ပြရလျှင်—

အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စျာန်ဝင်စား၍ တည်ကြည်သောစိတ်ရှိကုန်လျက် တနေ့ပတ်လုံး ချမ်းသာစွာ နေကုန်အံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ စျာန်သမာဓိကို ပွါးစေကုန်၏၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပွနာ သမာဓိဘာဝနာသည် ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဟူသော အကျိုးအာနိသင်ရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

"ချစ်သားစုန္ဒ ဤရှုပါဝစရစျာန်တို့ကို (အရိယမည်သော) ဘုရား၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်၌ ကိလေသာကို ခေါင်းပါးစေတတ်သည့် သလ္လေခတရားတို့ဟူ၍ မဆိုအပ်ကုန်၊ ဤရှုပါဝစရစျာန်တို့ကို (အရိယ မည်သော) ဘုရား၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်၌ မျက်မှောက် အတ္တဘောမှာ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတို့ ဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏"ဟု မိန့်တော်မူခဲ့ပေသည်။ (၁)

သမာပတ်မှထ၍ တည်ကြည်သောစိတ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုကုန်အံ့-ဟု ရည်ရွယ်၍ ပွါးစေကုန်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပွနာသမာဓိကို ပွါးစေခြင်းသည်ထင်း၊ ကာမဂုဏ်ကိလေသာတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းစွာသော လူ့ဘောင်၌မဂ်ဖိုလ်ချမ်းသာရကြောင်း အခွင့်ကို ရသည်-ဟူသော နည်းဖြင့်

မှတ်ချက်

၁—သမ္မာဓေ ဩကာသာဓိဂမနယေန-ဟူသောပါဠိ၏ အနက်ဖြစ်သည်။ ဤအရာ ဝယ် ဋီကာ၌-"သမ္မာဓေ-ဟူသည်ကား တဏှာသံကိလေသ စသည်ဖြင့် ပူပန် စေအပ်-ညစ်နွမ်းစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော အလွန်ပင် ကျဉ်းကျပ်ရာဌာန ဖြစ်သော သံသရာအယဉ်၌။ ဩကာသာဓိ ဂမနယေန-ဟူသည်ကား (မဂ်ဖိုလ်) အကျိုးကို ရရန် သင့်လျော်သော

http://www.dhammadownload.com

မှတ်ချက်

(ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ) နဝမခဏဟု ဆိုအပ်သော အခွင့်ကောင်းကို ရသောနည်းဖြင့်။ မှန်ပေ၏-ထိုနဝမခဏ၏ ရခဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အပွနာစျာန်ကို ရအောင်သော်လည်း ဆိုင်းငံ့မနေတော့ပဲ သံဝေဂအဖြစ်မျှားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပစာရသမာဓိ၌သာလျှင် တည်၍ သံသရာဝဋ္ဋဆင်းရဲကို လျင်စွာ လွန်မြောက်စေမည်ဟု ရည်ရွယ်၍ ဝိပဿနာရှုမှုကို ပြုလေတော့သည်"ဟု ပြဆိုထားလေသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ချောသကဲ့သို့ရှိသော်လည်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကျမည်မထင်ပေ။ အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ဒုတိယတွဲ နှာ ၂၇၇ မဟာကစ္စာနသုတ်၌"တေန ဘဂဝတာ။ပ။သမ္မာခေ ဩကာသာဓိဂမော အနုဗုဒ္ဓေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ ။ပ။ နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယာယ=သတ္တဝါတို့ စင်ကြယ်ရန် ။ပ။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှါ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ။ပ။ ကျဉ်းမြောင်းသော လူ့ဘောင်၌ အခွင့်ရခြင်းကို သင့်လျော်စွာ သိတော်မူပါပေသည်" ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောထား၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၂၂၀-၌လည်း ထိုသုတ်ကို ထုတ်ပြခဲ့၏။ ထိုသုတ်အဖွင့်အဋ္ဌကထာ၌ သမ္မာခ-ကျဉ်းမြောင်းဟူသည်ကို ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသောလူ့ဘောင် ဖြစ်ကြောင်းဖွင့်ပြ၏။ ဩကာသာဓိဂမ-ဟူသည်မှာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအစရှိသော အနုဿတိ ၆-ပါးကို ရခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖွင့်ပြထား၏။ ထိုကစ္စာနသုတ်၌ အနုဿတိ ၆-ပါးကို ပ္ပါးစေ၍ ဥပစာရသမာဓိကို ရသောအခါ ဝိပဿနာရှုရ၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပုံ ဟောထားသည်။ ထိုနည်းတူပင် အခြား ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ဖြင့်လည်း ဥပစာရသမာဓိကို ရသောအခါ ထိုဥပစာရသမာဓိ၌တည်၍ ဝိပဿနာရှုလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုနိုင်သည်-ဟု ထိုကစ္စာနသုတ်၌လာသော ဩကာသာ-ဓိဂမမှ နည်းယူ၍ ဝိပဿနာရှုခြင်းကိုပင် "ကျဉ်းမြောင်းသော လူ့ဘောင်၌ နေရင်း ဩကာသာဓိဂမနည်းဖြင့် ဝိပဿနာရှုသည်"ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုလိုသည်ဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ ရှုသူမှာ ဝိပဿနာ၏အခြေခံ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်စေရန် အတွက် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းတခုခုဖြင့် အားထုတ်၍ ဥပစာရသမာဓိကို ဖြစ်စေခြင်းကိုပင် သမ္မာခေ ဩကာသာဓိဂမနည်းဖြင့် ဖြစ်စေခြင်းဟု ယူရာ၏။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပ-နှာ ၂၂၀၊ မြန်မာပြန် ဒု ၂၀၃-၄-၌ ပြန်ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဥပစာရသမာဓိကို ပွါးစေခြင်းသည်ရင်း ဝိပဿနာ၏ နီးသောအကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိပဿနာဟူသော အာနိသင်အကျိုးရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

"သမာဓိ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၊ သမာဟိတော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ=ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သမာဓိ၊ စိတ်တည်ကြည်မှု-သမာဓိကို။ ဘာဝေထ၊ ဖြစ်စေကြ-ပွါးစေကြကုန်လော့။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့။ သမာဟိတော၊ စိတ်တည်ကြည်သော။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ ပဇာနာတိ၊ သိ၏"ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်[1]။ (၂)

အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေကြ ပြီးလျှင် အဘိညာဉ်၏အခြေခံဖြစ်သော စတုတ္ထစျာန်ကို ဝင်စားပြီးနောက် ထိုစျာန်မှထ၍ တပါးတည်းဖြစ်လျက်လည်း အများဖြစ်၏ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောထားသောနည်းနှင့် စပ်ဆိုင်ကုန်သော(အထွေထွေအမျိုးမျိုး တန်ခိုးဖန်ဆင်းခြင်း အစရှိသော)အဘိညာဉ်တို့ကို တောင့်တကုန်လျက် (အပွနာ သမာဓိကို)ဖြစ်စေကုန်၏၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပွနာသမာဓိဘာဝနာသည် အဘိညာဉ်ကိုရရန်အကြောင်းရှိတိုင်းရှိတိုင်း(ဝါ-အကြောင်းရှိသလောက်)[1]

မှတ်ချက်

၁– အထူးမှတ်ဖွယ်ကောင်းသောကြောင့် အလိုရှိသူတို့ ကျက်မှတ်နိုင်ရန် ပါဠိ အနက်ကို အပြည့်အစုံ ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၂– သတိ သတိ အာယတနေ-ဟူသောပါဠိ၏ အနက်ဖြစ်သည်။ဤ၌ သတိ သတိ-ဟူသော ၂-ပုဒ်သည် ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ-အချိန်ကာလ ကုန်ကုန် သွားလတ်သော်-ဟူသော စကားဌာ်ကဲ့သို့ ကြိယာ-ဝိစ္ဆာဖြစ်သည်။ ထိုဝိစ္ဆာ ဖြင့် အဘိညာဉ် ၅-ပါးကို ရရန်အကြောင်းရှိခြင်း ဟူသမျှကို ပြန့်နှံ့ စေ၏။ အဘိညာဉ်တပါးသာရရန် အကြောင်းရှိလျှင် ထိုတပါး၏သာလျှင် နီးသော

http://www.dhammadownload.com

အဘိညာဉ်၏ နီးသောအကြောင်း ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဘိညာဉ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုး ရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်—

"ထိုရဟန်းသည် အဘိညာဉ်ခေါ် ဉာဏ်ထူးဖြင့် မျက်မှောက်ပြုအပ်သော အကြင်အကြင်[ဒုဒ္ဓ]တရားကို အဘိညာဉ်ဖြင့်မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ စိတ်ကို ရှေးရှည်ညွှတ်စေ၏၊ အကြောင်းရှိတိုင်းရှိတိုင်း ထိုထို မျက်မှောက်ပြုအပ်သော တရား၌ မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ရှိသူဖြစ်ထိုက်ခြင်း-မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏"ဟူ၍ ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။ (၃)

စျာန်မလျှောကုန်သည်ဖြစ်၍ ပြဟ္မာလောကဌ ဖြစ်ကုန်အံ့ဟု ပြဟ္မာလောကဌ ဖြစ်ခြင်းကို တောင့်တကြသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော မတောင့်တကြသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော အကြင် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဖြစ်စေပြီးသော စျာန်သမာဓိမှ မဆုတ်ယုတ်ပဲ မလျှောကျပဲ ရှိကုန်၏၊ ထိုပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပွန့ာသမာဓိဘာဝနာသည် ဘဝအထူးကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဘဝအထူး ဟူသောအာနိသင်အကျိုးရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည်

"ပဌမစျာန်ကို အာနုဘော် အနည်းငယ်မျှ ရှိရုံ ပွါးစေပြီး၍ အဘယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ ပြဟ္မာ့ပရိသတ်ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော

_ မှတ်ချက်

အကြောင်းဖြစ်သည်၊ အဘိညာဉ် ၂-ပါး ၃-ပါး သာ ရရန်အကြောင်းရှိလျှင် ထို ၂-၃-၄-ပါး၏သာလျှင် နီးသောအကြောင်း ဖြစ်သည်။အဘိညာဉ် ၈ါးပါးလုံးကို ရရန်အကြောင်းရှိလျှင် ထို၈ါးပါးလုံး၏ နီးသောအကြောင်း ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလို၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအနက်ကို ပေါ်လွင်စေရန် (ဝါ-အကြောင်းရှိသလောက်) ဟု ဒုတိယ အနက်ထပ်ဆင့်၍ ပြန်သည်။နှာ ၂၇၄ မှတ်ချက် ၂-၌လည်း ကြည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပြဟ္မာနတ်တို့၏ အဖော်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်၍ ဖြစ်ကုန်၏"ဤသို့ အစရှိသော စကားတော်ကို ဟောတော်မူခဲ့ပေသည်။

ဥပစာရသမာဓိကို ပွါးစေခြင်းသည်လည်း လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ ဟူသော ကာမသုဂတိဘဝအထူးကို ဖြစ်စေတတ်သည်သာတည်း။ (၄)

ထိုမှတပါး အကြင် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရှစ်ပါးသော သမာပတ်တို့ကို ဖြစ်စေပြီးလျှင် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားကုန်၍ ခုနစ်ရက်တို့ ပတ်လုံး စိတ်မရှိကြသည်ဖြစ်လျက် မျက်မှောက်အတ္တဘောဘ၌ပင်လျှင် ချုပ်ခြင်းဟူသော အငြိမ်းဓာတ်(နိဗ္ဗာန်)သို့ရောက်၍ ချမ်းသာစွာနေကုန်အံ့ဟု ရည်ရွယ်၍ အပွနာသမာဓိကို ဖြစ်စေကုန်၏၊ ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပွနာသမာဓိဘာဝနာသည် နိရောဓသမာပတ်ဟူသော အာနိသင်အကျိုးရှိပေ၏။ ထို့ကြောင့် "တဆဲ့ခြောက်မျိုးသော ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း, ကိုးမျိုးသော သမာဓိဖြစ်ခြင်းတို့ဖြင့် လေ့လာနိုင်နင်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ပညာသည် နိရောဓသမာပတ်၌ ဉာဏ်မည်၏"ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသည်။ (၅)

ယခုပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ အစရှိသော ငါးပါး အပြားရှိသော ဤအကျိုးသည် သမာဓိကို ပွါးစေခြင်း(သမာဓိဘာဝနာ)၏ အာနိသင်အကျိုးပေတည်း။

မှတ်ချက်

၁–ချုပ်ခြင်းဟူသော အငြိမ်းဓာတ်သို့ ဟူသော အနက်သည် နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ-ဟူသော ၂-ပုဒ်၏ အတိအကျ သဒ္ဒါနက်ဖြစ်သည်။ အဘယ်တရား ချုပ်သနည်း ? ဟူမူ-သညာဝေဒယိတနိရောဓသမာပတ္တိ-ဟူသော ပါဠိတော်အရ အားဖြင့် သညာဝေဒနာပြဓာန်းသော စိတ်စေတသိက် နာမ်တရား အားလုံး ချုပ်သည်ဟု မှတ်ရာ၏။ စိတ်စေတသိက်နာမ်တရားချုပ်လျှင် စိတ္တဇရူပ်မျှားလည်း ချုပ်ကြတော့သည်သာ။ အသိနာမ်တရားချုပ်လျှင် ရူပ်နှင့်စပ်သော ဒုက္ခလည်း မထင်ရှားတော့သောကြောင့် ဆင်းရဲအားလုံး ချုပ်ငြိမ်းသည်

http://www.dhammadownload.com

ထို့ကြောင့် ပညာရှိသည် မျှားသောအာနိသင်ရှိသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်တတ်-ပယ်ရှင်းတတ်သော သမာဓိ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်းဌ မမေ့လျော့ရာ။ ဤကား ဥယျောဇဉ် ပေတည်း။

၃၆၃။ ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် "သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော–ပညာရှိသော လူသည် သီလဌ် တည်၍" အစချီသော ဤ ဂါထာဝယ် [2] သီလ သမာဓိ ပညာကို ပဓာနပြု၍ ဟောထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

မှတ်ချက်

ဟူ၍လည်း ဆိုသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ဌီကာ၌ "နိဗ္ဗာန်သို့ဟူသည်ကား (ဒုက္ခ ဒုက္ခ, ဝိပရိဏာမဒုက္ခ, သင်္ခါရဒုက္ခဟူသော) သုံးပါးသော ဆင်းရဲတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသို့ (ရောက်၍ဟု ဆိုလို၏)။ မုန်ပေ၏-ရုပ်တရားဌ အတွင်းဝင်သော သင်္ခါရဆင်းရဲ ရှိပြားသော်လည်း စိတ်မရှိခြင်းကြောင့် မရှိသည်နှင့် တူသည် သာတည်း"ဟု ပြဆိုထားပေသည်။

၁–အလွယ်တကူကြည့်ရှုရန် မူရင်းဂါထာပါဠိအနက်ကို ထုတ်ပြဦးအုံ။

သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော၊ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယံ။
အာတာပီ နိပကော ဘိက္ခု၊ သော ဣမံ ဝိဇဋယေ ဇဋံ။

သပညော၊ (တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေဌ် ပါဝင်သော ကမ္မဇ) ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော။ နရော၊(လူ)ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သီလေ၊ သီလဌ်။ ပတိဋ္ဌာယ၊ (ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့်)တည်၍။ အာတာပီ၊ ကိလေသာတို့ကို ပူလောင် သွေ့ခြောက်ကင်းပျောက်စေတတ်သော သမ္မပ္ပဓာန် လှုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍။ နိပကော၊ရင့်ကျက်သော ပါရိဟာရိကသမ္မဇ္ဇညာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍။ စိတ္တံ၊စိတ်ကို ပဓာနပြု၍ ဟောအပ်သော သမာဓိကိုဌင်း။ ပညဉ္စ၊ ဝိပဿနာ ပညာကိုဌင်း။ ဘာဝယံ-ဘာဝယန္တော၊ ပွါးစေသည်ရှိသော်။ သော ဘိက္ခု၊ သံသရာဘေးကို ရှုမြင်တတ်သော ထို(လူ)ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣမံ ဇဋံ၊ ဤ တဏှာ အရှုပ်အထွေးကို။ ဝိဇဋယေ၊ ဖြေရှင်းနိုင်ပေ၏။

http://www.dhammadownload.com

(နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်လမ်း) ၌ သမာဓိကိုလည်း အပြည့်အစုံပြပြီး ဖြစ်ပေပြီ။

ဤသည်ကား သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့၏ ဝမ်းမြောက်ခြင်းငှါ ပြုစီရင်အပ်သော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်းဝယ် သမာဓိဘာဝနာအရာ၌ သမာဓိကိုအကျယ်ပြချက် (သမာဓိနိဒ္ဒေသ) မည်သော တဆယ့်တခုမြောက်ဖြစ်သော အပိုင်းအခဏ်းပေတည်း။

(သမာဓိကို အကျယ်ပြချက် ပြီး၏)။

[၃၇၀] ၃၆၄။ ပဌမပိုင်းသည် သီလနိဒ္ဒေသတည်း၊ ဒုတိယပိုင်းသည် ဓုတင်နိဒ္ဒေသတည်း၊ တတိယပိုင်းသည် ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏနိဒ္ဒေသတည်း၊ စတုတ္ထပိုင်းသည် ပထဝီကသိဏနိဒ္ဒေသတည်း၊ ပဉ္စမပိုင်းသည် သေသကသိဏနိဒ္ဒေသတည်း၊ ဆဋ္ဌပိုင်းသည် အသုဘနိဒ္ဒေသတည်း၊ သတ္တမပိုင်းသည် ဆအနုဿတိနိဒ္ဒေသတည်း၊ အဋ္ဌမပိုင်းသည် သေသာနုဿတိနိဒ္ဒေသတည်း၊ နဝမပိုင်းသည် ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသတည်း၊ ဒသမပိုင်းသည် အာရုပ္ပနိဒ္ဒေသတည်း၊ ကောဒသမပိုင်းသည် ပဋိက္ကူလသညာနှင့် ဓာတုဝဝတ္ထာန်-နှစ်ခု အပေါင်းကို အကျယ်ပြချက်ပေတည်း။ ဤအစဉ်ဖြင့်-

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ပါဠိကျမ်း၏ ပဌမတွဲ ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲ ဤတွင် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန်

၃ တိ ယ တွဲ

မှတ်သားဖွယ် အကျဉ်းချုပ်အညွှန်း

အကျဉ်းစာ	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကမ္မာသ	၁၇၂
အကာလမရဏ	၂၀၈-၂၁၀
အကာလိက	၁၆၃
အကြမ်းနည်းဖြင့်လည်းဆုံးမ၏	၁၁၂
အကြောင်းရှိတိုင်းရှိတိုင်း	၂၂၄
အကွပ်တကူ	၂၄၅
အခဏ္ဍ(သီလ)	၁၇၂
အဂ္ဂိသိခ(နဂါး)	၁၁၆
အင်ဒိုနီးရှား	၁၁၂
အစ္စန္တနိဒေဝ	၄၀၀
အစ္စန္တဝိရာဂ	၃၉၉
အစ္ဆိဒ္ဒ(သီလ)	၁၇၂
အဆုတ် ၂-ခုအတွင်းသို့	၃၀၂
အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်	၅၂၁
အဇပထ	၄၄၄
အဇုနမင်းသား	၂၂၈-၂၂၉
အဠလိကရဏီယ	၁၈၂
အဏုမြူ	၂၈၂
အတင်ရှင့်	၄၅၈
[အ]	
အတပ်ဟောနှင့်သက္ခဲသို့	၂၂၃
အတ္တန္တပဋိပတ္တိ	၉၆
အတ္ထဝေဒ	၂၀၁
အတွင်ရှင့်	၄၅၈
အတွင်းခ် ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့	၃၃၃
အထက်နှုတ်ခမ်းကို တိုက် (နှာတိုသူ)	၃၀၂
အထက်နှုတ်ခမ်းကို သိမ်းယူ၏	၃၅၃
အထောင်မကမျှားစွာသော အနာ	၅၀၇
အဓိစိတ္တသိက္ခာ	၃၅၅
အဓိစိတ္တသုတ်	၂၇၁-၂၇၅
အဓိစ္စသမုပ္ပန္နအမည်	၁၂၄
အဓိပညာသိက္ခာ	၃၅၅
အဓိမုတ္တိ	၁၀၆
အဓိသီလသိက္ခာ	၃၅၄
အနန္တော အာကာသော	၅၂၂
အနုမတဂ္ဂမည်သော	၇၄
အနုမတဂ္ဂိယသုတ်	၄၄၄
အနာထပိဏ်	၂၂၇

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အနိစ္စလက္ခဏာ	၃၉၂
အနိစ္စာနုပဿနာ	၃၉၂
အနိမိတ္တဝိမောက္ခ	၁၄၀
အနိယမအနက်ရှိ၏	၃၅၃
အနီးရန်သူ	၄၀၄
အနုတ္တရသီတိဘာဝသုတ်	၂၃၅
အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ	၁၀၂
အနုဗန္ဓနာနည်း	၃၇၂
အနုနည်းဖြင့်လည်းဆုံးမ၏	၁၁၇
အနုပဒမ္မဝိပဿနာ	၅၄၃
အနုသယ	၁၀၆
အနုဿတိ	၆၅
အနေကသခ်္ခ	၁၃၂
အနောတ္တပ္ပ	၁၃၀
အနောဓိသမေတ္တာ	၄၅၃
အနှစ်တရာ(အသက်ရှင်၏)	၂၄၂
အနှစ်တရာထက်ပိုလွန်၍	၂၄၂
အနှစ်နှစ်ရာသို့မရောက်	၂၄၃
အပရဂေါယာနကျွန်း	၁၁၂
အပန်းဖြေနေစဉ်	၃၀၄
အပလာလနဂါး	၁၁၆
အပေါင်းလိုက်သုံးသပ်သည်	၅၄၂
အပွဏိဟိတဝိမောက္ခ	၁၄၀
အပြောအဆို ပြေပြစ်၏	၄၃၁
အပွမညာ	၄၉၁
အပြင်ပဋ္ဌ ပ္ပျံလွင့်ခြင်း	၃၇၃

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အပြင်ပလက်လွှတ်ဖြစ်ကာ	၄၄၆
အပြောက်အပြောက်မရှိ	၁၀၇
အဗျာကတော-အာရုံကို	
မသိတတ်	၅၉၀
အဘယထေရ်ကို	၃၂၀
အဘာဝပညတ်	၅၃၁
အဘိညေယျ	၀၉
အဘိဓမ္မာဓာတုဝိဘင်း	၂၆၃
အဘိသိက်သွန်းရာ	၁၁
အမည်ပညတ်ကိုကျော်လွန်၍	၂၆၇
အမုခေ-ရေဝင်ပေါက်မရှိ	၃၂၃-၄
အမ္ဘဋ္ဌလုလင်	၁၁၆
အမြတ်ဆုံး(သည်းခံခြင်း)	၄၁၇
အမြတ်ဆုံး ကြည်ညိုသူ	
အမြတ်ဆုံး အကျိုးရ	၁၁၅
အမှတ်သညာချင်းမတူပဲ	
ကဲ့ပြားသောကြောင့်	၃၀၆
အယစ်အမူးပြေရာ	၄၀၉
အယုတ်တရားတို့သို့ မကပ်	
ရောက်ပဲ	၉၀
အရကမည်သော ဆရာကြီး	၂၄၃
အရတော်ပါပေစ	၁၉၁
အရဝါဌနဂါးမင်း	၁၁၆
အရိယဝိဟာရ	၁၄၀
အရိယူပဝါဒန္တရာယ်	၁၅၉
အရေမရှိသည့် နှားဥပမာ	၅၅၂

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အရောင်ခြောက်ပါးထွက်ကာ	၄၄၀
အလမ္ဘာယ်ဆရာ	၄၄၁
အလယ်လမ်းအကျင့်	၁၆၀
အလိုလိုက်ထားဘိ၏ (ဒေါသကို)	၄၃၃
အဝေးရန်သူ	၄၈၄
အသက်ရှုပ်အစဉ်	၂၀၉
အသူတရာနက်သော	၂၆၇
အသောကမင်း	၂၁၇
အသောကာဝဒါန	၂၁၈
အသိုနတ်	၂၂၉
အဟိရိက	၁၃၀
အဝေစ္ဆပသာဒ	၆၈
အသစ်အသစ်သာလျှင်ဖြစ်၏	၃၈၁
အသဗလ	၁၈၇
အသေစနက	၃၃၆
အသောကကျောက်စာ	၁၁၂
အသောကမင်းမြတ်	၈၆
အသံတို့၏ နိမိတ်	၃၆၂
အသံမမြည်	၃၇၉
[အာ]	
အာဃာတပဋ္ဌိဝိနယသုတ်	၄၃၂
အာဇီဝကသုတ်	၁၇၃
အာဏာဝိတိက္ကမန္တရာယ်	၁၅၉
အာထမ္ဘဏဝေဒ	၂၂၅

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အာဒိတ္တသိသော၀	၂၄၃
အာနန္ဒာမထေရ်က ဖြေရှင်း	၁၇၃
အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းသည် သာသနာပဋ္ဌာန်းရှိ၏	၃၃၈
အာနာပါနဆတိ	၆၈
အာဖရိကကြုံဖြင့်	၂၃၂
အာယုသင်္ခါရခေါ်	၂၃၉
အာမိသဒါန	၁၃၅
အာမိသပဋိသန္ထာရ	၃၆
အာရမ္မဏာနုသယ	၈၅
အာလယသမုဋ္ဌိတ	၄၁၀
အာ၀ဋ္ဌိကအမည်	၁၂၄
အာဟာရသမ္ဘတ္တိ	၂၀၉
အာဌ၀ကဘီလူး	၁၁၇
အာသယ ၄-ပါး	၁၀၆
အာဟ၀နီယ(သံဃာ)	၁၇၇
အာဟာရ ၄-ပါး	၅၅၁
အာဟုနေယျ	၁၇၇
[အီ-အောက်]	
အိန္ဒြိယကြုံကို ဥပမာပြု	၂၃၂
အိန္ဒြိယဆေးကျမ်းများမှယူ၍	၂၉၅
အိုန္ဒြိယနိုင်ငံပင်ဖြစ်သည်	၁၁၂
အိပ်ရာခင်းမတွန့်	၃၇၉
အိမ်ရှေမင်းသား	၂၂၁
အောက်ဆီဂျင်ခေါ်	၃၀၂

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[အောင်-အိုး]	
အောင်နိုင်ခဲသော စစ်ပွဲ	၄၂၆
အောင်မြေဖြစ်သော	၃၄၃
အောင်မြေမရှိ	၂၂၅
အိုးထိန်းသည်၏(အိုးဟူသမျှ)	၂၁၆
[ဣ-ဉ]	
ဣန္ဒပတ္ထမြို့	၂၂၉
ဣဿာ	၁၃၀
ဉဂ္ဂဟကောသလ	၂၅၃
ဉဂ္ဂါသူကြွယ်	၂၂၃
ဉဏ္ဍါဒ္ဒိတည္ဆူ	၁၆၆
ဉဇုပ္ပဌိပန္ဒ	၁၃၄-၅
ဉတ္တရကုရုကျွန်း	၁၁၂
ဉတ္တရာ	၄၆၈
ဉတ္တရိမနုဿဓမ္မ	၁၄၀
ဉဒါဟရုဏ်	၁၅၄
ဉပက္ကိလေသဆယ်ပါး	၃၉၀
ဉပစာရစျာန်ကို	၂၀၃
ဉပစာရသမာဓိဖြစ်ပုံ	၅၈၃
ဉပစာရသမာဓိလည်း ဝိပဿနာ၏ နီးသော အကြောင်းဖြစ်၏	၆၄၃
ဉပဓိဝေက	၁၄၀
ဉပနာဟ	၁၃၀
ဉပမာ ခုနစ်မျိုး	၂၄၄
ဉပါဒိန္ဒ-ပုဒ်၏အနက်	၅၂၄
[ဌ]	
ဌပ္ပလဝဏ်ထေရိမ	၂၁၀
ဌရုဝေလကဿပ	၅၁
[ဍ-ဏ]	
ဍော်ခံဖွယ်ပစ္စည်း	၁၃၉
ဍော်သည်ကောင်း	၁၃၉
ဏေါ်ပဿိက	၁၆၄
ဏကာသလောက	၁၀၄
ဏဒါတကသိုဏ်း ပဌဝီဘာဝနိမိတ်	၂၆၄
ဏမိသမေတ္တာဖြန့်ပုံ	၄၅၃
[က]	
ကကစူပမဩဝါဒ	၄၂၅
ကကုသန်ဘုရားနောက်မှ ပါလာသော	၂၀၉
ကဋ္ဌအန္ဓကာရအရပ်	၂၀၆
ကဏ္ဍာဒေဝီ	၂၂၀
ကပ္ပိယကုဋိမဟုတ်သော ကျောင်းထဲ၌	၅၄၁
ကမ္ဗောဇတိုင်းသည် မြင်းတို့၏ဖြစ်ရာ	၅၃၂
ကမ္ဘာဦးသား	၂၀၉
ကမ္ဘာမြေကြီး	၁၀၇
ကမ္မန္တရာယ်	၁၅၉
ကမ်းပါးပြတ်လမ်းသွားသူ	၂၆၆

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[က]	
ကရုဏာ	၄၂၉
ကရုဏာကို ဖြစ်စေအပ်၏	၄၃၂
ကလာပ်-၁၇၃၊ ရုပ်-၁၅၀၁ ရေတွက်ပုံ	၆၁၀
ကလာပသမ္မသန	၃၉၀၊၅၄၃
ကလာပုမင်း	၂၀၉၊၄၃၀
ကလိန်ဖြူနွယ်	၂၉၀
ကသိဏ္ဍ ဂ္ဂါဒီမ	၅၂၂
ကသ္မီရ	၁၁၆
ကာဘွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်	၃၀၂
ကာမုပါဒါန်	၃၃
ကာယဂတာသတိ	၆၃
ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၅၂
ကာယဝိဝေက	၆၉၊၁၄၀
ကာယာနုပဿနာကျမ်း	၂၇၀
ကာလမရဏ	၂၀၀
ကာလသမ္ပတ္တိ	၂၀၉
ကာလာမအနွယ်အာဠာရ	၅၁၀
ကိလေသန္တရာယ်	၁၅၉
ကုက္ကုဋ္ဌာရာမကျောင်းတိုက်	၂၂၀
ကုဏာလ၏ သား	၂၂၀
ကုန္ဓီ	၂၂၉
ကုလားဇလပ်	၁၉
ကုဋ္ဌဒန္တပုဏ္ဏား	၁၁၇
ကေသီ(မြင်းဆရာကြီး)	၁၁၇
ကောဌတောင်ကျောင်းတိုက်	၄၀၇
[ခ]	
ခဏိကစိတ္တေကဂ္ဂတာ	၃၉၅
ခဏိကမရဏ	၂၀၀၊၂၁၄
[ဂ]	
ကောဓ	၁၃၀
ဂ်ီ၏အမွေခံ	၄၃၅
ဂံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ	၄၃၅
ကောသလမင်း	၀၆
ကောင်းကင်ပျံတက်နေသကဲ့သို့	၃၀၀
ကိုယ်ချင်းစာ၍	၄၂၂
ကိုယ်စိတ်ပေါ့ပါး၏	၃၀၀
ကိုးဆဲ့ခြောက်ကုဋေသောဥစ္စာ	၀၆
ကိုးရာသောသားတစ်	၂၀၀
ကိုးရာသောအကြော	၅၇
ကျိန်စာဆိုကြပြီးလျှင်	၄၃၀
ကျောက်ကပ် ၂-ခုသို့	၃၂၅
ကျောက်လုံးငယ် (သိလာပုတ္တက)	၂၀၀
ကြက်သရေတိုက်ခန်း	၄၃၀
ကြမ်းပိုး(မဂ္ဂ်လ၊မဂ္ဂ်ဏ)	၂၄
ကြေးခွက်ကိုတီးလိုက်လျှင်	၃၆၂
ကြေးလင်ပန်း	၃၀၀
ကြေးမုံရိုး	၂၉၆
ကြက်သရေမဲ့မြင်ကွင်း	၃၀၄
ကြောင်ပန်းပွင့်အဆင်း	၃၀၄
ကြိုတင်ပြုမှု(ပရိကံ)	၃၃၆

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ခ]	
ခဏိကသမာဓိ	၃၉၆
ခန္ဓိဝါဒီ	၂၀၉၊၄၃၀
ခန္ဓကဝတ်အလုံးစုံ	၃၇
ခယနိရောဓ	၄၀၀
ခယဝိရာဂ	၃၉၉
ချစ်ဖွယ်စကားဖြင့်	၄၄၀
ခရလောမဘီလူး	၁၁၇
ခရီးရိကွာဖြစ်ပေလတံ့	၄၄၀
ခါးစည်းကြိုးတန်ဆာ	၁၃၁
ခေါင်းလောင်းထိုးစည်	၁၅
ခိုကိုးရာမဲ့အသီးကျန်သူ	၄၇၀
ခြေတဖဝါးစာ	
နင်းလောက်သော	၂၆၆
ခြေနင်းကွက်ကို	၂၆၇
ခြေလှမ်းမှားတတ်၏	၂၆၇
ခွေးအန်ဖတ်တို့နှင့်တူစွာ	၃၀၉
ခွေးနက်၏ဖူးဖူးရောင်သည့်ကိုယ်	၂၈၀
ခေါင်းကိုမီးလောင်နေသူ	၂၄၃
ခြောက်လရှတ်ပုံ	၂၆၁
[ဂ]	
ဂတိငါးပါး	၂၄၂
ဂတိသမ္ပတ္တိ	၂၀၉
ဂဂ္ဂရာရေကန်	၁၂၀
ဂဏနာနည်း	၃၇၂
ဂန္ဓာရဌ်နေကြောင်း	၁၁၆

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဂ]	
ဂုဏ္ဍပစာ	၄၅၉
ဂေဓသုတ်	၂၀၂
ဂေဟသိတ ဒေါမနဿ	၅၈၆
ဂေဟသိတ သောမနဿ	၄၈၆
ဂေါနဂ်ုလမျောက်မျိုး	၄၄၀
ဂေါ်လီလုံးသဏ္ဌာန်ရှိ	၂၉၂
[င]	
ငါးခူအဆင်းရှိသူ(မဂ္ဂုရစ္ဆဝိ)	၂၄
ငါးပါးသောမာရ်	၁၃၃
ငါးမန်းစွယ်လှကြီး	၄၂၆
[စ]	
စကား ၆-မျိုး	၉၉
စကြဝဠာတေးမင်းလောင်း	
ကိုယ်ဝန်	၃၈၉
စကြာဝဠာလောကတခု	၁၀၄
စပါးခြင်သူ၏ရေတွက်ခြင်းမျိုး	၃၆၇
စမ္ပေယျနဂါးမင်း	၄၄၁
စမ္ပာမြို့သူမြို့သားတို့အား	၁၂၀
စရိုက် ၆-ပါး	၁၀၆
စာချန်တော်ကို ရေးစေ၍	၂၂၃
စာနုရ(ခွန်အားကြီးသူ)	၂၃၀
စိတ်ကိုနှိပ်၏	၂၇၅
စိတ်ကိုပင့်မြှောက်၏	၂၇၅
စိတ်ကို ရှင်စေ၏	၂၇၅
စိတ်ကိုလျစ်လျူရှု၏	၂၇၅

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[စ]	
စိတ္တလတောင် ကျောင်းတိုက်	၄၀၈၊၄၄၈
စိတ္တဝိဝေက	၁၄၀
စိန်ရတီချိန်သော(ဘီဇော)	၃၀၃
စီးပွါးသဖွယ်ပြုလျက် (တရားနာ)	၄၃၁
စူဋေမမ္ပပါလဇာတ်	၄၃၈
စူဋသိုမထေရ်	၄၆၈
စူဋေဋဒရ(နဂါး)	၁၁၆
စေတီပေါင်းရှစ်သောင်း လေးထောင်	၂၁၉
စေတောခိုလ	၁၃၁
စေတောဝိနိဗန္ဓ	၁၃၁
စေတောဝိမုတ္တိ	၄၄၆
စောဒနာ	၃၆၀
စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှမရှိ	၅၃၁
[ဆ]	
ဆံမုတ်ဆိတ်ကိုသပြီးရှိ	၄၂၈
ဆင်စွယ်တံဆိပ်ခပ်နှိပ်စေသည်	၂၂၃
ဆင်တပ်	၂၂၅
ဆမာသဏ္ဌာယ	၂၆၁
ဆဒ္ဒန်ဆင်	၄၃၉၊၄၄၀
ဆီးဖြူသီးတခြမ်းမျှ အစိုးရသူ	၂၁၇၊၂၂၃
ဆီးကြောပိုက် ၂-ခုဖြင့်	၃၂၅
[ဆ]	
ဆိတ်မှာဝန်တင်ရ	၄၄၅
ဆိပ်ကမ်းမဟုတ်ရာ၌	၈
ဆေးကြိတ်ကျောက်သား (သိလာပုတ္တက)	၂၈၈
ဆုံလည်စက်	၂၄၂
ဆုံးရှုံးရပေလိမ့်မည်	၄၄၆
ဆွမ်းတနပ်စားချိန်	၂၄၄
ဆွမ်းတလုပ်ဝါးမျှိုခိုက်	၂၄၅
ဆွမ်းလေးငါးလုပ် ဝါးမျှိုခိုက်	၂၄၄
[ဇ]	
ဇရိုလသေဋ္ဌေးကြီး	၂၂၇
ဇမ္ဗုသပြေပင်ကြီး	၁၁၀
ဇမ္ဗူဒီပ(ခေါ်အိန္ဒိယ)	၂၁၇
ဇမ္ဗူဒီပကျွန်း	၁၁၀၊၄၄၁
ဇမ္ဗူဒီပကျွန်းမြေပုံ	၁၁၂
ဇာဏုပထိ	၄၄၄
ဇိနာလင်္ကာရဋီကာ	၂၃၃
ဇောတိကသေဋ္ဌေးကြီး	၂၂၇
[ဉ၊ ဌ]	
ဉာယပွဋိပန္ဒ	၁၇၄၊၁၇၆
ညီနောင်မထေရ်တို့ကဲ့သို့	၄၀၈
ဎယျမံတရားအလုံးစုံ	၁၂၂
ညောင်ချဉ်ပင်	၁၉
ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်	၁၉
ဌပနာ၏အစွမ်းအားဖြင့်	၃၇၄

http://www.dhammadownload.com

အကွာရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ]	
တံခါးစောင့်ဥပမာ	၃၇၄-၅
တံစီးတွင်း	၃၂၃
တခုကျော်နှလုံးမသွင်းအပ်	၂၆၅
တခုတခုတိုး၍ ရေတွက်လျှင်	၃၇၀
တခုသောတရား	၂၅၁
တဇ္ဇာပညတ်ဖြင့်ရှုကောင်း	၁၄၉
တဇ္ဇာရိမ္ဘူ	၂၀၂
တည်ရာအာသယ ၄-ပါး	၅၆၀
တဏှာကွယ	၄၁၀
တပိုလ်အချိန် ၄-ကျပ်သား	၅၄၆
တဖြည်းဖြည်းချင်း သိမ်မွေ့သွားရာ	၃၅၇
တထစ်ကျော်တက်လျှင်	၂၆၅
တယောဟု ဝိဏာကိုပြန်၏	၂၉၀
တလံမျှ ဤကိုယ်ထဲ၌သာ သစ္စာ ၄-ပါးရှိ	၁၀၂
တီးခေါက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်	၃၀၀
တူသောအသက်မွေးမှုရှိပေ၏	၁၀၉
[ထ၊ဒ]	
ထင်းကုလား	၄၂၉
ဒဏ္ဍာရီဝတ္ထု	၁၀၀
ဒဠ္ဌနေမိမင်း	၂၂၇
ဒီဗွဝိဟာရ	၁၅၊၁၄၀
ဒီဗျာဝဒါနကျမ်း	၂၁၀
ဒီဃနိကာယ်ဆောင်	၃၅၀၊၃၀၀

အကွာရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဒ]	
ဒုကူလ(ဘွဲ့ဖြူပုဆိုး)	၃၀၃
ဒုက္ခသစ္စာ(စက္ခုပသာဒ)	၉၁
ဒူသီမာရ်နတ်	၂၀၉
ဒေဝဂဗ္ဘာ	၂၂၀
ဒေဝဒတ်(အရှင်)	၁၀၀
ဒေဝါယတန	၅၂၃၊၅၂၆
ဒြုပဒမင်း၏သွီးတော်	၂၂၉
ဒွတ္တိံသာကာရကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၅၅
ဒွတ္တိ-နှစ်ခုသုံးခု	၃၀၅
ဒွတ္တိမ်သခဏ္ဍပဘေဒံ	၃၀၅
ဒွတ္တိံသ-ဟု ပျက်လျက်ရှိ၏	၃၀၅
ဒွန်းစဏ္ဍား	၅၀-၅၉
[ဓ]	
ဓတရဋ္ဌမင်း	၂၂၉
ဓနဥ္ဇယ	၂၂၇
ဓနဝဏ္ဏ	၁၂၅
ဓမ္မစက္ကာတရားဟောရာ	၂၁၉
ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်	၇၀၊၀၁
ဓမ္မဒါန	၁၃၅
ဓမ္မနတ်ကိုစွဲ၍ ယုဓိဋ္ဌိရမွေးသည်	၂၂၉
ဓမ္မပဋိသန္ဓာရ	၃၆
ဓမ္မပါလ(သူငယ်)	၄၃၉
ဓမ္မရုစိက	၂၁၉
ဓမ္မဝေဒ	၂၀၁
ဓာတုအတ္ထာတိသယ	၁၂၉

http://www.dhammadownload.com

အကွေ့ရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဓာတုမနသိကာရစသော အမည်သုံးပါးအနက်အရတူ	၅၆၈
ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ်	၂၆၃
ဓာရဏာ(ဓာရဏာတာ)	၃၀
ဓူမသိခ(နဂါး)	၁၁၆
[နာ]	
နကုလ(မင်းသား)	၂၂၈
နတ္ထိဘောဝပညတ်	၅၂၉
နန္ဒဘီလူး	၂၁၀
နန္ဒလုလင်	၂၁၀
နယဝိပဿနာ	၅၄၃
နယ်ပယ်၏ပျက်ခြင်း	၄၄၉
နံရံကို တိုးဝှေ့တိုက်ခိုက်ခြင်း	၄၁၉
နာဂဒီပကျွန်း	၁၁၆
နာနတ္တသညာ	၅၁၉
နာဠာဂိရိဆင်	၁၁၆
နိဒါန်းမည်၏	၁၅၄
နိဗ္ဗာန်ဆော်အဖြစ်ဖြင့်	၅၁
နိဗ္ဗာနလည်းမည်၏	၄၁၀
နိဗ္ဗာန်ဌမ္ဘေလျော်၏	၂၃၅
နိမိမင်း	၂၂၃
နိရုတ္တိကျမ်းလာ	၁၂၉
နိရောဓလည်းမည်၏	၄၁၀
နိရောဓသစ္စာ	၉၁
[နာ]	
နိရောဓနုပဿနာ	၄၀၀
နီလကသိုဏ်း	၂၆၄
နေမိတ္တိကအမည်	၁၂၄
နေမိမင်းပင်	၂၂၃
နေရာမရှေးပင် ရှုကောင်း၏	၃၅၃
နေ၀စိတ္တံ နာစိတ္တံ	၅၄၀
နေ၀ဖဿ နာဖဿ	၅၄၀
နေ၀ဝေဒနာ နာဝေဒနာ	၅၄၀
နေ၀သညာ နာသညာ	၅၄၀
နေ၀သညီ နာသညီ	၅၄၃
နေ၀နိုးသည်	၁၁၁
နိုင်ငံတော်မြေ၏အမွေခံ	၄၃၉
နွားကျင်ငယ်ရေးကဲ့သို့	၁၃၄
နွားကျောင်းသား	၁၂၀
နှစ်ဦးလုံး၏အကျိုးကျင့်သူ	၄၂၃
နှစ်သွယ်နှစ်ခွကြံခြင်း	၅၀
နှမ်းကြပ်ပင်	၃၀၃
နှလုံးဟောင်းကို ထုတ်ပယ်၍	၃၀၀
နှာခေါင်းဖုကို တိုက်ခိုက်လျက်	၃၀၂
နှာတံတိုသူအား အထက်နှုတ်ခမ်းကို	၃၀၂
နှာတံရှည်သူအားနှာခေါင်းဖုကို	၃၀၂
နှာသီးဖျား အထက် နှုတ်ခမ်းတို့ဌာ	၃၅၃

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပကိဏ္ဏကသခ်ၢိရ	၃၉၃
ပက္ခန္ဓနပဋ္ဌနိဿဂ္ဂ	၄၀၀
ပစ်ကွင်းမှတ်တိုင်	၂၃ဂ
ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်	၁၅၅
ပညတ်ကို ကျော်လွန်၍	၁၄၅
ပညောင်ပင်	၁၉
ပဋ္ဌိဿသညာ	၅၁၇
ပဋ္ဌိသန္ဌာရ၌ ကျမ်းကျင်၏	၄၃၁
ပဋ္ဌိသန္ဌာရ(နှုတ်ဆက်စကား)	၃၆
ပဋ္ဌိဘာဂနိမိတ်ထင်၍	၂၆၄
ပဏ္ဍုမင်း၏သား ငါးယောက်	၂၂ဂ
ပဒုမ္မာကြာငုံသဏ္ဌာန်	၃၀၀
ပန်းချီဆေးရေး၏တည်ရာ	၄၄၇
ပန်းပဲတို့၏ သံကိုက်သဏ္ဌာန်	၂၉၃
ပန်းပွတ်သမား	၅၃၇
ပန်းမှိုက်သွန်	၅၆
ပပဋ္ဌ(သုံးပါး)	၁၃၀
ပယစ္ဆတိ ကိလ	၂၂၃
ပယတပါဏိ	၁၉၂၊၁၉၅
ပရန္တပဝုဋ္ဌိလ်	၉၆
ပရမတ္ထသရူပဘေဒနီကျမ်း၌	၃၇၀
ပရမဝိသုဒ္ဓိ	၂၀၃
ပရမာဏုမြူ	၂ဂ၂
ပရိကံကို ပြုခြင်း	၂၆၉
ပရိကံဟူသည်မှာ	၃၃၆
ပရိစ္စာဂပဋ္ဌနိဿဂ္ဂ	၄၀၀

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ]	
ပရိညေယျ	၉၀
ပလူတို	၁၀၇
ပဟာတဗ္ဗတရား	၉၀
ပဌာဝသ	၁၃၀
ပါဟုနေယျ	၁၇၉
ပိဋ္ဌကသုံးပုံဆောင် ဖြစ်သော်လည်း	၂၅ဂ
ပိဏ္ဍပါတ်ခုတင်ဆောင်	၄၀ဂ
ပိဏ္ဍပါတိကမထေရ်	၄၄ဂ
ပိပါသဝိနယ	၄၁၀
ပိလိန္ဒဝစ္ဆ(အရှင်)	၇၁
ပိသဒ္ဒါ၏ အနက်	၇၂
ပိသောဒရာဒိဂုဏ်း	၁၂၉
ပုဏ္ဏသေဌေး	၂၂၇
ပု-ဒိ-အာ	၉၃
ပုဂ္ဂလ-ပုဂ္ဂိုလ်	၄၆၀
ပုဋ္ဌဝဟု ပြင်ထားသည်	၆
ပုဗ္ဗဝိဒေဟာကျွန်း	၁၁၂
ပေးကမ်းခြင်း၏အကျိုးပြ	၄၄ဂ
ပေါက္ခရသာတိပုဏ္ဏား	၁၁ဖ
ပေါက်ပင်ကို(တွေ့သည့်မြေခွေး)	၆၀
ပြည့်ရှင်မင်းလည်း(စက်ဆုပ်ဖွယ်)	၅ဂ
ပြောင်လျောင်ဖက်	၄၇၄
ပြိုးပြွမ်းသခ်ၢိရသုံးသပ်ပုံ	၃၉၃-၄

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဖ]	
ဖင့်နဲ့ဆေးပါမူ	၃၉၀
ဖားနတ်သား	၁၂၀
ဖုသနာအစွမ်းဖြင့်	၃၇၄
ဖုဿဒေဝမထေရ်	၂၀၆
[ဗ]	
ဗလဒေဝမင်း	၂၂၈
(ဗလ၀)ဝိပဿနာဌ္ဌသိမ်မွေ့၏	၃၅၉
ဗိန်းလုံးအဆင့်ဆင့်	၂၉၄
ဗိမ္မိသာရမင်း	၈၆
ဗိလိုင်ခေါ် အသားမျှင်	၃၂၅
ဗောဇ္ဈင်္ဂကောသလ္လသုတ်	၂၇၁
ဗောဓိမဏ္ဍိုင်	၇၃၊၈၇၊၉၈၊ ၂၁၉
ဗြဟ္မဝိဟာရ	၁၄၈၊၄၉၁
ဗြူဒိုင်းခတ္တာ	၂၈၉
[ဘ]	
ဘဂ၀မ်	၁၂၃
ဘင်ကျုံးသမားအား	၅၆
ဘာ၀နာဘိသမယ	၁၆၃
ဘာ၀ေတဗ္ဗ	၉၀
(ဘီဇ္ဇာ)	၃၀၃
ဘီမမင်းသား	၂၂၉
ဘီမသေနမင်း	၂၂၈
ဘီလူးမနှင့်တူသည့်မဟာဘုတ်	၆၂၅
ဘူရိဒတ်နဂါးမင်း	၄၄၁
ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးကြမ်း	၃၀၃
[မ]	
မအုံ့ဩလောက်သေးပေ	၄၃၈
မကွ	၁၃၀
မ-ကျားဟန်ဆောင်သည့် ဓာတ် ၄-ပါး	၆၁၉၊၆၂၅
မကျိုးမပျက်	၁၈၇
မကြောင်မကျား	၁၈၇
မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ	၁၅၆
မဂ္ဂသစ္စာ	၉၁
မဂ္ဂုရစ္ဆဝိနော	၂၄
မဂ္ဂုံ	၂၄
မဂ္ဂုံရစ္ဆရ၀ိနော	၂၄
မဂ္ဂုံလ	၂၄
မစ္ဆရိယ	၁၃၀
မဇ္ဈဌ၀သေန	၄၇၈
မဇ္ဈဌာကာရ	၄၂၄
မဇ္ဈိမနိကာယ်ဆောင်	၃၅၉၊၃၈၈
မဇ္ဈိမပဋိပဒါ	၁၆၀
မည့ဉ်းဆဲရာ	၄၂၃
မတ္ထလုံ-ဦးနှောက်ကို	၂၅၄
မထင်ပဲရှိနေလျှင်	၃၈၁
မဒနိမ္မဒန	၄၀၉
မနသိကာရကောသလ္ လ	၂၅၇၊၂၆၅
မနောဓာတ်	၃၀၀
မနောဝိညာဏဓာတ်	၃၀၀
မန္တန်ဖြင့်စစ်ထိုးခြင်း	၂၂၅
မန္ဒာတ်မင်း	၂၂၇

http://www.dhammadownload.com

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မယ်တော်မိဖုရားကြီးက	၄၃၉
မရဏာသတိ	၆၇
မရိုးမျှင်	၂၂၉
မ ရှုမရှိက်ပဲနေသကဲ့သို့	၃၅၂
မလယအရပ်	၂၅၈
မလ္လကထေရ်	၃၂၈
မသိမ်းဆည်းသေးမီ	၃၅၂
မဟာကစ္စည်းမထေရ်	၂၀၃
မဟာကပိဇာတ်	၄၄၀
မဟာကရဋ္ဌိယကျောင်းတိုက်	၄၀၈
မဟာကရုဏာတော်	၉၅
မဟာဂေါဝိန္ဒသုတ်	၁၁၂
မဟာတိဿမထေရ်	၅၁၊၅၇၊၄၀၈
မဟာဒေဝမထေရ်	၂၅၈
မဟာပတာပမည်သော	၄၃၉
မဟာဘဝိမြေကြီး	၁၀၇
မဟာပုရိသလက္ခဏာ	၁၃၃၊၂၃၃
မဟာဘာရတကျမ်း	၂၂၉
မဟာမာယာဒေဝီ	၁၂ဖ
မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်	၂ဖ၃
မဟာဝိဟာရဝါသီဂိုဏ်း	၁၇၈
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်	၂၂၇၊၂ဖ၃
မဟာသမုဒ္ဒရာ	၁၀၈၊၂၂၇
မဟာသမ္မတမင်း	၂၂၇
မဟာသုဒဿနမင်း	၂၂၇
မဟာဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်	၂ဖ၃

အကွဲရုစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မဟောဒရ	၁၁ဖ
မဟောသဓ	၂၂၅
မာတုပေါသကဇာတ်	၂၂၉၊၄၄၃
မာဒြီ	၂၂၉
မာနသဇပွန	၂ဖ၂
မာယာ	၁၃၀
မာဝိဂစ္ဆန်ဆို	၅၀၄
မိခင်နှင့် နွားမဝတ္ထု	၄ဖ၈
မိမိကိုယ်ကို အားကိုးစိတ်ချပါမူ	၉
မိမွေးတိုင်းသာဖြစ်လျက်	၅၈
မီးကျီးတွင်း ဥပမာ	၅၅၂
မုတ္တစာဂေါ	၁၉၂
မုဒိတာ	၄၈၀
မူလကမ္မဋ္ဌာန်းဟူသည်မှာ	၁ဖ
မေခလာ	၁၄၁
မေဏ္ဍကသေဋ္ဌေးကြီး	၂၂၇
မေတ္တာ	၄၇၉
မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ	၄၄ဖ
မရိုးစည်သဏ္ဌာန်	၂၈၀
မောရိယမင်းမျိုးတို့၏	၂၂၃
မိုက်ခွက်-လုံကို	၂၇၃
မျက်နှာပွင့်လျက်	၄၄၈
မျက်မှောင်မကုပ်	၄၃၁
မျက်လှည့်နှင့်တူသည့်မဟာဘုတ်ဖြ	၂၄
မြင်းဆရာကြီး(ကေသီ)	၁၁၇
မြေအိုးမြေခွက်	၂၁ဖ

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[မ]	
မြေကြန်တတ်သောဆရာ	၃၄၂
မြေခွေးအိုနှင့်တူညီခြင်း	၆၀
[ယ]	
ယင်ပူဇော်ရာ	၁၁
ယဉ်ကျေးစေတတ်၏	၄၄၈
ယဒိစ္ဆကအမည်	၁၂၄
ယဝနဃဋ-ယဝနအိုး	၃၂၃-၄
ယာဂုနှင့် ရောသောက်ရန် မအပ်သော အနက်ကို ရည်၍	၅၄၁
ယာဝကာလိကနှင့် ရောရ၍ မသုံးဆောင်ကောင်း	၅၄၁
ယုဓိဋ္ဌိရ	၂၂၉
ယုဓိဋ္ဌိလ	၂၂၈-၉
[ရ]	
ရခဲသောကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ	၃၇
ရတနာပန်းကုံးကြီး	၈၆
ရထရေဏုမြို့	၂၈၂
ရန်သူတို့အကြိုက်	၁၄၇-၈
ရဟန္တာမထေရ်က	၄၀၈
ရာဂက လှည့်စားတတ်သည်	၄၁၉
ရာဓဂုတ္တအမတ်ကြီး	၂၂၀
ရူပ်ပုံတော်ကို ဖူးမြင်ရ၍	၂၀၆
ရူပသညာ	၅၁၄
[ရ]	
ရေစစ်အိုး	၃၂၃
ရောဟိတဿ	၁၀၁၊ ၂၃၃
ရှစ်ဆယ်သောပိုးမျိုး	၂၃၃၊ ၂၃၇
ရှစ်ဆယ်သောလက္ခဏာဝယ်	၂၃၃
ရှစ်ပါးသောအရပ်	၁၁၈
ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ကျောင်းတို့ကို	၈၆
ရှေစဉ်တိုင်းရွက်	၃၁၃
ရှေပန်းကုံး	၂၇၄
ရှေပန်းထိမ်ဆရာ	၂၇၃
[လ]	
လက်ခုပ်	၃၀၀
လက်ဆုန်းဝက်	၃၀၀
လက်သီးဆုပ်ပမာဏ	၃၀၁
လည်ဆွဲတန်ဆာ	၂၇၄
လဝန်းသည်	၁၁၁
လာဘာ ဝတ ဟေ	၁၉၁
လိက္ခာမြို့	၂၈၂
လိုဂ်ကအမည်	၁၂၄
လိပ်ဆူးရှေ	၁၉
လုပ်ကြံမှု	၂၁၀
လေနတ်ကိုစွဲ၍	၂၂၉
လောက၏အဆုံးကို	၁၀၃
လောကဓာတ်တခု	၁၀၄
လောကန္တရိက်ငရဲ	၁၁၂

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[လ]	
လုံ့တရာဥပမာ	၅၅၂
လှည်းဦးသဏ္ဌာန်ရှိသည်	၁၁၂
လရေးကောက်	၁၇၅
လှည်းမှူးအာဌာရ	၄၄၃
လျှာတည်းဟူသောလက်ဖြင့်	၃၀၉
[ဝ]	
ဝက်ထောင်သောပိုက်၏ကြိုး	၂၉၀
ဝင်ပေါက်မရှိသော	၃၂၃
ဝင်းထရံခြေအစဉ်	၂၆၂
ဝဋ္ဋုပစ္ဆေဒ	၄၁၀
ဝဏ္ဏဝိကာရ	၁၂၉
ဝဏ္ဏဝိပရိယယ	၁၂၉
ဝဏ္ဏလေခ	၁၂၉
ဝဏ္ဏာဂမ	၁၂၉
ဝန်ခံချက်ကိုမချတ်ယှင်းစေကုန်၅၀၆	
ဝန်တင်နှား	၄၄၅
ဝန်တင်မြင်း	၄၄၅
ဝန်လေးသော ဘာဝနာ	၃၀၃
ဝါင်ုံဖူးသဏ္ဌာန်	၂၀၉
ဝါသုဒေဝမင်း	၂၂၀
ဝါးမျစ်ကိုကွဲသို့ပင်	၄၃၉
ဝိကပ္ပ	၅၀
ဝိစ္ဆာစကားဖြင့်	၂၇၄
ဝိဇ္ဇာဥာဏ်သုံးပါး	၉၃
ဝိဇ္ဇာမည်၏	၉၃
[ဝ]	
ဝိညာဏဌာယတန	၅၂၉
ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ၇-ပါး	၁၀၅
ဝိဓုရမထေရ်	၂၀၉
ဝိဓုရပညာရှိ	၂၂၅
ဝိပဋ္ဌိတညူ	၁၆၆
ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၆၄
ဝိပဿနာဖြစ်ကြောင်း	၂၅၃
ဝိပဿနာ၌ သိမ်မွေ့၏	၃၅၉
ဝိပါကန္တရာယ်	၁၅၉
ဝိမုတ္တိမဂ်ကျမ်း	၁၁၃
ဝိမောက္ခန္တိကဉာဏ်တော်မျှား	၁၂၂
ဝိရာဂ-ပျက်ပြယ်ခြင်း	၃၉၉
ဝိရာဂါနုပဿနာမည်၏	၃၉၉
ဝိသဘာဂဟူသည်မှာ	၉
ဝိသာခမထေရ်	၄၆၅
ဝိသာခါ	၂၀၄
ဝိဿဋ္ဌ-အရာ၌ ဝိမဋ္ဌဟု	၂၀၀
ဝီဏာကို(တယောဟုပြန်)	၂၉၀
ဝီရိယသံဝရ	၃၅၄
ဝေဇယန္တာပြာသာဒ်	၂၃၀
ဝေါဿဂ္ဂရတော	၁၉၂
[သ]	
သံကိစ္စသာမဏေ	၄၆၀
သံကိလေသ	၁၃၀
သံကိုက်	၃၉၃

http://www.dhammadownload.com

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သံဃရက္ခိတမထေရ်	၅၃
သံယုတ္တနိကာယ်ဆောင်	၃၅၈
သံဝေဂဂါထာ ၂-ပုဒ်	၂၁၈
သံသရာစက်ဘီး	၃၃၊၃၅
သခ်ပါလနဂါးမင်း	၄၄၂
သခ်ါရလောက	၁၀၃
သင်ပေါင်းချုံ	၁၉
သင်းကျစ်ပြား	၂၃၄
သစ္စက	၁၁၆
သစ္စိကာတဗ	၉၀
သစ္စိကိရိယာဘိသမယ	၁၆၃
သညာကိစ္စပေတည်း	၅၄၁
သညာကို ခေါင်းတပ်သော အားဖြင့်	၅၄၀
သညာသည် ရောဂါတည်း	၅၃၄
သစ်တော်သီးပုံ	၃၀၁
သတိ သတိ အာယတနေ	၂၃၄
သတိသံဝရ	၃၅၄
သတ္တလောက	၁၀၃
သတ္တာဝါသ ၉-ပါး	၁၀၅
သတ္တဂုဏ်နှင့်	၄၅၉
ဩဒ္ဒမာနိက	၂၉၅
သန္ဓိဋ္ဌိက	၁၆၁-၂
သန်လျက်	၂၉၄
သန်လျင်းချိုင့်	၂၉၅
သပြေပင်စောင့်နတ်	၄၆၃

အကွာရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သပွတ်ခါးသီး၏ အတွင်းသား	၃၀၀
သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်	၉၅
သဘာဝဓမ္မ၌သာလျှင်	၁၄၉
သမထအာရုဒ္ဓ(ငြိမ်းပုံကို)	၃၅၉
သမထကမ္မဋ္ဌာန်း	၂၆၄
သမထသမာဓိအတွက်သာ	၃၅၃
သမာဓိနိမိတ်ကိုသာလျှင်	၂၃၂
သမုဒ္ဓေဒမရဏ	၂၀၈
သမုဒယသစ္စာ	၉၁
သမ္ပဒိမင်းသား	၂၂၀၊၂၂၄
သမ္ဘာခေြကာသာဓိဂမနည်း	၆၄၁
သမ္ဘာခေကာသသုတ်	၂၀၃
သမ္ဘသသုတ်	၈၅
သမ္ဘာသမ္ဘောဓိဉာဏ်	၁၅၅
သမ္မုတိမရဏ	၂၀၈
သလ္လက္ခဏ	၃၀
သဟဒေဝ	၂၂၈
သဟမ္ပတိပြဟ္မာကြီး	၈၆
သာဌေယျ	၁၃၀
သာမီစိပ္ပဋိပန္န	၁၇၅-၆
သာရမ္ဘ	၁၃၀
သာရိပုတြာပင်ဖြစ်သော်လည်း	၅၄၂
သာ၍ ယုတ်မာသူ	၄၂၆
သာဝကပေါဓိဉာဏ်	၁၅၅
သာဝကသံဃာ	၁၇၄
သာသနပြဟ္မစရိယ	၁၅၆

http://www.dhammadownload.com

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]	
သားဏ်အသားကို စားခြင်း ဥပမာ	၅၅၂
သားတော်ကုဏ္ဍာလ	၂၁၉
သားရေအိတ်	၃၉၀
သိပ္ပံဆရာတို့ ပြထားသော	၂၉၅
သိမ်မွေ့လေလေ ဖြစ်ပေသည်	၃၀၃
သိရီလလိတဝိတ္ထာရဘာသာပြန်	၂၃၃
သိရိဝစ္ဆက	၁၂၅
သိလာပုတ္တကော	၂၀၀
သီတိဘာဝသုတ်	၂၇၁
သီမာသမ္ဘေဒ	၄၂၄၊၄၄၉
သီလပါရမီကို	၅၀၅
သီလပျက်နေသောကြောင့်	၄၄၇
သီလဝဇာတ်	၄၃၇
သီဟိုဠ်ကျွန်း	၁၁၂၊၁၁၆
သီဟိုဠ်ပေါက်တူး	၂၉၅
သီဟိုဠ်ဆရာတို့ရေးသော	၂၉၅
သုစိလောမဘီလူး	၁၁၇
သုညတဝိမောက္ခ	၁၄၀
သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိက	၃၉၄
သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး	၁၂၆
သုပ္ပဋ္ဌိပန္န	၁၇၃
သုဘာရုဇာမှာ	၂၁၁
[သ]	
သုဘဝိမောက္ခ	၅၀၂
သုလဒ္ဓံ ဝတ မေ	၁၉၁
သူကရဝါဂုရရဇ္ဇု	၂၉၀
သူဆွံ့ဥပမာ	၃၂၄-၅
သူသတ်ကုန်းသို့	၄၇၁
သောဏဒန္တပုဏ္ဏား	၁၁၆
သောဏ္ဍသဟာယ	၄၂၄
သောဓနာ	၃၆၀
သောဠသိ ကလံ	၂၃၁
၃၂-အိမ်ရှိသောရှာကို	၂၇၀
၃၈-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ	၃၃
သုံးရာကျော်သော အရိုးတို့ဖြင့်	၅၇
သွမ်းဖျင်းဖက်	၄၉၄
သွေးပြန်အကြောမကြီးဖြင့်	၃၀၁
သွေးလွှတ်ကြောမကြီးဖြင့်	၃၀၁
သွားတည်းဟူသော ကျည်ပွေ့ဖြင့်	၃၀၉
[ဟ]	
ဟတ္ထိပုရမ္ဘိဋ္ဌ	၂၂၉
ဟဒယဝတ္ထု	၃၀၀
ဟလိဒ္ဒဝသနသုတ်	၅၀၁
ဟိမဝန္တာတောင်	၁၀၉

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် အညွှန်းပြီး၏။

ပ-မ-သ-စ—၂၃၅—၂၀-၅-၂၄—၂၀၀၀ (၁)